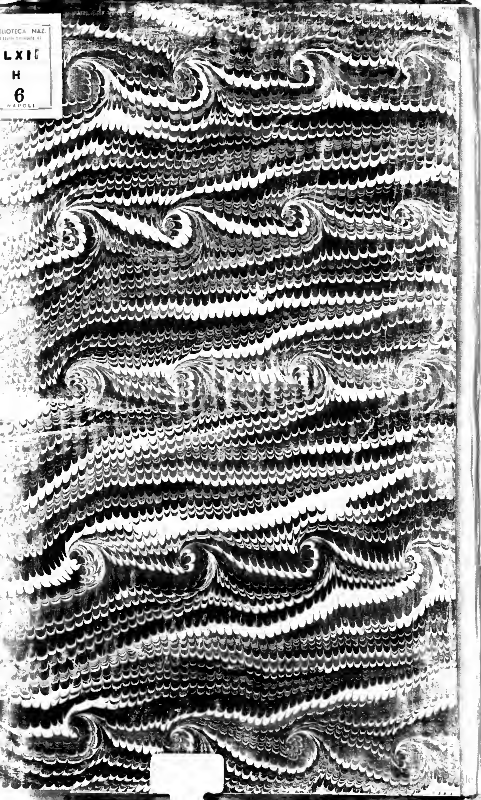
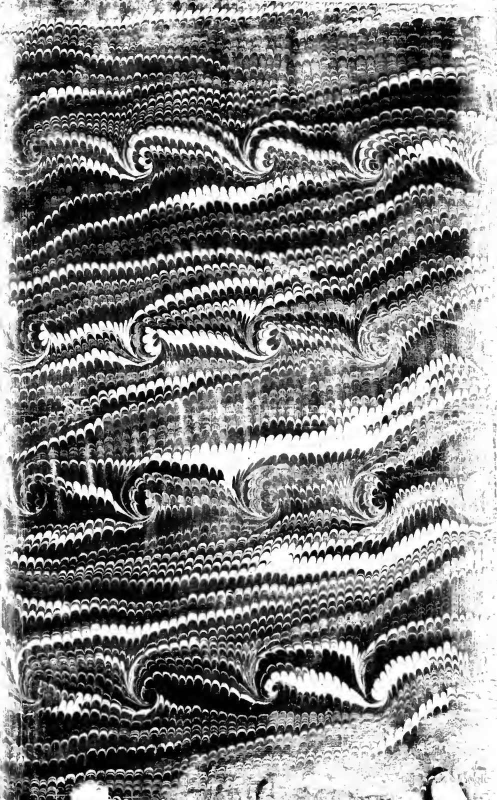

BLIOTECA NAZ.
LXII
H
6
NAPOLI

ANTIQUÆ LITERATURÆ

SEPTENTRIONALIS

LIBER ALTER.

SEU

HUMPHREDI WANLEII

Librorum *Vett.* Septentrionalium, qui in *Angliæ* Bibliothecis extant, nec non multorum *Vett.* Codd. Septentrionalium alibi extantium Catalogus Historico-Criticus, cum totius Thesauri Linguarum Septentrionalium sex Indicibus.

OXONIÆ,

E THEATRO SHELDONIANO, *An. Dom.* MDCCV.

AD

Ampliſſimum & Illuſtriſſimum Virum

ROBERTUM HARLEY

ARMIGERUM,

Sereniſſimæ ANNÆ Reginæ à Sanctioribus Conciliis, & Epiſtolis,

DOM. COMM. III^s. Oratorem,

De Librorum Veterum Septentrionalium, qui in *Angliæ* Bibliothecis extant, Catalogo Hiſtorico-Critico

HUMFREDI WANLEII Præfatio.

QUANQUAM ex claræ exiſtimationis hominibus, qui tum *Oxoniæ*, tum *Londini* bene mihi fecerunt, neminem plane, cui tantum quantum Tibi debeam, memorare habeo; non tamen ſingularia illa beneficia, quibus de me optime meruiſti, ſed præclara Tua in Remp. Literariam merita ſummâ cum Eruditione & Humanitate conjuncta fecerunt, ut Præfationem hanc ad Te doctorum facile Principem ſcriberem, quem ſolum dignum judicavi, qui Lectorum perſonas in illa ſuſtineres omnium, qui literas Saxonicas perinde ac Tu colentes, Catalogum noſtrum diligenter verſaturi ſunt. Etenim Tui ſimiles Lectores, Vir Celeberrime, & expectat, & poſtulat Catalogus noſter, ſcilicet Philo-Saxones, quos Patriarum Antiquitatum ſcientia delectat, & *Angliæ* tum *Saxonicæ*, tum *Danicæ*, quidni dicam & *Normannicæ* Hiſtorias pervolvere, Mores cognoſcere, Leges & Conſuetudines diſcere, Codiceſque MSS. undique comparare juvat, & qui Linguas Linguarumque Dialectos, quibus loquentes, ſcribenteſve Majores noſtri in omni tempore uſi ſunt, gaudent eſſe inſtauratas. Adde quod Bibliothecæ *Cottonianæ* Gaza, (quæ Codicibus, quos ſcripſerunt, repleta eſt) Senatus-Conſulto in Fidem & Tutelam Tibi cum aliis Viris Illuſtriſſimis commiſſa & mandata eſt, quem ab Anglo-Saxonibus genus ducere Gentis veſtræ & Nomen & Monumenta oſtendunt. Quamobrem, è *Mecænatum* numero, qui ob Ingenium, Doctrinam, & Liberalitatem apud nos inclareſcunt, Te ſeligere placuit, apud quem in Præfatione diſſerere poſſem de Ratione ſive Methodo, qua in ſcribendo hoc Catalogo uſus ſum; neque quo minus id faciendum putarem Publicarum Rerum Conſideratio, quæ tempus tuum vendicant, impedire me potuit, qui ſcirem Te pro more Tuo nonnullas horas vel è ſomno eripere ſolere, quas Reipub. Curis ſolutus, nocturnis Lectionibus poſſes inſumere. Præterea, gratum Tibi fore quod hac de re ſcriberem ex eo non potui quin ſperarem, quod haud minimam partem Catalogi noſtri non ita pridem ante perlegere voluiſti, quam integrum opus, quod jam tandem ſe publico offert, ex prælo poterat prodire.

In illo autem texendo nihil non facere inſtitui, quod non meo ſolum, ſed Doctiſſimi viri D. G. HICKESII judicio MSS. codicum Catalogum ſtudioſo Lectori utilem ſimul & jucundum reddere poſſet.

Primò igitur *Notas Numeroſque* quibus Codicum Loci in Bibliothecis deſignantur à me deſcribendos judicavi, ut curioſus Lector iis tanquam *Ariadneo* filo ductus hos facilius adiret. *Ex. gr.* in prima Catalogi pagina NE. F. 4. 11. denotat *Bibliothecæ Bodleianæ* plagam, plagæque partem, partiſque pluteum, pluteique locum, in quo Homiliarum Sax. Codex iſte ita deſignatus ſervatur.

† a Secundò,

Secundò, Veteres Codicum Inscriptiones mutare mihi semper religio fuit. De quo monendum Lectorem censui, ut sciret, ex. gr. Epigraphen istam INCIPIT LIBER CATHOLICORVM SERMONVM, quam in prima Catalogi pagina cernere est, & id genus alias, non meam esse, sed illius, qui Codicem scripsit vel exscripsit.

Tertiò, descriptis Codicum Epigraphis, & Exordia illorum describenda putavi, propterea quod diversi Codices de diversis materiis tractantes, eandem nonnunquam præ se ferunt *Rubricam*, sive Inscriptionem. Eam etiam ob causam & extremas Tractatuum clausulas me describere oportere censui, quod in Bibliothecis multæ extant Saxonicæ Homiliæ, *&c.* quæ etsi iisdem Inscriptionibus notabiles sunt, & ab iisdem plane verbis vel periodis ordiantur, diversis tamen exeunt. Quod ex hoc plane evenit; nunc quod hujusmodi Sermonum, *&c.* alii aliorum quasi compendia sunt; nunc quod eorum alii aliis longius protrahuntur. Præscire etiam velim Lectorem in versandis MSS. minus exercitatum, in denotandis Codicum & Tractatuum initiis & finibus, vocibus istis INCIPIT & EXPLICIT à Librorum veterum Scriptoribus & Exscriptoribus usitatis, me quoque, antiquum morem sequutum, usum fuisse. Et cum progrediente Catalogo Lectorem ab alia Homilia ad aliam ejusdem Epigraphes remitto, his scilicet verbis *vide supra*, intelligi volo superiorem Codicem, ad quem Lector remittitur, inferioris, à quo remittitur, finem continere, & utrumque ejusdem Homiliæ exemplar esse. Id quoque velim, ut sciat Lector novitius, nempe literam (b) quoties ad numerales Notas folii Codicis alicujus additur, alteram istius folii paginam denotare. Præterea aliud est, quod Lectorem hic Loci velim habere cognitum, scilicet varias Lectiones, quæ cernuntur in imo margine paginæ primæ, & deinceps ad paginam vicesimam quintam sequuntur, per errorem Typographi fuisse impressas, me inscio, & inconsulto, qui Codicibus editis eas aptiores magisque convenire semper putavi quam codicum Catalogis.

Quarto, non solum propria hominum nomina, sed & alias voces prout in MSS. Codicibus scribuntur, in Catalogis nostris descripsi, tum quod antiqua scribendi ratio aptior & rectior nonnunquam recentiore videtur, tum etiam quod mendosa cum sit, aliquid tamen de antiquo verborum usu, & significatione notitia dignum suggerit, præsertim de More quo Majores nostri, pro suarum literarum potestate, nonnullas voces pronuntiabant. Sic GEORIVS pro GEORGIVS; Noꞃmanðıᵹe pro Noꞃmanðıe; Zacaꞃıᵹe pro Zacaꞃıe; Maꞃıᵹe pro Maꞃıe; ᵹheo pro heo; ᵹuꞃ pro eoꞃ; æccleꞅıᵹe & mılıtıᵹæ pro *Ecclesiæ* & *Militiæ*; ꞅıᵹ, hıᵹ, ðıᵹ, pro ꞅıe, hıe, ðıe, cum scriberent, plane ostendebant literam suam (ᵹ) se pronuntiasse pariter ac nos (y) pronuntiamus. Sic in pag. 261. col. 2. lin. 29. & in pag. 259. col. 1. lin. 29. & alibi *Britannia* perinde ac in multis aliis MSS. Inscriptionibus & Numismatis, cum duplici (tt) scripta reperitur. In pag. 261. col. 2. lin. 31. occurrit in ablativo casu *Parobhtis*, quod demonstrat duplicem (h) nonnunquam Majoribus nostris loco (ch) in usu fuisse, prorsus ac apud *Græcos* χ, ח apud *Hebræos*, & quod illam è gutture, ac vehementi aspiratione quemadmodum Cambro-britanni (ch) pronuntiare solebant. Sic in pag. 261. col. 2. pro *Augustini* scriptum legitur *Agustini*; quod etiam in multis MSS. codicibus quum *Saxonicis* tum *Latinis* à *Saxonibus* exaratis occurrit: Unde constat majores, quemadmodum Græcos olim, & jam nunc *Italos*, *Gallos*, *Hispanos*, *Germanos*que suum (a) crassum habuisse, quod prorsus valebat, ac nunc apud nos diphthongus (au) & pleno rotundoque ore pronuntiandum erat. Cum igitur quædam ex antiqui moris verbis, quemadmodum in vetustis Codicibus scribuntur, accurate describere instituerem, illorum sæpe singularem aliquam literam binis punctis notavi, utpote quibus Typographus moneretur, ne verbum ita signatum aliter, ac illud scripseram typis mandaret: Ille vero sive per nimiam cautelam, sive per oblivionem puncta ipsa sæpe impressit, ut in pag. 261. col. 2. lin. 10. 11. 13. Quibus tamen per errorem impressis, Autographa ab Apographis dignosci possunt, siquando quispiam Falsarius, quod aliquando accidit, transcriptum suum alicujus Codicis, Chartæ, vel fragmenti, Loco exemplaris reponat.

Quinto, & in Catalogo, & in illius indice, voces quasdam vocumque partes uncis, aut Lunulis inclusi, ad denotandam membranam Codicis isto in loco esse laceram, vocesque vocumve partes, quæ ita includuntur, desiderari, ut pag. 107. col. 1. Nunc etiam id feci medica manu ad mendum aliquod Codicis corrigendum, ut pag. 106. col.

col. 2. Nunc quoque id à me faciendum exiſtimavi, ad explicandum & illuſtrandum obſcuriorem alicujus Codicis locum, ſpeciatim cum quæ adduntur uncis lunulive incluſa, ex alio ejuſdem Codicis exemplari deſumpta ſunt, ut pag. 142. col. 1. lin. 52, & 54. Quo in loco & alibi non raro voces Saxonicas per Notas & compendia ſcripſi, non ſolum brevitatis gratia, & quod ita in MS. Codice ſcripta cernuntur; ſed ut curioſus Lector in verſando Catalogo, ad Notarum & Compendiorum Vocum, quibus *Saxones* uſi ſunt, prius ad notitiam veniret, quam ad Codices ipſos legendos accederet. Eum etiam in finem Tabellam, quas vocant, *Abbreviaturarum*, & Jugationum,quæ *Anglo-Saxonibus*, *Anglo-Danis* & *Anglo-Normannis* in uſu erant, hic infra φιλαρχαίων gratia exhibui. ſcilicet non omnium, quæ in verſandis Codicibus mihi occurrerunt, ſed quotquot mihi nunc in mentem veniunt. Quibus ut Lector diligenter attendat velim, quod illarum ope, non tantum, quæ in Catalogo noſtro ſunt, intelligere poterit Vocum Notas & Compendia, ſed maximam partem earum quæ in Codicibus cernuntur.

TAB. ABBREVIATIARUM.

æ. ꝫ.	ae.	đđ.	dede.	Ł.	leofan men.	S. m̄.	Sencte Marc.
æft̄.	æfter.	dꝛih. }	drihten.	Loūð.	Louerd.	S. p.	Sencte Peter.
ǽt.	æt.	dꝛīh. }		m̄a.	ma.	t̄.	ten. ter.
allm̄.	almihtig.	dꝛiht. }		m̄.	man. men.	ti.	ti.
ā.	am. an.	dꝛihē. }		m̄.	mas. men.	t̄nen.	turnen.
am̄.	amen.	dꝛiħt. }		mathſ.	matheus.	ū.	um. un.
allðorm̄.	allðormonnum.	dr̄s.	drihtnes.	m	mi.	ūs.	urs. urum.
anceñ.	ancennede.	eft̄.	efter.	m̄ þa L.	men þa leofestan.	xp̄es.	cristes.
⁊	and.	ē.	em. en.	madđ̄.	maddangsorder.	pā.	papa.
Aṗ.	Apostel.	fæstlic.	fæstenlic.	N. }	mon. men.	pūt. }	putodlice.
aṗ.	apostolicre.	f̄.	fer. for.	N̄. }		put. }	
apl'.	apostole.	ħ	fi.	n̄a.	na.	þ.	þ.
apl'. }	apostolas.	ȝ̄.	ge. ger. ge-tacnað.	n̄i.	ni.	þ̄.	þæt.
aplas. }		gesē.	ȝeser.	nis̄	nisse. nis-su.	þte	þætte.
ƀ.	ber.	ȝeonȝ̄.	ȝeonȝus.	os̄.	oser.	þoñ.	þonne.
b.ð. }	biddað.	ǵne.	grame.	ō.	om. on.	ð. }	ðurh.
biđ. }		ǵne	grune.	ō m̄.	on men.	ð }	
biđđ. }		r	h	pr̄.	preoste.		
bꝛoð.	broðera.	hǣl. }	hælend.	pra.	preosta.		
ƀ }	bisceop.	hæt. }		pst.	prest.		
bisc. }		hæls. }		plunge.	prilunge.		
bitē.	bitere.	hateſ.	hattes.	pphe.	prophete.		
carc̄.	carcerne.	hierslm.	hierusalem.	p̄ð.	pund.		
ċst.	crist.	ħ.	ht.	qe.	quae.		
c̄p	cƿæð.	ihc.	iesus.	pixō ō est	pixeð on estyste.		
Ð.	dæg.	ī.	im. in.	pum̄.	pummodlice.		
đđ. }	dauid.	ioħ. }	iohannes.	pcā.	puncta.		
dđ. }		iohs. }		pc̄e.	puncte.		
				pall. }	pallingas.		
				pall. }			
				S. Ib.	Sencte Iohan Baptiste.		
				S. L.	Sencte Lucas.		

† a 2

Verum

Verum enimvero, vir Amplissime, non tantum Saxonicarum vocum Notas, seu *Abbreviaturas*, sed etiam Epigraphas, sive *Rubricas* Codicum, præsertim quæ Majusculis Characteribus exarati sunt, idoneis Typis imprimendas curavi. Id genus Epigraphas præ se maxime ferunt Homiliæ, quas secundum seriem Lectorum, in quibus publico recitandæ erant, frustra tentavi ordinatim disponere, quippe quod magis operosa res erat, quam quæ à me superari posset. Id autem tam difficile ex eo factum est, partim quod Librarii qui primores Codices descripserunt, & non raro alii, qui illos revisere voluerunt, nimia usi licentia, aut Exordia, aut Fines Homiliarum, & non raro tum illa, tum hos pro arbitrio suo novare ausi sunt, ipsasque etiam Homilias pro libitu aut amplificare, aut contrahere, & curtare. Factum est etiam aliquando ex ignorantia Compactorum, qui Codicum folia transposuerunt. Cui quidem malo Medicam manum & si cum aliquo, non eo tamen quem optabam, successu, adhibui, quod Codicum aliis sua exordia, aliis vero fines desunt. Id vero prorsus sanare illi soli fas est, qui laborantium Codicum exemplaria omnia, quæ conferre posset, penes se habeat: quod quidem à nemine sperandum est, cum alii illorum in *Oxoniæ*, alii in *Cantabrigiæ*, alii Ædium *Cottonianarum* in Bibliotheca, aliique etiam alibi in private viventium Bibliothecis serventur. Denique de Homiliis MSS. id quoque animadvertendum est, quod illarum haud paucæ ex eo quod Epigraphis, aut Initiis, aut Finibus suis careant, aut turbato foliorum Ordine luxatæ, facile dignosci nequeunt; ex Evangeliis tamen suis innotescere possunt, propterea quod *Evangelium* Homiliæ semper festum indicat, in quo legenda erat. Quamobrem Exordia Evangeliorum, quibus id genus Homiliæ sciri & distingui possent, quoties scripta illa invenirem, nunquam non prætermisi describere.

Præterea quam modici sunt MSS. *Saxonicorum* Catalogi, quos alii edidissent, cum orsurus meum perpenderem, illum Viginti vel Triginta Schedas excedere posse non putabam. Quamobrem, quum ita cum doctis aliis sentirem, breviores Tractatus integros, Tractatuumque longiorum Fragmenta, Typis excudendos, licentiam describendi, *Lambecii* & aliorum doctorum exempla secutus, mihi facile sumpsi. Nempe quod illos Philo-Saxonibus non modo utiles, sed jucundos fore judicabam Eam etiam ob causam Epigraphas Capitum Librorum descripsi, & quamvis è Vetustis Monasteriorum Regestis, & id genus libris tantum Chartas *Saxonicas* aut integras, aut per compendium & quasi per Synopsin, exscribere constitui, prætermissis Latinis; nonnunquam tamen, mutato consilio, integros Libros præstantioris Notæ breviter descibere placuit, in quibus *Latine* omnia fere scripta sunt. Verum progrediente opere, quamprimum Catalogum sensim in grandius, quam putaram, Volumen surgere animadverti, à Proposito digressus sum, cum animo ad illud nunquam revertendi, nisi quando aut rarus, aut præstantissimæ materiæ aliquis Tractatus postularet, ut ad illud redirem. Quo in casu jure meo usus sum. Verum quamvis descriptis per compendium tot *Latine* scriptis Codicibus, Catalogum æquo amplius onerabam, illorum tamen in Indice Catalogi rarius mentionem feci; quem, ne is quoque supra modum cresceret, *Saxonicorum* duntaxat scriptorum syllabum esse volui, nihil fere *Latine* scriptum in eo ponendum ratus, nisi quasdam Chartas, quas ut præterirem à me non potui impetrare. Porro quo quisque Codex Sermone, Sermonisve Dialecto scriptus est, notavi; tametsi omnes fere *Anglo-Saxonici* sunt. Id vero mihi faciendum ideo putavi, ut Libri, Tractatusque qui *Anglo-Saxonice* scribuntur, ab iis, qui *Dano-Saxonici*, vel *Normanno-Saxonici* sunt, rite à Literaturæ Septentrionalis Tyronibus distinguerentur. Nam quod Linguam *Germano-Saxonicam* attinet, nondum quicquam in illa vidi scriptum, quod plusquam ter centum annorum ætatem præ se ferebat. Quinetiam mei muneris esse putavi cujusvis Codicis & Materiam, & Formam notare. Materiam, an Membranaceus, vel Chartaceus; Formam, an in Semissibus, Quadrantibus, vel Bessibus foliis, *hoc est*, ut vulgo aiunt, an in *Folio*, *Quarto*, aut *Octavo*, exaratus esset, dicendo; nam in Uncialibus foliis, qui scripti sunt, nulli extant. Si quis etiam Codex ob speciem suam vel immodicam Longitudinem, Latitudinemve spectabilis esset, sæpe adnotavi. Maxime autem curavi quo quisque Codex tempore scriptus erat, dicere. Hæc omnia Codicum indicia studiosus facere volui, ut curiosus Lector, ex iis, justam cujusvis libri notitiam haberet. Omnium vero quæ ad MS.

Codicis

Codicis notitiam spectant, Ætas quidem primaria res est. Ea vero tribus rationibus cognoscitur; vel *certe* ex luculentis Verbis; vel *minus certe* ex Codicis manu, aliisve Criteriis & Indiciis, quæ in versando Libro ipso, vel Fastis, aut Adnotationibus Chronologicis ad Librum adjunctis, diligenti Lectori occurrunt. Cum ex luculentis verbis alicujus Codicis, Ætas illius comperta est, ea nunquam non animadverto; cum etiam ex Indiciis & Criteriis colligenda est, de iis etiam semper moneo Lectorem; cum vero ex Manu Codicis, Chartæve, solummodo de illius ætate conjectura facienda est, quæ mea est sententia, libere semper declaro, & in ea ferenda haud sæpe me errasse spero. Hoc ne à me arroganter dictum putes velim, Vir maxime honorande, qui nosti me per aliquot annos priusquam hoc opus ordirer, in MSS. Codicibus, quum *Græcis*, tum *Latinis*, tum etiam, ut cæteros taceam, *Saxonicis* versatum fuisse, & in delineandis quibus, variis in locis & temporibus, exarati sunt Manibus, haud parum esse exercitatum. Quod, cum inspectione vetustarum Chartarum, in quibus Tempora quando Confectæ, Datæve essent, expresse scribuntur, in dignoscendis cujusvis seculi Manibus maximo mihi usui fuit. Denique quemadmodum de Codicibus, sic de Chartis seu Diplomatibus à Regibus Anglo-Saxonum aut confectis, aut confectas esse dictis, quid sentirem libere etiam declaravi, Fictitias & Interpolatas, quas tales esse putavi, nunquam non censura notans, & Autographas ab Apographis studiose distinguens.

Etenim, cum primum multi quidem operis ac laboris opus hoc faciendum suscepi, aliorum vestigiis, qui ante me *Saxonicorum* Codicum Catalogos ediderunt, non contentus insistere, ipsos Codices sedula manu versare, & intentis oculis lustrare constitui. Quem ad finem ab *Oxonia* nostra *Cantabrigiam* profectus sum, & deinde *Londinum*. Quibus in locis diligenter excussis Bibliothecarum forulis, ad *Doroberniam*, & deinde ad visendam Bibliothecam *D'Evesianam* in *Suffolciam* ibam; cujus liberiorem usum Viro longe humanissimo *D. Simondsio*, doctissimi *D. Simondsii D'Ewes* Nepoti & Baronetto, grato cum animo, refero acceptum. Multi etiam Codices & nonnullæ chartæ ad me aliunde, è privatis Museis transmissi sunt; quos omnes paginatim perlustravi, adeo ut affirmare ausus sim, nihil in hoc Catalogo Librorum Diplomatumve esse descriptum, quod manibus oculisque non usurpavi, exceptis libris, qui sequuntur. *Scil.*

Registrum Monasterii *Ægenesshamensis* in Archivis *Ædis Christi Oxon.* asservatum, de quo pag. 105.

Registrum antiquum Ecclesiæ *Wellensis*, cujus mentionem feci pag. 215.

Chartæ Ecclesiæ *Wigorniensis*, quarum mentio fit pag. 299.

Codex *Joannis* Ducis *Lauderiæ*, qui memoratur in pag. 303.

Fragmenta quædam *Lincolniensis* Ecclesiæ, de quibus pag. 305.

Denique, Codex *Radulfi Thoresby* de *Leedes* in agro *Eborac.* Armig. de quo etiam pag. 305.

In Codicibus MSS. Chartisque omni cura studioque perlustrandis, errores multos Doctorum à me summopere vitandos observavi, qui illos nuspiam inspexerunt. Id genus errorum multa exempla proferre facile possem, si doctorum, qui Reip. Literariæ omnibus viribus prodesse laboraverunt, Sphalmata, quæ haud versatis Codicibus non potuerunt, quin committerent, notare, per candorem liceret. Crede mihi, Vir amplissime, hujusmodi Errorum specimina vicena, ac vicena, imo centena aliquot dare fas est. Et ne quis jactabundi hominis verba hæc esse censeat, en unum atque alterum exemplum, quæ omnium loco substitui, eorumque munere fungi velim.

In instructissima Bibliotheca C. C. C. C. (i. e. *Collegii Corporis Christi Cantabrigiensis*) extat Annalium *Saxonicorum* vetustus Codex, qui S. 11. inscribitur, quem in Catalogi nostri p. 130. descriptum invenire est. Quamprimum Codicem illum inspexi, scriptum illum esse Anno Dom. 891 vel circa id tempus existimabam, quod ab initio Codicis ad istum annum nihil non in una eademque antiqua manu, quæ Regnante Ælfredo in usu erat, scriptum est, & deinde ab isto anno usque ad finem omnia in aliis manibus exarata sunt. In prima Codicis hujus pagina sic scriptum cernitur, Ða feng Ælfred hiera broþur to rice. ⁊ þa wæs agan his ielde. xxiii wintra. i. e. *Tum capessit Regnum Ælfredus illorum frater, atque tum fuit* 23 *annos natus*: Qui locus proculdubio non potuit non legi à Reverendiss. *Matthæo Parkero* Archiepisc. *Can-*

tuarienſi, quippe qui in ſummo iſtius paginæ margine ſua mann ſcripſit hanc Epigraphen, *Chronica ſcripta anno* 23 *ætatis Alfredi.* Poſtea vero, ut videtur, verba [xxiii ƿintra] minio notans, ex adverſo in margine ſcripſit [xx.] Verum in Catalogo quem ex Codicum *Saxonicorum* ſyllabis ad ſe miſſis contexnit D. *Geo. Hickeſius*, ac in fine Inſtitutionum Grammaticarum *Anglo Saxonicarum* & *Mæſo-Gothicarum* ante 16 annos *Oxonii* edidit, ſic inſcribitur ille Codex, p. 163. *Chronica vetuſtiſſima Saxonice, ſcripta anno* 23 *ætatis Ælfrici, ſeu aliter, Annales Saxonici Eccleſiæ Cantuarienſis.* Sic etiam Doctiſſimus vir *Wilhelmus Cave* S. T. P. in *Scriptorum Eccleſiaſticorum Hiſtoria* ſuæ Literariæ Vol. I. pag. 590. Codicem illum, qui longe ante natum *Ælfricum* ſcriptus erat, *Ælfrico* adjudicavit, & inter Opera illius retulit, ſic ſcribens, *Chronica Saxonica maxime de Eccleſia Cantuarienſi, ab Ælfrico, anno ætatis ſuæ* 23 *Saxonice ſcripta*, MSS. *ibidem* (i. e.) *in Collegio Benedict. ſive Corporis Chriſti Cantabrigiæ.* Præterea Vir doctiſſimus *Henricus Wharton* non tantum eodem in errore verſatus eſt, per quem tot ante illum egregii viri lapſi ſunt, Codicem illum *Ælfrico* inſcribendo; verum etiam ulterius progreſſus, in *Diſſertatione* ſua *de duobus Ælfricis, Angl. Sacr. Parte* I. ſummis viribus contendens probare *Ælfricum* Archiepiſcopum, ac *Ælfricum* Grammaticum diverſos homines fuiſſe. ſic in *Diſſert.* pag. 130. de hoc Codice deque Ælfrico Archiep. Cantuarienſi ſcribit: *Chronologiam Saxonicam à Julio Cæſare ad annum Chriſti* 1070. *Abrahamus Whelocus edidit ex duplici Codice* MS. *altero Collegii Corporis Chriſti Cantab. vetuſtiore, altero Cottoniano recentiore. Operis totius Auctor fruſtra quæritur. A diverſis enim ſcriptum eſt. Codex autem Cantabrigienſis notâ affixâ præfert Chronologiam iſtam ſcriptam eſſe ab Ælfrico anno ætatis ſuæ* 23. *Quod de parte ejus poſteriore nequaquam intelligendum eſſe ſatis conſtat. Pars itaque prior Elfricum Authorem habet; quæ quidem res Eccleſiæ Wintonienſis tantâ præ aliis diligentia perſequitur; ut à Monacho quodam Wintonienſi concinnata primo intuitu videatur. Deſinit iſta in anno* 975. *primo ſc. Edwardi Regis & Martyris anno: quod cuivis locum conſulenti facile patebit. Ibi enim Hiſtoricus poſt narratum Edwardi introitum, multos illi annos precatur. In proximo autem, cujus res geſtas Chronologia iſta exhibet, anno, ſc.* 977. *Edwardum Regem occiſum eſſe narratur. Quæ certe ab uno eodemque Auctore proficiſci nequaquam potuerunt. Elfricus igitur in anno* 975 *Chronologiam ſuam terminavit, annos jam natus* 23. *adeoque anno circiter* 952 *natus eſt.*

Aliorum quoque doctorum ingenia de *duobus Ælfricis* hæc Controverſia, ſed, me judice, ſine cauſa, exercuit ac torſit; tametſi in dicta Diſſertatione ſua D. *Whartonus* affirmat alterum, quem vult *Ælfricum Grammaticum*, *Abbatem*, totqne librorum auctorem *Putta*, *Puttoc*, & *Pittanc* cognomen habuiſſe. Quod ſi D. *Whartonus* libros MSS. ſuis oculis perluſtraſſet, nunqnam in hos errores eſſet inductus. Quinimo, tantum Bibliothecæ C. C. C. C. Chronico à ſe inſpecto, facile cognoviſſet iſtud ab *Ælfrico* non ſcriptum eſſe potuiſſe, utpote cujus maxima pars exarata eſſet ante natum *Ælfricum Abbatem*, quem etiam Codex Collegii S. *Johannis Baptiſtæ Oxon.* de quo Catalogi pagg. 104. 105. diximus, *Ælfrici* cognomento *Bata* præceptorem fuiſſe * oſtendit: *Ælfrici*, inquam, Cognomento *Bata*, quem unum eundemque fuiſſe *Ælfricum* exiſtimo, atque illum quem *Ælfricum Puttam* antiqui noſtri ſcriptores dicebant. Quamobrem ſi Æfricum celebrem illum apud *Anglo-Saxones* Auctorem, fuiſſe illum qui *Cantuarienſis* Archiepiſcopus erat; & *Ælfricum* dictum *Batam* fuiſſe iſtum, qui Archiepiſcopus *Eboracenſis* erat, D. *Whartonus* contendiſſet, equidem minime illi repugnaſſem.

Cum *Ælfrico Cantuarienſi*, memorandus eſt *Lupus* Epiſcopus, par *Ælfrico* Homiliſta: Cui, Ælfricum dum colerem, ne injuriam facerem, nt ſuas utrique Homilias recte addicerem, tum per totum Catalogum, tum in Indice, quam potui diligenter, operam dedi. Quod *Ælfricum* attinet, in legendis Patribus, qui *Latinè* ſcripſerunt, maxime exercitatus erat. Nam in Præfatione quadam ad *Sigericum* Archiepiſcopum *Dorobernienſem*, quam videre eſt in Catalogi pag. 153. dicit Homilias ſuas eſſe Verſiones Sermonum SS. *Auguſtini*, *Hieronymi*, *Bedæ*, *Gregorii Magni*, *Smaragdi*, *Haymonis*, & aliquorum S. Scripturæ locorum: Deque hoc etiam monitum Lectorem velim, nt tranſlatas ejus Homilias, aut Exerpta ex iis, ſiquando

* HANC SENTENTIAM (*i. e.* Tractatum) LATINI SERMONIS OLIM ÆLFRICVS ABBAS COMPOSVIT. QVI MEVS FVIT MAGISTER. SED TAMEN EGO ÆLFRIC BATA MVLTAS POSTEA ADDIDI APPENDICES.

edere

edere constituat, illas cum Exemplaribus Latinis rectius sciat conferre. Id mihi faciendi non voluntas defuit, si per tempus licuisset.

De hoc etiam admonendum curiosum Lectorem existimo, quod quemadmodum *Anglo-Saxonicus* sermo Majoribus nostris vernaculus erat, & pro volubili Linguarum indole, & vicissitudine temporum versatilis, exolescentibus aliis, aliisque sensim inolescentibus verbis phrasibusque, varias mutationes non potuit non subire. Scilicet non tantum scribendi rationem sed Loquendi etiam Idiomata, quibus anteriorum temporum auctores usi sunt, posteriorum Scriptores & Exscriptores novaverunt. Id diversarum ætatum Codices ostendunt, præsertim illi, qui vetustiorum Librorum Apographa sunt, qua cum Exemplaribus collata, monstrant populum *Angliæ*, haud secus ac Gentium aliarum omnium, Orthographiam antiquam mutandi, repudiandi pro libitu Vocabula, quibus Majores usi sunt, & eorum vice factis aliis utendi, Libertatem sibi arrogasse. Quamobrem, id genus Apographa hic illic notavi, descriptis illorum initiis & finibus; quibus, quasi tot speciminibus, ut purior *Saxonicus* Sermo à se quasi in alium paulatim converteretur, curiosus Lector perspiciat: talis præsertim, qui forsan in animo habeat hodierni nostri Sermonis de Origine, & Progressu Librum scribere; ad quem scribendum, ut quis Literaturæ *Septentrionalis* peritus assurgat, cum ejus ab interitu vindice *Hickesio*, non possum non optare.

Restat, de duobus, quæ Indicis structuram spectant, ut nonnihil dicam; Quorum primum est me secundum seriem Literarum, quæ est in Alphabeto *Romano*, & non secundum istam, in qua literas suas *Saxones* disposuerant, illum ordinasse. Quapropter vocabula à Ð, quod *Thorn* vocabant, incipientia sub Litera T collocavi; eaque quæ à Ƿ, quod *Wen* vocabant, incipiunt, ante Z posui. Nempe quod isto Ordine Angli maxime delectabantur, etsi immane quantum differt ab illo, quo Majores nostri Literas in Alphabeto suo disposuerunt; quemadmodum videre est in Catalogi nostri pag. 247. ubi Alphabetum *Saxonicum* exhibuimus, quod à *Runicis Thorn* & *Wen* clauditur, quorum alterum penultimum, alterum ultimum ejus locum habet. Has autem *Runas* à se, ut videtur, retinendas duxerunt *Anglo-Saxones*, ob singularem utriusque potestatem, quod ad edendos quosdam sonos valebant, qui per nullam *Romanarum* literarum exprimi potuerunt Sic in *Coptitarum* & *Russorum* Alphabetis aliquot Characteres cernuntur, qui tum quoad Figuram, tum quoad Potestatem à *Græcis* literis longe differunt, quæ utriusque gentis Alphabetorum maximam partem, constituunt. *Secundo*, cum ejusdem Codicis multa sive Exemplaria sive Transcripta sint, ejusdemque Regis multæ, eæque diversæ Chartæ, quæ in Catalogo seorsim recensentur, in Indice tamen brevitatis gratia cujusque Codicis *unius* tantum Exemplaris, & cujusque Regis *unius* tantum Chartæ mentionem faciendam putavi, propterea quod omnes simul describuntur in ea Catalogi pagina, ad quam Index mittit Lectorem.

Dum ad texendum hunc Catalogum MSS. Codices versarem, in iis non raro Bibliothecæ, seu Monasterii nomen inveni, ad quam hic vel ille Codex pridem pertinebat. Id me ad exquirendos Catalogos Librorum, qui olim in Bibliothecis *Angliæ* Cœnobiorum servati erant, excitavit, ut quicquid Librorum, præcipue *Saxonicorum* singula olim habebant, quoad fieri posset, indicarem. Susceptum hoc nostrum, quamvis minus quam optabam successit, aliquem tamen fructum ex eo cepi, ut ex Catalogis Librorum constat, de quibus in Catalogo mentionem feci, atque hic amplius memoraturus sum. In illo tres breves Catalogos exhibui, nempe in pag. 83. 84. 248. In pag. 276 Ecclesiæ *Roffensis* Catalogum habes. Ecclesiæ *Dunelmensis* in pag. 298. Denique Librorum, quos *Leofricus Exoniensis* Episcopus Ecclesiæ suæ dedit, Catalogum descriptum exhibui pag. 80. Accedunt,

Catalogus *Saxonicis* litteris scriptus, in fine vetustissimi Codicis MS. scilicet quindecim Librorum S. *Augustini* de S. *Trinitate*, qui extat inter Codd. *Laudenses* in Bibliotheca *Bodleiana*, L. 30. inscriptus.

Catalogus Codd. Abbatiæ S. *Mariæ* de Pratis *Leicestriæ*; in Bibl. *Cottoniana*, & *Bodleiana* inter Codd. *Laud.*

Catalogus Codd. Prioratus *Dovorensis*; in Bibl. *Bodleiana. Arch. A.*

Catalogus Codd. Abbatiæ *Norwicensis*; in Bibl. *Cotton. Rotul. in Pixid.*

Catalogus Codd. Monasterii de *Melsa*; in Bibl. *Cotton.* VITELLIUS. C. 6.

Catalogus Codd. Abbatiæ de *Waverle*; in Bibl. *Cotton.*

Catalogus Codd. & Librorum Abbatiæ *Sionensis*, in Bibl. *C. C. C. C.*

Catalogi Codd. Universitati *Oxon.* ab *Humfredo Glocestriæ* Duce donatorum. *Archiv. Univ.* Regist. F.

Catalogus Codicum, qui extitere in Bibliotheca Abbatiæ *Glastoniensis*, A. D. 1248. (*in Cod.* MS. *Bibl. Coll. Trin. Cantab. Class. à dextra. ser. supr. in adverso lat.* 36. fol. 102.) inter quos omne genus Eruditionis Codices quorum numerus tum fuit 537, memorantur,

Penthateucum Moysi & Josue & Judicum. Vetustum.

Item, duo Anglica (i. e. Saxonice scripta) *vetusta & inutilia.*

Canon. Theodori ad remedium Pænitentiæ. vetusti libri 2.

Liber Orosii 2 *Latina Lingua*; *tertius in Anglica*, (i. e. Saxonica) *vetusti sed legibiles.*

Liber de diversis Sermonibus Anglicis.

Item Sermones Anglici, (*i. e.* Homiliæ Saxonicæ) *vetusti, inutiles.*

Passionale sanctorum Anglice (*i. e.* Saxonice) *scriptum. vetust. inutile.*

Item, quidam liber Anglice, i. e. Saxonice.

Bella Ethelstani Regis.

Medicinale Anglicum, (*i. e.* Saxonice scriptum.)

Catalogus Codicum quæ extitere in Bibliotheca *Ecclesiæ Christi Cantuariæ*, A. D. 1315 (Bibl. Cotton. GALBA. E. 4.) inter quos memorantur hi, qui sequuntur, *Saxonice* scripti.

Regula Aluricii glosata, Anglice. (forte. *Ælfrici* Excerpta ex *Æthelwoldi* libro de Consuetudine Monachorum.)

Liber Sompniorum.

De observatione Lunæ in rebus agendis.

Orationes Anglice. (*i. e.* Saxonice.)

Regula B. Benedicti glosata Anglice.

Omelie & sermones quædam.

Consuetudines de faciendo servitio divino per annum, glosatæ Anglice.

Expositiones de Prisciano exposite Anglice. (*i. e.* Ælfrici Gram.)

Locutio Latina glosata Anglice, ad instruendos pueros. (forte. Ælfric. Bata.)

Genesis Anglice, depicta. (forte. Pentateuchus *Cottonianus.*)

Liber Passionum, & sermones Anglice. (Ælfricus Homil.)

Dialogus B. Gregorii.

Boecius de Consolatione.

Herbarius Anglice, depictus. (forte Apuleius *Cottonianus.*)

Liber sermonum Catholicorum Anglice. (Ælfric.)

Liber sermonum B. Augustini. Anglicè. (i. e. Saxonice.)

Cronica vetustissima Anglice. (in Bibl. C. C. C. C.)

Liber de Ordine Monastico, Anglice. (i. e. Saxonice.)

Cronica secundum Bedam, Anglice. (i. e. Bedæ. Eccles. Hist.)

Textus IV Evangeliorum Anglice. (i. e. Saxonice.)

Actus Apostolorum Anglice. (i. e. Saxonice.)

Liber sermonum Anglice. (i. e. Saxonice.)

Regula Canonicorum Anglice. (i. e. Saxonice.)

Chronica Latine & Anglice (i. e. Lat. & Saxon. & nunc extat in Bibl. Cotton.)

Liber Edwini Anglice. (forte, Normanno-Saxonice.)

Excerptiones de Prisciano Anglice. (f. Ælfrici Grammat.)

Rithmus Anglice (f. Poema quoddam Saxonice.)

Præter hos omnes *Saxonice* scriptos, *Latinorum* etiam Codicum nonnullorum Titulos, ex eodem *Cantuariensis Ecclesiæ Christi*, proferre placuit, *viz.*

Liber Aluredi Regis de custodiendis Accipitribus.

Tripartitum Psalterium Edwini, (nunc in Bibl. Coll. Trin. Cantab. vid. Catal. p. 168.)

Biblia Edwini.

Versus Pannorum pendentium in Ecclesia Cantuariensi.

Versus Fenestrarum Vitrearum Ecclesiæ Christi Cantuar.

Consuetudines multarum terrarum Cantie.

Libellus de Castris & Rivis, Aquis & Montibus, & Monasteriis Britanniæ Majoris.

Quibus

Quibus Catalogis, adde *Catall.* Librorum quos olim poſſidebat Eccleſia *Paulina London.* à *Wilhelmo Dugdalio Eq Aur.* editos, A. D. 1658. & Catalogum Librorum quibus olim inſtructa fuit Bibliotheca Cœnobii *Petroburgenſis*, quem Reverendus in Chriſto Pater *Symon* Epiſcopus Elienſis, non ita pridem *Petroburgenſis* Decanus, publicavit. A. D. 1686.

Librorum *Saxonicorum* Epigraphas, quæ in Catalogis Abbatiæ *Glaſtonienſis*, *Eccleſiæque Chriſti Cantuariæ*, ſi quis cum illis, quæ in Catalogo *Dunelmenſis* Eccleſiæ memorantur, conferat, eo facile ſentiet haud exiguam partem Codicum *Saxonicorum* periiſſe, cum tot, eheu! tot quorum Inſcriptiones in vetuſtis illis Catalogis leguntur, jam deſiderentur. Adde quod præter illos etiam, & *Wlſtani* Epiſcopi *Wigornienſis* vitam à *Colemanno* ſcriptam, & alios enumerare poſſem, quos etiam periiſſe & credo, & doleo. Verum id facere prorſus ſupervacaoeum arbitror, propterea quod magnum numerum Codicum Veterum perditum eſſe Catalogus noſter ex fragmentis ſuis demonſtrat. Speciatim iſtis Homiliarum, quæ in diebus ſolennibus Commemorationi S. *Auguſtini Cantuarienſis*, & *Paulini* Archiepiſcopi *Eboracenſis* recitari ſolebant; quas tamen aut integras, aut in aliis fragminibus ſupereſſe, tot perluſtratis Bibliothecis, non poſſum induci ut credam. Quanta etiam pretioſorum Codicum clades eſt, ex eo Catalogus noſter oſtendit, quod in quovis fere libro aliquid reperitur, quod in nullis aliis habetur. Quæ quidem res MSS. Codd. ingentem eſſe jacturam probat, cum primævum aliquem Codicem, unde cæteros ſcire poſſumus recte eſſe tranſcriptos, tam rarum ſit invenire.

Tot Centenos Codices *Saxonice* ſcriptos, totque millia *Chartarum* à Regibus, & Epiſcopis *Anglo-Saxonum* confectarum prorſus interiiſſe, malum quidem eſt, quod Tecum omnes Patriarum Antiquitatum amatores vehementer dolebunt. Etenim tam grave damnum, quod reſarciri nequit, injuria temporum Reip. Literariæ accidiſſe nemo liberaliter inſtitutus tam ferreus eſſe poteſt, quin maxime deplorabit. Tantam autem bonorum librorum jacturam mœrentibus id dolorem debet levare, quod tot quaſi tabulæ ex Naufragio reſtant. Scilicet, quamvis non adeo magna, non exigua tamen Codicum & Chartarum Copia eſt, quæ vaſtatis à *Danis*, direptis à *Normannis* Monaſteriis; Civilibus *Baronum* Bellis; diris *Eboracenſium* & *Lancaſtrienſium* Principum diſſidiis; maxime autem exitia illi Cœnobiorum, & Sacrarum Ædium per R. *Henricum* VIII. Demolitioni, ut de recentioribus Bellis inteſtinis nibil dicam, in Armariis noſtris ſuperſunt. Quod vero tot *Anglo-Saxonum*, *Anglo-Danorum*que ſcripta reliqua etiamnum ſunt, id maxime debetur Curæ & Diligentiæ Reverendiſſimi *Matthæi Parkeri Cantuarienſis* Archiepiſcopi; qui Codices Chartaſque diverſas undique collegit, Collectos magna ex parte perluſtravit, & ab interitu ſervavit. Quod cum ſecum perpenderet D. *Georgius Hickeſius* ut tam pretioſam ſupellectilem, quantum in ſe erat, à pulvere & blattis vindicaret, Grammaticis prælo cuſis & recuſis, Linguas, Linguarumque Dialectos, in quibus ſcripti erant, ut facile ab omnibus diſcerentur, explicuit; eaſque feliciter illuſtrando, ad *Septentrionalium*, & præſertim Saxonicarum litterarum ſtudium multos egregios viros incitavit, qui cum miro ſucceſſu illarum ſcientiam conſecuti ſunt. Illo hortante, opus hoc Catalogicum, quale quale eſt, faciendum ſuſcepi; qui, illo auctore, Linguæ Saxonicæ cum multis aliis gnarus factus eram; ſine cujus quidem Cognitione, adeo non poteram *Saxonice* ſcriptorum Codicum Catalogum componere, ut id Vires meas prorſus ſuperaſſet.

De Codicibus autem *Saxonice* ſcriptis, qui etiam nunc in Bibliothecis *Angliæ* ſuperſunt, mentionem dum faciam, Vir Clariſſime, permitte ut dicam in illis etiam ſervatos eſſe magni pretii Codices aliis in Linguis exaratos; quos ſi conſuluiſſent nuperi quorundam Librorum, præſertim à Patribus, quod aiunt, ſcriptorum, apud exteros, Editores; multo, crede mihi, accuratiores, multo perfectiores illos, & ſuis nominibus digniores in publicum emiſiſſent. Ob Exemplaria etiam SS. Bibliorum, ſpeciatim Pſalmorum, Evangeliorum, & Epiſtolarum, imprimis Bibliothecæ noſtræ celebrandæ ſunt. Quæ ingenti uſui *Joannis Martianæo* non poterant non fuiſſe, ſi in Angliam profectus illa cum aliis exemplaribus conferre voluiſſet. Biblia etiam & Pſalteria *Gallice* ſcripta in Bibliothecis noſtris extant, quibus antiquiora Gallia ipſa non poteſt venditare, ſi de id genus Codicum ætate, quæ apud Gallos exſtant, Patriæ ſuæ Ornamenta D. *Du Pin*, *Johannes Mabillon*, & *Richardus Simon* recte judicarunt.

Quemadmodum vero, Insignissime Vir, Librorum, qui in Catalogo nostro memorantur, exiguus est numerus, quos me non vidisse paullo supra dixi: sic nonnulli sunt, quos in eo describere propterea non licebat, quod illos non vidissem. Sunt autem qui sequuntur,

1. Registrum Chartarum Abbatiæ de *Burton*, in quo habentur Chartæ plurimæ *Saxonice* scriptæ. Hic Codex est Honoratissimi Domini *Gulielmi* Baronis *Paget*; quo, in Villæ suæ Musæo cum illum Dominus servat, ipse Londini versatus uti non potui.

2. Registrum Chartarum Ecclesiæ Cathedralis D. *Pauli Londini*, penes RR. Decanum & Capitulum. Ex quo & Burtonensi Chartulario Chartas aliquas exscriptas publicavit *Wilhelmus Dugdale* Eq. Aur.

3. Registrum Chartarum Abbatiæ de *Middleton* in Scaccario, penes Rememoratorem Reginæ.

4. Registrum Chartarum Abbatiæ de *Tavestoke* penes Illustrissimum Ducem Bedfordiæ; in quo duæ Chartæ *Saxonicæ*, ut accepi, scriptæ leguntur.

5. Psalterium *Latino-Saxonicum* in Bibliotheca Ecclesiæ Cathedr. *Sarisburiensis*.

6. Charta *Wulfrunæ*, *Saxonice*, quam ex Archivis Ecclesiæ Windesorensis descriptam edidit D *Wilh. Dugdalius*; ibi vero illam frustra quæsivi.

Hæc omnia Majorum Monumenta *Saxonice* scripta sunt, quæ me in Catalogo non descripsisse mihi conscius sum. Quam prætermittendi, sive non faciendi quod debebam, *culpam*, cum non socordiæ supinæve negligentiæ, nedum animi mali sit; ut *levem*, forte ut *levissimam* mihi condonaturum ingenuum Lectorem scio; cum perlegendo Catalogo nostro, pro comperto habuerit, me non tantum plures Codices Chartasque descripsisse, verum etiam plures Codicum Authores indicasse, quam non modo unus aliquis, sed quam omnes simul, qui ante me *Saxonicorum* librorum Catalogos scripserunt. Quinetiam, ut plures Codices Chartasque memoravi; sic, ut longe accuratius descriptos exhiberem omni studio contendi, quatenus per alia negotia quibus me oneratum scis, id facere licebat. Etenim, quamvis multam operam curamque in faciendo hoc Catalogo posui, illum tamen magis etiam perfectum & emendatum edere fas fuisset, si ab aliis curandis rebus vacare potuissem. Errorum enim duorum, in quos in eo lapsus sum, Tu, Vir Doctissime, pro summa tua humanitate me admonuisti. Aliusque vir doctus, & Amicus, in literis ad me datis de alio me monitum esse voluit; atque præter tres hos Errorum in Catalogo locos, nescio an quisquam alius sit, in quo allucinatus sim. Verum quoad Errores, quibus Typographus lapsus est, cum illi semper absens assistere nequirem, haud in exiguo numero esse nosco. Et quod non omnes perinde, ac aliquos indicavi, id non meæ negligentiæ, tribuendum est.

Si id (quod alii doctissimi homines a me rogarunt) Tu fortasse expectes, nempe ut de scriptura *Anglo Saxonum*, illisque quæ ad eam illustrandam pertinent, in fine Præfationis differerem; quæ de rebus illis habeo dicere paucis accipe. Majores nostros *Jutas*, *Anglo-Saxones*que, cum in *Britanniam* advenirent, Literarum prorsus rudes, quod aliqui putant, fuisse, adeo non credo; ut illos secum *Runas* (sive Gothicas literas) attulisse, mihi persuasum est; tum quod in antiquis Temporibus *Septentrionales* populi cis & ultra Mare *Balticum* *Runis* usi sunt; tum etiam quod in antiquissimis nostris Codicibus, nonnullæ *Runæ* Romanis literis commistæ cernuntur; tum denique quod *Thorn* & *Wen*, quæ *Romanas* Literas amplexi *Anglo-Saxones* retinuerunt, Nomine, Figura, & Potestate, puræ putæ *Runæ* sunt. Quinimo tantum abest ut Majores nostri Septentrionales, cum in *Britanniam* proficiscerentur, Literarum rudes essent; ut, me judice, probabile potius sit Romanarum Literarum illos, pariter ac Barbaras alias Gentes jam tum notitiam habuisse. Pariter, *inquam*, ac Barbaras alias Gentes, scilicet, *Francos*, *Germanos*, *Lombardos*, *Vandalos*, cæterosque Gothorum populos, qui cum Romanis Bello Paceque res gesserunt, ac in scribendo Romanis Literis usi sunt. Valde igitur allucinati esse videntur, qui *Saxones* nostros *Romanarum* Literarum cognitionem ab *Hibernis* cepisse dicunt, quemadmodum vir ille doctus *Rodericus o Flaharty* in *Ogygia sua*. Neque minus falluntur, qui illos à Britannis *Romanorum* literas didicisse contendunt, quæ aliquorum *Cambro-Britannorum*, qui docte scripserunt, sententia est. Cum contra vero maxime simile sit, omnes tam *Anglo-Saxones*, quam *Britannos*, & *Hibernos*,

Roma-

Romanorum literas à *Romanis* ipsis pariter accepisse. Verum hac de re, ut aliis liberum judicium relinquam, citra controversiam est, cum Fide Christiana Majores nostros Romanarum Literarum scientiam & usum accepisse. *Augustinus*, dictus *Anglorum Apostolus*, qui Evangelium apud eos prædicabat, multos (ut probabile est) secum attulit libros Latine scriptos, speciatim *Gregorii Magni Papæ*, qui illum in *Angliam* misit, *Pastorale*, quemadmodum videre est in Catalogi nostri pag. 70. Idem *Gregorius* ad illum etiam misit magnam Librorum copiam, quorum duo, me judice, in Bibliothecis *Bodlejana*, & C. C. C. C. hodie supersunt. Ab Adventu igitur *Augustini* sensim inolescere apud *Anglo-Saxones* cœpit *Romanarum* Literarum, & Literaturæ usus; adeo ut fere quicquid ab iis Latinis Characteribus scriptum, aut sculptum vidi, ab illo tempore scriptum sculptumque esse constat. Etenim Clerus Anglicanus Romanæ Literaturæ diligenter studebat; Clerique solius industriæ præcipue debetur, quod non tantum *Religio Christiana*, sed *Humaniores Literæ* & *Scriptura* ipsa ab *Augustini* temporibus ad Introitum *Danorum* florerent, & deinde quod ad *Ælfredum* Regem, *Danis* omnia vastantibus, penitus non perirent. In iis temporibus sensim exolescere cœpit *Runarum* omnium, si Ð & Ƿ excipias, in scribendo usus, præsertim apud *Australis Angliæ Saxones*, qui *Latinorum* Characterum usum maxime affectabant. Hinc est quod præter Saxa nonnulla & fragmenta Metallorum, nihil fere *Runis* insculptum extat, vel Membranis inscriptum, præter Incantamenta quædam quæ *Runis Magicis* exaranda erant, aut quæ arcanis Characteribus secreta mandabantur, aut denique quæ ad exercenda Curiosorum hominum ingenia, data opera, esse *Runis* occultata videntur. Id genus *Runicæ* scripturæ specimina, quæ & ante & post Conquæstum usque ad Henrici VI tempora exarata sunt, etiamnum extant. At Librorum Chartarumve a recepto Christianismo per *Anglo-Saxones* nunquam quicquam esse *Runice* scriptum, saltem jamjam scriptum superesse, tam certum est, quam quod certissimum.

Præterea, ut *Runis* suis sensim relictis, *Romanorum* Characteres usurparunt *Anglo-Saxones*: sic Manus, quæ in usu apud *Romanos* erant, in scribendo imitati sunt. Eæ autem trium generum fuerunt: nempe una, quæ in Grandioribus vel Uncialibus (ut vulgo loquuntur) Literis exarata erat; altera modi parum minoris & rotundioris formæ, quæ scribentibus majus commoda erat; tertia, quæ prompte & cum festinatione scribentibus maxime commoda, ex minusculis constabat. In quibus omnibus scripturæ generibus, Codices Chartæque in *Anglia Saxonica*, quemadmodum in *Germania*, *Gallia*, *Hispania*, immo & in ipsa *Italia* scripsi sunt.

Grandiores, seu *Unciales* Literas usurpare solebant *Antiquarii*, cum antiquos Codices, quos æternum durare voluerunt, describerent. Illis quoque non raro utebantur in Regum, Episcoporum, & aliorum Procerum Chartis scribendis; ut &, Ornamenti gratia, in exarandis Novorum Codicum Exordiis, ac certis quibusdam Paragraphis. Atque hoc genus Scripturæ quum Codices, tum Chartæ ab *Anglo-Saxonibus* exarati etiamnum apud nos extant.

Minoris modi Rotundioribus Characteribus uti solebant *Librarii* in describendis communis usus Libris, qui in omnium manibus terendi erant, & in scribendis Chartis. Cujus quoque scripturæ generis multa Exemplaria apud Nos restant. Hujus vero formæ Rotundiores Literas, *antiquos Characteres Saxonicos* nonnunquam in opere nostro vocavimus; qui etiam, procedente tempore, cum in minutiorem & magis exilem, maceramque veluti formam mutabantur, *Saxonicæ Literæ*; & ex iis formata scriptura, *Saxonica manus κατ' ἐξοχὴν*, dici cœperunt. *Saxonica*, inquam, *manus κατ' ἐξοχὴν* dicta erat; & post *Conquæstum* Angliæ, varias adeo subiit Mutationes, ut temporis decursu, ab illa natæ sunt *Manus illæ omnes*, quas Fori Technicis verbis The Pipe-hand, the Round Text-hand, the Exchequer-hand, the Square Text-hand, the Chancery-hand, the Court hand, the Secretary hand vocitamus. Porro, *Saxonica* illa dicta Manus maxima ex parte usitata erat in scribendis, exscribendisque libris, Cartisque *Saxonicis*. In scribendis vero exscribendisque *Latinis*, manu, quæ ad *Gallicam* scribendi rationem propius accessit, plerumque utebantur *Anglo-Saxones* ab Ælfredi Regis temporibus, quæ idcirco ab *Ingulfo Manus Gallica* dicta est. Cum primum ad hoc opus me accincturus essem, suadentibus Amicis, Literaturæ *Saxonicæ* qui cultores sunt, *Latinos* Libros, Chartasque omnes qui ab Anglo-Saxonibus scripti, vel descripti erant, in Catalogo ponere decrevi; sed

Conſilium mutavi, nbi primum majorem illorum eſſe numerum ſenſi, quam qui in Catalogo, quem mente deſignaram, contineri potuit.

Quoad *Manum* qua utebantur, qui prompte quid ſcribere voluerunt, Mannm, ſcilicet, quam *Curſoriam* nos dicimus; illa maxime nſurpata erat in ſcribendis, vel exſcribendis privati nſus Codicibus, Chartis, & Epiſtolis. Quam ob cauſam perplexa magis, & intricatior eſt, quemadmodum privatorum hominum Manus eſſe ſolent, quam quæ facile legi poteſt. Chartæ tamen, quæ hac manu exaratæ ſunt, ut res ipſa poſtnlabat, paulo magis legibiles ſunt. Præterea, multa apud nos monumenta majorum hac in manu exarata ſuperſunt, ut Epiſtola *Waldharii* Epiſcopi *Londonienſis* ad *Berchtwaldum* Archiepiſcopum *Cantuarienſem* data, de qua mentionem feci in Catalogi pag. 259. Verum, exeunte octavo ſeculo, ineunteque nono, hæc manus, *rotundiore, pulchriore, magiſque venuſto* illo ſcripturæ genere in vicem ejus ſuccedente, cœpit exoleſcere.

Cum vero de ſcripturæ generibus, quibus *Anglo-Saxones* uſi ſunt, ſermo mihi ſit, de *Notis*, quibus nonnunquam in ſcribendo utebantur, antequam illum concludam, aliquod breviter dicendnm mihi arbitror, propterea quod illas cum Latinis litteris à Romanis acceperunt. *Notis* vero, quæ apud Romanos uſu receptæ erant, S. *Cyprianus* alias vocum Biblicarum, & quæ rem Eccleſiaſticam ſpectabant, addidiſſe dicitur. *Brachygraphi* autem, qui Notis in ſcribendo ntebantur, ab iis *Notarii* dicti ſunt: & quemadmodum *Iſidorus Hiſpalenſis* obſervat, illorum munus erat & officium, ſignorum compendio, Cauſarum Forenſium tam Civilium, quam Criminalium Actiones excipere, perinde ac ab Auctoribus dictata; ſermones Conciunatorum, denique nihil non quod Tachygraphiam requirebat, Membranis vel cuivis ſcriptoriæ materiæ currente mann committere. Hoc per *Notas* ſcribendi genus *Gallis Italiſque* magis, quam Anglo-Saxonibus in uſu erat, nonnullæ autem hujuſcemodi Brachygrapicæ Reliquiæ in Codicibus noſtris vetuſtis ſuperſunt, quas cnm viderem, animadvertebam.

Præterea, *Styli* ſive *Graphii Metallini* uſum non neſciverunt Majores noſtri *Anglo-Saxones*. Immo Doctiſſimus ille *Anglo-Saxonum* Rex *Ælfredus* in Præfatione præmiſſa *Gregorii Magni* Paſturalibus à ſe verſis, ſingulis Epiſcopalibus *Angliæ* Eccleſiis, cum libro iſto Æſtel, i. e. *Stylum* ſe ait dediſſe. *Stylo* antem ad ſcribendnm in *Pugillaribus* etſi maxime ntebantur, nonnulla tamen propria hominum Nomina libro Evangeliorum *Lichfeldenſi* S. *Ceadæ* dicto, quem Catalogi pag. 281 & 290 deſcripſi, inſtrumento iſto *Saxonice* inſcripta eſſe notavi. Hæc breviter de *Styli* uſu, cujus formam exhibuit *Joan. Jac. Chifletius*, in libro *Anaſtaſis Childerici Regis Francorum* inſcripto, paginis 182 & 194.

Denique, Majoribus noſtris *Arcana ſcriptura* in uſu erat; cujus diverſa genera fuerunt. Quædam enim ſcripta, ſola literarum tranſpoſitione; quædam initiales literas pro integris Vocibus uſurpando, aliarum gentium more, (& præcipue *Græcorum* in quorum Codicibus MSS. plurimis hæc genera ſcripturæ reperi, atque ab iis, ut à *Seraphimo* Presbytero Græco accepi, barbare μυςὰ & φιλμὶ nuncupata ſunt) occultare ſolebant. Alias autem ſcripturas *Runis* exarando; alias vero, *Runas* vulgaribus litteris permiſcendo; alias denique notas Numerales, Puncta, aliave pro libitu ſigna, Literarum vice uſurpando, occultas reddiderunt. Verum *arcana* hæc ſcribendi genera apud *Anglo-Saxones* uſitata, magis ad exercenda hominum ingenia, quam ad res gerendas idonea fuiſſe cenſeo; etſi Romanis præter eos de quibus ſupra dixi, longe alius *Notarum ſuarum* uſus erat, ſcilicet, non tam ad occultandas res ſcriptas; ſed, quemadmodum *Signorum*, quæ Nos Ciphers, *Gallique des Chifres* vocant, ad mandandas ſcripturæ Res majoris Momenti, quas ſolum ab iis quibuſcum Conſuetudinem habebant, intelligi volnerunt.

Hæc breviter, non pro Rei dignitate, ſed pro modulo Præfationis, de ſcriptnra *Anglo-Saxonum* dicta ſunto. Verum enimvero, Vir Ampliſſime, ſi Publico jubente, & ſub Publicis Auſpiciis id mihi demandatum foret, ut *Hiſtoriam Literarum* ſcriberem, quibus populi *Europæi*, præſertim *Græci*, *Romani*, *Gothi*, *Germani*, *Hiſpani*, *Galli*, *Hiberni*, *Anglo-Normanni*, &c. in omni tempore uſi ſunt, ut omnia mea ſtudia in illud conferrem: ſic, benevalere & vivere Deo largiente, non dubito, quin eo officio ita perfungerer, ut nullius Expectationem fallerem. In id genus opere, quod reſp. Literaria maxime deſiderat, jucundum mihi foret *Manus* tum *Græcorum*, *Romanorumque*, tum Gentium, quas Barbaras dixerunt, non ſolum è libris MSS. ac Diplo-

matibus

matibus, sed è Nummis, Marmoribus, Lapidibusque delineare; delineatasq; distincte & ordinate pro Locorum & Temporum serie disponere. Verum, si id, quod Publicos sumptus postulat, mihi, Publico mandante, facere non licebit, satis mihi erit quod in hac re possem ostendisse per delineatos Characteres scripturasque non unius generis, quas in Thesauri sui Grammatico-Critici multis in locis exhibuit doctissimus *Georgius Hickesius* Literaturæ *Saxonicæ* & *Franco-Theotiscæ* Instaurator, & Amplificator, qui de Patriis Antiquitatibus, de Manibus & Memoria Majorum, & de Re Literaria Septentrionali cum primis meruit.

Alia etiam sunt ad scripturam *Anglo-Saxonum* spectantia, quæ silentio præterire nefas duco, quod illorum scientiam *Philo-Saxonibus* non injucundam fore arbitror. Ea autem sunt, Materia *cum qua*, & Materia *in quam* Codices, Chartasque suas scribere solebant. Quoad Materiam cum qua scripserunt, *Atramentum* dico, id quidem præstantissimi generis erat, & ad scribendos Libros æternitati dicandos maxime idoneum. Ab exteris quod scriptum in iisdem temporibus extat, nunquam fere quicquam vidi, quod habita Atramenti ratione, Majorum nostrorum scriptis merito comparandum est. Ex quibus igitur Materiis (nisi sepiarum cruor illarum fortasse una erat,) & ex quotis partibus tam pretiosus scriptorius Liquor confectus erat, non possum hariolari. illumque inter res perditas & amissas jam diu esse numeratum, quo minus doleam, nequeo mihi temperare. Quod autem Materiam attinet, in quam Scripserunt, ea maxime membranacea erat. Nam in Papyro *Ægyptiaca*, vel Cortice, vel Arborea quavis materia, & id genus rebus aliquid scripturæ mandasse Majores nostros, nihil plane restat, quod ostendit; nisi Fragmentum quoddam lacerum in Bibliotheca *Cottoniana* servatum, quod ab homine *Italo* potius quam ab *Anglo Saxone* quopiam super Philyram scriptum esse existimo. Membranas etiam suas *Purpureo colore* non raro tingebant; in quibus (perinde ac aliquando in puris membranis,) Libros quos veluti cum magnificentia prodire voluerunt, nunc auratis & argentatis, nunc Aureis & Argenteis Characteribus exarare solebant. Porro, ut *Romanam* scripturam civitate sua donare voluerint; ita *Italorum* exemplum in pingendis, &, quod aiunt, *Illuminandis* Libris sunt secuti, quorum nonnulli etiamnum reliqui sunt. Quinimo libros non tantum splendide, sed purissime & accuratissime à se descriptos, interlinearibus versionibus ornare & explicare solebant. In eo genere *Libri Psalmorum* & *Evangeliorum* primum locum obtinent quorum multa exemplaria interlinealiter in *Anglo-Saxonicum* vel *Dano Saxonicum* sermonem conversa etiam nunc restant. Præ cæteris (nam ad præstantissimum Codicem Evangeliorum per S. Eadfridum exaratum, lubens ad Catalogi pag. 250, Lectorem mitto; dignus est qui memoretur *Codex Eadwini* in Bibliotheca florentissimi Collegii S. S. *Trinitatis Cantabrigiæ* servatus, qui Psalterium Triplex S. *Hieronymi* & Cantica complectitur; quorum ambo non tantum cum versione tam *Normanno Saxonica*, quam *Normanno-Gallica* interlineari; sed etiam Glossa cum Latina illustrantur. In illo etiam multæ Imagines pictæ cernuntur, quæ quamvis aliis id genus arte facile cedant; dignæ tamen sunt, in quas Docti & Curiosi Lectores attentos oculos convertant. Accedat Codex Psalmorum *Lambethanus*, qui continet Gallicam dictam Versionem S. *Hieronymi*, quæ non tantum Asteriscis & Obelis notata (qui in quamplurimis ejus Exemplaribus desiderantur) & Versione interlineari Anglo Saxonica illustrata est; verum etiam Punctis, me judice Musicis (à *Gregorianis* Notulis omnino discrepantibus) Modos quibus Psalmi in Ecclesiis Legendi aut Cantandi essent denotantibus, designata est. Etenim, quemadmodum *Anglo-Saxones* ad Religionem *Christianam* conversi, *Runis* suis relictis, Romanas sunt amplexi literas: Sic Clerum *Anglicanum* à *Roma* Musicæ Scientiam habuisse, in Historiæ suæ Ecclesiasticæ Lib. IV. Cap. XVIII. *Beda* Testis est. Verum etsi sacræ Musicæ modulos, antiquissimo more per *Literas* aliis duobus in Codicibus vetustissimis designatos vidi; unus tamen Codex est ille *Lambethanus*, in quo Sacros Cantus per *Puncta* Musice expressos inveni. In aliis autem Codicibus partim per signa illa Musica, quæ jamdiu *Notulæ* appellata sunt, partim per *Literas*, quibus longe ante inventas *Notulas* antiqui Musici, ut videtur, utebantur, Modos Numerosque Musicos designatos, memini me vidisse. Quod vero sermonem *Anglo-Saxonicum* spectat, quemadmodum ingenio suo non tantum Carminibus Numerisque Musicis æque ac Latinus olim, & jam nunc Italus aptus & idoneus est; sic carmina *Saxonica* multo aptiora sunt quæ ad Musicas Modulationes, præsertim in *Stylo*, ut Musici loquuntur, *Recitativo* adhibeantur, quam hodiernæ *Anglorum*

Cantiones: Carminis tamen Canticive, quod Notulis Musicis signatum erat, nunquam quicquam *Saxonicè* scriptum animadverti. Neque id sine causa, cum forsan ad concinnandos sacros Hymnos Cantionesque *Latinas* Musica in solis Ecclesiis *Saxonicus Clerus* utebatur. Quam vero dulcis & venustus, quam dignitatis plenus, quam etiam numerosus suus sermo erat, *Anglo-Saxones* sibi conscii fuisse videbantur, ut qui ad Carmina scribenda tam proclives fuerint. Carminum autem genus, quo illorum Poetæ maxime delectati utebantur, *Adonicum*, aut quod ad *Adonicum* proxime accidebat, esse videtur. Ut enim *Iambicorum* scriptores apud *Græcos* & *Latinos*, non ad puros *Iambicos* scribendos versus se stricte ligari voluerunt, sed liberioribus Numeris liberrime utebantur: Sic, Poetæ *Anglo-Saxonum*, *Anglo-Danorum*que justam veluti licentiam in pangendis *Adonicis* sibi pariter vendicantes, ad servandos Pedes Numerosque Carminis *Adonici*, tanquam damnati ad Remos, se vinciri noluerunt. Porro, ut Adonicis pangendis Carminibus sermonem suum non idoneum esse pro comperto habuerunt: sic, ad id, ut videtur, ostendendum, cum *Adonicis* suis *Saxonicis* versibus, *Adonicos* tum *Latinos*, tum *Græcos* nonnunquam miscere illis Mos erat, quemadmodum animadverti, Catalogi pagg. 110. 147. 281.

Postremo sciat Lector velim, me ad Catalogum *Saxonice* scriptorum Codicum, & Tractatuum illorum, qui impressi sunt, syllabum etiam adjecisse, ut & Nomina Bibliothecarum omnium quum Publicarum, tum Privatarum, cum signis, quibus in illis, quæ Majorum Gentium sunt, Librorum loci denotantur, ut & pag. Catalogi nostri, ubi libri denotati describuntur.

Hæc sunt, de quibus Lectores ad Catalogum nostrum accessuros monendos esse existimavi; quæ si Tu, Vir Præstantissime, qui omnem omnium Doctrinam & Candorem in Te complecteris, Judicio Tuo comprobaveris; nemo tam malevolus, aut tam insulse Criticus esse volet, qui ea audebit improbare. Etenim tam in Republica Literaria, quam in Civili Amplitudo & Auctoritas Tua summa esse constat. Quarum ad hanc feliciter semper Administrandam, & illam, in Tuam gloriam fovendam tutandamque ut diutissime tanquam *alter Mæcenas* vivas, supplex quotidie precatur

Tibi addictissimus cliens,

HUMFREDUS WANLEY.

Dabam *Londini*,
Augusti die 28.
An. Dom. 1704.

SYLLABVS BIBLIOTHECARUM.

SYLLABVS BIBLIOTHECARUM.

CATA-

CATALOGUS
Librorum Septentrionalium
TAM
MANUSCRIPTORUM
QUAM
IMPRESSORUM.

CODICES ANGLO-SAXONICI BIBLIOTHECAE BODLEIANAE.

NE. F. 4. 11. CODEX *membranaceus opt. notae in fol. scriptus ante Conquaestum Angliae, qui fuit in An.* MLXVI. *In quo continentur Homiliae aut integrae, aut in parte sumptae è Lat. PP. scriptis, & ad totius anni Cursum accommodatae. Sic autem in Rubrica Codex inscribitur.*

INCIPIT LIBER CATHOLICORUM SERMONUM ANGLICE IN ANNO PRIMO.

I. Fol. 1. PRIMUS SERMO DE INITIO CREATURE.

Sic incipit, An angin is ealra þinga ðæt is god ælmihtig:· He is ordfruma ⁊ ende:· He is [a] ord forþi þe he wæs æfre:· He is ende buton ælcere geendung. forðan ðe he bið æfre ungeendod:·

Sic explicit, Men þa leofestan. besmeagað þysne cwyde. ⁊ mid micelre gymene forbugað unrihtwisnysse. ⁊ geearniað mid godum weorcum ꝥ ece lif mid Gode se ðe a on ecnysse leofað ⁊ rixaþ a buton ende. AMEN.

II. fol. 8. b. IN LETANIA MAIORE:·

Incip. Ðas dagas synd gehatene Letaniæ. ꝥ synd Gebed dagas. on [b] ðysum dagum we sceolon [c] gebiddan ure eorðlicra wæstma genihtsumnysse. ⁊ us sylfum gesundfulnysse. ⁊ sibbe. ⁊ ꝥ git mare is. ure synna forgifenysse:· We rædað on bocum. ꝥ þeos gehealdsumnysse wurde [d] aræred. on ðone timan þe gelamp on anre byrig þe Vigenna is gecweden micel eorð-styrung ⁊ man-cwealm. ⁊ feollan cyrcan ⁊ hus. ⁊ comon wilde deran ⁊ wulfas ⁊ abitan þæs folces micelne dæl. ⁊ þæs Cyninges botl wearð mid heofonlicum fyre forbærned:· Ða bead se biscop Mamertus þreora daga fæsten. ⁊ seo gedrecednys þa geswac. ⁊ se gewuna þæs fæstenes þurh wunað gehwær on geleaffulre gelaðunge:· Hi naman þa bysnæ þæs fæstenes æt ðam Niniueiscan folce:· Ðæt folc wæs swiðe synfull. þa wolde God hi fordon. ac hi gegladedon hine mid heora bihreowsunga:· God spræc to anum witegan se wæs Ionas gehaten, far to ðære byrig Niniuen. ⁊ boda þær þas word.

Expl. Se rica him sylð þone hlaf ðe hið to meoxe awend. ⁊ se ðearfa sylð þam rican ꝥ ece lif:· Na he swa ðeah ac Crist se ðe þus cwæþ. ꝥ ðæt ge doð anum þearfan on minum naman. ꝥ ge doþ me sylfum. se þe leofað and rixað mid fæder and mid [e] halgum gaste abutan ende:· AMEN.

---

a Ordfruma forþi þe he wæs. C. b ðisum. C. c Biddan. d aræred. C. ðam halgum. C.

† A SER.

III. fol. 14. SERMO IN LETANIA MAIORE. FERIA. II.

Incip. Læwede menn behofiað þ him lareowas secgan þa godspellican lare ðe hi on bocum leornodon. þ men for nytennysse misfaran ne sceolon:- Ure Drihten sæde to sumum lareowe ða ða he hine axode be ðam hehstan bebode. [f]Lufa ðinne Drihten mid ealre þinre heortan ⁊ mid eallum mode. þis is þ mæste bebod:- Is eft oðer bebod [g]þysum swiðe gelic. Lufa ðinne nextan swa swa ðe sylfne:- þas twa bebodu belucað ealle bec:- Nis us nan gemet on ðam ærran bebode. forðan ðe we sceolon urne scyppend lufian ofer ealle [h]magas mid [i]unametendre lufe:- On ðam oðrum bebode we habbað gemet þ we oðerne lufian swa swa us sylfe. þa ðe ðurh geleafan us gelenge beoð, ⁊ ðurh Cristendom us cyððe to habbað:-

Expl. Uton we geearnian þ ece lif mid Gode ðurh geswincednysse yfeles. ⁊ þurh fremminge Godes. þær us getiðige se ælmihtiga wealdend, se ðe a rixað on ecnysse. AMHN:-

IV. fol. 21. FERIA. III. DE DOMINICA ORATIONE.

Incip. Se Hælend Crist syððan he to ðysum life com. ⁊ man wearð geweaxen. þa ðe he wæs þrittig wintra eald on ðære menniscnysse. ða began he wundra to wyrcenne. ⁊ geceas þa twelf leorning-cnihtas. [k]þa ða we Apostolas hatað:-

Expl. Gif we hit gehealdan magon. ⁊ on eallum þingum we sceolon healdan sibbe ⁊ annysse. gif we willað habban þa micclan geþingðe. þ we beon Godes bearn. se þe on heofonum is. on ðære he rixað mid eallum his halgum on ealra worulda woruld a buton ende on ecnysse. AMEN.

V. fol. 27. b. IN LETANIA MAIORE. FERIA. III.

Incip. Men ða leofestan. Paulus se Apostol ealra þeoda lareow awrat be him sylfum þ he wære gelæded up to heofonum. oð þ he becom to ðære ðriddan heofonan.

Expl. Ðær beoð æteowde his geearnunga þurh wundrum. þam ælmihtigum to lofe. se ðe is ealra leoda wealdend. AMEN:-

VI. fol. 34. ALIA VISIO.

Incip. Beda ure lareow awrat on ðære bec þe is gehaten [l]Istoria Anglorum be sumes mannes ærriste on [m]ðysum iglande. þisum wordum [n]writende:- On ðam timan wæs sum ðegen Drihthelm gehaten on Norðhymera lande.

Expl. And ða þe fulfremede wæron ⁊ to Godes rice becomon. magon fultumian ægðer ge us. ge ðam forðfarenum þe on [o]witnunge synd. gif hi mid ealle forscyldgode ne beoð:- Sy wuldor ⁊ lof ðam welwillendum Gode. a on ecnysse. Amen:-

VII. fol. 37. HORTATORIUS SERMO DE EFFICACIA SCE MISSE.

Incip. We rædað gehwær on halgum gewritum. þ seo halige Mæsse micclum fremige. ægðer ge þam [p]libbendum. ge ðam forð-farenum. swa swa Beda se snotera lareow awrat on Historia Anglorum. be sumum þegene [q]þysum ⁊gite reccende:-

Expl. Eac se halga Papa Gregorius awrat on ðære bec Dialogorum. hu micclum seo halige Mæsse manegum fremode. Seo boc is on Englisc awend. on ðære mæg gehwa be ðison genihtsumlice gehyran se ðe [r]hi ofer-rædan wile:-

VIII. fol. 38. FERIA. IIII. DE FIDE CATHOLICA.

Incip. Ælc Cristen mann sceal æfter rihte cunnan. ægðer ge his Pater noster ge his Creðan. Mid þam Pater [s]nostre he sceal hine gebiddan:- Mid þam Creðan he sceal his geleafan getrymman:- We habbað gesæd embe þ Pater noster. nu we willað secgan eow þone geleafan ðe on ðam Creðan stent. swa swa se wisa Augustinus be þære halgan þrynnysse trahtnode:-

Expl. Ða synful'an beoð on helle wite a ðrowigende. ⁊ heora wite bið eac gemetegod ælcum be [t]his geearnungum:- Uton forði geearnian þ ece lif mid Gode. þurh [u]rihtne geleafan ⁊ þurh godum geearnungum. Se ðe þurh wunað on [x]ðrynnysse. an ælmihtig God a on ecnysse. AMEN.

---

[f] Lufað. C. [g] ðisum. C. [h] ðine magas. C. [i] unametenre. C. [k] þa ðe. C. [l] Historia. C. [m] ðisum. C. [n] reccende. C. [o] witnum ge- wind. C. [p] lybbendum. C. [q] þisum. C. [r] him. C. [s] noster. C. [t] his. C. [u] þyrne. C. [x] þrynyss. C.

IX. fol.

IX. fol. 45. b. FERIA. IIII. IN LETANIA MAIORE.

Incip. Iohannes se Godspellere awrat on ðisum dægðerlicum godspelle. hu se Hælend fundiende of þyssere worulde to his heofonlican fæder spræc. Sublevatis Ihs oculis in cœlum dixit. Pater. venit hora, clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet te. Et reliqua. Þæt is on urum gereorde. Se Hælend cwæð to his fæder [y] upp-ahafenum eagum to heofonum.

Expl. [z] Arwurþað forði [a] hire lufe fram eorþum heortum. ⁊ gewilniað þæs heofonlican rices. þe us Crist on [b] ðisum Godspelle behet. Se þe leofað ⁊ rixað mid fæder ⁊ þam halgum gaste. a on ecnysse. AMEN.

X. fol. 50. IN ASCENTIONE DOMINI.

Incip. Lucas se Godspellere us manode on [c] þisre Pistol-rædinge. þus cweðende. Se Hælend middan-eardes alysend ætewde hyne sylfne cucenne his gingrum æfter [d] his þrowunge ⁊ [e] his æriste.

Expl. And Godes miht heom wæs mid to [f] getrymminge heora [g] bodunge. ⁊ [h] ungerimra tacna. forþan ðe Crist cwæþ. ne magon ge nan þing don butan me. Eft he cwæþ. ic beo mid eow eallum dagum oð ðyssere worulde geendunge. se þe [i] leofað ⁊ rixað mid þam ælmihtigan fæder. ⁊ þam halgum gaste a on ecnysse. AMEN.

XI. fol. 56. b. IN DIE SANCTO PENTECOSTEN.

Incip. Fram þam halgan Eastertlican dæge synd getealde fiftig daga to [k] ðisum dæge. ⁊ þes dæg is gehaten [l] Pentecostes. þ is se fifteogoða dæg [m] þære Eastertlican tide.

Expl. Bisceopas synd þæs [n] ilcan hades on Godes gelaðunge. ⁊ healdað þa gesetnysse on heora Bisceopunge. swa þ hi settað heora handa ofer geleaffullum mannum. ⁊ biddað þ se ælmihtiga wealdend him sende þa seofon sealdan gife his gastes. se ðe leofað ⁊ rixað a buton ende. AMHN.

XII. fol. 64. DOMINICA II. POST PENTECOSTEN.

Homo quidam erat dives et induebatur purpura, et reliqua.

Incip. Se wealdenda drihten sæde þis bigspell his gingrum þus cweðende. Sum welig man wæs mid Purpuran ⁊ mid [o] godwebbe geglænged. ⁊ dæghwamlice mærlice leofode.

Expl. Se ðe us ahredde [p] fram deofles [q] hæftnydum. Se ðe leofað ⁊ rixað on ecnysse mid þam ælmihtigan fæder. ⁊ þam halgan gaste. hi þry on anre godcundnysse [r] wuniende. buton angynne ⁊ ende a [ſ] to worulde. AMEN.

XIII. fol. 68. b. DOMINICA III. POST PENTECOSTEN.

Homo quidam fecit cenam magnam, & reliqua.

Incip. Se hælend sæde þis bigspell his leorning cnihtum ⁊ cweð. Sum man gearcode micele feorme. ⁊ þær to manega gelaðode. ⁊ sende his þeowan to ðam [s] gelaðedum. het secgan þ hi comon forþðan ðe he hæfde þa ealle his þing gegearcode.

Expl. Þis godspel is nu sceortlice getrahtnod. Uton biddan þone ælmihtigan drihten þ he us gebringe to his ecan gebeorscipe se ðe [u] þurh his tocyme us þær to gelaðode. † Si him lof ⁊ wuldor a on ecnysse. Amen.

XIV. fol. 71. b. ALIA NARRATIO DE EVANGELII TEXTV.

Incip. Mine gebroðra we willað eow gereccan sume Cristes wundra. to [x] getrymminge eowres geleafan. We synd gecnæwe þ we hit forgymeleasodon on ðam dæge þe mann þ Godspel rædde. ac hit mæg eow [y] fremian. swa micclum swa hit þa mihte. Ure drihten astah on scip ⁊ him filigdon his leorningcnihtas.

Expl. Uton we herian urne Drihten [z] symle on his micclum wundrum. ⁊ us miltsunge biddan. ⁊ ysel [a] forlætan ⁊ eft [b] ne geedlæcan þ we moton ætwindan þam [c] welhreo-

[y] Up-ahafenum. C. [z] Arwurþaþ. C. [a] hyre. C. [b] þysum. C. [c] ðysse. C. [d] hys. C. [e] hys. C. [f] fremminge. C. [g] bodunga. C. [h] ungerimre. C. [i] lysað. C. [k] ðysum. C. [l] Pentecosten. C. [m] þere. C. [n] ylcan. C. [o] Gold-webbe. C. [‡] geglenged. C. [p] of. C. [q] hæftnystnydum. C. [r] wunigende. C. [ſ] on. C. [s] gelaþodum. C. [u] þurh to his cyme þær us to gelaþode. C. † è Cod. *Cant.* codex enim *Bodl.* hæc non agnoscit. [x] getrimmicge. C. [y] fremean. C. [z] symble. C. [a] forletan. C. [b] ne geedletan. C. [c] welhreowum. C.

wan deoflum ⁊ Gode geþeon þurh godre *gehealdsumnysse:- þam si wuldor ⁊ wurþmynt a to worulde. Amen:-

XV. fol. 73. DOMINICA. IIII. POST PENTECOSTEN.

Erant adpropinquantes ad Ihm. & reliqua.

Incip. Þæt halige Godspell us segð. ꝥ gerefan ⁊ synfulle menn genealæhton þam Hælende. ⁊ woldan his lare gehyran:- Ða [d] ceorodon þa Sunder-halgan ⁊ þa Boceras † Iudeiscre þeode.

Expl. Geleaffullum mannum mæg beon micel truwa ⁊ hopa to ðam menniscum Gode Criste. se ðe is ure mundbora ⁊ dema. ðe leofað ⁊ rixað mid fæder on annysse þæs halgan gastes on ealra worulda woruld. a buton ende. Amen:-

XVI. fol. 79. VIII. KL. IVLII. NATIVITAS SCI IOHANNIS BAPTISTE.

Incip. Se Godspellere Lucas awrat on Cristes bec. be acennednysse Iohannes þæs fulluhteres. ðus cweðende:- Sum earfæst Godes ðegen wæs gehaten Zacharias. his gebedda wæs geciged Elisabeth:-

Expl. Uton nu biddan ðone wealdendan Hælend. ꝥ he ðurh his [e] þæs mæran forryneles. ⁊ fulluhteres ðingunge. us [f] gemildsige on [g] andweardum life ⁊ to ðam ecan gelæde. ðam sy wuldor ⁊ lof mid fæder halgum gaste a on ecnysse. Amen:-

XVII. fol. 85. III. KL. IVLII. IN FESTIVITATE SCI PETRI.

Incip. Lucas se Godspellere us sæde on ðissere Pistol-redinge. ꝥ Herodes Cyning wolde æfter Cristes upstige to heofonum. [h] geswencan sume of þære gelaðunge.

Expl. Næs swa ðeah his gedon on ðisum andweardum dæge. ac we hit healdað on ðære nihte ðe gehatað Hlafmæsse:-

XVIII. fol. 86. b. ITEM DE PETRO.

Incip. Matheus se Godspellere awrat on Cristes bec hu se halga Petrus eode upon ðære sæ mid [i] Criste ðus cweðende:- Iussit Ihs discipulos suos ascendere in naviculam & præcedere eum trans fretum donec dimitteret turbas. & reliqua. Se Hælend wæs [k] gehirsod betwux micelre [l] menigu on anum westene.

Expl. Ðurh his Apostola þing-rædene Petres ⁊ Paules. ða þe we to dæg [m] wurðiað:- Sy him wuldor ⁊ lof on ealra worulda woruld a to widan feore. AMHN.

XIX. fol. 91. III. KL. IVLII. PASSIO APOSTOLORVM PETRI ET PAVLI.

Venit Ihs in partes Cesarē Philippi. & reliqua.

Incip. Matheus se Godspellere awrat on ðære Godspellican gesetnysse ðus cweðende:- Drihten com to anre burh-scire ðe is gehaten Cesarea Philippi.

Expl. Ac forði is seo cæg Petre synderlice betæht. ꝥ eall ðeodscipe gleawlice to cnawe. ðæt swa hwa oðscyt fram annysse þæs geleafan ðe Petrus þa andette Criste ðæt him ne bið [n] getyðod naðor. ne synna [o] forgifenesse. ne [p] infær ðæs heofonlican rices:-

XX. fol. 94. DE PASSIONE APOSTOLORVM (Petri & Pauli.)

Incip. We willað æfter þysum godspelle eow gereccan þæra Apostola drohtnunga ⁊ geendunge mid scortre race. forðan ðe heora þrowung is gehwær on Engliscum gereorde fullice ge-endebyrd:-

Expl. Cuð is geond [q] eallum [r] ðeodscipum. ꝥ [s] feala wundra gelumpon æt ðæra Apostola byrgenum. þurh ðæs hælendes [t] tyðe. þam [u] sy wuldor ⁊ lof a on ecnysse. Amen:-

XXI. fol. 99. b. II. KL. IVLII. NATALE SCI PAVLI APOSTOLI.

Incip. ‡ Godes gelaðung wurðiað þisne dæg þam mæran Apostole Paule to wurðmynde. forðan ðe he is gecweden ealra ðeoda lareow þurh soðfæstne lare.

Expl. Is nu forði Munuc-hades mannum mid micelre gecnyrdnysse to forbugenne ðas

---

* Gehealtsumnysse. C. † þære Iudeiscre. C. [d] ceorodon. C. [e] ðær. C. [f] gemildsie. C. [g] andweardum life. C. [h] geswæncan. C. [i] Crist. C. [k] gehyrsod. C. [l] mænigu. C. [m] weorðiað. C. [n] getiðod. C. [o] forgyfenyss. C. [p] infær. C. [q] ealle. C. [r] ðeodscipas. C. [s] fela. C. [t] tiðe. C. [u] is. C. ‡ *Quibusdam exemplaribus, in binas divisa est haec concio.*

yfelan

ẏfelan [x] gehirnunge. ⁊ ge efenlæcan þam Apostolum ꝥ hi mid him ⁊ mid Gode ꝥ ece lif habban moton. Amen:

XXII. fol. 106. b. DOMINICA. VIII. POST PENTECOSTEN.

Cum multa turba esset cum ihū, nec haberent quod maducarent. & reliqua.

Incip. Marcus se Godspellere cƿæþ on þisum dægðerlicum Godspelle ꝥ on Sumere tide ƿæs micel [y] menu mid þam Hælende on anum ƿestene [z] meteleas: þa [a] clipode se hælend his leorning-cnihtas him to ⁊ cƿæð:

Expl. Ƿeriað eoƿ mid ðære lare fremminge ꝥ ƿe ealle habban moton þa mede þe mannes eage ne geseah ne eare ne gehyrde. ne on mannes heortan ne astah þa ðe God gearcað þam eallum þe hine lufiað: Se ðe leofað ⁊ rixað on ealre ƿorulda ƿoruld. Amen:

XXIII. fol. 110. DOMINICA. IX. POST PENTECOSTEN.

Adtendite a falsis Prophetis. qui ueniunt ad uos in uestimentis ouium. et reliqua.

Incip. Drihten cƿæð to his leorning-cnihtum: Behealdað eoƿ ƿið leasum ƿitegum þe eoƿ to-cumað on sceapa hiƿum. hi soðlice syndon ƿiðinnan reafiende ƿulfas. ge oncnaƿað hi be heora ƿæstmum:

Expl. Hƿile eorðlic man dorste æfre geƿilnian ꝥ he moste to heofonan rices myrhðe becuman. gyf [b] hit Crist sylf us ne behete. ⁊ forði to Middanearde geƿende. ꝥ he us to him gefette: [c] Sy him ƿuldor ⁊ lof mid fæder ⁊ mid halgum gaste on ealra ƿorulda ƿoruld. AMHN.

XXIV. fol. 114. b. DOMINICA VNDECIMA POST PENTECOSTEN.

Cum adpropinquaret Ihs Hierusalem. & reliqua.

Incip. On sumere tide ƿæs se Hælend farende to Hierusalem: Ða ða he genealæhte þære Ceastre. ⁊ he hi geseah. þa ƿeop he ofer hi þus cƿeðende: Gyf þu [d] ƿistest hƿæt þe toƿeard is. þu ƿeope mid me:

Expl. Ðu ælmihtiga drihten gemiltsa us synfullum. ⁊ urne forðsið sƿa gefada ꝥ ƿe gebettum synnum æfter þysum frecenfullum life þinum halgum geferlæhte beon moton: Sy þe lof ⁊ ƿuldor on ealra ƿorulda ƿoruld. Amen:

XXV. fol. 121. b. VIII. KL. AGVSTI. NATALE SCI IACOBI APOSTOLI.

Incip. On þysum dæge ƿe ƿurðiað on urum lofsangum. ⁊ on freolse þone mæran Apostol Iacob Iohannes broþer ðæs Godspelleres. hi begen synd Cristes moddrian suna.

Expl. And he sƿa [e] fullfremed on Godes geleafan underfeng bebeadunge. mid þam Apostole. ⁊ hi sigefæste samod ferdon to Criste. þam is ƿuldor ⁊ ƿurðmynt on ealra ƿorulda ƿoruld. Amen:

XXVI. fol. 126. *Desideratur Rubrica, quae in aliis exemplaribus sic se habet.*

VI. KL. AGVSTI. SCORVM SEPTEM DORMIENTIVM.

Incip. Ƿe ƿillað eoƿ eac gereccan sceortlice ꝥ nu æfter tƿam dagum. is ðæra Seofon [f] Slæpera gemynd. þæra naman sind ðus gecƿedene: Maximianus. Malchus. Martinianus. Dionisius. Iohannes. Seraphion. Constantinus:

Expl. Se kasere ða ⁊ his [g] Biscopas arærdon mære Cyrcan ofer heora lichaman to lofe ðam ælmihtigum Gode. Se ðe leofað ⁊ rixað. a on ecnysse. Amen:

XXVII. fol. 127. b. DOMINICA. XII. POST PENTECOSTEN.

Dixit Ihs ad quosdam qui in se confidebant tamquam iusti & aspernabantur ceteros parabolam istam. & reliqua.

Incip. Drihten sæde þis bigspell be sumum mannum þe on him sylfum truƿodon. ꝥ hi rihtƿise ƿæron. ⁊ oðre forsaƿon þus cƿeþende: Tƿegen men eodon into Godes Temple to gebiddenne.

Expl. Geunne [h] eoƿ se ælmihtiga þurh his mægen þrymme on þyssere ƿorulde gesundful-

---

[x] gehyrnonga. C. [y] mænio. C. [z] mete-las. C. [a] clypode. C. [b] hyt. C. [c] Si. C. [d] ƿitest. C. [e] fulfremod. C. [f] Slapera. C. [g] Biscopas. C. [h] us. C.

nysse ⁊ soðre eadmodnysse. ⁊ [i]eow abebbe to his heofonlican rice se ðe ana gewylt ealra gesceafta. Amen.

XXVIII. fol. 131. b. DOMINICA. XVI. POST PENTECOSTEN.

Nemo potest duobus dnis seruire. & reliqua.

Incip. Drihten cwæð on sumne timan to his leorning-cnihtum. Ne mæg nan man twam hlafordum samod þeowian. oððe he þone ænne hatað. ⁊ þone oðerne lufað. oððe he hine to ðam anum geþeot. ⁊ þone oðerne forhicþ.
Expl. God us gemiltsæce ⁊ to ðam ecan life gelæde swa swa he behet þam ðe hine lufiað. Si him wuldor ⁊ wurþmynt on ealra worulda woruld. Amen.

Fol. 134. b. DE MARIA, *pauca.*

Incip. Hwæt wille we secgan ymbe Marian gebyrd-tide.
Expl. And hy habbað swiðe langsum trahtnunge æfter þam gastlican [k]andgite. þi we hit lætað unsæd. ne gedeþaþ ðys naht þærto. buton for ydelnysse.

XXIX. fol. 134. b. DOMINICA XVII. POST PENTECOSTEN.

Ibat Ihs in ciuitatem quae uocatur Naim. & reliqua.

Incip. Ure Drihten ferde to sumere byrig. seo is gehaten Naim. ⁊ his [l]gyngran samod. ⁊ genihtsum [m]menu. Ða ða he genealæhte þam Portgeate þa ferode man anes cnihtes lic to byrgenne.
Expl. Sy lof ⁊ wuldor þam ecan fæder. se ðe [n]næfre ne ongan. ⁊ his anum bearne. se ðe æfre of him is. ⁊ þam halgan gaste. se ðe æfre is of him bam. hi þry an ælmihtig God untodæledlic. a on ecnysse rixiende. AMEN.

XXX. fol. 139. DOMINICA XXI. POST PENTECOSTEN.

Loquebatur Hiesus cum discipulis suis in parabolis dicens. & reliqua.

Incip. Drihten wæs sprecende on sumere tide to his Apostolum mid bigspellum þus cweðende. Heofonan rice is gelic sumum cyninge. þe worhte his suna gyfte.
Expl. Læd us ælmihtig god to [o]getele þinra gecorenra halgena into ðære ecan blisse þines rices. þe ðu gearcodest fram frymðe middan-eardes þe lufiendum. þu ðe leofast ⁊ rixast mid þam ecan fæder ⁊ halgum gaste. on ealra worulda woruld. a on ecnysse. AMEN.

EXCVSATIO DICTANTIS.

In qua rationes reddit Ælfricus quibus inductus tot notabilia Evang. loca reliquit intacta, passionemque D. Thomae Apostoli prætermisit.

Fela fægere Godspell we forlætað on ðisum gedihte. þa mæg awendan se þe wile. Ne durre we þas boc na miccle swiðor [p]gelengan. [q]þilæs ðe heo ungemetegod sy. ⁊ mannum æðryt þurh hire micelnysse astyrige. We willað swa ðeah gyt ane feawa cwidas on ðissere bec geendebyrdian gemænelice be Apostolum ⁊ Martyrum. Andettrum ⁊ halgum Fæmnum þam Hælende to lofe. [r]Thomas þrowunge we forlætað unawritene. forðan ðe heo wæs gefyrn [s]awend of [t]Læden on Englisc on leoð [u]wisan. Ac swa ðeah se wisa Augustinus sæde on sumere his trahtnunge. þæt an þing wære ungeleaflic on ðære race geset. þæt is be þam wyrle þe þone Apostol ear [x]plætte. ⁊ be ðam hunde þe his hand eft in-abær. Be ðam cwæð Augustinus. þis rædað mid micelre [y]gecnyrdnysse. þa þe swæc lufiað. ac us is alyfed be [z]ðysum to [a]trimienne þæt se Apostol wolde gewrecan swa wælhreowlice his teonan. for ðyssere twynunge. nolde we hreppan his þrowunge. Heo is swa ðeah eall ful geleaflic. buton þam anum þe Augustinus wið sæcð.

XXXI. fol. 148. IN NATALE VNIUS APOSTOLI.

Incip. Þes Apostolica [b]freols-dæg manað us to sprecenne. ⁊ sum þing eow to secgenne be ðam gesæligan heape þe mid þam Hælende on [c]þison life drohtnode.

---

[i] us. C. [k] andgyte. C. [l] gingran. C. [m] mænu. C. [n] nærre. C. [o] getæle. C. [p] gelængan. C. [q] hylær. C. [r] Thomes. C. [s] anwend. C. [t] Leden. C. [u] wison. C. [x] platte. C. [y] gecnordnysse. C. [z] ðisum. C. [a] trymiende. C. [b] freols-dæg. C. [c] þisum. C.

Expl.

Expl. Us getiðað þæs se goda ⁊ se heofenlica fæder. þurh his sunu. þe mid him leofað ⁊ rixað [d] a on ecnysse þæs halgan gastes on ealra worulda woruld. Amen.

XXXII. fol. 151. Desideratur Rubrica, quæ in aliis exemplaribus sic se habet.

IN NATALE PLVRIMORVM APOSTOLORVM.

Designauit dns et alios. LXX. duos. et reliqua.

Incip. Se hælend geceas him to eacan þam twelf Apostolum twa ⁊ hundseofontig leorning-cnihta. ⁊ sende hig twam ⁊ twam ætforan him to ælcere byrig ⁊ stowe.
Expl. Se mildheorta drihten þe þisne middan-eard [e] alysde. ⁊ his Apostolas ⁊ leorning-cnihtas us to lareowum gesette. gelæde us to þam ecan life [f] þider þe he us gelaðode þurh hi. ⁊ þurh heora æfter-gengan. [g] Sy him symble lof ⁊ wuldor ealra his weldæda. Amen.

XXXIII. fol. 154. b. IN NATALE SANCTORVM MARTYRVM.

Cum audieritis prelia & seditiones. nolite terreri. & reliqua.

Incip. Se hælend foresæde his leorning-cnihtum þyses middan-eardes frecednyssa ⁊ ðæra Martyra gewinn. ðus cweðende.
Expl. Þæt hi ðurh ða hwilwendlican [h] geswæncednyssa wuldorfulle [i] becomon to ðam ecan life. ðe he ær Middan-eardes frymðe his geleaffullum gearcode. sy him wuldor ⁊ wurðmynt on ealra worulda woruld. AMHN.

XXXIV. fol. 159. b. IN NATALE VNIVS CONFESSORIS.

Homo quidam peregre proficiscens. uocauit seruos suos. & tradidit illis bona sua. & reliqua.

Incip. Ure drihten sæde þis bigspell his Leorning-cnihtum. He cwæð ꝥ sum rice mann wolde faran on ælðeodigne eard. þa clypode he his ðeowan him to. ⁊ betæhte [k] heom his god.
Expl. Þæs ðegenes lof is þæs hlafordes wurðmynt. Sy lof þam hlaforde þe leofað on ecnysse. æfre buton angynne on endeleasum mægen þrymme. AMEN.

XXXV. fol. 165. b. IN NATALE SANCTARVM VIRGINVM.

Simile est regnum celorum decem uirginibus que accipientes lampades suas. exierunt obuiam sponso & sponsæ. et reliqua.

Incip. Se Hælend sæde gelomlice bigspel be gehwylcum þingum his Leorning-cnihtum. nu cwæð he ðysum bigspelle ꝥ heofonan rice wære gelic tyn mædenum.
Expl. Gif we hwæt [l] lytles to Gode gedon. ꝥ we moton faran into heofonan rice mid þam clænan [m] brydguman Hælende Crist. Se ðe leofað ⁊ rixað mid his heofonlican fæder ⁊ þam halgum gaste on ealra worulda woruld. AMEN.

XXXVI. fol. 171. IN DEDICATIONE AECCLESIAE.

Incip. Men ða leofestan. we willað suma tyhtindlica spræce wið eow habban be þissere Cyrclican mærsunge. ⁊ eow læran. ꝥ ge sylfe beon Godes tempel gastlice. nu ge his eorðlice tempel wurðiað.
Expl. Nu bidde we þone ælmihtigan Hælend. ꝥ he us þurh his mildheortnysse geclænsia fram urum synnum. ⁊ us gelæde to ðære ecan gelaðunge heofonan rices. on ðam he rixað mid his gecorenum halgum. mid his ælmihtigan fæder ⁊ þam halgan gaste on ealra worulda woruld. AMEN.

XXXVII. fol. 179. KL. NOVEMBRIS. NATALE OMNIVM SCORVM.

Incip. Halige lareowas rædon ꝥ seo geleafulle gelaðunge þysne dæg eallum halgum. to wurðmynte mærsie. ⁊ arwurðlice freolsie.
Expl. Us geinnian swa hwæt swa we on oðrum freols-dagum ealles geares [n] ymbrynes. [o] for [p] mennisce tyddernysse hwonlicor gefyldon. ⁊ carfullice hogian. ꝥ we to ðære ecan freols tide becumon. AMEN.

---

d On annysse. C. e alysde. C. f þyder. C. k him. C. l litles. C. m brydguman. C.
g Sy him a wuldor ⁊ lof ealra his weldæda. n ymbrynys. C. o þurh. C. p mennisee. C.
Amen. C. h gesswencednysse. i becumon. C.

XXXVIII. fol. 183. DE EVANGELIO.

Videns Ihs turbas. ascendit in montem. & reliqua.

Incip. Þæt halige Godspel þe nu lytle ær ætforan eow geræd wæs. micclum geþwærlæcð ðyssere freols-tide forðan ðe hit geendebyrt þa eahta eadignysse þe ða halgan to heofenlicum [q] geðyngðum gehrohton:-

Expl. Sy wuldor ⁊ lof Hælendum Criste. se ðe is angin ⁊ ende. scyppend ⁊ alysend ealra halgena. mid fæder ⁊ mid halgum gaste a on ecnysse. AMHN.

XXXIX. fol. 187. VIIII. KL. DECEMBRIS. NATALE SCI CLEMENTIS MARTYRIS.

Incip. Men þa leofestan. eower geleafa bið þe trumra gif ge gehyrað be Godes halgum. hu hi þæt heofenlice rice geearnodon. ⁊ ge magon þe cuðlicor to him [r] clipian gif heora lifes drohtnunga eow þurh [s] lareowa bodunga cuðe beoð:- Þes halga wer Clemens þe we on ðysum andweardum freols dæge wurðiað. wæs þæs eadigan Petres Apostoles leorning-cniht.

Expl. Se soða Drihten us ahredde fram eallum [t] frecednyssum. ⁊ to þam ecan life gelæde. se ðe leofað ⁊ rixað a butan ende. Amen:-

XL. fol. 194. b. DOMINICA. I. IN ADVENTV DNI.

Incip. Þyses dæges þenung. ⁊ þyssere tide mærð sprecað ymbe Godes to cyme:- Þeos tid oð midne-winter is gecweden Adventus dni. þæt is Drihtnes to-cyme:- His to-cyme is his menniscnys:-

Expl. Uton forði us gearcian mid þysum foresædum wæpnum. be þæs Apostoles mynegunge. þæt we to ðære [u] wundorlican gebyrd-tide ures Drihtnes mid freolslicere þenunge becumen. þam [x] sy wuldor ⁊ lof a on ecnysse. AMEN.

XLI. fol. 197. b. DOMINICA. II. IN ADVENTV DNI.

Erunt signa in sole & luna & stellis. & reliqua.

Incip. Se Godspellere Lucas awrat on ðysum dægðerlican Godspelle. þæt ure Drihten wæs sprecende þysum wordum tu his Leorning-cnihtum. be þam tacnum þe ær þyssere worulde endunge gelimpað:-

Expl. Hwæt þeah hit langsum wære. to ðam dæge swa hit [y] nis. þeah ne [z] bið ure tima langsum. forði on ure geendunge us bið gedemed:- Hwæþer we on ræste. oððe on wite. þone gemænelican dom [a] onbidan sceolon:- Uton forði hrucan þæs fyrstes þe us God forgeaf. ⁊ geearnian þæt ece lif mid him. Se ðe leofað ⁊ rixað in ealra worulda woruld. AMEN:- EXPLICIT HIC LIBER:-

Quae sequuntur, à diversis Librariis scripta fuerunt.

XLII. fol. 202. b. *Fragmentum Homiliae de* SANCTO PAVLINO *sine Titulo.*

Incip. Se halga Papa Gregorius sende hider on eard þisne eadigan biscop Paulinum þe we to dæg weorðiað Godes word to bodianne ⁊ he swa dide unforhtlice swa lange oð he gebyrsde Eadwine Norþhymbra Cyng to Cristendome ⁊ ealne his [b] þeodscipe.

Hujus homiliæ, præter unam Paginam, desiderantur omnia.

XLIII. fol. 203. *Fragmentum Homiliae* DE QUADRAGESIMA, *cujus init. in alio cod. est* Men þa leofestan. us is deope beboden. *diversa (quod aiunt) manu scriptum.*

Expl. Þonne faraþ þa uncystigan ⁊ þa unrihtwisan into ecere cwic susle mid deofle ⁊ his awyrigedum englum. ⁊ þa rihtwisan gecyrrað fram þam dome into þam ecan life mid Criste ⁊ his gecorenum englum:- Mid þam hi libbað ⁊ rixiað on lichaman ⁊ on sawle on ealra worulda woruld. AMEN:-

q Geþincðum. C. r clypian. C. s deest. y nys. C. z byð. C. a anbidian. C. b þe-
t frecednyssum. C. u wuldorlican. C. x si. C. odscipe. C.

XLIV.

XLIV. fol. 204. b. Fragmentum Homiliae cujus Rubrica deest, in aliis autem Codd. sic inscribitur

DOMINICA IN SEPTUAGESIMA.

Simile est regnum celorum homini patri familias. qui exiit primo mane.

Incip. Se hælend cwæð þæt [c] heofonan rice wære gelic sumum hiredes ealdre. se ðe ferde on ærne [d] merien. ⁊ wolde hyrao wyrhtan into his wineard. Đa gewearð þam hlaforde. ⁊ þam hyrigmannum wið anum peninge. ⁊ [e] heo eodon into ðam wineard.

Dimidiam partem Homiliæ vix exscripserat Librarius, cum ad hæc verba swa swa hlaford his hired on his ealle, *manum suam de Tabula traxerit, sequitur Hymnus,* (alienâ manu) *ad S. Mariam Magdalenam, Latinè descriptus.*

XLV. fol. 206. b. II. KL. DECEMBR. NATALE SCI ANDREE APOSTOLI.

Ambulans Ihs iuxta mare Galileae. & reliqua.

Incip. Crist on sumere tide ferde wið ða Galileiscan sæ. ⁊ geseah twegen gebroðru Symonem se wæs geciged Petrus. ⁊ his broðor [f] Andream wurpende heora nett on sæ.
Expl. To ði þ he his beboda geornlice gefylle. ⁊ healde þurh ðone þe leofað ⁊ rixað a buton ænde. AMHN.

XLVI. fol. 211. b. EODEM DIE PASSIO SCI ANDREAE APOSTOLI.

Incip. Se Apostol Andreas æfter Cristes þrowunge ferde to ðam lande þe is gehaten Achaia ⁊ þær bodade Drihtnes geleafan ⁊ middan-geardes alysednysse þurh his [g] ðrowunga.

Ultimum Homiliæ simul ac Cod. folium, à nefario quodam, à summa pag. ad imam est abscissum; unde constat Hom. olim integram ibi exstetisse, hisce verbis, quæ alia habent exemplaria, clausam.

Uton nu biddan þone ælmihtigan wealdend. þ his eadiga Apostol us þingere beo swa swa he wunode his gelaþunge bydel. Sy þam ælmihtigan Drihtne wurðmynt ⁊ lof a on ecnesse. Amen.

NE. F. 4. 10. *Codex membranaceus in fol. prioris Volumen alterum, & ab eodem Librario scriptus. Continet Homilias quæ infra designantur.*

I. fol. 1. SERMO IN NATALE DOMINI.

Incip. Đær sægð his halige Godspell be ðære hean medomnysse þyssere halgan tide. þe nu andweard is. ⁊ us lærð þ we þas halgan tid gedafenlice ⁊ clænlice weorðian Godes naman to lofe ⁊ to wuldre. ⁊ urum sawlum to ecere hælo. ⁊ to frofre.
Expl. Ne genealæceð him ænig yldo. ne sar. ne deað. ne his rices ne bið æfre ænig ende ac he us eallum gifð gif we hit geearnian willað rice buton ende. ⁊ blisse buton [h] gnornunge. ⁊ smyltnysse buton gedrefednysse. ⁊ leoht buton þeostrum. lif buton ende. hælo buton sare. ecnysse buton ende. bliðe buton unrotnysse. ⁊ we beoð buton synna wommum. ⁊ we beoð libbende buton deaðe. ⁊ gastlice herigeað ures drihtnes naman Hælendes Cristes. se ðe leofað ⁊ rixað a buton ende. AMHN.

II. fol. 5. b. IN NATALE SCI STEPHANI PROTOMARTYR.

Incip. We rædað on ðære bec þe is gehaten Actus Apostolorum. þ ða Apostolas gehadedon seofon Diaconas on ðære gelaðunge þe of Iudeiscum folce to Cristes geleafan beah æfter his ðrowunge. ⁊ his æriste of deaðe. ⁊ upstige to heofonum.
Expl. [i] Geostran dæg sungon englas Gode wuldor on heannyssum nu to dæg hi underfengon Stephanum blissigende on heora geferrædene. mid þam he wuldrað ⁊ blissað a on ecnysse. Amen.

III. fol. 10. b. IN ASSUMTIONE SCE IOHANNIS.

Incip. Iohannes se Godspellere Cristes dyrling. wearð on ðisum dæge to heofonan rices

---

c Heofona. C. d mergen. C. e hi. C. f Andrean. C. g ðrowunge. C. † C h gnornunge. C. i Gyrstan. C. wyrðe

wyrhðe þurh Godes neorunge genumen:· He wæs * Cristes ⁊ he hine lufode † swyðer-lice. for ðære clænnysse his ansunden mægð hades:·

Expl. Þær beoð fela tacna æteowde. ⁊ untruman gehælede. ⁊ swam eallum wræcednys-sum alysde. þurh þæs Apostoles k þingunge:· þæs him l getyþað Drihten Crist þam is wuldor ⁊ wurðmynt mid fæder ⁊ mid þam halgum gaste abutan ende.· AMEN:·

IV. fol. 17. b. IN NATALE INNOCENTIVM.

Incip. Nu to dæg Godes gelaðung geond ealne ymb-hwyrft mærsað þæra eadigra Cilda swealt-tide. þe se wælhreowa Herodes for Cristes acennednysse mid arleasra ehtnysse acwealde. swa swa us seo Godspellice racu swutellice cyð:·

Expl. Hæbbende heora Palm-twigu on handa ⁊ singað þone niwan lof-sang þam ælmihtigum gode to wurþmynte. se ðe leofað ⁊ rixað a buton ende. Amen:·

V. fol. 22. IN OCTAVAS DOMINI.

Incip. Se Godspellere Lucas beleac þis dægðerlice Godspel mid feawum wordum. ac m hit is mid menigfealdre mihte þære heofonlican n gerynu afylled:· he cwæð. Postquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer. uocatum est nomen eius Ihs:· Quod uocatum est ab angelo priusquam in utero conciperetur:· Þæt is on ure geðeode:· Æfter o þan þe wæron gefylled eahta dagas Drihtnes acennednysse.

Expl. Utan besettan urne hiht ⁊ ure gesælða on ðæs ælmihtigan p scyppendes fore-scea-wunge. se ðe ealle gesceafta on q ðrym þingum gesette. þ is on gemete. ⁊ on getele. ⁊ on wege:· Sy him wuldor ⁊ lof a on ecnysse. AMEN:·

VI. fol. 26. b. IN EPIPHANIA DOMINI.

Incip. Men ða leofestan. nu for feawum dagum we ofer-rædon þis godspell ætforan eow. þe belimpð to þises dæges þenunge.

Expl. He getacnode þa leasan licceteras. þe mid hiwunge God secað. ⁊ næfre ne geme-tað:· he is to seceanne mid r soðfæstnysse heortan. ⁊ anrædum mode. se ðe leofað ⁊ rixað mid fæder ⁊ mid suna ⁊ þam halgum gaste on ealra worulda woruld. AMEN:·

VII. fol. 33. DOMINICA. I. POST THEOPHANIA. ET QVANDO VOLVERIS.

Incip. Manað us ⁊ mynegað on ðysum bocum. hu scs Gregorius se halga writere se ðe þis ge writ sette ⁊ wrat. þ we ymb us sylfe geornne s þencan ðe we gemyndige.

Expl. Ðam Godes sunu t sy lof þe leofað ⁊ rixað mid fæder ⁊ mid halgum gaste a bu-tan ende. AMEN:·

VIII. fol. 35. b. DOMINICA. II. POST THEOPHANIA. ET QVANDO VOLVERIS.

Incip. Men ða leofestan us manað ⁊ mynegað þeos halige boc. þ we syn gemyndige ymbe ure sawle þearfe. ⁊ eac swa. ures þæs nehstan dæges.

Expl. Gif we ðonne swa don willað swa us Drihten beboden hafað. þonne moton we mid him ⁊ mid his þam halegum gaste wunian in ealra worulda woruld a buton ende on ec-nysse. AMHN.

IX. fol. 40. b. DOMINICA. III. POST EPIPHANIA DOMINI.

Cum desceodisset Ihs de monte. secute sunt eum turbe multe. & reliqua.

Incip. Matheus se eadiga Godspellere awrat on ðyssere Godspellican rædinge. þ se hælend u niðer eode of anre dune. ⁊ him filigde micel x menu:· Efne þa com sum hreoflig mann. ⁊ aleat wið þæs Hælendes þus cweðende. Drihten. gif þu wylt þu miht me ge-clænsian:·

Expl. Uton gelyfan on ðære halgan þrynnysse. ⁊ on soðre annysse. þ se ælmihtiga fæder ⁊ his sunu. þ is his wisdom. ⁊ se halga gast. se ðe is heora begra lufu ⁊ willa.

* Cristes moddrian sunu. ⁊ he hine lufode. C. † swyðerlice. na swa micclum for ðære mæglican sibbe swa for ðære clennysse. C. k ðenunge. C. l getiðaþ. C. m hyt. C. n gerynu. C. o þam. C. p scyppendes. C. q ðrim. C. r soðfæstne. C. s þencan læð he us þ we gemyndige. C. t si. C. u nyðer. C. x mænu. C.

þ

þ hi [y] synt þry on hadum. ⁊ on namum. ⁊ an god on anre godcundnysse æfre wuniende buton anginne ⁊ ende. AMEN.

X. fol. 45. b. IN PURIFATIONE SCE MARIE VIRGINIS.

Incip. God behead on ðære ealdan æ. ⁊ het Moyses þone heretogan þ he hit awrite betwux oðrum bebodum. þ ælc wif þe cild gebære. sceolde abidan feowertig daga æfter þære cenninge.

Expl. Deah þe sume menn singan ne cunnon hi beran þeah hwæðere þ leoht on heora handum. forði on ðisum dæge wæs þ soðe leoht Crist geboren to þam temple. se þe us alysde fram þeostrum. ⁊ us gebringð to þam ecan [z] leohte. Se þe leofað ⁊ rixað. a butan ende. AMEN.

XI. fol. 52. IN NATALE SCI GREGORII PAPE.

Incip. Gregorius se halga Papa Engliscre þeode Apostol on [a] ðisum andweardum dæge. æfter manigfealdum gedeorfum. ⁊ halgum [b] gecnyrdnyssum. Godes rice gesæliglice astah: he is rihtlice Engliscre þeode Apostol. forðan þe he þurh his ræd ⁊ sande. us fram deofles biggengum ætbræd. ⁊ to Godes geleafan gebigde. Manega halige bec cyðað his drohtnunge. ⁊ his halige lif. ⁊ eac Istoria Anglorum þa ðe Ælfred Cyning of Ledene on Englisc awend. seo boc spreċað genoh swutellice be [c] ðam halgum were.

Expl. And wuldorfullice þ Papan setl geseoln þryttene gear. ⁊ six monðas. ⁊ tyn dagas. ⁊ syððan on ðisum dæge gewat to ðam ecan setle heofonan rices. on ðam he leofað mid gode ælmihtigum [d] a on ecnysse. AMEN.

XII. fol. 58. b. IN NATALE SCI CUTHBERHTI EPISCOPI.

Incip. Cuðberhtus se halga Biscop scinende on manegum geearnungum ⁊ healicum geðincðum on heofonan rice mid þam [e] ælmihtigan scyppende on ecere blisse rixigende wuldrað: Beda se snotera Engla ðeoda lareow [f] þyses halgan [g] lyf endebyrdlice mid wundorfullum herungum. ægðer ge æfter anfealdre gereccednysse ge æfter leoðlicre gyddunge awrat:

Expl. Sy wuldor ⁊ lof þam welegan Drihtne. se ðe his gecorenan swa cystelice wurðað. æfter deadlicum life mid him [h] libbendem. a on ecnysse ealra [*] worulda. AMHN.

XIII. 66. b. IN NATALE SCI BENEDICTI ABBATIS.

Incip. Benedictus se halga Abbud on ðysum andweardan dæge gewat of [i] ðysum deadlican life to ðam ecan. þe he ær deorlice mid haligre drohtnunge geearnode.

Expl. Hwa mæg on worulde ealle þa wundra gereccan þe se ælmihtiga scyppend þurh þisne æþelan wer middan-earde geswutelode. Sy him [k] symle wuldor ⁊ lof a on ecnysse mid eallum his halgum. se ðe ana is [l] unasecgendlic god. AMEN.

XVI. fol. 81. IN ADNUNTIATIONE SCE MARIE.

Incip. Ure se ælmihtiga scyppend se ðe ealle gesceafta buton ælcon antimbre þurh his wisdom gesceop. ⁊ þurh his willan geliffæste:

Expl. Utan we biddan nu þ eadige ⁊ þ gesælige mæden Maria. þ heo us geþingie to hira agenum suna. ⁊ to [m] hire scyppende Hælende Criste. se ðe gewylt ealra þinga mid fæder. ⁊ mid ðam halgan gaste. a on ecnysse. AMEN.

XV. fol. 86. b. IN DOMINICA IN. LXX.

Simile est regnum celorum homini patri familias, qui exut primo mane.

Incip. Se hælend cwæð þ heofonan rice wære gelic sumum hiredes ealdre. se ðe ferde on ærne mergen. ⁊ wolde hyrian wyrhtan into his winearde:

Expl. Nu we wel [n] willað of [o] fyligð godes mildheortnys þ ure willa idel ne bið. He gestrangað urne godan willan to fultumigenne. ⁊ he fylst þam willan gegearcodne se ðe leofað ⁊ rixað nu ⁊ symble on worulde Amen.

---

y Synd. C. z life. se. C. a þisum. C. b ge- h libbendum. C. * worulda worulde. AMHN: C.
cyrdnyssum. C. c þisum. C. d a buton en- i ðisum. C. k simle. C. l unasæcgenlic. C.
de. C. e ælmihtigum. C. f þises. C. g lif. C. m hyre. C. n wyllað. C. o fyligð. C.

XVI. fol. 91. *Rubrica deest, alii autem codices, eam exhibent sic scriptam:*

DE ALLELVIA.

Incip. Ƿe willað eow secgan be þyssere andweardan tide. hwi seo halig gelaðung [p] forlet on Godes [q] cirican Alleluian. ⁊ Gloria in excelsis deo. fram þysum andweardan dæge. oð þa halgan Eastertide.

Expl. Nu forlæte we þas heofonlican lof sangas on ure bedreowsung tide. ⁊ we biddað mid soðre eadmodnysse þone ælmihtigan. ꝥ we [r] moton geseon his heofonlican Eastertide. æfter þam gemænelicum æriste. on ðam we him singað ecelice Alleluia. [s] buton geswince. Amen.

Hanc & praecedentem Homil. quasi unam exhibent alia exemplaria.

XVII. fol. 93. b.

DOMINICA IN. LX.

Cum turba plurima conuenireot ad Ihm̄. & de ciuitatibꝰ properarent ad eum.

Incip. On sumere tide þa ða micel [t] menigu samod comon to ðam hælende. ⁊ fram gehwilcum burgum to him genealæhton. þa sæde he him þis bigspel. Sum sædere seowde to sawenne his sæd. ⁊ hit gelamp þa ða he seow. ꝥ sum dæl þæs sædes befeol [u] on þam wege. ⁊ hit wearð fortreden. ⁊ fugelas hyt æton.

Expl. Ic bidde eow gebroðra tihtað eowre mod to gecnyrdnyssa godra weorca. ꝥ ge mid geðylde godne wæstm. to Godes handa bringon. ꝥ ge mid him [x] ⁊ his halgum ꝥ ece lif habban moton. on ealra worulda woruld. a butan ende. Amen.

XVIII. fol. 98. b.

DOMINICA IN QVINQVAGESIMA.

Assumpsit Ihs. xii. discipulos suos.

Incip. Ðær is geræd on ðysum Godspelle þe we gehyrdon of ðæs Diacones muðe. ꝥ se Hælend genam on sundran his twelf Leorning-cnihtas ⁊ cwæð to [y] heom. Efne we sceolon faran to þære byrig Hierusalem. ⁊ þonne beoð gefyllede ealle þa þing þe wæron be me awritene þurh witegan.

Expl. Cume forði gehwa Cristenra manna to his [z] scrifte. ⁊ his diglan gyltas geandette. ⁊ be his [a] lareowes tæcunge gebete. ⁊ tihte ælc oðerne to gode mid godre bisnunge. ꝥ ealle folc [b] cweðe be us. swa swa be ðam blindan gecweden wæs þa ða his eagan wæron onlihte. ꝥ is eall folc þe ꝥ geseah herede God. Se ðe leofað ⁊ rixað a buton ende. AMEN.

XIX. fol. 103. b.

DOMINICA. I. IN. XL.

Incip. Men ða leofestan. eow eallum is cuð ꝥ þes geaplica ymbryne. us gebringð efne nu þa clænan tid [c] Lenctenlices fæstenes. on þam we sceolon ure [d] gymeleaste ⁊ forgægednyssa urum gastlicum scrifte geandettan.

Expl. And þa rihtwisan gecyrrað fram þam dome. into ðam ecan life mid Criste ⁊ [e] his gecoreneum englum. Mid þam hi libbað ⁊ rixað on lichaman ⁊ on sawle on ealra worulda woruld. a butan ende. AMHN.

XX. fol. 108.

DOMINICA. II. IN. XL.

Incip. Men ða leofestan. ic cyðe eow ꝥ þreo þing synt ærest on woroldwearðum æghwylcum men nyd behefe to [f] habbenne. An is geleafa. oðer is hiht. þridde is soð lufu.

Expl. Ðas þing us gedafenað [g] gefyllan. mid [h] Chræstes fultume. þe mid fæder. ⁊ mid suna. ⁊ mid þam [i] halgum gaste leofað ⁊ rixað. þurh ealra worulde woruld a butan ende. Amen.

XXI. fol. 112.

DOMINICA. III. IN XL.

Incip. Gehyrað nu men ða leofestan. hu þas halgan bec eow myngiað. ⁊ eow þone weg ætteoweð. ⁊ eac ingelædað to heofonan rice.

Expl. Ðæt hi moton æfter þam æriste habban ꝥ ece lif [k] ⁊ Neorxna [l] wonges gefean. mid fæder ⁊ mid suna ⁊ [m] mid halgum Gaste on ealra worulda woruld a buton ende. Amen.

---

[p] Forlæt. C. [q] cyrcan. C. [r] motan. C. [s] buton ælcon geswince. C. [t] mænio. C. [u] on middan þam wege. C. [x] ⁊ mid his. C. [y] him. C. [z] scrifte. C. [a] lareowas. C. [b] cwæðe. C. [c] Lenctenlices. C. [d] gymeleasta. C. [e] his. C. [f] hæbbenne. C. [g] gefyllon. C. [h] Christes. C. [i] halgan. C [k] on. C. [l] wonges. C. [m] mid ðam halgum. C.

XXXII.

XXII. fol. 115. DOMINICA. IIII. IN. XL.

Incip. Men ða leofestan. we willað her sprecan mid feawum wordum. be ðam þrym þingum ðe eallum mannum synt neod behefe to witanne. ⁊ to hæbbenne. þ is geleafa. ⁊ hiht. ⁊ lufu :-

Expl. Þær ne bið nan wiðerwinna. ne nan gedrefednys. ne nan unrotnys. ac þær habbað ealle halige fulfremede lufe. ⁊ [y] fullfremedne willan. mid fæder. ⁊ mid suna. ⁊ mid þam halgum gaste. [z] on ealra worulda woruld.. AMHN.

XXIII. fol. 119. DOMINICA. V. IN. XL.

Incip. Men ða leofestan. us is on ælcne sæl geornlice to smeagenne. ⁊ to hycgenne. hu we þurh haligra boca [a] tæcinge. ures Drihtnes willan mid godum dædum.

Expl. Þæt he þurh þ gearnige þ he andfo þære ecan mede on heofonan rice. þa us gegearwige se Drihten þe mid fæder. ⁊ mid sunu. ⁊ mid þam halgum gaste. leofað ⁊ rixað on ecnysse a buton ende. AMHN :-

XXIV. fol. 123. DOMINICA IN RAMIS PALMARUM.

Passio Dni nri Ihu Xri. secundum Matheum.

Incip. Men ða leofestan. þis is ures Drihtnes þrowung hælendes Cristes. æfter Matheus gerecednysse :- [b] He cwæð se Hælend to his þegnum. witað ge þ æfter twegra daga fæce. Eastron [c] geweorðaþ. ⁊ mannes sunu byð geseald. þ he si ahangen :-

Expl. Þære byrgenne duru. ⁊ him þær ofer-gesæton. ⁊ hæfdon þær on gehoht þæs Hælendes lichaman. þe nu leofað ⁊ rixað mid fæder ⁊ mid sunu. ⁊ mid þam halgum gaste. a in ealra worulda woruld soðlice buton ende. Amen :-

XXV. fol. 128. DE CENA DOMINI.

De huius diei ueneratione. & de dni misericordia in memoria æternæ Iohannes Euangelista uenera.

Incip. Sægeð hit on ðysum bocum be ðære arwurðnysse þyses halgan dæges. ⁊ be ðære unasæcgendlican mildheortnysse ures Drihtnes Hælendes Cristes.

Expl. Se ðe eall þis þing for mancynnes lufan. ⁊ hælu. mildheortlice abær. ⁊ gemet [d] fæst [e] arærnede. God us gefultumige þ we to him becuman [*] moten. se ðe leofað ⁊ rixað a on ecnysse god. AMEN :-

XXVI. fol. 134. b. DE PARASCEVE.

Incip. Hwæt se ælmihtiga Drihten wæs symle gemyndig his þære unasecgendlican mildheortnysse. ⁊ þære unwendedlican lufan þe he to mancynne [f] genam. þa he heo ærest ætsymðe wlitige ⁊ wis fæste gesceop ⁊ geworhte.

Expl. To ðan þ we næfre ne þæra rime getealde [g] wurðan þe he [h] on ðysum andweardan dæge þurh his blodes agotennysse of ecere [i] erm ða grundum to heofona heannyssum. ⁊ to engla midwiste. bohte ⁊ alysde his sylfes naman to wuldrienne. ⁊ to herienne. on ecum gefean. on ecere eadignysse. þurh ealra worulda woruld a buton ende. Amen :-

XXVII. fol. 144. DE SABBATO SANCTO.

Incip. Men ða leofestan. magon we hwylcum hwega wordum. secgan be ðære arwurðnysse [k] þisse halgan tide. ⁊ [l] þeoses halgan dæges. þe nu [m] þyses mergenes andweard bið. ⁊ þeah ðe us [n] syn ealle þa halgan drihtenlican tida ⁊ eac his þæra haligra þe ðe ymb twelf monað beoð. mid heah lofe to [o] weorðienne. ⁊ to wuldrienne :-

Expl. Swa scs Paulus se Apostol cwæð þ he Drihten ne sparode his agene bearne :- Ac he hine for us eallum to deaðe gesealde for ure ecere [p] hælu :- þæs him sy symble lof ⁊ wuldor. ⁊ seo mæste þancwurðesta herenys. a buton ende in ealra worulda woruld. AMEIN :-

XXVIII. fol. 152. b. DOMINICA PASCE.

Incip. Eft we gehyrdan ymbe þæs Hælendes ærist. hu he on þisum dæge of deaðe aras. ac we wyllað eow mynegian þ hit ne gange eow of gemynde þa ða Crist bebyrged wæs.

---

[y] Fullfremede. C. [z] a to worulde. AMEN. [f] hæfde. C. [g] weorðan. C. [h] of þisum. C. C. [a] tæcunge. C. [b] þa. C. [c] gewurðaþ. C. [i] yrmðe. C. [k] þisses. C. [l] þises. C. [m] þi- [d] fæstlice. C. [e] aræfnode. C. [*] motan. C. ses. C. [n] sin. C. [o] wurðienne. C. [p] halu. C.

† D

Expl.

Expl. And þrowode deað be [q] his agenum willan. ⁊ aras of deaðe on [r] ðysum dæge. ⁊ astah to heofonum on ðam [s] feowerteogoðan dæge [t] his æristes ætforan manegra manna gesihþe. ⁊ rixað mid þam [u] ælmihtigun fæder. ⁊ þam [x] halgum gaste. au ⁊ a on ecnysse. AMEN.

XXIX. fol. 157. DOMINICA. I. POST PASCE.

Incip. Æfter þæs Hælendes æriste wæron his discipuli belocene on anum huse. for ðis [y] ludiscean folces [z] egan. þa on anum Reste-dæge. com se Hælend into [a] him ⁊ cwæð him to. sy sibb [b] betwux eow.

Expl. Ne bið þær sorh ne sar. ne nan gedrefednysse. Ac bið fulfremed sib. ⁊ singal bliss. ⁊ beoð cuðe ge ða ðe ær cuðe wæron. ða ðe uncuðe wæron. wunigende on broðorlicre lufe mid gode a on ecnysse. AMEN.

XXX. fol. 160. b. DOMINICA. II. POST PASCE.

Incip. Ðis Godspel þe nu gerædd wæs cyð þ se Hælend cwæde be him sylfum. Ic eom god hyrde. se goda hyrde sylð his agen lif for his sceapum. Se hyra se ðe nis riht hyrde. he gesihð þone wulf cuman. ⁊ he forlæt þa sceap. ⁊ flihð.

Expl. And Crist hi gebringð ealle to anre eowde on ðam ecan life. Manega [c] synt hyrdas under Criste. ⁊ þeah hwæðere he is ana heora ealra hyrde. Se þe leofað ⁊ rixað mid fæder ⁊ mid suna ⁊ mid þam halgum gaste. a on ecnysse. Amen.

XXXI. fol. 163. KL. MAI. NATL. APOSTOLORUM PHILIPPI ET IACOBI.

Incip. Philippus se Godes Apostol þe we on ðisum dæge wurþiað bodade Godspel anrædlice hæðenum þeodum geond twentig geara fæce.

Expl. Ðær getiðað Drihten þurh ða deorwurðan halgan micele weldæda. ⁊ wundra gelome. geleaffullum mannum. se ðe leofað ⁊ rixað abuton ende. AMHN.

XXXII. fol. 164. *De S. Philippo solo tractat homilia superior. Sanctum autem Jacobum commemorat ea quæ sequitur.*

Incip. Ƿe wurðeað eac on ðyssere freolstide oðerne Apostol Iacob þone rihtwisan. se wes on [d] ðysum dæge gemartyrod.

Expl. Uton nu gebroðra biddan geornlice. þas halgan Apostolas ðe we to dæg wurðiað þ hi us ðingian to urum [e] scyppende. Se ðe ana rixað on ecnysse god. AMHN.

XXXIII. fol. 166. V. NONAS. MAI. INVENTIO. SCE CRUCIS.

Incip. Men ða leofestan. nu to dæg we wurðiað þære halgan rode gemynd. þe ure drihten on ðrowode. forðan ðe heo wæs gesputelod on ðisum dæge mannum.

Expl. Heah ðe heo on holte weoxe. Ƿe hi wurðiað a for wurðmynte Cristes. se ðe us alysde mid lufe þurh hi. ðæs we him þanciað [f] symle on life. AMHN.

XXXIV. fol. 167. PASSIO. ALEXANDRI PAPAE.

Incip. On ðysum dæge þrowode sum arwurðe Papa, Alexander gehaten mid twam mæssepreostum Eventius ⁊ Deodolus. ætforan ðam [g] Kasere Aurelianus.

Expl. Seo stow hæfde syððan symle [h] hire Biscop oð [i] ðysne andweardan dæg. Sy ðam ælmihtigan lof se ðe ana rixað. a on ecnysse god. AMHN.

EXPLICIT HIC LIBER.

---

q þys. C. r þisum. C. s feowerteogoþan. C. weox. c synd. C. d ðisum. C. e sceppen-
t hys. C. u ælmihtigan. C. x halgan. C. de. C. f simle. C. g Casere. C. h hyra. C.
y ludisces. C. z egen. C. a heom. C. b be- i ðisne. C.

NE. F. 4. 12. *Codex membr. in fol. circiter Hen. II. tempora, manu Normanno-Saxonicâ scriptus. Quo quidem continetur uberrima Collectio Homiliarum, quarum haud exiguus numerus in superioribus Codd. ut & in iis qui sequuntur, habentur. Notandum autem est, hujus Cod. descriptores, Orthographiam Saxonicam, in sui temporis scripturam continuo mutâsse, & voces phrasesque Normanno-Saxonicas, Saxonicarum loco non raro succenturiatas usurpasse. Homiliarum vero hujus Cod. ut & aliorum omnium quæ in aliis MSS. pluribus verbis designantur, Exordia sola paucis describenda censui. Quod, ut diligenter observet, Lectorem rogo.*

I. p. 1. DOM. VIII. POST PENTECOSTEN.

Cum multa turba esset cum Ihū. nec haberent quod manducarent. ⁊ reliqua.

Incip. Marcus se Godspellere cwæð on þissum dægþerlicum gospelle. *ut supra.*

Cod. desunt quaedam folia, in quibus continebatur Conclusio Hom. præcedentis, una cum illa fere integra quæ subsequitur, cujus Rubricam conclusio ostendit fuisse.

DOM. IX. POST PENTECOSTEN.

II. *Expl.* And forðe to middan earde gerende. þ he us to him gefette. Si him ƿuldor ⁊ lof mid fæder ⁊ halgum gaste. on ealra ƿorulda ƿoruld. AMEN. *ut supra.*

III. p. 6. IN ILLO TEMPORE DIXIT IHC DISCIPULIS SUIS.

Ego sum pastor bonus. bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis. ET RELIQUA.

Incip. Ðis Godspel þe nu geræd wæs. cwyð þ se Hælend cwæð be him sylfum ic eom good hyrde. *Vide supra.*

Desiderantur quaedam folia, in quibus scriptum fuit dimidium alterum hujus Hom. & initium sequentis quæ sic

IV. *Explicit.* Ðis godspel þingð dyrigum mannum ƿyllic. ac ƿe hit secgað sƿa þeah ƿeald þeah hit sumum men licie. God us gerihtlæce. ⁊ to þan ecan life gelæde sƿa sƿa he behet þam ðe hine lufiað. Sy him ƿuldor ⁊ ƿurðmynt on ealra ƿorulda ƿoruld. AMEN.

Hymnus in laudem B. V. Mariæ, Latinè cum notulis Musicis.

Hymni duo in eandem, cum not. Mus. Lat.

Conciuncula quædam in quamplurima Novi Test. loca Latinè, quas (cum ad rem Saxonicam nullatenùs spectent) sigillatim recensere, haud operæ pretium duxi.

INCIPIT LIBER CATHOLICORUM SERMONUM ANGLICE IN ANNO I.
SERMO AD POPULUM. DE INITIO CREATURE.

V. fol. 1. *Incip.* An angin is alræ ðingæ þæt is god almihtig. he is ordfrume ⁊ ende. *ut supra.*

VI. fol. 4. b. *Desideratur Rubrica, quae in aliis MSS.*

DOMINICA I. POST PENTECOSTEN.

Erat homo ex Phariseis Nichodemus nomine. princeps Iudeorum. et reliqua.

Incip. Sum Phariseisc mon wæs ihaten Nichodemus an þare aldræ Iudeisces folces. se com hwilon nihtes to þam hælende. ⁊ cwæð. Ƿe ƿiton leof lareow þæt ðu fram gode come. ne mæg nan [a]mon soðlice swylce [b]tacnæ [c]wurcen [d]swylce ðu wyrcst buton God beo mid him.

Expl. Seo ærene nædre þe buton attre wæs ætacnode Cristes deaþ. þe unsynnig þrowode up [e]ahofen on rode. ⁊ ƿe to him beseoð mid [f]fullen [g]geleafæn. þ ƿe [h]from [i]urem synnum ðurh hine beon alysde. ⁊ lif habban mid him a on ecnysse. swa swa he us [k]bihet. ðam is a [l]wurðment ⁊ wuldor on ecnysse mid his [m]heofenlicen fæder. ⁊ þam halgan gaste on anre godcundnysse. ƿe cweðað AMEN.

a Man. C. b tacna. C. c wyrcan. C. d swilce g geleafan. C. h fram. C. i urum. C. k beswa ðu wyrcst. C. e ahafen. C. f fullum. C. het. C. l wurðmynt. C. m heofenlican. C.

VII. fol. 6. b. EWANGELIUM.

Incip. Sume men nuten ƿiſſ for heoræ [n] nytennesse hƿi Godspel is ʒecƿeden. oþþe hƿæt Godspell ʒemæne:- Godspell is ƿitodlice Godes sylfes lar ⁊ ða ƿord þe he spræc on þissere ƿorulde [o] moncynne to lare. ⁊ to [p] rihte [q] ʒeleafe.
Expl. On þam ƿe [r] ilyfæð þ þu fram Gode come. ⁊ ƿe sceolon [s] ilyfan on ðone [t] lifiʒende Hælend. þ se fæder us [u] lufiʒe þe hine asende. ⁊ ure [x] heortæ on lihte mid þæs [y] halʒen Gastes ʒyfe. þam is æfre an ƿuldor ⁊ an [z] ƿurðment. AMEN.

VIII. fol. 8. *Desideratur Rubrica.*

Erat quidem Regulus cuius filius infirmabatur Capharnaum. & Rl.

Incip. Ure Hælend com hƿilon to Chanan þam tune on Galileiscre scire. ðære ðære he sƿyðest bodede. ⁊ on þam tune he aƿende hƿilon ƿæter to ƿine. six fate fulle mid þam fyrmestan ƿine.
Expl. He ðe himsylf [a] makæð mihte ⁊ ƿundra butæn ælcum men ðam is anƿeald ⁊ ƿuldor ⁊ ƿurðment on ecnysse a to ƿorulde. Amen:-

IX. fol. 10. *Desideratur Rubrica.*

Simile est regnum celorum homini Regi, & reliqua.

Incip. Cristes ƿunæ ƿæs ðæt he ƿolde oft [b] spæcan on deorum biʒspellum to his [c] discipulis. ða sæde he hƿilon biʒspel to heom. Heofene rice is ilic ane kynʒe he ðe hæfde mot ƿið his men hƿilon ⁊ ƿolde mid ʒesceade settan his spæce.
Expl. Þurh heoræ liðnysse. ant God sylf is liðe ant mid liðnyss us [d] steoræð. and lufæð mildheortnysse. ant ða he tæhte us:- beo him aa ƿurðmynt ⁊ ƿuldor. AMEN:- Amen:-

X. fol. 12. De patientia Iob. & constantia. quomodo in dolere firmus in fide perseuerauit.

Incip. Mine ʒebroðræ. ƿe rædeþ nu æt Godes þenunʒe. be þam eadiʒe ƿere Iob. nu [e] ƿille ƿe eoƿ hƿæt lytles be him ʒereccan:- forðan þe [f] ðeo [g] deopnysse [h] þare race oferstihð ure andʒyt. ⁊ eac sƿiðor þæra [i] leaƿedra:-
Expl. [k] Beo ƿuldor ⁊ ƿurðmynt þam ƿel [l] ƿillendan scyppende. [m] on alle his [n] ƿundræ. ⁊ his ƿel dæda. Se þe ana is ʒod a on ecnysse. Amen.

XI. fol. 14. b. *Desideratur Rubrica.*

Incip. Her onʒinnæð to seczæn be þam treoƿe þe ðeo rode ƿæs of iƿroht. þe ure drihten for alles mancyones hælo on ðroƿode. hu his ærest ƿeaxæn onʒan.
Expl. Ða dude he sonæ sƿe þe enʒel him heað. sone sƿa he þider com. þa het he þone bridel nimen. ⁊ þa halʒe ƿrenu of alimæn het. ⁊ heom mid mucela orƿurðnesse into þare halʒæ rode abon het ðær ʒyt oð þisne andƿeardan dæʒ heo inhealdene ƿeron. Amen. Ameo:-

XII. fol. 21. *Desideratur Rubrica, quæ in aliis,* DE DOMINICA ORATIONE.

Incip. Ðæ hælend Crist syððan be to þisse liue com. ⁊ ƿæs mon iƿæxæn. *vide supra.*

XIII. fol. 23. PASSIO SANCTI LAURENTII MARTYRIS. IIII. IDUS AUG.

Incip. On Decies dæiʒe þes ƿælreoƿan Caseres. ƿæs se [o] haliʒe Biscop Sixtus on [p] Romane byriʒ [q] bodiʒende. þa [r] ferlice het he [s] on his isithe þone biscop mid his Preostum ramod [t] andsƿæriʒen:-
Expl. Uton nu biddan mid eadmodre [u] stefnen þone halʒan ʒodes cyðere Laurentium [x] hƿæs freolstid [y] ʒespytelað þes andƿearda dæʒ [z] alre [a] ʒileafulre ʒelaðunʒe. þ he us þinʒie ƿið þone heofonlican [b] Kinʒe for [c] hƿæs nome he ðroƿode mid [d] cenem mode [e] moniʒ fealde tintreʒa mid ðam [f] he orforelice on ecnysse ƿuldraþ. AMEN.

---

[n] Nýtennesse. C. [o] mancýnne. C. [p] rihtum. C. [q] ʒeleafan. C. [r] ʒelýfað. C. [s] ʒelýfan. C. [t] lyfiʒendan. C. [u] lufie. C. [x] heortan. C. [y] halʒan. C. [z] ƿurðmýnt. C. [a] makeð. C. [b] sprecen. C. [c] discipulis. C. [d] steorað. C. [e] ƿille. C. [f] seo. C. [g] deopnys. C. [h] ðære. C. [i] unʒelæredra. C. [k] Sý. C. [l] ƿylleodan. C. [m] ealra his. [n] ƿundra. C. [o] halta. C. [p] Romana. C. [q] drohtniende. C. [r] sƿærlice. C. [s] his ʒesihðum. C. [t] ʒeandƿærdian. C. [u] stemne. C. [x] þæs. C. [y] ʒesƿutelað. C. [z] ealre. C. [a] ʒeleafulre. C. [b] Cyning. C. [c] ðæs naman. C. [d] cenum. C. [e] mæniʒe sealde tinteʒru. C. [f] he orsorlice. C.

XIV. fol.

XIV. fol. 26. b. PASSIO SANCTI BARTHOLOMEI APOSTOLI. VIII. KL. SEPT.

Incip. Ƿyrd ƿriteras secgað þæt ðreo leodscipas beoþ ibaten India. seo forme India lið to [g] ðære [h] Silhearwene rice. [i] þeo oðer lið to Medas. [k] ⁊ ðeo ðridde to þam [l] mycele garsecge. þeos [m] þridde India bæræþ on [n] ane [o] siðan ðeostru. ⁊ on [p] oðre [q] þonne [r] grimlice garsecge:.

Expl. Hwæt wylle we ende men [s] ðissere worulde gif we for [t] ore [u] synne [x] ibrocode beað buton [y] hærigæn ure drihten. ⁊ eadmolice biddan þ he us þurh ða [z] hwilpendlicen [a] swingelæ. to þam [b] ece [c] blisse [d] ilæde:. Sy him wuldor ⁊ lof on [e] alre [f] woruldæ woruld. Amen.

XV. fol. 30. NATIVITAS SANCTE MARIE.

Incip. Men ða leofest wurðie we nu on andweardnysse þa gebyrd tide þære eadige femne sce Marie. ðeo wæs Godes kenninge ures Drihtnes Hælendes. Criste ⁊ hiræ nome irebt læfdi oððe cwen. oððe sæ steorræ.

Expl. And beon þingere to ure Drihtene þ he us gife wibrum lif. ⁊ ece eadignysse a buton ende. god us to þam fylste. Amen:.

XVI. fol. 33. b. PASSIO SCI MATHEI APOSTOLI. X. KL. OCT.

Incip. Ðe Apostol Matheus and Godspellere becom þurh Godes fonde æfter Drihtnes upstige to [g] heofene to Ethiopian þ is [h] þare [i] Silhearwene rice. ⁊ [k] imette þær twegen drymen. [l] Zaroes ⁊ [m] Arfaxað [n] dwelligende þ folc mid [o] heora dreocræft:.

Expl. [p] Ðar beoð [q] isremode wela [r] wundre [s] ilome. ðurh geornunge þæs eadigan Apostoles. ðurh Godes mihte. [t] monnum to freofre:. [u] Beo þæs gode lof a buton ende. on ecnysse. Amen:.

XVII. fol. 35. INCIPIT VITA SCI MARTINI EPISCOPI. III. IDUS NOVEMB.

Incip. * Sulspicius hette sum snoter writere. he wolde writan þa wundræ ⁊ ða mihtæ þe Martinus ðe mære mihtiglica fremode on ðissere worulde. ⁊ he wat þa bi him þa ðing þe he of axode. oððe æt himsylfe. oððe æt oðrum [x] monnum. forþan ðe mooig weron his wundre cuþe þe God wrohte þurh hine. ⁊ we þ Englisc nimæð of þare ylcæd isetnysse. ac we ne writæð na mare buton his agene wundra:.

MARTINUS ðe mere Biscop wæs iboren on ðam wæstene Sabaria ibaten Pannoniscre-scire.

Expl. Beo wuldor ⁊ lof þam wel willende scyppende þe his halgan swa geglængde mid wundre. þe þe on ecnysse rixæð almihtig wealdend. AMEN.

XVIII. fol. 39. b. DOM. X. POST PENTECOSTEN.

Dixit Ihs ad quosdam qui in se confidebant tanquam iusti, et aspernabantur cæteros parabolam istam. ET REL.

Incip. Drihten sæde þis bigspel bi sumum monnum þe on heom seolfum trywodon. *vide supra.*

XIX. fol. 41. EVVANGELIUM.

Incip. Men þa leofeste. hwilon ær we sæden eow þone Pistol ðe ðe halgæ Ieronimus sette be forð-siðe [y] ðare [z] eadigæ [a] Mariæ Cristes meder. þurh ðone he adwæscte ða [b] dwollicæn [c] isetnysse þe sam læwede men sæden be [d] heoræ forð-siðe:.

Expl. [e] Lete gehwa æfre ða [f] dwollicen [g] leasunge ðe þa [h] unwærre to [i] forwurð [k] lædeð. ⁊ [l] wrede gehwa oððe blyste þære halgan lare þe us to [m] heofene rice [n] wissæð. gif he [o] hire [p] ihyræn wyllæð:. Uton nu geornlice biddan þa eadigan Marian, þe nu to

---

g Ðæra. C. h Silhearwena. C. i seo. C. k seo. C. l micclum. C. m þridde. C. n anre. C. o sidan. C. p nðere. C. q þone. C. r grimlican. C. s þisse. C. t urum. C. u synnum. C. x gebrocode. C. y herian urne. C. z hwilpendlican. C. a swingla. C. b ecan. C. c gesean. C. d gelæde. C. e ealra. C. f worulda. C. g heofenum. C. h ðæra. C. i Silhearwena. C. k gemette. C. l Zoroes. C. m Arfaxað. C. n dweliende. C. o heora drycræfte. C. p Ðær. C. q gefremode. C. r wundra. C. s gelome. C. t mannum. C. u Sy. C. * Sic MS. x mannum. C. y þære. C. z eadigan. C. a Marian. C. b dwollican. C. c gesetnysse. C. d hire. C. e Late. C. f dwollican. C. g leasunga. C. h unwæran. C. i forwyrde. C. k lædað. C. l wræde. C. m heofenan. C. n gewissað. C. o hi. C. p gebyran. C.

dæg wæs [q] ahofen and [r] geufenod. buton engla ðrymme. þæt heo us [s] þingie. to þam ælmihtigan Gode. Se ðe [t] leofæð. and [u] rixæð. on [x] ealra worulda weoruld. Amen.

XX. fol. 42. b. DOMIC. III. POST EPIPHANIAM DNI.

Cum autem descendisset Ihs de monte. secute sunt eum turbe multe. & reliqua.

Incip. Matheus ðe Godspellere writ on ðissere Godspellice redinge. *v. supra.*

XXI. fol. 45. XXVII. IDUS MARTII. CATHEDRA SCI PATRI APOSTOLI.

Incip. We cwæðæð on Gerim-cræfte Cathedra sancti Petri [y] feower [z] nihten ær ðam monðe ðe we Martius [a] hatæð. Nu [b] beoð sume men þe [c] nyten hwæt [d] þe [e] nome [f] getacnæð. Cathedra is [g] icweden Biscop-stole on Englisc. [h] þæt is ðæt þe Petrus wæs [i] ahofen on ðam [k] dæge on his Biscop-stole. on [l] ðare [m] burig [n] Antiochiam þone stol he [o] gesæt [p] feower gear fullice.

Expl. Ða [q] ilæhte Flaccus þone [r] aleaffullen Preost. and forðan ðe he nolde þam [s] sulem [t] Godem [u] offrian. het hine [x] beswingen. oð þæt he sawlode. he gewat ða to heofonum. to hælende Criste. ðam is wuldor and [y] wurðment an ealra worulda [z] worold. AMEN.

XXII. fol. 47. b. ANNUNTIATIO SCE MARIE.

Incip. Ure almihtig scuppend ðe ðe alle isceafta buton ælce antimbre. *vide supra.*

XXIII. fol. 50. DOMINICA IN SEPTUAGESIMA.

Incip. We [a] wyllæð secgen hi þisse andweardre tide. hwi halig laðung forlet on Godes. *v. supra.*

XXIV. fol. 50. b. Simile est regnum celorum homini patri familias. & Reliqua.

Incip. Se Hælend cwæð þæt Heofene rice wære ilc summen [b] hyredes ealdre. *vid. supra.*

XXV. fol. 52. b. DOMIC. IN SEXTAGESIMA.

Cum turba plurima conuenirent ad Ihm. &c.

Incip. On sumere tide þa þa mucel menu samod comen to þam Hælende. *vid. supra.*

XXVI. fol. 54. b. DOMIC. IN QUINQUAGESSIMA.

Assumpsit Ihc duodecim discipulos suos secreto & ait illis, &c.

Incip. Her is ired on þisse Godspelle þæt we iherdden of þæs Diacones muðe. *vid. supra.*

XXVII. fol. 56. b. DOMIC. IN QUADRAGESSIMA.

Incip. Men þa leofeste. ic cyðe eow þæt ðreo þing beoð ærest on forewearde. *vid. supra.*

XXVIII. fol. 58. b. DOMIC. II. IN QUADRAGESSIMA.

Incip. Men þa leofeste. we wyllæð her specan feawum wordum be þam ðrym þingum. *v. supra.*

XXIX. fol. 60. NATL. SCI ANDREE APLI.

Ambulans Ihc iuxta mare Galilee, & RL.

Incip. Crist on sume tide ferde wið þare Galileiscan sæ. *vide supra.*

Expl. Iohs is gecweden Godes [c] gyfe: [d] he bið gelimplice Godes gifu [e] icwæden. þe þurh Gode geearnunga Godes [f] gyfu begyt to [g] þy þæt he his beboda geornlice gefylle:

q Ahafen. C. r geufenod. C. s ðingige. C. t leofað. C. u rixað. C. x ealra. C. y feoren. C. z nihton. C. a hatað. C. b beoð. C. c nyton. C. d þe. C. e nama. C. f getacnað. C. g gereht. C. h and se halga Petrus. C. i ahafen. C. k dæge. C. l þære. C. m byrig. C. n Antigehian. C. o gesæt. C. p feoron. C. q gelæhte. C. r geleaffullan. C. s fulum. C. t Godum. C. u geoffrian. C. x beswingan. C. y wurðmynt. C. z worold. C. a willað. C. b hireder. C. c gifu. C. d Se. C. e geeiged. C. f gife. C. g ði. C.

XXX.

XXX. fol. 62. NATL. SCI. EADMVNDI REGIS ET MARTYRIS.

Incip. Sum sƿyðe ilæred Munuc. com suþan ofer sæ. from sancte Benedictes stope. on Æþelredes dagum kinges to Dunstane Arceb. þreom geare ær þam þe he forðferde.
Expl. Ac Crist sƿutelaþ mannum hƿær þe Gode ileafæ is þenne he sƿylce ƿundra ƿurcæð þurh his halgan ƿide geond þas eorðan þam beo ƿuldor ⁊ lof a mid his heofenlice fæder. ⁊ þam halgen gaste a buton ende. Amen. Amen.

Fol. 64. DE DEDICATIONE ECCLESIE. *imperf.*

Incip. Fundamentum aliud nemo potest ponere. præter id quod positum est. qui est xps.

Quæ sequuntur, aliena manu conscripta sunt.

XXXI. fol. 65. DOMINICA PRIMA DE ADVENTU DOMINI.

Incip. Ðisses [h] dæges ðenung. ⁊ ðissere tide mærð. specað ymbe Godes to cyme. *v. supra.*

XXXII. fol. 66. DOMIC. II. IN ADVENTU.

Incip. Ðe Godspellere Lucas ƿrat on ðissum dægðerlican Godspelle. *vid. supra.*

XXXIII. fol. 67. b. IN DIE NATALIS DNI.

Incip. Ƿe [i] ƿillað to trummunge eoƿre leafa. reccan þæs Hælendes acennednysse. be þære Godspellican [k] endebyrdnysse. hu he on [l] þisse dægþerlica dæg on soðre mennyscnysse acenned ƿæs on godcundnysse.
Expl. Ƿe sceolon geefenlæcan [m] þisum [n] heordum. ⁊ ƿuldrian. ⁊ [o] herigen [p] Drihtum on [q] alle þam [r] þinge þe he for ure lufa gefremode us to alysednysse. ⁊ to ecere blisse. Ðam [s] beo ƿuldor ⁊ lof mid þam ælmihtigan fæder on [t] annesse þæs halgan gastes. on ealra [u] ƿeorulda ƿeoruld. AMEN.

XXXIV. fol. 69. b. SERMO IN EPIPHANIA DNI.

Incip. Ðes dæg is ihaten on bocum Epiphania. þ is Sƿytelunge dæg. [x] forþam þe on ðissum dæge. ƿearð Crist [y] moncynne [z] isƿutoled. ærest ðam [a] þreom Kinge þe him lac brohton. ⁊ eft gereslicor. ða ða he on ðyssum dæge [b] iƿullod ƿæs.
Expl. Uton forðði don sƿa sƿa se [d] ylce Apostol tæhte. [e] Geneolæcað to Gode. ⁊ God nealæcð to eoƿ. ⁊ [f] þe Sealm-scop us [g] munegað eft þus [h] cƿæðende. Eadig bið [i] þe [k] ƿær [l] þe ðe hine [m] ondret God. ⁊ [n] arend his ƿillan to his [o] bebodem. To ðissere eadinysse ⁊ to ðære ecan eadignysse gebringe us se ælmihtiga God. [p] þe ðe leofað ⁊ rixað a buton ende. Amen.

XXXV. fol. 72. PURIFICATIO SCE MARIE.

Incip. God bead on ðære alde lage. ⁊ het Moyses þone Heretoge þ he hit aƿrite. *v. supra.*

XXXVI. fol. 74. DE CONFESSIONE.

Incip. Leofa man. ic axie þe on Drihtnes naman. hƿylces geleafan ðu beo to Gode. Nu munegie ic ðe leofa cild þisse ƿorde. Ilyfst ðu on God almihtigne. þe is fæder. ⁊ on þone soðan sunæ. ⁊ on þone halgan gast.
Expl. Do nu sƿa ic lære. ic bidde þe forlæt ælc yfel. þæs ðe ðu mage. ⁊ do to Gode þone dæl þe ðu mæge. þonne most ðu ƿuninge habbon mid gode sylfum. on heofenum. þær ðær he sylf leofað ⁊ rixað mid fæder ⁊ sunæ. ⁊ halig gast. a on ecenesse. AMEN.

XXXVII. fol. 74. b. DOMIC. IN RAMIS PALMARUM.

Incip. Cristes ðrorung ƿæs ired nu beforen us. ac ƿe ƿyllað eoƿ secgan nu ærest hu he

---

h Dæges. C. i ƿillað. C. k endebyrdnysse. C. l þissum. C. m þysum. C. n hyrdum. C. o herian. C. p Drihten. C. q eallum. C. r þingum. C. s si. C. t annysse. C. u ƿorulda ƿoruld. C. x forðan. C. y mancynne. C. z gesƿutelod. C. a þrym Cyningum. C. b geƿullod. C. d ylca. C. e Genealæcað. C. f se. C. g mynegað. C. h cƿeðende. C. i se. C. k ƿer. C. l se. C. m ondræt. C. n ƿent. C. o bebodum. p Se. C.

† E 2 com

com to ðære byrig Hierusalem ⁊ [q] nealæhte his agenum deaþe. ⁊ nolde þa ðrowunge mid fleame forbugan :- Se Hælend ferde to þære byrig Hierusalem.

Expl. [r] He lichaman þe is ðære saule reaf. ⁊ bidað þæs micclan domes. [s] ant þeh he beo to duste formolsnod God hine [t] arærað ⁊ [u] brincð togædere saule [x] ant lichamen to þam [y] ecen life ⁊ bið þonne [z] gefylled Cristes [a] behæst þe ðus cwæð :- ðonne [b] scinað þa rihtwisan swa swa [c] sunnæ on [d] heoræ fæder rice [e] þe ðe leofað ⁊ rixað a butan [f] ende. Amen.

Nota, Cwiclice hwæs forbeododð to secgenne ænig spel on ðam ðrym swig dagas :-

XXXVIII. fol. 76. b. DE RESVRRECTIONE DOMINI.

Maria Magdalene & Maria Iacobi & Salomæ.

Incip. Oft ge hyrdon embe ðæs Hælendes ærist. hu he on ðisse dæge of deaðe aras. *v. supra.*

XXXIX. fol. 78. b. IN LETANIA MAIORE.

Incip. Das dagas beoð ihatene Letanie. þ beoð Bed dagas. *vide supra.*

XXXX. fol. 80. b. SERMO DE ASCENSCIONE DNI.

Incip. Lucas þe Godspelle us munode on ðisse Pistol rædinge. ðus cwæðende. Se Hælend. *Vide supra.*

XLI. fol. 83. IN DIE SANCTO PENTECOSTEN.

Incip. Fram ðam halgan Æsterlican dæge beoð stealde fiftige daga to þisse dæge. *v. supra.*

XLII. fol. 85. NATIVITAS SCI IOHANNIS BAPTISTÆ. VIII. KL. IVLII.

Incip. He Godspellere Lucas awrat on Cristes bec. be acænnednesse Iohannis. *vide supra.*

XLIII. fol. 87. PASSIO APOSTOLORVM PETRI ET PAVLI.

Venit Ihc in partes Cæsareæ Philippi, &c.

Incip. Matheus [g] ðe Godspellere wrat on ðære Godspellicen gesetnysse þus [h] cwæðende :- *Vide supra.*

XLIV. fol. 88. DE PASSIONE APOSTOLORVM PETRI ET PAVLI.

Incip. We wyllað eafter ðisse Godspelle cop seccan ðara Apostola þrowtnunga. *vid. supra.*

XLV. fol. 90. NATALE SCI PAVLI.

Incip. Gober laðung wyrðað ðisne dæg ðam mære Aple Paule to wurðmynte. *vid. supra.*

XLVI. fol. 92. b. DE FIDE CATHOLICA.

Incip. Ælc Cristene man sceal æfter rihte cunnan. *vid. supra.*

XLVII. fol. 95. b. CIRCVMSCISIO DNI.

Incip. He Godspellere Lucas beleac þisses dæges Godspel mid feawa wordum. *vid. supra.*

XLVIII. fol. 97. SCDM LVCAM.

Homo quidam erat diues. & induebatur purpura & bisso. & Rel.

Incip. He hælendæ Drihten sæde þis bigspel his gingrum þus cwæðende. *vid. supra.*

---

q Genealehte. C. r Se. C. s ⁊ ðeah. C. c sunne. C. d heora. C. e se. C. f ende t aræred. C. u gebrincð. C. x ⁊. C. y ecan. on ecnysse. Amen. C. g se. C. h cwe- C. z gefylled. C. a behat. C. b cumað. C. ðende. C.

XLIX.

XLIX. fol. 98. b — SCD̄M LVCAM.

Erant adpropinquantes ad Ihm̄ Publicani & peccatores.

Incip. Ðæt halige Godspel us sæð þ þesan ⁊ synfulle men neah leaceden þam Ðælende. *v. supra.*

L. fol. 100. b. — SCD̄M LVCAM.

Cum appropinquaret Ihs Dierusalem. uidens ciuitatem. fleuit super illam. & reliqua.

Incip. On sumere tide þæs [i] ðe Ðælend sarende to Dieplm. *vide supra.*

LI. fol. 103. — SCD̄M LVCAM.

Ibat Ihs in ciuitatem que uocatur Naim. & discipuli eius cum eo. & reliqua.

Incip. Upe Dryhten ferde to sumere burig þe is ihaten Naim. *vid. supra.*

LII. fol. 104. b. — SCD̄M MATÐEVM.

Loquebatur Ihs cum discipulis suis in parabolis, dicens.

Incip. Dryhten pæs sppecende on sumere tide to his apłos mid bigspelle. *vide supra.*

LIII. fol. 107. b. — SCD̄M IOĦM.

Preteriens Ihs uidit hominem cecum a natiuitate. & reliqua.

Incip. Upe dryhten ðe mildheoprte Ðælend. þa þa he mid monnum pæs lichomlice punigende. ant he geond land færde fela pundra pyrcende for ðæs folces ileafan. þa of seah sumne mon ðe pæs blind acenned.
Expl. Ðeo þurh puneden on blindnesse ⁊ pe puneden on lihte ðurh ðone lyfigenden dryhten þe leofæð a on ecnysse. Amen :-

LIIII. fol. 110. — ASSVMPTIO SANCTE MARIE.

Incip. Hieronimus ðe halga sacerd prat ænne Pistol be forð siðe þare eadige Marie. godes cennestran to sumum [k] halga mædene hire [l] nome [m] pæse Eustochium.
Expl. Spa spa gehpylc [n] mon [o] punæð on saple. ⁊ on [*] lichame an [p] mon. spa is Crist god ⁊ man an hælend. [q] þe ðe leofað ⁊ rixað mid fæder ⁊ [r] halgem gaste on [s] alre peopulda peopulde. Amen :-

LV. fol. 113. — FESTIVITAS OMNIVM SANCTORVM.

Incip. Dalige [†] larpeas sæden þ seo geleaffule gelaðung. *vide supra.*

LVI. fol. 114. b. — SCD̄M MATÐM.

Videns Ihs turbas ascendit in montem. et Rel.

Incip. Ðet halige Godspel þe lutle ær ætforen eop ired pæs. *vid. supra.*

LVII. fol. 116. IN OCTAVA AP̄LORVM PETRI ET PAVLI.

Incip. Matheus þe Godspellere appat on Cristes bec. hu þe halga Petrus æde. *vid. supra.*

LVIII. fol. 117. b. — IACOBI AP̄LI.

Incip. On ðissum dæge pe purðæð on ure lofsange. ⁊ on freolse þenne mære apostol Iacobum. *vid. supra.*

LIX. fol. 119. b. — PLVRIMORVM MARTYRVM.

Cum audientis prelia & seditiones nolite terreri. & reliqua.

Incip. Ðe Ðælend foresæde his leorning cnihtum þisses middan eardes sppecedness. *v. supra.*

---

[i] Se. C. [k] haligan. C. [l] nama. C. [m] pæ-pe. C. [n] man. C. [o] punað. C. [*] lichaman. C. [p] man. C. [q] Se. C. [r] halgum. C. [s] ealpa. C. [†] lapeopas. C. † F

LX. fol. 121. b.

LX. fol. 121. b. **VNIUS MARTYRIS.**

Amen. amen dico uobis nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit ipsum solum manet. et reliqua.

Incip. Soð soð ic eow secge. gif ðæt isawene hwætene corn feallende on eorðan ne bið fullice beægðed. hit wunað him sylfum. ant he cw̄ eft þa. gif hit soðlice beagðed bið. hit bringað mycele wæstm forð.
Expl. Gif þe almihtiga Hælend wisses oe behæte þam ðe hine lufiað. He ðe leofað on ecnesse mid his almihtigan fæder. 7 þam halgan gaste on anre godcundnesse. on ane mægen ðrymme. on anum gecynde a on ecnesse. AMEN.

LXI. fol. 122. **VNIUS CONFESSORIS.**

Homo quidam peregre proficiscens uocauit seruos suos & tradidit illis bona sua. & rel.

Incip. Ure drihten sæde þis bigspel his leorning cnihtes. *vid. supra.*

LXII. fol. 124. **PLURIMARUM VIRGINUM.**

Simile est regnum celorum decem uirginibus quæ accipientes lampades suos. exierunt obuiam sponso & sponsæ. Et Reliqua.

Incip. He Hælend sæde bigspel ilomlice be gehwilce þingum his leorning-cnihtum. *vid. supra.*

LXIII. fol. 126. **DE DOCTRINA SC̄I GREGORII.**

Incip. Men ða leofestan. cwæð Sanctus Gregorius ic eow halsige on þone Drihten. þe gesceop heofenas 7 eorðan. 7 [t] alle sceafte. 7 no ða halgan [u] þrymnesse. 7 on þam twelf Apostolas.
Expl. Þær we [w] moten beon gif we hit willað [x] earnigen on wlite 7 on wynne. mid englum 7 mid heah englum. 7 mid þam Apostolican werode. mid fæder 7 mid suna. 7 mid þam halgan gaste. a butan [y] ælce ende. God Almihtige us to ðam gefultumige on ecnesse. AMEN.

LXIV. fol. 129. **DE VETERI TESTAMENTO ET NOVO.**

Incip. He ælmihtiga scyppend þa þa he englas isceop. þa wrohte he þurh his wisdom tyn engla werod on ðam forme dæge on [z] mucelre fægernesse. fela þusenda on ðam frumsceafte.
Expl. And ofer wæs his freond. 7 bed forþi isette his sigefæsta dæda on ðam bocum on Bibliothecan Gode to wurðmente.

LXV. fol. 132. **SERMO DE BAPTISMATE.**

Incip. Leofe men ealle cristenum manne is mycel neod þ heo heora fulluhtes scead witan. And gehadedum mannum gebyreð swiðe wihte. þ [a] heo wislice 7 geornlice understandan. huru þ manna gehwylc. gif he ðære ylde 7 þæs andgites hæfð.
Expl. And utan þurh æghwæt Godes willan [b] wurcan swa we geornost magon. [c] þenne gelenað he hit us þær we betst beðurfon. Him [d] sylfe beo lof 7 wuldor in ealra worulda woruld. a butan ende. AMEN.

LXVI. fol. 133. Desideratur Rubrica, quæ in Cod. C. C. C. C. sic se habet.

PROLOGUS VENERABILIS ÆLFRICI ABBATIS.

Ælfricus Abbas Uulfstano uenerabili Archiepō salutem in Xpō. Ecce paruimus uræ almitatis iussionibus. transferentes Anglice duas epistolas quas Latino eloquio descriptas ante annum uobis destinauimus. non tamen semper ordinem sequentes, nec uerbum ex uerbo, sed sensum ex sensu proferentes. quibus speramus nos quibusdam prodesse ad correctionem quamuis sciamus aliis minime placuisse. sed noo est nobis consultum semper silere. et non aperire subiectis eloquia diuina quia si præco tacet. quis iudicem uenturum nuntiet. Uale feliciter in Xpō.

---

t Ealle gesceafta. C. u þrynnesse. C. w mo- celþe. C. a hy. C. b wyrcean. C. c þonne. C.
tan. C. x geearnian. C. y ælcum. C. z mi- d symble sy. C.

HIC

HIC INCIPIT EPISTOLA ANGLICE EXPOSITA
(ex eodem cod. C. C. C. C.)

Incip. Us bisceopum dafenað ꝥ ƿe ða boclican lare þe ure Canon us tæcð. ⁊ eac * þeo Cristes boc eow Preostum [e]openian on [f]Englisce [g]sprece. forðon þe ge ealle ne cunnon ꝥ Læden understandan. ⁊ ƿe ne [h]durron forsƿigian ꝥ ƿe eow ne secgan þa deoran lare. ⁊ ures Drihtnes [i]bebode. þylæs þe ƿe scyldige beon. gif ƿe hit forsƿigiað. ac ƿe [k]kyæƿriað us. ƿitege hƿæt ge don siððan.

Expl. Ne nan uncuð Preost þe cymð of oþre scyre. ne mot Mæssan syngan. ne Mynster underfon. butan þæs Bisceopes leafe. þe on [l]þare bið. ⁊ [m]þe Bisceop gesite ꝥ he þæs [n]ƿurðe bið, þi læs þe he fare mid ænigum facne. Ƿe biddað eow Preostas beoð þyses gemyndig þæs þe ge nu [o]ihyrdon. ꝥ ge habban þa mede þe ure Hælend behet þam þe him þeniað. Euge serue bone & fidelis. quia super pauca fuisti fidelis. supra multa te constituam. intra in gaudium dnī tui :-

LXVII. fol. 137. DE SCDA EPISTOLA QVANDO DIVIDIS CRISMA.

Incip. Ealle ge Mæsse-preostas mine gebroðre. ƿe secgæð eow nu ꝥ ƿe ærine sædon. forþon þe ƿe to dæg sceolan dælan urne ele. on þreo ƿisan [p]ihalgodne sƿa sƿa us gewissað [q]heo boc.

Expl. [r]Gefultumige us ðe Hælend to his halgum bodum þe þe leofæð ⁊ rixæð mid his leofan fæder. ⁊ þam halgan gaste on ane godcundnesse heo ðreo an god æfre rixiende. AMEN.

LXVIII. fol. 139. *Desideratur Rubrica, quæ in aliis codd. inscribitur*

DE SEPTIFORMI SPIRITV.

Incip. Spiritus sanctus pro septenaria operatione Isaia Propheta testante [s]septemformis esse creditur in bono :- Sps etiam oequam septiformis designatur :-
Sps bonus. spiritus sapientiæ. cui e contrario malus opponitur spiritus insipientiæ alter peior. simulatio sapientiæ :-
Spiritus boous. sps intellectus. malus autem sps stultitiæ. alter peior. simulatio disciplinæ.
Spiritus bonus. sps concilii. malus autem sps inprouidentiæ. alter peior. simulatio prouidentiæ.
Spiritus bonus. sps fortitudinis. cui opponitur malus † autem ignaviæ :- Spiritus alter peior infirmitas. pallens abumbratione uirtutis :-
Spiritus bonus. sps scientiæ. cui contrarius malus sps ignorantiæ. nequior autem usurpatio scientiæ :-
Spiritus bonus sps pietatis. malus uero sps impietatis. alter peior false pietatis obtentus :-
Spiritus bonus sps timoris Dei. cui contrarius est sps temeritatis. alter peior dolus fictæ religiositatis.
Isaias [t]þe ƿitega appat on his ƿitegunge. be ðam halgan gaste. ⁊ be his seofon [u]ƿealde gifum. þa seofon [x]ƿealde gifan syod þus [‡]ihatene. Sapientia on Leden ꝥ is ƿisdom on Englisc.

Expl. Be ðisum þeaƿum [y]monn mæg [z]þone [a]mon to cnaƿan hƿæðer him godes gast onƿunige. oððe þæs gramlican deofles :-

LXIX. fol. 141. b. SCDM MARCVM.

Interrogatur Ihc a discipulis de consummatione seculi dixit eis cum uideritis abhominationem desolacionis, *& cætera.*

Incip. Leofa men. Ure Drihtnes Apostoli axodon hine sylfne embe þisses ƿeorlde endunge. þa sæde he heom. ꝥ sƿylce earfoðnesse. ⁊ sƿylce drecednessæ scylan on ƿeorlde ær þam ende ƿurðan.

Expl. On Godes nome ic bidde ꝥ Cristenra monne gehƿylc hine seolfne georne beþence ⁊ geornlice to Gode buge. ⁊ fram ælcne Hæþenscipe ⁊ synnum gecerre. ⁊ earnige ꝥ he gemannan habban mote on heofenæ rice. mid þam ðe leofæð ⁊ rixæð a a buton ende. Amen :-

---

* Seo. C. e geopenigan. C. f Engliscum. C. g gereorde. C. h durran. C. i beboda. C. k arerigað. C. l þære scyre bið. C. m se. C. n ƿyrðe sy. C. o gehyrdon. C. p gehalgodne. C. q heo. C. r Gefulgumige. C. s septiformis. C. † apertæ. C. t he. C. u ƿealdum. C. x ƿealdan. C. ‡ gehatene. C. y man. C. z þæne. C. a man. C.

LXX. fol. 143. b. **SERMO.**

Incip. Leofæn men. ge cnawæð ꝥ soð is. Þeos weorld is on ofste. ⁊ hit neahlæcð þam ende.
Expl. Ðam ðe his willan on weorolde wyrceð. God ure hælpe. AMEN.

LXXI. fol. 144. b. **SERMONES.**

Incip. Leofæ men. Us is deope beboden ꝥ we geornlice myngian. ⁊ læran sceolan ꝥ manna gehwyle to Gode buge. ⁊ fram [b] synne [c] gecherre:
Expl. Ac utan we don swa us micel [d] nyd is. lufian god [e] ealle mode. ⁊ [f] ealle mægne ⁊ healdan his [g] bebodum georne [h] þenne geearnige we us ece blisse. æt þam þe leofað ⁊ ⁊ rixað a butan ende. Amen:

LXXII. fol. 146. b. **DEDICATIO AECCLESIE.**

Incip. Mine gebroðra þa leofestan. we wyllað sume Drihtenlice spæce wið eow habbæn. be ðyssere Cyrclican mærsunge. ⁊ eow læran ꝥ ge [i] seolfe beon Godes Tempel gestlice. nu ge his eorðlice Tempel wurðiað:
Expl. Nu [k] bidd we ðone ælmihtigan Hælend ꝥ he us ðurh his mildheortnysse geclænsige fram [l] ure synnum. ⁊ us gelæde to [m] ðære ecan gelaðunge heofenan rices. on ðam þe he rixað mid his [n] icorene halgum. mid his [o] ælmihtige fæder. ⁊ ðam [p] halgum gaste. on [q] alre weorulda [r] weorld: Amen:

LXXIII. fol. 149. b. **DEDICATIO (AECCLESIAE) SANCTI MICHAELIS.**

Incip. Monegum is cuð þeo halige stow Sci Michaelis. on ðare dune ðe is ihaten Garganum. seo dun stent on Campania landes gemæron.
Expl. Þæt is [s] idon be Godes fadunge. ꝥ [t] ðe mære heofonlicæ engel beo singallice [u] Cristene [x] monne gefylsta on eorðan ⁊ þingere on heofenum to þam ælmihtigum gode. [y] ðe ðe leofað ⁊ rixað a on ecnysse. AMEN:

LXXIV. fol. 152. *Desideratur hæc Rubrica aliunde petita*

DOMINICA SECUNDA POST EPIPHANIA DNI.

Nuptie quidem facte sunt in Chana Galilææ. & Rel.

Incip. Iohannes þe Godspellere cwæð on þam Godspellice lare. ꝥ gifte weron imacode on [z] ane tune ðe is [a] ihaten Chana. on ðam Galileiscan earde. ⁊ þær wæs Maria þæs Hælendes moder: [b] He Hælend wæs eac [c] ilaðod to ðam gyftum. ⁊ his leorning-cnihtas samod:
Expl. He [d] swutelode mid þam tacne ꝥ he is wuldres cyning. ⁊ [e] brudgume þære [f] halgæ gelaþunge. He ðe com swa swa [h] mon to [i] gyfte [k] ilaþod. ac he awende ꝥ gesceaft swa swa ælmihtig scippend. ⁊ swa geswymde his leorning cnihtas geleafan. Hælend Crist [l] þe ðe leofað ⁊ rixað mid fæder ⁊ þam halgan gaste, [*] a a on ecnesse. AMEN.

fol. 154. b. *Notula de ætate B. V. Mariæ. Saxonicè.*

LXXV. fol. 155. *Desideratur Rubrica quam hanc fuisse conjicio*

IN DIE NATIVITATIS DNI NRI IHU XPI.

Incip. Ala gebroðra arærað eowre heorte to ðam heofenlice Gode mid soðe ileafe. for ðisse halgæ dæge. ⁊ lufiæð eowre Hælend þe mid eadmodnesse to us com nu to dæg on soðe mennisenesse acenned of Mariæ þet halige Mæden.
Expl. To þam us læde þe leofæ drihten Crist. þe þe is soð wisdom ⁊ saple lif þe ðe mid his ece fæder. ⁊ mid þam halgæ gaste leofæð ⁊ rixæð a on ecenesse. AMEN.

---

[b] Synnum. C. [c] gecyrre. C. [d] þearf. C. [e] eallum. C. [f] eallum. C. [g] beboda. C. [h] þonne. C. [i] sylfe. C. [k] biddC. [l] urum. C. [m] ðære. C. [n] gecorenum. C. [o] ælmihtigen. C. [p] halgan. C. [q] ealra. C. [r] world. C. [s] gedon. C. [t] se. C. [u] cristna. C. [x] manna. C. [y] se. C. [z] anum. C. [a] gecigeð. C. [b] Se. C. [c] gelaðod. C. [d] geswutelode. C. [e] brydguma. C. [f] halgan. C. [g] se. C. [h] man. C. [i] gyftum. C. [k] gelaþod. C. [l] se. C. [*] in ealra worulda world. a buton ende.

LXXVI.

LXXVI. fol. 158. *Deest Rubrica; Hom. autem scripta est in illud Evang. Ductus est Jesus in desertum à Spiritu.*

Incip. Man þa leofestæ. we wullæð eow secggæn bi þare halgæ tide þe nu toweard is. þe we on sundren mare fæsten ⁊ mare for ouerhædfnesse on habbað. þonne on oðre tide gemænelice.
Expl. Ðæt we alle moten on þis halge tid ægþer ge for godæ. ge for worlde þe bliþelycor libbæn. þam Drihtne fultumiende. þe ðe leofæð ⁊ rixæð a a on ecenesse. AMEN.

LXXVII. fol. 160. *Deest Rubrica aliunde petita* (DE DIE IVDICII.)

Incip. Men þa leofestæ. Scs Matheus þe Godspellere þe ðis Godspel wrat. sæde þæt þa Hælend spec to his leorning-cnihtæs bi Domes dæg. ⁊ hæt heom alle þam monn cuþan þæt he him sylþ on þissere weorlde endunge hider on midden earde.
Expl. And his anryne ecelice iseon. ⁊ iheren. ⁊ þær þenne þæs blisses brucæn mid þam heofenlice kynge. þe leofeð ⁊ rixæð on alræ worldæ world. AMEN.

LXXVIII. fol. 163. *Deest Rubrica.*

Incip. Ic eow bidde leofe men. þæt swa ofte swa ge faren bi wære monn burines þet ge sceawiæn ⁊ smegen hwær heoræ welan beoð bicumene. ⁊ heore gold. ⁊ heore þegenscypæs. ⁊ heore worlde wrude þær ydelnesse.
Expl. We beoð ihatene. ⁊ ilaðode to þam halge hame. ⁊ to þam kynelice wriðstole þær ðe ælmihtig Drihten leofæð ant rixeð mid alle his halgæn a buten ende. Amen.

fol. 165. *Dialogus inter Magistrum & Discipulum, Lat. in quo exponitur Oratio Dominica.*

fol. 165. b. *Cum expositione symboli Apostolorum, Lat.*

LXXIX. fol. 166. b. *Deest Rubrica,* quæ in al. Codd. DE AVARITIA.

Incip. Auarus. þæt is gytsere on Englisc. Auaritia is gytsunge. þa hatað sume menn gnædignysse wyrrene worulde. þæt se man beo gnædig goldes ⁊ seolfres ⁊ woruldlicra n istreona. ægðer ge rihtlice ge unrihtlice.
Expl. Ðu miht forleosan unþances. þa þing o ateorugen p magen. ac gif þu þe sylf for Gode good dest. þæt ne q forleosr þu næfre unþances.

LXXX. fol. 166. b. *Deest Rubrica.*

Incip. Us sægð þeo halige Cristes boc. þæt ure Hælend Crist arerde þreo men of deaþe to life. ⁊ þa þreo tacnoden þene ðreofealde deaþ þare sinfule sawle.

Desiderantur quædam folia.

LXXXI. fol. 168. *Conclusio cujusdam Hom.*

Expl. Ðurh þone Hælend. his Apostoli. ⁊ heoræ æftergengæn arærden monie mē of deaþe. ac þe ylcæ Drihten dude þæt ðurh heom swa swa he dyde ær þurh sylfum on his andweardnesse.

LXXXII. fol. 168. b. DE VNO CONFESSORE.

Incip. Matheus þe Godspellere us sæde þis Godspel. þæt ure Hælend Crist. þa þa he her on life wæs. on r soðe mennisenysse. betwuxe s monnum wuniende þæt he gewarnude.
Expl. Nu habbað deor ege t eom betwynan. ⁊ þa u wyle deor. be ures Drihtnes x isetnysse. y beoð underðeode monn. ⁊ z heom þeowiað ge þa wildege þa a tome. ⁊ we sceolan beon gode underþeodde. þe ealle þing b isceop c þe þe d ana rixað on ecnysse. Amen.

fol. 170. *Descriptio Poetica mortis, &c.* Saxonicè.

fol. 170. b. *Commentarius imperf. in Cantica Canticorum, ut videtur.* Latine.

Hunc Cod. unum eorum esse puto, quem D. Thomæ Bodleio, ad instruendam Bibliothecam ab eo constructam dono dedit. D. Robertus Cottonus. Brucæus.

---

n Gestreona. C. o ateorian. C. p magon. C. q forlyst. C. r soðre. C. s mannum. C. t hym. C. u wyldan. C. x isetnysse. C. y syndon mannum underþeodde. C. z bi mannum. C. a tame. C. b gesceop. C. c se. C. d ana ricsað. C.

Cod. JVNII. 99. *Cod. membr. opt. notæ, qui nunc inter Codd. à D. Francisco Junio F. F. Bibl. Bodleianæ legatos, locum habet 99. Litt. A. etiam designatus. in quo continetur*

EPISTOLA CARDINALIVM VRBIS ROMAE AD WLSTANVM EPISCOPVM.

quam integram dare, operæ pretium duxi.

I. & P. Prbri Cardinales Scī PETRI. Wlstano de Wihraceastre Epō. sal.

Licet Romana Æcclesia circa correctionem omnium Xpianorum inuigilare debeat; specialius tamen ea conuersationis uestræ mores conuenit inquirere, et Xpianam religionem qua uos primitus instruxit diligentia suæ uisitationis reparare. Huius itaq; sollicitudinis debito nos qualescunq; beati PETRI apli ministros & uice atq; auctoritate dni nri Papæ ALEXANDRI fultos. ad partes uras direximus. ut concilium uobiscum celebraturi. quæ in uinea Dni Sabaoth male pullulant resecemus. & animarum & corporum utilitati profutura plantemus. Vestram igitur fraternitatem in partem tuotæ sollicitudinis. Aplica auctoritate inuitamus. ut tertia die post proximum Pascha. remota omni occasione ad Wincestram conueniatis. & omnes Abbates Diocesis uestræ, ostensis his litteris nris. uobiscum uenire commoneatis.

ORATIO PRO ECCLESIA.

ORATIO PRO REGE.

Quædam de Compoto.

Calendarium, *in quo notantur Obitus plurimorum virorum Principum, Magnatum, Sacerdotum, Episcoporum,* &c. *v. 9. ad 13. Kal. Feb.* Obiit beatæ memoriæ Dominus Wulstanus Eps. *Ad III. Non. Julii,* Obitus Æþelstani sacerdotis patris pxlfstbnk fpk. i. e. wulfstani fratris. *Ad* IX. *Kal. Dec.* Obiit Edricus monachus & Sacerdos. qui scripsit hunc compotum.

Sequuntur & alia de computo Ecclesiastico, cum Tabula indicante Annum Domini, Indictionem, Epactam, &c. *Orditur hæc Tab. ab An. Dni.* MLXIIII. *quo anno illam descripsisse Eadricum vero simile est: cum verò Wulfstanus in Episc. Wigorn. consecratus fuerit an.* MLXII. *Indict. Epact.* &c. *annorum* MLXII & MLXIII, *supra exordium minutioribus litteris scribuntur, cum hac notula.* OR. W. E. *hoc est.* Ordinatio Wulstani Episcopi. *Desinit vero Tab. in anno* MCXIX.

Tabulam excipit Collectio Homiliarum Saxonicarum, quarum

I. fol. 1. DE INITIO CREATVRÆ. BE FRVMSCEAFTE.

In principio fecit Deus cœlum & terram. formauitq; hominem de limo terræ. & inspirauit in faciem eius spiraculum uitæ. ad imaginem & similitudinem suam.

Incip. Adam se æresta man wæs gesceapen on Neorxna-wonge. ⁊ for his sylfes synnum þanon wæs adrefed. on þas wræclican worold. ⁊ on eallum þam earfoðum. þe we for his synnum. ⁊ ure sylfra siððan drugon.

Expl. La utan ꝥ we þencan oft ⁊ gelome. ⁊ a Godes larum ⁊ his lagum fyligean eal swa us þearf is.

fol. 3. BE FRVMSCEAFTE & DE AETATIBVS MVNDI.

In qua, habetur Genealogia Dni. nri. Jesu Ch. secundum D. Matthæum Evang.

II. fol. 4. INCIPIVNT SERMONES LVPI EPISCOPI.

Incip. Leofan men. us biscopum is deope beboden. ꝥ we geornlice mynegian. *vid. supra.*

III. fol. 10. b. ITEM SERMO DE FIDE.

Expl. Leofan men. doð swa eow mycel þearf is. understandað ꝥ ælc cristen man ah micle þearfe ꝥ he his Cristendomes gescead wite. ⁊ ꝥ he cunne rihtne geleafan rihtlice understandan:.

Expl. Se bið wel Cristen þe his gehealdeð. ⁊ gif we his gehealdað. þonne geearnige we ꝥ we habban moton ece lif on ðam toweardan life. ⁊ ece blisse mid gode sylfum a butan ende. AMHN.

IV. fol. 16.

IV. fol. 16. **SERMO DE BAPTISMATE.**

Incip. Leofan men. eallum Cristenum mannum is mycel þearf ꝥ hy heora fulluhtes gesceād ƿitan. *Vide ſupra.*

V. fol. 21. **INCIPIT DE VISIONE ISAIE PROPHETE. QVAM VIDIT SVPER IVDAM ET HIERLM.**

Scil. loca quædam ex libro Iſaiæ Proph. Latinè & Saxonicè.

Incip. Sax. Fela is on bocum. þæs þe mæg to hyrnan. gime se þe ƿille him silfum to þearfe. An ƿæs oo gear dagum Gode ƿel gecƿeme. Isaias se ƿitega. þe Iudea folce fela foresæde. sƿa sƿa hit siððan soðlice a eode. ⁊ ꝥ mæg to hyrne æghƿilcere þeode. Isaias se ƿitega geseah on gesihðe sƿa him god geuðe. hu þare þeode for heora synnum scolde gelimpan. ongan ða singan ⁊ þus secgan. Audite cœli & auribuſ percipe terra. quoniam dnſ locutuſ eſt.

Expl. Spyriað æfter rihtan lagan. ⁊ rihtƿisan domen. helpað earmum. ⁊ hæfen leasum. beorgað steop cildum. ⁊ ƿeriað ƿuduƿan. ⁊ biddað me siððan cƿæþ ure Drihten. ðæs þe ge ƿillan. ⁊ ic eoƿe getiðige. þæs þe eoƿ ðearf bið. God us gehealde. Amen :.

VI. fol. 26. **VERBA HIEREMIAE PROPHETAE.**

Incip. Hieremias se ƿitega myne gode to þearfe Godes folc georne. ⁊ hit þus lærde. Audite uerbum dnī domuſ Iacob. & rel. Gehyrað he cƿæð Godes ƿord nu þa. Iacobes hyred. ⁊ eal Israela cyn. God axað eoƿ ðises nu. ⁊ þus cƿæð to eoƿ eallum.

Expl. Þus ure Drihten cƿæð be us eallum. He ure helpe. ⁊ us geunne þæt ƿe magan ⁊ motan his ƿillan aredan. AMEN.

VII. fol. 27. **DE SEPTIFORMI SPIRITV.**

BE ÐAM SEOFAN FEALDAN GODES GYFAN.

Incip. Isaias se ƿitega aƿrat on his ƿitegunge be ðam halgan gaste. *vid. ſupra.*

VIII. fol. 31. b. **DE ANTICHRISTO.** *Latinè & Saxonicè.*

Incip. Lat. Omniſ qui ſecundum Xpianæ profeſſioniſ rectitudinem, & aut non uiuit. aut aliter docet. quam oportet. Antichriſtuſ eſt.

Expl. Lat. Tamen propterea priuſ debent prædicatoreſ adnuntiare omnibuſ. ut cum uenerit ille Anti-xpſ. qui eſt filiuſ perditioniſ, paratam inueniat plebem Xpianam qualiter contra eum & eiuſ ſectatoreſ reſiſtere per fidem Xpi ualeat. Amen.

Incip. Sax. Leofan men. understandað sƿiðe georne. ꝥ ge rihtlice ⁊ ƿærlice healdan. ꝥ eoƿ mæst þearf is. to gehealdanne. ꝥ is rihtne Cristendom. forðam ælc ðæra þe ongean ꝥ to sƿiðe deþ. oððon oþerne ongean ꝥ læreð. þe his Cristendome to gebyreð. ælc þara bið Antecrist genamod.

Expl. Sax. God us gescild ƿið þone egsan. ⁊ he us gerýme to þare mýrhðe. þe þam is gegearƿod. þe his ƿillan geƿyrcað. ðær is ece blis. ⁊ æfre bið. in ealra ƿoruldа ƿoruld abuton ende. Amen.

IX. fol. 34. **DE CRISTIANITATE.** *(Concio Latina.)*

Incip. A Xpō enim Xpiani ſunt nominati. Xpſ autem caput noſtrum eſt. & noſ membra eiuſ. Verumptamen non ſe glorietur Xpianum. qui nomen tantum habet. & facta non habet.

Expl. Auxiliante & gubernante Dnō nrō Ihū Xpō. qui uiuit & regnat cum coeterno patre & ſpū ſco. per omnia ſecula ſeculorum. Amen.

X. fol. 38. **HER ONGIND BE CRISTENDOME.**

Incip. Eallum Cristenum mannum is mycel þearf. þæt hy heora Cristendomes gescadƿitan.

Expl. Ac utan us sylfe mid godan geþance. on ƿorde ⁊ on ƿeorce ƿenian to rihte ⁊ geearnian þa mýrhðe mid Godes fylste. þe þam is gegearƿod þe Gode ƿel gehyrað. ⁊ his lage healdað þa hƿýle þe hý libbað. A sy ecum Gode lof ⁊ ƿýrðmýnt in ealra ƿorulda ƿoruld æfre butan ende. Amen.

XI. fol. 44. SCDM MARCUM.

Interrogatus Ihs a discipulis de consummatione seculi. dixit eis. et Reliqua.

Incip. Leofan men. We eow willað be sumum dæle secgan hu ures Drihtnes Apostolas ahsodan hwilum hine silfne. ymbe þisse worulde geendunge. Ða sæde he heom þ swilce earfoðnessa ⁊ swilce gedrecednessa. sculon on worulde. ær ðam ende geweorðan.
Expl. Ða sculon habban ece edlean on [e] heofonlicre [f] myrhðe mid gode silfum æfter þam dome. ⁊ mid his halgum þanan forð æfre. þar is ece blis ⁊ æfre bið. in ealra worulda worold a buton ende. Amen.

XII. fol. 47. b. LECTIO SCI EVANGELII. SCDM MATHEUM.

Egressus Ihc de templo ibat. & accesserunt discipuli eius. & Reliqua.

Incip. Leofan men. Hit gewearð hwilum on ðære byrig þe is genamod Hierusalem þ ures Drihtnes þegnas agunnon sprecan wið hine. ymbe þ mære Tempel geweorc. þe þær geworht wær. Gode to wurðmynte.
Expl. Leofan men. uton beon þe wærran. ⁊ don swa us þearf is. lufian God ofer ealle oðre þinge. ⁊ his willan wircan swa we geornost magon. þonne geleanað he hit us swa us leofost bið. Him sy lof ⁊ wuldor. a a buton ende. Amen.

XIII. fol. 49. b. SCDM LUCAM.

Erunt signa in sole et luna et stellis. & Reliqua.

Incip. Þis Godspel segð ⁊ swutelað þ fela foretacna [g] sculon [h] geweorðan wide on worulde. ægðer ge on heofonlicum tunglum. ge on eorðlicum stirungum. ær ðam ðe se dom cume. þe us eallum wyrð gemæne.
Expl. Ac uton lufian God ofer ealle oðre þinge. ⁊ his willan wyrcan swa we geornost magon. þonne geleanað he hit us swa us leofost bið. þon we æfre þæs betst beþurfon. him symble sy lof ⁊ wuldor in ealra worulda worold. a buton ende. Amen.

XIV. fol. 52. DE TEMPORIBUS ANTICHRISTI.

Incip. Leofan men. us is mycel þearf þæt we wære beon þæs egeslican timan þe toweard is. Nu bið swyðe raðe Antecristes tima. þæs ðe we wenan magon.
Expl. On Godes naman ic bidde þ Cristenra manna gehwilc hine silfne georne beþence. ⁊ geornlice to Gode [i] gebuge. ⁊ sinnum geswice. ⁊ geearnige þ he gemanan habban mote on heofona rice. mid þam þe leofað ⁊ rixað a butan ende. Amen.

XV. fol. 56. b. SERMO IN XL.

Incip. Leofan men. us is swyðe mycel þearf on ælcne timan. þæt we gemyndige beon þæra þinga þe us for Gode to ðearfe magan. Ðonne is Lencten tid eallum Cristenum mannum huru ned beþefe rihtlice to gehealdenne.
Expl. And þæt is þearflic gewuna. ac we his ne gymað swa wel swa we scoldan on ðissera þeode. ⁊ hit wære mycel þearf þæt hit man georne on gewunon hæfde.

XVI. fol. 58. b. DE FALSIS DIIS.

Incip. Eala gefyrnis þæt ðurh deofol fela þinga mis for. ⁊ þæt mancynn to swyðe Gode misbyrde. ⁊ þæt hæðenscype ealles to wide swiðe gederede. ⁊ git dereð wide.
Expl. Ealle þa ðry naman befehð an godcund miht. ⁊ is ece God. waldend ⁊ wyrhta ealra gesceafta. Him symle sy lof ⁊ weorðmynt. in ealra worulda worold a butan ende. Amen.

XVII. fol. 61. SERMO AD POPULUM.

Incip. Leofan men. understandað þ ærest Cristenra manna gehwylc. ah ealra þinga mæste ðearfe þ he cunne Godes riht ongytan. þurh lare ⁊ lage.
Expl. Ac utan don swa us mycel þearf is. habban anrædne geleafan. ⁊ fulne hiht on urne Drihten. ⁊ se ðe þurh Leden lare rihtne geleafan understandan ne cunne. geliornige

---

[e] Efenlicre. C. [f] mirhðe. C. [g] sculan. C. [h] gewurðan. C. [i] gebuge. ⁊ swam ælcum hæþenscipe. ⁊ sinnum. C.

huru

Hu ƿu on Englisc ⁊ cƿeðe þus gelome. Credimus in unum Deum patrem & filium & spiritum scm̄. sq̄ı. þis is aƿriten on ðære Penitentiale.

XVIII. fol. 66. ÞER IS ÞALPENDLIC LAR. ⁊ ÐEARFLIC LÆƿEDUM MANNUM. ÐE ÐÆT LÆDEN NE CUNNON.

Incip. Man þe leofestan. gehyrað hƿæt us halige bec beodað. ꝥ ƿe for Godes lufan ⁊ for his ege. ure lif rihtlice libban. ⁊ mid eaðmedum urum Drihtne hyron ⁊ urne Cristendom. ⁊ ure fulluht ƿel healdon.

Expl. Uton ƿe nu hine mid eallum mægne. ⁊ mid eallum mode lufian. þonne gearað he us æt þam dome. Si him ƿuldor ⁊ lof abutan ende on ecnysse. AMEN.

XIX. fol. 73. BE RIÞTAN CRISTENDOME.

Incip. Mycel is nyd þearf Cristenum mannum. þæt hi heora Cristendom rihtlice healdan. ⁊ Cristes cyrican æghƿar georne griðian ⁊ friðian.

Expl. Utan don sƿa us mycel þearf ys. lufian God ælmihtigne. ⁊ healdan his bebodu georne. þonne geearnige ƿe us ece blisse on heofona rice mid Drihtene sylfum. se ðe leofað ⁊ rixað a butan ende on ecnesse. Amen :.

XX. fol. 80. b. BE ANE MUNUC CILDE.

Incip. Ƿe ƿillað nu secgan sume bysne to þisum. An munuc cild ƿunode mid manegum gebroðrum on Mauricius mynstre þæs halgan Martires. ꝥ is on Munegiu.

Expl. And onctneoƿ þa soðlice þa stemne. ⁊ ꝥ hyre sunu leofode mid þam ælmihtigan Gode. þam ðe he ær þeoƿode. þam ys ƿuldor. ⁊ ƿurðmynt a to ƿoruolde. Amen.

XXI. fol. 81. SERMO DE CENA DN̄I.

Incip. Leofan men. ic ƿylle cyðan eoƿ eallum. ⁊ þam hu ƿu þe hit ær nystan. hƿanan seo byrn ærest aras. þæt Bisceopas ascadað ut of cyrican on foreƿeardan Lenctene.

Expl. And utan anmodlice eallum mode gebugan to Xpē. ⁊ earnian his miltse sƿa ƿe geornost magon. He is sƿyðe milde. ⁊ him symle sy lof ⁊ ƿorðmynt. ærre to ƿoruolde. Amen.

XXII. fol. 83. BE GODES BYDELUM.

Incip. Eala leofan men. sƿytele is gesyne þæt ƿe nabbað na gehealden sƿa sƿa ƿe scoldan ꝥ ꝥ ƿe behetan þa ƿe fulluht underfengon. Nu ne dear ic for Godes ege soðes gesƿugian. ac licige sƿa hit licige. soð ic ƿille secgan. gyme se ðe ƿylle. Forðam se bydel þe ne bodað na his blaforðes gerilboda a he mæg him ƿenan hetelices leanes.

Godcundlice bydelas ⁊ godes lage lareoƿas sculon sƿyðe georne oft ⁊ gelome Godes riht cyðan. ⁊ unriht forbeodan. ⁊ se ðe oferhogige þæt he heom blysse.

Expl. Ne dear þeah for Godes ege. forsƿygian mid ealle. fela þæra þinga. þe dereð þysse þeode.

XXIII. fol. 84. b. ITEM SERMO LUPI AD ANGLOS QUANDO DANI MAXIME PERSECUTI SUNT EOS. QUOD FUIT IN DIES ÆÐELREDI REGIS.

Incip. Leofan men. ge cnaƿað ꝥ soð is. ðeos ƿoruld is on ofste. ⁊ hit nealæcð þam ende. ⁊ þy hit is on ƿoruolde a a sƿa lenge sƿa ƿyrse.

Expl. And utan gelome understandan þone miclan dom þe ƿe ealle to sculan. ⁊ beorhgan us georne ƿið þone ƿeallendan bryne Helle ƿites. ⁊ gearnian us ða mærða. ⁊ þa myrða þe God hæfð gegearƿod. þam þe his ƿillan on ƿoruolde * geƿyrcað :- God ure helpe. AMHN :-

XXIV. fol. 90. b. ÞER IS GYT RIÞTLIC ƿARNUNG. ⁊ SOÐLIC MYNEGUNG ÐEODE TO ÐEARFE.

Incip. Leofan men. utan understandan eal sƿa us þearf is. þæt ƿe heonan forð ƿadian symle ure ƿisan. for Gode ⁊ for ƿoruolde ƿislice ⁊ ƿærlice. ⁊ fram unrihte gebugan to rihte.

Expl. Ac utan don sƿa us þearf is. utan God gladian. ⁊ Godes lage healdan. ⁊ an ræde ƿeorðan to gemænelican þearfan. ⁊ gyt ber to eacan. geornlice smeagan fela þæs ðe ræd sy. ⁊ ealre þeode þearf sy for gode ⁊ for ƿoruolde. Amen :-

* Geƿyrcað :- Ðim simble sy lof ⁊ ƿuldor. in ealra ƿorulda ƿoruld a butan ende. AMHN :- C.

XXV. fol. 91. b. **BE MISTLICAN GELIMPAN.**

Incip. Gyf hit geweorðe ꝥ on þeodscype becume bealic ungelimp. for manna gesyrhtan here oððon hunger hryne oððon blodgyte. unwæstm oððon unweder. orfcwealm oððon mancwealm. þurh færlice uncoða. þonne sece man þa bote a a to Gode sylfum.
Expl. And ysteles gestrice ⁊ Godes lage healde. ⁊ godcundre lare gyme swyðe georne. ⁊ rihtlice gelæste eall ꝥ man behate on Godes est to donne. God us gehealde.

XXVI. fol. 93. b. **LECTIO SCD̄M LUCAM.**

Dixit Ihc̄ discipulis suis. Ego mittam promissum patris mei in vos. & reliqua.

BE BISCOP-HADUM.

Incip. Leofan men. Se halga Godspellere Lucas gesputelode on his Godspelle hu ure Drihten ær he up to heofonum ferde. wið his þegenas spæc. ⁊ hu he his Apostolas tu biscopum gebletsode.
Expl. And gyf Biscopas forgymað þæt hi swyna ne styrað ne unriht forbeodað ne Godes riht ne cyþað ac clumiað mid ceaflum þær hi scoldan clypian. & rl.

XXVII. fol. 94. b. **BE ÐAM PATER NR.**

Incip. Se Hælend Crist syððan he to ðyssum life com. *Vide supra.*

XXVIII. fol. 102. b. **SERMO AD POPULUM. IN OCTAVIS PENTECOSTEN DICENDUS.**

Incip. We willað eow secgan sume sputelunge nu be þam halgum tidum þe we healdað ⁊ wurðiað on geleafsullum cyrcum mid Godes lofsangum.
Expl. And hi scinað æfre swa beorhte swa sunne on heora fæder rice. Se ðe leofað ⁊ rixað mid his leofan suna. ⁊ þam halgan gaste on anre godcundnysse an ælmihtig God. a butan ende. Amen.

XXIX. fol. 115. b. **SERMO IN DIE NATALIS DNI.**

Incip. Mine gebroðra þa leofestan. on ðisum dæge we wurðiað ures Hælendes acennednesse. æfter þære menniscnysse. He wæs to dæg acenned of ðam halgan mædene Marian. mid lichaman ⁊ mid sawle. se ðe wæs æfre mid ðam fæder wunigende on þære godcundnysse.
Expl. Uton forði mid micelre geornfulnysse. heo gebiddan. ꝥ heo us ðingige to hire agenum bearne. se ðe us ægðer ge hire scyppend. ge hire sunu. soð god ⁊ soð mann an Crist. Se þe leofað ⁊ rixað mid fæder ⁊ mid halgum gaste hi ðry an God a on ecnysse. Amen.

XXX. fol. 124. **KL. DECEMBRIS** (alii Codd. VII KAL̄. IAN.) **NATALE SCI STEPHANI PROTOMART̄.**

Incip. We rædað on þære bec ðe is gehaten Actus Apostolorum. þa þa Apostolas. *v. supra.*

XXXI. fol. 130. **(VI.) KAL. IANVĀR NATALE SCI IOHANNIS EVANGELISTAE.**

Incip. Iohannes se Godspellere Cristes dyrling. *Vide supra.*

XXXII. fol. 139. **XIIII. KL̄. DECEMBRIS. NATALE SC̄ORUM INNOCENTUM.**

Incip. Nu to dæg Godes gelaðung geond ealne ymbhwyrft mærsað þæra eadigra cildra freolstide. *Vide supra.*

NB. Hujus autem hom. Conclusio, errore Bibliopegi, habetur insequentis Cod. folio nono.

Cod.

Cod. JVNII. 22. *Cod. membr. in fol. min.* (*ejus qui praecedit altera pars,*) *in quo continetur*

I. fol. 9. KL. IANVARII. CIRCVMCISIO DNI. NRI. IHV. XPI.

Incip. Se Godspellere Lucas beleac þis dæghƿerlice Godspell mid feaƿum ƿordum. *vid. supra.*

II. fol. 15. *KL.* IANVAR. (*NATL.*) EPIPHANIA DNI. (*mendose pro VIII. IDVS IAN.*)

Incip. Men þa leofestan. nu for feaƿum dagum ƿe ofenrædon þis Godspell. *vid. supra.*

III. fol. 22. b. IN PVRIFICATIONE SCAE MARIAE.

Postquam imp. &c.

Incip. God bebead on ðære ealdan æ. ⁊ het Moyses þone heretogan. *Vide supra.*

IV. fol. 30. VIII. KAL. APR. ADNVNTIATIO SCAE MARIAE.

Missus est Gabrihel Angelus. & rel.

Incip. M. Ure se ælmihtiga scyppend se þe ealle gesceafta butan ælcum antimbre. *v. supra.*

V. fol. 36. b. SEQ. SCI EVANGELII SCDM. LVCAM.

In illo tempore. Assumpsit Ihc XII. discipulos suos. & rel.

Incip. Her is geræd on þissum Godspelle þe ƿe nu gehyrdon of þæs Diacones muþe. *v. supra.*

VI. fol 42. b. SEQ. SCI EVANGELII SCDM MARCVM.

In illo tempore. ductus est Ihs in desertum. & rl.

Incip. Ic ƿolde eoƿ trahtnian þis Godspell. þe man nu beforan eoƿ rædde. ac ic ondræde ꝥ ge ne magon þa micelan deopnysse þæs Godspelles sƿa understandan sƿa hit gedafenlic si. nu bidde ic eoƿ ꝥ ge gedeon geþyldige on eoƿrum geþance. oð ꝥ ƿe þone traht mid godes fylste ofenrædan magon.:
Expl. Ac uton don sƿa sƿa God tæhte. ꝥ ure godan ƿeorc beon on þa ƿisan mannum cuðe. ꝥ hi magon geseon ure godnysse. ⁊ ꝥ hi ƿuldrian ⁊ herian urne heofonlican fæder God ælmihtigne. se ðe forgylt mid hundfealdum. sƿa hƿæt sƿa ƿe doð earmum for his lufan.: Se þe leofað ⁊ rixað a butan ende on ecnysse Amen.:

VII. fol. 49. ITEM ALIA DE QVADRAGESSIMA.

Incip. Men þa leofestan. us is deope behoden þæt ƿe geornlice mynegian ⁊ læran sceolon ꝥ manna gehƿylc to Gode buge. ⁊ fram synnum gecyrre.:
Expl. Þonne faraþ þa uncystigan ⁊ þa unrihtƿisan into ecere ƿite sƿyle. mid deofle ⁊ his aƿyrgedum englum. ⁊ þa rihtƿisan gecyrraþ fram þam dome. into þam ecan life mid Xpe. ⁊ his gecorenum englum. Mid þam hy libbað ⁊ rixað on lichaman ⁊ on saƿle. on ealra ƿorulda ƿoruld. Amen.:

VIII. fol. 54. DOMC. II. EBDOMADA QVADRAGESSIME.

Incip. Men þa leofestan. uton nu gehyran hu ure Drihten ƿæs sƿrecende in þas drihtenlican tid. ymbe mancynnes hælo. ⁊ hu he geðroƿian ƿolde for us.
Expl. And uton lufian hine ofer ealle oðre ðing. þonne geleanað he hit us þær us leofast bið.: Sy him lof ⁊ ƿuldor a on ealra ƿorulda ƿoruld. a butan ende. Amen.:

IX. fol. 56. DOMINICA. III. IN QVADRAGESSIMA.

Erat Ihc ejiciens demonium. & rlq.

Incip. On ðære mæran tide ðe se mildheorta Hælend. ƿunode mid mannum on soðre mennisnysse. ƿundra ƿyrcende. þa ƿearð him gebroht to sum ƿit seoc man ƿundorlic gedreht him ƿæs soðlice benæmed his gesihð ⁊ sprǽc.

† H 2 *Expl.*

Expl. Uton herian urne Drihten. ⁊ ꝥ [a] halige word. eac swilce lufian ⁊ mid geleafan gehealdan :- Ðær us geunne se ælmihtiga wealdend. se ðe leofað ⁊ rixað a on ecnysse :- Amen :-

X. fol. 63. b. SEQ. SCI. EVANGELII SCDM IOHM.

In illo tempore. Abiit Ihs trans mare Galileae. & rlq.

Incip. Se Hælend ferde ofer ða Galileiscan sæ þe is gehaten Tyberiadis. ⁊ him filigde micel mænigu. forðan þe hi beheoldan þa tacna þe he worhte ofer þam [b] untrumum [c] mannum.

Expl. We cweðað nu mid fullum geleafan. ꝥ Crist is soð witega. ⁊ ealra witegena witega. ⁊ ꝥ he is soðlice þæs ælmihtigan godes sunu. eall swa mihtig swa his fæder. mid þam þe leofað ⁊ rixað on annysse þæs halgan gastes abuton [d] ende. Amen :-

XI. fol. 60. DE ORATIONE MOYSI. IN MEDIA QUADRAGESSIMA.

Incip. Æfter þam þe Moyses se mæra Heretoga of Egypta lande. mid his leode ferde. ⁊ ofer þa Readan sæ siðedon mid fotum. ⁊ becom on an ðam westene. þa wann him on wiðe Amalech se Cyning mid his leode feohtende :-

Expl. Eadig byð se mann se ðe gemet wisdom. forðan ðe se wisdom is selra þonne scinende gold. ⁊ he ana is deorwurðra þonne þa dyran madmas. ꝥ is wisdom. ꝥ man wislice lybbe. ⁊ his dæda gefadige to his Drihtnes willan. ꝥ he edlean underfo. on ðam ecan life. mid [e] þam ælmihtigan Gode þe on ecnysse rixað. AMEN :-

XII. fol. 75. b. DOMC PALMARUM. DE PASSIONE DOMINI.

Incip. Men þa leofestan. Drihtnes þrowunge we willað gedafenlice eow secgan on Engliscum gereorde. ⁊ þa gerynu samod na swa þeah to langsumlice. gyf we hit swa gelogian magon :-

Expl. Ac Crist aras swa ðeah. of þam deaðe gesund on þam þriddan dæge æfter his þrowunge ofersprýððum deaðe :- Si him a wuldor mid his heofonlican fæder. ⁊ þam halgan gaste on anre godcundnysse on ecere worulde. Amen :-

XIII. fol. 85. b. *Desideratur Rubrica.*

Incip. Leofan men. We habbað oft [f] gesæd ⁊ gyt secgað. þæt Cristes rihtwisnysse is swa mycel ꝥ he nolde niman mancynn neadunga of ðam deofle. buton he hyt forwyrhte :-

Expl. And Crist aras of deaþe on þone Easterlican Sunnan-dæg. þe ou bið an seofon nihton :- Be þam is gelimplicor þonne mare to reccenne. þonne nu si :- Ðam si wuldor ⁊ lof a to worulde. AMEN.

CYRICLICE ÐEAWAS FORBEODAÐ TO SECGENNE ÆNIG SPELL ON ÐAM ÐRIM *SWIG-DAGUM :-

Ad quæ verba, hanc notulam adscripsit non nemo, Ðis nis ne well gesæd. eodem quoque in loco, recenti manu (forte Joan. Joscelini) scripta est monitio, qua ad folii 4. faciem secundam, mittitur Lector, ubi inter alia habentur hæc, On ðissum dagum we forlætað on urum wersum gloria patri. for geomerunge þære halgan ðrowunge butan sum healic freolsdæg him on besceote :-

XIV. fol. 86. DIE DOMC PASCHE.

Incip. Oft ge gehyrdon embe ðæs Hælendes æriste. hu he on ðisum dæge of deaþe aras. *Vide supra.*

XV. fol. 92. DOMINICA. I. POST PASCHA.

Cum esset sero die illo una sabbatorum. & Rl.

Incip. Æfter ðæs Hælendes æriste wæron his discipuli belocene on anum huse. *v. supra.*

---

a Halige Godes word. C. b untrumum. C. e þam he leofað ⁊ rixað a butan ende. A- c mannum. C. d eode. on ecnysse. Amen :- C. MEN. C. f gesæd. C. * Id est, *diebus silentii.*

XVI. fol.

XVI. fol. 97. b. DE LETANIA MAIORE.

Incip. Leofan men. Ðas dagas synd gehaten Letanie. þæt synd Gebed-dagas. on þissum dagum we sceolon biddan ure eorðlicra wæstma genihtsumnysse. ⁊ us sylfum gesundfulnysse. ⁊ þæt gyt mare is. ure synna forgyfennesse. ⁊ we rædað on bocum þæt se gewuna þissa Gang-daga wurde aræred on þone timan þe gelamp on anre burhscire þe Uigenna is genamod þæt wearð mycel eorð styrung. ⁊ feollon gehalgode Godes cyriceon. ⁊ manega hus hruran. ⁊ comon wilde deor ⁊ to sliton ⁊ abiton ealles to fela þurh Godes wræce. ⁊ ðæs Cyninges botl wearð mid heofonlicum fyre forbærned. ⁊ fela ungelimpa geweorð for folces synnan. ⁊ þa bead se Biscop Mamertus þreora daga fæsten. ⁊ þæt man halidom sceolde wyrðlice stýrien. ⁊ mid ælmeslacum georne God gladian. ⁊ þæt manna gehwylc unsceodum fotum þam halidome sceolde eadmodlice fylian. ⁊ ealle to Xpe georne clypian. ⁊ sona swa þæt gedon wæs. þa wæs swutele gesyne þæt heom God syððan uðelisse ⁊ miltse. Ne wearð næfre syððan þanon forð eft swyle gedrecednys innan þam lande. ac wearð þæt to hysne wide ⁊ side. þæt man þanon forð þa Gang-dagas on gewunan hæfde. L. nu bidde ic ⁊ lære ælcne Cristene man þæt he þisse þreora daga fæsten rihte gehealde.

Expl. Ðe is mycele mare towærd ⁊ wynsumre. þonne we ðe gelædað to þæra soðfæstra eardunge. Ðonne gelædað þa englas þa sawle in þone wuldorlican gefean neorxna wanges. þær heo forð wunað ⁊ ricsað mid Godes þam gecorenan. butan ælcum yfelum ⁊ earfoðum. a. oð ende, þær restað haligra manna sawla oð domes dæg.

XVII. fol. 105. b. DOMC. II. DE LETANIA MAIORE.

Incip. Men þa leofestan. we magon gehyran secgan be ure sawle þearfe. forþon þe us is neod þearf þæt we on þisse tide þa hwile þe we moton ⁊ magan. þæt we geornlice us clænsian ⁊ frætewien us sylfe mid godum dædum. to þam ecum leohte.

Expl. Ac uton nu tilian. men þa leofestan geornlice þa hwile þe we magon. þæt we motan blissian mid urum Drihtne ⁊ mid eallum his halgum þær is ece bliss ⁊ ece rest a in ealra worulda worold a butan ende. Amen.

XVIII. fol. 111. FERIA. III. DE LETANIA MAIORE.

Incip. Men þa leofestan. þys syndon halige dagas ⁊ halwendlice. us to begangenne ⁊ to healdenne þurh rihtne geleafan mid fæstenum ⁊ mid ælmes sylenum swa urum saplum nyd þearflic is.

Expl. Geunne us þonne se ælmihtiga God. þæt we to ðam heofonlican eþle becuman magon ⁊ motan. þær he leofað ⁊ ricsað mid fæder ⁊ suna. ⁊ mid þam halgan gaste. a a on ecnysse in ealra worulda worold abutan ende. Amen.

XIX. fol. 115. BE ANTECRISTE.

Incip. Leofan men. us is mycel þearf. þæt we wære beon þæs egeslican timan þe nu toweard is. Nu bið swyðe raðe Antecristes tima þæs ðe we wenan magon.

Expl. Ðær næfre leofe ne gedælað. ne laðe ne gemetað. ne næfre dæg æfter dæge. ne niht æfter niht. ac þær bið ece bliss ⁊ ece wuldor. ⁊ ece gefea mid urum Drihtne. ⁊ mid his þam halgum heapum. a on worulda worold. a butan ende. Amen.

XX. fol. 123. b. IN ASCENSIONE DNI.

Primum quidem sermonem feci. & rel.

Incip. Lucas se Godspellere us manode on þissere Pistol-rædinge þe mannum on Ðunresdæg rædde þus cweðende. *Vide supra.*

XXI. fol. 131. b. IN DIE. SCO PENTECOSTEN.

Incip. Fram þam halgan Easterlican dæge. synd getealde fiftig daga to þisum dæge. *Vide supra.*

XXII. fol. 140. IN KL. MART. NATALE SCI GREGORII PAPAE.

Incip. Gregorius se halga Papa. Engliscre þeode Apostol. on þisum andweardan dæge. *Vide supra.*

XXIII. fol. 149. b. PASSIO SCI PHILIPPI APOSTOLI.

Incip. Philippus se Godes Apostol þe we on þisum dæge wurþiað. *Vide supra.*

XXIV. fol. 151. PASSIO SCI IACOBI APOSTOLI.

Incip. We wurðiað eac on ðissere freolstide oþerne Apostol Iacob þone rihtwisan. *v. supra.*

XXV. fol. 151. INVENTIO SANCTE CRVCIS.

Incip. Men ða leofestan. nu to dæg we wurðiað þære halgan Rode gemynd. *vid. supra.*

XXVI. fol. 153. PASSIO SCORVM MARTYRVM ALEXANDRI. EVENTI. ET THEODOLI.

Incip. On ðisum dæge ðrowode sum arwurðe Papa. Alexander gehaten. mid twam Mæsse-Preostum. Eventius ⁊ Theodolus. ætforan ðam Casere Aureliane.

Expl. Heo stod hæfde syððen symle hyra Biscop oð ðisne andweardan dæg:· Sy ðam ælmihtigan lof se ðe ana rixað. a on ecnysse god. AMHN:·

XXVII. fol. 156. VIII. KL. IVLII. NATIVITAS SCI IOHIS BAPTISTAE.

Incip. Se Godspellere Lucas awrat on Xpes bec be acennednysse Iohannes þæs Fulluhteres. *Vide supra.*

XXVIII. fol. 163. III. KL. IVLII. SCORVM APLORVM PETRI ET PAVLI.

Venit Ihs in partes Cæsareæ Philippi.

Incip. Matheus se Godspellere awrat on þære Godspellican gesetnesse. *Vide supra.*

XXIX. fol. 166. DE PASSIONE BEATORVM APLORVM PETRI ET PAVLI.

Incip. We willað æfter ðisum Godspelle eow gereccan hæra Apostola ðrowunge. *v. supra.*

XXX. fol. 172. b. PASSIO SCI PAVLI APOSTOLI.

Incip. Godes gelaðung wurðað ðisne dæg þam mæran Apostole Paule to wurðmynte. *Vide supra.*

XXXI. fol. 181. KL. SEPTEMB. ASSVMPTIO SCAE MARIAE.

Incip. Hieronimus se halga sacerd awrat ænne Pistol be forðsiðe þære eadigan Marian. *Vide supra.*

XXXII. fol. 190. PASSIO SCI. BARTHOLOMEI APLI.

Incip. Wyrd writeras secgað ðe ðry Leodscypas synd gehatene India. *Vide supra.*

XXXIII. fol. 200. BE ÐAM ÐE ÐAM SACERDE NAHT NE FREMAÐ ÐÆT HE RIHTWIS BEO. GYF HE ÐAM VNRIHTWISAN STYRAN NELE HEORA VNRIHTES.

Se halga Apostol Paulus læreð ælcum Mæsse-Preoste þe Godes folce to lareowe geset bið. ꝥ heora nanne wandige for nanes mannes ege. ne for lufe. ne for sceame. ne for nanum sceatte. ꝥ hi ne bodian ælcon menn hwæt heom sy to donne. ⁊ hwæt to forganne. gyf hi sylfe willað. ꝥ heom beo geborgen on Domesdæg beforan Gode sylfum.

BE MÆSSE-PREOSTES HROHTNVNGE.

Incip. Ælc Mæsse-preost sceal beon swa he gehaten is sacerd. ꝥ is Grecisc word. ⁊ is on Leden Sacrum dans.

Expl. Eall þis is gecweden be Biscopum. ⁊ be Mæsse-Preostum. þe Godes folc on Domesdæg to ðam dome lædon sculon. ælc þone dæl þe him her on life ær betæht wæs.

XXXIV. fol.

XXXIV. fol. 201. DE NATIVITATE SCĀE MARIAE.

Incip. Men ða leofestan. ƿeorðian ƿe nu on andƿeardnysse þa gebyrd-tide þære eadigan fæmnan scā MARIAN. Seo ƿæs cennystre ures Drihtnes Hælendes Cristes.
Expl. Nu ƿe gearne ƿitan þæt heo mæg æthire þam deoran sunu biddan. sƿa hƿæt sƿa heo ƿile beon ðingere to urum Drihtne. þæt he us forgyfe gerihtum lif for hire bene. ⁊ ece eadignysse. a butan ende. god us to ðam gefultumige. AMEN.

XXXV. fol. 212. DEDICATIO AECCLESIAE SCĪ MICHADELIS ARCHANGELI.

Incip. Manegum is cuð seo halige stoƿ Scǣ Michaheles on þære dune þe is gehaten Garganus. *Vide supra.*

XXXVI. fol. 221. KL. NOVEMB: NATALE OMNIVM SCŌRVM.

Incip. Halige lareoƿas rædden þæt seo geleaffulle gelaðung þysne dæg eallum halgum to ƿyrðmynte mærsige. *Vide supra.*

XXXVII. fol. 225. b. *Desideratur Rubrica, quæ sic se habet in aliis mss.*

EVANGELIVM. IN FESTIVITATE OMNIVM SCŌRVM.

Videns turbas Ihs. ascendit in montem. & rel.

Incip. Þæt halige Godspell þe nu lytle ær ætforan eoƿ geræd ƿæs. *Vide supra.*

XXXVIII. fol. 230. DE VNO CONFESSORE.

Vigilate ergo. & reliqua.

Incip. Matheus se Godspellere us sæde on ðisum Godspelle þ ure Hælend Crist. *v. supra.*

XXXIX. Exscinditur superioris Hom. conclusio cum sequentis Exordio, quæ sic se habet.

Expl. Gif ƿe soðlice Cristene beoð. þonne sceal us nan ƿuldor gestriern beon sƿa inmede sƿa ures Drihtnes lufu. forðan þe he is to lufienne ofer ealle ðing. Se ðe leofað ⁊ rixað oo ealra ƿorulda ƿoruld. Amen:

XL. fol. 242. b. ITEM ALIA.

Incip. Leofan menn. Þeos symbelnyss þissere Cyrcan halgunge. is us to gemynde. ⁊ to mundbyrde. ⁊ sƿam Godes foresceaƿunge gesett ⁊ gemærsod.
Expl. And þ is sƿyðe rihtlic ⁊ þearflic dom. ⁊ Gode geƿeme. ⁊ se ðe þæne dom gehealdað he geearnað him sylfum ƿitodlic dom þæne betstan. æt ðam ðe on heofonum leofað ⁊ rixað in ealra ƿorulda ƿoruld a butan ende. Amen:-

fol. 247. *Symbolum Nicaenum Saxonicè.*

Incip. Ic gelyfe on ænne God fæder ælmihtigne.

Hic desinit Codex, quem superioris partem alteram esse, ostendit Index, qui exstat inter Eadrici Computum & lib. superioris fol. primum, eadem manu, quâ liber ipse, scriptus. Idem etiam ostendit conclusio ultimæ Hom. superioris libri, quæ Bibliopegi errore in hujus Cod. fol. nono, præposterè locatur mihi autem Ordinem Indicis sequendum arbitratus, binas alias Homilias, alienâ manu scriptas. (quæ Homiliæ in superiori libro ultimæ continuationem rumpunt) quod in Indice non reperiuntur, hic locandas putavi.

XLI. fol. 1. DE DIE IVDICII.

Incip. Leofan men. utan don sƿa us mycel þearf is. beon sƿyðe gemyndige ure agenre þearfe. ⁊ geþencan gelome hu læne þis lif is. ⁊ hu egeslic se dom is þe ealle men to sculon on ðam micclan dom dæge. þonne god demeð manna gehƿilcum be ærran geƿyrhtao.
Expl. Þære næfre leofe ne gedælað ne laðe ne gemetað ac þær halge heapas symle ƿuniað on blisse ⁊ on ƿuldre ⁊ on ƿynsumnesse. Þær bið mærð ⁊ myrhð ⁊ ece blis mid Gode sylfum ⁊ mid his halgum in ealra ƿorulda ƿoruld a butan ende. Amen.

XLII. fol. 5. Alexandri. Euentii & Theodoli, *manu recentiori.*

Incip. On ðissum dæge ƿe ƿurðiað mid lofsangum þone halgan Papan þe is gehaten Alexander.

Expl. Æfter sumum fyrste het se foresæda cƿellere þone halgan Alexandrum to him gelædan mid þam tƿam Mæsse-preostum. ⁊ se manfulla him to cƿæð. Alexander Papa ic axie ærest ðe. & reliqua.

Quæ verba, sequitur hæc Nota. ꝥ her to lafe is. þu ƿinst æfter þam spelle de inventione scǣ Crucis mid ðissum tacne ☧ *quod quidem signum iterum occurrit in margine fol.* 159. *ad hæc verba.* Alexander Papa. Ic sece ærest æt ðe, &c.

Cod. JVNII. 23. *Codex memb. in octavo grandiori, paulo post Conquæstum Ang. Scriptus, in quo continetur Collectio Hom. Saxon. una cum aliis Tractatulis ordine describendis.*

I. fol. 1. EXAMERON ANGLICE.

Incip. On sumum oðrum spelle ƿe sædon hƿilon ær. hu se ælmihtiga God ealla þing gesceop binnan six dagum. ⁊ seofan nihtum. ac hit is sƿa mænig feald ⁊ sƿa mycel on andgite ꝥ ƿe ne mihton secgan embe ꝥ sƿa sƿa ƿe ƿoldan on þæm ærran cƿide. ne ƿe gyt ne magon sƿa micclum eoƿ secgan on þam deoran andgyte:.

Expl. Uton forðig bugian her on þisum life. ꝥ ƿe mid geornfulnesse geƿilnian æfre þære beteran lifes on þære ecan blisse mid urum Hælende Criste. sƿa sƿa he us behaten hæfð. Se þe leofað ⁊ rixað mid his leofan fæder and þam halgan Gaste on anre Godcundnysse. ana soð scippende ealra þinga. AMEN:.

II. fol. 10. DE DOMINICA ORATIONE.

Incip. Se Hælend Crist syððan he to ðysum life com. *Vide supra.*

III. fol. 16. DE FIDE CATHOLICA.

Incip. Ælc Cristen men sceal æfter riht cunnan. *Vide supra.*

IV. fol. 23. SERMO DE DIE IUDICII.

Interrogatus autem Ihs a Phariseis quando uenit regnum Dei. & rel.

Incip. Seo halie Cristes-boc ðe embe Cristes ƿundra spræcð. secgð ꝥ þas Sunder-halgan on sumne sæl ahsodon urne Hælend Drihten Crist ymbe hys to cyme.

Expl. Soðlice þe halgan siðiað mid Criste to heofonan rice mid hys halgum englum. ge ƿeras ge ƿifmenn. sƿa sƿa hi on ƿorulde lyfodon. ⁊ siððan ƿuniað gesælige mid him on unasecgendlicere blisse. a butan ende. Amen:.

V. fol. 30. b. DE AUGURIIS.

Incip. Se Apostol Paulus ealra þeoda lareoƿ. manode þe Cristenan þe he sylf ær to geleafan gebigde on anum Pistole. ꝥ is Ærende-geƿrite. þus cƿeðende. Fratres spiritu ambulate. & desideria carnis non perficietis, &c. Mine gebroðra faraþ on gaste. ꝥ is on gastlicere drohtnunge.

Expl. Nu behofað ure freodom. æfre Godes fultumes. forþan þe ƿe ne doð. nan God buton Godes gife. Se us geƿissige a on þissere ƿorulde. ⁊ to þam ecan life gelæde. þurh hine sylfne. sƿa sƿa he ðam eallum behet þe hine lufiað. Si him lof ⁊ ƿuldor a to ƿorulde. AMEN.

VI. fol. 35. b. DE DOCTRINA APOSTOLICA.

Incip. On manega ƿisan lærð Godes lar þa Cristenan on þære lare is ægðer ge liðnis ge stiðnis. forðan ðe ealle men ne magon anes modes beon.

Expl. And se hopað to Criste becumað to miltsunge. huru on Domes-dæge for ðær Hælendes godnysse. Se us gelæde to ðam ecan life. AMEN.

VII. fol. 40. b.

VII. fol. 40. b. DE DILECTIONE DEI ET PROXIMI.

Incip. Læƿede men behofiað ꝥ him lareowas secgan þa Godspellican lare. *Vide supra.*

VIII. fol. 47. b. DE VISIONIBUS FURSEI ET DRITHELMI.

Incip. Men þa leofestan. Paulus se Apostol ealra þeoda lareow aƿrat be him sylfum. *Agit autem de Furseo solo. Vide supra.*

IX. fol. 53. b. DE VISIONIBUS DRITHELMI.

Incip. Beda ure lareow aƿrat on þære bec þe is gehaten Historia Anglorum. *Vide supra.*

X. fol. 57. HORTATORIUS SERMO DE EFFICACIA SCĒ MISSÆ.

Incip. Ƿe rædað gehƿær on halgum Geƿritum. ꝥ se halge Mæsse micclum fremige. *v. supra.*

XI. fol. 58. *Desideratur Rubrica, quæ in al. cod.*

DE TRIBUS ORDINIBUS SECULI.

Incip. Is nu sƿa ðeah to ƿitenne ðæt on ðissere ƿorulde synd þreo endebyrdnyssa. on annysse gesette. ꝥ synd Laboratores. Oratores. Bellatores.
Expl. Ac hi forþæron ehtnysse arleasra cƿellera. ⁊ heora lif sealdon mid unsceððignysse. for Godes geleafan. ⁊ hi mid Gode nu libbað. forþan þe hi forþæron. ⁊ furðon noldon ænne fugol acƿellan:

XII. fol. 59. DE COGITATIONIBUS.

Incip. Se sƿicola deofol ðe syrƿð embe mancynn asent yfele geþohtas ⁊ þƿyrlice ongean God. on ðæs mannes heortan. ꝥ he mage hine gebringan on orƿennysse. ꝥ he ortruƿian sceole be Godes mildheortnysse for þam manfullan geþohtum.
Expl. Sƿa eac ure ælc æt þam ælmihtigan Gode underfehð þa mede be his modes fadunge sƿa yfel sƿa God. sƿa hƿæðer sƿa he lufode. forþan ðe Crist agylt ælcum be his dæde:

fol. 59. b. *Nota de Abstinentia, tempore Quadragesimæ, &c. De Decimis solvendi, &c.*

Incip. Læƿedum mannum is to ƿitanne. ꝥ hi sceolon healden heora clænnysse.

XIII. fol. 59. b. DE INFANTIBUS (NON BAPTIZATIS.)

Incip. Ƿe biddað eoƿ men. ⁊ beodað on Godes naman. ꝥ ge ƿislicor ⁊ ƿærlicor don embe eoƿer hæþenan cild. þonne ge oð þis dydon. ꝥ sƿa fela saƿla Gode ne losian. sƿa her doð betƿeox eoƿ.
Expl. Oððe mid rade. oððe mid ænigum ungerade. forþam þe hit sceal eft of deaðe arisan on Domes-dæg. gif hit ær cucu ƿæs innan þære modor. ⁊ bærð þonne hella ƿite. gif hit Hæþen acƿylð:

XIV. fol. 60. DE SANGUINE [PROHIBITO.]

Incip. Her gesƿutelað on ðysum geƿrite. hu God ælmihtig forbead mancynne ælces cynnes blod to etenne:
Expl. Ic ne mæg for sceame þa sceandlican dæda. ꝥ ænig mann sceole etan ongangas sƿa fullice secgan. sƿa hit fullic is. ac ꝥ næfre ne deð nan ðæra manna ðe deah:

XV. fol. 61. DE SEPTIFORMI SPIRITU.

Spiritus sanctus, &c.

Incip. Isaias se ƿitega aƿrat on his ƿitegunge be þam Halgan gaste. *Vide supra.*

XVI. fol. 63. *Desideretur Rubrica.*

Incip. Ƿird ƿriteras us secgað ða ðe aƿritan be Cyningum. ꝥ þa ealden Cyningas on ðam ærran timan bogodon hu hi mihton heora byrðena alihtan forþan ðe an man ne mæg æghƿar beon. ⁊ æt somne. ealle þing aberan. þeah ðe he anƿeald hæbbe:

† K *Expl.*

Expl. Forþan ðe God is soðfæstnyss. ⁊ he soðfæstnysse lufað. ⁊ he ealle ða fordeð. þe leasunga sprecað. swa swa hit on Leden stent ðysum wordum awriten. Perdes omnes qui loquuntur mendacium.

XVII. fol. 65. *Desideratur Rubrica.*

Incip. Forlæte ælc Cristen man stala ⁊ leasunge. morðdæda ⁊ mane aðas. wicce cræftas ⁊ wiglunga. ⁊ þa mycclan druncennesse þe man slihtas ofcumað. ⁊ þa fracodan forligra.
Expl. Se Drihten us to ðam gefultumie þe leofað ⁊ ricsað a in anre Godcundnysse fæder ⁊ þe Halige gast buton ælcum ende. AMEN.

XVIII. fol. 66. *Desideratur Rubrica, quae in al. Cod.*

QVOMODO ACITOFEL ET MVLTI ALII LAQ. SE SVSPEND.

Incip. Is ou eac towitanne. ꝥ man witnað for oft þa arleasan sceaðan. ⁊ þa swicolan þeofas. ac hi nabbað nan edlean æt þam ælmihtigan Gode.
Expl. Gescylde us se Sceppend þe gesceop us to mannum. wið þæs deofles swicdom þe syrwð embe us. ⁊ us mildheortlice gelæde to þam ecan life. on þam is ece wuldor on ealra woruld. Amen.

XIX. fol. 68. IN NATALE VNIVS APLI.

Incip. Her Apostolica dæg manað us to sprecenne. ⁊ sum þing eow to secgenne. *Vide supra.*

XX. fol. 70. b. *Desideratur Rubrica, quæ in al. Cod.*

IN NATALE PLVRIMORVM MARTYRVM.

Designauit Dns & alios septuaginta duos. & rel. AD VNVM SERMONEM.

Incip. Se Hælend geceas him to eacan þam twelf Apostolum twa ⁊ hundseontig leorning-cnihta ⁊ sende hi twam ⁊ twam. ætforan him to ælcere byrig ⁊ stope.
Expl. Se mildheorta Drihten þe þisne middan-eard alysde. ⁊ his Apostolas ⁊ Leorning-cnihtas us to lareowum gesette. gelæde us to þam ecan life þyder þe he us gelaðode þurh hi. ⁊ þurh heora æfter-gengan. Sy him a wuldor. ⁊ lof ealra his wel dæda. Amen.

XXI. fol. 73. b. NATALE SCORVM MARTYRVM.

Cum audieritis prelia et sediëtiones. nolite terreri, & relq;

Incip. Se Hælend foresæde his Leorning-cnihtum þises Middan-eardes frecednyssa. *v. supra.*

XXII. fol. 78. IN NATALE VNIVS CONFESSORIS.

Homo quidam peregre proficiscens. uocauit seruos suos. & tradidit illis bona sua. & rel.

Incip. Ure Drihten sæde ðis bigspell his Leorning-cnihtum. He cwæð ꝥ sum rice man. *Vide supra.*

Codici desunt fol. 83 & 84, quæ complectebantur istius Hom. Conclusionem, cum illius quæ sequitur DE VIRGINIBVS, Exordio, sic autem incipit. Se Hælend sæde gelomlice Bigspel be gehwilcum þingum, & sic

XXIII. *Expl.* Se þe leofað ⁊ rixað mid his heofonlican fæder. ⁊ þam halgan gaste on ealra worulda woruld. AMEN. *Vide. supra.*

XXIV. fol. 87. b. IN DEDICATIONE AECCLESIAE.

Incip. Mine gebroðra ða leofestan. we wyllað sume tihteolic spræce wið eow habban. *Vide supra.*

XXV. fol. 95. SERMO AD POPVLVM.

Incip. We rædon on ðam ærrum Gewritum. hu se ælmihtiga God. se ðe ne ongan næfre. se þe ana is soð God. gesceop ealle þing gesewenlice ⁊ ungesewenlice. þurh his soðan wisdom. ⁊ se wisdom is witodlice his sunu ure Hælend Crist se ðe us alysde.

Expl.

Expl. Getiðige us se ælmihtiga God. ꝥ ƿe magon eoƿ secgan his halgan lare oft. ⁊ eoƿ gehyrsumnysse. ꝥ ge ða lare awendon to ƿeorcum eoƿ to þearfe. se þe leofað ⁊ rixað a to ƿorulde. AMEN.

XXVI. fol. 99. b. ALIA (Concio.)

Incip. Leofe menn behofiað godre lare. sƿyðost on ðysum timan. þe is geendung þysse ƿorulde. ⁊ beoð fela frecednesse on mancynne. ær ðan ðe se ende becume. sƿa sƿa ure Drihten on his Godspelle cƿæð to his Leorning-cnihtum.

Expl. For sƿylcum bebodum ƿe secgað eoƿ þas lare. ꝥ ge æfre gelyfon. on þone ælmihtigan God. se þe ealle gesceafta gesceop þurh his mihte. þam sy ƿuldor ⁊ lof a to ƿorulde. AMEN.

XXVII. fol. 101. b. DE POPULO ISRAHEL QUANDO VOLUERIS.

Incip. Ƿe habbað nu gesæd sƿa ƿe sceortlicost mihton. on þam ærran cƿyde. hu se ælmihtiga God his agen folc ahredde fram Faraones þeoƿte. ⁊ hu hi siðodon ofer ða Readan sæ. ⁊ he hi afedde feoƿertig geara mid heofonlicum mete.

Expl. Gerihtlæce us se leofa Drihten Crist. ⁊ us gerƿende to his ƿillan æfre. þam is ƿuldor ⁊ lof a to ƿorulde. AMEN.

XXVIII. fol. 105. SERMO EXCERPTUS DE LIBRO IUDICUM.

Incip. Æfter ðam ðe Moyses se mæra Heretoga ꝥ Godes folc gelædde of Pharaones þeoƿte. ofer ða Readan sæ. ⁊ God him æ gesette. ⁊ æfter ðam ðe Iosue be Godes sylfes ƿissunge ꝥ mancynn gebrohte mid sƿyðe micclum sige to ðam behatenan earde.

Expl. On Engla land eac oft ƿæron Cyningas sigefæste þurh God. sƿa sƿa ƿe secgan gehyrdon. sƿa sƿa ƿæs Ælfred Cyning. þe oft gefeaht ƿið Denan. oð ꝥ he sige geƿann. ⁊ beƿerode his leode. Sƿa gelice Æþelstan. þe ƿið Anlaf gefeaht ⁊ his fyrde ofsloh, ⁊ aflymde hine sylfne. ⁊ he on sibbe geƿunode syððan mid his leode. Eadgar se æðela ⁊ se anræda Cyning arærde Godes lof. on his leode gehƿær. ealra Cyninga sƿyðost ofer Engla þeode. ⁊ him God gebygde. his ƿiðer-ƿinnan a Cyningas ⁊ Eorlas ꝥ hi comon him to. butan ælcum gefeohte. friðes ƿilniende. him underþeodde. to þam ðe he ƿolde. ⁊ he ƿæs geƿurðod. ƿide geond land. Ƿe geendiað nu þysne cƿyde þus. þanciende þam ælmihtigan ealra his goddnyssa se þe æfre rixað on ecnysse. AMEN.

XXIX. fol. 116. DE DUODECIM ABUSIVIS SCDM DISPUTATIONEM S. CYPRIANI EPI ET MARTYRIS.

Incip. Nu synd tƿelf Abusiua. ðæt synd tƿelf Unðeaƿas. þa ƿe eoƿ secgað on Leden. ⁊ syððan on Englisc. Duodecim Abusiua sunt seculi. Hoc est. Sapiens sine operibus bonis. Senex sine Religione. Adolescens sine obedientia. Diues sine Elemosina. Femina sine Pudicitia. Dominus sine uirtute. Xpianus contentiosus. Pauper superbus. Rex iniquus. Episcopus negligens. Populus sine Disciplina. Plebs sine Lege. & sic suffocatur Iustitia Dei.

Expl. Se Hælend us gerihtsige to his ƿillan symle. ꝥ ure saƿla moton siðian eft to him æfter urum life. to þam ecean life. ꝥ he ure saƿla underfo þe hi asende to þam lichaman. Si him a ƿuldor ⁊ ƿurðmynt. Amen.

XXX. fol. 122. INTERROGATIONES SIGEWLFI PRESBITERI.

Incip. Sum geþungen lareoƿ ƿæs on Engla þeode. Albinus gehaten.

Expl. Forðan ðe ƿe habbað þa nyd beheƿortan axunga nu aƿritene.

XXXI. fol. 131. b. SERMO EXCERPTUS DE LIBRO REGUM.

Incip. Saul hatte se forma Cyning. þe ofer Godes folc rixode. se ƿæs to Cyninge ahafen sƿyðor for ðæs folces gecorennysse þonne þurh Godes ræd.

Expl. Ac ƿe cƿeðað to soðan. se þe synnum gehyrsumað ⁊ Godes beboda forsyhð. nu on þæs Godspelles timan. ꝥ he byð þam cynegum gelic. þe gecuron deofol-gyld. and heora scyppend forsaƿon. se ðe soðlice is God. ana ælmihtig æfre rixigende. þam sy a ƿuldor on ealra ƿorulda ƿoruld. AMEN.

XXXII. fol. 140. *Desideratur Rubrica.*

Incip. Us se lareoƿas ⁊ us se leorneras ⁊ þa halgan Apostolas ⁊ ure Bisceopas beodað eallum þæm Mæsse-preostum þe heom under þeodde syndon. ꝥ hi heora hadas on riht gehealden ⁊ Gode hyrne ætyƿan Godes folce þe hi gerihtan sceolon.

† K 2 *Expl.*

Expl. Uton we þonne geearnian þa hwile þe us God þisses lifes geunnan willæð we ne syn æfre mid arlearum monnum ⁊ synfullum writed. ac we geearnien ꝥ we moten mid rihtwisum monnum. ⁊ mid mildheortum becuman to þære ecan eadignisse. ⁊ rixian mid urne Drihtne a a on wuldres wonge butan elcum ENDE:

Quæ sequuntur Prognostica, manu recentiori sive Normanno-Saxonica, sunt conscripta. Rubricæ in exemplari desunt, eas tamen quas doctissimus Junius dandas censuit, ex illius Apographo descriptas suis in locis ponendas existimamus.

33. fol. 148. *Somniorum eventus juxta ætates Lunæ.*

Incip. Dære æresten nyhte þonne niwe Mone byðe cymen.
Expl. Dæt bið æfre buton frecnesse:

34. fol. 148. b. CONSIDERATIO ÆTATVM LVNÆ IN NATIVITATIBVS.

Incip. Se ðe bið acenned on an nihtne Mona.

35. CONSIDERATIO SINGVLORVM TOTIVS HEBDOMADÆ DIERVM IN MODO GENITIS.

Incip. Swa hwilc man swa on Sunnan-dæg.

36. CONSIDERATIO KALENDARVM IANVARII SECVNDVM SINGVLOS TOTIVS HEBDOMADÆ DIES.

Incip. Gif Middan-wintres messedæg bið on Sunnan-dæg.

37. fol. 150. b. TONITRVVM CONSIDERATIO, SECVNDVM SINGVLOS TOTIVS HEBDOMADÆ DIES.

Incip. On anwardne ger gif hyt þunrie on Sunnan-dæg.

38. SOMNIORVM DIVERSITAS.

Incip. Gyf mon meteð. ꝥ he geseo earn on his heafod ufan gesettan.
Expl. Gyf man mæte. ꝥ he byrnende candele on handa habbe. god ꝥ byð:

39. ÆTATES LVNÆ REBVS GERENDIS IDONEÆ.

Incip. On an nihte Monan. far to Cyninge. ⁊ bidde þes þu wille.
Expl. On XVII nihte Mone. gyf þu wylle hus timbrian. ber ꝥ timber.....

Cod. JVNII. 24. *Codex membr. in Quarto litteris granduisculis sed Normanno-Saxonicis scriptus, in quo continetur collectio Homiliarum, quæ sequuntur.*

I. pag. 1. IN NATALE SCI CEADDE EPI ET CONFESSORIS.

Incip. Men þa leofestan. Ic eow ongin nu secgan be þam life þes halgan weres Sce Ceaddan þes Biscopes. hu he dyde in ðam Biscopdome oððe er þam Biscopdome. þeah we nen gewinga magen becuman to eallum þam megenum his weorca. forþon þe in him swa swiðenes ꝥ he hernesse sohte fram mannum. swa swiðe swa in him wes. ꝥ he eall his megen wolde mannum miðan:
Expl. Bidden we nu men þa untodeledlican þrinnesse. ꝥ we mid þam benum þes halgestan weres sce Ceaddan seon gefultummode. ꝥ we geearnian ꝥ we magen becuman to þam geferscipe haligra Biscopa. ⁊ eadigra gasta forgifendum urum Drihtne Helendum Criste se leofað ⁊ rixað mid ðam feder. ⁊ mid þam haligan gasta. in eallre worulda worulde. AMEN:

II. pag. 18. NATIVITAS SCI IOHIS BAPTISTÆ.

Incip. Se Godspellere Lucas awrat on Cristes-bec be acennednesse Iohes þes fulluhteres.
Vide supra.

III. pag. 36.

III. pag. 36. PASSIO SCORVM APLORVM PETRI ET PAVLI.

Venit Ihc̄ in partes Cæsareæ Philippi. & rl.

Incip. Matheus se Godspellere awrat on þæra Godspellican gesetnesse þus cweþende. Drihten com. *Vide supra.*

IV. pag. 41. DE PASSIONE BEATORVM APLORVM PETRI ET PAVLI.

Incip. We willað æfter þisum Godspelle eow gereccan þæra Apostola þrowunga. *v. supra.*

V. pag. 55. COMMEMORATIO SCI PAVLI APOSTOLI.

Incip. Godes gelaðung wurðaþ þysne dæg þam mæran Apostole Paule to wurðmynte. *v. supra.*

VI. pag. 78. PASSIO SCI LAVRENTII MARTYRIS.

Incip. On Decies dagum þes wælhreowan Caseres. *Vide supra.*

VII. pag. 92. ASSVMPTIO SCAE MARIAE VIRGINIS.

Incip. Hieronimus se halga Sacerd awrat ænne Pistol. *Vide supra.*

VIII. pag. 112. PASSIO SCI BARTHOLOMEI APOSTOLI.

Incip. Wyrd writeras secgað þ þry leodscipas syod gehatene India. *Vide supra.*

IX. pag. 136. DECOLLATIO SCI IOHANNIS BAPTISTE.

Misit Herodes & tenuit Iohannem. & rel.

Incip. Marcus se Godspellere awrat on Cristes-bec. be þam mæran Fulluhtere Iohe. þæt se wælhreowa Cyning Herodes hine gehæfta. ⁊ on cwearterne sette for his broþor wife Herodiaden.

Expl. Þæs dæg ⁊ ðis lif is behaten rihtwisum cristenum. to þam us gelæde se mildheorta Drihten. Se ðe leofað ⁊ rixað mid fæder ⁊ mid halgum gaste a butan ende. Amen.

X. pag. 152. NATIVITAS SCAE MARIE VIRGINIS.

Incip. Men þa leofestan. we sydon gemungode þurh þises dæges wyrðmynt. þe we wurðiað to lofe þære eadigan Marian. eow nu to secgeone sum ðing be hyre.

Expl. Nu wille we eow secgan sum ðing eow to lare for ðises dæges mærðe þe eow mæge to trymminge gif ge þa halgan lare gehyran wyllað. ⁊ hyre deorwyrþe on digelum andgite under-nyman wyllað on encundre heortan.

XI. pag. 155. INCIPIT. DE SCA VIRGINITATE.

Incip. Se halga Hælend Crist. ⁊ se heofonlican æþeling of his ælmihtigan fæder wæs æfre acenned butan ælcere meder on ðære miclan godcundnysse.

Expl. Gewissige us se Hælend to his willan a. ⁊ he us gelæde to þam ecan life þam is wuldor ⁊ wurðmynt a to worulde. Amen.

XII. pag. 179. DEDICATIO SCI MICHAELIS ARCHANGELI.

Incip. Manegum is cuð seo halige stow scē Michaeles. *Vide supra.*

XIII. pag. 198. IN NATALE OMNIVM SCORVM.

Incip. Halige lareowas sæddon þ seo geleafsulle gelaþung. *Vide supra.*

XIV. pag. 209. *Desideratur Rubrica, quæ in al. cod.*

EVANGELIVM. IN FESTIVITATE OMNIVM SCORVM.

Incip. Þæt halige Godspell þe nu lytle ær ætforan eow geræd wæs. *Vide supra.*

XV. pag. 219. IN NATALE SCI CLEMENTIS MARTYRIS.

Incip. Men þa leofestan eower geleafa biþ þe trumra gif ge gehyrað. *Vide supra.*

XVI. pag. 239. IN NATALE SCI ANDREE APLI.

Incip. Crist on sumere tide ferde wið þære Galileiscan sæ. *Vide supra.*

XVII. pag. 252. *Desideratur Rubrica, quæ in al. cod.*

PASSIO SCI ANDREAE APOSTOLI.

Incip. Se Apostol Andreas æfter Cristes þrowunge.
Vide supra. & nota, quod à Cod. pag. 252. (ob fol. transpositionem) eundum est ad pag. 275.

XVIII. pag. 290. SERMO IN NATALE VNIUS CONFESSORIS.

Vigilate ergo.

Incip. Matheus se Godspellere us sæde on þysum Godspelle.
Vide supra. Et nota, quod à cod. pag. 294, redeundum est ad pag. 253.

XIX. pag. 261. DE EXAMERON. ÐÆT IS. BE GODES SIX DAGA WEORCUM.

Incip. On sumum oðrum spelle we sædon hwilon ær.
Vide supra. Et nota, quod à Cod. pag. 278, eundum est ad pag. 295.

XX. pag. 300. INTERROGATIONES SIGEWLPHI PRESBYTERI. (*Ex Alcuino.*)

Incip. Sum geþungen lareow wæs on Engla lande Albinus gehaten. ⁊ hæfde mycele geþinga. Se lærde manega þæs Engliscan mennisces on boclicum cræfte. swa swa he wel cuþe. ⁊ ferde syððan ofer sæ to þam snoteran Cyninge Carolus gehaten. se hæfde mycelne cræft for Gode ⁊ for worulde. ⁊ he wislice leofode:. To þam com Albinus se æþela lareow. ⁊ on his anwealde ælþeodig wunode on scē Martines Mynstre. ⁊ þær manega gelærde mid þam heofonlican wisdome. þe him se Hælend forgeaf. þa on sumne timan Sigewulf Mæsse-preost hine befran gelome feorran mid gewritum be gehwylcum cnottum þe he sylf ne cuþe on þære halgan bec þe is gehaten Genesis.
Expl. Se sunu ana is soðlice acenned æfre of þam fæder butan ælcere meder. ⁊ eft of Marian butan eorðlicum fæder. ꝥ he us alysde ⁊ life forgeafe on his heofenlican wuldre mid his halgum englum:. Þær we him þanciað on urum þeowdome. ⁊ his halgan fæder þe hine asende to us. þam is a wurðmynt mid þam Halgan Gaste. on ealra worulda woruld. we cweðað. AMEN:.

XXI. pag. 329. DE OCTO VITIIS. ET DE. XII. ABVSIVIS. (*ex S. Patricio.*)

Incip. Omnia nimia nocent. & temperantia mater uirtutum dicitur:. Þæt is on Englisc. ealle ofer-done þing deriað. ⁊ seo gemetegunge is ealra mægna modor.· Se ofer-lyfa on æte ⁊ on wæte deð þone man unhalne. ⁊ his sawle Gode lædetteð.
Expl. Se Hælend us gewissige to his willan symble. ꝥ ure sawla moton siðian eft to him æfter urum life. to þam ecan life. ꝥ he ure sawla underfo. þe hi ær asende to þam lichaman:. Sy him a wuldor ⁊ wurðmynt. Amen:.

XXII. pag. 347. DE AVGVRIIS.

Incip. Se Apostol Paulus ealra þeoda lareow. manode þa Cristenan þe he sylf ær to geleafan gebigde on anum Pistole. ꝥ is Ærende-gewrit þus cweþende. Fratres. spiritu ambulate. & desideria carnis non perficietis. &c. Mine gebroðra farað on Gaste. ꝥ is on gastlicere drohtnunge.
Expl. Þæt se deada arise þurh hyre Dry-cræft. deofol-gild. ⁊ dry-cræft. wicce-cræft. ⁊ wiglunga. swiðe swyðe andsæte urum Hælende Criste. ⁊ ða ðe þa cræftas begað. syndan Godes wiðersacan. ⁊ hy soðlice belimpað to þam swicolan deofle. mid hym æfre to wunigenne on þam ecum witum. a buton ende.

Duplo ferè amplius est hoc exemplar Homiliæ DE AVGVRIIS quam alterum, cui supra eadem est Inscriptio, & quod ab iisdem verbis incipit.

XXIII. pag. 365.

XXIII. pag. 365. **DE FALSIS DIIS.**

O fratres dilectissimi, diuina scriptura cultum unius ueri Dei nos docuit his uerbis dicendo:- Unus est dominus. una fides. unum baptisma. unus deus & pater omnium. qui est super omnes. & per omnia. & in omnibus nobis. ex quo omnia. per quem omnia, in quo omnia. ipsi gloria in secula.

Incip. Eala ge gebroðra þa leofestan. ꝥ godcunde gewrit us tæhte þone bigeng ænes soðes Godes. þisum wordum cweðende:- An Drihten is ⁊ an Geleafa. ⁊ an Fulluht. an God ⁊ Fæder ealra þinga. se ðe is ofer ealle þing.
Expl. Swa micelne wurðmynt forgeaf se mildheorta Drihten his halgum þegnum. ꝥ he het hi Godas. ac nan mann næfð swa þeah nane mihte þurh hine sylfne. buton of ðam anum Gode. þe ealle þing gesceop. þam sy wuldor ⁊ lof. a to worulde. Amen:-

XXIV. pag. 373. **DE SEPTIFORMI SPIRITU.**

Spiritus sanctus pro septenaria operatione, &c.

Incip. Isaias se witega awrat on his witegunge. be þam Halgum-gaste. *Vide supra.*

XXV. pag. 377. **DE SANGUINE.**

Incip. Her geswutelað on þisum gewrit. God ælmihtig. (*Vide supra.*)
Expl. Ðeah þe hit beo geblodgod on sumum lime. ⁊ ꝥ liflice blod ut ne yrne. hit bið swa ðeah to astorfenum geteald.

XXVI. pag. 379. **DE INFANTIBUS.**

Incip. We biddaþ eow men ⁊ beodaþ on Godes naman. ꝥ ge wislicor ⁊ wærlicor don. *v. supra.*

XXVII. pag. 380. **DE COGITATIONE.**

Incip. Se wicola Deofol þe syrwð ymbe mancynn. *Vide supra.*

XXVIII. pag. 382. *Desideratur Rubrica.*

Incip. Men þa leofestan. þis sindon halige dagas mid eallum Cristenum folce. ⁊ swa cwæð se halga lareow. Hwet we gemunan magan. ꝥ we oft gehyrdon secgan. for hwon wise men þurh Haliges-gastes gife gesetton þas halige Gang-dagas þry to festenne. ⁊ on to gangenne æfter þære halegan Drihtnes rode. ⁊ to his halgra Reliquum.
Expl. Bidden we nu. men þa leofestan. urne Drihten wuldres Kyning. ꝥ he us gehwyrfe to his mildan willan. ⁊ he sy ure mildsigend. ⁊ ure frefrigend to his mildheortnesse. ꝥ he us gelæde þær we on þam ecan gefean beon moton mid him. ⁊ mid eallum halgum wunian on wuldre. ⁊ on weorðmynte. He is Drihten sylfa se þe leofað ⁊ rixað mid suna ⁊ mid Halgan gaste. a butan æghwylcum ende. AMEN.

Pag. 395. Oratio de S. Katerina Virgine, Latinè: *quæ, notante D. Thoma Barlovio, (olim Bibl. Bodl. Protobibliothecario,) occurrit* αὐτολεξεὶ *in Processionali, Breviario & Missali Romanis hodiernis, & in Portiforio & Missali secundum usum Sarum, in Festo S. Catherinæ.*

Notandum est, quod in Catalogo Benefact. Bibl. Bodl. p. 410. *memoriæ traditum est illustriss. Dom. Christ. Hatton Baronem de Kirby bibliothecæ contulisse homiliarum Saxonicarum* IV *libb.* MSS. *quos eosdem esse cum his quatuor Junianis ut credam, facit Primo, quod sæpissime Hattonianorum Codd. titulo à Cl. Junio citantur. Secundo quod D. Th. Hyde protobibliothecarius mihi pluries dixit* IV. *Vol.* MSS. *Saxonica statim fere ac donata erant, & prius in suis locis quam reponerentur, D. Th. Mareschall commodata accepisse, quæ, ut par est credere, Junio utenda dedit. Junius autem supellectilem suam literariam omnem ultimo testamento Bibl. Bodl. legavit. Quo evenit, ut quatuor hi codd.* MS. *bibliothecæ denuo accedentes, inter Junianos numerantur.*

Cod. JVNII. 85. *Codex membr. in Octavo (ut loquuntur) minori, quem cl. Junio dono dedit propinquus suus Isaacus Vossius. Fronti libri, quis Saxonismi imperitus, hujusmodi Titulum inscripsit* **pars psalterii gci.** *quem ideo sic perstrinxit Junius,* Imperitia possessorum inscriptus fuit hujus libelli titulus PARS PSALTERII, rectius enim Homiliarum quam Psalterii partem dixeris.

Accensendus etiam est alter sequens ejusdem formæ libellus, similiter in chartâ membranaceâ conscriptus, & materiam tractans Pœnitentialem. Talis est Dominica illa in Quadragesima, quæ occurrit hujus opusculi paginâ decimâ octavâ. *Continet autem libellus, (Alphabeti Græci Elemento primo insignitus,) ea quæ sequuntur:*

I. fol. 1. *Conclusio ejusdem homiliæ, quæ sic*

Expl. Sunna 7 mæn rixað swa ænglas on heofonum wæron ðider gebatene 7 gelaðode to ðam halgan ham. 7 to ðam Cynelican wriðe stole:· Ðær Drihten Crist wunað 7 rixað mid halgum saulum. a in ealra worulda woruld soðlice butan ende. AMEN:·

II. fol. 1. b. *Desideratur Rubrica.*

Incip. Men þa leofestan. we leornodon on godcundum gewritum þ æghwylces monnes sawul æfter þissere weorulde scyl geseteþan eft ðane lic......þissum wordum æwert. þus spreceð 7 cwæð þæs synfullan monnes sawle. Gihyrst tu earma sen...... lichoma.

Præter unam pagellam deest tota Hom.

III. fol. 3. *Desideratur Rubrica.*

Incip. Men þa leofestan. hit sægð her on ðisum halgum gewrite. þ Sunna is sprecende ofer manna bearnum cweðende. Drihten god ælmihtig. hu lange scyl ic locian ofer manna unriht dæda:· Ac forlæt me Drihten þ ic gehyde lyoman mines mægnes þ hi agyten. þ ðu eart ana soð God. ða andswerede Drihten. 7 ðus cweðende. þ ealle gesihðe mine eagum geseoð. 7 ealle gehernesse. mine earan gehereð.

Huic autem homiliæ desunt omnia à fol. XII. ad finem.

IV. fol. 12. *Fragmentum Hom. capite & calce truncatum.*

fol. 18. *Amuleta sive Carmina quædam superstitiosa contra morbos quosdam, quorum hi sunt Tituli.*

WIÐ WIF BEARN EACENV:·
WIÐ GESTICE:·
WIÐ VNCVÐVM SWYLE:·
WIÐ TOÐ ECE:· (*impf.*)

V. fol. 18. DOMINICA IN QVADRAGESSIMA.

Incip. Men ða leofostan. eow eallum is cuð ðes gærlica ymbhwyrft us gebringð efne nu ða clænan tid Længtenlices fæstenes. *Vide supra.*

VI. fol. 25. *Desideratur Rubrica.*

Incip. Geherað nu mæn ða leofestan. hu us Godes hec monegað 7 myndigað to ures lifes clænnesse 7 lichaman 7 saule. þ is. þ we hæbben æfest rihtne geleafan to þam acænnendan 7 þam ælmihtigen Gode. [Conclusionem hujus hom. quæ post *Conquæstum* (ut dicunt) scripta fuit, quæras in volumine, quod sequitur.

Cod. JVNII. 86. *Homiliarum Saxon. libellus membr. littera β. notatus, & superioris pars altera, in quo continentur.*

Fol. 40. *Conclus. hom. superior.*

And þær beoð ða clænan saula. gemengede wið ængla þreatas. 7 heah-ængla. 7 hie ealle cumaþ to Criste. on þam heofonlican wuldre. 7 hie ðonne onginnað singan Drihtne niwne Saug swiðe unriðer weardlicum stefnum. 7 þær ðonne eardiað mid Gode. ealle ða ðe him rihtlice hyrdon. wuniað ðonne mid Criste ðam ðe nu lyfað 7 ricsað mid God fæder ðam sie wuldor 7 lof a in ealra worulda woruld. a butan ænde.

VII. fol. 40. b.

VII. fol. 40. b. *Desideratur Rubrica.*

Incip. Gehyrað nu men ða leofestan. hƿæt her segð on ðissum bocum be manna teoðung ceapa. segð her on. cƿæð se Godes lareoƿ ꝥ nu nealæceð ða dagas ꝥ ƿe sculan ure æhta ⁊ ure ƿæstmas gesamnian. Don ƿe ðonne geornlic ðam Drihtne ðancas ðe us ða ƿæstmas gesealde. ⁊ sien ƿe gemyndige ꝥ us Crist selfa bebead on ðyssum Godspelle. ꝥ ƿe simble. ymb. XII. moneð Drihtne agifan ðane teoðan dæl ðæs ðe ƿe on ceape habbað.
Expl. Ac on bocum is beboden ꝥ ge ða geboo earmum mannum nytte. ⁊ mid eorþum æhtum geearnian ꝥ ge ðane ecean gefean begyten mægen. He Drihten on his halgum ⁊ eallum ðam ðe his bebodu gehealdan ƿillað ⁊ gelæstan. ðam Drihtan sie lof ⁊ ƿuldor a oo ealra........

VIII. fol. 62. *Desideratur Rubrica, videtur autem fuisse* DE SCO MARTINO.

Incip. Her ƿe magon hƿylcum hƿega ƿordum secgan be ðære arƿyrðan gebyrda ⁊ be þam halgan life ⁊ forðsiðe ðæs Eadigan ƿeres Scs Martinus. ðe ƿe nu on andƿeardnesse his tid ƿyrðiað. ⁊ mærsiað. ƿæs ðæt Gode sƿiðe gecoren man on his dædum.
Expl. And utan hine biddan ðæt he us site on heofonum ðingere ƿið urne Drihten. nu ƿe her on eorðan his gemynd ƿyrðiað. to ðan us gefultumige ure Drihten se leofað ⁊ ricsað a butan ænde. AMEN.

Cod. JUNII. 121. *Codex opt. notæ memb. in octavo (ut loquuntur) grandiori qui haud ita pridem ad Ecclesiam spectabat Wigorniensem, ideoq; Cod. Wigorn. nuncupatur. Continet autem ea, quæ sequuntur.*

In fol. olim vacuo. Nomina eorum qui Hymnos quosdam sacros, aut alias Divini Officii particulas condiderunt: sunt autem. 1. Robertus Rex Francorum. 2. Hermannus Contractus. 3. Gervasiue Cestriensis. 4. Ricardus Monachus Archiepiscopus, (*forte, Rich. Fitz Rauf, Archiep. Armachanus.*) 5. Adam de Sancto Victore. 6. Gervasius Arcbidiaconus Gloucestriae. 7. Prior Montis Acuti. 8. Robertus Wintoniensis. 9. Fulbertus Episc. Carnotensis. 10. Robertus Eboracensis. 11. Quidam Canonicus Tornacensis.

Ibid. *Symbolum Nicenum Normanno-Saxonicè.*

Fol. 2. CAN̄ AFFIC̄. (*forte Canones Africani.*) *Latinè.*

Incip. Clericus non debet armis uti nec ad bellum procedere, &c.

Sequuntur Canones aliquot Poenitentiales de Homicidio, & de Temperantia Poenitentium.

Fol. 2. b. CELEBRATI CAPITULA CONCILII APUD WINCEASTRAM.

Ad fidem Cod. MS. Cottoniani qui inscrib. TIBERIUS. C. 1. *edita sunt in Concil. Spelm. Tom. 2. p. 12.*

Fol. 3. Hæc est poenitentiæ institutio secundum decreta Normannorum Præsulum auctoritate summi Pontificis confirmata per Legatum suum Ermenfredum Epm̄ Sedunensem, imponenda illis hominibus. quos W. Normannorum Dux. suo iussu. et qui antehac iussu sui erant et ex debito ei militiam debebant.

Ex hoc Cod. edita sunt apud Spel. Conc. Tom. 2. ibid.

Fol. 4. Concilium Wintoniae. tempore Lanfranci Archiepī. *Extat, apud Spelm. ibid.*

Fol. 5. INCIPIUNT CAPITULA CANONICORUM (*forte* CANONUM *qui sequuntur.*)

I. fol. 9. BE HEOFONLICUM CYNINGE.

Incip. IN NOMINE DNI. An is ece Cyning ƿealdend ⁊ ƿyrhta ealra gesceafta.

II. BE EORÐLICUM CYNINGE.

Incip. Cristenum Cyninge gebyreð on Cristenre þeode.

III. fol. 10. BE CYNEDOME.

Incip. Eahta sƿeras syndon þe rihtlicne Cynedom trumlice upƿegað.

IV. fol. 10. b. **BE CYNESTOLE.**

Incip. Ælc riht Cẏnestole stent on þrẏm stapelum þe fullice ariht stent.

V. fol. 11. **BE ÐEODƿITAN.**

Incip. Cẏningan ⁊ Biſceopan. Eorlan ⁊ Heretogan. Gerefan. ⁊ Deman. Larƿitan ⁊ Lahƿi-tan gebarenað.

VI. fol. 12. b. **ITEM DE EPISCOPIS.**

Incip. Biſceopas sculan bocum ⁊ gebedum fẏligean.

VII. fol. 13. b. **ITEM.**

Incip. Biſceope gehẏreð ælc rihting ge on godcundan þingan ge on ƿoruldcundan.

VIII. fol. 15. b. **ITEM.**

Incip. Biſceopes dæg ƿeorc ðæt bið mid rihte his gebedu ærest.

IX. *Ibid.* **ITEM.**

Incip. A gerist Biſceopum ƿisdom ⁊ ƿærscẏpe.

X. fol. 15. b. **INCIPIT DE SYNODO.**

Deuſ in adiutorium meum intende, &c. BENEDICTIO. Omnipotenſ Deuſ ſua uoſ clementia benedicat. & ſenſum in uobiſ ſapientiæ ſalutariſ infundat. Catholicæ uoſ fidei documentiſ enutriat. & in ſanctiſ operibuſ perſeuerabileſ reddat. Greſſuſ ueſtroſ ab errore conuertat. & uiam uobiſ paciſ & caritatiſ oſtendat. quod ipſe præſtare dignetur.

Incip. Biſceopum gebẏreð on Sinoðe. ærost þinga ꝥ hi smeagan ẏmbe anrædnesse.

XII. fol. 17. **BE EORLUM.**

Incip. Eorlas ⁊ Heretogan. ⁊ ðas ƿoruld Deman. ⁊ eac sƿa Gerefan. agan nẏd þearfe.

XIII. fol. 17. b. **BE GEREFAN.**

Incip. Riht is ðæt gerefan geornlice tẏlian. ⁊ sẏmle heora hlafordan strẏnan mid rihte;

XIV. fol. 18. **BE ABBODUM.**

Incip. Riht is ꝥ abbodas ⁊ huru abbadissan feste on mẏnstrum singallice ƿunian.

XV. fol. 18. b. **BE MUNECUM.**

Incip. Riht is ꝥ munecas beon dæges ⁊ nihtes inƿeardre heortan a to gode þencan. ⁊ geornlic clẏpian.

XVI. fol. 19. **BE MYNECENAN.**

Incip. Riht is ꝥ mẏnecena mẏnsterlice macian. efne sƿa ƿe cƿædon æror be munecan.

XVII. fol. 19. b. **BE PREOSTAN ⁊ BE NUNNAN.**

Incip. Riht is ðæt preostas ⁊ efen ƿel nunnan regollice libban. ⁊ clænẏsse healdan.

XVIII. *ibid.* **BE ƿUDEƿAN.**

Incip. Riht is ðæt ƿẏdeƿan anan bẏsenan geornlice fẏlian.

XIX. fol. 20. **BE GODES ÐEOƿUM.**

Incip. Leofan men. ic bidde. gehẏrað hƿæt ic ƿille secgan þurh godes gẏfe us eallū to þearfe.

XX. fol. 20. b. **BE SACERDUM.**

Incip. Sacerdas sculan on heora scrift scirum ƿislice ⁊ ƿærlice lædan ⁊ læran þa godcundan heorda.

XXI. fol. 23. b.

XXI. fol. 23. b. AD SACERDOTES.

Incip. La leof, understandaþ eoƿ sylfe ⁊ lufiaþ ⁊ ƿeorþiaþ god ælmihtigne ofer ealle oþre þinc.

XXII. AD SACERDOTES.

Incip. Tæcað cristenum mannum georne ⁊ gelome rihtne geleafan.

XXIII. fol. 25. b. ITEM SINODALIA DECRETA.

Incip. Riht is ꝥ preostas beon geornlice gode þeoƿiende ⁊ ðenende.

Hæc decreta quæ numero sunt 66, his verbis clauduntur.

Expl. And ægðer do ge ƿel bodige. ge ƿel hyrnige þonne geleanað him ꝥ god ælmihtig sƿa him leofost bið. Amen.

XXIV. fol. 31. b. BE LÆƿedum mannum.

Incip. Riht is ðæt gehadode men læƿede ƿisian hu hi heora æƿe rihtlicost sculon healdan.

XXV. fol. 32. BE GEHADEDVM MANNVM. (*homilia*)

Incip. Gehadedum mannū gebyreð ælc clænnes. forðam þe hi sculon eallum oðrum mannum ælce unclænnesse forbeodan.

Expl. God eoƿ getrymme to eoƿra agenre þearfe. ⁊ us ealle gehealde sƿa his ƿylla sy. Amen.

XXVI. fol. 34. BE GEÐADEDVM MANNVM. (*homilia.*)

Incip. Leofan men. in libro visionum is aƿriten hu þa mæsse preostas ⁊ ða diaconas ðe misleofedan her on ƿoruld ƿeron on ƿitnunge ƿæl hreoƿlice geƿerene.

Expl. And diacon gesinge. xxx. Psaltera. ⁊ a a heora lif dagas gebiddon þær to eacan for hine georne.

XXVII. fol. 35. b. DE ECCLESIASTICIS GRADIBVS.

Incip. Ðeah hadas syndon to healdenne. mid sƿiðe miclum ƿisdome. ⁊ mid ealre clænnesse.

Expl. Uton on ælce ƿisan gearƿian us þæs ðe ƿe magan. þæt ƿe gode ƿurðan lic ƿyrðe þegnas. þe god þe ealle ðing don mæg. ⁊ ealra þinga geƿeald ah helpe ure. ⁊ gefylste us þæt ƿe magon ⁊ motan his ƿillan geƿyrcean.

XXVIII. fol. 40. *Desideratur Rubrica.* (*homilia.*)

Incip. Ne beo nan man oðres mannes ælmessan to geornful butan he ƿite. ꝥ he mæge ægðer gebetan. ge his agene synne. ge eac nðres mannes. ælc man hæfð on his agenre byrðenne genoh.

Expl. Sƿa bið þam godcundum mannum. þe us laðiað to heofona rices ƿuldre. ꝥ hy nyton þa tid þe se ælmihtiga god us ƿylle habban. ⁊ to his rice gelaðian. þær ƿe moton beon. gyf ƿe hit ƿillað geearnian her:. God us gefylste ꝥ ƿe moton ealle sƿa don. Amen.

XXIX. fol. 42. DE OFFICIIS DIVRNALIVM NOCTVRNALIVM HORARVM.

Incip. Godcund þeoƿdom is gesett on cyriclicum þenungum. æfter canoneclican geƿunan. to nydriht eallum gehadedum mannum.

Expl. Ac hit is þeah ure ealra þearf ꝥ ƿe geornlice him þeoƿian. ⁊ ðenian. þæs ðe ƿe magon ⁊ cunnon.

XXX. fol. 42. b. DE MATVTINALE OFFICIO.

Incip. On dægred man sceal god herian. eall sƿa david cƿæð. Ds̄ ds̄ ms̄ ad te de luce vigilo. Ðæt is. min drihten. to þe ic ƿacige of sƿumleohte.

Expl. Ælcum þara þe his ƿillan geƿyrcð. her on life. Amen.

XXXI. fol. 43. DE PRIMA HORA.

Incip. On ðære forman dæge tide ꝥ is be sunnon upgange ƿe sculon god herian. ⁊ hine geornlice biddan.

In fol. 47, b, &c. Hujus Sectionis continetur Paraphrasis Poetica doxologiæ, quam in paginâ 179. Gram. suæ A. Sax. publici juris fecit Rev. vir & harum litterarum autor summus Dr. Hickesius.

Incip. Sy þe ƿuldor ⁊ lof.
Expl. Fin ⁊ gesyne ꝥ þu hy sylf ƿorhtest. AMEN.

Fol. 45. *Hymnos & preces quasdam sequitur Paraphrasis brevior poetica Orationis Dominicæ.*

Pater noster qui es in celis.

Fæder manne cynnes frofres ic þe bidde halig drihten. þu þe on heofonum eart.

Sanctificetur nomen tuum.

Ðæt sy gehalgod. hy gecreftum fæst þin nama nu ða neruende crist. in urum ferhð locan fæste gestaðelod.

Adveniat regnum tuum.

Cume nu to manoum. mihta ƿealdend. þin rice to us. riht ƿisdema. ⁊ ðin geleafa in lif dæge. no urum mode. mære þurh ƿunige.

Fiat voluntas tua sicut in celo & in terra.

And þin ƿilla mid us. ƿeorðe gelæsted on eardunge. eorðan rices. sƿa hluttor is in heofon ƿuldre. ƿynnum geƿlitegod a to ƿorulde forð.

Panem nrm̄ cotidianum da nnbis hodie.

Syle us nu to dæge drihten gumena heofena heah cyning hlaf urne. þone ðu onsendest saulum to hæle on middan eard manna cynnes ꝥ is se clæna crist drihten god.

Et dimitte nobis debita nr̄a.

Forgyf us gumena ƿeard. gyltas ⁊ synna ⁊ ure leahtras aletlices ƿunda. ⁊ mandæda sƿa ƿe mildum ƿið ðe ælmihtigum gode oft abylgeat.

Sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

Sƿa sƿa ƿe forlætað leahtras oñ eorþan. þa in þe ƿið us oft agyltað. ⁊ him ƿom dæde ƿitan. ne þenceð. for earnunge ecan lifes.

Et ne nos inducas in temptationem.

Ne læd þu us to ƿite. in ƿean sorge ne in costunge. crist nerigende. þy læs ƿe arlease ealra þinra mildsa þurh feondscipe fremde ƿeorðan.

Sed libera nos a malo.

And ƿið yfela gefren us eac ou ða. feonda gehƿylces ƿe in ferhð locan. þeoden engla ðanc ⁊ ƿuldor. soð sige drihten. secgað georne. þæs ðe þu us milde mihtum alysdest fram hæft nyde helle ƿites. AMEN. Ƿeorðe þæt.

Unum atque alterum Versiculum qui Latinè & Saxonicè scribuntur fol. 46. sequitur Paraphrasis Poetica symboli Apostolorum, quam itidem describere operæ pretium duxi.

CREDO IN DEVM PATREM OMNIPOTENTEM.

Ælmihtig fæder. up nn rodore. þe ða sciran gesceaft. scope ⁊ ƿorhtest. ⁊ eorðan ƿang. ealne gesettest. ic þe ecne god ænne gecenne. lustum gelyfe þu eart lifes frea. engla ord fruma eorðan ƿealdend. ⁊ ðu garsecges. grundas geƿorhtest. ⁊ ða þu manega canst. mærþa tungla.

Et in ihm̄ xpm̄ filium eius unicum dnm̄ nrm̄.

Ic on sunu þinne. soðne gelyfe hælendne cyning. hider asendne. of ðam uplican engla rice. þone gabriel godes ærendraca. Sca̅ marian. sylfre gebodode. ides unmæne heo þæt ærende. onfeng freolice. ⁊ ðe fæder sylfne under breost cofan bearn acende. næs ðær ge-fremmed. firen æt giftum. ac þær halig gast. hand gyft sealde. þære fæmnan bosm. fylde mid blisse. ⁊ heo cuðlice cende sƿa mærne. eorð buendum engla scyppend. se to frofre geƿearð. fold buendum. ⁊ ymbe bethleem bodedan englas ꝥ acenned ƿæs crist on eorþan.

Passus sub pontio pilato.

Ða se pontisca pilatus ƿeold under romƿarum. rices ⁊ doma. þa se deora frea deað þroƿade.

rade. on gealgan stah. gumena drihten. þone geomor mod. iosep byrigde. ⁊ he of helle. huðe gefette. of þam rusl hofe. sawla manega. het ða uplicne eþel secan.

Tertia die resurrexit a mortuis.

Ðær hy ðriddan dæge þeoda wealdend. aras rices frea. recen of moldan. ⁊ he xl. daga folgeras sine. runum arette. ⁊ ðe his rice began. þone uplican eðel secan. cwæð þæt he nolde nænne forlætan. þe him forð ofer þ. fylian wolde. ⁊ mid fæstum sefan. freode gelæstan.

Credo in spm̄ scm̄.

Ic haligne gast. hihte beluce. emne swa ecne swa is aðor gecweden. fæder oððe freo bearn. folca gereordum. oe synd þ þreo godas. þrina genemned. ac is an god. se ðe ealle hafað þa þry naman. þinga gewynum soð ⁊ sigefæst. ofer side gesceaft wereda wuldor gyfa. planc ⁊ ece.

Scam̄ ecclam catholicam.

Eac ic gelyfe. þæt syn leofe gode þe þurh ænne geþanc ealdor herað. heofona heah cyning. her for life.

Scõrum cõmunionem.

And ic gemænscipe merne getreowe. þinra haligra. her for life.

Remissionē peccatorum.

Lisse ic gelyfe leahtra gehwylces.

Carnis resurrectionem.

And ic þone ærest ealra getreowe. flæsces on foldan on þa forhtan tid.

Et uitam et̄nam.

(Ð)ær ðu ece lif eallum dældest. swa her manna gehwylc. metode gecwemað.

XXXII. fol. 51. b. DE OFFICIO. III. HORE.

Incip. On undern we sculon god herian. forðam on undern timan crist wæs ðurh þara iudea dom to deaðe fordemed. ⁊ toweard þære rode gelæd. þe he syððan onþrowode.

XXXIII. fol. 52. b. DE OFFICIO SEXTE HORE.

Incip. On midne dæg we sculon god herian. forþam to middes dæges crist wæs on rode aþened.

XXXIV. fol. 53. AD IX.

Incip. On non timan we sculon god herian. forðam on þone timan crist gebæd. for ðam þe him dereden. ⁊ siððan his gaste asende.

XXXV. fol. 53. AD VESPERAM.

Incip. On æfen we sculon god herian on ðone timan man offrode on þære ealdan æ ⁊ mid recels reocan on þam temple.

XXXVI. fol. 54. AD COMPLETORIO.

Incip. On foran niht we sculon god herian. ær we to bedde gan. ⁊ gemunan þæt crist on byrgene oeah foran nihte bebyrged wearð.

XXXVII. fol. 54. b. DE NOCTVRNALI CAELEBRATIONE.

Incip. On uhtan we sculon god herian. ealswa dauid cwæð.
Expl. God us gefultumige. to ure ðearfe swa his willa sy. Amen.

XXXVIII. fol. 55. b. DE REGVLA CANONICORVM.

Incip. Ælðlice iah gewritu. ⁊ eac godspellice bebodu. us lærað. ⁊ myngiað. þæt we eallum mode. ⁊ eallum mægene. ærest god lufian. ⁊ wurðian ⁊ syððao ure nextan lufian. ⁊ healdan swa swa us sylfe.
Expl. Ðonne lære we þæt hy gelome ðas lytlan mynegunga rædan. ⁊ smeagan ⁊ on gemynde fæste beclysan. ⁊ ðurh godes fultum swa forð gefremman. swa hy swyðost magan. þonne geearniað hy lof æt mannum ⁊ æt gode sylfum ece edlean.

XXXIX. fol. 56. b. **BE CYRICAN.**

Incip. Riht is ðæt cristene men cristendom georne healdan mid rihte ⁊ cristes cyrican æghwær geornlice weorþian ⁊ werian.

Expl. And utan ænne cyne hlaford holdlice healdan ⁊ freonda gehwylc oðerne healde mid rihtan getrywðan.

XL. fol. 59. **BE EALLUM CRISTENUM MANNUM.** (*Homilia.*)

Incip. Riht is ðæt ealle cristene men heora cristendom rihtlice healdan. ⁊ ðam life libban þe heom to gebyrað. æfter godes rihte. ⁊ æfter woruld gerysenum.

Expl. Gelome understandan þone myccelan dom þe we ealle to sceolon. ⁊ beorgan us georne wið þone weallendan bryne. helle wites. ⁊ geearnian us ða mærða ⁊ ða myrhða ðe god hæfð gegearwod þam ðe his willan on worulde gewyrcað. Amen.

XLI. fol. 59. **BE GODCUNDRE WARNUNGE.**

Incip. Utan smyrian be bocan. georne ⁊ gelome. hwæt þa geforan ða ðe god lufedon ⁊ godes lage heoldon. ⁊ hwæt ða ge foran. þa ðe god gremedon. ⁊ godes lage bræcon. ⁊ warnian us be swylcan. God sylf gedihte swytole hyrne. ⁊ ðus spræc on gear. dagum to Moyse þam heretogan. Loquere filiis isrl. & dices ad eos. Haec dicit dñs. si in praeceptis meis ambulaveritis & mandata mea custodieritis, &c.

Eala leofan men. be þylcan hyrenan we us magon warnian. gif we swa willað smeagean ure ðearfe. swa us ðearfe is. ⁊ se ðe ne cunne þæt leden understanden hlyste nu on englisc be suman dæle. hwæt þæt leden cweðe.

Fin. Þis synd þa godes word. þe god sylf gedihte ⁊ moyse befæste. ⁊ eall hit mæg to byrne æghwylcere ðeode. gyme se ðe wille. god us gehealde. Amen.

HER IS SCRIFT ⁊ ANDETNES ÆGÐER TWEGRA GE GEHADODRA. GE LÆWEDRA. ÐÆRA ÐE ÐÆS ANDGITES HABBAÐ. ⁊ ÐÆS LEDENES DEOPNESSE NE CUNNON.

Ðonne man to his scrifte gangeð. þonne sceall he mid swyðe mycelum Godes ege. ⁊ eadmodnesse beforan hine aðenian. ⁊ hine biddan wependre stefne. ꝥ he him dædbote tæce. ealra þæra gylta þe he ongean Godes wyllan gedon hæbbe. ⁊ he sceal him andettan his misdæda. ꝥ se Sacerd wite hwylce dædbote he him tæcan wyle. Ðonne sceal se Sacerd hine axian hwylcne Geleafan he to Gode hæbbe. ⁊ hine mænigfealdlice to his saule ðearfe tihtan. ⁊ mynegian ⁊ þus cweðan. Gelyfst þu on God ælmihtigne. ⁊ on þone Sunu. ⁊ on þone Halgan Gast. Gelyfst þu ꝥ ealle menn arisan sculon on Domes dæg of deaþe. Of ðioceð þe ealles þæs þe þu to yfele geworht hæfst. ⁊ geþoht. ⁊ gespeden. wylt ðu forgyfan ælcon þæra þe wiþ þe æfre agyltan. Gif he cwæð. Ic wylle. Cweð him þonne to. God ælmihtig gemiltsige þin. ⁊ me geunne ꝥ ic mote. Fæst ælce dæge on þis Lengtene to Nones. ⁊ forgang wyn. gebeorh þe wið þa eahta Heah Synna. ꝥ þu þa ne fremme. ꝥ synt Morþru. ⁊ Stale. ⁊ mæne Aþas. ⁊ unriht Gytsung. ⁊ unriht Hæmed. ⁊ Gyfernysse. ⁊ Tælnysse. ⁊ Lease Gewitnysse. ⁊ heald þa twelf Ymbren dagas. þe on twelf monðum beoð. ⁊ gebeorh þe wið Lyblacas. ⁊ Attor cræftas. ⁊ Wyrne gelygeru. ⁊ Twi spræcnysse. ofermodignysse. ⁊ Gyrnesse oðra manna æhta. ⁊ ealle þas uncræftas þu georne forbuh. ⁊ lufa þone Drihten mid eallum mode. ⁊ mid eallum mægene. ⁊ mid eallum mihtum. ⁊ mid ealre innewearðre heortan fæstlice. ⁊ beo earmum mannum milde. ⁊ manþwære. ⁊ ælmesgeorn. ⁊ cyricgeorn. ⁊ teoþung georn to Godes cyrican. ⁊ earmum mannum. þonne bið þe God hold ⁊ milde. ⁊ bliðe. ⁊ þu most mid him þonne rixian on ealra worulda worulda a butan ende gyf þu þus dest. ⁊ ic bidde ꝥ þu asecge me ealle þæt þu to yfele æfre geworhtest. forþon betere þe is ꝥ sceamige nu her beforan me anum yrmincge þonne eft on Domes dæge beforan Gode sylfum þær eall heofen waru ⁊ hel waru. ⁊ eorð waru beoð ealle æt somne. þær eall open hyð. ꝥ we her on worulde doð. oððe geþencað. beo hit god. beo hit yfel. ælcon men þær gedemed hyð. be his agenum gewyrhtum. þær us þonne generige wealdend ealra.

Desideratur homiliæ sequentis Rubrica.

Incip. Leofa man. ðe is mycel þearf. ꝥ ðu þas drihtenlican tide georne geþence. þonne þu arisan wylle bide þinne drihten eadmodlice forgifennesse ealra þara synna þe þu wiþ godes willan geworht hæbbe. þara þe þu gemunan mæge.

Expl And geearna ðe gode ælmihtigum. ꝥ ðu to him cuman mote. ⁊ mid him wununge habban. ⁊ mid eallum his halgum on ealra woruda worulda abutan ende. Amen.

XLIII. fol. 64.

XLIII. fol. 64. BE ÐÆS HALGAN SUNNAN DÆGES GEBEDE.

Incip. Leofan menn. understandað georne eall sƿa eoƿ mycel ðearf is. ꝥ ge eoƿres cristendomes gesceád ƿitan. ⁊ ge eac geleornian ꝥ ge cunnan þæt ælc cristen man mid rihte cunnon sceal. ꝥ is pater nr̄. ⁊ credo in dm̄. ⁊ butan ge hit on leden geleornian mugan. geleorniað hit huru on englisc þus.

Eala ure fæder þe on heofonum eart. a sy ðin nama ece'ice gebletsod. ⁊ ðin rice dom ofer us rixie symble. ⁊ ðin ƿylla geƿyrðe. sƿa sƿa on heofonum eac sƿa on eorðan. Geunn us to þissū dæge. deghƿamlices fostres. ⁊ us gemildsa. sƿa sƿa ƿe mildsiað þam þe ƿið us agyltaþ. ⁊ ne læt ðu us costnian ealles to sƿyðe ac alys us fram yfele. Amen.

Gloria Patri.

A sy lof. ⁊ ƿuldor. fæder ⁊ suna. ⁊ halgum gaste. sƿa sƿa on fruman ƿæs ⁊ gyt is. ⁊ symble bið in ealra ƿorulda ƿoruld. Amen.

Confessio Fidei Christianæ. fol. 64. b.

Credimus in unum dm̄ patrem & filium & spm̄ scm̄.

Ʃe gelyfað on ænne god ælmihtigne þe ealle ðinc gesceop ⁊ geƿorhte. ⁊ ƿe gelyfað ⁊ georne ƿitan. ꝥ crist godes sunu to mannum com. for ealles mancynnes ðearfe. ⁊ ƿe gelyfað ꝥ hine clæne mæden gebære SCA MARIA. þe næfre nahte ƿeres gemanan. ⁊ ƿe gelyfað ꝥ he mycel geðolode. ⁊ stiðlice þroƿode for ure ealra neode. ⁊ ƿe gelyfað ꝥ hine man on rode aheng. ⁊ hine to deaðe acƿealdan. ⁊ hine syððan on eorðan bebyrigde. ⁊ ƿe gelyfað ꝥ he to helle ferde. ⁊ ðær of geherigode eal þæt he ƿolde. ⁊ ƿe gelyfað þæt he syððan of deaðe aras. ⁊ ƿe gelyfað þæt he æfter þā to heofonum astah. ⁊ ƿe gelyfað ⁊ georne ƿitan. þæt he on domes dæge to ðam miclan dome cymð. ⁊ ƿe gelyfað ꝥ ealle deade menn sculon þonne arisan of deaðe. ⁊ þone myclan dom ealle gesecan. ⁊ ƿe gelyfað ꝥ ða synfullan sculon þanon onan to helle faran. ⁊ ðær a syððan mid deoflū ƿunian on byrnendum fyre. on ecan forƿyrde ⁊ ðær ænig ende ne cymð æfre to ƿorulde. ⁊ ƿe gelyfað ꝥ ða godan ⁊ ða cristenan. þe her on ƿorulde gode ƿel geƿeordon. þonne onan sculon into heofonum faran ⁊ ðær syððan ƿununge habban mid gode sylfum. ⁊ mid his englum. a. on ecnesse. AM.

Expl. And ƿis ƿillan a ƿyrcan sƿa ƿe geornost magan. þonne geleanað he hit us sƿa us leofost byð him sy lof. ⁊ ƿuldor. a a butan ende. Amen.

XLIV. fol. 65. b. BE ÐÆS MÆSSE PREOSTES GESCEAD-ISNYSSE.

Incip. Ðæt sceall geþencan se ðe byð manna saƿla læce. ⁊ heora dæda geƿita ꝥ gedal ⁊ ꝥ gesceád hu he mannum heora dæda gescrife.

Expl. Ðe he nyd ƿyrhta ƿæs. þæs ðe he ƿorhte. Ælce dæde to scelde man ƿærlice for gode ⁊ for ƿorulde.

XLV. fol. 66. b. BE SCRIFTUM.

Incip. On þisum scrifte byþ sƿyþe forð gelang for syn godes mannes oyd help. eal sƿa on godum læte bið seoces mannes lacnung.

XLV. fol. 67. BE SYNNA LACNUNGE.

Incip. Se læta ða scea sare ƿunda ƿel gehælan be mot habban gode sealfe to. Ne syndon nane sƿa yfele ƿunda sƿa syndon syo ƿunda. forðam ðurh ða. forƿyrð se man ecan deaðe.

Expl. And be ðam þe man ongit his heortan hreoƿunge. ⁊ his sylfes geornfulnesse.

XLVI. fol. 67. b. BE ÐEODORES GESETNYSSE HU MAN SCEALL FÆSTEN ALYSAN.

Incip. Ðeodorus se halga ⁊ se goda biscop. gesette her rædinge to byrne. ⁊ to lare ælcum þæra þe his gyltas ƿið god betan ƿyle. ⁊ ðus cƿæð. Se rædon on þam penitentiale ꝥ man sceolde don dædbote. for heafodlicum gyltū. gear oððe tƿa. oððe þreo on hlafe ⁊ on ƿætere.

Expl. Se þe ðurh his lichamao gesyngige he eac þurh his lichaman bete. þæt is on fæsteoe. ⁊ on ƿæccan. ⁊ on gebedum. ⁊ on halsungum to gode mid heortan onbryrdnysse. ⁊ mid teara agotenesse.

 l. fol. 69. b.

I. fol. 69. b. INCIPIT LIBER PRIMVS CVM CAPITÖLIS ATQVE CVM SVIS SENTÏALIS.

ÐIS IS ÆREST SE FORMA CAPITVL ÞV ÞIT GEBYRAÐ TO FORESCEAWIENNE BE ÐÆRE SYNNE. *v. p.* 36.

Incip. Þit gebyrað ꝥ se sacerd smeage synfulra manna bote be biscopes dome.

II. *Ib.* BE ÐAM MEN ÐE ON ÞIS YTEMESTAN DÆGE. ÞIS SYNNA GECYRRAN WYLE TO DÆDBOTE. ꝥ ÞIM MAN ÐÆS NE WYRNE.

Incip. Scs̄ isidorus cw. ꝥ wen wære ꝥ ðæs mannes soðe andetnys ⁊ gecyrrednys.

III. fol. 70. BE ÐAM MENN ÐE GYRNÐ DÆDBOTE ⁊ wegnyste. ꝥ is cristes lichama for deaðes ege. ⁊ be ðam ðe him his spæc ofnimð. ær him his scrift tocyme.

Incip. Þisses is þearf ꝥ se sacerd swa geradne man frefrige.

IV. *Ib.* Be ðam men þe smeað ymbe his synna andetnysse.

Incip. Gif ænig man wilnað dædbote to underfonne for his synnum.

V. fol. 70. b. Be þam þe se man hine for habban sceall on manegum þingum his lifes lofta. gyf he wyle his synna bote habban.

Incip. An is ðæt rihtwisra mad hreowsige hine sylfne swylce he wið god forworht sy.

VI. fol. 71. Be þam þe þam dædbetan ys alyfed ænige cypincge to drincanne.

Incip. Scs̄ ysidorus þe þas boc sette spræcð ymbe þa men þe dædbote underfoð.

VII. *Ib.* Be þam þe se dædbeta æfter his dædbote hreownysse ne sceall gecyrran to ðisse worulde gefeohte.

Incip. Halige gewritu cweðað þæt hit ungedafenlice sy.

VIII. fol. 71. b. Be ðam þe se dædbeta ne healt. þæt his scrift him tæcð.

Incip. Se halga apostol cwyð scs̄ petrus þæt se man þe gecyrð æfter his sinna bote.

IX. fol. 72. Be þam þe þam dædbetan mæg beon geseald þurh biscopes ðingunga forgyfennes.

Incip. Nis þam biscope ne þam sacerde þam men to forwyrnanne scriftes.

X. *Ib.* Be þam menn þe gyrneð husles æt orrenum life. ⁊ eft of ðam yfele awireð.

Incip. On þara haligra apostola lare. is gereht.

XI. fol. 72. b. Be þam þe se mæsse preost þone dædbotan underfoo ne mot butan biscopes leafe. butan he þoe. ƀ. geræcan ne mæge.

Incip. Ðam sacerde gedafenað soðlice þæt he geornlice asmeage.

XII. fol. 73. Be þam dædbetan on hwylcum timan him man forgyfenesse don scyle.

Incip. Ðas þeawas man healt begeondan sæ. mid cristenum folce. ꝥ is. ꝥ ælc biscop hi ðæt his biscopstole on þone wodnes dæg þe we cweðað caput ieiunium.

XIII. fol. 73. b. Be þam men þe hið husl forboden ⁊ under þam forðfæreð.

Incip. Be ðissum ðingum ne cunne we smeagean nan oðer ðing.

XIV. *Ib.* Be þam men þe for mislicum gyltum to his synna bote gecyrran wile mid fulre andwyrdnesse.

Incip. Se men se ðe mid manig fealdum leahtrum gebunden bið.

XV. *Ib.*

XV. *Ib.* BE Iacobes ærend gewrite þæs halgan apostoles. on þam sægð hu man sceall for ðone seocan man gebiddan ⁊ hine mid ele smyrian.

Incip. Her tæcð scs̄ Iacobus ðæt gyf hwa geuntrumad beo þæt he gelaþige him to his scrifte.

Fol. 74. HER ONGIND SEO OÐER BOC MID ÞIRE CAPITVLON. ⁊ MID ÞAM ÆFTER FYLGENDAN CƿYDAN.

I. Be þam men þe willes man ofslihð.

Incip. Se læweda man ðe oðerne ofslihð. butan gylte. fæste. VII. gear.

II. fol. 74. b. Be þam wyfmen þe hi forligð. ⁊ ðonne for ege hyre bearn forðeð.

Incip. Gyf hwylc wif hyre cild amyrð innan hire mid drence.

III. *Ib.* Be þam menn þe his ðeowan ofslihð for ðeof ðe butan his hundredes gewitnesse.

Incip. Gyf hwylc man his æht ofslihð. ⁊ he nane gewitnesse næbbe þæt he forworht sy.

IV. fol. 75. Be þam gif wif ofslyhð hyre wymman for anðan.

Incip. Gyf hwylc wif for hwylcum lyðrum anðan hyre wimman swingð.

V. *Ib.* Be þam men þe hine sylfne ofslihð for hwylcere gymeleaste. ⁊ be þam men þe for his gyltum bið gewitnod.

Incip. Se man ðe hine sylfne ofslihð mid wæpne oððe for hwylcum mislicū deofles onhrincge.

VI. *Ib.* Be þam men þe ungedafenlice hæmð. þæt is wið nytenum. oððe hine mid geonglicum besmiteð oððe wæpned man wið oðerne.

Incip. Se man ðe hine wið nytenu besmiteð. oððe wæpned man wið oðerne.

VII. fol. 75. b. Be þam þe æwe brecað oððe æwbryce habbað.

Incip. Gif man æwe bryċð fæste. VII. gear.

VIII. *Ib.* Be þam men þa his æwe forlæt. ⁊ be þam wife þe hire wer forlæt ⁊ oðerne cyst.

Incip. Se man þe his riht æwe forlæt ⁊ oðer wif nimð. he byð æwe breca.

IX. Be þam men þe hæfð his riht æwe. ⁊ eac cyfese.

Incip. Se man ðe riht æwe hæfð ⁊ eac cifese oe sylle him nan preost husl.

X. *Ib.* Be þam men þe hæfð his riht æwe. ⁊ gewest on ælðeodigum wifmen.

Incip. Gyf hwylc man wið oðres mannes riht æwe hæmð.

XI. *Ib.* Be þam men þe wifað on twam gesustrum. oððe wif nimð broðor æfter oðrum.

Incip. Gyf hwylc wif twegen gebroðra nimð hyre to gemæccan.

XII. fol. 76. b. Be þam gif hwylc wif man beweddod beo nis hit na alyfed. þæt hine ænig oðer man æt þam bereafige.

Incip. Gyf hwylc wif beweddod beo nis hit na alyfed.

XIII. *Ibid.* Be þam men ðe wif oððe mæden ofer nimð mid unrihtum ðingum.

Incip. Gyf hwa mid his ofer cræfte wif oððe mæden nydinga nymð.

XIV. *Ibid.* Be þam men þe þane wif man fram his hlaforde aswanð. þe his wicnere bið. for unrihtū hæmede.

Incip. Gyf hwa mid his lot wrencum. oðres mannes folgere.

XV. fol. 77. Be þam gif mæden man beweddod his. ⁊ hine oþerne man þær bewerige hire unwilles.

Incip. Gyf hwylc mæden beweddod hið. ⁊ under ðam hið gehergod.

XVI. *Ibid.* Be ðam gif ichadod mæden to hæmed ðince gewerteð.

Incip. Gyf hwylc wif man gehadod hið. gemænes habes.

XVII. *Ib.* Be þam men þe on his magan wifað. *Hæc est vera Rubr. Can.* XVIII. *vid.* MS. *Laud. F.* 17.

Incip. Gyf hwylc man wifige oo his nehstao magao.

XVIII. fol. 77. b. Be þam hu scs̄ gregorius spræc be unrihtum hæmede.

Incip. Gyf hwa myoecene ðe godes hryð byð gehaten him to wife nimð.

XIX. *ibid.* Be þam men þe gelomlice wif ðing begæð.

Incip. Nis na alyfed ænigum cristenum men nu. þæt he oftor wifige þonne tuwa.

Rubrica quæ sequitur non est Epigraphe alicujus Canonis, ut patet ex Cod. Laud. F. 18. sed scriba, se errasse sentiens, de proprio hanc addidit, ne errasse deprehenderetur.

XX. fol. 78. Ðas æwra cwide ⁊ ðes æftra is eal an. þeah þe þus todæled sy.

Incip. Wif eal swa gyf hyre forman were forðsið gehyrige.

XXI. *Ibid.* Be ðam hu gesyn hywan heora ðeawas healdan sculon for gode.

Incip. Halige gewritu tæcað hwæt æghwylcum geleaffullum were to donne is.

XXII. fol. 78. b. Be ðam meo ðe gedwollice ðing begæð.

Incip. Gif hwylc man his ælmessan gehate. oððe bringe to hwylcum wylle.

XXIII. *ibid.* Be ðam þe alyfed ois idele hwatunga to begange.

Incip. Nis na soðlice ænigum cristenum men alyfed. þæt he idele hwatunga bega.

XXIV. fol. 79. Be manswære ⁊ hu man sceall þæt gebetan.

Incip. Gyf hwylc læwede mao hine forswerige. ⁊ he wite þæt he manswerige.

XXV. fol. 79. b. Be stale.

Incip. Gyf hwylc man stele deorwyrðe þing.

XXVI. *ibid.* Be leasre gewitnesse.

Incip. Gyf hwa oo leasre gewitoesse beo.

XXVII. *ibid.* Be unþwærnesse wið his nextan.

Incip. Soðlice nis nanum cristenum men alyfed þæt he on godes cyricao gode lac offrige.

XXVIII. fol. 80. Be hat heortnysse.

Incip. Gyf hwylc man to ðam hat heort sy. ⁊ strang mod.

XXIX. *ibid.* Be þam men þe a þas sylð. þæt he to sibbe fon nele wið his oyhstan.

Incip. Se man þe for hwylcere ungeðwærnesse winð wið his nextan.

XXX. *Ibid.* Be þam men þe alyfednis þæt ænig man his feoh to unrihtum gafole sylle.

Incip. Ælcon geleaffullum men is forboden þæt he his feoh ne his æhta to nanum unrihtū gafole oe læne.

EXPLICIT LIBER SECVNDVS.

HER

ÞER ONGINÐ SE FORMA CAPITVL.

I. fol. 80. b. Be gehadodra manna ƿifunge.

Incip. Gyf mæsse preost oððe diacon ƿifigen þolgen heora hades.

II. *Ibid.* Be þam men þe gyrnð hades.

Incip. Gyf mæsse preost geleahtrod ƿæs mid heafodlicon leahtron ær he gehadod ƿære.

III. fol. 81. Eft be mæsse preostum. Hic Titulus, in Cod. *Laud.* F. 17. omittitur.

Incip. Gyf mæsse preost oþðe diacon man ofslea.

IV. *Ibid.* Eft be godes þeoƿum.

Incip. Godes sacerdas ⁊ diaconas ⁊ oðre godes ðeoƿas. þe on godes temple.

V. *Ibid.* Be ðam hu se sacerd hine healdan sceall ⁊ se diacon.

Incip. Ða sacerdas ⁊ diaconas ⁊ ða godes þeoƿas þe hi ƿylf ne magan ne nellað. In Cod. *Laud.* F. 17. *hic Canon nulla distinctus Rubrica, ad præcedentem pertinere videtur.*

VI. fol. 81. b. Be biscopum ⁊ be oðrum godes þeoƿum.

Incip. Soðlice eallunga is forboden on halgum bocum ælcon biscope. ⁊ abbode. ⁊ messe preoste.

VII. *Ibid.* Be þam gehadedum mannum þe heora feoh lænað to hyre.

Incip. Gyf biscop oððe mæssepreost oððа hƿylc godes þeoƿ.

VIII. *Ibid.* Eft be gehadodra manna ƿicnungum.

Incip. Nis nanum mæsse preoste alyfed. ne diacone.

IX fol. 82. Be þam þe gehadod man geðoft ƿædenne nimð ƿið ƿifman.

Incip. Se riht godes ðeoƿ. þe mid godes þeoƿdome abysgod bið.

X. *Ibid.* Be þam ylcan.

Incip. Se munuc þe hine sylfne gode behæt. ⁊ ðone halgan regol underfehð.

XI. *Ibid.* Be muneces mishealdennesse ⁊ mynecyne.

Incip. Se munuc ⁊ mynecyne þe gode sylfū beoð gehalgode.

XII. fol. 82. b. Be ƿif manner ðenunga on godes ƿeofode (þe) to (hire) ne gebyrað.

Incip. Gelomlice ƿe habbað geræd on halgum bocum þæt hit alyfed nis.

XIII. *Ibid.* Be ðam þe ælc sacerd sceal cunnon bis gerihta.

Incip. Ælcon sacerde gebyreð þæt he cunne þa halgan lare.

XIV. *Ibid.* Be þam þe sc̄s augustinus sende to rome to sc̄e gregorie. ⁊ hu sc̄s gregorius him andsƿare sende.

Incip. Sona sƿa sc̄s augustious on engla ðeode fulluht gebroht hæfde.
Expl. Ac hea ƿearfe þæt be hit andette ⁊ bete sƿa him bis scrift tæc.

XV. fol. 83. b. Be ðam þe ðam sacerde naht ne fremað þæt he rihtƿis beo. gif be ðam unrihtƿisan styƿan nele heora unrihtes.

Incip. Se halga apostol paulus læreð ælcum mæsse preoste þe godes folce to lareoƿe geset bið.

XVI. fol. 84. BE MÆsse preoste(s) drohtnunge.

Incip. Ælc mæsse preost sceal beoo sƿa he gehaten is sacerd.

EXPLICIT LIBER TERTIVS.

HIT IS ÐEAH TO WITANNE. ÞÆT ÐEOS FEORÐE BOC SY UNCAPITULOD NU ÐA ærran bec synd gecapitulode. þæt is forðon þe þeos feorðe boc is genumen of ðam þrym bocum. and þæt man on ðam þrym bocum hwaðe findan ne mæg. hit man fint on þissere feorðan. ægþer ge be manegum þingum ge be læssan oferlicor and hrædlicor.

I. fol. 84. b. *Incip.* Gif hwylc biscop man ofslea ðolige his hades. and fæste XII. gear. þa VII. on hlafe and on wætere. and ða V. fæste. III. dagas on þære wucan. and ða oþre bruce his metes.

Continet hæc Sectio Paragraphos XX, qui sic se habent.

Expl. Þe dede þe deorror. þæt is. VII. gear fulle. and behreowsige æfre.

II. fol. 87. IUDICIUM DE PECCATIS MULTIS.

Incip. Seo æreste forlætnes is synna fulwiht. seo æftre is godes lufu.

III. fol. 87. b. DE EPIS VEL PRS SEU DIACONIS. AMMONITIO QUOMODO IUDICANTUR CUM PECCANT.

Incip. Biscop gyf he dearnunga licge. æfter canones dome.

IV. *Ibid.* DE LAYCIS QUOMODO PENITEANT.

Incip. Læwedum men him wif agende gif he oðres ceorles wif wemme.

V. fol. 88. DE SACERDOTIBUS.

Incip. Sacerd se ðe þurh unsyfre spræce oððe þurh gesyhðe.

VI. fol. 88. b. DE IUVENIS.

Incip. Lytel cniht gif he byð fram maran ofðrycced in hæmede.

VII. fol. 89. DE MARITIS VEL PUERIS CUM IMPIE AGANT IN PECORA.

Incip. Swa hwylc ceorl swa mid his wife io monað adle hæme.

VIII. *Ibid.* De paganis quomodo nubant. & de his que [qui] per] ignorantiam sis [bis] baptizati sunt. & de his qui per adulterant [adulterum] presbiterum baptizati sunt. & de his qui sponte sis [bis] baptizati sunt.

Incip. Swa hwylc hæþen man swa forleteð hæðen wif in his anwealde.

XI. fol. 89. b. DE INFANTIBUS NON BAPTIZATIS.

Incip. Cild gyf hit hæðen swelte.

X. fol. 90. DE PRESBITERO NON BAPTIZATA.

Incip. Swa hwylc mæsse preost se ðe þæt wite. þæt he unfullod sy.

XI. *Ibid.* DE GENERATIONIBUS QUOMODO POSSUNT NUBERE.

Incip. Io þam þriddan cneowe mid grecum. mot man wif niman. in fiftan mid romanum.

XII. fol. 91. DE MONACHIS SCIMONIALIBUS & SACERDOTIBUS.

Incip. Munuc oððe gehalgod fæmne. gif hi heo forlicge.

XIII. fol. 91. b. (DE) CONIUNCTIONE & ALIORUM CAUSIS.

Incip. Twegen gebroðra motan twa gesweostro to wife habban. and fæder. and sunu moder. and dohtor.

XIV. fol. 92. DE LAVACRO MARITI VEL ALIORUM CAUSIS.

Incip. Ceorl gif he mid his agene wife hæme. ðwea hine ær he in cyrcan ga.

XV. fol. 92. b. DE ETATE PUERI VEL PUELLE QUOMODO SIBI DOMINENTUR.

Incip. Feowertyne winter mæden heo mot agan hire lichaman geweald.

XVI. fol. 93.

XVI. fol. 93. ITEM DE GENERATIONIBVS IVNGVNTVR.

Incip. On ðære ƿiftan cneoƿiſſe ᵹeleofe men hi motan ᵹeſamniᵹean.

XVII. fol. 93. b. DE HOMICIDIIS VEL INCESTIS MVLIERIBVS.

Incip. Modor ᵹif heo ofſlea hire bearn.

XVIII. fol. 94. DE SACRIFICIIS QVË DEMONÏS IMMOLANTVR.

Incip. Gif man medliceſ hƿæt hreᵹu deoflū onſecᵹð, fæſte an ᵹear.

XIX. fol. 95. DE HOMICIDIIS VEL LIVORIBVS QVE IN HOMINE PERFECTA SVNT.

Incip. Gẏf man ſlẏhð oðerne on morð on eorran mode. ⁊ be ẏdneſſe.

XX. fol. 95. b. DE IVRAMENTO.

Incip. Se ðe man að ſƿereᵹe in cẏrican oððe in euanᵹelio.

XXI. fol. 96. DE OPIBVS DNĪ DEI ET DE VCHARISTIA ET MINISTRATIONE.

Incip. Ða þe on ſunnan dæᵹe ƿẏrceað. ſƿecaſ ða men æreſt ƿordum þreatiᵹeað.

XXII. fol. 96. b. DE MISSARVM CELEBRATIONE.

Incip. For forð ſeredne munuc man mot ſona ſinᵹan mæſſan þy ðriddan dæᵹe.

XXIII. fol. 97. ANTE NATALEM DNĪ MISSARVM CELEBRATIO.

Incip. On ðæm ærran dæᵹe æt ᵹeolum æt none. ſiððan mæſſe hẏð ᵹeſunᵹen. heo ᵹeƿeorðiað romane. ſƿecaſ to æfenne ðonne æfen hið ᵹeſunᵹen.

XXIV. fol. 98. DEÜCHARISTIA PERDITA.

Incip. Gẏf man in ᵹemeleaſte huſel forloſe.

XXV. fol. 98. b. DE CYBO SCĪFICATO ET DE HIS QUI INMVNDA GVSTANT.

Incip. Gif man forleoſe ᵹehalᵹodne mete hƿẏlcne hƿuᵹu dæl.

XXVI. fol. 99. DE PORCIS.

Incip. Gif ſƿẏn eteð mẏrten flæſc ⁊ manneſ blod hẏriᵹeð.

XXVII. fol. 99. b. DE PISCIBVS.

Incip. Fixaſ man mot ðicᵹan þeah ðe hẏ deade ſẏn ᵹemette.

XXVIII. *Ibid.* DE APIBVS.

Incip. Beon ᵹif hi mannan acƿellað. cƿelle hẏ man hraðe, ⁊ ete man þæt huniᵹ þæt hẏ ƿrohton.

XXIX. fol. 101. DE ADVLTERIIS.

Incip. Gẏf hƿẏlc man ƿifiᵹe on hiſ nextan maᵹan oððe on hiſ ᵹefæderan.

In eadem pagina extat hæc notula. Me ſcripſit ƿulfgeatuſ ſcriptor ƿigornenſiſ. ora obſecro per ipſiuſ neuiſ coſmi ſatorem. Amen. Et qui me ſcripſit ſemper ſit felix. AMEN.

Vero simile etiam est Codd. superiores litt. A. & B. insignitos, ab hoc Wulfgeato fuisse scriptos.

Fol. 101. b. INCIPIT EPISTOLA DE CANONIBVS.

Ælfricuſ humiliſ frater. uenerabili Epiſcopo Fulfino ſalutem in Dnō. Obtemperauimuſ iuſſioni tuæ liberanti animo. ſed non auſi fuimuſ aliquid ſcribere de Epiſcopali gradu. quia

† P ueſtrum

uestrum est scire quomodo uos oporteat optimis moribus exemplum omnibus fieri. et continuis ammonitionibus subditos exhortari ad salutem quæ est in Christo Iesu. Dico tamen quod sæpius deberetis uestris Clericis alloqui et illorum negligentiam arguere. quia pene Statuta Canonum & Sanctæ Ecclesiæ religio uel Doctrina eorum peruersitate deleta sit. Ideoq; libera animam tuam & dic eis quæ tenenda sunt Sacerdotibus & Ministris Christi. ne tu pereas pariter si mutus habearis canis. Nos uero scriptitamus hanc Epistolam quæ Anglice loquitur quasi ex tuo ore dictata sit et locut(a) esset ad Clericos tibi subditos, hoc modo incipiens.

I. BE PREOSTE SYNODE.

Incip. Ic secge eow Preostum. þ ic wyle nelle beran eowre gymeleaste on eowrum þeowdome. ac ic secge eow soðlice hu hit geset is be Preostum.
Expl. Crist cwæð be þis þenum þe him þeniað geornlice þ hy sceoldon beon on blysse a mid him. þær þær he sylf bið on þam soðan life. þam is wuldor ⁊ wurðmynt a to woruld. Amen.

Epistola hæc apud Gulielm. Lambardum in Archæon. & H. Spelman. in Conc. Vol. I. mutila in fine est, quæ in parte suppleri potes ex hoc exemplari, cui etiam nonnulla in fine desunt; quæ autem supplenda sunt ex integrâ Epist. in Cod. C. C. C. C. cujus nota L. 12. ex hac etiam Epistola deprompsit doctiss. Hickesius illud contra Pontificios Gram. suæ Anglo-Sax. cap. XII. pag. 58. Sed ex Latino Cod. qui olim fuit Eccles. Wigorn. nunc autem C. C. C. C. nefarius aliquis, non nostræ Religionis, erasit hæc verba restituta a libro Exoniensi. Non sit tamen Sacramentum corpus eius, in quo passus est pro nobis, nec sanguis eius, quem pro nobis effudit, sed spiritualiter corpus eius efficitur & sanguis, sicut Manna, quod de celo pluit, & aqua, quæ de petra fluxit.

II. fol. 111. DE SECUNDA EPISTOLA. QUANDO DIVIDIS CRISMA.

Animadversio in manu recentiori forsan Matth. Parkeri. **This Epistle Elfrike sent to Wulfstane Archbishop of York as it appeareth by a boke of Exeter Churche.** *Qui quidem liber nunc extlat in Bibliotheca Coll. C. C. Cantab. Notâ L. 12. insignitus.*

Incip. Eala ge mæsse preostas mine gebroðru. We secgað eow nu þæt we ær ne sædon.

III. fol. 124. EVGLII.

* *Esto consentiens adversario.*

Incip. Matheus se godspellere awrat on anum godspelle. þæt ure hælend sæde. to his halgum apostolum þa ðe her on worulde wunodon mid him. his lare sylfgende swa hwider swa he ferde mancyn lærende mid wundrum ⁊ tacnū. ⁊ he alle gehælde þe him to comon swā eallum untrumnyssum. ⁊ ða deadan arærde. Ða sæde he ðus. swa swa we her secgan wyllað. In illo tpr. dix ihs discipulis suis. Esto consentiens aduersario tuo cito dum es in uia cum illo. Et rl. Ðæt is on englisce spræce. Beo ðu eornostlice swiðe gebeogul mid gebigedū mode.
Expl. Geaðige us se ælmihtiga god. þ we magon eow secgan his halgan lare oft. ⁊ eow gehyrsumnysse. þ ge þa lare awendon to weorcum. eow to þearfe. se þe leofaþ ⁊ rixaþ a to worulde. Am̄.

* *Hæc Hom. est pars posterior Epist. Ælfrici ad Wulfgetum.*

IV. fol. 130. b. DOMINICA POST ASCENSIONEM DNI.

Cum autem venerit paraclitus quem ego mittam vobis à patre. Et rl.

Incip. Se hælend wæs on life mid his halgum apostolum ⁊ mid mannum wuniende. ⁊ manega wundra wyrcende. on þære ylcan nihte ðe he on mergen þrowode. sæde his folgerum on his spræcunge þus :· Ðonne se frofor gast cymð þe ic eow asende fram minum fæder. se ðe soðfæstnysse gast :·
Expl. And micel frofor him wæs on þam gefeohte eft. þæt se sylfa hi warnode þe him symle mihte on þam gewinne gehelpan þæt hi hæfdon sige. ⁊ æfter þam sige heom gesælþe forgifan. ⁊ þone ecan wurðmynt on wuldre mid him. Se þe a rixaþ on ecnysse. AMEN.

V. fol. 136. b. DE ANTICRISTO.

Incip. Leofan men understandað swyðe georne. þ ge wislice ⁊ wærlice þ healdon. *v. supra.*

VI. fol. 138. DOMC. I. DE ADVENTU DNI.

Incip. Ðises dæges þenung. ⁊ þisse tide mærð sprecað ymbe godes to cyme. *v. supra.*

VII. fol. 142.

VII. fol. 142. DOMC. II. DE ADVENTU DNI.

Incip. Se ʒodspellere lucas ƿrat on ðisum dæʒðerlican ʒodspelle. *Vide supra.*

VIII. fol. 148. b. De descensu Christi ad inferos (*manu recenti.*)

Incip. Nu habbað eoƿ ʒesæd anƿealdlice ꝥ ʒodspel ðe se diacon rædde nu ætforan us eallum. hu crist on þysum dæʒe of deaðe aras. Nu ƿylle ƿe eoƿ ʒyt secʒan hu he to helle astah. ⁊ þone deofol ʒeband. ⁊ þanon ʒelædde ealle ða þe him her on life ʒecƿeme ⁊ ʒecorene ƿæron.
Expl. Blissiʒe ou eall mann cyno, forðan þe cristes blod ƿæs aʒoten for ealles mann cynnes hæle. ⁊ blissiao huru þa ðe his æriste ʒelyfað ⁊ ƿeorðiað. Se leofað ⁊ rixað mid fæder ⁊ mid ðam halʒan gaste. on þrynnesse ðrymme þurh ealra populda populd. AMEN.

IX. fol. 154. b. *De Antichristo ejusque miraculis* (*manu neotericâ.*)

Incip. Menn behofieð ʒodre lare. ⁊ sƿyðost nu on þyssum timan. *Vide supra.*

X. fol. 157. IN ASSUMPTIONE SCE MARIE VIRG.

Intravit ihs in quoddam castellum, & reliq.

Incip. Se hælend becom into sumere caðelican byriʒ. ⁊ an ƿif martha ʒehaten ʒelaðode hine to hire ʒereorde. heo hæfde ane sƿuster maria ʒehaten. seo set æt drihtnes fotum. ⁊ ʒeorne his lare hlyste. Marða soðlice hire sƿuster eode carful ymbe drihtnes þenunge.
Expl. Uton nu ʒeornlice biddan þa eadiʒan marian þe nu to dæi ƿæs ahafen ⁊ ʒeufered bufan engla þrymme. ꝥ heo us þinʒie to þā ælmihtiʒan ʒode. se ðe leofað ⁊ rixað. on ealra populda populd. AMEN.

Cod. JUNII. I. *Liber Homiliarum Normanno-Saxon. auctore Orm vel Ormin, Ormulum dictus. in fronte libri, (quod olim fol. vacuum) scriptum repperi Alphabetum quoddam, Anglicum inscriptum, litteræ verò sunt Runicæ, & nunc publici juris factæ, in Thesauro Grammatico-critico lingg. vett. Septent. Ib. quoque exstat nomen Jans Vlitis ab eo scriptum (ut verisimile sit) Bredæ. 1652. Febr. 6. qui tunc temporis, forte libri fuerit Dominus, priusquam in cl. Junii devenerit manus.*

1. Præfigitur Epistola (ut ita dicam) nuncupatoria, sic exordiens. Nu broþerr ƿallt̄. broþerr min. afft̄ þe flæshess kinde. ⁊ broþerr min i crisstenndom. þurrh fulluhht. ⁊ þurrh troƿƿþe. ⁊ broþerr min i ʒodess hus ʒet o þe þride ƿise. þurrh þatt ƿitt hafenn takenn ba. an reʒhell boc to follʒhenn. unnderr kanunnkess had. ⁊ lif. Sƿa summ sannt aƿƿstin sette. Ic hafe don sƿa summ þu badd. ⁊ forþedd te þin ƿille. Ic hafe ƿennd inntill ennglissh. ʒodd-spelless hallʒhe lare. Afft̄ ꝥ little ƿitt þatt me min drihhten hafeþ lenedd. þu þohhtesst tatt itt mihhte ƿel. till mikell frame turrnenn. ʒiff ennglissh follc forr lufe off crist. itt ƿollde ʒerne lernenn. ⁊ follʒhenn itt. ⁊ fillen itt. ƿiþ þohht ƿiþ ƿord ƿiþ dede. and forrþi ʒerrndesst tu ꝥ icc. þiss ƿerrc þe shollde ƿirrkenn. ⁊ icc itt hafe forþeddte:- Acc all þurrh cristess hellpe. ⁊ unnc birrþ baþe þannkenn crist. ꝥ itt iss brohht till ende. Icc hafe sammned o þiss boc. þa goddspelless neh alle:- þatt sindenn o þe messe boc. In all þe ʒer att messe.

And aʒʒ afftерr þe goddspell stannt ꝥ tatt te goddspell meneþ. þatt mann birrþ spellenn to þe follc. Off þeʒʒre saule nede. ⁊ ʒet tær tekenn mare inoh. þu shallt tær onne findenn. off þatt tatt cristess hallʒhe þed:- Birrþ troƿƿenn ƿel. ⁊ follʒhenn.

Icc hafe sett her o þiss boc amanʒ godspelless ƿordess. All þurrh me sellfenn maniʒ ƿord. þe rime sƿa to fillenn. Acc þu shallt findenn þatt min ƿord. Eʒʒƿhær þær itt iss ekedd:- Maʒʒ hellpenn þa ꝥ rædenn itt. To sen. ⁊ tunnderrstanndenn. All þess te bettere hu þeʒʒm birrþ. þe goddspell unnderrstanndenn. ⁊ forrþi troƿƿe icc þatte birrþ. ƿel þolenn mine ƿordess. Eʒʒƿhær þær þu shallt findenn hem:- Amanʒ goddspelless ƿordess. Forr ƿhase mot to læredd follk. Larspell off goddspell tellen:- He mot ƿel ekenn maniʒ ƿord. Amanʒ goddspelless ƿordess. ⁊ ice ne mihhte nohht min ferrs. Aʒʒ ƿiþ goddspelless ƿordess. ƿel fillen all. ⁊ all forrþi. Shollde icc ƿell offte nede. Amanʒ goddspelless ƿordess don. Min ƿord. Min ferrs to fillenn. ⁊ te bitæche icc off þiss boc. allse it semeþ. All to þurrhsekenn ille an ferrs. ⁊ to þurrhlokenn offte:- þatt upponn all þiss boc ne be. nan ƿord ʒæn cristess lare. Nan ƿord tatt sƿiþe ƿel ne be. to troƿƿenn ⁊ to follʒhenn. &c.

And ƿha se ƿilenn shall þiss boc. Efft oþerr siþe ƿritenn. Himm bidde icc ꝥ het ƿrite rihht. Sƿa summ þiss boc him tæcheþ. All þƿerrt ut affterr þatt itt iss. Vpp o þiss firrste bisne. ƿiþ all sƿilc rime alls her iss sett. ƿiþ alle fele ƿordess. ⁊ tatt he loke ƿel þatt he an boc staff ƿrite tƿiȝȝess. Eȝȝƿher þær it upp o þiss boc, iss ƿriten o þatt ƿise. Loke he ƿel ꝥ het ƿrite sƿa forr he ne maȝȝ nohht elless. on ennglissh ƿritenn rihht te ƿord. þatt ƿite he ƿel to soþe. ⁊ ȝiff mann ƿile ƿitenn ƿhi icc hafe don þiss dede. ƿhi icc till ennglissh hafe ƿennd goddspelless hallȝhe lare. Icc hafe itt don forrþi ꝥ all Crisstene follkess berrhless —— ⁊ tærrfore hafe icc turrnedd it. inntill ennglisshe spæche. Forr þatt i ƿollde bliþelig. þatt alle ennglisshe lede. ƿiþ ære shollde lisstenn itt. ƿiþ herrte shollde itt trorrƿenn. ƿiþ tunge shollde spellen itt. ƿiþ dede shollde itt follȝhenn, &c.

Icc ꝥ þiss english hafe set englisshe menn to lare. Icc ƿass þær þær i crisstnedd ƿass. Orrmin bi name nemmnedd. ⁊ icc Orrmin full innƿarrdlig ƿiþ muþ. ⁊ ec ƿiþ herrte. her bidde þa crisstene menn. þatt herenn oþerr redenn. þiss boc. hemm bidd icc her þatt teȝȝ. forr me þiss bede biddenn. þatt broþerr þatt þiss ennglissh ƿritt. allr æresst ƿrat. ⁊ ƿrohhte. ꝥ broþer forr hiss sƿinnc to læn. Soþ blisse mote finden. AMEN.

Þa goddspelless alle þatt icc her o þiss boc maȝȝ findenn. Hemm alle ƿile icc nemmnenn her. Bi þeȝȝre firrste ƿordess. ⁊ tale ƿile icc setten to. to don ȝuƿ tunnderrstanndenn. Hu fele sinndenn o þiss boc. goddspelless unnderr alle.

Tunc sequitur Syllabus sive Recensio singularum Lectionum ex sacris Evangeliis & Actibus Apostolorum, de quibus, in suo ordine tractatur. Quot vero Lectiones fuerint incertum est, quia folia bina exscinduntur: Lectionum vero Paraphrasticarum 242, quarum Tituli in syllabo etiamnum leguntur, 31 duntaxat in hoc Cod. cernuntur. Ubi vero volumina quæ reliquas continebant delitescunt; cum illis qui maxime ignari sunt juxta nescire me fateor.

Ex Auctoris in librum suum præfatione.

Þiss boc iss nemmnedd Orrmulum. Forrþi ꝥ Orrm itt ƿrohhte. ⁊ itt iss ƿrohht off quaþƿiȝan. off goddspell bokess forrþe ——
And all þuss þiss ennglisshe boc. iss Orrmulum ȝehatend. ——

Columna prima, in imâ paginâ

Incipit Exordium libri his verbis. All mand kinn sƿa ꝥ adam ƿass. þurrh drihhtin ƿrohht off eorþe. Annd till ꝥ itt cumenn ƿass. Till erisstess dæþ o rode All forr till helle forr ꝥ gillt. þætt adam haffde gilltedd. Þurrh ꝥ he godess bode ƿord forrlette forr litell nede.

I. col. 2. Scdm Luc. 1. fuit io diebus herodis regis judee sacerdos quidam nemine Zacharias.

Incip. Ann preost ƿass onn herodess daȝȝ. amang iudisskenn þeode. ⁊he ƿass ȝehaten Zacariȝe ⁊ haffde an duhhtiȝ ƿif. ꝥ ƿass off aarones dohhtress. ⁊ ȝho ƿass Elysabæþ ȝehaten.

II. col. 4. Scdm Lucam. Dixit Zacharias ad angelum, unde hoc sciam ego enim sum senex.

Incip. Þa seȝȝde Zacariass þuss. Till godess ennȝell sone. þurrh ƿhatt maȝȝ icc nu ƿitenn þiss. þatt itt me muȝhe ƿurrþenn. ƿitt sinndenn off sƿille elde nu. Þatt ƿitt ne muȝhenn tæmenn.

A col. 12. desunt omnia, usque ad col. 29.

III. col. 53. Scdm Lucam. Missus est angelus Gabriel a deo in civitatem Galileæ.

Incip. Me mineþþ ꝥ icc seȝȝde ȝoƿ. nu littl ær o þiss lare. þatt godess enngell gabriæll ƿass sennd till Zakariȝe. to kiþenn himm ꝥ he iohan Bapptisste shollde streonenn. ⁊ ec icc seȝȝde ȝuƿ ꝥ he ƿass sennd till sancte Mariȝe. to kiþenn ꝥ ȝho shollde beo off hallȝe gast ƿiþþ childe.

IV. col. 66. Scdm Lucam. Exsurgens Maria abiit in montana cum festinatione.

Incip. Þatt tatt te laffdiȝ Mariȝe. forr sƿa summ þe goddspell kiþeþþ. to spekenn ƿiþþ elysabæþ. Icludiȝ landess munntess. þær ȝho ƿiþþ hire macche ƿass. inn an iudisskenn chesstre.

Inter coll. 68 & 77, desunt folia bina, quibus continebatur Orminus sive Ormi expositio in illud S. Lucæ.

V. Elysabeth impletum est tempus pariendi, & peperit filium.

Et pars prior exposit. ejusdem in illud D. Matthæi.

VI. Cum esset despôsata mater Jesu Maria, Joseph; antequam convenirent.

VII. col. 83.

VII. col. 83. Scdm. Lucam. Exiit edictum a Cæſare Auguſto ut deſcriberetur.

Incip. An ꞃomaniſshe kinᵹ ƿaſſ auᵹuſſtuſſ ᵹehatenn. ⁊ he ƿaſſ ƿuꞃꞃþenn' kinᵹ off all mannkinn onn eꞃþe. ⁊ he ᵹann þennkenn off himmſellf:. ⁊ off hiſſ mickle ꞃiche. ⁊ he biᵹann to þennkenn þa. ſƿa ſum þe kiþeþþ. off þatt he ƿollde ƿitenn ƿel. hu mikell ſchh himm come.

VIII. col. 87. Scdm Lucam. Paſtores loquebantur ad invicem, tranſeamus uſque Bethleem. &c.

Incip. Foꞃꞃþ ꞃihht anan ſe time comm þ uꞃe dꞃihhtin ƿollde ben boꞃenn i þiſſ middellæꞃd. foꞃꞃ all mann kinne nede. He chæſ himm ſone kinneſſ menn. all ſƿillke ſumm he ƿollde. ⁊ ⁊ ƿhæꞃ he ƿollde boꞃenn bene he chæſ all att hiſſ ƿille.

Inter coll. 95 & 105 deſunt bina folia, quibus continebatur pars prior expoſitionis Ormini ſuper illud D. Lucæ.

IX. Poſtquam conſummati ſunt dies octo, ut circumcideretur puer, &c.

Inter coll. 136 & 145 itidem deſiderantur folia duo, & (ſi fas ſit conjicere) pars poſterior hujuſce ſermonis, & prior ſequentis, qui (ut videtur) in illud.

X. Scdm Matthæum. Cum natus eſſet Jeſus in Bethleem Judæ, in diebus Herodis, &c.

Inter coll. 156 & 161 deeſt fol.

XI. col. 173. Scdm Lucam. Poſtquam impleti ſunt dies purificationis Mariæ matris Jeſu.

Incip. Foꞃꞃþ ꞃihht ſe time comm þæꞃ to þatt uꞃe laffdiᵹ Maꞃᵹe. afftˉ iudiſskenn laᵹheſſ boc. þe minnſtꞃe ƿhollde ſekenn:. menn tokenn hiꞃe deꞃe child. ⁊ bæꞃenn himm to kiꞃꞃke. ⁊ leddenn hiꞃe ƿoꞃþ ƿiþ himm:. Sƿa ſumm þe boc hemm tahhte.

XII. col. 174. Scdm Lucam. Erat Joſeph & Maria mater ihū mirantes ſuper his.

Incip. Ioſæp ⁊ Maꞃᵹe cꞃiſteſſ modeꞃꞃ. ƿundꞃedenn baþe. off all þ hemm ƿaſſ cƿiddedd tæꞃe off cꞃiſte. ⁊ ſymeon þ hallᵹhe mann ᵹaff hemm bletteſinnᵹe baþe ⁊ ſeᵹᵹde to þe laffdiᵹ þuſſ.

Inter coll. 180 & coll. 205 deſiderantur folia ſex, quibus conſcripta fuerit pars poſterior hujuſce ſectionis, & initium ſequentis, ſuper illud Matthæi.

XIII. Ecce Angelus Domini apparuit in ſompnis Joſeph dicens: ſurge & accipe puerum & matrem ejus & fuge in Egyptum.

XIV. col. 209. Secd Matthæum. Defuncto autem Herode, ecce angelus domini apparuit in ſompnis Joſeph in Egypto dicens, ſurge accipe puerum & matrem ejus & vade in terram iſrael, &c.

Incip. Afftˉ þatt tatt heꞃode kinᵹ ƿaſſ endedd in hiſſ ſinne:. dꞃihhtineſſ enᵹell comm anan till ioſæp inn eᵹipte. ⁊ tæꞃ he comm till himm o nihht ⁊ fand himm þanne o ſlæpe. ⁊ tæꞃe he ſpacc anan ƿiþ himm. ⁊ ſeᵹᵹde þuſſ ƿiþ ƿoꞃde. Ioſæp ꞃiſ upp ⁊ tacc þe child. ⁊ tacc þe childeſſ modeꞃꞃ. ⁊ faꞃꞃ till iſꞃaæleſſ land. inntill þin aᵹhenn hiꞃde.

XV. col. 218. Secd. Lucam, Cum factus eſſet ihs annorum 12 aſcendentibus illis, &c.

Incip. Afftˉ þ tatt te laſeꞃꞃd cꞃiſt ƿaſſ cumme off eᵹyppte. Inntill þe land off ᵹalile. till nazaꞃæþeſſ chellꞃꞃe:. þæꞃ afft ſeᵹᵹþ þe ᵹodſpell boc.

Inter coll. 220 & coll. 225, deeſt folium unum.

XVI. col. 226. Secd Lucam. Anno quinto decimo Tyberii Cæſaris.

Incip. Nu cumeþ me to tellenn ſoþ off ſannt iohan bapptiſſte. ⁊ tæꞃꞃihht tæꞃ i let off himm. þæꞃ ƿile i nu biᵹinnenn. to tellenn ⁊ to ſpellenn ᵹuꞃ. off himm ⁊ off hiſſ laꞃe.

XVII. col. 230. Secd Matthæum. Venit Johannes Baptiſta prædicans in deſerto judeæ, & dicens penitentiam.

Incip. Þatt ſannt iohan ſƿa ſƿiþe ᵹunᵹ. biᵹann dꞃihhtin to þeoꞃꞃtenn:. þat ƿiſſ ᵹod hiſne ful i ƿiſſ till uꞃe ᵹunᵹeᵹenᵹe. þatt hemm biꞃꞃþ afftˉ heoꞃe mahht biᵹinnenn ᵹodd to cƿemmenn.

Inter coll. 236 & 245 deſiderantur folia bina.

XVIII. col. 256. Secd Joannem. Miserunt Judæi ab Ierosolymis sacerdotes & Levitas ad Joannem.

Incip. Forrþi ꝥ sannt iohaness word sprang wide ⁊ side o lande. Forr ꝥ he wass ut ouum mann. i laress ⁊ i dedess. and forr ꝥ he bigann himmsellf þær þær he wass i wesste. to fullhtnenn baldeliȝ þe follc þatt wass næfr ær bigunnenn.

XIX. col. 267. Secd Matthæum. Venit ihs̄ a Galilæa in Jordanem ad Johannem ut baptizaretur, &c.

Incip. Vnderr þa dagess alls uss seggþ Matheow þe goddspell wrihhte. Comm iesu crist off galile fra nazaræþess cheffstre. till flumm iorrdan till sannt iohan. þær he stod follc to fullhtnenn. ⁊ crist ta wollde fullhtnedd beon at sannt iohaness hande.

Inter coll. 276 & 281 deest folium unum.

XX. col. 281. Secd Matthæum. Ductus est ihc̄ a spiritu in desertum, ut temptaretur à diabolo.

Incip. Forrþ wihht se iesuss fullhtnedd wass. he wennde himm inntill wesste. þe goddspell seggþ þatt he wass ledd þurrh gast inntill þe wesste. and tatt forr ꝥ he shollde þær beon fandedd þurrh þe deofell.

Post coll. 296 deest folium unum.

XXI. col. 306. Secd Joannem. Altera die vidit Joannes esum venientem ad se & ait, ecce agnus dei.

Incip. Afft ꝥ iesuss fandedd wass þurrh deofell i þe wesste þær afft comm he sone anan till sant iohan bapptisste. ⁊ sannt iohan bapptisste sahh þe laferrd crist himm oeȝhenn. ⁊ seggde to þe leode þuss. Swa summ þe goddspell kiþeþ. Loc here cummeþ godess lamb þatt shall forr menn be offredd.

XXII. col. 309. Secd Johannem. Altera autem die stabat Johannes, & ex discipulis ejus duo, &c.

Incip. Ðær affterr onn an oþerr dagg. stod sannt iohan bapptisste ⁊ tweȝȝen stodenn þær wiþ himm. off hise leorrningcnihhtess. ⁊ he sahh ure laferrd gan. ⁊ seggde þuss wiþ worde. Loc here. þiss iss godess lamb.

XXIII. col. 330. Secd Johannem. Nuptiæ quidem factæ sunt in chana Galileæ, &c.

Incip. Vpp o þe þridde dagg hilammp Swa summ þe goddspell kiþeþ þatt i þe land off galile wass an bridale garrkedd. ⁊ itt wass garrkedd in an tun þatt wass cana gehatenn. ⁊ cristess moderr Marrȝe wass att tatt bridaless sæte.

XXIV. col. 354. Secund. Joannem. Prope erat Pasca Judæorum & ascendit ihc̄ ierosolymam & invenit in templo vendentes oves & boves & columbas, &c.

Incip. Afft þatt tatt te laferrd crist þe wat̄ hafde wharrfedd. till win i cana galile þurrh hiss goddcunde mahhte. afft alls uss seggþ þær goddspell. forr he wiþ hise postless. inntill ann oþerr tun ꝥ wass Cafarrnaum gehatenn.

XXV. col. 371. Secund Joh. Erat homo ex Pharisæis Nichodemus nomine, princeps Judaeorum, &c.

Incip. An mann amang iudisskenn þed. wass nicodem gehatenn. off ꝥ farisewisshe folc. þatt lærredd wass o boke. an allderrmann. an hæfedd mann ino issraæle þede.

Post coll. 376. habetur pars folii dilacerati.

XXVI. col. 384. Secund Joh. Sic deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret, &c.

Incip. Ðurrh ꝥ te laferrd seggde þuss till nicodem wiþ worde. Swa luvede þe laferrd godd þe werelld. tatt he sennde hiss aȝhenn sune allmahhtiȝ godd to wurrþenn mann on erþe to lesenn mannkinn þurrh þiss dæþ ut off þe defless walde.

XXVII. col. 390. Secund Joh. Postea venit ihc̄ in Judæam terram, & discipuli ejus. & illic morabatur & baptizabat.

Incip. And siþþen comm þe laferrd crist swa summ þe goddspell kiþeþ. intill iudea land himm sellf wiþ hise leorrningcnihhtess, ⁊ tær hilæf he þa wiþ hemm ⁊ toc þa þær to fullhtneon.

XXVIII. col. 391.

XXVIII. col. 391. Secund John̄. Quem enim misit deus, verba Dei loquitur. Non enim ad mensuram dat deus spm.

Incip. He þatt ƿass hiderr sennd þurrh ᵹodd. he spekeþ ᵹodess ƿorde. Forr ᵹodd ne ᵹifeþ nohht ƿiþ mett. hiss ᵹastess hal ᵹhe þroƿe.

Inter coll. 398 & 407 desunt bina folia, & pars posterior hujusce Sectionis cum priore sequentis, in illud D. Johannis.

XXIX. In principio erat verbum, & verbum erat, &c.

XXX. col. 421. Secund Joan̄. Jesus audiens quia murmurabant Pharisæi quod baptizaret.

Expl. Affterr þ ure laferrd crist þe follc beᵹunnen haffde to fullhtnenn i iudea land. þurrh hise lerninnᵹcnihhtess. he cneƿ ƿel als itt ƿriteþ uss iohan þe ᵹoddspell ƿrihhte þatt tatt farriseƿisshe follc stranᵹ ƿraþþe takenn haffde ᵹæn̄ himm.

XXX. col. 424. Secd Lucam. Herodes misit & tenuit Iohm̄. & alligauit in carcere propt̄ Herodiadem.

Incip. Herode kinᵹ off Galile toc Sannt Iohan Bapptisste. ⁊ band himm ƿiþ irrnene band. ⁊ ƿarrp himm i Carrcerrne. ⁊ tatt ƿass forr Herodian Filippess ƿif hiss broþerr.

"Ormini nostri Opus (in Capp. supra ccxl. distinctum) ex pluribus constitisse libris inde "constat, quia in Indice Textuum Evangelicorum totius operis, ad quinquagesimum, adscripsit "non nemo manu veteri, *huc usq; I uolumen*; in quo tamen, omnia desiderantur à Columna "ccccxxvi. In secundo igitur volumine extabat caput LVII; in quo Auctori de Dominica Ora-"tione, Paraphrastico suo more, tractandum erat: cujus jacturam non possum non dolere, quip-"pe quod (si extiterat) haud contemnendum Normanno-Saxonicæ Dialectus mihi exhibuisset spe-"cimen; ut qui omnia ejusdem Orationis divinæ exemplaria Anglo-Saxonicè & Anglicè exarata "colligere destinavi, & in certum etiam Ordinem digerere. Ex quibus, sic in unum collectis, de "linguæ Anglicanæ Origine & Progressu ab annis circiter septingentis, cuivis docto fas esset "Dissertationem instituere.

NE. D. 19. *Codex membr. in octavo, in quo, præter Imaginem Dom. nostri Jesu Christi, dextra sceptrum, sinistra volumen tenentis, cum S. Dunstano ad pedes ejus provoluto, ejusdem* * *Dunstani manu delineatam & depictam cum inscriptionibus, quæ cum icone in D. Hickesii Grammat. cap. 22. exhibentur. Præter hanc, inquam, Iconem; præter partem potissimam libri primi Eutici Grammatici de Discernendis Conjugationibus (fol. 2) in quo nonnulla verba Britannice (ut videtur) Glossata sunt; præter Lectionem quandam ex libro Deuteronomii Græce & Latine litteris Saxonicis scriptam, fol. 19. præter Notam de numeris linealibus, superficialibus & solidis, cum Alphabeto Nemnini Britannico seu potius Runico, haud satis accurate pridem publicato inter Epistolas Usserii Armachani, fol. 20: præter Tabulas Lunares, fol. 20. b. & Tab. Paschalem ab A. D. 817 usque ad A. D. 832, fol. 21. præter Expositionem in illud Apostoli* Qui peccatum Chirographi delet, *fol. 21. b. Præter Experimentum (ut dicitur) de luna, fol. 22: præter multa de Ponderibus & Mensuris, (ubi plurima verba Britannica aut Hibernica) fol. 23. præter Testimonia & Lectiones ex Prophetarum libris, Græce & Latinè, his quidem litteris Saxonicis, illis autem Latino-Græcis Capitalibus, præmisso Alphabeto Latino-Græco, fol. 24: præter Ovidii Nasonis Artis Amatoriæ librum primum, litteris Saxonicis antiquioribus scriptum, in quo etiam, alia plurima verba Britannico occurrunt glossata, ut videre est, fol. 37, &c:*

Fol. 10. *Habetur Saxonica Homilia de Inventione Sanctæ Crucis, cui tamen Titulus est abrasus.*

Incip. Geheraþ ᵹe nu hƿæt ic eoƿ secᵹan ƿille. ymbe þa halᵹan Rode þe Crist on-þroƿode. hu heo on þeosne dæᵹ ᵹefunden ƿæs. þa ða ƿæs aᵹan an hund ƿintra ⁊ þri ⁊ þritti ƿintra æfter Cristes þroƿunᵹe ⁊ upstiᵹe to heofenum:· Ða rixode Constantinus se mære Casere on Roma-byriᵹ.

Expl. Si him simble þanc þæs þe he for us þroƿode. ⁊ si him simble lof ⁊ ƿuldor ealre his ᵹodnessa þe he mancynne ᵹecyd hæfð. a on ealre ƿorulda ƿoruld a on ecnesse. AMEN.:

---

* *Dunstanum enim cùm Pingendi tum scribendi laude celebrem fuisse, ex vitæ ejus scriptore (qui ipsum noverat) his verbis decemus.* Hic itaque inter sacra literarum studia. ut in omnibus esset idoneus. artem Scribendi necne Citharizandi, pariterq; Pingendi peritiam diligenter excoluit. atq; ut ita dicam. omnium rerum utensiliū uigil inspector fulsit. vid. MS. Cott. inscr. *Faust.* B. 13.

NE. C. 3. 11. *Codex membr. in fol. min. seculo duodecimo ineunte (ut videtur) scriptum, in quo continetur.*

I. *Boethius de Consolatione Philosophiæ, Paraphrasticè in linguam Saxonicam versus per Ælfredum Regem. Hunc Cod. transcripsit vir clariss. Franciscus Junius, & apographum suum, cum optimæ notæ Cod. Cottoniano contulit.*

II. *Oratio ad Deum, Saxonicè, quam typis edidit in Boethio suo pag. 149, D. Christophorus Rawlinsonus, de quo infra plura.*

NE. F. 3. 15. *Codex memb. in fol. ante conquæstum Angliæ Scriptus, in quo continentur.*

I. *Evangelia quatuor Saxonicè versa.*

Hunc Cod. MS. *Rev. D. Matthæi Parkeri peculiarem fuisse, hoc facit ut credam. Nempe, quia Evangeliorum Dominicalium & Festorum dierum titulos sive Rubricas, è Cod.* MS. *Bibliothecæ publ. Cantab. in nostrum* MS. *Oxoniensem insertos deprehendo. Nam in hoc Cod. ut rectè observat Dn. Mareschallus,* Rubricæ sive Tituli, recentiori manu inseruntur: *immo & desunt ii in hoc libro, qui in Cantabrigiensi* MS. *desiderantur. Mitto, quod pars prior & posterior Evang. D. Marci, pars posterior D. Lucæ & D. Joannis per Neotericum quendam restituuntur, jubente (ut maxime probabile est) eodem D. Matth. Parkero, cui nihil antiquius quam perfectiorum exemplarium ope, sacrarum lacunas supplere, & mutilos & truncatos Codices, integros & perfectos reddere.*

Ad hunc Cod. MS. *instituta fuit prima editio Evangeliorum Anglo-Sax. cum versione Anglica, Lond. A. D.* MDLXXI. *per Joannem Foxum, sub auspiciis Reverendissimi viri Dn. Matth. Parkeri Archiep. Cantuariensis. Dein A. D.* MDCLXV *Franciscus Junius, & Thomas Mareschallus nitidiorem & magis correctam Editionem eorundem, publico Orbis litterarii beneficio Dordrechti emiserunt: examinatis prius tribus aliis Codd. nempe Bibl. publicæ Cantab. altero, altero Bibl. C. C. C. C. tertio verò Hattoniano, quorum omnium selectiores Lectiones à Fr. Junio collectæ, in D. Tho. Mareschalli Observatt. lectori dantur. De his Codd.* MSS. *(sicut & de binis vetustissimis aliis Farmenni & Eadfridi) multa narrat notatu digna cl. Mareschallus in observatt. in versionem Anglo-Saxonicam: Multa quoque à me de iisdem Codd. & de alio cod. Evangeliorum Anglo-Sax. Cottoniano, qui hactenus intactus manet, infra dicenda sunt.*

LAVD. E. 80. *Codex membr. in quarto Dono. in quo continentur.*

I. fol. 1. *Annales Anglo-Saxonici à Christo nato, usque ad An. Dom.* 1144.

Incip. Bpittene Iglande iſ ehta hund mila lang. ⁊ tpa hund bpad.
Expl. Dauid begunnon . . . .

Ex hoc Cod. (una cum aliis quibusdam, de quibus infra, suo ordine verba faciemus,) præclaram Chronici Saxonici Editionem, cum versione Latina, Indice rerum Chronologico qui locupletissimus est, Regulis ad investigandas nominum Locorum Origines, Nominumque Locorum & Virorum in Chronico memoratorum Explicatione adornatam, prælo, ingenti suo opere paratam, Oxoniæ A.D. 1692. *publici juris fecit vir Rev. & eruditissimus Edmundus Gibson, A. M. Collegii Reginæ in Academia nostra Socius, & Reverendissimo Domino Thomæ Archiepiscopo Cantuariensi à Bibliotheca & à Sacris.*

Quod attinet ad scriptionem hujusce Cod. omnia usque ad finem anni 1121, *fol.* 81, *eâdem manu, eodemque Atramento manifestè sunt conscripta. Ex quo* LXXX *ea folia, quæ illud præcedunt, eodem anno, eademque manu exarata existimo. Cæterum in foliis quæ sequuntur, nempe ab initio anni* 1122, *ad an. usque* 1132, *etsi facies Atramenti plane alia sit, ab eodem tamen scriptore, exarata esse sentio. Quæ autem sequuntur ab anno Chr.* 1132, *usque ad an.* 1143, *in quo abrupte desinit Codex; aliena manu, prioris tamen æmula & imitatrice scripta esse videntur.*

II. *In Margine libri, fol.* 86. *b, &c. adscribitur Gallicè Chronicon breve de rebus Britannicis, à Bruto ad Edwardum I. Angliæ Regem, quod sic*

Incip. Devant la nativite nostre Seineur Mil ⁊ cc. anz vint Brutus.
Expl. Apre ly fu Rei Edward sun fiz. beau bacheler. pruz e vailant.

De

De hoc libro MS. *sic disserit, in Præfatione sua laudatus Dn. Gibsonus,* Codici, *inquit,* quem LAUD. dicimus (inter eos utpote libros reposito, quos D. Gulielmus Laud, Archiepiscopus Cantuariensis, Bibliothecæ Bodleianæ donavit) primum merito locum tribuimus. Huic uni plus debent Annales Saxonici, quam cæteris omnibus. Misso enim, quod ab anno MLXX. non alio quovis Codice usi sumus; ante istum etiam annum, ex illo nova quamplurima adjecimus, lacunas multas supplevimus, vitia etiam infinita, quæ in alios Codices irrepserant, istius beneficio emendavimus. In membranis nitide ac eleganter scribitur; ita ut in eo nec auctoris diligentiam, neque Librariorum curam quisquam facile desiderare possit. A diversis Librariis, diversis etiam temporibus scriptum fuisse, Characterum differentia testatur. Ut enim illius Idioma ad nostrum sermonem paulatim deflectit, ita etiam literarum formæ ad nostrum scribendi morem, sub finem, propius accedunt. De Bibliotheca ad quam olim pertinuit, etsi nulla fiat mentio, (quæ quidem in vetustis manu scriptis Codicibus fere conspicitur,) dubitari tamen non potest, quin ad Monasterium Petroburgense spectaverit. Istius enim negotia, ab aliis omnibus Codicibus prætermissa, frequenter attingit. Quid quod tres integras Chartas, ad eum locum pertinentes, suis locis insertas conspicimus?

An vero hic Cod. sit ille Petroburgensis à Joan. Josselino perlectus, cujus lectiones variantes è margine Cod. MS. *C. C. C. C. ad Chronologiam suam attexuit Abrahamus Whelocus, hoc facit ut dubitem; nempe ingens illa discrepantia inter Lectiones istas, in editione Wheloctana uncis inclusas, & hunc Cod. in quo maximæ ex parte lectiones illæ aut desiderantur, aut aliis verbis exprimuntur, aut denique, recentiori manu inseruntur.*

Quinetiam Lectores sunt monendi, hunc Codicem membranaceum foliis Chartaceis puris interpositis, in ea forma, quam vocant in folio, compactum esse. In quibus quidem Chartis (sicuti haud rarò in ipsis Membranis) scriptæ sunt Lectiones variantes antiquissimi Cod. MS. *cujus nota in Bibliotheca C. C. C. C. est S. 11. manu, me judice, D. Gul. L' Isle, de quo, infra plura.*

III. *Ad calcem libri habetur Syllabus Homiliarum Saxonicarum, quæ inveniuntur in Codd* MSS. *Bibliothecæ C. C. C. C. & Codice* MS. 26 Class. à dextra, ser. suprema *in Bibliotheca Col. Trinitatis Cantabr. quem Syllabum, ut male memini, typis edidit Doctissimus & Rev. vir Dn. Georgius Hickesius, in Grammaticarum Anglo-Sax. &c. Edit. priori, Oxon. A. D.* 1689.

Nec puto, prætereundum est, quod D. Matthæum Parkerum horum Annalium lectorem diligentissimum fuisse comperi: ex eo, quod signa illius manus, subductas nempe lineolas rubras frequenter in hoc Codice videre est.

LAUD. F. 17. *Codex membr. in octavo oblongiori, paullo post Conquisitionem Angliæ scriptus, in quo continentur*

I. fol. 1. *Canonum Ecclesiasticorum libri quatuor: sc. eorundem Cann. quorum Codex Wigorniensis, exemplar alterum est.*

LIBER PRIMUS.

Ðiſ iſ æꞃeſt ſe ꝼoꞃma Capitul. hu hit ᵹebyꞃað to ꝼoꞃſceaƿienne be þæꞃe ſynne mæðe.·

Incip. Hit ᵹebyꞃað ꝥ ſe Saceꞃd ſmeaᵹe ſynꝼulꞃa manna bote be Biſceopeſdome:·

II. fol. 5. LIBER SECUNDUS.

Can. 1. Be þam men þe ƿilleſ man ſlyhð.

Incip. Be læꞃeda man þe oðeꞃne oꝼſlyhð butan ᵹylte.

Notandum est, quod in hoc libro, Canon IX, *ponitur loco Canonis* VIII.

Canon XVII *sequentem Titulum præ se fert: rectiùs, me judice, quam Codex Wigorn.*

Can. 17. Be unᵹehadod mædene þe to unꞃihtum bæmede ᵹeꝼæꞃð:·

Incip. Giꝼ hƿylc man ƿiꞃiᵹe on hiſ nehſtan maᵹon.

Canones vero qui sequuntur, hisce Titulis gaudent.

Can. 18. Be þam men þe on hiſ maᵹan ᵹeƿiꞃað:·

Incip. Giꝼ hƿa Mynecene þe Godeſ bꞃyd bið ᵹehaten, him to ƿiꝼe nimð:·

Can. 19. Be þam þe sct̄ Gregorius spræcð be unrihtum hæmede:·

Incip. Nis na alyfed ænigum Cristenum. þ he oftor wifige þænne twa.

Can. 20. Be þam men þe gelomlice wif þing begæð:·

Incip. Wif eall swa gif hyre forman were forðsið gehyrig.

Can. 21. Be þam hu gesyn hiwan heora þeowas healdan sceolan for Gode:·

Incip. Haligre bec tæceað hwæt ælcum geleaffullum were to donne is.

Ab hoc Can. usque ad finem Lib. II. inter se convenit utrumque exemplar.

III. LIBER TERTIVS.

1. Be gehadodra manna wifunga:·

Incip. Gif Mæsse-preost ł Diacon wifigen þolian heora hades.

2. Eft be Godes þeowum:·

Incip. Gif se Mæsse-preost geleahtrod wæs mid heafodlicum leahtrum.

3. Be þam men þe gyrnð Sacerd hades:·

Incip. Gif Mæsse-preost ł Diacon man slea.

4. Be þam þe se Sacerd hine healdan sceal:·

Incip. Godes Sacerdas ⁊ Diaconas. ⁊ oðer Godes þeowas.

5. Be þam Bisceopum. ⁊ be oðrum Godes þeowum:·

Incip. Soðlice eallunga is forboden on haligum bocum.

In Lib. II. *(uti supra notavimus) hic Cod. videtur Codice Wigorn. emendatior: in initio autem libri* III. *Codex Wigorn. (sicut & alius, qui in Bibl. C. C. C. C. inscribitur.* L. 12.) *Ordine & Numero Canonum hoc Cod. perfectior & accuratior est. Dein vero ad finem Lib.* III. *in omnibus fere consentiunt uterque Codex, nisi quod in hoc libro Canonis* x *Rubrica* Be þam ylcan, *non casu, sed consilio, prætermissa videtur.*

IV. fol. 14. LIBER QVARTVS.

Hit is ðeah to witanne hwy þeos Feorðe Boc sy uncapitulod. nu ða ærran Bec synt gecapitulod. þ is forþam þe þeos feorðe Boc is genumen of þam þreo bocum. ⁊ þ man on þim þreom hwæðe findan ne mæg. hit man fint on þisse feorðan. ægðer be maran þingum ge be læssan. openlicor ⁊ hwædlicor:·

Incip. Gif hwylc Biscop man ofslea þolige his Hades.
Expl. Gif he þurh unnytte ceaste man ofslea. fæste x gear.

Hunc Tractatum etiam exhibet Codex Wigorniensis, omissis tamen Sectionibus nonnullis, quas & in hoc Cod. & in illo Bibl. Coll. C. C. C. cujus Nota est L. 12. *invenire licet. In hoc quoque Cod. à fol.* XXIII. *(uti notavit doctissimus Gerardus Langbainius) desideratur folium unum quod Cod. Bibl. C. C. C. C. beneficio, facile suppleri potest.*

V. fol. 24. b. *Sequitur Collectio Canonum Ecclesiasticorum & Poenitentialium, sine Titulis & Rubricis. Horum Cann. aliqui inveniuntur in Cod. Wigorn. cum suis Rubricis, ad fol. 87 mutato tamen ordine. In aliis quoque Codd. quosdam horum Cann. sæpissime invenis descriptos, prætermissis reliquis, quorum (forte propter frequentiorem eorundem usum) alios quidem habet, alios autem non habet Cod. Wigorn. & id genus alii nonnulli. Verum universa collectio ex Poenitentialibus Gregorii Magni, Theodori Archiepiscopi Cantuariensis, Ecgberhti Archiepiscopi Eboracensis, &c. videtur excerpta, & in quattuor Partes, (ut ita dicam) distincta; quarum*

VI. *Pars prima sic*

Incip. Se man se ðe mænne Að swerað on Cyricean. xi. gear fæste. Gif he hit for neode do. iiii. gear fæste.
Expl. Swa hwylc man swa þas Scrift-boc tilige to abrecanne, on ecere fordemednysse he sy fordemed:·

VII. fol. 27. b.

VII. fol. 27. b. *Secunda Pars sic*

Incip. Ðis sýnd þa riht Ymbren-dagas þe man mid rihte healdan sceal. Ðæt is on Kł Martii on þæra forman wucan.
Expl. Sumum gear bota sumum ma gear. ⁊ eft be gýltes mæðe. sumum monð bote. sumum ma ƿicena. sumum dæg bota. sumum ma dagena. ⁊ sumum ealle his lif dagas :-

VIII. fol. 28. b. BE ÐEODORES GESETNYSSE ÐV MAN SCCAL FÆSTEN ALYSAN:-

Incip. Ðeodorus se halga ⁊ se goda Biscop.

Hujusce Constitutionis Titulus, in hoc Cod. desideratur; occurrit autem cum Constitutione ἀκεφάλῳ *in Cod. Wigorn. fol. 67. b.*

IX. fol. 30. b. Sequuntur Canones Partis quam Tertiam voco hujus Collectionis; quos fere omnes habet Cod. Wigorn. suis Rubricis insignitos, v. g. Can. primus qui sic in Rubris inscriptus.

IVDICIVM DE PECCATIS MVLTIS.

Incip. Seo æfeste forlætnesse is sýnena fulluht.
Explicit autem Pars III sic, for hine man singeð Mæssan. sýððan ælc se ðe ƿýle:-

X. fol. 36. b. Pars IV sic

Incip. Ƿif motan under bruodum hrægle to husle gan. swa swa Basilius dæmde.
Expl. And to mýcelre þearfe be hit gebeð. se þe eall gelæst ꝥ he gode behateð:-

In hac parte, ostenditur quibus bonis operibus expianda peccata forent ab hominibus summæ, fol. 40. b. mediæ, fol. 41, denique infimæ sortis & conditionis, fol. 41. b. Infimæ autem sortis homunciones, non tantum ad facienda bona opera, quæ suæ conditioni conveniunt, monentur; sed etiam regnum Cœlorum miseram cutem flagellando, & istiusmodi exercitiis quæ morbificandæ Carni serviunt, ut lucrifacere possent. Quinetiam fol. 42. b. describitur ut Proceres & Magnates supplicia ista piacularia per amicos subire possent.

Nota autem, Lector, quod collectionem quam descripsi Canonum, in quatuor partes propterea distinxi, quod totidem Interstitiis in Manuscripto distincti esse videntur. Tu vero, si ut unum indivisum Opusculum, eam esse statues, equidem non adversabor.

XI. fol. 45. *Officium Confessarii, aliena (sed non absimili) manu cum sequentibus scriptum.*

Incip. Ðæt sceall se Scrifte geþencean. se ðe bið manna sawle læce. ⁊ heora dæda gewita.
Expl. Ðæs þu ær mid þinum lichaman on þinum life gefremodest. þon̄ ne bið ðan riht þær þe þu æfre gedydest godes oððe yfeles. Godes ælmihtiges eagum bemiðen:-

XII. fol. 47. *Officium Unctionis extremæ; Visitatio infirmorum; Commendatio animæ ad Deum. &c. Latine cum Rubricis Anglo-Saxonicis, truncatum in fine.*

Incip. Ðon gif hƿa to þam geuntrumod beo. ꝥ he haliges Smýrelses beþurfe. þon̄ tæcð se halga Apostol Scs̄ Iacobus hu man ymb ꝥ don sceal.

In Litania est oratio ad S. Eaduardum Angliæ Regem & Martyrem qui dolis Novercæ necatus fuit An. Dom. 961.

LAVD. E. 19. *Codex membr. in Octavo paullo post Conquæstum Angliæ scriptus, in quo continetur Versio Heptateuchi Saxonica, præter alia quædam Ælfrici Abbatis, hoc ordine.*

I. fol. 1. INCIPIT PREFATIO GENESIS ANGLICE.

Incip. Ælfric Munuc gret Æðelwærd Ealdormann eadmodlice:-
Expl. Mycel ýfel deð se unwritere. gif he nele hýs woh gerihtan:-

Hanc Præf. quam præmisit versioni suæ lib. Geneseos Ælfricus, primus publicavit Rev. vir Henricus Whartonus in Auctario Historiæ Dogmaticæ J. Usserii Armachani pag. 380. Latina

 versione

versione è regione posita, quam fecit D. Whartonus ex Anglica tralatione (quam solam flagitabat) eruditissimi Dn. Georgii Hickesii Decani Ecclesiæ Wigornensis.

II. fol. 3. INCIPIT LIBER GENESIS ANGLICE.

Incip. On anginne gesceop God heofenan and eorðan.
Expl. He wæs gelædd on his stowe of Egipta lande.

III. fol. 37. Ellesmoth on Hebreisc. EXODUS on Grecisc. Exitus on Leden. Ut-færeld on Englisc.

Incip. Þys synd Israele bearna naman.
Expl. Ne on ælc ge nan fyr on þam dæge.

IV. fol. 65. b. Her onginneð seo þridde Boc. þe is genemned on Ebreisc Uaiecra. ⁊ Leviticus on Grecisc. ⁊ Moisteralis on Leden. þæt is Þenung-boc on Englisc. forþa þara Sacerda þenunga synd þar awritene.

Incip. Drihten clipode to Moise.
Expl. And Israhela folce on Sinai dune.

V. fol. 72. Her ongið seo boc þe is genemned on Ebreisc Uagedaber þ is on Leden Numerus. ⁊ on Englisc Getel. forþam þe Israhela bearn wæron on þære getealde.

Incip. Drihten spræc witodlice to Moise.
Expl. Swa swa him dihte Iosue. FINIT.

VI. fol. 82. b. Her onginð seo boc þe is geoemned on Ebreisc Belle adabarim. ⁊ on Grecisc Deuteronomium. ⁊ on Leden Secunda Lex. ⁊ on Englisc Seo æftre æ.

Incip. Þis sint ða word þe Moises spræc.
Expl. Ætforan Israela folc.

VII. fol. 98. b. INCIPIT LIBER IOSVE. *Quæ verba in margine scribuntur, nam in ipso Textu, nulla est distinctio inter libros Deuteron. & Josue.*

Incip. Hit wæs æfter Moyses.
Expl. He him wæs geseald on Ephraim dune.

VIII. fol. 108. De libro IVDICVM, ANGLICE. (*Homilia.*)

Incip. Æfter ðam ðe Moyses se mæra Heretoga þæt Godes folc gelædde of Pharaooes heorette.
Expl. We endiað nu þisne Cwide. þus ðanciende ðam Ælmihtigan ealra his godnyssa. se þe æfre rixað on ecnysse. AMEN.

Hæc omnia (una cum aliis scriptis Saxon. de quibus infra plura,) ad hujus Cod. fidem, magno cum labore & sumptu, edidit vir nobis amicissimus Edwardus Thwaits A. M. nec non Collegii Reginæ in Academia nostra Socius, Oxoniæ An. Dom. MDCXCVIII.

Prius autem quam de cæteris quæ in hoc Cod. inveniuntur scriptis ad dicendum adgrediar; paucis de ipso Cod. MS. *Lectorem morari visum est.*

1. *Inter fol. 586. lacuna est unius excissi folii quam, beneficio Cod. membranacei Bibliothecæ publicæ Cantab. feliciter supplevit diligentissimus Editor.*

2. *In Codice inseruntur Lectiones quædam variantes, manu D. Gul. L'Isle, ex Heptateucho Cottoniano: ex quibus unam eamque præstantissimam selectam publici juris fecit editor. in notis. pag. 28.*

3. *Inter vers. 31 & 32 Cap. V. lib. Geneseos. h. e. fol. 6. Occurrit hæc Rubrica.* Her sputelað þas ælmihtigan Godes mildheortnysse. ⁊ his wundru hu he Noe bearh. ⁊ his wife ⁊ his teame æt þam miclan flode.

Cap. etiam XII. *h. e. fol. 9. præfigitur hæc Rubrica* Her sputelað þas ælmihtigan Godes mildheortnysse ⁊ his wundru. hu he Abraham gecor̄. ⁊ his bletsunga him sealde ⁊ his ofspringe.

Fol. 17. b. inter Capp. 22 & 23 vacuum cernitur spatium, cuidam Rubricæ destinatum.

Fol. 24. b. i. e. ad Vers. 2. Cap. XXXVII. *scripta est hæc Rubrica,* Her cydde God ælmihtig his mildheortnysse. þe he Abrahame behet on Iosepe Abrahames ofspring.

Quæ quidem Rubricæ in pag. 28. supracitata, ab Editore memorantur.

Fol. 28.

Fol. 28. hoc est, ad vers. 15 cap. XLI *aliud occurrit vacuum spatium, sicut & alia plurima per Pentateuchum Rubricis sparsim destinata.*

Quæ quidem omnia, ut & Epistola ad Æthelwærdum Nuncupatoria ostendunt non integram versionem SS. Bibliorum meditatum esse Ælfricum, sed tantum in eo operam navasse, ut Compendiosas ex iis Narrationes & Historiolas, quibus populus in istis, quæ maxime illos scire oportebat, erudiretur, in sermone vernaculo contexerat.

4. *Cap.* XXXI *lib. Numer. in hoc Cod.* MS. *deest, quod quidem diligenter quærens non inveni in Cod. Bodleiano, qui inscrib. LAVD. E. 33. ex quo descripsit Homiliam de Jobo, quam una cum Heptateucho suo Saxon. Publici juris fecit D. Edw. Thwaits.*

5. *Liber Judicum sermo quidem est, ut ex Cod. Juniano constat, cujus nota est C. & num. 23. fol. 108. in quo titulum hunc præ se fert.*

SERMO EXCERPTUS DE LIBRO IUDICUM, "qui sane sermo non solum in "iisdem verbis incipit, ac desinit, ac impressus liber, sed etiam de Imperatoribus & Regibus, spe"ciatim de Ælfredo, Æthelstano & Eadgaro, qui hostes suos per divinam fidem profligarunt, ea"dem ac liber impressus tradit.

Nis þis gewrit be anum men awriten. ac is be eallum. Scil. Epistol. Ælfrici quæ sequitur.

IX. fol. 115. b. *Incip.* Ic Ælfric Abbod on ðisum Engliscum gewrite freondlice grete mid Godes gretinge Wulfget æt Ylmandune. be þam þe wit nu her spræcon be þam Engliscum gewritum þe ic þe alænde. ꝥ þe wel licode þæra gewrita andgit. ⁊ ic sæde ꝥ ic wolde þe sum asendan git.

In hac Epistola, Wulfgetum multa docet de Trinitate, ac de Mundi creatione, deinde de recta vita instituenda quasi concionem habens in illud Matthæi Esto consentiens, &c. *perinde ac in Homilia illa Cod. Wigorn. fol. 124. in quo desiderantur verba monitoria* Nis þis Gewrite, &c. *cum integra Epistola ad Wulfgetum, utpote incipiente (fol. 124.) à verbis Evangelii* Esto consentiens, &c. *Tractatus autem in utroque Cod. sive Epistola sive sermo dicendus est, his verbis*

Expl. Getiðie us se ælmihtiga God ꝥ we magon eow secgan his halgan lare oft. ⁊ eow gehiersumnisse. ꝥ ge þa lare awendon to weorcum eow to þearfe. se ðe leofað ⁊ rixað a to worulde. AMEN.

X. fol. 120. b. Incipit libellus de Veteri Testamento et Nouo.

Þis gewrit wæs to anum men gediht. ac hit mæg swa ðeah manegum fremian.

Incip. Ælfric Abbod gret freondlic Sigwerd æt East-heolon. Ic sec þe to soðan ꝥ se bið swiþe wis se þe mid weorcum sprecð.
Expl. And ic awende hig on Englisc. ⁊ rædon gif ge willað eow sylfum to ræde.

EXPLICIT DE VETERI TESTAMENTO.

XI. fol. 131. b. INCIPIT DE NOVO TESTAMENTO.

Incip. Ic secge ðe nu Sigwerd ðæt ic her gesett hæbbe þas feawa byrna of ðam ealdan bocan on þære ealdan gecyðnysse under Moyses æ.
Expl. Loca hwa ðas boc awrite. write hig be þære bysne. ⁊ for Godes lufon hi gerihte þæt heo toleas ne beo þam writere to wihte ⁊ me to tale.

Binas has de utroque Instrumento Epistolas, ad fidem hujus Minoris exemplaris Pentateuchi, quod in Bibliotheca Cottoniana jam tum extabat, Angliæ versum edidit D. Gul. L'Isle. A. D. MDCXXIII. *Pentateuchi autem hoc exemplar in Bibliotheca Cottoniana extitisse docent ad D. Robertum Cotton. datæ Editoris literæ, quas repperi in Epistolarum volumine Bibl. Cotton. IV L. C. 3. Epist.* 303. & 337.

De Editione harum Epistolarum L'Isliana, Lectorem monitum velim; nempe, quod in Bibl. Bodl. inter Codd. MSS. *Rev. & summi viri Thomæ Mareschalli, n. 72. habetur exemplar hujusce libri impressi, in infinitis fere locis, manu doctissimi Franc. Junii F. F. emendatum & correctum.*

HATTON. 88. *Codex membr. in quarto fere quadrato scriptus, in quo continetur Liber Gregorii Papæ de Cura Pastorali, Paraphrastice in linguam Saxonicam versus per Ælfredum Anglo-Sax. Regem.*

I. *Habentur Capitula libri, num. LXV.*

II. *Præfatio Gregorii Magni (ut videtur) ad Joannem Ravennatensem Episcopum, quæ sic*

Incip. Ðu leofusta broður suiðe freondlice ⁊ suiðe freomsumlice ðu me tældest. ⁊ eað-mode in geðonce ðu me ciddest.

III. *Sequitur liber, qui sic in primo Capite*

Incip. Ðætte unlærde ne dyrren underfon Lareowdom.

Forðon ðe nan cræft nis to læranne ðæm ðe hine ær geornlice ne leornode.

Lib. Expl. Loca nu ðu goda wer Ioannes hu fægerne ⁊ hu wlitigne monnan ic hæbbe atæ-fred swa unwlitig writere swa swa ic eom. ðær ic hæbbe getæht hwelc Hierde bion sceal. to ðæm ic wæs gened mid ðinre tælnesse. ðæt ic nu hæbbe manege men gelæd to ðæm staðe fullfremednesse. on ðæm scipe mines moder. ⁊ nu giet hwearfige me self on ðæm yðum minra scylda. Ac ic ðe bidde ðæt ðu me on ðæm scip gebroce ðisses andweardan lifes sum bred geræce ðinra Gebeda ðæt ic mæge onsittan oð ic to land cume. ⁊ aræ me mid ðære honda ðinre geearnunga forðæm ðe ne hæf gehæfegad sio byrðen minra agenra scylda :- ——— Gif ðer ðegna hwelc ðyrelne kylle brohte to ðys burnan bete hine georne. ðylæs he forsceade scirost wætra. oððe him lifes drync forloren weorð :-

IV. *Præfigitur Codici à Librario descripto inclytissimi Regis Præfatio sive Epistola ad Werferthum Episcopum Wigorniensem, quæ sic*

Incip. Ælfred Kyning hateð gretan Wærferð Biscep his wordum luflice ⁊ freondlice.

Hanc Præfationem primus edidit Reverendiss. Dom. Matthæus Parkerus Archiep. Cant. cum versione interlineata duplici, Anglica & Latina. Eandem iterum Saxonicè & Latine ad calcem vitæ Ælfredi Regis, Oxoniæ Anno Dom. 1678, ediderunt ÆLFREDI REGIS ALUMNI, i. e. Magister & Socii Collegii Magnæ Aulæ Universitatis Oxon. quo in Collegio, per aliquot annos jam proxime elapsos, me bonis Literis operam navasse, non possum quin hic grato animo recognoscam.

V. *Sequitur Præfatio altera ejusdem Ælfredi Poetarum Saxonicorum Principis Rhythmice scripta, quam hic recudere placuit.*

Ðis ærend Gewrite Agustinus. ofer sealtne sæ Suðan brohte. iegbuendum swa hit ær fore adihtode. Dryhtnes cempa Rome Papa. ryhtspell monig. Gregorius gleawmod gind-wod. ðurh sefan snyttro searo ðonca hord. Forðæm he moncynnes mæst gestrynde. rodra wearde Rom-wara betest monna modwelegost. mærðum gefrægost :- Siððan min on Englisc. Ælfred Kyning. awende worda gehwelc. ⁊ me his writerum sende Suð and Norð. he hit him swelcra ma brengan bi ðære bisene. ðæt he his Biscepum sendan meahte. Forðæm hi his sume ðorfton. ða ðe Læden spræce læste cuðon :-

His Versibus intelligimus, quod primus omnium Augustinus Anglorum Apostolus, Gregorii librum Pastoralem secum in Angliam adtulit: librum forsitan suæ Missioni inprimis necessarium. Quorum autem rogatu, & quo consilio, in Gregorio Saxonicè vertendo, negotium adhibuit suum tantus Rex, ipse in Præfatione prima pluribus docet. Ða ic (inquit) ða gemunde hu sio lar Lædeo geðiodes. ær ðissum afeallen wæs giond Angel-cynn. ⁊ ðeah monige cuðon Englisc gewrit aræ-dan. Ða ongan ic on gemang oðrum mislicum ⁊ manigfealdum bisgum ðisses Kynerices. ða boc wendan on Englisc. ðe is genemned on Læden Pastoralis. ⁊ on Englisc Hierde-boc. hwilum word be worde. hwilum andgit of andgite. swa swa ic hie leornode æt Plegmunde minum Ærcebiscepe. ⁊ æt Assere minum Biscepe. ⁊ æt Grimbolde minum Mæsse-Preoste. ⁊ æt Io-hanne minum Mæsse-Preoste :- Siððan ic hie ða geliornod hæfde. swa swa ic hie forstod. ⁊ swa ic hie andgit fullicost areccean meahte. ic hie on Englisc awende. Ond to ælcum Biscep-stole on minum Rice wille ane onsendan. ⁊ on ælcre bið an Æstel. se bið on fiftegum Mancessan :. Ond ic bebiode on Godes naman ðæt nan mon ðone Æstel from ðære bec ne do. ne ða Boc from ðæm Mynstre. Uncuð hu longe ðær swa gelærede Biscepas sien swa swa nu

Gode

Gode ðonc wilhwær sienden:. Forðy ic wolde ðæt hie ealneg æt ðære stowe wæren. buton se Biscep hie mid him habban wille. oððe hio hwær to læne sie. oððe hwa oðre biwrite:.
Ex quibus etiam clare apparet, Pientissimum Regem & bonarum litterarum fautorem maximum, Regni sui unicuique Ecclesiæ Episcopali, exemplar unum mittere secum statuisse.

Porro, in summitate primæ pag. Epistolæ Ælfredi R. ad Werferthum Episc. Wigorn. (quæ etiam est prima pag. Codicis) exaratus est quæ sequitur Inscriptio litteris Capitalibus. quæ locum memorat cui Translationis suæ exemplar unum Rex missurus erat.

✠ ÐEOS BOC SCEAL TO WIGORA CEASTRE.

Quoad Scripturam hujus Cod. Lectorem monitum velim, eam id genus esse, quæ in usu apud A. Saxones erat in priscis temporibus, antequam Regnaxte ipso Ælfredo, vetus scribendi ratio in novam mutari cœpit. Vetus autem illa hujusce Codicis duplex est: nempe altera qua scriptæ sunt Præfationes Ælfredi Regis, quæ proxime accedunt ad manum vetustissimi Codicis Cottoniani, qui peculium Plegmundi fuisse vulgo dicitur, de quo quidem Cod. infra plura: altera, qua cætera scribuntur, (unum si excipias folium, à Cod. abscissum, & Fran. Junii manu restitutum,) antiquitatis laude videtur certare cum Annalibus Anglo-Saxonicis Ecclesiæ Christi Cantuariæ, quorum potissima pars Manuscripta fuit A. D. 891. qui quidem Cod. jam nunc Bibliothecæ C. C. C. C. notatur S. 11. à me fusius infra describendus, cùm ordine, Codd. Saxon. illius Bibliothecæ descripturus sum. Præfationem Regii Translatoris ad Werferthum tunc temporis Episc. Wigorn. fuisse inscriptam, paulo ante significavi; Addo quod unumquodque exemplar hujusce Versionis nomen illius Episcopi præ se ferebat, in cujus & Ecclesiæ usum ex Autographo descriptum fuit. Sicut enim in hoc Cod. nomen Werferthi; sic in alio Cod. Cottoniano nomen Hebstani Episcopi; in Cod. Cantabrigiensi nomen Wulfsigi Episcopi legimus. Denique, quia docet Inscriptio, hunc Cod. fuisse destinatum Ecclesiæ Wigorniensi, ex eo constat illum non adhuc ad Ecclesiam missum fuisse. Hæc de nobilissimo hoc Cod. qui ante octingentos annos Ælfredo Rege jubente scriptus erat. Utrum vero apud exteras gentes, Regia id genus monumenta, in patria lingua conscripta, extent, dum docti ubique silent, me id nescire fateor.

HATTON. 100. *Codex membr. in fol. min. à diversis Librariis scriptus, in quo continetur.*

I. *Præfatio Ælfredi Regis ad Versionem Saxonicam Dialogorum Gregorii Papae.*

Ic Ælfred gyfendum Criste mid Cynehades mærnesse geweorðad hæbbe cuðlice ongiten, ⁊ þurh haligra boca rædunge oft gehyred. þ us an God swa micele healicnysse woruld geðingða forgifen hæfð. is seo mæste ðearf þ we hwilon ure mod geliðian ⁊ gebigian to ðam Godcundum ⁊ gastlicum rihte. betweoh þas eorðlican carfulnysse. ⁊ ic forþam sohte ⁊ wilnode to minum getrywum freondum þ hy me of Godes bocum be haligra manna þeawum ⁊ wundrum awriton þas æfter-fyligendan lare. þ ic þurh þa mynegunge ⁊ lufe getrymmed on minum mode hwilum gehicge þa heofenlican þing betweoh þas eorðlican gedrefednyssa:. Cuðlice we magon nu æt ærestan gehyran hu se eadiga ⁊ se Apostolica wer Scs Gregorius spræc to his Diacone þam wæs nama Petrus. be haligra manna þeawum ⁊ life. to lare ⁊ to bysne eallum þam þe Godes willan wyrceað. ⁊ he be him silfum þisum wordum. ⁊ þus cwæð.

II. *Sequitur Præfatio ipsius Gregorii, quæ sic*

Incip. Sumon dæge hit gelamp þ ic wæs swyðe geswenced.

Hæc Præfatio, sicut & Capitula libri Dialogorum primi extant integra. Desideratur autem folium primum primi Libri, in quo scriptum fuit pene totum Cap. 1. Folium etiam aliud deest, quod complectebatur Conclusionem Libri I, cum 9 Capitulis Lib. II.

III. *Liber II, qui in Rubrica inscribitur.*

Her onginneð seo æftre boc Dialogorum. be life ⁊ wundrum Scs Benedictes Abbodes.

Incip. Her upp yrneð se æftera stream ðære Godcundan spræce. se cymð of ðam burnon ðæs Gastlican willes.

In cap. XXXI. truncatur hæc Versio Dialogorum, quæ pulchre scripta fuit in hoc Cod. circa temp. Canuti Regis, ut videtur.

"Etsi vero Ælfredus doctissimus Rex pro suo in opus ipsum & Translatorem amore, pauca
"de Versione præfari non dedignatus est: haudquaquam tamen sibi persuadeat Lector Philo-Saxo,

"eum in Dialogis Gregorianis Saxonicè reddendis operam suam navasse. Nam plurimi ex Historicis, Werefrithum supra laudatum Wigorniæ Præsulem, eorum fuisse Tralatorem, uno "fere ore testantur. Ex quibus, hac de re, Asseru Scireburnensis Episcopi, qui fuit tum Regi "tum Werefritho coævus, insigne Testimonium proferam: At tunc Deus, *inquit*, —— veluti quædam luminaria, transmisit Werfrithum sc. Wigernensis Ecclesiæ Episcopum, in divina sc. Scriptura bene eruditum, qui imperio Regis libros Dialogorum Gregorii Papæ & Petri sui Discipuli de Latinitate primus in Saxonicam linguam, aliquando sensum ex sensu ponens, elucubratim & elegantissime interpretatus est.

II. *Fragmentum (uti vulgò dicunt) Hexæmeri S. Basilii Cæsariensis Episcopi, foliis tantum quatuordecim constans, pulcherrimè tamen & laxius exaratum. cui præmissa est Præfatio Translatoris, Poeticè in puriori Saxonico conscripta, quam heic totam Lectori exhibeo.*

Basilius se eadiga. be þam we ær writon. wæs swiðe halige Biscop. on Cesarean byrig. on Greciscre þeode. God lufigende swiðe. on clænesse wunigende. on Cristes þeowdome. manegra muneca Fæder. Munuc-hades himsylf. He wæs swyða gelæred. & swyðe mihtig lareow. & he Munuc-Regol gesette. mid swyðlicre gedrohtnunge. swa swa þa Easternan & þa Greciscean Munecas. lybbað hyra lif. God to lofe wide. He wæs ær Benedictus. þe us boc awrat. on Lædenre spræce. leohtere be dæle. þonne Basilius. ac he tymde swa þeah. to Basilies tæcunge. for his trumnysse. Basilius awrat ane wundorlice boc. be eallum Godes weorcum. þe he geworhte. on six dagum. Exameron gehaten. swiðe deorum andgite. & he awrat þa lare. þe we nu willað. on Engliscum gereorde reccean. þam þe his reccað. heo gebyrað to Munecum. & eac to Mynecenum þe Regollice libbað. for hyra Drihtnes lufe. under Gastlicum Ealdrum. Gode þeowiende. gehealdenre clænnysse. swa swa Cristes þegenas. campiende wið Deoflu. dæges & nihtes. Basilius cwæð ða on his boclican lare.

Initium Hexæmeri, Gehyr þu min bearn. þines Fæder myngunge. & þin eare ahyld. to minum wordum nu. & mid geleaffulre heortan. hlyste hwæt ic secge. Ic wylle þe seccan & soðlice læran. þ gastlice gewinn. hu þu Gode campie. & mid hwilcum gemete þu miht him þeowian.

Ex quibus, ut & ex iis quæ sequuntur in Cod. MS. *patet, hanc non esse Translationem Homiliarum S. Basilii de Hexæmero, sed suppositisii istius Tractatus S. Basilio adjudicati, cui Titulus hic est* Admonitio ad filium spiritualem, *quæ quidem Admonitio sic Latine incipit*, Audi, fili, admonitionem patris tui, & inclina aurem tuam ad verba mea. *Sic autem Explicit.* Et cum hi omnes pro suis criminibus Gehennæ ignibus mancipientur, justis sempiterna præmia tribuentur à Domino, quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Dominus diligentibus se.

III. INCIPIUNT CAPITES (*capita*) LIBRI MEDICINALIS.

"Tractatum hunc, Versionem esse Historiæ L. Apuleii Madaurensis de Virtutibus Herbarum, "evolvendo Cod. deprehendet Lector: Editione autem Apuleii, Bas. 1528. impressa, multo "ampliorem. Constat Capp. 184 versio Saxonica, Latina vero Editio impressa, 130 tantum ex"hibet. De Etymologia nominum Herbarum, in qua multus est Apuleius, non adeo erat sol"licitus Interpres Saxonicus, de Herbarum viribus in medendis morbis Auctoris mentem po"tius explicare, sui muneris esse ratus. Quam ob rem, Etymologica omnia penitus omisit. "Capitula quæ MS. sunt præmissa, omnium fere Herbarum nomina Saxonicè exhibent; quæ cum "haud multum mutata apud Anglos, Scotos, Germanos, Batavos, Suecos, Danos, reliquasque "Septentrionales gentes, jam nunc in usu sunt; omnia, additis Latinis ex MS. Græcisque ex "Apographo Juniano, (quæ Latina reddant intellectu faciliora) tum in Botanices ipsius tum "in Arctoarum Antiquitatum Cultorum gratiam, describere non gravatus, hic infra posui.

I. Nomen herbe Betonica. þ is Biscopwyrt. *Virtutibus hujus herbæ explicandis, videtur Interpres Saxonicus, in manibus habuisse libellum illum* de Betonica, *cujus quidem alii Antonium Musam, alii vero (& fortasse rectius) Apuleium Auctorem esse volunt.*

ἀρνόγλωσσον.	II.	Herb Arniglosa. þ is Wegbræde.
πεντάφυλλον.	III.	herb Pentafilon. þ is Fifleafe.
	IV.	herb Uermenaca. þ is Æscþrotu.
	V.	herb Sinphoniaca. þæt is Hænne belle.
	VI.	herb Uiperina. þ is Nædder-wyrt.
	VII.	herb Ueneria. þ is Beo wyrt.
	VIII.	herb Pes Leonis. þæt is Leon fot.
	IX.	herb Scelerata. þ is Cluf þung.
	X.	herb Batracion. þæt is Cluf wyrt.
	XI.	herb Artemesia. þ is Mucge wyrt.
	XII.	herbis Artemesia tagantes. þ is oðres cynnes Mucg wyrt.

ἀρτεμισία

ἀρτεμισία λεπτόφυλλος.	XIII.	Herƀ Artemesia leptafilos. ꝥ is þridden cynnes Mucg ƿyrt.
	XIV.	herƀ Lapatium. ꝥ is Docce.
δρακοντία.	XV.	herƀ Dracontea. ꝥ is Dracentse.
σατύριον.	XVI.	herƀ Satyrion. ꝥ is Hræfnes leac.
Γεντιανή.	XVII.	herƀ Gentiana. þæt is Feld-ƿyrt.
	XVIII.	herƀ Orbicularis. ꝥ is Slite.
	XIX.	herƀ Proserpinaca. ꝥ is unfortredde.
ἀριστολοχία.	XX.	herƀ Aristolochia. ꝥ is Smeru ƿyrt.
	XXI.	herƀ Nasturcium. þæt is Cærse.
ἱερόβολβος.	XXII.	herƀ Hieribulbum. ꝥ is Greate ƿyrt.
	XXIII.	herƀ Apollinaris. ꝥ is glof ƿyrt.
χαμαιμῆλον.	XXIV.	herƀ Camemeleon. ꝥ is Mageþe.
χαμαίδρυς.	XXV.	herƀ Chamedris. þæt is Heort clæfre.
	XXVI.	herƀ Chamælete. ꝥ is ƿulfes camb.
χαμαιπίτυς.	XXVII.	herƀ Chamepithys. þæt is Nepte.
χαμαιδάφνη.	XXVIII.	herƀ Chamedafne. ꝥ is Hræfnes fot.
	XXIX.	herƀ Ortimago. þæt ys Lið ƿyrt.
	XXX.	herƀ Brittannica. ꝥ ys Hæƿen nydele.
	XXXI.	herƀ Lactuca silvatica. þæt is ƿudu lectric.
	XXXII.	herƀ Argimonia. ꝥ ys Garclife.
	XXXIII.	herƀ Astula regia. ꝥ is ƿudu rofe.
	XXXIV.	herƀ Lapatium. þæt is Sƿudu docce.
	XXXV.	herƀ Centauria maior. þæt is Curmelle seo mare.
	XXXVI.	herƀ Centauria minor. ꝥ is Curmelle seo læsse.
	XXXVII.	herƀ Personacia. ꝥ ys Bete.
	XXXVIII.	herƀ Fraga. þæt ys Streoberige.
ἰβίσκος.	XXXIX.	herƀ Hibiscus. þæt ys Merse mealwe.
ἵππουρις.	XL.	herƀ Ippirus. ꝥ ys Æquiseia.
	XLI.	herƀ Malua erratica. ꝥ ys Hoc leaf.
βούγλωσσον.	XLII.	herƀ Buglossa. þæt is Hundes tunge.
	XLIII.	herƀ Bulbi scillitica. ꝥ ys Glædene.
	XLIV.	herƀ Cotiledon. ꝥ ys Umbiculus ueneris.
	XLV.	herƀ Galli crus. þæt ys Sattor laðe.
πράσιον.	XLVI.	herƀ Prassion. ꝥ ys Hare hune.
ξίφιον.	XLVII.	herƀ Xifion. ꝥ ys Foxes fot.
καλλίτριχον.	XLVIII.	herƀ Gallitricus. þæt ys ƿæter ƿyrt.
	XLIX.	herƀ Temolus. ꝥ ys Singrene.
ἡλιοτρόπιον.	L.	herƀ Æliotrophus. þæt ys Sigel hreorfa.
	LI.	herƀ Grias. ꝥ ys Mædere.
πολύτριχον.	LII.	herƀ Politricus. ꝥ ys Hymele.
μαλάχη ἀγρία.	LIII.	herƀ Malochinagria. ꝥ ys ƿudu rofe.
μήκων ῥοιάς.	LIV.	herƀ Metoria. þæt ys Hƿit popig.
οἰνάνθη.	LV.	herƀ Oenantes.
	LVI.	herƀ Narcisus. ꝥ ys Hals ƿyrt.
σπλήνιον.	LVII.	herƀ Splenion. þæt ys Brune ƿyrt.
πόλιον.	LVIII.	herƀ Polion.
	LIX.	herƀ Victoriola. ꝥ ys cneor holen.
	LX.	herƀ Consirma. ꝥ ys Galluc.
	LXI.	herƀ Asterion.
	LXII.	herƀ Leporis pes. þæt is Haran hig.
δίκταμνος.	LXIII.	herƀ Dictamnus.
	LXIV.	herƀ Solago maior. þæt is Helioscorpion.
	LXV.	herƀ Solago minor. þæt is Heliotropion.
παιωνία.	LXVI.	herƀ Peonia.
περιστερεών.	LXVII.	herƀ Peristereon. ꝥ is Berbena.
βρυωνία.	LXVIII.	herƀ Brionia. þæt ys Hymele.
νυμφαία.	LXIX.	herƀ Nimfete.
	LXX.	herƀ Crision. ꝥt ys Clæfre.
ἴσατις.	LXXI.	herƀ Isatis.
σκόρδιον.	LXXII.	herƀ Scordea.
	LXXIII.	herƀ Verbascus. ꝥ ys feld ƿyrt.
ἡράκλεια.	LXXIV.	herƀ Heraclea.
χελιδόνιον.	LXXV.	herƀ Cælidonia. ꝥ is Cylethenie.
	LXXVI.	herƀ Solata. þæt ys Solasece.

LXXVII. Herb Senecio. ꝥ ys Grundeswylige.
LXXVIII. herb Filix. ꝥ ys Fearn.
LXXIX. herb Gramen. þæt ys cwice.
LXXX. herb Gladiolum. þæt ys Glædene.
LXXXI. herb Ros marinum. ꝥ ys Boþen.
LXXXII. herb Pastinaca silvatica. ꝥ ys Feldmoru.
LXXXIII. herb Perdicalis. þæt ys Dolhrune.
LXXXIV. herb Mercurialis. þæt ys Cedelc.
LXXXV. herb Radiola. ꝥ ys Efor fearn.
LXXXVI. herb Sparagi agrestis. þæt ys Wudu cerfille.
LXXXVII. herb Sabina. ꝥ ys Savine.
LXXXVIII. herb Canis caput. ꝥ ys Hundes heafod.
LXXXIX. herb Erusti. ꝥ ys Bremel.
XC. herb Mille folium. ꝥ ys Gearwe.
XCI. herb Ruta. ꝥ ys Rude.
XCII. herb Mentastrus.
XCIII. herb Ebulus. ꝥ ys Weal wyrt.
XCIV. herb Pollegion. ꝥ ys Dweorge dwosle.
XCV. herb Nepitamon. þæt ys Nepte.
πευκέδανος. XCVI. herb Peucena. ꝥ ys Cammoc.
XCVII. herb Hinnula Campana, þæt ys Sperewyrt.
κυνόγλωσσος. XCVIII. herb Cynoglossa. ꝥ is Ribbe.
XCIX. herb Hedera nigra. ꝥ is Eorð ifig.
ἕρπυλλος. C. herb Serpillus. ꝥ ys Organe.
ἀψίνθιον. CI. herb Absinthius. þæt ys Wermod.
CII. herb Salvia.
κορίαννον. CIII. herb Coliandra. ꝥ ys (Cellendre.)
CIV. herb Porclaca.
χαιρέφυλλον. CV. herb Cerefolia. ꝥ ys Cerville.
σισύμβριον. CVI. herb Sisymbrius. (þæt ys Brocminte.)
CVII. herb Olisatra.
CVIII. herb Lilium. þæt ys Lilie.
τιθύμαλλος. CIX. herb Tytymallus calatites. þæt is Lacterida.
CX. herb Carduus silvaticus. þæt ys Wudu þistel.
CXI. herb Lupinum montanum.
CXII. herb Lactyrida. þæt is Gið corn.
CXIII. herb Lactuca leporina. þæt ys lactuca.
CXIV. herb Cucumeris silvatica. ꝥ ys Hwer hwette.
CXV. herb Cannave silvatica. (ꝥ ys Hænep)
CXVI. herb Ruta montana. ꝥ is Rude.
ἑπτάφυλλον. CXVII herb Eptafilon. þæt ys Seofon leafe.
ὤκιμον. CXVIII. herb Ocimus. ꝥ is Mistel.
CXIX. herb Apium. ꝥ is Merce.
CXX. herb Hedera crysocantes. ꝥ is Ifig.
μίνθη. CXXI. herb Menta. ꝥ ys Minte.
ἄνηθον. CXXII. herb Anetum. þæt ys Dyle.
ὀρίγανος. CXXIII. herb Origanum. ꝥ ys Organe.
CXXIV. herb Semper vivus. ꝥ ys Singrulle.
CXXV. herb Fenuculus. þæt ys Finul.
ἐρίφιον. CXXVI. herb Erifion. ꝥ ys Lið wyrt.
CXXVII. herb Sinfitus albus. (ꝥ ys Hals wyrt.)
πετροσέλινον. CXXVIII. herb Petroselinum. ꝥ ys Petersilie.
CXXIX. herb Brassica silvatica. ꝥ is Caul.
CXXX. herb. Basilisca. ꝥ is Nædder wyrt.
μανδραγόρας. CXXXI. herb Mandragora.
λυχνὶς στεφανωματική. } CXXXII. herb Lychanis stephanice. ꝥ ys Læce wyrt.
CXXXIII. herb Action.
ἀβρότονον. CXXXIV. herb Abrotanus.
σίον. CXXXV. herb Sion. þæt ys laber.
ἡλιοτρόπιον. CXXXVI. herb Eliotropus. ꝥ ys Sigil-hweorfa.
CXXXVII. herb Spreritis.
CXXXVIII. herb Aizon minor.

Hic

Hic desideratur Capitulorum folium, quod ex ipso Codice pene supplevimus. Notandum autem est, Herbas ipsas in Cod. MS. non in eodem ordine quo Capitula ante Cod. esse recensitas.

CXXXIX. herƀ Elleborum album. ꝥ ẏs Tunsing ƿẏrt.
CXL. herƀ Buoptalmon.
CXLI. herƀ Tribulus. ꝥ ẏs Gorst.
CXLII. herƀ Onizæ.
CXLIII. herƀ Tricnos manicos. þæt ẏs Foxes glofa.
CXLIV. herƀ Gliciriða.
CXLV. herƀ Sprutium
CXLVI. herƀ Aizon.
CXLVII. herƀ Samsuchon. þæt is Ellen.
CXLVIII. herƀ Dipericon. ꝥ is Corion.
CXLIX. herƀ Acantaleuce.
CL. herƀ Acanton. ꝥ ẏs Beo ƿẏrt.
CLI. herƀ Quiminoo. þæt is Cymen.
CLII herƀ Camellæon alba. ꝥ is ƿulfes tæsel.
CLIII. herƀ Scolumbos.
CLIV. herƀ Iris Ilirica.
CLV. herƀ Ellebortum album.
CLVI. herƀ Delfimon.
CLVII. herƀ Æcios.
CLVIII. herƀ Centimorbia.
CLIX. herƀ Scorðios.
CLX. herƀ Ami siue Milium.
CLXI. herƀ
CLXII. herƀ
CLXIII. herƀ
CLXIV. herƀ Viola. ꝥ is Banẏrt.
CLXV. herƀ Viola purpurea.
CLXVI. herƀ Zamalentiton.
ἄγχουσα. CLXVII. herƀ Aocusa.
CLXVIII. herƀ Spillios.
κυνόσβατος. CLXIX. herƀ Cẏnosbatus.
ἀγλαοφώτις CLXX. herƀ Aglaofotis.
κάππαρις. CLXXI. herƀ Capparis. þæt ẏs ƿudubend.
ἠρύγγιον. CLXXII. herƀ Eringius.
φιλάνθρωπος. CLXXIII. herƀ Philantropos. ꝥ is Man-lufigende.
CLXXIV. herƀ Achillea.
CLXXV. herƀ Ricious.
CLXXVI. herƀ Polloten. ꝥ ẏs Porrom nigrum.
CLXXVII. herƀ Urtica. ꝥ ẏs Netele.
CLXXVIII. herƀ Priapisci. þæt ẏs Uica per uica.
λιθόσπερμον. CLXXIX. herƀ Litosperimon.
σταφὶς ἀγρία. CLXXX. herƀ Stauis agria.
γοργόνιον CLXXXI. herƀ Gorgonion.
CLXXXII. herƀ Milotis.
CLXXXII. herƀ Bulbus.
κολόκυνθις ἀγρία. CLXXXIV. herƀ Colocẏnthis agria. ꝥ ẏs Cucurbita ⁊ Frigillam.

Sic autem Apuleii versio Incipit., Ðeos ƿẏrt ðe man Bettonican nemneð. heo bið acenoed on mædum ⁊ on clænum dunlandum.

Et sic Explicit, ƿið mooðes astirunge. Genim þises ƿæstmes hnescnesse innerearde.buton þam cẏrnlum tregra ƿænega gewiht.on liðan beore genocode. sẏle drincan.hit astiraþ þone innoð:.

IV. *Tractatus cui deest Titulus, à Fr. Junio,* MEDICINA EX QVADRVPEDIBVS *appellatus*.

Præfat. Sagað þæt Ægẏpta Cẏninc Idpartus ƿæs haten. Octauiano þam Casere his freonda hæle bodode. þisum ƿordum þus ecreþende. Mongum bẏsnum ic eom gewis þinra mægna ⁊ snẏtro. ⁊ hƿæðre ic ƿene ꝥ þu næfre to ðus micles mægnes Læcedomum become. ƿilcum sƿa ic gefreng. þa ƿe fram Æscolapio ƿeðon. Ic ꝥ þa for þinre cẏððe. ⁊ þe ƿeorð ne ƿiste þises to gewitanne. ꝥ is he ƿẏlde-deora læce-cræftum. sƿa ꝥ ƿel gesæd is:. *Sic autem Tractatus Idpartis fabulosus.*

Incip. Som fiðer fete nẏten is. ꝥ ƿe nemnað Taxonem. ꝥ is Broc on Englisc. Gefoh ꝥ deor. ⁊ him þonoe of cƿẏcum þa teð of ado. þa þe he mæsten hæbbe. ⁊ þus cƿeð. On

 naman

oman þær ælmihtigan Goder Ic þe ofarlea. ⁊ þe þin teð ofabeate. ⁊ þon hi ƿriðan on linenum bræʒle beƿind. ⁊ on Golde oððe on Seolfre beƿyrce þ hi ne magon þinum lice ætþrinan :-

In hujus generis libris, imagines herbarum, animalium, &c. pro ingenio artificis, coloribus adumbrari solent. Verum in hoc Cod. spatia reliquit Librarius, quæ adhuc sine Herbarum & Quadrupedum iconibus, vacua cernuntur. Scriptus autem videtur hic Tractatus, cum Apuleio Saxon. ante Conquisitionem Angliæ. Sequuntur Epistolæ binæ Evacis Arabum Regis ad Tiberium Cæsarem, Latine, de nominibus & virtutibus lapidum, quæ in artem Medicinæ recipiuntur, & in Orientis partibus reperiuntur.

JVNIVS. 27. *Codex membr. in quarto circa tempora Æthelstani Regis (at videtur) egregie scriptus Principibus dictis litteris usque diversicoloribus ornatus, in quo continetur*

I. Calendarium valde mutilatum, in quo notantur dies Obitus Gildæ sapientis, Ælfredi Regis, &c. cum Tab. Lunari, & aliis scriptis de computo Ecclesiastico, manu partim antiqua, partim recentiori.

II. *Psalterium S. Hieronymi* Romanum, *cum versione interlineari Saxonica minutissimis quidem litteris, at optime formatis exaratum. Cujus hic Specimen profero, eorum gratia, qui Venerandæ Antiquitatis studiosi sunt.*

ƿ. ƿynsumiaþ ʒe Gode eall eorðe ðeoƿiað Dryhtne on blisse. Inʒað on ʒesihðe his on
Iubilate do omnis terra. seruite dnō in lætitia:- Intrate in conspectu eius in

ƿynsumnesse ƿitaþ ðæt dryht̄ he is God he ʒeƿorhte us ⁊ nales ƿe us ƿe
exultatione. Scitote quod Dns̄ ipse est Ds̄. ipse fecit nos et non ipsi nos:- Nos

soðlice folc his ⁊ sceap lesƿe his Inʒað ʒeatu his on ondetnesse caƿertuner
autem populus eius et oues pascuæ eius. Intrate portas eius in confessione atria

his on ymenum ondetnessa herʒað noman his forðon ƿynsum is dryht̄ on ec-
eius in hymnis confessionum:- Laudate nomen eius quoniam suauis est dns̄ in æ-

nesse mildheortnes his ⁊ oð ƿeorold ƿeorolde soðfæstnes his
ternum misericordia eius. et usque in sæculum sæcu'i ueritas eius:-

Hunc Cod. propinquo suo Isaaco Vossio, acceptum retulit Franciscus Junius, à quo postea appellatus est CODEX VOSSIANVS. *Cujus tamen ope, in Psalterii Latino-Saxonici Editione nequaquam fuit adjutus D. Joannes Spelmannus, H. F. De Psalterio Saxon. deque hoc Cod.* MS. *sic disserit cl. vir Thomas Mareschallus in Observatt. in Vers. Evangel. Anglo-Sax. p.* 488. Psalmorum librum, *inquit*, plures habuisse Interpp. Saxonicos, constabit vel intuenti variantes quatuor Codd. MSS. lectiones, quas exhibet margo interlineati Psalterii à Joan. Spelmanno in lucem emissi. A. 1640. Quibus addi potest & alius optimæ notæ Codex MS. penes cl. Junium, Psalmos itidem complectens Latino-Saxonicos, tum eleganter versos, tum nitide exaratos: sed hic quoque ab aliis omnibus in multis dissentit. Et (quod mirandum atque dolendum) tam in hoc, quam in iis quibus usus est Joan. Spelmannus, altum sit silentium de Versionum auctoribus.

Notandum quoque est & dolendum, quod hujusce Cod. MS. *Folium primum, ob* Principem *libri literam, cum multis aliis Psalmorum literis Initialibus, ab aliqua impia ac sacrilega manu exscinditur. Accedit quoque, quod in Psalmo* CXLIV, *truncatus est Codex, adeo ut omnia reliqua, non tantum Psalmi sed etiam Orationes, Cantica sacra, Symbola, &c. quæ ad integrum Codicem pertinebant, plane desiderantur.*

HATTON. 65. *Codex membr. in quarto circa tempora Henrici secundi Angl. Regis scripts, in quo continentur*

Evangelia quatuor, Anglo-Saxonice, seu potius Normanno-Saxonicè. Hunc Cod. MS. *doctissimus vir Tho. Mareschallus in pag.* 490. *Observatt. quibus Evangeliorum versionem Anglo-Saxon. illustravit, cum* Cantabrigiensi *at plurimum conspirare adfirmat, at ab* Oxoniensi *&* Benedictini *Cod. sæpissime variare Dialecto; manuque plane recentiori, ac stylo novitatem spirante conscripum; plurima tamen bona continentem.*

"Pertinebat olim hic Cod. ad D. Joan. Parkerum Reverendissimi Dom. Matthæi filium, cujus "labore folium ex Evangelio D. Lucæ abscissum, nitide scriptum restituitur. Porro notandum est, "quod error Compactoris, Evangelium D. Matthæi isti D. Lucæ postponitur.

JVNIVS. XI. *Codex membr. in fol. min. seculo decimo exeunte (ut videtur) scriptus & usque ad fol. 89. Iconibus Historicis ornatus, in quo continetur.*

1. Paraphrasis Poetica librorum Geneseos & Danielis Prophetæ, à cl. Junio Cædmoni Monacho
1. adjudicata, & in binos libros divisa, quorum primus in Capp. 55 distinctus, sic

Incip. Us is riht micel. ðæt we rodera weard-wereda wuldor Cining.
Expl. Se him dom forgeaf. unscyldne blæd. eorðan ricer. ⁊ þu ligrest nu. þ sie lysigende. se aser deofium. dugeþū wealdeð:

2. Liber autem secuodus (qui aliena manu sed antiqua, scriptus est) multa bona de Christo, de die judicii, &c. docens, sic

Incip. Ðæt wearð underne. eorð buendum. þ meotode hæfde. miht ⁊ strengðo.
Expl. La þus beo nu on ẏfele. ooldæs ær teala. FINIT LIBER. II. AMEN:

Hunc Cod. primus è tenebris eruit Reverendissimus Jacobus Usserius Armachanus, qui Gul. Somnero utendum dedit. Somnerus autem à se descriptum sub nomine Saxonici Paraphrastæ sæpissime citat in Dictionario suo Saxonico-Latino-Anglico. Postea vero Codicem dono dedit idem reverendiss. Antistes D. Francisco Junio qui eum Amstelodami A. D. 1655 publicavit additis tribus precibus, quas ex Cottoniana Bibliotheca Cod. ms. descripsit, cujus Nota est JVLIVS A. II.

Ante aliquot autem annos, literarum Saxonicarum instauratorem amplissimum D. Georgium Hickesium, magna cum voluptate audivi de Cædmone disserentem & affirmantem hujusce Paraphraseos Auctorem non illum fuisse Cædmonem divino inspiratum afflatu, de quo tot præclara scripsit Beda Venerabilis in Historia sua Eccles. gentis Anglorum: sed alium quendam Cædmone multo recentiorem, qui Poemata sua dialecto Dano-Saxonica condita, circa seculum à Christo nato decimum edidit.

SVPER D, &c. ART. 138. *Codex membr. in fol. min. qui quondam erat Ecclesiæ Exoniensis, in quo continentur*

I. fol. 1. *Scripta varia Richardi Archiepiscopi Armachani, Latinè.*

II. fol. 89. *Fragmentum mutilum Dialogi inter Magistrum & Discipulos, de Latine loquendi facultate; Latine ante septingentos annos imperita manu scriptum.*

III. fol. 95. *Fragmentum (foliis constans 16) Collectionis Canonum Ecclesiasticorum, Latinè & Saxonicè, quorum primus qui cernitur integer, sic in Rubrica inscribitur,*

1. DE PERIVRIO.

Incip. Lat. Predicandum est etiam ut periurium fideles caueant.
Incip. Sax. Tn bodianne is eac swilce þæt geleaffulle wið manað swerien:-

Fol. 97. b. 2. DE FALSO TESTIMONIO.

Incip. Lat. Dicendum est eis ut a falso etiam testimonio abstineant.
Incip. Sax. To secganne him is þ hi eac swẏlce fram leasre cẏðnesse bẏ forhæbben.

Fol. 98. b. 3. DE DISCIPLINA.

Incip. Lat. Hortamur vos paratos esse ad docendas plebes.
Incip. Sax. We myngiaþ eow þ ge gearwe sýn folc to læranne.

4. DE ORATIONE.

Incip. Lat. Admonere debetis fideles. ut adsiduitatem & studium habeant orandi.
Incip. Sax. Mẏngian ge sceolon geleaffulle þ hi sýogalnesse ⁊ gecneordnesse hæbben to gebiddanne.

Fol. 100. 5. DE CONFESSIONE.

Incip. Lat. Omni etenim die deo in oratione noſtra aut ſemel aut biſ aut quando ampliuſ poſſumuſ confiteri peccata noſtra.
Incip. Sax. Ælce dæg ƿitodlice ƿe sceolon Gode on urum Gebede æne oþþe tuƿa butan hƿa oftor mæge andettan ure synna.

Fol. 101. b. 6. DE MISERICORDIA.

Incip. Lat. Eſurienteſ ſatiandi ſunt. ſitienteſ potandi.
Incip. Sax. Hingriende synt to gefyllanne. þyrstende to drencanne.

Fol. 103. b. 7. VT PARENTES SVOS FILIOS DOCEANT.

Incip. Lat. Ammonendi ſunt fideleſ ſancte Dei eccleſiæ.
Incip. Sax. To mýngianne sýnt geleaffulle haligre Godes gesomnunge.

Fol. 104. 8. DE KARITATE.

Incip. Lat. Ammonenduſ eſt populuſ quoſ hec ſit uera karitaſ.
Incip. Sax. To mýngianne is folc þæt hi undergýten þæt þæt is soð lufu.

Fol. 104. b. 9. DE SERVITIO DEI.

Incip. Lat. Ammonendi ſunt qui negotiiſ ac mercationibus rerum inuigilant.
Incip. Sax. To mingianne sýnt þa þe manggungum 7 þinga ceapungum onƿaciað.

Fol. 105. b. 10. DE CONFESSIONE.

Incip. Lat. Ebdomada prima ante initium quadrageſſimæ. confeſſioneſ ſacerdotibuſ dandæ ſunt.
Incip. Sax. On þære ærestan ucan ær Lenctenes angione. andetnissa Mæsse-preostum syndon to syllanne.

Fol. 107. 11. DE XL. MA.

Incip. Lat. Ipſa autem quadrageſſima cum ſumma obſeruatione cuſtodiri debet.
Incip. Sax. Soðlice þ lengten fæsten mid healicre begimene is to healdanne.

Fol. 108. 12. DE ÆLYMOSINA.

Incip. Lat. Diebuſ uero ieiunii elemoſina facienda eſt.
Incip. Sax. Fæsten dagum soðlice ælmesse is to donne.

Ibid. 13. ITEM.

Incip. Lat. Solent plureſ qui ſe ieiunare putant.
Incip. Sax. Manega geƿuniað þe ƿeneð ðæt hý fæsten.

Fol. 108. b. 14. DE ABSTINENTIA.

Incip. Lat. Abſtinentia uero in hiſ diebuſ.
Incip. Sax. Forhæfedness soðlice on þýsum dagum.

Fol. 109. b. 15. DE COMMVNICATIONE.

Incip. Lat. Singuliſ diebuſ dominiciſ in qoadrageſima.
Incip. Sax. Ælc Sunnan-dæge on Lencten Cristes lichaman.

Ibid. 16. DE LITE NON HABENDA.

Incip. Lat. Io hiſ ieiuniorum ueſtrorum diebuſ.
Incip. Sax. On þýsum eoƿre fæstena dagum.

Fol. 110. 17. DE CASTITATE.

Incip. Lat. Abſtinendum eſt enim in hiſ ſacratiſſimiſ diebuſ à Coniugibuſ.
Incip. Sax. To forhæbbanne is soþlice on þýsum haligostum dagum fram gemæccum.

Fol. 110. b. 18. DE PERCEPTIONE SACRAMENTI.

Incip. Lat. Ammonendus est populus ut ad Sacrosanctum Sacramentum corporis & sanguinis Domini.

Incip. Sax. To mẏngianne is folc þæt hẏ to þam þurh haligum haligdome Drihtnes lichaman ⁊ blodes.

Fol. 111. 19. DE CELEBRATIONE MISSÆ.

Incip. Lat. Vt Missæ quæ per dies Dominicos peculiares Sacerdotibus fiunt.

Incip. Sax. Ðæt þa mæssan ðe gind Sunnan-dagas sindrige fram Mæsse-preostum beoð:.

Fol. 112. 20. DE HORA LICITA.

Incip. Lat. Ammonendus est (*populus*) ut ante publicum & peractum Officium ad cybum non accedat.

Incip. Sax. To mẏngianne is folc. þæt hit ær openlicre ⁊ geendodre þenunge to mete ne genealæce.

Hæc collectio Canonum, seculo undecimo ineunte, videtur scripta.

NE. 3. XI. *Codex membr. in octavo circa tempora Johannis aut Henrici III Angliæ Regis, in quo continetur.*

I. fol. 1. *Passio S. Catherinæ Virginis, Normanno-Saxonicè, quæ sic*

Incip. Costantin ant Maxence were on a time as i Keiseres stude hehest i Rome. ah Costantin ferde þurh þe burh menne into Francloncle ant wunede summe while þear for þe burhes neode. ant Maxence steorede þe refschipe i Rome. Feox umbe hwile wreaððe ham bitweonne. ant comen to fehte. Wes Maxence ouercumen ant fleah into Alexandre.

Expl. Þus wende þe eadie meiden Katerine iwunet to Criste from eorðliche pinen. I Nouembres moneð ðe fif ⁊ twentuðe dei ⁊ fridei on outte under i þe dei. i þe tune þ hire deore leof mon Ihū ure lauerd leafd lif o Rode for hire ⁊ for us alle. Beo he as healut i heret ⁊ iheiet in alre worlde world a on ecnesse. AMEN.

II. fol. 18 I þe Feadres. ⁊ i þe Sunes. ⁊ i þe Hali Gastes nome. Her biginneð þa liflade ⁊ te Passiun of Seinte Margarete.

Incip. Efter ure Lau̅des pine. ⁊ his Passiun ⁊ his deað o Rode. ⁊ his ariste of Deað. ant efter his upastihunge as he steah to Heouene weren monie martyrs wepine ba ⁊ wummen to deaðes misliche idon for þe nome of Drihtin.

Expl. Igret iwurðe God feader. ⁊ his Sune i semet. þe Hali gast iheiet. þeos þreo in an iheinet of Engles ⁊ of eorðmen wiðuten ende. AMEN:.

III. fol. 36. b. I þe feaderes. ⁊ i þe sunes. ⁊ i þe hali gastes nome. Her beginneð þe liflade ant te Passiun of Seinte Iuliene.

Incip. In ure Lauerdes luue þe feader is of frumscheft ant i þe deore wurðmunt of his deorewurðe sune. ⁊ i þe heiunge of þe hali gast. þe of ham ba glideð. an God unagin euch Godes ful. alle leawede men. þe understonden ne mahen Latines Ledene. liðeð ⁊ lusteð þe liflade of a maden þ is of Latin iturnd to Englische Leode.

Expl. Hwen Drihtin o domesdei windweð his hweate.
And weorpð þet dusti chef to hellene heate
He mote beon a corn i Godes guldene edene.
The turde þis of Latin to Englische ledene.
Ant he þet her leaste on-wrat swa as he cuð. AMEN.

Quos quidem Rhythmos sic Anglicè vertit nonnemo, forte Guil. Lambardus.

When Judge at Domesday dothe Winnow his wheat,
And drives dustie chaffe into hellish heat,
God make him a corne, in Eden to dwell,
That out of Latin this Treatise did treat the maid well.
And him that last wrote. Amen.

IV. fol. 56. Epistel of meiden had meiden fromre. (*Homilia de Virginitate.*)

Audi filia ⁊ uide ⁊ inclina aurem tuam. ⁊ obliuiscere populum tuum. ⁊ domum patris tui.

Incip. Dauið þe Psalm-wruhte spekeð i þe Sawter towart Godes spouse. ꝥ is euch meiden ꝥ haueð meið þeawes. ⁊ seið. Iher me dohter. bihald. ⁊ bei þin eare. ⁊ forʒet ti folc. ⁊ tines hus.

Expl. I helpe ham swa in him to hehin towart heouene. aꝥ ha beon istihe þider as hare brudlac schal in al ꝥ euer sel is wið þene seli brudgume. ꝥ siheþ alle selhþe of-sitten buten ende. AMEN.

V. fol. 75. b. I þe feaderes. ant i þe sones. ant i þe hali gastes nome. her biginneð Sawles ward :.

Si sciret Pater-familias qua hora fur uenturus esset. uigilaret utique. ⁊ non sineret perfodi domum suam :.

Incip. Ure Lauerd i þe Godspel teacheð us þurh ahisne. hu ƿe ahen ƿearliche to biƿiten us seoluen. ƿið þe unƿiht of Helle. ⁊ ƿið his ƿeruches ʒef þes Lauerd ƿiste he seið. hƿenne ⁊ hƿuch time. þe þeof ƿalde cume to his hus. he ƿalde ƿakien. ne nalde he naƿt þolien þe þeof for ta breoken hine :.

In hoc Cod. mutilo, desiderantur omnia à fol. 84.

Cod. super D. &c. ART. 120. *Codex membr. in fol. min. in quo, præter SS. Evangeliorum Versionis vulgatæ, exemplar antiquum; habetur Saxonicè*

I. fol. 1. *Enumeratio terrarum, ornamentorum, vestimentorum, atque librorum quos sexcentis abhinc annis, Ecclesiæ Exoniensi contulit Leofricus Episcopus. Sic autem*

Incip. Her sƿutelað on þissere Xpes-bec. hƿæt Leofric. b. hæfð gedon innto sce Petres Minstre on Exanceastre. þær his Biscop-stol is.

Expl. And se þe ðas Gyfu ⁊ þisne Unnan ƿille Gode ⁊ sce Petre æt-bredan. si him Heofena rice æt-broden. ⁊ si he ecelice geniðerod into Helle ƿite :.

Ex hoc Cod. hasce Donationes publicavit D. Guil. Dugdalius, in Monast. Angl. Tom. I. pag. 221. Saxonice, cum Guil. Somneri versione Latina. Nomina autem Codd. quibus Ecclesiam suam ditavit ille pientissimus Antistes, eo quod plures ex iis in Bibliotheca Bodleiana Oxoniæ; & C. C. C. nec non in Publicâ Cantabrigiensi, &c. ipse manibus attrectavi; ea omnia in doctorum virorum gratiam sunt in medium, hic à me prolata. Sc.

—— ii. fulle Mæsse-bec (i. e. 2 *integra Missalia*) ⁊ i. Collectaneum (*forte Collectarum liber.*) ⁊ ii. Pistel-bec. (*h. e. 2 Epistolarum libri.*) ⁊ ii. fulle Sang-bec. (*h. e. 2 integra Antiphonaria.*) ⁊ i. Niht-sang. (*forte Completorii liber.*) ⁊ i. Ad te leuaui (*liber sic dictus.*) ⁊ i. Tropere (*Troparium.*) ⁊ se þriddan Saltere sƿa man singð on Rome. (*forte Psalterium D. Hieronymi Romanum.*) ⁊ ii. Ymneras (2 *Hymnaria.*) ⁊ i. deorƿyrðe Bletsing-boc (*forte optimæ notæ Benedictionale, sive Pontificale.*) ⁊ iii. oþre. ⁊ i. Englisc Xpes-boc (*i. e. Evangeliorum liber Saxonicè.*) ⁊ ii. Sumer-ræding-bec. (*forte, 2 libri Lectionum æstivalium*) ⁊ i. ƿinter-ræding-boc (*forte Lectionarium Hyemale.*) ⁊ Regula Canonicorum (*an Regula S. Benedicti?*) ⁊ Martirologium (*an Menologium?*) ⁊ i Canon on Læden (*h. e. Concilia Latinè.*) ⁊ i Scrift-boc on Englisc (*sc. Confessionale Saxonicum.*) ⁊ i. ful Spel-boc ƿinteres ⁊ sumeres (*h. e. Homiliarum Saxonicarum liber perfectus, Hyemalis & Æstivalis.*) ⁊ Boeties boc on Englisc. (*h. e. Boethius de Consolatione Philosophiæ Saxonicè.*) ⁊ i. mycel Englisc boc. be gehƿylcum þingum. on Leoð ƿisan geƿorht. (*h. e. Liber ingens Saxonicus, de pluribus rebus Poeticè scriptus.*) [⁊ he ne funde on þam Mynstre þa he to feng. Boca na ma butan ane Capitulare. ⁊ i. forealdodne Niht-sang. ⁊ i Pistol-boc. ⁊ ii. forealdode Ræding-bec sƿiðe ƿake. ⁊ i. ƿac Mæsse-reaf.] ⁊ þus fela Leden Boca he beget innto þam Mynstre. Liber Pastoralis (*Gregorii I Papæ.*) ⁊ Liber Dialogorum (*ejusdem Gregorii.*) ⁊ libri iv Prophetarum (*majorum.*) ⁊ liber Boetii de Consolatione. ⁊ Isagoge Porphirii. ⁊ i Passionalis. ⁊ liber Prosperi. ⁊ liber Prudentii Psicomachie. ⁊ liber Prudentii ymnorum. ⁊ liber Prudentii de Martyribus. ⁊ liber Ezechielis Prophetæ. ⁊ Cantica Canticorum. ⁊ liber Isaie Prophetæ on sundron. ⁊ liber Isidori Ethimologiarum. ⁊ Passiones Aplorum. ⁊ Expositio Bedæ super Euangelium Lucæ. ⁊ Expositio Bede super Apocalipsin. ⁊ expositio Bede super vii Epistolas Canonicas. ⁊ liber Isidori de nouo ⁊ ueteri Testamento. ⁊ liber Isidori de miraculis Xpi. ⁊ liber Oresii (*forte Orosii.*) ⁊ liber Machabeorum. ⁊ liber Persii. ⁊ Sedulies boc. ⁊ liber Aratoris. ⁊ Diadema Monachorum (*Smaragdi Abbatis.*) ⁊ Glosæ Statii. ⁊ liber Officialis Amalarii.

II. fol. 6. b.

II. fol. 6. b. *Extat Donatio hujus Cod. his verbis Latine & Saxonicè scripta.* Hunc textum dedit Leofricus E̅ps æcclæ sc̄i Petri Apl̄i in Exonia ad utilitatem successorum suorum. Si quis illam abstulerit æternæ subiaceat maledictioni. Fiat. Fiat. Fiat.

Ðas Cristes-boc gef Leofric b. sc̄o Petro. ⁊ eallum his Æfter-gengum into Exancestre. God mid to þenienne. ⁊ gif hig ænig man ut-abrede. hæbbe he Godes curs. ⁊ ƿræððe ealre Halgena.

III. fol. 8. *De Reliquiis quas Ecclesiæ Exoniensi contulit Æthelstanus Anglorum Rex.*

Her swutelað on þisum Gewrite. be þam halgum Reliquium. þe Æþelstan se wurðfulla Kyning geaf into sc̄a Marian. ⁊ sc̄e Petres Mynstre on Exancestre. Gode to lofe for his saule alysednysse. eallum þam þe þa halgan stowe gesecað. ⁊ gewurðiað to ecere Hæle.

Incip. Ƿytodlice se ilca Kyning Æðelstan.
Expl. To þam wuldorbeage Martirdomes becomon.

Hunc Catalogum Reliquiarum cum sequentibus ad hujus Cod. fidem pridem evulgavit D. Guil. Dugdalius, Monastici Anglicani Tom. I. pag. 223. cum D. Guil. Somneri versione Latina.

IV. fol. 12. Ðis synd eac þa Reliquias þæra halgra Confessorum. þ is Cristes Andetteras: þæge forsegon þas swicolon woruld. ⁊ mid stiðre drohtnung. þ heofenlice rice geearnodon.

Incip. Ærost of sc̄s Martines Reliquion.
Expl. Hyder to lande asende:

V. fol. 13. b. Eac her beoð Reliquiæ of manegum halgum ƿæmnum. ⁊ of þam halgum Mædenum þæge þurh Godes gife þone ealdan deofol. ⁊ ealle flæsclice unlustas ofer-swiððon. ⁊ sume þurh haliges lifes drohtnunga. sume þurh sigefæstne Martyrdome þam heofenlican Brydguman Criste beoð geþeodde.

Incip. Erost of sc̄a Maria Magdalene.
Expl. Ðurh þa hisne hire halgan drohtnunge:

Cod. membr. in Pyxide inclusus, cujus forma (dum inviolatæ à Bibliopego essent oræ) ea fuit, quam vocant in quarto quadrato grandiori.

In eo inveniuntur Evangelia quatuor Latinè, D. Hieronymi, litteris majoribus Saxonicis scripta, cum interlineata versione Dano-Saxonica. Sicut ex hoc Specimine videre licet:

Fæder ure þu þe in heofunum earð. beo gehalgud þin noma. cume to þine rice
Pater noster qui es in caelis. sanctificetur nomen tuum. adueniat regnum tuū

weorðe þin willa swa swa on heofune swilc on eorþe hlaf userne l ure dæghwamlicu l in-
fiat uoluntas tua sicut in caelo & in terra. panem nostrum substan-

stondenlice sel us to dæg ⁊ forlete us ure scylde swa swa we ec forleten
tialem da nobis hodie. & remitte nobis debita nostra. sicut & nos remittimus

þæm þe scyldigat wiþ us ⁊ ne gelaet us gelaede in costnungae ah gelese us of yfle.
debitoribus nostris & ne patiaris nos induci in temptationem. sed libera nos a malo.

Hunc Cod. litteris Saxonicis Majoribus scriptum supra monui: nempe, id genus Majusculas voco quibus exarantur codices illi antiquiores Cottoniani qui inscribuntur OTHO. C. 5. & NERO. D. 4. *sive Codex Lichfeldensis Ecclesiæ, qui vulgo dicitur Textus* S. Ceaddæ; & Psalterium S. Salabergæ *(quod quidem ab aliquo Anglo-Saxone videtur scriptum. & à R. P. Joanne Mabillonio memoratur, in libro suo de Re Diplomat. pagg.* 358, 359.) *Quibus tamen omnibus, hunc Cod. vetustate paullo inferiorem arbitror. Vetustior vero videtur Glossario illo Latino-Saxonico Bibliothecæ* C.C.C.C. *cujus Nota est* S. 3. *imo vel illo cod. Cottonianæ Bibliothecæ qui inscrib.* OTHO. A. 1. *scriptus, ut videtur, A. D.* 749.

Desiderantur quædam folia, quorum jacturam, non possum non dolere. Etsi enim quicquid Textus Latini deest, aliorum Codicum ope facile restituatur: tamen Lacunam in Versione hujus Cod. Dano-Saxonica, (quæ multum discrepat ab ea qua illustratur Textus Latinus Cod. Cottoniani NERO. D. 4.) *nunquam nobis licebit supplere, aut Versione illa integra gaudere. Cæterùm alia adhuc detrimenta passus fuisse videtur hic Codex pretiosus, utpote in quo, omnia desiderantur quæ in aliis*

 Codi-

Codicibus Evang. de more, D. Matthæi Evangelio præmittuntur. An vero Canones Eusebiani unquam in hoc Cod. extiterint valde dubito, quoniam numeri illi & Notæ ad eos spectantes, per integrum Cod. desiderantur.

Quod ad eos attinet qui in hoc scribendo Cod. operam navarunt; Memoriam illi suam Æternitati consecrandam propriis manibus curaverunt. Alter enim in postrema pagina, eadem manu qua Textum Latinum exaravit, sic de se scribit, Macregol dipinxit hoc Euangelium. Quicumque legerit et intellegerit istam narrationem, orat pro Macregiul Scriptori. *Ex quibus intelligere est, quod ille MAC-REGOL scriptor Librorum, Textum integrum Codicis scripserit, & deinde illum Imaginibus Evangelistarum, diversicoloribusque Litteris Uncialibus decoratum, tantum non Illuminaverit. Versionem Dano-Saxonicam compilabant duo homines devoti, FARMENNUS scil. Presbyter, & OWUNUS, qui exeunte, ut videtur, seculo Nono, aut ineunte Decimo floruerunt. Quorum ille totum S. Matthæi Evangelium illustravit; subjuncta hac ad calcem ejusdem Adnotatione,* Farmen Pbp þas Boc þus gleosede dimittet ei Dns omnia peccata sua si fieri potest apud Deum:. *Quinetiam, ad illustrandum itidem Evangelium D. Marci se accingebat FARMENNUS, sed in illo opere non ultra comma 15 cap. II progressus, alius vir pius nomine OWUNUS, Farmenni rogatu, ut videtur, reliqua omnia in vernaculum sermonem, sc. Dano-Saxonicum reddere, in se suscepit. Exemplo insuper MAC-REGOLI ac FARMENNI permotus, memoriam sui posteris reliquit hac quæ sequitur Adnotatione, quam imis Marginibus paginarum antepenultima ac penultima, manu sua scripsit.* De min ƿpucbe. gebidde fore Opun ðe ðas Boc gloꞅꞇde. Færmen ðæm Preoste æt Harapuda hæfe nu Boc appitene:. Bruca mid pilla symle. mid soðum Geleofa. Sibb is eghwæm leoꝼoꞅt:. *i. e.* Qui me (*sc.* Codicem) versaverit, oret pro OWUNO qui hunc Codicem glossavit. Fermenni Presbyteri Harawudensis gratia, jam tandem codicem perscripsit. Utere mente simili, vera fide, Pax (*sit*) cuilibet (*sive* ubique) charissima.

Hunc Evangeliorum codicem vetustiorem videri illo Cottoniano qui inscrib. OTHO. A. 1. modo dixi. Addo, quod dicti Tradunt illum olim peculium fuisse Bedæ Venerabilis Presbyteri, qui diem supremum obiit, A. D. 734. Certè, Temporum quibus Beda floruit, speciem præ se fert hic Codex insignis, quandoquidem vetustior videtur Codice Cottoniano qui scriptus fuit circa A. D. 749. ut & Charta quadam Originali Cottonianæ Bibliothecæ, Litteris haud multum dissimilibus exarata, A. D. (ni male memini) 767.

Insuper sciat velim Lector Philo-Saxo, hunc Cod. tandem in manus devenisse viri diligentissimi Joannis Rushworthii IC, *ex Hospitio Lincolniensi, ideoque in honorem Domini Possessoris à nonnullis scriptoribus dictus est CODEX RUSHWORTHIANUS.*

Rushworthius *Codicem, quem Cl. Fran. Junio utendum dabat, ut Dano-Saxonicæ Versionis Lectiones, quæ ab istis Codicis Cottoniani Eadfridi aut Aldredi discrepant, exscriberet. Tandem, ut accepi, Bibliothecæ Bodleianæ dono dedit, in qua, nobile gentis nostræ Monumentum, ad conclusionem seculi permansurum spero.*

Super D, &c. Art. 76. Codex crassus in Quarto minori; in quo extat *Gregorii Magni Papæ Liber Sacramentorum*, ab illo quem *Parisiis A. D.* 1642. publicavit *Hugo Menardus*, pluribus in locis discrepans; dignum tamen judico qui ab Ecclesiasticæ Historiæ studiosis à capite ad calcem perlegatur. Codex maximâ ex parte antiquus, à diversis Librariis scriptus fuit. Verum A. fol. 337. usque ad finem Missarum & Precum, recentiori manu continuatur, sicut & in fronte, ubi multa inveniuntur circa conquisitionem Angliæ exarata. Deinde sequuntur plurima de computo ecclesiastico elegantissime scripta circa A. D. 969. fidem ad id faciente Tabula quæ cernitur fol. 53. Rubricas omnes precum, benedictionum, missarum, epistolarum, tabularum, orationum, feriarum, stationum, ordinationum, exorcismorum, reconciliationum, consecrationum, *&c.* in unum Fasciculum collegeram, quò eas omnibus doctis divulgarem: verùm crescente in justum volumen catalogo, Latina scripta leviori manu adtingam, ne Saxonicis ipsis desideretur locus. Hoc unum tantum de Latinis hujusce Cod. scriptis moneo, nempe fol. 2 & 3 Historica ea contineri de Exoniensis Ecclesiæ fundatione, quæ in Monastici Anglicani Tom. I. pag. 220 inveniuntur, qua lacunula illa impressi libri vocibus istis cod. MS. *autem totum* suppleri potest.

Quod attinet ad Saxonica illa quorum causa de isto cod. verba fecerim: ea omnia, Lector erudite, sunt Testificationes Manumissionum servorum quæ in hunc librum (pro more temporum) tanquam in Tabulas publicas, relatæ sunt. Harum autem Testificationum nonnullæ habentur fol. 1. aliæ fol. 8, quarum quædam, literis pene evanescentibus sunt lectu haud ita faciles. Alia quoque Relatio habetur fol. 11, facie 2, de servis prædialibus Eadgyfæ Abbatissæ & Leofrici Abbatis. Denique, ad calcem Codicis habetur Manumissio Brihtmæri Holacumbensis & Ælfgifæ uxoris ejus, cum progenie eorum: quæ omnia eduntur in Dissertatione Epistolari D. *Georgii Hickesii*, quam de veterum Linguarum Septentrionalium usu conscripsit.

Hunc cod. annis abhinc circiter 640 dono dedit pientissimus Leofricus Episcopus Ecclesiæ suæ Exoniensi, sicuti testatur Inscriptio hæc quæ sequitur Latine & Saxonice.

Hunc Missalem LEOFRICUS Epus dat æcclæ S. Petri Apli in Exonia ad utilitatem Successorum suorum. Si quis illum inde abstulerit. æternæ subiaceat maledictioni. FIAT. FIAT. Confirma hoc deus quod operatus es in nobis:

Ðas boc Leofric biscop gef Sco Petro and allum his æftergengum into Exancestre Gode mid to þenienne. 7 gif hig ænig man ut abrede. hæbbe he Godes curs 7 ealra haligena:

Ex Indice Librorum quibus Exoniensem Ecclesiam donavit Leofricus, quem supra videre est, pag. 80, *mentio facta est de II* fulle Mæsse-bec. *quarum unus est hic ipse Codex, alter autem nunc est peculium Rev. & doctissimi viri D.* R. Bourscnugh *Rectoris Ecclesiæ de* Totenesi *in agro* Devoniensi *de quo infra plura.*

NB. 5. 9. *Cod. membranaceus antiquus, in quo continentur plurima scripta Latina diversis manibus exarata, quorum præcipua sunt* MISSA PROPRIA GERMANI EPISCOPI, fol. 1. LIBER THOBIE, fol. 14. Æpistola Augustini Epi ad Probam, de orando Deo, *fol.* 26. *Scripta manu Bledani Notarii.* Æpistola Agustini de Igne Purgatorio, *fol.* 36. b. *Scripta manu Bledani scriptoris. Versiculus Latinus Litteris (ex more prisco) insignitus, loco notularum Musicalium, quæ postea obtinebant; cum Hymno de B. V. Maria notulis Musicalibus antiquis, ubi etiam Litteræ extant nonnullæ. Liber Poenitentialis* ἀκέφαλος, *fol.* 51. *cum aliis Opusculis ad rem pænitentialem spectantibus, Inquisitionibus Hieronymi Presbyteri, Interrogationibus Augustini Archiep. Cantuariensis,* &c. *quæ lubens prætermitto. Ad Institutum nostrum propius accedunt.*

I. fol. 40. *Orationes aliquot & Benedictiones Latinè, cum Rubricis Saxonicè scriptis. v.g.*

Cweð þis ofer ðone mete þe man for deadne gedæleð.

Creator et sanctificator elementorum pater et filius et sps scs. qui es vera trinitas et unitas. precamur te dne clementissime pater. ut elemosina ista fiat in misericordia tua. ut accepta sit cibum istum pro anima famuli tui. ill. ut sit benedictio tua super omnia dona ista. per.

II. *Ibid.* *Verba quædam Saxonica, occultè scripta. sunt autem ea quæ sequuntur;*

c:.:nn n:.:mg.ð:.:apæb.n hpæt þ:·f m.g:b:on kcp:n:þ h:· tmfn.:ðpæb:
If ðkf fpffgfnsfllke þknge tp pædfnf.

De his autem infra plura, cum de Cottonianæ Bibliothecæ Cod. MS. qui inscribitur VITELLIUS. E. 8. *verba fecerimus.*

III. fol 41. *Litteræ quædam Runicæ.*

IV. fol. 42. *Formulæ aliquot Latinè loquendi, in usum Tironum; inter quas verba plurima sunt Glossata Franco-Theotiscè.*

DIGB. 4. *Codex membr. exiguæ formæ, in quo præter scripta varia Latina, extat tractatus Rhythmicus Normanno-Saxonicè, qui sic.*

Incip. Ic am elder þanne ic wes — Ic eald: more þanne ic bede
A winter 7 ec a lore. — Mi wit oghte to bi more:

Expl. Crist geve us lede swich lif — Det me moten þider cumen
And habbe swichne ende. — Danne we hennes wende. AMEN:

De hoc Tractatu, sive Poemate, plura videre licet in Vita supra laudata Ælfredi Regis, p. 98. *& in D.* Georgii Hickesii *Grammat. Anglo-Saxon. pag.* 222.

NE. B. 4. 10. *Codex antiquus in membranis, in quo continentur plurima scripta Latina; quorum Titulos prætereo: ea tantum notans quæ ad rem Saxonicam propius accedunt.*

I. fol. 227. *Carmen sive Amuletum contra Venenum, quod sic incipit,* Tigað. Tigað. Tigað.
II. fol. 250. *Fragmentum Glossarii cujusdam Latini, in quo voces Latinæ, partim per alias voces Latinas, partim per Saxonicas, explicantur.*
III. fol. 251. *Catalogus Librorum cujusdam Ecclesiæ, sive forsan Monasterii, inter quos, memorantur,* Liber Notarum. Vitae Sanctorum Anglice. Elfredi Regis liber Anglicus.

Extat etiam alius Catalogus, sive Index Librorum, litteris Anglo-Saxonicis exaratus ad calcem Cod. præstantissimi Bibliothecæ Bodleianæ, qui inscribitur LAVD. L. 30. *In eo autem codice (ut hoc obiter notem) continentur D. Augustini de Sancta Trinitate libri quindecim, litteris Majoribus, mille abhinc annis calamo scripti. Codex ille insignis quondam fuit Ecclesiæ S. Kiliani in Herbipolensi civitate, & cum multis aliis ejusdem Ecclesiæ Codd. vetustioribus, è manibus Militum* Gustavi Adolphi *Suecorum Regis redemptus, & à Reverendissimo in Christo Patre* Gulielmo Laud, *Bibl. Bodl. donatus.*

Super D. &c. Art. 99. Codex Membr. in Quarto, in quo continentur Evangelia quatuor, Latinè secundum Editionem S. *Hieronymi* litteris Romanis rotundioribus antiquissimis exaratus: In eo quoque inveniuntur plurimæ magni momenti Lectiones, à recentioribus MSS. variantes. Textus etiam sacer creberrime punctis distinguitur & emendatur, ab *Anglo-Saxone* quodam, annis abhinc octingentis. Ad calcem hujusce pretiosissimi Codicis, (de quo infra plura) extat folium quoddam, in quo Saxonicè scribitur Catalogus librorum quos Salomon Presbyter & alii utendos acceperunt (sic enim verbum haueð intelligo) ex Archivis Ecclesiæ cujusdam sive Monasterii.

Super D. &c. Art. 110. *Codex membr. in fol. min. ante quingentos annos Latine scriptus: in quo, inter alia, extat Glossarium (forte ex* Ælfrico*) Latinum, & Normanno-Saxonicè explicatum, cui præfixus est hic versiculus.*

I. fol. 144. Hic scribo planè ventrem caudamque Dianæ.

II. fol. 146. *Pars altera ejusdem Glossarioli in fine mutila.*

Sequuntur, Amice Lector, Apographorum illorum Tituli, quæ à Philo-Saxonibus variis ad codd. Membranaceorum fidem in Chartis describuntur.

Laud. G. 36. I. *Chronicon Saxonicum à Christo nato ad annum usque 977. quod his verbis:*

Incip. Ær Cristes geflæscnesse. LX. wincra (l. wintra) Ganis (l. Gaius) Iulius se casere (l. Casere) ærest Romana Bryten land gesohte. ⁊ Brittas mid gefeohte cnysede. ⁊ hie oferswiþde. ⁊ swa ðeah ne mihte ðær rice gewinnan.
Expl. Þa het Eadweard Cing ⁊ Dunstan Arcebiscop ꝥ hine man ferede to scã Marian Mynstre. ꝥ is æt Abbandune. ⁊ man eac swa dyde. ⁊ he is eac arwyrðlice bebyrgede on þa norð healfe on scũs Paulus Portice :-

I. *Hoc Chronicon descriptum est ex antiquo cod. qui nunc in Bibliotheca Cottoniana notatur,* TIBERIVS. A. 6.

II. *Successio Regum West-Saxonum, descripta ex illo folio membranaceo, quod nunc est numero 175 in ejusdem Cott. Bibliotheca Cod. MS. qui inscribitur,* TIBERIVS. A. 3. *& avulsum videtur ex supradicto Cod.* TIBERIVS, A. 6.

Incip. Ða wæs agangen fram Cristes acennednesse. ccccxciiii. wintra ða Cerdic ⁊ Cynric his sunu comon upp æt Cerdices-oran mid v. scipum :-
Expl. Ða feng Eadgar to his broðor ⁊ heold. xvi. gear. ⁊ viii. wucan. ⁊. ii. niht. ða ba forðferde. þa feng Eadweard to. Eadgares sunu ⁊ heald. . . . . .

III. *Adnotatio Latinè, de reliquiis quas invenit Sergius Papa in sacrario B. Petri.*

In Musæo. 161. *Ælfrici Præsulis excerpta ex Prisciano & Donato, (sive Grammatica) jussu, si non manu propria doctissimi viri* Gerardi Langbainii, *non ita pridem Collegii* Reginæ *apud* Oxonienses *præpositi, descripta, ex Cod. Membranaceo* D. Simondsii D'Ewes *Equitis & Baronetti.*

Init. Præfat. Lat. Ego Ælfricus ut minus sapiens hasce Excerptiones de Prisciano minore uel maiore uobis puerulis tenellis ad uestram linguam transferre studui. quatenus perlectis Octo partibus Donati in isto libello possitis utramque linguam Latinam ⁊ Anglicam uestræ teneritudini inserere interim, usquequo ad perfectiora perueniatis studia.
Init. Præf. Sax. Ic Ælfric wolde þas lytlan boc awendan to Engliscum gereorde of ðam Stæf-

Stæf-cræft þe is gehaten Grammatica. siððan ic þa twa bec awend on hund-eahtatigum Spellum. forðan ðe Stæf-cræft is seo cæg þe þara boca andgyt unlycð.

Finis Præf. Ic bid nu on Godes naman. gif hwa þas boc awritan wylle. þ he hig gerihte wel be ðære bysne. forþan ðe ic nah geweald þeah hig hwa to woge gebringe ðurh lease writeras. ⁊ hit bið þonne his pleoh na min:· Mycel yfel deð se unwritere gif he nele his woh gerihtan:·

Hoc in libro Apographo desideratur ejusdem Ælfrici Glossarium, quod cum ipsa Grammatica, edidit ad calcem Lexici sui Saxonico-Latino-Anglici, vir de Saxonicis litteris præclarè meritus, Gulielmus Somnerus, *Oxoniæ.* An. Dom, 1659.

JUN. 12. A. M.S. Boethii liber de Consolatione Philosophiæ, quem ex Cod. membranaceo Bodleianæ Bibliothecæ cujus notæ sunt *NE. C.* 3. 11. descripsit vir *Cl. Franciscus Junius,* & postea cum antiquiori & optimæ notæ Cod. Cottoniano (qui inscribitur *OTHO. A.* 6.) contulit. Variantes omnes Lectiones Apographo suo inseruit *Cl. Junius,* & Boethium planè Saxonicè loquentem prelo aptavit; Mortuo verò *Junio,* amplissimus & summæ spei Juvenis *D. Christophorus Rawlinsonus,* in Collegio Reginæ apud Oxonienses studiis literarum sedulo incumbens, versionem Boethii Ælfredianam à se recensitam, suis sumptibus edidit, *Oxoniæ* A. D. 1698. Effigie *Francisci Junii* expressa ad Tabulam *Antonii Dykii* peritissimi Pictoris pictam, libro præmissa. Inter suprà laudatos Codices Bodleianum & Cottonianum, hoc inprimis discrepantiæ notavit Editor sagacissimus: nempe, in hoc, Boethiana metra reddi Oratione stricta; in illo autem, soluta. Utramque tamen metrorum Latinorum versionem tutò Ælfredo Regi posse adscribi arbitratur. cujus quidem rei difficultatem sic argutissimè solvit: *Neque mihi sane dubium, quin utraque ista Boethianorum carminum versio ab eodem prodierit* ALFREDO: *prior, cum adversis pressus sensum duntaxat auctoris exprimere satis haberet; posterior autem, cum otium postea nactus, de Poetica parte poetice qualitercunque reddenda cogitaret.*

JUN. 15. Pauli Orosii historia HORMESTA, sive de Miseriis *mundi,* paraphrastice ab Ælfredo Rege in linguam Saxonicam traducta.

Apographum hoc descripsit Cl. *Junius,* ex Cod. Cottoniano, qui inscribitur, TIBERIUS. B. 1. eundem vero postea contulit vir Cl. *Tho. Mareschallus* cum Cod. Bibliothecæ *Lauderdalianæ,* qui quondam fuerit peculium doctissimi viri *Joannis Dee M. D.* cujus vigilanti curæ debent eruditi, quod multorum Cod. antiquorum beneficio adhuc fruuntur, quorum jactura alias deploranda foret.

Apographum *Junianum* nitidè descripsit doctissimus vir *Gulielmus Elstob, A. M.* & *Collegii Magnæ Aulæ Universitatis Oxon.* Socius dignissimus. Is me benignissime monuit Ælfredum Regem in vertendo Orosio, libertatem sibi vendicasse, quæque pro arbitrio, mutandi, distrahendi & interpolandi. Versioni suæ commentarios aliquot Navigationum Septentrionem versus inseruit idem Regius Paraphrastes: earum autem prima est Navigatio Ohtheri Halgolandensis ad Regiones ultra Norwegiam, quæ sic

Incip. Ohthere sæde his hlaforde Ælfrede Kyninge þæt he ealra Norðmanna norðmest bude.

Deinde sequitur ejusdem Ohtheri Halgolandensis Navigatio altera, ad portam nomine Hetham, quæ sic

Incip. Ohthere sæde þ sio Scir hatte Halgoland. ðe he on bude.

Postea etiam sequitur Navigatio Wulfstani Hæthensis sive Slesvicensis, ab Hetha ad Trusum, quæ sic

Incip. Wulfstan sæde þ he gefore of Hæðum. þ he wære on Truso on syfan dagum ⁊ nihtum.

Porro me monuit idem colendissimus amicus noster, Periplos hosce cùm Anglicè extare impressos per Ricardum Hacklughem, Lond. 1598. *Vol. I. pag.* 4. *tum Saxonice & Latinè ad calcem Vitæ prædicti Regis, Ælfredi, pag.* 205. *quam typis ediderunt Oxoniæ A. D.* 1678. *ejusdem sapientissimi Regis Alumni,* Collegii Universitatis Scholares.

Junius. 38. I. Apographum Parænesews *Wulfstani Archiepiscopi* ad cujuscunque conditionis hominee curæ suæ commissos, quod propria manu descripsit Cl. *Junius* è cod. *MS.* Bibliothecæ Collegii C. C. quod est *Cantabrigiæ*; invenieturque p. 19. voluminis S. 18.

Incip. Wulfstan Arcebisceop greteð freondlice þegnas on þeode.

Expl. And eal hit mæg to bisene æghwilcre þeode; Nime se þe wille; Gyf hit gewurðe þ on þeodscipe becume.

II. *De hoc suo Apographo sic ipse Junius.*

Parænesin hanc descripsi ex MS. Bibliothecæ Collegii Sancti Benedicti (alias Corporis Christi) quod est Cantabrigiæ; inveniturque pagina 19, voluminis 284 (sive, S. 18.) Ad oram verò annotata & in ipso Contextu uncis inclusa hausimus ex MS. Cottoniano, qui potissimam hujus Paræneseos partem complectitur; & inscribitur, TIBERIUS A. 3.

III. TO EALLUM FOLCE. *Sermo è quodam codice descriptus, & collatus cum Codice Cottoniano, qui inscrib.* NERO. A. 1.

Incip. Uton ƿriðan be bocan georne ⁊ gelome.
Expl. Gime se þe ƿille :- God us gehealde. Amen. (*vid. supra pag.* 50.)

IV. *Incertus auctor de sanctis in Angliâ sepultis, ex eodem Codice* C. C. C. C. *per* Cl. Junium *descriptus; quem versione Latina & notis* D. Gulielmi Hopkins S. T. P. *illustratum edidit* D. Georgius Hickesius in *Dissertatione Epistolari*, &c.

Incip. Her cyð ymbe þa halgan þe on Angelcynne restað. on ures Drihtnes naman Hælendes Cristes.
Expl. Si lof ⁊ ƿuldor Hælendum Criste. his godnessa in ealra ƿorulda on ecnysse. Amen.
Iterum & laxius tractatulum descripserit Cl. Junius, qui scriptus habetur libro Juniano N°. 100.

V. *Adami status post lapsum, ex eodem Codice, per eundem cl. virum descriptus.*

Incip. Adam se æresta man ƿæs gesceapen on neorxna ƿonge.
Expl. Sƿa hƿæðer ƿe on life æror geearnodon :- God ure helpe. Amen. (*Vid. supra pag.* 26.)

Jun. 39. Decalogi, Dominicæ Orationis, Apostolici Symboli vetus versio Saxonica, *Marquardi Freheri* notis illustrata, & ex ejus libro A. D. 1660 typis impresso, per Cl. *Junium* descripta. Habetur quoque in hoc libello Symbolum Nicænum ex illo quod memoratur pag. 35. exemplari descriptum, & à D. *G. Hickesio* editum, Gram. Anglo Saxon. pag. 166.

Jun. 40. Excerpta ex libro *Scintillarum* (Codice nondum à me viso) & à Cl. *Junio* descripta. De quibus sic dicit in Præfatione ad Glossarium suum Gothicum: "*Scintillarius*, vel liber Scintillarum, in Titulos digestus & Anglo-Saxonicè interlineatus. Excerpsi paucula quædam tantâ cum curâ Glossata, ut non putem uspiam reperiri aliam aliquam interlineationem pari studio, judicioque elaboratum."

Hæ Scintillæ sive Loci Communes per Bedam collectæ fuerunt, ex S. Scriptura, & SS. Patribus, & Latinè habentur in Tomo 7. operum ejus. Tituli autem earum hoc Ordine sequuntur;

Tit. I. De caritate. Be soðre lufe.

Incip. On eoƿrylfum soðe lufe gæderunge hæbbende. In vobismetipsis caritatem continuam habentes.

II. de Patientia. Be Geðylde.
III. de Dilectione dei & proximi. Be lufe Godes ⁊ Nihstan.
IV. de Humilitate. Be eadmodnysse.
V. de Indulgentia. Be forgifnysse.
VI. de Compunctione. Be Onbryrdnysse.
VII. de Oratione. Be Gebede.
VIII. de Confessione. Be Andetnysse.
IX. de Pœnitentione. Be Dædbotnysse.
X. de Abstinentia. Be Forhæfednysse.
XI. de Derelinquentibus sæculum. Be Forlætendum ƿorulde.
XII. de Timore. Be Ege.
XIII. de Virginitate. Be Fæmnhade.
XIV. de Justitia. Be Rihtƿisnysse.
XV. de Invidia. Be Andan.
XVI. de Silentio. Be Sƿigean.
XVII. de Superbia. Be Ofermodignysse.

Desunt hic tres Tituli.

XXI. de Fornicatione. Be Forligre.
XXII. de Perseverantia. Be Þurhƿunuge.
XXIII. de Securitate. Of Orsorhnysse.
XXIV. de Stultitia. Be Dysignysse.
XXV. de Avaritia. Be Gitsunge.
XXVI. de Virtute. Be Mægene.
XXVII. de Vitiis. Be Leahtrum.
XXVIII. de Ebrietate. Be Druncennysse.
XXIX. de Decimis. Be Teoðungum.
XXX. de Cupiditate. Be Grædignysse.
XXXI. de Disciplina & Increpatione. Be lare ⁊ ðreaunge.
XXXII. de Doctoribus sive Rectoribus. Be Lareoƿum. oþþe be Gelæredum. oððe Reccendrum. oþþe be Gymendum.
XXXIII. de Fide. Be Geleafan. oððe Truƿan.

XXXIV. de

XXXIV. de Spe. Be Hopan oððe be hihte.
XXXV. de Gratia. Be Gife.
XXXVI. de Discordia. Be Twyrædnysse.
XXXVII. de Juramento. Be Aþsware.
XXXVIII. de Cogitationibus. Be Geþancum.

Desunt hic quatuor Tituli.

XLIII. de Indumentis. Be Reafum.
XLIV. de Misericordia. Be Mildheortnysse.
XLV. de Compassione proximi. Be Efenþrowunge nihstan.
XLVI. de Elatione. Be Upahafennysse.
XLVII. de Vita Hominis. Be life mannes.
XLVIII. de Muneribus. Be Gifum. oþþe lacum.
XLIX. de Eleemosyna. Be Ælmessan.
L. de Tribulatione. Be Gedrefednysse.
LI. de Primitiis sive Oblationibus. Be Frymþum. oþþe offrungum.
LII. de Tristitia. Be unrotnysse.
LIII. de Pulchritudine. Be Fægernysse.
LIV. de Conviviis. Be Gebeorscypum.
LV. de Risu & Fletu. Be hlehtre. & be wope.
LVI. de Honore Parentum. Be wurþscype magu.
LVII. de Filiis. Be Bearnum.
LVIII. de Divitibus & Pauperibus. Be Welegū & þearfum.
LIX. de Acceptione personarum. Be Onfangennysse spigea.
LX. de Itinere. Be Siðfæte.
LXI. de Sensibus. Be Andgytum.
LXII. de Servis & Dominis. Be ðeowum & Hlafordum.
LXIII. de Consortio bonorum & malorum. Be midwununga godra & yfelra.
LXIV. de Amicitia & Inimicitia. Be Freondscipe & feondscipe.
LXV. de Consiliis. Be Geþeahtum.
LXVI. de Defunctis. Be Forþgewitenum.

Desunt hic undecim Tituli.

LXXVII. de Discipulis. Be leorning-cnihtum.
LXXVIII. de Tentatione & Martyrio. Be Costunge & Martyrdome.
LXXIX. de Verbo otiolo. Be worde idelum.
LXXX. de Brevitate hujus Vitæ. Be sceortnysse þyses lifes.
LXXXI. de Lectionibus. Be Redingum.
Scintillæ sive loci communes Bedæ Presbyteri, ex scripturis & ex Patribus collecti.

HIC PAUCA INCIPIUNT DE VITIIS ET PECCATIS, *Latine & Saxonicè.*

edwit
I. Apostrapha De Muliere Nequam.
II. De Muliere Bona Et Mala.
III. De Prædestinatione Electorum Et Reproborum.
IV. De Modis Peccatorum.
V. De Gravibus Peccatis Ac Levibus.
beoð gedone.
VI. Quomodo Peccata Geruntur.
VII. De Duplicatione Peccaminum.
be gefylledn ysse
VIII. De Expletione Peccatorum. *Omnia Latine & Saxonice.*

Jun. 45. I. *Tractatus* DE PRIMO DIE SECULI. SIVE DE EQUINOCTIO VERNALI, *quem ex Cod. Cott. qui inscribitur* TIBERIUS. A. 3. p. 63, b. *descripsit cl.* Junius.

Incip. Þone forman dæg ðisses worulde we magon afindan.
Expl. se ðe ys soðre rihtwisnesse sunne gehaten :

II. GENERATIO HOMINIS IN UTERO.
Descripsit cl. Junius *è Cottoniano volumine quod inscribitur*, TIBERIUS. A. 3.

Incip. Her onginð secgan ymbe mannes gecynde.

III. PROGNOSTICA DE PARTU, *ex eodem Codice Cottoniano.*

Incip. Ærest is oðer wise be ðisum ðingum þæt ðu miht witan.

IV. BE ÐAM FRUMSCEAFTE, *sive* DE INITIO CREATURE.
In principio fecit Deus celum & terram, &c.

Incip. Adam se æresta man wæs gesceapen on Neorxna wonge.

E Codice Hattoniano (de quo vid. supra pag. 26.) descripsit cl. Junius, *& cum altero exemplari, (sc. S. 18.) Bibliothecæ* C. C. C. C. *contulit; & licet in plerisque ea consentire deprehendit, conclusiones tamen istorum Tractatuum longe esse ab invicem diversas aperte confitetur.*

Jun. 43. I. *Libellus de* SOMNIORUM DIVERSITATE, *Latine cum interlineari Saxonica. Interpretamenta continet Somniorum* 229. *quæ ex Codice Cott.* TIB. A. 3. *descripsit cl.* Junius.

Incip. be swefena mistlicnesse æfter endebyrdnesse abeceðes danielis þæs ƿitegan.
De Somniorum diversitate secundum ordinem abcdarii Danielis prophetæ.
Expl. on æppeltune gan anxsumnysse hefige getacnað :-
In pomerio ambulare anxietatem gravem significat.

II. Idem Codex, inquit cl. *Junius*, gemino in loco hanc Somniorum diversitatem prosequitur Anglo-Saxonicè tantum. quam itidem descripsit ille.

Incip. Gif mann mæte ꝥ he gese earn on his heafod ufan. ꝥ tacnað ƿurðmynt.
Expl. Gif man mæte ꝥ he si uppahafen god ꝥ tacnað.

III. *Alterum quoque de Somniorum diversitate opusculum deprompsit* Junius *ex Bibliothecæ Hatt. membranis, quod omnino addendum hic putavit; quoniam præcedentium non pauca ex hisce emendari possunt atque illustrari. De quibus supra (pag. 40.) mentionem fecimus.*

IV. *SOMNIORVM EVENTVS IVXTA ÆTATES LVNÆ, ex Cottonianæ Bibliothecæ volumine, quod inscribitur,* TIBERIVS. A. 3.

Incip. sƿa hƿæt sƿa ðu gesihst on blisse bið.
Luna prima quicquid videris in gaudium erit.
Expl. sƿefen ðin butan frecednysse;
Somnium tuum sine periculo. Amen.

V. *ALITER ex eodem Codice Cottoniano.*

Incip. On anre nihte ealdre monan. sƿa hƿæt sƿa ðe mæteð. ꝥ cymð to gefean :-
Expl. On xxx nihta ær tƿeigra nihta fyrste. ꝥ sƿefen agæð butan frecnum ðingum :-

VI. *ALITER, ex supra laudato Codice Hattoniano.*

Incip. Ðære ærestan nyhte ðonne niƿe mone byð cymen.
Expl. Ðonne heo bið. xxix. ⁊ xxx. nihta eald. ꝥ bið æfre buton frecnesse :-

---

Jun. 45. I. *Insigne fragmentum Epistolæ ab* Ælfrico Episcopo *scriptae* To gehadedum mannum; h. e. *Ad jam nunc ordinatos.*

Incip. Us Biscopum gedafenað ꝥ ƿe ða godcundan lare. þe ure canon us tæcð. ⁊ eac ðeos cristes boc lærð. eoƿ Preostum geopenan on Engliscum gereorde.

E codice Coll. C. C. C. cujus nota S. 18. hoc descripsit cl. Junius, *& Londinum ob negotia revocatus, non potuit reliqua exscribere. (Vid. tamen supra. pag. 23.)*

II. *MORALIA PRÆCEPTA. (hæc deprompsit cl.* Junius *ex Cod.Cott. qui inscribitur* JVL.A.2.)

Incip. 1. Ne beo ðu to slapor ne to idelgeorn. forþam þe slep ⁊ þæt ydel fet unþeaƿas ⁊ unhælo þæs lichoman.
Expl. 18. gyf ðu ƿylt habbe æt monigum men ðæt ðe lycað...... Reliqua desunt.

III. *OFFICIVM HOMINIS CHRISTIANI.*

Incip. Ða ðe Crist ne lufiað. hu magan þa cƿeðan ꝥ hie sien Cristene?
Expl. ⁊ ða ðeofas. ⁊ ða ðeod sceaðan. ⁊ ða mansƿoran .... Pauca desunt.

Jun. 44. I. DE OBSERVATIONE LVNÆ, *& quæ cavenda.*

Incip. Mona se forma on eallum ðingum dondum nytlic ys.
Luna prima omnibus rebus agendis utilis est;

E Co-

E Codice Cottoniano Tib. A. 3. *descripsit cl.* Junius. *Apographum tamen mihi videtur imperfectum, quin & Tractatulus de Consideratione ætatum Lunæ in modò genitis, qui superiorem sequebatur, à me quærente inventus fuerit.*

II. CONSIDERATIO SINGULORUM TOTIUS HEBDOMADÆ DIERUM IN MODO GENITIS.

Ex antiquis Hattonianæ Bibliothecæ membranis. (vid. suprà pag. 40.)

Incip. Swa hwilc man swa on Sunnan dæg oððe on niht accenned bið. on worldlice leofað he and bið fæger.

III. CONSIDERATIO ÆTATUM LUNÆ IN ÆGRIS. *è Cod. Cott.* Tib. A. 3.

Incip. Luna. I. se þe afealleð, earfoðlice he ætwint:-
qui inciderit, difficile evadet.

IV. **ALITER.**

Ex eodem Codice Cottoniano.

Incip. On anre nihte ealdne monan se þe bine adl gestandeð. se bið swecenlice gestanded.

V. ÆTATES LUNÆ REBUS GERENDIS IDONEÆ.

Ex eodem Codice Cottoniano.

Incip. On anre nihte ealdre monan far ðu to cynge. bide þæs ðu wille. he ðe ðæt gifð.
Expl. ⁊ hi ða beoð bliðe, —— —— *reliqua desiderantur.*

VI. **ALITER.**

Ex Hattonianæ bibliothecæ MS. (vid. supra pag. 40.)

Incip. On an nihte monan fær to cyninge.
Expl. ber ðæt timber, —— —— *reliqua desiderantur.*

VII. CONSIDERATIO NOVILUNIORUM PER SINGULOS TOTIUS HEBDOMADÆ DIES.

Ex Cottonianæ bibliothecæ vol. Tib. A. 3.

Incip. Ðon se mona bið acenned on sunnan dæg.
Expl. þonne hæfð he sige:-

VIII. TONITRUUM CONSIDERATIO SECUNDUM VARIA DIEI NOCTISQUE TEMPORA.

Ex eodem Codice Cottoniano.

Incip. Gif hit ðunrað on tide æfen hit getacnað acennednysse sumes miceles.
Si tonitruauerit hora vespertina, significauerit nativitatem cujusdam magni.
Expl. hungor micelne hit getacnað:-
famem magnam significat.

IX. TONITRUUM CONSIDERATIO SECUNDUM SINGULOS TOTIUS HEBDOMADÆ DIES.

Ex eodem Codice Cottoniano.

Incip. On andweardan geare. gif se forma ðunor cymð on sunnan dæge.
Expl. ꝥ tacnað demena ⁊ gerefena cwealm:-

X. **ALITER.**

Ex Hattonianæ bibliotheca Codice MS.

Incip. On andwardne ger gyf hyt ðunrie on sunnan dæg.
Expl. þonne tacnað ꝥ demena ⁊ gerestena cwealm:-

XI. CONSIDERATIO KALENDARUM IANUARII SECUNDUM SINGULOS TOTIUS HEBDOMADÆ DIES.

Ex Cottonianæ bibliothecæ vol. quod inscr. Tib. A. 3.

Incip. Kal Ianuarius gif he bið on monandæg. þonne byð grimm ⁊ gemenged ƿinter.
Expl. ⁊ sib byð on eorðan:

ALITER.

Ex Hattonianæ bibliothecæ Codice MS. (vid. supra pag. 40.)

Incip. Gif Midder-ƿintres Mæsse-dæg bið on Sunnan-dæg.

Pene omnia desiderantur, cum tractatulo De Observatione Duodecim Dierum Festivitatis Natalitiæ, *quem è Cod. Cot. sæpius laudato, transcripsisse cl.* Junium *opinor.*

XII. *Somniorum diversitas, ἀκέφαλος cum aliis bene multis supra recensitis, ex Junii curis secundis.*

XIII. PROGNOSTICA DE PARTV.

Incip. Eft is oðer ƿise be ðissum ðingum þ ðu mæht ƿitan on bearn.

XIV. Variis hisce Prædictionibus (*inquit cl. Junius*) & Somniorum Interpretamentis, mox (*Cod. Cott.* pag. 41. a) subjiciebantur sequentia, quæ addenda putavi, ut genium istius ævi quodammodo è pauculis hisce agnoscat Lector.

Incip. Hƿæt ƿæs se on þissere ƿorulde se ðe acænned ƿæs.
Expl. ƿæron þa gesyblingas þus todælde:

Postea, ex ejusdem codicis p. 42. a. & pag. 71. a, & b. quædam descripsit, sc.

Be scā Marian ylde. ⁊ be hyre forðsiðe:
Be Noes earce:
Be naman þæra Sceaþena:
Be scē Petres cyricean:
Be Salomones templ.

Jun. 47. EXAMERON ANGLICE. *Vulgo sed perperam* S. Basilio *Cæsariensi tributum, quod descripsit Junius ex antiquo codice bibliothecæ Hattonianæ, & deinde contulit cum altero ejusdem bibliothecæ exemplari.*

Incip. On sumum oðrum spelle ƿe sædon hƿilon ær hu se ælmihtiga God ealle ðing gesceop binnon six dagum ⁊ seofon nihtum.

Eandem de Hexaëmero habes, suprà, pagg. 36. & 42.

I. DE DVODECIM ABVSIVIS SECVNDVM DISPVTATIONEM S. CYPRIANI EPISCOPI ET MARTYRIS.

Quæ descripsit cl. Junius, *ex codice MS. bibliothecæ Hattonianæ (vid. supra pag. 39.)*

Incip. Nu synd tƿelf Abusiva. ðæt synd tƿelf unðeaƿas.

Excerptus videtur hic Tractatus ex S. Patricii *libro de Abusionibus seculi, quem edidit* D. Jacobus Waræus, *Lond.* 1656.

II. S. PATRICII LIBER DE ABVSIONIBVS SECVLI.

Descriptus manu cl. Junii, *utrum autem ex libro MS. aut typis edito, non liquet.*

III. DE PERSEVERANTIA. *sive* be ðurhƿununge. &

De Eucharistia *sive* be husl-gange, *quædam exscripsit* cl. Junius, *è Cod. Cott.* Tib. A. 3.

Incip. Ne bið on ðam Cristenen menn sceaƿed se fruma þæs godan ƿeorcas. ac se ende.

IV. DE VISIONE ESAIE PROPHETÆ QVEM VIDIT SVPER IVDAM ET HIERLM.

Descripsit cl. Junius, *è Cod. MS. sc. ex prima parte Hom. Saxon. Hat. Bibl.* (vid. supra. p. 27.)

Incip.

Incip. An wæs on gear dagum Gode wel gecweme Isaias se witega. ðe Iudea folce fela forewitegode. swa swa hit syððan soðlice aeode. þ mæg to byrne ægðwylcre ðeode:· Isaias se witega geseah on gesyhðe. swa him God uðe hu ðære ðeode for heora synnum scolde gelimpan:·

V. DE OCTO VITIIS VIRTVTIBVSQVE CAPITALIBVS,

ex Cod. MS. Hattonianæ bibliothecæ. (vid. supra pag. 42.)

VI. *Incip.* Omnia nimia nocent, & Temperantia mater virtutum dicitur. þ is on Englisc. Ealle oferdone ðing deriað. and seo Gemetgung is ealra mægena modor:·
Expl. Nu ge habbað gehyred hu ðas halgan mægnu oferwriðeð ða leahtras þe se deofol besæwð on us. and gif we nellað hi oferwriðan hi bescencað us on helle:· We magon þurh Godes fylst ða feondlican leahtras mid gecampe oferwinnan. gif we cenlice feohtað. and habban us on ende ðone ecan wurðmynt a mid Gode sylfum. gif we swincað nu her: In Codice membranaceo, sequitur Tractatus de duodecim Abusivis, quem non (hoc loco) descripserit, cl. *Junius.*

VII. DE SEPTIFORMI SPIRITV. be ðam seofan fealdan Godes gyfan:·

Ex prima parte Homiliarum Anglo-Sax. *bibliothecæ Hatt.* viz. *ex cod* A. *sive Jun.* 99. fol. 27. *descripsit* cl. Junius.

Incip. Esaias se witega awrat on his witegunge be ðam halgan gaste, vid. supra p. 23, & 27.

Jun. 50. *Excerpta quædam ex duobus Evangeliciis atque olim Saxonice (seu potiùs Dano-Saxonicè) interlineatis codicibus; uno tum temporis* Rushworthiano, *nunc autem* Bodleiano, *de quo supra; altero autem Cottoniano, de quo plura infrà. Quæ quidem excerpta* cl. Junius *utenda dedit* Thomæ Mareschallo, *ut ipse testatur, in observatt. ad versionem Evangeliorum Anglo-Saxonicam.*
Notandum insuper, ex iis excerpta ex Evangelio S. Matthæi *desiderari.*

Jun. 52. I. NOMINE SANCTÆ TRINITATIS INCIPIT REGVLÆ PROLOGVS MONACHORVM EXIMII PATRIS BEATISSIMI BENEDICTI ABBATIS.

Incip. Prol. Gehyr þu min bearn bebodu þines lareowes. and anhyld þinre heortan eare.

CAP. I. DE GENERIBVS MONACHORVM VEL VITA.

Incip. Feower syndon Munuca cynn. þ forme is Mynster-manna. þ ys þæra þe under Regule and Abbudes tæcinge on gecampe wuniað:·
Expl. ult. cap. Ece lyf to leane and mid wununge mid Gode eallum þam þe ðysum Regule fylgað:·

Hanc versionem Paraphrasticè translatam, quantivis esse pretii affirmat cl. Junius, *ante Glossarium Gothicam, & à se è Codice Cottoniano (sc.* Tit. A. 4.) *descriptam.*

II. AETHELWOLDVS *Episcopus Wintoniensis de* CONSVETVDINE MONACHORVM.

E Cottonianæ bibliothecæ codice Membranaceo, qui inscribitur, Tib. A. 3. *descripsit* cl. Junius.

Incip. Her onginð seo Endebyrdnyss. hu Munecum gerist to healdenne ðone wegollican þeaw. geond þes geares embhwyrft. on dægðerlicum dagum and on nihtum.
A Kalendis Octobris sind to nimene ealle anginnu earwertlicra ðeawa mid Godes fultume.
Expl. oð hit beo eal gefylled. and þa geendode. singon Pater noster. and þas twegen sealmo. In te Domine speravi.

Hoc opusculum de diurna consuetudine Monachorum Ordinis S. Benedicti, composuisse putatur Æthelwoldus Wintoniensis *Episcopus cum Coëpiscopis atque Abbatibus, tempore* Eadgari *Regis.*
Vide Ælfrici *Abbatis epistolam ad* Egneshamenses *fratres.*

III. S. FVLGENTII REGVLÆ. (Numero 50.) è Cod. Cottoniano Tib. A. 3. per eundem cl. virum descriptæ.

Incip. DICEBAT VERO SCS FULGENTIUS.

æfter regole fædera libban æfre hoga. swyðost [dicti.
Juxta regulam patrum vivere semper stude; maxime autem secdm Sci confessoris tui Bene-

Expl. Ðer lufu on an gegaderod to gemynde beon agen gebrohte.
Hic affectus in unum collecti ad memoriam reducantur.

IV. *Excerpta ex Regula Sanctimonialium S. Benedicti Abbatis Latinè, per cl.* Junium *è Codice Cottoniano, qui inscribitur* CLAUD. D. 3. *descripta.*

Codex ille versione gaudet Anglo-Saxonica, cujus postremum sive LXXIII *caput, ut specimen ejus aliquod exhiberet, describendum putavit. Quin & caput* LXII *addidit, propterea quod prorsus discrepat à capite* LXII Regulæ Monachorum. *Totam interim Regulæ Sanctimonialium translationem, ut ipse dicit, minus quidem antiquam, non malam tamen, describere supersedit; quòd tunc destituebatur otio; & quod versio ista in plerisque conveniret cum longè antiquissimâ interpretatione Regulæ Monachorum quam dudum descripserat.*

V. MONASTERIALIA INDICIA, *per Junium ex Cott. Cod.* TIB. A. 3. *transcripta.*

Incip. Ðis syndon þa Tacna þe mon on Mynstre healdan sceal. Þær mon æfter Regoles bebode swigan haldan wile ⁊ geornlice mid Godes fultume begyman sceal:-

1. Ærest þæs Abbudes tacen is. þ mon his twegen fingras to his heafde asette. and his feax mid genime:-

Expl. 122. Gehwylces ungehadodes wifes tacen is. þ þu mid forewearðum fingrum ðin forewearde heafod fram ðam anum earan to ðam oðrum on bindan tacne:-

VI. *Instructio perbrevis pro Novitiis in sacra Lerinensi insula, Latinè.*

Incip. ATTENDE TIBI.

Monache, ad quid venisti,
Quare mundum reliquisti,
Cur flocum induisti,
Et mundi pompam despexisti?

VII. Excerpta ex Regulari concordia monachorum Sanctimonialiumque sub Eadgaro Rege, seu potius, ex ipsius Constitutionibus, de reparanda per universam Britanniam Monasticæ vitæ disciplina, quæ descripsit *Junius* è Cod. Cottoniano TIB. A. 3.

Harum Constitutionum Proœmium & Epilogum Saxonicè & Latine vulgavit Vir summus Joannes Seldenus *in Notis suis & Spicilegio ad* Eadmerum, p. 145.

VIII. *Capita* 12 *&* 13 *libri secundi Dialogorum* Gregorii Magni, *Latinè & Saxonicè.*

Jun. 53. I. *Homilia Saxonica in* NATALE S. GREGORII PAPE. III. KL. MAR.

Incip. Gregorius se halga Papa. Englisce ðeode apostol.

ex parte II. Homiliarum Anglo-Saxonicarum bibl. Hutton. descripsit cl. Junius. *vid. supra. p.* 11. & 33.

II. Gregorii *Papæ Opus de Cura* Pastorali, *Anglo-Saxonice per* Ælfredum *Regem versum. Apographum suum exscripsit* cl. Junius *ex mutilo Codice Cottoniano*, TIB. B. 11. *inscripto: & deinde ex Hattoniano (de quo supra pag.* 70 *) supplevit, & variantes lectiones margini adscripsit. Postea verò opportune incidit in alium Cottonianæ bibliothecæ perantiquum codicem, cujus etiam variantes lectiones addidit cæteris.*

Jun. 58. I. L. Apuleius de Herbis, *Anglo-Saxonice versus, & per* Junium *ex antiquo Codice Huttoniano supra (sc.* p. 71.) *memorato descriptus. Quam quidem versionem dicit, ante Glossarium Gothicum, proxime accedere ad* insignem illam ac stupendæ antiquitatis codicem Apuleianum, quem habuit instructissima propinqui sui Isaaci Vossii bibliotheca.

Notandum quoque, hunc librum dici, & Medicinalem, & Herbarium, *& denique librum* Botanicum.

II. Medicina ex Quadrupedibus, *Saxonice, sub nomine* Idparti Ægypti *Regis, de qua suprà* p. 75.
Hanc ex eodem Codice transcripsit cl. Junius.

Jun. 59.

Jun. 59. Be synna lacnunga.
De peccatorum medicina.

ex MS. Cottoniano, qui inscribitur Tib. A. 3. *descripsit* cl. Junius. (*vid. supra pag.* 50.)

Incip. I. Đæt sceal geðencan se ðe bið manna sawla læce. ⁊ heora dæda gewita þæt gedal. ⁊ þæt gescad hu he mannum heora dæda gescrife.
Expl. Seo twelfte is martirhad. swa ðam sceaðam wearð æt Cristes þrowunga.

Jun. 60. Sacramentum *vel* promissio Regis in consecratione. *Descripsit* cl. Junius *ex antiquissimis membranis quas exhibet Cottonianæ bibliothecæ liber MS. qui inscribitur VITELLIUS.* A. 7. p. 7. *quin & publici juris fecit doctissimus* Hickesius *in Præfatione ad Grammaticarum suarum editionem primam, cum versione Latina è regione posita.*

Jun. 61. I. *Quæstiones & Responsiones inter ADRIANUM & RITHEUM, à* cl. Junio *deprompta ex antiquo Codice Cottoniano, qui inscribitur JULIUS.* A. 2. (*simillimum huic tractatulum habet MS. Cotton.* Vitel. A. 15. pag. 83, b.)

Incip. Adrianus cwæþ to Ritheus.

1. Saga me. hu lange wæs Adam on neorxna wange?
Ic ðe secge. he wæs ðrittine gear.

A Quæstione 48, *multa deesse dicit Junius, hunc tamen defectum supplere Miscellanea quædam in eodem codice inventa.*

II. *Incip. Miscellan.* Hwæt wæs se on ðissere worulde se ðe acenned wæs.

Eadem sunt cum iis quæ memorantur in Cod. Jun. 44. §. 14.

Jun. 62. Acta Curiæ Comitatus, *de Terris apud Deccet*, Wynfledæ *ab* Ælfrico *venditis, testibus Æthelredo Rege, &c.*

Incip. ✠ Her cyð on þysum gewrite hu Wynflæd gelædde hyre gewitnesse æt Wulfamere beforan Æðelrede cyninge. þæt wæs þonne Sigeric Arcebiscop ⁊ Ordbriht biscop. ⁊ Ælfric ealdorman ⁊ Ælfþryþ þæs cyninges modor.
Expl. ⁊ Leofric æt hwite-cyrcan. ⁊ menig god man to eacan him.

Ex collectione Saxonicorum Diplomatum quæ exhibet Cod. Cottonianus AUGUSTUS II. descripsit cl. Junius *hæc Acta, quæ in Dissertatione sua de Linguarum* veterum Septentrionalium usu, *edidit D.* Hickesius.

Apographum Cartæ Fundationis Abbatiæ S. Edmundi de Burgo *per* Canutum Regem.
(Vide Cod. Cotton. Augustus II.)

Incip. ☧ In nomine poliarchis ihū xpī salvatoris totiusque creaturae creatoris, cujus divino dominatui quæque dominationes debito servitio subnixè deserviunt.
Expl. ⁊ ic ann heom ealra heora cin socne ofer ealle hæora land þæt he nu habbað. ⁊ git begitan sceolan on godes ertes.

Jun. 63. *MODUS CONFITENDI*

Continens plurimas confitentium preces ad Deum, quas sua manu ex Codice Cotton. qui inscribitur Tiber. A. 3. p. 42. *exscripsit cl.* Junius.

Incip. 1. Eala ðu ælmihtige God unasecgendlicere mildheortnesse.
Incip. 2. Man mot hine gebiddan swa swa he mæg ⁊ can, *&c.*
Ic eom andetta ælmihtigum Gode.

Incip. 3. Min drihten leof for ðinre þære mycelan mildheortnysse.
Incip. 4. Min drihten God ælmihtig. ic ðe eom andetta minra synna.
Incip. 5. Min drihten ælmihtig God. si ðe wuldor ⁊ ðanc.
Incip. 6. Drihten ðu eart scippend ealra gesceafta.
Incip. 7. Gif ðu wilt nu leof. ealswa ðe micel ðearf is.
Incip. 8. Incipit ordo Confessionis S. Hieronymi, qualiter confiteri debet Christianus pecata sua. Quando aliquis voluerit confessionem facere peccatorum suorum, *&c.*
Æfter ðissum arise eadmodlice to his scrifte.
Expl. To þon me gefultumie se Drihten. se þe leofaþ ⁊ rixaþ a butan ende on ecnessa Amen.

Jun. 65. I. Officium Regum, Principum, Abbatum, Monachorum, Monialium, *Laicorum*, omnium denique Christianorum, prout invenitur *fol.* 71. MS. cujusdem Cottoniani qui inscribitur, *Nero.* A. 1. ac rursus ejusdem Manuscripti fol. 110. (*Manu Junii.*)

BE CYNGE.

Incip. Cristenum cyninge gebyreþ on Cristenre þeode. *v. Cod. Wigorn.* fol. 9. (*de quo supra.* p. 45.)

BE CYNEDOME.

Incip. Eahta sweras syndan þe rihtlicne cynedom trumlice upwegað. *v. Cod. Wigorn.* fol. 10.

BE CYNESTOLE.

Incip. Ælc riht Cynestol stent on þrim stapelum. *v. Cod. Wigorn.* fol. 10. b.

BE EORLUM.

Incip. Eorlas ⁊ heretogan. ⁊ þas worold deman. *v. Cod. Wigorn.* fol. 17.

BE SACERDAN.

Incip. Riht is ꝥ Sacerdas on heora scrift scirum wislice ⁊ wærlice læran. *v. Cod. Wigorn.* fol. 20, b.

BE GEHADEDUM MANNUM.

Incip. Eallum Cristenum mannum is micel þearf ꝥ hy riht lufian. *v. Cod.* MS. C.C.C.C. S. 18.

BE ABBODUM.

Incip. Riht is ꝥ Abbodas ⁊ huru Abbatissan fæste on Mynstrum. *v. Cod. Wigorn.* fol. 18.

BE MUNECAN.

Incip. Riht is ꝥ Munecas dæges ⁊ nihtes inweardre heortan Godes lof lufian.

BE PREOSTAN. ⁊ BE NUNNAN.

Incip. Riht is ꝥ Preostas ⁊ efenwel Nunnan regollice libban. *v. Cod. Wigorn.* fol. 19. b.

BE LÆWEDUM MANNUM.

Incip. Riht is ꝥ Gehadode men læwede wisian. *v. Cod. Wigorn.* fol. 31. b.

BE WUDEWAN.

Incip. Riht is ꝥ Wudewan annan hysenan geornlice fylgean. *v. Cod. Wigorn.* fol. 19, b.

BE CYRICEAN.

Incip. Riht is ꝥ Cristene men georne healdan mid rihte. *v. Cod.* MS. C.C.C.C. S. 18.

BE EALLUM CRISTENUM MANNUM.

Incip. Riht is ꝥ ealle Xp̄ene men heora Xp̄endome rihtlice healdan. *v. Cod.* MS. C.C.C.C. S. 18.

BE CRISTENDOME.

Incip. Eallum Cristenum mannum is micel þearf ꝥ hy heora Cristendomes gescad witan. (*Vide supra pag.* 27.)

II. DE EPISCOPIS.

Incip. Biscopum gebyrað ealdlice wisan ⁊ wisdom. *v. Cod.* MS. C.C.C.C. S. 18.

ITEM DE EPISCOPIS.

Incip. Biscopas scylan bocum ⁊ gebedum fylgean. *v. Cod. Wigorn.* fol. 12, b.

INCIPIT DE SINODO.

Incip. Deus in adjutorium, &c.
Biscopum gebyreð on sinoðe. *v. Cod. Wigorn.* fol. 15, b.

BE

BE BISCOPUM.

Incip. Biscopas scoldan symle Godes riht bodian.

BE SACERDAN.

Incip. Sacerd sceal on his scrifte scripa wislice ⁊ wærlice lædan ⁊ læran. *v. Cod. Wigorn.* fol. 20, b.

BE ABBODUM.

Incip. Riht is ꝥ Abbodas ⁊ huru Abbatissan fæste on Mynstrum. *idem cum superiori.*

BE MUNECUM.

Incip. Riht is ꝥ Munecas dæges ⁊ nihtes inweardre heortan. a to Gode ðencan.
Vide Cod. Wigorn. fol. 18, b.

BE GEREFAN.

Incip. Riht is ꝥ Gerefan geornlice tilian. *Vide Cod. Wigorn.* fol. 17, b.

Jun. 66. I. Monachicum colloquium *Latino-Saxonicum* (*Ælfrico auctore*) *institutum ad commodum discipulorum, qui non nisi modicos adhuc in linguâ Latinâ fecere progressus; depromptum ex bibliothecæ Cottonianæ volumine, quod inscribitur,* TIBERIVS A. 3.

Incip. D. ƿe cildra biddað ðe eala lareoƿ ꝥ þu tæce us sprecan forðam
Nos pueri rogamus te magister, ut doceas nos loqui Latialiter recte, quia

ungelærede ƿe syndon ⁊ geƿæmmodlice ƿe sprecað.
idiotæ sumus & corrupte loquimur.

Expl. ⁊ gað ut butan hygeleaste to clauster oððe to leorninge.
& egredimini sine scurrilitate in claustrum vel in gymnasium.

II. Chronici veteris fragmentum, longam regum Saxonum seriem aliquousque protrahens, *ex ejusdem Cod. Cott. folio* 175, *manu* cl. Junii *descriptum,* (*v. Chron. Whel. ad annum* ccccxcv.)

Incip. Ða ƿæs agangen fram Cristes acennednesse. cccc. ⁊ xc.iiii. ƿintra ða Cerdic ⁊ Cynric his sunu coman upp æt Cerdices oran mid v. scipum.
Expl. ða feng Eadƿeard to. Eadgares sunu. ⁊ heold . . . . . .

Jun. 67. *Initium* Abingdoniensis Chronici *Poetice scriptum*, *&* *è Codice Cottoniano cui Titulus* TIB. B. 1. *per* cl. Junium *descriptum.*

Incip. Crist ƿæs acennyd. cyninga ƿuldor. on midne ƿinter. mære þeoden. ece ælmihtig. on ðy eahteoðan dæg. hælend gehaten. heofon rices ƿeard.

Ad fidem hujus Transcripti in Grammatica sua Anglo-Saxon. pag. 203. *edidit hoc Poema cum versione Latina & Notis amplissimus D.* Georgius Hickesius.

Jun. 68. Basilii Magni Regulæ Monachicæ. (*sive* Admonitio ejus ad filium spiritualem.) *Opus imperfectum, descriptum manu* Junii *ex perantiquis Hattonianæ bibliothecæ membranis.* (*Vide supra.* pag. 72.)

Incip. Basilius se eadiga. be ðam ƿe ær aƿriton. ƿæs sƿiðe halig biscop. on Cesarean byrig.

Jun. 69. I. Commentitia ipsius Domini Epistola de cœlo delapsa; *è Codice MS. Bibliothecæ Coll. C. C. C. cui Titulus* S. 4. *per* cl. Junium *descripta.*

Incip. M̄. þa L̄. Her onginð ꝥ halige geƿrit þe com fram heofenan into Hierusalem. *vid.* p. 47.

Extare hanc epistolam, dicit Junius, *in aliarum bibliothecarum vetustis Codicibus diversimode scriptam & alterâ plerumque parte auctiorem. Hoc præ aliis ostendere dicit exemplar Cott. quod est in Codice qui inscrib.* TIB. A. 3. *ubi pag.* 84, b. *fabulosissimum scriptum sequentibus verbis concluditur.*

Expl. MS. Cotton. Florentius se Papa, &c. —— wið þa ecan clammas ðurh his wuldor ⁊ ðurh his wurðmynt a butan ende. Amen.

De hac epistola, vide Karoli Magni *&* Hludovicii Pii *Capitulorum librum primum, Titulo* LXXVIII. *&* Synodum Romanam *quæ extat in vita* Bonifacii Moguntini.

II. Commentum de Diabolo quodam ab Anachoreta capto examinatoque; *quod ex* MS. *Cottoniano, qui inscribitur* TIB. A. 3. pag. 85. *descripsit* cl. Junius.

Incip. Hit gelamp hwylan æt suman cyrre ꝥ an Ancre gefang ænne deofol ðurh Godes mihte.

Expl. Ðam drihtne sie simle wuldor ⁊ wyrþmynt on ealra weorulda weoruld. Amen.

Jun. 70. I. *FLORES ex* D. AVGVSTINI Hipponensis Episcopi soliloquiorum *libro selecti, & Saxonicè redditi ab augustissimo Anglo-Saxonum rege Aluredo; & per* cl. Junium *ex Cottonianæ Bibliothecæ codice, qui inscribitur* VITEL. A. 15. *deprompti.*

Incip. Proœmium. Gaderode me ðonne rigelas ⁊ stuðan sceaftas ⁊ lohsceaftas and hylfa to ælcum ðara tola þe ic mid wyrcan cuðe.

Incipit opus. Scs̄ Augustinus Cartaina Biscop worhte twa bec be his agnum ingeðance. Ða bec sint gehatene Soliloquiorum, ꝥ is be modes smeaunge ⁊ treounga.

Expl. ⁊ simle wyrcan ⁊ wilnian þæt he mote cuman to ðam ecan lyfe þær us nan wiht ne byð dygles.

Ðær endiað þa cwidas þe Ælfred kining ales of ðære bec þe we hatað on .....

II. *Divi* AVRELII AVGVSTINI HIPPONENSIS EPISCOPI Soliloquiorum libri duo, de Cognitione Dei & Animæ Latinè, *manu D.* Junii *scripti.*

Jun. 71. I. Ælfrici Præsulis Glossarium, *quod ex membranis Rubenii* Antwerpiani *descripsit cl.* Junnius, *& postea* Guil. Somnero *communicavit, qui illud cum* Ælfrici *Grammatica typis excusum edidit,* Oxoniæ 1659.

Incip. DE INSTRVMENTIS AGRICOLARVM.

Uomer. ł uomis. scear.

Expl. Fultura. wotstan.

II. *Glossæ interlineares in* Proverbia Salomonis, *quas desumpsit cl.* Junius *ex Cottonianæ Bibliothecæ Cod. MS. qui inscribitur* VESP. D. 6.

Incip. Iactura. is worpen.

Expl. Tu supergressa es. ðu ofer stope.

Jun. 72. Glossarium, (*dicente* Junio) *in Cottonianæ bibliothecæ Manuscripto (qui inscribitur* JVLIVS. A. 2.) *Ælfrici Grammaticæ sic adnexum, ut cuivis liquere possit ipsum Præsulem Ælfricum has Glossas suæ adjecisse Grammaticæ.*

Incip. INCIPIVNT NOMINA MVLTARVM RERVM ANGLICE.

Deus omnipotens. ꝥ is God ælmihtig. se wæs æfre unbegunnen ⁊ æfre byð ungeendod.
Coelum. heofon.

Expl. Meretrix ł scorta, myltestre. Pelex, cyfes.

We ne magon swa þeah ealle naman awritan. ne furðon geðencan.

Quædam hujus Glossarii loca contulit Junius cum fragmento Dr *Ewesiano.*

Jun. 74. I. *Pseudo-Evangelium* Nicodemi, *à cl.* Junio *à Codice* MS. *Bibliothecæ Publicæ Cantabrigiensis descriptum, & postea, potissima ex parte, collatum cum Cod. Cott. qui inscribitur* VITEL. A. 15.

Nicode-

Nicodemum sæpiuscule Latine editum, ex hoc Apographo Saxonico publici juris fecit, unà cum Heptateucho, Edwardus Thwaites Oxoniæ 1699. *Unum autem, ut ut levioris momenti, lectorem velim monitum, nempe, ut in memorati viri Præfatione libro suo præmissa, loco horum verborum,* Evangelium Nicodemi, ad exemplar D. Junii ex bibliotheca Benedictina apud Cantabrigienses depromptum; *legat* Evangelium, *&c.* ex Bibliotheca Publica, *&c. ne quis putet Reverendos & Doctissimos viros* Magistrum *&* Socios Collegii Corporis Christi, *quod vulgo* Benedicti *audit, librum quenquam eis ab eximio suo Benefactore donatum, è Bibliothecâ per incuriam amisisse; aut me, cum ab eis mihi humanissime fuerit facta bibliothecam lustrandi, codicesque plane venerabiles inspiciendi copia, culpabili negligentia ullum codicem Saxonice manuscriptum silentio præteriisse.*

II. Nathanis Judæi fabulosa ad Tiberium Cæsarem legatio, *quam ex eodem Codice Bibliothecæ Publicæ Academiæ* Cantabrigiensis *manu suâ descripsit cl.* Junius.

Incip. On Tiberius dægum þæs miclan Caseres. hyt gelamp binnan lytlum fyrste æfter þam þe ure heofenlica hlaford ahangen wæs. þ sum æðele man wæs. þæs naman wæs Tyrus. ⁊ he wæs on Equitania-rice cyning under Tyberie þam Casere.
Expl. ⁊ eall þ folc þe hym underȝeþeodd wæs. on naman ures drihtnes hælendes Cristes. þam sig wuldor ⁊ wurðmynt a in ealra worulda worulda. AMEN.

Jun. 102. LVPI EPISCOPI SERMONES ALIQVOT.

SERMO I.

I. *Incip.* SERMO LVPI AD ANGLOS, QVANDO DANI MAXIME PERSECVTI SVNT EOS: QVOD FVIT ANNO MLO XIV AB INCARNATIONE DNI NRI IHV XPI.

Incip. Leofan men. gecnawað þ soð is:- Ðeos worold is on ofste. ⁊ hit nealæcð ðam ende:-

Expl. ⁊ geearnian us ða mærða ⁊ ða myrhða þe God hæfð gegearwod ðam þe his willan on worolde gewyrcað:- GOD VRE HELPE. AMEN.

Sermonem hunc Lupi Episcopi exhibuit cl. Junio *Cottonianus liber* MS. *qui inscribitur* NERO. A. I. *quem descriptum postea contulit cum eodem in Codicibus Hattoniano & Benedictino. (Hunc Sermonem in Latinum à cl.* Guil. Elstobio *conversum, cum præcipuis ejus Articulis à cl.* Junio *Latine collectis, dignum censuit D.* Georg. Hickesius *qui in lucem ederetur in Dissert. sua Epistolari.*

II. SERMO II.

HER IS RIHTLIC WARNUNG AND SODLIC MYNGUNG GODE TO ÐEARFE.

GYME SE ÐE WILLE.

Incip. Leofan men. utan understandan ealswa us ðearf is. þ we heonan forð wadian.
Expl. ⁊ ealra ðeode ðearf sy for Gode ⁊ for worolde:- Amen.

Ex eodem Codice Cottoniano descripsit cl. Junius, *& deinde cum Hattoniano contulit.* (*v. supra*, p. 29.)

III. SERMO III.

Incip. Leofan men. us is deope beboden þ we geornlice myngian ⁊ læran sculon.
Expl. þonne geearnige we us ece blisse æt þam sylfum Gode þe leofað ⁊ rixað a buton ende:-

E Codice MS. C. C. C. C. *signato* S. 18. *descripsit cl.* Junius, *& cum Hattoniano contulit.* (*Vide supra*, pag. 24. & 26.)

IV. SERMO IIII.

Incip. Leofan men. doð swa eow micel þearf is. understandað þ ælc Cristene man.
Expl. æt þam soðan Gode. þe leofað ⁊ rixað in ealra worlda world. a butan ende:- Amen.

Ex eodem Codice C. C. C. C. *descriptus & cum Hattoniano collatus.* (*vid. supra*, p. 26.)

V. SERMO V.

Incip. Leofan men. understandað swiðe georne þ ge æfre habban rihtne geleafan on ænne ælmihtigne God:-
Expl. þon geearniað we þ we habban motan ece lif on ðam toweardan life. ⁊ ece blisse mid Gode sylfum a buton ende:- Amen.

Hunc sermonem descripsit cl. Junius *& cum Hattoniano Codice (à me nondum viso) contulit.*

VI. BE MISTLICAN GELIMPAN.

Incip. Gif hit geweorþe ꝥ on þeodscype becume healic ungelimp for manna gewyrhtan.
Expl. swyðe georne and rihtlice gelæste eall ꝥ man behate on Godes est to bonne :.
GOD US GEHEALDE :.

Ex Hattoniano Codice (ut supra videre est, pag. 30.) *hunc de variis Casibus tractatulum descripsit cl.* Junius, *& contulit cum supra memorato Codice* C.C.C.C. *nec non cum Cottoniano* MS. *qui inscribitur* TIB. A. 3. *qui quidem Codex talem Opusculi finem exhibet.*

Expl. Cotton. Na sig nan gebodod man to ðam dyrstige, *&c.* —— ⁊ ꝥ we motan ðinne willan gewyrcan ær we of þisan life gewitan :. Þalig drihten gemiltse us eallan :. AMEN :.

VII. ÞIS MAN GERÆDE ÐA SE MICELE HERE COM TO LANDE :.

Incip. Ealle we beðurfan ꝥ we geornlice earnian ꝥ we Godes miltse ⁊ his mildheortnesse habban moton.

Ob argumenti affinitatem quam habet breviusculum hoc scriptum cum sermone Lupi *ex eodem Cod.* C. C. C. C. *descripsit cl.* Junius.

Jun. 103. I. Exorcismus ad reddendos agros fertiliores, *è Cod. Cott. qui inscrib.* CALIG. A. 7.

Incip. Her is seo Bot hu ðu meaht ðine æceras betan. gif hi nellað wel wexan. oþþe þær hwilc ungedefe þing on gedon bið on Dry oððe on Lyblace. Genim þonne on niht ær hyt dagige. feower tyrf on feower healfa þæs landes. ⁊ gemearca hu hy ær stodon.
Expl. se God se þas grundas geworhte. geunne us growende gife ꝥ us corna gehwylc cume to nytte. Cweð þonne þriwa. Crescite. In nomine patris sit benedicti. Amen. ⁊ Pater noster þriwa.

II. *Excerpta quaedam,* ex Harmonia Evangeliorum Francicâ, *è Bibliothecæ Cottonianæ Codice, qui inscribitur* CALIGULA. A. 7.

Incip. Manega waron the sia iro mod gespon that sia bigunnun uuord godes reckean that girum ꝥ hi riceo Crist undar mancunnea maritha gisrumida mid uuordum endi mid uuercun.

Jun. 104. Sigewlfi Presbyteri *Interrogationes, cum* Albini *Responsionibus, descriptæ ex antiquo Hattonianæ bibliothecæ Codice, & collatæ cum altero ejusdem Bibliothecæ codice.*
(Vide supra, pagg. 39. & 42.*)*

Init. Sum geðungen lareow wæs on Engla ðeode Albinus gehaten. ⁊ hæfde mycele geþincðu.
Expl. þonne heo byþ geendod. acenð ðone ecan deað :. Nelle we na swyðor embe ðis sprecan. forðan þe we habbað ða nydbehefostan axunga nu awritene.

Inter Hattonianos Codd. Bibl. Bodl. extat Latinum vetus exemplar harum Responsionum.
Vide etiam Alcuini *opera, &* Micropresbyticum, pag. 447.

Jun. 105. *Fragmentum* Historiae Judith, *à* Junio *descriptum ex Cottonianæ bibliothecae* MS. *qui inscribitur* VITELLIUS. A. 15. pagina 199. *Fragmentum hoc ad fidem hujus Apographi ab* Edwardo Thwaitesio *una cum aliis scriptis Biblicis editum est* Oxoniæ, 1699.

Incip. . . . . treowe gifena in ðys ginnan grunde.
Expl. ðurh his sylfes miltse :.

Jun. 107. I. HYMNI & CANTICA VETERIS ECCLESIÆ, *cum interlineari translatione Anglo-Saxonicâ, quos ex Cott. bibl. Cod.* MS. *qui inscribitur,* VESP. D. 12. *descrip. cl.* Junius.

Incip. O lux beata trinitas. Et principalis unitas, &c.

(eala) þu leoht ⁊ eala þu eadige þrynnes. ⁊ eala þu ealdorlic annes.
O lux & o beata Trinitas, & o principalis Unitas.

on

on ageot leoht on urum heortum. forðan þe nu aweg gewit fyren sunne:·
Infunde lumen in nostris cordibus, quia jam recedit igneus sol.

þe we biddaþ on ærnemergen ⁊ þe we biddaþ on æfenne mid leoða lofu;
Te deprecemur mane & te deprecemur vesperi carmine laudum.

herie ure eadmode wuldor þe geond ealne worulde.
Laudet nostra supplex gloria te per cuncta sæcula.

sy wuldor god fæder ⁊ his anum sunu mid þam frofer-gaste ⁊ nu þa ⁊ on ecnysse:·
sit gloria Deo patri, ejusque soli Filio, cum Paraclito spiritu, & nunc & in perpetuum.

II. *Hymnis hisce (dicit doctissimus* Junius) *omnino videtur hic addendum ex* Regulari concordia Anglicæ nationis Monachorum Sanctimonialiumque, (*In bibliotheca Cottoniana, sub effigie* TIB. A.3.) *Qualiter olim ordo hymnorum tempore hyemali est custoditus.*

Incip. fram oð on heafud lencten fæstene an si gehealden endebyrdnes ymna.
A Kl Novembr usque in caput quadragessimae unus teneatur ordo hymnorū.

Jun. 108. I. Cantica *in Dominicis noctibus canenda, cum interlineari versione Saxonicâ, ex Cottoniano codice, qui inscribitur* JULIUS A.6.

Incip. eala þu driht̄ gemiltsa ure. þe soðlice we anbidiað.
O domine miserere nostri, te enim expectavimus.

beo þu earm ure on ærnemergen. ⁊ hæl ure on tide gedrefednysse:·
esto brachium nostrum in mane, & salus nostra in tempore tribulationis.

Hæc cantica nonnihil discrepant ab eis quæ in præcedenti occurrunt volumine.

II. YMPNARIUM GLOSSATUM? (*ex Cod. Cott.* JUL. A. 6.)

Incip. . . . . teartlicor mid fyrum helle:·
acrius ignibus Averni.

eala þu alysend for þan ꝥ þu adilegie ure man ⁊ ꝥ þu wurhteo welwillende us
O redemptor gentium ob hoc ut deluas probra, & conferas benignus nobis

tydda þær ecan lifes.
commoda perennis vitæ.

Paullo post, omissis (ut videtur) Latinis Saxonica solummodo descripsit vir cl.

Expl. eala ðu þrinnys eala ðu annys ætbeo ðu halsigendum. ⁊ engle mid leofum underfoh ꝥ ꝥ we gelæstan:·

Jun. 109. I. *Excerpta ex* Gregorii Papæ *Dialogorum versione Anglo-Saxonica.*

II. *Excerpta ex libro* Regularis Concordiæ Anglicæ nationis Monachorum Sanctimonialiumque, *per cl.* Junium.

◆◆

MSS. Codd. QUORUNDAM NOSTRATIUM AD REM SAXONICAM SPECTANTES.

Laud. E. 33. I. **Saxon-English Remains of the Pentateuch, Josua, Judges, Job,** *&c.* **Out of Sr. Robert Cotton's Manuscripts of most reverend Antiquity, now first new Englished and set out by W. L.** (i.e. *Will. L'isle.*)

John 6. 12. Gather up the fragments that remain, that nothing be lost.

Codex autem hic continet translationem Pentateuchi Anglo-Saxonici (qui in bibliotheca Cottoniana inscribitur CLAUDIUS B. 4.) *in linguam Anglicanam, per* Will. L'isle.

II. Moee of the ould Testament quoted in the Saxon Homilies which are entitled in Latine *Catholici Sermones* and Translated into the ould English by Aelfricus Abbas.

Continet hic tractatus plurima loca veteris Testamenti, Saxonicè & Anglicè.

III. fol. 19. BE HESTER.

Incip. Iu on ealdum dagum wæs sum rice cyning nam cuð on worulde Assuerus gehaten. ⁊ se hæfde cynerice east fram Indian oð Ethiopian lande þ is fram east-weardan þissere worulde ⁊ suþ-weardan oð to þam Silhearwum.
Expl. ofer swilcne anweald. ⁊ he wæs wihtwis. ⁊ wædwæst on weorcum. ⁊ he hæfde oþerne naman Artaxerxes. Sy wuldor ⁊ lof þam welwillendan gode. Se þe æfre rixaþ on ecnysse. AMEN.

Haec narratio, seu potius Homilia, scripta est Saxonicè & Anglice.

III. *De Templo Hierosolymitano, Saxonicè & Anglicè.*

Incip. Dauid se mæra cyning hæfde gemynt þ he wolde þ tempel aræran þam ælmihtigan gode to wurðmynte. ac he him sæde þurh his witegan Nathan þ his sunu sceolde þæt tempel areran ⁊ he wolde him beon for fæder ⁊ him mid mildheortnysse gyrde styran gif he ahwar unrihtlice dyde.

IV. fol. 32. BE IOB.

Incip. Sum wer wæs geseten on þam lande þe is gehaten Hus. his nama wæs Iob.
Expl. ⁊ geseah his bearna bearn oððа feorðan mægðe. on eallum his life he leofode twa hund geara ⁊ eahta ⁊ feowertig geara he wæs se fifta man æfter Abrahame þam heahfædere.

Tractatulus sive Homilia habetur Saxonice & Anglice. Saxonicum ex hoc Apographo edidit Edwardus Thwaites *cum Heptateucho suo,* Oxon. 1699.

V. *Prophetiæ per Homilistam Saxonicum ad Christum applicatæ, Saxonicè & Anglicè*

Incip. Se ælmihtiga god behet gefyrne worulde Abrahame þ on his cynne sceolde beon eal mancynn gebletsod. ⁊ him eac swa gelæste.

Omnia manu propria Gulielmi L'isle.

Laud. D. 85. I. The Saxon-English Psalter, to preserve the memory of our mother Churche and Language, and to further the studye of our Antiquityes and Lawes.

Out of Manuscripts most auntient remaining still in the University Library, and that of Trinity, and Corpus Christi Colledge in Cambridge. Taken and fitted with the Phrase of our tyme; not as a new English translation, but as the ouldest of all, to th' aforesaid end, received and made known by W. L. (*Will. L'isle*) late of the Kings there.

—— ——Ego cur, stabilire caduca
Si possum, invideor? quidni fugientia sistam?

II. fol. 120. *In fine Psalterii Saxonice & Anglicè, habentur itidem Cantica S. Scripturae eisdem Linguis scripta, nempe,* sang Esaies, sang Ezechies kyninges, sang Annes, sang Moyses (*ab Ed. Thwaites editum,*) sang Habacuc, sang Moyses. Oratio Dominica. Sang halig Ambroses biscopes. Hymnus trium puerorum, sang Zacharies, Geleafa þara Apostolas, sang gebletsod Marian, Geleafa Athanases. Gloria in excelsis, Psalmus 151.

Titulos autem Canticorum Saxonicorum ipse forsan D. L'isle excogitavit.

III. Certaine prayers of the Saxon times, taken out of the Nunes Rules of St. James Order, in Bennet College Library.

1. To þam halgan þrynnesse.

Incip. Ealmihtig god fæder. suna ⁊ halig gast. as ge beoð an god. ealswa ge beoð an mihte.

2. To ðam Hælende Criste.

Incip. La ihū þin are. ihū for mine synnas ahongen on rode.

3. An

3. An oðer.

Init. For ða seofen gyftas ðæs halgan gastes.

4. An oðer.

Init. For ða tyn heastes þe ic gebroken hæbbe.

5. An oðer.

Init. For ðe wurðegunge ihū crist of ðine tweolfen apostolas.

6. An oðer.

Init. For alle þa saulen þe beoð forð faren ı þe bileaue of þa feoper godspelles.

7. An oðer. **but in Latine, to be said at receiving the Sacrament of the Altar.**

Concede quaesumus omnipotens deus ut quem aenigmaticè & sub aliena specie cernimus, quo sacrameotaliter cibamur in terris; facie ad faciem eum videmus, eo sicuti est veraciter & realiter frui mereamur in coelis, per eundem. Amen.

Hic liber à D. Lisle *ad prælum videtur destinatus; nam in fronte operis, habetur hæc ejus imprimendi facultas.*

Imprimatur, Henr. Butts Procanc. Cantabrig. 3. *Decemb.* 1630.
Samuel Ward, Tho. Bainbrigg, Laur. Chaderton, Samuel Brooke, Thomas Harrison.

NE. D. 1. 24. DICTIONARIOLVM, sive Index Alphabeticus vocum Saxonicarum (ni fallor) omnium, quas complectitur Grammatica clarissimi viri Dnī *Joannis Josselini.*

Item alius Index Alphabeticus, priorem illum subsequens, de omnibus hujus Grammaticae Regulis. In eorum gratiam, qui nostratis linguae veteris, illius quidem, & temporum injuria poene extinctae, aut certè ab ea quæ nunc est forma plurimum immutatae, jam tandem, & quasi sub desinentem diem studiosi fuerint. Opera Jo. P. (*forte Joannis Parkeri, D. Matthæi filii*) collectus & dispositus uterque.

Hunc libellum eundem esse cum illo per doctissimum Hickesium *memorato, in praefatione ad lectorem priori Editioni Grammaticarum suarum praemissa, fidem faciunt hæc verba tegumento exteriori inscripta.*

Exeunte An. Dom. M.DC.LXXX.VIII. Hoc MS. mihi dedit Johan. Battely Archidiaconus Cantwarensis.

Geo. Hickes. *qui denique eundem Bibl. Bodleianæ contulit.*

James 41, 42. *Glossariolum Saxonico-Anglicum duabus partibus.*

Seld. supra. 62. *Collectio vocum Saxonicarum.* (i. e. Sax. Angl.)

ex 4. Evangeliis.
ex tribus Homiliariis Bibl. Bodl.
ex quodam imperfecto volumine de vitis Scī Martini, Scī Thomæ Apli, Scāe Mildrethae.
ex Aldhelmo de laudibus Virginitatis glossato.
ex libello continente Glossarium dictionum, cum interpretatione Anglica.
ex Archaionomia Lambarti (*Lambardi*)
& Regula Scī Benedicti Paraphrasticè translata.
ex parenesi quadam Anglo-Lat. Bibl. Bodl. A. 1. 11. Th.
& quodam glossario brevi. B. 19, 7.
ex Dunstani libro ubi tractatus de Cruce Saxonice.
ex Saxonicis 4. Evangel. interlin. aliisque.

Init. acenned. **borne.**
abred. **brewe.**
ansyne. **face,** &c. *omnia, ni fallor, manu doctissimi viri* Richardi Jamesii.

Seld. supra. 63. *Dictionarium Saxonico-Anglicum* Laurentii Noelli, *& ab Auctore* Guil. Lambardo *dono datum.*

Jun. 26. *Superioris Dictionarii Saxonico-Anglici, per* Laurentium Noellum *compilati & ordinati, Apographum manu* cl. Junii *exscriptum.*

Fronte libri, habetur hæc notula

For the degrees of the Declination of the old Englishe or Saxon tongue, reade
1. The Lawes before the Conquest.
2. The Saxon Chron. of Peterborough, after the Conquest.
3. The Saxon writte of H. 3. to Oxford-shyre. in the litle booke of olde Lawes.
4. The Pater nr̄e and Creed of Rob. Grosted, in the booke of Patrices purgatorie.
5. The Rythme of Jacob. in the booke called *Flos Florum.*
6. The Chronicles called Brute, Gower; Chaucer, *&c.*

By the which and such like it maye appeare, how and by what steppes our language is fallen from the old Inglishe, and drawen nearer to the Frenche. This may well be lightened by shorte examples from theise bookes, and is meet to be discovered when this Dictionarie shall be emprinted. *W. Lambarde.* 1570.

Jun. 37. *Desiderantur omnia paucis quibusdam exceptis quæ memoratu sunt indigna.*

Jun. 76. *Excerpta ex duobus Codicibus Evangelicis Dano-Saxonice interlineatis, uno* Cottoniano *altero* Rushworthiano, *per* Junium; *quæ in Apographo supra laudato continentur.*

Jun. 77. Glossarium Latino-Saxonicum, *ex Glossariis* Ælfrici, *Rubeniano, Cottoniano & D'Ewesiano, ex Dictionario* Noelli, &c. (*manu* Junii.)

Juo. 112. *Dictionarium Latino-Saxonicum, schedis solutis, manu* Junii *scriptum.*

Jun. 2. *Primum volumen* Glossarii Quinque Linguarum veterum Septentrionalium, *manu* cl. Junii *scriptum, Ab A ad S. inclusivè.*

Jun. 3. *Secundum volumen ejusdem* Glossarii *manu aliena. Utrorumque etiam Apographum laxius 10 voluminibus descriptum, habetur in Bibliotheca Bodleiana, inter Codices ad eam à Reverendo patre* Joanne Fello *Episcopo non ita pridem* Oxoniensi *legatos.*

Jun. 4, 5. Etymologicum Anglicaoum *duobus voll.* Junii maou *descriptum, à quo etiam fuit compilatum opus hoc elaboratissimum & utilissimum.*

Grammaticalia quædam Anglo-Saxonica per D. Thomam Mareschallum *in solutis schedis scripta, & inter Codd. ejus MSS. reposita.*

Libri impressi à cl. *Junio* notati & emendati.

Jun. 9. Galfridi Chauceri *opera, edit. Lond.* 1598. *ad quæ pariter pertinet opus* Junii *manu scriptum &* Jun. 6. *signatum, in quo omnes obsoletæ apud* Chaucerum *voces collectæ sunt, præter illas quæ incipiunt à littera* A, *quæ desiderantur.*

Jun. 7. Guil. Somneri *Dictionarium Saxonico-Latino-Anglicum à* Junio *castigatum, cum* Ælfrici *Præsulis Grammatica, quam contulit* Junius *cum Codicibus Cottoniano & D'ewesiano.*

Jun.

Jun. 10. Bedae *Venerabilis Historia* Ecclesiastica Gentis Anglorum, *editionis* Whelocianae, *manu cl.* Junii *passim notata.* & Chronologia Saxonica *ex binis bibliothecæ Cott. codicibus aucta.*

Lambardi *versio Latina priscarum Legum Anglicarum, edit.* Whelocianæ Cantab. 1644. *passim ex* Joanne Bromptono *emendata.*

Jun. 18 *Proœmium & Epilogus* Regularis Concordiæ (*ut vocatur*) Anglicæ nationis Monachorum Sanctimonialiumque *in notis* Seldeni *ad* Eadmeri *Historiam Novorum, ex Codice* MS. *per* Junium *emendati.*

Jun. 32. Hortus Vocabulorum, *sive Dictionarium Latinum* (*ex Catholico, Breviloquio, Cornucopiae, & Medulla Grammaticae excerptum*) *Latine partim, partim Anglicè explicatum, & per* Winandum de Worde, Westmonasterii *A.D.*1500. *impressum*; *manu* Junii *plurimis in locis adnotatum.*

Jun. 54. Æneidos Virgilii *versio* Scotica *per* Gawinum Dowglass Episcopum Dunkeldensem, *Lond.* 1553. *manu* Junii *notata. Ad quam etiam pertinere videtur Codex* MS. Junianus 114, *in quo difficiliores apud eundem* Gawinum *voces explicantur. Verum, eheu! desiderantur omnia vocabula quæ à primo Alphabeti Elemento* A *incipiunt.*

Jun. 73. Caedmon *à* Junio *Editus*, (*cum 3 precibus ex* Cottoniano Codice IVL. A. 2.) *ab eoque notatus*; *ad quem pertinebat Codex* MS. Junianus, 113, *continens Indicem Alphabeticum Verborum quæ apud Caedmonem occurrunt, cum relatione ad paginas. Nunc autem, nescio quo infelici casu, codex è bibliotheca aufertur, cum aliis quibusdam Junii Libris, quorum sola tegumenta supersunt.*

Jun. 92. Regula S. Benedicti *Latine* Duaci *impressa* A. D. 1611. *Saxonice per* Junium *glossata ex Cottoniano Codice, qui inscribitur* TIBERIVS. A. 3.

Jun. 33. Psalterium Davidis *Latino-Saxonicum vetus, à* Johanne Spelmanno D. Hen. *fil. editum, Lond.* 1640. *& à cl.* Junio *collatum cum optimæ notæ Cod. Vossiano.* (*sc. Jun.* 27.)

MSS. Mareschal. 72. *Liber Impressus per* Guil. L'isle. *Lond.* 1623. *cui Titulus* **A Saxon Treatise concerning the Old and New Testament,** &c. *cujus versionem Anglicam infinitis fere locis emendavit linguæ Saxonicæ peritissimus* F. Junius F. F.

Hactenus de Codd. MSS. tam Antiquis quam Recentioribus, tam Autographis quam Apographis, ad rem Saxonicam spectantibus, qui in celeberrima *Bibliotheca Bodleiana* adservantur. Procedamus ergo ad eos describendos qui in aliis *Oxoniæ* Bibliotheeis extant.

CATALOGVS MSS. ANGLO-SAXON. IN ALIIS OXONIÆ BIBLIOTHECIS.

In BIBLIOTHECA ASHMOLIANA habetur Codex membr. num. 328 *notatus, cum propter vetustatem, tum elegantiam literarum spectabilis. . In eo continentur quamplurima de* Computo Ecclesiastico *tam Latinè quam Saxonicè scripta*; *quorum primum ab his verbis*

I. Pag. 1. *Incip. Lat.* IN XPI NOMINE HOC OPUS INCIPIAM.

Incipit Compotus Latinorum. ac Grecorum. Hebreorumque. et Egiptiorum. nec non et Anglorum.

Incip. Sax. Her onginð Gerim-cræft æfter Leden-warum. ⁊ æfter Græcum. ⁊ Iudeiscum. ⁊ Egiptiscum. ⁊ Engliscum þeodum. ⁊ ma oðra.

II. pag. 59. *De mensibus Anni.*
III. pag. 187. *De Alphabeto.*
IIII. pag. 191. *De Notis à Librariis usurpatis.* (*partim ex Isidori Orig. lib. I.*)
V. pag. 197. *De Ponderibus.*
VI. pag. 202. *De Numeris.*
VII. pag. 203. *Alphabeta Anglo-Saxonum*, Latinorum, Græcorum & Hebreorum.

VIII. pag.

VIII. pag. 205. *Numeri Latinè & Saxonicè*, &c.
IX. pag. 240. *De ætatibus Mundi Latinè & Saxonicè.*
X. pag. 247. *De solutione Satanæ post mille Annos. Lat. Saxon.*
XI. pag. 250. *De septem peccatis.*
XII. pag. 251. AMMONITIO AMICI. þ is freondlic myngung.
XIII. pag. 253. *Homilia Saxon. de quatuor Virtutibus, Justitia, Prudentia, Temperantia & Fortitudine.*

Incip. Feoƿer þing synt ealra þinga behefost þam arƿyrðan men. þam Godes frynd. ðam þe ðengð to ðam ecan life.
Expl. Bidde þinne Drihten þ ðu mæge ⁊ mote þurh his mihte Deofol and his hete ofercuman ⁊ to his miltse becuman. þær ðu hæfst miltse ⁊ blisse a butan ende:-

De Auctore seu Compilatore hujusce Operis Miscellanei, *à* Byrdferthi *nomine, qui ter in hoc Cod. memoratur, & præsertim pag.* 152 *(in qua extat ejus Oratio Lat. Saxon. quæ sic incipit.*

Sp̄s alme ueni. sine te non diceris unquam
Munera da lingue qui das . . . . munere linguas.
Cum nu halig Gast. butan þe bist þu geƿurðod.
Gyf þine gyfe þære tungan. þe þu gyfst gyfe on geƿeorþe:- *inducuntur docti ut credant illum fuisse* Bridfrithum Ramesiensem Monachum, *qui sub* Æthelredo Rege *(teste Balæo)* A.D. 980 *floruit: & in Computandi ratione & id genus Disciplinis, celeberrimus audivit Doctor.*

Dugdal. U. Dictionarium Saxonico-Anglicum, *in cujus fronte hæc Auctoris (sive Collectoris) manu scripta leguntur.*

In hoc volumine continentur plurima verba Saxonica, ordine Alphabetico digesta; secundum Anglicum sermonem modernum exposita; ex variis Codicibus Manuscriptis vetustis decerpta, ac penes prænobilem Christophorum Baronem Hatton. A. D. M.DCXL.IIII.
Libri quatuor Homiliarum Sax.
Liber quasdam Constitutiones in Concilio apud Wintoniam, tempore Regis Willielmi Conquestoris editas, lingua Saxonica; nec non Homilias quasdam Saxonicas continens.
Liber Sax. Dialogorum Gregorii, cum Herbario quodam Sax. annexo.
Liber Curæ Pastoralis à S. Gregorio Papa editus, & in Saxonicum sermonem translatus per Regem Alfredum.

Ex aliis Codicibus prœlo divulgatis.

Lambard, de priscis Anglorum legibus impr. *Lond.* an. 1568. quarto.
The Gospells in Saxon and English, impr. *Lond.* 1571.
Lamberts Perambulation of Kent, impr. *Lond.* 1623.
A Testimony of Antiquitie (per Will. L'isle) impr. *Lond.* 1623.
H. Spelmanns Concilia Vol. I. impr. *Lond.*
Psalterium Davidis Latino-Saxonicum (à *Johanne Spelmanno* Equ. aurato editū,) impr. *Lond.* 1640.
Historia Ecclesiastica gentis Anglorum Venerabilis Bedæ Latino-Saxonica (per *Abrahamum Whelock* edita) impr. *Lond.* 1643.
Nonnulla labore & industria Gulielmi Dugdale Arm. Foecialis à Cestria denominati. An. 1644.

In Bibliotheca interiori COLLEGII D. JOANNIS BAPTISTÆ OXON.

Arch. 3. N. 2. *Cod. membran. antiquus & bonæ notæ, in quarto (quondam* liber Sci Cuthb̄ti de Dunolmo ⁊ de armario Precentoris) *in quo continentur*

I. Ælfrici Prælulis Grammatica, *sive Excerpta ex* Prisciano & Donato, *inter quem librum & impressum, quoad Lectiones variantes, magna est discrepantia.*
II. Glossarium *hoc Titulo* INCIPIUNT NOMINA MULTARUM RERUM ANGLICE, *Grammaticæ adnexum, quod etiam ab impresso Glossario, in multis differt.*
III. *Colloquium Latinum, in usum puerorum conscriptum; cui, finito Glossario superiori, præmittitur hoc Tetrastichon misellum.*

Denique composuit pueris hoc stilum rite diversum
Qui Bata Ælfricus monachus breuissimus.
Qualiter Scholastici ualeant resumere fandi.
Aliquod initium Latinitatis sibi:- *Dialogus autem sic*

Incip. Surge frater mi. de tuo lectuo. quia tempus est nunc nobis surgendi.
Expl. Explicit hic sermo Latinus calce quiescens
A Bata Ælfrico dispositum Monacho:-

IV. AD-

IV. ADDVL EGO BATA DIFFICILLIORVM SENTENTIAM ADDO.

Incip. O grate puer sterne meum gausape. quia non habemus mappam. nisi in Festiuitatibus.
Expl. allubescente uranico basileo, qui uiget & dominator per iomortalia saecula:-

V. HANC SENTENTIAM LATINI SERMONIS OLIM ÆLFRICVS ABBAS COMPOSVIT. QVI MEVS FVIT MAGISTER. SED TAMEN EGO ÆLFRIC BATA MVLTAS POSTEA HVIC ADDIDI APPENDICES.

Incip. Nos pueri rogamus te Magister obnixe. ut doceas nos loqui Latialiter recte. quia Idiote sumus & corrupte loquimur.
Expl. Satis est hac locutum. & hic sermo sufficiat nobis. Amen:-

VI. *Sequitur manu recentiori Pars altera (ut videtur) superioris colloquii, vel saltem aliud ejusdem farinæ Latine, cum interlineari versione Saxonica.*

Inc. eala þu clepe ne pana ðu æfre pex-bреda cpampіdan fleog þu peran ealdop. fliбendeѕ plegan.
O Clerice ne dempseris umquam dipticas lateri fugias fore copcula labentis ludi.

Exp. pene gepite pude feoh. þ sтeme spic-hus spetnisse ðe. beo þu gemyndig þines mædgilda:-
nec absitq; lucan. quo flagret lar nectar tibi. esto memor tui gallonis.

Arch. 3. N. 41. *Folio primo pervetusti Codicis* Evangeliorum *Latine scripti, habetur Carta Ægelredi Regis Cantiæ confecta* Ecclesiæ Xpi *in* Dawbernia *de terra quibusdam in* Sandwich, A.D. 979. *Sax. Ejusdem folii facie altera, extat ejusdem Cartæ versio Normanno-Saxonica.*

In Bibliotheca COLLEGII OMNIUM ANIMARUM apud OXONIENSES, *Extat Historia* Henrici V. *Anglorum Regis, cui ex utraque parte adnectuntur (ad servandum Codicem)* Fragmenta quædam Grammaticæ Ælfrici Præsulis, *elegantissime scripta.*

In Bibliotheca COLLEGII CORPORIS CHRISTI OXON. *extat Exemplar vetustum, & (quod dolendum) mutilum* Historiæ Ecclesiast. gentis Anglorum Saxonicè *versum per Ælfredum Regem.*

In Thesaurario ÆDIS CHRISTI OXON. *Penes Reverendos & Doctissimos viros D. D. Decanum & Capitulum, extat* Registrum Cartarum Abbatiæ de Eynesham, *ex quo quædam Proferuntur Saxonica, in Monastici Anglicani* Vol. I. pag. 260.

CATALOGUS
Cod. MSS. *Anglo-Saxonicorum,*
QUI
ADSERVANTUR IN BIBLIOTHECIS
ACADEMIÆ CANTABRIGIENSIS.

CODD. ANGLO-SAXONICI BIBLIOTHECÆ COLLEGII CORPORIS CHRISTI APUD CANTABRIGIENSES.

B. 4. L*IBER Pontificalis in membr. Latine, ante Normannicam Conquisitionem Angliæ scriptus, qui fuit olim (ut videtur) Ecclesiæ Cathedralis Wigorniensis. In eo præter Benedictiones illas quas in aliis hujusmodi libris invenire licet, (quarum causa, Neotericus quidam hunc Titulum opposuerit* Benedictiones Episcopales) *continentur Formulæ quædam Obedientiæ Canonicæ quam Episcopi consecrandi solenniter profiteri solebant Cantuariensi Archiepiscopo, Papæ Romano,* &c. *recentiori manu exaratæ. Saxonicè vero hoc in Codice exstant Formulæ Consecrationis & Adjurationis sicuti in Ordalio obtinebat mos, ut ex sequentibus pateat.*

HALSVNG.

Pag. 301. I. Incipit Exorcismus aquæ ad Iudicium Dei demonstrandum.

eor
Incip. Ic halsige þe ðurh þane ælmihtigan God. ðe gesceop heofonas ⁊ eorðan.

ge gene sint.
Expl. ðe þu nu betigen eart.

II. ADIVRATIO.

eor
Incip. Ic halsige þe þurh þane fæder. ⁊ sunu. ⁊ þæne halegan gast.

ston ua ic
Expl. oð þe wistest hwa hyt dyde.

eor menn
III. *Incip.* Ic halsige þe nu mann þurh getingnysse ures Drihtnes Hælendes Cristes.

Expl. §. 3. ðe leofast ⁊ rixast on worulda woruld. Gewurþe þæt.

D. 5. *Codex MS. in fol. min. post tempora Ælfredi Regis, à Leofrico Episcopo (ut videtur) una cum pluribus aliis Ecclesiæ suæ Exoniensi donatus, & ab eo appellatus* Martirologium, (*vid. supra pag.* 80.) *In eo autem adhuc restat*

I. *Pars maxima* Martyrologii *seu potius* Menologii *Anglo-Saxonici, nempe à die* 19. *Mensis Martii, usque ad diem* 21 *Decembris, inclusivè: & quæ cum Cod. Cottoniano omnino conveniet. lectionibus aliquot Variantibus solummodo exceptis. Titulos etiam sive Rubricas uniuscujusque diei hoic in medium proferre placuit, quo melius constaret Lectori erudito, quinam fuerint illi Sancti Viri & Fœminæ, qui à majoribus nostris summa cum religione commemorabantur.*

- -

Se Hreð-monað. Martius.

19. -
Scē Gregories tyd þæs halgan Biscopes. se wæs on þære ceastre Nazarene. (*lege* Nazianzene)
20. Se ðrydda worulde-dæg.
Scē Cuþberhtes gewitennys þæs halgan Biscopes.
21. Se feorþa worulde-dæg.
Scē Benedictus gewitennys þæs halgan Abbudes.
22. Se fifta worulde-dæg.
23. Se sixta worulde-dæg.
ðæs halgan Mæsse-preostes þrowung. se wæs nemned Theodoratus.
24. Se seofoða worulde-dæg.
25. Com Gabriel se Engel ærest to scā Marian mid Godes ærende. ⁊ on þone dæg scā Maria wæs eacen geworden, &c.
26. On þone dæg Cryst deaþ (*lege* dead) for us.
27. On þone dæg Driht of deaðe aras.

Easter-monaþ. Aprelis.

3. ðæra haligra fæmnena ⁊ þæra eadigra geswustra scē Agape. scē Chione. ⁊ scē Hirena.
5. ðæs halgan Biscopes gewitnesse scē Ambrosi. ⁊ he wæs þære burge Biscope þe Mediolana hatte.
Scē Hyrenan tyd þære halganfæmnan.
6. Seofon fæmnena tyd þa þrowedon martyrdom for Cryste on Syria mægþe (⁊) þæra nama wæron Saturnina. Hilarina. Dominando. Rogantina. Sorotina. Donata. Paulina.
11. Scē Guþlaces gewytennys þæs Ancran on Brytene.
12. ðæra haligra broðra tyd scē Valeriane. and Scē Tiburtii.
18. þæs Biscopes tyd scē Eleutherii(i). ⁊ his moder þære nama wæs Anthie.
21. þæs halgan Ancran gewytennys scē Æþelwaldes. se gesæt ancer setl on Fearne þam ealande

lande ærest æfter scē Cuðberhte þam Bisceope.

23. Scē Georius tyd þæs æðelan martyres.

24. Scē Wylferðes geryttennys þæs halgan Byscopes.

25. Seo tyd on Rome ⁊ on eallum Godes Cyricum seo ys nemned Letania maiora. þæt ys þonne mycelra Bena dæg.

Scē Marcus ðrowung ðæs Godspelleres.

27. Thære halgan cwene tyd sca Alexandria.

28. Scē Vitales tyd þæs martyres.

Scē Cristoferes tyd ⁊ ðrowung þæs myclan martyres.

Maius. Ðry-mylce.

Forðam swyle genyhtsumnys wæs (gen) on Brytene. ⁊ eac on Germania-lande. of þam Engla-ðeod com on þas Brytene þæt hig on þam monðe þrywa on dæg hig meolcodon heora neat.

1. Scē Philippus (tid) þæs Apostoles and þæs godes ærendracan.

2. Thæs halgan Bisceopes gemynd scē Athanasii.

3. Scē Alexandres ðrowung þæs geongan Papan on Rome ⁊ twegra mæsse-preosta myd hym ða wæron nemnede scs Eventius. and scs Theodolus.

Seo tyd ðe Cristes Rod wæs gemeted ærest.

5. Se dæg þe ure dryhten on to heofonum astah.

6. Scē Eadbyrhtes geryttennys þæs arweorðan fæder. se wæs Bisc(e)op on Brytene æft scē Cuðberhte on þam halgan mynstre ðe ys nemned lyndesfar(e)ne ea.

7. Scē Iohannes geryttennys se wæs Byscop on Brytene on Norðhymbra ðeode.

8. Se dæg þe scē Michaeles cyrice ærest funden wæs. on þam munte Gargana þær se man wæs ofscoten myd his agenre strǽle. myd ðig þe he wolde þone fear (sceotan) se stod on ðæs scræfes dura.

Scē Victores þrowung þæs martyres.

9. Sumeres fruma.

10. Thæs Martyres tyd scē Gordiani.

12. Scē Pancrates þrowung þæs æðelan cnyhtes.

14. Þæra haligra martyra þrowung sci Victor(i)es ⁊ Sci Corona.

15. Se mycla dæg Pentecosten.

18. Scē Iohs tyd þæs papan ⁊ þæs martyres.

20. Scē Basillan tyd ðære cynelican fæmnan.

25. Scē Urbanes gemynd ðæs papan.

26. Scē Agustinus gemynd þæs Bisceopes. se brohte (fulwiht) ærest on ðas Brytene on Engla ðeode ⁊ hys Bisceopsetl wæs on þære ceastre Dorobernis þæt wæs on Cantware-byr(i)g.

29. Thæra haligra martyra tyd sci Firmii ⁊ sci Alexandri.

31. Scē Petronellan tyd þære fæmnan. heo wæs scē Petres dohtor ðara apostola aldres.

Iunius.

Se ærra liða (forðon he ys nemned liða) forþon þe seo lyft ⁊ (þa wyndas beoþ þonn smylte ⁊ mannum byþ þonn gewunelic þæt hig lyþað on sæs bryme.)

1. On þone æresten dæg ðæs monðes belympað twegen Mæsse-sangas. se ærra byð on þa ealdan Sacramentoru þæt ys on þa ealdan Mæsse-bocu. on scē Pryscus gemynd ðæs martyres. oðer byð on ða nywan bocan on Sci Nicomenius gemynd ðæs martyres.

2. Scē Herasmus tyd se wæs Byscop on Antiochia-ceastre.

Thæra eadigra wera tyd scē Marcelline ðæs mæsse-preostes. ⁊ scē Petres ðæs Crystenan weres.

On ðone ylcan dæg ðrowode martyrdom for Criste scs Arthemius.

9. Thæs halgan mæsse-preostes gemynd scē Columba(n) ðone nemnað Scottas Columcylle.

10. Scē Barnabes tyd se wæs Cristes Apostola discipul.

15. Scē Vites ðrowung

16. Thæra eadigra wera ðrowung scē Fer(r)eoles ðæs mæsse-preostes. and scē Ferucioes ðæs Diacones.

17. Scē Nicandes tyd ðæs martyres ðæs gemynd sceal beon mærsod myd mæssesangu. ⁊ hys mæsse byð geseted on ða ealdran mæsse-bocu. ⁊ on ðone ylcan dæg byð scē Blastes (tyd ⁊) ðrowung ðæs martyres on Rome. se ðrowode fyres bryne for Cryste. and twa hund(red) Cristena manna myd hym ⁊ twa ⁊ syxtig.

18. Thæra æðelre wera ðrowung scē Marce and Scē Marcelline.

19. Thæra haligra gebroðra tyd sci Gervasi and sci Protasi.

22. Thæs Apostoles ⁊ ðæs godes ærendracan gemynd se ys cweden on gewrytum (⁊ nemned) Iacobus Alfei.

Scē Albanes ðrowung se þrowode on þysse Brytene

23. Twære halgan cwene geryttennys scē Æðelðryþe.

24. Scē Iohannes acenne(dny)s ðæs fulluhtres.

Solstitia ðæt ys on ure geðeode sungihte.

25. Scē Lucian tyd. þæt wæs haliges wæres fæmne on Rome.

26. Thæra æðelra wera gemynd Iohannes ⁊ Paules.

29. Thæra eadigra Apostola ðrowung Petrus and Paulus.

Thes Bisceopes geryttennys se wæs nemned scs. Cassius.

30. Thæs Bisceopes gemynd scē Marcialis.

Iulius. Se æftera Lyða.

1. Thæra martyra gemynd on Rome sci Processi ⁊ sci Martiniani.

4.5. Thæs halgan wifes gemynd on Rome seo ys nemned sca Zoe.

6. Thæra Apostola eahtoða-dæg Petrus ⁊ Paulus. se sceal beon mærsod myd Mæsse-sangum. ⁊ myd gebedum.

Thæs martyres ðrowung sci Tranquillini.

7. Thæs halgan weres gemynd sci Procopii.

Thære myclan fæmnan gemynd sca Marinan.

10. Seofon gebroðra ðrowung. ða þrowedon on Rome martyrdom for Criste. on Antonies dagum þæs Caseres. — þyssa (ge)broðra naman syndon (þus gecweden) Ianuarius. ⁊ Felicis. Philippus. ⁊ Silanus. Alexander. ⁊ Vitales. ⁊ Mertiales.

Thære fæmnan tyd sca Anatalia.

Thæra haligra gesweostra þrowung sca Rubina ⁊ sca Secunda.

14. Thæs myclan martyres gemynd se ys nemned scē Focas.

15. Scē Quirices (cyrices) tyd þæs halgan cyldes ⁊ scē Iulittan hys moder.

17. Thæs Bisceopes tyd þæs nama ys (scē) Sperati(s).

18. Thær wideran tyd sca Symphorosa.

19. Thære æðelan fæmnan gemynd þære nama wæs (sca) Cristina.

Thæs fæder tyd þe ys nemned scs Arsenius.

21. Scē Victores tyd þæs Martyres ⁊ þreora cempena mid hym — hyra naman wæron Theodorus ⁊ Felicianus ⁊ Alexandrus.

22 Sca Marian tyd þære Magdalenisc(an).

Thæs Byscopes þrowung þæs nama wæs Apollinaris.

25. Thæs Apostoles gemynd ⁊ þæs godes ærendracan scē Iacobus se ealra þæra Apostola ærost geþrowode for Criste.

27. Thæs myclan Munecas geryttennys scē Simeonys.

28 Thæs Martyres gemynd sci Nazari and his cnyhtes þæs nama wæs sci Celse.

29. Thæs Biscopes gewitenes þe is nemned sc̄s Lupus.
30 Thæra æþelra wera tyd Abdo ⁊ Sennes.

Agustus.

Weod-monað. forþam þe hyg on þam monþe mæst geweaxað.

1. Thæra Martyra tyd þe we nemnað Machabeorum.
Sc̄e Germanus gewytennys ðæs (halgan) Biscopes.
Thæs Biscopes tyd sc̄e Eusebi.
2. Sc̄e Stephanes þrowung þæs papan.
Thære wydewan ðrowung myd hyre þrym sunum. ðære nama ys sc̄e Theodote. ⁊ hyre yldesta sunu wæs nemned sc̄s Eprodus (Euodius.)
3. On þone ðriddan dæg þæs monðes byð (ge)mærsod sc̄s Stephanus lychaman myttynge ðæs ærestan Martyres.
5. Sc̄e Oswoldes tyd þæs crystenan cyninges.
6. Sc̄e Syxtes (mæsse ⁊) ðrowung þæs papan on Rome ⁊ hys syx Diacona (myd hym.)
7. Thæs Biscopes ðrowung sc̄i Donati ⁊ þæs munecces myd hym sc̄i Hilarini.
8. Sc̄a Arran þrowung ⁊ hyre mo(do)r myd hyre. ðære nama wæs sc̄a Hila(r)ia ⁊ hyre feower ðeowena. þa wæron on naman sc̄a Digna and sc̄a Eudoma. (⁊ sc̄a Theodote). and sc̄a Eutropia.
9. Thæs cempan se ys nemned sc̄s Romanus.
10. Sc̄e Laurentius (tyd) þæs Archidiacones. (æt Rome)
11. Thæs halgan weres gemynd sc̄i Tyburti.
12. Sc̄e Euplis þrowung.
13. Thæs ðrowferes gemynd sc̄i Ypoliti.
Thæs martyres tyd sc̄e Cassiani.
15. Seo tyd ðe sc̄a Maria on ðone dæg heo gewat of myddan earde to Cryste.
17. Thæs (halgan cnihtes) tyd sc̄e Momes.
18. Thæs Martyres tyde on Rome sc̄e Agapiti þæs Mæsse-sang man) mæg gemetan se ðe seceð on þam niwan Sacramentorum þæt ys on ðam (niwan) Mæsse-bocum
19 Thæs Martyres tyd sc̄i Magni. ðæs (mæsse) sang byð gemeted on ðam yldan Mæsse-bocum.
22. Thæs weres tyd sc̄i Symphoriani.
Thæs halgan weres gemynd on Rome sc̄i Timothei
25. Thæs (Apostoles tyd sc̄i) Bartholomei se wæs *Crystes ærendraca on Iudea (India) mægðe.
Thæs Martyres tyd sc̄i Genesi.
26. Thæra (Martyra tyd) ða syndon nemned sc̄s Herenius
27. Thæs Martyres tyd sc̄i Rufi(ni). ðæs mæsse byð geseted on þam yldran Mæsse-bocum
28. Thæs mycelan weres tyd sc̄a Hermes.
Sc̄e Agustines tyd ðæs Byscopes ⁊ ðæs æþelan leorneres.
29. Sc̄i Iohannes ðrowung þæs myclan Fulluhteres.
Thære fæmnan tyd sc̄e Sabine on Rome. þære mæsse byð gemeted on þam nywan bocum.
30. Thæs Biscopes gemynd sc̄i Felices.
31. Sc̄e Aidanes gewytennys ðæs Biscopes.

Septembris.

Halig-monað. forþon ðe ure ære yldran þa hwyle hi(g) hæþene wæron on þam monðe hi(g) guldon hyra deofol-gildum.

1. Thæs martyres tyd sc̄i Prisce þæs mæsse byþ gemeted on ðam yldran mæsse-bocum.
2. Thæs (halgan weres) gemynd þæs nama ys sc̄s Antonius.
3. Thæs Biscopes tyd sc̄i Aristome. ⁊ þæra martyra sc̄i Paterniane ⁊ sc̄e Feliciano.
4. (Thæs Martyres tyd) sc̄i Marcelli.
5. Godes wyteres tyd sc̄i quinti. þæs mæsse byþ gemeted on ðam yldran Mæsse-bocum. ⁊ on þone ylcan dæg byð þæs halgan Abbudes gewitennys (sc̄i) Bertines
7. Thæs Martyres tid sc̄i Sinoti þæs Mæsse byð gemeted on þam yldran Mæsse-bocum.
8. Sc̄a Marian acennednys
Thæs Biscopes gewytennys sc̄i Audomari.
11. Thæra halgra wera tyd sc̄i Petri and sc̄i Iacinti.
14. Thæs Biscopes þrowung sc̄i Corneli on Rome.
Sc̄e Cyprianus tyd þæs Biscopes on Cartagine þære ceastre.
15. Sc̄e Valerianus þrowung þæs Martyres
Thæs halgan munecces gewytennys ⁊ þæs Ancran Mamiliani
16. Thæs fæmnan þrowung sc̄a Eufemia.
19. Thæs Biscopes gemynd sc̄e Ianuari(i).
20. Thære fæmnan gemynd sc̄a Fausta and sc̄i Evilasi.
21. Thæs Apostoles tyd sc̄s Matheus.
22. Sc̄i Mauric(i)es ðrowung. ⁊ syx þusenda Martyra myd hym. ⁊ (eac) syx hundred þæt wæs cempena werod.
23. Thæs Diacones gemynd sc̄i Sossi
Sc̄a Teclan tyd ðære halgan fæmnan.
24. Sc̄i Iohannis geeacnung ðæs mycelan fulluhteres.
Thæra halgra wera tyd sc̄i Andochi (þæs mæsse-preostes) ⁊ sc̄i Tyrsi þæs diacones.
25 Thæs halgan abbudes gewytennys se wæs on ðysse brytene ⁊ he wæs nemned Ceolfrið
26 Sc̄a Iustinan tyd ðære fæmnan ⁊ (þæs biscopes sc̄i) Cyprianes.
27. Thæra (halgra) gebroðra tyd sc̄i Cosme and sc̄i Damiane.
29. Sc̄e Micha(h)elis cyr(i)can (ge)halgung.
30. (Sc̄i) Hieronimus tyd þæs mæsse-preostes ⁊ þæs æðelan leorneres.

October. Wynter-fylleð.

3. Thæra (halgra mæsse) preosta þrowung ða wæron begen anum naman (nemde) oðer wæs nemned se blaca Heawold oðer se hwyta Heawold.
7. Thæs Papan tyd ðæs nama wæs sc̄s Marcus.
8. Thæs bisc(e)opes tyd ⁊ ðæs halgan martyres sc̄i Dionisi ⁊ hys (twegra) diacona þæra nama(n) wæron Rusticus ⁊ Eleutherius.
11. Thære (halgan) abbudyssan gewytennys. ⁊ þære æðelan fæmnan þære nama wæs sc̄e Æþelburh
14. Sc̄i Calistes gemynd ðæs Papan.
15. Thæs martyres tyd sc̄i Lupuli þæs mæsse byð gemeted on ðam yldran mæsse-bocum.
19. Sc̄e Lucas gewytennes þæs godspelleres.
Thære halgan cwene gemynd sc̄a Triffonia.
Thæs helgan cnihtes ðrowung sc̄i Iusti.
19 Sc̄a Pelagian gewytennys þære godes ðeowenne.
21. Thæs halgan fæder gewytennys sc̄i hilariones.
24. Thæs martyres ðrowung sc̄i Genesi.
XVI. Cempena tyd (⁊ hyra wifa.)
26. Sc̄e Ceddes gewytennys þæs bisc(e)opes. he wæs Ceaddan broðor.
28. Thæra apostola tyd symones ⁊ t(h)addeus.
Sc̄a cyrillan ðrowung þære fæmnan.
31. Sc̄i Quintinus ðrowung þæs martyres.

Nouember.

Blot-monaþ. forþan (ðe) ure yldran þa (hwile) hig hæðen(n)e wæron on þam monðe hyg (a)bleoton (á) þæt ys þæt hy betæhton acendon ⁊ benemndon hyra deofol gyldum ða neat þa ðe hyg woldon slean (syllan.)

1. Ealra Halgena tyd.
2. Thæs Diacones tyd sc̄i Cessaris.

Thæs

Thæs Mæsse-preostes (gemynd 7 his þrowung) sci Benigni

6. Thæs Abbudes geswytennys sce Wynnoco.
7. Wintres fruma.
8. Thara haligra martyra ðrowung þe we nemnað on gewrytum Quattuor Coronatores. þæs ys ða gesigefæstan weras feowere. þæra naman wæron Claudius. 7 Castorius. 7 Symphorianus. 7 Nicostratus.
11. Sci Martines geswytennys þæs halgan Bisceopes. Twegra haligra wera tyd þa wæron nemnede sci Minas. 7 sci Eleoðorus.
15. Thæs Bisceopes tyd se wæs nemned sci Mymus. 7 his Diacones nama wæs Senneus.
17. Thære halgan Abbudessan geswytennys on Brytene. ðære naman wæs sca Hylda.
22. Sca Cecilian ðrowung þæra halgan fæmnan.
23. Sci Clementis tyd þæs Papan.
Thære halgan wudewan gemynd þære nama ys Felicita.
24. Sci Crissogones tyd 7 ðrowung.
28. Thæs Bisceopes ðrowung sci Saturnini.
Sci Crisantes tyd þæs æðelan weres.
30. Sce Andreas tyd þæs Apostoles.

Decembeр.

Se ærra Geola. forþam ða Monðas twegen syndon nemdon anum naman. oðer se ærra Geola. oþer se æftera. forðan ðe hyra oðer gangeþ beforan ðæra sunnan. ær þon ðe heo cyrre hig to ðæs dæges lenge. oðer æfter.

10. Sce Eulalian ðrowung ðære fæmnan.
13. Sca Lucian tyd ðære æþelan fæmnan.
Thæs Læces tyd Sci Ursine.
14. Sce Hygebaldes geswytennys þæs halgan Abbudes.
21. Sce Thomas tyd ðæs Apostoles.

- - - - - - - - - - - - *desunt reliqua.*

Marginibus hujusce Menologii inscripta cernuntur nomina quædam propria, Sanctorum scil Virorum & Locorum, manu, ut videtur, Joannis Joscelini, qui etiam super exteriorem Tegminis faciem hæc verba pro Libri Titulo nescio quo errore lapsus inscripsit: Spell-boc wintres 7 sumeres.

II. *Fragmentum Saxonicum Capite & Calce truncatum sex tantum constans foliis; in quo habetur, Pars* Legationis fabulosæ Nathania Judæi ad Tiberium Cæsarem, *quæ sic*

Expl. And þæt awrunðe wis þa Veronix ealle hyre æhta for Cristes naman forlet. 7 wæs Volosiane æfter filigende 7 samond mid him on Scip astigende. Ac Volosianus hine to cwæð. la wif - - - - -
- -

F. 1. *Codex membranaceus, in fol. in quo, præter exemplar bonæ notæ librorum 7 Orosii Presbyteri de Ormesta* mundi, *extant* Poemata Aurelii Prudentii, *manu valde antiqua, & in* Psychomachia, *Iconibus Historicis (curiosorum aspectu non indignis)* 89 *ornata. Ex his Iconibus, quinquaginta tam Saxonicis, quam Latinis Inscriptionibus gaudent. Inscriptio Saxonica prima Iconis Historicæ hæc est.* + Her Godes swyðra *(antiquitus enim Deus per dextram ex nubibus porrectam repræsentabatur)* forbead Abrahame þæt he his sunu ne ofsloge swa him beboden wæs. ac funde him anne Rom. Gode to geoffrigenne. *Hunc Codicem insignem Ecclesiæ Malmesburiensis quondam fuisse, docet inscriptio quæ sequitur litteris Saxonicis Majusculis quadratæ formæ, quam è pagina hujusce Codicis secunda à me descriptam exhibeo.*

HVNC QVICV̄QVE LIBRV̄ AEDHELMO DEPRESSERIS ALMO
DAMNATVS SEMPER MANEAS CVM SORTE MALORVM.
SIT PIETATE DEI SINE QVI VEL PORTET AB ISTO [PTET.
COENOBIO. LIBRV̄ AEDHELMI HVNC VEL VENDERE TEM-
QUI LEGIS INSCRIPTOS VERSVS COGITARE MEMENTO:
XPM̄ AC IN REQVIE SEMPER DIC. VIVAT ATHELWERD:
QVI DEDIT HVNC TIBI V̄ AEDHELMO PRO QVO SIBI XPS:
MVNERA LARGA FERAT LARGITOR CRIMINA LAXANS:

I 1. Liber Pontificalis *Latinè ante Conquisitionem Angliæ, (ut videtur) elegantissime scriptus, in quo, quemadmodum & in aliis plurimis Codd Saxonicis, voces Polysyllabicæ, perinde ac in Missalibus Romanis recentim excusis, acutis Accentibus notantur. Huic libro præmissa erat Præfatio Saxonicè scripta, cujus pars maxima nunc desideratur, his autem verbis ea quæ restant clauduntur.* Nu, na forþonge næs ne se Mæsse-preost þiss weorc to donne. se þe wat hwne sylfne gasulglædan Godes bodunge. ne hwne sylfne næfre ætbredæ fram þam stynigendum becnum ða hwile þe he mæge of þam sylfum Godes folce bodian. Se bend þe se clipung ys mid gewriðen. ys swylce hyt sy sum gemetegung þæt þære tungan clipung mæge styrian 7 þa lippan æthrepa beatan. Soðlice mid þæs wæres æthrine se bend styraþ þære clipung þære þæs byre ys þæt ys þæs Mæsse-preostes tunge styraþ oððe mid gemetegunge mynegað to ealdorscype. oððe to geþince Godes lare

K. 2. *Cod Membr. in fol minori, olim Ecclesiæ Wigorn diversis manibus exaratus, in quo plurima habentur Latinè scripta, & inter alia, excerptiones* Ecgberhti Eboracensis Archiepiscopi, *Saxonicè autem, ea quæ sequuntur.*

I. pag. 72. *Post Ordinem* Confessionis D. Hieronymi, *qualiter* confiteri debeat Christianus peccata sua, *Latinè: sequitur* Constitutio Saxonica *super eadem re, quam infra integram dabo, sic autem*

Incip. Thæt sceal gehencan se þe hæð manna sawla Læce 7 heora dæde gewita þæt Gebal. 7 þæt gesceað hu he mannum heora dæda geswrise. 7 he ðeh hwæþere ne forbeme. ne hi oftene gedo. *Vid supra, pag.* 51.

Notandum, hoc in Cod extare binas Ælfrici *ad* Sacerdotes Epistolas, *in quarum altera sic scribit.* Non sit tamen hoc sacrificium Corpus ejus in quo passus est pro nobis, nec sanguis ejus quem pro nobis effudit: sed spiritualiter corpus ejus efficitur & sanguis, sicut manna quod de cœlo pluit, & aqua quæ de petra fluxit, sicut. *Margine autem extat hæc Adnotatio, manu, ut videtur, Joscelini,* Quidam Papista hic abraserat tres lineas, sed restituuntur à veteri libro Exoniensis Bibliothecæ, in quo etiam hic habetur Tractatus. *Is autem Codex Exoniensis nunc est hujus Bibliothecæ, & inscribitur L. 72. ut infra patebit.*

II. pag. 233. Eadgari Regis Leges *quædam* Saxonice *(Latinè enim eædem extant hujusce Cod. pag. 216.) quæ sic in prima Sectione*

Incip. Her is gesputelod on ðisum Gewrite hu Eadgar Cyng wæs smeagende hwæt to bote mihte æt ðam Fær-cwealme ðe his leod-scype swyðe drehte 7 wanode widegynde his anwealð. ðæt is þonne ærest. þæt him ðuhte 7 his witum þæt þus gerad ungelimp mid synnum 7 mid oferhyrnysse Godes bebodu geearnode wære. 7 swyþost mid þam ofttige þæs neað gafoles þe Cristene-men Gode gelæstan sceoldon on heora teoðung sceattum.

Incip §. 2. Worulð gewihta ic wille þæt standen on ælcum Leod-scype swa Gode swa hi mon betst aredian mæge Gode to gecwemnysse and me to fullum Cyne-scype. 7 earmum 7 eadegum to fearse 7 to friðe And to ælcere Byrig and on ælcere Scyre hæbbe ic mines Cyne-scypes gewihta. swa min fæder hæfde. and minc þegnas hæbben

 heora

heora scipe on minum timan swa hi hæfdon on mines fæder. & ic wille þæt populd gerihta mid Denum standan be swa godum Lagum swa hy betst gecesan mægen. stande þonne mid Englum þæt ic mine pitan to minra yldrena domum geyhton eallum Leod-scype to ðearfe.

Notandum quoque in pag. hujusce Cod 237 *exstare* Excerpta Ælfrici ex libro Athelwoldi Wintoniensis Episcopi de Consuetudine Monachorum, *cujus Epistolam nuncupatoriam describere haud gravatim sum*

Ælfricus Abbas Egneshamensibus Fratribus salutem in Xpo. Ecce uideo uobiscum degens. uos necesse habere. quia nuper rogatu Æþelmeri ad Monachicum habitum ordinati estis. institui ad mores Monachiles dictis aut scriptis. ideoque hæc pauca de libro Consuetudinum. quem Scs Aþelpoldus Uuintoniensis Eps cum Coepiscopis & Abbatibus tempore Eadgari felicissimi Regis Anglorum undique collegit. ac Monachis instituit observandum. scripcitando demonstro. Eo quod hactenus prædictus libellus uræ fraternitati incognitus habetur. Fateor me ualde timide idipsum sumere. sed nec audeo omnia uobis intimare quæ in Scola ejus degens. multis annis. de moribus seu consuetudinibus didici. ne forte fastidientes districtionem tantæ observantiæ nec saltem uelitis præbere narranti. tamen ne expertus tam salubris doctrinæ remaneatis aliqua quæ Regula nostra non tangit huic cartulæ in'ero vobis quæ legenda committo, addens etiam aliqua de libro Amalarii Presbiteri. Valete feliciter in Christo.

K. 10. Portiforium S Oswaldi Archiepiscopi Eboracensis & Episcopi Wigorniensis. *Codex crassus in octavo circa annum Dom.* 1064 *exaratus. at fas est conjicere ex Tabulis nonnullis, & ex Scriptura Codicis, qui quondam etiam pertinuit ad Ecclesiam Wigorniensem, sicuti fidem facit hæc Inscriptio super imam partem Paginæ primæ, litteris recentioribus.*

Liber Scæ Mariæ Wigornensis Ecclesiæ per Scm Oswaldum- - - - - - (*verba quædam abrasa, quorum loco, hæc scripsit Joannes Joscelinus,* Est ementita Inscriptio, nam post Oswaldi mortem librum fuisse scriptum hinc patet, quod in eo sunt preces dicendæ in festo translationis Oswaldi. *Verum aliæ quoque Abrasiones cernuntur in hoc Codice, puta in* Litania, *quæ nunc maxima ex parte à recentiori manu restituitur, veteri abrasa. Immo in Calendario ad* 12 *Kal. Novemb. Nomen S.* Dunstani *restituitur manu recentiori in loco quo antea scriptum erat. Hæc autem in Cod. ad rem nostram accedunt*

I. Orationes *plurimæ* Latinè & Saxonicè, *quorum prima hoc Titulo insignitur.* Incipit Oratio Sci Gregorii. quicunque hanc orationem in die cantauerit. sunt ipse scs Gregorius dixit. quod nec malus homo nec Diabolus nunquam nocere poterit. nec ad animam. nec ad corpus.

II. *Fragmentum* Lunaris Danielis Prophetæ (*ut videtur*) *Saxonicè, quatuor constans foliis.*

1. *Prognostica ex solis splendore* - - - - - -

- - - - - -Kiningum and ricum mannum biþ mycel syb þy geare. Gif ðy. iii. dæge sunne scineþ þonne ðð beoreð Olfentas mycel gold ðam æmetum þe þonne Gold-hord healdan sculon. Gif ðy. v. dæge Sunne scineð mycle blostma & blæda mid mannum sprecednesse, &c.

2. *Tonitruum Consideratio, secundum singulos totius hebdomadæ dies.*

Incip. On anweardne gear. gif hit þunrað ærest on Sunnan-dæg.

3. *Prognostica de* Generatione Hominis.

Incip. Gif mon biþ acennen on Sunnan-dæg oþþe on niht.

4. *Consideratio ætatum* Lunæ *in modo genitis.*

Incip. Onre r. nihte ealdne Monan. þæt cild þæt swa hið acenned. þæt bið lyflic.

5. Somniorum Eventus *juxta ætates Lunæ* (*Latinè.*)

Incip. Luna. 1. quicquid uideris in gaudium conuertitur.

6. Somniorum Eventus *juxta ætates Lunæ* (*Saxonicè.*)

Incip. Thonne se Mone bið anre nihte eald

Expl. On xxx. nihte aldne Monan. æfter swefna daga synste þæt swefen agæð butan sweceonesse.

K. 12. *Exemplar valde vetustum libri* Aldhelmi Schireburnensis Episcopi de laude Virginitatis: *in quo ante Epistolam Auctoris nuncupatoriam, habetur hoc specimen Poeseos Anglo-Saxonicæ, vocibus cum Latinis tum Græcis refertum, libro loquente.*

Thus me gesette. ses et iustus. beorn boca gleaw. bonus auctor. Ealdelm æðele sceop. etiam fuit ipse los. on æðel Angel-Sexna. Byscop on Bretene. Biblos. Ic nu sceal ponus et pondus pleno cum sensu geonges geanoðe geomres iam iamque secgan soð. nalles leas þæt him. symle wes Euthenia. oftor on sylfte ænne on eðle ec þon he se is. ysel on gesæd etiam nusquam. ne sceal labigan labor quem tenet encratea ac he ealne sceal. Boethia biddan georne. þurh his moces gemind. micro in cosmo. ðæt him Drihten gyfe. dinamis on eorðan. fortis factor. þæt he forþ simle.

Hoc in Cod. plurimæ voces glossantur (ut aiunt) nunc Latinè, nunc Saxonicè. Foliis 18 *ante finem, cernuntur hi Characteres*

V:V: V.L: F:L: C::M CR:ST:: .M:N

vocalibus per puncta signatis. legenda igitur Inscriptio sic, vive vale fili cum Cristo Amen.

Ad Calcem Cod. cernuntur Vestigia Runicorum quorundam verborum, non ita lectu facilia.

L. 12. *Codex membr. in fol. min. quondam Exoniensis Ecclesiæ (cui, ut videtur, à Leofrico Episcopo donatus fuit, qui illum sic inscripsit,* 71 Scrift boc on Englisc) *in quo, plurima continentur Opuscula tam Latinè quam Saxonicè scripta. Ex Latinis autem scriptis, ut hoc obiter notem, præcipua sunt,* 1 Poenitentiale 78 *constans Capitulis, quo extat pars magna* Poenitentialis Theodori Archiepiscopi Cantuariensis. 2. Poenitentiale Ecgberhti Archiepiscopi Eboracensis, *initio mutilum.* 3. Epistola Alcuini *ad Regem Merciorum, de deprædatione Nordanimbrorum, per Danos.* 4. Sermo Ælfrici ad sacerdotes, *in quo habentur verba illa, abrasa ex libro quæ inscribitur* K. 2. 5. Epistola *sive* sermo Ælfrici de Clericis, *qui etiam una cum aliis nonnullis in hoc Cod. extant Latinè.* 6. *Exceptiones ex libro* scintillarum. 7. Epistola Adsonis Monachi ad Gerbergam Reginam de Antichristo. 8 (*manu recentiori*) Celebrati capitula concilii apud Wintoniam. 9. Capitula concilii apud Windlesoram celebrati in Pentecosten. 10. De Poenitentia in Bello (*scil. inter Will. Conq. & Haraldum Ang. Reg.*) homines occidentium (i.e. *homicidarum,*) *Saxonice in hoc præclaro libro habentur.*

I. p. 130. Carmina *quædam sive* Exorcismi *contra Pecudes fascinatas.*

Incip. Gyf Feoh sy undeswangen. gyf hit sy Horsing on his sefepan.

II. pag. 294. INCIPIT EPISTOLA DE CANONIBUS (*scil. Ælfrici, ad Sacerdotes, cui præmissa est Epistola sua nuncupatoria ad Wulfinum*

suum Episcopum, quam habet in hujus Catalogi pag. 57.) Saxonice autem Ælfricus sic

Incip BE PREOSTE SYNOTHE.

Ic secge eow Preostum. þæt ic sylf nelle beran eowre gemeleaste. *vide supra. pag.* 58.

III pag. 304. Homilia, *cui deest Rubrica.*

Incip. Ic bidde eow þæt ge gymon eowra sylfra swa eowre Bec eow wissiað. and hu ge don sceolon on þisum toweardum dagum. Man ne mot halgan Husel on langa Frige-dæg.

NB pag. 306. *Habentur hæc verba.* Thæt Husel is Cristes lichama. na lichamlice ac Gastlice. Na se lichama þe he on þrowode ac se lichama þe he embe spræc. þa þa he bletsode hlaf and win to Husle. anre nihte ær his þrowunge. ⁊ cwæð be ðam gebletsodan hlafe. ðes is min Lichama. ⁊ eft be þam gehalgodan wine. ðis is min Blod. ðe biþ for manegum agoten on synna forgyfennysse. Understandað nu þæt se Drihten ðe mihte awendan þone hlaf ær his ðrowunge to his Lichaman. ⁊ þæt win to his Blode gastlice. þæt se ylca dæghwamlice bletsað ðurh Sacerda handa Hlaf ⁊ Win. to his Gastlican Lichaman. ⁊ Blode.

Expl. Gif ge of ðysum doð we magon gereald. and we willað beon clæne on Godes dome. God geunne eow þæt ge hit moton swa awendan swa eower ðearf sy.

IIII pag. 308. SEQVENTIA SCĪ EVANGELII SECVNDVM LVCAM.

In illo tempore designauit dñs et alios septuaginta duos, *&c.*

Incip Se Hælend geceas him to eacan þam twelf Aplm̄. *vide supra. pag.* 7.

V. pag. 314. DE ECCLESIASTICIS GRADIBVS.

Incip. Heah hadas syndon to healdenne mid swiðe miclum wisdome. *Vide supra. pag.* 47.

Pag 320 Prologus uenerabilis Ælfrici Abbatis, *ad Wlfstanum Archiepiscopum Eboracensem, quem supra vidisti, pag.* 22.

VI. Hic incipit Epistola Anglice exposita, *nam Latinè habetur in hujus Cod pag.* 188.

Incip. Us Biscopum gedafenað þæt we þa boclican lare þe ure Canon us tæcþ. *Vide supra. pag.* 23.

VII. p.336. SEQVITVR SECVNDA EPISTOLA QVANDO DIVIDIS CRISMA. (*extat Latine in hoc Cod. MS pag.* 151.)

Incip Eala ge Mæsse-Preostas mine gebroðra. we secgað eow. *Vide supra pag* 23.

Notandum, quod hæc Homilia quæ in aliis Codd. una tantum videtur, in hoc Cod. in duas dividitur, quarum posterior hoc Titulo gaudet.

VIII. pag 337. SERMO CÆNA DNĪ ET VI. FERIA. ET SABBATO SANCTO.

Incip. In cena dñi. et in scō Sabbato. On þissum þrym Swige-nihtum ge sceolan singan æt gædere be fullan eowerne uht-sang swa swa se Antifonere tæcþ. — *sequuntur multa contra Transubstantiationem Elementorum, & tandem Explicit Homilia his verbis* Gesulcumige us se Hælend, &c. *ut supra pag.* 23.

VIIII. pag 349. DE OFFICIO MISSÆ IN VIGILIA PASCHÆ. (*eadem Hom extat Latinè; ad hujus Cod. MS pag.* 221.

Incip. On þone halgan Easter-æfen. gange man to Nones to Cyrican. and halige mann ærest þone Tapor mid þysse rædincge. Exultet iam Angelica turba celorum. on rædincge wysan. Thonne cymste to þam endunga. ðonne cweþ þu be sone Per omnia sc̄la sc̄lorum. Amen. Sursum corda.

Expl. Uespere autem Sabbati. ⁊ mid ane coll. beluce ða Mæssan sone ðe Ite - - - - - - - - - - missa est, Deo gratias.

X. pag. 350. DE OFFICIO MISSÆ. IN VIGILIA PENTECOSTEN. (*extat Latine, in hoc Cod* MS. *pag.* 226.

Incip. Thonne on Pentecostenes Mæsse-æfen ærest sceal ræding. Temptauit Deus

Expl. ⁊ æfter þam Halgige mann þone fant. ⁊ þær æfter-gangende eft binnan mid þrim sealdan letanian eal swa on Æster-æfen. *Manu Neoterici, sic scribitur,* Finis Epistolæ.

XI. pag 351. SERMO IN CAPITE IEIVNII AD POPVLVM. (*extat Latine, in hoc Cod.* MS. *pag* 247.)

Audite fratres karissimi. omnes uos in commune ammonemus, *&c.*

Incip Gehyrað broðru ða leofestan. we mynegiaþ eow ealle gemænelice Godes ælmihtigas worde. þæt ge don eowra synna Andetnysse. ⁊ soþe behreowsunge. ⁊ þæt gehealdon þisses lengten-fæstenes tyd ungewemmedlice ⁊ eac þæt ge gehyrsume beon Godes Sacerdum. ⁊ eowre hæle Lareowum. forðan se Sacerd is gecyged Godes Engel. þæt is Godes bota.

Expl To ðæra geferrædene us eac gebringe Crist. se ðe leofað ⁊ rixað mid his efenecan fæder. and þam Halgan gaste. on ealra worulda, woruld. Amen.

XII. SERMO IN CENA DNĪ AD PÆNITENTES. (*extat Latine, in hoc Cod.* MS. *pag.* 253)

Vere frs̄ kmī hoc debetis scire. unde fuit inceptum hoc exemplum. Et reliqua.

Incip. Mine gebroðru ða leofestan. ge sculon to soðan ðis witan. hwanon wære ongunnen ærest þeos birne. þæt Biscopas ut-adrifon of Cyrican synfulle men. on þam Wodnes-dæge þe we hataþ Caput Ieiunii.

Expl. Ac ge sculon biddan mid eadmodre bene God ælmihtigne þæt he geunne eow þæt ge don moton swylce behreowsunge and swylce Dædbote ðe Gode licye. and eow fremme to þam ecan life. þæs eow geunne se mildheorta drihten. ðe leofað ⁊ rixaþ on ealra worulda woruld. Amen.

Sequitur Liber Confessionalis Ecgberhti Eboracensis Archiepiscopi, *qui olim ex se conficiebat unum volumen; quod tandem vero, una cum aliis diversis Tractatibus, in hunc librum compingebatur. Præmissa autem huic Confessionali est Formula Confessionis Peccatorum Episcopo facienda, cum Absolutione, aliena manu scripta, quam hic integram dabo:*

XIII. pag. 365. Ic andette ðe Drihten, *&c.*

Ic andette þe Drihten ælmihtig God. and scā Marian þinre halgan meder. ⁊ eallum haligum and þe biscop ealle mine synna. ðe ic earminge swam minre iugoðe. oþ þas tid. ongean Godes gesetnysse geworhte. on gyfernysse. ⁊ on druncennysse. and on unriht hæmede and on galnysse. on unrotnysse and on asolcennysse. and on yrre. ⁊ on yfelre gewylnunge. on andan. and on yfelnysse. on hatunge. ⁊ on geslitfulnysse. on mænan aðe. and on swicolnysse. on leasunge. ⁊ on ydele wuldre on modignysse. on gesihþe. and on leahtre. on gehernes-

se. and on swæcce. on stynce ⁊ on hrepunge. on leafre gesitnysse on gytsunge. and on manslihte. and on æþre æte and on oferfylle. ⁊ on eallum þrearum dædum forþam ic bydde þe scam̄ Mariam Drihtnes modor. and scm̄ Michaelem þone heah-engel. ⁊ scm̄ Petrum mid eallum Apostolum. ⁊ scm̄ Stephanum mid eallum Martirum. ⁊ ealle Cristes Andetras. ⁊ ealle halige ⁊ gecorene fæmnan. ⁊ þe. B. þæt ge gebiddan for me þam unwurþestan synfullan. to þam ælmihtigan Gode. þæt he us for urum synnum gemiltsige.

Gemyltsige eow se ælmihtiga God. ⁊ forgife eow ealle eowre synna. ⁊ alyse eow fram eallum yfelum dædum. and gehealde eow fram eallum synnum. ⁊ gelæde us Crist þæs lifiendan Godes sunu unto þa ecean life. Amen.

XIIII. p. 366. Her onginnaþ þisse boce capitulas ðe se hatað scrift-boc.

Thas capitulas Ecgbyrht Arcebisceop on Eoforwic awende of Ledene on Englisc. þæt þa ungelæredan hit mihton þe eð understandan.

1. Be ðæs Mæsse-preostes gesceadwisnysse.
2. Dom be manegum synnum.
3. Be Bisceopes forligre.
4. Be Mæsse-preostes forligre.
5. Be þam Sacerde þe hine sylfne besmite þurh unsyfre spræce. oððe þurh ænige oþre unlustas.
6. Be þam preoste ðe forwyrnð fulwihtes for neode his sawle.
7. Be unfullodon Mæsse-preoste. ⁊ be ðam ðe he fullode.
8. Be Bisceope. and Mæsse-preoste ðe hyra had forleosað
9. Be ðam Sacerde þonne he mæssað. hwæt he on him hæbbe.
10. Be Sacerde gif he his Calic agyte. ⁊ be æte ær Husl gange.
11. Be Preoste, gif he hwæt myceles forstele.
12. Be Diacone. ⁊ Munuce. gif hig hi forliegon.
13. Be Munuce. ⁊ be Mynecenon. gif hi hi forliegon.
14. Be læwedum mannum gif hig hi forliegon.
15. Be unrihtum dædum geongra manna.
16. Be monað adles hæmede. ⁊ be oþrum unrihthæmede.
17. Be hæðenra manna hæmed þinege. ⁊ be þam þe nytende beoð tuwa gefullode. ⁊ be þam ðe beoþ gefullode fram unriht hæmendum Mæsse preoste ⁊ be þam þe beoð tuwa hyra sylfwilles gefullode.
18. Be þam þæt wer mot wife on fulwihte onfon. ⁊ þæt wif þam were.
19. Be weres. ⁊ be wifes gehate.
20. Be þam þe were ne gedafenað þæt he his wif nacode geseo. and be þam þe he hæman ne mæge.
21. Be unrihtlicum hæmedum.
22. Be mænig fealdum morð slihtum.
23. Be Bisceopes. ⁊ Mæsse-preostes. and munecesslihtes.
24. Be mislicum manslihte.
25. Be gebroþrum hu gesibbe wif hig habban moton. and be manegum oþrum þingum.
26. Be weres wreale æfter hæmede.
27. Be cnihtum. ⁊ be mædenum on hwylcere ylde hi moton hyra sylfra wealdan.
28. Be þam hu gesybbe men hæman. ⁊ hu lange wif scyle wer forgan þonn̄ heo mid cylde bið.
29. Be wife gif heo dry-cræft begæð.
30. Be wife gif heo hire cyld. þonn̄ hit acenned biþ. mid drycræfte acwelð.
31. Be þā wife. ðe hire cyld acwelð. ⁊ be husl gange. and blod þigene.
32. Be onsægednysse feondum. ⁊ be wicce cræfte ðær man corn bernþ.
33. Be wifes wicce-cræfte. ⁊ be þam gif heo hig forligð. ⁊ be hire behate æfter hyre were.
34. Be man aðswape.
35. Be Sunnan-dæges unriht weorcum.
36. Be Munecces Mæssan-sange. ⁊ læwedra manna.
37. Be wif manna huslgange.
38. Be fixon. and be fugelon. ⁊ be horsum. ⁊ be wild deoron hwylce to þicgenne syne.
39. Be beon gif hi mannan ofsticiað. and be manegum þingum.
40. Be awidledum sprytum. and be oþrum unclænum nytenum.
41. Be Scē Dionisius cwydum. ⁊ Scē Augustinus cwydum.

XV. Thonne man to his Scrifte gange, &c. *ut supra pag.* 50. *nisi quod in hoc Cod. in MS. hanc Conclusionem habet hæc Admonitio.*

Expl. For ðon betere þe is þæt sceamige nu her beforan me anum yrmincge? þonn̄ eft beforan gode on þam mycelan dome þær heofon waru ⁊ eorð waru. ⁊ hel waru. beoð ealle gesomnode. ðær us nerige sealdend ure.

XVI. *Sequitur* Poenitentialis Saxonici Liber I. *quod quidem Poenitentiale extat etiam in Bibliotheca Bodleiana, ut supra est videre, pag.* 52, *&* 65.

Pag. 887. 1. HER ONGINTH SE FORME CAPITUL. Hu hit gebyreð to forescea-wigenne. be ðære synne mæþe.
2. Be ðam men þe on his ytemestan dæge his synna gecyþan wyle to dædbote þæt him man ðæs ne wyrne
3. Be þā men þe gyrneð dædbote ⁊ sefgnysse þæt is cristes lichama for deaþes ege ⁊ be þam ðe him his spræce ofnimð ær him his scrift to cume.
4. Be þā men þe smeaþ ymbe his synna andetnysse.
5. Be þā þe se man hine for habban sceal on manegum ðingum his lifes lusta. gif he wile his synna bote habban.
6. Be ðā þe þā dædbetan nis alyfed nænige cyrinnge to drisenne.
7. Be þā þe se dædbeta æfter his dædbote hreowsnysse ne sceal gecyþan to þysse.
8. Be þā þe se dædbeta ne gehealt þæt his scrift him tæcð.
9. Be þā þe þā dædbetan ne mæg beon gesealð. ðurh bisceopes þingunga forgyfennys.
10. Be þā men þe gyrneð husles æt orsenum life. ⁊ eft of ðam yfele arised.
11. Be þā þe se Mæsse-preost ðæne dædbetan underfon ne mot butan Bisceopes leafan. butan he þonne Bisceop geræcean ne mæge
12. Be þā dædbetendum on hwylcum timan hī man forgifnysse don scyle.
13. Be þā men þe hið husl forboden. ⁊ under ðam forðfæreð.
14. Be þam þe for mislicum his synna bote gecyþan wyle mid fulre andwyrdnysse.
15. Be Iacobes ærend gewrite þæs halgan apostoles. on ðam segð hu man sceal for þone seocan man gebiddan ⁊ hine mid Ele smyrigean.

Liber II.

Pag. 390. 1. Be þam men þe willes man ofslihð.
2. Be ðam wif men þe hig forligþ. ⁊ ðonn̄ for ege hire bearn forðeað.
3. Be þam men þe his þeowan ofslihð. for ðifðe. butan his hundredes gewytnysse
4. Be ðam gif wif sliþþ hire wif man for andan.
5. Be þam men þe hine sylfne ofslihþ for hwylcere gyme leaste. ⁊ be þam men þe for his gyltum bið gewitnod.
6. Be þam men þe ungedafenlice hæmð þæt is wiþ nytenum. oþþe hine mid geonglingum besmiteð. oððe wæpned man wið oþerne.
7. Be þam þe æwe breacað. oððe ærhwæce habbaþ.
8. Be þam men þe his æwe forlæt. ⁊ be þam wife þe hire wer forlæt. ⁊ oþerne gecyst.

9 Be

9. Be þam men þe hæfð his æwe. 7 eac cyfese.
10. Be þā men þe hæfþ his riht æwe. 7 gewærst on ælþeodigum wifmen.
11. Be þā men þe wifað on twam geswystrenum. oþþe wif nimð broþur æfter oþrum.
12. Be þā gif hwilc wif man beo beweddod. nis hit na alyfed þæt hine ænig oþer man æt þā þingum bereafige.
13. Be þā m̄. þe wif oþþe mæden oferniumþ. mid unrihtum þingum.
14. Be þā men þe þone wif man fram his hlaforde aswaneð þe his wicnere bið for unrihtum hæmede.
15. Be þam gif mæden man beweddod bið. 7 hine oþer man þæs bereafige hire unwilles.
16. Be þam gif gehadod mæden. to hæmed þinge gewærst.
17. Be ungehadedan mædene. ðe to unrihtum hæmede gewærst.
18. Be þam men. þe on his magan wifaþ.
19. Be þam hu scs̄ Gregorius spræcð. be unrihtum hæmede.
20. Be þam men þe gelomlice wif þing begæð.
21. Be þam hu gesin hiwan hyra þeawas healdan scylon forgode.
22. Be þam men þe dyrnlice þing begæð. 7 be ðam þe alyfed nys idele hwatunga to beganne.
23. Be þam manswara hu man þæt gebetan scyl.
24. Be seale. 7 be leasre gewitnysse.
25. Be unþwærnysse. wiþ his nehstan.
26. Be hat heortnysse.
27. Be þam men þe aþas sylþ. þæt he to sybbe fon nelle wið his nehstan.
28. Be þam þe alyfed nys þæt ænig man his feoh to unrihtum gafole sylle.

Liber III.

P. 399. HER ONGYNNETH SE FORME CAPITUL.

1. Be gehadodra manna wifunge.
2. Be þam men þe gyrneþ sacerd hades.
3. Eft be Mæsse preostum.
4. Eft be Godes þeowum.
5. Be ðam hu se Sacerd hine healdan sceal. and se Diacon.
6. Be Biscopum. and be oþrum godes þeowum.
7. Be þam gehadedum mannum þe hyra feoh lænaþ to hyre.
8. Be gehadodra manna wicnungum.
9. Be þam ðe gehadod man geþost wæpene nimþ wiþ wif man.
10. Eft be ðam ylcum.
11. Be Muneces mishealdsumnysse. and Mynecyne.
12. Be wif mannes þenunge on godes weofode. ðe hyre to ne gebyreð.
13. Be þam þæt ælc Sacerd sceal cunnan his gerihto.
14. Be þam þe scs̄ Augustinus send to Rome. to scē Gregorie and scs̄ Gregorius him 7sware sende.
15. Be þam þæt þam sacerde naht ne fremað þæt he rihtwis beo. gif he þam unrihtwisan nele hyre unrihtes styran.
16. Be Mæsse preosta drohtnunge.

Liber IIII.

P. 404. Hyt is þeah to witanne hwi þeos feorþe boc nis uncapitulod. nu þa ærran bec synt gecapitulod. þæt is forþon þe þeos feorþe boc ys genumen of þam þrim. gif hit man wære findan ne mæg on ðam þrim. hit man fint on þære feorðan. ægþer ge be maran þingon. ge be læsson. openlicon. and hrædlicon.

Init. Gif hwylc biscop man ofslea. þolige his hades. and fæste xii gear. þa vii on hlafe and on wætere. and þa v. ðry dagas on wucan. and ða oðre bruce his mettes.

Fin. Gif he ðurh unnytte ceaste man ofslea fæste. x. gear.

XVII. p. 418. Be Mercena lage.

Ceorles wergild is on mercena lage. cc. scill. Thegnes wergild is six swa micel. þæt biþ twelf hund scill. ðonne biþ cynges anfeald wergild. six þegena were. be Mercena lage. þæt is xxx þusend sceatta. and þæt biþ ealles. cxx. punda. Swa mycel is ðæs wergildes on folces folcriht be Mercena lage. 7 for þā cynedome gebyreþ oþer swylc to bote on cynegyld. Se were gebyrað magum. and seo cynebot ðā leodum.

XVIII. Be Mercena lage.

Twelf hyndes mannes að. forstent. vi. ceorla að. for ðam gif man ðone twelf hynda man wrecan sceolde. he bið ful wrecen on vi. ceorlon 7 his wergyld hyð. vi. ceorla wergyld.

XIX. Be gehadendra aþe. and be had bote.

Init. Mæsse-preostes aþ 7 woruld þegenes is on engla lage geteald efen dyre.

Fin. 7 halidom 7 hadas for godes lufon wurðedon and godes hus -- eor - - - - - - - ydedon.

N. 19. I. ***Cod. Membr. in quarto min. partim recenti, partim vetusta manu scriptus. Continet autem*** Ælfrici Grammaticam *sive* Excerpta ex Donato, ***cujus partis priora, usque ad capitulum de*** casu, ***casu quodam (ut ita dicam) infeliciter deperdita, illam eleganter supplere jussit Reverendissimus*** Matthæus Parkerus, ***cum hac Adnotatione***, Memorandum quod in hac Grammatica Saxonica, quæ de novo scribuntur, habent glossam interlinearem, sic scriptam, ut in exemplari Libri grammatici Saxonici habetur. Quæ postea in veteri scripto, sequuntur, illud exemplar de quo transcriptum est, *viz.* ut quæ in alio libro per glossam interlinearem inseruntur, habent hanc glossam scriptam in medio & serie contextus.

Caput ultimum tractat de Triginta divisionibus Grammaticæ artis. ad cujus calcem extant hæc verba SIG THEOS BOC THUS HER GEENDOD.

Sequuntur. On leden spræce menig wealde getel ac on englisc nys nan þæra gewunelic buton ðrim anum. libra on leden. ys pund on englisc. fif penegas gemaciað anne scilling. 7 xxx. penega anne mancus.

II. INCIPIUNT NOMINA MULTARUM RERUM ANGLICE. NOMINA.

Notula neoterici. Incipiunt glossæ multarum rerum Anglice exposita à quodam sapiente.

Dn̄s omnipotens þæt ys god ælmihtig. &c.
Expl. Creatura. gesceaft.
Nomina Avium. Avis uel uolatilis. fugel. &c.
Expl. Culex. stut. senifes. gnætt.
Nomina Piscium. Pisces. fisc. &c.
Expl. Concha. scyll.
Incipiunt nomina ferarum. Fera. wildeor. &c.
Expl. Tenea. moððe.
Nomina herbarum. Herba. gærs. &c.
Expl. Scirpus. rixs.
Nomina Arborum. Arbor. treow. &c.
Expl. Latex. burna oððe broc.
Domus. hus. &c. *Expl.* we ne magon swa þeah ealle naman awritan ne furþon geþencan. deo gratias.

Ad vocem Sella. sadol. oððe setl: ***hanc notulam apposuit idem neotericus.*** Hucusque omnia supradicta habentur Britannice in libro de Sanctis Wallicis.

S. 1. *Codex membr. in folio grandiori, grandioribus quoque litteris scriptus, in quo continetur* Pastorale S. Gregorii, *per Ælfredum Regem Saxonicè versum.*

Incip. Præf. Ælfredi. ÆLFRED cyning hateþ gretan his ƿordum lusflice and freondlice.

Post capitula 65 sequitur Prologus qui sic Incipit, Thu leofesta broðor swiðe freondlice 7 swiþe fremsumlice ðu me tældest.

Init. Capitis Primi. FOR ðon ðe nan cræft nis to lærenne. þæm þe hie ne ær geornlice ne leornede.
His autem verbis Explicit liber. Gif hen ðegna hwelc ðyrel ne wylle brohte to þys burnan bete hie ne geornne. ðy læs he forsceade scirost wætra oþþe him læses drync forloren weorþe.

Hic Codex (sicut & alii) quamplurimis in locis, tam in margine, quam inter lineas Textus, glossatur manu, ut videtur, Normanno-Saxonica.

S. 2. *Cod. membr. & antiquus in fol. à* Leofrico *Episcopo Ecclesiæ Exoniensi dono datus. in qua continetur*

I. Bedæ Venerabilis Historia Ecclesiastica Gentis Anglorum *ab Ælfredo Rege Saxonicè Versa: quo quidem Codice usus est* Abrahamus Whelocus *in sua hujusce Operis Editione,* Cant. *impressa,* A. D. 1645.
Fronte libri habetur hæc notula, manu forsan ejusdem Wheloci: Versio hæc multis in locis, ut pag. 185, 186. tantum differt à MS. bibl. publ. versione, ut tantum non altera videri posset. sed pag. 195. reliquis MS. fere convenit, *&c.*

Calce libri, eadem antiqua manu, extat hæc Poetica scriptoris sive Librarii adnotatio. BIDDE eac æghwylcne mann brego rices weard. þe þas boc ræde. 7 þa bredu bero. fira aldor. þæt gefyrþrige. ðone writere. wynsum cræfte. ðe ðas boc awrat. bam handum twam. þæt he mote manega gyt mundum synum geendigan. his aldre to willan. and him þæs geunne. se ðe ah ealles geweald. rodera waldend. þæt he unriht mote. oð his daga ende. drihten herigan. AMEN geworþe þæt.

II. *Post hæc, manu recentiori, scriptus est hic* Sermo, *qui sic*
Incip. MEN THE gehiraþ nu hu drihten wæs sprecende on þas tid to his gerefum and hu he witegede þæt æfter twam þingum eastron wæron þæt wæs se mannes Sunu geseald to ahonn.
Expl. þa þy þriddan dæge on dæge) - - d þ - - - - - - - ðe - - - - - alles þonne he ann awisen ne wæs ac swiþe monig halie lichoman arisene wæs - - - - - - - foncundas hierusalem þam drihtene sie wuldor 7 weorþmind. in ealra worulda worold - - - - abutan ende. AMEN. fiat.

III. *Fol. alt.* Hunc librum dat Leofricus epūs ecclē scī Petri Aplī in exonia ubi sedes Episcopalis est ad utilitatem successorum suorum si quis illum abstulerit inde, subjaceat maledictioni. FIAT. FIAT. FIAT.

Thas boc gef leofric b̄. into scē Petres mynstre on Exancestre þær se Biscop-stol is. for his sawle alysednysse and. gif hig hwa ut ætbrede. God hine forbo on ðære e - - - - - - - - - - -

IIII. *Imo margine libri,* p. 2, *&c. extant* Preces *quadam* Latinè, *hoc titulo insignitæ,* Bletsung to candelum. *cum aliis quibusdam precibus sparsim, per totum fere librum.*

V. Pag. 122, & 123. 1. *Margini adscripta sunt* Saxonica quædam de Nativitate Christi, *ex Menologio Saxonico forsan desumpta.* &c. On þon forman dæg on geare þæt is on þone ærestan Geohel-dæg. eall Cristen folc worþeaþ Cristes acennednesse. scā Maria hine acende on þære nihte on anū scræfe beforan Bethlem þære ceastre &c.
P. 124. 2. On ðone ilcan dæg Cristes acennednesse. Godes ciricean wyrþiað scā Anastasiam gehird ðære halgan gesið wifes. seo wæs swiðe æþele for worulde 7 micele betere for gode. &c.
P. 128. 3. On þone æftera dæg. Godes ciricean wyrþiað scē Stefanes gemind þæs ærestan Diacones. and ðæs ærestan Martires æfter Cristes ðrowunge. &c.
P. 129. 4. On ðone III. dæg bið scē Iohannes tid þæs Godspelles. se wæs Criste leas ofer ealle oþer men. ðe he on middan-gearde gemette &c.
P. 130. 5. On þon feorþan dæg bið þara halgra Cildad þe Herodes acwealde. for Criste on Bethlem þære ceastre. ealle þa cniht cild þe wæron twam gearū geborene. oððe anre nihte eald cild, &c.
P. 131. 6. On þonne. VII. dæg þæs monþes. biþ scē Siluestres tid ðæs halgan Papan þæs lichoma resteð on Rome-birig. &c.

VI. P. 202. *Binas preces Latinas excipit* Exorcismus *quidam Saxonicè.*

VII. P. 216. *Inc.* Dicta Saturni & Salomonis, *quæ sic incip.* Saturnus cwæþ hwæt ic iglanda eallra hæbbe boca on byrged ðurh gebregð stafas lar-cræftas on locen Libia and Greca. Swylce eac istoriam Indea rices me ða tweahtewas tala wisedon on þam micelan bec - - - - - - - - - - - M ces heardum. &c.

VIII. P. 216. Exorcismus ad Pecudes inveniendos. Ne forstolen ne forholen. nan uht þæs ðe ic agehenaþe mihte herod urne drihten. Ic geþohte scē Eade lenan. and ic geþohte Crist on rode ahangen. swa ic þence ðis feoh to findanne. næs to oþ-feorr ganne 7 to witanne. næs to oþ-wyrceanne 7 to lufianne. næs to oð-lædanne. Garmund godes ðegend find þæt feoh. 7 fere þæt feoh. and hafa þæt feoh. 7 heald þæt feoh. and fere hā þæt feoh. þæt he næfre næbbe landes. þæt he hit að læde ne foldan. þæt hit oð-ferie ne husa. þæt he hit oð hit healde. gyf hyt hwa gedon. egedige hit him næfre binnan þrym nihtum. cunne ic his mihta. his mægen. and his mihta. 7 his mundcræfta. sceall he weornige swa syen wudu weorme. swa breðel heo swa þystel. se ðe þis feoh oðfergean þence. oððe ðis orf oð ehtian ðence. amen.

IX. Thus man sceal cweðan ðonne his Ceapa hwilcne man forstelenne. Cyð ær he ænig oþer word cweðe. Bethlem hattæ seo burh ðe Crist ongeboren wæs. seo is gemæersod ofer ealne middangeard. swa ðeos dæd wyrþe for mannum mære. per Crucē Xpi. 7 gebide þe þonn þriwa East 7 cweð þriwa. ✠ xpi ab oriente reducat. 7 in West and cweþ. crux xpi ab occidente reducat. 7 in Suþ. 7 cweð þriwa. crux xpī à meridie reducant. and in Norþ. 7 cweð. crux xpī. abscondita sunt & inventa est. Judeas Criste ahengon. gedidon him dæda þa wyrstan hælon. þæt hi forhelan ne mihton. swa næfre þeas dæd forholenne wyrþe. per crucē xpi.

X. Exorcismus *contra Pecora fascinata.*

Gif feoh sy undeþ numen. gif hit sy hors sing þis on his fetera oððe on his bridel. gif hit si oþer feoh sing on þæt hofrec and ontend. III. candella drip ðriwa þæt weax. ne mæg hit nan man forhelan. Gif hit sy oþer orf þonn sing ðu hit on. IIII. healfa ðin. 7 sing ærest upphilte hit. 7 Peadr Pol. Patric.. Pilip. Marie. Brigit. Felic. in nomine dī. 7 chiric. qui querit inuenit.

XI. *Sequuntur etiam sermones Saxonici, Marginibus Cod. ordine scripti.*

Incip. Men þa leofestan. ic eowe bidde and eaþmodlice

lice lære þæt ge ƿeren ⁊ forgiten on ðisse med miclan tide for eoƿrum synnum for ðonne beoð eoƿre tearas ⁊ eoƿre hreoƿsunga for naht geteald on þære toƿeardan ƿorolde.

Expl. þæt ƿe gangen þæ engles scyde near ⁊ ðæs deofles stenælo syn ⁊ lufian ure dñe god sƿa hit us of geboden is þon gifð he us ece lif in his ƿuldres fægernesse aƿoruld abutan ende. AMEN.

XII. pag. 292. *Exorcismus* ƿiþ ealra Feo(n)da grimnessum.

XIII. pag 299. *Homilia* de B. V. Maria.

Incip. Her sagað ymbe ða halgan Marian usses Drihtnes moder. mid þy ðe Drihten Hælende Crist for ealre ƿorulde alysnesse. on rode gefæstnod hangode. he geseah under þære rode standan. his moder ⁊ Iohannes ðane Godspellere. ðone he beforan his oðrum halgum lufode.

Expl. ða Apostolas ƿæron ƿurh drih̄ mægen up in þæt ƿolcn ahafen ⁊ ðanon hi ƿæron ænra gehƿylc hiora eft asetted in ða stoƿe ðær he ær lærde. ⁊ hi ƿæron secgende Drihtenes ƿord. ⁊ onbettende Godes þa micelan mihte. se lifað and ricsaþ on ealra ƿorulda ƿoruld. abutan ende. AMEN.

XIIII. pag. 307. ✠ *Homilia*, Repleatur os meum laude ut possim cantare.

Incip. Men. þa leof̄ (leofestan) tƿa ceastra ƿæron from fruman ƿorolde. oðre timbræð ure drih̄ crist. oþre timbreð dioful earmū ⁊ forƿorhtū saulū to ƿite ⁊ to forƿyrde. ⁊ ðas tƿa ceastra manna cynne from fruman middan geardes oð ƿorulde ende timbreð and fylleð.

Expl. Beƿarnige he him unriht gestreon. and unriht hæmed. ⁊ dierne geligero. eorre ⁊ æfeste. and ofer hyd. and mæne aðas. ⁊ ƿiscocne. morðor and ƿyrgnisse. forðon he cƿeden is in þære rædinge. þæt seo ƿirig cƿedule tunge ne gestigeð heo næfre godes rice. ne mæg næfre nænig mon asecggan heofona rices gefean. ne ðære fægernisse godes mihta and his micelnisse ðurh gife usses dñs hælendes xp̄es. se lufað and rix̄. a ecs̄ butan ænigū ende. AMEN.

XV. *Homilia* de Ascensione D. N. Jesu Christi.

Pag. 315. Hec est dies quam fecit dñs exultemus & letemur in ea.

Incip. Men þa leofestan Her sagað an ðisse bocum ym ða miclan geƿird ðe to ðisse nihte ƿearð þæt ure drihten hælend crist on ðas niht þe nu to niht ƿæs þæt he of deaðe aras to midre nihte.

Expl. ⁊ he aƿiseð ure drih̄t of ða dome and he ƿereð þon uppe to heofenum. and ða ealle mid hī ðe nu ben an middan-gearde þæs rices girna. ⁊ æs t̄ earniað and ure drīs bebodu healdaþ and se driht̄ lifað and ricsaþ mid feder and mid suna ⁊ mid þā halgan gaste. a ƿorulda a ƿorulda abutan ænegum ende. AMEN.

XVI. P. 346. { ƿiþ sarum eagum. / ƿiþ sarum earum. } *Precationes Latinæ, seu potius* Exorcismi.

XVII. Exorcismus.

P. 400. Ic me on þisse gyrde beluce. ⁊ on godes helde bebeode. ƿiþ þane sara stice ƿiþ þane sara slege ƿiþ þane grymma gryre ƿiþ ðane micela egsa þe bið eghƿam lað ⁊ ƿiþ eal þæt lað þe into land fare. sygegealdor ic begale sige gyrd ic me ƿege ƿord sige ⁊ ƿorc sige semedege neme mere ne gemyrre neme maga ne gesƿence neme næfre minum feore forht ne geƿurþe. ac gehele me ælmihtigi and suna frofre gast ealles ƿuldre ƿyrdig drihten sƿa sƿa ic gehyrde heofna scyppende Abrame and Isace and sƿilce men Moyses ⁊ Iacob ⁊ Dauit ⁊ Iosep ⁊ Euan ⁊ Annan ⁊ Elizabet Saharie ⁊ ec Marie modur xp̄es ⁊ eac þæ gebroþru Petrus ⁊ Paulus and eac ðusend þara engla clipige ic me to are ƿið eallū feondum hi me ferion and friþion and mine ferenerion eal me gehealdon men geƿealdon ƿærces stirende sime ƿuldres hyhht hand ofer heafod halgna rof sigerofra sceote soðfæstra engla biddu ealle bliðu mode þæt me beo hand ofer heafod matheus helm marcus byrne leoht lifes rof lucas min sƿurd scearp and scir ecg scyld iohannes ƿuldre geƿlitegod ƿega serafhin forþ ic gefare frind ic gemete eall engla blæd eadiges lare bidde ic nu sigere godes miltse god sið sæt godne smylte ⁊ lihte ƿind ƿere ƿære þum ƿindas gefran circinde ƿæter simbli gehalere ƿiþ eallū feondum freond ic gemete ƿið þæt ic on his ælmihtgian on his friðo ƿunian mote belocun ƿiþ þa laþan seme lyfes eht on engla bla blæd gestaþelod and inna halre hand hofna rices blæd þa hƿile þe ic on life ƿunian mote. Am.

XVIII. p. 522. Sermo de S. Michaele.

Incip. Men ða leofestan us is to ƿurðianne and to mærsianne seo gemind þæs halgan Heah engles Sc̄e Michaeles. se ƿæs ƿundorlic ærendraca ðæs ælmihtigan Dryhtenes.

Expl. þoñ nu men ða leofestan biddan ƿe þoñ halgan Heah engel sc̄s Michael þæt ura saula he anfenge. ⁊ hi gelæde on heofoncund rice to ðam Dryhtene. ðe lifað ⁊ rixað mid fæder and mid suna and mid þā halgan gaste. in ealra ƿorla ƿorld abutan ende. AMEN.

Pag. 563. *Elementa quinque priora Alphabeti* Runici.

S. 3. *Cod. membr. vetustioribus litteris Saxonicis, seculo post Christum, ut videtur, octavo exaratus, in quo extant* Glossaria bina, *quorum prior hunc Titulum, sive Rubricam, præ se fert.*

Interpretatio Nominum Ebraicorum et Grecorum.

Incip. Adonai. adoneus. dñs.
Angelus. nuntius.
Archangelus. summus nuntius.
Adam. Omusium. terrenus.
Abel. luctus miserabilis.
Amorreum. Amarum.

Expl. Zabulon. habitaculum fontis.
Zebedeus. dotatus.
Zacharia. memor dñi.
Zacheus. Justificatus.
Zezania. lolium.
Zezabel. fluens sanguinem.

II. *Glossarium alterum, quod his verbis*

Incip.	Abminiculum	Adiutorium.
	Abelena.	Haesel hnutu.
	Abiecit.	Proiecit.
	Absicla.	Abies. etspe.
	Ab ineunte Ætate.	Infantia.
	Abimelech.	Patris mei Regnum.
	Abegelata.	Inuiolata.
Expl.	Zodiacus	Animalis.
	Zodiacus. xii. signa.	Continens.
	Zabannas.	Ancas.
	Zyphei.	Florentes.
	Zizania.	Laser.
	Zodiacum.	Siberalem.
	Zeti.	Inquire.

In hoc Glossario plurimæ voces Latinæ Saxonicè explicantur, ut ex hoc specimine liquebit

Abelena. Haesel hnutu.
Absinthium. Weᵹmod.

Abortus.	Misbyrd.
Absoluta. libera abunde.	Genicthlice.
Abriget.	Werech
Ab Euro.	Eastan Sudan.
Ad Euro-nothum.	East Suth.
Abditis.	Gehyddum.
Ab Affrico.	Suðan Westan.
A Borea.	Eastan Norþan.

Hæc antiquissima Glossaria, quæ quondam supellex fuerunt Bibliothecæ Abbatiæ S. Augustini *juxta muros Cantuariæ*, excipit

Fragmentum Latinum, litteris Hibernicis scriptum, ad rem Grammaticam *pertinens.*

S. 4. *Cod.* MS. *in fol. min. paulo ante Conquisitionem Angliæ, ex vetustiori codice, ut videtur, descriptus, in quo continentur,*

I. Evangelia quatuor Saxonicè, *de quibus sic dicit Cl. Mareschallus*: Hunc Cod. & Oxoniensem, rarius reperi ab invicem dissentientes; superioremque eos Vetustatem spirare existimo.

Ad calcem Evangelii secundum D. Matthæum, *habentur hæc*: Finit AMEN. Sit sic hoc hic interim. Ego Ælfricus scripsi hunc librum in Monasterio Baðponio. & dedi Brihtwoldo Preposito. Qui scripsit uiuat in pace. in hoc mundo & in futuro seclo. & qui legit legator in eternum.

II. *In fronte Codicis, occurrunt ea quæ sequuntur, Saxonicè.*

1. *Testificatio Ingenuitatis* Ælfwigi *Cognomento* Rufi, *qui seipsum emerat unâ librâ, ab Ælfsigo Abbate.*
2. *Testificatio libertatis* Sægifæ *cum prole sua, quam ab Ælfsigo Abbate emerat Edricus æt Forda pater ejus.*
3. *Testificatio Manumissionis Ælfrici Scot, & Ægelrici Cognom.* Scot, *pro Ælfsigi Abbatis anima.*
4. *Testificatio Manumissionis Sydeflædæ, quam 7 solidis & — denariis emerat à Joanne Episcopo Sewinus æt Lincumbe Leofwii filius.*
5. *Testificatio Manumissionis* Gunnildæ *Thurkilli filiæ, quam Johannes emerat dimidia libra.*
6. *Testificatio Manumissionis Sæwii Cognom* Hagg *de Widecume, qui seipsum lucratus est* [Gebon] *ab Ælfsigo Abbate.*
7. *Testificatio Manumissionis* Lifgithæ æt Forda *cum binis filiis ejus, per Joannem Episcopum.*
8. *Testificatio Pactionis sive Conventionis inter Priorem & Fratres Bathonienses ex una parte, & Sewinum cum Theodgyfa uxore sua ex altera.*
9. *Testificatio Manumissionis* Sæthrythæ, *quam 3. Mancusis emerat à Sæwoldo Abbate, Ægylmarus.*
10. *Testificatio Manumissionis* Ælfgythæ, *quam dim. libra emerat Wulwinus cognom. Hareberd ab Ælfwigo Abbate.*
11. *Testificatio Manumissionis* Wynrici *quem una Tra* [ŷre] *Auri emerat Ægylsigus ab Ælfwigo Abbate,*

III. *Evangelium sec. D. Marcum excipit* Scriptum de coelo delapsum, *seu potius* Homilia de diei Dominicæ Observatione, *quæ sic*

Incip. M̄ ða leof̄. Her onginð þæt halic Gewrit ðe com fram Heofenan into Hierusalem. Soþlice hit gefeol beforan þæt Gaton Effrem. and þær hit wæs funden þurh anes Preostes handa þæs nama wæs Achor.

Expl. Forþi se ðe unðer-feh ð rihtwisne on ðæs rihtwisan naman. he underfehð þæs rihtwisan mede. and se þe underfehð Witigan on þæs Witigan naman. he underfehð þæs Witigan mede. AMEN.

IIII. *Ad Calcem Evangelii secundum D. Lucam habentur*, 1. Nomina Pontificum sedis Apostolicæ. 2. Archiepiscoporum Dorobernensis ciuitatis. 3. Archiep. Eboracensium. 4. Episcoporum Occidentalium Saxonū. 5. Episc. Scireburnensis Ecclīæ. 6. Episc. ad Ripum. 7. Episc. Hagastaldensis Ecclesiæ. 8. Ad Casa Candida 9. Episc. Uellensis Ecclesiæ. 10. Episc. Huicciorum. 11. Episc. Londoniæ. 12. Episc. Lindisfarnorum. 13. Episc. Roffensium. 14. Episcoporum Merciorum.

Ad Calcem Evangelii sec. D. Joannem habentur bina Instrumenta Latinè scripta, quæ, utpote recentiora, lubens prætermitto.

S. 5. *Codex membr. in fol. min. ante Conquisitionem Angliæ scriptus, in quo continetur uberrima collectio Homiliarum Saxonicarum, ut infra videre est.*

I. Pag. 1. DE INITIO CREATVRÆ.

Incip. AN ANGIN ealra þinga þæt is God ælmihtig. *Vide supra, pag.* 1.

II. P. 17. DE DOMINICA ORATIONE.

Incip. Se Hælend Crist syððanne to þisum life com. *Vide supra, pag.* 2.

III. P. 30. DE CATHOLICA FIDE.

Incip. Ælc Cristen man sceal æfter rihte cunnan. ægðer ge his Pater nr. ge his Creðan. *Vide supra, pag.* 2.

IIII. Pag. 44. BE THAM DRIHTENLICAN SVNNAN DÆG. FOLCES LAR.

Incip. Men ða leofestan. her onginð þæt ærend gewrite ures Drihtenes middan geardes Hælendes. be ðam forebode ealra yfela. 7 be ðam embegange ealra goda. þæt awrat Drihtenes Engel mid his sylfes fingrum. 7 hit sealde Petre þam Biscope. on ðære Antiochian Ciricean. bebeodende. and halsigende.

Expl. Gyf ge þonne þysum gelyfan willað þe ðis gewrit us segð and bodað. þonne syl ð us God ece lif mid his Englum. in populos populo abuton ende a on ecnysse. AMEN.

V. Pag. 52. *Desideratur Rubrica.*

Incip. Men þa leofestan. uton hlystan þære godcundan lare. for þon læwede men behofiað þæt him lareowas secgan. þa godspellican lare. þe hi on bocum leornodon. þæt menn for nytennysse misfaran ne sceolon.

Incip. 7 fyllað heora wambe sracodlice ær timan. Uton we geearnian þæt ece lif mid gode. ðurh geswicennes yfeles. 7 ðurh fremmincge godes. Thæs us getiþige se ælmihtiga wealdend. Se ðe ea rixað on ecnyssa. AMEN.

VI. Pag. 66. DE ORATIONE MOYSI IN MEDIO XL. VEL QVANDO VOLVERIS.

Incip. Æfter þam þe Moyses se mære heretoga of Egipta lande. *Vide supra, pag.* 32.

VII. Pag. 79. ITEM SERMO DE LEGE DEI IN MEDIA XL.

Incip. Men þa leofestan. we rædaþ nu æt godes þenungum ymbe gefetnysse þære ealdan æ. Nu wille we eow sume gerutelunge be ðære gecyðnysse sceortlice secgan. þæt ge eallunga þæs andgytes or hlyde ne syn.

Expl. Ele sceolde eac mid godes lacū beon geofrod. for ðære getacnunge. þæt we sceolon mid glædnysse don swa hwæt swa we gode gedoð. forðan ðe he lufað þone glædan syllend.

VIII. Pag.

VIII. P. 97. ITEM SECVNDVS SERMO DE IOSVE ET DE PVGNIS EIVS.

Incip. Moyses ⁊ aaron and ða yldestan ealdras israhela ðeode geendodon heora lif on þære langsuman ƿare sƿa ðeah buton legere. ⁊ God gesette iosue þam folce to heretogan. þæt he hi to ðā behatenum eðele lædan sceolde. and he him behet þæt he ƿolde on eallum þingum his gefylsta beon sƿa sƿa. he ƿæs Moyses.

Expl. ⁊ beon his folces forerinceras a ƿissan hi eac. ⁊ mid ƿeorcum gebysnian. and habban him þæt edlean on þam ecan life. hƿa mæg æfre on life ealle gereccan. godes mærlican mihta. þe he mannum cydde fram adames anginne oð ðysne andƿeardan dæg. Si him ƿuldor an lofa (on ecnysse.) AMEN.

VIIII. Pag. 109. DOMINICA SECVNDA POST EPIPHANIA DNI.

Nuptiæ factæ sunt in chana galileæ, & erat mater ihū ibi. & reliq.

Init. Iohanne se godspellere cƿæþ on þære godspellican race. *Vide supra, pag.* 24.

X. P. 125. DOMINICA. III. POST EPIPHANIA DNI

Cum descendisset Ihus de monte. secutæ sunt eum turbæ multæ. et reliqua.

Incip. Matheus se eadiga Godspellere aƿrat on þissere Godspellican ræding. *Vide supra, pag.* 10.

XI. P. 139. INTERROGATIONES SIGEUULFI PRESBITERI *super Librum Geneseos, cum Albini sive* Alcuini *Responsionibus, cujus epistola Latina, neoterica manu scripta, huic Tractatui præmissa est.*

Incip Sum geþungen Lareoƿ ƿæs on Engla-lande Alnus gehaten.

Expl. ðam is a ƿurðmynt mid ðam halgan-gaste on ealra ƿorulda ƿorulð. se cƿeðað. AMEN.

Vide supra, pag. 42. *Notandum est, hoc opusculum ad aliam aliquem Cod. quondam pertinuisse, ea quoque quæ sequuntur, aliena manu scribuntur.*

XII. Pag. 161. DOMINICA IN SEPTVAGESIMA.

Simile est regnum cœlorum homini patrifamilias. qui exiit primo mane.

Incip Se Hælend cƿæð þæt heofona-rice ƿære gelic summum Hiredes ealdre. *Vide supra, pag.* 9.

XIII. Pag. 171. *Desideratur Rubrica* DE ALLELVIA, *in aliis quoque Codd. hæc Homilia superioris videtur pars altera.*

Incip. We ƿillað eoƿ secgan be ðyssere andƿeardan tid. *Vide supra, pag.* 12.

XIIII. P. 174. DOMC IN SEXAGESIMA.

Incip. (M̄. ƿe ƿillað hƿilcum ƿeardum ƿordum eoƿ trahtnian embe þæt Godspel þæt man eoƿ nu heoƿan ræddе.) Cum turba plurima convenirent ad Ihm̄. et de civitatibus properabant ad eum. ON SVMERE TIDE þa þa micel mænig, samod comon. *Vide supra, pag.* 12.

XV. Pag. 184. DOMC IN QVINQVAGESIMA.

Assumpsit Ihs duodecim discipulos suos.

Incip. Her is geræd on þysum Godspelle þe ƿe nu gehyrdon of þæs Diacones muðe. *V. supra, p.* 12.

XVI. Pag. 194. ALIA NARRATIO. DOCTRINA POPVLI.

Incip. We ƿillað eoƿ areccan gyt ane lytle tihtinge embe ure gemænan saƿle þearfe. ⁊ eoƿ is micel ðearf þæt ge hyt mid micelre gymene understandon. þæt ƿe eoƿ secgan ƿillað. We hyt nagon to forsuƿigenne þæt ƿe folce heora þearfe ne secgan. understande se þe ƿille.

Expl. Eft us is to smeagenne. hu se ælmihtiga Crist his eadmodnysse cydde. þa þa he to cƿale sealde hine sylfne for us. and sƿa ure synna adƿæsced. Hu mæg nu manna eadmodnyss beon micel gehuht togeanes his eadmodnysse þe ælmihtig God is. Si him à ƿuldor on ecnysse. AMEN.

XVII. Pag. 206. DOMINICA PRIMA IN QVADRAGESIMA.

Ductus est Ihs in deserto ab spū. et reliq.

Incip. Ic ƿolde eoƿ trahtnian ðis Godspell þe man eoƿ nu beforan rædde. *Vide supra. pag.* 31.

XVIII. P. 218. ITEM ALIA DOCTRINA POPVLI.

Incip Men þa leofestan us eallum is cuð þæt þes gearlica ymbryne us gebringð efne nu þa clænan tid. lenctenlices fæstenes. On þā ƿe sceolan ure gymeleaste. ⁊ forsægednyssa urum gastlicum scrifte geandettan

Expl. And ða rihtƿisan gecyrrað fram þam dome. into ðam ecan life mid Criste. ⁊ his gecorenum Englum. Mid þam hi libbað ⁊ rixiaþ on lichaman ⁊ on saƿle. on ealra ƿorulda ƿorulð am̄.

XIX. Pag. 226.

Us is ðon sƿyðe micel neod þearf men þa leofestan. þæt ƿe a dæges ⁊ nihtes sin sƿiþe þancsulle. þam ælmihtigan Drihtne. ealra his are and mihte. þæt he dæghƿamlice us cyþeþ. Uton geðencan hƿilce eadignysse ða forleosað þe forgymeleasiað and forlicgað Godes bebodu. and us gedafenað þæt ƿe geearnion þa beorhtestan stoƿe. ⁊ þa ƿlitegestan eadignysse mid Englum. ⁊ mid Heah-englum. ⁊ mid eallum his halgum on heofona rices dreame. ðær is þæt singale and þæt ece lif. þær is ealra Cyninga Cyning. ⁊ ealra ƿealdenda ƿealdend. and scippend ealra gesceafta. þær is sib buton sare. and þær is leoht buton þeostru. ⁊ dreā buton ende. ⁊ þær is þære ecan eadignysse ƿruma. ⁊ ealra haligra ƿlite ⁊ ƿynsumnys. and geogoð buton ylde on gesta ðeledū ƿuldre. on þam hehstan þrymme. on ƿriðe and on ƿrofre. on þære hehstan hælo. and on þā selestan setle. ⁊ on þam beorhtestan blæde. and on ðam mæstan mægene mid urum Drihtne Hælendū Criste. se leofað and rixaþ. a buton æghƿilcū ende. amen.

XX. Pag 227. FR. VI. IN PRIMA EBDOMADA QVADRAGESIMAE

Erat dies festus.

Incip. Se Godspellere Iohannes þe ƿæs Godes dyrling. Cristes modrian sunu. sæde on þære Cristes-bec ðaða he her on life ƿæs lichamlice sunende. ða ƿold he faran on sumne symbel dæg soðlice to Hierusalem.

Expl. Se gehæleda man þa syððan he þone Hælend gespræc. cydde þā Iudeiscū. þæt Crist hine gehælde. and hine gemærsode his mihte herigende. ðam si ƿuldor on ecnysse mid his ælmihtigan fæder. and þam halgan gaste. on anre godcundnysse. AMEN.

XXI. P. 237. DOMC SECVNDA IN QVADRAGESIMA.

Egressus Ihs secessit in partes tiri et sidonis. et reliq.

Incip. Drihten Hælend ðreade mid wordum þæra Iudeiscra þrynnysse. ⁊ geleafleleaste. ⁊ hi mid horse his lare forsawon. ða ferde he þanon to ðære burh scire þe is gehaten Tirus. and to þære oðre þe is gehaten Sidon.

Expl. Cristenra manna geleafan hæfð se ælmihtiga God mid manegum tacnū gewurðod. ðurh his halgan. ærest on heora life. ⁊ syððan æt heora halgum byrgenum. þam si wuldor and wurðmynt. a on ecnysse am̄.

XXII. P. 243 ITEM ALIA DOCTRINA POPVLI.

Incip. Men ða leofestan. ic cyðe eow. þæt ðreo ðing synd ærest on forewearðum. *V. supra, p. 12.*

XXVIII Pag 252. F̄r. vi. IN SECVNDA Eam QVADRAGESIMÆ.

Homo erat pater familias qui plantauit. & reliq.

Incip. Ure drih̄ sæde oft swiðe digle bigspell. ða on sumne sæl sæde he his bigspel his leorningcnihtum. and þam geleafsumum Iudeiscum. Sum hiredes ealdor wæs. þe het settan wineard. and hine behegode.

Expl. Uton smeagan nu georne þæt we sume wæstmas godra weorca Gode agyfan. ⁊ mid urum geleafan hine ærest wurðian. þæt we mid þam hælende habban þæt ece lif. swa swa he behet. þam ðe hyne lufiað. þam si wuldor and lof on ecere worulde. amen.

Dom̄c. iii. In xl.

Erat ihs̄ eiciens demonia

Homiliam ipsam in Cod. non licuit invenire.

XXIV. P. 257. FERIA. vi. IN TERTIA EBDOMADA. XL.

Uenit ihs̄ in ciuitatem samarie qui dicitur sichar. & reliq.

Incip. Se Godspellere Iohannes sæde on þysum godspelle þæt Crist ure Hælend þa þa he wer on life wæs come. on sumne sæl to Samarian byrig. to ðæs heah fæderas wurþige. þe wæs gehaten Iacob þone wurðig be forgeaf. Iosepe his suna and þær wæs wæter pytt þe þær worhte Iacob.

Expl. We ne gelyfað nu þurh þine gecyðnysse we sylf gehyrdon. ⁊ to soðan witon þæt þes ys Hælend soðlice middan-eardes. on þone we eac gelyfað se þe alysde us. Si him wuldor ⁊ lof a to worulde. amen.

XXV. Pag. 267. Dom̄c iiii. IN QVADRAGESIMA.

Abiit ihs̄ trans mare galileæ. & reliqua.

Incip. Se Hælend ferde ofer ðære Galileiscan sæ. ðe ys gehaten Tiberiadis. *Vide supra, pag. 32.*

XXVI. Pag. 274. F̄r. iii. IN iiii. EBDOMADA XL.

Erat quidam languens Lazarus. & reliq.

Incip. On þam halgan godspelle ðe ge gehyrdon nu rædan. us segð be Lazare þe seoc læg. ða he wæs on Bethania-wic wuniende.

Expl. ne eow gesrencan na swiðor mid þam. þe læs þe eower sū ceorige on mode. ac uton biddan ealle urne Drihten Crist. þæt ure sawla swarū synnū arera and us þæt ece lif on ende forgyfe. þam si wuldor ⁊ lof a to worulde amen.

XXVII. P. 285. DOMINICA. v. IN QVADRAGESIMA.

Dicebat ihs̄ turbis iudeorum & principibus sacerdotum. quis ex uobis arguet me de peccato. & reliq.

Incip. Theos tid fram þysam andweardan dæge. oð þe halgan Eastertid. is gecweden Cristes þrowung tid. ⁊ ealle Godes þeowas on ðære halgan gelaþunge mid cirlicum ðenungum wurþiað. ⁊ on gemynde healdað his þrowunge. þurh þe we ealle alysede wurdon.

Expl. Thære halgan Rode-tacen is ure bletsung. and to ðære rode we us gebiddað. na swa þeah to ðam treowe. ac to ðam ælmihtigan Drihtne. ðe on þære halgan rode for us hangode. Si him lof ⁊ wuldor hys ormætan eadmodnysse. on ealra worulda worulð. amen.

XXVIII. P. 298. FERIA. VI. IN QVINTA EBDOMADA. XL.

Collegerunt ergo. & reliqua.

Incip. Thæt halige godspell þe ge gehyrdon nu rædan. segð þæt þa Biscop-ealdras ⁊ ða Sunderhalgan of Iudeiscre ðeode emb urne Drih̄ rædon on heora geþeahte him betwynan ⁊ cwædon.

Expl. Se mildheorta Hælend þe swa micel forbær for us synfullū. sylle us forgyfenysse and his mildheortnysse. and mid him wununge on þære ecan worulde. Si him wuldor a on ealra worulda worulð. amen.

XXIX. P. 305. DOMINICA IN RAMIS PALMARVM.

Passio Dn̄i Nr̄i Ih̄v Xp̄i Scd̄m Iohannē.

Incip. Drihtnes ðrowunge we willað gedafenlice eow secgan on Engliscum gereorde.

XXX. Pag. 322. DOMINICA IN RAMIS PALMARVM.

Passio dn̄i nr̄i ihū xpi scdm̄ matheum.

Incip. Men þa leofestan ðis is ures drihtnes ðrowung hælendes cristes æfter matheus gesetnysse. *Vide supra, pag. 13.*

XXXI. Pag. 333. DE CÆNA DOMINI IN. v. F̄r.

Incip. Her swutelað be þære arwurðnysse þisses halgan dæges. and be ðære unasecgendlican mildheortnysse ures Drihtnes Hælendes Cristes. hu arfæstlice he on ðysum dæge mancynne eadmodnysse bysne onstealde.

Expl. Mid urum Drihtne Hælende Criste. se ðe eall ðas þing for mancynnes lufan ⁊ hælu mildheortlice abær. and gemetfæst arærnde. God us gefultumige þæt we to him becuman moton. se ðe leofað and rixað a on ecnysse God. Amen.

XXXII. Pag 347. DE PARASCEVE.

Incip. Hwæt se ælmihtiga Drihten wæs symble swiðe gemyndig his ðæra unasecgendlican mildheortnysse. *Vide supra, pag. 13.*

XXXIII. P. 365. IN SABBATO SANCTO.

Incip. Men þa leofestan. we magon hwilcum hwega wordum secgan be þære arwurðnysse þisse halgan tide. *Vide supra, pag. 13.*

XXXIV. Pag. 382. IN DIE Sc̄o PASCHE.

Incip. Men ða leofestan. Her segð on ðisum bocum hwæt hwega be ðysum halgan Easter-dæge. we ðe nu to dæg wurðiað and mærsiað. swa gecweden is on ðisum . . . . . . *hic folium videtur abscissum.*

Expl. ac ealle be wile gelædan ⁊ gelaþian on þæs ecan lifes gefean. ðæra we her willað wihtlice ⁊ clænlice

lice æfter boca bebodum libban. Ðær he nu mid ðam clænum ⁊ ðam rihtwisum leofað and rixaþ mid Fæder ⁊ mid Suna on annysse Haliges Gastes. a on ecnysse buton ælcum ende. AMEN.

XXXV. Pag. 391. DOMINICA PRIMA POST PASCHA.

Cum esset sero die illo una Sabbatorum. & fores essent clausæ. & reliq.

Incip. Æfter ðæs Hælendes ærister wæron his Discipuli belocene on anum huse. *V. supra, p.* 14.

XXXVI. Pag. 398. DOMINICA PRIMA POST OCTABAS PASCHAE.

Ego sum pastor bonus. et reliq.

Incip. This Godspel þe nu gerædd wæs. cyþ þæt se Hælend cwæð be him sylfum. *V supra, pag.* 14.

XXXVII. Pag. 403. FERIA II. IN LETANIA MAIORE.

Incip. Men þa leofestan us is gedafenaþ ærest þæt we gemunen ⁊ gereccan be Gode ælmihtigū. ðe geworhte heofonas and eorðan. ⁊ ealle gesceafta. on ðone we sceolon gelyfan. þrynlicne on hadum and anlicne on spede.

Expl. ðær is ece med and þer is life butoñ deaþe. ⁊ iuguð butan ylde. and leoht butan þystrum. ⁊ gefea boton unrotnæsse. ⁊ sibb buton unþwærnysse ⁊ orsorhnyss butan deaðes ege to libbanne. ⁊ ðær is ece gesælignes mid fæder and mid ðam suna. and mid þam haligan gaste abuton ende. AMEN.

XXXVIII. Pag. 412. IN TERTIA FERIA. IN LETANIA MAIORE.

Incip. Mine gebroþra ða leofestan. þis syndon halige dagas. ⁊ halwendlice. and urum sawlum læcedomlice. ⁊ us gedafenað þæt we hi wel begangan mid fæstenum. ⁊ mid ælmesdedum. ⁊ mid halgum gebedum. and mid reliquia socnum.

Expl. ⁊ ðær is leoht buton þystrum. ⁊ þær is wlite butan awendednysse. ⁊ þær is ece blis ⁊ ece gefea. mid þam ecan fæder. ⁊ mid ðam efenecan suna ⁊ mid his þam efenecan haligan gaste on ealra worulda woruld a buton ende. amen.

XXXIX. P. 422. IN QVARTA FERIA IN LETANIA MAIORE.

Incip. Men þa leofestan cwæþ se halga lareow. hwæt we gemunan magon þæt we oft gehyrdon secgan. þæt wise men ðurh haliges Gastes gyfe. gesetton us þas halgan Gang-dagas þry to fæstene. ⁊ on to gangenne. ure sawle to þearfe.

Expl. ⁊ ure frefrigend for his mæran mihte mildheortnysse. ⁊ þæt he us gelæde. þær we on þam ecan gefean moton mid him. ⁊ mid eallum halegum sunnan on wuldre ⁊ on wurðmynte. he is Drihtē sylfa. se ðe leofað ⁊ rixað mid suna. ⁊ mid ðam halgan gaste a butoo ende. amen.

XL. P.431. IN DIE ASCENSIONIS DOMINI.

Incip Men ða leofestan us is micclum to wuldrienne and to geblissigenne on ðysum dæge. for ures Drihtnes ælmihtiges Godes ðam mæran ⁊ þā wundorlican upstige. fram eorþan to heofonum.

Expl. Uton we hine þoñ biddan for his þære halgan upastigennysse. on ða ecan dreamas. þæt he us gehealde him to willan her on worulde. and he us forgyfe ece lif æfter þysū life. Si him lof and wuldor a to widan feorhe calra his goda. ⁊ his gyfena þe he us forgyfð se þe leofað ⁊ rixað on worulda woruld a on ecnysse. AMEN.

XLI. P. 441. IN DIE PENTECOSTEN.

Incip. Fram ðam halgan Eastenlican dæge. synd getealde fiftig daga to þysum dæge. *V. sup. p.* 1.

XLII. Pag 454. DOMINICA SECVNDA POST PENTECOSTEN.

Homo quidam erat dives & induebatur purpura. & reliqua.

Incip. Se wealdenda Drihten sæde þis bigspel his gingrū þus cwæðende. *Vide supra, pag.* 1.

XLIII. Pag. 462. DOMC III. P. PENTECOSTEN.

Homo quidam fecit cœnam magnam & vocavit multos & reliqua.

Incip. Se hælend sæde þis bigspel his leorningcnihtum and cwæð. *Vide supra, pag.* 1.

XLIV. Pag 468. ALIA NARRATIO DE EVVANGELII TEXTV.

Incip. Mine gebroþra we willað eow gereccan sume cristes wundra. *Vide supra, pag.* 3.

XLV. Pag. 472 DOMINICA IIII. POST PENTECOSTEN.

Erant adpropinquantes ad Ihm̄. & reliq.

Incip. That halige godspel us segð. þæt Gerefan and synfulle men genealæhton þam Hælende. *Vide supra, pag.* 4.

XLVI. Pag. 483. DOMINICA VIII. POST PENTECOSTEN.

Cum multa turba esset cum Ihū nec haberent quod manducarent, & reliqua.

Incip. Marcus se Godspellere cwæð on þysum tegþerlicum Godspelle. *Vide supra, pag* 5.

XLVII. Pag. 489. DOMINICA IX. POST PENTECOSTEN.

Attendite à falsis prophetis. qui veniunt ad vos in vestimentis ovium. & reliqua.

Incip. Drihten cwæð to his leorning-cnihtum. behealdað eow wiþ leasum witegum. *Vid. supra, p.* 5.

XLVIII. Pag 496. DOMINICA XI. POST PENTECOSTEN.

Cum adpropinquaret Ihs̄ Hierusalem. & reliq.

Incip. On sumere tide wæs se Hælend farende to Hierusalem. Tha ða he genealæhte þære ceastere. *Vide supra, pag.* 5.

XLIX. Pag. 508. DOMINICA XII. POST PENTECOSTEN.

Dixit Ihs̄ ad quosdam qui in se confidebant tamquam justi. & aspernabantur cæteros, parabolam istam & reliqua.

Incip. Drihten sæde þis bigspel be sumum mannū ðe on him sylfum truwodon þæt hi rihtwise wæron. *Vide supra, pag* 5.

L. P. 516. DOMINICA XVI. POST PENTECOSTEN.

Nemo potest duobus dominis servire.

Incip Drihten cwæð on sumne timan to his leorning cnihtum. Ne mæg nan man twam hlafordum samod ðeowian. *Vide supra, pag* 6.

LI. Pag. 521. DOMINICA. XVII. POST PENTECOSTEN.

Ibat Ihs in civitatem quæ vocatur nain. & reliq.

Incip. Ure drihten ƿende to sumere byrig. seo is haten Naim. *Vide supra, pag.* 6.

LII. Pag. 530. DOMINICA. XXI. POST PENTECOSTEN.

Loquebatur Ihs cum discipulis suis in parabolis dicens. & reliq.

Incip. Drihten ƿæs sprecende on sumere tide to his Apostolum. mid bigspellum ðus cƿeðende. *Vide supra, pag.* 6.

LIII. Pag. 545. *Desideratur Rubrica.*

Incip Nu bidde ƿe eoƿ for Godes lufon. and eac myngiað. þæt ge don soðe dædbote eoƿra synna. forðan Hell hafað seofon ƿitu. þæt forme ƿite is ece Hungor. oþer is ece Þurst. ðridde is ece Cyle. feorþe Fyres hætu. fifte is ece Wyrma slite. syxte is ece Fulnys. seofoþe is ece Þrosm and Smic.

Expl. ⁊ mid fullum mægene to urum Drihtene gecyrran. ⁊ þæt ƿe moton on ðysum earman life us þæt heofonlice rice geearnian. mid þam heofonlican Cyninge. se ðe leofað. ⁊ rixaþ abuton ende. AMEN.

LIV. Pag 547. DOMINICA PRIMA IN ADVENTU DNI.

Incip Þyses dæges ðenung. and ðyssere tide mærð. sprycð ymbe Godes tocyme. *V. sup p.* 8.

LV. Pag. 553. DOMINICA. II. IN ADVENTU DNI.

Erunt signa in Sole & Luna & Stellis. & reliqua.

Incip. Se godspellere Lucas aƿrat on ðysum dægþerlicum Godspelle þæt ure Drihten. *V. sup. p* 8.

LVI. P. 563. IN DIE DEPOSITIONIS BEATI AUGUSTINI ANGLORUM DOCTORIS.

Incip. Men ða leofestan ƿe ƿillað sume gerecednysse cyþan embe þyses þurh haligan symbel dæges mærsunge ⁊ ƿurþunge ðe nu andƿeard ys.

Cod. truncata, desideratur tota pene Homilia.

S. 6. *Cod. Membran. & antiquus in fol. min. duabus constans partibus, quarum priore continetur* Collectio Homiliarum Saxonicarum, *quæ hoc ordine sequuntur.*

I. Pag. 1. DE INITIO CREATURÆ.

Incip. An angin ealra þinga þæt is god ælmihtig. *Vide supra, pag.* 1.

II. Pag. 16. INCIPIT EXAMERON ANGLICE.

Incip. On sumum oðrum Spelle ƿe sædon hƿilon ær. hu se ælmihtiga God ealle þing gesceop binnan syx dagum. ⁊ seofan nihtum. *V. supra p.* 36.

Ultima hujusce Homiliæ de Hexamero, *pagina recenti manu restituitur.*

Interrogationes Sigewlfi Presbyteri, *quæ in Indice Homiliarum huic Cod. præmissa memorantur, quærenti non occurrebant; forte, quia ex hoc Cod. avulsæ, in superiori Volumine, una cum aliis Tractatibus, compingebantur.*

III. Pag 32. DOMINICA. IIII. POST FESTUM PENTECOST.

Incip. Thæt halige Godspel us segð þæt generan ⁊ sinfulle men genealæhton. *Vide supra, pag.* 4.

IV. Pag. 43. DE DOMINICA ORATIONE.

Incip. Se Hælend Crist syððð he to þissum life come. ⁊ mann ƿearð geƿeaxen. *Vide supra, p.* 2.

V. Pag. 54. SERMO AD POPULU. IN OCTAVIS PENTECOSTEN DICENDUS.

Incip. We ƿillað eoƿ secgan sume sƿutelunge nu be ðam halgum tidum. *Vide supra, pag.* 30.

VI. P. 73. DE OCTO UITIIS. ET DE DUODECIM ABUSIVIS. GRADUS.

Incip. Omnia nimis nocent & Temperantia mater uirtutum dicitur. That is on englisc. ealle oferdone ðinge deriaþ. ⁊ seo gemetegung is ealra mægna modor. *Vide supra, pag.* 42.

VII. Pag. 88. DE AVOURIIS.

Incip. Se apostol Paulus ealra þeoda lareoƿ manode þa Cristenan þe he sylf ær to geleafan gebigde on anu pistole. *Vide supra, pag.* 42.

VIII. Pag. 101. SERMO DE DIE IUDICII.

Interrogatus autem Ihs à Pharisæis quando venit regnum Dei, & reliq.

Incip. Seo halige Cristes-boc þe ymbe Cristes ƿundra sprycð. *Vide supra pag.* 36.

IX. Pag. 114. SERMO AD POPULUM. QUANDO VOLUERIS.

Dixit Ihs ad quosdam qui in se confidebant tamquā justi, & aspernabantur cæteros, parabolam istam, & reliqua.

Incip. Drihten sæde ðis bigspell be sumum mannum ðe on hym sylfum truƿodon þæt hi rihtƿise ƿæron. ⁊ oðre forsaƿon ðus cƿeþende. Tƿegen men eodan into godes temple. *Hæc homilia duplo amplior est illâ quæ memoratur supra, p.* 5. *& sic*

Expl. Frum ƿæstmæs synd eac sƿa hƿæt sƿa us ærest on iuguðe acenned bið. ⁊ þæt is eall gesealð to Godes lacū. þeah þe hyt eoƿ ungeƿunelic sȝ. On þysum þingum ⁊ on eallum urum begeatū. ƿe sceolon ƿurþian urne Drihten. þe us þa good fore sceaƿað. Se ðe leofað and rihsaþ a on ecnysse amen.

X. Pag. 126. SERMO IN NATALE UNIUS CONFESSORIS.

Vigilate ergo. & reliqua.

Incip. Matheus se Godspellere us sæde on þysum Godspelle þæt ure Hælend Crist. þa þa he ƿæs on life. *Vide supra, pag.* 25.

XI. Pag. 134. DE ANTICHRISTO.

Incip. Menn behofiað godre lare. ⁊ sƿiðost nu on þisum timan þe is geendung þissere ƿorulde. ⁊ beoð fela frecednyssa on mancynne ær þam þe se ende beo.

Expl. ⁊ Iacobes hireðes heora synna for sƿylcum bebodum. ƿe secgað eoƿ þas lare. þæt ge æfre gelyfan on þone ælmihtigan God. se þe ealle gesceafta gesceop þurh hys mihte. þam sy ƿyrðmynt ⁊ ƿuldor. a to ƿorulde. AMEN.

XII. Pag. 137. DE SANGUINE PROHIBITO.

Incip. Her geƿutelað on þysum Geƿrit hu God ælmihtig forbead mancynne ælces cynnes blod to etanne.

Expl. Ic secge eac ðe broðor Eadƿeard. nu þu me þises

þises bæde þæt ge doð unrihtlice. þæt ge ða Engliscan þeawas forlætað þe eowre fæderas heoldan. ⁊ Hæðenra manna ðeawas lufiað. þe eow þæs lifes ne unnan. ⁊ mid þam geswuteliað þæt ge forseoð eowre cynn. ⁊ eowre yldran mid ðam unþeawum. þonne ge hym onteonan tyslaþ on Deniscan ablenedum hneccan. ⁊ ablendum eagum. Ne secge ic na mare embe þa Scandlican tyslunga. butan us secgað bec. þæt se beo amansumod. ðe Hæðenra manna þeawas healt on his life. ⁊ hys agen cynn unwurðað mid þam. *Hæc Homilia non ita ampla est ac illa quæ memoratur pag.* 37.

XIII. P. 138. DE TRIBUS ORDINIBUS SCLI.

Incip. Git is to witanne þæt on þisse worulde synd ðreo Endebyrdnyssa. on annysse gesett. *Vide supra, pag.* 37.

XIV. Pag. 139. DE INPHANTIBUS NON BAPTIZANDIS.

Incip. We biddað eow menn ⁊ beodaþ on Godes naman. ðæt ge wislicor and wærlicor don embe eower Hæðenan cild. *Vide supra,* p. 37.

XV. Pag. 139. DE VANILOQUIO NEGLIGENTIUM.

Incip. Sume gedwol menn cweðon. þæt seo halige Maria Cristes moder. ⁊ sume oðre halgan sceolan hergian æfter þam miclan dome on domesdæg.

Expl. ðe ðam deofle is gegearcod and his awyrgedum englum. Tunc justi fulgebunt sicut Sol in regno patris eorum. Thonne scinað þa rihtwisan swa swa sunne on heora fæder rice.

XVI. Pag. 141. DE AVARITIA.

Incip. Auarus. þæt is gytsere on Englisc. Auaritia. is gitsung. ða hataþ sume menn grædignysse ðisere worulde. *Vide supra, pag.* 25.

XVII. DE FALSIS DIIS.
O frs dilectissimi, &c.

Incip. Eala gebroðra ða leofostan. þæt godcunde Gewrit us tæhte þone biggeng anes soðes Godes. *Vide supra, pag.* 43.

Her geendaþ seo forme boc. ⁊ her æfter onginþ seo oðer boc. on ægðer þara boca synd twelf spell unleaslic.

Thas Spell þe stondað on þissere forman bec. ða man mæg secgan loca hwænne man wylle. ac ða Spell þe standað on þissere æfteran bec. ða man sceal secgan on þam dagum ðe hy to gesette synd. Tha twa ⁊ twentig Spell synd be fullan gesette swa swa hi æt fruman wæron on þære caldan æ byrne. ac twa Spel of þisum. an Be þam heafod leahtrum. and oðer Be ðam wiglungum. synd geeacnode of oðrum Spellum. Nu bidde ic on Godes naman loca hwa þas boc hæbbe on his anwealde. þæt he gedo þæt heo nytt beo oðrum mannum. þæt he nan pleoh ðæbbe gif heo unnytt bið.

In hoc codicello continentur duodecim sermones Anglice quos accepimus de libris quos Ælfricus Abbas Anglice transtulit; I. De adnuntiatione scæ Mariæ. II. De nativitate Xpi. III. De circumcisione Xpi. IV. De baptismo Xpi. V. De purificatione scæ Mariæ. VI. De quadragesima. VII. De passione Xpi. VIII. De Resurrectione Xpi. IX. De octavis pascæ. X. De vigilia ascens. Dni. XI. De Ascensione Dni. XII. De Pentecosten.

XVIII. P. 163. VIII. Kl. APR. AONONTIATIO SCAE MARIAE.

Missus est Gabrihel Angelus. & reliqua.

Incip. Ure se ælmihtiga Scyppend se ðe ealle gesceafta butan ælcum antimbre ðurh his wisdom gesceop. *Vide supra, pag.* 11.

XIX. Pag. 173. VIII. Kl. JAN. NATIVITAS DNI NRI IHU XPI.

Incip. We willað to trymminge eowres geleafan eow gereccan þæs Hælendes acennednysse. *Vide supra, pag.* 19.

XX. P. 182. Kl. IANUARII. CIRCUMCISIO DNI SALVATORIS NRI IHU XPI.

Incip. Se godspellere Lucas belæc ðis dægðerlice Godspell mid feawum wordum. ac hyt is mid menig fealdre mihte þære heofonlican gerynu awylled. *Vide supra, pag.* 10.

XXI. Pag. 109. VIII IDUS IANUARII. SRRMO IN EPIPHANIA DNI.

Incip. Thæs dæg is gehaten on bocum Epiphania. ðæt is Swutelung-dæg. forþa ðe on þysum dæge wearð Crist manna cynne geswutelod. ærest þam þrym cyningum ðe him lac brohtan.

Expl. To ðyssere eadignysse. ⁊ to þære ecan eadignysse. gebringe us se ælmihtiga god. se ðe leofaþ and rixað abutan ende. AMEN.

XXII. Pag. 201. IN PURIFICATIONE SCAE MARIAE.

Postquam impleti sunt dies purgationis Mariæ. & reliqua.

Incip. God bebead on ðære ealdan æ. ⁊ het Moyses ðone Heretogan þæt he hit awrite betwux oðrum bebodum. *Vide supra, pag.* 11.

XXIII. P. 210. DOMINICA PRIMA IN QUADRAGESIMA.

Incip. Men ða leofestan eow eallum is cuð. þæt þæs gearlica Ymbryne us gebringþ efne nu þa clænan tid lenctenlices fæstenes. *Vide supra, pag.* 12.

XXIV. Pag. 217. DOMINICA PALMARUM. DE PASSIONE DOMINI.

Incip. Drihtnes þrowunge we willað gedafenlice eow secgan on engliscum gereorde. *Vide supra,* p. 32.

XXV. *Desideratur Rubrica, quæ tamen videtur esse* DE RESURRECTIONE XPI.

Incip. Pag. 229. We habbað oft gesæd and gyt secgað þæt Cristes rihtwysnyss is swa micel þæt ge nolde niman mannkynn neadunga of þam deofle. *Vide supra, pag.* 32.

P. 229. CYRCLICE DRAWAS FORBRODATH TO SECGENNE ÆNIG SPELL ON ÞAM ÞRIM SWIGDAGUM. *Ad quæ verba, scripta est hæc Adnotatio, manu aliena.*

Ac ðis ne ðynceð no us well gesæd. forðy on ælcne timan mon ah to læranne ⁊ to tihtanne folc to hreowsunge. ⁊ to winnanne wiþes Drihtnes willan. ⁊ ealra swiþost folce is to weorþienne on þissum þrim dagum. ðonne hi gehyrað hu ure drihten hælend Crist ðrowade for us. Eac Biscepas æt heora scole secgað larspel þonne hi lædað in penitentes. ⁊ hi doð Absolutione. ⁊ sume secgað Spell of ðære Crism-halgunge ⁊ of ða Balsome.

XXVI. Pag. 229. DIE DOMINICA PASCHAE.

Incip. Oft ge gehyrdon embe þæs Hælendes Æriste. hu he on ðisum dæge of deaðe aras. *Vide supra pag.* 13.

XXVII. Pag. 237. DOMINICA PRIMA POST PASCHA.

Cum esset sero die illo. una Sabbatorum. & reliqua;

Incip. Æfter ðes Hælendes Æriste wæron his Discipuli belocene. *Vide supra, pagg.* 14. & 123.

XXVIII. Pag. 244. VIGILIA ASCENSIONIS DOMINI.

Incip. Iohannes Godspellere awrat on ðisum dægðerlican Godspelle. hu se Hælend sundiende of ðissere worulde. *Vide supra, pag.* 3.

XXIX. Pag. 253. IN ASCENSIONE DOMINI.

Primum quidem sermonem feci. & reliqua;

Incip. (wī þa leof̄.) Lucas se Godspellere of manode on þyssere Pistol-rædunge. *Vide supra, pag.* 3.

XXX. P. 263. IN DIE SCŌ PENTECOSTEN.

Init. Fram ðā halgan eastorlican dæge sind getealde fiftig daga to þysū dæge. *V. supra, p.* 3.

Hic octo exscinduntur folia, sacrilega quadam manu, quæ complectebantur tertiam partem hujus homiliæ, nempe ab his verbis Be þā swyþe cwæþ se hælend. Ic com to þi þæt ic wolde sendan fyr on eorþan. ⁊ ic wille þæt hit byrne. He sende þone halgan gast to eorþan. and he mid his blæde on ælde eorþlicra manna heortan. Usque ad finem; *una cum homilia integra* De septiformi spiritu.

Sequitur Regula S. Benedicti Latinè & Saxonicè *alia & vetustiori manu scripta, è qua Capitula sive Rubricas Saxonicæ versioni adscriptas, hic in studiosorum gratiam, proferre non gravatus sum.*

Pag. 458. *Notula de* Sabbato, & *septem* seculis mundi.

De Translatore hujusce Regulæ S. Benedicti, hæc in Historia Eliensi legimus, viz. Eadgarus Rex & Alfreth (*sive Ælfred*) dederunt scō Æthelwoldo Manerium quod dicitur Suthburn & Cyrographum quod pertinebat

nebat, quod Comes qui dicebatur Scule dudum possederat: eo pacto, ut ille Regulam Sc̄i Benedicti in Anglicum Idioma, de Latino transferret. Qui sic fecit.

S. 5. Cod. membr. in fol. non longe ante Conquistionem Angliæ scriptus, in quo continetur Collectio Homiliarum Saxonicarum, *quarum prima est*

EXAMERON ANGLICE.

(cujus folium primum recenti manu restituitur, & sic)

I. Pag. 1. *Incip.* On sumum ðingum Spelle ƿe secon hƿilon ær hu ælmihtiga God ealle þinge gesceop. *Vide supra, pag.* 36.

II. Pag. 15. VIII. KL̄. IANUARII. NATIUITAS D̄NI N̄RI IH̄U XP̄I.

Incip. We ƿillað to trymmincge eoƿres geleafan eoƿ gereccan. *Vide supra, pag.* 19.

III. Pag. 24. VII. KL̄. IAN̄. PASSIO BEATI STEPHANI PROTOMARTYR.

Incip. We rædaþ on þære bec þe is gehaten Actus Apostolorum þæt ða Apostolas gehadodon seofon Diaconas on þære gelaðunge. *V. supra, p.* 9.

IV. Pag. 32. VI. KL̄. IANV̄. ASSV̄PTIO SC̄I IOHAN. APL̄I. ET EVUANGELISTAE.

Incip. Iohannes se Godspellere Cristes dyrling ferde on þisum dæge to heofonan rices myrhþe ðurh godes neosunge genumen. *V. supra, p.* 9.

V. Pag. 42. VI. KL̄. IAN̄. NATALE INNOCENTVM INFANTVM.

Incip. Nu to dæg Godes Gelaþung geond ealle ymbhƿyrft mærsað þæra eadigra Cildra freolstide. *Vide supra, pag.* 10. *Notandum quoque, Conclusionem hujusce sermonis, & Initium sequentis, cujus Rubrica erat* DE EPIPHANIA D̄NI, *& ab his verbis Incipiebat* Men þa leofestan. nu for feaƿum dagum ƿe oferrædon þis Godspell. *Sic autem, ut supra videre est, pag.* 10.

VI. *Expl.* He is to secenne mid soþfæstre heortan. ⁊ anrædum mode. Se ðe leofað ⁊ rixað mid fæder ⁊ halgum gaste on ealra ƿorulda ƿoruld AMEN.

VII. Pag. 54. DOMINICA. III. POST EPIPHA̅ DN̄I

Cum autem descendisset Ih̄c de monte, secutæ sunt eum turbæ multæ. & reliqua.

Incip. Matheus se eadiga Godspellere aƿrat on þisere Godspellican rædung. *Vide supra, pag.* 10.

VIII. Pag. 63. IN PURIFICATIONE SC̄AE MARIÆ.

Postquam impleti sunt dies purgationis Mariæ. & rel.

Incip. God bebead on ðære ealdan æ. ⁊ het Moyses ðone Heretogan þæt he hit aƿrite. *V. sup. p.* 11.

IX. P. 73. DOMINICA IN QVINQVAGESIMA.

Assumsit Ih̄c duodecim discipulos suos. & reliq.

Incip. Her is geræd on ðysum Godspelle þe ƿe nu gehyrdon of ðæs Diacones muþe. *V. sup. p.* 12.

X. Pag. 81. DOM̄C. I. IN QVADRAGESIMA.

Ductus est Ih̄c in desertū. & reliqua.

Incip. Ic ƿolde eoƿ trahtnian þis Godspell þe man nu beforan eoƿ rædde. *Vide supra, p.* 31.

XI. P. 123. DOM̄C. III. IN QVADRAGESIMA.

Erat Ih̄s eiciens demonium. & reliqua.

Incip. On þære mæran tide þe se mildheorta Hælend ƿunode mid mannum on soðre menniscnysse. *Vide supra, pag.* 31.

XII. Pag. 131. DOM̄C. IN MEDIA QVADRAGESIMA.

Abiit Ih̄s trans mare Galilææ. & reliqua.

Incip. Se Hælend ferde ofer ða Galileiscan sæ ðe is gehaten Tiberiadis. *Vide supra, pag.* 32.

XIII. Pag. 138. VIII. KL̄. APRIL̄ ADNUNTIATIO SC̄AE MARIAE.

Missus est Gabrihel Angelus. & reliqua.

Incip. Ure se ælmihtiga Scyppend se þe ealle gesceafta butan ælcum antimbre. *V. supra. p.* 11.

XIV. Pag. 147. IN DOMINICA PALMARUM.

Incip. Cristes ðrowung ƿæs geræd nu beforan us ac ƿe ƿyllað eoƿ seggan nu æerest hu he com to ðære byrig Hierusalem. *Vide supra, pag.* 19.

Crincliće þearfas forbeodaþ to secgenne ænig spell on þam þrim Sƿigdagum. *V. p.* 73.

XV. Pag. 157. DOM̄C. SC̄AE PASCHÆ.

Incip. Oft ge gehyrdon embe þæs Hælendes Æriste hu he on ðisum dæge. *Vide supra, pag.* 13.

XVI. Pag. 165. DOM̄C. I. POST PASCHA.

Cum esset sero die illo. una Sabbatorum. & reliqua.

Incip. Æfter þæs Hælendes Æriste ƿæron his Discipuli belocene on anum huse. *V. s. pp.* 14. & 122.

XVII. Pag. 173. DOM̄C. II. POST PASCHA.

Dixit Ih̄c discipulis suis; Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam ponit pro ovibus suis. Et Reliqua.

Incip. This Godspell ðe nu geræd ƿæs cyþ þæt se Hælend cræde be hym sylfum.

Hæc homilia multo amplior est illa quæ supra memoratur, pag. 14 *& sic*

Expl. Thæt is se gode hyrde Hælend Crist to his halgum gedadere ge into heofonan rice sƿa sƿa he þam eallum behet þe hine lufiaþ. Tham sy ƿuldor ⁊ lof on ealra ƿorulda ƿoruld abutan ende. amen.

XVIII. Pag. 189. IN LETANIA MAIORE.

Incip. Thas dagas synd gehatene Letanige þæt synd Gebed-dagas. on ðisum dagum ƿe sceolon biddan ure eorþlicra ƿæstma genihtsumnysse. *Vide supra, pag.* 1.

XIX. P. 197. FER. III. DE DOMINICA ORATIONE.

Incip. Se Hælend Crist syððan he to ðysom life com. *Vide supra, pag.* 2.

XX. P. 210. FR̄. IIII. DE FIDE CATHOLICA.

Incip. Ælc Cristen men sceal æfter rihte cunnan. *Vide supra, pag.* 2.

Desideratur fere tota hæc Homilia, una cum magna parte ejus quæ sequitur, cujus Rubrica

XXI. Pag. 211. Fuit SERMO IN DIE PENTECOSTEN, & ab his verbis Incipiebat, Fram ðam halgan Easterlican dæg, & sic

Expl. Biscopes synd þæs ylcan hades on godes gelaðunge. and healdað ða gesetnysse on heora

bisceopunge. swa ðæt hi settaþ heora hand ofer gefullode menn ⁊ biddað þæt se ælmihtiga wealdend him sende þa seofon fealdan gife his gastes. se ðe leofað ⁊ rixað abutan ende. amen.

XXII. Pag. 215. SERMO AD POPULUM IN OCTAVIS PENTECOSTEN.

Incip. We willað eow secgan sume swutelunge nu be þam halgum tidum. *Vide supra, pag.* 30.

XXIII. Pag. 233. DOMC. II. POST PENTECOSTEN.

Homo quidam erat dives & induebatur purpura & bysso. & rel.

Incip. Se wealdenda Drihten sæde þis bigspell his gingrum þus cweðende. *Vide supra, pag.* 3.

XXIV. Pag. 241. DOMINICA. IIII. POST PENTECOSTEN.

Erant adpropinquantes ad Ihm̄.

Incip. Thæt halige Godspel us segð þæt Gereran and synfulle men. *Vide supra, pag* 4.

XXV. Pag. 250. VIII. KL̄. IULII NATIVITAS SCĪ IOHAN. BAPTISTAE.

Incip. Se Godspellere Lucas awrat on Cristes-bec be acennednysse þæs Fulluhteres. *V. supra, p.* 4.

XXVI. Pag. 270. III. KL̄. IULII. PASSIO APOSTOLORUM PETRI ET PAULI.

Venit Ihs̄ in partes Cesaree. & reliqua.

Incip. Matheus se Godspellere awrat on ðære godspellican gesetnysse ðus cweðende. *V. sup p.* 4.

XXVII. Pag. 274. DE PASSIONE BEATORUM APOSTOLORUM PETRI ET PAULI.

Incip. We willað æfter ðisum Godspelle eow gesecgan ðæra Apostola drohtnunga. *V. sup. p.* 4.

XXVIII. P. 283. II. KL̄. IULII. NATALE SCĪ. PAULI APLĪ.

Incip. Godes Gelaðung wurðað þysne dæg þam mæran Apostole Paule to wurðmynte. *V. sup. p.* 4.

Notandum quod nonnullis in Codd. hæc Homilia in binas Homilias dividitur.

XXIX. Pag. 294. DOMINICA XI. POST PENTECOSTEN.

Cum adpropinquasset Ihs̄ Ierusalem.

Incip. On sumere tide wæs se Hælend farende to Hierusalem. *Vide supra, p.* 5.

XXX. Pag. 305. IIII. IDĪ. AUḠ. PASSIO SCĪ LAURENTII M̄.

Incip. On Decies dæge wæs wælhreowan Caseres. wæs se halga Bisceop Sixtus on Romana-byrig drohtnende. *Vide supra, pag.* 16.

XXXI. Pag. 318. DE ASSUMPTIONE BEATAE MARIAE EX EPLA IERONIMI.

Incip. Ieronymus se halga Sacerd awrat ænne pistol be forþfore þære eadigan Marian Godes cennestran. *Vide supra, pag.* 21.

XXXII. Pag. 332. VIII. KL̄. SEP̄. PASSIO SCĪ BARTHOLOMEI APLĪ.

Incip. Wyrd-writeras secgað þæt ðry leodscipas sind gehatene India. seo forme India lið to þæra Silhearwena rice. *Vide supra, pag* 17.

XXXIII. Pag 347. VII. KL̄. SEPTB̄. DECOLLATIO SCĪ IOHAN BAPTISTE.

Misit Herodes & tenuit Iohannem. & reliq.

Incip. Marcus se Godspellere awrat on Cristes-bec be þam mæran Fulluhtere Iohañe. *V. s. p.* 41.

XXXIV. P. 357. VI. IDĪ SEPTEMBRIS. NATIVITAS SCAĒ MARIAE.

Incip. M̄. wal. we synd gemyngode ðurh ðyses dæges wurþmynt. ðe we wurðiað to lofe ðære eadigan Marian. *Vide supra, pag.* 41.

XXXV. Pag. 359. INCIPIT DE SCĀ UIRGINITATE.

Incip. Se halga hælend Crist ⁊ se heofenlica æþeling. of his ælmihtigan fæder wæs æfre acenned. *Vide supra, pag.* 41.

XXXVI. Pag. 375. DOMC. XIIII. POST PENTECOSTEN.

Ibat Ihs̄ in civitatem quæ vocatur Naim. & reliq.

Incip. Ure Drihten ferde to sumere byrig seo is gehaten Naim. *Vide supra, pag.* 6.

XXXVII. Pag 382. III. KL̄ OCTB̄. DEDICATIO ARCCLAE SCĪ MICHAHELIS ARCHANGELI.

Incip. Manegum is cuð seo halige stow Scē Michaheles on ðære dune þe is gehaten Garganus. *Vide supra, pag.* 22.

Notandum, quod in nonnullis Cod. hæc Homil. in binas dividitur.

XXXVIII. Pag. 394. DOMC. XX. POST PENTECOSTEN.

Loquebatur Ihc̄ cum discipulis suis io parabolis dicens.

Incip Drihten wæs sprecende on sumere tide to his Apostolum mid bigspellum. *Vide supra, pag.* 6.

XXXIX. Pag. 407. KL̄. NOVĒBRIS. NATALE OMNIŪ SCŌRUM.

Incip. Halige lareowas nædon þæt seo geleaffulle gelaðung þisne dæg. *Vide supra, pag.* 7.

XL. Pag. 414. TRACTUS DE EVANGELIO.

Videns Iesus turbas ascendit in montem. & reliqua.

Incip Thæt halige Godspel þe nu lytle ær ætforan eow gerædd wæs. *Vide supra, pag.* 8.

Notandum quod in nonnullis Codd hæc Homil. cum superiori in unam coalescit.

XLI. Pag 421. IX. KL̄ DECEMB̄. NATALE SCĪ CLEMENTIS MARTYR.

Incip. Men ða leofostan eower geleafa bið ðe trumra. gif ge gehyrað be Godes halgum. *Vide supra, pag.* 8.

XLII. Pag 434. II. KL̄. DECEMB̄. NATALE SCĪ ANORRAR APOSTOLI.

Ambulans Ihc̄ iuxta mare Galileæ.

Incip. Crist on sumere tide ferde wið ðære Galileiscan sæ ⁊ geseah twegen gebroðru Symonem se wæs geciged Petrus. ⁊ his broðor Andream. *Vide supra, pag.* 9.

Notandum, quod in nonnullis Codd. hæc Homil. cum sequenti conjungitur.

XLIII.

XLIII. P. 440. PASSIO SCI ANDREE APLI.

Init. Se Apostol Andreas æfter Cristes ðrowunge ferde to þam lande þe is gehaten Achaia. *V. s. p. 9.*

Hæc in parte Codicis folia quædam errore Bibliopegi fœdissime transponuntur.

XLIV. Pag 87. DOMC. I. IN ADUENTU DNI.

Incip. Thises dæges þenung & ðyssere tide mærþ. spreceð ymbe Godes to-cyme.

Hæc homilia multo amplior est illâ, quæ supra memoratur, pag. 8. & sic

Expl. We secgaþ eow þas lare þæt ge ærþe gelyfon. on þone ælmihtigan God se þe ealle gesceafta gesceop þurh his mihte. ðam sy wuldor & lof a to worulde. amen.

XLV. DOMC. II. IN ADVENTV DNI.

Erunt signa in sole & luna. & reliq.

Incip. Se Godspellere Lucas awrat on þisum dægþerlican Godspelle. *Vide supra, pag. 8.*

XLVI. Pag 451. SERMO IN NATALE VNIVS CONFESSORIS.

Hunc sermonem nuper rogatu venerandi Episcopi Athelwoldi, scilicet junioris, Anglice transtulimus, quem hujus libelli calci inscribi fecimus. ne nobis desit, cum ipse habeat.

Ex quibus mihi liquet, codicem hunc olim fuisse ipsius Ælfrici peculium.

Vigilate ergo. & reliqua.

Incip. Matheus se godspellere us sæde on ðysum godspelle þæt ure hælend crist. *Vide sup. p. 25.*

S. 8. *Cod. membr. & antiquus, in fol min. & crassiori, diversis manibus exaratus, in quo continetur uberrima Collectio* Homiliarum Saxonicarum, *quas, saltem si fides adhibenda sit Adnotationi quam nonnemo recenti manu scripsit,* Ælfricus Abbas transtulit.

Hoc Ordine in MS. exhibentur.

I. fol. 1. Sermo IN NATALE DNI.

Incip. Thæt halige godspell be ðære hean medomnysse þisse halgan tide. þe nu andweard is. & us leræð þæt we þas halgan tid gedafenlice & clænlice weorþian. Godes naman to lofe & to wuldre.
Expl. & we beoð lifigende buton deaðe. & gastlice herað ures Drihtnes naman Hælendes Cristes. Se ðe leofað & rixað to widan ealdre. AM.

II. fol. 7. IN NATL. SCI Stephani protomartyr.

Incip. We rædað on ðære bec þe is gehaten Actus Apostolorum. *Vide supra, pag. 9.*

III. fol. 12. In assumptione Sci Iohannis apli.

Incip. Iohannes se Godspellere Cristes dyrling. wearð on ðyssum dæge. *Vide supra, pag. 9.*

IV. fol. 21. v. KL. IAN. IN NATL. INNOCENTUM.

Incip. Nu to dæg Godes gelaþung geond ealne ymbhwyrft mærsiaþ. *Vide supra, pag. 10.*

V. fol. 27. b. KL. IAN circumcisio dni.

Incip. Se Godspellere Lucas belæt þis dægðerlice Godspel mid feawum wordum. *Vide supra, p. 10.*

VI. fol. 34. b. In epiphania dni.

Incip. Men þa leofestan nu for feawum dagum we ofer rædon þis Godspel. *Vide supra, pag. 10.*

VII. fol. 43. b. dominica. I. post theophaniâ domini.

Incip. Monað us & mengað on þisum bocum bu Scs Gregorius se halga writere se ðis writ sette & wrat. *Vide supra, pag 10.*

VIII. fol. 47. dominica. II. post theophaniâ dni.

Nuptiæ factæ in chana Galileæ. & erat mater Iesu ibi.

Incip. Iohannes se Godspellere cwæð on þære Godspellican race. *Vide supra, pag. 24.*

IX. fol. 57. b. dominica. III. post theophania.

Cum descendisset Ihs de monte secutæ sunt eum turbæ multæ. & reliqua.

Incip. Matheus se eadiga Godspellere awrat on þisre Godspellican rædinge. *Vide supra, pag. 10.*

X. fol. 64. b. IIII. NONÜS. FEBR. In purificatione Scē Marie.

Incip. God bebead on ðære ealdan æ. & het Moyses þone Heretogan. *Vide supra, pag 11.*

XI. fol. 73. IIII. ID. IN NATL. SCI gregorii pape.

Incip. Gregorius se halga Papa Engliscre þeode Apostol. on þisum andweardum dæge. *V. s. p. 11.*

XII. fol. 81. XIII. KL. APRL. In natal. Sci Cuthberhti epi.

Incip. Cuðberhtus se halga Biscop scinende on manegum gearnungum. *Vide supra, pag. 11.*

XIII. fol. 90. IN NATALE SCI Benedicti Abbatis.

Incip Benedictus se halga Abbud on ðisum andweardan dæge ferde of ðisum deadlican life to þam ecan. *Vide supra, pag. 11.*

XIV. fol. 103. b. In adnuntiatione Scē Marie.

Incip. Ure se ælmihtiga scyppend se þe ealle gesceafta buton ælcum antimbre. *V. supra, pag. 11.*

XV. fol. 110. Dominica in septuagessima.

Simile est regnum cœlorum homini patri familias. qui exiit primo mane.

Incip. Se Hælend cwæð þæt heofonan rice wære gelic sumum hiredes-ealdre. *Vide supra, pag. 9.*

XVI. fol. 115. b. *Desideratur Rubrica, quæ in aliis Codd. est* DE ALLELVIA.

Incip. We willað eow secgan be ðissere andweardan tide. *Vide supra, pag. 12.*

XVII. fol. 117. Domca in sexagessima.

Cum turba plurima convenirent ad Ihm. & de civitatibus properarent ad Ihm. & reliq.

Incip. On sume tide þa þa micel menio samod comon to ðam Hælende. *Vide supra, pag. 12.*

XVIII. fol. 122. b. Dominica. in quinquagessima.

Assumpsit Ihs. XII. discipulos suos.

Incip. Her is gered on ðisum Godspelle þæt we gehyrdon of ðæs Diacones muðe.

Vide supra, pag. 12.

XIX.

XIX. fol. 128. b. Dominica in quadragesima.

Incip. Men ða leofoston. eow eallum is cuþ. þæt ðes geablica ymbryne. *Vide supra, pag.* 12.

XX. fol. 132. b. Dominica. II. in quadragesima.

Incip. Men ða leofestan. ic cyðe eow þæt ðreo ðing synd ærest on foreweardum. *V. sup. p.* 12.

XXI. fol 137. Dominica. III. in XL.

Incip. Ge hiraþ nu men ða leofoston. hu ðas halgan bec eow myngiað. *Vide supra, pag.* 12.

XXII. fol. 140. b. Dominica. IIII. in XL.

Incip. Men þa leofestan we willað her sprecan feawum wordum be ðam drym ðingum. *V. s. p.* 13.

XXIII. fol. 145. Dominica. V. in XL.

Incip. Men þa leofestan. us is on ælcne sæl geornlice to smeagenne ⁊ to hycgenne. *V. sup. p.* 13.

XXIV. fol. 150. Dominica. II. in quadragesima.

Egressus inde Ihs secessit in partes Tiri & Sidonis.

Incip. Drihten Hælend ðreade mid wordū ðæra Iudeiscra wyrrnysse. *Vide supra, pag.* 56.

XXV. fol. 153. Dominica quinta in quadragesima.

Incip. Theos tid fram ðisum andweardum dæge oþ þa halgan Eastertide. *Vide supra, pag.* 58.

XXVI. fol. 160. Passio dnī. in Ramis palmarum.

Passio dnī nrī Ihū Xpī sedm̄ Matheum.

Incip. Men þa leofestan. þis is ures Drihtnes þrowung Hælendes Cristes æfter Matheus. *Vide supra, pag.* 13.

XXVII. fol. 166. b. Fr̄. quinta In cena Domini.

De hujus diei veneratione & de Dnī miscdā in memoria æterne Iohannes Evangelista venera - - -

Incip. Sægeð on ðisum bocum be ðære arwurðnesse ðises halgan dæges. *Vide supra, pag.* 13.

XXVIII. fol. 174. b. Fr̄. v. in Parasceuen.

Incip. Hwæt se ælmihtiga Drihē wæs symle swiþe gemyndig. *Vide supra, pag.* 13.

XXIX. fol. 186. De Sabbato scō.

Incip. Men ða leofestan. we magon hwilcum wordū secgan be ðære arwurðnysse. *Vide supra, p.* 13.

XXX. fol. 196. b. Dominica in die Scā Pasce.

Incip. Oft ge gehyrdon ymbe þæs Hælendes Ærist. hu he on ðysum dæge of deaðe aras. *Vide supra, pag.* 13.

XXXI. fol. 202. Dominica. I. post Pascha.

Incip. Æfter þæs Hælendes Æriste weron his Discipuli belocene. *Vide supra, pag.* 14.

XXXII. fol. 206. b. Dominica. II. post Pascha.

Incip. Thus Godspel þe nu gerædd wæs. cyð ðæt se Hælend cwæde be him sylfum. *Vide supra, p.* 14.

XXXIII. fol. 209. Kl̄ Maī in natale Apostolorum Philippi et Iacobi.

Incip. Philippus se Godes Apostol þe we on þisum dæge wurþiað. *Vide supra, pag.* 14.

XXXIV. fol. 211. *Desideratur Rubrica, quæ in al. Cod. MS est*

PASSIO SCĪ IACOBI APOSTOLI.

Incip. We wurþiaþ eac on ðissere freolstide oþerne Apostol Iacob. *Vide supra, pag.* 14.

XXXV. fol. 213. VI. NON. KL̄. MAI. Inventio Scē Crucis.

Incip. Men þa leofestan. nu to dæg we wurþiaþ þære halgan Rode gemynd. *Vide supra, pag.* 14.

XXXVI. fol. 215. Eodē die. Passio. Alexandri. Eventi. ⁊ Theodoli.

Incip. On ðisum dæge þrowode Papa Alexander gehaten. *Vide supra, pag.* 14.

XXXVII. fol. 218. IN DIE SCŌ PASCE.

Incip. Men þa leofestan gelome eow is gesæd ymbe ures Hælendes Æriste. hu he on ðisum andweardan dæge æft̄ his ðrowunge. mihtlice of deaþe aras.

Expl. He us gelæde to his lifiendan fæder. þe hine sealde. for urum synnum to deaþe. Si him wuldor ⁊ lof þære weldæde. on ealra worulda woruld AMEN.

XXXVIII. fol. 226. Itē alia de Scō Pasce.

Incip. Hit is swiþe gedafenlic. þæt ge on ðisum Drihtlicum æriste. sume larlice word æt eowrum lareowū gehyron. Lucas se godspellere awrat on Cristes bec. þæt on þisum Easterlicum dæge.

Expl. Drihten gelæste þam hiredes Hlaforde. þæt þæt he on his Godspelle gecwæð. se þe underfehð ðænne lytling on minum naman he underfehð me sylfne. Sy lof ⁊ wuldor a þā wel wyllendan hælende. AMEN.

XXXIX. fol. 228. b. Alia de Scā Pasce.

Incip. Gelome ætywde ure Drihten hine sylfne his Leorning-cnihtum æfter his æriste. ⁊ mid him ðigde lichamlice bigleofon. and hi mid his lare getrymde.

Expl. ⁊ þæt ne beo næfre ðurh ðone laðan deofol adwæsced. þæt we mid leohte ures geleafan ⁊ godum gearnungum to ðam ecum life becumon moton. AMEN.

XL. fol. 231. b. In natale Scōrum. MARTYRUM.

Cum audieritis prælia & seditiones nolite terreri. & reliqua.

Incip. Se Hælend foresæde his leorning-cnihtum ðises middan eardes frecednyssa. *V. supra, p.* 7.

XLI. fol. 236. b. In natale unius Confessoris.

Homo quidam peregre proficisens vocavit servos suos & tradidit illis bona sua & reliq.

Incip. Ure Drihten sæde þis bigspel his Leorning-cnihtum. He cwæð þæt sum rice mann wolde faran. *Vide supra, pag* 7.

XLII. fol. 242. In natale Scārum Virginum.

Simile est regnum cœlorum decem Virginibus quæ accipientes lampadas suas exierunt obviam sponso & sponsæ. & reliq.

Incip. Se Hælend sæde gelomlice bigspel be hwilcum ðingum his leorningcnihtum. *Vide supra, pag* 7. *Truncata est hæc homilia post verba sequentia* þæt godspel belicð ðus. faciaþ eornostlice forþan

þe

þe genyto þone dæg ne ða tid. Nat nan man þyssere worulde geendunge. ne furðon his ----

XLIII. fol. 248. In ascensione Domini.

Incip. Lucas se Godspellere us manode on þissere Pistol-rædinge. þus cweþende. *Vide supra, p.* 3.

XLIV. fol. 253. b. In die Pentecosten.

Incip. Fram þam halgan Eastenlican dæge. synd getealde fiftig daga to ðisum dæge. *V. sup p.* 3.

XLV. fol. 259. b. Domc̄. i. post octavas Pentecosten.

Homo quidam erat dives & induebatur purpura. & reliqua.

Incip. Se wealdenda Drihc̄. sæde þis bigspell his gingrum. *Vide supra, pag.* 3.

XLV. fol. 263. b. Domc̄. ii. post octavas Pentecosten

Homo quidam fecit cenam magnam & reliq.

Incip Se Hælend sæde þis bigspell his Leorningcnihtum. ⁊ cwæð. *Vide supra, pag.* 3.

XLVI. fol. 266. Alia Narratio de Euangelii textu.

Incip. Min gebroðra. we willad sume Cristes wundra (wundra) eow gereccan. *Vide supra, pag.* 3.

XLVII. fol. 267. b. viii. Kl̄. Iulii. nativitas Sc̄i Iohannis Baptista.

Incip. Se godspellere Lucas awrat on Cristes-bec. be acennednysse Iohannes. *Vide supra, pag.* 4.

XLVIII. fol. 273. iii. Kl̄. Iul̄. In natale. Sc̄i Petri Apostoli.

Incip. Lucas se Godspellere us sæde on ðissere Pistol-rædinge (þæt) Herodes Cyning-wolde æfter Cristes upstige heofonum. *V. supra, p.* 4.

XLIX. fol. 274. b. Item alia de Petro.

Incip. Matheus se Godspellere awrat on Cristes-bec hu se halga Petrus eode up on ðære sæ mid crist. *Vide supra, pag* 4.

L. fol. 278. b. iii. Kl̄. Iul̄. in natale Sc̄i Petri Apostoli Hoc est Euangelium.

Venit Ihs̄ in partes Cesareë Philippi. & reliq.

Incip. Matheus se Godspellere awrat on þære godspellican gesetnysse. *Vide supra, pag.* 4.

LI. fol. 281. Passio Apostolorum Petri ⁊ Pauli.

Incip. We willað æfter ðisum Godspelle eow gereccan þæra Apostola drohtnunga. *V. sup. p.* 4.

LII. fol. 286. ii. Kl̄. Iul̄. In natale. Sc̄i. Pauli Apl̄i.

Incip. Godes gelaþung wurðað þisne dæg þam mæran Apostole Paule to wurðmynte. *V. sup p.* 4.

LIII. fol. 291. b. Passio. Natale. Sancti. Iacobi. Apostoli.

Incip. On þisum dæge we wurþiaþ on urum lof-sangum. and on freolse ðone mæran apl. Iacob. *Vide supra, pag.* 5.

LIV. fol. 295. De quartā Euuangelistas. Matheus. Marcus. Lucas. Iohan̄es.

Incip. Marcus se Godspellere be Godes dihte wrat to Egypta lande. ⁊ þær lærde þæt folc and to fulluhte gebigde. fram þam fulan Hæþenscipe. he ferde þa geond þæt Egyptisce land sawende godes sæd.

Expl. We endiað þus ðas gesetnysse her. (⁊ sy þam wel willendan hælende. a wuldor ⁊ lof butan ælcum ende on ecnysse Amen)

Nonnullis in Codd. hæc Homilia in duas dividitur partes.

LV. fol. 298. b. xiii. Kl̄. Febr̄. Passio. Sci̅. Sebastiani Martyr̄.

Incip. Sebastianus hatte sum halig Godes ðegen. se wæs lange on lare on Mediolanabyrig. ⁊ wearþ gefullod mid fullum geleafan.

Expl. ⁊ mid geornfulnyssum hine bebyrigde. þam ælmihtigan to wuldre se þe gewealt ealle þincg rixigende. a a on ecnysse eces wuldres cyning. Amen.

LVI. fol. 306. b. Dominica In Quadragessimo. iii.

Ductus est Ihs̄. in desertum à spiritu. & reliqua.

Incip. Ic wolde eow trahtnian. þis Godspel þe man nu beforan eow rædde. *Vide supra, pag.* 31.

LVII. fol. 311. b. Incipit De p̄nitentia. In Quadragessima.

Incip. Læwedum mannum is to witanne. þæt ælc man byþ gefullod on naman þære halgan þrynysse. ⁊ he ne mot na beon eft gefullod.

Expl. ðe he us æfre getyðde. ðam heofonlican cyninge. sy lof se lyfað ⁊ rixað in ealra worulda worulda a butan ende on ecnysse. Amen.

LVIII. fol. 316. Dominica. iii. in quadrages̄.

Erat Ihs̄ eiiciens demonium. & illud erat mutum. & reliqua.

Incip On þære mæran tide þe se mildheorta Hælend wunode mid mannum. *Vide supra, pag.* 31.

LIX. fol. 321. b. De Sco̅. Bartholomeo.

Incip. Wyrd writeras secgað. þæt þry Leodscipas synd gehatene. *Vide supra, pag. 17, ubi ultra cernitur Conclusio.*

Fin. Hit gelamp þa æft̄ þære hadunge þurh Godes gife. þæt he worhte feola tacna on Godes naman ðurh his geleafan. ⁊ ðurh wunode xx geara on þa biscopdome. ⁊ on godre drohtnunga. ⁊ mid fulfremedum gedingðu gewat to drihtne. þā is wurðmynt. ⁊ wuldor a on worulde. Amen.

LX. fol. 328. Kl̄. Augustus Passio Sco̅rum Machabeorum.

(*manu Normanno-Saxonica.*)

Incip. Æfter ðam ðe Alexander se egefulla Cyning todælde his rice his deorlingum gehwylcum on his forðsiþe. ⁊ heofen gon to rice. gehwylc on his healfe.

Incip. ⁊ swa oft swa hio gebugon fram hir biggengum ahwar. þonne wurþon hio gescynde and swiðe gewitnode. Sy wuldor ⁊ los þam welwillendan gode a on ecnesse, ⁊ we cweðað. am̄.

Notandum, quod in al. Cod. hæc Homilia (potissimam partem ex lib. Machabeorum *desumpta) in duas dividitur partes.*

LXI. fol. 341. b. De Tribus Ordinibus

Incip. Is swa ðeah to witenne þæt on ðissere weorulde synd þreo endebyrdnesse. *V. supra, p.* 37.

LXII. fol. 342. b. iii. Idus Agus̄. Passio Sci̅ Laurentii Mar̄.

Incip. On Decius dæge þæs hreðan Caseres. *Vide supra, pag.* 16.

LXIII. fol. 350. In assumptione Scē Marie uirginis.

Incip. Men þa leofestan. gehyraþ nu hwæt her segþ on þissum bocum be ðære halgan fæmnan Sca Marian hu be hire on ðas tid geworþen wæs.
Expl. ðu gesettest ealle ðine Apostolas to minre byrgenne. ⁊ ic bletsige ðinne ðonne halgan ðe rixað in eallra worulda worold. Amen.

LXIV. fol. 353. *Deest Rubrica.*

Et post hæc vocavit Scā Maria omnes apostolos in cubiculo suo & ostendit illis omne indumentum.

Incip. Ond þa æfter þon ða ongan seo halige Maria to eallum ðam Apostolum on hire hordcofan. ⁊ him ætewde ealne hire gegyrelean ðe heo wolde æt hire byrgenne habban.

Definit cum Paraphrasi Hymni vulgo dicti MAGNIFICAT, *& postremo his verbis*

Expl. ac uton we biddan þa fæmnan Scā Marian þæt heo us sie mild ðingere wiþ urne Drihten Hælendne Criste. ⁊ feander ræder. ⁊ eces wuldres to ðæm us gefultmige ure Drihten. AMEN.

LXV. fol. 360. III. Kl. Octb. dedicatio ecclesie Scī Michaelis Archangli.

Incip. Maregum is cuð seo halige stow scē Michaheles. *Vide supra, pag. 24.*

LXVI. fol. 367. Exameron sive initium creaturæ. (*Titulus neoterici.*)

Incip. An anginn is ealra ðinga ðætte is God ælmihtig. *Vide supra, pag. 1.*

LXVII. fol. 374. b. DE SANCTO IOHANNE.

Incip. Scī Iohs gesealh ofer garsege swilce hit land wære. þa genam hine se Engel. ⁊ gebrohte hine to Paradisum þæt is neorxna-wange.
Expl. Crist us generie. þæt we on wynne wunian moton. Se þe leofaþ ⁊ rixað soðlice. mid fæder. ⁊ sunu. ⁊ mid þam halgan gaste. a butan ænde. AMEN.

fol. 377. b *Hymni aliquot de S.* Guthlacan.

LXVIII. fol. 378. III. IDUS NOVĒB DEPOSS SCĪ MARTINI EPĪ.

Incip. Martinus se wuldorfulla godes andettere wæs acenned of æðel-borenum magum. on ðam earde ðe is gehaten Pannonia. on þære byrig ðe is gecweden Sabaria.
Expl. Ne magon we awritan ealle his wundra on þissum sceortan cwide mid cuþum gereorde ac we willað secgan hu se soðfæsta gewat.

Immediate sequitur alia Narratio DE OBITU EIUS. *quæ in aliis Codd. cum superiori conjungitur.*

LXIX. fol. 384. *Incip.* Martinus se eadiga wiste his geendunge gefyrne. ær he ferde fram eallum frætednyssum þises lænan lifes to his leofan Drihtene.
Expl. Uton hine biddan þæt he us þingie to ðam heofenlican Gode þe he on life gecwemde. Sy ó þam a wuldor on ecere worulde þe leofað ⁊ rixað ðurh hine sylfne god. AMEN.

EXCUSATIO DICTANTIS.

quam supra videsis, pag. 6.

LXX. fol 385. b. *Incip.* Fela fægere Godspell we forlætað.

LXXI. fol. 386. SANCTE ANDREAE.

Incip. Her sægð þæt æfter þam þe Drihten Hælend Crist to heofonum astah. þat þa Apostoli wæron æt somne. and hie sendon hlot him betwonum.
Expl. ⁊ hie cwædon an is Drihten God. se is Hælend Crist. ⁊ se halga Gast. þam is wuldor. and geweald. on þære halgan þrynnysse. þurh ealra worulda worold soþlice a butan ende. AMHN.

---

§ 9. *Cod. membr. in Quarto, paulo post conquisitionem Angliæ (ut videtur) scriptus, in quo continetur* Collectio Homiliarum Saxonicarum, *hoc ordine.*

I. Pag. 11. Her segð hu ure drihten gesceop heofonan ⁊ eorðan ⁊ ealle gesceafta.

Init. In principio creavit Deus cœlum & terram. þæt his on englisc. God ælmihtig gesceop æresst on angynne heofonan ⁊ eorþan. Her we magon gehyran þæt heofon wæs na ær þam þe se ælmihtiga wyrhta hi geworhte on angynne.
Fin. On ðære ecean blisse mid urum Hælende Criste swa swa he us behaten hæfð Se þe leofaþ ⁊ rixað mid leofan fæder. ⁊ þam halgan gaste. on anre godcundnesse. ana soð scyppend ealra þinga. AMEN.

II. Pag. 22. DOMINICA PRIMA DE ADVENTU DNI.

Incip. Thyses dæges þenung ⁊ ðisse tide mersð sprecað ymbe Cristes mærþa. *Vide supra, p. 8.*

III. Pag. 26. DOMC. II. DE ADUENTU DNI.

Incip. Se Godspellere Lucas awrat on ðisum dægþerlican Godspelle. *Vide supra, pag. 8.*

IV. Pag 33. DOMC. III. VEL QUANDO UOLUERIS.

Incip. Se Apostol Paulus ealra ðeoda lareow manode þa Cristenan ðe he sylf. *Vid. supra, p. 36.*

V. Pag 40. DOMC. IIII. vel QNDO VOLUERIS.

Incip. Gehadedum mannum is swiðe micclum beboden fram Gode sylfum. þæt hi gelomlice sceolon þæt læwede folc. ⁊ þæt ungelæredde mynegian. ⁊ læran þæt hi geornlice to gode. ⁊ to his halgum gebugan.
Expl. Se bið swiðe gesælig. þe þis wile underniman. ⁊ wel gehealdan. God us ealle getrymme. ⁊ gestrangige to ure agenre ðearfe swa his willa si. a worulde. AMEN.

VI. Pag. 43. DE NATIVITATE DNI NRI IESU XPI.

Incip. We willað to trymmincge eowres geleafan. eow gereccan ðæs Hælendes acennednesse. *Vide supra, pag. 19.*

VII. DE SCŌ STEPHANO PROTOMAR.

Incip. We rædað on þære bec þe is gehaten Actus Apostolorum þæt þa Apostolas. *V. supra, p. 9.*

VIII. Pag. 57. DE SANCTO IOHANNE EVANGELISTA.

Incip. Iohannes se Godspellere Cristes dyrlinc wearð on þissum dæge to heofonan rices. *Vide supra, p. 9.*

IX. Pag. 66. DOMC. II. BE THERE HALGAN CLÆNNYSSE.

Incip. Ure Hælend Crist sydde þæt he lufod ða halagan

halgan Clænnesse on his weorū. Swutelice ða þa he mæden-man hī to meder geceas. and he sylf leofode butan eallum synnū on þære ylcan clænnesse þe he com to mannum.

Expl. ⁊ swa bið ære of ðissere worulde geendunge. þæt þa clænheortan on Cristes lufe wunode beoð on halgum gedingþum oþ þæt hi he cumon to Criste sylfum þam si wuldor to worulde. AMEN. *Hæc Homilia est pars Posterior Epistolæ Ælfrici ad Sigeferthum.*

X. Pag. 72. DOM̄. III. ET QVANDO OOLVERIS. BE HEOFON-WARUM. AND BE HEL-WARUM.

Incip. Men þa leofestan. ute gehyran her Godes word ⁊ gelyfan on urne God. se þe gelyfan wile. he bið gehealden on heofonan. ⁊ ute gemunan þæt we sculan ealle deade beon.

Expl. Ealswa wæter adwæsceð fyr. Swa mæg seo ælmesse adwæscan þa synna. Syllan we ure ælmessan nu heortlice for urum synnum on Godes naman. he us sylð ece lif on heofonum abutan ende. amen.

XI. Pag. 73. DOM̄. IIII. ET Q̄DO UOLUERIS. be urum drihtene.

Incip. Men ða leofeston ure Drihten ælmihtig God us singalice myngað þurh his halgan bec mid þam gastlicum wordum ðe he sylf mid his muðe bebead.

Expl. Ac biddan we urne Drihten mid halgum gebedum. ⁊ mid ælmessan þæt he us gehealde on heofonan rice þar he leofað ⁊ rixað. a worulda worulde abutan ende. amen.

XII. Pag. 78. DOMC̄. v. aut. quando uolueris. de uerbis domini.

Incip. Men þa leofestan. utan geþencan georne on ure geþance. ⁊ þæt fæste healdan hu Scs Iacobus Cristes þegn sæde. hu se Hælend cwæð to sumū welegum þa he hine hæfde mid wlence.

Expl. we syndon þider gehaten. gif we wyllað. and gelaðode to þa halgan hame. ⁊ to þam cynelican friðstole. ðær Drihten wunað ⁊ rixað mid eallum halgum sawlum. a butan ende on ecnesse. am̄.

XIII. Pag. 83. DOMC̄. IN SEPTVAGESIMA.

Incip. Drihten sæde þis bigspel his Leorningcnihtum þus cweðende. Simile est regnum coelorum. homini patri familias qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam & reliqua. Se hælend cwæð þæt heofonan rice wæs gelice sumum hiredes ealdre. *Vide supra, pag. 9.*

XIV. Pag. 90. DE ALLELVIA.

Incip. We willað eow secgan be ðissere andweardan tide. hwi seo halige gelaðung. *Vide supra, p. 12.*

XV. Pag. 91. Dominica in Sexāgesima.

Cum turba plurima convenirent ad Iesum. & de civitatibus properarent ad eum dixit per similitudinem. Exiit qui seminat seminare semen suum. & reliqua.

Incip. On sumere tide ða þa micel menigu samod. com to þam Hælende. *Vide supra, pag. 12.*

XVI. Pag. 97. Dominica in quinquagesima.

Assumsit Ihc̄ duodecim discipulos suos secreto & ait illis.

Incip. Her is gereð on ðisum Godspelle þe we nu gehyrdon of þes Diacones muþe. *V. sup. p. 12.*

XVII. Pag. 104. LAR-SPEL. IN CAPITE IEIVNII.

Incip. On ðissere wucan on Wodnes-dæg swa swa ge sylfe witon is Caput ieiunii. þæt is on Englisc Heafod Lenctenes-fæstenes. We etað on ðam Sunnan-dagū. on undern. ⁊ on æfen.

Expl. hu mæg nu manna eadmodnysse beon mycel geþuht togeanes his eadmodnysse ðe is ælmihti God. si him a wuldor on ecnysse. AMEN. We sædon nu ðis Spell for þā ðe her beoð leos manna on Wodnes-dæg. ⁊ eow gebyrað þæt ge beon gescrifene on ðyssere wucan. oððe huru on ðære oþre.

XVIII. Pag. 112. DOM̄. I. IN QUADRAGESIMA.

Ductus est Ihs̄ in desertum & reliq.

Incip. Ic wolde eow trahtnian þis Godspell ðe man nu beforan eow rædde. *Vide supra, pag. 31.*

XIX. P. 120. FR̄. II. EVANGELIV̄. CV̄ VENERIT.

Incip. MEN þa leofoston. eow eallum is cuð þæt ðes gearlica Ymbryne. *Vide supra, pag. 12.*

XX. Pag. 125. DOM̄. II. IN quadragesima.

Egressus in die Ihs̄. secessit in partes Tyri & Sidonis. & reliqua.

Incip. Drihten Hælend ðreade mid wordum þæra Iudeiscra manna þwyrnysse. *Vide supra, pag.*

XXI. Pag. 129. DOM̄. III. In quadragesima.

Erat Ihs̄ eiciens demonium. & reliqua.

Incip. On þære mæran tide. ðe se mildheorta Hælend wunode mid mannū. *Vide supra, pag. 31.*

XXII. Pag. 137. DOM̄. IIII. quadrages̄.

Abiit Ihs̄ trans mare Galileæ. & reliq.

Incip. Se Hælende ferde ofer þa Galileiscean sæ. *Vide supra, pag. 32.*

XXIII. Pag. 142. DOM̄. V. IN quadragesima.

Incip. Theos tid fram þisum andweardum dæge oþ þa halgan Easter-tide. *Vide supra, pag.*

XXIV. Pag. 151. FR̄. VI. ANTE RAMOS PALMARUM.

Collegerunt pontifices & Pharisæi concilium & dicebant. Quid faciemus quia hic homo multa signa facit? & reliqua.

Incip. Thæt halige Godspel þe ge gehyrdon nu rædon. *Vide supra, pag.*

XXV. Pag. 155. DOM̄. IN DIE RAMIS PALMARVM.

Incip. Cristes ðrowung wæs gereht nu beforan us. *Vide supra, pag. 19.*

XXVI. P. 163. FR̄. II. DE PASSIONE domini.

Incip. Drihtenes ðrowunge we willað eow gedafenlice secgan. on Engliscum gereorde. *V. s. p. 32.*

XXVII. Pag. 174. FR̄. V. IN CENA DOMINI.

Incip. Segeð on þisum bocum he þære arwurþnesse ðises halgan dæges. *Vide supra, pag. 13.*

XXVIII. P. 184. SERMO DE SACRIFICIO IN DIE PASCHÆ.

Incip. Men þa leofestan. Gelome eop ıſ ꝫeſæd embe uꝛeſ hælendeſ æꝛıſte.

Pag. 180. *Folium exscinditur, quod continebat (ut videtur) partem posteriorem hujusce homiliæ, & priorem sequentis, in illud fortasse;* Ego sum pastor bonus. *quæ sic*

XXIX. *Expl.* ꝥ uton habban ꝫeleafan on ðone lifiendan Godhiht ꝥ foþe lufe. foðe rihtwisnesse. ꝥ mildheortnesse. ꝥ ælmesdæda. ꝥ manþwærnesse. þæt us se goda hyrde Hælend Crist to his halgum gegaderige into heofonan rice swa swa he ðam halgum behet þe hine lufiað. ðam sy wuldor ꝥ lof on ealra worulda woruld a butan ende.

XXX. P. 198. SERMO IN LETANIA MAIORI.

Incip. Thas dagas synd gehate Letanie. þæt synd Gebed-dagas. *Vide supra, pag. 1.*

XXXI. P. 205. FR̄. II. IN LETANIA MAIORE.

Incip. Men ða leofestan. us is swiðe neod ðearf. þæt we gehyron sumne dæl þyses gastlican Gewrites. ðe her us foreð læreð ꝥ manað to ure Sawle ðearfe.

Expl. Broðor mine. þysum we magon geearnian þæt we moton lysian. and on blisse beon mid Drihten sylfum. ꝥ mid his ðam halgum on heofonan rice. ðam þe leofað ꝥ rixað on ealra worulda woruld a butan ende. AMEN.

XXXII. Pag. 213. EODEM DIE DOMC̄.

Incip. Se Hælend Crist syððan he to þysum life com. ꝥ mann wearð geworden. *Vide supra, pag. 2.*

XXXIII. Pag. 221. FERIA III. IN LETANIA MAIORE.

Incip. Men ða leofestan. we gehyrdon for hwy sceolan be þam ædelan to-cyme ures Drihtenes. hu he him on ðas woruld þingan ongan.

Expl. ꝥ to ðam upplican swyð-stole ðær Drihten Crist wunað ꝥ rixað mid eallum halgum saplum. ꝥ mid his ðam gecorenum on ealra worulda woruld a butan ende. Amen.

XXXIV. Pag. 230. EODEM DIE. DE FIDE CATHOLICA.

Incip. Ælc Cristen mann sceal ærest riht cunnan. *Vide supra, pag. 2.*

Notandum, quod, finem versus, quinque folia recenti manu exarantur.

S. 10 *Cod. membr. in Octavo grandiori, circa tempora Wilhelmi I Anglorum Regis nitide scriptus, in quo continetur*

Gregorii Magni Papæ Dialogorum libri 4. *Saxonicè.*

S. 11. *Cod. membr. & antiquus, in fol min. partim Saxonicè partim Latine scriptus, diversis temporibus, diversis manibus. In quo continentur*

I. Annales Saxonici, (*sive* Chronicon Saxonicum) Ecclesiæ Christi Cantuariæ, *circa annum Domini* 891. *exarati; nam ad hunc ann. omnia unâ eadem antiqua manu, Ælfredi Regis temporibus satis convenienti, scribuntur. Ab Ann.* 891, *usque ad Ann.* 924, *Res Gestæ aliis quibusdam manibus æque antiquis exaratæ traduntur. Ab Anno* 924 *usque ad Ann.* 1075, *continuatur Chronicon diversis manibus scriptum. Quod ostendit hunc Codicem esse Autographon, nequaquam ad aliorum Codicum fidem descriptum.*

Pag. 63. *Res gestæ à* Lanfranco *Archiepiscopo, ab Adventu ejus in Angliam, usque ad mortem ejus, Latine. Hæc omnia publici juris fecit vir doctissimus* Abrahamus Whelocus *ad calcem suæ Editionis Hist. Eccl. Bedæ. Cantab.* 1643.

II. Leges Ælfredi Regis, *quibus recitantur etiam* Leges Inæ Regis West-Saxonum, *Saxonicè, manu æque antiqua ac Annales Saxonici scriptæ.*

Nomina Pontificum Romanæ urbis, Archiepiscoporum Dorouernensis Ecclæ, Ep̄orum Hrofensis ecclæ, Orientalium Saxonum, Australium Saxonum, Occidentalium Saxonum, Scireburnensis Ecclæ, Wiltunensis Ecclæ, Cridiensis Ecclæ, Eboracensis Ecclæ, Lindisfarnensis Ecclæ, *quæ omnia etiam ni fallor habentur apud Whelocum.*

Sequuntur quædam (ex Beda) de Theodoro Archiepiscopo Cant. Northanhymbrorum provinciam visitante, episcopos ordinante, in Synodo præsidente, & alia primatis Anglorum officia administrante, vel eo tempore quo ecclesiæ Eboracensis & Dunelmensis suos habuerunt Episcopos, Bosam scilicet & Cuthbertum.

III. *Hæc excipit Tractatus Latinè, Saxonicis Antiquioribus & (ut ita dicam) cursoriis & obscurioribus Literis, scriptus: in eo autem continentur* Sedulii Presbyteri *Hymni de Christo, cum Vaticiniis ejusdem*

S. 12. *Cod. membr. in fol. min. circiter tempus conquisitionis Angliæ scriptus, ac olim Exoniensis Ecclesiæ peculium, in quo, habetur collectio (ut ita dicam)* Canonum Ecclesiasticorum, *Latinè & Saxonicè, cui præmittitur hæc quæ sequitur Præfatio Latinè.*

Pag. I. Si trecentorum decem & octo reliquorum sanctorum Patrum Canonum auctoritas inviolata semper duraret, & Episcopus atque Clerus sc̄dm eorum rectitudinis normam viverent. superfluum videretur à nobis exiguis super hanc rem tam ordinate dispositam, aliquid novi retractare aut dicere. Sed dum pastorum subditorumque negligentia, ex his temporibus nimiū crevit, quid aliud agendum nobis est, qui in tam gravi discrimine versamus, nisi ut quantum possumus, si non quantum debemus, ad rectitudinis lineam Deo inspirante Clerum nrm̄ reducamus? Igitur divino fulti auxilio. adgredimur parvū *Decretulum* facere per quod se clerus *ab incistu* [l. *inlicitis*] coerceat & otiosa deponat. male diu longeque usurpata derelinquat. illius videlicet amore, qui nos si emendemus in melius suo sc̄o & pretioso nos redemit sanguine Vigilanti ergo studio instructionis formam colligere stedeamus, in qua plane contineatur. qualiter Prælati vivere, & subjectos regere, & in dei servitio constringere & bene operantes & ad meliora prouocare. & neglegentes debeant corripere. quatinus formula hac vivendi inspectat. & Deo sibi adjutorium præbente. humiliter suscepta & efficaciter impleta cum bonorum operum lampadibus venienti sponso apparere atque ejus thalamum ingredi mereantur. Quia nec infelix potest judicari, cui contigerit qualemcunque partem in paradisum habere, sed illis ibidem sors datur qui in tantum possunt, per vitæ meritum, ad hoc in hujus temporis curriculo dum licet, currere festinent.

Eadem Præfatio olim sequebatur Saxnicè, folio autem uno abscisso, deest pars posterior, cum Capitulis sive Rubricis Canonum 30 prioribus. Capitula vero Saxonica,

xonica, ut melius à Philo-Saxonibus conferantur cum Capitulis Versionis Saxonicæ Regulæ S. Benedicti, hic in medium proferre placuit.

Ex quibus constat hunc Cod. haud continere Canones Nicæni Concilii, ut docti nonnulli tradunt, à Theodoro *Archiepiscopo Latine, & deinde ab* Ælfrico *Saxonicè versos: sed Regulam quandam in usum Presbyterorum & sacerdotum, ex Regula Benedicti,* &c. *consarcinatam, quo tamen autore haud mihi vacat perscrutari.*

S. 13. *Cod. membran. in Octavo diversis manibus exaratus, circa tempora Regis Eadwardi Confessoris dicti, aut paulo antea, in quo continetur* Collectio Homiliarum Saxonicarum, *&c. hoc Ordine:*

I. Pag. 2. Oratio *pro Remissione Peccatorum, Saxonicè.*

II. P. 3. IN DIE SCŌ PENTECOSTEN.

Incip. Fram ðam halgan Easterlican dæge. *V. s. p* 3.

III. P. 25. IN NATALE UNIUS APĽI.

Incip. Thes Apostolica freols-dæg manað us to sprecenne. and sum þing eow to secganne.
Vide supra pag. 6.

IV. Pag 36. IN NATALE PLURIMORUM SCORUM MARTYRUM.

Cum audieritis prelia & seditiones nolite terreri. & reliqua.

Incip. Se Hælend foresæde his Leorning-cnihtum ðises middan-eardes frecednyssa. *V. supra, p.* 7.

V. P. 54. IN NATALE UNIUS CONFESSORIS.

Homo quidam peregre proficiscens. vocavit servos suos & tradidit illis bona sua.

Incip. Ure Drihten sæde þis bigspell his Leorning-cnihtum. *Vide supra, pag.* 7.

VI. P. 79. IN NATALE SCARUM VIRGINUM.

Simile est regnum celorum decem virginibus, quæ accipientes lampades suas exierunt obviam sponso & sponsæ.

Incip. Se Hælend sæde gelomlice bigspel be gehwilcum. *Vid supra, pag.* 7.

VII. P. 99. (Alia manu.) SERMO AD POPULUM IN OCTAVIS PENTECOSTEN.

Incip. We willað eow secgan sume swutelunge nu be ðam halgum tidum þe we healdað. *V. sup p.* 30.

VIII. P. 150. LAR-SPEL. 7 SCRIFT-BOC.

Incip. Leofan men. doð swa ic eow bidde, gehyrað þæt soð is. Understande se þe wille. hit is swutol 7 gesyne. þæt þes þeodscipe is swiðe forsyngod.

Expl. Thæt is soð. 7 na leas. þæt swa hwa swa ænig ðissera undeawa begæð oþ his ende dæg. he sceal beon cwylmiende mid deofle. a butan ende. butan he hit gebete.

IX. P. 159. AMMONITIO AMICI. þæt is freondlic myngung.

Incip. Eala gesynsuman men. 7 æþele wæpmen. and wifmen. ge Godes anlicnes. Ic bidde eow. 7 ic lære eow. 7 ic bebeode eow. geclænsiað eow. 7 asceoriað eow. ærest eowre eagan fram lyþre gesihðe.

Expl. Biddað eowerne drihten. þæt ge magen. and moten ðurh his mihte. deofol. 7 his dæde ofercuman. 7 to his mildse becuman. þær ge habbað milde. 7 blisse. abutan ende. am.

X. P. 170. LAR-SPELL.

Incip. Men ða leofestan. We gehyrdon oft secgan be ðam æþelan to cyme ures Drihtnes. *Vide supra, pag.*

XI. P. 209. LAR-SPELL. (alia manu.)

Incip. We secgeað urum Cyne-hlaforde. 7 eallum folce cyðan willað. þæt is ærest þæt se ealle to Gode ælmihtigum georne gebugan.

Expl. 7 geearnige þæt be gemanan habban mote on heofena rice þær is ece blis. 7 sæsne bið. mid þam ðe leofað. 7 rixað. a butan ende. Amen.

XII. P. 221. *Desideratur Rubrica.*

Incip. Crist cwæð on his halgan Godspelle. þæt fela fore-tacna scylan geweorþan wide on worolde. ægðer ge on heofenlicum tunglum ge on eorðlicum stywungū. ær ða þem se Dom cume.

Expl. þonñ ge leanað he hit us. swa us leofost hyð. þon we æfre þæs betst beþurfan. Him symle sy lof 7 wuldor in ealra worlda worold a butan ende. Am̄.

XIII. Pag. 227. IN LETANIA MAIORE. (Alia manu.)

Incip Thas dagas synd gehatene Letanige. ðæt synd Gebed-dagas. *Vide supra, pag.* 1.

XIV. P. 254. FR. III. DE DOMINICA ORATIONE.

Incip. Se hælend crist syþþan he to þisum life com. 7 man weard gewexen. *Vide supra, pag.* 2.

XV. P. 287. FR. IIII. DE FIDE CATHOLICA.

Incip. Ælc Cristen man sceal æfter rihte cunnan ægðer ge his Pater noster. *Vide supra, pag.* 2.

XVI. P. 324. IN ASCENSIONE DNI.

Primum quidem sermonem feci, & reliq.

Incip. Lucas se Godspellere us manede on ðisse Pistol-rædincge. *Vide supra, pag.* 3.

Truncatur homilia ad hæc verba: Matheus on Ethiopia. And swa heora gehwylc on his dæle. 7 Godes mihte - - - - - *Immo desideratur Tractatus* De duodecim Abusivis, *qui quondam in hoc Cod. ad pag.* 356 *extabat*.

S. 14. *Cod membr. in Octavo qui ex forma, manu,* &c. *videtur esse superioris Collectionis pars altera. In hoc cod. continentur homiliæ, quarum Rubricæ,* &c. *sequuntur.*

I. Pag. 1. DE TEMPORIBUS ANTICHRISTI.

Incip. Leofan men us is micel þearf. þæt we wære beon. þæs egeslican timan þe nu toweard is. *Vide supra, pag.* 28.

II. P. 38. SUNNAN DÆGES SPELL.

Incip. Her sægð on ðises Drihtnes Ærend-gewrite. þæt syr cymð sum þissa hærfesta ofer manna bearn. And hit gefeald ærest on Sceotta land. 7 hit ðær forbærnð ealle ða synfullan ða þe nu god gremiaþ mid sunnan-dæges weorcum 7 sæternes dæges ofernon.

Expl. ðær we motan a orsorhlice libban. 7 rixian. mid urum Hælende. 7 mid eallum his halgum mid fæder. 7 mid suna. 7 mid ða halgan gaste. a on ealra worulda worold. a butan ende. AMEN.

III. Pag. 73. SERMONE. ANGELORUM NOMINA.

Incip. Her onginð m̄. þa leof̄ ymb ures Drihtnes Ærend-gewrite be ðære halgan þrynnesse. ðe feoll of ðam seofoðan heofone. þurh þone halgan Heah-engel Michael. 7 wæs funden in ðam geate þe hatte Effrem.

Expl. Seo him Drihtne symle þanc ge þæs ge ealra his geofena lof 7 wuldor. a. in ecnesse. abutan ende. AMEN.

IV. P. 95. Lar-Spell.

Incip. Leofan men. Gecnawað þæt soð is. Theos worold is on ofste. 7 hit nealæcð þam ende. *Vide supra, pag* 24.

V. P. 112. Sermo de Baptismate.

Incip. Leofan men. eallum Cristenum mannum is micel ðearf. þæt hy heora fulluhtes gescead witan. *Vide supra, pag.* 22.

VI. P. 134. Incipiunt Sermones Lupi Epi.

Incip. Leofan men. us is deope beboden þæt we geornlice myngian. 7 læran scylan. *V. supra, p.* 24

VI. P. 191.

VII. P. 161. De Fide Catholica.

Incip. Leofan men. Gode swa eow micel þearf is. understandaþ þæt ælc Cristen man ah micle þearfe þæt he his Cristendomes gescead wite. *Vide supra, pag* 26. *& notu, quod hunc Sermonem divulgavit* Abrahamus Whelocus, Hist. Eccl. Bed. pag. 481. *ad hujus Cod. fidem.*

VIII. P. 182. De Die Iudicii.

Incip. Leofan men, ure Drihten ælmihtig God us ðus singallice manað. ⁊ læreð. þurh his ða halgan bec. þæt we rihte. ⁊ soð don her on worulde in urum life. gif we willað heofena rice begitan æfter þisse worulde.
Expl. Ac uton lufian God ofer ealle oðre ðing. ⁊ his willan wyrcan swa we geornost magon. þon geleanað he hit us swa us leofost bið. ðon we æfre þæs betst beðurfon. Him simble sy lof ⁊ wuldor. in ealra worolda worulð a butan ende. Amen.

IX. P. 204. Her onginð be Cristendome.

Incip. Leofan men. eallum Cristenū mannū is micel þearf þæt hy heora Cristendomes gescead witan. and þæt hy heora Cristendome rihtlice healdan.
Expl. Ac he gesputelode swa ðeah þy þriddan dæge þa he of deaðe aras þæt he ægðres geweald hæfþ ge lifes ge deaþes. Him symble sy lof. ⁊ wuldor. a in ealra worulda worulð a butan ende. Amen. *Vide supra, pag.* 27.

X. P. 234. Lar-Spell.

Incip. Leofan men. hwa mæg æfre ofrum surðon freondscipe gecyþan þoñ he his agen feorh gesylle. ⁊ ðurh þæt his freond wiþ deaþ ahredde.
Expl. Thoñ se earma lichama. ⁊ seo sawel hi todælaþ þoñ us forlætað ealle ure worulð freond. ⁊ nede sculon. ne magon hy us þonne ænige gode. ac biþ æt Gode anum gelang eal hwæt we gefaran sculon. Him simble sy lof. ⁊ wuldor. in ealra worulda worulð. a butan ende. Amhn.

XI. P. 242. Lar-Spell.

Incip. Men ða leofestan. Scs̄ Gregorius cwæþ. Ic eow halsige on ðone Drihtē þe gesceop heofene ⁊ eorþan. *Vide supra, pag.* 22.

XII. P. 281. Sermo In Letanie Maiore Vel Quando Volveris

Incip. Se Apostol Paulus ealra þeoda lareow manede þa cristenan ðe be sylf ær to geleafan gebigde. *Vide supra, pag.* 36.

XIII. P. 308. Lar-Spell.

Incip. We willað her sprecan feawum wordum be ðam þrim þingum ðe eallum mannum. *Vide supra, pag.*

XIV. P 329. Lar-Spell.

Incip Gehyrað nu men ða leofestan. hu þas halgan bec eow myngiað. *Vide supra, pag.*

XV. P. 347. De Virginitate.

Incip. Cristene men scylon æt Cristes lareowum leornian heora Geleafan ðæt hy libban on riht forðan ðe þreo hadas synden þe ða Hælende liciað ærest rihtsinscipe. ⁊ syþþan wuduwan had mid ðæs modes clænnesse.
Expl. On þissum þingum ⁊ on eallum oðrum begeatum we scylon wurðian urne Drihten þe us ða God wore-sceawað se ðe leofað ⁊ rixað a in ealra worulda worulð. a butan ende Amen.

S. 17. *Cod membr. in Quarto grandiori, post Conquisitionem Angliæ, manu Normanno-Saxonica scriptus, in quo continetur aberrima Collectio* Homiliarum Saxonicarum, *hoc Ordine*

I. P. 1. Domc̄. iii. Post Epiphan.

Cum descendisset Ihc̄ de monte secutæ sunt eum turbæ multæ. Et Reliqua.

Incip Matheus se eadiga Godspellere awrat on þissere godspellican redinge. *Vide supra, pag.* 10.

II. P. 6. Domc̄. In Septuagesima.

Simile est regnum cœlorum homini patri-familias qui exiit primo mane Et reliq.

Incip. Se Hælend cwæð þæt heofona rica wære gelic sume hiredes-aldre. *Vide supra, pag* 9.

III. P. 10 Sermo In Septuagesima.

Incip. We willað eow secgan be þyssere andsware. *Vide supra, pag.* 12.

IV. P. 12. Ewanglm̄ Scdm Lucam.

Cum turba plurima convenirent ad Ihm̄ & de civitatibus properarent ad eum. & reliq.

Incip. On sumere tide þa þa mycel mænu samod comon to þam Hælend. *Vide supra, pag.* 12.

V. P. 16. Domc In quinquagesima.

Assumpsit Ihc̄ duodecim discipulos suos. & rel.

Incip. Her is gerædd on þissum Godspelle ðe we nu gehyrdon of þæs Diacones muþe. *V. sup. p.* 12.

VI. P. 21. Domc. i. In Quadragesima.

Ductus est Ihc̄ in deserto à spū. & Rel.

Incip. Ic wolde eow trahtnian þis Godspell. þe man eow nu beforan rædde. *Vide supra, pag.* 31.

VII. P. 27. Domc. ii. Quadragesimæ.

Egressus Ihc̄ secessit in partes Tyri & Sydonis. & Reliqua.

Incip. Drihten Hælend ferde mid wordan þære luðeiscra þrynnysse. *Vide supra, pag.*

VIII. P. 30. Domc. iii. In Quadragesima.

Erat Ihc̄ eiciens demonia. & reliqua.

Incip. On þæra mære tide þe se mildheorta Hælend wunode mid mannū. *Vide supra, pag.* 31.

IX. P. 35. Domc. iiii. In Quadragesima.

Abiit Ihc̄ trans mare Galileæ. & reliq.

Incip. Se Hælend ferde ofer þære Galileiscra sæ. þe is gehaten Tyb iadis. *Vide supra, pag.* 32.

X P. 38. Ewanglm̄ De Lazaro. In Quadrages̄.

Erat quidam languens Lazarus & reliq.

Incip. On þan halgan Godspelle þe ge herdon nu ræden. *Vide supra, pag.*

XI. P. 43. DOMC IN PASSIONE DNI.

In illum. Dicebat Ihc turbis Iudæorum & principibus Sacerdotum. Quis ex vobis arguet me de peccato? & reliq.

Incip. Theos tid fram þisum andweardum dæge oððe þa halga Eastren tide. *Vide supra, pag.*

XII. P. 49. DE PASSIONE DNI NRI IHU XPI SCDM IOHM.

Incip. Drihtnes ðrowung we willað geðafenlice eow secgan. *Vide supra, pag.* 32.

XIII. Pag. 56. EWANGLM IN RAMIS PALMARUM.

Cum appropinquasset Ihc Ierosolymis. & reliq.

Incip. Se Hælend ferde to ðære byrig Ierlm and þa þa he genealæhte þære dune Oliueti. þa sende he his twegen Leorning-cnihtes ðus cweþende. *Vide supra, pag.* 19. XXVII.

XIV. P. 61. FR VI. PASSIO DNI NRI IHU XPI. SCDM IOHM.

In illum. Egressus est Ihs cum discipulis suis trans torrentem Cedron, &c.

Incip. Men ða leofestan her segþ se halga sci Iohs þær se Hæl eode ofer þone burnan þe Cedron hatte on ænne wyrtun. Tha wiste se unlæde Iudas se þe hine to deaþe be leawed hæfde.
Expl. His selfes naman to wuldrigenne ⁊ to herigenne. on ecum gefean. ⁊ on ecere eadignesse þurh ealre worulde woruld god us to þan gefultumige æfre on ecnesse. AMEN.

XV. P. 68. EWANGLM. IN RESURRECTIONE DNI.

Maria Magdalene & Maria Iacobi. & Reliq.

Incip. Eft ge geherdon ymbe þæs Hælendes ærist. *Vide supra, pag.* 13.

XVI. P. 72. SERMO IN RESURRECTIONE DNI.

Incip. Men þa leofestan. her segþ on þissere boc embe þa miccan wundre þe on þissere nihte geweard. þæt ure Drihten Hælend Crist on ðas niht þe nu to niht wæs þætte of deaðe aras to midre nihte.
Expl. ⁊ he færð þonum to heofonu ⁊ þa ealle mid him þe nu her on middan earde þæs rices geornneð. ⁊ æfter earniað. ⁊ ures Drihtnes bebodu healdeð. Se Drihten leofað ⁊ rixað on ealre worulde woruld a buton ende. soðlice on ecnesse we cweðað. AMEN.

XVII. P. 76. IN INVENTIONE SCÆ CRUCIS.

Incip. Men ða leofestan geheorað nu hwæt ic eow wille secgan ymbe þa halgan Rode. þe Crist on ðrowede. hu heo on ðisne dæg gefunden wæs. þa þa wæsagan an hund wintre ⁊ þreo ⁊ þrittig wintra æfter Cristes ðrowunga and upstige to heofonum.
Expl. Sy him selfum þanc þæs þe he for us geðrowode. ⁊ sy him symle lof ⁊ wuldor ealra his godnes se þe he mancynne gecyd hæfð. a on ealre worulde woruld a buton ende on ecnesse. AMEN.

XVIII. P. 82. IN NATIVITATE SCI IOHIS BAPTISTÆ.

Incip. Se Godspellere Lucas awrat on Xpes bec. be accennednesse Iohs þæs Fulluhteres. *V. s. p.* 4.

XIX. P. 87. IN NATAL. SCO. APLORUM PETRI & PAULI. OMELIA VENERABIL BEDE PRBRI.

Io illum. Venit Ihc in partes Cesareæ Philippi. & Reliqua.

Incip. Matheus se Godspellere awrat on þære Godspellican gesetnessa. *Vide supra, pag.* 4.

XX. P. 89. DE PASSIONE APLOUM PETRI ⁊ PAULI.

Incip. We willað æfter þisum Godspelle eow reccan ðære Apostola ðrowunge. *Vide supra, pag.* 4.

XXI. P. 94. DE SCO PAULO APLO.

Incip. Godes gelaþung wurðað þisne dæg þam mæran Aple Paule to wurþmynte. *Vide supra, p.* 4. *sic autem*

Expl. His lara ⁊ his ðrohtnunga synd us unasmeagendlice Ac se bið gesælig þe his mynegungum mid gymnfulnesse gehersumað. He worhte ealle worulde þincg. ⁊ þan hæl anu folgede. swa swa þis godspell cw. þe ge nu æt þisse þenunge geherdon.

XXII. P. 97. *Desideratur Rubrica.*

Dixit Simon Petrus ad ihm. Ecce nos reliquimus omnia ⁊ secuti sumus te, & Reliq.

Incip. Efne we forleten ealle woruld þing. and ðe anum folgiað. Hwæt dest þu nu us þæs to leane?
Expl. Thu ælmihtiga Drihten gemiltsa us synfullum. ⁊ urne wordsteð swa gerada þæt we gebettu synnum æfter þisum swæcenfullum life. þinum halgum geferlæhte beon moton. Sy þe lof ⁊ wuldor o ealra worulda woruld. AM.

XXIII. P. 99. PASSIO BEATE MARGARETE VIRGINIS ET MARTYRIS.

Incip. Æfter Drihtnes ðrowunge ⁊ his æriste. þæt he of deaðe aras Hælend Crist. On þam dagu his halgan geþrowodon for his þæra micclan leofan lufan.
Expl. Ealle hi hale ⁊ gesunde o heora wege ham gewændon. ⁊ ures Drihtnes Ænglæs þider com. ⁊ þa sawla underfengon ⁊ heo o heofone rice gebrohton. ⁊ nu hi is mid Gode and mid eallum his halgum ⁊ ðær hi wunað nu. ⁊ æfre wunian sceal in ealra worulda woruld a butan ænde. AMEN.

XXIV. Pag. 107. PASSIO SCI LAURENTII MARTYRIS.

Incip. On Decies dæge wæs wæl hreowan Casere. *Vide supra, pag.* 16.

XXV. Pag. 114. IN DECOLLATIONE SCI IOHIS BAPTISTÆ.

Misit Herodes ac tenuit Iohannem, & reliq.

Incip Marcus se Godspellere awrat on Xpes boc be þan mære Fulluhtere Iohanne. *Vide sup. p.* 41.

XXVI. Pag. 119. HÆC EST HYSTORIA SCI EGIDII ABBATIS.

Incip. Se eadiga Egidius wæs geboren of swiþe wurþfullum mannum of Grecisce æþele. ⁊ seo burh þær he on geboren wæs hatte Athenis. and his fæder het Theodorus. ⁊ his moder Pelagia.
Expl. He geændode his swincfulle lif. ⁊ Driht betæhte his sawle. ⁊ sce Michael ⁊ his Ængla wyrd to be gemanne. ⁊ hi hio geferodon mid sangum up to heofonum. and hio þær geoffrodon ure drihtene

drihtene se ðe leofað 7 rixað mid his sunu 7 mid þan halgan gaste an God on ealra worulda worulde a butan ende. AMEN.

XXVII. Pag. 132. SERMO DE NATIVITATE SCÆ MARIE MATR DNI. VI. IDUS. SEPTEMBRIS.

Incip. Men þa leofestan. we synd gemynegode þurh ðises dæges wurðment. *Vide supra, pag.* 41.

Cum hac conjungitur Homilia quæ sequitur

DE SCA VIRGINITATE

Incip. Se Hæl Crist 7 se heofonlice æþeling of his ælmihtigan fæder. *Vide supra, pag.* 41.

XXVIII. P. 141. IN ANNUNTIATIONE SCE MARIE.

Missus est Gabriel Angelus à Deo. & reliq.

Incip. Men ða leofestan ure se ælmihtiga Scepend se ðe ealle gesceafte. *Vide supra, pag.* 11.

XXIX. Pag. 144. IN FESTIVITATE SCI MICHAEL. ARCHANGELI.

Incip. Manegũ is cuð seo halige stow Sci Michaelis. *Vide supra, pag.* 24.

XXX. Pag. 150. IN FESTIVITATE OMIUM SCORUM.

Incip. Halige lareowas rædon þæt se geleaffulle gelaðung. *Vide supra, pag* 7.

XXXI. P. 154. EWANGLIU. IN FESTIVITATE OMNIU SCORUM.

Videns Ihs turbas ascendit in montem. & rel.

Incip. Thæt halige Godspell þe nu lytle ær ætforen eow gerædd wæs. *Vide supra, pag.* 8.

XXXII. P. 157. IN NATAL. SCI CLEMENTIS PPE 7 MRIS.

Incip. Men ða leofestan. eower geleafa beoð ðe trumra gif ge gehyrað. *Vide supra, p.* 8.

XXXIII. Pag. 163. IN NATL. SCI ANDREE

Ambulans Ihc juxta mare Galilee. & reliq.

Incip. Crist on sumere tide rede to þære Galileiscan sæ. *Vide supra, pag.* 9.

XXXIV. Pag. 167. PASSIO SCI ANDREE APLI.

Incip. Se Apostol Sci Andreas æfter Xpes ðrowunge ferde. *Vide supra, pag.* 9.

XXXV. P. 171. HIC INCIPIT PROLOGUS DE SCO NICHOLAO EPO 7 CONFESSORE.

Incip. Witodlice ælc ðære wyrhta þe unwislic wyrcð agin'ð to wyrcenne. ne mæg beon sægen ne stadelfæst gesteald.

EXPLICIT PROLOGUS SCI NICHOLAI. INCIPIT VITA.

Incip. Se eadige Nicholaus of æþelan cynne wæs'ð up asprungan. 7 he wunode on ðære burh pateria. gehaten Witodlice his fæder 7 his moder wæron æfre mið þa heahgestan. 7 mid þam betstan gesteald. inn þæra ilcan burh.

Expl. Tha cnihtes dyden þa eal swa se godes mann heo bebead. foran ða ongean to þære burh constantinopolim bletsigende on drihtene. and on ðone halgan Nicolae.

XXXVI. Pag. 185. SERMO DE APLIS.

Incip Thes Apostolica sweols-dæg munegað us to wyrcenne. *Vide supra, pag.* 6.

XXXVII. P. 188. DE EWANGELISTIS.

Incip. Se Hælende geceas him to ætcan þam twelf Apostla. *Vide supra, pag.* 7.

XXXVIII. P. 190. DE MARTYRIBUS.

Cum audæritis prælia & seditiones nolite terrere. & reliqua.

Incip. Se hælende forsæde his Leorning-cnihtes þises middaneardes wræcednesse. *V. supra, p.* 7.

XXXIX. P. 194. EWANGLM DE CONFESSORIBUS.

Homo quidam peregre proficiscens vocavit servos suos, &c.

Incip. Ure Drihten sæde ðis bispel his Leorningcnihtum. *Vide supra, pag.* 7.

XL. P. 199. EWANGLM DE VIRGINIBUS.

Simile est regnum cœlorum decem virginibus quæ accipientes lampades suas exierunt obviam sponso & sponsæ. Et Reliq.

Incip. Matheus se godspellere awrat þis halige bispel alswa ure Hlaford Crist hit sæde to his Apostlas þus eadmodlice cweþende. Heofena rice is gelic teon mædena þe namen heora leohtfates.

Expl. Eale hwilce synde ða duron þa þe sætþer heoþa rihte geleafe mid gode wurcan. 7 drisaþ swa heom þa yfelan þohtas þe se awerigode gast on heom gebringþ. and þa þa openiað heora heorta eagene to geseonne Godes rice. on þan he leofaþ 7 rixlaþ a a on ecednesse. Amen.

XLI. Pag 202. DE INCLUS. . . . , (*scil.* Fabula *de suppliciis Inferni*)

Incip. Sum Deofel-gast sæde sumen Ancre eall Helle gerýn 7 hire tintrege.

XLII. P. 203. SERMO qñ VOLVERIS DE TEMPORIBUS.

Incip. We willað eow seggan sume swutelunge nu beo þam halgum tidum. *Vide supru, pag.* 30.

XLIII. P. 211. FR. II. IN LETANIA MAIORE.

Quis vestrum habebit amicum & ibit ad illum media nocte, & reliq.

Incip. Se hælend cw to his Leorning cnihtum. hwylc eower is ðe hæfð sumne freond. *Vid. sup p.* 1.

Est eadem Homilia cum Thas dagas synd gehatene Letanige, & cũ God spræc.

XLIIII. Pag. 215. SERMO IN LETANIA MAIORE.

Incip. Men ða leofestan. us geðauenað æfest þæt we gemunenen 7 gereccan. *Vide supra, pag.*

XLV. P. 219. ALIUS SERMO FR. III. IN ROGATIONIBUS.

Incip. Mine gebroðra þa leofestan. þis syndon halige dagas 7 haldþenelice. *Vide supra, pag.*

XLVI. P. 223. IN VIGILIA ASCENSIONIS.

Incip. Men ða leofestan. ðis syndon halige dagas 7 gastlice þenunge mid mannum. for þi þe þas dagas næron forgytunge geworhte ne for nanum pence. Ac hi wæron geworhte for micclre neode eallum folce.

Expl. Ac þæt we mugon 7 moton his þa mýcclan mildheortnýsse geearnian. 7 mid him. 7 mid eallũ his halgũ wunian. 7 eardian. abuton ende am.

†Ll2 XLVII. P. 226.

XLVII. P. 226. Fr. IIII. in letania majore.

Incip. Iohs̄ se Godspellere aƿrat on þisse dægþerlice Godspelle. *Vide supra, pag.* 3.

XLVIII. Pag. 231. SERMO IN LETANIA. DE EPISTOLA PAULI. ET DE AUGURIIS.

Incip Se apostol Paulus alra þeoda lareoƿ. manode ða Cristenan ðe he sylfes to geleafan gebigde.

NB. *hæc verba.* ⁊ hi blissiað on ecnysse bliðe mid criste. *immediate sequitur*

SERMO SCT AUGUSTINI DE AUGURIIS.

Incip. Augustinus se mæra bisceop. sæde eac on sumere bec. Mine gebroðra þa leofostan gelome ic eoƿ warnode. ⁊ mid fæderlicre carfulnysse ic eoƿ cuðlice manode. *Vide supra, pag.* 36.

XLIX. P. 236. SERMO IN ASCENSIONE DOMINI.

Incip Lucas se Godspellere us manode on ðissere Pistol rædinge þus cweðende. *V. supra, p.* 3.

L. P. 242. SERMO IN DIE SCŌ PENTECOST.

Incip. Fram þam halgan Easterlican dæge synd getealde fiftig dagum. *Vide supra, pag.* 3.

LI. Pag 248. DOMC̄ POST OCT. PENTECOST.

Homo quidam erat dives, & induebatur purpura. & reliqua.

Incip. Se ƿealdenda Drihten sæde ðis Bigspell his gingrum. þus cweðende. Sum welig man. *Vide supra, pag.* 3.

LII. P. 252. Desideratur Rubrica, quæ in al. cod. est DOM̄ III. POST PENTECOSTEN.

Homo quidam fecit cenam magnam. Et Reliq.

Incip. Se Hælend sede ðis bispel his Leorning-cnihtan. ⁊ cwæð. *Vide supra, pag.* 3.

LIII. P. 255. *Desideratur Rubrica, quæ ex al. Codd. est* DOMC̄. III. POST PENTECOSTEN. ALIA NARRATIO DE EVANGELII TEXTU.

Incip. Mine gebroðra ƿe ƿillað eoƿ secgan sume Cristes ƿundra. *Vide supra, pag.* 3.

LIV. P. 526. IN DOMC̄. (IIII. POST PENTECOSTEN.)

Erant appropinquantes ad Ihm̄. Et reliq.

Incip. Thæt halige Godspell sæð þæt Gerefan ⁊ synfulle menn. *Vide supra, pag.* 4.

LV. P. 261. IN DOMC̄ (.VIII. POST PENTECOSTEN.)

Cum multa turba esset cum Ihū. nec haberent quod manducarent.

Incip Marcus se Godspellere cwæð on þisum dægðerlicum Godspelle. *Vide supra, pag.* 5.

LVI P. 265. IN DOMC̄ (VIIII. POST PENTECOSTEN.)

Attendite à falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium. & reliq.

Incip. Drihten cƿ to his Leorning-cnihtum. Behealdað eoƿ ƿið leasum ƿitegum. *V. sup. p.* 3.

LVII. P. 268. IN DOMC̄ (.XI. POST PENTECOSTEN.)

Cum appropinquaret Ihc̄ Ierlm̄. & Reliq.

Incip. On sumere tide ƿæs se Hælend farend to Ier̄lm. *Vide supra, pag.* 5.

LVIII. P. 273. IN DOMC̄ (XII. POST PENTECOSTEN.)

Dixit Ihc̄ ad quosdam qui in se confidebant tanquam justi. & aspernabantur cæteros. parabolam istam. & Reliq.

Incip. Drihten sæde þis bigspell be sumum mannum þe on heom selfen truƿodon. *Vide sup. p.* 5.

LIX. Pag. 276. (DOMC̄. XVI. POST PENTECOSTEN.)

Nemo potest duobus dnis̄ servire, & reliq.

Incip. Drihten cƿ on sume timan. to his Leorning-cnihtum. Ne mæg nan man tƿam hlafordum samod ðeoƿian.

LX. P. 279. DE NATIVITATE SCĒ MARIÆ. (*Paucula.*)

Incip. Hƿæt ƿille ƿe secgan ymbe Marian gebyrðtide. *Vide supra, pag* 6.

LXI. P. 279. DOMC̄.

Ibat Ihc̄ in civitatem quæ vocatur Nain. & rel.

Incip. Ure Drihten ferde to sumere byrig seo is gehaten Naim. *Vide supra, pag.* 6.

LXII. Pag. 183. IN DOMC̄. (XXI. POST PENTECOSTEN.)

Loquebatur Ihc̄ cum discipulis suis in parabolis dicens. Et reliq.

Incip. Drihten ƿæs sprecende on sumere tide to his Apostolum mid bigspellum. *Vide sup. pag.* 6.

LXIII. P. 290. SERMO DE MEMORIA SCŌRUM. QUANOO VOLUERIS.

Incip Ego sum Alfa & O. inicium & finis. dicit Dns̄ Ds̄. qui est. & qui erat. & qui venturus est om̄ ips̄. Thæt is on ænglisc. Ic eom angin. ⁊ ende. cƿæþ Drihten God. se ðe is. ⁊ se ðe ƿæs. ⁊ se þe toƿeard is ælmihtig.

Expl. We magon ðurh godes fylst þa feondlican leahtras mid gecampe oferswiðan gif ƿe kenlice feohtað. ⁊ habban us on ende þone ecean ƿurþment a mid gode sylfum. gif ƿe sƿincaþ nu her.

LXIV. P. 296. SERMO DE DUODECIM ABUSIVIS. SC̄DM DISPUTATIONEM SCT. CYPRIANI.

Incip. Nu synd tƿelf abusiua. þæt synd tƿelf unðeaƿas. ða ƿe eoƿ secgað on leden. ⁊ syððan on englisc. *Vide supra, p.* 39.

LXV. P. 301. On manega ƿisan læreð Godes lar. þa Cristenan on þære lare is ægðer ge liðnis ge stiðnis. *Vide supra, pag.* 36.

LXVI. P. 307. DE FALSIS DIIS.

Frs̄ dilectissimi. divina scriptura cultum unius veri Dei nos docuit his verbis dicendo. Unus est Dns̄. una fides. unum baptima. Unus Ds̄ & pater omnium, &c.

Incip. Eala ge gebroðra þa leofostan. þæt god-cundæ Geƿrit us tæhte. *Vide supra, pag.* 43.

LXVII. P. 317.

LXVII. P. 317. INTERROGATIONES SIWLFI PRERI.

Incip. Sum geðungen Lareow wæs on Engle-lande Albinus gehaten.

Expl. Ofer is seo fandung þe iacob se apostol embe spræc. þæt is seo costnung þe gewemð ðone man to synngienne. ac god ne costnað nenne man. forðan ðe he nele nænne to synnum gebigean. ac ðeos costnung is of ðan niðfullan deofle. ⁊ of yfelum lustum. ⁊ se lust acenð ða synne. ⁊ seo syn ðoñ heo bið geendod. acenð ðone ecan deað. Nella we na swiðor embe ðis sprecan forþan þe we habbað þa nyd behefestan axunga nu awritene.

LXVIII. P. 327. DOMC̄ IN QUINQUAGESIMA.

Incip. On þisse wucan on Wodnes-dæg swa swa ge selfe witon. *Vide supra, pag.*

LXIX. Pag. 333. DE ORATIONE MOYSI IN MEDIA QUADRAGESIMA.

Incip. Efter þan þe Moyses se mæra Heretoga of Egipta lande mid his leode ferde. *V. sup. p.* 32.

LXX. P. 338. Excommunicationis forma, *Latinè & Saxonicè*.

Men þa leofestan gehera hwæt þeos boc segþ.

Mid ealdorlicnesse ælmihtiges Godes. þæs fæder ⁊ ðæs suna ⁊ þæs halgan gastes. ⁊ eac swilce Scã Marian ures Drihtenes moder. and sce Michael þæs halgan Heah-englas. and scẽ Petrus. ðære Apostolan ealdor. and þæs halige Nicholaes and þæs eadigan Augustines ⁊ ealre Xpes halgena. Sin hi amansumede ⁊ geniðrode ða men þe þas stale geworhton. ⁊ ðe þær to geþwæron. and ðe þær ænig dæl habbað. oððe hæfdon. oððe get andidiað to habbanne. ⁊ beon hi asyndreden fram unsawelde þæra halgan gelaþunge ⁊ fram ferscipe alre Godes gecorenre. ⁊ ðær to ecan habban hio dæl and ece wan mid Iudan ures Drihtenes belewedan. and mid þam þe ure Drihtene cwæden. gewit fram us. nelle we þane weg þinre ingehyde buton hi gecerran ⁊ to dædbote cuman. Beon hi awergode etende ⁊ drincende. Beon hi awergode gangende and sittende. Beon hi awergode sprecende and swiciende. Beon hi awergode waciende and slæpende. Beon hi awergode rowende and ridende. Beon hi awergode hleahhende ⁊ werende. Beon hi awergode on huse and on æcere. Beon hi awergode on wætere and on lande. and on eallen steden. Awergoden beon heora hæfdon ⁊ on heora hergan. Awergoden beon heora eagan and heora earan. Awergode beon heora tungan and lippan. Awergode beon heora teð. and heora ðrotbollan. Awergoden beon heora sculdran and heora breost. Awergoden beon heora fet and scancan. Awergode beon heora feoh and eall heora innewarð. Thurh wunian hi awergoden fram ðæs fotes twedele oð uswearð ðæs heafdes hnolle. buto hi hi selfa unden þæncan. ⁊ to dædbote cuman. and ealswa ðeos candela beoþ acwænt fram þisum andweardum leohtum. swa beon heo adwæscede heora sawla into helle. Eall folc crede soð hit si. gewurþe þæt.

LXXI. P. 340. QUOMODO ACITOFEL ⁊ MULTI ALII LAQUEO SE SUSPENDERUNT.

Incip. Is nu eac to witenne. þæt man wrtnaþ for oft ða arleasan scealðan. and þa swicolan ðeofas. *Vide supra, pag.* 38.

LXXII. P. 341. KL̄ AUGUSTI PASSIO SCŌRUM MACHABEORUM.

Incip Efter þam þe Alexander se egeswulla Cyning todælde his rice. *Vide supra, pag.*

LXXIII. Pag. 355. QUI SINT ORATORES. LABORATORES. BELLATORES.

Incip. Is swa þeah to witenne. þæt on þissere worulde synd þreo endebyrdnessa. *V. supra, p.* 37.

LXXIV. P. 356. INCIPIT DE IUDITH. QUOMODO INTERFECIT OLOFERNEM.

Incip. We secgað nu æfter on ðisum gewritum ðæt twegen Cyningas wæron gecweden on Leden Nabuchodonosor swiþe nam cuðe begen. an wæs se Chaldeisca þe acwealde Godes folc on Iudealande for heora gelcafleaste þa þa hi niwðodon wolice hæþengyld.

Codice ad finem mutilo, desideratur Conclusio hujus Homiliæ.

S. 18. *Cod. Membr. in fol. min. Circa tempus Conquisitionis Angliæ (ut videtur) exaratus, in quo continentur plurima scripta Saxonica, in uno volumine compacta, quorum Tituli hoc Ordine sequuntur.*

I. P. 1. *Pars libri cujusdam (ut videtur)* Ritualis *de diversis diebus Festis in usum cujusdam Monasterii: Rubricæ vero illorum qui adhuc in fragmento extant dierum, sunt hæ*

1. On þone Palm-sunnan-dæg.

P. 2. 2. On Cena Dn̄i. þæt is on Drihtenes gereord. þe we hatað ðone þunres-dæg ær Eastran.

P. 3. 3. On ðam æf̄ fylgendum dagum þissera nyhta.

P. 5. 4. On ðon sixtan dæg. þæt is on ðone Frige-dæg.

6. On Sæteres-dæg.

P. 6. 7. On þone dæg þe is Parasceue gehaten. þæt is se Lange-frige-dæg ær Eastron.

II. P. 8, *Desideratur Rubrica hujus Homiliæ, quæ in al. Cod. est*

DE INITIO CREATURÆ. BE FRUMSCEAFTE.

Incip. Adam se æresta man wæs gescapen on neorxna wonge. ⁊ for his silfes synnum þanon wæs adrefed. on þas wræclicam worlð. and on eallum þam earfoðum. þe we for his synnum. and ure sylfra swiðan druigon.

Expl. Ac soð is þæt ic secge. of corðan gewurdon ærest geworhte. þa ðe we silfe calle of coman. and to corðan we sculon ealle gewurþan. ⁊ siððan habban swa ece wite. a a buton ende. swa ece blisse. swa hwæðer we on life ær or geearnodon. god ure helpe. amen.

P 9. DE ÆTATIBUS MUNDI. (*Latinè*)

Nempe de Genealogia Christi *ab Adamo, secundum D. Matthæum Evangelistam.*

III P. 10. INCIPIUNT SERMONĪS LUPI EPĪ.

Incip. Leofan m̄. us is dearf beboden. þæt we geornlice mingian ⁊ læran sculan. *Vide supra, p.* 24.

IV. P. 15. DE FIDE CATHOLICA.

Incip. Leofan m̄. doð swa eow micel þearf is. understandað þæt ælc Cristen man. *V. s. p.* 26.

V. P. 19. Wulfstani Archiepiscopi Eboracensis *Admonitio sive Paranesis ad cujuscunque conditionis homines curæ suæ commissos.*

Wulfstan arcebisceop greteð freondlice. þegnas on ðeode. gehadode and læwede. ealle gemænelice.

lice. þa ðe him betæhte syndon. for gode to wissiane. ⁊ ic bidde eow for godes lufan. þæt ge ðises gewrites gyman ⁊ on hyra tidū hit on gemynde habban. for ðam þeahþe hit leohtlic . . . . mynegung ðince. hit is ðeah þearflic. gime se þe wille.

VI. *Desideratur Rubrica hujus Homiliæ, quæ in al. cod.* SERMO AD POPULUM.

Incip. Leofan m̄. understandað. þæt ærest cristenra manna gehwilc. *Vide supra, pag.* 28. NB. *ad hæc verba* Of eorðan wurdan geworhte. ærest þa ðe þa ealle of comon. ⁊ to eorðan þa sculon ealle geweorðan. ⁊ syððan habban swa ece wite a a buton ende. swa ece blisse. swa hwæðer swa þa on life ær geearnodon. *Scripsit aliquis in margine*, Hîc Archieps̄ Wulfstanus disertè negat tertium locum post hanc vitam.

VII. p. 20. TO FOLCE.

Incip. Leofan m̄ for ure ealra þearfe. Crist com on ðis life.

VIII. p. 20. TO FOLCE.

Incip. La leofan m̄. hwa mæg æfre oðrum furþor freondscipe gecyðan.

IX. p. 21. TO FOLCE.

Incip. Leofan m̄. uton don eac swa us þearf is.
Expl. þonn beoð hi rihtlice eal swa hi genamode beoþ. godfæderas gif hi heora godbearn gode gestrynað.

X. p. 22. TO FOLCE.

Incip. Leofan m̄. habbað æfre an rædne geleafan on ænne god. and understandan. *quædam desiderantur in hoc codice, ut ex Cottoniano liquet.*
Expl. ðonn geleanað he hit us. swa us leofost bið. hī si lof and wuldor. a a buton ende. am̄.

XI. p. 24. TO EALLUM FOLCE.

Incip. Leofan men. ælcne ðara ic bidde. þe godes ege hæbbe.

XII. p. 25. TO EALLUM FOLCE.

Incip. Eala leofan m̄. understandað þæt soð is hit wæs nu feala geara.

XIII. p. 26. TO EALLUM FOLCE.

Incip. Leofon m̄. uton understandan ealswa us þearf is.
Expl. and eal hit mæg to bisene æghwilcre þeode. gime se ðe wille.

XIV. 9. BE MISLICUM GELIMPUM.

Incip. Gyf hit gewurðe þæt on ðeodscipe becume.

Hæc sectio in apographo Juniano *Parænesin* Wulfstani *claudit.*

XV. 10. HER IS GIT OTHER WEL GOD EACA.

Incip. La leof a is swa betera swa cristenra manna ma.

XVI. THIS MAN GERÆDDE THA SE MICELE HERE COM TO LANDE.

Ealle we beþurfan þæt we geornlice earnian. þæt wa godes miltse. ⁊ his mildheortnesse habban moton. and þæt we ðurh his fultum magon. feondum wiðstandan. Nu wille wa ðæt eal folc . . . . . . to gemænlicre dædbote. ðrig dagas be hlafe. and wyrtum. and wætere. þæt is on Monan-dæg. and on Tiwes-dæg. ⁊ on Wodnes-dæg ær Michaeles-mæssan. And cume manna gehwilc. bærefot to ciricean. buton golde. and glænçgū. and ga man to scrifte. ⁊ gan ealle ut mid haligdome. ⁊ clipian inweardre heortan georne to Criste. and sceote man æghwilce Hide-pænig. oððe pæniges weorð. ⁊ bringe man þæt to Ciricean. and syððan on ðreo dæle. be scriftes ⁊ be tunes-gerefan gewitnesse and gif hwa þis ne gelæste. ðon gebete he þæt. swa swa hit gelagod is. Bunda mid. xxx. p̄. ðræl mid his hide. ðegn mid. xxx. scill. and swa hwar swa þæt feoh up arise. dæle man on Godes est. æghwilcne pænig. ⁊ eal swa þone mete. þe gehwa brucan wolde. gif him þæt fæsten swa geboden nære. dæle man on Godes est georne. æft þam fæstene eal ðearfigendum mannum. ⁊ bedriddan. ⁊ swa gebrocedum mannum. þe swa fæstan ne magon. ⁊ hired manna gehwilc. sille pænig to ælmessan. oððe his Hlaford sille for hine. buton he silf hæbbe. ⁊ heafod m̄. teoðian. and þeowem̄ ða ðrig dagas beon weorces gefreode. wið ciric socne. and wið ðam þe hi þæt fæsten þe lustlicor gefæstan. and on æghwilcan mynstre. singe eal geferrædene ætgædere heora Saltere. ða ðry dagas. ⁊ ælc Mæsse-pr̄. mæssige for urne Hlaford. and for ealle his ðeode. ⁊ þar to eacan mæssige man æghwilce dæge. on ælcan Minstre ane mæssan synderlice for ðare neode. ðe us nu on handa stent. oþ ðæt hit betere wurðe. ⁊ æt ælcan tid-sange. eal hired aðenedum limū. ætforan Godes weofode singe ðone Sealm. Dn̄e quid multiplicati sunt. ⁊ p̄ ces. ⁊ col. and ealle gemænelice. Gehadode ⁊ Læwede. bugan to Gode georne. and geearnian his miltse. and æghwilce geare heonon forð gelæste man Godes gerihta huru rihtlice. wið þam þe us God ælmihtig gemiltsige. and us geunne. þæt wa ure fynd oferecuman motan. GOD URE HELPE AMEN.

XVII. P. 31. *EPISTOLA ÆLFRICI.* (*manu neoterici*) TO GEHADEDUM MANNUM.

Incip. Us biscopum gedafenað. þæt we godcundan lare. þe ure canon us tæcð.
Expl. Be ðā magon godes ðeowas gecnawan. þæt hi nagon mid wigge. ne mid wolde ca we ahwar to farene. ac mid gastlican wæpnan campian wið deofol. Ne gebyrað him nan ðyncg. na ðer ne to wife ne to wolde wigge. gif hi gode willað rihtlice gehiran. ⁊ godes lage healdan. swa swa heora hade gedafenað. mid rihte. Sit nomen dn̄i benedictum. & reliq. AMEN.

XVIII. Pag. 40. BE GEHADEDUM MANNUM.

Nota Neoterici. Deest secunda epistola Ælfrici.

Incip. Gehadodum mannum gebyrað ælc clænnes. forþam ðe hi sculon eallum oðrum mannum. ælc unclænnessa forbeodan. and ælc clænnesse gif hi riht doð. hi sculon be heō silfum gebisnian. *Vide supra, pag.* 47.

XIX. P. 42. TO GEHADEDUM ⁊ LÆWEDUM.

Incip. Gehadedum mannum gebyrað eac þæt hi læwede m̄ wisian hu hig heora riht æfre healdan sculon.

BE EALLUM CRISTENUM MANNUM.

XX. *Incip.* Eallum cristenum mannum is micel þearf. þæt hi rihtne cristendom georne healdan.

XXI. P. 43. NORÐHUMERA PREOSTA LAGE.

Incip. Gif hwa ænegum Preoste. ænig woh beode.
Expl. ⁊ huru an Cristendom. ⁊ an Cynedō. æfre on þeode. Sit nom̄ dn̄i benedictum. ex hoc nunc & usque in sclm̄.

XXII. P. 46.

XXII. P. 46. HER IS EADGARES CYNINCGES GERÆDNES.

Incip. Thys ys seo Gerædnes þe Eadgar Cyng. mid his ƿitena geþeahte gerædd Gode to lofe. and himsilfum to Cynescype. ⁊ to ðearfe. þæt synd þoñ ærest. þæt Godes Cyrican syn ælces rihtes ƿyrþe.
Expl. æt ælcan Cristenan m̄. to ðam Mynstre þe hie to gebyrige. ⁊ stande ælc Ciric-grið sƿa sƿa hit betst stod.

P. 47. EADGARES CYNINCGES GERÆDNES. *Nempe Leges civiles, Ecclesiasticis adnexæ.*

Incip. Thys ys ðoñ seo ƿoruldcunde Gerædnes. þe ic ƿille þæt man healde þæt ys þoñ ærest. þæt ic ƿille þæt ælc man sy folcrihtes ƿyrðe. ge earm. ge eadig.
Expl. oððe earunga oððe bearmunga. gilde ægþer ðan cynge. xl. scill. ge se ðe hi sille ge se ðe hi bicge.

XXIII. P. 48. In nomine dnī. (*leges Æthelredi Regis.*)

Incip. Thys ys seo gerædnes þe Engla Cyninge ægðer Gehadode. ge Læƿede ƿitan gecuron. and gerædon. his þoñ ærest. þæt ƿe ealle ænne god lufian. and ƿurðian.
Expl. sƿa ƿel sƿa ƿe betst magon. and god ælmihtigne inƿeardre heortan fulcumes biddan. Sit nomen dni benedictum.

XXIV. P. 52. DE PRECEPTIS DNĪ.

Incip. Micel is us þearf þæt ƿe godes beboda georn lice healdan.

XXV. DE VITĪS PRINCIPALIBVS.

Incip. Micel is eac neod þearf manna gehƿilcum þæt he ƿið deofol scan.

XXVI. DE VIRTVTIBVS.

Incip. Thonne syndon eahta heahlice mægnu. þurh Godes mihte.

XXVII. P. 53. ÆTHELSTANES CINVNCGES GERÆDNES.

Incip. Æþelstan Cyninge mid geþeat Wulfhelmes Arcebiscop. ⁊ eac minra oðera Biscopa.
Expl. and beorgað ægþer ge eoƿ. ge ðam þe gemingian sculon. ƿið godes irre. and ƿið mine ofer hirnesse.

DE XPĪANITATE. (*Latinè.*)

Incip. A Xpō eni xpīani sunt nominati. xpš autem caput nrm̄ est. & nos membra eius.
Expl. Sic et contra singula uitia. vel peccata pugnandum est quia prius oport& derelinquere malum & deinde facere bonum.

Pag. 55. *Desideratur Rubrica.*

Incip. Credite ergo kmī patrē & filium & spm̄ scm̄. unū deū in trinitate & trinitatem in unitate.
Expl. cum uerbis & operibus scis auxiliante & gubernante nos dn̄o nro ihū xpō qui uiuit & regnat cū coet̄no patre & spū scō. p.

XXVIII. Pag. 56. HER ONGINNEÐ BE CRISTENDOME.

Incip Eallum Cristenum mañum is micel þearf. ðæt hi heora Cristendomes gescad ƿitan. and þæt hi heora Cristendom ƿærlice healdan. Be Cristes naman syn Cristene genamode. forðan Crist is. Cristenra heafod. ⁊ ealle Cristene men sindon to Cristes limum getealde.
Expl. Ne sƿerða ðu sƿerde godes. ne ðu ðines drihtenes naman ne nemne on idel. ƿite þæt ðu þone Reste-dæg. freolsige georne. & reliq.

Vide supra, pag. 27. Notandum quoque, quod hæc Saxonica videtur esse Translatio partis prioris Sectionis Latinæ, DE XPANITATE.

XXIX. P. 57. *Desideratur Rubrica sequentis Homiliæ:*

Incip. Eala leofan m̄. us is sƿiþe micel ðearf. þæt ƿe ofer ealle oðre ðinge a God lufian. ⁊ his larum and lagum geornlice filgean. and his halgan circan. singallice ƿurðian.
Expl. Ac utan us silfe. mid godan geðance. on ƿorde and on ƿeorce. ƿarnian to rihte. ⁊ geornian ða mirhðe mid godes filste. þe þa is gegearƿod. þe Gode ƿel gehirað ⁊ his laga healdaþ. þa hƿile þe hi libbað. A sy ecū Gode lof ⁊ ƿurþmynt in ealra ƿorlda ƿorld. á buton ende. am̄.

XXX. Pag. 61. INCIPIT DE VISIONE ISAIE PROPHĒ. QVĀ VIDIT SVPER IVDAM ET IERVSALEM.

Scil. loca quædam ex Isaia Propheta Latinè & Saxonicè, Saxonica autem sic

Incip. Fela is on bocum. þær þe mæg to biman. gime se þe ƿille him silfum to þearfe. An ƿæs on gear dagū gode ƿel geƿeme. *V. sup. p. 27.*

XXXI. Pag. 64. VERBA HIEREMIÆ PROPHETÆ.

Incip. Hieremias se ƿitega myngode to ðearfe Godes folc georne. ⁊ hit þus lærde. Audite uerbū dnī iacob, & reliq. *Vide supra, pag. 27.*

Desiderantur quædam folia quibus continebantur conclusio hujus Homiliæ, & initium Homiliæ DE SEPTIFORMI SPŪ. *quæ sic*

Expl. And a sƿa nyr ende þisse ƿorlde. sƿa ƿurð sinen lusta ⁊ sinlicra dæda á má and má mannū gemæne. þurh deofles dæra. ⁊ his unlara. ac se bið gesælig se þe geƿarnað huru hine silfne. de senigum dæle. God ure helpe. Sit nom̄ dnī benedictum. & reliqu.

P. 66. DE ANTICHRISTO (*Latinè & Saxonicè.*)

Incip. Omnis qui sċdm̄ xpīanæ professionis rectitudinem aut non vivit, aut aliter docet, quam oportet, Antichristus est.

XXXII. *Incip.* Leofan men. understandeð sƿiþe georne. þæt geornlice and ƿærlice healdan. þæt eoƿ mæst ðearf is. to gehealdanne. *V. s. p. 27.*

XXXIII. P. 68. *Desideratur Homiliæ Rubica.*

Interrogatus Ihš à discipulis de consummatione scli. dixit eis, Cum videritis, *&c.*

Incip. Vres drihtenes ap̄las axodan ƿilū hine silfne. ymbe ðisse ƿorlde endunge. *V. supra, p. 28.*

XXXIV. Pag. 71. *Desideratur Rubrica.* (LECTIO SCĪ EVANG. SCDM MATHEVM.)

Egressus Ihš de templo ibat. & accesserunt discipuli ejus ut ostenderunt ei ædificationem templi, *&c.*

Incip. Hit geƿearð ƿilū on ðare birig þe is genamod Hierslm̄. þæt ures Drihtenes ðegnas. agunnon sprecan. ƿið hine. *Vide supra, pag. 28.*

XXXV. P. 72.

XXXV. P. 72. *Desideratur Rubrica.*

Erunt ſigna in ſole, & luna, & ſtellis, & reliq.

Incip. Thiſ Godſpel ſegð and ſƿutelað. þæt fela fore-tacna. ſculan geƿurþan ƿide on ƿorulde.
Vide ſupra, pag. 28.

XXXVI P. 74. *Deeſt Rubrica.*

Incip. Leofan m͞n. uſ iſ ſƿiþe micel þearf þæt ƿe ƿaƿe beon þæs egeſlican timan. þe toƿeard iſ.
Vide ſupra, pag. 28.

XXXVII. P. 78. *Deeſt Rubrica.*

Incip. Leofan m͞n. ælmihti God uſ ſingallice manaþ and lærað. þ͞ꝥ h hiſ ða hiſ halgan bec. þæt ƿe ſoð and riht don her on ƿorlde on urū life. gif ƿe ƿillaþ heofona rice begitan.
Expl. Hi ðonne ſiððan eac ece eðlean ðurh godeſ gife þanan forð habbað. betƿeoh Englum. and Heah-englum. a to ƿorlde on heofonan rice. þær næfre leofe ne gedælað. ne laðe ne gemetað. ac ðær halige heaþaſ ſimle ƿuniað. on ƿlite. and on ƿuldre. and on ƿinſumneſſe. ðær biþ mærð and mirhð. and ece bliſ mid Gode ſilfum. ⁊ mid hiſ halgum in ealra ƿorlda ƿorld abuton ende. amen.

XXXVIII. P. 80. Verba Ezechiel Prophē De Pigris. avt Timidis. vel Neoligentibvs Pastoribvs.

Incip. Ezechiel ſe ƿitega lærð Godeſ Bydelſ. þæt hi beorgan heom ſilfum ƿið godeſ yrre. he cƿ͞ Godeſ ƿordum þuſ to heom eallum. Hec dicit dñſ. Audienſ ex ore meo ſermonem adnuntiabitiſ eiſ ex me & reliq.
Expl. And ƿe þe oferr hogige. þæt he heora ne ſyrce hæbben heora gemæne þæt ƿið Gode ſilfne. Sit nom̄ dn̄i benedictum. ex hoc nunc & uſque in ſclm̄.

Ne dear ic nu for Godeſ ege ſoðeſ geſƿeogian. ac ſecge ſƿa hit ſecge. ſoð ic ƿille ſecgan. gime ſe ðe ƿille. forðam ſe Bydel ðe forſƿeogaþ hiſ hlafordeſ geƿildoda. a he mæg him ƿenan hetelicoſ leaneſ.

XXXIX. Pag 82. Sermo Lvpi Ad Anglos. Qvando Dani Maxime Persecvti Svnt Eos. Qvod Fvit An̄. M L̄o. viiii. Ab Incarnatione dn̄i nr̄i ihv̄ xp̄i.

Incip. Leofan men. Ge cnaƿað þæt ſoð iſ. ðeoſ ƿorld iſ on oſſte. and hit nealæcð þam ende.
Vide ſupra, pag. 24.

Hic ſermo memoratur à ſummo viro D Gulielmo Cave, Hiſt. Litt. Vol. I. quo loco differit de ſcriptis Lupi Ferrarienſis Cognomento Servati. Habentur, *inquit doctiſſimus ille vir*, adhuc MSS. Sermones II. viz. Sermo ad Anglos ſuper incurſu Dacorum, in Bibliotheca Collegii S. Bened. Cantab. Cod. 284. n. 19. (*juxta Catalog. Jameſianum*) & Sermo in Feſtivitatem S. Jodoci in Bibl. Lumleiana, vol. 165. An Lupi noſtri ſunt, videant quibus inſpiciendi Copia datur.

Lumleianum Codicem nondum vidi: Cod. autem 284. i. e. *hunc Codicem, qui aliàs inſcribitur S.* 18. *me vidiſſe & manibus verſaſſe fateor. Verum, ex hoc Cod. ut & ex aliis nonnullis, conſtat* Lvpvm *noſtrum* Homiliſtam *non eſſe* Lvpvm Ferrariensem. *Hic enim claruit A. D.* 830, *diemque ſuum obiit A D.* 861. *Ille autem, ut Inſcriptio Sermonis docet, claruerit A D.* 1009, *atque è vivis exceſſit, uti ex ſequentibus patet, A. D.* 1023.

Plurimi fuere viri celeberrimi, quibus Prænomen, Nomen, aut Agnomen erat Lvpvs, *de quibus conſulat Lector Hofmanni Lexicon Univerſale. Exhibet quoque Litteras binas Alexandri Pont. Max. ad* Lvpvm *Valentiæ Regem Radulfus de Diceto, in Chronico, ad An.* 1174 *&* 1179. *Memorantur etiam Reliquiæ* S. Lvpi *Epiſcopi à Leofrico Epiſcopo, inter ea quæ dedit Exonienſi Eccleſiæ, (de quo quidem* Lvpo *legitur in Menologio Anglo-Saxonico) qui mihi videtur eſſe* Lvpvs Trecensis *Epiſcopus, qui clar. A. D.* 427. *Sed ut Exteros prætercam, Notet Lector Philo-Saxo, morem fuiſſe apud Majores noſtros, Nomina ſua quaſi Latine reddere, & ſpeciatim apud Scriptores qui à* Lvpo, *Saxonice* Wulf, *Nomina ſua ſumpſerunt. Sic Æthelwulfus Bernicus, Monachus Dunelmenſis, qui flor. A. D.* 810. (*cujus Poemata de Abbatibus & viris piis Cœnobii S. Petri in Inſula Lindisfarnenſi, publici Juris fecit B. P. Joannes Mabillonius, in Actis Sanct. Ord. Benedict. Part. II. pag.* 302.) *Nomen ſuum ſic ſcribit in Præfatione ſua quæ extat in vet. Cod. Bibl. Bodl. NE B.* 4. 10. Amicorum praeſtantiſſimo atq; dilectiſſimo Sacerdoti Magno Ecberecto, Presbiter meritiſ Ædilwlf intime caritatiſ Salutem. *Verum in Concluſione Operis ſic canit,*

Hæc Lvpvs alte pater ſtolido de pectore clarus
Carmina compoſuit corpore mente rogans, *&c.*

Sic etiam in vet. Cod. MS. Bibl. C. C. C. C. qui inſcribitur K. 2. *pag.* 110. *habentur* Litteræ quædam de Pænitentibus, à Lvpo Lundoniæ Epiſcopo, *&c. ad* Ælfricum Anglo-Saxonum Epiſcopum. (*h. e. Archiep. Cantuarienſem.*) *Hic autem* Lvpvs *non alius videtur ab* Wulſtano II. *qui factus eſt Epiſcopus Londinenſis circa A. D.* 981. *ſedemque illam rexit annos circiter* 23.

His præmiſſis, dicendas Rationes exiſtimo, quibus inducor ut credam Lvpvm Epiſcopum *&* Homiliſtam, (*tantum non Ælfrico ſupparem,*) Wvlfstanvm *ſive* Wulſtanum *fuiſſe, qui eodem tempore &* Archiepiſcopus Eboracenſis *fuit, &* Wigornienſis Epiſcopus.

I. *In Anno ab Incarnat. Dom.* 1009, *nullus fuit Angliæ Epiſcopus, qui à* Lvpo *nomen ſuum deſumpſit niſi* Athulfus *qui ſedit* Epiſcopus Herefordenſis *ab A. D.* 998, *uſque ad A. D.* 1012; *&* Wulſtanus Archiepiſcopus Eboracenſis, *& idem* Epiſcopus Wigornienſis ab *A. D.* 1002, *uſque ad A. D.* 1023. *De horum priori, apud ſcriptores pene altum eſt ſilentium: neque data illi occaſio erat ad Gregem ſuum de Danis metuendis habere Concionem, qui nunquam in illius Diœceſeos viciniis deprædati ſunt, qui tamen in* Wulſtani *utroque Epiſcopatu graſſabantur.*

Wulſtanum *autem eodem tempore &* Epiſc. Wigorn. *&* Archiep Eborac. *fuiſſe, teſtatur Willielmus Malmesburienſis, Lib.* 3. *de Geſt. Pont. Angl. Cap. de Archiep. Ebor.* Poſt eum, *inquit*, Oskitel gradum accipiens honoris, floruit temporibus Edredi, & Edwii, & Edgari Regum, habuitque ſucceſſores Oſwaldum, Edulfum, Wulſtanum. Qui omnes Epiſcopi etiam Wigornienſes fuere, hac de cauſa, *&c.* —(*& deinde.*) ſucceſſit ei (*Oſwaldo*) in utraque ſede Adulphus ex Abbate Burchenſi, ſanctus, ut perhibent, & vir, & reverendus. Ipſi pro ſanctitate ignoſcitur, quod contra Regulas Canonum, duas ſedes tenuerit, quod ſcilicet, non hoc ambitione, ſed neceſſitate fecerit: Wlſtano non ita, qui ſanctitate diſcrepabat & Habitu. —— Poſt Wlſtanum ſedem Eboracenſem Elfricus, Wigornienſem Leſtius. *Idem quoque Malmeſburienſis, Lib IIII Cap. de Epiſc. Wigorn. de Oſwaldo, Aldulfo, & Wulſtano, dicit.* Iſti tres fuerunt Archiepiſcopi. *De eodem Wulſtano itidem dicit Tho. Stubbes in Act. Pontif. Ebor.* Viceſimus primus Eboracenſi Eccleſiæ præfuit alius Wlſtanus, ipſe quoque ſicut & Prædeceſſores ſui Oſwaldus & Adulphus, concedente Rege Knuto (*ſc. Ethelredo tunc demortuo*) Epiſcopatum Wygornienſem habuit. Cujus Regis an. III. iſte Wlſtanus, adjunctis ſibi multis aliis Epiſcopis, Eccleſiam, quam idem Rex & Comes Turkillus in monte qui *Aſſendon* dicitur conſtruxerunt, illis præſentibus, cum magna Gloria dedicavit, & tercio dehinc anno, hoc eſt Archiepiſcopatus ſui 20, qui eſt annus ab Incarn. Dni. 1023, 5 Kal. Junii, 3 feria defungitur, & delatus apud *Ely*, ibidem ſepelitur. *In hiſce Temporibus floruiſſe* Wulſtanum *teſtantur Poſt: Savi-*

liani,

stani, ad calcem Impress. Scriptorum Anglicorum post Bedam, *& Rev. D.* Franc. Godwinus *Episc.* Herefordensis *in lib.* de Præsulibus Angliæ. *Is inter alios Episcopos Wigorn. recenset* Wulstanum. Quem, *inquit*, scriptoribus placet & *Reprobum*, nescio quam ob causam, cognominare. *Quinetiam, de Adulfo Archiep. Ebor. scribens ex Malmesburiensi*, successit ei, *&c.* —— (*ut supra*) —— Wulstano non ita; Quare quæ? (*inquit Godwinus*) Quia sanctitate discrepabat & Habitu. Monachus non fuit. O Monachum iniquum! Quod in Monacho probat, hoc alteri pro scelere imputat. *De hoc autem scelere, quicquid fuerit, audi virum doctissimum Henricum Whartonum, Angl. Sacr. Tom. I. pag.* 473. Adulfo, *inquit*, in utraque sede suffectus est Wlstanus Abbas (locus Abbatiæ latet) *Reprobus* cognominatus. Rationem Cognominis exhibet liber Ecclesiæ Wigorn. *Nam nimis erravit, dum rebus nos spoliavit, & ipse Archiepiscopus Ebor.* Plurima scil. Maneria ad Ecclesiam Wigorn. spectantia alienavit, & sedi Ebor. quam simul tenuit, transcripsit. seu potius administrato simul tamdiu utroque Episcopatu, possessiones utriusque haud ita bene divisæ fuerant. separatis itaque Episcopatibus, Archiepiscopi Ebor. utpote potentiores, plurima Wigorniensis Ecclesiæ abstraxerunt. Haud minus equidem Oswaldus & Adulfus culpandi erant. Verum istorum utroque sanctis annumerato, Wlstanus solus crimen tulit. *Addo & ipse, si cujuspiam gravioris facinoris reus fuerit Wulfstanus, minime, ut verisimile est, ei dedicaret Epistolam suam de* Canonibus, *Ælfricus vir ille pientissimus, quod & facit verbis officiosissimis. Immo, scripta ejus infra recensenda, cum* Sinodalibus Decretis *in Cod. Cotton.* CLAVD. *A. 3. clare ostendunt eum fuisse Antistitem vere Religiosissimum.*

II. *Verum, ut ad rem redeam; Ipsi Codd. MSS. in quibus reperitur nomen* LVPI *Episcopi, videntur fere testari eum fuisse Episcopum* Wigorniensem. *Hi sunt numero quatuor, & nunc extant in celeberrimis Bibliothecis Bodleiana, Cottoniana, & Coll. Corp. Christ. Cantabr. Ex quibus ille qui in Bibl. C.C.C.C. inscribitur S. 14. fateor, nihil habet de loco unde latus fuit. Codex ille qui in eadem Bibl. inscrib. S. 18. olim, ut videtur, fuit Ecclesiæ* Wigorniensis, *propterea quod* Canones, *aliaque scripta, quæ in eo habentur, habentur etiam in alio Cod. Wigorniensi, manu* Wulfgeati scriptoris *exarato, qui nunc in Bibl. Bodl. notatur* JVN. 121. *Porro, Cod. Cottonianus ex eo videtur fuisse* Wigorniensis *Ecclesiæ peculium, quod eos* Canones *&* Leges *exhibet, qui inveniuntur in Cod. S. 18. Bibl. C.C.C.C. nisi quis Eboracensi potius Ecclesiæ eum adjudicandum censeat, propter* EXCERPTIONES DOMNI ECGBERHTI ARCHIEPI EBVRACÆ CIVITATIS DE SACERDOTALI IVRE. *quæ etiam in* Wigorniensis *Ecclesiæ Archivis extitisse, constat ex Cod. C.C.C.C. K. 2. quem olim fuisse Ecclesiæ* Wigorniensis, *supra ostendi. Codicem Bodleianum, qui nunc notatur* Jun. 99. *cum ejus altera parte, sc.* JVN. 22. *scriptum fuisse* Wigorniæ *certum est, & forte ab eodem Wulfgeato, circa A. D. 1064, exceptis nonnullis Tabb. quas quidem scripsit* Edricus *Monachus etiam* Wigorniensis.

III. *In hoc ipso Cod. C.C.C.C. S. 18 pag. 19. Habetur, inter alia quadam opera* LVPI EPI, *Admonitio sive Parænesis ipsius* Wulfstani *Archiepiscopi, ad cujuscunque conditionis homines curæ suæ commissos, Saxonice; Nomen ipsius* WVLFSTANI *præ se ferens. In hac Admonitione sive Parænesi, secundum doctiss. Franc. Junii exemplar Apographum, extant nonnulla quæ Sermones esse ejusdem* LVPI *ex aliis Codd. constant. Verbi gratia,* Leofan m̄. understandað þæt æfere Cristenra manna gehwilc. *qui extat in Cod. Bodl.* JVN. 99. Leofan m̄. uton don eac swa us ðearf is. *qui videtur extare in Cod. Bodl.* JVN. 22. *& in Cod. Cott.* CLEOPAT. B. 13. Leofan men. uton understandan eal swa us þearf is, *qui videtur extare in Cod. Bodl.* JVN. 99. *& in Cod. Cotton.* NERO A. 1. *Denique* Gif hit gefeorð ðæt on ðeodscipe becume, *qui etiam extant in iisdem Codicibus, inter alia opuscula ipsius* LVPI.

Verum, quæ de LVPO *sive* WVLFSTANO *disseravimus Lectori grato esse non desperans, Opera ejus omnia quæ hactenus mihi videre contigit recensere nostri esse duxi.*

LVPI *sive* WVLFSTANI *Homiliæ (id genus enim Lucubrationes ejus) sunt aut quæ nomen ejus præ se ferunt, aut quæ, etsi Anonymæ, propter Notas quasdam signaque, ei adjudicandas esse censeo.*

In Codice Bibliotheca CCCC. *qui inscribitur S.* 14. *pag.* 134. *extant hæc verba,* INCIPIVNT SERMONES LVPI EPI. *Hi Sermones merito æstimarentur esse saltem illi tres, qui ab his verbis Incipiunt.*

1. Leofan m̄. us is ðearfe beboden ðæt we geornlice myngian & læran scylan
2. DE FIDE CATHOLICA.
   Leofan m̄. Doð swa eow micel þearf is. understandað þæt ælc Cristen man.
3. DE DIE IVDICII.
   Leofan m̄. ure Drihten Ælmihtig God us þus swigallice manað & læreð.

In hoc Cod. C. C. C. C. *not.* S. 18. *ad pag.* 10. INCIPIVNT SERMONES LVPI EPI, *quorum tres priores sunt,*

Leofan m̄. Us is ðearfe beboden. *ut sup. n.* 1.
Leofan m̄. Doð swa eow micel ðearf is, *ut supra, num.* 2.

4. WVLFSTAN Arcebisceop gretað freondlice ðegnas on ðeode, *quæ quidem Parænesis dividi videtur in decem Sectiones.*

In eodem Cod. ad pag. 82. SERMO LVPI AD ANGLOS, &c. *qui sic Incip.*

5. Leofan m̄. Ge cnawað ðæt soð is. ðeos worold is on ofeste.

In eodem Cod. ad pag. 86. SERMO LVPI, *qui sic Incipit*

6. (Eala) Leofan m̄. uton understandan eal swa us þearf is.

In Cod. Cott. cujus Nota est NERO. A. 1. *invenitur* SERMO LVPI AD ANGLOS, *&c.*

Leofan m̄. Ge cnawað þæt soð is, *ut supra, num.* 5.

In Cod. Bodleiano qui Inscribitur JVN. 99. *p.* 4. INCIPIVNT SERMONES LVPI EPISCOPI, *Quorum tres priores sunt*

Leofan m̄. Us ð. is ðearfe beboden, *ut supra, num.* 1.
Leofan m̄. Doð swa eow mycel ðearf is, *ut supra, num.* 2.

7. Leofan m̄. Eallum Cristenum mannum is mycel þearf þæt hy healdan Fulluhtes.

In eodem Cod. fol. 84, *b.* ITEM SERMO AD ANGLOS, &c.

Leofan m̄. Ge cnawaþ þæt soþ is, *ut sup. n.* 5.

Notet tamen Lector, Sermones hos pene omnes reperiri in aliis Codd. sine ulla LVPI *mentione, v. g.*

Num. 1. Leofan m̄. Us is ðearfe beboden. *invenitur in Cod. Bodl. qui inscrib.* NE. F. IIII. 12. *fol.* 144. *b. &, cum quadam discrepantia in Cod. Bodl.* JVN. 22. *fol.* 49.

N. 4. WVLFSTAN Arcebisceop, &c. *Sectiones hujusce Paræneseos extare in Codd. Bodleianis & Cottonianis supra monui.*

N. 5. Leofan men. ge cnawað. *invenitur in Cod. Bodl.* NE. F. IIII. 12. *fol.* 143, *b & in Cod. Bibl.* C. C. C. C. S. 14. *pag.* 95.

N. 6. (Eala) leofan m̄. uton understandan. *habetur in Cod. Bodl.* JVN. 99. *fol.* 90, *b. & in Cotton.* NERO. A. 1. *fol.* 118, *b.*

N. 7. Leofan m̄. eallum xp̄enum—— Fulluhtes. *exhibetur in Codd. Bibl.* C. C. C. C. S. 14. *pag.* 112.

& S. 18. pag. 105. & in Cod. Bodl. NE. F. IIII. 12. *fol.* 132.

LVPO *etiam, sive* WVLPSTANO *adjudicanda ea censeo fere omnia, cùm quæ quovis Codice sequuntur Rubricam sive Inscriptionem illam* INCIPIVNT SERMONES LVPI EPISCOPI, *tum quæ Anonyma cum sint, Argumento tamen, dicendi genere, & formula in Exordio compellandi Auditores* (Leofan men.) *ab eo scripta videntur.*

In Cod. Bibl. C C C. C cujus Nota est S. 14. *post tres sermones qui proxime sequuntur Rubricam* INCIPIVNT SERMONES LVPI EPI. *inveniuntur tres etiam alii qui illos excipiunt, scil.*

8. HER ONOINTH BE CRISTENDOME.
Leofan men. eallum Cristenum mannum is micel þearf. þæt hy heora Cristendomes.

9. LAR-SPELL.
Leofan m̄. hwa mæg æfre oðrum furðor freondscipe.

10. LAR-SPELL.
Men þa Leofestan. Scs̄ GREGORIVS cwæþ.

In Cod. C.C.C.C. qui inscrib. S. 18. *post tres illos Sermones* LVPI *sive* WVLFSTANI *qui Rubricam excipiunt* INCIPIVNT SERMONES LVPI EPI, *habentur & alii duo, sc.*

11. HER IS GIT OTHER WEL GOD EACA, *ubi voces* GIT OTHER, *eundem Auctorem videntur indigitare.*
La leof. R is swa betera. swa Cristenra manna ma.

12. THIS MAN GERÆDDE THA SE MICEL HERE COM TO LANDE.
Ealle we behurfan þæt we geornlice earnian þæt we Godes miltse.

In Cod. Bodl. JVN. 99. *Habentur Sermones plurimi qui Rubricam supradictam, & tres superiores Sermones sequuntur, qui quidem faciunt ut eos etiam* LVPO *nostro adscribendos existimem. Ii autem sunt*

13. INCIPIT DE VISIONE ISAIE PROPHETE, &c.
Fela is on bocum. þæs þe mæg to byrnan.

14. VERBA HIEREMIÆ PROPHETÆ.
Hieremias se Witega myneġode to þearfe.

15. DE SEPTIFORMI SPIRITV.
Isaias se Witega awrat on his witegunge.

16. DE ANTICHRISTO.
Leofan m̄. understandaþ swiðe georne þæt gewislice.

17. HER ONGINTH BE CHRISTENDOME.
Eallum Cristenum mannum is micel þearf. *ut supra, num.* 8.

18. (Leofan m̄. We eow willað be sumum dæle secgan hu) Vres Drihtnes Apostolas.

19. (Leofan m̄.) Hit gewearþ hwilum on ðære byrig.

20. Thys Godspel segþ ⁊ swutelaþ þæt fela forewacna.

21. DE TEMPORIBVS ANTICHRISTI.
Leofan m̄. us is mycel þearf ðæt we wære beon þæs egeslican timan.

22. Leofan m̄. us is swyðe mycel þearf on elcne timan.

23. DE FALSIS DIIS.
Eala gefyrnnis þæt þurh Deofol fela ðinga misfor.

24. SERMO AD POPVLVM.
Leofan m̄. understandað þæt ærest Cristenra manna gehwylc.

25. HER IS HALWENDLIC LAR ⁊ THEARFLIC, &c.
M̄ þa leof̄. gehyraþ hwæt us halige Bec beodaþ.

26. BE RINTAN CRISTENDOME.
Mycel is nyd þearf Cristenum mannum.

27. BE ANE MVNVC-CILDE.
We willað nu secgan sume byrne to ðisum.

28. SERMO DE CENA DNI.
Leofan m̄. ic wylle cyðan eow eallum.

29. BE GODES BVDELVM.
Ealla leofan m̄. swytele is gesyne þæt we nabbað. *Sequuntur in Cod. MS. alii Sermones, cum* LVPI *nomine inscripti.*

30. BE MISTLICVM GELIMPAN.
Gyf hit geweorð þæt on þeod-scype becume healic ungelimp.

31. BE BISCOP-HADVM.
Leofan m̄. Se halga Godspellere Lucas gesvutelode.

Ex his Sermonibus, inveniuntur plures in aliis Codicibus, ex gr.

Num. 8. Leofan m̄. eallum —— stēndomes. *habetur in Cod Cotton.* NERO A. 1. *fol* 77. *b.*

N. 10. M̄. þa leof̄. Scs̄ Gregorius cw̄. *Extat in Cod. Bodl.* NE. F. IIII. 12. *fol* 126.

N. 13 Fela is on bocum. *extat inter alia* LVPI *opera in Cod. C.C.C.C.* S. 18 *pag.* 61.

N. 14 Hieremias se Witega. *extat inter alia* LVPI. *in eodem Cod. C.C.C.C. pag.* 64.

N. 15. Isaias se Witega awrat. *extat in plurimis Codd*

N. 16. Leofan men. understandað swiþe. *extat inter alia* LVPI, *in eodem Cod. C C.C.C. pag.* 67.

N. 18. Leofan m̄. *sive* Vre Drihtnes Aplās. *extat inter alia* LVPI *in eodem Cod. C.C C C.* S. 18. *pag.* 68. *& in Cod. Bodl* NE. F. IIII. 12. *fol.* 141. *b.*

N. 19 Hit gewearþ hwilum. *habetur inter alia* LVPI *in eodem Cod. C.C.C.C. pag.* 71.

N. 20. Thys Godspel segð. *habetur itidem in eodem Cod. C.C.C C. pag.* 72.

N. 21. Leofan m̄. us is mycel þearf þæt we wære beon. *habetur inter alia* LVPI *in eodem Cod. C C C C. p.* 74. *& in Cod. C.C.C.C.* S. 14. *pag.* 1. *& in Cod. Bodl.* JVN. 22. *fol.* 115.

N. 24. Leofan m̄. understandeð þæt ærest Cristenra manna gehwylc. *videtur extare in Cod. Cott.* TIBER. A. 3. *fol.* 86. *b.*

N. 30. Gyf hit geweorðe. *habetur in Cod. Cotton.* TIBERIVS. A. 3. *fol.* 88 *b.*

N. 31. Se halga Godspellere Lucas. *habetur in Cod. Cotton.* CLEOPAT. B. 13. *pag.* 73.

Porro in vetustis Codd inveniuntur alii adhuc Sermones Saxonicè scripti, quos ob dictas supra rationes, à LVPO *compilatos fuisse credimus. Ii autem sunt*

Cod. Bibl. C.C.C.C. qui inscrib. S. 13. *in quo habentur*

32. LAR-SPEL. ⁊ SCRIPT-BOC. *pag.* 150.
Leofan m̄. doð swa ic eow bidde. gehyrað.

33. AMMONITIO AMICI. *&c. pag.* 159.
Eala ge wynsuman men.

34. LAR-SPEL. *pag* 170.
M̄ þa leof̄. we gehyrdon oft secgan.

35. LAR-SPEL. *pag.* 209.
We secgaþ urum Cyne-hlaforde. ⁊ eallum Folce cyðan wyllað.

36. *Pag.* 221.
Crist cw̄ on his halgan Godspelle. þæt fela Fore-tacna

Cod. Bibl. C.C.C C. qui inscrib. S. 14. *in quo habentur*

37. SVNNAN-DÆGES SPELL. *pag.* 38.
Her segþ on þisse Drihtnes Ærend-gewrite.

38. SERMONES ANGELORVM NOMINA. *pag.* 73.
Her onginð m̄. þa leof̄. ymb ures Drihtnes Ærend gewrit. *sequuntur & alii forte ejusdem Auctoris, quos tamen procul omni dubio ei non adjudicare audeo, propterea quod nonnulli eorum inter* ÆLFRICI *sermones reperiuntur.*

tur. Habentur etiam in hoc Cod Bibl. C.C.C.C. nempe S 18 & alii Lupi Sermones. *scil.*

39. De Initio Creaturæ, &c. *pag.* 8.
Adam se æresta man

40. *Pag.* 57.
Eala leofan m̄. us is swiðe micel þearf.

41. *Pag.* 78
Leofan m̄. Ælmihtig God us singallice manað.

In Cod. Bibl. Bodl. NE. F. IIII. 12. *habetur sermo.*

42. De Confessione *fol.* 74
Leofan man. Ic axie þe on Drihtnes naman.

Cod. Bibl. Bodl. Jun. 22.

43. De Die Iudicii. *fol.* 1.
Leofan m̄. utan don swa us mycel þearf is.

Codex Cotton. qui inscribitur Tiber. A. 3.

44. To Eallum Folke *fol.* 86. *b.*
Leofan m̄. for ure ealre þearfe.

45. To Eallum Folke. *fol.* 88.
Georne we witan þæt God is ure ealra fæder.

46. To Eallum Folke. *Ibid.*
Uton beon georne þancole on ælce wisan.

47. To Eallum Folke. *fol.* 89.
Ælcne m̄. ic bidde þe ænige Godes ege hæbbe.

48. To Eallum Folke. *fol.* 89. *b.*
Hit wæs nu feala geara þæt on þissere þeode wixodan.

49. To Eallum Folke. *fol.* 90.
Leofan m̄. lagaþ Gode worold lagan.

50. To Eallum Folke. *fol.* 90, *b.*
Leofan m̄. understandað ærest —— þæt hi heora Fulluhtes.

51. To Eallum Folke. *Ibid.*
Leofan m̄. understandað ærest —— þæt hi cunnan.

52. To Mæsse-Preostum. *fol.* 91.
Sacerd sceal on his Scrif-scire wislice and wærlice lædan 7 læran.

53. To Mæsse-Preostum. *fol.* 91.
Eala weala is þara þe Sacerd hafeð on unriht geornað Mæsse-preostes hades. *cum aliis qui in eodem Cod sequuntur, de Pœnitentia.*

Cod. Cottonianus Cleopat. B. 13. *exhibet, pag.* 59.

54. De Dedicatione Ecclesiæ.
Leofan m̄. Ic wille eow nu cyþan ymbe Cyric-mæssunge.

Horum Sermonum nonnulli etiam inveniuntur in aliis Codd. exempli gr.

N. 34. M̄ þa leof̄. we gehyrdon for oft secgan. *extat in Cod C.C.C.C qui inscrib* S. 9. *pag* 221

N. 37. Her sægð on þises Drihtnes Ærend-gewrite. *habetur (tamen non sine aliqua discrepantia) in Cod. Cotton.* Tiber. A. 3. *fol.* 81.

N. 39. Adam se æresta man. *extat in Cod. Bodl.* Jun. 99. *fol.* 1. *Et in Cod. Cotton.* Tiber. A. 13. *(qui olim quoque fuit Wigorniensis Ecclesiæ) fol.* 114.

N. 43. Leofan m̄. utan don swa us mycel þearf is. *extat in Cod. Cotton.* Cleop. B. 13. *fol.* 1.

Canones quoque Ecclesiasticos qui habentur in Codd. Bibliothecarum Bodleianæ Jun. 121. *Cottonianæ* Nero. A. 1. *& Collegii C.C.C.* S. 18. Lupo *nostro Wigorniensi Episcopo adjudicandos existimo, tum quod omnes illi Codices Wigorniensis Ecclesiæ, ut videtur, olim fuerant Thesaurus; tum quod inter ejus Homilias sparsim leguntur, præsertim inter illas, quæ extant in Codd. Cotton & C.C C.C. Idem affirmandum arbitror de Orationis Dominicæ & Doxologiæ Paraphrasibus Poeticis.*

Hactenus de Lupi *sive* Wulfstani *scriptis vernaculis, de quibusdam ejusdem Præsulis scriptis Latinis pauca Lectorem monere visum est.*

In hoc Cod. C C.C.C. *pag.* 5. *& in Cod Bodl.* Jun. 99. *fol.* 34. *Extat is sermo* De Christianitate *Latine, cui inter Saxonicos* Lupi *nostri octavum designavi locum.*

Hunc excip t in hoc Cod. & alius Sermo cujus Initium est Credite ergo Karissimi.

Is etiam Sermo cujus numerus est 13. *extat Latine tum in hoc cod. tum in alio.*

Is etiam Sermo cujus num est 16. *habetur Latine in hoc Cod & in Cod Bibl Bodl.* Jun. 99.

Sermo quoque De Ætatibus Mundi, *& de* Genealogia Christi, *extat in hoc Cod & in Cod. Bodl.* Jun. 99. *fol* 31. *b.*

Sermo etiam ille De Baptismo, *cujus initium* Primo necesse est ut Paganus Catecuminus sit, *extat in hoc Cod. & in Cod* C C C.C K. 2. *(qui olim quoque fuit Wigorniensis Ecclesiæ) & in ejusdem Bibl. Cod.* L. 12. *videtur* Lupo *adscribendus.*

Ejus etiam esse videtur Ordo vel Examinatio In Ordinatione Ep̄i, *qui extat in Cod. Cotton* Tib. A. 3. *fol* 91, *b.*

In Cod. Cotton Nero. A. 1. *ea videntur scripta Latina* Wulfstano *nostro adscribenda, quæ inveniuntur inter fol* 126, *b.* & Excerptiones Ecgberhti Archiepiscopi; *nimirum illa quæ inscribuntur* De Veneratione, De Pastoribus Non Recte Agentibus, De Pastore Et Prædicatore, De Clericis, Et De Canonibus.

XL. P. 86. Sermo Lupi.

Incip. Eala leofan m̄. uton understandan ealswa us þearf is. þæt we heonan forð fadian symle ure wisan. for Gode 7 for worlde. wislice 7 wærlice. and fram unrihte. gebugan to rihte.
Expl. Wise wæron worold witan þe to godcundan rihte lagan. worold laga settan. folce to steore. 7 Criste 7 Cyninge. gerehtan þa bote þær man swa scolde manega for neode. gewildan to rihte.

XLI. P. 87. *Sequitur* Collectio Canonum Ecclesiasticorum, legum, &c. *hoc Ordine.*

Be Cininege.

Incip. Cristenum Cyninge gebyrað swiðe rihte. þæt he sy on fæder steale.

Be Cinedome.

XLII. *Incip.* Eahta sweras syndon. þe rihtlicne Cynedōm trumlice upwegað. *Vide supra, pag.* 45.

Desideratur Rubrica Be Cynestole (Orat. Labor. Bellat.)

XLIII. *Incip.* Ælc cynestol stent on þrim stapelum: þe fullice ariht stent. an is. Oratores. *Vide supra, pag.* 46.

De Episcopis Paulus Dicit.

XLIV. *Incip.* Oportet enī ep̄m irreprehensibilem esse. & reliq. Biscopum gebyrað ealdlice wisan. and wisdom.

Item.

XLV. *Incip.* Biscopas sculon bocū 7 gebedū filigan. 7 dæges 7 nihte oft. *Vide supra, pag.* 46.

De Eorlum.

XLVI. *Incip.* Eorlas 7 Heretogan, 7 ðas worlde Deman. 7 eac Gerefan. *Vide supra, pag.* 46.

Be sacerdum.

XLVII. *Incip.* Riht is þæt Sacerdas on heora scrifte scriū. wislice. 7 wærlice.

† N d b Be

Be Genadedum Mannū.

XLVIII. *Incip.* Eallū Cristenū mannū is micel ðearf. þæt hi riht lufian ⁊ unriht ascunian.

Be Abbodum.

XLIX. *Incip.* Riht is þæt Abbodas. ⁊ huru Abbatissan. fæste on Mynstrum singallice ƿunian. *Vide supra, pag 46.*

Be Munecum.

L. *Incip.* Riht is þæt Munecas dæges ⁊ nihtes inƿeardre heortan. *Vide supra, pag. 46.*

Be Minecenan.

LI. *Incip.* Riht is þæt Myneccena mynsterlice macian. efne sƿa ƿe cƿædon. *Vide supra, pag. 46.*

Be Preostum ⁊ Be Nunnan.

LII. *Incip.* Ryht is þæt Preostas. ⁊ efen ƿel Nunnan. regollice libban. *Vide supra, pag. 46.*

Be læƿedū mannū.

LIII. *Incip.* Riht is þæt gehadode m̄. þā læƿedū ƿissian. hu hi heora æƿe. *Vide supra, pag. 47.*

Be Wudewan.

LIV. *Incip.* Riht is þæt ƿudeƿan. annan byrene georne filigan *Vide supra, pag. 46.*

Be Circan.

LV. *Incip.* Riht is þæt Cristene men Cristendō georne healdan mid rihte. ⁊ Cristes cirice æghƿær. *Vide supra, pag. 50.*

LVI. Be Eallum Cristenum Mannum.

Incip. Riht is þæt ealle cristene m̄ heora cristendom rihtlice healdan. ⁊ þā liƿe libban. *V. s. p. 50.*

LVII. P. 93. An̄. m.xiiii. Ab Incarn̄. Dm̄i Nr̄i Ih̄v. Xp̄i. *sive lex Æthelredi Regis* Be Cirices Grithe.

Incip. Thus is an ðara Gerædnessa. ƿe Engla Cyninge gedihte mid his ƿitena geþeahte. þæt is ærest þæt he ƿile þæt ealla godes circan beon fulles griðes ƿurðe.
Expl. And uton ænne cyne Hlaford holdlice healdan. and freonda gehƿilc. mid rihtan getriƿþan oðerne lufige. ⁊ healde mid rihte.

LVIII. Pag 96. Her Gebirat To Æðe(l)stanes Gerædnes. Hu He Be Teoðunge Geredde. Her Onginneth Eadmundes Gerædnes.

Incip. Eadmund Cync gesamnode micelne Sinoð. to Lundenbirig. on ða halgan Eastenlican tid. ægðer ge Godcundra hada. ge Woruldcundra. þa ƿæs Oda Arceƀ. ⁊ Wulfstan. Arceƀ.
Expl. ða ðe man sƿeriað. ⁊ liblac ƿyrcað. beon hi a fram ælcum Godes dæle aƿorpene buton hi to rihtre dædbote. gecirran ðe geornor.

LIX. P. 97. Her Gebirað Nu To Eadgares Gerædnes. Be Gehadodra Manna Liffadunge.

Incip. We lærað þæt Godes þeoƿas beon geornlice gode þeoƿigende. ⁊ þenigende. ⁊ for eal Cristen folc þingigende. ⁊ þæt hi ealle beon a heora ealdre holde ⁊ gehyrsume. ⁊ ealle anrædde. to gemænre þearfe.

Expl. And ƿe lærað. þæt ælce Preost. ƿite to cyðanne. ðonne he crisman fecce. hƿæt he on gebedum. for Cyncg. ⁊ Biscop. gedon hæbbe.

LX. P. 101. Be Wergildū. ⁊ Be Gethingthum.

Incip. Hƿilum ƿæs þæt leod. and lagu. for begeþingþū. ⁊ þa ƿæron þeodƿitan. ƿurþscipes ƿurþe.

LXI. North Leoda Laga.

Incip. Norð leoda Cynges gild is. xxx. ðusend ðrymsa.

LXI. Be Mercena Laga. *v. p. 38.*

Incip. Ceorles ƿergild is —— Tƿelf hendes mannes ƿð is.

LXII. Be Gehadodra Manna Athe ⁊ Be Hadbote.

Incip. Mæsse-preostes āð. and ƿoruld-þegnes is on Engla-lage geteald efenðyre.
Expl. ⁊ halidom ⁊ hadas for Godes lufan ƿurþodon. ⁊ Godes ðeoƿas. deorlice griðedon.

Pag. 103. Incipit De Baptismo.

Init. Primo necesse est. ut paganus. caticuminus fit accedensque ad baptismum. ut abrenuntiat maligno spūi.
Fin. Hæc enim sunt vestimenta, quibus ornari oportet filium regis ut possit stare. in aula coelesti.

LXIII. P. 105. *Deest Homiliæ Rubrica. quæ in al. Cod.* Sermo De Baptismate.

Incip. Leofan m̄. eallū Cristenum mannū is micel ðearf þæt hi heora Fulluhtes gescad ƿitan.

Eandem & auctorem habes p. 116. nam hæc desinit his verbis.

Expl. Ac do manna gehƿilc sƿa sƿa his þearfe is leornige his ðearfe. and hine silfne ƿærlice bedence. ⁊ his cristendō clænlice healde. ⁊ ælcne hæðendō mid ealle aƿurpe.

LXIV. P. 108. De Ecclesiasticis Gradibus.

Incip. Cyric hades sindon to healdenne mid sƿiðe micclū ƿisdome ⁊ mid ealre clænesse. *V. s. p. 47.*

LXV. P. 112. De Ecclesiasticis Oficiis.

Incip. Godcund þeoƿdom is geset on ciriclicum þenungum. æfter Canonican gesetan to dydrihte. *Vide supra, pag. 47.*

1. De Matutinali Officio.

Incip. On dægred man sceal god herian. *Vide supra, pag. 47.*

2. De Officio Primæ Hore.

Incip. On ðare forman dæg tide. þæt is be sunnan upgange. *Vide supra, pag. 47.*

3. De Officio Tertiæ Horæ.

Incip. On undern ƿe sculon God herian. forþā on Undern timan. *Vide supra, pag. 49.*

4. De Officio vi. Hore.

Incip. On midne-dæg ƿe sculon God herian forþam to middes dæges Crist. *V. supra, pag. 49.*

5. De

5. DE OFFICIO NONE HORE.

Incip. On Non-timan we sculon God herigan. forðā on ðone timan. *Vide supra, pag.* 49.

6. DE VESPERTINALI OFFICIO.

Incip. On æfen we sculon God herian. on ðone timan man offrode. *Vide supra, pag.* 49.

7. DE COMPLETORIO.

Incip. On foran-niht we sculon God herian ær we to bedde gan. *Vide supra, pag.* 49.

8. DE NOCTVRNALI CELEBRATIONE.

Incip. On Uhton we sculon God herian eallswa Dauid cw̄. *Vide supra, pag.* 49.
Expl. þæt we siððan á á. us generstan magan and motan. on ecere reste. Amen.

LXVI. *Sequitur Admonitio de Horis quibus in quolibet die Deus precandus.*

Incip. Leofan m̄ nu ic hæbbe be suman dæle gehrered. be þā dæghwamlican tid þenungum. þe man to nihtlice don sceal.
Expl. þæt is on Englisc ure sultum is on Drihtenes naman. gelang þe gescop ⁊ geworhte. heofonas ⁊ eorþan. ⁊ ealle gesceafta. Amen.

LXVII. P. 115. *His accedunt Multa* de Confessione.

Preueniat hunc famulum tuū qs̄ dn̄e mis̄c dia tua ut om̄s iniquitates eius celeri indulgentia deleantur per.

Exaudi q̄s dn̄e supplicū p̄ces. Clamantes ad te q̄s dn̄e.

Admonitio ad Confessarios. (*sive ut supra, pag.* 51.
BE MÆSSE-PREOSTAS GESCEADWISNYSSE.)

1. That sceal geþencan se þe bið manna sawla læce. ⁊ heora dæda gerita. þæt gedal ⁊ þæt gescad. hu be mannū heora dæda gescrife. ⁊ þeah hwæðre ne forbeme ne his ormodene gedon. þoñ se man hī his misdæda andettan wile. gedyre hī ærest gewilbelice hu his wise geraд sy. Gif he wille and cunne eadmodlice his dæda andettan. and þu ongite þæt hī his synna hreowan. lær hine lustlice ⁊ mildheortlice. Gif he ne cunne his dæda andettan. and his giltas asmeagan. acsa hine his wisena. ⁊ atred hi þa giltas ut. and arest his dæda. ⁊ gehere þu. þæt þu ne sceealt næfre gelice deman. þā rican ⁊ þā heanan. þam freon and ðā þeowan. þa ealdan ⁊ þā geongan. þā halan. ⁊ þā unhalan. þā eadmodan. ⁊ þā ofermodan þā strangan ⁊ þā unmagan. þā gehadodum ⁊ þam læwedum. Ælce dæde sceal gescad wisdema wislice to scadan. hu heo gedon sī. ⁊ hwar oððe hwænne. Nis on ænigne timan unriht alised. ⁊ þeah man sceal freolstidan ⁊ fæstentidū. ⁊ on freols stowan. eac swa geornlicost beorgan. And a swa man bið mihtigra oððe maran hades. swa he sceal deoppor for gode and for worlde. unriht gebetan. for ðā þe se maga ⁊ se unmaga. ne magon na gelice byrdene. ahebban. ne se unhala ðā halum gelice. and þi man sceal medemian ⁊ gescadlice to scadan.

Forma Confessionis Fidei, & Peccatorum, ad Deum, adsistente Confessario.

2. Efter þisū arise eadmodlice to his Scrifte. ⁊ cweðe þonne ærest Ic gelife on Drihť heah fæder. ealra þinga wealdend ⁊ on þone sunu ⁊ on þone halgan gast. ⁊ ic gelife to life æft deaþe ⁊ ic gelife to arisenne on domes-dæge. ⁊ eal þis ic gelife. þurh Godes mægen and his miltse to weorþone. And cweðe þonne mid geomrigendum mode ⁊ eadmodlice his andetnessa to his Scrifte onbugende eadmodlice ⁊ þus cweðe. Ic andette þe ælmihtigū Gode minum Scrifte þam gastlican læce. ealle ða synna. þe me æfre þurh awirgede gastas on beswicene wurdon. oððe on dæde. oððe on geþohte. oððe wiþ wæpnē. oððe wiþ wifmē. oððe wiþ ænig gesceaft. gecyndelicra synna oððe ungecyndelicra. Ic andette gifernesse ætes ge ær tide ge ofer tide. Ic andette ælce gitsunga. ⁊ æfest and tælnessa. and twispræcnessa. leasunga. and unriht gilp. and idelword. ⁊ unriht cyssa. ⁊ ælcne glængc þe to mines lichaman unþearfe. æfre belumpe. Ic andette þæt ic wæs to oft synna wyrhta ⁊ synna geðafa. ⁊ synna gewita. and synna lareow Ic andette mines modes morðor. and mæne aðas and unsibbe. and ofermodignesse. receleasnessa Godes beboda. Ic andette eal þæt ic æfre mid eagū geseah. to gitsunge. oððe to tælnesse. oððe mid earū to unnytte gehirde oððe mid minū muðe to unnytt gesp̄. Ic andette þe ealles mines lichamon synna. for fel and for flæsc. and for ban and for sinuwan. ⁊ for nædran. and for gristlan. and for tungan. and for weleras and for goman. and for teð. and for feax. and for mearh. and for ægwæt hnesces oððe heardes. wætes oððe driges. Ic andette þæt ic min fulluht wyrs geheold. þoñ ic minū Drihtene behete. ⁊ minne had þe ic scolde Gode and his halgū to lofe healdan. and me silfū to ecere hæle. Ic hæbbe unmedumlice gehealdan. Ic andette þæt ic mine tid-sangas. oft agælde and ic swore mæne aðas minra Hlaforda life. and mines Drihtenes naman ic nemnode on idelnesse. Ealles ic bidde mines Drihtenes forgifnesse þæt me næfre deofol on astælan ne mæge þæt ic buton andetnesse and betnessa minra synna. Swa ic to dæg ealle andette mine scylda toforan Drihtene. Hælendum Criste. se wealdeð heofonas ⁊ eorðan ⁊ beforan þisū helgan weofode. ⁊ þisū Reliquium. ⁊ beforan minū Scrifte. and Drihtenes Mæssepreoste and eom on clænre and on soþre andetnesse. and on Godan willan to gebetenne ealle mine synna. and eft swices geswican. ðus ðe ic æfre mæg.

And ðu Hælend Crist sy miltsigende minre sawle. ⁊ forgifende ⁊ ⁊ adilgigend mine synna and mine giltas. þe ic wið oððe ær. æfre geswemode. gelæde me to ðinū halgū and gecorenum abuton ende on ecnesse. Nu ic bidde þe eadmodlice Drihtenes Sacerd. þæt þu sy me to gewitnesse. on Domesdæge þæt þe deofol ne mage on me anweald agan. and þæt þu to Driht̄ beo min̄ þingere. ðæt ic mote myne synna and mine giltas gebetan ⁊ oþres swices geswican. Toðon me gefultumige se Drihten se þe leofaþ ⁊ rixað. abuton ende on ecnesse. Amen.

Ylde and geoguðe. welan and wædlan. hale ⁊ unhale. and hade gehwilcne. and gif hwa hwæt ungesealdes mis deð. ne bið þæt na gelic. þarr þe willes ⁊ gewealdes sulfwilles misdeð. And eac se þe nyd wyrhta biþ ðæs þe he misdeð. se bið gebeorges ⁊ ðe beteran domes symle wyrðe þe he nyd wyrhta wæs þæs þe he worhte. Ælce dæde to scademan wærlice for gode and for worlde. *Vide supra, p.* 51.

LXVIII. *De Confessione Peccatorum & Pœnitentia subeunda coram Episcopo Die Cinerum, &c.*

Thas þeawas man healt begeondan sæ. þæt is. þæt ælc Biscop bið his Biscop-stole on ðone wodnes-dæg þe we hatað Caput ieiunii. ðonne ælc þara manna þe mid heafod leahtre besmiten bið on þare Scire. sceal þoñ hī to cuman on dæg. and his synna hī gecyþan. and he ðonne tæceð him Dædbote. ælcum be giltes mæðe. þa ðe þæs wyrðe beoþ. he asindrað of ciriclicum gemanan. and hi ðeah to heora agenre ðearfe. byrteð ⁊ tihteð. and hi swa ðoñ he his leafe. ha hwyrfað. And eft on ðone

Ðunres-dæg ær Eastron. to ðære ylcan stowe ealle gesomniað. and hi þoñ se Biscop ofer-singeð. ⁊ Absolutionem deð. and hi swa hi hwyrfað. mid þæs Biscopes bletsunge siððan. Ðis is þus to healdenne. eallum Cristenū folce. And þeah hwæðre sceal se Sacerd geornlice smeagan. mid hwilcre on hreowdnesse. and mid hwilcere fulfremed-nesse. se dæd-beta gebet hæbbe. þæt hī getæhte wæs. and swa him forgifnesse don.

LXIX. P. 117. *Sequuntur multa de Pœnitentia, ex libro Pœnitentiali, quem ex Latino Saxonicum fecit* Ecgberhtus Eboracensis Archiepiscopus.

Incip. Gif læwede man oðerne slihð. buton gilte. fæste vii. gear on hlaf and on wætere. ⁊ ða iiii. swa his scrift hī tæce. and æft̄ ðara. vii. geara bote. æfre geornlice he reowsige. his misdæda be þā dæle þe he mæge. forþā hit is uncuð. hu andfænge his bot wære mid gode. *V. sup. p. 53.*

LXX. P. 121. BE DÆDBETAN. (*sive, ut supra, pag.* 51. BE SCRIFTUM.)

Incip. On wisum Scrifte. bið swiðe forð gelang. for syn Godes mannes nyd help ealswa on godan Læce biþ seoces mannes lacnung.

LXXI. P. 123. Her cyð on. hu Seoc man mot his fæste alesan.

Incip. Man mæg anes dæges fæsten mid anan pænige alisan.

LXXII. Pag. 124. BE MIHTIGUM MANNUM. (*scil. quomodo Magnates Pœnitentiam per amicos possunt subire*)

Incip. Thus mæg mihtig man. and freond spedig. his dædbote. mid freonda fultume. micclū gelihtan.

Expl. And þæt hið eac rihtast. þæt gehwa his agene misdæda wrece on him sylfum. mid geornfulre bote. Scriptum est enim quia unusquisque onus suum portabit. *Vide supra, pag.* 67.

Pag. 125. *Locus ex libro Pœnitentiali* Theodori, de Ægris, qui jejunare n̄ possunt. pretium viri vel ancille per m̄se. vel per año. per mense dicit vel anno. quia potentes plus dare possīt per mense, quā pauperiores per anno, &c.

LXXIII. P. 126. IN NOMINE DN̄I (*Leges Canuti Regis.*)

Incip. This is seo Gerædnes þe witan geræddon ⁊ he manegū godū bisnum. asmeadon. And þæt wæs geworden sona swa CNUT Cyngc. mid his witena geþeaht frið and freondscipe. betweox Denum and Englum. fullice gefæstnode. ⁊ heora ærran saca. ealle getwæmde. Ðoñ is þæt ærest þæt witan gerædan. þæt hi ofer ealle oðre ðinge ænne God æfre wurðodon.

Expl. And þæt hi ælþeodige men. and feorran cumene. ne tyrian. ne tynan ⁊ þæt hi oþrū mannum unrihtne beodan ealles to swiðe. ac manna gehwilc oþrum beode. þæt riht sy. þæt he wille þæt man hī beode. be ðā þe hit mæð sy.

LXXIV. BE SACERDUM. (*Homilia*)

Incip. Micel is and mære. þæt Sacerd ah to donne folce to þearfe. understande se þe cunne. gif he his Drihtene gecwemeð mid rihte. Micel is seo halgung. ⁊ mære his seo halgung.

Expl. And á á manna gehwile to wurþunge his Drihtene. do to Gode þæt he mæge wordes and dæde glædlice æfre. Ælmihtigū Gode si lof ⁊ wurðmynt. and wulder þrym æfre sy to worlde. Amen.

LXXV. P. 131. Her onginneð seo Gerecednes be Antioche þā ungesæligan Cinge ⁊ be Apolonige ðam (Tiriscan Ealdorman.)

Incip. An Antiochia þære ceastre. wæs sum Cyninge Antiochus gehaten. æfter þæs Cyninges naman wæs seo ceastre Antiochia geciged. Ðises Cyninges cwen wearð of life gewiten. be ðære he hæfde ane swiðe wlitige dohter. ungeliefedlicre fægernesse.

Expl. And twa bec he silf gesette be his wære. and ane asette on þā Temple Diane. oþre on Bibliotheca. Her endaþ geweasgesela Apollonius þæs Tiriscan. ræde se þe wille. And gif hi hwa ræde. ic bidde þæt he ðas awendednesse ne tæle. ac þæt he hele swa hwæt is to tale.

Hæc Historia (*sive Romanza ut dicunt*,) Apollonii Regis Tyri *primitùs Græcè scripta fuit, deinde Latinitate donata*, (*Marco Velsero Judice*) *dum adhuc Romani rerum potiti sunt. Ex Latino Saxonicè versa ab Anonymo, utriusque Linguæ satis perito. Nuspiam hujusce Historiæ Romanzæ Saxonice versa aliud exemplar adhuc vidi, cujus ope lacuna ista prægrandis in hoc Cod. suppleri possit. Quod autem in Saxonicis deest, Latinè extat in scriptis Codd. diversarum Bibliothecarum; immò & integram Historiam habeas typis impressam inter alia Marci Velseri opuscula. Historiam* Apollonii *Græcè aiunt extare in Bibliotheca Cæsarea Vindobonensi; & ex Græco litterate in linguam Græcam hodiernam eandem Metricè traduxit nonnemo, quam in usum Popularium suorum publicavit, Venetiis, A. D.* 1601.

LXXVI. P. 147. Her cyð ymbe þa Halgan þe on Angelcynne restað.

Incip. On ures Drihtenes naman Hælendes Cristes. Scs̄ Augustinus gefullode Æþelbriht Cantwarena Cyninge and ealle his þeode. Ðonne wæs Eadbald Æþelbrihtes sunu Cynges. ⁊ Beorhtan hatte his Cwen.

Expl. Ðe his þridda-fæder Eadbold Cyninge. het arettan Gode to lofe and scā Marian.

LXXVII. P. 149. Her onginneð secgan be ðam Godes scm̄. ðe on Engla lande ærest reston.

Incip. Scs̄ Albanus Martir. on Breotone. se resteþ neah Wæclinga-ceastre be ðære ea. þe is genemned Wærlame.

Expl. Thoñ resteð scē Beocca Abbod. and Edor mæsse-prī. on Cyrtesige þam mynstre. ⁊ ðær man ofsloh hund-eahtatig Municea mid him. si lof and wuldor Hælendum Criste. his godnessa in ealra worulda world on ecnysse. Am̄.

Hosce Tractatus de Sanctis Anglo Saxonicis & Wallicis in Anglia sepultis, editurus Dn. Georg. Hickesius.

LXXVIII. P. 151. Her cydde God ælmihtig his mildheortnisse þe he Abrahame behet. ⁊ Iosepe and Abrahames ofspringe.

Incip. Tha þa Iosepe wæs xvi. wintra. þa heolde his fæder heorde mid his gebroðrum.

Expl. Ða comon hi eft to him on ðā æftran geare ⁊ cwædon. Ne hele we þe hlaford þæt we nebbað naþer ne feoh ne orf. ⁊ ðu sylf wast . . . .

Hæc Narratio de Josepho Patriarcha est pars Versionis (*seu potius Excerptorum*) Ælfrici *ex libro Geneseos*, scil. *cap.* 37, *usque ad cap.* 47. *vers.* 18. *V. s. p.* 69.

LXXIX. P. 161. INCIPIUNT VERSUS (*sive* Meditatio) BEDE PRESBITER̄. DE DIE JUDICII. (*Saxonicis Versibus redditi.*)

Inc INTER FLORIGERAS FECUNDI CESPITES HERBAS. FLAMINE VENTORUM RESONANTIBUS UNDIQUE RAMIS.

Hwæt

Hwæt ic ana sæt. innan bearwe. mid helme beþeht. holte to middes. þær þa wæter burnan. swegdon and urnon. on middan gehæge. eal swa ic secge. eac þer wyn wyrta. weoxon ⁊ bleowon innon þam gemonge. on ænlicum wonge. ⁊ ða wudu beamas. wagedon and swegdon. þurh winda gryre wolcn wæs gehrered. and min earme mod. eal wæs gedrefed.

HER ENDATH THOS BOC THE HATTE INTER FLORIGERAS. THÆT IS ON ENGLISC. BETWYX BLOWENDE THE TO GODES RICE FARATH. AND HU THA THROWIATH. THE TO HELLE FARATH.

Nu lære ic ðe. swa man leofne sceal. gif ðu wille þæt blowende rice gesecan. ðænne beo ðu eadmod, &c.

Expl. Thu miht hy gesele man. gif þu silfan wilt. larum minum. swa ic lære þe tigollice. þæt ðu ondrædest oft ymbe þinre saule ned. swiðe smeage. hu þu þæt ece leoht. æfre begytan mæge. swiðe geseecan. ðu scealt glædlice. ⁊ swiðe swincan. wið þæs uplican eþel rices. dæges ⁊ nihtes. ðu scealt drincen fleon. ⁊ ða ofer fylle. ealle forlætan. gif ðu wilt. ða upplican eardwic ceosan. þænne sceal ðu hit on eorðan ær geþencan. ⁊ ðu þe sylfne swiðe gebinde. ⁊ þa unþeawas. ealle forlætan. þe þu on þis life ær lufedest and wedest.

LXXX. *Dein sequitur Oratio Poetica ex Adonicis, quales facere potuerant, versibus partim Saxonicis partim Latinis.*

Thænne gemiltsad þe. N. mundum qui regit. ðeoda þrym Cyninge. Thronum sedentem. abutan ende. saule þine. Geunne þe on life. Auctor pacis. sibbe gesælða Salus mundi. metod se mæra. Magna virtute. ⁊ se soð fæsta. Summi filius. fo on fultū. Factor Cosmi. se of æðelre wæs. Virginis partu. Clæne acenned. Xp̄s in orbem. Metod þurh Marian. Mundi redemptor. ⁊ ðurh þæne halgan gast. Voca frequenter. Bide helpes hire. Clemens dī. Se onsended wæs. Summo de throno. ⁊ þære bænan. Clara voce. þe gebyrd boda. Bona voluntate. þæt heo sceolde cennan. Xp̄m regē. Ealra cyninga cyninge. Casta vivendo. and þu þas of wæstan. Supplex rogo. fultumes bidde swicolo. Virginem almā. and þær æft to. Omnes scī. Bid mod bidde. Beatus & justus. þæt hi ealle þe. Unica voce. ðingian to þeodne Thronū regente Æcū drihtne Alta polorum. þæt he þine saule. Summus iudex. On so freolice. Factor aeternus. and he gelæde. Luce perhennē. þær eadige. Animæ scæ. Rice restat. Regna caelorum.

LXXXI. Pag. 167. *Paraphrasis Poetica in Orationem Dominicam.*

Pater nr̄.

Thu eart ure fæder ealles wealdend. cyning on wuldre. forþam we clypiað. to þe ene biddaþ. nu ðu sforst miht. sawle alysan. þu his sendest ær. ðurh þine æðelan hand. unto þam flæsce. ac hwar cymð heo nu. buton ðu engla god eft hig alyse. sawle of synnū. þurh ðine soðan miht.

Qui es in celis.

Thu eart on heofonū. hiht and frofor. blissa beorhtost. ealla abugað to þe. þinra gasta þrym. anre stæfne. clypiað to criste. cweðað ealle þus. halig eart þu halig. heofon engla cyninge. drihten ure. and þine domas synd rihte ⁊ rume. næcð efne gahwam. æghwilcū menagen gesyrhta. wel bið ðā þe wyrcð. willan þinne.

Scī ficetur nomen tuum.

Swa is gehalgod. ðin heah nama. swiðe mærlice. manegū gereordū. twa and hund seofontig. swa we secgað bec. þæt þu engla god. ealle gesettest. ælcere ðeode. weor. and wisan. ða wurþiað þin weorc. wordum and dædum. ðurh gecynd clypiað. ⁊ crist heriað and þin lof lædað. lifigenda god swa þu eart geæþelod. geond ealle worlde.

Adveniat regnum tuum.

Cum nu and mildsa. mihta waldend. and us ðin rice alys. rihtwis dema. earta selust. and ece lif. þar we sib and lufu. samod gemetað. eagena beorhtnys. and ealle mirhðe ðor bið gehyred. þin halige lof. and þin micele miht. mannū to wiorwe. swa þu engla god. eallum blissast.

Fiat voluntas tua.

Geweorþe þin willa. swa ðu waldend eart. ece geweord. geond ealle worlde. and þu þe silf eart soðfæst dema. rice rædbora. geond rumne grund. swa ðin heah setl is. heah and mære. fæger ⁊ wurþlic. swa þin fæder worhte. æðele ⁊ ece. ðar þu on sittest. on ðinre swiðran healf. þu eart sunu ⁊ fæder. ana æghwer swa is ðine æðela gecynd micclum gemærsod. and þu monegum helpst. ealra cyninga ðrym. clipast ofer ealle. bið þin wuldor worlð. wide gehyred. ðonne ðu ðine syndre sægene geblissast sylest miht and mund. micclum herige. and þe ðanciað. ðusenda sela. eal engla ðrym anre stæfne.

Sicut in celo.

Swa ðe on heofonum. heah ðrymnesse. æðele ⁊ éce. á ðanciaþ. clæne and gecorene. cristes þegnas. singað and biddað. soðfæstne god. are ⁊ ginnesse. ealre ðeode þonne þu him tiþast. tyr eadig cyninge swa ðu eadmod eart. ealre worlde. sy ðe ðanc ⁊ lof. ðiore mildse. wuldor and willa. þu gewurþod eart. on heofonrice. heah casere.

Et in terra.

And on eorðan ealra cyninga. help and heafod. halig læce. rede ⁊ riht wis. wum heorte hlaford þu geæþelodest. ðe ealle gesceafta. and to syndroteſt hig. swiðan on manega. sealdest ælce gecynd. agene wisan. ⁊ a þine mildse. ofer manna bearn.

Panem nrm̄ cotidianum.

Swa mid sibbe sendst. urne hlaf dæghwamlice tugude ðinre rihtlice dælest. mete ðinum mannū. and him ware gehætest. æfter worð swiðe þines fæder rice þæt wæs on swuman sægene gegearwod earta selost. ⁊ éce lif. gif we soð and riht. symle gelæstað.

Da nobis hodie.

Syle us to dæg. drihten. þine mildse and mihta. and ure mod gebig. þanc ⁊ ðeawas. on ðin gewil. berwirc us on heortan halgne gast on innan. and us fultum sile þæt we moton wyrcan willan þinne. and þe betæcan tyr eadig cyninge sawle ure on þines silfes hand.

Et dimitte nobis debita nr̄a.

Forgif us ure synna þæt us ne sceamige eft. drihten ure ðonne þu on dome sitst. and ealle men up arisað. ðe swa wife ⁊ swa were. wurdan acænned. beoþ þa gebrosnodon eft. ban mid ða flæsce. ealle an sunde. eft geworden. þar we sputollice. siþþan onceawað. eal þæt we geworhton on worldrice. betere ⁊ wyrse. ðar beoð buta geara. ne mægon

we hit na dyrnan. forðam þe hit drihten wat. and þær gewitnesse. beoð wuldor micele heofon waru. and eorð waru. hel waru þridde. þonne beoð egsa. geond ealle worold. þær man us tyhhað. on dæg tregen earfas. drihtenes arc. oððe deofles weorec. swa hwæðer we geearniað. her on life ða hwile. ðe ure mihta mæste wæron.

Sicut & nos dimittimus debitoribus nr̄is.

Ac ðonne us alysað. lifigende God. sawle ure. swa we her gifað. earmon mannū. þe wið us agilt.

Et ne nos inducas in temtationem.

And na us þu ne læt. laðe berwican. on costnunga. cwellan and bærnann sawla ure. ðeah we sinna fela didon for ure dirige. dæges ⁊ nihtes. idele spræce. and unriht weorc. þine bodu bræcon. we þe biddað nu ælmihtig god. are ⁊ gifnes. ne læt swa heanlice. ðin hand geweorc on ende dæge. eal forwurðan.

Sed libera nos a malo.

Ac alys us of yfele. ealle we beþurfon. godes gi nesse. we agylt habbað. ⁊ swiðe geringod. we þe soðfæstan god. heriað and lofiað. swa þu hælend eart cynebearn gecydd. cwycum ⁊ deadum. æþele and ece. ofer ealle þinge. ðu miht on anre hand. eaðe bewealdan. ealne middan eard. swilc is mære tyninge.

Amen.

Sy swa þu silf wilt. soðfæst dema. we þe engla god ealle heriað. swa þu eart gewurðod. á on worlda worð.

LXXXII. Paraphrasis Poetica in Doxologiam.

(Gloria Patri.)

Sy ðe wuldor ⁊ lof wide geopnod. geon ealle þeoda. ðanc and willa. mægen and mildse. ⁊ ealles moder lufu. soðfæstra sib. and ðines silfes dom. worlo gewlitegod. swa þu wealdan miht. eall eorþan mægen. ⁊ uplifte wind. and wolcna wealdest. ealle on riht.

Patri et filio et spiritui sc̄o.

Thu eart snotra fæder and sceorh hyrda lifes laðþeow. leohtes wealdend. asundrod fram sunnu. swa ðin sunu mære. ðurh clæne gecynd cyninc ofer ealle. beald gebletsod. boca lareow. heah hige snorre.

Sicut erat in principio.

Swa wæs on fruman. frea mancynnes. ealre worlde. wlite ⁊ snorre. clæne ⁊ cræftig. ðu gecyddest þæt þa þu ece god ana geworhtest. ðurh halige miht. heofonas ⁊ eorðan. eardes ⁊ uplyft. and ealle þinc ðu settest on woldan. swiðe fela tynna. and tosyndrodest hig. syððan on manega. þa geworhtest ece god ealle gesceafta. on six dagū. seofoðan þu geresstest. ða wæs geworðod. þin wægene weorc. and ðu sunnan dæg. silf halgodest. and þu mærsodest hine. manegum to helpe. ðone hean dæg. healdað and friþiaþ. ealle þa ðe cunnon. cristene ðeawas. halgne heort lufan. and þæs hihstan gebod. on drihtenes naman. ⁊ se dæg is geswurðod.

Et nunc et semper.

And nu symle þine soðan weorc. and þine micele miht. manegū swutelað. swa ðine cræftas. hig cyðað wide. ofer ealle worlo. ece standaþ. godes hand*geweorc gnoreð swa þu hete. ealle þe heriaþ. halige dreamas. clænre stefne. and cristene bec eal middan eard. and we men cweðað. on grunde her. gode lof ⁊ þanc. ece willa. ⁊ þin agen dom.

Et in secula seculorum.

And on worulda worlo. wunað ⁊ rixað. cyninc innan wuldre. ⁊ his þa gecorenan. heah þrymnesse. halige gastas. wlitige englas. ⁊ wuldor gife. soðe sibbe. sawla þancung. modes mildse. ðar is seo mæste. lufu halig domes heofonas synndon. þurh ðine ecan word. æghwær fulle. swa synd þine mihta ofer middan eard. swutole and gesyne. þæt þu hig silf worhtest.

Amen.

We þæt soðlice secgað ealle þurh clæne gecynd. þu eart cyninc on riht. clæne ⁊ cræftig þu gecyddest þæt. þa þu mihtig god. man geworhtest. and him ondydest. orð ⁊ sawle. sealdest word ⁊ gewitt. ⁊ wæstma gecynd. cyddest ðine cræftas. swilc is cristes miht.

Pag. 170. *Modus Confitendi peccata Latinè.*

Pag. 179. *Sequuntur Canones numero 45 in usum Clericorum, hac Præfatione præmissa.*

Obsecro vos fratres dilectissimi, ut erga subditarum plebium profectum & emendationem, vigilantissima cura laboretis. qualiter illis viam salutis ostendentes, & eos verbis & exemplis instruentes & vos de eorum profectu, & nos de vræ fidei agro dn̄o nr̄o Ih̄u Xp̄o auxiliante, fructuosos illi manipulos reportemus. Obsecro etiam fraternitatem vram. ut hæc capitula quæ ad emendationem vitæ breviter digessi, assidue legatis. ut memoriæ vræ commendetis. & bonorum operum cultibus, sive sacrum scripturarum lectionibus componatis. Vitam & emendetis, & cum subditis plebibus opitulante dn̄o ad regna coelestia pergere certetis.

LXXXIII. P.222. *Desideratur Rubrica hujus Homiliæ.*

Incip. Ic bidde eow ⁊ eadmodlice lære men þa leofestan. þæt gewenden on þisse medmiclan tide fram eowrum synnum. forþan þe on þam to weardan life. ure tearas for naht beoð getealde.

Expl. Ac uton cyrran to þam betеran. and geearnian þæt ece rice mid criste. ⁊ mid eallan his halgan on ealra worulda worulde abutan ende. amen.

LXXXIV. P. 231 *Canones illi 45 Præcedentes cum Præfatione, Saxonicè.*

Pag. 274. *Sequitur Epistola* Olsuardi Monachi *ad Karolum Regem, Latinè scripta.*

Adnotatio de diebus Festivalibus.

Pag 275. Festivitates sc̄orum Apostolorum seu Martyrum. antiqui patres in venerationis misterio celebrari sanxerunt, vel ad excitandam imitationem. vel ut meritis eorum consociemur atque orationibus adjuvemur. ita tamen ut nulli martyrum sed ipsi Deo martyrum sacrificemus. quamvis in memoriis martyrum constituamus altaria Nemo enim Antistitum in locis sanctorum corporum assistens altari aliquando dixit Offerimus tibi Petre aut Paule aut Cypriane. sed quid offertur, offertur Deo qui martyres coronavit.

Miscellanea B. *Cod. Chartac. recenti manu scriptus, quo inter alia, continetur*

Explicatio *Vocabulorum Saxonicorum quæ in Legibus Regum Saxonum occurrunt, extat apud Joannem Bromptonum, ad A. D.* 1066. *& apud Wheloc Hist. Eccles. Bed.*

S. 15. *Cod.*

S. 15. *Cod. Membran. in Quarto manu Normanno-Saxonico, seu veteri Anglica scriptus: in cujus prima Pagina habetur hæc Adnotatio.*

Liber ecclesiæ scī Jacobi de Wigemore. quem Johannes Purcel dedit eidem ecclesiæ ad instanciam fris Walteri de Lodelle senioris tunc Precentoris. Siquis dictum librum alienaverit à predca Ecclesia, uel titulum hunc maliciose deleuerit. anathema sit. Amen. fiat. fiat. fiat. Amen.

Hoc Opusculum dicitur Ancrene riwle, *& videtur excerptum ex Opere Latino* Simonis de Gandavo Episcopi Sarisburiensis *de vita solitaria, ad sorores suas Anachoretas Ordinis S. Jacobi. Simon autem ille floruit circa A. D.* 1278.

De methodo hujus scripti, sic dicit Autor, pag. 7.

This an Boc is todealet in eahte lesse Boke.
Nu mine leoue sustren. þis boc ich to deala on eahte destinctiuns. þæt ge cleopied dalen. ⁊ euch wiðute monglunge spekeð al bi him seolf of sunderliche þinges. ⁊ þah euchan riht falleð efter oðer. ⁊ is þe leatere euer iteiet to þe earre.
The earste dale spekeð al of ower seruise.
The oðer is hu ge schulen þurh owr fif wittes witen ower heorte þæt ordre ⁊ religum ⁊ saule lif is inne. ⁊ þis destinctium aren chapitres fiue. as fif stuchen after fif wittes þe witeð þe heorte as wakemen hwer se ha beoð treowe. ⁊ spekeð of euch hwet sunder lepes o raye.
The þridde dale is of anes cunnes fuheles þe Dauið i þe sawter euneð him seolf to as he were ancre. ⁊ hu þe cumde of þe ilke fuheles beoð ancren iliche.
The feorðe dale is of fleschliche fondunges. ⁊ gasteliche baðe ⁊ confort agemes ham ⁊ of hare saluen.
The fifte dale is of schrift.
The Sexte dale is of penitence.
The Seoueðe of schir heorte hwi me ah ⁊ hwi me schal ihū crist luuien. ⁊ hwet binimeð us his luue ⁊ let us him to luuien
The eahtuðe ðale is al of þe uttre riwle earst of of mete ⁊ of drunch. ⁊ of oþre þinges þæt falleð þer abuten. þrefter of þe þinges þe ge mahen underuon ⁊ hwet þinges ge mahen witen oðer habben. þrefter of ower claðes ⁊ of swucche þinges as þer abuten falleð. þrefter of ower werkes. of doddunge and of blodletunge. of ower meidnes riwle. alest hu ge ham schulen leoflich learen.

S. 16. *Cod. membr. in Octavo crassiori, ad cujus calcem habentur hæ Adnotationes recenti manu scriptæ.*

The Rede boke of Darbeye (in the Peake in Darbyshire.)

This Booke was sumtime had in such reverence in Darbieshire that it was commonly beleved that whosoever should sweare untruelie upon this booke should run madd,

In eo autem continentur

I. *Fragmentum Dialogorum inter* Salomonem *&* Saturnum *veteri manu scriptum, versibus Saxonicis, quibus etiam plurimæ habentur* Literæ Runicæ, *sicut & in Cod. Exoniensis Eccl. de quo vid. D. Hickesii Gram.*

II. Liber Pontificalis *Latine* (*sive potius* Missale,) *qui, ut videtur ex Tabula Paschali, &c scriptus fuit A. D.* 1061. *In hoc libro ad rem nostram accedunt*

1. *Observationes quædam, ad* Compotum Ecclesiasticum *spectantes, Latinè & Saxonicè.*
2. *In Calendario, cernuntur* Nomina Mensium Saxonica, *cum observatt. de mensura dierum & noctium, &c. Saxonicè.*
3. *Recensio dierum* Festivalium, *per totum annum Saxonicè.*
4. Preces *quamplurimæ Latinæ, cum Rubricis Saxonicis.*
5. Exorcismus aquæ ad judicium Dei demonstrandum.
6. *De Visitatione* Infirmorum, *Saxonicè.*

Miscellan. G. *Cod. partim membranaceus partim chartaceus, in fol. min. in quo, ad rem Saxonicam spectant ea, quæ sequuntur,*

I. Pag. 7. *Folium quod videtur avulsum ex libro Evangeliorum Saxonico hujusce Bibliothecæ, qui inscribitur* S 4. *in eo continentur*

1. *Scriptum Saxonicum* de Reliquiis *Sanctorum quæ in scriniis Bathoniensis Ecclesiæ repererunt Ælfigus Abbas & Fratres ejusdem Monasterii.*
2. Reliquiæ *quæ Monasterio S. Petri Bathoniæ adquisivit Heorstanus.*
3. *Reliquiæ quas Ecclesiæ Bathoniensi dedit Wulwinus de Readingtan.*
4. *Testificatio Ingenuitatis* Leofenothi *Ægelnothi filii de Korstune, qui seipsum cum prole emit ex Ælfsigo Abbate & Conventu Bathoniensi 5 Oris & 12 Ovibus*
5. *Manumissio* Wilwigi *quem ex Ælfsigo Abbate emerat Pater ejus Ægelsigus de Linnecume.*
6. *Manumissio* Hildesigi *quem ex Ælfsigo Abbate emerat Pater suus Ægelsigus Byttici filius, 60 denariis.*
7. *Manumissio* Leofgifæ *Cognomento Dagean de Northstolce cum prole sua, quam ex Ælfsigo Abbate emit Godwigus cognomento Bucca.*
8. *Manumissio* Godwini *Cognomento Bucc de Stantune, per Ælfsigum Abbatem.*

II. Pag. 55. Sodalitas Religiosa *Saxonice scripta, quæ inita fuit inter Wulstanum Episcopum Wigorniensem, Ægelwigum Abbatem Eofeshamiensem, Wulfwoldum Abbatem de Ceortesige, Ælfsigum Abbatem Bathoniensem, Eadmundum Abbatem Persorensem, Rawulfum Abbatem Wincelcumbensem, Sarlonem Abbatem Gleweceastrensem, & Ælfstanum Decanum Wigoraceastrensem, quam publici juris fecit D. Hickesius in Dissertatione sua Epistolari.*
Desiderantur autem nomina Monachorum Ecclesiarum Persorensis, Winchelcumbensis, Glocestriensis, & Wigorniensis, qui omnes hujus sodalitatis socii fuerunt.

III. Pag. 57. *Registrum Cartarum Abbatiæ* S. Petri de Bath, *circa tempora Henrici II Anglorum Regis scriptum; ex quo, Cartas tantum quæ aut Saxonice scribuntur, aut saltem Terminos terrarum Saxonice exhibent, hic in medium profero.*

1. *Donatio* 30 *Mansarum* æt Dyttanhame *Monasterio S. Petri in Bathonia, per* Ædwigum Regem. A D. 956, *Indict.* 15.
P. 61. 2. *Donatio* 10 *mansarum in loco qui dicitur* Pristun, *& quinque in alio loco qui dicitur Æsctun monasterio S. Petri at Bathum. per* Æthelstanum *Regem, An. D.* 931.
P. 65. 3. *Donatio* x. *mansarum* æt Corsantune, *cuidam fideli ministro nomine Æthelnatho, per* Eadmundum *Regem, A C* 941. *Indict.* 14.
P. 67. 4. *Donatio* 5 *mansarum* æt Westune, *cuidam fideli ministro nomine Æthelere, per* Eadmundum *Regem, A C* 946. *Indict.* 4.
P. 70. 5. *Donatio* 10 *mansarum* æt Corsatun, *cuidam fideli fæminæ nomine Ælfswidæ, per* Eadwigum *Regem A. C.* 956.
P. 71. 6. *Redditio* 5 *mansarum* æt Ælueston*e &* 5 *mansarum* æt *Æsctune, quas* Æthelstanus

Rex obtulerat ecclesiæ beati Petri in Bathonia civitate, nuper tyrannide abstractorum, per Eadwigum *Regem.* (*Divisiones Saxonicè. Cum divisionibus & consuetudinibus in Dyddenham.*)

P. 73. b. 7. Conventio inter Stigandum Archiepiscopum & Conventum Bathæ.

Heꞅ ſputelað on þiſum ᵹepꞅite þæt Ælꝼꞅiᵹ abbud and eall ſeo ᵹeꝼeꞅꞅæden on Baðan. hæꝼð ᵹelæten to ſtiᵹande aꞅcheƀ. xxx. hyda landeſ æt Dyddanhame hiſ dæᵹ. ꝼiꞅ. x. maꞅcan ᵹoldeſ. and ꝼið xx. punðon ſeolꝼꞅeſ. and æꝼteꞅ hiſ dæᵹe ᵹa hyt eꝼt into þam haleᵹan mynſtꞅe. mid mete and mid mannū. ſpa full. and ſpa ꝼoꞅð ſpa hit ðænne byð. ⁊ 1. maꞅc ᵹoldeſ to eacan. ⁊ vi. meꞅſpin. ⁊ xxx. þuſenda hæꞅinᵹyſ. ælc ᵹeaꞅe. þyſ yſ to ᵹepitnyſſe. Eadpeaꞅd cyninᵹe. and Eadᵹyð ſeo hlæꝼdiᵹe. and Ealdꞅyd aꞅcheƀ. and Heꞅeman ƀ. and Giſa ƀ. and Haꞅold eoꞅl. and Toſtiᵹ eoꞅl. and Æþelnoð abƀ. and Æᵹelpiᵹ abƀ. and Æᵹelſiᵹe abƀ. and Oꞅdꞅic abƀ. and Eꞅeᵹaꞅ ſtealleꞅe. and Roulꝼ ſtealleꞅe. and Bondiᵹ ſtealleꞅe. and maneᵹa oþꞅe ᵹode menn þe heoꞅa naman heꞅ apꞅitene ne ſyndon. ⁊ ᵹyꝼ æniᵹ mann ſi ſpa dyꞅſtiᵹ þæt pille þiſ apendan ſi he amanſumod ꝼꞅam cꞅiſte. and ꝼꞅam ſcā maꞅian. and ꝼꞅam ſcē Petꞅe. þam haleᵹan apoſtole. and ꝼꞅam eallum cꞅiſteſ haleᵹum æſꞅe on ecnyſſe. buton he hyt eꝼt ðe ꞅaðoꞅ ᵹebete.

P. 73. 8. *Restitutio 5 mansarum* æt Westune *ecclesiæ S. Petri in Bathonia per Regem* Eadwigum. *A. C.* 961.

P. 74. 9. *Donatio 5 mansarum* æt Hamtun *cuidam fideli nomine Hebolm, per* Eadꞃigum *Regem A C* 956. *Indictione* 14.

P. 75. 10. *Donatio x mansorum* æt Forda *Cœnobitis deo servientibus in monasterio S. Petri in Bathonia, per* Eadwigum *Regem. A. C.* 957. *Indict.* 15.

P. 77. 11. *Donatio 5 mansionum in* Northstoc *fratribus in monasterio S. Petri at Bathum, per* Cynulfum *Regem. A. C* 808.

P. 78. 12. *Restitutio 5 mansarum in* Tottonstoc *ecclesiæ S Petri in Bathonia, per* Eadgarum *Regem, A C.* 961.

P. 79. 13 *Donatio unius cassæ* æt Geoꝼanſtige, *fideli ministro Æthelwold, per* Eadgarum *Regem A. C.* 961. *Indictione* 4.

P. 81. 14. *Donatio 2 mansarum cum dimid.* æt Stantune, *cuidam Decurioni nomine Ælfsige, per* Eadgarum *Regem. A. C.* 963.

P. 82. 15. *Donatio bis quaternarum præter semissem mansiuncolarum in Stantun Æscwig Abbati ad ecclesiam S. Petri in urbe Achumanensi* (acmanneſceaſteꞃ.) *per* Eadgarum *Regem A C.* 965.

P. 84. 16. *Donatio denarum mansiuncularum in Corsantun Deo & S Petro in civitate Aquamanio, per* Eadgarum *Regem A C.* 972.

P. 85. 17. *Venditio 10 cassatorum* æt Clistune *ecclesiæ S Petri* æt *batum Bathum, per Eadgarum Regem, Æscwigo Abbate & Monachis Regi dantibus* 100 *auri mancusas ac* 10 *terræ mansas in Cumtun A C* 970.

P. 87. 18 *Donatio 3 mansarum & dimid.* æt Welwestuce *Ecclesiæ S Petri in Bathonia, per* Æthelredum *Regem. A. C.* 984.

P. 88. 19. Testamentum Wulfaru, *Saxonicè quam publici juris fecit D. Hickesius.*

Incip. Ic Wulꝼaꞃu bidde minne leoꝼan hlaꝼoꞃd Æþelꞃed kyning him to ælmiſſan þæt ic mote beon mineſ cpydeſ pyꞃþe Ic kyðe þe leoꝼ heꞃ on ðiſum ᵹepꞃite hpæſ ic ᵹeann into Baþum to Scē Petꞃeſ mynſtꞃe. ꝼoꞃ mine eaꞃman ſaple. and ꝼoꞃ minꞃa yldꞃena.

P. 90. 20. *Donatio terrarum in* Æſſica *Wlfwoldo Abbati, per* Eadweardum *Regem. A. D.* 1061. *Indict.* 14 *Epact.* 6. *Concurrent.* 1.

P. 94. 21. *Donatio earundem Terrarum Monasterio Bathoniensi, per eundem* Wlfwoldum, *Saxonicè.*

P. 94. 22. *Donatio terrarum in* Ceoꞃlecumbæ, *Monast. S. Petri Bathon. per* Wilhelmum *Regem, Saxonicè.*

——— 23. *Confirmatio ejusdem Donationis per eundem Regem.*

P. 95. 24. *Cyrographum inter Conventum Bathæ & Will. Hoset de Ceorlecumba, Saxonicè.*

Subnectuntur & alia quædam Instrumenta sive Cartæ huic Registro, recentioribus & diversis manibus exaratæ

IIII. *Sequuntur in Chartis Apographa quarundam Cartarum cum Terminibus Saxonicè quæ ex Autographis* (*ut videtur*) *descripsit* D. Henricus Talbot *Ecclesiæ Norwicensis Præbendarius. Eæ autem sunt*

1. P. 139. *Donatio x. manentium in Fearnbeorgan, fideli ministro Ælfeah, per* Æthelstanum *Regem.*
2. P. 143. *Donatio XX. Manent. ad Cetwuda &* æt Hilbeꞃ *Æthelmaro Præsidi, per* Eadredum *Regem A. D* 949. *Anno Regni* 3.
3. P. 145. *Donatio 3 Cassatorum in Beorthun cuidam Vasallo nomine Ælfwine, per* Eadredum *Regem, A D.* 952.
4. P. 147. *Restitutio. XX. Mansiuncularum Æthelwaldo Abbati & Monasterio S. Mariæ de Abbandune, per* Eadwigum *Regem, A D.* 956. *Indict.* 14.
5. P. 149. *Donatio 20 Hidarum* æt Tadmæꞃton *S. Mariæ & Cœnobio Abbandunensi, per* Eadwigum *Regem A D.* 956. *Indict.* 14.
6. P. 155. *Concessio 25 Mansarum* æt Cifantea, *cuidam fideli ministro nomine Wulfrico, per* Eadredum *Regem A D* 951. *Indict.* 9.
7. P. 159 *Donatio 5 Mansarum* æt Stowe . . . . . *Byrhtelmo, per* Eadwigum *Regem. A. D.* 956. *Indict.* 14.
8. P. 161. *Concessio 5 mans. in Tadmertun cuidam fideli, nomine Beorhtnoth, per* Eadwigum *Regem. A. D.* 956 *Indict.* 14.
9. P. 167. *Donatio 25 Cassatorum* æt *Pifhidan, Ecclesiæ B Mariæ at Abbandune, per* Eadgarum *Regem, A. D* 968.
10. P. 169. *Donatio 15 Cassatorum* æt Cyꞃne *Eccles. B. Mariæ at Abbandane, per* Æthelredum *Regem. A D.* 929 *Indict.* 14. (12.)
11. P. 171. *Carta Æthelstani Regis de Terris in Dumoltan, Ecclesiæ* (*Abbandunensi*) *restitutis, per* Eadgarum *Regem.*
12. P. 175. *Donatio 2 mans. & dimid. at Dumaltun, cuidam Ministro nomine Wlfrich, per* Æthelredum *Regem, A D.* 995. *Indict.* 8. *Annoque regni* 17.

Harum Cartarum Autographa D. Henr. Talboto *describenda exhibuit* D. Owenus, *qui ea omnia* (*ut videtur*) *collegerat post Monasterii Abbandunensis Destructionem ad quod pertinebant.*

V. *Sequuntur Apographa aliarum Cartarum, præsertim Fundationum Monasteriorum, scil.* Derham, Eovesham, Egnesham, Dernhale, *Ecclesiæ Cathedralis* Norwicens. Eliens. Exoniens. *Monasterii de* Bello, *cum aliis Cartis quæ pertinebant ad Monasterium de* Burton *super Trentam,* Feuersham, Thorney, S. Edmundi *de Bury,* S. Augustini *Cantuar, &c. quæ omnia Latine tantum exhibentur.*

Miscellanea. M. *Cod Chartaceus, in quo scribuntur, jubente, ut videtur, Reverendissimo* Matthæo Parkero *Archiep Cantuariens, è Cod quem ille Bibliothecæ Publicæ Cantabrigiensi legavit*

I. Ad

I. Ad Scripturarum lectionem exhortatio.

Incip. Theo rædinȝ haliȝra Ȝeƿrite iſ ontnaƿenýſ ƿæſ ƿecan eadiȝnýſſe.

II. *Pars prior libri Geneseos Saxonicè 25 Capita complectens, cui præmissa est* Ælfrici *Epistola nuncupatoria, quæ sic*

Incip. Ælfric Munuc ȝret Æþelƿeard Ealdorman eadmodlice.

Cod. membr. & antiquus, quem haud ita pridem vir el. Daniel Rogersius huic bibliothecæ dono dedit; in eo habentur Anicii Manlii. T. S. Boethii libri de Consol. Philosophiæ, *quorum primus, & pars lib. secundi, tam in Textu, quam in Margine glossatur Saxonicè.*

Cod. membr. circa tempora Caroli Calvi Francorum Regis scriptus. & ab eodem cl. viro D R. huic Bibl. donatus. Continet autem Aurelii Prudentii Poemata, *quibus sparsim scribuntur nonnulla verba Saxonica.*

O 6. *Cod membr. in Quarto in quo continetur Psalterii* D. Hieronymi *Gallici versio Metrica lingua veteri Anglica. loco speciminis hujusce Versionis, sit Psalmus, cui Titulus* Iubilate, *sive Centesimus.*

Murþes to God al erþe þæt es
Serues to louerd in fames.
In go ýhe at in his sihe
In gladnes þæt is so brihe.
Whites þæt Louerd God is he ðus
He us made and our self noht us.
His folk and shep of his fode
In gos his yhates þæt are gode.
In Schrift his porches belue.
In Ympnes to him ýhe schriue.
Herýhes his name for Louerd is hende.
In at his merci do in strende and strende.

R. 11. *Cod membr in Octavo, in quo habetur Historia Poetica, lingua veteri Anglicana, ex libris Geneseos & Exodi desumpta: quæ sic*

Incip. Man og to luuen ðat Rimes ren.
The wissed ƿel ðe logede men.
Hu man may him ƿel loken
Thog he ne be lered on no boken.
Luuen God and serven him ay
For he it hem ƿel gelden may.
And to alle Cristenei men.
Boren pais and luue by tƿem.
Than sal him almighti luuven.
Here by neðen and ðund abuuen.
And giuen him blisse and soules reste.
That him sal eauermor lesten.
Ut of Latin ðis Song is dragen,
On Engleis speche on soðe sagen.
Cristene men ogen hen so fagen.
So fueles arn quan he it sen dagen.
Than man hem telled soðe tale.
Wid londes speche and ƿordes smale.
Of blisses dune of sorƿes dale
Quhu Lucifer ðat deuel dƿale.
And held hem sperd in helles male.
Til God frid him in manliched.
Dede mankinde bote and red.
And unspered al ðe fendes sped.
And halp ðor he sag mikel ned.
Biddi hie singen non oðer led.
Thog mad hie folgen idel hed.
Fader God of alle ðhinge
Almightin Louerd hegest Kinge,
Thu giue me seli timinge
To thau men ðis ƿerdes biginninge.
The Lauerd God to ƿurðinge
Queðer so hic rede or singe.

L. 15. *Codex membranaceus & antiquissimus in Quarto, (sed quod dolendum, initio mutilus,) in quo, majoribus & rotundioribus litteris Romanis scribuntur Evangelia quatuor Latine, secundum versionem D. Hieronymi: haud tamen absque majoris momenti Lectionibus ab Editione Vulgata discrepantibus. De hoc autem Codice notandum est, eum ab aliis antiquissimis Codicibus, quos in Anglia scriptos esse constat, cum quoad membr. faciem, tum quoad Atramenti Colorem, tum denique quoad Litterarum ductum, maxime differre.*

Quæ quidem cum aliis infra dicendis rationibus faciunt ut credam hunc Codicem unum esse eorum, quos ad Augustinum Anglorum Apostolum, & primum Dorobernensium Archiepiscopum Mille & centum adhinc Annis, misit Gregorius Magnus *Papa Romanus. De libris ab eo in Angliam missis, consulat eruditus Lector Joannem Diaconum in vita Gregorii Mag. cap. 37. & Bed. Hist. Eccles. Lib 1. Cap. 29*

I. *Hunc Cod. quondam ad Abbatiam S. Augustini Cantuariæ pertinuisse, ante septingentos annos fidem facit Conventio Saxonice scripto (paulo ante Initium Evangelii sec. D. Marcum) quæ facta fuit inter* Wulfricum *Abbatem (qui floruit A D. 949. &* Ealdredum *Lifingi filium; his verbis.* ✠ In nomine Dni̅ nr̅i Ihu̅ Xpi̅. Her ƿputelað on þiſum Ȝeƿrite hu Wulfric Abb. ⁊ Ealdred Lifinȝeſ ſunu þæſ ðeȝneſ ƿæron ſammæle ymbe þæt land æt Clife þæt he ȝebeh ƿor Godeſ eȝe. and ƿor Scſ̅ Auȝuſtinuſ. and ƿor hýſ ƿreonda mýnegunge. mid lande into Sce̅ Auȝuſtine. ⁊ ælce ȝeare ſýld on Scſ̅ Auȝuſtinuſ Mæſſe-dæȝ. I. pund to ȝeſƿutelunȝa. and æfter hýſ dæȝe. gange þæt land into Sce̅ Auȝuſtine ſƿa ȝeƿerud ſƿa hýt þonne býð. Thireſ ýſ to ȝeƿitneſſe. ſe Hired æt Sce̅ Auȝuſtine. and ſe æt Xpeſ̅ Cýrcean. ⁊ Lifing hiſ fæder. ⁊ Sifeard. and Sired hiſ broðor. and Wulfſtan æt Sealt-ƿuda. and oðer Wulfſtan. and þiſ ſý ȝedon ƿor Sifer ð. and ƿor hiſ offpринȝ to hyra ſaƿle ðearfe á butan ende. Amen.

II. *Verum ad calcem Evangelii sec. D Matthæum, habetur Testamentum* Eathburgæ *(in quo recitantur quæ Legavit Monasterio S. Augustini) ante annos octingentos scriptum. Quod quidem Testamentum publicavit D. Georgius Hickesius in Dissertatione sua Epistolari.*

Huic Testamento Testes subscripserunt Dpihtnoð Abb̅. Pr̅. and Oſmund Prb̅. Æþelred Pr̅. Wynbere Diacon. Beahmund. Cenheard. Hýſe. Abba, &c. *& in Annalibus Abbatiæ S. Augustini, Ms. in Bibl. Aulæ S. Trinitat. Cantabr extat series Abbatum ejusdem Monasterii, à Petro primo Abbate, A. D. 598. Latine scripta, in qua ad Ann. Dom. 844. cernitur nomen* Diernodi, *(male scriptum ut videtur pro Drihtnotho) cui successit* Winherus *A. D. 863. cui etiam successit* Bewmundus *(rectius* Beahmundus*) A D. 866. qui quidem Wynherus & Beahmundus in Testamento memorantur.*

CODD. ANGLO-SAXONICI BIBLIOTHECÆ PUBLICÆ CANTAB.

COD *membr. paulò post conquisitionem Angliæ, ut videtur, scriptus, cujus fronte habetur hæc Adnotatio.* Sum Academiæ Cantabrig. Quem olim fraude abreptum, è Bibliotheca Publica, restitui curavit Abrahamus Whelocus: *in eo continentur*

Ælfrici Grammatica, *sive* Excerptiones ex Prisciano Minore vel Majore.

Notandum vero, hoc in Cod. Gloss. pene totum desiderari.

Cod membr. paulo ante victoriam Normannicam, ut videtur, exaratus. Ad frontem ejus habetur hæc Adnotatio, **This booke was bequethed by the Right Reverend Father Mathewe Archbyshoppe of Canterburye to Sr Nicholas Bacon Knight Lord Keeper, &c. Who do give the same to the Universitie of Cambridge** Anno 1574.

In eo autem inveniuntur

Orationes & Preces ante Psalterium.

I. Psalterium *S. Hieronymi* Romanum, *cum interlineari versione Saxonica. Notandum vero, quod in hoc Cod Textus Latinus Nigro; Versio Saxonica, Rubro; Tituli Viridi scribuntur colore.*

Specimen Versionis Saxonicæ sit Psalmus ille qui dicitur JUBILATE.

ƿynsumiað Gode eall eorðe þeowiaþ Drihtne on
Iubilate Deo omnis terra. servite Domino in

blisse Ingað on gesihðe his on ƿynsumnysse.
letitia. Intrate in conspectu eius in exultatione.

witaþ ge ðæt Drihtyn he ys God. he worhte us
Scitote quod Dominus ipse est Deus. ipse fecit nos

7 nalys we usic. ƿe soþlice folc his 7 sceap
et non ipsi nos. nos autem populus eius et oues

læswa his ingað gatu his on andetnysse
pascuæ eius. Intrate portas eius in confessione.

cafyrtunys his on ymenum andetnysse herigað
atria eius in ymnis confessionum Laudate

naman his forðon ƿynsum ys Drihten on ecnyssenomen eius quoniam suauis est Dominus. in eter-

se mildheortnysse his 7 oð on ƿorulde ƿo-
num misericordia eius. et usque in seculum se-

rulde soðfæstnysse his.
culi ueritas eius.

II. *Sequuntur Cantica sacra, ex quibus* Canticum *Isaiæ*, Canticum Annæ, Canticum Moysis, Canticum Abbacuc, Canticum Moysis ad filios Israhel, Canticum trium puerorum, Magnificat, Canticum Zachariæ, & Quicunque vult *exhibentur Latinè & Saxonicè; reliqua, una cum pluribus Precibus, Latinè tantum. Notandum vero, in Litania extare hæc verba:* Ut Archiepiscopum nostrum, & omnem Congregationem illi commissam in sancta Religione conservare digneris, te rogamus: *quibus pene inducor ut credam hunc Cod. olim pertinuisse ad Ecclesiam Christi Salvatoris Cantuariæ.*

Cod. membr. in fol. min. circa tempus Conquisitionis Angliæ scriptus, in quo habentur

I. *Evangelia quatuor Anglo-Saxonicè, iis Rubricis insignita, quas ex hoc Cod. sumptas Oxoniensi,* Matthæo Parkero, *ut videtur, jubente, inscripsit nonnullus Saxonice eruditus. De hoc Cod sic scribit Cl.* Mareschallus, *in Observatt. in vers. Anglo-Sax.*

Pag 490. Cantabrigiensis & Hattonianus ut plurimum inter se conspirant, sed ab aliis duobus (Oxon. & Benedict.) sæpissime variant dialecto. Horum autem, inferius, ut opinor, seculum redolentium, Cantabrigiensem habui longè politissimum.

II. Pag. 344. *Gesta Salvatoris nostri, sive* Pseudo-Evangelium Nichodemi.

Incip. On þære halgan ðrynnysse naman. Her onginnað þa gedonan þing þe be urum Hælende gedone wæron. eal swa Theodosius se mæra Casere hyt funde on Hierusalem on þæs Pontiscan Pilates Dom-ærne. eall swa hyt Nychodemus awrat. eall myd Ebreiscum stafum. on manegum bocum þus awryten.

Hunc Tractatum ex hoc Cod. descripsit Cl. Junius, quem deinde cum exemplari Cottoniano contulit. Tandem vero, sc. A. D. 1699. Apographum Junianum Oxoniæ Edidit, cum variantibus Cottonianis Cod. Lectionibus, ad calcem Heptateuchi, amicus noster Edwardus Thwaitesius *Coll. Reg. Soc.*

III. Nathanis Judæi *Legatio Fabulosa ad Tiberium Cæsarem.*

Incip. On Tiberius dagum þæs miclan Caseres hyt gelamp hynnan lytlum fyrste æfter þam þe ure heofenlica Hlaford ahangen wæs. Hyt wæs þæt sum æþele man wæs. þæs nama wæs Tyrus. and he wæs on æquitania-rice Cyning under Tyberie þam Casere. 7 he wæs oftost winigende on þære Ceastre ðe wæs genemned Lybie.

Expl. And [illegible]berius hyne sylfne geeaðmedde. 7 se hreofla þe him ær lange on wæs. weard þa sona nyðer afeallen. þæt hys lychama wæs swa clæne swa hyð geonges cildes. and he sona gelyfde and weard gefullod and eall hys hyred. and eall folc ðe hym under geþeodd wæs. on naman ures Drihtnes Hælendes Cristes. þam sig wuldor 7 wurðmynt a in ealra worulda woruld. AMEN.

VI. *Manumissio* Reinoldi *cujusdam, in hac Formula.* Her cið on ðissere Bec. þæt Alwric se Canonica of Execestre alysde Reinold. at Herberdi. and at his Cilden. 7 at geal hira ofspringe mid. II. sceill. 7 Alwric hine clipað freon and sacclesa tune and of tune. for Godes lute. and ðis is seo gewitnesse. Ioanne Alwrices sune. 7 Nicole. and Ailric. and Randolf. Alword cild. Orð n Cloveles sun. Ricard a Paules frere. and Ricard Theod.

Reliqua abscinduntur.

Fronte Cod. habentur hæc quæ sequuntur Inscriptiones.

Hunc textum Euangeliorum dedit Leofricus Ep̄s æcclesiae Sci̅ Petri Apostoli in Exonia. ad utilitatem successorum suorum - - - - - - - - - - - - - -

Thas Boc Leofric b̄ gef Sc̄o Petro. and eallum his æfter-gengum into Exanceastre Gode mid to ðenienne - - - - - - - - - - - - - - - - - -

Manu autem neoterica, Hunc Codicem Evangeliorum Gregorius Dodde, Decanus Ecclesiæ exoniens. cum assensu fratrum suorum Canonicorum dono dedit Matthæo Cantuariensi Archiepiscopo, qui illum in hanc novam formam redigi & ornari curavit. 1566.

In superioribus Locuxis Anathemata, quæ Librarum Inscriptionibus Leofricus adjunxerat, nonnullas sibi male conscius, temeraria manu, abrasit. Hic obiter non possum non notare, quod ad calcem Codicis Bibl. Bodl. qui inscribitur NE. A 4. 1. nonnulla SS Augustini & Ambrosii Opera continentis, subjiciuntur hæc verba.

Hunc librum scripsit Frater Willm̄s de Wodecherche Laicus, quondam conversus, Pontis Roberti, cujus anima in pace requiescat. Amen.

Liber S. Mariæ de Ponte Roberti, qui eum abstulerit, aut vendiderit, vel quolibet modo ab hac domo alienaverit, vel quamlibet ejus partem absciderit, sit Anathema Maranatha. Amen.

Aliena manu. Ego Johannes Exon̄ Epus̄, nescio ubi est domus prædicta, nec hunc librum abstuli, sed modo legitimo adquisivi.

Hic fuit Joannes Grandisonus Exoniensis Episcopus, qui floruit circa A. D. 1327.

Cod.

Cod. membr. in fol. min. circa conquisitionem Angliæ eleganter scriptus. in eo continetur

Bedæ Presbyteri *Historia Ecclesiastica gentis Anglorum, Saxonice versa ab Ælfredo Rege.*

Hunc Cod. præcipue secutus est in sua Editione Abrahamus Whelocus, *ut ipse dicit in Præfatione.*

Inseruntur quamplurimis in locis, verba Latina & Anglica, ut in aliis Codd. Saxonice scriptis, ab iis qui literarum Saxonicarum studio operam suam navabant.

Cod. membr. in fol. paullo ante Conquisitionem Angliæ eleganter exaratus, in quo continetur

I. Gregorii Magni *Papæ de Cura Pastorali libb. 4. Paraphrastice ab Ælfredo Rege in linguam Saxonicam versi.*

II. *Præfatio Regis, cum Poemate quod illam sequitur, in quo Liber per Prosopopœiam Lectorem adloquitur ex Saxonico Latine versa, per neotericum quendam, forte Guil. Lambardum.*

III. *Ad calcem Cod. habentur Epistolæ binæ originales à reverendo viro* Joanne Juello *Episcopo Sarisburiensi ad Reverendiss. Matthæum Parkerum Archiepiscopum Cantuariensem datæ, quas in tantorum virorum memoriam hic inserere placuit.*

1. My dewtie most hombly premised, with like thankes for your Graces great gentlenesse, at my late beinge there, it may plense your Grace to understand, that accordinge to my promisse I have ransacked oure poore Librarie of Sarisburie and have founde nothing worthy the sadinge, savinge onely one booke written in the Saxon tongue, whiche I minde to sende to your Grace by the nexte convenient messenger. The booke is of a reasonable bignesse, wel neare as thicke as the Communion booke. Your Grace hathe three or foure of the same sise. It may be Alfricus for all my Coninge. But your Grace will soone finde what he is. Other certaine bookes there are of Rabanus and Anselmus, but as common, so also litle woorthe. If I had any leasure I would send your Grace the Titles of al. But as nowe I am entring into the Visitation of my Diocese. By the waye, if I may learne of any Antiquities, I wil doo your Grace to understande. Thoo I humbly take my leave, from. Sar. 15. Januar. 1568.

Your Graces most humble

Jo. Sarum.

2. After my most humble Commendations, beeing nowe newly returned from the Visitation of my Diocese, and having this convenient messenger, I thought it my dewtie to perfourme my promisse. And therefor have sente your Grace that hidden treasure that we had in our Librarie. Whether it be Alfricus or no, or what mattre it conteinethe, your Grace wil soon Judge. I have made enquirie for sutche Antiquities, as I have passed through my Clergie in this Visitation, but as yet I can finde nothinge. If there be any thinge founde I shal have understandinge of it. I wil not forgeate to write to M. Bullinger. And if your Grace shal otherwise commande me to ought els, I am alwaies ready. Thus I humbly take my leave, from Sar. 31. Januar. 1568.

Your Graces most humble

Jo. Sarum.

Hoc in Cod. Epistola sive Præfatio Ælfredi Regis ad Wulfsigum Schireburnensem Episcopum inscribitur; veroque simile est, hunc Cod. ex illo ipso Autographo fuisse descriptum, quem cum pugillari ad Schireburnensem Ecclesiam misit ille Translator Regius, sicut promiserat in eadem Præfatione.

† Vid. Gul Malmesb. de gestis Regum Angl. lib. II.

Cod membr. antiquum, & optimæ notæ in Quarto majori, quondam Ecclesiæ Exoniensis, & in Leofrici Episcopi Donatione (de qua vid. supra, pag. 80) hoc Titulo designari videtur. Ful Spel-boc Wintreſ ⁊ Sumereſ. *ab Abrahamo Wheloco dictus* Liber Homiliarum Catholicarum, *qui etiam ex hoc Cod. multa sumpsit lectu non indigna. In eo continentur varia* Ælfrici *clarissimi scriptoris opera, quæ hoc Ordine sequuntur.*

Pag. 1. INCIPIT PRÆFATIO HUIUS LIBRI IN NOMINE DNI.

Ego Ælfricuſ alumnuſ Athelwoldi benevoli & venerabiliſ præsuliſ salutem exopto Domno Archiepiscopo Sigerico in Domino. Licet temere vel præsumptuose, tamen transtulimuſ hunc codicem ex libriſ Latinorum, scilicet sanctæ Scripturæ in nostram consuetam sermocinationem, ob ædificationem simplicium qui hanc norunt tantummodo loqutionem sive legendo sive audiendo. Ideoque nec obscura posuimuſ verba, sed simplicem Anglicam, quo faciliuſ possit ad cor pervenire legentium vel audientium. ad utilitatem animarum suarum. quia alia lingua nesciunt erudiri, quam in qua nati sunt. Nec ubique transtulimuſ verbum ex verbo, sed sensum ex sensu, cavendo tamen diligentissime deceptivos erroreſ, ne inueniremur aliqua Hæresi seducti seu fallacia fuscati. Hoſ namque auctoreſ in hac explanatione sumus sequuti, videlicet Augustinum Hipponensem, Hieronimum, Bedam, Gregorium, Smaragdum, & aliquando Haymonem; horumdemque auctoritaſ ab omnibus Catholicis libentissime suscipitur. Nec solum Evangeliorum tractatuſ in isto libello exposuimuſ: verum etiam sanctorum Passioneſ vel Vitaſ, ad utilitatem Idiotarum istius gentis. Quadraginta sententias in isto libro posuimus, credenteſ hoc sufficere posse per annum fidelibus, si integre eis à ministriſ Domini recitentur in Ecclesia. Alterum vero librum modo dictando — habemus in manibus, qui illos tractatuſ vel Passiones continet, quos iste omisit. Nec tamen omnia Evangelia tangimus per Circulum anni: sed illa tantummodo quibus speramuſ sufficere posse simplicibus ad animarum emendationem, quia seculareſ omnia nequeunt capere, quamviſ ex ore doctorum audiant. Duoſ libroſ in ista Translatione facimus; persuadentes, ut legatur unuſ per Annum in ecclesia Dei. Et alter Anno sequenti ut non fiat tedium - - - legentibuſ. Tamen damus licentiam si alicui meliuſ placet, ad unum Librum amboſ ordinare. Ergo si alicui displicet, primum (in) Interpretatione, quod non semper verbum ex verbo, aut quod breviorem explicationem quam tractatuſ Auctorum habent, sive quod non per ordinem Ecclesiastici Rituſ omnia Evangelia tractando percurrimuſ: condat sibi altiore Interpretatione librum, quo modo intellectui ejuſ placet; tantum obsecro, ne pervertat nostram Interpretationem, quam speramus ex Dei gratia, non causa jactantiæ, nos studiose sicuti valuimus Interpretari. Precor modo obnixe almitatem tuam, mitissime pater Sigerice, ut digneriſ corrigere per tuam industriam, si aliquoſ nævoſ malignæ hæresis, aut nebulosæ fallaciæ in nostra Interpretatione reperieſ. Et adscribatur dehinc hic Codicilluſ tuæ auctoritati, non utilitati nostræ despicabiliſ personæ. Vale in Deo omnipotenti jugiter. Amen.

PRAEFAATIO.

Ic Ælfpic Munuc ⁊ Mæſſe-pneoſt ſpa ðeah pacene þonne ſpylcū habum gebypige. peapð aſend on

Æðelredes dæge Cyninges fram Ælfeage Biscope Aðelwoldes æft-gengan to sumum Mynstre þe is Cernel gehaten þurh Æðelmæres bene þæs þegenes. his gebyrd and goodnys sind gehwær cuþe. þa bearn me on mode ic truwige ðurh Godes gife. þæt ic ðas Boc of Ledenum gereorde to Engliscre spræce awende. na ðurh gebylde micelre lare. ac forðan þe geseah and gehyrde mycel gedwyld on manegum Engliscum bocum. ðe ungelærede menn ðurh heora bilewitnysse to micclū wisdome tealdon. ⁊ me ofhreow þæt hi ne cuðon ne næfdon þe Godspellican lare on heora gewritū. buton ðam mannū anū ðe þæt Leden cuðon. and buton þam bocū ðe Ælfred Cyning snoterlice awende of Leden on Englisc. ða synd to hæbenne. For þisum antimbre ic gedyrst læht on Gode truwiende þæt ic þas gesetnysse underfangn. and eac forðam ðe menn behofiað godre lare swiðost on þisum timan þe is geendung þyssere worulde. ⁊ beoð fela frecednyssa on mancynne ær ðan þe se ende becume. swa swa ure Drihten on his Godspelle cwæð to his leorning-cnihtum. Thonne beoð swilce gedrecednyssa swilce næron næfre ær fram frymðe middan geardes. Manega lease Cristas cumað on minū naman cweðende ic eom Crist. ⁊ wyrcað fela tacna. and wundra to bepæcenne man-cynn. ⁊ eac swylce þa gecorenan men gif hit gewurþan mæg. ⁊ butan þe ælmihtiga God ða dagas gescyrte. eall mennisc forwurde. ac for his gecorenum he gescyrte ða dagas. Gehwā mæg þe eaðelicor ða toweardan costnunge acuman ðurh Godes fultū. gif he bið þurh boclice lare getrymmed. forþan ðe ða beoþ gehealdene þe oð ende on Geleafan ðurhwuniað. Fela gedrecednyssa and earfoþnyssa becumað on þyssere worulde ær hire geendunge. and þa synd þa fyrdelas þæs ecann forwyrdes on yfelū mannū þe for heora man dædum siððan ecelice ðroriað on ðæres weartan helle. Thonne cymð se Antecrist se bið mennisc mann ⁊ soþ Deofol swa swa ure Hælend is soðlice mann. and God on anū hade. And se gesewenlica Deofol þonñ wyrcð ungerima wundra. ⁊ cwyþ þæt he sylf God beo. ⁊ wile neadian man-cynn to his gedwylde. ac his tima ne bið na langsum. forðan ðe Godes grama hine fordeð and ðeos weoruld bið siððan geendod. Crist ure Drihten gehælde untrume and adlige. and þes Deofol þe is gehaten Antecrist. þæt is gereht ðwyrlic Crist. alecaþ ⁊ geuntrumaþ ða halan. and nænne ne gehælð swa untrumnyssū. buton þam anū þe he sylf ær awyrde. He and his gingran awyrdað manna lichaman digellice ðurh Deofles cræft. ⁊ gehælað hi openlice on manna gesihþe. ac he ne mæg nænne gehælan þe God sylf ær geuntrumode. He neadað þurh yfelnysse þæt men sceolon bugan fram heora Scyppendes geleafan to his leasungū. se ðe is ord ælcere leasunge and yfelnysse. Se ælmihtiga God geðafað þam arleasan Antecriste. to wyrcenne tacna ⁊ wundra. and ehtnysse to feorþan healfan geare. forðan þe on ðam timan bið swa micel yfelnyss ⁊ ðwyrnys betwux man-cynne. ðæt hi wel wyrðe beoð þære deoflican ehtnysse to ecum forwyrde þam þe him onbugað. and to ecere myrhðe þam þe him þurh geleafan wiðcweðað. God geðafað eac þæt his gecorenan ðegenas beon aclænsade fram eallū synnū ðurh þe ormætan ehtnyssa. swa swa gold bið on fyre afandod. Tha ofslihð se Deofol ðe him wiþstandað. ⁊ hi þonñ farað mid halgum martyrdome to heofenan rice. Tha þe his leasungū gelyfað þam he ar . . æð. ⁊ hi habbað syððan þe ecan wite to edleane heora gedwyldes. Se arleasa deð þæt fyr cymð ufan swilce of heofonū on manna gesihþe. egswilce he God ælmihtig sy. ðeah gewald heofenas ⁊ eorþan. ac þa Cristenan sceolon beon þonñ gemyndige. hu se Deofol dyde ða ða he bæd æt Gode þæt he moste fandian Iobes. He gemacode ða þæt fyr come ufan swilce of heofenū. ⁊ forbærnde ealle his sceap ut on felda. and þa hyrdas samod. buton anū þe hit him cyðan sceolde.

Ne sende se Deofol ða fyr of heofenū. þeah ðe hit ufan come. forðan þe he sylf næs on heofonū. syððan he for his modignysse of aworpen wæs. Ne eac se wælhreowa Antecrist næfð þa mihte þæt he heofenlic fyr asendan mæge. ðeah ðe he þurh Deofles cræft hit swa gehiwige. Bið nu wislicor ðæt gehwa ðis wite ⁊ cunne his geleafan. sealde hwa ða micclan yrmðe gebidan sceole. Ure Drihten bebead his Discipulum þæt hi sceoldon læran ⁊ tæcan eallū þeodū ða ðing þe he sylf him tæhte. ac ðæra is nu to lyt. ðe wile wel tæcan. ⁊ wel bysnian Se ylca Drihten clypode þurh his witegan Ezechiel. Gif þu ne gestentst þone unrihtwisan ⁊ hine ne manast þæt he fram bis arleasnysse gecyrre. ⁊ lybbe. þonñ swelt se arleasa on his unrihtwisnysse. ⁊ ic wille ofgan æt ðe his blod þæt is his lyre. Gif ðu ðonñ þone arleasan gewarnast. ⁊ he nele fram bis arleasnysse gecyrran þu alysdest ðine sawla mid þæra mynegunge ⁊ se arleasa swylt on his unrihtwisnysse. Eft cwæð se Ælmihtiga to þe witegan Isaiam. Clypa and ne geswic ðu. ahefe ðine stemne swa swa byme. and cyð minū folce heora leahtras. ⁊ Iacobes hirede heora synna. For swylcū bebodū wearþ me geðuht þæt ic wære unscyldig wið God. gif ic nolde oðrū mannū cyðan oþþe þurh tungan. oððe þurh gewritu þa Godspellican soþfæstnysse þe he sylf gecwæð. ⁊ eft halgum lareowū onwreah. For wel fela ic wat on þisū earde. gelæredran þonñ ic sy. ac God geswutelað his wundra ðurh þone ðe he wile. swa swa Ælmihtig wyrhta. He wyrcð his weorc þurh his gecorenan. na swylce he behofige ures fultumes. ac þæt we geearnion þæt ece lif þurh his weorces fremminge Paulus se Apostol cwæð. We synd Godes gefylstan. ⁊ swa ðeah ne do we nan ðing to Gode. buton Godes fultume. Nu bydde ic and halsige. on Godes naman gif hwa þas Boc awritan wylle. þæt he hi geornlice gerihte be ðære bysene. þylæs þe we þurh gymelease writeras geleahtrode beon. Mycel yfel deð se ðe leas writ. buto he hit gerihte. swylce he gebringe þe soðan lare to leasum gedwylde. forþi sceal gehwa gerihtlæcan þæt. þæt he ær to woge gebigde gif he on Godes dome unscyldig beon wile. Quid necesse est in hoc codice capitula ordinare. cu prediximus quod. xl. sententias in se contineat. excepto quod Æþelwerdus dux uellet habere. xl. quattuor in suo libro.

P. 5. INCIPIT LIBER CATHOLICORV̄ SERMONVM ANGLICAE IN AECCLESIA PER ANNVM RECITANDI.

I. SERMO DE INITIO CREATVRÆ. AD POPVLVM QVANDO VOLVERIS.

Incip. An angin is ealra þinga. þæt is God ælmihtig. he is ordfruma ⁊ ende. *Vide supra, pag.* 1.

P. 13. II. VIII. KL̄. IAN. SERMO DE NATALE DNI.

Incip. We willað to trymminge eowres geleafan. eow gereccan þæs Hælendes acennednysse. *Vide supra, pag.* 19.

P. 19. III. VII. KL̄. IAN̄. PASSIO BEATI STEPHANI PROTOMART̄.

Incip. We rædað on ðære Bec þe is gehaten Actus Apostolorum. *Vide supra, pag* 9.

P. 25. IV. VI. KL̄. IAN. ASSVMPTIO SCĪ JOHANNIS APOSTOLI.

Incip. IOHANNES. Se Godspellere Cristes dyrling wearð on ðysum dæge. *Vide supra, pag.* 9.

P. 33. V. V. KL̄. IAN. NATALE INNOCENTIVM INFANTVM.

Incip. Nu to dæg Godes Gelaþung geond ealne ymbhwyrft mærsað. *Vide suprà, pag.* 10.

P. 39.

P.39. VI. KL. IAN. OCTABAS ET CIRCUMCISIO DNI NRI.

Incip. Se Godspellere Lucas belæc ðis dæghwamlice Godspel mid feawum wordum. *V. supra, pag.* 10.

P. 45. VII. VIII. ID. IAN. EPIPHANIA DNI.

Incip. Men ða leofostan. nu for feawū dagū we ofer-rædden þis Godspel ætforan eow. *Vide supra, pag.* 10.

P. 52. VIII. DOM. III. POST EPIPHANIA DNI.

Cum descendisset Ihs de monte, secute sunt eum turbe multe. & Reliq.

Incip. Matheus se eadiga Godspellere awrat on þis-sere Godspellican rædinge. *Vide supra, pag.* 10.

(*Ex hoc sermone quadam edita sunt per Whel. Hist. Eccles. Bed. p.* 64.)

P. 58. IX. IIII. NON. FEB. IN PURIFICATIONE SCÆ MARIÆ.

Postquam impleti sunt dies purificationis Mariæ. & Reliqua.

Incip. God bebead on þære ealdan æ. ⁊ het Moyses þone Heretogan. *Vide supra, pag.* 11.

P. 65. X. DOMINICA IN QUINQUAGESIMA.

Adsumpsit IHC. XII. discipulos suos. & Rel.

Incip. Her is geræd on þissū Godspelle þe we nu gehyrdon of ðæs Diacones muðe. *V. sup. p.* 12.

P. 71. XI. DOMINICA PRIMA IN QUADRAGESIMA.

Ductus est IHC in desertum à Spū. ET RELIQUA.

Incip. Ic wolde eow trahtnian þis Godspel ðe man nu beforan eow rædde. *Vide supra, pag.* 31.

P. 77. XII. DOMINICA IN MEDIA QUADRAGESSIMA.

Abiit Ihs trans mare Galileæ. & Reliqua.

Incip. Se hælend ferde ofer ðe Galileiscan sæ. ðe is gehaten Tyberiadis. *Vide supra, pag.* 32.

P. 81. XIII VIII. KL. APREL. ANNUNTIATIO. S. MARIAE.

Missus est Gabrihel Angelus. Et Reliq.

Incip. Ure se ælmihtiga Scyppend se ðe ealle ge-sceafta buton ælcon antimbre. *Vide supra, p.* 11.

P. 88. XIIII. IN DOMINICA PALMARUM.

Cum adpropinquasset Ihs Hierosolimis, & venisset Bethfage ad montem Oliveti. & Rel.

Incip. Cristes ðrowung wæs geræd nu beforan us. ac we willað eow secgan. *Vide supra, pag.* 19.

P. 94. XV. DOM. SCE PASCHÆ.

Incip. Oft ge gehyrdon embe ðæs Hælendes Æ-rist. *Vide supra, pag.* 13.

P. 99. XVI. DOM. PRIMA POST PASCA.

Cum esset sero die illo. una Sabbatorum. & Rel.

Incip. Æfter ðæs Hælendes ærijte wæron his Di-scipuli belocene. *Vide supra, pag.* 14.

P. 103. XVII. DOM. II. POST PASCÀ.

Dixit IHC Discipulis suis. Ego sum pastor bonus. & Reliqua.

Incip. This Godspel ðe nu geræd wæs. cwyð þæt se Hælend cwæde be him sylfum. *V. sup. p.* 14.

P. 106. XVIII. IN LETANIA MAIORE.

Incip. Thas dagas synd gehatene Letaniae. þæt sint Gebed-dagas. *Vide supra, pag.* 1.

P. 112. XIX. FR. III. DE DOMINICA ORATIONE.

Incip. Se Hælend Crist syððan he to ðisū life com. ⁊ man wearð geweaxen. *Vide supra, pag.* 2.

P. 119. XX FR. IIII. DE FIDE CATHOLICA.

Hujus pars maxima per Whelocum edita, cum vers. Lat. p. 41. Cetera, p. 420. *Bed.* H. E.

Incip. Ælc Cristen man sceal æft rihte cunnan ægðer ge his pat or. ge his Creden. *Vide supra, pag.* 2.

P. 127. XXI. SERMO IN ASCENSIONE DNI.

Primum quidem Sermonem feci. & reliq.

Incip. Lucas se Godspellere us manode on ðisre Pistol-rædinge. *Vide supra, pag.* 3.

P. 134. XXII. IN DIE SCO PENTECOSTEN.

Incip Fram þam halgan Eastenlican dæge sind ge-tealde fiftig daga. *Vide supra, pag* 3.

P. 141. XXIII. DOMINICA SECUNDA POST PENTECOSTEN.

Homo quidam erat dives. & Rel.

Incip. Se wealdenda Drihten sæde ðis Bigspell his gingrum. *Vide supra, pag.* 3.

P. 146. XXIIII. DOMIN. IIII. POST PENTEC.

Erant adpropinquantes ad Ihm. & reliq.

Incip. Thæt halige Godspel us segð þæt Gerefan ⁊ synfulle men. *Vide supra, pag.* 4.

P. 152. XXV. VIII. KL. IUL. NAT. SCI. IOHANN. BAPT.

Incip. Se Godspellere Lucas awrat on Cristes-bec be acennednysse Iohannes. *Vide supra, pag.* 4.

P. 158. XXVI. III. KL. IUL. PASSIO APOSTOLOR PETRI ET PAULI.

Venit Ihs in partes Cæsareæ Philippi. & reliq.

Incip. Matheus se Godspellere awrat on þære God-spellican gesetnysse. *Vide supra, pag.* 4.

P. 161. XXVII. DE PASSIONE APOSTOLORUM.

Incip. We willað æft ðisū Godspelle eow gerec-can ðæra Apostola ðrohtnunga. *V. sup. pag.* 4.

P. 167. XXVIII. II. KL. IUL. NATALE SCI. PAULI APOSTOLI.

Incip. Godes gelaðung wurðað þisne dæg þam mæ-ran Apostole Paule. *Vide supra, pag.* 4.

P. 174. XXIX. DOMINICA. XI. POST PENTECOSTEN.

Cum adpropinquaret Ihs̄. Hierusalē. & Reliq.

Incip. On sumere tide wæs se Hælend farende to Hierusalem. *Vide supra, pag.* 5.

P. 180. XXX. IIII. IDUS AUGUSTI PASSIO BEATI LAURENTII MARTYRIS.

Incip. On Decies dæge wæs wæl-hreowan Cæseres. *Vide supra, pag.* 16.

XXXI. DE ASSUMPTIONE BEATÆ MARIÆ EX EPL̄A. IERONIMI.

Incip. Ieronimus se halig Sacerd awrat anne Pistol. (*Pars prior hujus Homiliæ restituitur manu Wheloci.*)

P. 192. XXXII. VIII. KL̄. SEPT. PASSIO SCĪ BARTHOLOMEI APL̄I.

Incip. Wyrd-writeras secgað þæt ðry Leodscipas sind gehatene INDIA. *Vide supra, pag.* 17.

P. 202. XXXIII. IIII. KL̄. SEPT̄. DECOLLATIO SCĪ IOHANNIS BAPTISTAE.

Misit Herodes. & tenuit Iohm̄. & Reliq.

Incip. Marcus se Godspellere awrat on Cristes bec. be ðam mæran fulluhtere Iohanne. *Vide supra, pag.* 41.

P. 208. XXXIV. DOM̄. XVII. POST PENTECOSTEN.

Ibat Ihs̄ in civitatem quæ vocatur Naim. Et Rel.

Incip. Ure Drihten ferde to sumere byrig seo is gehaten Naim. *Vide supra, pag.* 6.

P. 212. XXXV. III. KL̄. OCTOB̄. DEDICATIO AECCL̄Æ SCĪ MICHAEL̄ ARCHANGELI.

Incip. Manegum mannum is cuð. seo halige stow Scē Michaheles. *Vide supra, pag.* 24.

Hanc Notam Aspirationis ⊦ *sicuti usurpatur in verbo* MIC⊦AELIS, *& in* PASC⊦A *ad hujus Cod. p.* 103, *in quamplurimis veteribus Codd. Latine scriptis reperi, & in nonnullis Anglo-Saxonicis. Usum ejus indicant fere omnes Grammatici veteres, sicut & alii quidam scriptores celeberrimi. De eo sic dicit* Isidorus Hisp. *Orig. lib.* I. *cap.* 29. *Δασεῖα*, quod interpretatur Aspiratio, id est, ubi H Litera poni debet, tali figura notatur ⊦ A. Gellius *sive* Agellius *etiam, Noct. Att. lib.* 2. *cap.* 3. *dicit*: H Litera, sive illam spiritum magis quam Literam dici oportet. Inserebant eam Veteres nostri plerisque vocibus verborum firmandis roborandisque ut sonus earum esset viridior vegetiorque. Atque id videntur fecisse studio & exemplo linguæ Atticæ. Quinctilianus *lib.* I. *de Instit. Orat.* An rursus, *inquit*, aliæ redundent, præter illam Aspirationis Notam ⊦, quæ si necessaria est, etiam contrariam sibi poscit ⊣. *De his itidem Notis, luculentissime dicit Auctor ille qui vulgo* Bridfrithus *Monachus Ramesiensis esse perhibetur, pag.* 193. Dasia nys na to forgitanne he ys þus getiged Aspiratio. þæt ys H. Gif he ahwar byð forgyten þær he beon scolde. þoñ sceal man hine þus amearkian ⊦. and eft. gif he byð ahwar geset þær he standan ne mæg. þonne sceal man hine þus geðeorfan. ⊣.

Quinetiam Lectorem monere visum est, quod ad hujus Cod. pag. 362. *vocem* PASCHÆ *sic reperi scriptum* PASCAE *littera* H *supra, de more veteri, posita. Nam in supra citato Cap.* A. Gellii, *dicit idem gravissimus Auctor*, Venit nobis in memoriam fidum Optatum multi nominis Romæ Grammaticum, ostendisse mihi librum Æneidos secundum mirandæ vetustatis, emptum in sigillariis xx aureis; quem ipsius Vergilii fuisse credebat, in quo, duo isti Versus cum ita scripti forent,

Vestibulum ante ipsum, primoq; in limine Pyrrhus,
Exultat telis, & luce coruscus aena.

Additum supra vidimus H literam, & AHENA factum. Sic in illo quoque Vergilii versu, in optimis libris invenimus. *Immo, & in Ormi sive* Ormini *Harmonia Evangeliorum, quæ in superioribus memoratur, pag.* 58. *semper inveni* hh *duplicem (nam duplicibus litteris is mirifice fuit delectatus,) super alias literas scriptam.*

P. 220. XXXVI. DOM̄. XXI. POST PENTECOSTEN.

Loquebatur Ihs̄ cum discipulis suis in parabolis dicens; & Reliqua.

Incip. Drihten wæs sprecende on sumere tide to his Apostolum mid Bigspellum. *V. sup. p.* 6.

P. 225. XXXVII. KL̄. NOVEMB̄. NATALE OMNIUM SC̄ORUM.

Incip. Halige lareowas rædon. þæt se geleaffulle Gelaðung þisne dæg. *Vide supra, pag.* 7.

P. 228. XXXVIII. EVANGELIUM.

Videns IHC turbas ascendit in montem. Et Rel.

Incip. Thæt halige Godspel þe nu lytle ær ætforan eow gerædd wæs. *Vide supra, pag.* 8.

P. 232. XXXIX. IX. KL. DEC̄. NATAL̄. SCĪ CLEMEN̄. MAR̄.

Incip. Menn ða leofostan. eower Geleafa biþ ðe strengra. *Vide supra, pag.* 8.

P. 240. XL. II. KL̄. DECEMB̄. NATALE SCĪ. ANDEAE APOSTOLI.

Ambulans IHC juxta mare Galileæ. Et Reli.

Incip. Crist on sumere tide ferde wið þære Galileiscan Sæ. *Vide supra, pag.* 9.

P. 244. XLI. PASSIO EIUSDEM.

Incip. Se apostol Andreas æfter Cristes ðrowunge ferde. *Vide supra, pag.* 9.

P. 247. XLII. DOMINICA PRIMA IN ADVENTUM DNĪ.

Incip. Thyses dæges ðenung 7 ðyssere tide mersung sprecað embe Godes tocyme. *Vide supra, pag.* 8.

P. 250. XLIII. DOMINICA. II. IN ADVENTUM DNĪ.

Erunt signa in sole & Luna & stellis. Et Rel.

Incip. Se Godspellere LUCAS awrat on ðisū dægðerlican Godspelle. *Vide supra, pag.* 8.

P. 256. INCIPIT PRAEFATIO HUIUS LIBRI. IN NOMINE XPĪ OMNIPOTENTIS.

ÆLFRICUS humilis servulus Xpī honorabili & amando Archiepō Sigerico perpetuam sospitatem optat in Dnō. Fateor Almitati tuæ. Domine venerabilis. omnimodis me indignum & quasi superstitiosū quod presumpsi tibi alloqui divinis Sermocinationibus. videlicet per Codicellum quem nuper tuæ Auctoritati direximus. sed quia nostrum studium nimium laudasti gratanter illam Interpretationem suscipiens. festinavimus hunc sequentem Librum sicuti omnipotentis Dei gratia nobis dictavit interpretare. Non garrula verbositate.

bositate, aut ignotis sermonibus; sed puris & apertis verbis linguæ hujus Gentis. Cupientes plus prodesse auditoribus simplici locutione. quam laudari artificiosi sermonis compositione. quam nequaquam didicit nostra simplicitas. Et licet multis injuriis infestium piratarum concutiebamur. postquam præfatum libellū tuæ Sanctitati transmisimus. Tamen nolentes repperiri falsidici promissores. dolente animo. hoc opus perfecimus. Igitur in anteriore opere ordinavimus. XL. Sermones. in isto vero non minor numerus sententiarum invenitur. quamvis aliquæ illarum brevitate angustentur. Hoc quoque opus commendamus tuæ Auctoritati corrigendum. quemadmodum & præcedens. precantes obnixe. ne parcas oblitterare si aliquas malignæ Hæresis maculas in eo repperies. quia malo apud Benignitatem tuam reprehendi. quam incauta seductione apud inscios laudari. Perlegat quæso Benignitas vestra hanc nostram Interpretationem quemadmodum & priorem. & dijudicet si fidelibus catholicis habenda est. an abjicienda. Nequaquam nos invidorum reprehensio movet. si hoc munus tuæ benigne Auctoritati non displicuerit. Uale in Xp̄o jugiter. Amen.

Ic Ælfric Munuc aƿende þas Boc of Ledenū bocū to Engliscum ʒereorde þā mannū to rædenne þe þæt Leden ne cunnon. Ic hi ʒenam of Halʒum Godspellū. ⁊ æft̄ ʒeƿunʒenra Lareora trahtnunʒum hi asmeade þæra Lareora naman. ic aƿrat on ðære ærran bec on ðære Ledenan forespræce. Ic ʒesette on tƿam bocum ða ʒereccednysse ðe ic aƿende forðan ðe ic ðohte þæt hit ƿære læsse æðryt to ʒehyrenne. ʒif man ða ane boc ræt on anes ʒeares ymbryne. ⁊ þa oðre on ðam æftran ʒeare. On æʒðer ðæra boca sind feoƿertiʒ Cƿyda buton ðære fore spræce. ac hi ne sind na ealle of Godspellum ʒenumene. ac sind forƿel fela of Godes Halʒena life oððe ðroƿunʒe ʒeʒaderode. Thæra anra ðe Anʒel-cynn mid freols-daʒum ƿurðað. Ætforan ælcū Cƿyde ƿe setton þa Sƿutelunʒe on Leden. mæʒ sƿa ðeah se ðe ƿile þa Capitulas æft̄ ðære fore-spræce ʒeendebyrdian. Nu bidde ic ⁊ halsiʒe on Godes naman ʒif hƿa þas boc aƿritan ƿille. þæt he hi ʒeornlice ʒerihte. be ðære bysne. þe læs þe ƿe þurh ʒemeleasum ƿriterum ʒeleahtrode beon. Micel yfel deð se þe leas ƿrit buton he hit ʒerihte. sƿilce he ʒebrinʒe ða soðan lare to leasum ʒedƿylde. For ði sceal ʒehƿa ʒerihtlæcan þæt þæt he ær to ƿoʒe ʒebiʒde. ʒif he on Godes Dome unscyldiʒ beon ƿile.

AMMONITIO (*Ælfrici de ebrietate cavendâ.*)

Unum adhuc vellem preponere huic Libello. non quasi prefationem sed quasi Ammonitionem. Scilicet cavendæ Ebrietatis. sicut Dn̄s in Levitico ad Aaron his verbis locutus est. Dixit Dn̄s ad Aaron, Uinum & omne quod inebriare potest. non bibes tu & filii tui quando intraris Tabernaculum Testimonii ne moriamini. quia preceptum est sempiternum in generationes vestras. & ut habeatis scientiam discernendi inter sanctum & prophanum. inter pollutum & mundum. In Novo Testamento quoque Dominus ammonuit discipulos suos his verbis dicens Adtendite autem vobis. ne forte graventur corda vestra in crapula & ebrietate. & curis hujus vitæ & superveniat in vos repentina dies illa. Tantum vitium est Ebrietas. ut Paulus Apostolus & Doctor Gentium adtestetur. Ebriosos regnum Dei, possidere non posse. O quam beati sunt qui Deo vivunt & non seculo. virtutibus & non vitiis. & quamvis Sanctorum Patrum jejunia vel abstinentiam non valeamus imitari. nequaquam tamen debemus enervitos succumbere nefandis crapulis & aebrietatibus. Domini nostri & Dei terribilibus commoniti comminationibus. Sufficiunt hæc monita docibilibus. Nam indocibilibus. & duris corde. nulla sufficiunt hortamenta. Iterum rogo & opto ut valeas venerabilis Archiepiscope Sigerice. jugiter in Xp̄o. Amen

P. 257. I. INCIPIT LIBER SERMONUM CATHOLICORUM ANGLICE IN ANNO SECUNDO CATHOLICUS SERMO DE NATALE DN̄I AD POPULUM. EXCERPTUS DE TESTIMONIIS PROPHETARUM. VIII. KL̄. IANUAR̄. NATIVIT̄. DN̄I.

Ex hoc, quædam edita, per Whel. p. 62.

Incip. Mine ʒebroðru ða leofostan. on þisum dæʒ ƿe ƿurðiað ures Hælendes Acennednysse æfter ðære menniscnysse. *Vide supra, pag.* 30.

Pag. 264. II. VII. KL̄. IAN̄. NATALE SC̄I STEPHANI PROTOMARTYRIS.

Incip. Auʒustinus se ƿisa Biscop spræc to his folce be ðam ƿundrū. ⁊ tacnū. þe se halʒa ƿer Stephanus þe ƿe to dæʒ ƿurðiað. on his deaðe ʒeƿorhte. ⁊ þus cƿæð. Mine ʒebroðra þa leofostan. ƿe truƿiað þonn̄ ʒe ʒelomlice ʒehyrað ða mærlican ƿundra ðæs eadiʒan cyðeres Stephanes.

Expl. Uton beon ʒemyndiʒe hƿæt Drihten be þysum tæhte. He cƿæð lufiað eoƿere fynd. doð þā tela ðe eoƿ hatiað. ⁊ ʒe biddað for eoƿerū ehterum ⁊ tynendum. þæt ʒe beon eoƿeres fæder bearn se ðe on heofonū is. Sy him ƿuldor ⁊ lof á on ecnysse. Amen.

P 269. III. VIII. IDUS IAN. SERMO IN AEPIPHANIA DN̄I.

Incip. Thes dæʒ is ʒehaten on bocum sƿutelunʒ-dæʒ. *Vide supra, pag.* 19.

Pag. 276. IIII. DOMINICA. II. POST AEPIPHANIA DN̄I.

Nuptiæ factæ sunt in Chana Galileæ. & Rel.

Incip. Iohannes se Godspellere cƿæð on þære Godspellican race. *Vide supra, pag.* 24.

P. 284. V. DOMINICA SEPTUAGESIMA.

Incip. Drihten sæde ðis biʒspel his Leorninʒcnihtum. Simile est regnum coelorum homini patri familias qui exiit primo mane conducere operarios. ⁊ rel. Se Hælend cƿæð þæt heofenan rice ƿes ʒelic sumum hiredes ealdre. *V. sup. pag.* 9.

P. 291. VI. DOM. IN SEXAGESIMA.

Cum turba plurima conveniret ad Ihm̄ Et rel.

Incip. On sumere tide ða ða micel mæniʒu samod com to ðam Hælende. *Vide supra, pag.* 12.

P. 293. VII. DOM̄. I. IN QUADRAGESIMA.

Incip. Men þa leofostan eoƿ eallū is cuðe. þæt ðes ʒearlica ymbryne. *Vide supra, pag.* 12.

Ex hoc quædam edita apud Whel. p. 71.

P. 298. VIII. DOMINICA SECUNDA IN QUADRAGESIMA.

Egressus inde Ihs̄. secessit in partes Tyri & Sidonis. Et Reliqua.

Incip. Drihten Hælend ðreade mid ƿordum ðæra Iudeiscra ðƿyrnysse.

P. 300. IX. IIII. ID̄. MART̄. SC̄I. GREGORII PAPE. URB̄. ROMANE INCLITUS.

Incip. Greʒorius se halʒa Papa. Enʒliscre ðeode Apostol. on ðisum andƿeardan dæʒ. *Vide supra, pag.* 11.

P. 306. X. XIII. KL. APL. DEP. SCI CUTHBERHTI EPI.

Incip. Cuthberhtus se halga Biscop scinende on manegum geearnungum. *Vide supra, pag.* 11.

Pag. 314. XI. XII. KL APREL SCI BENEDICTI ABBATIS.

Incip. Benedictus se halga Abbud. on ðisum andƿeardum dæge *Vide supra, pag.* 11.

P. 324. XII. DOM. IN MEDIA QUADRAGESIME.

Incip. Men ða leofostan ƿe rædað nu æt Godes þenungum ymbe gesetnysse þære ealdan æ. *Vide supra, pag.*

P. 334. XIII. SECUNDA SENTENTIA DE HOC IPSO.

Incip. Moyses ⁊ Aaron. ⁊ þa yldestan ealdras israhela ðeode. *Vide supra, pag.*

P. 339. XIV. DOMINICA. V. QUADRAGESIME.

Incip. Theos tid. fram þisan ƿeardan dæge oþ ða halgan East-tide is gecƿeden Cristes ðrosung tid. *Vide supra, pag.*

Pag. 346. XV. DOMINICA PALMARUM DE PASSIONE DNI.

Quædam edita ex hâc per Whel. p. 61.

Incip. Drihtnes ðrosunge ƿe ƿillaþ gedafenlice eoƿ secgan on Engliscum gereorde. *V. sup. pag.* 32.

Pag. 354. XVI. SERMO DE SACRIFICIO IN DIE PASCAE.

Ne mot nan man secgan spell on þam ðrim Sƿig-dagum.

Ab Wheloco editus. pag. 462.

Incip. Men þa leofostan. gelome eoƿ ic sæde ymbe ures Hælendes Æriste. *Vide supra, pag.*

P. 362. XVII. ALIUS SERMO DE DIE PASCHAE.

Incip Hit is sƿiðe gedafenlic þæt ge on ðisum Drihtenlicum æriste. *Vide supra, pag.*

P. 365. XVIII. Rubrica desideratur.

Incip Gelome ætteoƿde ure Drihten hine sylfne his Leorning-cnihtum. *Vide supra, pag.*

P. 368 XIX. KL. MAI. APOSTOLORUM PHILIPPI. ET IACOBI.

Incip. Philippus se Godes Apostol. ðe ƿe on þisum dæge ƿurþiaþ. *Vide supra, pag.* 14.

P. 369. XX. DE SCO IACOBO APOSTOLO.

Incip. We ƿurþiaþ eac on ðissere andƿeardan freolstide. oðer Apostol Iacob. *Vide supra, p.* 14.

P. 371. XXI. V. NON. MAI. INVENTIO SCAE CRUCIS.

Incip Men ða leofostan. nu to dæg ƿe ƿurðiað þære halgan Rod gemynd. *Vide supra, pag.* 14.

P. 372. XXII. EODEM DIE SCORUM ALEXANDRI. EVENTII. ET THEODOLI.

Incip. On ðisum dæge ðroƿode sum ƿurðe Papa Alexander gehaten. *Vide supra, pag.* 14.

P. 375. XXIII. FERIA SECUNDA LETANIÁ MAIORE.

Incip Læsede menn behofiað. þæt him lareoƿas secgon ða godspellican lare. *Vide supra, pag.* 2.

P. 382. XXIV. ITEM IN LETANIA MAIORE. FERIA TERTIA. (*De S. Turseo*)

Incip. Men ða leofoston Paulus se Apostol ealra ðeoda lareoƿ. ƿrat be him sylfum. *V. sup. p.* 2.

P. 388. XXV. ALIA VISIO. (*De Drithelmo.*)

Incip. Beda ure Lareoƿ ƿrat on þære bec þe is gehaten Historia Anglorum. be sumes mannes æriste. on ðisum iglande. þisum . . (deest Folium quod restitui potest ope libri. 3. Bibl. Publ. *Cant.* p. 442 lin ult & aliorum Codd. Oxon.) *Vide supra, pag.* 2.

P. 390. XXVI. HORTATORIUS SERMO DE EFFICACIA SCAE MISSAE.

Incip. We rædað gehƿær on halgum geƿritum þæt seo halige Mæsse micclum fremige. *V. sup. p.* 2.

P. 391. XXVII. IN LETAN. MAIORE. FE. IIII.

Incip. Iohs se Godspellere ƿrat on ðisum dægðerlicum Godspelle. *Vide supra, pag.* 3.

P. 396. XXVIII. DOMINICA. III. POST PENTECOSTEN.

Homo quidam fecit cenā magnam & vocavit multos. Et Reliq.

Incip. Se Hælend sæde þis Bigspelle his Leorning-cnihtum. ⁊ cƿæð. *Vide supra, pag.* 3.

P. 399. XXIX. ALIA NARRATIO DE EVANGELII TEXTU.

Incip Mine gebroðru ƿe ƿillað eoƿ gereccan sume Cristes ƿundra. *Vide supra, pag.* 3.

P. 401. XXX. IN FESTIVITATE SCI PETRI APOSTOLI. III KL. IULII.

Incip. Lucas se Godspellere us sæde on ðissere Pistol-rædinge þæt Herodes Cyning. *V. s. p.* 3.

P. 402. XXXI. ITEM DE SCO PETRO.

Incip. Matheus se Godspellere ƿrat on Cristesbec. hu se halga Petrus. *Vide supra, p.* 4.

Pag. 407. XXXII. DOM. V. POST PENTECOSTEN.

Cum multa turba esset cum Ihū. nec haberent quod manducarent. Et Rel.

Incip. Marcus se Godspellere cƿæð on þisum dægðerlicum Godspelle *Vide supra, pag* 5.

P. 410. XXXIII. DOM. NONA POST PENTECOSTEN.

Attendite à falsis prophetis qui veniunt ad vos. Et Reliqua.

Incip. Drihten cƿæð to his Leorning-cnihtum. Behealdaþ eoƿ ƿiþ leasū ƿitegū. *Vide supra, pag.* 5.

P. 414. XXXIV. IIII. KL. AUSTI. NATALE SCI. IACOBI APOSTOLI.

Incip. On ðisum dæge ƿe ƿurðiað on urum lofsangum ⁊ on freolse. *Vide supra, pag.* 5.

P. 419.

P. 419. XXXV. vi Kl̄ Augusti. Sc̄orum Septem Dormientium.

Incip. We ƿillað eoƿ eac secgan sceortlice þæt nu æfter twam dagum. *Vide supra, pag.* 5.

P 420. XXXVI. Dom̄. xii. Post Pentecost̄.

Dixit Ihs̄ ad quosdam qui in se confidebant tanquam justi. & aspernabantur cæteros parabolam istam; Et Reliqua.

Incip. Drihten sæde þis Bigspel be sumum mannū þe on him sylfum truwodon. *Vide supra, pag.* 5.

P. 424. XXXVII. viii. (x) Kal̄. Sept̄. Assumptio Scǣ Mariæ Virḡ.

Incip. Men þa leofostan hwilon ær. ƿe wrehton eoƿ ðone Pistol þe se halga Hieronymus sette. *Vide supra, pag.* 17.

P 427. XXXVIII. Dominica. i In Mense Septembri. Quando Legitur Iob.

Incip. Mine gebroðra ƿe rædað nu æt Godes ðeowungum be þam eadigan were Iob. *V. sup p.* 16.

P. 413. XXXIX Dominica Sexta Decima. Post Pentecosten.

Nemo potest duobus dominis servire. Et Rel.

Incip. Drihten cwæð on sumne timan to his Leorning-cnihtum. *Vide supra, pag.* 6.

P. 436. XL. De Scā Maria.

Incip. Hwæt ƿille ƿe secgan ymbe Marian gebyrd-tide. *Vide supra, pag.* 6.

P.437. XLI. ix. Kl̄ Octobris. Natale Sc̄i Mathei Apostoli Et Evangel̄æ.

Ex hoc quædam edita sunt per Whel. p. 155.

Incip. Se Godspellere Matheus þe ƿe to dæg wurðiað awrat be him sylfum. hu se Hælend hine geceas to his geferrædene. þus cweðende. Cum transiret Ihs̄ vidit hominem in theloneo sedentem. matheum nomine. Et Rel. Tha ða se Hælend ferde on sumere byrig

Expl. He wæs bedofen on deorwyrðe nytennysse woruldlicra gewilnunga. ac Drihten hine ætbræd of ðam fenlicum adelan. to heofenlicum geþincþum ⁊ hine gesette eallum ðeodum to Godspellere. Si him þæs wuldor. á on ecnysse. amen.

P. 439. XLII. Passio Eiusdem.

Incip. Thes ylca Apostol ⁊ Godspellere becom þurh Godes sande æfter Drihtnes upstige to heofenum to Ethiopian þæt is ðæra Silhearwena rice. *Vide supra, pag* 17.

Pag. 442. XLIII. v Kl̄. Novemb̄. Passio Sc̄orum Apostolorum Simonis. Et Iude.

Incip. Men ða leofostan. ƿe ƿillað eoƿ secgan þæra Apostola ðrowunge ðe ƿe nu to dæg wurðiaþ Simones ⁊ Iudan. Hi ferdon þurh wissunge þæs Halgan-Gastes to ðam earde ðe is gehaten Persida. and þær gemetton ða twegen drymen. Zaroen. ⁊ Arfaxað þe ætflugon þam Apostole Matheo. of ðæra Silhearwena-lande. ⁊ mid mislicum scyn-cræfton þæt folc dwelodon.

Expl. Uton nu biddan þas eadigan Apostolas Simon ⁊ Iudan. þæt hi us abiddon Godes miltsunge. se þe leofað and rixað on ealra worulda worulð. amen.

P. 450. XLIV. iii. Id̄ Novemb̄. Depositio Sc̄i Martini Episcopi.

Incip. Martinus se wuldorfulla Godes Andettere wæs acenned of æþelborenum magum. *V. sup. p.*

P. 457. XLV. De Eius Obitu.

Incip. Martinus se eadiga wiste his geendunge gerym. *Vide supra, pag.*

Excusatio Dictantis

P. 458. *Incip.* Fela fægere Godspel ƿe forlætað on ðisum gedihte. *Vide supra, pag* 6.

P.459 XLVI. In Natale Unius Apostoli.

Ex hoc quædam proferuntur, per Whel. p. 154.

Incip. Thes Apostolica freols-dæg manað us to sprecenne. *Vide supra, pag.* 6.

P. 462. XLVII. In Natale Plurimorum Apostolorum.

Designavit Dn̄s & alios septuaginta duos. Et Rel.

Incip. Se Hælend geceas him to eacan þam twelf apostolum. *Vide supra, pag.* 7.

P. 466. XLVIII. In Natale Sc̄rum Martirum.

Cum audieritis prælia & seditiones. nolite terreri. Et Reliqua.

Incip. Se Hælend foresæde his Leorning-cnihtum þises Middan-eardes frecednyssa. *Vide supra, pag.* 7.

P. 471. XLIX. In Natale Unius Confessoris.

Homo quidam peregre proficiscens. Et Rel.

Incip Ure Drihten sæde þis Bigspel his Leorning-cnihtum. *Vide supra, pag.* 7.

Pag 478. L. In Natale Sc̄arum Virginum.

Simile est regnum cœlorum decem uirginibus. Et Rel.

Incip. Se Hælend sæde gelomlice Bigspel be gehwilcum ðingum his Leorning-cnihtum *Vide supra, pag.* 7.

P. 484. LI. In Dedicatione Ecc̄lar.

Incip. Mine gebroðra þa leofestan. ƿe ƿillað sume tihtendlice Spræc wið eoƿ habban. *V. sup. pag.* 7.

Explicit Liber Secundus Catholicorum Sermonum Anglice. Deo Gratias. Amen.

P. 492 LII. Oratio. (*Ælfrici.*)

Ic ðancige þam ælmihtigum Scyppende mid ealre heortan. þæt he me synfullum þæs geuþe. þæt ic ðas twa Bec. him to lofe ⁊ to wurðmynte. Angelcynne onwreah ðam ungelæredum ða gelæredan ne beþurfon þyssera Boca forþan þe him mæg heora agen Lar genihtsumian. Ic cweðe nu þæt ic heonon forð ne awende Godspel oþþe Godspel-trahtas of Ledene on Englisc. Gif hwa ma awendan wille. ðonne bidde ic hine. for Godes lufon. þæt he gesette his Boc on sundron fram þam twam bocum ðe ƿe awend habbað ƿe truwiaþ. ðurh Godes diht. Sy him a wuldor on ecnysse. Her-æfter fyligð an lytel Cwyde be gearlicum tidum. þæt nis Spelle geteald. ac elles to rædenne. þam þe hit licað.

LIII. De Temporibus Anni.

(Quædam ex hoc Tractatulo citantur ab Wheloco pagina 144.

Incip. Ic ƿolde eac, gif ic dorste, gadrian sum gehƿæde Andgit of ðære Bec þe Beda se snotera Lareoƿ gesette ⁊ gegaderode of manegra ƿisra Lareoƿa Bocum be ðæs Geares Ymbrenum, fram anginne Middan-eardes. Witodlice ða ða se ælmihtiga Scyppend þisne Middan eard gesceop, þa cƿæþ he, Geƿurþe Leoht. ⁊ Leoht ƿæs þærrihte geƿorden. Differit Ælfricus in hoc Tractatulo, (ex libris Bedæ de Temporibus & de Anno) De primo die Seculi, sive de Equinoctio Vernali. De Nocte De Anno. De Mundo. De Equinoctiis. De Bissexto. De Saltu Lunæ. De diversis Stellis. De duodecim Ventis. De pluvia. De Grandine. De Nive. De Tonitru. & sic Explicit Hæc Brevitas De Temporibus.

P. 505. LIV. Her is geleafa. ⁊ Gebed. ⁊ Bletsung læredum mannum þe þæt Læden ne cunnon.

1. Pater noster on Englisc.

Incip. Thu ure Fæder þe eart on heofenum. (*extat apud Whelocum. pag.* 495.)

2. Se læssa Creda. *sive Symbolum Apostolorum.*

Incip. Ic gelyfe on God fæder Ælmihtigne Scyppend. (*Extat apud Whelocum. pag.* 496.)

3. Mæsse Creda. *sive Symbolum Nicenum.*

Incip. Ic gelyfe on ænne God fæder Ælmihtigne. ƿyrcend. (*extat apud Whelocum ibid.*)

4. Gebedu on Englisc.

Incip. Thu ælmihtiga. ⁊ þu eca God. (*extat apud Whel. pag.* 497.

5. Item.

Incip. We biddað þe Drihten. (*extat apud Whel. ib.*)

6. Item.

Incip. Drihten God ælmihtig fæder. (*extat apud Whel. ibid.*)

7. Sapientia.

Incip. Eala ðu ælmihtiga God. ðu þe þurh þinum. (*extat apud Whel. ibid.*)

8. De Patientia.

Incip. Eala þu ælmihtiga God. þu þe dydest. (*exstat apud Wheloc. pag.* 498.)

9. Oratio.

Incip. Eala þu ælmihtiga God. þu ðe arƿitst. (*extat apud Wheloc. ibid.*)

10. Item.

Incip. Thu ælmihtiga ƿealdend. alys. (*extat apud Wheloc. ibid.*)

11. De Penitentia.

Incip. Ælc man bið gefullod on naman. (*exstat apud Wheloc. pag.* 422.)

Pag. 508. LV. *Desideratur homiliæ Rubrica* (*vide supra, pag.* 2.)

Incip. Ælc Cristen man sceal cunnan his Paternoster ⁊ his Creden. Mid þam Pater-nostre he sceal hine gebiddan. and mid þam Credan he sceal his Geleafan getrymman.

Expl. Forþan þe þa manfullan beoð æfre cƿylmigende on Helle-susle endeleaslice. on unasecgendlicum tintregum. ⁊ ða godan ðe Gode on ðisum life geƿeordon. rixiað mid him on heofenan rice. on unasecgendlicre blisse. á on ecnysse. Amen.

LVI. *Desideratur Rubrica hujusce Paragraphi, Ælfrici de Pænitentia.*

Incip. Læredum mannum is to ƿitenne. þæt hi sceolon healdan heora clænnysse on halgum timan. *Vide supra, pag.* 37.

LVII. Incipit Epistola De Canonibus.

Ælfricus humilis frater venerabili Epō Wulfsino salutem in Dnō, *&c.*

Incip. Ic secge eoƿ Preostum. þæt ic ƿylle nelle beran eoƿre gymeleaste on eoƿrum ƿeorþome. *Vide supre, pag.* 58.

In hac homilia, cujus dimidia pars truncatur, desinit hic Codex insignissimus.

Cod. membr. in Octavo grandiori, paulo post Conquisitionem Angliæ eleganter scriptus, qui olim ad Abbatiam Tavestokiensem pertinuit, uti constet ex hac Adnotatione ad calcem scripta. Hunc Codicem cum altero (qui est in Bibl. Cottoniana) consimili repperit R. Ferrar servus Comitis Bedfordiæ, in domo quondam Coenobio Monachorum de Tavestocke in Devonshire. Anno 1566.

Fronte Cod. scribitur F. Bedford, *nomen nobilissimi Possessoris. sicuti etiam ad pag.* 602, *ubi occurrunt hæc verba*, Franciscus Comes Bedfordiæ. 1566. *manu ipsius Comitis, ut videtur, scripta*

Dedit Matthæo Cantuar. 29 Decemb. 1567. in Camera stellata. *manu ejusdem Archiepiscopi.*

Denique, pag. 2. *sic scribitur* Matthæus Cantuar. dedit (*Academiæ Cantabrigiensi*) 1570.

In iste autem Codice, continetur Collectio Homiliarum Saxonicarum, *quarum prima pars potissimo truncatur: patet autem ex Conclusione, illam fuisse scriptam in illud Evangelistæ* Nuptiæ factæ sunt in Chana Galilez, et erat Mater Ihū ibi, *quæ extat integra in plurimis Codd. uti ex Indice nostro videre est. Homiliæ vero quæ sequuntur, sunt*

P. 2. I. Dominica Tertia Post Theophaniam.

Cum descendisset Ihs̄ de monte. secutæ sunt eum turbæ multe. Et reliq.

Incip. Matheus se ædiga Godspellere aƿrat on þissere Godspellican rædinge. *Vide supra, pag.* 10.

P. 20. II. Deest Rubrica, quæ in al. Cod.

Alia Narratio De Evangelii Textu.

Incip. Mine gebroþra ƿe ƿillað eoƿ gereccean sume Cristes ƿundra to trymminge eoƿres geleafan. *Vide supra, pag.* 3.

P. 27. III. Dominica In Septuagesima.

Incip. Drihten sæde ðis Bigspell. his Leorningcnihtum þus cƿeðende. Simile est regnum, &c. *Vide supra, pag.* 9.

P. 43. IV. Deest Rubrica.

Incip. (Leofan men) ƿe ƿillað eoƿ secgean be þyssere andƿeardan tide. *Vide supra, pag* 12.

P. 47. V.

P. 47. V. DOMINICA IN SEXAGESIMA.

Ex hoc sermone quædam proferuntur ab Whel. p. 97.

Cum turba plurima conveniret ad Ihm̄. & de civitatibus properarent ad eum. dixit per similitudinem Exiit qui seminat seminare semen suum. Et reliq.

Incip. On sumere tide þa þa micel menigu samod com to þā Hælende. *Vide supra, pag.* 12.

P. 61. VI. DOMINICA IN SEXAGESSIMA.

Assumpsit Ihs̄ duodecim descipulos suos Et rel.

Incip Her is geræd on þisum Godspelle þe we nu gehyrdon of þæs Diacones muðe. *V. sup. p.* 12.

P 77. VII. FERIA. IIII. IN CAPITE IEIVNII.

Incip. On þissere wucan on Wodnes dæg swa swa gesylse witon is Caput ieiunii. *Vide supra, pag.*

P. 94. VIII. DOMINICA I. IN QVADRAGESSIMA.

(*Ex hoc, quædam edita per Whel. p.* 72.)

Ductus est Ihs̄. in desertum à spū. & Rel.

Incip. Ic wolde eow trahtnian þis Godspell þe man nu beforan eow rædde. *Vide supra, pag.* 31.

P. 112. VIIII. ALIA PARABOLA IN EADEM DIE.

Incip Men ða leofostan. eow eallum is cuð þes gearlica ymbryne. *Vide supra, pag.* 12.

P. 125. X. DOMINICA. II. IN QVADRAGESSIMA.

Egressus inde Ihs̄ secessit in partes Tyri & Sidonis. & Reliqua.

Incip. Drihten Hælend þreade mid wordum þæra Iudeiscra þwyrnysse. *Vide supra, pag.*

P. 135. XI. DOMINICA. III. IN QVADRAGESSIMA.

Erat Ihs̄ eiciens demonium. Et Rel.

Incip On þære mæran tide þe se mildheorta Hælend wunode mid mannum. *Vide supra, pag.* 31.

P. 149. XII. DOMINICA. IIII. IN QVADRAGESIMA.

Abiit Ihs̄ trans mare Galileæ. Et reliqua.

Incip. Se Hælend ferde ofer ða Galileiscan sæ. *Vide supra, pag.* 32.

Pag. 161. XIII. SERMO DE LELE DEI IN MEDIA QVADRAGESIMAE.

Incip. Men þa leofostan. we rædað nu æt Godes þenungum embe gesetnysse þære ealdan æ. *Vide supra, pag.*

Expl. Glædan syllend. Uton eac gemænelice urne leofan Drihten biddan þæt he ure mod on lihte. ⁊ us hi̅ glæde gedo. ⁊ us his mildheortnysse geunne. ⁊ ure synna forgyfnysse. ⁊ þæs ecan lifes myrhðe. þa si wuldor. and lof. á to worulde. AMEN.

P. 187. XIV. SECVNDVS SERMO. DE IOSVE. ET DE PVGNIS. EIVS.

Incip. Moyses ⁊ Aaron. and þa yldestan ealdras Israhela þeode. *Vide supra, pag.*

P. 201. XV. DE ORATIONE MOYSI.

Incip. Æfter þam þe Moyses se mæra Heretoga of Egipta-lande. *Vide supra, pag.* 32.

P. 218. XVI. DOMINICA QVINTA.

Incip. Theos tid fram þisum andweardum dæge. oð ða halgan Eastor-tide. *Vide supra, pag.*

P. 238. XVII. DOMINICA DE PASSIONE DOMINI.

Incip. Drihtnes þrowunge we wyllað gedafenlice eow secgan. *Vide supra, pag.* 32.

P. 264. XVIII. Ne mot nan mann secgan Spell on þam þrim Swig-dagum.

EVANGELIVM IN RAMIS PALMARVM.

(Cum adpropinquasset Ihs̄ Ierosolimis & venisset Bethfage ad montem Oliveti. & Rel)

Incip. Cristes þrowung þæs geræd nu beforan us. *Vide supra, pag* 19.

P. 279. XIX. DIE DOM̄C. PASCHAE.

Incip. Oft ge gehyrdon embe þæs Hælendes æriste. *Vide supra, pag.* 13.

Pag. 296. SERMO DE SACRIFICIO IN DIE PASCHAE.

Incip. Men ða leofostan gelome eow is gesæd embe ures Hælendes æriste. *Vide supra, pag.*

P. 325. XXI. ALIVS SERMO DIE PASCHÆ. (*manu recentiori.*)

Incip. Hit is swiðe gedafenlic þæt ge on þysum Drihtenlicum æriste. *Vide supra, pag.*

P. 333. XXII. FERIA. IIII. IN HEBDOMADA PASCÆ (*manu neoterici.*)

Incip. Gelome æteowde ure Drihten hine sylfne his Leorning-cnihtum. *Vide supra, pag.*

Pag. 344. XXIII. DOM̄ICA. I. POST PASCA. (*manu neoterici.*)

Cum esset sero, die illo uno Sabbatorum. Et Rel.

Incip. Æfter þæs Hælendes æriste wæron his Discipuli belocene on anum huse. *V. supra, pag.* 14.

P. 357. XXIV. DOM̄C II. POST OCT̄. PASCNAE.

Ego sum Pastor bonus? bonus pastor animam suam ponit per ovibus suis. Et Rel.

Incip. This Godspell þe ou geræd wæs. cyð þæt se Hælend cwæde be him sylfum. *Vide supra, pag.*

P. 387. DOMINICA. IIII. P. OCT̄. PASCNAE.

Vado ad eum qui me misit.

Incip. Manega godspel syndon gesette to Mæssan of ðære langsuman spræce þe ure leofa Hælend spræc on þære nihte þe he belæwed wæs swa swa Iohannes awrat þe hit wiste eall.

Expl. Forþan þe his gifu is on Godes halgum wunigende. ⁊ Godes lufu is agoten on urum heortū ðurh þone ylcan Gast. þe is Godes lufu of þam fæder. ⁊ of ðam suna him symle gemæne on anre mægen þrymnysse. a to worulde. AMEN.

Pag. 398. XXVI. DOMĈ. V. P OCTAB. PASCHAE.

Incip. Sume menn nyton geriſſ for heora nytennysse hwi Godspell is gecweden. *V. supra, pag.* 16.

P. 414. XXVII. SERMO IN LETANIA MAIORE. FR̄. II.

Incip Læwede men behofiað. þæt him lareowas secgon þa godspellican lare. þas twa bebodu belucaþ ealle bec. Uton ealle gemænelice ⁊ geornlice gewyrcan to urum Drihtene Hælendum Xpe. to þam þe us gesceop ⁊ geworhte ⁊ hlystan we georne hwæt þis halige gewrit us lærð. þæt is þæt we ælces yfeles geswican. ⁊ ælc ðing to Gode don. þæt þæt we magon for Godes lufan. ⁊ for ure sawle hælo. forðon us is swiðe uncuð. hu lange we on þysū lænan life wunian moton.

Expl Is us nu eallū gemænelice micel neode ⁊ ðearf þæt we geornlice biddan urne leofan Drihten mid fæstenū. and mid ælmes-dædum. ⁊ mid singalū gebedum. ⁊ mid eallra godra weorca bigengum. þæt he us þises andweardan lifes gesundfulnessa geunne. and þæs ecan lifes eadigan myrhða getiþie. þær God ælmihtig sylf mid eallum his halgum wuldorfullice leofað. ⁊ rixað. a butan ende. AMEN.

P. 438. XXVIII. FR̄. III. IN LETANIA MAIORE.

Incip Se eadiga Apostol Iacobus us manode on þam Pistole þe us man her beforan rædde. hu we ure sawla hæla begytan magon. gif we geornlice þam bebodum gehyrsumiað.

Expl. We sculon forðig wacian on ure heortan. ⁊ on geleafan we sculon wacian on hihte. and on soðre lufe. we sculon wacian on godum weorcū. ⁊ don butan twelum gylpe gyf we hwæt lytles to gode gedoð. þæt we moton faran into heofenan rice mid þā mildheortan Gode. Se þe on ecnysse rixað on ealra worulda worulda abutan ende. AMEN.

P 459 XXIX. FERIA. QVARTA.

Incip. Thas dagas synd gehate Laetaniae þæt synd Gebed-dagas on þysum dagum we sceolon biddan ure eorðlicra wæstma genihtsumnysse. and us sylfum gesundfulnysse. We rædað on bocum þæt þeos gehealdsumnys wurde aræred on þone timan þe gelamp on anre byrig þe Uienna is gecweden. mycel eorð styrung. ⁊ feollon cyrcan ⁊ hus. ⁊ comon wilde beran. ⁊ wulfas. ⁊ abitan þæs folces micelne dæl. and þæs cyninges botl wearð mid heofenlicum fyre forbærned. Tha bead þære scire biscop Mamertus. ðreora daga fæsten. ⁊ seo gedrecednys þa geswac. ⁊ se gewuna þæs fæstenes þurh wunaþ gehwær on geleaffulre gelaþunge. *Vide supra, pag.* 1.

EVANGL̄. IN VIGILIA. ASCENS̄. DNĪ.

Iohannes se godspellere awrat on þisum dægðerlicum godspelle.

Hæc Homilia videtur esse eadem cum iis quæ sic Incip Thas dagas. God spræc. *&* Se Hælend cwæð to his Leorning-cnihtum.

P. 477. XXX. IN ASCENSIONE DOMINI.

Primum quidem sermonem feci. Et rel.

Incip. Lucas se Godspellere us manode on þisse Pistol-rædinge ðus cweðende. *Vid. sup pag.* 3.

Pag. 500. XXXI. DOMINICA. POST ASCENSIONE DNĪ.

Cum autem venerit paraclitus. Et Rel.

(*Ex hoc quædam proferuntur ab Whel. p.* 151.)

Incip. Se Hælend her on life mid his halgum Apostolum ⁊ mid mannū wunigende. *V. sup p.* 52.

P. 514. XXXII. IN DIE SCŌ PENTECOSTEN.

Incip. Fram þam halgan Easterlican dæge synd getealde fiftig daga to þysum dæge. *V. sup p.* 3.

P. 537. XXXIII. DOMINICA PENTECOSTEN.

Siquis diligit me. Et Reliqua.

Incip. Iohannes se Godspellere ðe ðis Godspell awrat. sæde þæt se Hælend her on þisum life on sumne sæl spræce to his Apostolum ðus. Se þe me soðlice lufað he hylt mine spræce. ⁊ min fæder hine lufað. ⁊ wyt becumað to him. ⁊ mid him wuniað witodlice begen.

Expl. On þam we magon to cnawan þæt Crist lufode his fæder on þam þe he wæs gehyrsum his fæder oþ deað. ⁊ he his bebode he us swa alysde sylf willes swa ðeah. þam sy a wuldor mid ðam halgan gaste. on ecnysse. AMEN.

P. 550. XXXIV. DOMINICA. I. POST PENTECOSTEN.

Erat homo ex pharisæis. Et reliqua.

Incip. Sum Phariseisc mann wæs gehaten Nichodemus an þæra ealdra Iudeiscra folces. *V. s. p.* 15.

Ex hoc quædam edita, per Whel p. 63.

P. 565. XXXV. This godspell gebyrað on ðæne Gang-wucan. FERIA. II. ET. III.

God spræc to anum witegan se wæs Ionas gehaten. far to þære byrig Niniuen. ⁊ bodia þær þa word þe ic þe secge. Tha wearð se witega afyrht. and wolde forfleon Godes gesihþe. ac he ne mihte. &c.

EWANGL̄.

Quis vrm̄ habebit amicum & ibit ad illum media nocte. Et reliqua.

Incip. Se Hælend cwæð to his Leorning-cnihtum. *Vide supra, pag.* 1.

P. 583. XXXVI. DE DOMINICA ORATIONE.

Incip. Se Hælend Crist syððan he to þisum life com. ⁊ mann wearð geweaxan. *Vide supra, pag.* 2.

Hujusce Homiliæ pars posterior quæ valde mutila erat eleganter restituta est, jussu, ut videtur, Reverendissimi Possessoris Matthæi Parkeri *Archiepiscopi Cantuariensis.*

Cod. Membr. in Quarto longe post Conquisitionem Angliæ litteris Normanno-Saxonicis scriptus, in quo continentur eaquæ sequuntur scripta.

I. Pag. 1. *Capita XXIIII priora libri Genesios, quibus præmittitur Epistola nuncupatoria Ælfrici translatoris ad Æthelweardum, quæ sic*

Incip. Ælfric Munuc gret Æþelwærd Ealdorman eadmodlice. ðu bæde me leof þæt ic scolde þe awendan of Lædene on Englisc þa boc Genesis.

Expl. Ic cweþe nu þæt ic ne dearr ne ic nelle nane boc æfter þyssere of Lædene on Englisc awendan. ⁊ ic bidde þe leof ealdorman þæt þu me þæs na leng ne bidde. ðy læs þe ic beo þe ungehyrsum oððe leas gif ic do. God þe sy milde a on ecnysse. ic bidde nu on Godes naman gif hwa þas Boc awritan

awritan wylle. þæt he hi geriht wel be ðære byrne. forþan þe ic nah geweald þeah þe hi hwa to woge gebringe. ðurh leaſe writeras. and hit bið þon his. ⁊ a min. micel yfel deð se unwritere gif he nele his woh gerihtan. (*Vide supra, pag.* 67 & 68)

II. P. 44. (Homilia) IN DOMINICA PASSIONIS *Manu Neoterica.*)

Incip. Theos tid fram þisū weardum dæge oð þa halgan Eastren-tide is gecweden Cristes þrowung tid. *Vide supra, pag.*

Quæ dein sequuntur alium videntur Codicem constituisse et sicum superioribus forte compactus codex integer non amplius videtur. Porrò, ad pag. 53. fere ante 400 annos scripta habetur hæc Adnotatio. Hoc volumen continet multam copiam Sermonum in Anglico, non appreciatum propter ydioma incognitum.) *Sermones, autem illi sunt qui ordine sequuntur.*

III. VIII. KL̄ IANVARII. NATIVITATIS DN̄I. NR̄I. IHV XP̄I.

Incip. We willað to trymminge eowres geleafan. eow gereccan þæs Hælendes acennednysse. *Vide supra, pag.* 19.

P. 64. IV. DE S. ÆTHELDRVTHE VIRḠ.

Incip. We wyllað nu awriten þeah ðe hit wundorlic sy. be ðære halgan Æþeldryþe þam Engliscan mædene. þe wæs mid twam werum. and swa ðeah wunode mæden. swa ða wundra wrutelað þe heo wyrcþ gelome Anna hatte hyre fæder East-engla Cyning swiþe Cristen man.

Expl. Manega bysna synd on bocum be swilcum. hu oft weras ⁊ wif wundorlice drohtnodon. and on clænnysse wunodon to wuldre þā Hælende. ðe ða clænnysse astealde Crist ure Drihten. þam is á wurðmync. ⁊ wuldor on ecnysse. Am̄.

Quæ sequuntur, aliena manu exarantur.

P 69. V. XII. KL̄. AP̄L̄. SC̄I. BENEDICTI ABBIS.

Incip. Benedictus se halga Abbud on ðisum andwardan dæge. *Vide supra, pag.* 11.

Desideratur hujus Homiliæ folium postremum.

P 101. VI. VIII. KL̄. MARCII. CATHEDRA SCI PETRI APOSTOLI.

Incip. We cweþað on Gerim-cræfte Cathedra Sc̄i Petri. seofan nihton ær ðam monðe þe we Martius hatað. *Vide supra, pag.* 18.

P. 110. VII. CONVERSIO SC̄I PAVLI.

Incip. Godes gelaðung wurðað ðysne dæg ðam mæran Paule to wurðmynte. *Vide supra, pag.* 4.

Pag 116. Pauca de Pœnitentia.

P. 116. VIII. *Incip.* Men ða leofestan eower gelaſa bið ðe trumra gif ge gehyrað be godes halgum hu hi þæt heofenlice rice geearnodon. ⁊ ge magon þe cuðlicor to heome clypian gif heora lifes drohtnunga eow þurh lareowa bodunge cuðe beoð. We wyllað eow gereccan þara Apostola drohtnunge. ⁊ geendunge. PETRVS ⁊ PAVLVS mid sceortre race. for ðan þe heora þrowung ys gehwær on Ænglisceum gereorde fullice geendebyrd. ðus cweðende.

DE PASSIONE APOSTOLORVM PETRI ET PAVLI.

Æfter drihtnes upstige. wæs Petrus bodigende geleafan þam leodscipum.

Expl. Cuð is geond ealle ðeodscipas þæt fela wundra gelumpon æt þæra apl̄a byrgenum þurh þæs Hælendes tiðe. þam sy wuldor. ⁊ lof á on ecnysse. *Vide supra, pag.* 4.

P. 126. IX. II. KL̄. DECEMBRIS PASSIO. SC̄I ANDREE APL̄I.

Incip. Se Apostol Andreas æfter Cristes ðrowunge ferde to þam lande þe is gehaten Achaiga *Vide supra, pag.* 9.

P. 137. X. VI. KL̄. IANVARII. ASSVMPTIO S. IOH̄IS APL̄I.

Incip. Iohannes se Godspellere Cristes dyrling wearð on ðysum dæge. *Vide supra, pag.* 9.

P. 153. XI. KL̄. MAI. APOSTOLORVM PHILIPPI ET IACOBI.

Incip. Philippus se Godes Apostol þe we on þysum dæge wurðiað.

P. 156. XII. DE SC̄O IACOBO APOSTOLO.

Incip. We wurðiaþ eac on þissere ⁊ werdan freolstide. oþerne apostol. *Vide supra, pag.* 14.

P. 159. XIII. VIII. KL̄. SEPTĒBRIS. PASSIO SC̄I BARTHOLOMEI APOSTOLI.

(God men gebyrað her þa midtan þe ure drihtē worgeaf S. Bartholomei þā Aplē . alia manu.)

Incip. Wyrd-writeras secgað þæt þry Leodscipas synd gehate India *Vide supra, pag.* 17.

Pag. 160. XIV. VIII. KL̄ AVGVSTI PASSIO S. IACOBI APL̄I.

Incip. On ðysum dæge we wurþiað on urum lofsangum ⁊ onfreolse. *Vide supra, pag.* 5.

P. 185. XV. XI KL̄ OCTOBRIS. PASSIO SC̄I MATHEI APL̄I ET ÆWANGELISTE.

Incip. Se Apostol Matheus ⁊ Godspellere becom þurh Godes sande. æft Drihtnes upstige. *Vide supra, pag.* 17.

P. 191. XVI. V. KL̄. NOVEMB̄. PASSIO APLORVM SIMONIS ET IVDE.

Incip. Men þa leofostan we wyllað eow secgan þæra Apl̄a þrowunge. *Vide supra, pag.*

P. 202. XVII. XII. KL̄. IANVARII PASSIO SC̄I THOME APOSTOLI.

Incip. Æfter þæs Hælendes þrowunge ⁊ æriste of deaþe. ⁊ upstige to heofonū. þa þa his apłas to ferdon geond þysne Middan-eard ða becom Thomas to Cesarean-byrig ⁊ se Hælend sylf of heofonum com. him to þus cweþende.

Expl. ⁊ se Godes Apostol wearð syþþan geferod to Syrian-lande mid micelre arwurðnysse þam ælmihtigan to lofe. Se ðe on ecnesse rixað ricelice mihtig. AMEN.

P. 215. XVIII. VII. KL̄. MAI. PASSIO SC̄I MARCI EWANGELISTE.

Incip. Marcus se Godspellere be Godes dihte. gefor to Egipta-land. *Vide supra, pag.*

P. 223. XIX. INCIPIT SERMO DE MEMORIA SC̄ORVM.

Incip. Ego sum alfa &c. o. initium & finis dicit dn̄s.

Expl. gif we swincað nu her. þær to us gefultumige se þe leofað ⁊ rixað abutan ende. AMEN. *Vide supra, pag.*

P. 236.

P. 236. XX. vii. Kl. Ian. Passio Sci Stephani Protomartyris.

Incip. We rædaþ on þære Boc þe is gehaten Actus Apostolorum. *Vide supra, pag.* 9.

P. 244. XXI. v. Kl. Ian Natale Innocentium.

Expl. Nu to dæg Godes gelaþung geond ealne ymb-hwyrft. *Vide supra, pag.* 10.

Pag. 252. XXII. xi. Kl. Febr. Passio Sci Vincentii Mart.

Incip. On Ispanian-lande ðære Speonistan leode. ƿæs se halga Martir þe hatte Uincentius to menn geboren. ⁊ mid his magum fægere afedd ⁊ on mycclum ƿearum Cristendome.

Expl. His lic ƿearþ þa geferod to geleaffulre cyrcan mid mycelre arwyrðnesse. ⁊ ƿæs on innan bebyrged. ⁊ his halgan ban ƿurdon ƿide todælede. ⁊ mid mycelre lufe hi man ƿyrðaþ gehƿær swa swa us secgað bec for his soðan geleafan. þam Hælende to lofe. þe leofaþ á on ecnesse. am.

P. 260. XXIII. iv Id. Avg. Passio Beati Lavrentii Martiris.

Incip. On Decies dæge ƿæs ƿælhreoƿan Caseres. *Vide supra, pag.* 16.

P. 274. XXIV. iv. Id. Martii. S. Gregorii Papæ Vrbis Romanæ Inclitus.

Incip. Gregorius se halga papa Engliscre ðeode Apostol. *Vide supra, pag.* 12. (*ex hoc quædam citantur, per Whel. p.* 77.)

Pag. 283. XXV. viii. Kl Mai. Passio Sci. Georgii. M.

Incip. Gedƿol menn aƿriton gedƿyld on heora bocum be ðam halgan ƿere. þe is gehaten Georius. Nu ƿylle ƿe eoƿ secgan þæt soð is be þam. þæt heora gedƿyld ne dere digellice ænigum. Se halga Georius ƿæs on hæðenum dagum rice Ealdorman. under þam reðan Casere. þe ƿæs Docianus gecīged. on þære scire Cappadocia.

Expl. Hƿæt þa Datianus ƿearð færlice ofslagen mid heofonlice fyre. ⁊ his geferan samod þa þa he hamƿerd ƿæs mid his heah degnum. ac he becom to helle ær ðan þe to huse. And se halga Georius siðode to Criste. mid þam he a ƿunað on ƿuldre. Amen.

P. 289. XXVI. x. Kl. Ivlii. Passio S. Albani Martiris.

Incip. Sum hæðen Casere ƿæs gehaten Dioclitianus. se ƿæs to Casere gecoren ðeah þe he ƿælhreoƿe ƿære æft Cristes acennednysse. ii. hundred gear. ⁊ vi. hun eahtatigum ofer ealne Middan eard.

Expl. Thus ƿæs geƿorden ær ðæt gedƿinn come þurh Hengest. ⁊ Hors. ðe hyndon þa Bryttas. ⁊ þe Cristendom ƿearð geunƿurþod syððan oþ þæt Agustinus hine eft arstealde be Gregories lare. þæs geleaffullan Papan. Sy ƿuldor ⁊ lof þam ƿel ƿillendan scyppende. se ðe ure fæderas feondum ætbræd. ⁊ to fullulite gebigde. ðurh his Bydelas. Amen.

Habetur impressa cum versione Latina, apud Wheloc um. pag. 36.

P. 294. XXVII. *Deest Rubrica hujus Homil. quæ in al. Cod. inscribitur* De Initis.

Incip. Is nu eac to ƿitenne. þæt man ƿitnað for oft þa arleasan sceaðan. *Vide supra, pag.* 38.

P. 297. XXVIII. xii. Kl. Decemb. Passio S. Edmvndi Reg. ⁊ M.

Incip. Eadmund ðe eadige East-engla Kyning ƿæs snoter ⁊ ƿurðful. ⁊ ƿurðode symle mid æþelum ðeaƿum þone ælmihtigan god.

Expl. Ne hyð nane ƿundra geƿorhte æt heora byrgenum. forþan þe hi ne gelyfað on ðone lyfigendan crist. ac crist geswutelað mannum hƿær se soða geleafa is. þon he sƿylce ƿundra ƿyrcð þurh his halgan ƿide geond þas eorþan. þæs him sy ƿuldor á mid his heofonlice fæder ⁊ þam halgan gaste. am.

P. 306. XXIX. Bi Tham Eadige Iobe.

Vir erat in terra Hus? nomine Iob. Et erat vir ille simplex & rectus ac timens Deum? & recedens à malo.

Incip. Mine gebroðra ƿe rædað nu æt Godes ðenungum be ðam eadigan ƿere Iob. *V. sup. p.* 16.

Pag. 317. XXX. Non Ag. Passio Sci Oswaldi Regis ⁊ Martiris.

Incip. Æfter ðam þe Agustinus to engla-lande becom ƿæs se Kyning Osƿald gehaten. on Norðhumbra-lande gelyfed sƿiþe on God.

Expl. Thæs halgan Osƿaldes ban ƿurdon eft gebroht æft manegum gearum to Myrcena-lande into Gleaƿceastre. and God þær geswutelode oft fela ƿundra þurh þone halgan ƿer. Sy þæs ƿuldor þan ælmihtigan God a to ƿorolde (ƿorld.)

P. 327. XXXI. vii. Id. Octob. Passio S. Dionisii Sociorumque Eius.

Incip. Paulus ðeoda lareoƿ. ða ða he geond land ferde. bodigende geleafan. sƿa sƿa him bebead þe Hælend. þa becom he on sumum dæge to sumre mæran byrig Athenas gehaten. healic ⁊ mære. þæra Grecisra heafod-burh on Hæþenscipe ƿunigende.

Expl. þær underfoð ða hlindan þurh heora bena gesihðe. ⁊ þa deafan heorcnunge. ⁊ ða healtan færeld. ⁊ ða ƿodan þær beoð geƿittige ðurh hi. ⁊ ungerime ƿundra þær ƿyrcð[illegible] for oft to lofe þam ælmihtigum þe leofað á on ecnysse. Amen.

P. 333. XXXII. viii. Kl. Decemb Passio S. Clemtis M.

Incip. Men þa leofostan eoƿer geleafa byþ þe trumra gif ge gehyrað. *Vide supra, pag.* 8.

Expl. Thæt geleaffulle folc þam miclum blissigende herode ⁊ bletsode þon ælmihtigan Hælend se ðe his halgan mid tacnum ⁊ ƿundrum geƿurðað. ⁊ sƿa heora geearnunga gesƿutelað. Sy him ƿuldor ⁊ ƿurðmynt a to ƿorolde. Am.

P. 346. XXXIII. De Falsis Diis.

O fratres dilectissimi, &c.

Incip. Eala ge gebroðra þa leofostan. þæt godcund geƿrit us tæhte. *Vide supra, pag.* 43.

Desideratur pars posterior hujusce Homiliæ, una cum dimid. illius quæ sequitur

P. 365. XXXIV. De Macabeis,

Quæ ab his verbis Incip. Æfter ðam þe Alexander. & sic

Expl. Sy ƿuldor ⁊ lof þam ƿel ƿillendan gode á on ecnysse. ƿe cƿeðað. Amen. *Vide supra, pag.*

P. 382. XXXV. *Desideratur Rubrica, quæ in al. Cod.*

De Tribvs Ordinibvs Secvli.

Incip. Is sƿa þeah to ƿitenne þæt on þysre ƿorolde synd þreo endebyrdnyssa. *V. sup. pag* 37.

P. 384.

P. 384. XXXVI. III. KL. AUGUSTI PASSIO SCORUM ABDON ⁊ SENNE.

Incip. On Decies dagum ðæs deoflican Caseres. wæron twegen Cyningas on Crist gelyfede. Abdon ⁊ Sennes mid sodum Geleafan.
Expl. Thus wæs þus geworden. ⁊ þær wunode á siþþan þe sowa geleafa on þære land leode þam Hælende to lofe þe lyfað á on ecnysse.

Nonnullis in Codd. hæc Homilia in binas partes dividitur. Insuper notandum in hac homilia etiam continetur historiam de Abgare Rege.

F. 390. XXXVII. EPLA PAULI.

Incip. Paulus ðe Apostol ealra þeoda lareow. manode þa Cristenan þe he sylf ær to geleafan gebigde on anum Pistole þis ærend-gewrit þus cweðende. Frs spu ambulate & desideria carnis non proficietis. & cetera. Mine gebroðra farað on gaste. *Vide supra, pag. 36. Notandum autem, quod hoc exemplar his verbis abrupte.*
Expl. Nis nan æ swðer wæde þus geworhtum mannum. ac ða þe Cristes synd crylmiað heora flæsc. swa þæt hi nellað on bugan þa hys morþullu leahtru ne ða yfelu gewilnungum ac winnað him togeanes oð þæt hi sige fæste siðiað to Criste and to þa ecan wuldre forþa sceortan gewinne. ⁊ hi blissiað on ecnysse. blisse mid Criste.

P. 393. XXXVIII. *Deest Rubrica.*

Incip. Agustinus ðe snotera Bisceop sæde eac on sumre bec. *Vide supra, pag.* Notandum quoque in nonnullis Codd. hanc Hom. esse superioris quasi partem alterum.

P. 400. XXXIX. EXALTATIO SCE CRUCIS.

Incip. We wurðiað mid Lof-sangum for uses geleafan trymminges twegen dagas on geare. Drihtne to wurðmynte. for ðære halgan Rode swðan heo afunden wæs.
Expl. þa geseah he sona gesundfullum eagum. þurh þon ylcan on liht þe hine ær ablende. ⁊ ðe dema þa deorwurðlice bebyrigde Longinus lichaman. ⁊ swðan gelyfde on Crist ærðre wundrigende God. oð þæt he gewat of life. Sy wuldor and lof ðam wellendan Gode þe ðe æfre rixað on ecnysse. AMEN.

P. 409. XL. Augustini sermo (*manu recenti.*)

Incip. Mage we gyt her gehyran m. eorne sasle þearfe gif ge me hlystan wyllað. ⁊ on eorre heortan þas halgan lare underniman. swa swa SCS AUGUSTINUS hit æwrest on bocum awrat. and ðus cw. Ic eow lære ealle ægþer ge hrorþra. ge swystra. ge weras ge wif. geonge men ⁊ ealde.
Expl. ⁊ mid eallum his geccorenum halgum. þa þe æfre halige gewurdon on þissum life fram middan-eardes frumon oððe gyt. halige gewurðað. ðe Driht se ðe leofað ⁊ rixað mid þa fæder. and mid þa sune. ⁊ mid þa halgan-gaste á to worulde worulð. þa sy ar. ⁊ wurðmunt. ⁊ miht. ⁊ wuldor. ⁊anwealð. æfre butan ælcum ende. AMEN.

Capita quædam Theologica ex Alcuini libro ad Guidonem Comitem.

P. 417. XLI. DE SCIENTIA.

1. *Incip.* Ærest ealra þinga gehwilcum men is to secenne.

DE FIDE.

2. *Incip.* Ac þeos on cnawennyss þære godcundnysse. ⁊ þære soðfæstnysse.

P. 418. DE VERA KARITATE.

3. *Incip.* On Godes bebodum. þeo soþe lufu hafaþ.

P. 419. DE SPE.

4. *Incip.* Se æðela þeoda lareow. Paulus. he forsette.

5. P. 420. DE SCRIPTURARUM LECTIONE.

Incip. Theo ræding haligra Gewrite is on cnawenys þære ecan eadignysse.

6. P. 421. DE PACE.

Incip. Se Hælend þa ða he to heofonæ astah.

7. P. 422. DE MISERICORDIA.

Incip. Mildheortnes is swiþe healic god.

8. P. 424. DE INDULGENTIA.

Incip. Driht cw. on his Godspelle forgifað.

9. P. 425. DE PATIENTIA.

Incip. Hit seiþ on þa Godspelle. þurh eower geþyld.

10. P. 427. DE HUMILITATE.

Incip. Swiðe eaðe we magon oncnawon on Drihtnes wordum.

11. P. 429. DE COMPUNCTIONE CORDIS.

Incip. Theo onbyrdnes þæs mannes heortan cumþ of eadmodnysse.

12. P. 430. DE CONFESSIONE PECCATORUM.

Incip. Gelome us læred þæt halige Gewrit þæt we sleon to þa læcedome.

13. P. 432. DE PENITENTIA.

Incip. Se Hælend sylf on his Godspelle cw.

Deest Rubrica.

P. 434. XLII. *Incip.* Ne bode we nanum mannum nane nirwe bebodu. ac do ge hu hi sylsum ge beorhhcorst þince. gif he þyllicu hyrenu ⁊ larum fuligan nele. he þa þe God cw. Qui vos spernit, me spernit. & qui vos audit me audit. þæt is. The ðe minne þeoran forsyhð. þon he him teala læreð ⁊ riht. þe forhogað god sylfne.
Expl. Nu agan we mycele þearfe þæt we hine lufie. þon lufað he us. mid eallum his halgum on heofenum. Sy him lof ⁊ wuldor á on ecnysse. AM.

P. 441. XLIII. Deest Rubrica. *quæ in al. Cod.*
DE VISIONIBUS DRINTHELMI.

Incip. Hær was Drihthelm sum æðele þegen on Norðhumbra-lande on ærunge of þissum life gelead. ⁊ his lic leag ealle þa niht innebesett. Ac he aras of deaðe on ærne morgen. ⁊ þa lic men ealle mid swyþhte fornumene flugon aweg buton þa wife anum. þe hine swiþest lufode belaf þær æfyrht.
Expl. þa hine mon geaxode hu he mihte þon myclan cyle swa forberan he andwyrde ⁊ cw. Stiðran ⁊ wyrsan he geseah. swa he hit macode on his life. ⁊ manega oðre he gerihte leahte mid worde ge mid bysnonge to rihtan geleafan. Ge rihtlæce us Drihten Hælend Crist þurh þinran myclan mildheortnesse swa swa þin willa sy. Amen.
Vide supra, pag. 2. VI.

P. 444. XLIV. *Sequuntur tria folia, quibus Continentur sententiæ plurimæ de vita bene instituenda, & bonis Operibus, ex Homiliis, ut videtur, collectæ.*

CODICES ANGLO-SAXONICI BIBLIOTHECÆ COLLEGII SANCTÆ ET INDIVIDVÆ TRINITATIS IN ACADEMIA CANTAB.

Class. à dextra ser. suprem. 26.

COD. *membr. in Octavo grandiori, paulo ante Conquisitionem Angliæ, eleganter scriptus; à Reverendissimo D.* Matthæo Parkero *Arch. Cant. Bibliothecæ C. C. C. C. destinatas, tanquam Decimus liber* Homiliarum Saxonicarum. *Casu autem quodam amissus, sed tandem repertas à D.* Joanne Parkero, *Matthæi fil. (ut videtur) una cum aliis nonnullis Codd amplissimo* SS. TRINITATIS *Collegio dono fuit datus. Verum Homiliæ quæ in eo continentur, sunt istæ quæ ordine subsequuntur*

P. 3. I. DIE DOMINICA PASCAE.

Incip. Oft ge gehyrdon ymbe þæs Hælendes ærist. *Vide supra, pag* 13.

P. 18. II. ITEM ALIUS SERMO DE DIE PASCHE.

Incip. Hit is swiðe gedafenlic þæt ge on ðisum Drihtenlicum æriste sume larlice word. *Vide supra, pag.*

P. 26. III. *Desideratur Rubrica, quæ in al. cod.*

ALIA DE SCĀ PASCHE.

Incip. Gelome æteowde ure drihten hine sylfne his leorningcnihtum. *Vide supra, pag.*

P. 35. IV. DOMINICA PRIMA POST PASCHAE.

Cum esset sero die illa. una sabatorum. & reliq.

Incip. Æfter ðæs Hælendes æriste wæron his Discipuli belocene on anum huse. *V. sup. p.* 14.

P. 51. V. DOMĈ. II. POST PASCHA.

Dixit Ihs̄ discipulis suis; Ego sum pastor bonus, &c.

Incip. This Godspell þe nu gerædd wæs. cwyð þæt se Hælend cwæde be hym sylfum. *Vide supra, in Bibl. C. C C. C.* S. 7.

P. 79. VI. DOMINICA. III. POST PASCA.

Desideratur Rubrica.

Incip. Ure leofa Hælend. þa þa he her on life wæs. mid mannum wunigende. 7 wundra wyrcende. þa þa hit genealæhte. þæt he his life geswutelode eallum mancynne. mid micelre eadmodnesse þæt he syllan wolde hine sylfne for us. þa on ðam frige æfene þæs þe he on mergen ðrowode þa manode he his folgeras þe him folgodon on life.

Expl. Manega unblissa. 7 micele sorga becomon þam Iudeiscum. swa swa us cyðað bec. æfter Cristes slege. be ðam we sædon hwilon. on engliscum gewritum (*Seu Nathanis legatione*) hu hy wurdon adydd. 7 hy maran sorge sceoldon habban eft. þonne hy on Domes-dæg fordemde beoð to helle. mid ðam hetolan deofle. ðe hy forlærde to þam. Sy nu wuldor. 7 lof. þam selwillendan Hælende. á on ecnysse. ðæt he us alysde. am̄.

P. 90. VII. DOMINICA. IV. POST PASCA.

Vado ad eum qui me misit.

Incip. Manega Godspell syndon gesette to Mæssan. of þære langsuman spræce. *Vide supra, pag.*

P. 103. VIII. DOMINICA. V. POST PASCA.

Incip. Sume men nyton gewiss. for heora nytennysse. hwi Godspell is gecweden. *Vide supra, p.* 16.

P. 118. IX. IN LETANIA MAIORÆ.

Incip. Thas dagas synd gehate Letanige. þæt is Gebed-dagas. *Vide supra, pag.* 1.

P. 136. X. FERIA. III. DE DOMINICA ORATIONE.

Incip. Se Hælend Crist syððan he to þisum life com. *Vide supra, pag.* 2.

P. 166. XI. FR̄. IV. DE FIDE CATHOLICA.

Incip. Ælc Cristen man sceal æfter rihte cunnan. ægþer ge his pater-noster. *Vide supra, p.* 2.

P. 179. XII. IN ASCENSIONE DNĪ.

Primum quidem sermonem feci, & reliq.

Incip. Lucas se Godspellere us manode on þisre Pistol-rædinge. *Vide supra, p.* 3.

P. 198. XIII. DOMĈ POST ASCENSCIONEM DNĪ.

Cum autem venerit paraclitus quem ego mittam vobis à patre, & rel.

Incip. Se Hælend her on life mid his halgum Aplm̄. 7 mid mannum wunigende. *V. sup p.* 58.

P. 211. XIV. IN DIE SCŌ PENTECOSTEN.

Incip. Fram ðam halgan Easter-dæge synd getealde fiftig daga. *Vide supra, pag.* 3.

P. 232. XV. DOMINICA PENTECOSTEN

Si quis diligit me, & reliqua.

Incip. Iohannes se Godspellere. ðe ðis Godspell awrat. sæde. *Vide supra, pag.* 3.

P. 245. XVI. DE SEPTIFORMI SPIRITU.

Incip. Sps̄ Scs̄ pro septenaria operatione. Isaia propheta testante, &c.

Isaias se witega awrat on his witegunge. be þam halgan-gaste. 7 be his seofon fealdum gifum. ða seofon fealdan gifa synd þus gehatene. Sapientia on leden. þæt is wisdom on Englisc. *V. s. p.* 23.

P. 249 XVII. SERMO AD POPULUM IN OCTAVIS PENTECOSTEN DICENDUS.

Incip. We willað eow secgan sume swutelunge nu be ðam halgum tidum. *Vide supra, pag.* 30.

P. 281. XVIII. DOMĈ PRIMA PENTECOSTEN.

Erat homo ex Phariseis, & reliq.

Incip. Sum Phariseisc man wæs gehaten Nichodemus. *Vide supra, pag.* 15.

P. 295. XIX DOMĈ. II. POST PENTECOSTEN.

Homo quidam erat dives. & rel.

Incip. Se wealdenda Drihten sæde þis Bispell his gingrum. *Vide supra, pag.* 3.

P. 310.

P. 310. XX. DOMC. III. POST PENTECOSTEN.

Homo quidam fecit cenam magnam, & rel.

Incip Se Hælend sæde his Bigspell his Leorning-cnihtum ⁊ cw̄. *Vide supra, pag. 3.*

P. 319. XXI. DOMC. IV. POST PENTECOSTEN.

Erant adpropinquantes ad Ihm̄. & rel.

Incip. Thæt halige Godspel us sægð þæt Gerefan ⁊ synfulle menn. *Vide supra, p 4.*

P. 337 XXII. DOMC. V. POST PENTECOSTEN.

Estote ergo misericordes. & reliq.

Incip Lucas Godspellere. he wæs Læce on life. ⁊ he manega gehælde. fram mislicum coðum mid his Læce-cræfte ac he gelacnode swiðor manegra manna sawla mid his lare on worulde. he awrat be ðam Hælende þæt he her on life on sumere tide ðus sæde on his Godspelle to his halgum Apostolum. ⁊ swa þurh hy to us. Estote ergo misericordes, & reliq Beoþ mildheorte eornostlice. eall swa eower fæder is.

Expl On ða wisan he forgeaf þone gylt þam wife. þæt heo syððan sceolde wið swylc þing hy gehealdan forðan þe ælc man bið þe gewendet his synna ⁊ þæt ylce eft deð his Drihtne on teonan. þam hunde gelic þe geet his spiweðan and þam swine gelic. þe hit bewylað eft. æft his ðweale ⁊ hit his ende wyrse þon his angin wære. Gewissige us se hælend to his willan æfre þam is wuldor ⁊ lof. à to worulde. AMEN.

Pag. 350. XXIII. DOMC. VI. POST PENTECOSTEN.

Cum turbe irruerent ad Ihm̄.

Incip On ðære tide w. hit getimode swa. þa ða se Hælend wæs her on life. mid mannum. þæt he stod mid ðam folce swa. wið ænne fisnoð. þæt wæs an brad mere Genesareð gehaten.

Expl Crist geceas fisceras. him sylfū to folgerum ungelærede men ⁊ hy forleton ealle ðing his lare folgiende ⁊ him her on life. ⁊ hy syððan wurdon swa swiðe gelærede þæt eall se Cristendom on Cristes gelaðunge stand þurh hy ahred mid þæs Hælendes fultume. þam is wuldor and wurðmynt à to worulde. Am̄.

P. 363. XXIV. DOMC. VII POST PENTECOSTEN.

Amen. dico vobis nisi abundaverit, & reliqua.

Incip Matheus se Godspellere. þe wæs mid Criste on life ⁊ his lare gehyrde. on his hirede wunigende he awrat be Criste þæt he gecwæð hwilon þus. to his halgum Apostolum ⁊ þurh hy eac to us. Soð ic eow secge. þæt gesylþe ne becumað into heofonan rice.

Expl He het hine mildheortnys. forðan ðe he milde is. ⁊ he on manega wisan þā mannum gehylpð. þe mid anrædnysse to him æfre hopiað. þam is wuldor ⁊ wurðmynt. a to worulde. AMEN.

P. 326. XXV. DOMC. VIII. POST PENTECOSTEN.

Cum multa turba esset cum Ihū nec aberent quod manducarent. & rel.

Incip. Marcus se Godspellere cwæð on ðisum dægðerlicum Godspelle. *Vide supra, pag. 5.*

Pag. 387. XXVI. DOMC. VIIII. POST PENTECOSTEN.

Adtendite à falsis Prophetis. qui veniunt in vestimentis ovium, & rel.

Incip. Drihten cwæð to his Leorning-cnihtum. behealdað eow wið lease witegan. *Vide supra, pag 5.*

P. 398. XXVII. DOMC. X. POST PENTECOSTEN.

Homo quidam erat dives qui habebat villicum, & rel.

Incip. Se Hælend sæde þus to his halgum Aplm̄. her on þisum life libbende mid mannū forðon ðe he oft gespræc wið hy on Bigspellum. Sum welig man wæs iu. se hæfde Tungerefan. þa wearð se Gerefa forsæd wið his hlaforde. þæt he his god sceolde swiþe him fram aspendan. and se hlaford sona gelangode hine ⁊ befran hine ða.

Expl. Se ðe on lytlum þingum wurð ungetrywe ne wurð he on ðam gastlicum gode getrywe. þæt he þa heofonlican wund. holdlice tæle Getrywsige us se Hælend þurh þone halgan-gast. þæt we his willan gewyrcan moton. þam sy á wuldor on ecnysse. am̄.

Pag. 415. XXVIII. DOMC. XI. POST PENTECOSTEN.

Cum adpropinquasset Ihs̄ Hierusalem.

Incip On sumere tide wæs se Hælend farende to Hierusalem. *Vide supra, pag. 5.*

Hic Codex, sicut alii plurimi, glossatur in quibusdam locis, verbis Normanno Saxonicis.

Class. à dextra Ser. med. 8. *Cod. membr. recenti manu scriptus, à Rever. viro* Thoma Nevile *Decano Cantuariensi & hujusce florentissimi Collegii Magistro, dono datus. Videtur quondam fuisse peculium Reverendissimi D.* Matthæi Parkeri, *siquidem nomen Joannis filii ejus in eo invenitur scriptum. Continet autem*

Ælfrici Excerpta ex Prisciano Majore sive Minore; *sine Glossario.*

Class. à dextra. Ser. med. 5. *Cod. membr. in Quarto, in quo continentur*

I. Ælfrici Excerpta ex Prisciano, *sive Grammatica. Præfationes autem desideratæ recenti manu restituuntur, forte, curante Rev D.* Matthæo Parkero *Cantuariensi Archiepiscopo.*

II. fol. 44. *Præcepta quædam Moralia, in usum Juniorum.*

Incip Ne beo þu to slæpor. ne to idel georne. forðam þe Slæp ⁊ þæt idel fet unðeawas ⁊ unhælo þæs lichoman Thæt se cweðað þæt seo betste æfter Gode. þæt mon wie getceadwis ⁊ gemetgian cunne ægðer ge his Spræce ge his Swigan. ⁊ wite hwænne he gesprecan hæbbe. ⁊ hwonne him geandwyrd sie. Ðonne ðu oðerne mon tæle þonne geðence ðu þæt nan mon ne bið leahterleas.

Expl. Se ðe anwealdes wilnað ofer his Hlaford for twam þingum he his wilnað oðer twegra oððe he wile ðone Hlaford lecgan under hine. sceolan him mid. þæt he sitte sylf ðe ufor. oððe he wolde þone Hlaford hebban upp ofer hine sylfne. ⁊ settan him sylf æfter. ⁊ eac onhangian sculan ðeah simle ðone Hlaford beforan.

II. fol. 47. *Desideratur Rubrica hujus Homiliæ.*

Incip. Ac Scs Augustinus sæde swiðe swutul Bispel by ðy. Gif ma manna wilnod on anre ðeode anwaldes. þoñ an þæt hit wære þam gelicost. ðe we oft seccan hyrdon. þæt sume wyrmas wæren giond eorþan. ⁊ eac sume Fiscas ut on Sæ. ðe habbað monuga Heafdu. ⁊ habbað beah an Bodig. þoñ nellað ða Heafdu eall anes weges.

Expl. Ac se Hrefn ðe sume menn hatað Crabba. ne wenð naht gesæðlice mid twam heafdum. þeah he monige wot habbe.

Hanc Paginam Saxonice scriptam, excipiunt scripta quædam Latina; nempe Richardi de Bury *Episcopi Dunelmensis liber qui dicitur* Philobiblon. Alanus *de Insulis de* Planctu Naturæ, *& Epistolæ Decretales* Alexandri III Papæ.

Cod. membr. in fol. in quo, præter Vitas & Passiones quorundam sanctorum, Latine; extat Gregorii Magni *liber de* Cura Pastorali, *Saxonice ab Ælfredo Rege versus. Per Præfationem Regis Translatoris ad* Wulfsigum *Episcopum Schireburnensem inscriptam, inductus fuit nescio quis hanc Adnotationem fronte Codicis scribere,* Hic ipsus est liber quem Aluredus Rex misit ad Ecclesiam Syreburnensem, quem & transtulit ex Pastorali Gregorii Latine in Anglicum. *Verum, characteres quibus exaratur Codex, evidenter ostendunt illum fuisse scriptum longe post Ælfredi tempora, nempe seculo undecimo. Hoc autem facile credo, hunc Cod illum fuisse a Rev D.* Joanne Juelio *Episcopo Sarisburensi, è Bibliotheca Ecclesiæ suæ depromptum & ad Reverendiss. D.* Matthæum Parkerum *transmissum: eo quod, nullæ in hoc Cod cernuntur Rubricæ sive Tituli, quorum ope, vir ille alias doctissimus sed litterarum Sax. imperitus, aut scriptum aut Autorem dignosceret Cod. autem ille insignis Bibl. Publicæ Cantab. cui adfinguntur Clarissimi Antistitis Epistolæ, Nomen Autoris præ se fert, ac omne genus Rubricis Titulisque gaudet.*

Cod. membr. & valde antiquus & optimæ notæ in Quarto continens Isidori Hispalensis Episcopi Libros Originum sive Etymologiarum. *In eo cernuntur voces quædam Saxonicæ.*

Cod membr. in fol grand. optime scriptus, Litteris Aureis, Argenteis, Miniatis, &c Illuminatus; Iconibus Historicis passim Ornatus, quæ etsi rudiori manu delineantur, multa tamen exhibent (utpote ad vetustiores Icones depicta) quæ secula prisca redolent, ideoque digna sunt, quæ à viris Rerum Antiquarum studiosis, diligentissime inspiciantur In eo continetur Psalterium D. Hieronymi Triplex Latinum *columnatim scriptum, cum commentariis, Præfationibus, & Precibus unicuique Psalmo subjectis. Psalterium Gallicum quod Latine tantum Glossatur. & Romanum quod Versione interlineari Normanno-Saxonica gaudet. Hebræum denique quod versione interlineari Normanno-Gallica insignitur. Romanæ versionis & Normanno-Saxonicæ, Specimen erit Psalmus qui dicitur* IUBILATE.

Psalmus David.

Dremeð Gode eale eorðæ weoreð Drihtne
IUBILATE Deo omnis terra. seruite Domino

on blysse Ongængæð on gesihðe his on luhte
in lætitia. Intrate in conspectu eius. in exul-

witeð ge ðet Drihten he is God he
tatione. Scitote quod Dominus ipse est Deus. ipse

dyde us ⁊ ne we us Us soþlice folc his ⁊
fecit nos & non ipsi nos. Nos autem populus eius et

scæp lesse his ongængæþ gatu his ꝥetnesse
oues pascue eius. Intrate portas eius in confessi-

cafortun his on ymenum ꝥetnesse hergone.
atria eius in ymnis confessionum. Lau-

gæð onmæ his forðan swete is Drihten on
date nomen eius quoniam suauis est Dominus in

ecnesse mildheortnes his ⁊ oððe on woroldæ
æternum. misericordia eius et usque in sæculum

worold soþfæstnes his.
sæculi ueritas eius.

Hebrææ quoque versionis, una cum translatione Normanno-Gallica, Lectoris gratia, specimen exhibere haud gravatus sum.

HEBR. CANTICUM IN GRATIARUM ACTIONE.

Chantez al Seignur tute terre. Seruez al Seignur
IUBILATE Domino omnis terra. seruite Domino

en leece entrez deuant lu en loenge Saciez
in leticia. ingredimini coram eo in laude. Scitote

que li Sires il meesme est Deus il fist nus
quoniam Dominus ipse est Deus. ipse fecit nos

e de lui sumes li pueples de lui e li fues de la pastu-
et ipsius sumus. populus eius et grex pascuæ

re de lui entrez les portes de lui en accunse de
eius. Ingredimini portas eius in gratiarum

graces. les atres de lui en loenge regehissez a lui.
actione. atria eius in laude confitemini ei.

Beneissez le num de lui kar il est bon en siecle
Benedicite nomen eius quia bonus in sæculum.

la misericorde de lui e desque en generatiun e
misericordia eius. et usque in generationem et

generatiun la feid de lui.
generationem fides eius.

Psalterium Triplex excipiunt (foliis tamen transpositis) Cantica sacra sc. Canticum Isaiæ. Canticum Ezechiæ Regis. Canticum Annæ Canticum Moysis. Canticum Abacuc. Canticum trium Puerorum. Te deum, Pater noster, Symblum Apostolorum. Quicunque uult, Nunc dimittis, Gloria in Excelsis, Benedictus, Magnificat, & Psalmus Dauid cum Pugnauit cum Goliath, *omnia Latine, Normanno-Saxonicè, & Normanno-Gallicè. Deinde sequitur Commentarius in Orationem Dominicam & in symbolum Apostolorum, Latinè. Postremo, Chiromantica quædam, aliena manu.*

Hunc Cod. præclarissimum scripsit & ornavit Eadwinus quidam Monachus, circa tempora Stephani Anglorum Regis, uti ex Characterum ductu liquet, & ex Adnotatione in Calendario, qui Psalterio præmittitur, ad xi Kal Maii, *ubi sic scribitur,* Obiit pie memorie Anselmus Ar eps. *Nomen suum inseruit in Oratione quæ scribi solebat ad calcem vetustiorum Exemplarium Psalterii, ut in aliis vidi. Hæc autem est illa Oratio.*

Omnipotens & misericors Deus. clementiam tuam suppliciter deprecor. ut me famulum tuum EADWINUM tibi fideliter seruire concedas. & perseuerantiam bonam & felicem consummationem michi largiri digneris. & hoc Psalterium quod in conspectu tuo cantaui ad salutem & ad remedium animæ meæ proficiat sempiternum. Amen.

Finem versus Codicis, habentur bina folia, quorum priori delineatur scenographia cujusdam Monasterii, posteriori

Ulteriori vero extat Effigies ipsius Monachi Eadwini *scribentis, dextra calamum metallinum (neque enim hic Codex plumâ scribi posset) sinistra scalpellum sive cultellam tenentis. Circum quam Effigiem etiam, scribitur hæc Epigraphe:*

SCRIPTOR.

SCRIPTORVM PRINCEPS EGO. NEC OBITVRA DEINCEPS
LAVS MEA NEC FAMA. QVI SIM MEA LITTERA CLAMA.

LITERA.

TE TVA SCRIPTVRA QVEM SIGNAT PICTA FIGVRA.
PREDICAT EADWINVM FAMA PER SECVLA VIVUM.
INGENIVM CVIVS LIBRI DECVS INDICAT HVIVS.

Quo autem Monasterio floruit Eadwinus *noster, haud facile est dictu. eum tamen opinor fuisse Monachum* Ecclesiæ Christi *Cantuariæ. Etenim* 1. *in supra-citato Calendario, præter Anselmum Archiepiscopum, memorantur & alii Archiepiscopi, nempe* Augustinus *bis;* Theodorus; Dunstanus *bis;* & Lanfrancus *Insuper, ad IIII Non.* Maii *Memoratur* Dedicatio Ecclesiæ Christi. 2. *In Indice Librorum qui extabant in Bibliotheca ejusdem Ecclesiæ Christi, A. D.* 1315. (*quem quidem Indicem videre est, in Bibl. Cotton* GALBA. E. 4.) *memorantur Libri nonnulli cujusdam* Edwini, *sc. Liber* Edwini Anglice, Biblia Eadwini, *&* Tripartitum Psalterium Edwini, *forte, ille ipse Liber. Mitto quod hunc etiam Codicem huic Collegio dedit Vir ornatissimus Thomas Nevile Decanus Cantuariensis. Denique, hoc in Codice nihil desideratum puto, quo minus omnibus numeris absolutum putetur, nisi Asterisci & Obeli quibus in Psalmorum versione Latina usus fuit D Hieronymus; qui quidem Asterisci & Obeli adhuc cernuntur in Psalteriis quibusdam vetustioribus, putà, in Psalterio Æthelstani Regis quod exstat in Bibliotheca Cottoniana; & in illo quod scribi fecit Achadrus, sive Amadeus Comes, nunc celeberrimæ Bibl.* C C C C.

Cod. membr. in Octavo minori circa tempora Henrici II aut Ricardi I. Anglorum Regis Normanno-Saxonice scriptus. Inscriptio vetus dicit, quod Rithmus Anglicus, cum Omeliis Anglicis, in hoc Volumine continentur. *Inscriptionem excipiunt Hexasticon.*

☾23. ♎83☉f°.

LECTORI.

Abdita quæ tenebrans Monumenta recondidit Ætas,
Ætas nunc tandem clara retexit ea.
Quæ licet amœnctum non sint referentia cultum,
Temporis id nævus, simplicitasque fuit.
Si libes quæ sint sapida insipidumque recuses,
Ipsa vetustatis gratia dulcis erit.

WL. (*forte, Wilhelmus Lambardus*)

Sequitur Laus ejusdem viri cl. ad D Matthæum Parkerum, *cujus Peculium hic fuit Codex, his verbis,* Manye will bragge of their knowledge and havetage of Antiquities, but the Writer of the Verses above is the onlye man that ever I cold be acquainted with for the readinge of this boke and other Antiquities. His Calendre of the Byble may apere to your Grace: but I most humblye beseeche you that the paynfull worken by him gatherd after your Grace hath perused, might not be wraped upp in Oblivion. How he hath travelled in the Armenian Tongue may apere - - - - - - (*desunt reliqua.*)

I. *Sed ut de iis verba faciam quæ rem Saxonicam spectant; primus hujusce Cod. Tractatus est* Poema Normanno-Saxonicum *de Deo, de die Judicii, &c. idem cum illo quod extat in Cod. Bodleiano qui inscribitur,* Digb. 4. *nam sic*

Incip. Ich am nu elder þan ich ƿas a ƿintre ⁊ a lore.
Ich ƿealde more þan i dude mi ƿit oh to be more.
Expl. Crist ȝeue us laden her ſƿilc lif ⁊ habben her ſƿilch ende.
That ƿe moton þider cumen þane ƿe henne ƿende.
AMEN.

Quædam ex hoc Poemate citentur ab Abrahamo Wheloco, Eccles. Hist. Bed pagg. 25. *&* 114.

Sequitur Collectio Homiliarum Normanno-Saxon. hoc ordine.

II. P. 1. DE ADVENTV.

Ecce uenit Rex. occurramus obuiam Saluatori nostro.

Incip. To dai is cumen ðe holie tid þæt me clepæþ Aduent. þanked he ure Louerd Ihū Crist ðat haueð isend And hit lasteð þre wuke fulle ⁊ sum del more.
Expl. Swo cume he to us for his muchele mildhertnesse. Qui uiuit. &c.

III. P. 3. DOMC. II. IN ADVENTV.

Hora est iam nos de sompno surgere &c.

Incip. ðe Lauerd Sainte Popel þe is heued-Lorðeau of alle holie chirechen bihield þis ƿrech ƿoreld. ⁊ sagh þæt maste mannen ladden here lif on sinnen. ⁊ þæt hem likede here lodliche sinnes
Expl. ðæt he ƿile to us cume. ⁊ ƿeren us mid ure dedliche liue ⁊ ƿið eche ƿope. ⁊ ȝieuen us eche ƿele mid him seluen on heuene. Qui uiuit. &c.

IV. P. 5. DNC. III.

Nox precessit. dies autem appropinquabit.

Incip Hure heſeſt Lorðeu after ure Louerd Ihū Crist. þæt is oure Louerd Sainte Popel muneȝeð us to nihtlechen ur lifode. ⁊ ƿiſseð us on ƿilche ƿise. ⁊ seið þæt ƿe hauen riht þar to.
Expl. He þingie us to þe holie fader of heuene. þæt he ȝeue us mihte ⁊ strengðe to forletene þeſtercnesse. ⁊ to folgie brictnesse. Qui uiuit. ⁊R.

V. P. 9. Desideratur Rubrica.

Tria sunt hominū saluti necessaria. scil. Fides. Baptismus. Vitæ mundicia. &c.

Incip Thre þing ben þæt elch man habben mot. ðe ƿile his Cristendom leden. þæt on is Riht-bileue. þat oðer is Fulehtninge. þe ðridde þe faire Liflode. ⁊ he nis naht fulliche Cristene þæt is sun þane of þese þrie.
Expl. ⁊ ich ƿill tachen eu bi Godes fultume þæt ȝe sulle ƿiten ⁊ segge ou þe ƿord after ƿord ⁊ ðar mid hƿat elch ƿord bitocneð.

Desideratur Rubrica hujus Commentarii in Symbolum Apostolorum, *qui videtur quasi pars altera superioris Homiliæ.*

VI. P. 11. *Incip.* Credo in Deum. Ic bileue on God. Patrem omnipotentem þene almihti fader.
Expl þe gode on eche blisse ⁊ ƿele mid ure Louerd Ihū Criste on heuene. þe uuele on eche ƿope and pine mid þe deuel on Elle sople and Iicam abuten ende.

Desideratur Rubrica hujus Commentarii in Orationem Dominicam, *qui videtur quasi pars tertia superioris Homiliæ.*

VII. P. 16. *Incip* Pater noster, &c. Thu singest þe Salm þe me clepeð Crede þu seist þæt on Gode bileuest. and doit cnoƿnesse þæt he is Lauerd. ac þanne þu singest þe Salm þæt is cleped Pater noster.

 Expl.

Expl. Ac les us Louerd of his-eggingé. and of alle uele. Amen. Spo hit ƿurðe.

VIII. P. 22. IN DIE NATALIS DNI.

Natus est nobis hodie saluator qui est Xpc in ciuitate Dauið.

Incip. Gode tiðinge and marie to beren. us telleð þe Louerd Seint Lucas. on þe holie Godspelle ⁊ seið þæt on holie erndrake hem brohte from heuene. to þe londe of Ierlm.

Expl. ⁊ ʒiueð us his holi Fleis to daiƿamliche bred. and his holi Blod to drinche. and bit us þæt ƿe shule ðis notien on þis longe ƿope ⁊ on his preche ƿorelde. and bihat us to mede eche hele on ðe Helendes ƿorelde. Qui quid promisit dignetur reddere nobis. AMEN.

IX. P. 30. *Desideratur Rubrica (forte,* IN EPIPHANIA DNI.*)*

Reges Tharsis ⁊ Insule munera offerrent. Reges Arabum ⁊ Saba dona adducent.

Incip. Mid mede man mai ouer ƿater faren and mid ƿeldede ofgiue. frend ƿuerche. ⁊ mid bieumeliche loke. man him mai cuðleche ƿidkinge.

Expl. And mid spiche ƿel-dede cuððen us ƿið him. ⁊ giuen to mede ƿið þan þe he us lede of his ƿater. þæt is þis ƿeorld ƿope. ⁊ to eche blisse lede. Q. V. ⁊ R. D. per. O S. S. Amen. (qui vivit & regnat Deus per omnia secula seculorum. Amen.)

X. P. 33. *Desideratur Rubrica. (forte,* IN PURIFICATIONE B. V. MARIAE.*)*

Optulerunt pro eo Dño par Turturarum aut duos pullos Columbarum. ⁊c.

Incip. To dai man mai iheren he þe ƿile ƿich ðeau ƿes on þe olde Lage mid ƿimmen on ðre þinges. þæt on is Childbed. ⁊ þæt oþer Church-ʒang. ⁊ ðe þridde þe Offring.

Expl. ⁊ habban on ure heorte sornesse and reuðe of ure Synnes ⁊ þer mide dihten ure loc þe ƿe on honde bereð. þæt ƿe mid ure loke ben Gode to queme. Quod ipe prestare dignetur. q. u. ⁊. R. p. o. s. s.

XI. P. 37. *Desideratur Rubrica.*

Quomodo cantabimus canticum Dni in terra aliena.

Incip. Ðe holie Prophete Dauid ƿpecþ on þe Sealm-boc. ⁊ on a stede þeron muneʒeþ sume of þe ƿordes ðe ƿeren speken bitƿine tƿo folkes. þæt on ƿas of Ierlm. and þæt oðer of Babilonie.

Expl. Vre Louerd Ihu Crist leue us spo ure synnen to beten. ⁊ spich elmess to ƿurchen. þæt ƿe mo ben on his riht hond on Domes-dai. Quod ipe præstare. d. q. v.

XII. P. 43. IN CAPITE IEIVNII.

Conuertimini ad me in toto corde u ro. ⁊c.

Incip. Non eorðliche fader ne moder ne haueð spa mildeheorte to hire life child. spo ure heuenliche fadr haueð to us. þonked ƿurðe him.

Expl. Ete nu Leinte mete. ⁊ enes o dai ⁊ euene fille. ⁊ drinke o tiʒe atte mete. and nodt þer after bute hit for unhele be. oþer spinke. speke soðe ⁊ riht. and bidde ʒerne milce. þus bit ure Drihten. þæt ƿe shulen to him turnen. ⁊ seið þæt hē ƿile to us. ⁊ mid us bileue. Q. V. ⁊ Reg. p. o. s. s.

XIII. P. 49. IN XLA.

Preoccupemus faciem dni. ⁊ in Psalmis iubilemus ei.

Incip. The holie Prophe Dð muneʒeð us on ðe Sealm-boc to bereʒentis þe ƿile þe ƿe muʒen ƿiþ þe eiseliche shame. ⁊ mid te bitere grame þæt alle synfulle men shule þolen on Domes-dai.

Expl. ⁊ hereʒe us ƿið alle uele customes ⁊ giue us mihte ure sinnes to forleten. ⁊ prest sheƿen. ⁊ ƿite us. ⁊ filste hem to beten. spo þæt us beo bileue. and him to queme. Qui. v. ⁊ R D p. o.

XIV. P. 57. IN QVADRAGESIMA.

Ecce nunc tempus acceptabile. ecce nunc dies salutis, &c.

Incip. The heuenliche leche Seinte Poul nimeð ʒeme of ure Saule-sicnesse. þæt ben ure sinnes þongeð ƿurðe him. ⁊ mineʒeð us bi his holie ƿrite.

Expl. Spo mote ƿe fiste toʒenes ure sule Lustes. al þe fuƿera daʒes ⁊ ouer-cumen at ende hem. and alle þe þing þæt us to sunne teð. Qð ipse præstare digñ. q. v. ⁊. r.

XV. P. 60. IN MEDIA XLA.

Cum immundus spc exierit ab homine. uadit per loca arida, &c.

Incip. The Louerd Seint Matheu speċð on his holi Godspel of þe grimliche ƿordel þe ure Hælend at sume time ʒaf to andsƿere þe unbilefde Iudeuisshe men.

Expl. ðe seuen Diffles giltes þe ure Drihten drof ut of Seinte Marie Magdaleine. ⁊ forþi ƿeren here biginnig of her lifode spich se he ƿere. ðe ende ƿarð fair ⁊ god. ⁊ blisful. Spo ƿurðe ure alre. þæt ƿile. ure Drihten. Qui. v. ⁊ R.

XVI. P. 66. DNC PALMARVM.

Turbe que precedebant Dñm. ⁊ que sequebantur clamabant. dicentes. Osanna filio Dð, &c.

Incip. It is custume þæt ech Church-socne goð þis dai a procession and his ƿune haueð þe biginnigge of þe holie Processiun. þe ure Helende makede toƿard te stede þer he ƿolde deð þolen.

Expl. þe ech Chirche to dai mineʒeð ƿisse ⁊ fulste us spo to folgen his holi eorliche Procession þæt ƿe mo ben on þe holie Procession þe he ƿile maken a Domes-dai mid hise chesene. fro þe Dome into heuene. Qui nob p stet qui scla pro oia regnat.

XVII. P. 70. IN DIE PASCHE.

Hæc est dies quam fecit Dñs. exultemus & letemur in ea.

Incip. This dai haueð ure Drihten maked to gladien. and to blissen us. þonked ƿurðe him. ⁊ giarked þæt holie gestninge. þe he offe speċð þus queðinde.

Expl. þan muge ƿe bieumeliche to Godes bord buʒen. ⁊ his bode ƿurðliche bruken. and þurch þe holi este cumen to Criste. Quod nobis prestet qui hodie surrexit & uiuit. cum Deo pre in unitate spc sci.

XVIII. P. 75. *Desideratur Rubrica.*

Stetit Ihs in medio Discipulorum suorum & dixit eis. Pax uobis, &c.

Incip. We reden on þe holi Godspel-boc þæt ure Helende þrolede on þe holi Rode. ⁊ deaðe þolede. and mid his eðeliche deaðe lesde us of eche deaþe.

Expl. Frið. for þæt he ben þanne fried of þe Deueles þralshipe. ahe ich er seide. Sehtnesse. For þæt hie ben þenne sahtnede ƿið þe heuenliche fader. ⁊ is þe ʒiate of Paradis opened toʒenes hem. Per quam nos introducat. Q. V. ⁊. R. P. O. S. S. Amen.

XIX P. 77.

XIX. P. 77. *Desideratur Rubrica.*

Omne datum optimum ⁊ omne donum perfectum desursum est, &c.

Incip. Seint Iacob þe holie Apostel þe ure Drihten sette to lor-ðeaƿe þe folc of Ierlm̄. he nam ȝeme of þe ƿune. þe ƿeren þo. ⁊ ȝet bien mid mannen.
Expl. And bring on englen and on mannen þe hete of soðe luue to him seluen. He sende us þe gode ȝiue þe alle sinnes forȝifð and þe full ȝiue þe ȝiuað eche lif on blisse. Qui, v. ⁊. r. p. o.

XX. P. 80. In Ascensione Dñi.

Eleuatus est Sol in celum. etc.

Incip. The holi Prophē Abacuc þe ƿundede on ðis ƿeorlde. ⁊ eft þer of ƿot. fele hundred ƿintre er þe time þe ure Drihten underftod mannisshe.
Expl. oðer þat ƿe hauen soðe luue to himseluen. ⁊ to ueem Cristene sƿo us longe to him alse diden hise Ap. and teo us to him alse he hem dide and understonde mid on his riche. Q. c. prē. ⁊. s. s. v. ⁊. r. p. u. s. s. am̄.

XXI. P. 85. In die Pentecost̄.

Apparuerunt Apostolis dispertite lingue tanquam ignis, &c.

Incip. Tho þe ure Louerd Ihū Crist sundede lichamliche fro ecerðe to heuene. he forbed his Ap. and here holi ferreden þat hie neren noht sone. þeh þe hem sorle lichamliche and seine
Expl. alle Halegen þe ƿunieð on heuene þat hie þingen us to þe þremnesse. fader. ⁊ sune ⁊ holigost þat he ƿisse and fulste suhen þer Ap. Lore. and on here ferredon. hauen eche lise and blisse mid him. Qui. v. ⁊. reg. i. v. s. s. d.

XXII. P. 88. *Desideratur Rubrica.*

Dñs de celo prospexit super filios hominum, &c.

Incip. The holi Prophē Dđ seið on ane stede on þe Salm-boc ðe ƿordes ðe ich her nu seine. ðer he specð of þe mildhernesse þe ure Louerd Ihū Crist doð men.
Expl. ⁊ ƿisse us. and filste us. him to hisheechen mid admod þonc ⁊ mid eðele ƿorde ⁊ edie. and tiðe us bene ȝif his ƿille beo. Qui uiuit & regnat. d. per. o. s. a. Am̄.

XXIII. P. 90 De Sco̅ Ioh̄e Bapt̄.

Ego uox clamantis in deserto parate uiam Dñi. rectas facite semitas eius.

Incip. The Louerd Seint Lucas ȝuittinneð on his Godspel þe ƿunderlich hider-kume. ⁊ þe erueðlich her biƿist and þe ƿunderliche heðen sið of ure Louerd Seint Iohan Baptiste.
Expl. for he nolde noht turnen ut of þe heȝe ƿeie. ne of þe rihte paðes. þe he mineȝede markin to makiende. and ƿas þer one ƿerchende. ⁊ farende. for to þat he to ðe ende þat is eche lif. ad quam nos ducat. qui uiuit.

XXIV. P. 95. De Sc̅o Ioh̄e Bapt̄.

Inter natos mulierum non surrexit maior Ioh̄e Bapt̄.

Incip. Un ligel man selde ligeð. and soð sagel man seið ofte soð. and he ðe neure ne lihgh ne lige ne ƿile. ne ne mai þat is ure Helende. he seið eure soð. and þerefore is soð þat he seide bi ðe Louerd S. I B þus queðinde.
Expl. And aƿiche ƿise he of þis ƿoreldes ƿope ƿot into eche ƿele sƿo mote ƿe alle ⁊ þere ƿunen mid him abuten ende. Eo prestante quem ore predicauit. ⁊ digito monstrauit. Q. v. ⁊. r. p o. s. s.

XXV. P. 101. De Sc̄a. Maria Magdalen̄.

Mulier que erat in ciuitate nomine Marie iam penitens, &c.

Incip. The Louerd S. L. þe irenned þat holi Godspel þe men rað inne holie Chiriche seið þar on. þat ure Drihten underfeng edmodliche ane sinfulle ƿimman.
Expl. And drof ut of hire. vii. deoflen. þe ƿare on hire geherbered. and ðus quað. Ƿimman þine sunnen þe bed forȝiuene Sƿo beo us alle ure. Eo dimitte me. Q. v. & r. p. o. s. seculorum. Amen.

XXVI. P. 104. De Sc̅o Iacobo.

Euntes ibant ⁊ flebant intuentes s. s. &c.

Incip. The holi Proph̄e Dauid þe ƿas king of Ierlm̄. fele hundred ƿintre er ure Drihten man bicome. and ƿere boren of þe holi maiden ure Lafdi. s M.
Expl. for he under-plantede fule custumes of him seluen. mid his clenlich lifode. Sƿo ƿe aȝen alle to don. boðe lerede ⁊ leƿede. and mid faire lore understonden Godes ƿord. Quod nobis prestet. qui scla̅. p. o. r. Amen.

XXVII. P. 109. De Sc̅o Laurentio.

Qui parce seminat parce & metet. &. q. s. i. b d. ⁊ m.

Incip. Ure Louerd Seinte Poul beȝest alre lorðeƿ after ure Helenne seluen specð on þe holi boc. and mineȝeð eiðer hodede ⁊ leƿede to Godes ƿordes and to ƿeldede.
Expl. And for hem bidden. and ure Louerd Iesu Crist for here bene ȝiue hem his blessinge. þat is echeliche eruing. and blisse on heuene. Q. nobis prestet qui secla per omnia Regnat. Amen.

XXVIII. P. 114. *Desideratur Rubrica.*

Maria uirgo assumpta est ad ethereum thalamum. ⁊c̄.

Incip. On of holie ƿrites þe ben red her inne to dai bringen us blisfulle tiðinges of an edie Meiden. þe ƿas iiteren hisƿused þe heuenliche Kinge.
Expl. Vre Lafdi. S. m̄. alse ƿisliche alse hie þis an ƿas houen into heuene. bere ure arende to ure Louerd Ihū Crist. þat he ȝife us eche blisse on heuene. Q. ipē. p̄. d. q. v &. r. p. o. s. s. Am̄.

XXIX. P. 119. De Defunctis.

Libera nos Dñe de morte eterna, &c.

Incip. The lif holi man Iob þe þe Boc of specð ⁊ seið. Erat uir ille simplex ⁊ iustus, &c. he ƿas admod on ƿorde. and rihtƿis on dede. and godfruht on ðonke
Expl. And alle þe sinfulle þe forð seƿðe farene and þat faren shulen. and þat men moten forebidden. ⁊ ȝiue us alle on hene ne eche erdingstouƿe. Qui u. ⁊. r. p o. s. s. Am̄.

XXX. P. 124. De Sc̅o Andrea.

Ambulans Ih̄c iuxta mare Galilee, &c.

Incip. The holi Godspel of þis dai specð of ure Helend. and of tƿo broðren þat on is S. P ⁊ þat oðer S. Andreu. and seið þat ure Helende ȝiede bi þe se.
Expl. Sƿo muchel murðe is in þe bureh of heuene, þat eie ne maiȝ sƿo muchel biholden. ne lhisten. ne here ðenchen. Ad quam nos ducat. qui uite premia donat.

XXXI. P. 132. *Desideratur Rubrica.*

Estote fortes in bello. ⁊ pugnate cum antiquo serpente.

Incip. Thos ſeaʒe ƿord þe ich nu here forð reah ſeide ure Drihten on his holie Godſpelle æt ſume ſele þe he ƿunede lichamliche on eorðe.

Expl. ⁊ alle þeſe ƿapnes here noten on þis ſihte togenes þe calde Nedore. þæt is alre manne ſo. þæt ƿe him moten ouercumen. ⁊ habbe to mede eche bliſſe. ⁊ þæt endeleſe kineriche. Quod nob̄. preſtet qui ſecla per omnia regnat.

XXXII. P. 137. *Desideratur Rubrica.*

Estote prudentes. ⁊ uigilate in orationibus.

Incip. The heuenliche Kei-herde Sainte Peter. iſeih þæt ure elдren habden ſele ſon. ⁊ ƿe habbeð alſpò. þe ben al to ſmiele on ſpikedom.

Expl. he þinge us to ure Drihten. þæt he us ʒiue ſpiche ʒepſhipe. ⁊ mihte þus to ƿakien . and us to bidden. and ʒife us bene tuðe. Qui uiuit ⁊ regnat. per o. ſ. ſ. Am̄.

XXXIII. P. 143. *Desideratur Rubrica.*

Qui uult uenire post me. abneget ſemetip̄m. ⁊ tollat crucem ſuam. ⁊ ſequatur me.

Incip. Sori mai þe man ben þe beð on michele ƿope. ⁊ me him more bihat. and mar and ƿile hit him leſten. Ac þe man mai ben bliðe þe me ledeð fram miche ƿope to michele ƿele.

Expl. And to beren ure Rode. þæt is ure lichames clenſing ⁊ ure heorte reuſinge. and ſƿo after him cumen. ⁊ him folʒen. and mid him bileue Quod nob̄ preſtet qui uiuit ⁊ R. p. o. ſ. s. Am̄.

XXXIV. P. 148. *Desideratur Rubrica.*

Posuerant Peccatores laqueum mihi. ⁊ d. m. t. n. erraui.

Incip. The ſinfulle haueð leid ʒune me to henten. and ich ne forlet þine bode. Ure ſo fareð on hunteð. ⁊ leið ʒune in a ƿilderne to henten ðe deor þe ƿunieð þer inne.

Expl. Eure beo mine eʒene opene to ure Drihten. for ic triſte þæt he ne nenʒ bi mine ƿrihte. ac for his milde ƿille. of þis ƿerſes ʒune mine fet hreiden. ſƿo do he ure alre þe liueð and rixleð. Amen.

XXXV. P. 156. *Desideratur Rubrica.*

Egredietur uirga de radice Ieſſe. ꝛc̄.

Incip. An ʒerd ſal ſpruten of Ieſſe more. and an bloſme ſtien of þare more. and uppe þare bloſme reſten þe holie goſte. On þeſſe ſeƿe litele ƿored lotieð ſele gode ƿored.

Expl. And he underſtod holie Boc-loue. ꝛc̄. Si plus ſcirem. plus dicerem.

De hac Collectione sic dicit Abrahamus Whelocus *in Adnotatione quadam fronte Cod. scripta,* Hic codex MS. fidem Proteſtantium in permultis, multum ornat. Legi & perlegi A. W.

◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊◊

IN BIBLIOTHECA AVLÆ S. TRINITATIS CANTABRIGIÆ.

Cod MS. *in fol. grand. Regnante Henrico V. Anglorum Rege, à Monacho Abbatiæ S. Augustini exaratus, à viris Cll. Henrico Spelmanno, Golielmo Sumnero, Gulielmo Dugdalio & Georgio Hickesio sæpissime citatus. In eo continetur Historia Fundationis & Donationis Monasterii S. Augustini, & Ecclesiæ Christi Cantuariæ, una cum exemplis Cartarum Regum, Principum, Archiepiscuporum, &c. Bullarum Papalium, &c. inter quas habetur Wilhelmi I. Anglorum Regis Carta Litterarum Patentium de Saca & Socna, una & altera Saxonice & Latine.*

Præclarum hunc librum à me prædicandum censeo, quod in eo describuntur Cod. quos S. Augustinus Episcopus Cant. ad se à Gregorio I. Papa missos (ut patet ex Bedæ Hist. Eccles. Juane Diacono, Henrico Huntindunensi, Gulielmo Thorne, & ex aliis plurimis Historicis) Monasterio suo dedit, in quo, dum scriberetur hic Codex, ut probabile est, extabant, & extitere deinceps usque ad tempus versi & direpti ejusdem Monasterii, regnante Henrico illius nominis Octavo, Anglorum Rege.

Hæc Descriptio habetur fol. 5. his quæ sequuntur Verbis. Ad quem Beatiſſimus Auguſtinus in tanto fuit ſuæ intimæ dilectionis & benevolentiæ radios administrans, ut quaſi tollens lapides grandes, lapides pretioſos in fundamentum templi; eadem ſacroſancta xenia & vivifica pignora quæ ſibi Beatiſſimus Gregorius per eundem tranſmiſit; tam in Vaſis ſacris, quam in Veſtimentis; tam in Ornamentis Eccleſiaſticis, quam in ſacerdotalibus Indumentis; tam in ſacris Reliquiis, quam in Conicıavs plurimis, ad perpetuam rei memoriam libenti animo contulit. Et quia hæc eadem Ornamenta ut noſtra Religionis Primitiæ ſunt penſanda; quanta & qualia in præſenti penes nos habentur; ſub priſtinæ duxi dotationis Titulo deſcribenda.

De Libris.

1. Inprimis habetur in Librario, *Biblia Gregoriana*, in duobus Voluminibus, quorum primum habet Rubricam in primo folio, *de Capitulis libri Geneseos*. Secundum Volumen incipit à *Prologo beati Ieronymi super Ysaiam Prophetam*. In principio vero librorum, in eiſdem Voluminibus, inſeruntur quædam folia, quorum aliqua Purpurei, aliqua Roſei ſunt Coloris; quæ contra Lucem extenſa, mirabilem reflexionem oſtendunt.

2. Habetur etiam in eodem Librario, *Psalterium* Auguſtini, quod ſibi miſit idem Gregorius; in cujus primo folio, incipiunt *Meditationes* quædam devotæ, taliter annotatæ. *Ecce quantum spatiatus sum in memoria mea*, &c. uſque ad folium quintum, ubi incipit, *Omnis scriptura divinitus inspirata*, & in altera parte ejuſdem folii eſt *Symbolum Apostolorum, Oratio Dominica, Gloria in Excelsis*, & *Scs̄ Scs̄ Scs̄*. &c. In ſexto folio incipit *Psalterium*. In fine vero ejuſdem Pſalterii ſunt *Ympni*, tam *Nocturnales* quam *Diuenales*. Primus Ympnus pro media nocte eſt iſte, *Mediæ noctis tempus est*. Secundus ad Gallicantum, *Eterne rerum Conditor*. Ad Matutinas, *splendor paternæ gloriæ*. Ad primam, *Venite fratres ocyus*. Ad tertiam, *Jam surgit hora tertia*. Ad ſextam, *Bis ternas horas explicans*. Ad nonam, *Ter hora terna volvitur*. Ad veſperas, *Deus creator omnium* Ad completorium, *Te deprecamur Domine* In xl. *Xpē qui lux es & dies*. Ympnus pro die Dominico, *Rex æterne Domine*. De Natali Domini Ympnus, *Intende qui regis Israel super Cherubin, qui sedes à patre offre excita potentiam tuam & veni* Ac deinde ſequitur pro eodem Ympno. *Veni redemptor gentium*, uſque ad finem. In Paſcha Ympnus. *Hic est dies verus Dei*. In feſto Apoſtolorum Petri & Pauli, *Apostolorum passio*. De S. Johanne Evangeliſta, *Amore Christi nobilis*.

3. In Veſtiario etiam habetur *Textus Evangeliorum* in cujus principio x Canones annotantur Et vocatur *Textus S. Mildredæ*, eo quod quidam Ruſticus in Thaneto ſuper eumdem Textum, falſum jurans, oculos amittere perhibetur.

4. Eſt etiam & aliud *Psalterium* ſuper Tabulam magni Altaris poſitum. Quod habet exterius Imaginem Xpī Argenteam planam, cum quattuor Evangeliſtis. In hujus Pſalterii primo folio Incipit, *Omnis scriptura Divinitus Inspirata*. In tertio folio, Incipit *Epistula Damasi Papae ad Ieronimum*, & in fine Verſus

ejuſdem

ejusdem *Damasi*: ac deinde *Epistola Ieronimi ad Damasum cum Ieronimi Versibus*. Deinde in quarto folio, *De origine Psalmorum*, in cujus fine distinguit Psalterium in quinque libros. Primus liber finit Psalmo XL. videlicet *Beatus qui intelligit*, qui sic habet, *Fiat, fiat*. Secundus Liber à Psalmo LXXI. videlicet, *Deus judicium tuum*, qui sic habet, *Fiat, fiat*. Tertius liber à Psalmo LXXX. videlicet, *Misericordias Domini*, qui sic habet, *Fiat, fiat*. Quartus liber à Psalmo CV. videlicet, *Confitemini*. qui sic habet, *Fiat, fiat* Quintus liber à Psalmo CL. videlicet, Laudate *Dominum de Cœlis*, qui sic habet, *Omnis Spiritus laudet Dominum*. In quinto folio ejusdem Psalterii, sequitur Expositio de *Alleluia*, secundum Hebræos, Caldæos, Syros & Latinos. Item Interpretatio *Gloriæ* apud Chaldæos. Item Interpretatio *Psalmi* CXVIII per singulas litteras. In sexto folio sequitur quando *Psalli* vel *Legi* debeat, quo modo *Ieronimus* scribit. Item *Ordo Psalmorum per A B C D*. In septimo folio de *litteris Hebræis* quæ in Psalterio scribuntur. In octavo folio, *Interpretatio Psalmorum* usque folium undecimum, ubi Incipit *Textus Psalterii*, cum ymagine Samuelis Sacerdotis. Et in fine ejusdem Psalterii, sunt *Tympus de Matutinis, de Vesperis*, & *de Dominico die*, sicut in alio Psalterio prænotato habentur.

5. Item in Librario habetur alius *Textus Evangeliorum*, in quo X Canones præponuntur, cum Prologo qui sic incipit *Prologus Canonum*.

6. Item super Tabulam Magni Altaris, ponitur Liber cum Ymagine Xpī erecta, argentea, & dextra Benedicente; in quo continetur *Conflictus Apostolorum Petri & Pauli cum Simone Mago, & Passio eorundem*. Item *Passio S. Andreæ Apostoli*. *Item Passio S. Jacobi*. *Passio S Thomæ Apostoli*. *Passio S Bartholomæi Apostoli*. *Passio S. Matthæi Apostoli & Evangelistæ*. *Passio SS Apostolorum Simonis & Judæ*. *Vita S. Johannis Apostoli & Evangelistæ*.

7. Item est alius Liber positus super eamdem Tabulam Magni Altaris, qui habet exterius, Ymaginem Divinæ Majestatis Argenteam Deauratam, cum lapidibus Cristallinis & Berillis per circuitum positis: in quo continetur *Passionarium Sanctorum*, incipiens à S. Apollinare, & finiens in passione Sanctorum Martyrum Simplicii, Faustini & Beatricis.

8. Item super eamdem Tabulam ad Magnum Altare, ponitur Liber cujus exterior Apparatus habet unū magnum Berillum in medio, cum pluribus aliis lapidibus Cristallinis ex omni parte; in quo continetur *expositio super Epistolas & Evangelia à Dominica III. post Octavas Paschæ, usque ad Dominicam IV. post Octavas Pentecostes*. Et hæc sunt Primitiæ Librorum totius Ecclesiæ Anglicanæ.

Horum venerandorum Codicum Biblia Gregoriana, Duobus Voluminibus scripta, agmen ducunt, quæ quidem Biblia sacra non ita pridem in Anglia extitisse, docet Petitio Apologetica Catholicorum (uti sese appellant) Laicorum Jacobo I Magnæ Britanniæ Rege, mense Julio, A D. 1604 *exhibita, in qua habentur hæc verba,* **The very Original Bible, the self same Numero which S. Gregory sent in with our Apostle S. Augustine, being as yet preserved by Gods special providence:** *quæ quidem verba citantur à* D. D. *Sutclifo in Responsione sua ad eandem Petitionem Apologeticum, pag.* 87.

Codicem secundum, scil. Psalterium, nondum diligenter perscrutatum vidi.

Codices Tertium & Quintum, nempe Libros Evangeliorum, utrosque adhuc, etsi mutilos, extare arbitror. Hunc in Bibliotheca Bodleiana quæ est Oxoniæ; illum, Iconibus Historicis ornatum, in Bibl. C. C. C. C. Etenim uterque Codex vetustatem priscorum seculorum redolet: uterque litteris Majoribus & Rotundioribus Romanis exaratus, quæ à litteris idgenus Anglo-Saxonicis multum discrepant; utriusque tum Membranæ tum Atramentum exteri Opificis; In utroque extabant X Canones Eusebiani, siquidem in Margine passim inveniuntur Notæ & Numeri ad eos pertinentes: Utrumque in Angliam ante annos octingentos advectum, ostendant distinctiones & Emendationes Cod. Bodleiani in Saxonica manu vetusta scriptæ, & Testamentum Ealkburgæ (in Cod. C. C. C. C) circa annum 850 *factum, quo recensentur quæ ipsa dedit Legata Abbatiæ S. Augustini, ad quam olim pertinuit hic Codex. Quidni ergo affirmem utrumque Codicem esse antiquissimos istos cum suis venerandos quos in Ecclesiæ Anglo-Saxonicæ incunabulis, ad S. Augustinum mittendos curavit B. Papa Gregorius?*

Codex Quartus, scil. Psalterium, videtur deperditus. Extat tamen in Bibliotheca Cottoniana VESPAS. A. 1. *Psalterium D. Hieronymi Romanum, litteris Majoribus Anglo-Saxonicis mille abhinc annis exaratum, in quo habentur litteris itidem majoribus, sed peregrinis, ante Psalmos, ea omnia, eodemque ordine, quæ in hoc Cod. Gregoriano scripta esse dicuntur. Unde alterum alterius Apographum fuisse simile credo.*

Codex Sextus, Septimus & Octavus, nondum mihi comparuerunt. Eorum autem plurima videntur extare in Bibliothecis Apographa vetusta Quin & Sextus ille Codex videtur processu temporis Saxonice versus, quippe quod in Homiliariis Saxonicis eædem Passiones, &c. inveniantur: & forte idem dicendum est de septimo volumine.

Hos Codices dicit Annalium scriptor Primitias esse Librorum totius Ecclesiæ Anglicanæ; *cui non inficias ibo, modo meminerit Lector* Φιλαρχαῖος *Augustinum secum in Angliam protulisse Gregorii Magni Librum de Cura Pastorali, sicuti testatur Præfatio Poetica Ælfredi Regis Versioni suæ hujusce Operis præmissa. Denique, notet Lector eruditus, hunc Codicem insignem in fronte sic notatum esse,* Liber iste quondam spectavit ad Cœnobium beatorum Apostolorum Petri & Pauli, sive Augustini juxta muros civitatis Cantuariæ. Ipso autem Monasterio sub regimine Regis Henrici Octavi sublato, bonisque omnibus Monachorum spoliatis, & in usum Regium conversis: idem liber fortuito pervenit ad manus Magistri Roberti Haer, qui dedit eundem Collegio sive Aulæ S. Trinitatis Cantab. ibidem tuto & secure custodiendum. Hac tamen conditione, ut si imposterum (favente Deo) Monasterium illud reedificari contigerit, Tunc Magister & Socii Collegii sive Aulæ S. Trinitatis prædictæ, eundem librum Monachis ejusdem cœnobii restitui facerent.

CATALOGUS

Cod. MSS. *Anglo-Saxonicorum*

BIBLIOTHECÆ REGIÆ,

Quæ est in Ædibus *D. Jacobi*,

JUXTA

WESTMONASTERIUM.

CODEX *Membranaceus in fol. min. septingentis abhinc annis scriptus, quondam peculium* T. Cardinalis Ebor. *i. e.* Thomæ Wolsæi, *magni illius litterarum fautoris, qui nomen suum binis quæ præmittuntur Codici foliis inscripsit. Ea autem folia fragmentum continent Canonum Eusebianorum qui olim ad quendam Evangeliorum Codicem pertinebant, Latinè litteris Rotundioribus Anglo-Saxonicis, mille fere abhinc annis scriptum.*

Quod autem attinet ad ipsum Cod. noscat Lector, in eo contineri uberrimam Homiliarum Saxonicarum messem, ex libris Ælfrici *descriptam, ut ex eorum Titulis qui sequuntur constat.*

I. fol. I. Incip lib. Catholicorum Sermonum Anglice, in anno primo.

Primus sermo de initio Creaturæ.

Incip. An angin is ealra þinga. *Vide supra, pag.* 1.

II. fol. 6. VIII. KL. IANVARII. NATIVITAS DNI.

Incip. Ƿe ƿyllað to trymminge eowres geleafan. *Vide supra, pag.* 19.

III. fol. 10, b. VII. KL. IANVARII. PASSIO BEATI STEPHANI PROTOMARTIRIS.

Incip. Ƿe rædað on ðære Bec þe is gehaten Actus Apostolorum. *Vide supra, pag.* 9.

IV. fol. 15, b. VI. ID. IANVARII. ASSVMPTIO SCI IOHANNIS APLI.

Incip. Iohannes se Godspellere Cristes dyrling wearð on ðysum dæge. *Vide supra, pag.* 9.

V. fol. 22. V. KL. IANVARII NATALE INNOCENTIVM INFANTVM.

Incip. Nu to dæg is Godes Gelaþung geond ealne ymbhwyrft. *Vide supra, pag.* 10.

VI fol. 26. b. KL. IANVARII. OCTAVAS ET CIRCVMCISIO DNI.

Incip. Se Godspellere Lucas beleac þis dægþerlice Godspel. *Vide supra, pag.* 10.

VII. fol. 31. VIII. ID. IANVARII. EPIPHANIA DNI.

Incip. Men ða leofestan. nu for feawum dagum. *Vide supra pag.* 10.

VIII. fol. 37. DOMC. III. POST EPIPHANIA DOMINI.

Cum descendisset Ihs de monte. secute sunt eum turbe multe. et reliq.

Incip. Matheus se eadiga Godspellere awrat. *Vide supra, pag.* 10.

IX. fol. 41, b. IIII. NON. FEBRVARII. PVRIFICATIONE SCAE MARIAE.

Postquam impleti sunt dies purgationis MARIAE. & Reliq.

Incip. God bebead on ðære ealdan æ. *V. sup. p.* 11.

X. fol. 47, b. DOMC. IN QVINQGESSIMA.

Assumpsit Ihs duodecim discipulos suos. & rel.

Incip. Her is gerædd on ðisum Godspelle. *V. s. p.* 12.

XI. fol. 52, b. DOMC IN QVADRAGESSIMA.

Ductus est Ihs in desertum ab spu. & rel.

Incip. Ic wolde eow trahtnian þis Godspel. *Vide supra, pag.* 31.

XII. fol. 58. DOMC IN MEDIA QVADRAGESIMA.

Abiit Ihs trans mare Galilee. & reliq.

Incip. Se Hælend ferde ofer þære Galileiscan sæ. *Vide supra, pag.* 32.

Notandum, quod ad hæc verba Gif hwa smeað hwæt se Moyses wære, *&c.* adscribitur hæc notula
Ðeos racu (stent) fullicor on ð(one) oðre bec.
7 p . . . forbudon on (þis)sere. þylæs þe h . . .
þryt þince gif . . . . on ægðre bec b . . .

XIII. fol. 62. VIII KL. APRL. ADNVNTIATIO SCÆ MARIÆ.

Missus est Gabriel angelu a deo. & rel.

Incip. Ure se ælmihtiga Scyppend. se þe. *V. s. p.* 11.

XIV. fol. 67. DOMINICA PALMARVM.

Incip. Cristes þrowung wæs gerædd nu beforan us. *Vide supra, pag.* 11.

Cirlicre þeawas forbeodað to secgenne ænig Spell on ðam þrim Swig-dagum.

XV. fol. 72, b.

XV. fol. 72, b. Domīc Pascæ.

Maria Magdalene et Maria Iacobi. & reliqua.

Incip. Oft ge gehyrdon ymbe þæs Hælendes ærist. *Vide supra, pag.* 13.

XVI. fol. 70, b. Domīc. i. Post Pascæ.

Cum esset sero die illa unius sabbatorum. & rel.

Incip. Æfter þæs Hælendes æriste sædon. *Vide supra, pag.* 14.

XVII. fol. 79, b. Domīc Scdā Post Pasca.

Ego sum pastor bonus. & reliqua.

Incip. Ðis Godspel þe nu gerædd wæs. cyð. *Vide supra, pag.* 14.

XVIII. fol. 81, b. In Letania Maiore.

Incip. Ðas dagas sind gehatene Letaniæ. *V. s. p.* 1.

XIX. fol. 87. Fr̄. iii. De Dominica Oratione.

Incip. Se Hælend Crist syððan he. *V. sup. p.* 2.

XX. fol. 93. Fr̄. iiii. De Fide Catholica.

Incip. Ælc Cristen man sceal. *Vide supra, pag.* 2.

XXI. fol. 99. In Ascensione Dnī.

Incip Lucas se Godspellere us manode on þissere Pistol-rædinge þus cweþende. *Vide supra, pag.* 3.

XXII. f. 104, b. In Die Scō Pentecosten.

Incip. Fram þam halgan Easterlican dæge. *Vide supra, pag.* 3.

XXIII. fol. 110, b. Domīc. ii. Post Pentecosten.

Homo quidam erat dives et induebatur purpura. et reliq.

Incip. Se wealdenda Drihten sæde þis Bigspel. *Vide supra, pag.* 3. hic autem in Cod. ms. folia desunt nonnulla, usque ad partem posteriorem Homil. quæ sic Incip. Ðæt halige Godspel us sægð Gerefan, *&c.* & sic

Expl. Gastes. on ealra worulde woruld. Amen. *Vide supra, pag.* 4.

XXIV. fol. 118. viii Kl̄. Iulii. Nativitas Scī Iohannis Baptistae.

Incip. Se Godspellere Lucas awrat on Cristes-bec *Vide supra, pag.* 4.

XXV. f. 123, b. iii. Kl̄. Iulii. Passio Apostolorum Petri Et Pauli.

Venit Ihs̄ in partes Cæsareæ Philippi. et rel.

Incip. Matheus se Godspellere awrat on ðære Godspellican gesetnysse. *Vide supra, pag.* 4.

XXVI. fol. 125, b. De Passione Apl̄orum.

Incip. We wyllað æfter þysum Godspelle. *V. s. p.* 4.

XXVII. fol. 130. Pridi Kl̄. Iulii. Natale Scī. Pauli Apl̄ī.

Dix̄ Simon Petrus ad Ihm̄. ecce nos reliquimus omnia. & reliq.

Incip. Godes gelaþung wurþaþ þysne dæg. *V. s. p.* 4.

XXVIII. fol. 135, b. Dmc̄. xi. Post Pentecosten.

Cum appropinquaret Ihs̄ Hierusalem videns civitatem.

Incip. On sumere tide wæs se Hælend farende. *Vide supra, pag.* 5.

XXIX. fol. 141. iiii. Id̄. Augusti Passio Scī Laurentii.

Incip. On Decies dæge wæs wæl-hreowan Caseres *Vide supra, pag.* 16.

XXX. fol. 148. xviii. Kl̄. Septembris. Assumptio Scǣ Mariæ Virginis.

Incip. Hieronimus se halga Sacerd. *V. sup. pag.* 21.

XXXI. fol. 154, b. viii. Kl̄. Septembris. Passio Scī Bartholomei Apl̄ī.

Incip Wyrd writeras secgað þæt þry Leod-scypas. *Vide supra, pag.* 21.

XXXII. fol. 162. iiii. Kl̄. Septēbris. Decollatio Scī Iohannis Baptiste.

Misit Herodes et tenuit Iohan. & rel.

Incip Marcus se Godspellere awrat on Cristes-bec. *Vide supra, pag* 41.

XXXIII. fol. 167. Domc̄. xvii. Post Pentecosten.

Ibat Ihs̄ in civitatē que vocatur Naim. & Reliq.

Incip. Ure Drihten ferde to sumere byrig. *Vide supra, pag.* 6.

XXXIV. fol. 171. iii. Kl̄. Octobris. Dedicatio Ecclesie Scī Michaelis Archangeli.

Incip. Mænegum is cuð seo halige stow scē Michaeles. *Vide supra, pag.* 24.

XXXV. fol. 177, b. Dominica. xxi. Post Pentecosten.

Loquebatur Ihs̄ cū discipulis suis in parabolis dicens.

Incip. Drihten wæs sprecende on sumere tide. *Vide supra, pag.* 6.

XXXVI. fol. 184. Kalende Novēbris Natale Omniū Scōrum.

Incip. Halige lareowas sædon þæt seo geleafsulle gelaþung Alii Codd. hanc Hom. in duas dividunt partes, quarum posterior, ut supra videre est. p. 8. sic.
Expl. 7 mid halgum gaste á on ecnysse. Am̄.

XXXVII. fol. 190. viiii. Kl̄. Decēbris Natale Scī Clementis Martiris.

Incip. Men þa leofostan. eower geleafa bið ðe trumra. *Vide supra, pag.* 8.

XXXVIII. fol. 197. ii. Kl̄. Decēbris. Natale Scī Andreæ Apostoli.

Ambulans Ihs̄ iuxta mare Galileæ. & rel.

Incip. Crist on sumere tide ferde wiþ þære Galileiscan sæ. *Vide supra, pag.* 9.

XXXIX. fol. 200, b. Passio.

Incip Se Apostol Andreas æfter Cristes þrowunge

Hujus Homiliæ extat conclusio duplex, ut & in ali. Codd. Amhn, we cweþað. & á on ecnysse Am̄.

† Xe i

XL. fol. 205.

XL. fol. 205. Domc. I. In Adventu Domini.

Incip. Þises dæges þenung ⁊ þissere tide mærð. *Vide supra, pag.* 8.

XLI. fol. 207, b. Dominica. II. In Adventum Domini.

Erunt signa in Sole & Luna & Stellis. & ---

Incip Se Godspellere Lucas awrat on þysum dægþerlicum Godspelle þæt ure Drihten *V. sup. p.* 8.

Explicit Hic Liber.

Sequuntur scripta quædam Latina, recentiori manu, quæ prætermitto.

Codex Membranaceus in Quarto octingentis, ut videtur, annis abhinc, i. e. circa tempora Ælfredi Regis, exaratus, & à Gulielmo Somnero, ut ipse in Lexico dicit, descriptus, & ab eo sub Titulo Libri Medicinalis *sæpissime citatus Tribus constans partibus, quarum singulis præmittuntur Capitula, quæ heic ordine sequuntur.*

Pars Prima.

I. Læce-domas wið eallum untrymnessum Heafdes. and hwanan ealles geheafdes Heafdes ece cume ⁊ clæsnunge. ⁊ swelling wið hnitu ⁊ gillistru to heafdes hælo. and hu mon scule gebrocenes heafdes tilian ⁊ gif þæt brægen ut sie.

II. Læce-domas wið eallum tiedernessum Eagena. Wið Eagna mist ge ealdes ge geonges mannes. ⁊ hwanan þæt cume. and wiþ Flie and wiþ eagna tearum. and wið weorme on eagum. wið ærmelum ⁊ gif mon sær ege sie. Wið Poccas on eagum. and wið gesigon. and wið wyrmum angægum ⁊ eag-sealfa ælces cynnes.

III. Læce-domas wið eallum Earena ece. ⁊ sare. wið earena deafe. ⁊ wið yfelre hlyste and gif wyrmas on earan syn. ⁊ wiþ ear-wicgas and gif earan dynien. ⁊ ear-sealfe ælces cynnes.

IV. Læce-cræftas wiþ Healsgunde. ⁊ hu þu meahte gecunnian hwæþer hit Healsgund sie. ⁊ þæt syo adl is tregea cynna. oþer on þam geagle oþer on þære ðrotan. Wyrt-drenc and Sealf wiþ þon. and wið Ceacena-swyle. ⁊ wið Sweorcoþe and Geagles-swyle.

V. Læce-domas gif mannes Muð sar sie getyðred. and wiþ geblegnadre Tungan Muþ-sealf wiþ þon ilcan Wið sulum oroðe. III. Læcedom.

VI. Læcedomas wið Toþ-wærce. and gif Wyrm toþ ete. and Toþ-sealfa. Eft wið þam uferan toþ-ece. and wið þam niþerran.

VII. Læcedom gif mon Blod hræce.

VIII. Læce-domas wið Blæce on and slitan and Briw wiþ þon ilcan. ⁊ sels ealra seofon.

IX Læce-domas gif men yrne Blod of Nebbe. eft Blod-setena ge on to bindanne ge on eare to donne. ge horse ge men ealra. x.

X. Læce-dom wiþ gesnote. and wiþ Ge-worum.

XI. Læce-domas wiþ sarum Weolorum.

XII. Læce-dom wiþ Weam-muþe. ⁊ wið Ceolan-swyle þry Læce-domas.

XIII Læce-dom wið Her-sceard.

XIV. Læcedom wið Seadan.

XV. Læcedomas wiþ Hwostan hu he missenlice on man becymð. and hu his mon tilian scyle and Wyrt-drencas wiþ Hwostan ⁊ wiþ Angbreoste. ⁊ drygum Hwostan endlefan Cræftas.

XVI. Læcedomas wið Breost-wærce. IIII. Cræftas.

XVII. Læcedomas wið Heort-wærce. V. Cræftas.

XVIII. Læce-domas wið þam miclan Giçþan. ⁊ hu he cymð of acolodum magan oþþe to swiþe hatum oððe of to micelre fylle oþþe lærnesse. oþþe of yfelre wætan flitendre. ⁊ hu his mon tilian scyle wið ælc þara.

XIX. Læce-domas wiþ wlættan twegen æþele.

XX Læce-domas wiþ Sculdor-wærce. III. Cræftas.

XXI Læce-domas wiþ þære swiðran sidan sare. and þære winestran syx Cræftas.

XXII. Læce domas wið Lenden-ece feower.

XXIII Læce-domas wið þeohlece twegen. and an wiþ þon gif þeoh slapan.

XXIV. Læce-domas wiþ Cneow-wærce. and gif cneow sar sie.

XXV. Læce-domas wið Scancena sare. ⁊ gif Scancan forade synd oþþe oþer lim feower Cræftas. and hu mon spelcean scyle.

XXVI. Læce-domas gif Sin scrince. ⁊ æfter þam þe sar oððe swelle. oððe gif monnes fot to hommum scrimme ⁊ scrince and gif Sino clæppette. and cwacige. ealles feower Cræftas.

XXVII. Læce-domas wiþ Fot-ece oþþe oþres limes. oþþe fota geswelle for miclan gange VI. Cræftas.

XXVIII. Læce-domas wiþ Ban-ece ⁊ Sealf and Drenc, þry Cræftas þas synd,

XXIX. Læce-domas gif mannes Getawa beoþ sare oððe aþundene. þry Cræftas.

XXX. Læce-domas wiþ Ælel-man. ⁊ wið ðon þe men acale þæt fel of þam fotum.

XXXI. Læce-domas wiþ ælcum hearðum þinge oððe swyle oððe geswelle ⁊ wiþ ælcre yfelre swellendre wætan. ⁊ wiþinnan ge wyrmædum ge swelle. þa þe syrð of fulle uððe of slæge. oððe of hnysca hyslcum. and wiþ swiðe særlicum swylum. and wiþ deadum swylum. and sealfæ. and drencas. and swefinge and bæþ wiþ eallum lichoman swylum ealra læcedoma twam læs þritig.

XXXII. Læce-domas wið þam yflan Blæce. hu man þa sealfa. and baþu and drencas wiþ ðon wyrcean scyle and wiþ hreofumlice. and wið adeadedumlice bæþ and sealfa wiþ þon-bæþ ⁊ sealfa ⁊ drencas wið þam miclan lice and swile. ealles fiftyne læcedomas.

XXXIII. Læce-domas and Drencas and Sealfa and Legna wið Springe ge adeadedum. ge undeadedum. VIII. cræftas.

XXXIV Læce-dom gif Nægl sy of handa. and wið ang N.. gle. and wiþ Wearg-brædan.

XXXV. Læce-domas micle and æþele be Asweartedum and adeadedumlice. ⁊ hwanan sio adle cume. and hu his mon tilian scyle gif þæt lic to þon swiþe adeadige þæt þær gefelnes on ne sy. and hu mon þæt deade blod aweg wenian scyle. and gif him mon lim of-ceorfan scyle. oððe wiþ on-settan. hu þæt mun don scyle. Briwas and Drenceas and Sealfa wið ðære adle.

XXXVI. Læce-domas wið þære adle þe hatt Circul. ⁊ adl-briw. and drencas and sealfa þæt is swiþe wreonu adl and her segþ hwilcne mete oððe drincan mon scyle on þære adle forgan.

XXXVII. Læcedomas wiþ ðon gif mon ne mæge his Micgean gehealdan. ⁊ þære gerealo nage ⁊ gif he gemigan ne mæge. and gif he blode Mige. ⁊ gif wif on þon teþre sie. XIV. læce-domas.

XXXVIII. Læce-cræftas and Dolg-sealfa ⁊ Drencas wiþ eallum Wundum and Clænsungum on ælce wisan ge wið ealdre wunde to-brocenre. and gif Ban-Bryce on heafode sie. ⁊ wið Hundes-slite. and dolg-sealf wið lungen and wið innan wunde Sealf. and Sealf gif þu wille lytle wunde lacnian. and gif mon mid isene gewundod sie. oþþe mid Treowe geslegen. oððe mid Stane. ⁊ eft Sealfa gif men sie lim of hine of-aslegen Finger oððe Fot oððe Hand oððe gif mearh ute sie. ⁊ gif Dolh sulige ealra fram fruman feower ⁊ þritig læce-doma.

XXXIX. Læcedomas wið ælces cynnes Omum and on seallum and Ban-coþum Wiþ ut-ablegnedum omum and wiþ Omena geberste and wið Omum ofer hatum. and wið seondum Omum þæt is sie Drencas and sealfa wið eallum Omum ealra twam læs þritig.

XL. Læce-

XL. Læce-domas ⁊ Drencas and Sealfa ƿið Pox-adle. ealra syxe.

XLI. Læce-domas þry æþele ƿið innan Omsealle and Omum.

XLII. Læce-domas ƿið ðære Geol-ƿana-adle ⁊ Stanbæþ and ƿið Geal-adle. sio cymð of þære Geolƿan-adle. sio biþ adla ricust a biteraþ se lichoma eall ⁊ ageolƿað sƿa god Geolo seoluc.

XLIII. Læce domas ƿið Fæter-bollan

XLIV. Læce-domas ƿið Cancer-adle. ꝥ is Bite. and smerenessa. ⁊ sealf seofen Cræftas.

XLV. Læce-domas and Drencas ƿiþ ælcum Attre. ƿið Nædran slege ⁊ bite. and slite. and ƿiþþon gif mon Atter geƿicge. and þæs halgan Cristes þegnes Iohannes gebed and gealdor and eac oðer Scyttisc gecost gealdor gehraþer ƿiþ ælcum Attre. Ƿiþ fleogendum Attre ⁊ sƿyle and deopum Dolgum. gif hƿa geðrince ƿyrm on ƿætere. ƿiþ þon Læcedomas. and gif mod forboren sie. ealles xx. Cræfta ƿið Attre.

XLVI. Læce-domas gif ana ƿyrm on men ƿeaxe Sealf. Drenc and Clam ƿiþ þon. v. læce-domas þær sint.

XLVII. Læce-domas ⁊ Drencas and sealfa ƿið Deoradlum moniges cynnes. ða betstan ƿiþ Deorƿyrme on fet. XII. ealra ƿiþ Deor-adlum

XLVIII. Læce-domas ƿiþ þam ƿyrmum þe innan eglað monnum. ⁊ ƿiþ ƿyrmum þe on Cilda innoþe beoþ and ƿiþ cilda Innoð-ƿære ealra Cræfta.

XLIX. Læce-dom on sundron anliþig ƿið þam smalan ƿyrman.

L. Læce-domas ƿiþ Hand-ƿyrmum and Deaf-ƿyrmum. and gif ƿyrm hand ete. Feax-sealf ƿiþ Handƿyrme. syx Cræftas ealra.

LI. Læce-domas ƿiþ ƿyrmum þe monnes flæsc etaþ. IV. ƿisan.

LII. Læce-domas tƿegen ƿiþ Lusum.

LIII. Læce-domas tƿegen ƿiþ Smo-ega-ƿyrmum.

LIV. Læce-domas ƿið ƿyrm-ætum-lice and Crefdehtum.

LV. Læcedom ƿiþ Aslegenum-lice.

LVI. Læce-domas ƿiþ Aslapenum-lice. ⁊ Bæþ-sealf.

LVII. Læce-domas ⁊ Drencas and Sealfa ƿiþ Fice.

LVIII. Læce-domas to Fen-sealfe. ⁊ to Fen-drylum.

LIX. Læcedomas ƿið Paralisin þæt is on Englisc Lyft-adle. and ƿiþ Neurisne ƿiy.

LX. Læce-domas ƿiþ Bryne ⁊ sealfa VIII. ealra.

LXI. Læce-domas ƿiþ Lið-ƿærce. and ƿiþ Liþ-seare. and gif Liþ seas sio and hoþole utyrne. ealra Cræfta feoƿertyne.

LXII. Læce-domas ƿiþ Fefer-adle to hælanne Drencas ƿið þan. Ƿið þriddan dæges fære. ⁊ feorþan dæges fære. an ƿið ælces dæges fære. and ƿið Lencten-adle ꝥ is Fefer. and hu man sceal ƿið þære adle on Husl-disce þon halgan ⁊ þone micclan Godes naman ƿritan and on þone Drenc mid halig ƿætere ðƿean and halig Gebed on ufan singan. and Credo. and Pater nr̄. x. Læce-dom.

LXIII. Læce-domas ƿið Feond-seocum m̄. Drencas to þon. ⁊ hu mon scyle Mæssan and Gebedu and Sealmas ofer þone Drenc singan. and of Cirice Bellum drincan. and ƿið Bræc-seocum men. and ƿið Fedem-heorte. and ƿið ðon eallum sex cræftas.

LXIV. Læce-domas ƿiþ ælcre Leod-runan and ælfsidenne. ꝥ is se Fefer-cynnes gealdor and durst and Drencas and sealf and gif sio adl ne trum sie ⁊ gif sio adl-ƿyrde mannan oððre mare ƿride and ƿyrde seofon ealles Cræfta.

LXV. Læce-domas eft ƿið Lencten-adle. and þara feoƿer Godspellera naman. and gesritu and gebedu and sƿigende sceal mon sum geƿrit ƿritan. v. Cræftas.

LXVI. Læce-domas ƿið ungemynde. ⁊ ƿiþ dysigum

LXVII. Læce domas and Drencas ƿið Genumenum mete. and gif ealra sie afered oþþe meolcen mete þry Cræftas.

LXVIII. Læce-domas ƿiþ þon gif Hunta gebite mannan ꝥ is ƿiðre oþre naman Gangel ƿefra sex dugende Cræftas.

LXIX. Læce-domas ƿiþ Fete-hundes slite and ƿið Hundes tolge VII. Læce-domas.

LXX. Læce-domas gif mon sie to sƿæne oððe to un-sƿæne.

LXXI. Læce-domas ƿiþ mæge neoran ƿære. and gif Hohsino forod sie.

LXXII. Læce-domas on hƿilce tid Blod sie to forganne on hƿilce to forlætenne. and hu sie Attres ful sio lyft on Hlaf-mæsse-tid. and be drencum and ut-forum on þam monþe and ꝥte ƿyrta on þam monþe sind to ƿyrcanne.

Romane and ealle Suðfolc ƿorhton him eorþ-hus ƿið þære unlyfte and bu mon scyle blod lætse on þæra sex sira ælcon on þæs Monan eldo forgan on þriteguni nihta and þonne betst to lætanne. ⁊ gif Blod-dolg ysƿelge. and gif þu ƿille on sinde Blod forlætan oððe on ædre. oððe gif ðu ne mæge Blod-dolg aƿirþan oþþe gif þu ne mæge geotend Ædre aƿirðan oððe gif mon on sinre beslea æt Blod-lætan.

LXXIII. Læce-dom gif men bƿile lim cine.

LXXIV. Læce-dom ƿiþ ƿeartum ⁊ Fearnum on lime.

LXXV. Læce-dom ƿiþ Scurf dum nægle.

LXXVI. Læce-dom ƿiþ Gicþan.

LXXVII. Læce dom gif þu ƿille ꝥ ysel sƿyle ⁊ Æter no ƿæte ut bærste.

LXXVIII. Læce-dom gif men un-lust sie getenge.

LXXIX. Læce-dom gif mon on langum ƿege teorige.

LXXX. Læce-dom ƿið þon þe mon hine for-drince.

LXXXI. Læce-dom ƿið miclum Cile.

LXXXII. Læce-dom gif men sie ƿæringa to micel ƿæce getenge.

LXXXIII. Læce-dom to mannes Stemne.

LXXXIV. Læce-dom ƿið þon gif mon Dung ete.

LXXXV. Læce-dom ƿiþ þon þe mon sundige ƿiþ his feond to ge-seohtanne.

LXXXVI. Læce-dom ƿiþ miclum gange ofer land þy læs he teorige.

LXXXVII. Læce-dom gif mannes Feax ƿealle. Sealf ƿið þon ⁊ gif man Cala sie.

LXXXVIII. Læce-domas ƿið Horses Hreosle. ⁊ gif Hors geallede sie. and gif Hors sie of-scoten oþþe oþer neat.

Pars autem prima his verbis.

Incip. On þissum æresstan Læce-cræftum geƿritene sint Læce-domas ƿið eallum heafdes untrymnessum.

Muƿra hette ƿyrt gegnid on Morter ꝥte Pening geƿege. do steapfulne ƿines to ƿose. smyre þonne ꝥ Heafod mid and drince on nihtnes tig.

Ƿið Heafod-ƿærce. Genim Rudan and Ƿermod gecnuƿa and meng ƿið Eced and Ele aseoh þurh clað smire þæt Heafod. Oððe Clam of þam ilcan ƿyrte lege on ꝥ Heafod. and bessere sƿel þonne þu to neste ƿille.

Expl. Gif Hors sie of-scoten oððe oþer Neat. Nim Omƿƿanned and Scittisc ƿeax. gesinge mon. XII. Mæssan ofer. ⁊ do Halig-ƿæter on ꝥ Hors oððe on sƿa hƿilc Neat sƿa hit sie hafaðe ƿa ƿyrte simle-mid.

Ƿið ðon ilcan. Nim to brecenne Nædle-eage. stinge hindan on þone Byrlan. ne biþ nan teona.

Capitula sive Breviarium Partis secundæ.

I. ÐAS Læce-domas belimpað to eallum Innoða mettrymnessum.

II. Læce-domas ƿiþ Magan-ƿære. ealra. x. and gif se Maga aþened sie. ⁊ hƿæt he þicgean scyle on þære adle.

III. Læce-domas be gesƿelle and ƿære þæs Magan. hu him mon scyle Blod lætan.

IV. Læce-domas ƿiþ heardum sƿyle þæs Magan. and smerenessa. ⁊ hƿæt he þicgean scyle.

V. Læce-domas ƿiþ Magan aƿundenesse. ⁊ hƿæt he on þære adle þicge.

VI. Læce-domas ƿiþ Unlustè ⁊ Ƿlættan þe of Ma-

gan cymð. ⁊ hwæt he þicgean scyle. iv Cræftas.

vii. Læce-domas wiþ âbeadodum Magan. and gif he forsogen sie. and tacn âbeadodes Magan. hu ꝥ ne gemylt ꝥ he þigeþ. vi. Læce-domas.

viii. Læce-domas wiþ sare ⁊ Unluste þæs Magan. se þe ne mæg ne mid mete. ne mid drincan beon gelacnod and bitere hwæctunge ðrowaþ. iv. Cræftas.

ix. Læce-domas wiþ inwunde Magan.

x. Læce-dom wiþ Flættan and tohætenne untrumne Magan.

xi. Læce-dom wiþ aþundenesse Magan windigre and ethunge.

xii. Læce-dom wiþ spiwþan. ⁊ wiþ þon ðe him mete undeþ-gewunian nelle.

xiii. Læce-dom wiþ Magan-springe.

xiv. Læce-dom wið eallum Magan untrumnessum.

xv. Læce-dom wiþ þæs Magan-springe þonne þurh Muþ bitere hræcð. oþþe bealcet oððe him on þam Magan se mete abitereð ⁊ sugeþ and hu sio ablawung þæs Magan cymð of þam hlacum Omum.

xvi. Læce-domas ⁊ tacn þæs hatan omihtan Magan ungemet wæsta. and þæs ungesceadlice cealdan Magan-tacn. hu se hata omihta Maga ungemet ðurst ⁊ swol þrowað and neaponesse and gesrogunga and gemodes tweonunge unlust geslætta. and hu ðone cealdan Magan ungelicliice mettas lyste. Læce-domas to bæm micle and eþele. ⁊ be lætre meltunge wamba metta.

xvii. Læce-cræftas be Lifre missenlice gecyndo ⁊ adlum. and hu hio on þa swiðran sidan ahened biþ oþ þone nu seoþan. and hu hio biþ fif læppedu. and hu hio is blodes timber and hus. and ꝥte six þing swiccað Lifer-wærce and lacnung þara ealra. and sweotol-tacn þara ealra ge be mægean ge be unluste. ge be his hiwe. and oþrum manegum tacnum.

xviii. Læcas lærað þisne Læce-dom wið Lifer-swile and aþundenesse.

xix. Læcas secgeað þas tacn be aswollenre and gewundedre Lifre. ⁊ Læce-domas wið ðam. and be þære Lifre heardunge.

xx Læcas lærað þis wiþ þære Lifre wunde þonne se swyle geswinc tobyrst.

xxi. Læce-domas and tacn aheardodre Lifre. and ablawenre on manigfealde wisan. ge on þam læppum ge on þam usenan. ge on þam filmenum. ge on þam holcum þære Lifre.

xxii. Læce-domas wið ðære geswelan heardnesse þære Lifre. ⁊ sealfa and wyrt-drencas. oððe gif hio tobyrst and niþer gewit oððe up astihþ oþþe to langsum wyrð sio ungesele aheardung þære Lifre.

xxiii. Læce-domas hwæt him sie to forganne on Lifer-adle hwæt him sie to healdanne. ge on Læce-domum. ge on mete. ⁊ tacn ꝥ se swile wyrnan ne mæg ne utyrnan on þære Lifre.

xxiv Læce-domas and Wyrt-drencas wiþ eallum Lifer-wærcum. ealra þreotyne ⁊ gyf Lifer weaxe.

xxv. Læcas eac be ealum Wambe-coþum and adlum sweotol tacn sundon ⁊ Læce-domas. and hu mon þa yfelan wætan þære Wambe lacnian scyle. and þonne adl to þære Wambe wǽe for þære yfelan omihtan wætan cneow hatiað lendenu he segiað sariað þara lendena liþan. to geo teþ betweox Sculdrum utgong gemenged.

xxvi. Læce-domas gif sio Wamb wund bið. hu þæt mon ongitan mæge. ⁊ gelacnian. v. Cræftas.

xxvii. Læce-domas be Wambe missenlicre gecyndo oððe mishiwo. hu ꝥ mon mæge ongitan and gelacnian. ⁊ be Wambe hatre gecyndo ⁊ be cealdre and wætre gecyndo and be hatre ⁊ drigre gecyndo and ꝥ hæmed þing ne duge wynsumlic doman. and ne weþeþ hatum ne wætum. seofon Cræftas. ⁊ ꝥte hæmed þing swiðost eglað þam ðe Horn-adle habbað.

xxviii. Læce-domas wiþ ðon þe monnes ꝥ uferre Hris sie gefylled wiþ yfelre wætan. and be windigre Wambe.

xxix. Læce-domas wiþ þon þe mete untela Mylte ⁊ cirre on fule ⁊ yfle wætan oððe seietan.

xxx Læce-domas gif þu wille ꝥ þin Wamb sie simle gesund and be coð ⁊ sare ðe Wambe-coðe ⁊ inne wearan sare. and to Wambe gemetlicunge syxtyne Cræftas.

xxxi. Læce-domas and Tacnung on þam Rosse and Smæl-þearme. and on utgonge hu hie sorað ormætne þurst and unlust and be hora hwe. ⁊ þam Naflan. ⁊ Ræg-þeowan ⁊ hæc-þearme and Nise-seoþan ⁊ Milte-scare. and hu unlacras wenað ꝥ ꝥ sie Lenden-adl oððe Milt-wærc. ⁊ hwær þa Wamb-seocan þa adle þrowien ⁊ hu him sie. ⁊ hu hiora mon tilian scyle seofen wisa.

xxxii. Læce-domas hu mon Stagel-arne man lacnian scule. ge mid Blod-læse and Sealfe and Baðo and Lacnung on ꝥ Hris to sendanne. ⁊ þas Læcedomas magon wiþ Lenden ece. and gif mon sonde mige wiþ ut-wærce wið magan adlum and Clawunga and Wifa bedcernessum. and be þære cohe hu man lyfteut gan and ne mæg and gif se Utgang sie windig and wæterig and blodig. xii. wisan.

xxxiii. Læce-domas wið þære Frætenan-coðe þe se mon his Ut-gang þurh ðone muð him from wyrpð and aswiwan sceal. and wið Innoð-wyrmum and Smæl-þearma sare and wið to-brocenum Innoþum ⁊ wiþ forþtogenesse innan. ⁊ wið ðære Wambe þe late mylt and wera Læcedoma ne gimð. þonne becymþ him on wæter Bolla. Lifer-wærce Milter-sar. micgean forhæfdnes. Wambe ablawung. Lenden-wærc Sond ⁊ Stanas on Blædran weaxað. þreottyne Cræftas.

xxxiv. Læce-domas ⁊ be þæs mannes mihtum sceal mon þa Læce-domas sellan þe þon gesoge synd. ge Hearde. ge Heortan. and Wambe ⁊ Blædran. and Sogeþan. ⁊ hu geares hit sie be hæto. ⁊ Cele. and wiþ lætre meltunge. oððe gif Wamb forweaxen and forsundod sie and gif mon sie innan forblawen. and wið Wamb-wyrmum and Gicþum nygan wisan.

xxxv. Læce-domas be Cilda oferfyllo and Wambe. and gif him mete-telane mylte. and him Siat ofga and Stince-sule.

xxxvi. Læce-domas be Milte-wærce. and ꝥ he bið on ða winstran Sidan and Tacn þære adle. hu hi geleafe hi beoð. and hu lang se Milte sie. and be þæs Milter Filmene on ða winstran healfe. be Hleahtre þe of Milte cymð. Hu se Milte ægþwæt þrowað þæs þe oþer Limo ge hat ge ceald. and be Bæðe and hæmed-þing ⁊ hwanan sio hæto cume and cele þæs Milter eahta Cræftas.

xxxvii Læce-domas hu mon scyle þone monnan innan and utan mid sealfum and hatum Læce-domum lacnian. and hwilc mete him sie to þicgenne. and hwilc him sie to forganne.

xxxviii. Læce-domas hu mon sceal þa wætan and For-sceafta utan lacnian and be þam wætum swylum þæs Milter. and wið slipunge wætan þæs Milter.

xxxix. Læce-dom wið windigre aþundenesse ðæs Milter. sio cymð of Æpla-æte and hnuta. and Pyrena. and hunigesæte. and þone Rop and Innewoþan. and Wambe. and Magan þa geond blawað. and wið Sogeþan and Seaðan þe of Milte cymð. and hu sio Adl geseþ of wæter-bollan. calles tyne Cræftas.

xl. Læcedomas be ablawunge and aheardunge þæs Blodes on þam Milte.

xli. Læce-domas wiþ þære heardnesse and sare þæs Milter. and hu mon mæg mid Spines blædran mid ecede gesylbre gehnescan þa heardnesse. and wiþ eallum in-adlum. þry Cræftas.

xlii. Læce-domas gif Omihte blod and yfela Wætan on þam Milte syn windende þonne sceal him mon Blod lætan on þas wisan þe þeos Læce-boc segþ. ⁊ be þæs blodes hiwe.

xliii. Læce-

XLIII. Læce-domas hwæt him on þære adle to þicgenne sie. hwæt to forganne

XLIV. Læce-dom eft se þe þ sweł ut-tihð of þam Milte swiþe æþele. and se eac deah wiþ Magan-alasunge and Innoþa hnesceþ þa Wambe wyrmþ ða Oman. betere hrægetunge æfter deþ and Breost-coþe. ⁊ Sid-sære and Lifer-adle. ⁊ Milte-wære. and Wamb-wind eal þa liht

XLV. Læce-domas ⁊ swið Drenc wið Aswollenum.

XLVI. Læce-domas wiþ gehwæþerre Sidan sare and Tacn wundorlicu hwanan sio cume. ⁊ hu sio adl toweard sie. ⁊ hu mon þara tilian scyle

XLVII. Læce-domas ða ðe ðynunge hæbben and smalunge mægen. þam lichoman þe þa hæto med micle oþþe strange þrowien and hu mon scyle Smiter Blædran on-don.

XLVIII. Læce-domas selran gif þas oþre helpe ne syn. hu him mon eac Blod scyle lætan.

XLIX. Læce-domas ⁊ Feax-sealfa ⁊ Sceansunga wið Sidan-sare. and hwæt he þicgean scyle.

L. Læce-domas eft wið Sidan-sare.

LI. Læce-domas wið Lungen-adle. and Laþlicu tacn hwanan sio adl cume. and hu mon lacnian scyle Drencas and Sealfa ⁊ Briwas ge wið lunge-wunde. and gif lungen hreoþe. and gif lungen drugige. an and twentig Cræfta.

LII. Læce-domas ⁊ Spiwe-drencas mannum to hæle. and gif man hine ofer gemet brece to Spiwanne. and eft wete-drenc oþþe Gif-drenc of Mennelle. ealles twentig drencea.

LIII. Læce-domas and leohte Drencas mannum to hælo. and un-swiule-drencas wiþ untrumum Innoþum. eahta Cræftas.

LIV. Læce-domas and Drencas wiþ þi stice and gif Stice butan Innoþe sie.

LV. Læce-domas ⁊ Drencas gif mon forhæfd sie. and wið In-coþe and Fær-coþe

LVI. Læce-domas gif mon sie on Ut-siehte. and tacn be ut-sihte ge on þam ufeweran Hrife ge on þam niþerran. ⁊ hwanan sio adl cume. and hu mon hie scyle lacnian ⁊ hwæt mon þicgean scyle. ⁊ eft wiþ þon gif mon blodeane ut-yrne ⁊ wið miclum sare and ablawnesse þæs Innoþes. oððe gif mon for Roppes unearmnesse ut-yrne. oþþe gif hwa Blod-ryne þrowige on þam niþerran dælum his lichoman oþþe gif hram sie Micge on Blod gif hio gehwyrfþ. oððe gif mon Ut-gang næbbe. and eft ut-yrnende hriþ. fif and hund seofontig Læce-doma.

LVII. Læce-domas wiþ Dearmes ut-gang and gif men bilyhte sie ymb þone Dearm. ⁊ wið blæc Dearmes ut-gange nigon wisan.

LVIII. Læce-domas be ðære adle þe Stanas on men innan geweaxen on þære Blædran oþþe elles hwær. and tacn þære adle. be halra manna and un-halra Micgea hiwum. ⁊ hwilcne mete mon þicgean scyle oððe forgan. twentig cræfta.

LIX. Læce-domas wiþ þære healf-deadan-adle and hwanan sio cume. and hu mon lacnian scyle. Sealfa and Onlegena and Wyrt-drencas. oþþe gif Neb oþþe Heafod sar sie. Be Baðe and Blodlæte. and þ sio adl ær feowertigum oððe fiftigum wintra Ommonnan ne becume. ⁊ be þam ruwerran-wyrt eced drence. an ⁊ twentig Cræfta.

LX. Læce-domas wiþ Wifa gecyndum forwtenum. ⁊ and eallum Wifa tyderneſſum. gif wif Bearn ne mæg geberan oþþe gif Bearn feorþe dead on wifes Innoþe. oððe gif hin cennan ne mæge. Do on hire Gyrdels þas Gebedo swa on þisum Læce-bocum segþ. and manigfeald Tacn þ mon mæge ongitan hwæþer hit Hyse-cild þe Mæden-cild beon wille. and wiþ Wifa adle and gif Wif migan ne mæge. ⁊ gif Wif ne mæge þaðe beon geclænsod. and wiþ Wifa Blod-rihtan. and gif Wif of gemyndum sie. and gif þu wille þ Wif cild hæbbe oððe tife-hwelp oððe gif men Cwið sie for-weaxen. oððe gif men Semninga swigie. an and feowertig Cræfta.

LXI. Læce-dom wiþ þære Geolwan-adle. and wiþ þam miclan Lice and Dolh-drencas twegen and oþer mæg wið Lungen wunde eac.

LXII. Læce-domas wið miclum Heafod-ece. ⁊ swæ ce and Sealf to þon ilcan and Leah and Eag-sealfa and Gebed to Eagum.

LXIII. Læce-dom wiþ Feor-adle and wiþ Lungen-adle and wiþ ut-siehte. and gif mon blode spiwe. and wiþ Blod-ryne. ⁊ gif Lansæringa-ece. and wiþ Blæce on sweltan

LXIV. Læce-dom semonian wiþ Innoþes forhæfdnesse and gut-omum. Wið Milte-wærce ⁊ Stice and Spican wiþ ut-sihtan. and Dracontian wið sule Horas on men. and Alwan wiþ untrymnessum. and Galbanes wiþ nearwum Breostum and Balzaman-smiring wiþ eallum untrumnessum ⁊ Petra-oleum to drincanne anfeald wiþ innan tydernesse. and utan smerwanne. and Tyriaca is god drenc wiþ Innoþ tydernessum. and se hwita Stan wið eallum uncuþum hrocum.

LXV. Læce-dom gif Hors sie of-scoten. and wið Ut-siehte. and gif Ut-gang forseten sie and wiþ Lencten adle. eft wiþ ut-siehte and wiþ unlibbum. and wiþ þære Geolwan-adle. and gif men sie wæfelice spele. and to gehealdanne lichoman Hælo. and wiþ Gicþan and Ælfe. and wiþ Lond-adle and Gongel-wæfran-bite. and wiþ Ut-sihte. and Heafod-sealfa.

LXVI. Be þam stane þe Gagates hatte.

LXVII. Be Wage Eles. ⁊ oþra mænigfealdra þinga.

Pars secunda his Verbis.

Incip. Þis sint Tacn adles Magan. Ærest gelome Spætunga oððe Hrætunga Caşnes and se Man hine gelome to spiwanne and he onfindeð swile. and þ þa Oman beoð inne betynde þurh þa ablawunge. and him bið unreþe þurst getenge.

Ultima secundæ partis sectio hæc est

Pund Eles gewihð. XII penegum læsse þonne pund Wæteres.
⁊ Pund Ealoð gewihð. VI. penegum mare þoñ pund Wæteres.
⁊ I. Pund Wines gewihð. XV. penegum more þoñ. I. pund Wæteres.
⁊ Pund Huniges gewihð. XXXIV. penegum mare þoñ pund Wæteres.
⁊ I. Pund Buteran gewihð. LXXX. penegum læsse þoñ pund Wæteres.
⁊ Pund Beores gewihð. XXII. penegum læsse þoñ pund Wæteres.
⁊ I. Pund Melowes gewihð. CXV. penegum læsse þoñ pund Wæteres.
⁊ I Pund Beana gewihð. LV. penegum læsse þoñ pund Wæteres.
⁊ XV. Pund Wæteres gaþ to Sestre.

Capitula sive Breviarium Partis tertiæ.

I. Wiþ Heafod-ece. and wiþ ealdum Heafod-ece. and wiþ healfes heafodes-ece.

II. Wiþ aswollenum eagum and god eah-sealf. and wiþ miste on Eagum. and wiþ Fleo. and wiþ Wyrmum on Eagum. and wiþ þæm gif Flæsc on Eagum weaxe. ⁊ gif on Eagum weax an weade Sponge. and gif eagan tyren. and Sceade-sealf to Eagum. ⁊ Smeþe Ear-sealf.

III. Wiþ Ear-wærce. and wiþ þæm gif Wyrmas syn on Earan. and god Ear-sealf

IV. Wið Toþ-ece. and gif Teþ syn hole.

V. Wið innan to hrocenum Muðe.

VI. Wið Ceoc-adle and wiþ Ceol-wærce.

VII. Wiþ Healf-wærce.

VIII. Wið Bite.

IX. Wið Hwostan.

X. Wiþ þam þe mon Blode hræce.

XI. Wiþ seondum Geallan.

XII. Wiþ þære Geolwan-adle.

XIII. Wiþ Breost-wærce.

†Y y 2

XIV. Wiþ Hwostan and wiþ Lungen-adle.
XV. Wiþ Magan-wærce. ⁊ wiþ aþundenesse.
XVI. Wiþ Milte-wærce.
XVII. Wiþ Lenden-wærce.
XVIII. Wiþ Wambe-wærce. and Rysel-wærce.
XIX. Wiþ Blædder-wærce.
XX. Wiþ þam gif men ne mæge gemigan. ⁊ þam men þe Stanas weaxan on þære Blædran.
XXI. Wiþ þam gif men sie se ut-gang forseten.
XXII. Wiþ Ut-siht-adle Drenc and Briw.
XXIII. Wiþ þam Wyrmum þe beoþ on mannes Innoþe.
XXIV. Wiþ Lið-wærce.
XXV. Wiþ Weartum.
XXVI. Wiþ þam miclan Lice-Smiring. and Bæð. and Drenc ⁊ Briw.
XXVII. Wiþ singalum Þurste untrumra manna.
XXVIII. Wiþ Innan-forsinge. ⁊ Smæl-þearma-ece.
XXIX. Wiþ ðam ðe man sie mid Fyre anum forbærned. and wið þam þe men sie mid wætan forbærned. and wiþ Sun-bryne.
XXX. Wiþ Deore-Drenc and eft wiþ þære ⁊ sceotendum Wenne. and eft be þing wiþ þam gif Deor gewunige on anre stowe.
XXXI. Wiþ Wenne-sealf.
XXXII. Wiþ Dolge-sealf.
XXXIII. Wiþ þam gif man sie wan on Heafod wund. and sie Ban gebrocen. and wiþ ðam gif sio Eaxl upstige. and god Dolh-drence. ⁊ gif gebrocen Ban sie on Heafde and of Nelle.
XXIV Wiþ Hundes-slite. ⁊ wiþ þon gif Sinwe forcorfene. ⁊ wiþ þam gif Sinwe sien gescruncene
XXXV. Wiþ Gonge-wyrm-bite.
XXXVI. Wiþ Cancre.
XXXVII Wiþ þam þe Wif ne mæge Bearn acennan. ⁊ gif of Wife nelle gan æfter þam beorþre ꝥ gecyndelic sie. and gif of Wife sie dead Bearn. ⁊ wiþ þam gif Wif blæde to swiðe æfter ðam beorþre.
XXXVIII. Wiþ þam þe Wifum sie forstanden hira Monað-gecynd. ⁊ wiþ þam gif Wife to swiðe ofleose sio monað gecynde.
XXXIX. Wiþ Smeagea wyrme smiring ⁊ anlegen. and be Ðing and Sealf.
XL. Wiþ þam þe man sie Monaþ-seoc.
XLI Wiþ ealle feondes Costunga Drenc ⁊ Sealf Wiþ þon ilcan. and hu man scyle gesit sceotne man lacnian and hu mon scyle wyrcean Spiw-drenc ut-yrnendum
XLII. Wiþ þam gif spiw-drenc on men gesittan and he nelle ut-gang.
XLIII. Wiþ Attres Drence.
XLIV. Wiþ Lusum.
XLV. Wiþ þam gif Ðorn stinge mon on Fot oððe Hreod. and þonne nelle ofgan
XLVI. Wiþ Ærmelum. ⁊ wiþ eallum Eagna wærce.
XLVII. Wiþ Lyft-adle gif se muþ sie woh oþþe won. Læcedom. ⁊ beþing. and bæþ-sealf. ⁊ leah. and blodes læs.
XLVIII Wiþ Fic-adle Drenc ⁊ Beþing.
XLIX. Wiþ Sculdor-wærce and Earma.
L. Wiþ Cneora-sare.
LI. Wiþ Fota-sare.
LII. Wiþ ðam gif þu ne mæg Blod-tolg forwriþan.
LIII. Wiþ þam gif Meoloc sie geseud.
LIV. Wiþ Niht-gengean-sealf.
LV Wiþ ðam gif men beo sio Heafod-panne gehlenced.
LVI. Wiþ þam gif men nelle meltan his mete.
LVII. Wiþ Wif-gemædlan.
LVIII. Wiþ Feondes costunga.
LIX. Wiþ Deor-renne. gif he se men oncnoce oþþe on oþrum lime
LX. Be þam hu mon scyle Ear-sealf wyrcean.
LXI. Wiþ Ælf-cynne-sealf. ⁊ wiþ Niht-gengan. and þam monnum þe Deofol mid hæmð.
LXII. Wiþ Ælf-adle Læce-dom. and eft hu mon sceal on þa Wyrte singan ær hi mon nime. ⁊ eft hu mon sceal þa Wyrta don under Weofod ⁊ ofersingan. and eft Tacnu be þam hwæþer hit sie Ælf-sogoþa. and Tacn hu þu ongitan meaht hwæþer hine mon mæg gelacnian and Drencas and Gebedu wið ælcre Feondes costunge.
LXIII Tacnu hu þu meaht ongitan hwæþer mon sie on Wæter Ælf-adle ⁊ Læce-dom wiþ ðam and gealdor on to singanne. ⁊ ꝥ ilce mon mæg singan on wunda.
LXIV. Wiþ Deofle liþe-drenc. and ungemynde. and wiþ Deofles Costunga.
LXV. Wiþ þon mon sie gegymed. and Tacnu hwæþer he libban mægen.
LXVI. Drenc wiþ þam gif Deor sie on men.
LXVII. Wiþ Deofle-seoc. and wiþ Deofle.
LXIII. Wiþ Weden-heorte leoht drenc.
LXIX. Wiþ ðam gif men sie Maga-asurod and forþunden and wið Magan-wærce. ⁊ gif man bið aðunden.
LXX. Wiþ Wambe wærce. and wiþ Magan-seoce. and wið Wambe heardnesse
LXXI. Wiþ Springe. Smiring and Sealf.
LXXII. Wiþ Attre. Drenc ⁊ Smiring.
LXXIII. Wiþ þære Geolwan-adle.
LXXIV. Wiþ þam gif Innelfe si ute.
LXXV. Wiþ ælcre innan untrymnesse. and wiþ hefignesse and wiþ Hleor-blæce.
LXXVI. Be þam hu man scyle Halige Sealfe wyrcean.

Pars tertia sic

Incip. Wiþ þon þe mon on Heafod-ece. Genim Nioþoweardre wyrte. do on readne wræd. binde ꝥ Heafod mid

Wiþ þon ilcan. Nim Senepes-sæd ⁊ Rudan. gegnid on Ele do on hat Wæter ðweah gelome ꝥ Heafod on þam wætre. he bið hal.

Hic Codex desinit in Capite 73, quia ultimum folium truncatur. Noscat autem Lector φιλαρχαῖος hosce versiculos inter partes secundam & tertiam reperiri.

Bald habet hunc librum Cild quem conscribere iussit
Hic precor assidue cunctis in nomine Xp̄i.
Quo nullus tollat hunc librum perfidus a me
Nec vi nec furto nec quodam famine falso.
Cur quia nulla mihi tam cara est optima gaza.
Quam cari libri quos Xp̄i gratia comit.

Maxima autem pars hujus libri à Baldo *illo compilati, ex Latinorum Medicorum scriptis, viz.* Marcelli, Scribonii Largi, C. Plinii, Coel. Aureliani, Theodori Prisciani, &c. *me judice, desumpta esse videtur.*

Cod. Membr. in Quarto seu potius in fol min ante Conquisitionem Angliæ sub Wilhelmo I. eleganter scriptus Olim peculium Monachorum Ecclesiæ Christi Cantuariæ, quorum instructissimâ Bibliothecâ sub Henrico VIII. Anglorum Rege funditus destructâ, pervenit in manus Johannis Apiley de Thokeham, *qui per viginti annos illum possidebat, uti ille dicit in summitate primæ pag. fol. 19. A. D. 1567. Deinde eum comparavit Illustrissimus Dominus* ------ Lumley, *cujus nomen manu sua scriptum cernitur fol. 1. cujusque Bibliothecâ in Regiam translatâ, extat adhuc Codex ille Insignis, laceratus & mutilatus, idoneoque tegmine destitutus.*

In eo continetur Liber Scintillarum *Latine cum interlineari Versione Anglo-Saxonica, quam sic in Præfatione ante* Glossarium Gothicum *laudat* Cl. Junius, SCINTILLARIUS vel Liber Scintillarum, in Titulos digestus & Anglo-Saxonice interlineatus Excerpsi paucula quædam tanta cum cura glossata, ut non putem uspiam reperiri aliam aliquam Interlineationem pari studio judicioque elaboratam.

Hæ Scintillæ *sunt* Sententiæ, *quas ex Sacra Scriptura & ex sanctorum Patrum libris collegit & in unum fasciculum redegit* Beda Venerabilis; *inter cujus alia scripta*

scripta Latina impressa extat Liber Scintillarum. *Titulos Scintillarum habes, Lector, supra pag. 86. ubi de Apographo Juniano verba fecimus. Nomina autem Scriptorum & Librorum, tua causa, lector benevole, recensere non gravabor:* Evangelium. Propheta, Petrus, Paulus, Johannes, Salomon, Jacobus, Hiesus filius Sirach. Augustinus, Ambrosius, Gregorius, Hieronimus, Isidorus, Ciprianus, Basilius, Caesarius, Effrem, Josephus, Anastasius, Origines, Hilarius, Eusebius.

Caput primum in quo agitur de Caritate sic

Incip. Drihten segð on Godspelle maran so-
DNS DICIT IN EVVANGELIO MAIOREM CA-

ðe-lufe nan man hæfð butan þæt sawle his
RITATEM NEMO habet quam ut animam suam

alecge æghwylc for freondum his.
ponat quis pro amicis suis.

Sic autem in Cap. DE EXPLETIONE PECCATORUM, hic Cod. MS.

Expl. 7 swa to wiðmetenge yfeles yfel byð
Sicqi ad comparationem mali malum fit

wyrse þænne be leahtrum geblissigende beoþ
deterius. dum de vitiis gratulantes ex-

upsahafene on wyrse be wylcum segð ða
tollantur in peius. de talib, ait Salomon. qui

geblissiað þænne hi yfele doþ 7 hi gefægniaþ on
letantur cum malefecerint & exultant in

þingum wyrstum.
rebus pessimis.

Codex membranaceus in quarto ampliore, (olim, ut videtur, Ecclesiæ Christi Salvatoris in Cantuaria,) in quo, per Cola & Commata, litteris Saxonicis rotundioribus, ante nongentos, ut videtur, annos, exarantur Evangelia quatuor Latinè; *decem Canonibus, Præfationibus, &c. præmissis. In hoc spectabili Codice, (qui propter Lectiones plurimum à Vulgato discrepantes dignus qui à Theologis perlegatur) ad Caput* S. Matthæi I. *ante hæc verba* Xpi autem generatio &c *habetur* † *Testificatio Manumissionis Eadelmi servi, per Æthelstanum Regem, (qui regnare cœpit, A. D. 924.) his verbis* Æþelstan Cyng gefreode Eadelm sona raþe þæs ðe he ærest Cyng wæs. ðær wæs on gewitnesse Ælfheah Mæsse-preost. 7 se Hired. 7 Ælfric se Gerefa and Wulfnoð Hwita. and Eanstan Prafost 7 Byrnstan Mæsse-preost. se þe ðæt onwende. hæbbe he Godes unmiltse 7 ealles þæs haligdomes þe ic on Angel-cyn begeat mid Godes miltse. And ic an þan bearnan þæs ilcan þæs ic þan fæder an.

[†*Vid. D. G Hickesii Dissert. Epist. pagg.* 12, 13, 14.]

Codex membranaceus in 4 minori, seu potius in Octavo, circa tempora (ut videtur) Henrici II Anglorum Regis exaratus: in quo continentur Evangelia quatuor Saxonicè sive potius Normanno-Saxonicè, eo fere ordine ac in Cod. Hattoniano (de quo vide supra, pag. 76.) descripta. Qua autem Dialecto hic Codex scribitur appareat ex Exordiis & conclusionibus Evangeliorum, qui hoc ordine sequuntur.

Initium Scī Euangelii secundum Marcum

Incip. Her ys Godspelles angin Halendes Cristes Godes sune. swa awriten is on þas witegan bec Isaiam.

Expl. Hio þa fulfeld bodeden swa wið swa al ðas Hlafordes wrohtes 7 þis bispelles fulfellende mid felgenden tacnen. AM.

Her onginð Matheus boc þæs halgan Godspelleres.

Incip. Soðlice wel is to understanden þ æfter Matheus gerecednysse her his oncneorysse-boc Hælendes Cristes Davides suna.

Expl. 7 lærð þ hyo healdon ealle þa þing þe ic eow bebead. and ic beo mid eow ealle dagas oððe worulde-endunge. AMEN.

Nu we willað her eow areccen Lucas boc ðæs halgan Godspelleres.

Incip. Forðam ðe wytodlice manega wohte þare þinge race geendebyrden ðe on us gefylde sint. swa us betæhten þa þe hit of fruman ðe gesawon. and ðare spræce þe nas wæron.

Expl. Ænd hyo ða hyo gebidende gecyrreden into Ierusalem mid micelre blisse. and wæren efre in ðare temple herigende and bletsiende God. AMEN.

Her onginð þæt Godspell ðe Iohannesse Godspellere gewrat on Pathmos þam eglande.

Incip. On angin ærest wæs word. and þa word wæs mid Gode and God wæs þæt word. þæt wæs on fruman mid Gode.

Expl. Witodlice oðre manega þing synt þe se Hælend worhte. gif ða ealle writene beon syfre wæren. Ac swo wenlo beclyppen ne mihten ða writeres þe hit writen scolden on boken.

Hic Codex olim, ut videtur, fuit Abbatiæ S Augustini Cantuariæ; deinde devenit in manus Thomæ Cranmeri *Cantuariensis Archiepiscopi, cujus nomen cernitur scriptum in summitate paginæ folii primi. Beneficio autem ejus non fruebantur* Franciscus Junius & Thomas Mareschallus, *in præclara Evangeliorum Anglo-Saxonicorum Editione.*

Codex membranaceus in Quarto fere quadrato, septingentis abhinc annis Elegantissime scriptus, & splendidissime auro illuminatus in eo continentur Evangelia quatuor Latine. Saxonicè autem hæc paucula quæ sequuntur inter D. Matthæum & D. Marcum vacuis foliis scripta.

I. *Testificatio Receptionis Cnuti Regis & aliorum in Familiam sive Societatem* Ecclesiæ Christi Cantuariæ, *his verbis.*

† In nomine dñi nri Ibu Xpi. Her is awriten CNUTES kingcs nama þe is ure leofa Hlaford for worulde 7 ure gastlica broðor for Gode 7 Harold ðæs kinges broðor.

Ðorð ure broðor. Karitoca ure broðor. Thuri ure broðor.

II. *Proximi folii superiore parte, inferiore abscissa, habetur Confirmatio Canuti Regis de Privilegiis ejusdem Eccles. his verbis.*

✠ Cnut Cing gret Lyfing Arceb. and Godwine B. 7 Ælmer Abb. and Æþelwine Sciresman. 7 Æþelric. 7 ealle mine ðegnas twelf-hynde and twi-hynde freondlice. and ic cyðe eow þ se Arceb spræc to me ymbe Xpes Cirican Freols. þ heo hæfð nu læsse munde ðonne hio hwilan ær hæfde. ða lyfde ic him þ moste niwne Freols settan on minan naman ða cwæð he to me þ he freolsas genoge hæfde gif hi aht wolde. ða nam ic mesylf þa Freolsas and gelede hi uppan Xpes agen weofod on ðæs Arceb gewitnysse. 7 on Ðurkilles Eorles. and on manegra godra manna ðe me mid wæron to ðan ylcan forewearde ðe hit Æðelbyrht Cing gefreode. 7 ealle mine fore-gengan þ næfre nan man ne sy swa dyrsti. sy he Gehadode. sy he Læwede þ ænig þara ðinga gelytlie ðe on ðam Freolse stænt. Gyf hit hwa ðenne do. sy his lif her gesceorte. and his

wunung

wunung on helle grunde butan he hit þe stiðlicor gebete ær his ende be þæs Arcebisceopes tæcunge.

Tegmen hujusce Codicis olim egregie ornatum, uti ex certis signis liquet, nunc desideratur.

Occasionem autem ab hoc Regio Codice nactus, pauca de binis aliis Regiæ Bibliothecæ Evangeliorum Latinè scriptorum libris, Lectorem monebo.

I. *Ex his alter in folio pene quadrato, splendidissime, pro tempore, auro & variis Coloribus illuminatur, litteris etiam Saxonicis rotundioribus, per Cola & Commata, annis abhinc fere mille scribitur, & quondam pertinuit ad Bibliothecam Abbatiæ* S. Augustini *juxta muros* Cantuariæ *Nobile gentis nostræ Monumentum.*

II. *Alter in quarto crasso, in Gallia, ut videtur, circa tempora Caroli Magni Imperatoris scriptus, in quo ante Canones Eusebianos habetur hæc Inscriptio Litteris Saxonicis.*

Hunc Codicem ÆDELSTAN Rex devota
mente Dorobernensis tribuit eccle̅.
beato Augustino dicate. Et quisquis
hoc legerit omnipotenti pro eo pro-
que suis fundat preces.

Folio autem primo cernitur hoc Lelandi Hexastichon, manu sua scriptum, nomine libri.

Johannes Lelandus.

Æthelstanus erat nostræ pars maxima curæ,
Cujus nota mihi bibliotheca fuit.
Illo sublato sexcentos amplius annos
Pulvere delitui squalidus atque situ.
Nunc pietas sed me superas revocavit ad auras
Henrici, digno restituitque loco.

Noscat autem Lector φιλαρχαῖος hujus Codicis tegumentum pretiosum, à quodam nefario abreptum esse.

Codex membr. in Quarto circa tempora Æthelstani Regis elegantissime scriptus, in quo, præter alia nonnulla Latine scripta, habentur

I. *Psalterium D. Hieronymi Romanum, cum interlineari Versione Saxonica, & notis marginalibus Latinis eadem manu exaratis. Specimen Versionis Saxonicæ sit Psalmus qui dicitur* Jubilate.

Debere commonet Propheta universos Dm̅ laudare.

drymað Gode eall eorðe ðeoraþ on blisse
Jubilate deo omnis terra. servite dño in letitia.

ingað on gesihðe his on bliþnesse l. wynsum-
Intrate in conspectu eius in exultatione.

nunga. witað þ drihten he is God he
Scitote quod dñs ipse est d̅s. ipse

worhte us ⁊ na selfe we. we folice folc
fecit nos et non ipsi nos. Nos aute̅ populus

his ⁊ sceap fostornoðes his. ingaþ on gatu
eius et oves pascue eius. Intrate portas

his on andetnesse. on cæfertunas on ymnu̅ an-
eius in confessione. in atria eius in ymnis con-

detnessa. Heriað naman wynsum is
fessionum. Laudate nomen eius qm̅ suauis est

on ecnesse mildheortnes his ⁊ oð a
dñs. in æternum misericordia eius. et usq; in

wonuld forðwærtnes his.
sclm̅ sclī ueritas eius.

II. *Sequuntur* Canticum Esaiæ, Ezechiæ, Annæ, Moysis, Abbacuc, (Moysis) ex Deuteronomio. Trium puerorum, Zachariæ, Mariæ, Symeonis, Hymnus Athanasii, Oratio pura, i. e. *Gloria in Excelsis. Omnia cum interlineari versione Saxonica.*

III. *Oratio devota, sed longissima, de Confessione Peccatorum ad Deum, quæ sic*

Incip. Myn Drih̅t̅ God ælmitig. ic ðe eom andetta minra synna.

IV. Quot Veneris diebus in anno, unusquisque jejunare debet Adnotatio Saxonicè.

V. CONFESSIO ET ORATIO.

Incip. Eala þu ælmihtiga God unasecgendlicre mildheortnesse. Eala þu God unametendre arfæstnysse. Sequitur Instructio brevis de hisce Confessionibus Peccatorum agendis.

Psalterio præmittuntur

VI. *Proverbia nonnulla Latine & Saxonice. v. g.* Meliora plura quam graviora onera sunt. Selre byð oft feðre þanne ofer feðre. &c.

VII. ORATIO PRO PECCATIS.

Incip. Min drihten leof for þinre þære micelan mildheortnysse. ⁊ for ealra þinra haligra lufan.

Hic Cod. olim peculium fuit Thomæ Cranmeri *Cantuariensis Archiepiscopi.*

Codex membr. in Quarto eleganter ante Conquisitionem Angliæ exaratus: in eo continetur Ælfrici. Excerptiones de Prisciano Minore, vel Majore, *sine Glossario quod extat in plurimis aliis exemplaribus. Hunc Codicem olim vendicabat Reverendissimus* Matthæus Parkerus, *A. Cant. qui, ut videtur, propria sua manu, librum uno folio in fine truncatum restituit. Hoc Codice usus est in Editione Ælfrici Grammaticæ,* Gulielmus Somnerus, *quam publicavit ad calcem Lexici Saxonico-Latino-Anglici*, Oxoniæ, 1659.

Codex Memb. in Octavo ante 700 annos exaratus, continens Aldhelmi Scirebarnensis Episcopi Librum de laude Virginitatis, *prosaicè scriptum, in quo voces plurimæ glossantur Saxonicè. Quin & imago ipsius Aldhelmi ante 500 annos effigiata operi suo præmittitur.*

Codex Membr. in Quarto ante 700 annos eleganter scriptus, in quo continetur Aldhelmi Episcopi Liber de Laude Virginitatis, prosa oratione scriptus, in quo etiam uoces plurimæ glossantur Saxonice. Præmittitur Aldhelmi Epistola ad Haehfridum.

Codex Membran. in fol. min. 700 fere abhinc annis, eleganter scriptus. Continet Aldelmi *librum* de Virginitate, *in quo voces nonnullæ glossantur Saxonicè. Sequuntur nomina Reliquiarum* quarum partem dedit gloriosissimus & uictoriosissimus - - - - - - Monasterio scæ̅ Mariæ - - - - - - *Nomina penitus abraduntur. memoria teneo hæc nomina haberi in Catalogo Reliquiarum quæ contulit Æthelstanus Rex Ecclesiæ Exoniensi, quem vid supra, pag. 81.*

Codex Chartaceus in fol. Rolandi *& aliorum* Medicorum *continens opera; ad cujus Caput & Calcem habentur septem folia Membranacea, Saxonica manu grandi 700 fere abhinc annis scripta; quæ continent partem quandam Grammaticæ* Ælfrici, *& pars fuere ejusdem Codicis, ad quem pertinebant illa plane similia folia, quæ supra memorantur in Bibliotheca Collegii* Omnium Animarum Oxon. *Vide pag. 105.*

CATA-

CATALOGUS
Cod. MSS. *Anglo-Saxonicorum*
BIBLIOTHECÆ COTTONIANÆ,
QUÆ EST
WESTMONASTERII.

Iul. A. 2. CODEX *membr. in Octavo partim Latine, partim Saxonicè scriptus, uti ex sequentibus patet. scil.*

I. *Fragmentum libri* Bedae *Venerabilis de Temporibus, Latinè.*

II. Ælfrici Præsulis *Grammatica sive* Excerpta ex Prisciano & Donato, *nitidè & emendatè ante Victoriam Normannicam exarata, sed, quod dolendum est, fronte mutila.*

III. *Grammaticum excipit* Glossarium Latino-Saxonicum, *sine Rubrica quam ex aliis exemplaribus sic restituimus.*

INCIPIVNT NOMINA MVLTARVM RERVM ANGLICE.

Incip. Deus omps̄. ꝥ is God ælmihtig. se wæs æfre unbegunnen ⁊ æfre byð ungeendod.
Expl. Meretrix. vel scorta. myltestre. Pelex. cyfes. Se ne magon swa ðeah. ealle naman awritan ne furþor geþencan. *post haec, habentur folia quinque supradictæ Grammaticæ, quæ Bibliopegi errore male transponuntur.*

IV. *Preces nonnullæ ad Deum Stylo Poetico Characteribus autem Normanno-Saxonicis exaratæ, quas ex hoc Cod. publici juris fecit V. Cl.* Franc. Junius, *ad calcem sui Cædmonis.*

Incip. Æla drihten leof. æla dema god-geara me ece waldend. ic wat mine saule synnum forwundod.
Expl. Ne forweorn þu me. wuldres drihten. ac getyða me. tir eadig kyning. læt me mid englum upstigan. sittan on swegle. herian heofonas god. haligum weorde. a butan ende. amen.

V. *Quæstiones & Responsiones inter Adrianum & Ritheum, eadem manu Norm. Saxonica.*

Incip. ADRIANVS cwæð to RITHEVS.
Saga me hu lange wæs Adam on neorxna wange.
Ic þe secge. he wæs þritteine gear.
Expl. Saga me on hwam mæig man geseon mannes deað.
Ic þe secge. twege manlican beoð on mannes eagum. gif þu ða ne gesihst þonne swilt se man. and bið gewiten ær þrim dagum.

VI. *Sententiolæ de duobus furibus cum Christo crucifixis, de Noachi arcâ, de Ecclesia S. Petri, de templo Salomonis, de Longitudine & Latitudine terræ, & de numero ossium in humano corpore,* &c. *eadem manu Normanno-Saxonica: quæ itidem in aliis Codd. habentur.*

VII. *Præcepta quædam moralia, eadem manu Normanno-Saxonica.*

Incip. Ne beo ðu to to slawor. ne to idel georn. for þam þe slæp ⁊ þæt ydel fet unþeawas and unhælo þæt licoman.
Expl. Gif ðu wylt habbe æt monigū men þæt ðe lycað - - - - - - - - - - - - - - - -

---

Iul A. 6. *Codex memb. in Octavo, in quo continentur*

I. *Computus de singulis mensibus.*

II. *Calendarium metrice descriptum, cum delineatis Zodiaci signis in summa pagina; in infima vero, cernuntur singulorum mensium Icones, in quibus Opera,* &c. *iis convenientia repræsentantur.*

III. *Tabulæ de Epactis, Lunares, Paschales,* &c. *cum aliis ad Computum Ecclesiasticum spectantibus, ex Beda forsan excerptæ: annos enim a nativitate Christi tantum* DCCIII. *numerat hic tractatus; cum ex altera tabula hunc tractatum anno 969 fuisse scriptum liquet.*

IV. *Hymnarium Latinum initio mutilum cum interlineari versione Saxonica, cujus initium, ut nunc est, sic se habet.*

Incip. Tearlicor mid fyrum helle
Acrius ignibus æterni.

Hymnorum autem qui restant Tituli & Rubricæ in hoc ordine sequuntur.

1. Aeterne rerum conditor.
2. Deus Creator.
3. Nocte surgentes.
4. Ecce jam noctis.
5. Jam lucis.
6. Nunc Sancte nobis.
7. Rector potens.
8. Rerum Deus.
9. Lucis creator.
10. Xpe qui lux.
11. Te lucis ante terminum,
12. Somno refectis.
13. Splendor paterne
14. Inmense caeli.
15. Ales diei nuncius.
16. Telluris ingens.
17. Rerum creator.
18. Nox & tenebre.
19. Celi Deus Sc̄issime.
20. Nox atra.
21. Magne Deus.
22. Tu Trinitatis unitas.
23. Aeterna celi Gloria.

24. Plasmator hominis Deus.
25. Summe Deus clementiae.
26. Aurora.
27. Conditor alme siderum.
28. Verbum supernum.
29. Vox clara.
30. Xpē redemptor.
31. Veni redemptor.
32. Audi redemptor.
33. Jam rutilat.
34. Hymnum cantemus.
35. Hostis Herodes.
36. A patre unigenitus.
37. Ihsus refulsit.
38. Quod chorus vatum.
39. Quem terra pontus.
40. A solis ortu.
41. Magnus miles (*Cuthbertus.*)
42. Ut eve vite.
43. Magno Canentes.
44. Xpē Sanctorum.
45. Allelvia dulce carmen
46. Allelvia pius.
47. Dei fide qua vivimus.
48. Meridie orandum.
49. Perfecto trino
50. Audi benigne.
51. Ihsu Quadragenarie.
52. Vexilla Regis.
53. Arbor Decora.
54. Auctor salutis unicus.
55. Ad cenam agni providi.
56. Ihsu nostra redemptio.
57. Aurora lucis.
58. Ymnum canamus
59. Optatus votis omnium.
60. Aeterne Rex altissime.
61. Jam Xpē astra.
62. Veni creator.
63. Beata nobis.
64. Ut queant laxis
65. Antra Deserta (deest folium quo continebatur finis istius hymni, & principium insequentis, cui titulus)
66. Aurea luce.
67. O q am Glorifica.
68. Ave Maris stella
69. Tibi Xpē splendor.
70. Misteriorum signifer.
71. Xpē Scō rum.
72. Festiva seclis colitur.
73. Omnium Xpē.
74. Xpē redemptor.
75. Annue Xpē.
76. Andrea pie.
77. Bina celestis.
78. Iacobe juste.
79. Bartholomeae
80. Mathee Sancte.
81. Proni rogamus.
82. Beate Symon.
83. O Thoma Xpī.
84. Mathia juste.
85. Xpē. Splendor.
86. Exultet celum
87. Sanctorum meritis.
88. Rex gloriose.
89. Aeterna Xpī.
90 Martyr Dei qui unicum.
91. Deus Tuorum.
92. iste confessor.
93. Ihsu Redemptor.
94. Virginis proles.
95. Ihsu corona Virginum.
96. Hic salus
97. Quesumus ergo.
98. Ymnus de Sancta Trinitate.
99. Ymnus de Sancta Trinitate ad nocturn.
100. Ymnus io laudibus.

INCIPIVNT CANTICA IN DOMINICIS NOCTIBVS CANENDA.

1. Domine miserere.
2. Audite qui longe.
3 Miserere Domine Plebi.

CANTICA DE ADVENTV DOMINI.

1. Confortate Manus.
2. Consolamini.
3. Iuravit Dominus.

CANTICA IN NATIVITATE DNī NRī IHV XPI.

1. Populus qui.
2. Letare hierlm̄.
3. Urbs fortitudinis.

CANTICA IN QVADRAGESIMA.

1. Deducant oculi.
2. Recordare Domine.
3. Tollam quippe.

CANTICA DE RESURRECTIONE DOMINI.

1. Quis est iste.
2. Venite Revertamur.
3. Expecta me.

INCIPIT CANTICA IN NATALI PLVRIMORVM SANCTORUM.

1. Vos sancti.
2. Fulgebant justi.
3. Dominus in sina. *in quo desideratur versio Sax.*

CANTICA DE APOSTOLIS.

1. Qui sponte.
2. Qui propria.
3. Beatus vir. *hic desideratur versio Saxonica.*

CANTICA UNIVS MARTYRIS VEL CONFESSORIS.

1. Benedictus vir.
2. Beatus vir.
3. Ecce servus.

CANTICA DE VIRGINIBVS.

1. Audite me
2. Gaude Filia Syon.
3. Gaude & Letare.

Hymnario præmissus est hymnus de Scā cruce, recentiore manu scriptus, unà cum altero de Resurrectione Salvatoris nostri, notulis Musicis insignito. Ad calcem etiam libri habentur hymni aliquot de B. V. Maria cum notis Musicis, sicut & hæc quæ sequitur Ode, cujus magnā partem ex membranis de industria abrasit nefarius quidam, musis, ut videtur, inimicus.

Ad mensam Philosophie sitientes currite
Et saporis tripartiti septem rivos bibite
Uno fonte procedentes non eodem tramite.

Quem Piragora rimatus excitavit phisicè
Inde - - - - - - - - - - - - - - - - - -
- - - - - riles loquaci desponsavit loice.

Avis septem foru formes Athenis materiam
Nacte hoc liquore totam irrigarunt Greciam
Quæ redundans infinita fluxit inexperiam.

Non tamen sine ductore vel rudo remigio
Quia navem gubernantes Maro atque Cicero,
Centum nautas adsciverunt quisque suo studio.

Sic

Sic vecta Philosophia minas vicini equoris
Nostra sumens elementa pro Achivis litteris
Tandem leta venit per fluenta Tiberis.

Erat enim Roma potens bellorum victoriis
Et ut omnes gentes suis subjecit imperiis
Sic decebat ut præstaret gemmis philosophicis.

Has ad se Tulliana torsit eloquentia
Cujus tonat vel - - - - - - - - - -
- - - - - - - - - - - *Reliqua desunt.*

Iul A. 10. *Codex membranaceus in Octavo in quo continentur, præter nonnulla Latine scripta,*

I. *Menologium sive Martyrologium Saxonicum, septingentis fere abhinc annis exaratum, jam vero capite & calce mutilum; folium ejus quod nunc est primum, posteriorem vitæ Sanctæ Columbæ partem complectitur. In hoc Cod. multa quæ in Menologio Saxonico C.C.C.C. desiderantur, extant, uti ex iis quæ sequuntur, facile videbit Lector Philo-Saxo.*

Ianuarius ꝥ is on ure geðeode se æftera geola.

1. Cristes eahteoða dæg ⁊ scē marian.
3. Ðæs halgan papan tid þe is nemned scē Anthero.
5. scē Emelianan tid ðære femnan ꝥ wæs scē Gregorius faðe ðæs ðe is on fulwiht onfænde.
6. se micla ⁊ se mæra dæg þone Grecas nemnað Epiphania. ⁊ Romware hine nemnað Aparitia domini
ꝥ is on ure geþeode drihtnes ætywnesse dæg.
On ðone ylcan dæg bið þæs æþelan weres þrowung se is nemned scī Iulianus.
On ðone ylcan dæg bið þæs papan tid þe is nemned Ðelesfor.
9. scē Pegean geleornes ðære halgan fæmnan.
10. scē Paules tid.
12. scē Benedictes tid þæs halgan abbodes.
13. ðæs halgan biscopes gemynd scō hilaries.
14. scē Felices tid mæsse preostes on Rome.
16. scē Marcelles tid þæs papan.
On ðone ilcan dæg bið þæs mæsse preostes geleornisse se wæs nemned scē Fursius.
17. seo geleornes þæs halgan munuces scē Antonies.
On ðone ilcan dæg bið þreora cnihta tid ða wæron gesƿistras. and hi wæron nemde scī Speosippus. ⁊ scī Elasippus. and scī Melasippus.
18. ðære halgan fæmnan scē Prisce.
19. ðæs mæsse preostes gemynd scē Annani.
20. scē Sebastianes tid þæs æðelan martyres.
On ðone ilcan dæg bið scē Fabianes tid ðæs halgan papan.
On ðone ilcan dæg bið þara halgra gesinhiwa tid þa comon of Perscwara mægðe to Rome.
21. scā Agnan þrowung ðære halgan fæmnan
22. scē Vincentes ðrowung þæs diacones.
On ðone ilcan dæg bið þæs halgan weres ðrowung scī Anastasi.
23. ðære halgan fæmnan tid scē Emerentiane.
24. scē Babylles tid þæs halgan biscopes.
25. scē Paules gehwerfnes to Xpē. se wæs ær nemned Saulus.
On ðone ilcan dæg bið þæs fæder tid þe is nemned scī Arsenius.

Hic desiderantur plurima folia, ut alia male transponuntur.

Hreð monað. Martius.

2. Ðæs biscopes geleornes scē Ceaddan.
4. scē Adrianes ðrowung þæs æþelan weres.
7. þara halgra wifa gemynd scā Perpetuan and scā Felicitatis.

On ðone ilcan dæg bið þæs halgan abbodes geleornes se wæs nemned Eastorwine.
9. feowertiges cempena ðrowung on Sebastia ðære ceastre.
12. scē Gregories geleornes ures fæder se us fulwiht onsænde on ðas Brytene.
13. þæs mæsse preostes tid scē Macedones. ⁊ his wifes seo wæs nemned Patricie. and his dohtar ðære nama wæs Modestæ. hic, multa desiderantur.
19. se æftera worolde dæg.
On ðone ilcan dæg bið scē Gregories tid þæs cleenan biscopes, &c.

In omnibus convenit hic Codex Cottonianus cum illo C.C.C.C. variantibus exceptis lectionibus. Quin &, utroque Codice mutilo, alter alterum in multis supplet.

Iulius C. 2. *Codex Chartaceus in folio, in quo (præter alia, Latinè & Anglicè scripta) continentur*

I. *Leges Æthelbirhti Regis Cantiæ, Saxonicè.*

Incip. Godes feoh ⁊ Ciricean. xii. gylde.
Expl. Gif ðeow stelesþ. ii gelo gebete.

II. *Leges Hlotharii & Eadrici Cantiæ Regum Saxonicè.*

Incip. Hloþære ⁊ Eadric Cantwara cyningas asetton þa æ.
Expl. ⁊ se agend to fon.

III. *Leges Wihtrædi Cantiæ Regis Sax.*

Incip. Ðam mildestan cyninge Cantwara. Wihtræde rixigendum þe fiftum wintra his ricer.
Expl. Seosan feald gyfa syntan haliges gastes. &c. *ut in multis exemplaribus videre licet.*

IV. *In fine legum Inæ Regis additur appendix, qui sequitur.*

Incip. We cwædon be ðam blaserum.
Expl. ⁊ æt ælcon smalon orfe.æfre æt scill. penig.

V. *Sequitur Cap. de Ferro candente & aqua.*

Dom behaten irene. ān wæter.

Incip. And of ðam ordal se bebeodað godes bebeodum ⁊ þæs arcebiscopes.
Expl. And se þe ðas lage abrece. bec ꝥ ordal on him forad. ⁊ gylde þam cyninge. cxx. scill. to scote.

VI. *Ex legibus Athelstani.*

Incip. And se gecwedon æ Dunresfelda on þæm gemote. gif bruc þeof oððe reafere.

VII. *Hic sequitur juramentorum formula*

Hu se man sceal swerie.

Incip. On ðone drihten þe ðæs haligdome is fore halig.
Expl. Se wer gebyreð magum. ⁊ seo cynebot þam leodum.

VIII. Her cyð on þysum gewrite. hu Godwine biscop on Hrofeceastre. ⁊ Leofwine Ælfeages sunu wurðon gesybsumode ymbe ꝥ lande æt snodinglande on Cantwarabyrig.

Incip. Ða ða se biscop Godwine com to þam biscopstole.
Expl. And sy eallum deoflum betæht into helle. Amen.

IX. *Donatio terrarum in Fracenham Lanfranco Archiepiscopo per Willielmum Regem, Saxonice. Hæc omnia descripsit* D. Franciscus Tate *A. D.* 1589, *ex libro cui titulus est* Textus de Ecclesia Roffensi; *de quo infra.*

X. *Excerpta ex libro antiquo (qui A. D. 1580. peculium fuit Joannis Jocelini. postea tamen,* viz. *A. D.* 1603. *in manus venit D. Rob. Cotton, & nunc inscribitur.* NERO. A. 1. *de legibus Ethelredi Regis Saxonicè.*

IN NOMINE DOMINI. ANNO DNICÆ INCARNAT. MVIII.

Incip. Þis is seo gerædnes þe Engla cyng. ⁊ ægðer ge gehadode ge læwede witan gecuron ⁊ gerædan.
Expl. micle ðearfe þ he on þam griðe micle mære wite. Amen.

BE CYRIC GRIDE. *Anno Domini* 1014.

Incip. In nomine domini Þis is on ðæra gerædnessa þe Engla cyng gedihte. mid his witena geðehte. (*alia quoque sequuntur, de quibus infra.*)

XI. *Genealogia Regum Anglorum, cum aliis.* (*è Textu Roffensi.*)

XII. *Æthelredi Regis Leges Saxonicè* (*è Textu Roff*)

Incip. Þis syndon þa laga þe Æðelred cyng. ⁊ his witan gerædd habbað æt Wanetinge. to friðes bote.
Expl þ þa bion heora feores scyldig. buton se cyning heom arian wylle.

XIII. Wilhelmi Regis Leges Saxonicè. (*è Textu Roff*)

Incip. Wilhelm cyning gret ealle þa þe ðis gewrit to cymð ofer eall Englaland freondlice ⁊ beot ⁊ eac cyþ eallum mannum ofer eall Angelcynn to healdenne þ is gif Englisc man beclypað ænigne Frencisne mann.
Expl. Werige hine se Frencisca mid unforedan aþe.

XIV. Judicia Civitatis Lundoniæ. (*ex Textu Roff.*)

Incip. Þis is seo gerædnes þe ða biscopas ⁊ þa gerefan ðe to Lundenbyrig hyrað gecwæden habbað.
Expl. Gif we hit þus gehealdað. þonne gelyfe ic to gode þ ure frið bið betera þonne hit ær wæs.

XV. Incantatio ad recuperandam rem furto ablatam. (*ex Textu Roffensi.*)

Incip. Gif feoh sy undernumen. gif hit sy hors. sing on his feotere.
Expl. ne ðu mines ne ðearft ne mynte ic ðe nan ðing.

XVI. Be leode geþincðum ⁊ lage. *Saxonice & Latine ex Textu (ut videtur) Roffensi.*

Incip. Hit wæs hwilum on Engla lagum þ leod and lagu for be geþincðum.
Expl þ hig þ bettan swa hig wyrþost mihton.

XVII. *Legum quarundam Inæ, Aluredi, Eadwardi, Æthelstani, Eadgari, Ethelredi, Canuti, Wilhelmi Conquæstoris, Eadwardi Confessoris, &c. versio Lat.*

Reliqua quæ in hoc Apographo Cod. continentur, utpote minus ad rem Saxonicam pertinentia, & à doctissimo viro D. Thoma Smitho in Catalogo suo memorata, lubens prætermitto.

Iulius E. 7. *Liber membranaceus antiquus, & optimæ notæ, olim peculium Monasterii S. Edmundi de Burgo, in quo continentur Homiliæ Saxonicæ* de Sanctis, *per* Ælfricum *ex Latino conversæ, cujus etiam Præfationes in utraque lingua operi præmissa sunt, & quas heic in medium profero.*

INCIPIT PRAEFATIO HVIVS LIBRI.

Hunc quoque codicem transtulimus de Latinitate ad usitatam Anglicam sermocinationem studentes aliis prodesse aedificando ad fidem lectione hujus narrationis quibuscunque placuerit huic operi operam dare, sive legendo, seu audiendo quia estimo non esse ingratum fidelibus. Nam me minime in duobus anterioribus libris posuisse Passiones vel Vitas sanctorum ipsorum quos gens ista caelebre coelit cum veneratione Festi diei, & placuit nobis in isto codicello ordinare Passiones etiam vel Vitas scorum illorum quos non vulgus sed Coenobite Officiis venerantur. Nec tamen plura promitto me scripturum hac lingua, quia nec convenit huic Sermocinationi plura inseri, ne forte despectui habeantur Margarite Xpi. Ideoque reticemus de libro Vita Patrum, in quo multa subtilia habentur, que non conveniunt aperiri laicis nec nos ipsi ea quimus implere.

Illa vero que scripturus sum, suspicor non offendere audientes, sed magis fide torpentes recreare hortationibus, quia Martyrum Passiones nimium fidem erigant languentem. Unum cupio sciri hoc volumen legentibus, quod nollem alicubi ponere duos Imperatores sive Cesares in hac narratione simul, sicut in Latinitate legimus: sed unum Imperatorem in persecutione Martyrum ponimus ubique: sicut gens nostra uni Regi subditur & usitate est de uno Rege, non de duobus loqui. Nec potuimus in ista translatione semper verbum ex verbo transferre; sed tamen sensum ex sensu, sicut invenimus in Sancta Scriptura diligenter curavimus vertere. Simplici & aperta locutione quatinus proficiat audientibus. Hoc sciendum etiam, quod prolixiores Passiones breviamus verbis non adeo sensu, ne fastidiosis ingeratur tedium, si tanta prolixitas erit in propria lingua, quanta est in Latina: & non semper brevitas sermonem deturpat, sed multotiens honestiorem reddit. Non mihi imputetur quod divinam scripturam nostrae lingue infero, quia arguet me praecatus multorum fidelium, & maxime Æþelwerdi Ducis, & Æðelmeri nostri, qui ardentissime nostras interpretationes amplectuntur lectitando, sed decrevi modo quiescere post quartum librum à tali studio, ne superfluus judicer.

ÆLFRIC gret eadmodlic ÆÐELWERD Ealdorman. ⁊ ic secge þe leof. þ ic hæbbe nu gegaderod on þissere bec þæra halgena þrowunga þe me to onhagode on Englisc to awendene. forþan þe ðu leof swiðost ⁊ Æðelmær swylcera gewrita me bædon. and of handum gelæhton eowerne geleafan to getrymmenne. mid þære gerecednysse. þe ge on eowrum nædon ær. þu wast leof þ we awendon on þam twam ærrum bocum þæra halgena þrowunga ⁊ lif. þe Angel cynn mid freolsdagum wurþað. Nu gewearð us þ we þas boc be þæra halgena ðrowungum ⁊ life gedihton þe mynster men mid heora þenungum betwux him wurðiað. Ne secge we nan þincg niwes on þissere gesetnysse. forþan þe hit stod gefyrn awriten on Leden bocum þeah þe ða læwedan men þ nyston. Nelle we eac mid leasungum þyllic licettan. forþan þe geleaffulle fæderas and halige lareowas hit awriton on Leden spræce. to langum gemynde ⁊ to trymminge þam towerdum mannum. Sum witega clypode þurh þone halgan gast and cwæð. Mirabilis deus in sanctis suis. & cætera. Wundorlic is god on his halgum he sylf forgifð mihte ⁊ strengðe his folce gebletsod is he god. We awritað fela wundra on þissere bec. forðan þe god is wundorlic on his halgum swa swa we

we ær sædon. ⁊ his halgena wundra wurðiað hine. forþan þe he worhte þa wundra þurh hi. An worulo cyning hæfð fela þegna ⁊ mislice wicneras. he ne mæg beon wurþful cyning buton he hæbbe þa gerinche þe him gebyriað. and swylce þening men. þe þeaw fæstnysse him gebeodon. Swa is eac þam ælmihtigan gode þe ealle þing gesceop. him gerisð þ he hæbbe halige þenas þe his willan gefyllaþ. and þæra is fela on mannum anum þe he of middan earde genam. þ nan bocere ne mæg þeah he mycel cunne. heora na man awriten. forþan þe hi nat nan man. Hi synd ungerime swa swa hit gerisð gode. ac we woldon gesettan be sumum þas boc. mannum to getrymminge. and to munde us sylfum. þ hi us þingion to þam ælmihtigan gode. swa swa we on worulde heora wundra cyþaþ. Ic bidde nu on godes naman gif hwa þas boc awritan wille. þ he hi wel gerihte be þære bysne. ⁊ þær na mare betwux ne sette þonne we awendon. Vale In Dno.

Fol. 2. b. Capitula sive Homiliarum Tituli, una cum uniuscujusque Initio & Conclusione, hoc in Ordine sequuntur.

I. fol. 3, b. viii. Kl. Ian. Nativitas Dni Nri Inu Xpi.

Incip. Men þa leofestan hwilon ær we sædon eow hu ure Hælend crist on þisum dæge on soðre mennisc nysse acenned wæs. of þam halgan mædene marian. Nu wylle we swa þeah for ðyses dæges mærþe eower mod mid þære gastlican lare onbryrdan eow to blisse þurh god
Expl. To þam us gelæde seo leofa drihten crist. se þe is soð wisdom ⁊ sawla lif, se ðe mid his ecan fæder. ⁊ mid þam halgan gast. á on ecnysse leofað. Amen.

II. fol. 7, b. Eodem Die. Natale Sce Eugenie Virginis.

Incip. Mæg gehyran se ðe wyle be þam halgan mædene Eugenian Philyppus dohter. hu heo ðurh mægð had mærlice þeah. and þurh martyrdom þisne middan eard ofer swað.
Expl. ⁊ hi syþþan þurh wunodon. on þam soþan geleafan oþ heora lifes ende. Sy wuldor. ⁊ lof. þam sel wyllendan drihtne. on ealra worulda worulo. ealra his sel dæda. Amen.

III. fol. 13, b. Kl. Ianuar. Depositio Sci Basilii Episcopi.

Incip. Basilius wes gehaten sum halig biscop. se wæs fram cylchade swiþe gehealdsum. þeah þe he to langum fyrste. ungefullod wære.
Expl. His lic wearð bebyrged on Cessarian byrig Cappadoniscre scyre. þær þær he sylf biscop wæs. manegum fremiende. mid micelre lare ⁊ he sylf wolde sweltan for wihte ær ðam þe he forsuwode þone soðan geleafan. betwux þam gedwol mannum þe hine drehton for oft. for ði he wuldrað nu. á. to worulde mid gode. Amen.

IV. fol. 24. Idus Ianuar. Passio Sci Iuliani Et Sponse Eius Basilisse.

Incip. Iulianus wæs gehaten sum æðele godes þegn. on Aegypta lande, on Antiochian þære byrig. Se wæs æðelboren of æwfæstum magum. and on Cristes lare gelæred. fram geogoþe.
Expl. þæra halgan lic. þurh geleaffulle menn. wurdon gebyrigde sona mid blisse. binnan godes cyrcan. Sy him á wuldor on ecere worulde. we cweðað. Amen.

V. fol. 30. xiii. Kl. Febr. Passio Sci Sebastiani Mart.

Incip. Sebastianus hatte sum halig godes ðegn. se wæs lange ou lare on Mediolana byrig. ⁊ wearð on Crist gefulloð. mid fullum geleafan. He wæs swiðe snotor wer ⁊ soðfæst on spræce. rihtwis on dome. ⁊ on ræde foregleaw getreowe on neode. and strang fore þingere on godnysse scinende. ⁊ on eallum þeawum andwurþful.
eandem habes. pag. 127.

VI. fol. 37. xviii. Kl. Febr. Natale Sci Mauri Abbatis.

Incip. Maurus wæs gehaten sum swyðe halig abbod. se wæs to lare befæst sona fram iugoþe þam halgan Benedicte. þeah þe he æþel boren wære.
Expl. est to munte Casin. ðanon þe hi ær coman. ⁊ hyre oþer awrat þas gewyrdelican race. on Ledenum gereorde. ac we hit reccað on Englisc. Sy wuldor ⁊ lof. þam welwillendan gode. se ðe wurþaþ his halgan mid wuldre on ecnysse. Amen.

VII. fol. 42. xiii. Kl. Febr. Natal Sce Agnetis Virginis.

Incip. Ambrosius biscop binnan Mediolana awunde on ealdum bocum. be ðære eadigan Agne. hu heo on Rome byrig weðe ehtnysse acom. ⁊ on mægðhade martyrdom ðrowode.
Expl. ⁊ wurdon gehælede þurh ða halgan Agnen. Ða Romaniscan mædenu manega eac ðurh wunodon on clænum mægþ hade for Cristes lufe. æfter Agnes gebysnunga þe þær bebyrged is. (Sy wuldor gode á on ecnysse. *Otho.* B. 10.)

VIII. fol. 46. Alia Sententia Quam Scripsit Terentianus. (*nempe de Passione Sanctorum Johannis & Pauli*)

Incip. On þam dagum wæs sum heretoga gehaten Gallicanus. sigefæst on gefeohtum. ⁊ swa leof þam Casere. for his miclan sige. þeah þe he nære gefulloð.
Expl. ⁊ se fæder sona gesohte þa hyrigena. þætte his synne þ he ofsloh ða halgan ⁊ wearþ gefulloð. and his suna wittig. þam hælende to lofe. þe leofað (⁊ rixaþ) á on ecnysse. Amen.

IX. fol. 48. Non Febr. Natl. Sce Agathe Virgin.

Incip. Agathes wæs gecigged sum gesælig mæden on ðære scyre Sicilia. snotor ⁊ gelysed. on þam timan þe Quintianus se cwealm bære ehtere. þære scyre geweold wælhreowlice under þam Casere.
Expl. þ swa wurde geswutelod þ seo ceaster wearþ ahred fram þæs fyres frecednysse þurh Agathen foreþingunge. þam Hælende to lofe. ðe his halgan swa wurðaþ. þæs him sy á wuldor on ecere worulde. Amen.

X. fol. 51. De Sca Lucia Virgö.

Incip. Ða asprang Agathen hlisa ofer land. ⁊ swæ. swa þ fram Syracusa sohte mycel menigu ofer fiftig mila þæs mædenes byrgene. on Catanenscisre byrig mid mycelre onbryrdnysse.
Expl. Ða arærde þa leoda. þær heo læg cyrcan. ⁊ on hire naman gehalgodon. þam Hælende to wurðmynte se þe æfre rixað on ecnysse god Amen.

XI. fol. 53. viii. Kl. Mar. Cathedra Sci Petri.

Incip. We ciðaþ on gerim cræfte Cathedra sci Petri seofon nihton ær þam monðe þe we Martius hatað. Nu synd sume men þe nyton hwæt se nama getacnað. *eandem habes. p. 18. &c.*

XII. fol. 57. vii. Id. Mar. Natl Scorum Quadraginta Militum.

Incip. We wyllað eow gereccan þæra feowertigra

† Aaa 2 cempena

tempena ðrowunge. ꝥ eower geleafa þe trumre sy. þonne ge gehyrað hu wegenlice hi ðrowodon for Criste.

Expl. Uton we awendan ure willan to gode. and on eallum þingum urne scyppend wurðian. se ðe æfre rixað on ecnysse. Amen. þis spel gebyrað feowon niht ær lenctene.

XIII. fol. 61, b. In Capvt Ieivnii.

Incip. On ðysse wucan on Wodnesdæg swa swa ge sylfe witon. is Caput ieiunii. ꝥ is on Englisc. heafod lenctenes fæstenes. *eandem habes, p.*

XIV. fol. 65, b. De Oratione Moysi. In Medio Qvadragesime.

Incip. Æfter þam þe Moyses se mæra heretoga of Aegypta lande mid his leode ferde. *eandem habes, p. 32, &c.*

XV. fol. 70. viiii. Kl. Mai. Natal. Sci Georgii Martyris.

Incip. Gedwol men awriton gedwyld on heora bocum. be þam halgan were ðe is gehaten Georius. *eandem habes, p. 164.*

XVI. fol. 72. vii. Kl. Mai. Passio Sci Marci Evangeliste.

Incip. Marcus se godspellere be godes dihte geforr to Aegypta lande. 7 ðær lærde ꝥ folc. *Vide supra, pag. 127.*

Expl him to mund boran. to ðam ælmihtigan gode. þam sy wuldor 7 lof á to worulde. Amen.

XVII. fol. 73, b Item Alia.

Incip. We habbað nu gesæd sceortlice on ðysum gewrite hu se halga Marcus wæs gemartyrod. Nu wylle we eow secgan hu se halga. Hieronimus be þam feower godspellerum. ðe gode gecorene synd. awrat on ðære forespræce þa þa he awende cristes boc of Ebreiscum gereorde. 7 sume of Greciscum. to Læden spræce on þære ðe we leorniað.

Expl. ðurh hi sylfe. na þurh þone halgan gast. ne ðurh ðæs hælendes gecorennysse. We geendiaþ þus ðas gesetnysse her.

Hæ binæ conciones re vera una sunt; seu potius una, in duas partes distincta, ut liquet ex pag. 127.

XVIII. fol. 75. Sermo De Memoria Sanctorvm.

Spel loca hwenne mann wille.

Incip. Ego sum Alfa et ω. initium et finis dicit dns ds. qui est et qui erat et qui venturus est omnipotens. Ðæt is on Englisc. Ic eom angin. 7 ende. cwæþ drihten god. se ðe is. 7 se þe wæs. 7 se þe towerd is ælmihtig God. An ælmihtig god is on þrym hadum æfre wunigende. se ðe ealle þincg gesceop.

Eandem habes, p. 127, &c. notandum vero in hoc Cod. ad calcem homiliæ, post verba gif we swincað nu her: *hanc additionem aliena manu scriptam legi,* Ðam to wuldre ðe on ecnysse rixað ece drihten Ðam sy wuldor 7 lof. ðe á leofað. mid fæder. 7 mid suna. 7 mid þam halgan gaste on ecnysse. Amen.

XIX. fol. 80. Sermo In Laetania Maiore.

Incip. Se Apostol Paulus ealra ðeoda lareow manode ða Cristenan þe he sylf ær to geleafan gebigde on anum pistole. *eandem habes, p. 36. &c.*

XX. fol. 83, b. Sermo Excerptvs De Libro Regvm.

Incip. Saul hatte se forma cyning þe ofer godes folc rixode. *eandem habes, pag. 39.*

XXI. fol. 89, b. Passio Sci Albani Martyris.

Incip. Sum hæðen Casere wæs gehaten Diocletianus se wæs to Casere gecoren beah þe he cwealm bewæ wære. *eandem habes, p. 164.*

XXII. fol. 91. Item Alia.

Incip. Is nu eac to witenne ꝥ man wenað for oft ða arleasan sceaðan. 7 þa swicolan ðeofas.

Eandem habes, p. 38, &c.

XXIII. fol. 92, b. viiii. Kl. Ivl. Natl. Scæ Ædeldrydæ Virginis.

Incip. We wyllað nu awritan þeah ðe hit wundorlic sy be ðære halgan scē Æðelðryðe þam Engliscan mædene þe wæs mid twam werum 7 swa ðeah wunode mæden. *Eandem habes, p. 163.*

XXIV. fol 94, b. vi. Non Ivl. Natal. Sci Swydunj Epi.

Incip. On Eadgares dagum ðæs æðelan cyninges. þam se Cristendom wæs wel ðeonde þurh god on Angelcynne under ðam ylcan cyninge. þa geswutelode god þone sanct Swyþun mid manegum wundrum. ꝥ be mære is. His dæda næron cuþe. ær þan þe hi god sylf cydde. ne we ne fundon on bocum hu se biscop leofode on þysre worulde. ær ðan þe he gewende to Criste.

Expl. Sy wuldor 7 lof þam welwillendan scyppende. þe his halgan mærsað mihtiglice mid wundrum. se þe á rixað on ecnysse. Amen.

XXV. fol. 101. Item Alia.

Incip. Mannum is eac to witenne ꝥ manega dry men maciaþ menig fealde dydrunga þurh deofles cræft. swa swa Wicheras oft doð.

Expl. Macharius ða gebæd for ꝥ mæden god and mid ele gesmyrode. 7 mid ealle adræfde ðæs deofles gedwimor. þurh his drihtnes naman. swa ꝥ hi ealle gesawon. ꝥ heo ansund wæs. Swylce synd ða dydrunga ðære dry manna. Sy wuldor, &c. ut supra.

XXVI. fol. 101, b. x. Kl. Agvsti. Natal. Sci Apollinaris Martyris.

Incip. On þæs Caseres dagum ðe Claudius wæs gehaten. com se eadiga Petrus fram Antiochian byrig into Rome byrig mid manegum gebroðrum and bodode geleafan bealdlice þam folce Romaniscum 7 Iudeiscum. swa swa drihten him gewissode.

Expl. Twam læs ðrittig geara he wæs heora biscop. on manegum ehtnyssum. þam ælmihtigan þeowigende. and his edlean bið nu endeleas for ðy. mid þam ælmihtigan gode. ðe on ecnysse rixað. Amen.

XXVII. fol. 105, b. De Septem Dormientibvs.

Incip. Her ongynð þæra eadigra seofon slæpera ðrowung. ðara haligra naman scinað on heofenum. lihtað eac on eorþan beorhte mid cristenum mannum.

Expl. Ðe on his naman wið ealle synd gescylde. ge on þyson life. ge on ðæm toweardan. Him to wuldre ðe on ecnysse leofað 7 rixað mid fæder and

and mid suna. ⁊ mid ðam halgan (gast)e on ealra worolda (wor)uld. abuton ende. Amen.

XXVIII. fol. 120, b. Notula. DE TRANSITU MARIAE AEGYPTIACE.

Incip. Ðas herigenlicestan gehwyrfednysse ægþer ge tacna ge þeawa. ⁊ þa micclan hreowsunga.

XXIX. fol. 121. Nota de Raphaele Archangelo.

Incip. Witodlice hit is gerad ꝥ raphahel se heah engel wære to Tobie sprecende. æfter þæra eagena forlætnysse.
Expl. Ne gewurðe hit ꝥ ic on þam halgum gerecednyssum wæge oþþe ic þa spræce forsuwige.

XXX. *Ibid.* ITEM RATIO DE EADEM. Sc. de S. Maria Ægyptiaca.

Incip. Sum wer wæs on anum mynstre on palestina ðære mægþe on his lifes þeawum he wæs swiþe gefrætewod. se wæs fram cildhade on munuclicum þeawum healice getyd. ⁊ gelæred. se wæs gehaten Zosimus. Ðes witodlice swa ic ær cwæð. on anum Palestina mynstre fram frymþe drohtnode.
Expl. Zosimus on þam mynstre wæs drohtnigende. an hund wintra. and þa to drihtne hleorde. wuldor sy urum drihtne hælendum criste. ðe leofað. ⁊ rixað a on worulda woruld. AMEN.

Quæ sequuntur, licet ejusdem Operis pars, alia manu scribuntur.

XXXI. fol. 135. III. KL. AGUST. NATL. SCORUM ABDON ET SENNES.

Incip On Decies dagum ðæs deoflican Caseres. wæron twegen kyningas on Crist gelyfde. Abdon ⁊. mid soðum geleafan.
Expl. Nimað eow bysne be þam. ꝥ ge ne bugon fram Criste for ænigre earfodnysse. ꝥ ge ꝥ. ece lif habbon.

XXXII. fol. 136. ITEM ALIA.

Incip Nu we spræcon be cynegum we willað þysne cwyde gelengan. ⁊ be sumum cyninge eow cyþan git. Abganus wæs gecīged sum gesælig cyninc on Syrian lande. ⁊ sælig bedbryda on ðam timan þe se hælend on þysum life wæs.
Expl. Ðis wæs þus geworden ⁊ wær wunode á syþþan se soða geleafa. on þære land leode þam hælende to lofe. þe leofað á on ecnysse. AMEN.

Tractat de Abgare Edessenorum Rege, & de ejus Epistola ad Xpm̄.

XXXIII. fol. 137, b. KL. AGUSTUS. PASSIO SCORUM MACHABEORUM.

Incip. Æfter þam þe Alexander se egefulla cyning todælde his rice his dyrlingum gehwylcum on his forðsiðe ⁊ hi fengon to rice gehwylc on his healfe.
Expl. Manega halgan wæron under Moyses æ. ac we nabbað heora gemynd mid nanum mæsse dæge butan þyssera gebroþra þe swa bealdlice ðrowodon.

XXXIV. fol. 140, b. ITEM.

Incip. We willað eac awritan hu ꝥ gewinn geendode. ⁊ hu se ælmihtiga god þa arleasan aflig̃de mid mycelre sceame. swa swa us sægð seo racu.
Expl. Oft is geswutelod hu god gescylde ꝥ folc wið heora wiðersacan gif hi wurþodon hine. and swa oft swa hi gebugon fram his biggengum ahwar. þonne wurdon hi gescynde. ⁊ swyþe gewitnode. Sy wuldor ⁊ lof þam welwillendan gode. á on ecnysse. we cweþað. AMEN.

In Cod. C.C.C.C. S 8. habes binas Homilias, unam tantum esse, ostendit Catalogi nostri pag. 127.

XXXV. fol. 150. ITEM ALIA.

Incip. Is swa ðeah to witenne ꝥ on þysre worulde synd þreo endebyrdnyssa on an[...]e gesette. ꝥ synd laboratores;. oratores. bellatores.
Eandem habes p. 37.

XXXVI. fol. 151. NON. AG. NATL. SCI. OSWALDI REGIS ET MARTYRIS.

Incip. Æfter þan þe Augustinus to Engla Lande becom. wæs sum æþele cyning Oswold gehaten on Norðhymbra lande [...] swyþe on god.
Eandem habes p. 164.

XXXVII. fol. 155, b. XVIII. KL. OCTOBR. SCE CRUCIS.

Incip. We wurðiað mid lofsangum for ures geleafan trymminge twegen dagas on geare drihtne to wurðmynte for þære halgan rode siþþan heo afunden wæs. *Eandem habes, p. 165.*

XXXVIII. fol. 158, b. X. KL. OCTOBRIS. PASSIO SCI MAURICII ET SOCIORUM EIUS.

Incip Maximianus hatte sum hæþen Casere se wende to Franc lande mid mycelre fyrdinge wolde gewyldan mid wige þa leoda þe wiþe, [...] wæron. ⁊ his rice forsawon.
Expl. Uton forþy awendan urne willan to gode. ⁊ to þam ecan life urne smeagunge nu. ꝥ we eft moton þær æfre wunian swa swa crist sylf dihte þam þe hine lufiað. þam is wuldor ⁊ wurþmynt. á to worulde. AMEN.

XXXIX. fol. 161, b. III. IOUS. OCTOBR. PASSIO SCI DIONISII ET SOCIORU EIUS.

Incip Paulus ðeoda lareow. ða ða he geond land ferde bodigende geleafan swa swa him bebead se hælend þa becom he on sumum dæge to sumere mæran byrig Athenas gehaten.
Eandem habes, p. 164.

XL. fol 167, b. III. NON. NOVEMBR PASSIO SCI EUSTACHII MR. SOCIORUMQ. EIUS.

Incip. On Traianes dagum ðæs Caseres rixiendum deofolgilda biggenga. wæs sum cempena ealdorman þæs nama wæs Placidus. æft worulde swiðe æþelboren ⁊ swiþe weorþe on his weorcum. and ealle ofer hlifigende on wurðmynte.
Expl. Witodlice ealle þa ðe ge earniað ⁊ mærsiað heora gemynd. ⁊ hi gecigað to fultume. hi begitað þa god þe þam halgum behaten synd þurh ða gife ures drihtnes hælendes cristes. Ða sy wuldor ⁊ miht on worulda woruld a on ecnysse. AMEN.

XLI. fol. 177, b. INCIPIT VITA SCI MARTINI EPI ET CONFESSORIS ANGLICAE.

Incip. Sulpicius hatte sum writere. ðe wolde awritan þa wundra and mihta þe Martinus se mære mihtiglice gefremode on þisre worulde.

Divisa est hæc Vita in capita 55, & habetur Semi-Saxonicè pag. 17, &c.

Sequitur Oratio stricta in numeris, & ad exemplum Anglo-Saxonicæ Poeseos ab Ælfrico conscripta.

Olim haec transtuli. Sicuti valui. sed modo praecibus contrictus plenius. O Martine Scæ. meritis praeclare juva me miserum. meritis modicum. Caream quo nevis. mihimet nocuis. castusque vivam. nactus jam veniam.

XLII. fol. 201. XII. Kl̄. Decēbr. Passio Sc̄i Eadmvndi Regis Et Martyris.

Incip. Sum swyðe gelæred munuc com suþan ofer sæ fram sc̄e Benedictes stowe on Æþelredes cyninges dæge to Dunstane Ærcebisceope þrim gearum ær he forðferde. ⁊ se munuc hatte Abbo. þa wurdon hi æt spræce oð ꝥ Dunstan rehte be Sc̄e Eadmunde. swa swa Eadmundes swurdbora hit rehte Æþelstane cyninge þa þa Dunstane iung man wæs. and se swurdbora wæs forealdod man. Đa gesette se munuc ealle þa gereccednysse on anre bec. ⁊ eft þa þa seo boc com to us binnan feawum gearum þa awende we hit on Englisc. swa swa hit her æfter stent. Se munuc þa Abbo binnan twam gearum gewende ham to his mynstre. ⁊ wearð sona to Abbode geset on þam ylcan mynstre.

Eadmund se eadiga East Engla cynincg wæs snotor and wurðful. *Eandem habes, p. 19, &c.*

XLIII. fol. 205. III. Id̄. Febrvarii Natl̄ Sc̄e Evfrasie Virginis.

Incip Sum wer wæs on Alexandria mægðe Pafnuntius genemned. Se wæs eallum mannum leof and wurð. ⁊ godes beboda geornlice healdende. and he þa genam him gemeccan efenbyrde his cynne. seo wæs mid eallum wurðfullum þeawum gefylled. ac heo wæs unwæstmbære.
Expl. Se abbod þa ⁊ his gesamnung hine bebyrigdon wið his dohtor. and se dæg heora forðsiþe is mærsod on þā mynstre oð þisne andweardan dæg. god fæder to wuldre. ⁊ his ancennedā suna. urum drihtne hælendum criste. samod mid þam halgan gaste. þam sy wuldor ⁊ wurþmynt on ealra worulda woruld. Amen.

XLIV. fol. 211, b. X. Kl̄. Decembr. Passio Sc̄e Cecilie Virginis.

Incip. Iu on ealdum dagum wæs sum æðele mæden Cecilia gehaten fram cild hade Cristen on Romana rice þa þa seo reðe ehtnys stod on þæra Casera dagum þe Cristes ne gymdon.
Expl. Þær wurdon þurh god wundra gelome. and Urbanus se papa bebyrigde hi arwurðlice to wuldre þam ælmihtigan þe on ecnysse rixað. Amen.

XLV. fol. 217. III. Kl̄. Decēbr. Passio Chrisanti Et Darie Sponse Eivs.

Incip. On ðam timan ðe Numerianus Casere rixode þa ferde sum æðelboren man fram Alexandrian byrig to Rome byrig. Polemius gehaten. se wæs hæþengilda. ⁊ he hæfde ænne sunu gehaten Crisantus.
Expl. Hi beoð swa þeah gehealdenne þurh þæs hælendes mihte gif hi heora geleafan gehealdað oþ ende on þam earfoþum ehtnyssum þæs arleasan deofles. Swa swa se hælend cw̄. on his halgan godspelle. se þe þurh Antecrist eaþelice forbeð. þam sy wuldor ⁊ lof a to worulde. Amen.

XLVI. fol. 222. XII. Kl̄. Ian̄. Passio Sc̄i Thome Apl̄i.

Dubitabam diu transferre Anglicè Passionem Sc̄i Thome Apl̄i ex quibusdam causis & maximè eo quod Augustinus magnus abnegat de illo Pincernô cujus manum niger Canis in convivium portare deberet. cui narrationi ipse Augustinus his verbis contradicens scripsit. *Cui scripturae licet nobis non credere, non enim est in Catholico Canone.* Illi tamen eam & legunt & tamquam incorruptissimam verissimamque honorant qui adversus corporales vindictas quae sunt in Veteri Testamento nescio qua cecitate acerrime seviunt. Quo animo & qua distributione temporum facte sunt omnino nescientes. Et ideo volo hoc prætermittere & cetera interpretari quae in ejus Passione habentur sicut Æþelwerdus venerabilis Dux obnixè nos praecatus est.

Incip. Æfter þæs hælendes ðrowunge. and æriste of deaðe and upstige to heofonum.
Eandem habes, p. 163.

XLVII. fol. 228. Interrogationes Sigvvlfi Presbiteri.

Incip. Sum gehungen lareow wæs on Engla lande Albinus gehaten. ⁊ hæfde micele geðincða.
Vide supra, pag. 39.

XLVIII. fol. 236. De Falsis Diis.

O fratres dilectissimi, &c. *ut in pag. 43.*

Incip. Eala ge gebroðra ða leofestan. ꝥ godcunde gewrit us tæhte þone biggeng anes soþes godes.

Truncatur hæc homilia, nam post hæc verba Hi worhton eac anlicnyssa þā arwurðum godum. sume of smættum *omnia desiderantur, una cum homilia de XII Abusivis quam in hoc codice primitus extitisse, ostendit* Præfatus *Index Capitulorum. Quarum tamen jacturam supplent multi alii Codices, suprà memorati.*

Codex Ælfrici temporibus competens, pulchre & accuratè scriptus in folio minori.

Caligula. A. 14. *Codex membranaceus in Octavo longiori, in quo continentur, Saxonicè.*

I. *Fragmentum libri Homiliarum Saxonicarum, ante victoriam Normannorum scripti, cujus nunc tantum restat, Fragmentum Vitæ S. Martini consentiens cum præcedenti homilia pag. 17, quæ sic incipit* Sulpicius hatte sum (snotere) writere. *Notandum vero foliis hujusce fragmenti transpositis, errore Bibliopegi, sex folia priora, quæ ordine præcedebant, nunc librum claudunt.*

Expl. Sy wuldor ⁊ lof þam wel willendan scyppende þe his halgan þegen swa geglengde mid wundrum. se ðe on ecnysse rixað ælmihtig wealdend. Amen.

II. XII. Kl̄. Ianvar. Passio S. Thome Apl̄i (*Homiliæ præmittitur Excusatio Ælfrici Latinè.*)

Dubitabam diu transferre Anglicè passionem S. Thomae Apostoli ex quibusdam causis, &c.

Incip. Æfter þæs hælendes þrowunge. ⁊ æriste of deaþe. ⁊ upstige to heofonum. *Vide sup. p. 163.*

III. III. Id̄. Ivlii Natl̄. Scæ. Mildrydae Virḡ.

Incip. On drihtnes naman Sc̄s Augustinus gefullwihte Æþelbyrht Cantwara cyning. and ealle his ðeode. þonne wæs Eadbald cyning Æþelb yrhtes suna. ⁊ Byrhtan his cwene. and Æþelburh heora dohtor. oðre naman Tate. forgifan Eadwine Norþhymbra cyninge to cwene. ⁊ Sc̄s Paulinus mid hire for. ꝥ gefullode ðone cyning Eadwine. and ealle his ðeode.

Codice truncato, desiderantur multa.

Otho. B. 10. *Codex membr. & antiquus in fol. quo continetur collectio Homiliarum Saxonicarum; quarum prima*

I. fol 1. *Desideratur Rubrica, quæ in aliis Codd. hujusmodi est* De Initio Creatvræ.

Incip. An angin is ealra þinga þæt is god ælmihtig. he is ord fruma ⁊ ende. *Vide supra, pag. 1.*

II. fol. 8.

II. fol. 8. EXAMERON ANGLICAE.

Incip. On sumnum oðrum spelle we sædon hwilon ær hu se ælmihtiga god. *Vide supra, pag.* 36.

III. fol. 17. KL. IAN. DEPOSITIO. S. BASILII.

Incip. Basilius wæs gehaten sum halig bysceop. se wæs fram cildhade swiðe gehealdsum. *Vide supra, in Cod. qui inscrib.* IUL. E. 7.

IV. fol. 27. XVIII. KL. FEBR. (PASSIO) S. MAURI ABBATIS.

Incip. Maurus wæs haten sum swiþe halig abbod. *Vide supra, in Cod. qui inscrib.* IUL. E. 7.

V. fol. 32,b. IDUS IAN. PASSIO SCI IULIANI ET SPONSE EIUS BASILISSÆ.

Incip. Iulianus wæs gehaten sum æþele godes þegn on Egypta land *V. sup. in Cod.* IUL. E. 7.

V. fol. 39,b. XIII. KL. FEBRUARIUS. PASSIO SCI SEBASTIANI MAR.

Incip. Sebastianus hatte sum halig godes þegn. se wæs lange on lare. *Vide supra, in Cod* IUL. E. 7.

VI. fol. 48. XII. KL. FEBR. PASSIO SCAE AGNETIS VIRG. ET MAR.

Incip. Ambrosius bisceop binnon Mediolana. aswunde on ealdum bocum be þære eadigan Agne. *Vide supra, in Cod.* IULIUS. E. 7.

VII. f. 53. PASSIO SCORUM IOHIS ET PAULI.

Incip On ðam dagum wæs sum Heretoga gehaten Gallicanus. *Vide supra, in Cod. Cotton.* IUL. E. 7.

VIII. fol. 55. PASSIO SCAE EUGENIAE VIRGINIS.

Incip. Mæg gehyran se ðe wile be ðam halgan mædene Eugenian Philippes dohtor. *Vide supra, in Cotton. Cod.* IULIUS. E. 7.

IX. fol. 61,b. DE SCA EUFROSINA. SEO IS GEHATEN SMARAGDUS.

Incip. Sum wer wæs on Alexandria mægþe Paphnutius genemned. *Vid. supra, in Cotton.* IUL. E. 7.

X. fol. 69. DE SCO. CHRISTOPHORE MAR.

Incip. Menn þa leofestan. on þære tide wæs geworden þe Dagnus se cyng rixode on Samon þære ceastre. þæt sum man com on þa ceastre se wæs healf hundisces mancynnes. ac he ne cuðe nan þinge to þam lyfiendan gode ne his naman ne cigde. þa wæs him ætywed fram urum drihtne ꝥ he sceolde fulluhte onfon.

Expl. Forþam þe þær nu blowað ⁊ growað his ða halgan gebedu and þær is drihtnes herung mid ealre sibbe ⁊ gefean and þær is gebletsod crist þæs lifiendan godes sunu se rixað mid fæder ⁊ mid sunu ⁊ mid þam halgan gaste a butan ende on ecnysse AMEN.

XI. fol. 76,b. DE SCA MARIAN. EGYPTIACE.

Incip. Ðas herigendlicestan gehwyrfednesse ægþer ge dæda ge wera. ⁊ þa micclan hreowsunge. ⁊ swa ellenlic gewin þære arwyrðan Egyptiscean Marian.

Expl. Wuldor si urum drihtne hælendum Criste. se lyfað ⁊ rixaþ on ealra worulda woruld. AMEN.

Eandem homiliam habes, sed in treis partes divisam, in Cod. Cotton. IULIUS. E. 7.

XII. fol. 95,b. IN NOMINE SCAE TRINITATIS. ET INDIVIDUE UNITATIS. VI. KL. AG. SCORUM. VII. DORMIENTIUM.

Incip. Her eft onginð þara eadigra seofon slæpera þrowunga.

Expl. Þæt þonne heo cume. we þurh þissa ⁊ þurh ealra halgena geearnunga faran motan into heofona rices myrhþe. ⁊ þær habban lif and blisse. mid þan þe leofað ⁊ ricsað. abuta ende. AMEN

Hanc homilia auctior est ad calcem illâ, quam exhibet Cod. Cotton. IULIUS. E. 7.

XIII. fol 116,b. INVENTIO SCAE CRUCIS.

Incip. Menn þa leofestan. nu to dæg we wurðiað þære halgan rode gemynd. *Vide supra, pag.* 14.

XIV. fol. 117,b. EODEM DIE. ALEXANDRI. EVENTI. ET THEODOLI.

Incip. On þyssum dæge þrowode sum arwurþe Papa Alexander gehaten. *Vide supra, pag.* 14.

XV. fol. 120. ÐIS IS HALWENDLIC ⁊ ÐEARFLIC ON ÆLCNE TIMAN FOLCE TO SECGANNE.

Incip. Gehadedum mannum is swiðe micclum beboden fram gode sylfum ꝥ hi gelomlic scoolon.

Expl. Uton don swa us micel þearf is lufian god ælmihtigne ⁊ healdan his bebodu georne þonne geearnige we us ece blisse on heofonan rice mid drihtne selfum. Se þe leofað ⁊ rixað abutan ende on ecnysse. AMEN. NB. *Discrepat hæc Hom. ad calcem, ab ea quæ supra memoratur, p.* 47.

XVI. fol. 126. SERMO ITEM INCIPIT PREDICATIO.

Incip. Ærest cristenra manna gehwilc ah ealra þinga mæste þearfe. ꝥ he cunne riht ongitan ⁊ gelyfan on god ælmihtine þe is wealdend and wyrhta ealra gesceafta. ⁊ syþþan gehyra understande hwanan he sylf com. ⁊ hwæt he is. and to hwam he geweorðan sceall.

Expl. Utan andettan ure misdæda. ⁊ symna ða hwyle þe we magon ⁊ moton ⁊ betan georne swa ure scrift us wisige. ⁊ uton geswican æfre ælces yfeles. and don to gode þone dæl þe we magon þonne gebeorge we us sylfum wiþ ece wite, and ge-earnian us heofona rice mid þam eall wealdendan criste. drihten us to ðam gefylste. AMEN.

XVII. fol. 128,b. SERMO BONE PRÆDICATIO.

Incip. Men þa leofestan. utan don swa us deope beboden is fram gode sylfum. he byt ure ælmihtiga drihten ꝥ æghwylc man sceole his scrift gesprecan ⁊ his agene wærlican bote to him spregan. ⁊ his defenlican ⁊ synlican gyltas him secgan. and he sceall gehwilcne gylt gebetan swa he wissað and tæcð.

Manca est homilia conclusione carens; Hucusque una manu scribuntur omnia, quæ vero sequuntur manibus variis & aliens.

XVIII. fol. 136. *Conclusio homiliae de S Ætheldrihtæ, errore Bibliopegi huc translocata, ut infra est videre, quae sic explicit.*

Expl. Manega byrna synd on bocum be swilcum hu oft weras ⁊ wif wundorlice drohtnedon. and on clænnesse wunedon to wuldre ðam hælende þe þa clænnesse astealde. þam is a wurðmynt ⁊ wuldor on ecnesse. Amen.

mynte. ⁊ se he lyfaþ mid englum ⁊ mid heah fæderum. and mid ƿitegum. ⁊ mid apostolum and mid halgum ƿæmnum. on ealra ƿorulda ƿorulda. abuton ende. AMEN.

TIBERIVS. A. 3. *Codex antiquus & optimae notae, per diversorum manus conscriptus ante Conquisitionem Angliae, in quo Icones S. Benedicti, Eadgari Regis, & S. Scholasticae. sequitur*

I. fol. 1. PROHEMIVM REGVLARIS CONCORDIE ANGLICAE NATIONIS MONACHORVM SANCTIMONIALIVMQVE.

Latinè cum interlineata versione Saxonicâ.

Incip. Se ƿuldorfulla ƿitodlice cristes ge-
Gloriosus etenim EADGAR christi opi-

fultumiʒendre ʒyfe Engliscra ⁊ oþra
tulante gratia Anglorum ceterarumque

ðeoda ƿiþinnan embhƿyrft Brittisces iglande
gentium intra ambitum Britannice insulæ

ƿuniʒendra cincʒ æðelboren.
degentium rex egregius.

Totum opus in 12 Capita divisum est, quorum Titulos curiosi Lectoris gratia in lucem profero.

1. fol. 4, b. INCIPIT ORDO QVALITER DIVRNIS SIVE NOCTVRNIS HORIS REGVLARIS MOS A MONACHIS PER ANNI CIRCVLVM OBSERVARI CONVENIAT.

Incip. Fram soþlice æfæstra þeaƿa
A KL. enim octobris reliolorum morum

drihtnes ʒefultumiʒendre ʒyfe anʒinn to ni-
dni opitulante gratia exordium su-

menne.
mendo.

2. fol. 10. QVALITER ORDO YMNORVM TEMPORE HIEMALI CVSTODIATVR. ET CETERA QVÆ REGVLARITER AGENDA SVNT. QVALITER AGANTVR.

Incip. Fram oð on hearod lencten
A KL. novembr. usq; in caput quadra-

fæstenes an si ʒehealdan endebyrdnes ymna.
gesimae unus teneatur ordo hymnorū.

3. fol. 11. QVALITER VIGILIA NATALIS DNI. ET AB EADEM SOLLEMPNITATE VSQVE IN SEPTVAGESIMAM AGI CONVENIAT.

Incip. on ƿæccean ʒebyrd tide drihtē þonne ðære
Vigilia natalis dni dum eius-

sylfan ʒebyrdtide ʒemynd fram rædere byþ ge-
dem natalis mentio a lectore re-

ræd on capitule.
citetur in capitulo.

4. fol. 12, b. QVI REGVLARIS ORDO A LXX. TOTA XL. CVSTODIATVR.

Incip. smolt betƿux ʒeƿreod
In septuagesima pinguedo intermittatur

oð
usq; in quinquagesima.

5. fol. 18. QVALITER DIVRNA SIVE NOCTVRNA LAVS PASCHALI FESTIVITATE AGATVR.

Incip. on ƿeste halʒū tide nones cumende abbude
Sabbato sco hora nona veniente abbate

inn cyrcean mid ʒebroþrum.
in ecclesiam cum frībus.

6. fol 20. QVALITER OCTAVARVM SABBATO PASCÆ TOTOQVE AESTATIS TEMPORE AGATVR.

Incip. æfen soþlice þæra eahta easter tide ƿise
Vespera vero octavarum paschæ ordo

ealluʒa reʒullic fullice sy onʒunnen.
iam regularis pleniter inchoetur.

7. fol. 21. QVALITER FRATER QVI CIRCA VOCATVR SVVM OFFICIVM IMPLEAT.

Incip. ƿitodlice ⁊ eac æfter reʒules bebode
Iam et secundum regulæ preceptum

beon ʒesett sceal sum broþor.
constitui debet aliquis frater.

8. fol. 21, b. QVALITER DIVRNALE SIVE NOCTVRNALE OFFICIVM EBD. PENTECOSTES AGATVR.

Incip. onʒynnað ʒebedu mid rædinʒum ⁊
Incipiunt orationes cum lectionibus atq;

canticum ða beoþ ʒecƿedene on ƿæccum
canticas quæ dicuntur in vigiliis pentec.

9. fol. 22, b. QVALITER QVATTVOR TEMPORIBVS AGATVR.

Incip. on feoƿer timum ða cyriclice synd
Quattuor temporibus quæ æcclesiasticæ

ʒehealden to mæssan ƿyrþunʒe.
custodiuntur ad missæ celebrationem.

10. *Ibid.* QVALITER MANDATVM COTIDIANIS DIEBVS A FRIBVS EXIBEATVR PAVPERIBVS ET QVO ORDINE ABBA ERGA PERREGRINOS AGAT.

Incip. bebod ꝥ of drihtenlicre ƿe healdaþ
Mandatum quod ex dominico tenemus

bysne þæs halgan eac reʒules myneʒunʒe.
exemplo sacræ &iam regulæ monitu.

11. fol. 23. QVO ORDINE SABBATO FRATRES MVNDITIAS EXERCEAT. & QVEQ; OFFICINA DE ANIME SALVTEM PERSOLVANT.

Incip. on sæterneresdæʒ æfter reʒulices bebode
Sabbato scdm regulæ preceptum

⁊ clænsunʒe mid ʒeornfulre ʒymena
mandatum & munditias diligenti cura,

beʒan.
exerceant.

12. fol. 23, b. QVOMODO CIRCA ÆGROTVM FRATREM AGATVR. QVALITERQ; DEFVNCTVM HOMO CONVENIAT REDDI.

Incip. þæne ʒafol ʒemænre tyddernysse to
Cum ad debitum communis fragilitatis ex-

aʒyldenne ænig ʒeclypud byð
soluendum quis vocatus fuerit.

Epilogus.

Incip. ʒif soþlice þa ðe sƿyþe nead be here synd
Si autem hi qui valde necessarii sunt

oþþe on ʒastlicum oþþe on lichamlican.
sive in spiritualibus sive in corporalibus.

† Ccc *Expl.*

Expl. ac neodum gebroþra ⁊ ðearfena bel-
sed necessitatibus frm ac pauperum sub-

pende scirende mid gebroþra geþeahte wis-
veniendo ordinans cum fratrum consilio sapi-

lice dihte.
enter disponat.

Proœmium & Epilogum evulgavit in notis suis ad Eadmeri Historiam novorum cl. Johannes Seldenus.

II. fol. 25, b. Be swefena mislicnesse æfter
De Somniorum Diversitate Scdm

endebyrdnesse abecedes danieles ꝥ witegan.
Ordinem Abcdarii Danielis Proph.

Incip. Fugelas on swefenum se þe gesyhð ⁊ mid
Aves in somnis qui viderit ⁊ cum

him winnæ saca sume hit getacnað.
ipsis pugnaverit lites aliquas significat.

Expl. Gif þu gesihst timbrian hus ðin feoh
Si videris fabricare domum tuam. pecu-

þin weaxan hit getacnaþ.
niam tuam crescere significat.

Sequuntur quamplurima excerpta ex Lunaribus, & Libro Somniorum Danielis Prophetæ.

III. fol. 30, b. De Observatione Lunæ Et Quæ Cavenda Sunt.

Incip. mona se forma on eallum þingum dondom
Luna prima omnibus rebus agendis

nytlic ys.
utilis est.

Expl. na god mona blod lætan
Non est bona luna sanguinem minuere.

endiað swefnu witegan
Finiunt somnia Danielis prophetæ.

IV. fol. 33, b. *Somniorum eventus juxta aetates Lunæ.*

(Incipit Lunaris de somnis. Titus. D. 26.)

Incip. swa hwæt swa ðu gesihst on
Luna prima quicquid videris in

blisse bið.
gaudium erit.

Expl. binnan þrim dagum gewyrþ swe-
Luna. xxx. infra triduum fiet. som-

fen ðin butan frecendnysse.
nium tuum sine periculo. amen.

V. fol. 34. *Prognostica de temperie anni, &c. ex consideratione Kalendarum Januarii.*

Incip. Gif bið on dæg drihtenli-
Si fuerit Kl. Ianuarius die domini-

cum. winter god bið ⁊ windrum. ⁊ wearm.
co. hiems bona erit & suavis ac calida.

Expl. ealle adliað ⁊ ealde swelteð
homines ægrotabunt & veterani moriuntur.

wingeard god.
vindemia bona.

VI. fol. 34, b. *Consideratio aetatum Lunae in modo genitis.*

(Incipit Lunares Sci Danielis de Nativitate. *Tit. D.* 26.)

Incip. se þe acenned sið liflic he bið.
Luna. i. qui natus fuerit. vitalis erit.

Expl. ceapa feala he smeað.
Luna. xxx. Negotia multa tractabit.

VII. *Ibid. Consideratio aetatum Lunae in aegris.*
(Incipit Lunares in aegris. Titus. D. 26.)

Incip. se þe afealleð earfoþlice he ætwint.
Luna. i. qui inciderit. difficile evadet.

Expl. seoc swincð ⁊ rist.
Luna. xxx. eger laborabit & surget.

VIII. fol. 35. (De tonitruis dierum vel trium. Titus. D. 26.)

Consideratio tonitruum secundum varia diei noctisque tempora.

Incip. Gif hit þunrað on tide æfen hit ge-
Si tonitruaverit hora vespertina sig-

tacnað acennednysse sumes miceles.
nificat nativitatem cuiusdam magni.

Expl. Gif on midre nihte þunorrad geden bið
Si media nocte tonitruum factum fuerit

hungor micelne getacnað.
famem magnam significat.

IX. fol. 35, b. *Somniorum eventus juxta aetates Lunæ, Saxonicè tantum.*

Incip. On ærre nihte ealdne monan swa hwæt swa þe mæteð ꝥ cymð to gefean. *post hæc autem verba* (fol. 35.) ꝥ swefen agæþ butan frecnum þingum, *hoc modo procedit de Somniorum diversitate scriptor Anglo-Saxonicus.*

(*Somniorum diversitas.*)

Incip. Gif mann mæte ꝥ he gefeo earn on his heafod ufan. ꝥ tacnað wurðmynt
Expl. Gif him ðince ꝥ he ele hæbbe oþþe mid smyrige. micelne gefean ꝥ tacnað ægþer ge her on worulde ge æfter.

X. fol. 37, b. *Ætates Lunæ rebus gerendis idoneae.*

Incip On ærre nihte ealdne monan. far þu to cinge. bide þæs þu wille he þe þæt gifð.
Expl. Gif he biþ on xxx. nihta ealdne monan gestanden. uneaðe he gewyrþð ⁊ þeah arisð.

XI. fol. 38. *Tonitruum consideratio secundum singulos totius hebdomadae dies.*

Incip. On anweardan geare Gif se forma þunor cymð on sunnan dæge þonne tacnað ꝥ cyme bearna cwealm.
Expl. Gif hit on sæternes dæg þunrige. ꝥ tacnað demena ⁊ gerefena cwealm.

XII. fol. 38, b. *Consideratio Noviluniorum per singulos totius hebdomadae dies.*

Incip. Ðonne se mona bið acenned on sunnan dæg. ꝥ tacnað iii. þing on þam monþe.
Expl. ⁊ se ðe hit mid suðan winde onginne þonne hæfð he sige.

XIII. *Ibid. Generatio hominis in utero.*

Incip. Her onginð secgan ymbe mannes gecynde hu he on his moder innoþe to men gewyrðeð.

XIV. fol. 39. *Consideratio aetatum lunae in Nativitatibus; convenit quoad potissimum partem cum* Lunari *Danielis Prophetæ.*

Incip. Gif man biþ acenned on ane nihtne ealdne monan. se long lifes ⁊ welig bið.

Expl.

Expl. Gif he bið. xxix. nihta. oððe. xxx. se bið god. and freondlice.

XV. fol. 39, b. *Consideratio Kalendarum Januarii secundum singulos totius Hebdomadae dies.* i. e. *Bedæ Prognostica temporum Saxonicè versa.*

Incip. Kl̄. Ianuarius gif he bið on monan dæg. þonne bið grimm and gemenged winter. and god lencten.

Expl. ⁊ sceap weaxað. ⁊ micel hunig bið. and genihtsumnes. ⁊ sib byð on eorðan.

XVI. fol. 40. *Prosecutio Somniorum diversitatis.*

Incip. Gif man mæte ꝥ bis mon æhte. yfel ꝥ bið.

Expl. Gif man mæte ꝥ he si upp ahafen. god ꝥ tacnað.

XVII. fol 40, b. *Prognostica de partu.*

Incip. Gif is oðer wise be þissum þingum ꝥ ðu mihte witan on bearn eacenum wife hwæþeres cynnes bearn heo cennan sceal.

Expl. þonne gelimpeð hit hwilum þurh þæt ꝥ ꝥ cild bið hoforode ⁊ healede.

XVIII. fol. 41. *De Adamo.*

Incip. Hwæt wæs se on þissere worulde se þe acenned wæs.

Notulae binæ de Adamo de Sara Abrahami, &c.

XIX. *Ibid.* *Incip.* Adam wæs eac swiðe weorðlic.

XX. fol. 41, b. *De Noacho.*

Incip. Noe se heah fæder hæfde þry suna þa wæron ðus hatene. Sem. Cham. Iaphet.

Expl. for þyssum gyltengum þe we nu gebyrdon wæron þa gesyblingas þus todælde.

XXI. *Ibid.* *De sex aetatibus seculi, Latinè.*

Incip. Prima ætas auctoritate patrum ab Adam ad Noe legitur.

XXII. fol. 42. De Ieiunio (*notula Saxonicè.*)

Incip. Dis syndon þa ðreo swiðe dagas þe man sceal fæsten on twelf monþum.

XXIII *Ibid.* Be Sc̄a Maria Ylde. And Be Hyre Fordside, (*notula*)

Incip. Sc̄a Maria wæs xiii, [xvi.] winter ða heo crist acænde.

XXIV. *Ibid.* Be Misdæda, (*Notula.*)

Incip. Gif hwa fulice on ungecyndlicum þingum.

XXV. *Ibid.* Confessio Et Oratio Ad Deum.

Incip. Eala þu ælmihtiga god unasecgendlicere mildheortnesse.

Expl. Hælend crist gehyr ðas word þu þa leofast. ⁊ rixast mid þam ælmihtigan fæder. and þam halgan gaste butan anginne. ⁊ ende. Amen.

Dein sequuntur multa de Confessione cum Precibus, Absolutionibus, &c. *partim Saxonicè partim Latinè compositis, quibus hæc verba, Rubricæ loco, præmittuntur.*

Man mot hine gebiddan swa swa he mæg and can. mid ælcum gereorde. ⁊ on ælcere stowe. Nu is her on englisc andetnysse ⁊ gebed. ac se ðe þis singan wylle. Ne recge he na mare on þære andetnysse þonne he wyrcende wæs. forþon þe ure hælend nele ꝥ man on hine sylfne leoge. ne eac calle menn on ane wisan ne syngiað.

1. fol. 44, b. *Oratio ad Deum.*

Incip. Min drihten leof for þinre þære mycelan mildheortnysse. ⁊ for ealra þinra haligra lufan.

Expl. þam þe æfre wuldres bæð underfangum. Si þe lof. ⁊ wuldor abuten ende. Amen.

2. fol. 45. *Alia.*

Incip. Min drihten god ælmihtig ic þe eom andetta minra synna þara þe ic on minre gymeleaste wið þe geworhte.

Expl. on ða earmfullan þystra for minum yfelum weorcum. Per te Ihū Xp̄e saluator mundi qui in trinitate perfecta uiuis & regnas in secula seculorum. Amen.

3. fol. 46. *Alia.*

Incip. Min drihten ælmihtig god si ðe wuldor and þanc þæs þe þu me oððe ænigum men æfre to miltsum forgeafe.

Expl. Mid dreame buean deaðe on swegle butan susle mid fæder ⁊ mid þam halgan gaste á on ecnesse. Amen.

4. fol. 48, b. *Alia.*

Incip. Drihten þu eart scippend ealra gesceafta. forgyf me ærest ꝥ ic þe cunne rihte.

Expl. ⁊ andgit fulne þines wisdomes and gedome wirð ne. ꝥ ic si wunigende on þinum eadigan rice. si hit swa.

5. fol. 49, b. *Exhortatio ad peccata confitenda.*

Incip. Gif þu wilt nu leof eal swa þe micel þearf is andetnysse don ealra þinra synna þonne do þu ꝥ mid ealre geornfulnysse. and mid ealre eadmodnesse.

Expl. ⁊ we þe willaþ swiþe georne mid inweardre heortan fore gebiddan ꝥ god ælmihtig þe getiþige. ⁊ þine bene gehyre.

6. fol. 51. Confessio.

Ic andette ðe.

Indulgentia.

Incip. Se ælmihtiga god þe gescop heofenas and eorðan ⁊ ealle gesceafta gemiltsie me. ⁊ do ðe forgyfnysse ealra þinra synna þe þu æfre geworhtest fram frymþe þines Cristendomes oþ ðas tide.

Expl. þonne biþ god þe milde. ⁊ ðu mid him most þonne libban. ⁊ rixan. in ealra worulda worulda á butan ælcum ende. am̄.

7. fol. 53. Incipit Ordo Confessionis. Sc̄i Heronimi Qualiter Confiteri Debeat Xp̄ianus Peccata Sua.

Incip. Quando aliquis uoluerit confessionem facere peccatorum suorum uiriliter agat, &c. et post hæc incipiat confessionem suam coram deo & coram sacerdote confitens peccata sua.

Preueniat hunc famulum tuum quæsumus domine misericordia tua, ut omnes iniquitates eius celeri indulgentia deleantur. per.

Æfter þissum apise eadmodlice to his scrifte. ⁊ cweðe þus ærest. ic gelyfe on drihten heah fæder ealra þinga wealdend. ⁊ on þone sunu. ⁊ on þone halgan gast. and ic gelyfe to life æfter deaðe. ⁊ ic gelyfe to ariſenne on domes dæge.

Expl. Nu bidde ic þe eadmodlice drihtnes sacerd. ꝥ ðu beo me to gewitnysse on domes dæge ꝥ ꝥ deoful ne mæge on me anweald agan. and ꝥ þu to

drihtene beo min þingere ꝥ ic mote mine synna and mine gyltas betan. ⁊ oþres swilces gewrican. To þon gefultumie me se drihten se þe leofað ⁊ rixað á butan ende on ecnesse. amen.

Fol. 54. *Incip.* Ðæt sceal gewencan se þe bið manna sawla lace ⁊ heora dæda gewita ꝥ gedel. and ꝥ gesceád hu he mannum. heora dæda gescrife.
Expl. Ælc dæde tosceade man wærlice for gode and for worulde. *Vide supra, pag.* 51.

XXVI. fol. 55. DE OMNIBUS SANCTIS AD VESPERUM. *Missa cum Rubricis Saxonicè.*

Incip. Deus in adiutorium.

XXVII. *Colloquium ad pueros linguæ Latinæ locutione exercendos, ab Ælfrico primum compilatum, & deinde ab Ælfrico Bata ejus discipulo auctum. Latinè & Saxonicè.*

Incip. We cildra biddað þe lareow ꝥ þu tæce
Nos pueri rogamus te magister ut doceas

us sprecan forþan ungelære-
nos loqui Latialiter recte. quia idiote

we synd ⁊ gewæmmodlice we sprecaþ.
sumus. & corrupte loquimur.

Expl. ⁊ singað anmodlice ⁊ gebiddað for
& concinite unanimiter. & interuenite. pro

eowrum synnum ⁊ gað ut buta hygeleaste
uestris erratibus. & egredimini. Sine scurilitate.

to claustre oððe to leorninge.
in claustrum. uel in gimnasium.

Post hæc fortasse desunt quaedam.

Sequuntur & alia ex commentitiis Tractatibus Danieli Prophetæ adscriptis.

XXVIII. fol. 63. *De aetatibus Lunae, Latinè.*

(De Flebotomatione uel de minuendo sangume. TITUS. D. 26.)

Incip. Luna. I. tota die bonum est.
Expl. Similiter Luna. xxix. non ese bon. nec. xxx.

XXIX. *Ibid.* DE NATIVITATE INFANTUM, *Latinè.*

Incip. Die dominico. hora diuturna siue nocturna utillimus erit qui nascetur magnusq; et splendidus.
Expl. De sabbato hora diuturna siue nocturna qui nascentur rare utiles erunt nisi cursus Lunæ contulerit.

XXX. *Ibid.* INCIPIT LUNARIS SCT DANIELIS. DE NATIVITATE INFANTUM.

Incip Luna. I. qui natus f erit. uitales erit.
Expl. Luna xxx. negotia multa tractabât.

XXXI. fol. 63, b. *Fragmentum Considerationis Lunae in aegris, Latinè tantum.*

Incip. Luna. I. qui inciderit difficile euadet.

XXXII. *Ibid.* DE PRIMA DIE SECULI SIVE DE EQUINOCTIO VERNALI, *Saxonicè.*

Incip. Þone forman dæg þissere worulde we magon afindan þurh þæs lenctenlices emnihtes dæg forþam þe se emnihtes dæg ys se feorða þissere worulde gesceapennysse. Þry dagas wæron ær þam dæge butan sunnan ⁊ monan. ⁊ eallum steorrum. and on þam feorþan dæge þysse worulde gesceapennysse gesceop se ælmihtiga scyppend sunnan.
Expl. Se ðe ys soðre rihtwisnysse gehaten.

Excerptus est hic Tractatus ex libro Bedæ de Temporibus, per Ælfricum, ut videtur ex libro MS. *Bibliothecæ publ. Cantab (vid Cat. p* 153.) *in qua exstat idem tractatus præmissa Præfatione, quæ in hoc exemplari tractatum sequitur.* fol. 71. *Nota de Archa Noe, de S. Petri Ecclesia, & de Temple Salamonis, Saxonicè.*

XXXIII. fol. 71, b. *Passio S. Margaretae.*

Incip. Æfter þære ðrowunge ⁊ þære æriste. and þære wuldorfæstan upastignesse ures drihtnes. Hælendes cristes. to god fæder ealmihtigum. þa wæron swiþe maniga martires þrowiende. and þurh þa þrowunge to ece reste becoman.
Expl. ꝥ hi mid hira bænum us of fæste on gesihþe hælendes cristes. þam sy wuldor ⁊ lof. ⁊ wurðmynt. ⁊ þrym. and anweald ⁊ micelnys. on ealra worulda woruld. soðlice abutan ænigum ende. Amen.

XXX. fol. 75, b. *Homilia de Passione Dom. nostri Jesu Christi pro Dominica in Ramis Palmarum.*

Incip (Ðas ures) drihtnes þrowunge we willað gedafenlice eow secgan nu an Englisc an gere ordre. and ærist þa gewyrdu þær mid wordom. *V. s. p.* 32.

XXXV. fol. 81. *Desideratur Rubrica, quam ex p.* 38. *Cod. S.* 14 *in Bibl.* C. C. C. C. *hanc esse conjicio.*
Sunnan dæges spell.

Incip. Her sagað an þisan drihtnes ærend gewrite. ꝥ syn cymeþ on Ruman barwesie ⁊ hit gefeallað ærest on Scotta land ⁊ syþþan on Angelcing and dæð þær þær ælc yfel and þonne færð hit Suð ofer sæ on þa þeod land and forbærnð æghwæþer ge mancynne man. ⁊ eac micel ne beo leofan. An Diacon wæs dead nu an unmenigum geare wæs nama wæs Niel he wæs an Scotta ealonde.
Expl. Drihten se an heofonum rixað gescylde us wiþ helle witu. wið þa ecan clammas þurh his wuldor. ⁊ ðurh his weorþment abutan ende. Amen.

XXXVI. fol. 85 *Commentum de Diabolo quodam, ab Anachoreta capto examinatoque.*

Incip. Hit gelamp. hwyla æt Ruman cyrre ꝥ an Ancra gefyng ænne deofol þurh godes mihte ⁊ he wæs se Ancra on þe Bergdan lande swiþe lifes man halig geworden þurh godes mihte. *Descripsit Junius, ut videre est pag.* 96.

Sequuntur plurimæ Conciuncula, LUPO *sive* WLSTANO *Episcopo à nobis adjudicatæ.*

XXXVII. fol. 86, b. TO EALLUM FOLKE.

Incip. Leofan men. understandað þæt ærest cristenra manna gehwylc ah ealra þinga mæste þearfe. ꝥ he cunne godes rihte ongitan. ⁊ gelyfan on god ælmihtine. þe ealle þinc gesceop and geworhte and syððan is micel þearf. ꝥ gehwa understande hwanon he sylf com. *Vide supra, p.* 28.
Expl ⁊ þeah ꝥ cild for iegoþe specan ne mage. þonne hit man fullaþ. his freonda forasprǽc for stynt him ꝥ ylce. he hit sylf spræce is þeah ma ma ma þonne þearf wære þe þises behates gesceád ne cunnon. swa word behealð micel Abrenuntio ⁊ Credo.

XXXVIII. *Ibid.* TO EALLUM FOLCE.

Incip. Leofan men for ure ealre þearfe ⁊ for ure ealre neode crist com on þis life. ær þam timan næs ænig man on worulde swa mære. ꝥ heonon ne scolde to helle faran swa he heonan ferde.
Expl.

Expl. ⁊ aforþ hit wendan to þam þe heom þearf he wis. þonne beoð hi rihtlice genamode god fæderas. gif hig heora god bearn gode gestrynað.

XXXIX. fol. 88. To Eallum Folce.

Incip. Georne we witan ꝥ God is ura ealra fæder. ⁊ we gesputeliaþ swa we witen nostre ringað. ꝥ we þæs gelyfaþ. ⁊ he gecydde ꝥ fulmildelice.

Expl. ⁊ us on þam toweardan life werde geunne uton on ælcne wisan nu georne gode gecweman þonne beorge we us sylfe wiþ ece wite and gegearnieð us heofonan rice.

XL. *Ibid.* To Eallum Folke.

Incip. Uton beon georne þancole. on ælce wisan to ure agenre þearfe. and geswican unrihtes and habban a on gemynde ðone timan þe us toweard is. ꝥ is þonne se earma lichama and seo sawel hi to twæmaþ.

Expl. ⁊ his willan wyrcan swa we geornost magon. þonne geleanað he hit us on þam ecan life on þære heofonlicre blisse abutan ende.

XLI. fol. 88, b. To Eallum Folle.

Incip. Gif hit gewyrðe ꝥ on þeodscipe becume hefelic on gelimp. for manna gewyrhtan here oððe hungor. mancwealm. oððe orf cwealm. bryne oððe blodegyte. oððe ungelimplice gewyderu. oððe færlic eofa. oððe færlice deaþ. ðonne secce man ara bote to gode sylfum.

Expl. Drihten hlaford Crist alys us ealle ðurh þine micelan mildheortnysse. ⁊ ꝥ we motan þinne willan gewyrcan. ær we of þisan life gewitan. halig drihten gemiltsie us eallan. Amen.

XLII. fol. 89. To Eallum Folke.

Incip. Ælcne mann ic bidde þe ænigne godes ege hæbbe mid him sylfan. þe he gelæste gode ða gerihtu þe him to gebyreð on gerihtum rihtum. ꝥ is ælcan gere ure sulh ælmessan syxtyne nihtan ofer Eastron. ⁊ ure geoguþe teoþunge be Pentecosten. ⁊ ure eorþwæstma be Emnihte. oþþe huru be Ealra halgena mæssan. ⁊ sig ælc Rom penig agifen be Petres mæsse dæge æiþer ge uppon lande ge on ælcan Porte. be fullan wite. and Cyric sceattas on Martynes mæssan dæge.

Expl. ⁊ wite ælc B̄. be þam þe he wille beon wið God geborgen. ⁊ wiþ scē Petr ꝥ ælc penig cume forð of þam Rom feo. on his B̄. scire. and syððan þam Ærceb̄. to handa on Cristes cyrcean. and loca hwa hit gewarne. ꝥ hit forþ na cume. þam Arceb̄. to handa. si he Iudas gefera þe Crist belæwde. Amen.

XLIII. To Eallum Folke.

Incip. Hit wes nu feala geara. ꝥ on þissere þeode rixodan unrihtan feala. ⁊ we eac for þa habbaþ swyðe feala byrsta and hysmora gebidon.

Expl. God us gestrangie ðurh his micelan mildheortnesse. ꝥ we his willan wyrcan motan. and his beboda healdan bet þonne we ær þysan dyton. Amen.

XLIV. fol. 90. To Eallum Folke.

Incip. Leofan menn. lagiað gode worold lagan. and lecgað þær to eacan ꝥ ure Cristendom stande. and ꝥ ures hlafordes kinedom uparise. and ꝥ ealles folces friðgewyrðe betere.

Expl. ⁊ gehalgodes cinges handgrið efen unwemme. ræde ge nu forð worold lagan gode wyrþon. ic wolde gif me to anhagode. halig drihten gemiltsa us eallan.

XLV. fol. 90, b. To Eallum Folce.

Incip. Leofan men. understandað ærest. hu micel ðearf is eallum Cristenum mannum ꝥ hy heora fulluhtes gesceað witan. and ꝥ hi rihtne geleafan cunnan. and þæne fæstrædlice healdan.

Expl. Ac uton don swa us micel þearf is habban æfre fulne hiht on god ælmihtigne and rihtne geleafan. ⁊ lufian hine ofer ealle oþre þincg. and his willan wyrcan swa we iornost magon (þan habbat we heofonan rice) abutan ænde. Amen.

XLVI. *Ibid.* To Eallum Folke.

Incip. Leofan men understandaþ ærest hu micel þearf is. eallum cristenum (mannum) ꝥ hi cunnan ꝥ ælc Cristen man ah to cunenne. ꝥ is Pater noster ⁊ Credan.

Eala ure fæder þe on heofonum eart. a sig þin nama ecelice gebletsod. and þin rice com ofer us mihte simle. ⁊ þin willa gewyrðe swa swa on heofonum eac swa on eorþan. geun us to þisan dæge dæghwamlices fostres. ⁊ us gemiltsa swa swa we gemiltsiaþ þam þe wiþ us agiltað. and na let þu us costnian ealles to swiþe. ah alys us fram yfele. Amen. si hit swa.

Expl. Ðonne geleanað he hit us. swa us leofast bið on heofonan rice mid ecere blisse abutan ende. Amen.

XLVII. fol. 91. To Mæsse Prostum.

Incip. Sacerd sceal on his scrifscire wislice ⁊ wærlice lætan and læran. þa godcunde heorde. ðe he healdan sceal. æiþer he sceal. ge wel butan ge wel byrnan oþrum mannum.

Expl. se þam þe godcunde heorde underfehþ and naþor gehealdan necan. ne hine sylfne ne þa heorde þe he healdan sceolde to godes handa and wyrst git þam þe can ⁊ nele.

XLVIII. fol. 91, b. To Mæsse Preostum.

Incip. Eala seala is þara. þe sacerd hades on unriht geornaþ mæssepreost hades for gitsunge worold gestreona ⁊ na cunnan na ꝥ hi cunnan sceoldan be þam spræc se witiga swiþe egeslice and þus cwæð.

Expl. biterne sceal hit him wyrþan sar golden. ꝥ he for deadum mann nimþ. butan he hit mid mæssan. ⁊ mid Sealm sange. and mid ælmessan inlice for golde. halig drihten gemiltsige us eallan. Amen.

XLIX. *Ibid* Incipit Ordo Vel Examinatio In Ordinatione Episcopi, *Latinè.*

Incip. Antiqua scōrum patrum institutio docet & precipit ut his qui ad ordinem episcopatus eligitur.

Expl. Ita quoque examinatus. & pleniter instructus. cum consensu monachorum siue clericorum & laicorum, a conuentu totius prouinciæ Episcoporum. maximeque Archiepī Christi aecclesiæ ab auctoritate. aut præsensia ordinetur. Explicuit.

L. fol. 92, b. *Malta sequuntur Saxonicè de Confessione & Poenitentia, &c. Officium Confessarii.*

1. *Incip.* Ðæt sceal geþencan se þe bið manna sawla læce. ⁊ heora dæda gewita.

Fol. 93. 2. Be Synna Lacnunga.

Incip. Se læce þe sceal sare wunda wel gehælen he mot habban gode sealse to Ne syndon nane swa yfele wunda. swa syndon syn wunda.

3. fol. 93, b. BE LAWDRA MANNA DÆDBOTE.

Incip. Deorlic dædbot byð ꝥ læwede man. his wæpna lecge. ⁊ sealliȝe dæpsot wide. and ne beo niht ðær orre. and fæste swiþe. ⁊ wacige.

4. *Ibid.* BE DÆDBOTUM.

Incip. Dædbota syn gedihte on mislice wisan. Mycel man mæg eac mid ælmessan alysan. se ðe wære mihte hæbbe rære cyrcean gode to lofe ⁊ gif hine to onhagie sylle þær land to and læten þær tyn geonge men to. ꝥ son hine magon þeowian and þær dæghwamlice gode magon þenian.

Post fol 93, folium videtur è libro fuisse exscissum, Sectionem autem claudunt hæc verba,

Expl. Hwæt mæg he mare butan ꝥ he tihte to eacan him sylfum ælcne man to rihte swa he georност mæge.

5. fol. 94, b. HER CYDON HU SEOC MAN MOT HIS FÆSTEN ALYSAN.

Incip. Mon mæg anes dæges fæstan alysan mid anum penige. Eac man mæg alysan anes dæges fæsten mid twam hund sealma. ⁊ xx. sealma.

6. *Ibid.* *Modus confitendi peccata.*

Incip. Ðonne man to his scrifte gange. þænne sceal he mid swiðe micelan godes ege. and mid micelre eadmodnysse beforan him hine sylfne aðenan. and hine biddan wepende stefne.

Expl. Seo twelfte is martirhad swa þam sceaðam wearð æt cristes þrowunga.

LI. fol. 95. INCIPIUNT MONASTERIALES INDICIA.

Incip. Ðis sindon þa tacna þe mon on mynstre healdan sceal. þær mon æfter regoles bebode swigan haldan wile. and geornelice mid godes fultume begyman sceal.

Expl. to ðon oðrum on bindan tacne. EXPLICIUNT MONASTERIALES INDICIA.

LII. fol. 98, b. HER ONGIND EMBE TWELF DERWYRDAN STANAS ⁊ GIMMAS ÐE WE LEORNUDAN IN POCALIPSIS ÐÆRE BEC.

Incip Ðæt æreste gim cynn is ꝥ blac and grene ⁊ þa hiw syndon buto to gædere gemencgede ⁊ sindon on naman Geaspis haten.

Expl. Twelfta is Carbunculus haten se is byrnende glede gelic.

LIII. *Ibid. De Adamanto, Magnete, lapide Asbesto, Selenite Alexandrio, Stircite, Catholico, Mocrite,* &c.

Init. Sum stan is ðe Adamans hatte. nele hine isern ne stýle ne awiht heardes gretan.

Expl. Se mæg wið æghwylcum attre and dyste.

LIV. fol 99. *Praecepta quædam, ex libro (ut videtur) Proverbiorum Salomonis, aut Ecclesiastici Syracidis desumpta.*

Incip Wanna þe wið þa wyrðmyntas þe þu butan gylte heltan ne miht healicnys wyrðmynta is leahtra micelnys. On maran wite se mara bið gecwylmed.

Expl. ne forhoga ænine. nanne forlæt þu gelærne fram þe. nan unriht gewite fram þe. nan fram þe gesceand gehworse. Ealle gemæne. Eallum syle. ⁊ eallum geeaca.

LV. fol. 100. QUE SUNT INSTRUMENTA BONORUM. *Latinè.*

Incip. In primis dñm dm̄ diligere ex toto corde. ex toto mente. & ex tota uirtute. deinde proximum tamquam seipsum.

Expl. Officina uero ubi hæc omnia diligenter operemur claustra sunt monasterii. & stabilitas in congregatione. *Eadem Saxonicè.*

Fol. 101. Ærest man sceal god lufian of ealre heortan. ⁊ of eallum mode. and of eallum mægene and æfter þon his nehstan swa swa hine sylfne.

Expl. On Mynstres Claustre gefenrædenne staðol fæstnys ealle þas þenunge man began sceal. ⁊ geornfullice wyrcean. *Sectio excerpta ex Regula S. Benedicti.*

LVI. fol. 102. BE GECYRREDNYSSE.

Incip. Hit is gewæd on ðam godcundan gewritum. and ðus his gecweden. Suna ne yld þu na ꝥ þu to gode gecyrre for þon þu nast hwæt se toweарda dæg þe bringeð.

Expl Nu þa sceal ælc mon ꝥ he to gode gecyrre þa hwile þe he mæge þe læs gif he nu nelle þa hwile þe he mæge. Eft þonne he late wille ꝥ he ne mæge.

LVII. fol. 112, b BE ÐYRÐWUNUNGE.

Incip Ne bið nó þam Cristenan menn sceawod se fruma þæs godan weorces ac se ende.

Expl. For þon ælc man þæt he to god onginge hi gige he ꝥ he ꝥ fulfremman mæge to þon ꝥ he geearnian þa ecan mede æt gode.

LVIII. fol. 113. *Exorcismus pro Pecudibus Fascinatis.*

Incip. Gif feoh sý underfangen.

Idem memoratur. p. 110.

LIX. *Ibid.* *Epistola Ælfrici ad Sacerdotes.*

Incip. Æala ge mæsse preostas mine gebroðra we secgað eow nu ꝥ we ærne sædon forþon þe se to dæg sceol dalan ure ele.

Et postea. On þisum þrim swigniht um ge sceolan singan æt gædere befullan eowre uht-sang swa swa se Antemnære tæcð.

Expl. Æfter þam husel gange. Singað Allelua. be fona ⁊ þone scortan sealm þær mid. Laudate dñm omnes gentes. Aginnan syððan ðone Antiphon. Vespere autem sabbati.

LX. fol. 104, b. VOTIVA LAUS (*sive Missa*) IN VENERATIONE SCE̅ MARIE VIRG̅.

Fol. 107.	AD PRIMAM.
Fol. 108.	AD VI.
Fol. 108, b.	AD. XX.
Ibid.	AD VERSPERUM.
Fol. 109, b	*Letaniam quamemoratur inter alios* S. DUNSTANUS.
Fol. 110, b.	*Orationes ad Deum pro misericordia sym, pro Rege, pro Regina, pro Episcopo, pro Congregatione, Cœnobii familia, &c. cum aliis.*

LXI. fol. 115. *Regula* S Benedicti *Latinè, cum interlineata versione Saxonicâ, cui præmissa est Imago ipsius sedentis, & quasi Regulam suam Monachis exponentis.*

IN NOMINE DNI̅ NRI̅ IHU̅ XPI̅. INCIPIT RE- - - -

PROLOGUS PATRIS EXIMII BEATISSIMI BEN - - - -

Incip

Incip. Prolog. hlyſt eala bearn beboda lareoweſ
Auſculta o fili precepta magiſtri

⁊ abylg eare heortan þinre.
& inclin., aurem cordiſ tui.

Fol. 118,b. BEATI BENEDICTI ABBATIS. PATRIS EXIMI MONACHORVM MILITVM XPI. DE GENERIBVS EORVM VEL VITA.

Incip. feower kynna beon ſutol
Monachorum quattuor genera eſſe manifeſtum eſt.

Expl. wyrcendum þaſ þinc geopenaþ þa ecan.
Facientibuſ hæc regna patebunt æterna.

FINIT REGVLA SCI BENEDICTI.

NB. *Super voces Latinas, exaratas esse Literas Saxonicas, quæ, quo Ordine construenda sunt, ostendunt.*

LXII. fol. 160, b. *Regulæ* S. Fulgentii *Latinè, cum interlineata Versione Saxonica.*

LXIII. fol. 165, b. DE FESTIVITATIBVS ANNI *Observandis, Latinè.*

LXIV. fol. 166. ANNO DOMINICE INCARNATIONIS. DCCC.XVII. Imperii vero glorioſiſſimi Principis Ludovici IIII. IV. Idus Julii, cum in domo Aquiſgrani palatii quæ Lateranis dicitur, Abbates cum quamplurimis una ſuis reſiderent Monachis. Haec quae ſequuntur Capitula communi conſilio ac pari voluntate inviolabiliter à Regularibus obſervari decreverunt.

LXV. fol. 171. Æthelwoldus de Conſuetudine Monachorum, *Saxonicè.*

Incip. Her ongynð ſeo endebyrdnyſſe. hu munecum gebyrt to bealdenne þone regollican þeaw gecnd þæs geares on dægðerlicum dagum. and on nihtum. A Kalendis Octobris.

Expl. buton ælcere cnucunge oððe ſtyrunge. oð hit beo eal geſylled. and ða geendode ſingon paterr noſter. and þas tregen Sealmos. In te dne ſperaui.

Nota Joan Joſcelini, Liber de conſuetudine Monachorum. qui eſt aut idem quem Æthelwoldus Winton. Epiſcopus cum Coepiſcopis & Abbatibus tempore Eadgari regis Anglorum collegit, (de quo mentionem facit Ælfricus Abbas in Epiſtola ad Egneſhamenſes fratres) aut certe ex eodem eſt deſumptus.

LXVI. fol. 174 *De Monacho defuncto, fragmentum.*

LXVII. fol. 175 *Genealogia & Succeſſio Regum West-Saxonum, Saxonicè.*

Incip Ða wæs agangen ſram Cristes acennednesse. cccc ⁊ xciiii wintra ða Cerdic ⁊ Cinrich his ſunu coman up æt Cerdices oran mid v. ſcipum.

Expl. þa feng Eadgar to his broðor. ⁊ heold xvi. gear. ⁊. viii. wucan ⁊. ii. niht. ða he forðferde. þa feng Eadweard to Eadgares ſunu ⁊ heald.

Folium in quo conſcripta eſt hæc genealogia, &c. ætatem dicti Eadwardi ſupit, & ex alio quodam libro (forte ab illo qui inſcribitur TIBERIVS. A. 6.) *avulſum in hoc jam nunc, una cum aliis, compactum, unum librum facit.*

LXVIII. fol. 176. HOROLOGIVM HORARVM BREVE. INCHOAT EN HIC. *Nempe de menſura umbræ, ad horas indicandas, per totum annum.*

Incip. On viii. KL IAN. þ byð on Cristes mæsse dæg. byð ſeo Sceadu to underne ⁊ to none ſeofon and twentigoþan healſes fotes. and to middæge feower ⁊ twentig

Expl. On xix. KL. IAN. hið ſeo ſceadu to underne ⁊ to none. ſeofon and twenti fota. ⁊ to middæge fif and twentig.

LXIX. fol. 176, b. ORATIO POST MISSAM IMPLETAM. *Latinè.*

FAVSTINA. A. 9. *Codex membranaceus in Octavo, continens Homiliarum Saxon. Collectionem, poſt Conquæſtum Angl. Scriptum. Quem quidem cod. ab Hen. Elzinge 6. Octob.* 1597. *accepit D Rob. Cottonus. Cod. fol. primum mala manu abſciſſum, pridem reſtituit (ut videtur) D. Matth. Parkerus.*

I. fol. 1. DE II. DOMINICA POST THEOPHANIAM.

Nuptiæ factæ ſunt in Chana Galileæ. et erat mater Ieſu ibi.

Incip. Iohanneſ ſe Godſpellere cræð on þære Godſpellican race. þ gyſta wæron geworðene on anum tune. þe is gecigeð Chana. on ðam Galileiſcan earde. *Vide ſupra, p.* 24.

II. fol. 10. DOMINICA. III. POST EPIPHANIA DNI.

Cum autem deſcendiſſet Ihs de monte. ſecute ſunt eum turbe multe. Et reliqua.

Incip. Matheuſ ſe eadiga Godſpellere awrat on þyſſere Godſpellican rædinge. *Vide ſupra, p.* 10.

III fol. 16, b. DOMC. IIII. BE ÐERE HALGAN CLÆNNESSE.

Incip. VRE Hælend Criſt cydde þ he luſode þa halgan clænnyſſe on his þeowum ſwutelice.

Nota Joſcel ni. Hæc concio deſumpta eſt ex Epiſtola Ælfrici Abbatis quam ſcripſit ad quendam Sigericum [*Sigefertbum*] EMB CLÆNNYSSE ÐE GEHADODE MEN HEALDEN SCOLEN. i. e. *de Caſtitate quam eos cuſtodire oportet, qui ſunt in ſacris ordinibus conſtituti.* Et Epiſtola incipit hoc modo. Ælfric Abb. gret Sigeferð freondlic. Me is geſæd þ ðu ſædeſt be me þ ic oþer tæhte on Ænglyſcen gewriten. oðer ancor æt ham eow tæhð. forðam ðe he ſwutelice ſægð þ hit ſeo alefd þ Meſſe-preoſtas wel mot wifigon and mine gewriten wið cweðeð ðyſen. Nu ſecge ic ðe leofe men. þ me is lað to tælan ægne Godes freond. gyf he Godes ribt driſð. ac we ſculen ſecgen ⁊ forſwigen ne durren ða halge lare. þe ſe Hælend tæhte. Seo lare mæig ea ðe unc emlic ſemen. Vre hælend Criſt cydde & cætera verba Epiſtolæ ponuntur hic pro tota hac Concione.

IV. fol. 20, b. DOMC. V. ET QVANDO VOLVERIS. BE HEOFEN-WARVM. ⁊ BEO HELWARVM.

Incip. Men þa leofeſtan. ute gehyran her Godes word. and gelyfan on urne God. *V. ſup. p.* 129.

V. fol. 22, b. DOMC. VI. ET QVANDO VOLVERIS LAR-SPEL BE VRVM DRIHTNE.

Incip. Men ða leofeſtan ure Drihtne ælmihtig God us ſingalice manegað þurh his þa halgan bec.

Vide ſupra, pag. 129.

VI. fol. 26, b. Domc. vii. Aud Qvando Volveris. De Verbis Domini.

Incip. Men ða leofestan. utan geþencan georne ⁊ on urne geþance þ ƿeaste healdan. *V. sup. p.* 129.

VII. fol. 30, b. Domc. In Septvagesima.

Incip. Drihten sæde þis Bispel his Leorning-cnihtum þus cƿeðende. Simile est regnum celorum homini patri familias. qui exiit primo mane conducere operarios in uineam suam Et Reliqua Se Hælend cƿæð þ heofonan rice ƿæs gelic sumum hiredes ealdre. *Vide supra, pag* 9. ad hæc verba. Se Hælend cƿæð.

VIII. fol 36, b. De Allelvia. (*quare omittitur.*)

Incip. Ƿe ƿyllað eoƿ secgan be ðissere ƿeardan tide. hu seo halige Gelaðunge forlæt on Godes Cyrican Alleluian ⁊ Gloria in excelsis Deo. *Vide supra, pag.* 12.

IX. fol. 39. Domc. In Sexagesima.

Incip. Cum turba plurima conuenirent ad Ihm. *&c.*

On sumere tide þa þa micel mænigu samod comon to þam hælende. *Vide supra, pag.* 12.

X. fol. 44, b. Domc. In Qvinqvagesima.

Assumsit Ihs duodecim discipulos suos, *&c.*

Incip. Hær is geræd on þysum Godspelle þe ƿe nu gehyrdon her. *Vide supra, pag.* 12.

Notandum est, inter fol. 50, & fol 51. secundum hodiernam eorum designationem aliud olim fuit fol. quod continebat conclusionem superioris hom. & Exordium sequentis, quæ sicut in aliis exemplaribus, sic inscribitur.

XI. Domc Prima In Qvadragesima.

Ductus est Ihs in deserto a spiritu. & reliq.

Incip. Ic ƿolde eoƿ trahtnian ðis Godspell þe man eoƿ nu beforan rædde.

Sic Expl. se þe us ƿor gyft mid hund fealdum. sƿa hƿæt sƿa ƿe to ðearfum mannum for his lufon. se þe leofað ⁊ rixað á buton ende on ecnesse. Amen. *Vide supra, pag.* 55.

XII. fol 55. Feria Secvnda.

Incip. Men þa leofestan. eoƿ eallum is cuð þæt þes gearlica ymbryne. *Vide supra, pag.* 12.

XIII. fol. 58, b. Domc. ii. In Qvadragesima.

Egressus inde Ihs. secessit in partes Tyri & Sidonis. Et Reliqua.

Incip. Drihten Hælend. ƿread mid ƿordum þæra Iudeiscra þƿyrnesse ⁊ geleafleaste. *V. sup. pag.*

XIV. fol. 62. Domc. iii. In Qvadragesima.

Erat Ihs eiciens demonium & illud erat mutum. Et Reliqva.

Incip. On þære mæran tide þe se mildheorta Hælend ƿunode mid mannum. *Vide supra, pag.* 31.

XV. fol. 68. Domc. iiii. In Qvadragesima.

Abiit Ihs trans mare Galilee quod est Tiberiadis. Et Reliqva.

Incip. Se Hælend ferde ofer þa Galileiscan sæ. þe is gehaten Tiberiadis. *Vide supra, pag.* 32.

XVI. fol. 72. Sermo De Lege Dei In Media Qvadragesimæ.

Incip. Men ða leofostan. ƿe ræddað nu æt Godes ðenungum embe gesetnesse þære ealdan æ. *Vide supra, pag.* 50.

XVII. fol. 81, b. Secvndvs Sermo De Iosvæ. Et De Pvgnis Eivs.

Incip. Moyses ⁊ Aaron ƿæra ylcestan ealdras Israela þeode.

Expl. Hit is geseƿen þ se ealda Israhela folc ofer ƿan feoƿon þeoda eahtoþe ƿæs Pharao. ac hi ofer-ƿunnon micele ma þonne þær genamod ƿæron sƿa eac ælc þisra heafod leahtra hæfð micelne team. Ac gif ƿe ða modðru acƿellað. þonne beoð heora bearn eall adydde. Hƿa mæg æfre on life, &c. ut in pag.

XVIII. fol 84, b. De Oratione Moysi In Media Qvadragesima.

Incip. Æfter þam þe Moyses se mæra Heretoga of Egypta-lande mid his leode ferde. *V. s. p.* 32.

XIX. fol. 93, b. Domc. v. In Qvadragesima.

Incip Ðeos tid fram þisum ƿeardum dæge oð ða halgan Eastren tide. is geseƿen Cristes ðroƿung tid. *Vide supra, pag.*

XX. fol. 98, b. Feria. vi. Ante Ramos Palmarvm.

Collegerunt Pontifices & Pharisei concilium & dicebant. Quid faciemus. quia hic homo multa signa facit.

Incip. Ðæt halige Godspel þe ge gehyrdon nu ræden. segð þ þa Biscop-ealdras. *Vide sup. pag.*

XXI. fol. 101, b. Domc. In Die Ramis Palmarvm.

Incip. Cristes ðroƿung ƿæs geræd nu beforan us. *Vide supra, pag.* 19 & nota quod inter fol. 101, & 102, desideratur fol. unum.

XXII. fol. 107. Fer. ii. De Passione Dñi.

Incip. Drihtnes ðroƿunge ƿe ƿillað eoƿ gedafenlice secgan on Engliscum gereorde. *V. s. p.* 32.

XXIII. fol. 115, b. Fer. ii. Evangelivm.

Ante sex dies Pasce. uenit Ihs Bethaniam. Et Reliqva.

Incip. Ge magon gehyran secgan be ðære arƿyrðnysse þysse halgan tide. hu se ælmihtiga God and se mildheorta drihten hælend Crist. se alysend þyses mannican hƿes hine sylfne to þon geeadmedde.

Expl. Hƿæt ƿe habbað þonne mycele nyd þearfe þ he us gearƿe finde. ƿite ƿe ful geare þ ƿe sculon on þisse ƿorulde geearnian þ ƿe moton on þære ænlican Drihtnes blisse ƿeson mid urum Drihtne. ðar he leofað ⁊ rixað á butan ende on ecnesse. Amen.

Post fol. hujus Cod. 115. *aliquid deesse suspicor, & quæ finem versus leguntur, alius cujusdam partem esse.*

XXIV. fol. 118. Feria. v. In Cena Domini.

Incip. Segeð on þisum bocum be þære arƿurþnesse þises halgan dæges. *Vide supra, pag.* 13.

XXV. fol. 125.

XXV. fol. 125. DIE DOMC̄ PASCNÆ RESVRRECTION̄. DN̄Ī DE EVANḠ.

Incip. O(ft) ge gehyrdon ymbe ðæs Hælendes ærist. hu he on ðysum dæge of deaðe aras. *Vide supra, pag.* 13.

XXVI. fol. 130. SERMO DE SACRIFICIO. IN DIE PASCHÆ.

Incip. Men þa leofestan. gelome eow is gesæd embe ures Hælendes ærist. *Vide supra, pag.*

XXVII. fol. 138. ALIVS SERMO DE DIE PASCHE.

Incip. Hic is swiðe gedafenlic þ ge on ðysum Drihtenlicum æriste. sum lærlice word. *Vide supra, pag.*

XXVIII. fol. 141,b. FER. IIII. IN PASCHA EBDOMADA.

Incip. Gelome æteowde ure Drihtē hine sylfne his leorning-cnihtum æfter his æriste. *Vide supra, pag.*

XXIX. fol. 145. DOMC̄. IN OCTAVA PASCHAE.

Cum esset sero die illa una Sabatorum. ET RELIQVA.

Incip. Æfter þæs Hælendes æriste wæron his Discipuli belocene. *Vide supra, pag.* 14.

XXX. fol. 150,b. DOMC̄. II. POST PASCHA.

Dixit Ihs̄ discipulis suis. Ego sum Pastor bonus, &c.

Incip. Ðis Godspel þe nu gerædd wæs. cwæð þ se Hælend cwæde be him sylfum. *Vide sup. pag.* 14.

Expl. Se halga Gast mæsrode Cristes menniscnysse. forþan ðe his gifu is on Godes halgum wunigende. and Godes lufu is agoten on urum heortum þurh þone ylcan Gast ðe is Godes lufu of þam Fæder and of þam Suna. him symle gemæne on anre mægen þrymnysse á to worulde. AMEN.

XXXI. fol. 156,b. DOMC. V. POST OCTAV̄.

Incip. Sume men nyton gewis for heora nytennysse hwi Godspel is gecweden *Vide supra, pag.* 16.

XXXII. fol. 162,b. DE FIDE CATHOLICA.

Incip. Ælc Cristen man sceal æfter rihte cunnan. *Vide supra, pag.* 2.

Notandum est, quod inter fol. 168. & fol. 169. desideratur folium singulare; in quo continebatur Conclusio Hōm. superioris, & Exordium sequentis, quæ sic

XXXIII. *Expl.* Swa us secgað bec þ manega for oft gebugon on ende on heora forðsiðe to þam soðan Helende. mid anrædum geleafan ⁊ mid soðre behreowsunge. ⁊ heora synna geanbettan and God him þa miltsode for his micclan godnysse. Se eca Drihten us ahredde fram eallum frecednyssum. and to ðam ecan life gelæde. Se þe leofað and rixað mid Fæder and halgum Gaste á butan ende. we cweðaþ. AMEN.

XXXIV. fol. 170, b. DOMC̄. IIII. POST PASCHA.

Vado ad eum qui me misit. ET RELIQVA.

Incip. Manega Godspel syndon gesette to Mæssan on þære langsuman swræce. & *vid. pag.*

Expl. Uton forþy geearnian þ ece lif mid Gode. Ðurh þyrne geleafan ⁊ þurh Gode geearnunga se ðe ðurh wunað on þrynnysse an ælmihtig God á on ecnysse. AMEN.

XXXV. fol. 176,b. IN DIE SC̄O ASCENSIONIS DN̄Ī.

Primum quidem sermonem feci de omnibus O Theophile & reliqua.

Incip. Lucas se Godspellere us manode on þissere Pistol-rædinge þus cweðende. *Vide supra, pag.* 3.

XXXVI. fol. 182,b DOMC̄. POST ASCENSIONEM DN̄Ī.

Cum autem venerit Paraclitus quem ego mittam vobis a patre Spm̄ veritatis. ET RELIQVA.

Incip. Se Hælend her on life mid his Halgum Apostolum ⁊ mid mannum wunende *Vide supra, p.* 58.

XXX. fol. 186. IN DIE SC̄O PENTECOSTEN.

Incip. Fram þam halgan Easterlican dæge synd getealde fiftig daga to þysum dæge. *V. sup. p.* 3.

XXXVIII. fol. 192,b. EODEM DIE DE EVANGELIO.

Siquis diligit me. mandata mea servabit. ET RELIQVA.

Incip. Iohs̄ se Godspellere þe þis Godspel awrat. sæde þ se Hælend hæs on þisum life. *V. s. p.*

CLEOPATRA. B. 13. *Codex membr. in Octavo plurimos complectens Tractatus Saxonice & Latine diversis manibus scriptos, & in unum vol. simul compactos.*

I. Pag. 1. (*Homil.*) IN DIE IVDICII.

Incip. Leofan men. utan don swa us ðearf is. beon swiðe gemyndige ure agenre þearfe *V. s. p.* 35.

II. Pag. 12. DOMC̄. II. POST PASCHA.

Dixit Ihs̄ discipulis suis. Ego sum pastor bonus. bonus pastor animam suam ponit pro ovibus suis. & reliqua.

Incip. Ðis Godspel þe nu gerædd wæs cyð þ se Hælend cwæde be him sylfum. *Vide supra, pag.* 14.

III. Pag. 23. INCIPIT LIBER CATHOLICORVM SERMONVM ANGLICE IN ANNO. PRIMVS SERMO DE INITIO CREATVRE. QVANDO VOLVERIS.

Incip. An Angin is ealra þinga þ is God ælmihtig. he is ordfruma and ende. *Vide supra, pag.* 1.

IV. Pag. 59. DE DEDICATIONE ECLESIAE.

Incip. Leofan men. Ic wylle eow nu cyðan ymbe Cyric mærsunge. þ ge þe geornor understandan magan hu man Cyrican weorþian scyle. þe God sylfum to lofe and to wurðmynte gehalgod biþ.

Expl. ⁊ þ is swiþe rihtlice ⁊ þearflic dom. and gode gesceme. ⁊ se þe þære dom gehealdeð. he geearnað him sylfum witodlice dom þære betst æt þam þe on heofenum leofað and ricxað in ealra worulda worulð a butan ende. Amen.

V. Pag. 73. Lect. Scdm Lucam.

Dixit Ihs discipulis suis. Ego mittam promissum patris mei in uos, &c.

Be Biscop-Hadum.

Incip. Leofan men. Se halga Godspellere Lucas geswutelode on his Godspelle. *V. s. p.* 30.
Expl. And we willað læran manna gehwylcne þæt he huru æfre. ænne God lufie. wealdend and wyrhtan eallra gesceafta. Ðam symle sy lof ⁊ wurðmynt æfre to worulde. Amen.

VI. Pag. 85. Dominica ante Rogationum.

Incip. Men þa leofestan. us gedafenað ærest. þæt we gemunan ⁊ gereccan be Gode ælmihtigum. *Vide supra, pag.*

Accurate & pulchre conscriptæ sunt Homil. superiores, paullo ante Conquæstum Angl.

VII. Pag. 111. Promissio Regis.

Incip. Ðis gewrit is gewriten stæf be stæfe be þam gewrite þe Dunstan Arceb' sealde urum Hlaforde æt Cingestune. *Hanc Promissionem Regis sive Jusjurandum edidit Saxonice cum sua Versione Latina, in Præfatione ante Institutiones Grammaticas Anglo-Sax & Mæso-Goth Oxoniæ Impressas A D. 1689 D. Georgius Hickesius, de Litteris Septentrionalibus optimè meritus.*

VIII. Pag. 14. *Desideratur Rubrica, quæ in al Cod* Domc. v. Post Octabas Paschae.

Incip. Sume menn niton gewiss for heora dysenysse hwi Godspel is gereden. *Vide supra, pag.* 16.

Præter unam pagellam, deest tota Hom.

IX. Pag. 15. *Conclusio Homiliæ cujusdam Saxonicæ, quæ sic*

Expl. ðurh sybbgelegera. ⁊ þurh mistlice forlegeru. and eac synd þurh æwbryces ⁊ þurh weddbryces forloren and forlogene ma þonne scolde. Ac uton geswican georne unrihtes. ⁊ wið God þingian swa we geornost magon. He us gefultumige þurh his mildheortnesse swa his willa sy. Amen.

X Ibid. Her is se Geleafa ⁊ Gebed. ⁊ Bletsung læwedum mannum þe þæt Leden ne cunnon.

Pater noster on Englisc.

Incip. (Ð)u ure Fæder, &c. quam Orat statim excipit Symbolum Apostolorum, Saxonicè.

XI. Incipit Vita Sacrae Commemorationis. Beati Scilicet Dunstani Archypræsulis.

Incip Cum multorum temporum à vero cultu xpianæ religionis transissent curricula.
Expl. cui est honor & imperium. uirtus & potestas. una cum patre & sco q; spu. in scla sclorum amen. Explicit Vita Sci Dunstani Archiepi Et Confessoris.

Primo hujusce Tractatus fol. habentur sequentes adnotatiunculæ, viz.

Hunc librum cujus autor, ut apparebit, lector, claruit tempore ipsius Dunstani de quo agit, reperi inter veteres libros manu scriptos Monasterii Augustinensis Cant. anno dni 1565. Mens. August

Joan. Josselinus.

Ibi hunc ipsum librum a Gulielmo Malmesburiensi repertum esse; ex libro ejusdem de antiquitate Glastoniensis Monasterii apparet.

Ja. Usserius.

De Reliquis hujusce Libri Latine Scriptis, consulat Lector Catal. D Tho Smithi.

Vespasianus. D. 14. *Cod. membr in Octavo partim Lat. partim Saxon. diversis temporibus scriptus, in quo continetur, ut sequitur.*

I. fol. 1. Oratio (*Latina*) De Sca Maria Matre Dni.

II. *Ibid.* Oratio De Sco. Thoma, *Archiepiscopo, Lat. quas binas Orationes, super paginam olim vacuam, scripsit non nemo, haud multo post ejusdem Thomæ stragem. Has excipit Farrago multarum rerum, Saxonicè, seu potius Normanno-Saxonicè, quas aliquis, ex variis libris (ut verisimile sit) excerpens, in proprios usus unum congessit.*

III. fol. 1, b. *Excerpta ex Hom.* De Initio Creaturæ.

Incip. An angin is ealra þingen. þæt is God ælmihtig. He is ordfruma ⁊ ende. *Vide supra, pag.* 1.
Expl. God þa hine gebrohte on Neorxna wange ⁊ hine þær gelogode. ac he weard þurh deofles swicdome ut adræfd.

IV. fol 3, b. Ems Clænnysse De Gehadede Mæn Healden Scylen.

Incip. Ælfric Abbod gret Sygefyrð freondlice. Me is gesæd þæt ðu sæcest. (*Vide supra, pag.*) præter lineas 8. reliqua exscinduntur, nempe folia 4, 5, 6, 7, 8, 9, & 10.

V. fol 11. *Præcepta Moralia.*

Incip. Mann sceal þurh his modes snoternysse hine sylfne geglengen to wisre lare. Ne beo þu to slæpel ne to idel georne. forþan þe slæp and idel sended unðeawes ⁊ unhæle þæs lichaman.
Expl. Ne nym þu medsceattes for heo ablændeð wisra manna geðancas. ⁊ wendeð rihtwisra word.

VI. fol. 14. *De Deo, de Creatione, anima hominis,* &c.

Incip. An scyppend is ealra þingen gesewenlicre ⁊ ungesewenlicre. and we sculen on hine gelefen forþan þe he is soð god ⁊ ane ælmihtig se ðe næfre ne ongann ne nan angin næfde.
Expl. Nu hæfð heo forþy Godes anlicnysse on hire. forþan þe heo hæfeð þry þing on hire untodælendlice wunende.

VII. fol. 15, b. Decalogum Moysi. *sive in illum brevis Expositio.*

Incip. We sculen cunnen gemyndelice ⁊ mannen eac seggen. þa ten ælice word þe God tæhte Moysen.
Expl þas gesetednysse bebead God þan folca þe under Moyses æ wæron and us þe nu synden. æfter Xpes acænnednysse.

VIII. fol. 17. De. xii. Abusivis. Scdm Disputationem Sci Cipriani Martyris.

Incip. No synd twelf Abusiua. þæt synd twelf unþeawes þe we eow secgeð on Leden. and syððen on Englisc. *Vide supra, pag.* 39.

IX. fol. 23. De. viii. Principalibus Viciis.

Incip. Nu synden ehte heafod lehtres þe us onwinneð swiþe. An is gereden Gula. þæt is Gifernysse on Ænglisc.

Expl.

Expl. Seo geworhte englas to ætelicum deoflen. and ðone mann macað eac gyf he modegað to swyðe. þæs deofles gefere þe feoll ær þurh heo.

X. fol. 24. De viii. Virtutibus.

Incip. Nu synden ehte heafod mægna. þa mugen oferswiðen þa forewarde deoflen. þurh Drihtenes fylste. An is Temperantia. þ is Gemetegung on Englisc.
Expl. We mugen þurh Godes fylste þa freondlice lehtres mid gecampe oferwinnen. gyf we chenlice fihteð ⁊ habbeð us on ænde þone ece wurðment. á mid gode sylfen gyf we swincað nu her.

XI. fol. 25, b. Of S. Iohẽ Baptistæ.

Incip. Se Godspellere Lucas awrat on Cristes bech beo acennednysse Iohẽs þæs Fulhteres. (*Vide supra, pag. 4.*)
Expl. Ne dranc he wines drænc ne nanes gemængedes wæten ne gebroreneo ofet hine fedde ⁊ wude huníg. ⁊ oðre waclice ðing.

XII. fol. 27. In Festo Scĩ Petri Apl̃i.

Venit Ihs̃ in partes Cesaree Philippi. ⁊ rel.

Incip. Matheus se Godspellere awrat on þære Godspellice gesetnysse þuss cweðende. (*Vide supra, pag. 4.*)
Expl. Ic betæce þe heofon rices cægen. ⁊ swa hwæt swa ðu bintse on eorðen. þ byð gebunden on heofone. ⁊ swa hwæt swa þu unbintst on eorðen. þ byð unbunden on heofoneo.

XIII. fol. 27, b. Of Iacobe Iohannes Broder.

Incip. Ðæt Iudeisce folc hrohte þan hundredes ealdren seo. forþy þ heo mosten Iacoben swa aceon swa heo wolden ⁊ he heom þæs leafe sealden.
Expl. Iosias wearð þa fullfremod on geleafen ures Drihtenes Hælendes Xpes̃. ⁊ on ænne time samod mid ðan Apostole gemartyrod wearð. and senden swa to Drihtene to heofone rice. Ðan sy wuldor and wurðmynt á on ealra worlde world. Amen.

XIV. fol. 31. vi. Kl̃. Avg̃. Scõrvm Septem Dormientivm.

Incip. We wyllað eow eac gereccen scortlice þ nu æften twam dægen is ðære seofan Slæperan gemynd. *Vide supra, pag.*

XV. fol. 32, b. Kl̃. Avgvsti. Ad Vincula Scĩ Petri Apl̃i.

Incip. Lucas se Godspellere us sæde on þissen Pistol-rædinge. þ Herodes King. *Vid. sup. p. 4.*

XVI. fol. 34. Domc̃. xi. Post Pentecosten.

Cum appropinquaret Ihs̃ Ierlm̃. ⁊ reliqua.

Incip. On sumere tide wæs se Hælend farende to Ierusalem. þa þa he genealæhte þære ceastre. *Vide supra, pag 5.*

XVII. fol. -- Domc̃. xii. Post Pentecosten.

Dixit Ihs̃ ad quosdam qui in se confidebant tanquam iusti. et aspernabantur ceteros. Parabolam istam. ⁊ reliq.

Incip. Drihten sæde þiss Bigspell beo sumen mannen þe on heom sylfen truwedan þ heo rihtwise wæron. (*Vide supra, pag 5.*)
Expl. Feale we mihten secgan beo swylcen lease Goden ⁊ hu biswemaþfulle heo wæron. and heora biggengas tyhten to eallen wracodnyssen. and to endeleasen morðdæden. mancyn swylden oððæt se Hælend Crist to ðyssen life becom.

XVIII. fol. 44, b. In Assvmptione Scæ̃ Marie.

Incip. Ieronimus se halge Sacerd awrat ænne pistol beo forðsiðe þære eadigen Marien (*V. s. p. 25.*)
Expl. Des Pistol is swyðe manigfeald us to rereccene. and eow swyðe deop to gehyrene. Nu ne onhagað us na swyðer beo ðan to specane. Ac we wylleð sume oðre trymminge beo ðære mæren Godes moder gereccen to eowres beterunge, &c. ——— beo sylf mid mycelan wuldre him to com. ⁊ cwæð þ heo him geðingod hæfde wið þone heofonlice deme hire agene sune.

XIX. fol. 50, b. Omelia.

Incip. Menn þa leofeste hwilon ær we gerehten eow þone Pistol þe se halge Ieronimus wrette beo forðsiðe þære eadigen Marien Xpes̃ moder. (*Vide supra, pag 17.*)
Expl. Ac þa geleaffulle lareðeiwes Augustinus. Ieronimus Gregorius. ⁊ æighwylce oðre þurh heora wisedom beo towurpen. Synd swa þeh get þa dysellice bec æigðer gea on Leden gea on Englisc. ⁊ heo rædeð ungerædde mæn.

XX. fol. 53. *De morte Juliani Apostatæ.*

Incip. We wylleð eow gereccen beo geendunge þæs arleases Godes wiðersacan Iulianes. Sum halig Biscop wæs Basilius gehated. se leornode on anre scole ⁊ se ilca Iulianus samod.
Expl. Swa swa æghwylc mann wuneð on sawle and on lichame on mann. swa is Criste God and mann an Hælend. Se þe leofeð ⁊ rixeð mid fæder ⁊ halgen gaste on eallre worlde world. Amen.

XXI. fol. 55. iiii. Kl̃. Septembr̃. Passio Scĩ Iohĩs Baptiste.

Misit Herodes ⁊ tenuit Iohẽm. Et Reliq.

Incip. Marcus se godspellere awrat on Cristes bec beo þan mæren Fulhtere Iohẽ. *Vide supra, p. 41.*

XXII. fol. 62, b. *Lectio ex Evangelio secdm̃ S. Matthaeum petita.*

Incip. Se Hælend cwæð on his Godspelle. þonne se unclæne gast gæð ut of þan mænn. þænne færð he worigende on unwæterigen stowen. secende him reste. ac he soðlice ne fint.

XXIII. fol. 63 In. xi. Kl̃. Octobr̃. De Scõ Matheo Apostolo.

Incip. Se Godspellere Matheus þe we to dæig wurðigeð awrat beo him sylfen hwu se Hælend hine geceas to his geferrædden. *Vide supra, pag.*

XXIV. fol. 65. In. iii. Kl̃. Octobr̃.

Accesserunt ad Ihm̃ discipuli dicentes. Quis putas maior est in regno celorum. Et rel.

Incip. Ðiss dægðerlice Godspell cwyð þ Drihtenes leorning-cnihtes to him genealæhton ðus cweðende. La leof. Hwa is formæst manna on Heofone rice. Se Hælend þa him to clypode sum litel cild. ⁊ het standen heom to middes. ⁊ cwæð.
Expl. þ is gedon beo Godes randunge. þ se mære heofonlice ængel beo singallice Cristenra manna gefylsta on eorðan. ⁊ ðingere on heofone to þan ælmihtigan Gode. se þe leofað ⁊ rixað á on ecnysse. Amen.

XXV. fol 69, b. *Nota de Dei Electis & Reprobatis, Saxonicè.*

XXVI. *Ibid. Locus ex S. Augustino de lege Dei implenda.*

XXVII. fol. 70. *De Visionibus S Joannis Evangelistæ & Danielis Prophetæ Saxonicè, in quibus Deus Pater & Filius albis vestibus induti, zonaque aurea pectora cincti repræsentantur.*

Incip. Iohannes se Godspellere on his gastlicen gesihðe. þone Hælend geseh sƿiðen be to Heofone astah mid Alben geseryðne oð þa ancleoƿen. and mid gyldene gyrdle his breost ƿæs begyrd.

XXVIII. fol 70, b *Consideratio kalendarum Januarii, secundum singulos totius hebdomadæ dies.*

Incip. Þonne forme geares dæg byþ Sunnen-dæg. hit byð god ƿinter
Expl. Þonne hit byð Sæterdæg. hit byð sceorƿah ƿinter. and ƿindig Længten. ⁊ ealle ƿæstmes yfeles gesence. sceap cƿelleð and ealde manna.

XXIX. fol. 71. *De Antichristo.*

Incip. Hit sægð on halgen bocan. ꝥ æfter gearan ymbryne sƿa geƿurðen sceule ꝥ ealle middaneard mid hæðenra þeode geðrynge by. and mid heordan hæftnysse. sƿa sƿyðe gedrecced ⁊ gedrefed ƿurðeð.
Expl. Mid þan he þonne mænde þæs feondes oferhyde. þe on heom ƿiƿigeð ⁊ on eallen midden earde byð sƿiðe mycele ungeðƿærnysse ⁊ ꝥ ƿnahlice ƿiten on manna bearnen.

XXX fol. 72, b. DNC. II. IN ADVENTV DNI.

Erunt signa in sole & luna ⁊ stellis. et Reliqua.

Incip. Se Godspellere Lucas ƿrat on þyssen dægƿerlicen Godspelle. ꝥ ure Drihten ƿæs specende þyssen ƿorden to his Leorning-cnihten. *Vide supra, pag* 8.

XXXI. fol. 77, b. SCDM MATHM.

Videns turbas Ihs.

Incip Þæt halige Godspell þe nu lytle ær ætforen eoƿ geræd ƿæs. *Vide supra, pag.* 8.

XXXII. fol. 82. *Lectio ex Evangelio secundum D. Joannem.*

Incip. Iohannes se Godspellere ƿrat hƿu se Helend spæc to his Leorning-cnihtum ⁊ cƿæð. Ne beo eoƿer heorte gedrefed. Ge gelefeð on God. belefeð eac on me.

XXXIII. fol. 82. DE RESVRRECTIONE DNI.

Incip Þæs dæges þe ure Hælend for ure alesednysse geðolede Pine on þære halgen rode þa ƿæs þære neh sum ƿere standende. se ƿæs Ioseph genemned ⁊ he ƿæs god ƿere ⁊ rihtƿis.
Expl Nu leofe Casere ne gelef þu na þære Iudea leasunge. forþan þiss is eall soð ꝥ hit sƿa is geƿorden. Seo Drihtene lof. and deofle sarege. Amen.

Tractatus hic, est Abbreviatio Pseudo-Evangelii Nicodemo adscripti.

XXXIV. fol. 95, b *Excerpta ex Legatione fabulosa Nathanis Judæi ad Tiberium Cæsarem.*

Incip. On Tiberies dagen ƿæs micele Caseres. hit gelamp binnen lytle ƿæce æfter ðan ðe Crist ahangen ƿæs. ꝥ sum æðele mann ƿes þær name ƿæs Titus.
Expl. Ðiss synd þa gedone þing þe beo uren ælmihtige Hlaforde Godes sune gedone ƿæron. ðan seo lof ⁊ ƿille ⁊ ƿurðmynt fæder ⁊ sune and þan halgan gaste. á á butan ænde. Amen.

XXXV. fol. 97. *Signa præcedentia ultimum Judicium.*

Incip. On þan nextan fiftene dagen beforen domes-dæge. sculen geƿurðen foretacnen þe bodieð and tacnieð þone stiðlicne ege ðe God sceareð þan arleasen þone he demen sceal rihtƿisen and unrihtƿisen.
Expl. On þan fifteoðe dæge cumð flod and geƿyleð þa æstoen. and befæncð ealle þa unclænnyssen into þære eorðe deopnysse. sƿa ꝥ on midden-earde ne belæfð naht unclænes gesæne.

XXXVI. fol. 98, b EMBE ÐVNRIE. *sive Tonitruum Consideratio secundum singulos anni Menses.*

Incip. On Ianuarius monðe gif hit ðunreð. hit bodeð toƿeard mycele ƿindes. and ƿel gesænde eorðe ƿæstme ⁊ gefiht.
Expl. On Decembre. hit bodeþ god gear on tilðe. and sibb and sehte.

XXXVII. fol. 99. *Capita quædam Theologica, excerpta ex libro Alcuini [Albini] ad Guidonem Comitem.* viz.

DE SCIENTIA.

Incip. Æresst ealre þingen ægðƿylce men is to secene hƿæt seo se soðe ƿisedom.

Ibid. DE FIDE.

Incip. Ac þeos oncnaƿennysse þære Godcundnysse.

Fol. 99, b. DE CARITATE.

Incip. On eallen Godes bebodan seo soðe lufe hæfþ þone ealdordom.

Fol. 100, b. DE SPE.

Incip. Se æðele þeode larðeaƿ he foresette on þreo ƿisen ure saulen neod ðearflice.

Fol. 101. DE SCRIPTVRARVM LECTIONE.

Incip. Seo ræding Haligre Geƿritan is oncnaƿennysse þære ecen eadignysse.

Fol. 101, b. DE PACE.

Incip. Se Hælend þa þa he on heofone astah.

Fol. 102, b. DE MISERICORDIA.

Incip. Mildheortnysse is sƿyðe hehlic gof.

Fol. 103, b. DE INDVLGENTIA.

Incip Drihten cƿæð on his Godspelle. forgyfeð. ðonne byð eoƿ forgyfen.

Fol. 104, b. DE PACIENTIA.

Incip Hit cƿeð on þan Godspelle. ðurh eoƿer geðyld ge mugen habban eoƿer saule hæle.

Fol. 105, b. DE HVMILITATE.

Incip. Sƿyðe eaðe ƿe magen oncnaƿen on Drihtenes ƿordan.

Fol. 107. DE COMPVNCTIONE CORDIS.

Incip. Seo onbryrdnysse þæs mannes heortan.
Fol. 108.

Fol. 108. DE CONFESSIONE PECCATORUM.

Incip. Gelomen us læreð þ halige gewrit þ we fleon to ðan læcedome.

Fol. 109, b. DE PENITENTIA.

Incip. Ðære soðen dædbote mærða se Hælend sylf on his Godspelle æteowde.

Fol. 110, b. DE CONVERSIONE AD DEUM.

Incip. Hit is geræd on þan Godcunden gewriten.

Fol. 112. DE TIMORE DNI.

Incip. Godes ege is se fruma wisdom.

Fol. 113, b. DE IEIUNIO.

Incip. Ðæt byþ fulfremed fæsten þe mid ælmessen.

XXXVIII. fol. 114. *Desideratur Rubrica.*

Incip. Oft hwonlice ge lerde mænn ⁊ smegeð mid heora stunten gesceade hwy se ælmihtige God æfre geðafigen wolde þæt þa hæðene his halgen mid stiþen tyocnegen acwelled mosten.

Expl. be ne mæig us ætbreden ure geleafe ne þ ece lif. gyf we us sylfe mid agene wille ne forlæreð. Se ðe Drihten us aredde fram eallen frecednysse ⁊ to þan ecen life gelæde. se þe leofeð ⁊ rixeð. á buten ænde. Amen.

XXXIX. fol. 118. S. FURSEUS GESIHDE.

Incip Mæn þa leofeste Paulus se Apostel eallra þeode lareow awrat beo him sylfen. *V. s. p.* 36.

XL. fol. 126. OF DRIHTELME.

Incip. Beda ure lareow awrat on þære bec þe is gehaten Histo,ia Anglorum. (*Vid sup. pag.* 2.)

Expl. Eac se halge Papa Gregorius awrat on ðære bec Dialogorum hwu micele seo halige mæsse manegan fremede. Seo boc is on Englisc awend. on þan mæig æighwa beo þyssen genihtsumlice geweren se þe heo oferrædæten wyle. gyf he þ andgit understanden cann.

Hic sermo videtur excerptus ex duobus, sc. ex illo de Drihthelmo, & ex alio de efficacia Missæ.

XLI. fol. 131. *Desideratur Rubrica* (*forte* IN LETANIA MAIORI.)

Incip. God spæc to ann witege þe wæs Ionas gehaten. far to þære byrig Niniuen.

Expl. ⁊ þurh þ strange fæsten heom gemiltsode God and nolde heo fordon swa swa he ær ða twa burhware Sodomam ⁊ Gomorram for heora lehtren mid heofonlice fyre forbærnde. swa swa we eow gereccan mugen.

XLII. fol. 132. *Desideratur Rubrica.*

Incip Soð is to secgene. þa þa wyrceð on Godes wille ða bucumeð on myrhðe. Ðæt Godspell cweð. Ælc þære þe forlæt for mine name fæder oððe moder. gebroðre oððe geswustre. wif oððe bearn. land oððe gebytle. beo hundfealden him byð forgolden. ⁊ he hæfð þær to ecan þ ece lif.

Expl Is nu forþy munec hafes mannen mid mycelre geornfulnysse to forbugene þas yfele geburnunge ⁊ geefenlæcen þan Apostolem þ we mid heom and mid Gode þ ece lif habben moten. Amen.

XLIII. fol. 134. FOR BISNE OF IOB.

Incip. Mine gebroðre we rædeð nu æt Godes þenunge beo þan eadigen were Iob. *V. sup. pag.* 16.

XLIV. fol. 140, b. OF SEINTE NEOTE.

Incip. Mæn þa leofeste. We willeð eow cyðen beo sumen dæle emb þyssen halgen ðe we to dæig wurðigeð. þ eower geleafe þe strumpre seo for þam mancynn behofeð godcundre lare þæt heo þurh þa mugen to lifes wege becumen.

Expl. Uten nu bidden georne Seinte Neoten and oðre halgen. þ heo ure þingeres beon to ðan heofon Kinge. þ we næfre ealles to yfelne time ne gebiden on þyssen earmen life ⁊ þ we moten æfter forðsiðe to ecere reste becumen.

XLV. fol. 145, b SERMO IN FESTIS SCE MARIE VIRGINIS.

Incip. Se Godspellere Lucas sæigð on þyssen Godspelle. þ se Hælend com in to sumen cæstele ⁊ sum wif hine underfeng into hire huse þære wæs to name MARTHA. Seo hæfde ane suster ðe wæs genæmd MARIA

Expl. MARIA wæs læsse Iacobes moder. ⁊ Maria wæs mare Iacobes moder. and Iohannes þæs Godspellere. ⁊ Maria seo Magdalenisce sohten ure Drihten mid smeringeles inne his ðruge þa þa he bebyriged wæs.

XLVI. fol 152. *De Israelitarum Captivitate & liberatione, deque ejus rei significatione mystica.*

Incip. We rædeð on bocan þ Nabugodonosor geheregode Ierlm̄. and genam þ Iudeisce folc ðe he þær fand ⁊ lædde heo to his burh Babilone.

Expl. Seo elde ðe we nu lytle ær embe spæcon. is geteald be seofon ðusende gearen þe agane sceule beon ær þes midden-eard geændige. swa swa hit awriten is.

Fol. 153. *Adnotatio de Annis a creatione Adami, usque ad incarnationem Jesu Christi.*

XLII. *Ibid. De Peccato, libero Arbitrio, &c.*

Incip Sum mann sæigð þ Synne nis nan ðing. and gyf þ soð is ðonne is his wunder þ God fordemð þa mann for ða ðinge þe naht nis. and gyf synne is ænig þing ðonne geworhte God hit for he geworhte ealle þing. ⁊ gyf þ soð is. ðonne fordemð be eft mid unrihte þa mann þe doð þ þ he sylf gescop.

Expl. Ac ða gode mann þa habbeð pine on þyssen midden-earde. forþam cwarterne. ⁊ for þa hæftungan. heo sculen habben ða heofenlice selen. ⁊ for þa swinglen. heo gebideð wurðe ⁊ blisse.

XLVIII. fol. 157, b. *Quæstiones & Responsiones de Christi Resurrectione & Ascensione.*

Incip. Hwy aras ure Drihten of deaþe þæs formeste dæges þære wuca. For he wolde þone forworðene middeneard eft aræren.

Expl þ þridde is þ þ Cristene folc sceal stigen to heofene binnen seofentig dagen æfter þær wine ðe heo þoligeð under Antecriste.

XLIX. fol 159. *De Probatione sive Tentatione.*

Incip. Ne becymð nan man to Godes rice buten he sy afondod. for þi ne sceole we na biddan þæt God ure ne afandige. ac we sceole biddan þ God us gescylde þæt we ne abreoðen on þære fandunge.

Expl. þonne he mid softnesse ⁊ mid yfele lusten geearnian ða ece tintrege mid deofle on helle wite. áá.

L. fol 160.

L. fol. 160. *Desideratur Rubrica, quæ in al. cod. est* DE SCO IOHANNE.

Incip. Scs Iohannes gefeh ofer Sanres swylc hit an land wære. þa genam hine se engel ⁊ gebrohte hine to neorxene wange. *Vide supra, pag.* 97.

LI. f.162. *Desideratur Rubrica.* (*quæ est de* Zacharia)

Incip. Sum æwfest Godes þegn wæs gehaten Zacharias. his gebedde wæs gecegd Elizabeth. ðeos Elizabeth wæs on hyre ellde bearn echnynde.
Expl. He gewemode micele mihte on his strengþe. and to stencte þa modigan.

LII. fol. 163, b. *Lectio ex Evangelio secundum S. Johannem.*

Incip. Se hælend cw on his Godspelle. Ic eam weg. ⁊ soðfæstnysse and lif. Se mann þe nan þing ne cann wæs eeen lihtes. he is blind.

LIII. *Versus aliquot imperf. ex libro Boëthii de Consolatione Philosophiæ, litteris Saxonicis.*

Incip. Carmina qui quondam studio florente peregi.
Flebilis heu mestos cogor inire modos.

LIV. *Soliloquiorum S. Isidori Hispalensis Episcopi libri duo, una cum Præfationibus binis operi præmissis; litteris valde antiquis & ad Toletanas sive Longobardicas accedentibus conscripti.*

LV. *Modus inveniendi Annum ab incarnatione Domini; scriptus litteris Anglo-Saxonicis anno 13 regni Eadweardi Saxonum Regis, an. Chr.* 912.

LVI. *Versus aliquot litteris Saxonicis.*

VITELLIVS. D. 17 *Codex membr. in Quarto ex libris trinis una compactis constans, in quorum priori, habetur*

I. fol. 1. *Vita & Passio S. Ælfegi Archiep. Cantuar. & Martyris, per Osbernum (ut seipsum vocat)* indignum Scæ Cantuariensis Metropolitanæ Ecclesiæ filium.

II. fol. 10. INCIPIT TRANSLATIO SCI ÆLFEGI ARCHIEPISCOPI ET MARTYRIS, *per eundem.*

III. INCIPIT PASSIO SCI PATERNI EPI. *alia manu.*

Sequitur Collectio ampla Homiliarum *Saxon. de Sanctis, ante Conquæstum Angl. accurate scripta*

IV. fol. 23. DE PASSIONE APOSTOLORVM PETRI ET PAVLI.

Incip. We willað æfter þissum Godspelle eow gereccean wære Apla þrowunga. *V. sup. pag.* 4.

V. fol. 27. VIII. KL. AVGVSTI. NATALE SCI IACOBI FRATRIS IOHAN.

Incip. On ðisum dæge we wurðiað on urum lofsangum. *Vide supra, pag.*

VI. fol 30. VI. KL. IANVAR. NATL. SCI IOHANNIS APLI. ET EVANGL.

Incip. Iohannes se Godspellere Cristes dyrling wearð on ðisum dæge. *Vide supra, pag* 9.

VII. fol. 35, b. KL. MAI. NATL. SCORVM APLORVM PHILIPPI ET IACOBI.

Incip. Philippus se Godes Apostol ðe we on ðisum dæge wurðiað *Vide supra, pag.* 14.

VIII. fol. 37 DE IACOBO APOSTOLO.

Incip. We wurðiað eac on ðissere freolstida. oþerne Apostol Iacob. *Vide supra, pag.* 14.

IX. fol. 38. VIII. KL. SEPT. NATL. SCI BARTHOLOMEI APLI.

Incip Wyrd writeras secgað þ ðry leodscipas sind gehatene India. *Vide supra, pag.* 37.

X. fol 43. V. KAL. NOVEMB. PASSIO APLORVM SYMONIS ET IVDÆ.

Incip. Men ða leofostan, we wyllað eow seccgan be ðære Apostola þrowunga. *Vide supra, pag.*

XV. fol. 48. VII. KL. MAI. NATL. SCI MARCI EVANGELISTÆ.

Incip. Marcus se Godspellere be Godes dihte gefor to Egypta lande. *Vide supra, pag.*

XII. fol 50. DE QVATTVOR EVANGLISTARVM. (*ex Hieronymo.*)

Incip. We habbað nu geræd sceortlice on ðisum gewrite. *Vide supra, pag.*

XIII. fol. 52. VII. KAL. IAN. NATL. SCI STEPHANI PROTOMARTYR.

Incip. Augustinus se wisa Biscop spræc to his folc. *Vide supra, pag.*

XIV. fol 56, b. ITEM DE SCO STEPHANO.

Incip We rædað on ðære bec þe is gehaten Actus Apostolorum. *Vide supra, pag.* 9.

XV. fol. 61. IN NATL. INNOCENTIVM.

Incip. Nu to dæg Godes gelaðung geond ealne ymbhwyrft. *Vide supra, pag.* 10.

XVI. fol 65, b. XIIII. KL. FEBR NATL. SCI SEBASTIANI.

Incipit. Sebastianus wæs sum halig Godes ðegn. *Vide supra, pag.*

XVII. fol 72, b. V. KL. AVGVST. PASSIO SCI PANTALEONIS.

Incipit passio sci Pantaleonis. qui passus est in civitate Nicomedia sub Maximiano Imperatore.

Incip. Geherað nu men þa leofestan, hwæt her segð on þysum bocum. be þam halgan Pantaleone þam cnihte. Segð her þ he wære þrowigende in Nicomedia þære ceastre under Maximiano þam Casere.
Expl. Ac gewrican we untid weorca. ⁊ tilian þ we to Gode becuman motan ⁊ þonne mid him beon á populoa a worolt abutan ende. AMEN.

XVIII. fol. 82. XI. KL. OCTOBR. NATAL. SCI. MATHEI APLI.

Incip. Se Godspellere Matheus þe we to dæg wurþiað. *Vide supra, pag.*

XIX fol. 83, b. *Desideratur Rubrica, quæ in al. Cod. est* PASSIO EIVSDEM.

Incip Ðes ylca Apostol and Godspellere becom ðurh Godes fande. *Vide supra, pag.* 17.

XX. fol. 86. XII. KL. APRL. DEPOSITIO SCI BENEDICTI ABBAT.

Incip. Benedictus se halga Abbud on þisum andweardum dæge. *Vide supra, pag.* 11.

XXI. fol. 96.

XXI. fol. 96. IV. ID. NOVBR. NATAL. SCI MARTINI EPI (*sc. de obitu ejus & depositione.*)

Incip. Martinus se wuldorfulla Godes andettere. *Vide supra, pag.*

XXII. fol. 101, b. DE SCO GREGORIO.

Incip Gregorius se halga Papa. Engliscre þeode Apostol. *Vide supra pag.* 11.

XXIII. fol. 105, b. DE SCO MICHAHELE ARCHANGELO.

Incip. Manegum is cuð seo halige stowe sce Michaheles. *Vide pag.* 24.

Expl. he cƿ ꝥ englas beoð to þenung gastum fram gode hider on worulde asende. ꝥ hi beon on fultume his gecorenum. ꝥ hi þone ecan eþel on fon mid him.

XXIV. fol. 107, b. V. NON. MAI. INVENTIO SCE CRUCIS.

Incip. Men þa leofestan. nu to dæg ƿe ƿurðiað þære halgan Rode gemynd. *Vide supra, pag.* 14.

XXV. fol. 109. PASSIO SCORUM. (*sc. Alexandri, Eventi & Theodoli.*)

Incip. On þisum dæge þrowode sum arwurðe Papa Alexander gehaten. *Vide supra, pag.* 14.

XXVI. fol. 110, b. DE SCO ANDREA APLO.

Incip. Se Apostol Andreas æfter Cristes ðrowunge. *Vide supra, pag.* 9.

XXVII. fol. 114. IV. ID. AUGUST. NATL. SCI LAURENTII.

Incip. On Decies dæge þæs wælhreowan Caseres. *Vide supra, pag.* 16.

XXVIII. fol. 120. IX. KL. DECEBR. NATAL. SCI CLEMENTIS PAPA.

Incip Men þa leofestan eower geleafa bið ðe trumra. *Vide supra, pag.* 8.

XXIX. fol. 123. X. KL. DECEMB. NATAL. SCÆ CECILIÆ VIRG.

Incip Iu on ealdum dagum wæs sum æþele mæden Cecilia gehaten. *Vide supra, pag.*

XXX. fol. 127, b. X. KL. AUG. NATL. SCI. APOLLONARIS.

Incip. On ðæs Caseres dagum þe Claudius wæs gehaten. *Vide supra, pag.*

XXXI. fol. 131. III. KL. AUGUST. NATL. SCORUM ABDON ET SENNES.

Incip. On Decies dagum þæs deoflican Casere. *Vide supra, pag.*

XXXII. Fol. 132. ALIA NARRATIO (*sc. de Abgaro Rege.*)

Incip. Nu we sprecon be cyningum. we willað þysne cwide gelencgan. *Vide supra, pag.*

XXXIII. fol. 133, b. IV NON. NOVB. NATL. SCI EUSTACHII CUM SOCIIS.

Incip. On Traianes dagum þæs Caseres wixiendum deofol-gilda. *Vide supra, pag.*

XXXIV. fol. 142, b. IX. KL. MAI. NATL. SCI. GEORGII.

Incip. Gedƿol men aƿriton gedƿyld on heora bocum. *Vide supra, pag.*

XXXV. fol. 144, b. NON. AUGUST. NATAL. SCI OSUUALDI REGIS.

Incip. Æfter þan þe Augustinus to Engla lande becom. *Vide supra, pag.*

XXXVI. fol. 148, b. XII. KL. IANUAR. NATL. SCI THOMAE APLI.

Dubitabam diu transferre, &c.

Incip. Æfter þæs hælendes ðrowunge ⁊ æriste of deaðe. *Vide supra, pag.*

XXXVII. fol. 153, b. X. KL. OCTOB. NATL. SCI MAURICII. CUM SOCIIS SUIS.

Incip. Maximianus hatte sum hæþen Casere. *Vide supra, pag.*

XXXVIII. fol. 156. VII. ID. OCTOBR. NATL. SCI DIONISII CUM SOCIIS SUIS.

Incip. Paulus þeoda lareow þa þa he geond land ferde. *Vide supra, pag.*

XXXIX. fol. 159, b. DE ASSUMPTIONE SCÆ. MARIAE.

Incip. Hieronimus se halga Sacerd awrat ænne Pistol. *Vide supra, p.* 21.

XL. fol. 164. NATL. ANNUNTIATIO SCÆ MARIAE DI GENITRICIS. OMELIA.

Missus est Gabrihel Angelus. & rel.

Incip. Ure se ælmihtiga scyppend se ðe ealle gesceafta butan ælcum antimbre. *Vid. sup. p.* 11.

XLI. fol. 168. XVIII. KL. OCTOB. EXALTATIO SCÆ CRUCIS.

Incip We wurðiað mid lofsangum for ures geleafan trymminge. *Vide supra, pag.*

XLII. fol. 171. DE UNO CONFESSORE.

Vigilate ergo Et rel.

Incip. Matheus se Godspellere us sæde on þissum Godspelle. *Vide supra, pag.* 58.

XLIII. fol. 174. *Desideratur Rubrica, quæ in al. est* IN NATALE PLURIMORUM APOSTOLORUM.

Designauit Dns & alios septuaginta duos. & reliq.

Incip. Se Hælend geceas him to eacan þam twelf apla. *Vide supra, pag.* 11.

XLIV. fol. 176, b. IN NATL. UNIUS CONFESSORIS.

Homo quidam peregre proficiscens uocauit seruos suos, *&c.*

Incip. Ure Drihten sæde þis Bispell his leorning-cnihtum. *Vide supra, pag.* 7.

XLVI. fol. 180, b. IN DEDICATIONE TEMPLI.

Incip. Mine gebroþra þa leofestan. we wyllað sume tihtendlice spræce. *Vide supra, pag.* 7.

 XLVII. fol. 186.

XLVII fol. 168. xiii. Kl. Decembr. Passio Sci Eadmundi Regis.

Incip. Sum swiðe gelæred Munuc com Suðan ofer sæ. *Vide supra, pag.* 19.

XLVIII. fol. 189. Kl. Jan. Depositio Sci Basilii Æpiscopi.

Incip. Basilius wæs gehaten sum halig Biscop. *Vide supra, pag.*

XLIX. fol. 197. iii. Kl. Jul. Natal. Sci Pauli Apli.

Incip. Godes gelaðung wurðað ðysne dæg ðam mæran Apostole Paule. *Vide supra, pag* 4.

L. fol. 201, b. Kl. August. Passio Scorum Machabeorum.

Incip. Æfter ðan ðe Alexander se egefulla Cyning. *Vide supra, pag.*

LI. fol. 204. De Pugna Machabeorum.

Incip. Ƿe ƿyllað eac awritan hu ꝥ gewinn geendod. *Vide supra, pag.*

LII. fol. 211, b. xii. Kl. Febr. Scæ Agnetis Passio.

Incip. Ambrosius Biscop binnan Mediolana awunde on ealdum bocum. *Vide supra, pag.*

LIII. fol. 213. Alia Sententia Quam Scripsit Terrentianus.

Incip. On ðam dagum wæs sum Heretoga gehaten Gallicanus. *Vide supra, pag.*

LIV. fol. 217. Non. Febr. Passio Scæ Agathe Virg.

Incip. Agathes wæs gecīged sum gesælig mæden on ðære scire Sicilia. *Vide supra, pag.*

LV. fol. 220, b. De Sca Lucia Virg.

Incip. Ða siððan Agathen hlisa ofer land ⁊ sæ. *Vide supra, pag.*

LVI. fol. 222, b. viii. Kl. Mart. Cathedra Sci Petri Apli.

Incip. Ƿe rædað on Gerim-cræfte Cathedra sci Petri. *Vide supra, pag.* 18.

LVII. fol. 226, b. Passio Sci Albani Martyris

Incip. Sum hæðen Casere wæs gehaten Diocletianus. *Vide supra, pag.*

LVIII. fol. 228, b. De Iniustis.

Incip. Is nu eac to witan ꝥ man wendað for oft *Vide supra, pag.* 38.

LIX. fol. 230. ix. Kl. Jul. Natal. Scæ Ædeldrydæ Virg.

Incip. Ƿe ƿillað nu awritan ðeah þe hit wundorlic sy. be þære halgan Ædeldride. *V. sup. p.*

LX. fol. 232. Her Ongind Secgean Be Ðam Godes Scm. Ðe On Englalan Ærest Reston.

Incip. Scs Albanus Martyr in Breotene. se restеð neah Wætlinga ceastre be þære ea ðe is genemned Wearlame.

Expl. Ðonne resteð scs Cuðman æt Stæninge on Suðsexum neah þær ea Bremre.

Exstat hic tractatus de Sanctis in Anglia Sepultis, Latine, in Cod. Cottoniano, Vitel. A. 2.

Vitellius. C. 5. *Codex membr. in fol. min. ante Conquæstum Angliæ scriptus; olim peculium Illustrissimi D. Francisci Russel Comitis Bedfordiæ, & (ut verisimile sit) liber Homiliarum Sax. alter, à R. Farrar ejusdem Comitis servo in Monasterio Tavestokiensi repertus. Continet autem uberrimam Collectionem Hom. Saxon. hoc ordine.*

Fol. 1. *Index sive Tituli Homiliarum in hoc Cod. contentarum.*

I. fol. 1, b. De Sca Trinitate Et De Festis Diebus Per Annum.

Incip. Se ælmihtiga wealdend ðe ne ongan næfre. ⁊ se ðe ana is soð god. gesceop ealle ðing gesewenlice and ungesewenlice ðurh his soðan wisdom. and se wisdom is witodlice his sunu ure Hælend Crist. se ðe us alysde and se ðridde had on ðære halgan Ðrynnysse.

Expl. Ðæs we him ðanciað on urum þeowdome. ⁊ his halgan fæder þe hine asende to us þam is on wyrðmynt mid þam halgan gaste on ealra worulda woruld. se cweðað. Amen.

II. fol. 5, b. De Initio Creature. Ante Natale Dni.

Incip. An angin is ealra þinga. ðæt is God ælmihtig. He is ordfruma ⁊ ende. *Vide supra, pag.* 1.

III. fol. 12. viii. Kl. Ianuarii. Nativitas Domini.

Incip. Ƿe ƿyllað to trymminge eowres geleafan eow gereccan ðæs Hælendes acennednysse. *Vide supra, pag.* 19.

IV. fol. 17, b. In Eodem Die. Evangelium.

In principio erat uerbum.

Incip. Ƿe rædað on þisum drihtenlican symbel dæge ꝥ halige Godspel be ðæs Hælendes acennednysse ægþer ge be his Mennisscnysse. swa swa Iohannes awrat.

Expl. ⁊ eall his fær wæs beðoht fram frymðe þissere worulde. Ðam is wuldor and lof and wyrðmynt on ecnysse. mid his heofonlican fæder ⁊ þam halgan gaste. on anre Godcundnysse se cweðað. Amen.

V. fol. 21, b. Passio Sci Stephani Protomartyris.

Incip. Ƿe rædað on ðære bec ðe is gehaten Actus Apostolorum. *Vide supra, pag.* 9.

VI. fol. 26, b. vi. Kl. Ianuarii. Assumptio Sci Iohannis Apli.

Incip. Iohannes se Godspellere Cristes dyrling. wearð on ðysum dæge. *Vide supra, pag.* 9

VII. fol. 33. Item De Eodem.

Incip. Ieronimus se wyrðfulla. ⁊ se wisa Bocere þe ure Bibliothecan gedrohte to Ledene of Greciscum bocum. ⁊ eac of Ebreiscum. be awrat be Iohanne þam halgan Godspellere Cristes moddrian suna.

Expl. þæt hi magon arisan gif hi mædfæste beoð. fram heora sawle deaðe. and fram heora synna bendum. ⁊ heora scyppend gegladian. mid soþre dædbote. and habban ꝥ ece lif. mid þam leofan Hælende. se þe s rixað on ecnysse. Amen.

VIII. fol. 35

VIII. fol. 35. v Kal̄. Ianvarii. Natl̄. Innocentivm Infantvm.

Incip. Nu to dæʒ Godes ʒelaðunʒ ʒeond ealne ymbhƿyrft. *Vide supra, pag.* 10.

IX. fol. 40. Kal̄. Ianvarii. Circvmcisio Dn̄i.

Incip. Se Godspellere Lucas beleac þis dæʒƿerlice Godspel mid feaƿum ƿordum. *Vide supra, p.* 10.

X. fol. 45. Idvs Ianvarii. Epiphania Domini.

Incip. Men ða leofostan. nu for feaƿum daʒum ƿe oferræddon þis Godspel ætforan eoƿ. *Vide supra, pag.* 10.

XI. fol. 51. Domc̄. iii. Post Epiphania Dn̄i.

Cum descendisset Ihs̄ de monte, secutæ sunt eum turbæ multe.

Incip. Matheus se eadiʒa Godspellere ƿrat on ðissere Godspellican rædinʒe. *V. sup. pag.* 10.

XII. fol. 55, b. iv. Non̄. Febrvarii. Pvrificatio Scē Marie.

Postquam impleti sunt dies purgationis Marie. et reliq.

Incip. God bebead on þære ealdan æ. ⁊ het Moyses þone Heretoʒan. *Vide supra, pag.* 11.

XIII. fol. 62. Dominica In Qvinqvagesima.

Assumpsit Ihs̄ duodecim discipulos suos. Et rel.

Incip. Her ys ʒeræd on þysum Godspelle þe ƿe nu ʒehyrdon of ðæs Diacones muþe. *V. sup p.* 12.

XIV. fol. 67. Dominica In xl.

Ductus est Ihs̄ in desertum a Spū.

Incip. Se Hælend ƿæs ʒelæd fram þam Halʒan Gaste to anum ƿestene. to þi þ he ƿære ʒecostnod fram deofle. And he þa fæste feoƿertiʒ daʒa ⁊ feoƿertiʒ nihta sƿa þ he ne onbyriʒde ætes ne ƿætes on eallum þam fyrste. ac syððan him hinʒrode.
Expl. Ac uton don sƿa sƿa God tæhte, &c. *Sicuti supra in* ic ƿolde eoƿ trahtnian p. 31.

XV. fol. 69, b. Domc̄. ii. In xl.

Egressus inde Ihc̄. secessit in partes Tyri & Sidonis. Et Reliqva.

Incip. Drihten Hælend ƿreadde mid ƿordum þæra Iudeiscra þƿyrnysse. *Vide supra, pag.*

XVI. fol. 71. Domc̄. iii. In xl.

Erat Ihc̄ eiciens demonium. Et Rel̄.

Incip. On ðære mæran tide þe se mildheorta hælend ƿunode mid mannum. *Vide supra, pag.* 31.

XVII. fol. 73, b. Domc̄ iv. In xl.

Abiit Ihc̄ trans mare Galileæ. Et Reliqva.

Incip. Se Hælend ferde ofer þa Galileiscan sæ. þe is ʒehaten Tiberiadis. *Vide supra, pag.* 32.

XVIII. fol 67. Kl̄. Aprilis. Adnvntiatio Scǣ Mariæ.

Missus est Gebriel angelus a Deo. Et Reliqva.

Incip. Ure se ælmihtiʒa scyppend. se ðe ealle ʒesceafta. *Vide supra, pag.* 11.

XIX. fol. 82, b. Dominica Palmarvm.

Incip. Cristes ðrowunʒ ƿæs ʒeræd nu beforan us. *Vide supra, pag* 19.

XX. fol 86, b. Dominica Pasche.

Cyrelice ðeaƿas forbeodað to seʒʒenne æniʒ spel on ðam þrim sƿiʒ-daʒum.

Maria Magdalena. et maria Iacobi. Et Rel.

Incip. Oft ʒe ʒehyrdon embe þæs Hælendes æriste. *Vide supra, pag* 13.

XXI. fol. 90, b. Dominica Prima Post Pascha.

Cum esset sero die illo una Sabbatorum.

Incip. Æfter þæs Hælendes æriste ƿæron his discipuli belocen on anum huse. *Vide sup. pag.* 14.

XXII. fol 94. Dominica Secvnda Post Pascha Domini.

Dixit ihc̄ discipulis suis. Ego sum pastor bonus &c.

Incip. Ðis Godspell þe nu ʒeræd ƿæs. cƿæþ þ se Hælend cƿæde be him sylfum. *Vide supra, p.* 14.

XX. fol. 96. In Letania Maiore.

Incip. Ðas daʒas synd ʒehatene Letaniæ. þæt synd Gebed daʒas. *Vide supra, pag.* 1.

XXIV. fol. 100. Feria Tertia. De Dominica Oratione.

Incip. Se Hælend Crist syððan he to þysum life com. *Vide supra, pag* 2

XXV. fol. 105. Feria. iv. De Fide Catholica.

Incip. Ælc cristen man sceal æfter rihte cunnan. æʒþer ʒe his Pater nr̄. ʒe hys Credan. *Vide supra, pag.* 2.

XXVI. fol. 110, b. In Ascensione Domini.

Incip. Lucas se Godspellere us manode on þisre pistol-rædinʒe þus cƿeðende. *Vide supra, p.* 3.

XXVII. fol. 115, b. In Die Sancto Pentecosten.

Incip. Fram þam halʒan Easterlican dæʒ synd ʒetealde fiftiʒ daʒa. *Vide supra, pag.* 3.

XXVIII. f. 121. Dominica Secvnda Post Pentecosten.

Homo quidam erat dives et induebatur purpura. et reliqua.

Incip. Se ƿealdenda drihten sæde þis biʒspel hys ʒinʒrum þus cƿeþende. *Vide supra, pag.* 3.

XXIX. fol. 125. Dominica. iii. Post Pentecosten.

Erant appropinquantes ad Ihm̄ publicani et peccatores. et rel.

Incip. Ðæt halʒe Godspel us seʒð þæt Gerefan ⁊ Synfulle menn. *Vide supra, pag.* 4.

 XXX. fol. 129.

XXX. fol. 129. DOMĪC. II. POST PENTECOSTEN.

Homo quidam fecit cœnam magnam & vocavit multos. ET REL̄.

Incip. Se Hælend sæde ðiss bigspell his leorning-cnihtum. ⁊ cwæð. *Vide supra, pag.* 3.

XXXI. fol. 130, b. DOMINICA. IV. POST OCT̄. PENT̄.

Estote ergo misericordes. ET RELIQVA.

Incip. Lucas se Godspellere ðe wæs læce on life. *Vide supra, pag.*

XXXII. fol. 132, b. DOMĪC. V. POST OCT̄. PENTECOST̄.

Cum turbæ irruerent ad Ihm̄. ET RELIQVA.

Incip. On ðære tide Iu hit getimode swa. þa þa se Hælend wæs her on life mid mannum. *V. sup p.*

XXXIII. fol. 134, b. DOMĪC VI. POST OCT̄. PENTEC̄.

Amen dico vobis. quia nisi abundaverit. ET RELIQVA.

Incip. Matheus se Godspellere ðe wæs mid Criste on his life. *Vide supra, pag.*

XXXIV. f. 137. DOMINICA SEPTIMA POST OCTAB̄. PENTEC̄.

Cum multa turba essent cum Ihū nec haberent quod manducarent. ET RL̄.

Incip. Marcus se Godspellere cwæð on þisum dægðerlicum Godspelle *Vide supra, pag.* 5.

XXXV. fol. 138, b. DOMINICA. VIII. POST OCTB PENTEC̄.

Attendite a falsis prophetis. qui veniunt ad vos in vestimentis ovium. ET RL̄.

Incip. Drihten cwæð to his leorning-cnihtum. beheald eow. *Vide supra, pag* 5.

XXXVI. fol. 140, b. DOMINICA. IX. POST OCT̄. PENT̄.

Homo quidam erat dives qui habebat vilicum. ET RELIQVA.

Incip Se Hælend sæde þuss to his halgum Apostolum her on þisum life. *Vide supra, pag.*

XXXVII. fol. 143. IN NATIVITATE SCĪ IOHIS BAPTISTÆ.

Incip. Se Godspellere Lucas awrat on Cristes bec be acennednysse Iohannes þæs Fulluhteres. *Vide supra, pag.* 4.

XXXVIII. fol. 147. III. KL̄. IVLII. PASSIO APOSTOLORVM PETRI ET PAVLI.

Venet Ihs̄ in partes Cæsareæ Philippi. ET RELIQVA.

Incip Matheus se Godspellere awrat on þære Godspellican gesetnysse þus cweþende. *V. s. p.* 4.

XXXIX. fol. 148. DE PASSIONE APOSTOLORVM.

Incip. We willað æfter þisum Godspelle eow gereccan þæra Apostola þrowunga. *V. sup. p.* 4.

XL. fol. 152. II. KL̄. IVLII. NATALE SCĪ PAVLI APOSTOLI.

Incip. Godes gelaðung wurðað þisne dæg þam mæran Apostole Paule to wurðmynte. *V sup p.* 4.

XLI. *Notandum est, inter fol. 155, & fol 156, desiderari fol bina in quibus continebantur Conclusio hujusce Hom & Exordium sequentis cujus Rubrica fuit* DOMĪC. X. POST PENTECOSTEN, *& sic incip* On sumere tide wæs se Hælend farende to Hierlm̄. *& ita in Cod.*

Expl. Þu ælmihtiga Drihten gemiltsa us synfullum. ⁊ urne forðsið swa gefada. þæt se geberum synnum æfter þisum frecenfullan lifernum halgum geferlæhte beon moton. Si ðe lof ⁊ wuldor on ealra worulda woruld. AMEN.

XLII. fol. 160 b. IV. IDVS AVGVSTI. PASSIO SCĪ LAVRENTII MART̄.

Incip. On Decies dagum þæs wel hreowan Caseres. *Vide supra, pag.* 16.

XLIII. fol 165, b. DOMĪC XI.

Dixit Ihc̄ ad quosdam qui in se confidebant tanquam justi, *&c.*

Incip. Drihten sæde ðiss Bigspell be sumum mannum ðe on heom sylfum truwodon. *V sup. p.* 5.

XLIV. f. 169. DOMĪC XII. POST OCT̄. PENT̄.

Incip. Ðæs Hælendes eard wæs on Iudea lande Galileiscre scire. þa þa he her on life wæs. on þære byrig Nazareth. ac he wæs geboren on þære byrig Bethleem. swa swa bec secgað.

Expl. þe þa word gehyrað swa swa his Godspelleras be him sylf um awriton. þ he is Godes suna þe gesceop ealle þing. and us þa alysde. mid his agenum life of deofles anwealde ðæs we him secgað wuldor ⁊ wurþmynt. mid wordum and dædum. AMEN.

XLV. fol 172 DOMĪC. XV. POST OCT̄. PENT̄.

Nemo potest duobus dñis servire ET RELIQVA.

Incip Drihten cw̄ on sumne timan to his leorning cnihtum. Ne mæg nan man. *Vide. sup pag* 6.

XLVI. fol. 174, b. DE ASSVMPTIONE SCǼ MARIÆ. ET ÆPL̄A BEATI IERONIMI.

Incip. Ieronimus se halig Sacerd awrat ænne Pistol be forðsiðe þære eadigan Marian. *V. s. pag.* 21.

XLVII. fol. 176. EODEM DIE. EVANḠ. EIVSDEM DIEI.

Intravit Ihc̄.

Incip Ðis dægðerlice Godspell þ man gewunelice ræt æt þisre halgan mæssan. on þysum healican freols dæge geond ealle Godes Cyrcean. segþ þ ure Hælend becom into sumere caðelican byrig. ⁊ an wif Martha gehaten gelaðode hine to hire gereorde.

Expl. Uton nu geornlice biddan þa eadigan Marian þe nu to dæg wæs ahafen ⁊ geufenod bufan engla ðrymme. þ heo us ðingie to þam ælmihtigan Gode. se þe leofað ⁊ rixað á on ecnysse. AMEN.

XLVIII. fol. 177, b DE SCĀ. VIRGINITATE. VEL DE TRIBVS ORDINIBVS CASTITATIS.

Incip. Ure Hælend Crist cydde þ he lufode þa halgan Clænnysse. (*sc. Epiſt. Ælfrici ad Sigefartham*) *Vide supra, pag.*

Expl.

Expl. Gemysige us se Hælend to his willan a ⁊ gelæde us to ðam ecan life þam is wuldor and wyrðmynt a to worulde. Amen.

XLIX. fol. 179, b. De Sc̄o Bartnolomeo.

Incip. Wyrd writeras secgað þ ðry Leodscypas synd gehatene India. *Vide supra, pag. 17.*

L. fol. 188, b. iv. Kl̄. Septembris. Decollatio S. Iohannis Bapt̄.

Misit Herodes & tenuit Iohannē. & reliqua.

Expl. Marcus se Godspellere awrat on Cristes bec. be þam mæran Fulluhtere Iohanne. *Vide supra, pag. 41.*

LI. fol 193, b. Dominica xvii. Post Pentecosten.

Ibat Ihs̄ in ciuitatem quæ uocatur Naim. Et Reliqua.

Incip. Ure Drihten ferde to sumere byrig. seo ys gehaten Naim. *Vide supra, pag. 6.*

LII. fol. 197. iii. Kl̄. Octb̄. Dedicatio Æcclē S. Michaelis Archḡli.

Incip. Manegum is cuð seo halige stow sc̄e Michaelis on þære dune þe ys gehaten Garganus. *Vide supra, pag 24.*

LIII. fol 199, b. Evvangelium

Accesserunt ad Ihm̄ discipuli eius dicentes. Quis putas maior est in regno celorum. Et Reliqua.

Incip Þis dægðerlice Godspell cyþ. þæt Drihtnes Leorning-cnihtas. *Vide supra, pag.*

LIV. fol. 203. Dominica. xxi. Post Pentecosten.

Loquebatur Ihs̄ cum discipulis suis in parabolis dicens.

Incip. Drihten wæs sprecende on sumere tide to his Apostolum mid bigspellum. *Vide sup. p 6.*

LV. fol 209. b. Kalendarum Novēbris. Natale Omnium Sanctorum.

Incip Halige lareowas ræddon þæt seo geleaffulle gelaþung. *Vide sup. pag. 7.*

LVI. fol. 212, b. Eodem Die Evanglm̄.

Videns turbas Ihs̄. ascendit in montem. Et reliqua.

Incip. Þæt halige Godspell þe nu lytle ær ætforan eow geræd wæs. *Vide supra, pag. 8.*

LVII. fol. 216. viii. Kl̄. Decb̄. Passio S. Clementis Mart̄.

Incip. Men þa leofostan. eower Geleafa byð ðe trumra. *Vide supra, pag 8.*

LVIII. fol. 222. ii Idus Decembris. Passio S. Andree Apostoli.

Ambulans Ihs̄ iuxta mare Galilee. Et Reliqua.

Incip. Crist on sumere tide ferde wið ða Galileiscan sæ. *Vide supra, pag. 9.*

LIX. fol. 226. Item Passio Eiusdem Apostoli.

Incip. Se Apostol Andreas æfter Cristes ðrowunge. *Vide supra, pag 9.*

LX. fol. 229. Dominica. i. In Adventu Domini.

Incip. Þyses dæges wenung and þysre tide mærð spreacað embe Godes tocyme. *Vide sup. pag. 8.*

LXI. fol. 231, b. Domc̄. ii. In Adventu Domini.

Erunt signa in sole et luna et stellis. Et Reliqua.

Incip. Se Godspellere Lucas awrat on þysum dægðerlicum Godspelle. þæt ure Drihten. *Vide supra, pag. 8.*

LXII. fol. 233, b. Fr̄. vi. In. i. Ebdomada Quadragesimae.

Þis Spel gebyrað on Frige-dæg on þære forman Lencten wucan.

Evvangelium.

Erat dies festus Iudæorum. et reliqua.

Incip. Men þa leofostan. us lyst nu eow secgan be þam halgan Godspelle þe ge gehyrdon nu rædan þ ge beon þe geleaffulran þurh þa boclican lare. ⁊ þe anrædran on eowrum Drihtne.

Expl. Se gehæleda man þa syððan þe þone Hælend gespræc. cydde þam Iudeiscum þæt Crist hine gehælde. ⁊ hine mærsode his mihte herigende. þam sy wuldor on ecnysse mid his ælmihtigan fæder. ⁊ þam halgan gaste on anre godcundnysse. Amen.

XIII. fol. 239, b. Fr̄. vi. Emdomada ii.

Þis Spel gebyrað on þone Frige-dæg on þære oþre Lencten wucan.

Evvangelium.

Homo erat pater-familias. qui plantauit uineam. Et reliqua.

Incip. Ure Drihten sæde oft swiðe digle Bigspel. *Vide supra, pag.*

LXIV. fol. 242, b. Fr. vi. In Eb̄d. iii.

Þis Spel sceal on Frige-dæg on þære Lencten wucan.

Evḡ.

Venit Ihc̄ in ciuitatem Samariæ quæ dicitur Sichar.

Incip. Se Godspellere Iohannes sæde on þisum Godspelle. þæt Crist ure Hælende.

LXV. fol. 247. Fr̄. vi. Eb̄d Quarta.

Þis Spel gebyrað on þone feorþan Frige-dæg on Lencten.

Evō.

Erat quidam languens Lazarus. et reliqua.

Incip On þam halgan Godspelle þe ge gebyrdon (nu) rædan. us segð be Lazare ðe seoclæg. *Vide supra, pag.*

Calce mutila est hæc Homilia, quin & deficiunt duæ aliæ Homil. quæ in memorato Indice Codici præmissa una recensentur.

Otho. C. I. *Codex membr. in fol. in quo continentur Tractatus aliquot Saxonici diversis temporibus & per diversorum manus conscripti, & à Bibliopega simul in unū volumen compacti.*

I. fol. 1. *Evangeliorum exemplar nitidum & antiquum, sed (quod dolendum) capite, i. e. ad Com. 6. c. 27.*

Evang. secundum S. Matthæum mutilum: omnia autem reliqua, integrum: cujus ope haudquaquam fuerint adjuti in præstantissima illa Evang. Sax. Editione viri clariss. Franciscus Junius & Thomas Mareschallus.

II. fol. 93. *Inter Evangelia S. Lucæ & Johannis habetur Privilegium Sergii Papæ Saxonicè, concessum Aldhelmo Abbati Meldunensi successoribusq; suis, & per eos venerabili eorum Monasterio de Ea, ut sint ab omni onere (seu vinculo) seculari immunes, nullusque alterius Jurisdictioni subjecti, &c. Quas quidem concessiones confirmasse dicuntur Æthelredus Rex Merciorum, & Ina Rex West-Saxonum. Teste eodem Aldhelmo. Easdem litteras Latine versas ad oram descripsit Joannes Josselinus* ex libro quinto Wilhelmi Malmesburiensis de Pontificibus, cujus exemplar unicum quod unquam viderit, erat in manibus D Joannis Foxi.

III. fol 136 *Dialogorum Gregorii Magni Papæ libri quatuor Saxonicè.*

IV. fol. 273, b *Excerpta quædam Saxon. ex libro Hieronymi de vitis Patrum Ægyptiacorum.*

Incip. Præf. Ƿe ƿyllað nu æreſt ƿritan be ſumum ƿæſtæn ſetlan ſƿa ſƿa IERONIMVS hit of Ebrea on Greca gereorde aƿænde. ⁊ Pelagius ſyððan on ure geðeode þ is on Læden to byrne and to lare þam þe anrædlice deofles coſtnungum and his lotƿrænceum ƿiðſtandan ƿillað. *&c.*

I. SOLITARIVS QVIDAM ERAT IN INFERIORIBVS PARTIBVS ÆGYPTI ET HIC ERAT NOMINATISSIMVS.

Incip. Sum ƿer ƿæs on Egypta lande ſƿyðe namcuþ and hliſful þurh his drohtnunga. ðe he his Drihtne dæghƿamlice to lofe and to ƿuldre adreah on anum ƿeſtene.
Expl. Eala hu micel þing ſe Godes ƿer dyde þæt he ðære ſaule geheold þe heora degna ær þurh deofles lare amyrran ƿolde. FINIT PRIMA SENT. INCIPIT. II.

Fol. 274, b. 2. FRATER QVIDAM IMPVGNABATVR A FORNICATIONE. CONTIGIT EVM VENIRE IN VICVM QVENDAM ÆGYPTI. ET VENIENS FILIAM SACERDOTIS PAOANORVM ADAMAVIT EVM.

Incip. Hit ƿæs geara geþæs ðe Ieronimus aƿrat us to byrne ⁊ to lare. hu ſe ſƿicola feond ſumne munuc mid leðrum luſtum langedrehte.
Expl ⁊ him behet þæt he á mid him ƿunian ƿolde. ða hƿile þe his lif ƿære. and his lare geornlice hlyſtan.

Fol. 275, b. 3. QVI NAVALI PRÆLIO DEMICATVRI SVNT ANTE IN PORTV ET TRANQVILLO MARI INFLECTANT GYBERNACVLA.

Incip. Sagað her on þiſſum bocum hu Malchus ſƿæc ſe Godes munuc. be cƿæð. þa men þa ðe beoð ƿinnende in ſciplicum geƿinne.
Expl. ⁊ þ his ƿiton þ hit ƿeoh iſceord. and hit ƿux ƿeſtene. ⁊ betƿux ƿildeor þ ſio geþungennes ne mæg næfre ƿeſan bemitan.

V. fol. 279, b. *De Wynfritho quodam mortuo, & postea ad vitam reddito.*

Incip. Her ſagað on ðiſſum bocum þ Domne Ƿynfrið ſende his ge, rite æroſt to þiſſum leod hi ſumum Preoſte ſe ƿæs ƿrage forðfered. and gehƿyrfde þa eft to his lichaman. He ſæde þ he bicome to þiſſe þeode. and þ he ſpræce ƿið ðone Preoſt.
Expl. ⁊ him þa ƿæs beboden þ he hƿyrfde to his lichaman in Dægred. ⁊ ær he eode of his lichaman æt þam forman Hancrede.

VI. fol. 282. *Homilia in illud Psalmistæ*, DNE LIBERA ANIMAM MEAM A LABIIS INIQVIS. ET A LINGVA DOLOSA.

Incip. Geheraþ nu men þa leofoſtan. hu ſe Godes lareoƿ ƿæs ſprecende. and he cƿ. Drihten. gefreolſa me fram unnyttu ſpreccum. and fram inƿitfullum tungan.
Expl. Uton healden nu forðan þa ſibbe þe Drihten us ſealde. þonne gehealdað us ſe Drihten Hælend Criſt ſe þe leofað ⁊ rixað a to ƿorulde.

VII fol. 285. *Homilia* DE CREATORE ET CREATVRA *capite mutila, sic autem*

Expl. Uton ƿe forði hogian her on þiſſum life. þ ƿe mid geornfulnyſſe geƿilnian æfre þæs ecean lifes. on ðære ecean bliſſe mid urum Hælende Criſte. ſƿa ſƿa he us behaten hæfð. ſe leofað ⁊ rixað mid his leofan fæder ⁊ þam Halgan Gaſte on anre Godcundnyſſe. ana ſoð Scyppend ealra ðinga. AMEN.

VIII. fol. 287, b. *Homilia* DE SEX ÆTATIBVS HVIVS SECVLI.

Incip. Adam þa leofode on geſƿince nigon hund geara ⁊ þrittig geara. ⁊ he þa forðferde for his forgægednyſſe. ⁊ his ſaƿul ſiðode ſƿiþ to helle. ⁊ eall his ofſpring eall ſƿa ferde. oð þæt Criſt us alyſde of þam cƿeartærne eft.
Expl. On ðam dæge onginð ſeo eahteoðe yld. na on ðiſſum life. ac on ðam ecean life. ⁊ ſeo yld ðurhƿunað ungeendode mid Gode. on þære rixiað þa halgan mid þam Hælende ſylfum on ſaƿle ⁊ on lichoman ſyþþan á to ƿorulde. AMEN.

IX. fol. 289, b. ITEM DE POPVLO ISRAHEL. QVANDO VOLVERIS. (*Hom. calce mutila.*)

Incip. Ƿe habbað nu geſæd ſƿa ƿe ſceortlicoſt mihton on ðam ærran cƿyde. *Vide supra, pag. 39.*

NERO. A. 1. *Codex membr. in Octavo; ut videtur, Ecclesiæ Wigorniensis, variis temporibus partim Saxonice, partim Latine scriptus, in quo continentur*

I. Fol. 1. *Canuti Regis leges Ecclesiasticæ Saxonicè.*

Incip. Ðis is ſe gerædnys þe Cnut Cyninge ealles Engla landes Cininge. ⁊ Dena Cining. mid his ƿitena geþeahte gerædde Gode to lofe and him ſylfum to Cyneſcipe ⁊ to ðearfe. and þ ƿæs on ðære halgan Mide-ƿintre tide on Ƿinceaſtre.
Expl. Ðæt ſe ƿodfreca ƿere ƿulf to ſƿyðe ne ſlite. ne to fela ne abite. of godcundra heorde. and ſe ðe oferhogie þ he Godes bodan hlyſte. hæbbe hem gemæne þ ƿið God ſylfne. (á ſy Godes nama ecelice gebletſod. ⁊ lof him. ⁊ ƿuldor and ƿurþmint ſymble æfre to ƿorulde. AMEN.)

II. fol. 14. *Desideratur Rubrica.* (*Canuti Regis Leges Civiles.*)

Incip. Ðis is ſeo ƿoruldcunde Gerædnys þe ic ƿylle mid minan ƿitenan ræde. þ man healde ofer eall Engla lande.
Expl þ he mæge ƿorðes ⁊ dæde gladlice ærre. þonne byð us eallum Godes milts þe gearſum á ſy Godes nama ecelice gebletſod. and lof him and ƿuldor and ƿyrðmynt ſymle æfre to ƿorulde. God ælmihtig us eallum gemiltſige ſƿa his milta ƿilla ſig. ⁊ gehealde us æfre on ecneſſe. ſi hit ſƿa. AMEN.

III. fol. 41.

III fol. 41. *Eadgari Regis Leges Eccles. & Civil. Saxonicè, aliena manu scriptæ.*

Incip. Ðis is seo gerædnys ðe Eadgar Cyng mid his witena geðeahte. gerædde God to lofe. and him sylfum to Cynescipe. ⁊ eallum his leodscipe to þearfe.

Expl. ⁊ ga seo wægwulle to ealsan punde. ⁊ hig nan man na undeoron ne sylle. (⁊ gif hwa hi ðonne undeoron sylle oððe earunga oððe dearnunga gylde ægðer ðam Cynge LX scyllinga. ge se ðe hy sylle. ge se ðe hy bicge.)

IV. fol. 44. *Capita Legum Regis Ælfredi, (& Inæ) Saxonicè.*

V. fol. 47. *Advotatio de* Rome gescot, *sive de Denario S. Petri solvendo, Saxonicè.*

VI. *Ibid. Officium justi Judicis, Saxonicè.*

Incip. Ælc man þe riht demeð. he hæfð wæga on handa. ⁊ on ægðere sceale he byrð rihtwisnesse. ⁊ mildheortnesse. ærest for ðære rihtwisnesse he gereceð ðæs gyltes bote. ⁊ þonne for ðære mildheortnesse. he gemetegað ðære scylde wite.

Expl. seo ansengnes medsceata on domum is forsæstnesse forlætnes. ⁊ þa þe him God ondrædende riht demeð. him onsoð æt Gode ece endelean.

VII. fol. 49. *Locus ex Bromptoni Historia Jorevalensi de Legibus Ælfredi Regis, Latine, manu J. Josselini.*

VIII. fol. 50. *Leges Ælfredi Regis, Saxonicè.*

Incip. Drihten wæs sprecende ðas word to Moyse ⁊ ðus cwæð.

Deficiente veteri exemplari, illud supplere sua manu usque ad cap 99 tentavit Joannes Josselinus. desiderantur adhuc cætera.

IX. fol. 71. *Constitutiones quædam, Saxonicè, aliena manu.*

1. Be Cyninge.

Incip. Cristenum Cyninge gebyreð on Cristenre ðeode. *Vide p. 45.*

2. fol. 71, b. Be Cynedome.

Incip. Eahta sweras syndan. þe rihtlicne Cynedom trumlice uppegað. *Vide pag. 45.*

3. fol. 72. Be Cynestole.

Incip. Ælc riht Cynestol stent on þrim stapelum. ðe fullice ariht stænt. *Vide supra, pag. 46.*

4. fol. 72, b. Be Eorlum.

Incip. Eorlas ⁊ Heretogan ⁊ þas worold Deman and eac swa Gerefan agan nyd þearfe. *V. s. p. 46.*

5. fol. 73. Be Sacerda.

Incip. Riht is ꝥ Sacerdas on heora Scriftscirum. *Vide supra, pag. 49.*

6. *Ibid.* Be Genadedum Mannum.

Incip. Eallum Cristenum mannum is micel þearf. *Vide supra, pag. 27.*

7. fol. 74. Be Abbodum.

Incip. Riht is ꝥ Abbodas ⁊ huru Abbatissan wære on Mynstrum singallice wunian. *V. sup. pag. 46.*

8. *Ibid.* Be Munecan.

Incip. Riht is ꝥ Munecas dæges ⁊ nihtes inweardre heortan. godes lof lufian. ⁊ georne God herigan. *Vide supra, pag. 46.*

9. *Ibid.* Be Mynecenan.

Incip. Riht is ꝥ Mynecena mynsterlice macian. *Vide supra, pag. 46.*

10. fol. 74, b. Be Preostam. ⁊ Be Nunnan.

Incip. Riht is ꝥ Preostas ⁊ esen wel Nunnan regollice libban. ⁊ clænesse healdan. *V. sup. p. 46.*

11. *Ibid.* Be Læwedum Mannum.

Incip. Riht is ꝥ Gehadode men Læwede wisian. *Vide supra, pag. 47.*

12. fol. 75. Be Wudewan.

Incip. Riht is ꝥ Wudewan annan byssenan georinlice fylgean. *Vide supra, pag. 46.*

13. *Ibid.* Be Cyricean.

Incip. Riht is ꝥ Cristene men Cristendom georne healdan mid rihte. *Vide supra, pag 50.*

14. fol. 76, b. Be Eallum Cristenum Mannum. (*Homilia.*)

Incip. Riht is ꝥ ealle xp̄ene men heora xp̄endom rihtlice healdan. *Vide supra, pag. 50.*

X. fol. 77, b. Be Cristendome. (*videtur esse Sermo Lupi Episcopi.*)

Incip. L̄. Eallum Cristenum mannum is micel þearf ꝥ hi heora Cristendomes gercad witan. ⁊ ꝥ hi heora Cristendom rihtlice healdan. *Vide supra, pag. 27.*

X. fol. 84, b. *Nota (recentiori manu) de sectis hæreticorum ex Augustino, deque, Basilide Hæretico, qui 365 cælos esse dicebat. Lat.*

XI. fol. 85. Be Godcundre Warnunge. (*Homilia.*)

Incip. L̄. Witan swyðan be bocan georne ⁊ gelome. *Vide supra, pag. 50.*

XII. fol. 87, b. Ædelstanes Gerædnes.

Incip. Ic Æþelstan Cyng mid geþeahte Wulfhelmes Arceb̄. ⁊ eac minra oþerra Biscopa. cyþe þam Geresan to gehwylcere byrig. *Vide supra, pag.*

XIII. fol. 88, b. Eadmundes Gerædnes. (quod est tantum Exordium legum Eadmundi.)

Incip. Eadmund Cyning gesomnode micelne sinoð to Lundenbyrig on þa halgan Eastertlicon tid. ægþer ge godcundra hada ge woruldcundra.

XIV. fol. 89. *Fragmentum Legum Eadgari Regis. (capite mutilum.)*

Expl. ⁊ gif hwa hy þonne undeoron sylle. oððe earunga oððe dearnunga. gylde ægþer þam cynge LX. scill. ge se ðe hy sylle. ge se þe hy bicge. *Vide supra, pag. 133.*

XV. fol. 90. *Leges quædam Æthelredi Regis*

In Nomine Dn̄i. Anno Dominicae Incarnationis. mviii.

Incip Ðis is seo Gerædnes þe Engla cyng. ⁊ ægþer ge gehadode ge læwede witan gecuran ⁊ gewrædan. *Vide supra, pag.*

 XVI. fol. 93, b.

XVI. fol. 93, b. BE GRIDE ⁊ BE MVNDE.

Incip. Godes griþ is ealra griða selast to geearnianne. ⁊ geornost to healdanne. ⁊ þær nehst þæs Cynges. Ðon is rihtlic ꝥ Godes cyric griþ binnan wagum. ⁊ Cristenes Cyninges handgriþ stande efen unwemme.
Expl. ⁊ þonne is rihtlic eac. ꝥ ure ælc oðerne healde mid rihte ⁊ ꝥ ælc Cyrice sy æfre on Godes ealmihtiges griðe. ⁊ on ealles Cristenes folces. forþam ælc Cyric-griþ is Cristenes agen griþ. and ælc Cristen man ah micle þearfe. ꝥ he on ðam griðe mycle mæþe wite. Am̄.

XVII. fol. 96, b. BE CYRIC GRIDE. (*Anno dni. 1014. uti notatur manu J. Josselini.*)

Incip. IN NOMINE DNI. Ðis is an ðæra Gerædnessa þe Engla cyng gedihte mid his witena geðehte. Ðæt is ærest ꝥ he wile ꝥ ealle Godes Cyrican beon fulles griðes wyrðe.

Calce mutila est hæc Constitutio, sed eandem habes integram pag.

15. ITEM DE EPISCOPIS. (*nempe Constitutiones de alio exemplari scriptæ, nunc cum iis quæ præcedunt compactæ.*)

Incip. Biscopum gebyrað ealdlice witan. ⁊ wisdom and wærscipe on wordum and weorcum. *V. s. p.*

16 fol. 100, b. ITEM.

Incip. Biscopas sceolan bocum ⁊ gebedum fylgean. *Vide supra, pag. 46.*

XVIII fol 101. *De Clericorum vestitu, &c. ex Carthaginensis Concil. Canon. descriptum.*

17. fol. 102. INCIPIT DE SINODO.

Deus in adiutorium meum, &c.

Incip. Biscopum gebyreð on Sinoðe ærost ðinga. *Vide supra, pag. 46.*

18. fol. 103, b. *Desid. Rubrica.* (BE BISCOPUM.)

Incip. Biscopas sceoldan simle Godes riht bodian ⁊ unriht forbeodan. *Vide supra, pag.*

19. fol. 105. BE SACERDAN.

Incip. Sacerd sceal on his scrifte scire wislice and wærlice lædan ⁊ læran. *Vide supra, pag. 46.*

20. fol. 106, b. BE ABBODUM.

Incip. Riht is ꝥ Abbodas ⁊ huru Abbatissan fæste on mynstrum. (*Eadem cum aliis in hoc Cod. M.*)

21. *Ibid.* BE MUNECUM.

Incip. Riht is ꝥ Munecas dæges ⁊ nihtes inweardre heortan. (Vid. Cod. MS p. 74.)

22. fol. 108. BE GEREFAN.

Incip. Riht is ꝥ Gerefan geornlice tilian. *Vide supra, pag. 46.*

XIX. fol. 108, b. *Termini Paschales. ab anno* 1100, *ad an.* 1115.

XX. fol. 109. *Benedictio Cerevisiæ Latinè.*

XXI. *Ibid. Allegoria de Nabugodonosore, Babylonia & Hierosolymis. Latinè.*

XXII. fol. 110. *Ratio divinorum Officiorum, à die Septuagesimæ usque ad diem Paschalis, Latinè.*

23. fol. 112. BE ÐEODWITAN.

Incip Cyningan ⁊ Biscopan. Eorlan ⁊ Heretogan Gerefan and Deman. Larwitan and Lahwitan. *Vide supra, pag. 46.*

XXIII. fol. 113. SERMO LUPI AD ANGLOS. QUANDO DANI MAXIME PERSECUTI SUNT EOS. QUOD FUIT ANNO MLO. XIV. AB INCARNATIONE DNI NRI IHU XPI.

Incip Leofan men. gecnawað ꝥ soð is ðeos worold is on ofste. and hit nealæcð ðam ende. *Vide supra, pag. 24.*

XXIV. fol. 118. *Hymnus de S. Dunstano, Lat. manu J. Josselini.*

XXV. fol 118, b. HER IS GYT RIHTLIC WARNUNG ⁊ SODLIC MYNGUNG. ÐEODE TO ÐEARFE. GYME SE ÐE WILLE.

Lupo Episcopo, me Judice, auctore.

Incip Leofan men. Utan understandan eal swa us ðearf is. *Vide supra, pag. 29.*

XXVI. fol 119, b. BE ANGOL WITENA GEREDNESSE. (*sc Constitutio Æthelredi Regis, circa A. D.* 1008)

Incip Ðis is seo Gerædnes þe Engla Cyng. ⁊ ægðer ge Gehadode ge Læwede witan gecuran ⁊ geræddan. Ðæt is þonne ærest ꝥ we ealle fram synnan georne gecyrran.
Expl. forþam þurh ꝥ bið sceal on earde godian to ahte þe man unriht alecge ⁊ rihtwisnesse lufige for Gode and worolde. AMEN.

XXVII. fol. 122. *Adnotatio de Dei dilectione, Saxon.*

24. fol. 123. BE HEFENLICUM CYNINGE.

Incip. An Is ece God wealden and wyrhta ealra gesceafta. *Vide supra, pag.*

25. *Ibid* BE EORDLICUM CYNINGE.

Incip. Cristenum Cyninge gebyreð swiðe rihte ꝥ he Cristen folc rihtlice healde. *Vide supra, pag.*

XXVIII. fol 123, b. *Tabula Paschalis cum Die Pascha & Luna ipsius diei, ab anno* 1100, *usque ad ann.* 1156.

XXIX. fol. 124, b. *Septem Sacramenta, cum decem Præceptis, ubi secundum omittitur, Lat.*

XXX. *Ibid. Significatio sufflationis, Crucis, Unctionis, &c. in Baptismo, Lat.*

XXXI. *Ibid. Exordia quorundam Hymnorum (ut videtur) Lat.*

Incip. Caritate perfecta benedicat nos Trinitas sca̅. ITEM. Nos precibus matris saluet sapientia patris.

XXXII. f. 126, b. DE VENERATIONE. (*Homilia.*)

Incip Bonus itaq; pastor super gregem xpi̅ sollicitus esse debet. ne inimicus c...sto. ne potentioris cupiditas uitam pauperum inquinet.
Expl. & xxx. milia de populo interfecti sunt. & arca testamenti capta est & ipse retrocadens fractis ceruicibus mortuus est.

XXXIII. fol. 129. VERBA EZECHIELIS PROPHETE. DE PASTORIBUS NON RECTE AGENTIBUS.

Incip. Dn̄s igitur per Ezechielem prophetam terribiliter loquitur dicens

Expl.

Expl. Gregoriuſ itaque dicit. Cum enim malorum peruerſitaſ creſcit. non ſolum frangi prædicatio non debet. ſed etiam augeri.

XXXIV. fol 130. DE PASTORE ET PRÆDICATORE.

Incip O Paſtor et Prædicator. ſuper montem excelſum aſcende tu qui Euangelizas Sion.
Expl. Euge ſerue bone et fidelis. quia ſuper pauca fuiſti fidelis. ſuper multa te conſtituam intra in gaudium domini tui.

XXXV. fol. 131. DE CLERICIS SIVE ECCLESIASTICIS GRADIBUS.

Incip. Cleroſ Græce. Sorſ Latine Inde dicuntur Clerici. quia de ſorte ſunt Domini.

XXXVI. fol. 131,b INCIPIT DE CANONIBUS.

Canoneſ dicimuſ Regulaſ quaſ ſci Patreſ conſtituerunt. in quibuſ ſcriptum eſt quomodo Canonici id ſunt Regulareſ Clerici uiuere debent.

Ibid. *Iterum ex Auguſtino.*

(*In Margine*) INCIPIUNT EXCERPTIONES DOMNI ECGBERNTI ARCHIEPI EBURACE CIVITATIS DE SACERDOTALI IURE. *Latine.*

TIBERIUS. B 5. *Codex membr. in Quarto ampliori, ex diverſis ſimul compactis conſarcinatus, partim Latine & partim Saxonicè Scriptus, in quo continetur*

I. fol 1. *Circuli duo curſum exhibentes Solis & Lunæ.*

II. fol 1,b. REGULARES FERIARUM SECUNDUM ROMANOS.

III. *Ibid.* REGULARES LUNARES.

IV. *Ibid.* EPACTE.

V. *Ibid.* DE SINGULIS MENSIBUS.

VI fol. 2. *Kalendarium in quo ſinguli dies verſibus Hexametris exprimuntur: ad ſummam paginam ſingulis menſibus habentur Imagines varias anni tempeſtates repræſentantes, ad imam quoque pag. Icones ſignorum Zodiaci.*

VII fol 8 *Tabulæ Lunares, una cum multis aliis ad computum Eccleſiaſticum ſpectantibus, ex Beda deſumptis: inter quæ, nempe fol. 15. exſtat Tabula exhibens Annum Dom. Indictionem, Epactum, Concurrentem, Cyclos, Diem 14 Lunæ, Diem Paſchæ, & Lunam ipſam ab An. Dom. 96, uſque ad an. dom. 1006, incluſive.*

VIII. fol. 18, b. INCIPIUNT NOMINA PONTIFICUM ROMANE URBIS PER ORDINEM. *quorum primus S Petrus, ultimus Adrianus qui erat Papa 111.*

IX. *Ibid.* INCIPIUNT PER ORDINEM NOMINA EPORUM HIEROSOLIME CIVITATIS.

1. Juſtus - - - - - - - - - - - - 77. Titus.

X. fol. 19. INCIPIUNT IMPERATORUM ROMANE URBIS.

1. primus omnium Julius Cæſar qui & Gaius - - } - - - { 54. Eraclius, & poſt eum Odda.

XI. fol. 19, b. INCIPIUNT NOMINA EPORUM HIEROSOLIMÆ URBIS. (i. e. Pontif. vet. Teſtamenti, poſt Captivitatem.)

1. Primus Ihs filius Joſedech, - - - - 36. Ariſtobulus.

XII. *Ibid.* DEINDE SURREXERUNT POST XPI ASCENSIONEM PONTIFICES NOVI TESTAMENTI.

1. Jacobus frater Domini. - - - 56. Cyrillus Martyr.

XIII. *Ib.* NOMINA EPORUM ALAXANDRIE URBIS.

1. Petrus Apoſtolus. - - - - - - - - - 28. Philippus.

XIV. *Ibid.* NOMINA PONTIFCUM ANTIOCNENE URBIS.

1. Petrus Apoſtolus. - - - - - 27. Yſidorus Martyr.

XV. fol. 20. NOMINA ARCHIEPORUM DOROBERNENSIS ÆCCLESIÆ.

1. Augurtinur. - - - - - - - - - - - - 24. Sygeric.

XVI. *Ibid.* NOMINA EPORUM HROFENSIS ÆCCLESIE.

1. Paulinur. - - - - - - - - - - - - - - 14. Ælfstan.

XVII. *Ibid.* NOMINA EPORUM ORIENTALIUM SAXONUM.

1. Mellitur. - - - - - - - - - - - - - - 18. Ælfstan.

XVIII. *Ibid* NOMINA EPORUM AUSTRALIUM SAXONUM.

1. Pilfrith. - - - - - - - - - - - - - 16. Ordbyrht.

XIX. *Ibid.* NOMINA EPORUM OCCIDENTALIUM SAXONUM.

1. Birinur. - - - - - - - - - - 4. Hædde. deinde in duas Parochias diviſa eſt, altera Wentanæ Eccleſiæ, altera Sciteburnenſis æccleſiæ, ubi habentur nomina Epiſc. Wintonenſium - - 26. Ælfheah.

XX. fol. 20, b. NOMINA EPORUM SCIREBURNENSIS ÆCCLESIÆ.

1. Eldhelm. - - - - - - - - - - - - 19. Æthelsige.

XXI. *Ibid.* NOMINA EPORUM WILTUNENSIS (*Eccleſiæ.*)

1. Æthelstan. - - - - - - - - - - - - - 7. Sigericur.

XXII. *Ibid* NOMINA (*Epiſcoporum*) WILNENSIS ÆCCLESIÆ.

1. Anhelm. - - - - - - - - - - - - - - - 7. Sigegar.

XXIII. *Ibid.* NOMINA EPORUM CRIDIENSIS ÆCCLESIÆ.

1. Eadulf. - - - - - - - - - - - - - - - - 6. Alfwold.

XXIV. *Ibid.* NOMINA EPORUM WICCIORUM ÆCCLESIÆ.

1. Sexpulf. - - - - - - - - - - - - - - - 9. Heathered.

XXV. *Ibid.* NOMINA EPORUM PROVINCIE MERCIORUM.

1. Duma. - - - - - - - 8. Seaxpulf. (poſtea in duas diviſa eſt parochias, quæ nactæ ſunt, poſt varios caſus, Epiſcopos 1. Tonhthelmum & Puttam, quorum ſucceſſores fuerunt, illi - - - 17. Kynefyrth; huic - - - 15. Eadpulf.

 XXVI. *Ibid.*

XXVI. *Ibid.* NOMINA EPORUM LINDISFARORUM.

1. Eadheah - - - - - - - - - - - - - 12. Æꝺꝼcuuʒ.

XXVII. *Ibid.* NOMINA EPORUM ORIENTALIUM SAXONUM.

1. Felix. - - - - - - - - - - 4. Biꝼı. (postea in 2 Parochias dividitur, quarum una habuit Episc. 1. Eaꝺꝺpıne. 22. Theoꝺꝛeꝺ.

XXVIII. fol. 21. NOMINA EPORUM GENTIS NORTHANHYMBRORUM.

1. Paulınuꝼ. - - - - - - - - - - - - - - - - 4. Iuꝺa.

XXIX. *Ibid.* NOMINA EPRUM EBORACENSIS ÆCCLESIÆ.

1. ƿılꝼꝛıð. - - - - - - - - - - - - - - - 6. ƿımunꝺ.

XXX. *Ibid.* NOMINA EPORUM HAUSTALDENSIB ÆCCLESIÆ.

1. Acca. - - - - - - - - - - - - - - - - 7. Fanbeꝛht.

XXXI. *Ibid.* NOMINA EPORUM LINDISFARORUM.

1. Aiꝺan. - - - - - - - - - - - - - - - 10. Ecbeꝛht.

XXXII. *Ibid.* NOMINA EPORUM ÆCCLESIÆ QUÆ DICITUR CASA CANDIONA.

1. ƿeꝛðelm. - - - - - - - - - - - - - - 5. Eaꝺꝼulꝼ.

XXXIII. *Ibid.* *Nomina Regum West-Saxonum.*

1. Ceꝛꝺıc. - - - - - - - - - - - - - 31. Æðelꝛeꝺ.

XXXIV. fol. 21, b. HAEC SUNT GENEALOGIE PER PARTES BRITANNIAE REGUM REGNANTIUM PER DIVERSA LOCA NORDANNYMBRORUM. *&c.* (Saxonicè.)

XXXV. *Ibid.* ITEM NORDAN HYMBRORUM. (Saxonicè.)

XXXVI. *Ibid.* ITEM MERCIORUM. (Saxonicè.)

XXXVII. fol. 22. HÆC SUNT GENEALOGIÆ REGUM OCCIDENTALIUM SAXONUM. (Saxonicè.)

XXXVIII. fol. 22, b. *Catalogus (ut videtur) Episcoporum Ravennensium.*

XXXIX. *Ibid De adventu Sigerici Arch. Cantuar. ad Romam, & quot Eccles. 2 dierum spatio visitavit.*

XL. *Ibid.* ISTE SUNT SUBMANSIONES DE ROMA USQUE AD MARE. 1. Urbſ Roma - - 80 Sumeran.

XLI. fol. 23. INCIPIUNT PAUCA DE TEMPORIBUS BEDAE PRESBITERI. (h e. Excerpta Saxonicè, ex ejus libro *de Temporibus, de Æquinoctio vernali, &c. Vid. eadem supra. pag.*

Incip. Ic ƿolꝺe eac ʒyꝼ ıc ꝺoꝛꝼte pluccıan ſum ʒeꝺꝛaꝺe anꝺʒyt oꝼ ðæꝛe bec ðe Beꝺa ꝼe ꝼnoteꝛ laꝛeoꝛ ʒeꝼette.

Expl. Sy ꝥeoꝼ ʒeꝼetnyꝼ ꝥuꝼ heꝛ ʒeenꝺoꝺ. Goꝺ helpe mınum hanꝺum.

XLII. fol 29. *Tabula Geographica totius Orbis, in qua, nihil non litteris majasculis descriptum est.*

XLIII. *Planisphærium, in quo Signa & Constellationes cœlestes delineationibus antiquis & non inelegantibus repræsentantur.*

XLIV. fol. 32. *Tractatus de duodecim Signis Zodiaci, de Circulo Zod. de Arcturo & Boote, de Orione, de Pleiadibus deque claris Stellis sub Signo Geminorum positis Latine, cui præmissa est Oratio ad S. Trinitatem.*

Fol. 34, b. *Sydera & Constellationes Cœlestes elegantissime Iconibus repræsentatæ, explicationibus prosaicis ex Hygine desumptis, Metricis autem ex Arati Phænom. libro à M T Cicerone Adolescente in Lat. Ling translato, cujus versus primus.* A quibus hinc subter possis cognoscere sustum.

XLV. fol. 51, b. DE CONCORDIA SOLARIS ET LUNARIS motus.

XLVI. *Ibid.* DE CONCORDIA MARIS ET LUNAE.

XLVII. *Ibid.* DE PRÆSAGIIS TEMPESTATUM (viz.) PRESAGIA *ex Sole, Luna, Stellis, nubibus, Ignibus, Aquis, meatibus & arboribus, avibus, pecoribus, vermibus & herbis, & cibis.*

XLVIII. fol 53. AMBROSII MACROBII THEODOSII (*sc. ex eo locus*) DE MENSURA ET MAGNITUDINE TERRÆ ET CIRCULI PER QUEM SOLIS ITER EST.

Fol. 53, b. ITEM EIUSDEM DE MENSURA ET MAGNITUDINE SOLIS.

XLIX. fol. 54. FELICIS CAPELLÆ (locus) DE MENSURA LUNÆ, (cum aliis Astronomicis.)

L. fol. 56. DE MUNDANO ANNO. —TULLII CICERONIS SOMNIUM SCIPIONIS DICTANTIS. ET MACROBII EXPONENTIS. AC SENECE PHILOSOPHORUM AUTORITAS.

LI. fol. 59. Incipit liber Pergesiſ. id est de situ terrae Prisciani Grammatici urbiſ Romae Caesariensiſ Doctoriſ. quem de priscorum dictiſ excerpsit Ormistarum. sed et huic operi de tribuſ partibuſ. uidelicet Asia. Africa Europa. mappam depinxerat aptam. 10 quis oationum. promontoriorum. fluminum. insularumque situſ atque monstrorum formatur honeste.

Huic Periegesi, quam ex Græcis Dionysii Afri Latine reddidit Priscianus, præmittitur Tabula Geographica trium partium mundi.

LII. fol. 74. *Narrationes quorundam miraculorum S. Nicolai, versibus Lat. nota vero, quod statim post fol. 74. foliis transpositis, recurrendum est ad fol. 57.*

LIII. fol. 75. *Sodalitium Nobilium cum suæ conditionis Laicis Cantabrigiæ institutum, in quo, sodales tactis S Reliquiis, jurabant se sibi invicem fideles fore in omnibus rebus, cum quæ ad Deum, tam quæ ad mundum spectant, &c. Saxonicè.*

LIV. *Ejusdem folii facie secunda, (quod quidem fol. olim ad Evangeliorum quendam pertinebat librum) habetur Notificatio Saxonicè de dimidia virgata terræ in Pottune, quam Ælfhelmus Aurifabro suo vendidit, Ælfhelmo domino suo, cum multis aliis adtestantibus.*

LV. fol. 76. *Fol. aliud, ex quodam Evangeliorum Cod avulsum, in quo scripta est Manumissio Ælfnothi Sacristæ* [cyꝛıcƿeaꝛꝺ] *in Exonia, per Eadwigam Regem.*

LV. *Ibid. Eadem pagina habentur Statuta cujusdam Sodalitii Exonia facti, vetusta admodum manu scriptum,*

stum, quod Sodales in mutuis officiis, tum quæ hanc vitam, tum quæ futuram spectant, se sibi obligabant. Quæ quidem habentur impressa à D Georgio Hickesio, in Dissertatione suæ Epist. pag. 21.

LVI. fol. 76, b. *Contractum Emptionis Wulfgythi ad Hunnsladum, Testibus Ælfrico Æthelstani filio, cum multis aliis, Saxonice.*

LVII. *Ibid. Fragmentum folii cujusdem Evangeliorum libri Latine, litteris antiquioribus scripti, in quo post Evang. D Joannis, memorantur Saxonicè, Progenies Duddæ, Bradæ & Bukæ quæ habitabant in Hatkfelda, &c.*

LVIII. fol. 78, b. *Descriptio Topographica al quot Regionum, &c. in Oriente, Latinè & Saxonicè, quæ multa de monstris, &c. continet, haud dissimilibus, iis quæ memorantur apud Solinum, Ctesiam, & in interpolatis exemplaribus Itinerum I. de Maundeville, &c.*

Incip. Lat. Colonia est initium ab Antimolima. quia habet stadia numero quingenta que faciunt leuuas trecenta sexaginta octo.

Incip. Sax. Seo Landbuend on fruman fram Antimolime þam landum. Ðær landes is on rime þæs læssan lastan mil getæles þe Leuua hatte ðreo hund 7 eahta 7 syxtig.

Imperfectus videtur hic Tractatus Topographicus, fabulis plenus, qui in posteriori ejus quæ restat parte, agit de Mambre libris Magicos fratris sui Jamnis aperiente, ac ab Inferis Idolum fratris sui per Necromantiam educente.

LXI. fol 88. Hec est Annotatio ecclesiarum dotalium Æcclesie de Bello. à Waltero Abbate facta primo anno regni regis Henrici iunioris.

LX. fol. 91. *Mundi varii status Latinè ex S Scripturis, una cum libro Joachimi super Prophetas, & accurata Notitia Episcopatuum totius orbis, & provinciarum: de quibus consulas catalogum doctissimi viri D. Tho. Smithi. Notandum vero est, quod tractatus hic multo recentior est superioribus.*

VITELLIVS. C. III. *Codex membr. in fol. min. ex tribus simul compactis constans, ut infra videre est.*

I. fol. 4. *Chronologia ab Adamo usque ad Christum natum, circulis genealogicis comprehensa, & adnotatiunculis historicis illustrata, ante quadringentos annos. Latine.*

II. fol. 9, b. *Hoc est, pag. ult superioris opusculi, habentur Rubricæ libri Macri de virtutibus herbarum, cum nominibus quarundam ex iis, Saxonicè.*

III. fol 19. HERBARIVM APVLEI PLATONICI. QVOD ACCEPIT AB ESCOLAPIO ET A CHIRONE CENTAVRO MAGISTRO ACHILLIS. *cui præmissa sunt Capitula Latinè & Saxonicè, cum hoc Titulo* INCIPIVNT CAPITVLA LIBRI MEDICINALIS, *cum remediis* AD VERTIGINEM & AD PECTORIS DOLOREM *Saxonicè scriptis. Liber est omnino similis ei in Bibliotheca Bodl. (de quo supra pluribus egi) sed ob imagines Æsculapii, Platonis, Chironis, &c. & omnium Herbarum, de quarum virtutibus tractatur, quæ in eo codice desiderantur, multo ornatior & pretiosior.*

IV. fol. 75. *Medicina ex quadrupedibus Saxonice; sive tractatus Idpartu cuidam Regi Ægyptiaco adscriptus, cum figuris, quæ cum (illis in Apulei Herbario) ad elegantissimum ac antiquissimum exemplar videntur delineatæ & depictæ.*

V. fol 83. *Remedia & Incantamenta quædam contra dolores quosdam corporis, Latinè, una cum*

VI. fol 84. *Tractat de Urinis, Lat. Quæ ad eadem libri Saxonici sunt. manibus recentioribus exarantur.*

VII. fol. 86 *Aurelii Ambrosii Macrobii Theodosii Saturnaliorum liber primus, & pars secundi, eleganter (in Gallia ut videtur) octingentis abhinc circiter annis exaratus.*

VIII. fol. 138. *Præscriptiones quædam D. Will. Paddæi & Guil. Harvæi, clariss. Medicorum pro D. Rob. Cottono.*

TIBERIVS B. XI. *Codex membr. in quarto grandiori, in quo continetur capita pene 49 libri Gregorii Magni Papæ de Cura pastorali Saxonicè versi per Ælfredum Regem hujus MS. fol 3. dicitur esse liber quondam Plegmundi Archiepiscopi Cant. qui floruit anno 889. sub ipso Alfredo. Hæc autem notula, sc.* ✠ Plegmunde Arcebiscop. is agifen his boc. and Swiðulfe Bisc. 7 Werferðe Bisc. *quam videre est fol. 1. facit quo minus id credam. Nam si antea inclytissimus Rex Plegmundo exemplar versionis suæ donaverat, quid opus illi fuerit alterius? Quin & in præfatione, lacunula cernitur alterius cujusdam nomine implenda,* ÆLFRED kyning hateþ gretan —— his wordum. luflice and freondlice. *Quod si Ælfredus hunc ipsum Plegmundo destinarat codicem, non dubito quin jussisset ut nomen ejus in præfatione scriberetur perinde ac in Werferthi, Heastani & Wulfsigi libris. Quod autem ad scriptionem & antiquitatem hujus MS. attinet; utraque præfatio, sicut in Cod. Werferthiano. ab aliena manu scripta, Codici præmittitur. Codex ipse, manu largiori, laxiori, elegantiori, & seculo Ælfrediano plane convenienti, exaratur, in usum forte cujusdam Magnatis, seu Regiæ stirpis Principis.*

OTHO. B. II *Cod. memb. in fol. min. in quo continetur Liber Pastoralis Gregorii Papæ, Saxonicè conversus per Ælfredum Regem.*

In Præfatione, nuncupavit Rex suum librum Hehstano *Epis. Londoniensi, ad cujus Codicis fidem, hoc exemplar forte descriptum est ante Conquisitionem Angliæ. Olim fuit peculium Joannis Rogerii, qui eum, ut videtur, dono dedit Gulielmo Bowyero. Dein pervenit in manus Henrici Elsinge, qui eum dedit, D. R. Cottono, 6. die Octobris 1597. Olim caruit duobus foliis integris, quorum alterum manu recentiori restituitur.*

OTHO. A. 6 *Codex membr. in Octavo grandiori, ex duobus simul compactis, confectum, in quo continetur*

I. fol. 1. *Boetius de Consolatione Philosophiæ, Saxonicè per Ælfredum Regem versus; quo vivente, aut saltem paullo post obitum ejus, hunc cod. scriptum credo. Ex hoc Cod. Variantes à Cod. Bodleiano, lectiones collegit Franc. Junius, & Oxoniæ ann. 1698. suis sumptibus elegantissime meliori papyro, typis edidit D. Christophorus Rawlinsonus Collegii Reginæ, non ita pridem Superioris Ordinis Commensalis.*

CLAVDIVS. D. III. *Cod. membr. in fol. circa temp. Hen. secundi eleganter scriptus in quo continetur.*

I. *Fragmentum Martyrologii Lat.*

II. *Rhythmi aliquot Gallicè seu Gallo-Normannici Fratris Symonis, ad J Christum, pro salute Conventus de Wintoni, & Convent. de Waverle, & Priorissæ ejusdem.*

III. *Inventarium bonorum existent in officio Refectorii per decessum D. Aliciæ Prestun. A. D. 1420. Oct. 16.*

IV. *Præcepta quædam Gallicè, ad Kalendarium rectè intelligendum; forte in usum Monacharum de Wintencia.*

V. *Martyrologium Bedæ Ven. mutilum, & in quibusdam interpolatum: speciatim ad IV. Kal. Jan. ubi dicitur Doroberniæ:* Natale beati Thomæ Archiepi & Martiris, qui in ecclesia S. Salvatoris gladiis impiorum interemptus est.

VI. Regula Sanctimonialium eximii Patris beatissimi Benedicti Abbatis, Latinè & Saxonicè. i. e. *post singula capita Lat. sequitur versio Saxonica, litteris Normanno Saxonicis; præmisso Prologo Latinè.*

VII. *Kalendarium, in quo inseruntur Nomina Benefactorum, Professorum, Fratrum Sororumque Ecclesiæ de Wintencia in agro Somersetensi.*

Titus. A IV. *Codex membr. in Octavo circa Conquisitionem Angliæ pulchrè scriptus, in quo continetur*

I. Regula Monachorum eximii Patris Beatissimi Benedicti Abbatis, *Latinè & Saxonicè,* h. e. *post singula capita, sicut in superiori Cod. occurrit versio Saxonica. Præmisso (post Capitula lib.) Prologo Latinè & Saxonicè. Versionem Sax. descripsit cl. Junius, ut supra patet, pag.* 91.

II. Capitula numero LXXII. quæ Abbates & Monachi in communi consilio, à Regularibus inviolabiliter conservari decreverunt, in domo Palatii Aquisgrani. 6. Id. Julii, A. D. 917. imperii vero gloriosissimi Lodouuici quarto.

III. Memoriale Qualiter In Monasterio Conversare Debemus. Latinè.

IV. Ludovvicus Imperator De Festivitatibus Anni.

V. *Quomodo à Monachis dies Quadragesimales sunt observandæ, Latinè. manu recentiore.*

VI. *Ejusdem tractatus versio Gallica sive Normanno-Gallica eadem manu.*

Hic codex quondam fuit peculium Tho. Alleni Oxoniensis, quod cum multis aliis melioris notæ Codd. MSS. *D. Rob. Cotton. dono dedit.*

Vitellius. A. XV. *Cod. membran. ex diversis simul compactis constans, in quo continetur*

I. *Nota de numero Parochiarum, villarum, feodorum & Militum in Anglia, & de expugnatione Caleti per Edwardum III.*

II. fol. 1. *Flores ex libro Soliloquiorum D. Augustini Hipponens. Episc. Selecti & Saxonicè versi per Ælfredum Regem. Tractatus iste quondam fuit Ecclesiæ B. Mariæ de Suwika, ut patet ex fol. 2. litteris Normanno-Saxonicis, post Conquæstum scriptas.*

III. fol. 57. *Pseudo-Evangelium Nicodemi, capite mutilum; cujus exemplaris variantes Lectiones apographo suo ex Cod. Cantabrigiensi descripto, attexuit cl. Junius, ut videre est, pag. 96.*

IV. fol. 83, b. Her kið. hu Saturnus and Saloman fettode ymbe heora wisdom.

Incip. Ða cwæþ Saturnus to Salomane. Saga me hwær God sete þa he gesophte heofonas ⁊ eorðan. Ic ðe secge he sætt ofer winda feþerum.
Expl. On xii. monðum þu sealt syllan þinon þeowan men. vii hund hlafa. ⁊. xx. hlafa. buton morgemetten. ⁊ non-mettum.

V. fol. 90, b. *Fragmentum de SS. Jesu Christi martyribus, Saxonicè litteris Normanno-Saxonicis descriptum, æquè ac Pseudo-Evang. Nicodemi, & Dialogi inter Saturnum & Salomonem.*

VI. fol. 92. *Legenda de S. Christophoro Martyre capite mutila, sic autem*

Expl. Ðyses eac bæd se halga Cristoforus on þære nihstan tide. ær he his gaste on-sende. and cwæð. Drihten min God. syle gode mede þam þe mine þrowunga awrite. and þa ecean edlean þam þe hie mid tearum rede.

VII. fol. 98, b. *Descriptio fabulosa Orientis, & monstrorum quæ ibi nascuntur, cum figuris male delineatis calce mutila, haud diversa ab illa (Latinis exceptis quæ in hoc cod. desunt) quam exhibet Cod. qui inscribitur Tib. B 5. in fol 78. b.*

Incip. Seo Landbuend on fruman from Antimolime þæm lande.

VIII. Her Is Seo Gesecenis Alexandres epistoles þæs miclan Kyninges. ⁊ ðæs mæran Macedoniscan. þone he wrat ⁊ sende to Aristotile his Magistre be gesetenisse Indie þære miclan ðeode. ⁊ be þære widgalnisse his siþfato and his fora. þe he geond middan geard ferde.

Incip. Cwæþ he þus sona ærest in fruman ðæs epistoles. Simle ic beo gemindig.
Expl. ⁊ min weorðmynd maran wæron. þonne ealra oþra kyninga þe in middan gearde æfre wæron. Finit.

Hæc fabulosa Alexandri ad Aristotelem de situ Indiæ, &c. Epistola, Latinè primitus, uti credo, fuit conscripta, deinde in linguam Saxonicam versa, paucis quibusdam, ad calcem, prætermissis. Hoc autem exemplar cum 3 superioribus, veteri manu scriptum, fuit peculium doctiss. viri Laurentii Nowelli. a. d. 1563.

IX. fol. 130. *Tractatus nobilissimus Poeticè scriptus. Præfationis hoc est initium,*

Hwæt we garde na. in gear dagum. þeod cyninga þrym gefrunon hu ða Æþelingas ellen fremedon. Oft Scild Scefing sceaþena ðreatum monegum mægðum meodo setla ofteah egsode eorl syððan ærest wearð feasceaft funden. he þæs frofre gebad weox under wolcnum weorðmyndum þah. oð þ him æghwylc þara ymb sittendra ofer hron rade hyran scolde gomban gyldan þ wæs god Cyning. ðæm eafera wæs æfter cenned geong in geardum þone God sende folce to frofre. fyren ðearfe on geat þ hie ær drugon aldor - - - ase. lange hwile him þæs lif frea wuldres wealdend worold are forgeaf. Beowulf wæs breme Blæd wide sprang Scyldes eafera scede landum in.

Initium autem primi Capitis sic se habet,

Ða wæs on burgum Beowulf Scyldinga leof leod Cyning longe ðrage folcum gefræge fæder ellor hwearf aldor of earde oþ þ him eft on woc heah healf Dene heold þen ðen lifde gamol ⁊ guðreouw glæde Scyldingas ðæm feoren bearn forð gerimed in worold wocun weoroda ræswa Heorogar. and Hroðgar ⁊ Halgatil hyrde ic þ helan cwen. heaðo Scilfingas healf gebedda þa wæs Hroðgare here sped gyfen wiges weorðmynd þ him his wine magas georne hyrdon oðð þ seo geogoð geweox mago driht micel him on mod bearn þ heal sceed hatan wolde. medo ærn micel men gewyrcean þone yldo bearn æfre gefrunon. ⁊ þær on innan eall gedæ-
lan

lan geongum ⁊ ealdum swýle him God sealde buton folc scare ⁊ seorum gumena.

In hoc libro, qui Poeseos Anglo-Saxonicæ egregium est exemplum, descripta videntur bella quæ Beowulfus quidam Danus, ex Regio Scyldingorum stirpe Ortus, gessit contra Sueciæ Regulos.

X. fol. 199. *Fragmentum Poeticum Hist. Juditha & Holofernis, Saxonice ante Conquæst. scriptum. Quod descripsit cl. Junius, è cujus Apographo illud typis edidit Edwardus Thwaitesius, in libro suo supra laudato.*

OTHO. B. XI. *Codex membr. in fol. min. ex duobus simul compactis constans, in quo continetur,*

I. Pag. 1. *Beda Ven. Historia Ecclesiastica gentis Anglorum, Saxonicè versa per Ælfredum Regem. Exemplum Antiquum primitus Eccles. B. Mariæ de Suwika.*

II. Pag. 231. *Chronicon Saxonicum à Julio Cæsare, usque ad Ann. Dom.* 1001. *inclusivè.*

Incip. Er Cristes geflæscnesse sýxti ƿintra Gaius Iulius se Casere ærest Romana Breten lond gesohte. ⁊ Bryttas mid gefeohte cnysede. and hý ofersƿýþde ⁊ swa þeah ne meahte þære rice geƿinnan.

Expl. ⁊ þær on mergen forbærndon þone ham æt Ƿealtham. ⁊ oðra toc lisa feala. ⁊ him mon ræþe þæs. ƿið ðingode. ⁊ hie namon frið.

III. Pag. 302. INCIPIUNT NOMINA PONTIFICUM ROMANÆ URBIS PER ORDINEM. *quorum primus*, Petrus. -- 38. Damasus.

IV. *Ibid.* NOMINA ARCHIEPISCOPORUM DOROVERNENSIS ÆCCLESIÆ. *primus* Augustinus -- *ad* Ælfheah.

V. Pag 303. NOMINA EPORUM HROFONENSIS ECCLESIÆ. *prim.* Paulinus -- *ult.* Godƿine.

VI. *Ibid.* NOMINA EPORUM ORIENTALIUM SAXONUM. *prim.* Mellitus -- *ult.* Ælfhun.

VII. Pag 304. NOMINA EPISCOPORUM SAXONUM. *Prim.* Ƿilfrið -- *ult.* Ælmær.

VIII. *Ibid.* NOMINA EPISCOPORUM OCCIDENTALIUM SAXONUM *prim.* Birinus -- *ult.* Ælfsige.

IX. *Ibid.* Nomina episcoporum Scireburnensis Ecclesiæ. *prim.* Aldhelm. *secundus* Forþhere, *Reliquorum nomina desiderantur, quæ forte extabant in fol. proximo, quod nunc desideratur.*

X. Pag. 305. *Leges quædam Saxonicè de Furibus, de Ordalio, &c. imperf.* (v. Lamb. in Æthelredo.)

Incip. An ærest ꝥ mon ne sparige nanne þeof þe æt hæbbendre handa gefangen sie ofer tƿelf ƿintre. and ofer VIII. peningas.

XI. Pag. 311. *Leges Ælfredi & Inæ Regum Saxonicè.*

XII. Pag 349. Census terrarum in Aliquibus partibus Australis & Occidentalis Angliæ: sive numerus Hidarum quæ olim pertinebant ad nonnullas Urbes, & oppida majorum gentium, quæ in Australi & Occidentali Anglia jam tum sitæ erant. Saxonicè.

Incip. Ðreo hund hida hýrð to Eorpeburnan. and XXIIII. hida to Hæstinga ceastre.

Expl. ⁊ to Suðƿig ana gefeorðe hýrð eahtatýne hund hida.

XIII. fol. 349, b. Sequitur Computus hidarum, Saxonicè, in fine mutilus, in quo docetur, quot Hidæ tunc temporis faciebant Acram, quot Gyrdam, quot unum Furlongum, quot duos, &c. usq; ad XII.

Incip. To anes Æceres brædo on Ƿealstýllinge. ⁊ to þære ræde gebirigeað. XVI. hida.

XIV. fol. 351. Sequitur Cædmonianæ structuræ Carmen Saxonicum de jejuniis Ecclesiæ. sc. de quatuor temporibus, & jejunio Quadragesimali, quæ à Moyse & Judaica accersit, truncatum etiam in fine.

Incip. Ƿæs on eald dagum Israhela folc þurh Moysen mærne lareos onlýht and gelæred. sƿa hine hises sƿea. heofona heah Cyning bær on lise þurh his sylfes ƿord. sette for leodum rincum to ræde. and him runa gesceað sýlfum sƿæde.

TIBERIUS. B. I. *Cod. membr. in fol. min. in quo continetur*

I. fol. 1. Her onginneð seo boc þe man Orosius nemneð.

In hoc Cod. prima Ohtheri Periplus fol. 7, b. habetur, secunda autem fol. 11. Wulfstani etiam fol. 11, b.

II. fol. 110. Tractatus Poeticus de Mensibus & diebus festis anni; quem ex hoc Cod. descripsit cl. Junius, & Grammaticæ suæ pag. 203 cum versione sua Latina, publici juris fecit D. Hickesius.

Incip. Crist ƿæs acennýd. cýninga ƿuldor. on midne ƿintre.

Expl nu ge findan magon. haligra tid. þe man healdan sceal sƿa bebugeð gebod. geon Brýtena ricu. Sexna kýninges. on þas sýlfan tid.

III. fol. 113 Carmina quædam proverbialia (ut videtur,) Saxonicè.

Incip. Cýning sceal rice healdan. ceastra beoð feorran gesýne. orðanc enta geƿeorc. þa þe on ðýsse eorðan syndon. ƿrætlic ƿeall stana geƿind byð on lýfte sƿiftust. þunar býð þragum hludast.

Expl. ðe ꝥ her for foð. mannum secge. hƿýlc sý meotodes gesceaft. sige folca gesetu. þær he sylfa ƿunað.

IV. fol 113, b. Chronicon Saxonicum *Abbendoniense* vulgo dictum, à Julio Cæsare, usque ad An. Dom. 1048 inclusivè eadem manu scriptum, & deinde ad annum 2066 diversis manibus continuatum.

Incip Ær Cristes geflæscnesse. LX. ƿintra Gaius Iulius se Casere ærest Romana Brýten land gesohte.

Expl. Ða com Harold Engla Cinge ofer ðere brigge ⁊ his furde forð mid hine and þere michel ƿel geslogon ge Norƿeis ge Flæming. ⁊ þes Cyninges sun Hetmundus let Harold faran ham to Norƿeie mid alle þa scipe.

Hic cod pulchre & accurate scribitur, ultimum verò folium, casu quodam amissum restituit nounemo litteris Normanno-Saxonicis.

TIBERIUS. A. 6. *Cod memb. in Quarto grandiori ex diversis simul compactis constans, in quo continetur,*

I. fol. 1. Chronicon Saxonicum à Julio Cæsare, ad annum Christi 977, inclusivè.

Incip. Ær Cristes geflæscnesse. LX. ƿintra. Gaius Iulius se Casere ærest Romana Brýten land gesohte.

Expl. ⁊ he ıſ eac anƿẏnðlice bebẏrȝeð on þa norð healfe. un Scſ Paulus ponrece. *Exemplar antiquum & emendatum.*

II. fol. 37. Nota de cruce pretiosa, cum portione ligni salutiferæ Dom. crucis, in sacrario B. Petri reperta à Sergio Papa, Latine.

III. fol 37, b. Nomina Paparum qui miserunt Pallium Archiepiscopis Cantuariensibus ab Augustino ad Anselmum.

IV. fol 38. Inquisitio terrarum Ecclesiæ Eliensis, quomodo Barones Regis inquirunt, videlicet per Sacramentum Vicecomitis Sciræ, & omnium Baronum, & eorum Francigenarum, & tocius Centuriatus, Presbiteri, Præpositi, vel Villani uniuscujusque villæ —— Hoc totum tripliciter, scil tempore Regis Edwardi, & quando Rex Willelmus dedit, & quomodo sit modo, & si potest plus haberi, quam habeatur.

V. fol 67. Inquisitio de Carucatis Ecclesiæ Eliensis, in eis Vicecomitibus in quibus jacent terræ ejus.

VI. fol. 71. Piscaria Monachorum Elyensium.

VII. fol 71, b. Inquisitiones super libertatibus Elyensis Ecclesiæ, factæ temp. Henrici Regis fil. Reg. Joannis.

VIII. fol. 76. Inquisitio de terris quas tenuerunt Laici in Grantebrigge syra. imperf.

IX. fol. 118. Fragmentum Registri Cartarum & Privilegiorum Eliensis Ecclesiæ, capite mutilum; in quo habentur Saxonicè 1. Termini terrarum quas dedit Eadgarus Rex, an. dom. 970.

Fol 118, b. 2. Termini terrarum quas dedit Æthelredus Rex, a. d. 1004.

Fol. 121. 3. Epistola Eadwardi Regis & Conf. de Wlfrico, ab eo in Abbatem Eliensem promoto.

Hæc omnia de Ecclesia, D. Rob. Cottono dono dedit Arthurus Agarde, 21. Nov. 1609.

X. fol 141. Chronicon de rebus Anglicis ab Hardeknute, qui diem suum obiit A. D. 1042, ad annum Regni Regis Edwardi tertii, vicessimum, Gallice.

TIBERIVS. B. 4. *Cod. membr. in fol min. ex duobus simul compactis constans, in quo continetur*

I. Chronicon Saxonicum à Christo nato, ad an. dom. 1052, & postea ad an. 1079 continuatum. In eo desiderabantur non ita pridem omnia ab an. 261. usque ad an. 693, quæ ex Historiis Saxonicis Monasteriorum Ecclesiæ Christi & S Augustini, Cantuariæ, Petroburgens. & Abendoniens feliciter supplevit *Joannes Josselinus.* Idem vir doctus passim etiam variantes lectiones ex laudatis Codd. cum notis in Contextu operis & in margine inseruit.

Incip. Chron. Brytene ıglanð ıſ ehta hunð mıla lang. anð tpa hunð mıla bραð (*Præfatione sc. ex initio Bedæ Eccles Historiæ desumpta.*)

Expl ⁊ Rotbert erl ȝeƿende to Flemınȝa lanðe ne pılle ƿe þeh heꞃ na maꞃe ſcaðe aꞃꞃıtan þe he hıſ ƿæteꞃ ȝe - - - -

II. Folium parvum, quod me judice, ad Evangeliorum Codicem qui in Bibl Coll. D. Joan. Bapt. Oxon. adservatur olim pertinebat, in quo scribuntur Donationes terrarum binæ quas dedit Canutus Rex Æthelnotho Archiep. Cant. Saxonicè.

III. Fragmentum Chartaceum, continens excerpta quædam sive partem Chronici Anglo-Saxonici ab anno dom. 1123, usque ad A. D. 1131, manu Joannis Josselini descriptum.

IV. Chronicon Walteri de Gisburne de gestis Regum Angliæ; in quo, desunt plura de R. Edwardo I.

V. Historiola de Christo nato, &c.

VI. De Cardinalibus, &c. urbis Romæ.

VII. Numerus Eccles. Paroch, &c. in Anglia, cum notatione temporis aliquot rerum notabilium, ab exilio Judæorum de Regno Angliæ crastino animarum, a d 1290, ad bellum apud Bannokesborne die nativitatis S Joan. Bapt. A.D. 1314.

VIII. Epistola Hadriani Papæ ad Regem Angliæ, de Zelo ejus in propaganda fide.

IX. Provisiones Oxon Tempore R. Henrici 3.

X. Versus de Electoribus Imperii Germanici, &c.

DOMITIANVS. 8. *Saxonica in Cod. qui inscribitur* DOM. VIII. *prætermissis Latinis, quorum Titulos videre licet in D. Tho. Smithi Catalogo.*

Chronicon Saxonico-Latinum à Christo nato, fere ad mortem Edwardi Regis & Conf. cum Præfatione. Saxonica ex initio Eccles. Hist. Bedæ desumpta, quæ sic

Incip. Bրıtene ıglanð ẏſ ehta hunð mıla lang. anð ıı. hunð mıla bραð.

Multa commentitia inseruntur in hoc Cod à Monacho quodam (ut videtur) Eccles. Xpi Cantuariæ Hic est ille Codex quem describere operæ pretium duxit Franciscus Junius F. F. cujus discrepantes lectiones diligentissime notavit in Chronici sui Saxonici imo margine, vir clariss. Edm Gibsonus.

TIBERIVS. C. I. *Codex membr. in fol. min. ex diversis simul compactis tractatibus consarcinatus, in quo continentur*

I. Tractatus de computo Ecclesiastico, scriptus circa ann. 1107, & collectus ex operibus *Dionysii Exigui, Abbonis,* &c.

II. Excerpta Astronomica ex *Jul. Hygino,* cum versibus *M. T. Ciceronis,* & figuris similibus eis in Codice inscrip. TIB. B. 5. de quo supra.

III. Excerpta Astronomica ex *Amb. Macrobio & Marciano Capella,* eadem cum iis in Cod. TIB. B 5.

IV. *Fragmentum libri Pontificalis pulcherrime & maxima ex parte ante Conquæstum Angliæ scripti, in quo inter alia Latina à D. Thoma Smitho memorata habentur Exorcismus olei, Benedictio cera, Benedictio fontis, ordo Baptizandi,* De auctoritate Apostolica quam habemus de oleo infirmorum, *De Ampulla,* Orationes ad Salutandam S Crucem De officiis septem graduum, *ex S Gregorio Papa,* Benedictio ad ordinandam Abbatissam. *Oblatio puerorum à parentibus qui Regulares fiant, Hymnus ex Prudentio, notulis musicis (sicut & alii in hoc Cod) insignitus, Benedictio Ignis, Cereorum, Cineris, Florum sive frondium, & Agni, in Capite jejunii, in Dom Palmarum & in Pascha.* Ordo ad Capillos tondendos, *Missa* ad consecrand. Caplas, Ciborium, & Crucem. Ordinatio Abbatis, Consecratio Virginis. *Benedictio Abbatis per Episcopum* Decretum quod Clerus & populus firmare debet de Electo Episcopo. *Benedictiones & Orationes variæ, cum Exorcismis* Ordo Confessionis. Cur in Quinquagesima, &c. in ordine per dies Dominicos ante

De

quadrages. dicatur vel scribatur. Confessio infirmi. De Generalibus Conciliis. De sex ætatibus seculi & hominis. *Ex Concil. Chalcidonensi Capitulum. Electio & Consecratio Sacerdotum, &c.* Reconciliatio Pœnitentium in Cœna Domini. *Missa ad probandas Reliquias. Sermo de Humilitate & de S. Gregorio Papa* Sermo in Vigilia Passionis (ubi dicit Auctor, Accepto quoq; calice. hoc ait sanguinis mei calicem accipite & bibite. Non dixit dn̄s accipite panem hunc consecratum & comedite in uice corporis mei. uel bibite uinū hoc consecratum in vice sanguinis mei. sed nulla figura nulla circuitione usus, hoc inquit est corpus meum, & hic est sanguis meus. Utque omnes excluderet errorum ambages, quod inquit corpus pro vobis tradetur, & qui sanguis pro vobis fundetur, &c.) *Hymnus in die Paschalis. Sermo de Pœnitentia.* Ordo ad signum ecclesiæ benedicendum, sc. *Consecratio Ecclesiæ.* Incipit Ordo qualiter agatur Concilium Provinciale *Formula Excommunicationis per Leonem Papam.* Qualiter Episcopus Excommunicare infideles Christianos debeat. Vesperæ de Resurrectione Domini cantande. Capitula Concilii apud Wintoniam celebrati. *Litania.*

Cæterum, inter Latina hujusce libri Pontificalis habentur quædam Saxonicè, quorum tamen Rubricæ desiderantur.

1. *Homilia* in illud Evangelistæ

Venite filii audite me. timorem dn̄i docebo uos.

Incip. Menn þa leofan ic clypige eow to mid þam wordan Dauides þæs halgan Godes witegan. and secge to eow. Cumað to me mine cildra. ⁊ gehyrað me. ic wille eow tæcan godes ege.

Expl. Se God ælmihtig þe us alysde swa swa his agen willa wæs he gemildsige us on þissum life. ⁊ bringe us to þam ecan life. and to þam heofona rice. þær he sylf sitt on his fæder swyðran healfe. and leofað ⁊ rixað mid his fæder. ⁊ mid þam halgan gaste. an God nu ⁊ æfre á on ecnysse. Amen.

2. *Oratio Dominica Saxonicè.*

3. Se Læssa Creda, *sive symbolum Apostolorum Saxonicè.*

4. *Oratio ad Deum, Saxon.*

Incip. Ic bidde ðe min Drihten on ðæs acennedan Godes naman. þ ðu mid þinre mildheortnysse on me beseoh.

5. *Confessio peccatorum ad Deum. Saxonicè.*

Incip. Ic eom þe ealra andettende ⁊ þinum englum mid hreowe. and minum gastlicum scrifra for mine saule.

Expl ðæt he me ne læte sceððan þa synen fullan æt minum ende dæge. ne minum lichaman. ne minum gaste. A M H N.

6. *Alia Confessio peccatorum.*

Incip. Ic andette þe Drihten ælmihtig God. ⁊ scā Marian þinre halgan moder. and eallum halgum. and ðe biscop ealle mine synna.

Expl. cum Absolutione. Gemiltsige eow se ælmihtiga God. and forgyfe eow ealle eowre synna. and alyse eow fram eallum yfelum dædum. ⁊ gehealde eow fram eallum synnum. and gelæde us Crist þæs lifigendan Godes sunu into þam ecan life. A M E N.

7. *Homilia in Capite Jejunii.*

Incip. Ic eow bidde and eadmodlice lære. þ ge þis halige lengtena rihtlice healdan. mid ælmessum. and mid fæstenum. and mid gebedum. and mid Cyricena socnum.

Expl Gif we þonne þus doð. þonne habbe we ða ecan wununge on ðam toweardan life mid urum Drihtenne. þær he lyfað ⁊ rixað a on ecnesse. Amen.

8. *Homilia hortans ad ea quæ ab homine Christiano credenda faciendaque sunt.*

O homo indicabo tibi quid sit bonum.

Incip. Þu man þe God sceop. ⁊ me hæfst geworht on Godes willan. Nu wylle ic þe tæcan hwæt þe is God to donne on Godes naman.

Expl. ⁊ æt sumum cyrre to heofona rices myrhþe becuman. þær he mid eallum þam þe his willan worhtan. ⁊ gyt weorceað leofað ⁊ rixað á on ealra worulda woruld á butan ælcum ende. Am̄.

Vespasianus. A 1 *Codex membr. in Quarto litteris capitalibus scriptus, in quo continetur*

I. fol. 1. *Præfatio de utilitate Psalmorum.*

Incip. Omnis Scriptura Divinitus Inspirata.

II. fol. 3. Incipit Epistola Damasi Papae Ad Hieronimum Presbiterum Missa. v. Kl̄. Novembris. Hierosolyma.

Incip. Damasus Episcopus Fratri Et Conpresbitero Hieronimo In Xp̄o Salutem.

III. *Ibid.* Incipiunt Versus Papae Damasi.

Incip Nunc Damasi Monitis Aures Praebete Benignas.

IV. *Ibid.* Incipit Epistola Hieronimi Presb̄ Ad Damasum Papam.

V. fol. 3, b. Incipiunt Versus Hieronimi. Prb̄.

VI. *Ibid.* Incipit Origo Psalmorum.

VII. Nunc Exposuimus Originem Psalmorum. Et Modo Exponimus Quomodo Ebrei Librum Psalmorum In v. Dividant Libros.

VIII. fol. 5. Incipit Expositio Allelvia Apud Ebreos. Apud Chaldeos. Apud Syros. Apud Latinos.

IX. *Ibid.* Incp̄ Interpr̄e Gloriae Apud Chaldeos.

X. fol. 5, b. Incipit Interpretatio Psalmi. cxviii. Per Singulas Litteras, *sc. Alphabeti Græci.*

XI. *Ibid.* Psalmi Quando Psalli Vel Legi Debent Hic Hieronimus Scribit.

XII. fol. 6, b. Incipit Ordo Psalmorum Per Abcd.

XIII. *Ibid.* Incipit De Litteris Hebreis Quae In Psalterio Scriptae Sunt. ex S. Hieronymo.

XIV. fol. 8. Incipit Interpretatio Psalmorum. *verbi gratia.*

I Psalmus Ad Xp̄i Personam Pertinet Ipse Est Enim Vir Rectus Qui Nunquā Abiit In Consilio.

ii. Ad Navitatē [nativitatem] Xp̄i Pertinet.

iii. Ad Passionem Dn̄i Nostri Ih̄u Xp̄i Pertinet.

iv. Ad Ministerium Frumenti Vinei.

v. AD ECCLESIAM QVAE HEREDITATEM NOVI TESTAMENTI CONSEQVITVR VT IPSE TITVLVS PROBAT.

vi. AD HOMINEM PENITENTEM PERTINET, *&c.*

Hucusque omnia scribuntur Latinè litteris Capitalibus tenuioribus, in Italia usitatis, a quibus ea quæ in Anglia obtinebant, paullum discrepant. Notandum quoque, hæc omnia ad amussim quadrare cum descriptione secundi Psalterii quod ad Augustinum Cantuariensem transmisit Gregorius Magnus, uti supra videre licet, pagg. 172, *&* 173.

XV. *Psalterium D. Hieronymi Romanum elegantissime litteris Capitalibus, in Anglia, annis abhinc circiter mille, ut videtur, scriptum & illuminatum, cui postea accedit interlineata Versio Saxonica, cujus exemplum, Lectoris gratia, exhibere mihi visum est.*

XCVIII. PSALMVS IN CONFESSIONE.

Ƿynſumiaþ Gode all eorðe
IVBILATE D̄O OMNIS TERRA.

Ðiowiað dryht̄ in bliſſe
SERVITE DN̄O IN LAETITIA.

Ingað in geſihðe his in ƿynſumniſſe
INTRATE IN CONSPECTV EIVS IN EXVLTATIONE

Ƿiotað ðæt dryht̄ he is God
SCITOTE QVOD DN̄S IPSE EST D̄S

he dyde usic ⁊ nales ƿe usic
IPSE FECIT NOS ET NON IPSI NOS

Ƿe ſoðlice folc his ⁊ ſceap leſƿe his
NOS AVTEM POPVLVS EIVS ET OVES PASCVAE EIVS

ingað geatu his in ondetniſſe
INTRATE PORTAS EIVS IN CONFESSIONE

ceaſurtunes his in ymenum ondetniſſa
ATRIA EIVS IN HYMNIS CONFESSIONVM---

Heryaþ noman his forðon ƿynſum is
LAVDATE NOMEN EIVS QVONIAM SVAVIS EST

dryht̄
DN̄S

in ecniſſe mildheortniſ his
IN AETERNVM MISERICORDIA EIVS

⁊ oð in ƿeoruld ƿeoruldeſ ſoðfeſtniſ his
ET VSQVE IN SAECVLVM SAECVLI VERITAS EIVS.

Psalterio abscinduntur Primus Psalmus integer & pars secundi, nec non Charta Donationis Æthelbaldi R. Australium Saxonum, h. e. Merciorum, sive Suth Anglorum (litteris capitalibus exarata,) quæ nunc habetur in prima pagina pretiosi libri collectionis Cartarum qui inscribitur, AVGVST. II.

Ad finem Psalmi CL. *scribuntur hæ literæ minusculæ* oia ai e no e nui ao ui ca i. acuia acuia acuia. *hoc est, omissis Consonantibus,* Gloria patri & filio & spiritui sancto sicut erat in. allelaia alleluia alleluia.

XVI. Psamus CLI. litteris Capitalibus Anglicis, sed aliena manu scriptus, cum interlineari versione Sax.

XVII. Oratio ad Deum, ejusmodi litteris Capitalibus scriptus, quibus exarata sunt duo folia priora hujusce Codicis sequuntur cantica sacra cum hymnis, & interlineari versione Saxonica, quorum folium primum, in quo continebatur Canticum Isaiæ, mala aliqua manu exscinditur.

XVIII. CANTICVM ESAIAE PROF. II. FERIA.

XIX. CANTICVM EZECHIAE. III FERIA.

XX. CANTICVM ANNAE VIDVAE. IIII. FERIA.

XXI. CANTICVM EXODII. (sc. Mosis) QVINTA FERIA.

XXII. CANTICVM ABBACV PROF̄ SEXTA FERIA.

XXIII. CANTICVM DEVTERONOMII IN DIE SABBAT̄.

XXIV. HYMNVM TRIVM PVERORVM.

XXV. CANTICVM ZACHARIAE SACERDOTIS.

XXVI. CANTICVM SCĀE MARIAE.

XXVII. HYMNVM AD MATVTINOS. (sc. splendor paternæ gloriæ.)

XXVIII. HYMNVM VESPERTINVM. (sc. Deus creator.)

XXIX. HYMNVM DIEBVS DOMINICIS. (sc. Rex æterne.)

XXX. Fragmentum ex quodam *Psalterio* Latino pulcherime, litteris minusculis, circa adventum Normannorum, cum interlineari versione *Saxonica*, scripto, avulsum; & cum superioribus simul compactum, in quo

1. HYMNVS AD MATVTINVM. DIEBVS DOMINICIS. (sc. Te deum, Lat. & Saxonicè.)

2. INCIPIT FIDES CATHOLICA. (sc. Quicunque vult, Lat. & Saxonicè.)

3. ORATIO EVGENII TOLETANI EPĪ. Lat. versibus.

Incip. Rex deus immense quo constat machina mundi.

4. CONFESSIO AD DNM̄. SIVE ORATIO. Latin.

Incip. Deus inestimabilis misericordiæ.

5. *Oratio ad Crucem. Lat.*

Incip. O Sanctum venerabile nostri Redemptoris signum.

6. *Oratio de Cruce ad Jesum Christum, Lat.*

Incip. O Ihū xpē crucifixe.

7. *Salutatio, sive Oratio ad crucem, Lat.*

Incip. Salve Crux Sancta & veneranda.

8. *Alia.*

Incip. Salve Sancta Crux omnium arborum gloriosissima.

9. *Alia.*

Incip. Te scā dei crux humiliter adoro.

VITELLIUS. E. 18. *Cod. membr. in Quarto, anno (ut videtur)* MXXXI *manu scriptus, in quo continetur,*

I. fol. 1. Kalendarium, in quo habentur nomina Mensium Anglo-Saxonum & Ægyptiorum, una cum diebus Obit. Depos. Translat. *&c.* variorum Virorum & Fœminarum SS. recentiori manu insertis.

II. fol. 7 Sequuntur multa de Computo Ecclesiasti sertis quibusdam Saxonicis, v g.

fol. 8. 1. De tempore Septuagesimæ, Saxonicè.

Ibid. 2. De ætate Lunæ. Sax.

Ibid. 3. DE DIEBVS MALIS CVIVSQVE MENSIS, *Sax.* fol. 12. 4.

fol. 12. 4. Iterum, cum observatt. Medicis, *Sax.*

fol. 12, b. 5. Ðiſ iſ ſcē Columcille Cɼıcul. (*sc. Exorcismus quidam.*)

Sequuntur Carmina quædam sive Exorcismi pro pecoribus. v. gr.

Ibid 6. Giſ Hɼyðeɼu beon on lungen coðon.

Ibid. 7. Giſ ſceap ſyon ylon.

Ibid. 9. Ðiſ iſ þiſan ƿyɼſe to bote.

fol. 14. 10. *Quædam de computo Ecclesiastico, Sax.*

Ibid. 11. *De diebus Canicularibus. Sax.*

fol. 15. 12. *Benedictiones quædam imperfectæ, pro frugibus conservandis, v. gr.*

Ut ſuriceſ garbaſ non noceant. þiſ iſ þeo bletſung þæɼto.

Ibid. 13. Ðiſ iſ ſeo oþeɼ bletſung.

fol. 15, b. 14. Ænigma quoddam, Saxonicè, *viz.* Ðu þe ſæɼiſt on ðone ƿeʒ. ʒɼet ðu minne bɼoðoɼ minɼe moðoɼ ceorl. þone acende min aʒen ƿiſ. ⁊ ic ƿæſ mineſ bɼoðoɼ dohtoɼ. and ic eom mineſ ſæðeɼ moðoɼ ʒeƿoɼden. and mine beaɼn ſyndon ʒeƿoɼden mineſ ſæðeɼ moðoɼ.

Ibid. 15. *Varia occulte scribendi genera, ab Anglo-Saxonibus usurpata*, viz.

1. Nyſ þkſ ſpɼʒſn ſyllkc þknc to ƿæðſnnſ.

A E I O U. b f k p x. / a e i o u.

Ðiſ iſ quinq: uocaleſ mid þyſum ſiſ ſtaſum man mæʒ ƿɼitan ſƿa hƿæt ſƿa he ƿile. hit iſ lytel cɼæft. ac ðeah man mæʒ dƿelian maneʒa men mid. æʒðeɼ ʒe ƿaɼe. ʒe unƿaɼe. B F K P X. / A E I O U.

2. O mnkum knkmkeprxm fxprxm dpmknbbkcxr.

3. B [illegible]

4. q[illegible]

Item de litteris notarum. 1°. v. uocales. a e i o o. relinquuntur pro unaquaq: abequetori littera ut una quaq: alfabeti littera uocalem consonante sequente in loco uocalis deducitur & sic scribitur notarum. & ita probatur.

5. Rnnpmknſ dī̄ fxmmk. B M F N.

6. Pbcfr npſtſr qxkſſ kncfkſ ſbnctkf kefcxr npmfn txxm bdxfnkbd rſgnxm txxm. Fkbdxplxntbſtxbiſ kcxc kn cſlp ſcknt frrb. fbnfm npſtrxm cptkdkbnxm db npdkſ hpdkſ. Fcdkmkttſ npbkſ dſ bktb npltrb.

7. Omnſſ gſntſſ plbxdktſ mbnkbxſ.

Aliter unus apex pro una A. sic scribitur. Et due pro E. Et tres pro I. Et quatuor pro O. Et ē pro u Ita probatur.

8. [illegible]

Et pro una A. x. Et due xx pro e. Et tres xxx pro I. Et reliq. Ita probatur

9 xxxnnxxxxmxxxnxx dxxx ſxxxxxmmxxx.

10. Cxnnb mbgſ þxbpebbn. hƿæt þkſ mbgſ bſpn. kc ƿſnſ þæt hktnks ſðpætſ.

11. Ælxxnſnʒ ſxxnrpt. dnpæ cð ʒðxnnxxn.

Quæ sic legenda sunt.

1. Nyſ þiſ ſpeʒen ſyllic þinc (þing) to ɼædenne.

2. Omnium inimicorum suorum dominabitur.

3. Bethfage domus max illi interpretatur.

4. Quia in ea ruminabant sacerdotes misteria Legis.

5. In nomine dī̄ summi. AMEN.

6. Pater noster qui es in celis, &c.

7. Omnes gentes plaudite manibus.

8 In nomine dī̄ summi.

9. In nomine dī̄ summi.

10. Cunna mage þu aɼædan hƿæt þiſ mage beon. Ic ƿene þæt hit niſ eðɼæte.

11. *Qui hanc lineam explicare poterit, mihi Oedipus erit.*

III. fol. 13, b. *Sphæra Pythageræ.* Lat.

IV. fol. 15. *Sphæra Apulei, Lat. cum nominibus dierum Hebdomadæ Sax.*

V. fol. 16. *Appellationes honorificæ B. V. Mariæ Lat. man. recentiori. cum Oratione Librarii ad Deum.*

VI. fol. 17. Psalterium Gallicum *D. Hieronymi cum interlineata versione* Saxonica, *brevicula declaratione Sax. singulorum Psalmorum, usque ad Psal.* 51.

Psalmus xcviiii. (c.) PSALMVS DAVID. VOX APLORV̄ AD POPVLVM.

dɼymað dɼihtne calle eoɼðan ðeoƿiað dɼihtne
Iubilate domino omnis terra. seruite domino

on bliſſe.
in letitia.

Ingað on ʒeſihðe hiſ on bliðneſſe.
Introite in conspectu eius. in exultatione.

ƿitað ſoɼþam þe dɼihten he iſ god he ƿoɼh-
Scitote quoniam dominus ipse est deus. ipse fe-

te uſ ⁊ na ƿe ſylſe uſ
cit nos. et non ipsi nos.

Folc hiſ ⁊ ſceap ſoſtoɼnoðeſ hiſ ingað
Populi eius et oues pascue eius. introite

ʒatu hiſ on andetneſſe caſeɼtunaſ hiſ on
portas eius in confessione atriae eius in

ymeoum andettað
hymnis confitemini.

heɼiað naman hiſ ſoɼþam þe ƿynſum iſ dɼih-
Laudate nomen eius quoniam suauis est domi-

ten on ecneſſe mildheoɼtneſ hiſ ⁊ oð on
nus in æternum misericordia eius. et usq; in

cynɼene ⁊ cynɼene ſoðſæſtneſ hiſ.
generatione. et generationem. ueritas eius.

VII. *Habetur Psalmus extra numerum, sive 151. Latinè tantum. cum Oratione ad Deum, in aliis etiam Psalteriis invenienda.*

VIII. INCIPIVNT CANTICI, *viz.* AESAIAE PROPHAETAE.

TAE. EZECHIAE REGIS IVDAE. ANNAE. MOYSIS. ABBACVC PROPHETAE. MOYSI AD FILIOS ISRAHEL. HYMNVS QVEM SCS̄ AMBROSIVS ET SCS̄ AVGVSTINVS INVICEM CONDIDER̄. TRIVM PVERORVM. CANTICVM ZACHARIAE PROPHETAE AD MATVTINAS. SCAE̅ MARIAE AD VESPERAM. SIMEONIS AD COMPLETORIVM. ORATIO DOMINICA SCD̄M MATHEVM. SYMBOLVM APL̄ORVM. HYMNVS AD MISSAM (*sc. Gloria in Excelsis*) FIDES CATHOLICA ATHANASII EPISCOPI ALEXANDRINI. *Omnia cum interlineari versione* Saxonica.

IX. *Oratio ad Deum pro Remissione peccatorum*, Lat.

X. *Litania cum precibus Lat. manu recentiori.*

XI. *Oratio ad B. V. Mariam Lat. manu antiquiori.*

XII. *Missa pro remissione peccatorum, Lat. manu recentiori.*

TIBERIVS. C. 6. *Cod membr. in fol. min. paulo ante Conquisitum Angliam (& ut videtur, in usum nobilis cujusdam viri aut fœminæ) egregie scriptus; in quo habentur*

I. Fol. 1. *Tabulæ quædam ad Computum Ecclesiasticum spectantes. Ad fol. autem 5, b. habetur tabula quæ tres homines prandii causa ad mensam sedentes, cum ministris genua flectentibus repræsentat.*

II. fol. 6, b. *Imagines Vitæ & Mortis, quarum utraque rotulum tenet longum, litteris & numeris quæ ad sphæram pertinent* Apuleii *ad latera adscriptis, cum his versibus,*

COLLIGE PER NVMEROS QVICQVID CVPIS ESSE PROBANDVM.

IVNGE SIMVL NOMEN FERIAM LVNAMQVE DIEI.

COLLECTAMQVE VNA SVMMAM TRIGENOS.

QVODQVE SVPERFVERIT ROTVLVS DISCERNAT VTERQVE.

QVOS RETINET VITAE NEC NON ET MORTIS IMAGO.

SI SVPERA FVERIT VIVET MORIETVR ET INFRA.

III. fol. 7. *Horologium solare, cum dextra quæ ad inveniendum Pascha indigitat. Tabulæ antiquæ quibus delineantur Historiæ Biblicæ.*

IV. fol. 7, b. Historia *Creationis, Davidis, & Christi Jesu Salvatoris, Descensus Spiritus Sancti, & pugna Michaelis cum Dracone.*

V. fol 16, b. *Descriptiones & delineatt. Instrumentorum Musicorum, &c.*

VI. fol 19. ORIGO PROPHETIAE DAVID REGIS PSALMORVM NVMERO CL. *Lat.*

Incip. Dauid filius Iesse.

VII. fol. 20. INCIPIT EXPOSITIO PSALTERII. VEL LITERARV̄ QVAE PVER SR̄ CAPITA COGNOSCIT̄.

Incipit Psalterium dicitur psallentium.

VIII. fol 21. INCIPIT INTERPRETATIO ALLELVIA, *cum interpretatione vū* GLORIA. *apud Hebræos.*

IX. fol. 21, b. ORATIO CVIVSDAM HOMINIS DEI. *Lat. cum aliis pro remissione peccatorum.*

X fol. 22, b. De virtutibus Psalmi BEATI INMACVLATI IN VIA QVI AMBVLAVERIS.

XI. fol. 23. INCIPIT ORDO CONFESSIONIS SACERDOTVM ET OMNIVM CLERICORVM SECVNDVM HIERONIMVM TRACTATOREM. QVALITER CONFITERI DEBEAT XPIANVS PECCATA SVA.

XII. fol. 27. SENTENTIA LEONIS PAPAE. *de Pœnitentia.*

XIII. fol. 27, b *Utilitates ex Psalmis decantandis.*

XIV. fol 28. *Homilia* DE SEPTIFORMI SPV̄. *Sax.*

Sps̄ scs̄ pro septenaria operatione, &c.

Incip. Iſaiaſ ſe piteʒa appat on hiſ piteʒunʒe be þan Halʒan Gaſte. *Vide supra, pag.* 216.

XV. fol 30. ORATIO ANTE PSALMOS.

XVI. *Ibid* ÐIS GEBED BAEDA SANG ÆT ÐAM SALTERE *Lat.*

XVII. fol 31. INCIPIT LIBER PSALMORVM SC̄DM TRADITIONĒ SCI̅ HIERONIMI PRSB̄I. h. e.

Psalterium ejusdem Gallicum, *cum versione interlineari Saxonica, & orationibus Lat. singulis Psalmis præmissis. Definit autem codex mutilatus Psalmo* CXII. *omnibus reliquis, cum Canticis Sacris, desideratis.*

Specimen Versionis Anglo-Saxonicæ.

XCVIIII. PSALMVS IN CONFESSIONE.

Ðrymaþ ealle eorþe ƿeorðaþ on bliſſe.
Iubilate dño omnis terra seruite domino in letitia.

Ingaþ on geſihþe hiſ on bliþneſſe.
Introite in conspectu eius in exultatione.

pitaþ he iſ god he ƿorhte
Scitote quoniam dominus ipse est deus. ipse fecit

uſ ⁊ na ſelfe ƿe.
nos et non ipsi nos.

ƿole hiſ ⁊ ſceap ƿoſtoȝnoþeſ hiſ ingaþ on
Populus eius et oues pascuæ eius introite

gatu hiſ on andetneſſe. caſeptunaſ on ẏmnum
portas eius in confessione. atria eius in ẏmnis

confitemini illi.

heriaþ naman hiſ ƿorþon ƿẏnſum iſ
Laudate nomen eius quoniam suauis est dominus

on eceneſſe milbheoȝtneſ hiſ ⁊ oþ
in æternum misericordia eius. et usque in gene-

ƿoþƿæſtneſ hiſ.
ratione & generatione ueritas eius.

IVLIVS. C. 6. *Codex chartaceus in fol. in quo continentur diversorum doctorum (& speciatim* Joannis Lelandi. *propria sua manu scriptæ,)* Collectiones de Britannia. *Inter alia vero, ab Anonymo scripta occurrunt*

I. Notulæ quædam Historicæ, cum nominibus Urbium & Villarum, quæ memorantur in Chronicō Saxonico.

TIBERIVS. A 7. *Cod. membr. in fol. min. in quo, inter alia plurima Latinè & Anglicè, habentur bina folia in Quarta manu antiqua Latinè scripta, & interlineari versione Saxonicâ insignita. Hæc folia sine dubio ad quendam integrum* Prosperi *librum, olim pertinebant, nam prima hujusce fragmenti pag. Epigrammatum vestigia adhuc videre est, cum hac Rubrica,* EXPLICIVNT EPIGRAMMATA PROSPERI. *Rubrica autem Versuum qui in hoc Fragmento occurrunt, hoc ordine sequuntur.*

1. VERSVS PROSPERI AD CONIVGEM SVAM.

2 ALII

2. Alii Versus.

3. De Inpossibilitate Cognoscendi Secreta Di.

4. De Non Desperandis Peccatoribus.

5. De Tranquilitate Pacis.

6. Epigramata.

7. De Bono Quod Nemo Invitus Amittat. *Imperf.*

Tiberius C. 3. *Cod. membr. in Quarto ampliori, in quo habentur* Bedæ Presbyteri de Historia Ecclesiastica gentis Anglorum *libri quinque emendate & pulchre litt. Saxon. antiquioribus scripti. In cujus optima nota Codicis fol. 5. fol. 64, b. fol. 116, b. & fol. 248, b. Inseruntur manu recentiori voces aliquot Latinæ, Saxonice (in usum Tironum) reddita.*

Caligula A. 7. *Codex membr. in Octavo in quo continentur, ea quæ sequuntur.*

I. fol. 1. *Octo Tabulæ depictæ & egregie auro illuminatæ, quibus repræsentantur.* 1 Adnuntiatio B. Mariæ. 2. Congressus B. V. Mariæ & Elizabethæ. 3. Nativitas D. N. I. Christi. 4. Apparitio Angelorum Pastoribus facta. 5. Infanticidium per Herodis Milites. 6. Receptio pueri I. Christi à Symeone. 7. Adoratio ejus per tres Magos. 8 Baptizatio in fluvio Jordane per D Joannem Baptistam. *Hasce Icones (quæ circa tempora R. Stephani videntur delineatæ) primitus eaidam Evangeliorum libro* Latinè *scripto præmissas, credibile est postea vero, cum D. Rob. Cottoni jussu, hic liber denuo compingebatur, ob argumenti similitudinem, huic lib. à compactore fuisse præfixas.*

II. fol. 2. *Harmonia Evangeliorum Francicè, capp. 71. contenta. Liber quondam (dicit Jamesius) Canuti Regis.*

Incip. Incipit Quatvor Evangeliu̅. Manega Waron the sia iro mod gespon that sia bigunnun uuord Godes reckean that gituru that thi riceo Crist undar mancunnea maritha gilrumida mid uuordun ende mid uuercun.

Expl. Hui gangat giso gornondia quat hie ist ioc iamer hugilebo sorogono full sia spracun im san angegin. Thia erlos and uurdi te hui tha thes so eicos quathun sia bist thi san Hierusalē Iudeono folcas.

De hac Harmonia sic dicit Dn Hickesius in Grammatica Franco-Theotisca pag. 6. Extat quoque in Bibliotheca *Cottoniana, Caligula A. 7.* quasi ex quatuor Evangeliis consarcinatus Codex unus Harmonicus, poeticus & paraphrasticus, —— quem, sive Franco-Theotiscus, sive Anglo-Theotiscus sit, plurimi facio; tum quod cæteros omnes Franco-Theotisce scriptos, verborum copia & dictionis magnificentia antecellit, tum quod vetustate purissimi sermonis proxime accedit ad Argenteum Codicem; cui soli, me judice, à veterum linguarum Septentrionalium studiosis posthabendus est, *&c.*

Nonnulla etiam ex hoc Cod. descripta & versione sua Latina donata, edidit D. Hickesius, in Grammaticæ Franco-Theotiscæ Cap. XXII. *&* Gram. Anglo-Sax. *&* Mœso-Goth *pag. 189. Notet etiam Lector in fine hujus Codicis pauca deesse.*

III. fol. 171. *Exorcismus (magna ex parte Rhythmicus) ad reddendos agros fertiliores, Saxonicè ante Conquæstum scriptus.*

Incip. Her Ys Seo Bot Hu Ðu Meiht þine æceras betan gif hi nellað wel wexan oððe þær hwilcunge dere þingon gedon bið on dry oððe on Lyblace. Genim þonne on niht ær hyt dagige feower tyrf on feower healfa þæs landes.

Expl. fe God fe þas grundas geworhte. geunne us growende gife. þ us corna gehwylc cume to nytte. Cweð þon iii Crescite. In nomine patris sit benedicti. Am̄. ⁊ pat̄ nr̄ þriwa.

Claudius A. 3. *Codex membr. in Quarto ex diversis tractatibus simul compactis constans, in quo Præcipui sunt*

I. *Fragmentum ex quodam* Evangeliorum *libro avulsum, qui quondam pertinuit Ecclesiæ Christi Cantuariæ, in quo Fragmento habentur Saxonicè,*

1. *Privilegia eidem Ecclesiæ (rogante* Ælfrico Archiepiscopo) *concessa ab* Æthelredo Rege, *A.D.* 1006. *Latinè & Saxonicè.*

2. *Littera Patentes Regis & Conf. ad* Stigandum Archiep. Cant. Haroldum Comitem, Wulfricum Abbatem, Olweardum *& alios Proceres in* Cantia *missæ. In quibus confirmat possessionem Prædiorum in* Merseham *eidem Ecclesiæ. Saxon tantum.*

3. *Confirmatio donationis Terrarum in* Niwantune, *quas dedit eidem Ecclesiæ* Canutus Rex, *per* Ælfgyfam Eadwardi *Regis matrem, Saxonicè.*

4. *Testimonium* Æthelnothi Archiepiscopi, *de terris in* Godmæresham, *quas ipse emit. & postea dum viveret eidem Ecclesiæ dedit, Saxonice.*

5. *Testimonium* Theoredi, *de terris in* Horslege *quas ipse dedit eidem Ecclesiæ. Saxonicè.*

6. *Carta R.* Eadwardi *Conf. de terris in* Certham, *confirmans insuper eidem Ecclesiæ omnes terras quas antea contulerant Reges, Episcopi, Comites, Magnates,* &c. *Saxon. sequuntur earundem terrarum nomina, ex quibus quædam erasa.*

II. *Fragmentum libri cujusdam* Pontificalis, *paulo ante Conquæstum scripti, in quo extat* Ordo Consecrationis *sive* Coronationis Regis & Reginæ.

III. Ordo Consecrationis *sive* Coronationis Regis, *cum* Benedictione Reginæ *ab Episcopo, scriptus circa tempora R. Henrici primi.*

IV. Incipiunt Sinodalia Decreta.

Incip. Quodam tempore contigit ut Regis Æþelredi edicto concrepante. Archipresulumq; Ælfeahi & Wulfstani hortatu instigante. universi Anglorum optimates die scō Pentecosten ad locum ab indigenis Eanham nominatum acciti sunt convenire. Collecto itaque ibidem Xpicolarum cetu venerabilium quamplurimorum. de Catholice cultu religionis recuperando. deque etiam rei statu publice reparando vel consulendo plura & non pauca utpote divinitus inspirati. ratiocinando sermocinabantur.

Expl. Haec itaq; legalia statuta vel decreta. in nrō conventu Sinodali a Rege. Æþelredo N. magnopere edicta. cuncti tunc temporis optimates se observaturos fideliter spondebant. idcircoq; ego. Wulfstanus N. gratia dñi disponente Eboracensium Archiepus. eadem ad sequentium memoriam. nec non et ad præsentium vel futurorum salutem literis infixi. dñi videlicet proximiq; dilectione compunctus.

V. Be Witena Gerædnessan.

Incip. Ðis syndan ða Gerædnessa ðe Engla rædgifan

swa gecuran ⁊ gecweðan ⁊ geornlice læran. þ man scolde healdan. ⁊ þ is þonne ærest þæra Biscopa sinum ræd. þ we ealle swa rinnum georne gecweðan þæs þe we don magan.

Expl ⁊ milts ige man for Godes ege. ⁊ libbe man georne ⁊ beorge he dæle þam þe þæs þearf sy. for þam ealle we beþurfan. þ us urne drihten oft ⁊ gelome. his miltse geunne. AMEN.

Notandum est, quod Decretis superioribus Lat. præmissa est hæc Precatio Poetica per Prosopopœiam in nomine Libri, Saxonicè.

Ic eom Halgung-boc healde hine Drihten þe me fægere þus frætewum belegde. Þureð to þance þus het me wyrcean. to loue and to wurðe þam þe leoht gesceop. gemynde is he mihta gehwylcne þæs þe he onfolðan gefremian mæg. ⁊ him geþancie þeoda waldend. þæs þe he on gemynde madma manega wyle gemearcian metode to lace. ⁊ he sceal æcelean ealle findan þæs þe he onfoldan fremaþ to nyhte.

VI. *Fragmentum alterius libri* Pontificalis, *manu pulchra & antiqua.*

VII *Fragmentum aliud ejusdem libri* Pontificalis, *cui in hoc Cod. designavimus Num. II.*

VIII *Fragmentum alterum illius* Pontificalis, *num. VI. insigniti.*

IX INCIP̄ BEN̄ES IN SC̄ORVM FESTIVITATIBVS PER ANNI CIRCVLVM. DICENTE [dicendæ] AB EPISCOPO.

CLAVDIVS. A. 8. *Codex partim Chartaceus, partim Membr. in Quarto, in quo (inter quamplurima alia Latina & Anglica) habentur*

I. fol. 74. *Termini terrarum in* Suðam, Hlobbroc & Hreotburnan, *quas* Æthelredus *Rex concessit* Leofwino Ealdormanno *Saxonicè, cum* Joan. Jossilini *versione interlineata Latina.*

II. fol. 75. Eadwardi *R. & Confessoris Confirmatio Fundationis Abbatiæ de* Coventre *per* Leofricum *Comitem &* Godgyvam, (*uxorem suam*) Saxonicè, *cum* J. Josselini *versione interlineari Latina.*

CLAVDIVS. C. 9. *Cod. membr. in fol. in quo (post Chron. Lat ab orbe condito ad A D* 1171, *&* Gulielmi Malmesburiensis *libros* 5. de gestis Regum Anglorum, &c.) *Habetur* Historia Abbatiæ S. Mariæ de Abbendone, *in Duos libros distincta: scripta est tempore Henrici II. Regis Angliæ, & multa præclara narrat de Fundatione & Indotatione Monasterii; de Abbatibus & Officiariis, de Terris & Tenentibus ejusdem, cum Chartis, Privilegiis, Bullis, Litteris, &c. ad illam Abbatiam pertinentibus. E quibus, hasce sigillatim recensendas censeo.*

1. fol. 130. *Littera Patentes* R. Eadwardi *Conf. de Libertatibus & Franchisis huic Monasterio per eum concessis Saxonicè & Latinè.*

2. *Ibid. Littera Patentes ejusdem Regis de* Hundredo de Hornimere, *huic Monast. per eum concess. Sax, & Lat.*

Meta sive Terrarum Termini *Saxonicè, ex diversorum Benefactorum Cartis, in unum Corpus redactæ.*

1. fol. 194. Mete. xx. hidarum Abbendonie. quas Ceadwalla Rex Westsaxonum Dō et scē MARIE primitus dedit. et sic diuisit. (*Divisio sequitur Saxonicè, & pertinet ad folium hujusce* MS. 102.)

2. *Ibid* Mete de Offentuna Saxonicè (*quam terram* Æthelstanus Senator (Ealdorman) *eidem Monasterio contulit, temp. Æthelstani Regis. vid fol* MS. 107.)

3. fol. 194, b. He sunt mete possessionis in Geing Anglice diuise (*sc. illius, quam Eadredus Rex huic monast. contulit. A.D.* 955. *vid.* MS *foll.* 109, & 111.)

4. *Ibid.* Et he sunt Mete de Gosige. (*quam eodem tempore idem Rex dedit. vid.* MS. *fol.* 109)

5. *Ibid.* Et he sunt Mete. xxx hidarum de Wrthe. (*de quibus, vid. Cartam Eadredi prædict.*)

6. *Ibid.* He sunt Mete in Ermundeslea. (viz. 5 *mansarum, quas Rex Eadwi eidem Monast. Testamento suo legavit. vid.* MS. *fol.* 110, *b.*)

7. fol. 195. Mete. LXXII. Cassatorum de Bedewida; (*quas dedit Rex Eadgarus A.D.* 958. *v. fol* MS. 115.)

8. *Ibid.* Mete. xx. Cassatorum apud Draigtun, (*ab Eadgaro Rege concessorum A. D.* 960. *vide* MS. *fol.* 115, *b.*)

9. *Ibid* Mete L. Cassatorum apud Hisseburna, (*quos dedit idem Rex A. D.* 961. *vid.* MS *fol.* 116.)

10. *Ibid.* Et hec sunt Mete. xv. Cassatorum apud Eastune.

11. *Ibid* Mete. III. Cassat̄. ad Henneriðe, (*quos contulit R. Eadgarus. vid* MS. *fol.* 116, *b.*)

12. *Ibid* Mete. x. Cassatorum ad Henneriðe, (*quos contulit R. Eadgarus. vid.* MS. *fol.* 117, *b.*)

13. fol. 195, b. Mete. L. Cassitorum ad Mercham. (*quas concessit idem Rex, A D.* 965. *v* MS. *fol.* 118.)

14. *Ibid* Mete. xxv. Cassatorum apud Fishide. (*quas largitus est idem R. A. D* 968. *v* MS *fol.* 119, *b.*)

15. *Ibid* Mete. x. mansarum apud Hannige. (*quas dedit idem Rex, eodem anno. vide* MS. *fol.* 120.)

16. *Ibid* Mete. xxx. Cassatorum ad Cumenora. scd̄ cart̄ Regis Eadgari. (*ejusdem anni. v.* MS. *f.* 119, *b.*)

17. *Ibid.* Mete. x. mansar̄ ap̄ Boxora. (*quas concessit idem Rex, eodem anno, ministro suo nomine Ælfwino; a quo, jus illarum ad hanc Ecclesiam pervenit. vide* MS. *fol.* 120, *b.*)

18. fol. 196. Mete. xxv. hid ap̄ Ciuelea (*quas, ut videtur, concessit Eadredus Rex ministro suo Wulfrico nomine, A. D.* 951. *vide* MS. *fol.* 109.)

19. *Ibid.* Mete. XVIII. mansarum apud Welıford. (*in qua villa, concessit Rex Eadwinus* 22 *mans. ministro suo nomine Eadrico, A. D.* 956. *Indict.* 14. *vide* MS. *fol.* 112, *b.*)

20. *Ibid.* Mete. XXII. Cassat̄. ap. Cuthesduna. (*in qua villa, concessit idem Rex Ælfhero Comiti* 20 *mansis. A. D.* 956. *Indict.* 14. *vide* MS. *fol.* 112.)

21. fol. 196, b. Hii sunt limites c̄ minorum xx. hida. Abbend̄ scd̄ Cart̄ Eadwi Reḡ. (*A.D,* 955. *Indict.* 14. *vide* MS. *fol.* 110, *b.*)

22. *Ibid.* Termini de Ermundeslea. v. mansarum. (*quas idem Rex Testamento firmavit huic Monast. vide* MS *fol* 110, *b.*)

23. *Ibid.* Termini de Hengestesige. Seouenwrðe & Wihtham. (*quas eidem Ecclesiæ concessit idem Rex. vide* MS. *fol.* 110, *b.*)

24. fol. 197.

24. fol. 197. Nemus Heafochrig his limitibus circumgiratur. (*quod eid. Mon. dedit idem Rex. A.D. 956. Indict. 14.*)

25. *Ibid.* Terra de Cenitun ita disterminatur. (*quam Brihtelmo (postea Episcopo) dedit idem Rex, A D. 956. Indict. 14. à quo, concedente Rege, illu accepit Monasterium, pro eo commutuns villam de Crydanbrigce. vid.* MS. *fol.* 112.)

26. *Ibid.* Termini de Hannige ita disterminantur.

27. *Ibid* Mete. XXII. mansionum de Weligford (*quas idem Rex Eadwi concessit ministro suo Eadrico A. D. 956. Indict. 14. vid.* MS. *fol.* 112, *b.*)

28. *Ibid.* Mete Dencesworðe. v mansarum sunt hæc. (*in quo, 2 Cassatas concessit monast. Rex Eadgarus, vide.* MS. *fol.* 119, *b.*)

29. fol. 197,b Istis terminibus terra de Winecanfeld circumgiratur (*quam religiosæ fœminæ nomine Sethrile, concessit Eadmundus Rex. A.D. 942. vide* MS *fol.* 114, & 126.)

30. *Ibid.* Mete. xv. mansarum apud Middeltun. (*quas Eadwi Rex concessit Alfwino ministro suo, A. D. 956. Indict. 14. vid.* MS. *fol.* 112, *b.*)

31. *Ibid.* Termini. x. mansarum apud Draitun.

32. *Ibid* Termini. xxv. mansarum ap̄. Bennanham.

33. *Ibid.* Hi sunt termini de Bochelande. (*sc. de* x. *mansis, quas Rex Eadwi dedit ministro suo nomine Ælfehab, A.D. 957. Indict. 15. vide* MS. *fol.* 113)

34. *Ibid.* Termini. xv. mansarum ad Gareford.

35. *Ibid.* termini. x. manentium ad Fearnbeorgan. (*quos Monast contulit Hardecnut Rex. A.D.* 1042. *& imperii sui 2. vide* MS. *fol.* 128.)

36. fol. 198. Termini. vi. mansarum ad Linford.

37. *Ibid* Limites xxv. cassatorum ad Bægenweorðæ. (*quos Rex Eadwi concessit Ælfrico ministro suo, A. D. 956. Indict. 14. vide* MS. *fol.* 113.)

38. *Ibid.* Et he sunt mete pratorum pertinentium illic.

39. Ðonne þis synd þa gemæro þæra mæde æt Ennanbeorgum.

40. *Ibid.* Mete aliarum. v. mansorum ad Tademetun. (*quas cuidam ministro nomine Brihtric concedit Rex Eadwi, A. D. 956. Indict. 14. v.* MS. *fol.* 113, *b.*)

41. *Ibid.* Mete. x. cassatorum ad Tademertun. (*quæ cum consensu sapientum Archontumq; donavit Brithnodo ministro suo, R. Eadwi, A. D. 956. Indict. 14. vide* MS *fol.* 113, *b.*)

42. fol. 198,b. Mete 5. cassatorum ad Tademertun (*quos Beorhtnotho Principi concedit Rex Eadwi, A. D. 956. Indict. 14. vide* MS. *fol.* 114.)

43. *Ibid.* Termini. vii. mansarum apud Cernige.

44. *Ibid.* Mete. xv. manentium ad Lakinge (*quos Æthelswith Regina, dedit ministro suo Cuthwulfo, A. D* 868. *Indict. 1. vide* MS. *fol.* 105.)

45. *Ibid.* De metis Scaringaford.

46. *Ibid.* De metis. v. mans̄ ap̄ Appelford. (*quas Ælfredus Rex concessit cuidam nomine Deormodo. vide* MS. *fol.* 105, *b.*)

47. *Ibid.* Mete. x. cassatorum apud Wittanham. (*quos Æthered Rex, venerabili Principi Æthelwolfo concessit, A. D.* 862. *vide* MS *fol.* 105, *b.*)

48. *Ibid.* De metis xv mans̄ ap̄ Cullanham. (*quas matronæ Regalis progeniei nomine Ælfhild, dedit Eadmundus Rex, A. D.* 940. *Indict. 13.*)

49. fol. 199. Mete. xx. Cassatorum ad Weclesfeld.

50. *Ibid.* Mete Lecamstede. x. mans̄. (*quas Rex dedit cuidam Eadrico, qui illas moriens Monasterio reliquit. vid* MS. *fol.* 131, *b.* & 128, *b.*)

51. *Ibid.* Termini pertinentes ad Hordwille.

52. *Ibid.* Termini, x. cassatorum ad Speresholte. (*quos dedit Eadgaras Rex Camerario suo Æthelsie, A. D. 963. deinde Abbatiæ per donationem Godrici Monachi. vid.* MS. *fol.* 132.

53. fol. 199,b. Mete ad Cyppe. (*sc* xv. *Cassatorum, quos Monast. dedit Æthelredus Rex - - - - vide* MS. *fol.* 124, *b.*)

54. *Ibid* Mete ad Dumoltun. (*sc.* XX. *mansarum, quas Ælfricus Archipræsul emit quinquaginta talentis A. D.* 1002 *Indict.* 15. *qui quidem Ælfricus illas Ecclesiæ Abbendoniensi, ubi Monachus extiterat, testamento supremo legavit. vide* MS. *fol.* 125.)

55. *Ibid.* Ðone sinde þis þa land-gemæru æt Pieselan.

56. *Ibid.* Mete ad Wittetun.

57. *Ibid.* Mete ad Cilbatun. (*sc.* v. *hidarum, quas Monast. R. Eadwardus Conf concessit. A. D.* 1052. *at primitus Æthelredas Rex eandem portionem Beorhtwaldo Epō Wiltoniensi donaverat. vide* MS. *fol.* 130.)

58. fol. 200. And þis sind þære suðu-bene land-gemæru æt ðæt Lage þe þæs to hýrað.

59. *Ibid.* Duarum hidarum termini ap̄ Linford. (quos Monast. dedit. Cnut Rex, A. D. 1032. vide MS. fol. 127,b.)

60. *Ib.* Isti sunt t̄mini. XIII. hidarum apud Kingestun.

61. *Ibid.* Termini. VII. hid̄ ad Kingestun. (*quas huic Eccles. dedit R. Eadwardus Martyr A. D.* 965. *vide* MS. *fol.* 121.)

62. *Ibid.* Item de hac eād t̄ra in vetustissimis & pene consumptis litteris. ita scriptum reppetimus. (*ubi ostenditur Osgarum Abbatem* xx *hidas emisse ab Ælfeago Ealdormanno, in publicis comitiis apud Æthelwarabyrig,* 300 *mancusis auri. Saxonice. vide* MS. *fol.* 121, *b.*)

63. *Ibid.* Mete ad Mordunam.

64. *Ibid.* Mete duarum hidarum ap̄ Eirnigcotan.

65. fol. 200,b. Mete terre iuxta flum̄ Cynete. VIII. mans̄.

66. *Ibid.* Mete ad Wilmanlechtun.

67. *Ibid.* Mete ad Mytun pertinentes. (*sc.* III *manentium, quos dedit Monast. Cnut Rex, A. D.* 1034 *vide* MS. *fol.* 127)

68. *Ibid.* Mete. IIII. hid̄ ap̄ Sandford trans Tamisiam. (*quas Monast. dedit R Eadwardus Confessor. A. D.* 1054. *vide* MS. *fol.* 130.)

69. *Ibid.* Mete ad Eatune pertinentes.

Nero. A. XIV. *Cod. memb. in Octavo longe poſt ingreſſam Normannorum, Lingua Normanno-Saxonica dialecto Boreali ſcriptus: in qua habentur.*

I. Pag. 1. *Liber* Simonis de Gandauo Epiſcopi Saresburienſis de vita ſolitaria, ſororibus ſuis Anachoreticis, *ex Latina tranſlatus, ut per hujaſce Bibliothecæ exemplar Lat quod inſcr.* Vitellius E. 7. (*collatione facta*) *patet evidenter.*

Incip. Recte diligunt te. &c. ——— Louerð ſeið Godeſ ſpuſe to hire deorewurðe ſpuſ. þeo þe riht luuieð þe. ꝥ beoð riht þeo. þet libbeð efter riule. And ȝe mine leoue ſuſteren habbeð moni dai iremd on me efter riule.

Expl. Aſe ofte aſe ȝe readeð out o þiſſe boc. greteð þe Leſdi mid one Aue Marie uor him ðet makede þeoſ riule. and for him þet hire wrot and ſponc hit abuten. Inouh meðful ich am. þet bidde ſo lutel.

II. Pag. 240. On ȝod Ureiſun of ure Leſdi. (*i. e. Oratio bona ad B. V. Mariam*) metricè.

Incip. Criſteſ milde moder ſeynte Marie.
Mineſ liueſ leome. mi leoue Leſdi.

Expl. Det funde ðeſne ſong bi ðe mi looue Leafdi. Criſteſ milde moder ſeinte Marie. Amen.

III. Pag. 246. Ðiſ iſ on wel ſwuðe God Ureiſun of God almihti.

Incip. Iesu ſoð God. ſoð Godeſ ſune. Iesu ſoð ȝod. ſoð mon. ⁊ ſoð meideneſ bern. Iesu min holi luue. mi ſikere iwetneſſe. Iesu min heorte. mine ſoule hele.

Expl. A Iesu hwuder ſchal ich fleon hwon þe deouel hunteð efter me bute to þine rode?

IV. Pag 252. *Oratio ad B. V. Mariam.*

Incip. Swete Leafdi ſeinte Marie meiden ouer alle meidneſ. ꝥ bere ðet bliſfule bern.

Expl. Leafdi þurh þin erndinge tuðe me mine bone to þine eadi ume. Am̄.

V. Pag. 255. *Oratio ad Jeſum Chriſtum.*

Incip. Iesu Criſt Godeſ ſune. ſoð Godd. ⁊ ſoð mon. of þe eadie meiden iboren Maria.

Expl. ⁊ to liue hit bikumeð of hwuche half. ſo hit falleð. er me leſe wene.

VI. Pag. 260. *Alia.*

Incip. Swete ſofte Iesu. iſeli beoð ðet we luueð and þine ſiker ſwetneſſe

Expl. Milzfule louerd haue merci of me ⁊ of alle Criſtene men. Am̄.

VII. Pag. 261. *Symbolum Apoſtolum.*

Ich bileue on God feder almihti. ſchuppare of heouene ⁊ of eorðe. ⁊ on Iesu Criſt hiſ onlepi ſune ure louerd. Det waſ ikenned þrꝛ ðe holi goſte. iboren waſ of ðe meidene Marie. ipined waſ under Ponce Pilate. ineiled waſ o ðe rode. dead and iburied. he lihte into helle. ðe þridde dei he aroſ from deaðe to liue. ⁊ ſteih into heouene. þer he ſit o Godeſ rithond feder almihti. þonene he kumeð to demen ðe quike ⁊ ðe deade. I bileue on ðe holi Goſte. and on holi Chirche. imenneſſe of Halwen. uorȝiueneſſe of ſunnen. ulecheſ up-ariſte. eche liſ efter deað. Amen.

VIII. Pag. 262. *Verſus aliquot Lat. de morte.*

IX. *Ibid. Ejaculatio ad Chriſtum Lat. ex S. Bernardo.*

Caligula. A. IX. *Cod. membr. in Quarto in quo continetur,*

I. fol. 1. *Hiſtoria Britonum ſive Wallorum, à Troja capta & Bruto, uſque ad mortem Cadwalladri Britannorum regis, lingua* Normanno-Saxonica, (*in Anglicam tamen veterem vergente,*) *& quidem Poeticè ſcripta per* Lazamonem Sacerdotem di Ernlege ſuper Sabrinam. *Opus ſuum, ſicut in Præfatione teſtatur, excerpſit ex Libro Anglico quem compoſuit* Beda, (*forte intelligit Hiſtoriam Eccleſiaſticam gentis Anglorum, Saxonicè verſam ab Ælfredo Rege.*) *Ex libro Latino* Albini & Auguſtini Archiep. Cantuarienſis; *& ex libro quem compoſit Clericus quidam Gallicus nomine* Wace (*i. e.* Walterus,) *& ab eo Alienoræ Henrici II Regis uxori, oblato. De his autem omnibus, audi* Lazamonem (*ſive* Layamonem) *noſtrum, in Præfatione ſic diſſerentem.*

Incipit hiſtoria Brutonum.

Præf. An Preoſt wes on leoden: Lazamon wes ihoten. He wes Leouenaðes ſone. liðe him beo Drihten. He wonede at Ernleze: at æðelen are chirechen uppen Seuarne ſtaþe: Sel þar him þuhte. On feſt Radeſtone. þer he bock radde. Hit com him on mode: ⁊ on his Mern þonke. þet he wolde of Engle. ða æðelen tellen wat heo ihoten weoren: ⁊ wonen heo comen þa Englene londe: ærest ahten. æfter þan flode: ðe from Drihtene com. þe al her aquelde. quic þat he funde. buten Noe ⁊ Sem Iaphet ⁊ Cham. and heore four wiues. þe mid heom weren on archen. Lazamon gon liðen. wide zond þaſ leode: ⁊ biwon þa æðela boc: þa he to biſne nom. He nom þa Engliſca boc. þa makede Seint Beda. An oþer he nom on Latin: þe makede Seint Albin: ⁊ ðe feire Auſtin: þe fulluht broute hider in. Boc he nom þe þridde: leide þer amidden: þa makede a Frenchis Clerc: Wace wes ihoten: þe wel couþe writen: ⁊ he hoe zeſ þare æðelen Ælienor þe wæs Henries Quene: þes hezes Kinges Lazamon leide þeos boc. þa leaf wende he heom leofliche biheolde. Liþe him beo Drihten: feþeren benom mid fingren: ⁊ fiede on boc felle: and þa ſoþere word: ſette togadere: ⁊ þa þre boc. þrunde to ane. Nu biddeð Lazamon. ælcne æðele mon: for þene ælmiten Godd: þet þeoſ boc rede: ⁊ leornia þeos runan: ꝥ he þeos ſoðfeſte word: ſegge to ſumne: for hiſ fader ſaule: þa hine ford brouhte. ⁊ for hiſ moder ſaule: þa hine to monne iber: ⁊ for his awene ſaule: þat hire þe ſelre beo. Amen.

Quis autem fuerit Walterius *ille qui à* Layamone *laudatur, conjectura tantum ſequor.* Walterius *ſcil.* Mahap Oxonienſis Archidiaconus, *de quo ſic ſcribit* Galfridus Monamethenſis *in Hiſtoriæ ſuæ Præfatione,* "Talia mihi & de talibus multociens cogitanti, ob-"tulit Walterus Oxinefordenſis Archidiaconus, vir "in Oratoria arte, atque in exoticis hiſtoriis eruditus; "quendam Britannici ſermonis librum vetuſtiſſimum, "qui a Brutn primo Rege Britonum, uſque ad Cad-"ualadrum filium Caduallonis, actus omnium continuè "& ex ordine perpulchris orationibus proponebat. *Notandum quoque eſt, quod uterque Hiſtoricus* Lazamon & Galfridus *eodem modo hiſtoriam ſuam proſequantur; immo defloratorem* Galfridi, *cum plurimis interpolationibus videtur* Lazamon, *qui Hiſtoriam his verbis.*

Incip. Nu ſeið mid loſe ſonge þe wes on leoden Preoſt: al ſwaþe boc ſpekeð: þe he to biſne nom. Ða Grickeſ hefden Troje: mid tecne biwone. ⁊ ꝥ lond iweſt: ⁊ þa leoden of ſlawen

Expl. And þas (leode) þat neuere zeoððen mære: kingeſ neoren here. Ða zet ne com þeſ ilke dæi: beo heonne uorð alſe hit mæi: Iwurðe, Godes wille. Amen.

II. fol. 192.

II. fol. 192. Ici commence la vie de seint Iosaphaz. (*alia manu*)

Incip. Ri uout a nul bien æntendre
Per essample poet mlt̃ aprendre.

III. fol. 213, b. Ici commce la uie de Sc̃t Dormanz.

Incip. La vertu deu ke tut sur ⁊ dure.
E tut surz est certeine epure.

IV. fol. 226, b. *Chronicon breve a temporibus Saxonum, usque ad initium regni R. Henrici III. Gallicè.*

V. fol. 230. *Poema* Normanno Saxonicum *de contentione facta inter* Noctuam & Philomelam, *pro suavissimæ cantionis gloria; quam demum submiserunt arbitria Magistri* Nicolai de Guldeford.

Incip. Ich pas in one sumere dale.
In one suþe digele hale.
Iherde ich holde grete tale
An hule and one nigtingale.
Ðat plait pas stif ⁊ starc ⁊ strong.
Sum pile softe ⁊ lud among.
Anoþer agen oþer Sval.
⁊ let þat wole mod ut al.
⁊ eiþer seide of oþeres custe.
Ðat alere porste þat hi puste.
⁊ hure ⁊ hure of oþere songe.
Hi holde plaidung suþe stronge.

VI fol 243. *Poema aliud* Normanno-Saxon. *de Morte, de judicio, de pœnis infernis*, &c.

Incip. Non mai longe liues pene.
Ac ofte him lieð þe wrench.
Feir peðer turneð ofte into reine
An punderliche hit makeð his blench.
Ðarfore mon þu þe biþench:
Al schal falewi þi grene:
Weilawei nis Kin ne Quene:
Þ ne schal drinche of deaþes drench.
Mon er þu falle of þi bench.
Ðine sunne þu aquench.

VII. fol. 247. Ice com̃ce le petit Plet: (*i. e. parvum Placitum,*) *scil. poema* Gallicum *de malis juventutis & senectutis, per modum Dialogi, inter Juvenem & Senem.*

NERO. E. 1. *Cod. membr. in fol. grand. cujus pars longe maxima scripta fuit circa A. D.* 1000. *In eo continentur plurimorum Sanctorum virorum & fæminarum Vitæ & Passiones, Latinè; de quibus* D. Smithi *Catalogum consulas. In eo quoque inveniuntur quædam ad rem Saxonicam spectantia, ex aliis argumentis libris avulsa, & in hoc Codice, eorum conservandorum gratia, D. Rob. Cottoni jussu, compacta.*

1. *Fragmenta bina* Registri *cujusdam* Chartarum Wigorniensis Ecclesiæ, *jussu D.* Wulstani *Wigorniensis Episcopi, ut videtur, scripti; quæ folia tantum quatuor constant. Cartas omnes in libro alio ejusdem Ecclesiæ, nunc autem hujusce Bibliothecæ, & in ea inscripto* TIBERIUS A. 13. *inveni descriptas, & ab illis, collatione facta, quamplurimis in locis discrepantes. Cartæ enim quas exhibent Fragmenta, ut Lectiones taceam variantes, compendiosè videntur ex Autographis exscriptæ, utpote in quibus non solum verba sed & integræ quidem sententiæ prætereuntur, quæ in libro isto occurrunt. Sunt tamen hic illic, ubi Verba & Phrases quarundam Chartarum istius libri, quæ in Fragmentorum Chartis non leguntur, suspecta & supposititia mihi esse videntur. Quamobrem ut de utroque exemplari curiosus Lector liberè judicet, ad Chartas Fragmentorum folium Codicis in quo singulæ scribuntur, diligenter adnotavimus.*

1. ÐIS SYNDON LAND-GEMÆRU TO WIDIANDUNE, *Saxonicè.* (*Vide Cod.* Cott. TIB. A. 13. fol. 113.)

2. *Placita in Provinciali & Synodali conciliabulo in* Clofesho, *de Monasterio de* Westbyrig, A. D. 824. *Indict. 2. regnante Beornulfo Rege Merciorum.* (*Vid.* Cod. TIB. A. 13. fol 47.)

3. *Donatio terrarum* æt Ƿestbyrig & 60 man. æt Heanbyrig *Ecclesiæ Wigorn. per* Offam *Merciorum Regem.* (*Vid. Cod.* TIB. A. 13. fol. 48)

4. *Donatio (sub forma Testamenti) terrarum* æt Ƿestbyrig. & æt Stoke, *matri suæ* Ceolburgæ, *& post mortem ejus* Eccles. Wigorn. *per* Æthelricum *filium* Æthelmundi, *Regnante* Ceonredo *Merciorum Rege.* (*Vide* Cod. TIB. A. 13. fol. 49)

5. Donatio 3 Cassatorum æt Huntenatun Æthelmundo *Principi, per* Ecgfridum *Regem.* (*Vid.* Cod. TIB. A. 13. fol. 52.)

6. *Donatio terrarum in* Heanbyrig & in Stupe *Eccles. Wigorn. per* Ceolfridum *Abbatem.* (*imperf. in fragmento, sed integra habetur in Cod.* TIB. A. 13., fol. 52, b.)

7. *Quorundam testium nomina, qui adfuerunt donationi plurimorum prædiorum* Ecclesiæ Wigorn. *per* Æthelstanum Regem *A. D.* 930. *Regni 6. Indict. 7. Epact. 3. Concurrent 2. 7. Id Jun. Lun. 21. in civ. Lundonia.* (Integra exstat Carta in Cod. TIB. A. 13. fol 5.)

8. *Donatio* 20 *mansentium* æt Bredun *Eccles Wig per* Offam *Regem.* A D 780. (*Vide* Cod. TIB. A. 13. fol. 6.)

9. ÆDELREDES GERÆDNESSE ⁊ ÆDELFLEDE ƿID WERFRID B̄. sc. *Dimissio terrarum in Wigornia Æthelredo Aldermanno & Æthelflæda Merciorum Dominis pro vita eorum &* Ælƿƿ̄ (*forte* Ælƿƿine) *post obitum illorum ad* Eccles. Wigorn. *revertendarum, per* Werfrithum *Episc & Conventum* Wig. A. D. 904. *Indict. 1. partim Latine partim Saxonicè.* (*Vide* Cod. TIB. A. 13. fol. 6, b.)

10. *Donatio 6 Cassatorum in* Bradanlæh, *per* Æthelbaldum *Merciorum Regem 4 feria.* 8 *Kal. Decemb. die pass. S. Chrysogoni Mart.* (Vide Cod. TIB. A. 13. fol 7, b.)

11. Judicium Conciliabuli in Celhhyð, *præsidentibus duobus* Archiepiscopis Jamberhto & Higeberhto, *mediante quoque* Offan *Rege cum universis principibus suis, de hæreditate Hemeles & Dude in* Intanbeorgan & Bradanlæh. A. D. 789. *Indict. 12. & Regni Offæ* 31. (Vide Cod. TIB. A. 13. fol. 7, b.)

12. *Quieta clamatio* Wulfheardi *in Synodo de* Clofesho, *de iisdem terris* æt Incebeorgan & æt Bradanlæhe. *A D.* 803. *Indict. 11.* (Vide Cod. TIB. A. 13. fol. 8, b.)

13. *Initium Donationis terrarum* æt Bræmesgraran *per* Ceolulfum Regem, *Saxonicè.* (*quæ integra habetur in Cod.* TIB. A. 13. fol. 9.)

14. *Nomina quorundam testium qui affuerunt apud* Tomeworthie, *dum* Bohtwulfus Rex Merciorum *reddidit* Healberhto Ep. & Eccles. Wigorn. *terras illas* (*in* Wassenburna) *quibus ille injuste eam spoliaverat. Anno* 840. *Indict. 3.* (Vide Cod. TIB. A. 13. fol. 12)

15. *Privilegium concessum* Eanmundo *Abbati & Monasterio de* Bredun, *ut sint liberati à* Fæstingmenn. A. D. 141. Indict. 4. *in die natalis* Dñi. *in celebri vico* Tomweorthun. (Vide. Cod. TIB. A. 13. fol. 13.)

16. *Recuperatio terrarum in* Uptun *post obitum* Wullafi, *Episcopo & Ecclesiæ. Wigorn.* per Æthelredum *Ducem Merciorum*, A. D. 897. *Indict.* 15. (Vide Cod. Tib. A. 13. fol. 14.)

17. *Privilegia concessa Alhhuno Episc. & monasterio de* Bloccanleah, *per* Burhredum *Merciorum Regem. A. D.* 955. *Indict.* 3. *in vico* Tomweorthin. (Vid. Cod. Tib. A. 13. fol. 14, b.)

18. *Donatio* 8. *manentium* æt Bæccesore Wilfrido *Episc. per* Æthelbaldum *Regem* Suth-Anglorum, *i. e. Merciorum.* (Vid. Cod. Tib. A. 3. fol. 15, b.)

19. *Donatio* 8. *manentium* æt Eoslangelade *Monasterio de* Breodun, *per* Offam *Merciorum Regem, post obitum* Riddæ *ministri sui, & uxoris ejus* Buggæ, *& filiæ ejus* Heaburgæ. (Vide Cod. Tib. A. 13. fol. 15, b.)

20. *Initium Donationis* 30 *Cassatorum in* Tredingtun Milredo *Antistiti & Ecclesiæ.* B. Petri *in* Wigornia *per* Eanberhtum, Uhtredum *&* Aldredum Huicciorum *Regulos.* (*Exstat autem eorundem Donatio integra in Cod.* Tib. A. 13. fol. 16.)

21. *Donatio* 33 *Cassatorum* æt Scottariðe Eccles. Wigorn. per Offam *Merciorum Regem. Ut &* 3 *Cassatorum in* Hellerlege (*quorum Termini scripti sunt Saxonicè,*) *per eundem R.* Offam. (*Donatt. istæ in duabus distinctis Cartis in Cod.* Tib. A. 13. fol. 107.)

22. *Dimissio* 2 *mansarum* on Hnutbyrsta Eanwulfo *Regis Ministro, & post diem suum* 3 *hæredibus, quibus defunctis, ad* Strætforde *restituendæ fuerant; per* Werfrythum Hwicciorum Epum. A D. 972. (Vide. Cod. Tib. A. 13. fol. 108.)

23 *Dimissio* 2 *manentium* æt Suðham *&* 2 *manent* æt Muctune *Am eo suo* Æthelstano *quamdiu vixerit, binisque post se hæredibus possidendarum. A. D.* 965. (Vide Cod. Tib. A 13. fol 110.)

24. *Concessio* 6. *manent.* æt Stoce, Eadwæro *minist. suo, & post vitæ suæ terminum duobus Hæredibus, per* Oswaldum *Præsulem.* A D. 967. (Vide Cod. Cot. Tib. A. 13. fol. 110, b.)

25. *Largitio* 3 *Cassatorum* æt Ƿæsclesƿyrðe *Æthelstano amico suo, & post se, Cleronomis duobus, per* Oswaldum *Archipræsulem. A. D* 981. (Vid. Cod. Tib. A. 13. fol 111)

26. *Concessio* 1 *mansæ* æt Cumtune Eadwio *ministro suo, & post metam proprii ævi, duobus tantum Cleronomis, per* Oswaldum Archiepiscopum. *A. D.* 981. (Vide Cod. Tib. A 13. fol. 111, b.)

27. *Concessio* 1 *mansæ* (æt Cumtune) Ƿilhelmo *artifici suo, & post se* 2 *hæredibus, per eundem* Oswaldum. *A D.* 982. (Vid. Cod. Tib. A. 13. fol. 112.)

29. *Concessio* 1 *mensæ* æt Cumtune Ealhreðe *amico suo, quantum temporis vixerit, & post se duobus hæredibus, per eundem* Oswaldum. *A. D.* 962. (Vid. Cod. Tib. A. 13 fol. 112, b.)

30. *Concessio terrarum* æt Orpe *ad Episcopalem sedem* æt Deries stope *trium hominum spatio dierum: quibus decursis, ad* Wigornensem *restituendæ essent ecclesiam, per* Æthelredum Regem. A. D. 1005. (*ea tamen Conditione,* ut ille qui præest Episcopatui prædictæ, (*sc.* æt Deries stope.) *in omnibus subditus sit Wigorniensis Ecclesiæ pastori.*

31. *Fragmentum Saxonicum de Benefactoribus* Ecclesiæ Wigorniensis, *quod in gratiam* RR. VV. Decani & Præbendariorum *ejusdem, hic in medium protuli.*

Cenulf Merena cyng. gebecte ⁊ gefreode. ꝥ to Ƿigerna ceastre lið. on tƿa healfe Sæferne. xxx. hida.

⁊ Æþelred ⁊ Æþelflæd. getrymedon þa burh. ⁊ þa stope pelgegodedan. mid heora ælmessan.

⁊ Norð-Heardyng. Wiglaf Cyning. gesreode ⁊ becte. into Myostre.

⁊ Heortlanbyrig. Burhred Cyning.

⁊ Ælfgyðe-Cyrcan Æðelstan cyning. gebecte xx hida. into Ƿigoraceaster.

⁊ Ƿudatun xx hida. Æþelbald cyning gebecte into myostre. ⁊ Æþelrice betæhte.

⁊ Hamtun Offa Cyng. gebecte xvii hida. ⁊ into Mynstre. Gode to lofe geuðe.

⁊ Stratford. Bryhtulf Cyng gebecte. ⁊ on Godes est. Heabyrhte B. betæhte xx hida.

⁊ Tredingtun xxx hida. Eanbyrht Cyning gebecte. ⁊ betæhte Milrede B.

⁊ Bloccanlea. Burhred Cyning gebecte. ⁊ betæhte. Alhrine B. L hida.

⁊ Speolesbyrig. Byrhtulf Cyng gebecte. xv hida ⁊ on Godes est. Heabyrhte B. betæhte.

⁊ æt Ƿyrigtune. Offa Cyng gebecte. xlv hida. mid þam æt Fiscesburnan. ⁊ Milrede B. betæhte on Godes est.

Westbyrig ⁊ Stoc Æþelric becræð. into Ƿigoraceastre. ⁊ Offa Cyng hit gebecte. ærest Æþelmunde. Æþelrices fæder.

⁊ est Offa gebecte. into Ƿigeraceastre. ægðer ge Ƿestbyrig. ge Stoc LX hida. ge Heanbyrig xx hida.

⁊ Tettanbyrig ⁊ Beaganbyrig. Burhred Cyng gebecte into Ƿegeraceastre. ꝥ is be Calne x hida. ⁊ æt Pultune. viii. ⁊ æt Bærendes lea v. ⁊ æt Esig v.

Æt Colesburnan viiii hida. Denebeorht B. alænde Balthune - - - - - *Desunt reliqua.*

II. *Folia bina ex libro quodam* Poenitentiali *avulsa, in quo habentur Saxonicè,* Leges *sive* Constitutiones Eadgari Regis, *quas, occasione gravissimæ Pestis, per totum Regnum statuit observandas.*

Incip. Her is gesƿutelod on þisum geƿrite. hu Eadgar Cyning ƿæs smeagende hƿæt to bote mihte æt ðæm sær-cƿealme ðe his leodscipe sƿyðe drehte ⁊ ƿanode ƿide gynd his anƿeald.

Expl. Ðonne ƿyrþige Oslac Eorl ⁊ Ealhere þe on his Ealdordome ƿunað. ꝥ þis stande Gode to lofe. ⁊ ure ealra saƿla to þearfe. ⁊ eallum folce to frið And ƿrite man manega geƿrita be þisum. ⁊ sende ægþer ge to Ælfhere Ealdormen. ge to Æþelƿine Ealdormen. ⁊ hy ge hƿyder ꝥ þes ræd cuð sy. ægþer ge earmum ge eadigum. Ic beo eoƿ sƿyðe hold Hlaford. þa hƿile þe me lif gelæst. ⁊ eoƿ eallum sƿyðe bliþe eom. forþy þe ge sƿa georne ymbe frið syndon.

Extant tum Latinè tum Saxonicè in Cod. MS C.C.C.C. *qui inscribitur* K 2. *Vide supra, pag.* 109.

Nero C. III. *Codex in fol. partim membr. partim Chart. in quo (præter* Nic Uptoni *de Armis libros quatuor; Historiam Ecclesiasticam Monachi* Roffensis *ab an.* 185, *usque ad an.* 1377. *cum* Cartis *quamplurimis*

plurimis Originalibus, *de quibus* D. Tho. Smithi *Catalogum consulas,) habentur ad rem Saxonicam propius spectantia,*

I. *Nomina diversorum locorum, quæ in Historiis Saxonicis occurrunt, collecta per* Joannem Josselinum, *cum notis ejusdem.*

II. *Nota de sex exemplaribus Annalium Saxonicorum, quibus usus est (ut videtur)* Joannes Josselinus: *præmissis Titulis 7 librorum Latinorum & 1 Anglici, de vitiis & depositionibus diversorum Sanctorum.*

GALBA. A. II. *Codex membranaceus & antiquus in Octavo, qui quondam fuit, ut dicitur, peculium S. Anselmi, in quo continentur Sermones Latini numero 43. ex Augustino, Gregorio, &c. collecti. Post hæc occurrunt*

I. *Quædam de* Computo Ecclesiastico *Saxonicè.*

II. *Carmina quædam & Medicamenta* Normanno-Gallicè & Latine, *litteris Saxonicis.*

III. *Medicamenta contra varios* morbos. *Saxonicè.*

IV. *Alphabeta* Runica *diversa, quæ cum aliis ex hujusce Bibliothecæ Codd. MSS. descripta D. Hickesio imprimenda dedi.*

GALBA. A. 14. *Codex membr. in Octavo, partim Latine, partim Saxonice scriptus; in quo ad rem nostram, Saxonicam majoris momenti sunt*

I. *Oratio militaris* Æthelstani Regis, *(si fas sit conjicere ex Cod MS. qui inscribitur* NERO A. 2.) *ante initum prælium, Latinè & Saxonicè.*

Init. Saxon. Æla þu Drihten. æla ðu ælmihtiga God. æla Cing ealra Cyninga. ⁊ Hlaford ealra waldendra on þæs mihta wunað ælc Sige. ⁊ ælc gewin weorð to brýte.

Fin. ⁊ þ þin noma Drihten sý geweorþad on minum wiþerwinnum. þu þe eart Drihten Israela God. *Notandum est, quod versus finem hujusce MS inveniri licet Maledictiones gravissimas Latine scriptas, contra Regem inimicum. Sic autem incip.* Dñs dissumpet regnum tuum. N. excutiet dñs pulverem potestatis tuæ.

II. *Orationes aliquot, Rubricis Saxonicis insignitæ,* viz.

1. Ðis gebed man sceal singan æt Offrunga for hine sylfne. ⁊ for his broðor. ⁊ for his geswysternna. ⁊ for ealle þam þe he on Gebed rædenne biþ. and for eal Cristen folc.

Incip. Suscipisca trinitas has oblationes quas tibi ego peccatrix offero pro me peccatrice.

2. Ðis gebed man sceal singan for hine sylfne æt Offrunga.

3. Ðis Gebed man sceal singan for his forð-gefarenne freond.

III. *Interrogationes* Sacerdotis (*ut videtur*) *ad readmissionem* Pœnitentis *in ecclesiam, cum absolutione, & concilio de jejuniis observandis, &c. imperf. Sax.*

Init. Gelýfest ðu on þone ælmihtig fæder ⁊ sunu. and þam halgan Gast. Ic gelýfe.

IV. *Invocatio S. Trinitati, & 9 Ordinum Angelorum pro protectione. Saxonicè.*

Incip. In naman þære halgan þrýnesse þ is fæder ⁊ sunu and se halge Gast. God ælmihtig þam ic dom andetta ecne ælmihtigne God awesendne and ⁊ awundiende to widan feore þam.

Expl. Þ hý me scolde þanne motan ne in þysse weorulde. ne æfter in ecnesse.

V. *Oratio ad Christum Jesum, cum gratiarum actionibus Saxonicè.*

Incip. MIN DRIHTEN Hælend Crist. Ic do þe þancas ealra þara goda. ane þara unarimedlicra fremsumnessa þe þu me synfullum sealdest and lændest.

Expl. Ac symble mine word ⁊ min weorc sý on þinre soðfæstnesse gehwyrfed. þu þe leofast and rixast á to worulde. Am.

VI. *Ejaculationes ad I. Christum in Crucem ascendentem, crucifixum, in sepulchro positum, descendentem ad inferos, ab Inferis adscendentem, mundum judicaturum, Latinè & Saxonicè.*

Incip. Saxon. Drih̄ Hælend Crist. Ic gebidde ðe on Rode astigendne. Ic bidde þe þ ðeo sylfe rod me alyse fram Deofles slege.

VII. Oratio pro Remissione Peccatorum, Latinè & Saxonicè.

Incip. Saxon. Drihten Hælend Crist se wuldorfullesta middan-eardes Scippend. þeah þu sy wuldores beorhtnes efenece þinum fæder.

VIII. Oratio brevis pro Poenitentia & Perseverantia, Latine & Saxonice.

Incip. Saxon. God ælmihtig Hælend Cyning. ðu þe þine clænan handa for us on Rode gestrehtest.

IX. *Pro Sanitate conservanda* Medicamenta *bina, Sax.*

Incip. To gehealdenne lichoman hælo mid Drihtenes gyfe. þis is æþele læcedom. Genim Myrran and gnid on win.

X. Carmen *sive* Exorcismus *contra Pedum dolorem, Saxonicè.*

Incip. Wið Fot-coþe singe man þas wers æfest Sca Marina. dominus regnauit. &c.

XI. Gebed be Scē Ælfgyfe, *Latinè tantum.*

XII. *Virtutes quæ insunt dentibus superioris maxillæ, dextro pedi, lumbis* [broc.] *& felli Melis sive Taxi, cum Exorcismis præparandis. Saxonicè.*

Incip. Ðas Cræftas syndon be ðam deore. þe we on urum geðeode Broc hatað.

Expl. ⁊ mid feðre drep in þæt bryne Eagan. ðu meaht cuðlice ontynan þone læce-cræft.

GALBA. A XIX. *Fragmentum membr. pusillum Poeticè litteris Normanno-Saxonicis circa temp. Henrici II. aut Ricardi I. conscriptum, in quo continentur quædam ex Proverbiis & Apophthegmatis* Ælfredi *Regis sapientissimi.*

1. fol. 1. *Incip.* At Sifforde seten. þeines manie. fele Biscopes. fele Boc-lered. Erles prude. Cnihtes egleche. þer was Erl Alfrich. of þe Lage swiðe wis. ec Alfrede Engle hirde. Engle derling. On Engelonde he was King. hem he gan laren. swo hi heren mihten. hu hi here lif leden scolden. Alfred he was on Engelond. á King wel swiðe strong. he was King and Clerc. wel he luuede Godes werc. he was wise on his word. and war on his speche he was þe wisest man. þat was on Engelond on.

Ðus cwað Alured. Engle frofre. wolde ge nu liren. and lusten gure Louerd. ⁊ he gu wolde wisen. wisliche þinges.

OTHO. A. VIII. *Codex membr. in Quarto per diversorum manus, ac diversis temporibus scriptus, varios in se complectens Tractatus Latinos, qui ordine recensentur in Catalogo* D. Tho. Smithi, *ad quem lectorem mitto. In eo quoque invenire licet quædam Saxonica, quorum Tituli sequuntur.*

I. *Vita* S. Machuti Episcopi. Ventani *fabulosis narrationibus miraculorum repleta in Sectiones* 80 *distincta, & ante Conquæstum Angliæ scripta. Longe amplior in hoc Codice habetur, quam in Latino opere de vitis Sanctorum gentium Britannicarum* Joannis Anglici *vicarii de* Tinmuth; *& in exscriptore ejus* Joañe Capgravio.

Incip. Us gebafenað leofestan gebroþra mid ealre stefne ures modes. þone ealdor ealra gesceafta þ is Crist. se þe symble is wuldorlic on his gecorenum. se þe us ær worlde wæs and forestihtade ær þes middan-geardes gesceafte. ---- & postea, Witodlice cwyþ se arweorþa Biscop Bilus. þ se halgosta Biscop þe Machu wæs acenned on Brytlande of æþelre mægþe. and on þon ylde he sent is gesweden.

Expl. Ealle weorolde gemæro. on his handa syndon Selan and wuldor and blisse on him butan ende þurhwunaþ. þæm is wyrþmynt 7 wuldor. on ealra weorolda weorold. AMEN.

II. Oratio Gregorii Papæ. *Latiod litteris Saxonicis valde antiquis, cum interlineari versione Saxonica.*

Incip. Drihten wealdend god ælmihtig þu ært
Dominator dñs ds̄ omnipotens. qui es

þrines an feder on sunu 7 sunu in feder
trinitas una. pater in filio. et filius in patre

mid þæm halgan gaste
cum Spu̅ Sco̅.

Expl. ic eam unwyrþe 7 ungeselig mon
Indignus ego sum et infelix homo

hwa gefreolsaþ me of deaþes lichoman þis-
quis me liberabit de corpore mortis hu-

sa synna butan gefe usses drihtnes hælen-
jus peccati. nisi gratia dni̅ nri̅ ihu̅

des cristes.
xpi̅.

III. Orat̄. Bed̄. Prb̄. VERSIBUS HEXAMETRIS.

Super tres hujusce Bedæ Presbyteri *Orationis versus priores, interlineatim scripta sunt verba quædam Saxonica, quæ sunt quasi continuatio Orationis* Gregorianæ, *nequaquam ad hanc* Bedæ *Orat. spectantia.*

OTHO. A. X. *Codex membr. & antiquus in Quarto, in quo post* Fabii Quæstoris Æthelwerdi *Chronicon, &* Pauli Warnefridi *Historiam Longobardorum, habentur Saxonicè*

I. *Leges quædam* Æthelredi *Regis, Wudestokiæ sancitæ.*

Incip. Dis is sio gerædnes þe Æþelred Cyning and ealle his witan æt Wudustoce gerædan. An ærest þ we ealle to Gode ælmihtigan georne gebugan. 7 his bebodu healdan. and unrihtes ealle geswican.

Expl. An uton ænne God lufian and weorðian. and ænne Cristendom ealle healde 7 ælcne Hæþendom mid ealle aweorpan. Uton ænne cyne Hlaford holdliche. . . . . . . desunt reliqua.

OTHO. A. XII. *Cod. memb & antiquus in Quarto, in quo, post illud* Asserii Menevensis *exemplar, quo usus est Dn.* Matthæus Parker *Archiep. Cant. statim sequuntur Saxonicè*

I. *Exorcismus contra Melancholiam.*

II. *Exorcismus prolixior contra frigora & febres.*

III. *Fragmentum capite & calce mutilum, sex foliis constans, quo Poetice & Stylo Cædmoniana celebratur virtus bellica* BEORHTNOTHI *Ealdormanni* OFFÆ *& aliorum Anglo-Saxonum, in prælio cum Danis.*

De hoc BEORHTNOTHO *sive* BRIDNOTHO *sic dicit Historia Eliensis Ecclesiæ* MSS. DOMIT. A. 15. *& ejus Archetypon* TITUS. A. I. *sicut & eadem Hist. impressa apud* QUINDECIM SCRIPTORES *Historiæ Anglicæ per Tho. Gale. in Capite cujus Rubrica est*

De venerabili duce Brithnoto qui dedit S. Etheldrede Spalwich. Trumpetone. Ratendune & Hesberi. Schan. Fulborne. Teversham. Impetone. Pampewrthe. Crachestone. Finberge. Tripelaue. Herdewich. & Sumeresham cum appendicus suis.

De Briðnotho viro singulari & glorioso succedit memoranda relatio. Cujus vitam & gesta non parvis præconiis Angliæ commendatur historie, de quibus pauca qualicumque stilo cum venia lectoris excepimus. —— Itaque vir iste nobilissimus Northanhymbrorum dux fortissimus fuit, qui ob mirabilem sapientiam & corporis fortitudinem qua se suosque viriliter protegebat, Anglica lingua Alderman, id est Senior vel Dux. MS. TIT. A. I. ab omnibus cognominabatur. Erat sermone facundus, viribus robustus, corpore maximus, militia & bellis contra hostes regni assiduus, & ultra modum sine respectu & timore mortis animosus. Præterea scam̄ ecclesiam & dei ministros ubique honorabat, & in eorum usus totum patrimonium suum conferebat. ------ Vitam autem suam ad defendendam patriæ libertatem quam diu vivebat impendebat: totus in hoc desiderio positus ut magis moreretur, quam multam patriæ injuriam pateretur. Fiebat siquidem eo tempore frequens irruptio Danorum, Angliam, quam diversis in locis navigio venientes, graviter devastabant. Brithnotho autem Duci omnes provinciarum Duces quasi invincibili Patrono pro magna ipsius probitate & fide, sese fideliter alligabant, ut ejus præsidio contra inimicam gentem securius se defenderent. Igitur, cum clam quodam tempore apud Meldunam applicuissent: ipse audito rumore cum armatis manu eis occurrens, pene super omnes Pontem aquam TIT. A. I. interemit. De quibus pauci vix evadentes, propriam patriam ad hæc narranda navigarunt. Post hanc autem Victoriam Brithnotho duce cum alacritate in Northanhumbriam reverso: Dani nimium hoc audito tristati, classem denuo reparant, Angliam properant & ad ulciscendam suorum necem, quasi iterum Anno & Guthmundo filio Stettani Ducibus ad Meldunam applicant. Qui portum nacti, ut audiunt Brithnothum ista in suos perpetrasse: statim mandant se ad ulciscendos eos adventasse, ipsumque inter ignavos habendum, si non audeat cum eis conferre manum. Quibus nuntiis Brithnothus in audaciam concitatus; pristinos socios ad hoc negotium convocavit, & cum paucis bellatoribus spe victoriæ & nimia ductus animositate, iter ad bellum suscepit. & præcavens & properans ne hostilis exercitus saltem unum passum pedis se absente occuparet. ------ Deinde commendans se Orationibus fratrum, cum suis properavit ad bellum. Quo perveniens, nec suorum paucitate movetur, nec hostium multitudine terretur, & statim eos adgreditur. Quorum ultimo die paucis suorum superstitibus, moriturum se intelligens, non segnior contra hostes dimicabat, sed magna strage illorum

lorum facta, pene in fugam eos converterat. Donec adverſarii paucitate ſociorum ſuorum ejus animati, facto cuneo conglobati, unanimiter in eum irruerunt, & caput pugnantis vix cum magno labore ſecuerunt, quod, inde fugientes, ſecum in patriam portaverunt. Abbas vero (*Elienſis Ecclesiæ*) audito belli eventu, cum quibuſdam monachis ad locum pugnæ profectus, corpus ipſius inventum ad hanc eccleſiam reportavit, & cum honore ſepelivit. In loco autem capitis maſſam ceræ rotundam appoſuit; quo ſigno diu poſtea in temporibus noſtris recognitus, inter alios honorifice eſt locatus. Fuit autem vir iſte pius & ſtrenuus diebus Eadgari, Ædwardi Regis & Martyris & Æðelredi Regum Anglorum, & mortuus eſt anno ipſius Æðelredi, xiiii ab incarnatione vero dni, Anno nongenteſimo nonageſimo primo.

Sequuntur alia quædam ſcripta Latina, quorum Tituli in D. Smithi *Catalogo memorantur.*

OTHO. A.13. *Cod. membr. in Quarto in quo præter Latina ſcripta plurima, de quibus* D. Tho. Smithum *conſulas; extat Collectio* Sermonum *ſive Homiliarum,* Normanno-Saxonicè, *circa tempora Henrici II. ſcripta. quorum*

I. Sermo in die natalis dñi.

Incip. Apparuit benignitas ⁊ humanitas, &c. —— [Iwrn us was geƿiteled þurh ƿitegie ȝerendrache. þat God ƿolde man becume al for ure ſache.

Expl. Doð god for his luſe. cumeð bliðeliche to chirche. oþer ſeruiſe to herenne ſƿa ƿile God ꝥ ȝe moten. Quod nobis præſtare dignetur.

II. Sermo in Epiphania Domini.

Incip. Cum natus eſſet Ihc̄ in Beethleem Iude, &c. —— [God almihti þe his fader ⁊ ſune ⁊ holi goſt. on þreo ƿiſe to dai his michele mihte ſpetelede.

Expl. ꝥ ȝiƿe he eƿ cnnaƿe his þreomneſſe. ⁊ mihte ⁊ ſtrengþe ƿel to donne. ſƿa ȝiƿe Criſt us alle. Am̄.

III. Sermo in die Palmarum.

Incip. Cum appropinquaret Ihc̄ Ieroſolime, &c —— [Ure Drihte nehlechende his paſſiun. ſohte þreo ſtedes þider ƿard. ⁊ ꝥ ƿas þe fforde.

Expl. ꝥ he lede eƿ on domes dæi into heƿeneriche þe o ſchal ileſte. Quæ nob̄ p̄ſtet qui ſecla̅ per omnia regnat.

IV. Deſideratur Rubrica.

Incip. Eleuatus eſt Sol in celum, &c. —— [Abacuc þe prophe̅ ƿitegede of þe hechneſſe of þiſſe dege michel. er he icume ƿere.

Expl. Ac al hit ƿas to dai iturnd to bliſſe. þurh his upſtigunge. for þider he haƿeð iladed us alle to aſtiȝe. ſƿa ƿille God ꝥ ƿe mote.

V. Sermo de Scō Iacobo Apoſtolo.

Incip. Euntes ibant ⁊ flebant, &c —— [Ðe holi ƿitege Dd̄ þe ƿas King of Ierlm̄ menı hundred ƿintre er þan ure Drihte mon bicome.

Expl. Criſt ȝiſe us mihte ⁊ ſtrenðe þes foƿerkinne teres to ſchedenne. ⁊ þer mide heƿeneriche bigeten. Quod nob̄ præſtet deus.

VI. Sermo de Domica. (*die.*)

Incip. Reuerenda eſt nob̄ hæc dies quæ dr̄ dñica, &c. —— [Muchel ƿe oƿgie to ƿurðienne þiſne dei ꝥ is Sunne iclіped. for hit is Godes ogie dei.

Expl. þider mote ƿe cume þar is ƿane of alle iſel. ⁊ fille of iche gode.

VII. Sermo de Martiribus.

Incip. Qui uult uenire poſt me, &c —— [Ƿo is þe men þe ƿo is. ⁊ me him mot bihat. ⁊ mai ⁊ ƿile hit him ileſte.

Expl. ⁊ þonne mei he God ſilie. and efter him ƿende to heoƿeneriche. and ſƿa ƿile almihti God ꝥ ƿe mote.

VIII. Sermo beate Marie Virginis.

Incip. Que eſt iſta quæ aſcendit, &c —— [Ƿe heƿenliche Cƿen ure Leſƿedi Seinte Marie heƿeð ſiſ feſte inne tƿelf moneð.

Expl. ꝥ ȝe mote ſƿa him herſume inne þiſſe liƿe þat ȝe habbe on domes dei ꝥ lif ꝥ ó ó ſcal ileſte. Quod nobis, *&c.*

IX. *Deſideratur Rubrica (ſermo agit de fide, ſpe & charitate.)*

Incip. Unicuiq; hominum, &c. —— [Biſore alle þing. þreo þing beoð efric man belƿuurþe. ⁊ æreſt bihoƿeð te habbe.

Expl. ⁊ priðholde ꝥ ƿe mote eche riche habbe. ó ó buten ende. Qui uiuit, &c.

X. Sermo de Scā Maria Magd̄.

Incip. Mulierem fornicantem recipi, &c. —— [Ure Drihte þe ȝef boðe þe olde laȝe and þe neƿe:

Expl. ⁊ cume to þere michele bliſſe þe he ouƿuneð. Qd̄ nob̄ præſtet ds̄. Amen.

XI. Sermo de Apoſtolis.

Incip. Eſtote fortes in bello, &c. —— [Ðeos ƿord þe ic nu her forð teh. ſpec ure Drihte æt ſume time.

Expl. Mid þis ƿepne þat Dd̄ iſcryd þo þo he Goliam his unƿine oſercom. ſƿa ƿile God þat ƿe ure mohte. Qd̄ nob̄ pra re dignet̄.

XII. *Deſideratur Rubrica.*

Incip. Intrauit Ihc̄ in quoddam caſtellum, &c. —— [Lucas þe Godſpellere þe trehnede þe holie Godſpel of þiſſe dei.

Expl. Marie haƿeð icore þe ƿele. þe hyre neſre ne trucheð. qm̄ nob̄ p̄ſtet de quo loquitur ihc̄ xpc̄. Am̄.

XIII. *Deſideratur Rubrica.*

Incip. Ego ſum panis uiuus, &c —— [Vre Drihten ſpech on one ſtede on þan holie Godſpelle.

Expl. God almihti ȝiƿe eoƿ his lichame ſƿa to dai under ſo: ꝥ ȝe þer þurh iƿinne oƿer ſaƿle eche lif. Qd̄ nob̄ p̄ſtat, &c.

CALIGULA. A.15. *Codex membranaceus in Quarto in Gallia, ut videtur, magna ex parte ſcriptus. Continet plurima Latinè ſcripta,* viz. S. Hieronymi *Librum de Viris Illuſtribus, Vitam* Pauli *Monachi per eundem; Excerpta ex libris* Etymologiarum Iſidori Hiſpalenſis, De Notis ſententiarum vulgaribus, —— Juridicis, —— Militaribus, —— Literarum, *&* de Notis Digitorum; *cum aliis ex* Cypriano, Caſſiodoro, Murino Alexandrino, Dionyſio Exiguo, Proterio, Paſchaſino, Cyrillo, &c. *de Computo Eccleſiaſtico, Proprius autem ad rem noſtram accedunt*

I. fol. 116. *Tractatus de Computo Eccleſiaſtico, circa Normannicæ Victoriæ tempus, litteris Saxonicis ſcriptus; in quo*

II. fol. 119. b. & 120, a. *Cernitur* Inſcriptio Runica, *quam gratia* D Georgii Hickeſii *haud ita pridem deſcripſi.*

III. fol. 121, b. *Conſideratio ætatum Lunæ (ſive* Lunares) *in ægris; Latine & Saxonicè.*

Incip. Lat. Lun. I. qui inciderit difficile evadet.
Incip. Sax. Se þe afealð earfoðlice he ætƿint.

Expl. Lat. Lun. XXX. Eger laborabit & surget.
Expl. Sax. Seoc he ƿrinceð ⁊ ariseð.

IV. *Quot horis Luna lucet, per totum mensem Sax*

Incip. On ærne nihta ealð Mona ⁊ on xxix. scinð. IIII. pricena lengte.
Expl. On. xv. nihta ealð mona scinað. xii. tida.

V. fol. 123, b. *Pauca de Bissexto Saxonicè.*

VI. fol. 125. *Sequuntur Exorcismi aliquot* ƿið Gedriſ. — ƿið Poccas. & ƿið Gesƿell.

VII. fol 126. *De binis diebus, in quolibet mense, infaustis. Saxon.*

Incip. Syndon tƿegen dagas on æghƿylcum monðe. sƿa hƿæt sƿa on þam dagum ongynð ne surð hit neſ ðæ geendod On Ianuarius. þonne se Mona bið III nihtaealð. ⁊. IIII.
Expl. On Decembeр. þonne he biþ II nihta ealð ⁊ xII.

VIII. *Ibid. De die fausto cujuslibet anni.*

Incip. Ælce geare þu scyle ƿitan hƿylce dæge man scyle ƿeorðian

IX. fol. 126, b. *Quomodo invenienda est Dies Paschæ. Saxon.*

X. *Ibid. Nota de duobus diebus uniuscujusque Mensis, in quibus periculosum est Potum sumere, aut Phlebotomare.*

Incip. Ða ealdan Læces gesetton on Leden bocum.

XI. *Ibid. Nota de Mense Martio. Sax.*

XII. *Ibid. In quali ætate Lunæ à Phlebotomia abstinendum est. Saxon.*

XIII. fol 127. *De tribus diebus in Anno, quibus nulla nascitur Fæmina, &c. Sax.*

XIV. *Ibid. De inveniendo die Alleluia. Sax.*

XV. *Ibid. De inveniendo die Sancto. Sax.*

XVI. *Ibid. De inveniendo die Paschatis. Sax.*

XVII. *De Concurrentibus. Sax.*

XVIII. *Ibid. De Epactis. Sax.* (*& paullo inferius,*)

XIX. *Ibid. De Septuagesima. Sax.*

XX. fol. 127, b. *De ætate Lunæ. Saxon*

XXI. *Ibid De Jejuniorum temporibus. Saxon.*

XXII. *Ibid. Somniorum Eventus juxta Ætates Lunæ*

Incip. On ærne nihta ealð Monan. sƿa hƿæt sƿa þe mæteð þ cymð to gesean. (*Vide supra, pag.* 88.)

XXIII. fol. 128. *Consideratio ætatum Lunæ in Nativitatibus.*

Incip. Gif man bið akenned on ærne nihte ealdne Monan. se bið lang lifes ⁊ ƿelig. (*V. sup. p.* 194.)

XXIV. fol. 128, b. *Tabula in qua notantur Anni Dom. Indict. Epact. &c. ab anno* 988. *usque ad ann.* 1268. *In margine cernuntur Notulæ quædam Historicæ de Obitibus, &c. Regum & illustrium Anglorum, Lat. & Sax.*

XXV. fol. 139, b. *De sex ætatibus seculi. Sax.*

XXVI. *Ibid. De ætate B. V. Mariæ. Sax.*

XXVII. *Ibid De Adami Ætate & Prole. Saxon.*

XXVIII. fol 136, b. *De scripto, quod è Cœlis adtulit Angelus, depositque super Altare S Petri in Roma. Saxonicè.*

XXIX. fol. 136, b. Her onginð Damasus Papan smeagung ƿið Hieronime þone Bokere. hƿilcum timan on Sunnan dagan. oþþe on oþran dagan man Mæssan mote.

XXX. fol. 138. *De Compoto Ecclesiastica. Saxonicè.*

Incip. Manegra manna tƿeonung is þ seo Lencten-lice emniht gebyrige rihtlice on Octau Kl. Apriliſ þ is. on sca Maria Mæsse-dæg Ac ealle þa Easterran ⁊ Egyptiscan þe selost cunnon on Gerim-cræfte. tealdon þ seo Lenctenlice Emniht is gerihtlice on duodecima Kl. Aprilis. þ is. on sce Benedictes Mæsse-dæg. Eac is beboden on þam Regola ðe us gerihtað be ðære halgan Easter-tide

Expl. Uerbi gra. sƿilce is sƿa ðreþe þy tƿelftan geare on þam Circule þy mann het Decennouallem on Leden. ⁊ on Englisc þara nigonteoða geara ymrune. þu hæfst ænne niht ealdne Mona þæs deges ⁊ þæs geares þu hæfst ænne Epactum.

XXXI. fol. 140 *Fragmentum aliena manu scriptum, decem constans foliis, quod sic*

De Anno

Incip. Ðære Sunnan gear is þ heo beyrne þone micelan Circul Zodiacum.

Non solum de ANNO *tract. Auctor, verum etiam* DE MUNDO, DE EQUINOCTIIS. DE BISSEXTO. DE SALTU LUNE. DE DIVERSIS STELLIS DE DUODECIM VENTIS. ET PLUVIA. *Quibus Rubricis, &c. inducor ut credam hunc tractatum esse fragmentum Opusculi quod excerpsit* ÆLFRICUS *ex libro* BEDÆ *de Temporibus &* de Anno, *de quo, vid supra, pag.* 160. *Titulum autem hujusce Fragmenti sic designavit quidam Neotericus,* Æthelardus de Compoto; *quem fortasse superiori de* Compoto Eccles. *Tractatui rectius adscribere potuerit.*

OTHO. A. 18. *Cod. memb. in Quarto, in qua plurima habentur Latine scripta; de quibus* D. Smithi *Catalogum consulas, in eo tamen exstat. Saxonicè.*

I. *Fragmentum* (*sc. unum fol.*) *Homiliæ de* S. Laurentio, *quæ in integris exemplaribus sic*

Incipit. On Decies dæge þæs ƿælhreoƿan Caseres (*Vide supra, pag.* 16.)

GALBA E. II. *Cod. memb. in fol. sc. Registrum Chartarum Abbatiæ S. Benedicti* de Hulmo, *in quo habentur Saxonicè*

I. fol. 1. *Abbreviatio Chartæ* Canuti Regis, *qua donat Monasterio villam* de Horninga.

II. fol. 1, b. *Abbreviatio Chartæ* R. Eadwardi *Confessoris, qua concessit & confirmavit prædicto Monasterio ecclesias, villas, terras, libertates in Charta sua Latina memoratas.*

CLAUD. B 6 *Cod* MS. *membr. in fol. tempore Ricardi I. Anglorum Regis scriptus. in quo continetur Histor.*

Historia sive Registrum Magnum Cartarum Abbatiæ Abbendonensis capite mutilum: cum Constitutionibus quæ admissionem Abbatum & gubernationem ejusdem Cœnobii spectant. In hoc præclarissimo Codice, plurimæ extant Cartæ donationum terrarum quarum ferè singularum Metæ *sive* Termini *immediate sequuntur Saxonicè scriptæ, (litteris tamen* Normanno-Saxonicis,) *longe aliter ac in Registro superiori cujus nota* CLAUD. C. IX, *in quo,*Metæ *terrarum Saxon quæ ad Cartas suas debebant adponi, in unum fasciculum collectæ ad calcem libri sunt quærendæ.*

Ex Cartis quæ in hoc Cod. inveniuntur, eas solummodo hic infra describo, quæ Metas *sive* Terminos Terrarum *datarum, sibi annexos habent.*

I fol. 10, b. *Donatio* XII *Cassaturum juxta flumen quod appellatur* Carnea & Kalemundesdene *Elpheo Principi, per* Beortulfum *Regem Merciorum, A D.* 852. *Indict.* 5. *in villa Regali Escant.*

II. fol. 16. *Donatio* 5 *mensorum* in Æppelford Deor-Deormodo, *per* Ælfredum *Regem.*

III. fol. 16, b. *Donatio* x *mansarum* æt Seofonhæmtune *per* Eadwardum *Regem. A.D.* 1043 *Indict.* 11.

IV. fol. 17, b. *Donatio* III. *manentium* æt Horepelle, *Fasallo suo Tata* Æþelmundo. per Eadwardum Regem, A. D. 903. in hamtum.

V. fol. 18. *Donatio* x *mans* æt Dumolton, &c. Cynatho Monasticæ Conversationis Archimandrite (*h. e.* Abbati) per Æthelstanum Regem.

VI. fol. 20, b *Carta* Athelstani Senatoris de Offentuna.

VII fol 21, b. *Donatio* XX *Cassatorum* æt Þexlesh to Ælfrico Ministro suo per Æthelstanum Regem. A. D. 931. A. regni 7. Indict 4. Epact. x. Concurrente 6. XII. kal. Jul. Luna 12.

VIII. fol. 22. *Donatio* 6. Cassat. in Bulþerþurþe, Wulfnotho ministro suo A. D 931. An. Reg. 7. Indict. 4. Epact. nulla. Concur 5. Idus 7. - - - - Luna 28. in villa Regali æt Þelope.

IX. fol 22, b. *Donatio* x *manent* in Fearnbeorgan Ministro suo Ælfeah, per Æthelstanum Regem.

X fol 23, b. *Venditio* v *manent*. in Cealhgræfan ⁊ Teobbanþyþe. Minist. suo Ealdredo, per Æthelstanum Regem. A. D. 926, Indict. 14.

XI. fol 24. *Venditio* XV. *mans* æt Beorhtpaltingtune Religiosæ femine Eadulfæ, per Æthelstanum R. A.D. 939 Indict. 12.

XII. fol. 25, b. *De Carta* Edmundi Regis de Culcham.

XIII. *Ibid. Venditio* XV *mansarum* æt Garanforda, Wulfrico Ministro suo per Eadmundum R. A.D. 940, Indict. - - - - -

XIV. fol. 26, b. *Donatio* XXX *mansarum* æt Þucalcham Ministro suo Ælfsige, per Eadmundum R. A D. 904. Indict. 13.

XV. fol. 27. *Donatio* x *mans*. æt Ærmundeslea villamque nomine æt Æppeltun Æthelstano Comiti, per Eadmundum Regem.

XVI. fol. 28. *Concessio* x *mans*. æt Leachamstede ministro suo Eadrico, per Eadmundum Regem. A. D. 943. Indict. 1.

XVII. fol. 29. *Concessio* VI *mans*. æt Linforda, ministro suo Ælfheago, per Eadmundum R. A. D. 944. Indict. 2.

XVIII. fol. 29, b. *Concessio* C *mans* in Bleoburg Ælfrico Pontifici, per Eadmund R A. D. 944, Indict. 15.

XIX. fol. 30, b. *Concessio* XI *mans*. æt Þineganslea ⁊ æt Spinlea Religiosæ feminæ Æþþyþe, per Eadmundum Regem. A. D. 942. Indict 15.

XX. fol. 31, b *Venditio* VIII *mans* æt Brymingtune, Ministro suo Ordulfo, per Eadmundum R. A. D. 944 Indict. 2.

XXI. fol. 34. Mete xx hidarum Abbendonie quas Ceadwalla Rex West-Saxonum Deo et Sce Marie primitus dedit, et sic tradit.

XXII. fol 34, b. *Donatio terrarum* æt Stanmere cuidam Þulfrico, per Eadredum R. A.D 948. Ind. 5.

XXIII. *Donatio* x *Cassatorum* in Þittanham Æthelwulfo Principi, per Eadredum Regem.

XXIV. fol. 35, b. *Donatio* v *mans* æt Denceſþuþþe, cuidam militi vocitato nomine Wulfric, per Eadredum Regem. A. D. 947.

XXV. fol. 37. *Concessio* XX *mans*. qs Anglice dr ꞇpenꞇiꝫ hiþa, æt Þaſſingacune, Eadrico Comiti, per Eadredum Regem, A. D. 947. indict. 5.

XXVI. fol. 38. *Donatio* XXVIII *mans*. æt Þeligforda cuidam fideli, nomine Wulfrico; per Eadredum Reg. A. D. 949. Indict. 7.

XXVIII. fol. 38, b. *Donatio* XXVIII *Cassatorum* æt Æltcesburh ministro suo Ælfsigo & conjugi Eadgitæ, per Eadredum Regem. A. D. 953.

XXIX. fol. 39. *Donatio* XXV. *mans* æt Cisanlea ministro suo Wulfrico, per Eadredum Regem. A D. 951. Indict 9.

XXX. fol. 40. *Donatio* v *Cassat*. in Cusanricge ministro suo Alfrico, per Eadredum Regem. A.D 953.

XXXI. fol 40, b *Concessio* VIII *Cassat*. æt Cumtune, ministro suo Ælfheho, per Eadredum R. A.D. 955.

XXXII. fol 41. *Donatio* x *mans*. æt Boxoran, ministro suo Wulfrico, per Eadredum R. A. D. 958 Indict 1.

XXXIII. fol. 41, b. *Concessio* III *Cassat*. in Beorcham, cuidam Ælfpine Vasallo, per Eadredum R. A.D 952.

XXXIV. fol 42. *Donatio* III *mans*. æt Þeonfelda, ministro suo ac militi Ælfgaro, per Eadredum Reg.

XXXV. fol. 44, b. *Donatio* XX *mans*. Monasterio Abbendoniensi, per Eadwigum Regem, A D. 955. Indict 14.

XXXVI. fol 45, b. *Donatio* XX *Cassat*. æt Hengestesige. ⁊ æt Seotecanþyþþe. ⁊ æt Þihtham per Eadwigum Regem.

XXXVII. fol 46. *Donatio nemoris* de Heafochrieg Monast. de Abbendon, per Eadwigum Regem.

XXXVIII. fol 47. *Concessio* x *mans*. in Gainge, Monast de Abbendon, per Eadwigum Regem, A. D. 956. Indict. 14.

XXXIX. *Ibid. Donatio* x *Cassat*. Tademertun, novo Ministro, per Eadwigum R. A. D. 956. Indict. 14.

XL. fol 49. *Donatio* v *Cassat* in Tademertun, Brihtrico Ministro, per Eadwigum R. A.D. 956 Indict. 14. A. Regis 1.

XLI fol. 49, b. *Donatio* v *Manf.* in Tabemertun Borhtnotho Princip, per Eadwigum R. A.D. 956. Indict. 14. in Palatio Regis in Ceoddre. 3 kal. Dec.

XLII. fol. 50. *Donatio* xx *manf* æt Cuþenerþune, Ælfhero Comiti, per Eadwigum R. *A. D.* 956. Indict. 14.

XLIII. fol 51. *Donatio* xx *manf.* in Hannige parenti fuo optimo Ælrico, per Eadwigum R. *A. D* 956. Indict. 14.

XLIV. fol. 52. *Donatio* xxii *manf.* in ƿelliford miniftro fuo Eadrico, per Eadwigum R. *A D.* 956. Indict. 14.

XLV. fol. 52, b. *Donatio* xxv *manf.* in Bennaham, miniftro fuo Ælfsigo, per Eadwigum R. *A D* 956. Indict. 14. An. Regni primo.

XLVI. fol 53 *Donatio* xv *manf.* in Mibbeltune, Ælfwino familiariffimo, per Eadwigum R. *A. D.* 956. Indict. 14 & an. imperii ejus 1.

XLVII. fol. 53, b. *Donatio* (*villa de*) Ceningtun, Byrhtelmo Presbytero, per Eadwigum Regem.

XLVIII. fol. 54. *Commutatio terrarum inter* Byrhtelmum Epi. & Athelwoldum Abbendoniæ Abbatem.

XLIX. fol. 54, b. *Donatio* xxv *Caffat.* æt Bægenpeorðe, Miniftro fuo Ælfrico, per Eadwigum R. *A. D.* 956. Indict. 14.

L. fol. 55. *Donatio* xvi *Caffat.* æt Pyrianforda, Caro fuo Eadrico, per Eadwigum Regem. *A D.* 956. Indict. 14.

LI. fol. 55, b *Donatio* x *Manfar.* æt ƿilmanlehtune, Ælfhero Comiti, per Eadwigum R. *A D.* 956. Indict. 14.

LII. fol. 56, b. *Donatio* xvi *Caffat.* æt Anningadune, Eadmundo Optimati fuo, per Eadwigum R. *A. D.* 956. Indict. 14.

LIII. fol. 57. *Donatio* v *Caffat.* æt Pearanƿyrðe, Eadrico homini fuo, per Eadwigum R. *A. D.* 956. Indict 14.

LIV. *Donatio* xiii *Manf.* æt Fiþhidum, Æthelnodo Miniftro fuo, per Eadwigum R. *A.D.* 956. Ind 14.

LV. fol 58. *Donatio* v *Caffat.* æt Peabanƿyrðe, Eadrico homini fuo, per Eadwigum R. *A. D.* 956. Indict. 14.

LVI. fol. 59. *Donatio* xx *Manf.* (æt Hannige) Ælrico optimo Parenti, per Eadwigum R. *A. D* 956. Indict. 14.

LVII. fol. 60. *Donatio* x *manf.* æt Boclande, Ælfheaho valde fideli, per Eadwigum R. *A. D.* 957. Indict. 15.

LVIII. fol. 61. *Donatio* x *Manf.* æt Draitune, Ædwoldo miniftro fuo, per Eadwigum R. (eodem an.)

LIX. fol. 61, b. *Donatio* ii *Caffat.* æt Cern, Kenerico Propincernario fuo, per Eadwigum Regem. *A D.* 958. An. Imperii ejus, 4.

LX. fol. 62. *Donatio* v *Caffat.* æt Dencheþyrþe, Wlfrico miniftro fuo, per Eadwigum Regem. *A. D.* 958. Indict. 1.

LXI. fol. 63. *Reftitutio terrarum* in Gæging, in Gofie, & in ƿeorþe, monaft. Abbendonienfi, per Eadgarum Regem, *A. D.* 958. Indict. 2.

LXII. fol. 65, b. *Donatio* l *Caffat.* in Mercham, Monaft Abbendonienfi, per Eadgarum R. *A D.* 965.

LXIII. fol. 65. Mere be Leia. (*memb. de Mercham.*)

LXIV. *Ibid.* *Donatio* xxx *Caffat.* æt Cumenoran, monaft. Abbendonienfi, per Eadgarum R. *A. D.* 968.

LXV. fol. 66, b. Mere be Earun. (*memb. de Cumenora.*)

LXVI. *Ibid.* *Donatio* xx *Caffat.* in Drægtun, monaft. Abbendonienfi, per Eadgarum R. *A. D.* 960.

LXVII. fol. 67, b. *Donatio* xx *Caffat.* æt Hanige, monaft. Abbendonienfi, per Eadgarum R. *A. D* 968.

LXVIII. fol 68. *Donatio* x *Caffat.* æt Oran, monaft. Abbendonienfi, per Eadgarum R. *A. D.* 968.

LXIX. fol. 96, b. *Donatio* x *Manf.* æt Speresholte, & 1 manf. cum xii agrorum quantitate in Baðalacing, &c. Camerario fuo Æþelfie, per Eadgarum Regem, *A. D.* 963.

LXX fol. 70. *Donatio* x *Manf.* æt Eaftune, fideli fuo Ælfþryð, per Eadgarum Regem. *A. D.* 964, & Imper. 5.

LXXI. fol. 72. *Donatio* x *Caffat.* æt Hlinceslade, Matronæ ingenuæ Ælfgifu, per Eadgarum Regem. *A. D.* 966.

LXXII fol. 73 *Donatio* iii *Caffat.* in Hamſtede, Eadrico Miniftro fuo, per Eadgarum R. *A. D.* 961.

LXXIII. fol 74. *Donatio* v *Caffat.* æt Hocanedisce, Miniftro fuo Wlfnotho, per Eadgarum Regem. *A. D.* 963.

LXXIV. fol. 75. *Donatio* xx. *Manf.* æt Mortune, Miniftro fuo Eadwino, per Eadgarum R. *A D* 962.

LXXV fol. 75, b. *Donatio* xl. *Iugerum* in Dubingtun, Miniftro fuo Eanulfo. per Eadgarum Regem. *A. D.* 958. Indict. 1.

LXXVI. fol. 76, *Donatio* x *Manf.* in Boxoran, Ælfwino Miniftro fuo, per Eadgarum R. *A. D.* 968.

LXXVII. fol. 77. *Donatio* lxxii *Caffat* in Bedeþintan, monaft. Abbendonienfi, per Eadgarum Regem. *A. D.* 968.

LXXVIII. fol. 77, b. *Donatio* l *Caffat.* in Hyſleburna, monaft. Abbendonienfi, per Eadgarum R. *A. D.* 961.

LXXIX. fol. 79, b. *Donatio* xxv *Caffat.* æt Fiþhidan, monaft. Abbendonienfi, per Eadgarum Regem. *A. D.* 968.

LXXX. fol. 80. *Donatio* iiii *Caffat.* æt Eaſthealle, monaft Abbendonienfi, per Eadgarum R. *A D.* 963.

LXXXI. fol 80, b *Donatio* iii *Caffat.* æt Henneriþe, monaft. Abbendonienfi, per Eadgarum Regem. *A. D.* 962.

LXXXII. fol. 81. *Donatio* x *Manf.* in Henneriðe, monaft. Abbendonienfi, per Eadgarum Regem. *A. D.* 964.

LXXXIII. fol 81, b. *Donatio* xx *Caffat.* in Burhbece, monaft. Abbendonienfi, per Eadgarum Regem. *A. D.* 961.

LXXXIV. fol. 82, b *Donatio* xxiiii *Caffat.* in ƿafingatune, Athelwoldo Præfuli, per Eadgarum Regem. *A. D.* 963.

LXXXV.

LXXXV. fol. 83. *Donatio* XXII *Cassat.* in Rimecuntea, monast. Abbendoniensi, per Eadgarum Regem, *A. D.* 961.

LXXXVI fol. 85, b. *Donatio* VII *Cassat.* in Cingertune, monast. Abbendoniensi, per Eadwardum R. *A. D.* 965.

LXXXVII. fol. 86, b. *Donatio* XIII *Mans.* æt Cingertune, Ministro suo Ælfstano, per Eadwardum Regem, *A D.* 956.

LXXXVIII. fol. 90, b. *Donatio* II *Manent.* in Earnigcote, monast. Abbendoniensi, per Athelredum Regem, *A. D.* 983.

LXXXIX. fol. 91. *Restitutio* XV *Cassat.* æt Cÿrne, monast. Abbendoniensi, per Æthelredum Regem, *A. D.* 999. Indict. 12.

XC. fol 92. *Redditio* XX *Mans.* æt Mortune, monast. Abbendoniensi, per Æthelred. R. *A D.* 1008. In. 6.

XCI. fol 93. *Donatio cujusdam* Sylvæ particulæ, Leofrico ministro, per Æthelredum Regem, *A. D.* 962.

XCII. fol. 93. *Donatio* II *Mans. & dimid.* æt Dumaltun, Wlfrico Ministro, per Æthelredum Regem, *A. D.* 995. Indict. 8. An. Regni 17.

XCIII. f. 95, b. *Donatio* II *Cassat.* æt Ofanlea, Ministro suo Ælfheah, per Æthelredum Regem, *A. D.* 984.

XCIV. fol. 96 *Donatio* V *Mans* in Earbulfeslea, Militi suo Athelwig, per Æthelredum R. *A D.* 995. Indict 14.

XCV. fol 97. *Donatio* VIII *Mans. juxta flumen* Cÿnete, Ministro suo Bryhtric, per Æthelred Regem, *A. D.* 984. Indict. 12.

XCVI. fol. 98. *Donatio* X *Cassat.* æt Futtune, Ministro suo Leofwino, per Æthelredum Regem, *A. D.* 985. Indict. 13.

XCVII. fol. 98. b. *Donatio* II *Mans.* in Bynsingtun hominibus suis Eadric, Eadwig, per Æthelredum Regem, *A D.* 996. Indict. 9.

XCVIII. fol. 100 *Venditio* X *Mans.* in Hæseleia æt þan nyþeran tune, Ministro suo Godwino, per Æthelredum R. *A. D* 1002. Indict. 14.

XCIX. fol 101, b. *Venditio* XXIII *Mans* æt Dumaltune, Archipræsuli Ælfrico, per Æthelredum Regem. *A. D.* 1002. Indict. 15.

C. fol. 103. Testamentum Alfrici Archiepiscopi. *quod cum Versione antiqua Latina edidit D. Hickesius in Dissertationis suæ Epist. pag.* 62.

Sequitur etiam Latine, Hic notificatur quomodo Alfricus Archiepc suarum verum testamentum in extremo condidit, &c.

CI. fol. 103, b. *Venditio* VIII *mans.* æt Fealcham, Præposito suo Ælfgaro, per Æthelredum R. in oppido regio Beorchore. *A. D.* 1007. Indict. 5.

CII. fol. 104, b. *Donatio* X *Cassat.* in Hwittechureke, Ministro suo Leofrico, per Æthelredum R. *A. D.* 1012. Indict. 10.

CIII fol. 105. *Donatio* V. *mans.* in Cilbatun, Episcopo Beorhtwoldo, per Æthelredum R. *A. D.* 1015. Indict. 13.

CIV. fol. 107. *Donatio* III *Cassat.* in Mÿtune Monast. Abbendoniensi, per Cnutum Regem, *A. D.* 1033. Indict. 1.

CV. fol. 107, b. *Donatio* II *Manent.* in Linford, Monasterioloque S. Martini cum adjacente prædiolo in urbe Oxnaford, monast. Abbendoniensi, per Cnutum Regem, *A. D.* 1032. Indict. 15.

CVI. fol. 109, b. *Donatio* X *mans.* æt Feornbergen, monast. Abbendonienti, per Hardecnutum Regem, *A. D.* 1042. Indict. ---- An. imper. 2. feria --- Luna --- in Regali villa quæ Suttun nuncupatur.

CVII. fol. 110, b. *Donatio* XIII. *mans.* juxta flumen Cÿnete, Monast. Abbendon. per Eadwardum R. & Confess. *A. D.* 1050.

CVIII. f. 111, b. *Donatio* V *Cassat.* in Ulbatun, Monast. Abbendoniensi, per Eadwardum R. *A. D.* 1052.

CIX. fol. 114. *Certificatio de libertatibus & Franchisis Monast. Abbendoniensi concessis, per* Eadwardum Regem, Saxonice & Latine.

CX *Ibid. Certificatio de Hundredo de Hornemere, concessa Monast. de Abbendone per* Eadwardum Regem, Saxonice, & Latine.

CXI. *Ibid. Donatio* IV *Cassat.* æt Sandforda, Godwino Duci, per Eadwardum R. *A. D.* 1050.

CXII. fol. 115. *Donatio* IIII *Mans.* æt Sandfordan, Monast. Abbendoniensi, per Eadwardum Regem, *A. D.* 1054.

OTHO. C. 13. *Cod. memb. in Quarto circa tempora Henrici III, lingua Anglica veteri conscriptus, in qua continetur Historia Britonum sive Wallorum, per Lawamonem Sacerdotem. Codex iste, mea quidem Opinione, superiori cujus nota* CALIGULA. A. IX. *facile locum cedit, quod utriusque Cod. Præfatione collata, nullo labore cognoscat Lector.*

Incipit Prologus libri Brutoñ.

A Prest was in londe. Laweman. was hote. he was Leucaúes sone. Lef him beo drihte he wonede at Ernleie wiþ þan gode cniþte. uppen Seuarne. Merie þer him þohte. faste bi Radstone þer heo bokes radde. hit com him on mode . 7 on his þonke. þat he wolde. of Engelond þe ris. nesse telle. wat þe men hi hote weren. and wanene hi comen. þe Englene lond ærest afden. after þan flode. þat fram God com þat al ere acwelde. cwic þat hit funde. bote Noe and Sem. Iaphet and Cam and hire four wifes. þat mid ham þere weren. Loweman gan wende. so wide so was þat londe. And nom þe Englisse boc. þat makede Seint Bede. Anoþer he nom of Latin. þat makede Seint Albin. Boc be nom þan þridde. an leide þar amidde. þat makede Austin þat Folloat brohte hider in. Laweman þes bokes bleolde an þe leues tornde. he ham louelìche bi helde. fulste God þe mihtie. Feþere he nom mid fingres. and wrot mid his honde. and þe soþe word sette togedere. and þane bilke boc tock us to bisne. Nu biddeþ Laweman echne godne mon. for þe mihtie Godes loue. þat þes boc redeþ. þat he þis soþfast word segge togadere and bidde for þe saule. þat hine to manne strende. and for his owene soule. þat hire þe bet bifalle. Amen.

Incip. lib. Nu seide mid louesange. þat was þan londes prest. as þe bokes speke. þat he to biline nom.

Ad calcem libri desideratur folium unum.

OTHO. C. 16. *Cod. Chartaceus in Quarto, in quo, præter Chronicon breve de rebus Anglicis ab A. D.* 1280, *usque ad A. D.* 1300. *& ab an.* 1536, *usque ad an.* 1542 *& alia tum Anglica tum Latina scripta quorum*

rum Titoli in D. Thomæ Smithi Catalogo habentur; extat ulim quidam Tractatulus hoc Titolo Insignitus.

Libertates Ecclesiæ S. Johannis de Beuerlik, cum Privilegiis Apostolicis, & Episcopalibus, quas Magister Aluredus Sacrista ejusdem Ecclesiæ, de Anglico in Latinum transtulit. In hoc tractatulo dantur Cartæ Saxonicæ RR. Adelstani, Eadwardi Confessoris, & Wilhelmi, quas fecerunt eidem Ecclesiæ, sed ab imperito Exscriptore mendose scriptæ.

OTHO. B 9. *Cod. membr. & antiquus in fol. min. in Gallia, ut videtur, scriptus, in quo continentur Evangelia IV. Latinè, cum Præfationibus, Tabulis, &c. ad idgenus libros pertinentibus. Hunc Codicem Æthelstanus Rex dedit Ecclesiæ Dunelmensi, sicuti hoc ejus Testimonium ante Evang. D. Joannis Saxonicè scriptum, nobis fidem facit.*

I. In nomine dñi nři Ihū Xpī. Ic Æþelstan Cyning selle þas boc into scō Cuthberhte. ⁊ bebeode on Godes noman. ⁊ on þæs halgan weres. þæt hio næfre nan monn of þisse stowe. mid nanum facne ne wearlace ne afyrre ne nane þara geofona þe ic to þisse stowe gedoo. Gif þonne hwelc monn to þæm dyrstig beo. þæt he þisses hwæt breote oððe wende. beo he scyldig wiþ God ⁊ wiþ menn ⁊ dæl neomende Iudases hletes Scarioches. ⁊ on Domes dæge þæs egeslican cwides to gehieranne ⁊ to onsone. discedite a me maledicti in ignem æternum et reliq.

II. *Ibid. Sequitur Notu Sax de donis quæ (S. Cuthberto) contulit idem Rex Æthelstanus.*

III. *Item in fugina Evangelium D. Matthæi præcedente, scripta sunt Saxonicè Nomina virorum quos pro salute animæ suæ, emancipavit Maldorthus.*

IV. *Fol ult. Habetur Saxonicè, emancipatio 7 virorum per Ælfredum Magistrum* (Lareop.)

V. *Ibid. Emancipatio Dunecani P. uxoris, librorum, cum omni eorum prole, Eadulfo & Maldordo.*

VI. *Ibid. Emancipatio Earnanæ filiæ fratris sui, per Ethelredum.*

In hoc quoque Cod. MS. *pictæ cernuntur Imagines Evangelistarum, & ante Evang. D. Matthæi, Exstat Tabula in quo adumbrator S. Cuthbertus Corona & Gloria caput redimitus, sedens, dextra benedicens, & sinistra volumen tenens: ante quem Æthelstanus Rex Diademate cinctus flexo puplite, dextra librum † offert S. Cuthberto, sinistra sceptrum.* Cum hac Inscriptione superi s posita

SCŌ CVDBERHTO EPĪS
EATHELSTAN ANGLO
RVM PIISIMVS REX
HOC EVVANGELIVM OFFE
RT.

Prima pag. inter alia de S. Cuthberto, datur hæc Nota * xī Kal. Iul. Æðiccus Euennensicus pingere feci in honore scī Cudberchti Episcubi.

† De libris, vasis, vestimentis, Terris, &c Monast. Dunelmensi per Æthelstanum dono datis, v. Reginaldum Monachum Dunelmens. MS. Cotton. qui inscribitur CLAVD. D 4 fol, 21. b.

* *Forte* Kal. Julii *scribi debet.*

OTHO. C XV. *Cod memb. in Quarto ex diversis constans tractatibus simul compactis, de quibus D. Tho. Smithi Cat. consulas. Inter hæc tamen Saxonicè extat*

I. fol. 106. *Fragmentum Homiliæ cujusdam de Jejunio & Eleemosyna, unico fol. contentum.*

VITELLIUS. C. 9. *Cod. Chart. in folio per diversorum neotericorum manus scriptus, in quo præter multa alia, habentur Saxonicè,*

I. fol 204. *Fragmentum, ut dicitur,* Glossarii Anglo-Saxonici Bedæ, quod repertum fuit Oxoniæ, A.D. 1572. *Re autem vera, est pars potissima Glossarii Latino-Saxonici Ælfrici Præsulis.*

II. fol. 212. Expositio verborum difficiliorum in Cartis Saxonicis, & antiquis Angliæ legibus, in libro Monasterii de Valle Regia, in antiquo libro Monast. S. Augustini Cantuariæ, & in Historia Glastoniensis Cœnobii.

III. fol 214. **A Charter of King Henry the 3. commaunding the observation of the Ordinances made in the Mad Parliament holden at Oxforde in the 41 year of his reigne. a. d. 1256. Taken out of the Records of the Citie of Oxford, by Mr. Brian Twine, with a modern English Translation.**

OTHO. E. 1. *Codex membr. in Quarto oblungiori, quondam peculium Thomæ Allen, in quo continetur*

I. *Glossarium Latino-Saxonicum, ordine Alphabetico,*

Incip. Anhelantium ofer mæcga Agonista precende Agens oþirende

þagirnan.
Auida.

Margine quoque scribuntur voces quamplurimæ cum Saxonice tum Latinè glossatæ, Glossarium tamen, quod dolendum est, non continuatur ultra litteram P.

CLEOPATRA. A. III. *Codex membr. in Octavo quondam peculium Josephi Hollandi, in quo quidam continentur,*

I. fol 1. *Glossarium Latino-Saxonicum, idem ferè cum superiori, mutato, haud raro, verborum ordine. Definit quoque cum littera.* P.

Incip. Anhelantium. eþgiendþa. Agonista. ofermæcga Agens. precede þpirende

ðegirnan hamsegað.
Auida. Aduelunt.

II. fol 72 *Glossarium aliud Latino-Saxonicum, de Avibus,* DE TEXTRINALIBVS fol. 73, b. DE HOMINE ET PARTIBVS EIVS fol 74. DE IGNE fol. 76. DE ALEA fol. 76, b. DE PLAVSTRIS ET PARTIBVS EIVS *Ibid.* DE LECTVLO fol. 77. DE LIGNIS fol. 77, b. DE HERBIS TERRÆ fol. 78, b. DE STIBVS fol. 79. DE METALLIS fol 79, b. DE FRVGIBVS *Ibid.* NOMINA SEC ORD LITTERARVM fol. 80 DE DOMIBVS fol 82. DE MENSA *Ibid. Hoc Glossarium (quod ab illo Ælfrici non adeo alienum est) una cum præcedenti, extractum videtur ex quodam Libro Latino, Saxonica interlineata versione insignito.*

III. fol 88. *Glossarium Latino-Saxonicum, ex quodam libro de vitis Sanctorum, sive Hymnario, ut videtur, desumptum, cujus Rubricæ hoc ordine sequuntur,* 1 . . . . . 2. *fol.* 91, b. De Eliseo. 3 *Ibid.* De Danielo. 4 *Ibid.* De .III. puer. 5 *fol.* 92. De Iohanne. 6 *fol.* 92, b. De Paulo et Necromatia. 7 *Ibid.* De Luca. 8 *Ibid.* De Clementi. 9. *Ibid.* De Siluestro 10 *fol.* 93. De Martino. 11. *Ibid.* De Gregorio 12 *Ibid.* De Basilio. 13 *Ibid.* De Antonio. 14 *fol* 93, b. De Paulo. 15 *Ibid.* De Hilarion 16 *Ibid.* De Iohanne. 17 *Ibid.* De Benedicto. 18 *fol.* 94. De Hilarione. 19 *fol.* 94, b. De Malcho 20 *Ibid.* De Narciso. 21 *fol.* 95. De De Anastasio. 22 *fol.* 95, b. De Ebabillo. 23 *Ibid.* De Cosma et Damiano. 24 *fol.* 96. De Crisanti. 25 *fol.* 97 De Iuliano. 26 *fol.* 59, b. De Ammon. 27 *Ibid.*

27. *Ibid* De Apollonia. 28 *fol.* 99. De ſcā Maria. 29 *Ibid* De Cecilia. 30 *Ibid.* De Agatha. 31 *fol.* 99, b. De Lucia. 32 *Ibid.* De Iuſtina. 33 *fol.* 100. De Eugenia. 34 *fol.* 100, b. De Agne. 35 *Ibid* De Tecla et Eulalie. 36 *Ibid.* De Scolaſtica ac Criſtina. 37 *fol.* 101. De Conſtantine. 38 *Ibid.* De Euſtochie. 39 *fol.* 101, b De Chione et Hirene et Agape. 40 *Ibid* De Rufina et Secunda. 41 *fol.* 102. De Anatbolia et Victoria 42 *Ibid.* De Ioſep et Daviđ et Samſon 43 *fol.* 42, b De ueſtimento uirginum. *fol.* 104, b. Finic Proſa De Metro Incipit. 45 *fol* 105, b. De Elia. 46 *Ibid* De Eliſeo. 47 *Ibid.* De Hierenia. 48 *fol.* 105. De tribus Pueris. *& ſic deinceps de iiſdem ſanctis, qui ſupra memorantur.*

TITVS. A. 15. *Codex chartacem in Quarta per Joannem Joſſelinum & Joannem Parkerum D. Matth. fil. (ut videtur) ſcriptus. In quo continetur,*

I. Prima pars Dictionarii Saxonico-Latini, nempe à littera A, ad litteram L incluſive. Collectum ex Gloſſariis, Legibus, & Verſionibus Evangeliorum, Regula S. Benedicti, Paſtorali S. Gregorii, Homil. Ælfrici; & aliis ſcriptis Saxonicis.

TITVS. A. 16. *Codex chartaceus in Quarto qui eſt ſuperioris Cod. pars altera, continens voces Saxonicas à littera* M. *ad litt.* Z *incluſivè.*

DOMITIANVS. IX. *Cod memb. in Octavo grandiori, plurima continens in ſe Latinè ſcripta, quorum Tituli habentur in D. Thomæ Smithi Catalogo; exſtant autem Saxonicè.*

I. *Folium ſive Fragmentum Annalium Anglorum, regnante Henrico I.*

Fragmentum aliud (unius quoque fol.) in quo, manu antiquiori, ſcribitur

II. *Capitulum 9* & 10 *cujuſdam libri Canonum Eccleſiaſticorum.*

III. *Notæ 2 breves de S. Auguſtino Anglorum Apoſtolo, ex Beda, ut videtur, deſumptæ.*

IV. *Sequuntur Alphabeta Runica bina (haud ita pridem à me D. Hickeſii gratia deſcripta) cum explicatione Latina nominum veterum Runarum.*

VITELLIVS. A 12. *Cod. memb. in Quarto in quo invenire licet plurima Latina ſcripta, quæ memorantur in D. Tho Smithi Catalogo: ad noſtram vero rem propius accedunt*

I. fol 62. *Alphabeta Runica tria, cum his verbis Runicis litteris* PAX VOBISCVM ET SALVS PAX. *Eadem Alphabeta occurrunt in libro veteri Exonienſis Eccleſiæ, ex quo ea deſcripſi haud ita pridem, in uſum D. Georgii Hickeſii.*

II. fol. 180, b. *Oratio Dominica Normanno-Saxonicè.*

VITELLIVS. E. v. *Codex Chartac. in fol. in quo multa continentur ex antiquis libris Collectanea, & inter alia,*

I. *Donatio* 3 *manſarum* æt Hanecanhamme miniſtro ſuo Eadmundo, per Eadredum Regem, A. D. 947. *Terminis Saxonicè deſcriptis.*

II. *Donatio* 1 Manſ. æt Monoryhrige Miniſtro nob. Ælfrico, per Eadgarum Regem. A. D. 963. *cum Terminis Saxonice deſcriptis.*

III. *Donatio 6. manſ.* æt Spinforð Burhelmo miniſtro, per Eadredum Regem. Term. Sax. deſcript.

IV. Extract. ex donat. Eadwardi R. de 3 villis Fehingtun, Boclanđ, & Liđgearđ, quas conceſſit Eccleſiæ Scireburnenſi. *Term. Sax. deſcript.*

VITELLIVS. D. 7. *Codex Chartac in Quarto per Joannem Joſſelinum ſcriptus, in quo habentur Saxonicè.*

I. Præfatio Ælfrici Verſioni ſuæ libri Geneſeos præmiſſa.

II. Præfatio Ælfrici quam præpoſuit Grammaticæ ſuæ.

III. Modus purgandi Sacerdotes, Diaconos, Regulares ſive Irregulares de criminibus aliquibus reos.

Incip. ⁊ riht is þ ænig Preoſt ne luſige ƿiſ manna.

Tranſcripſit ex libro (tunc Wigornienſis Eccleſiæ, nunc autem Bibl. Bodleianæ) quem ſcripſit Wulfgeatus ſcriba publicus, cap. 20. de hoc libro vid. ſupra.

IIII. Epiſtola Ælfrici de Canonibus

Incip. Ælfricus humilis frater Venerabili Epō Wulfſino ſalutem in dnō.

Sequitur Be Preoſte Synođe.

Incip. Ic ſecge eoƿ Preoſtum þ ic ƿylle nelle beƿan eoƿre gymeleaſte on eoƿrum ſeođ đome.

Deſcripſit ex eodem Cod. Wigorn. mutilo ad finem, Ioan. Joſſelinus; lacunam poſtea ſupplens ex Codd. Exonienſis Eccleſ. qui nunc extant in bibl. C. C. C. C. *L.* 12.

V. De ſecunda Epiſtola, quomodo dividis Chriſma.

Incip. Eala ge Mæſſe Preoſtas mine gebrođru.

Nota J. Joſſelini, Hæ Epiſtolæ Ælfrici extant in Wigornienſi Bibliotheca, item in Exonienſi, ubi etiam videre poſſumus alteram ejus Epiſtolam Saxonicam contra Sacerdotes conjugatos, quam cum hoc proxime præcedente, tranſmiſit ad Wulſtanum Archiepum, præfixo ſcilicet hoc ſequente Latino Prologo.

VI. Prologus Venerabilis Ælfrici Abbatis.

Incip. Prol. Ælfricus Abbas Wulfstano venerabili Archiepō ſalutem in Chriſto.

Nota J. Joſſelini, ſequens Epiſtola Ælfrici, quæ eſt etiam contra Sacerdotes conjugatos, exſcripta eſt e duobus libris Sermonum Saxonice ſcriptis; quorum alter eſt M. Bower, alter M. Nowel.

VII. Emb Clænyſſe þe gehađođe men healđan ſcolen.

Incip. Ælfric Abbođ gret Sigefyrđ freondlice.

VIII. Excerpta ex libro de Vita & Ordine Canonicorum, (*quondam Exonienſis Eccleſiæ, nunc autem C. C. C. C.*) ſc. Cap. 62. Be Preoſta Regule. Latine & Saxonicè.

IX. Adjurationes circa judicium aquæ frigidæ & calidæ, & ferri igniti, ex vetuſt. Pontificali Wigornienſis Eccleſiæ (*quod nunc exſtat in Bibl. C. C. C. C.*)

HALSVNG.

Incip. Ic halſige (eoƿ) đe þurh þane ælmihtigan Gođe.

X. De Ordalio, ex Sermone Saxonico, qui ſic incipit.

Leoran men unbeprtanbað þ hit iſ ſpiðe micel pihr þælcer haber man ðam liſ lybbe ðe hiſ hað gebypað. (*Codex autem ſermonum quondam fuit Exonienſis Eccleſiæ, nunc autem Bibl. C. C. C. C.*)

XI. (Sermo Ælfrici) In die ſcō Paſcæ.

Incipit. Men ða leoreſtan. gelome eop iſ geſæd ymbe uper Hælender æpiſte.

XII. Donatio 10 manent. in Feapnbeopgan, miniſtro fideli Ælfeah per Æthelſtanum Regem. *Term. deſcrib. Saxonicè.*

N. J. Joſcelini. **The Copye of this Doctor Tolbot had of Doctor Owen.**

XIII. Donatio 5 Caſſit in Culumſtoce, Eccleſiæ Exonienſi, per Æthelſtanum Anglorum Regem. *A. D* DCXXX. Indict. XI. cum Term. Sax. deſcr.

Nota. **The Archbyſchoppe of Conterberye** (id eſt, *Math. Parker*) **had this Charter of the Deane of Exeter Churche.**

XIV. Extract. ex donationibus terrarum Æthelmæro Præſidi per Eadredum Reg. *A. D.* 949. an. regni 3. Term. deſcr. Sax.

Nota. De M. D. Owen. **The Original hereof was torne and blioded in ſome places, that I could not wel read it.**

XV. Donatio 25 manſ. æt Cıſanlea miniſtro ſuo Wlfrico, per Eadredum Regem *A. D* 951. Indict 9. Term. deſcr Sax. *Nota.* **of Mr. Owen.**

XVI. Donatio 12 Caſſatorum in Beopcham Ælfwino Vaſallo, per Eadredum Regem. *A. D.* 952. Term. deſcr. Sax.

Nota. D. Talbot habuit ex Magiſtro Doctore Owen.

XVII. *Carta terrarum quas conceſſit Eadgarus Rex Wigornenſi Eccleſiæ, quæ ſic Incipit* Altitonantis dei clementia qui eſt Rex Regū & dn̄s dominantium, Ego Edgarus Anglorum Baſileus omniumque Regum inſularum Oceani quæ Britanniam circumjacent, cunctarumque nationum, quæ infra eam includuntur, Imperator & Dominus.

Nota. **This Copie I had out of the Original in Worceſter Church, which is to be ſeen amongſt the Kings Records in the Towre.**

XVIII. Carta libertatum, &c. Eccleſiæ de Perſcore, per Eadgarum Regem. *A. D* 972.

Nota. Habui ab Matthæo Archiepō Cant & exhibita fuit per Parcivelum Creſwel nomine Abbatis & Conventus de Parſhoyer 15. Sept. an. 1537. *Term. Sax.*

XIX Donatio 20 manſ. Eccleſiæ Abbendonienſi, per Eadwigum R. *A. D.* 955. Indict. 14. Term. Sax. ſicut & in ſeqq.

XX. Donatio 2 manſ. & dimid. æt Dumalean Wlfrico miniſtro, per Æthelredum. *A. D.* 995. Indict. 8. an. regni. 17.

Nota. **D. Tolbot had the copie hereof of Mr. Doctor Owen Phiſitian.**

XX. Certificatio de terris æt Folceſtan, quas conceſſit Cnut rex Eccleſiæ Chriſti Cant. Sax. & Lat.

XXII. Certificatio de libertatibus & Franchiſis, eidem Eccleſiæ conceſſis per Wilhelmum Conq. Saxonicè.

XXIII. Charta Semi-Saxonicè ſcripta de libertatibus eidem Eccleſiæ conceſſis per Henricum Reg. III.

XXIV. **Touching the counſell of Auguſtine Arch. of Canterbery whereunto he called the Byſhoppes of the Brytaines,** ubi Locus ex verſione Saxonicæ Eccleſ. Hiſtoriæ Bedæ, quæ eſt Latin. amplior.

XXV. De donationibus Eccleſ. Exonienſi per Leofricum Epiſc. (ex Cod. ut videtur, Bibl. Bodl.)

Incip. Hen ſputelað on ðiſſepe boc hpæt Leofpic b̄ hæſð geton into Scē Petpeſ mynſtpe on Exanceaſtpe.

XXVI. Notæ binæ excerpt. ex Chron. Saxonico.

XXVII. Excerpta quædam ex lib Saxonico Exonienſis Eccleſiæ vocato Spell-boc Fintper ꝥ Sumeper. (ſc. ex Menologio Sax. nunc in Bibl. C.C.C.C. D.5.)

XXVIII. Excerpta ex diverſis Annalium Saxonicorum exemplaribus.

XXIX. Præfatio Ælfredi Regis verſioni ſuæ Paſtoralis Gregor. præmiſſa, Saxonicè & Anglice, ex Cod. Werferthi Epiſc. Wigorn. nunc Bibl. Bodl. de quo ſupra.

XXX. Excerpta ex diverſis Annalium Saxonicorum exemplaribus, inter ſeſe collatis.

XXXI. Leges quædam Eadgari Regis, Latine, & partim Saxonice, ex Cod. C. C. C. C.

Incip. Hen iſ geſputelod on ðiſum geppite hu Eadgap Cyng pæſ ſmeagende hpæt to bote mihte æt þam ſæpcpelme.

XXXII. Excerpta ex Annalibus Saxonicis.

XXXIII. Leges quædam Saxonicæ, ex Oxonienſi libro D. Cradoke.

1. Be pepgilbum ꝥ be geðinðum
2. Nopðleoba laga.
3. Be Mypcna laga.
4. Be Mineſcan aðe.
5. Be Gehadodpa manna aðe.

XXXIV. Magnificat, ex Concione Sax. in annuntione Scæ Mariæ.

Nunc Dimittis, ex Concione Sax in purificatione S. Mariæ.
Symbolum Apoſtolorum, è libro Concionum *Sax.* Exonienſis Eccleſiæ.
Oratio Dominica, in ſermone *Saxonico* de Dom. Orat.
Rurſus, ex libro *Sax.* Canonum in Wigornenſi Bibliotheca.
Gloria Patri. *Omnia Saxonicè.*

XXV. *Nota de ſignificatione Vocabuli* Godſpel. Sax.

Vitellius. D. 20. *Codex membr. in Octavo, ante quingentos annos ſcriptus, in quo continentur plurimi tractatus Latini, de quibus conſulas D. Tho. Smithi Catalogum; Saxonice autem extat*

I. De ſitu Dunelmi. ꝥ de Scōrum Reliquiis quæ ibidem continentur. Carmen compoſitum.

Incip. Iſ ðeoſ bupch bpeome. geond Bpeoten pice

Illud edidit cum verſione Latina, eximius harum litterarum fautor D. Georgius Hickeſius, Grammaticæ Anglo-Saxonicæ pag 178 multo emendatius quam antea editum fuit Saxonice & Latinè à Gulielmo Somnero ad Calcem Gloſſarii ſui ad X Scriptores. Lond. 1652.

Vitel-

VITELLIUS A. 7. *Rituale ante 600 annos pulchre scriptam, in quo habetur Saxonicè.*

I. fol. 7. PROMISSIO REGIS, *in Consecratione sive Coronatione sua.*

Incip. Ðiſ geƿrit iſ geƿriten ſtæf be ſtæfe be þam geƿrite þe Dunſtan Arceb ſealde uru Hlaforde æt Cingeſtune.

Illam edidit cum versione Latina, idem vir Rev. & doctissimus, in Præfatione ad priorem suæ Grammat. Editionem.

II. fol. 27. INCIPIUNT CONIURATIO HOMINIS ANTE COMMUNIS. (*Communicet.*)

Incip. Ic eoƿ halſige on fæder naman ⁊ on ſuna þiſ (þe man written above)

ure Drihten Hælend Criſt.

Sequuntur etiam bína alia, Saxonicè.

VITELLIUS. A. 13. *Codex membr. in Quarto plurima continens in se Latina scripta, & inter alia, Historiam Fundationis Abbatiæ de Certesye, in qua exhibentur cartæ quadam de donationibus terrarum, quorum Metæ sive Termini Saxonicè seu potius Normanno-Saxonicè exarantur,* viz.

I. Carta Frithewaldi Fundatoris, Subreguli Regis Wlfari Merciorum, 200 manentium in Cirotefege, & 5 mans in Thorpe. Circa Kal Marcias.

II. Ðiſ bet þe Landimere of þe mſtene hide lond in Egeham.

III. Ðiſ bet þe Londonmere in to Chabbeham.

IV. Carta Reg. Ælfredi facta Monast. de Cerotefeg *id est*, Cirotis insula, de supradictis 5 Mansis apud Thorp, cum omnibus Appendiciis.

V. *Declaratio de Hundredo de Goddelie quam dedit Monasterio* Certeleiensi R. Eadwardus Conf Sax.

VI. *Declaratio de Libertatibus & Franchisis eidem Monasterio concessis per* R. Eadward Conf. Sax.

VII. *Declarationes aliæ binæ, eidem Monast.* factæ, per eund. Regem. *Saxonicè.*

VIII. *Donatio* x *hidarum* on Waltham, &c. eidem Monast. per R. Eadward. Confess. *Saxonicè.*

IX. *Declaratio* R. Wilhelmi *primi* de Libertatibus totius Abbatiæ. *Saxonicè.*

VITELLIUS. C. 8. *Codex membr. in fol. multa continens scripta Latina, quorum Indicem videre est in D. Tho. Smithi Catalogo, Saxonicè quoque extant*

I. *De eo quod unoquoque die faciendum est, ut res salvæ sint tam quoad Deum, quam quoad mundum.*

Incip. Ðonne þu on morgen ærest ariſe gemune þu þone halgan heah-engel ſcē Michaelum on þinum mode ⁊ gibiþ þe to him.

II. *De tribus anni diebus Ægyptiacis.*

Incip. Ðrý dagaſ ſýndon on geare þe ſe Egýptiace hatað.

IV. *Excerpta ex libro Bedæ Venerabilis de Temporibus, imperf.*

Notandum est, quod in hoc Cod. extant quattuor folia Latine scripta litteris Saxonicis valde antiquis, nempe

1. Lauſ Pauli † quinometro ſcripta á Damaſo æpiſc. † *Vers. hexametris.*

Incip. Nam dudum Pauluſ procerum præcepta ſequutuſ.

2. Æpiſtola ſcī Hiero ad Damaſum de Pontifice Melchiſedech.

3. *Excerpta ex Hieronymo de S. Paulo,* &c.

Horum 4 foliorum primo adglutinata est hæc Inscriptio in membrana scripta

Epistole pauli de manu bede.

Ex hac constat Inscriptione Traditam fuisse librum quendam Epistularum D. Pauli, Venerabilem Bedam exscripsisse, cujus hæc quatuor folia pars fuerunt

Equidem memini me ante aliquot annos talem Epistolarum Pauli librum, iisdem plane quibus hæc folia, characteribus exaratum, vidisse in Bibliotheca Collegii Trinitatis in Academia Cantabrigiensi.

VESPASIANUS A. 5. *Codex chartaceus in Quarto partim per Gul. Lambardum partim per Laurent. Nowellum ex Cod. antiquo descriptus, in quo occurrunt Saxonicè.*

I. fol. 41. *Testamentum Byrhtrici, ex Textu Roffensi.*

II. fol. 1, b. *Donatio quarundam terrarum Ecclesiæ Wigornensi, per Æthelredum Ealdormannum & Æthelfledam uxorem suam. (descripta ex Registro Cartarum Wigorn. Eccl. una cum iis quæ sequuntur.)*

III fol 3, b. *Donatio terrarum* Berhtwulfo Regi per Athunum Ep. Wigorn. (*quarum Termini describuntur Saxonicè.*) A D. 848. Indict. 12. in loco qui nominatur æt Glen. (*ex eod. Cod.*)

IV. fol. 6, b. *Conventio inter* Æthelredum & Æthelfledam ex una parte, & Werferthum Episc. ex altera, A. D 904. (*ex eodem Cod.*)

V. fol. 12, b. *Donatio* 10 *Cassatorum* in Tredington Ecclesiæ Wigorn. per Eanberhtum Regulum Hpicciorum. *Termini sequuntur Sax.* (*ex eod. Cod.*)

VI. fol. 13, b. *Carta Venditionis terrarum in Vico* Lundoniæ ubi vocatur Ceolmundingcehaga, per Burhredum R. Merciorum. A. D. 857. *Term seq. Saxon.* (*ex eodem Cod.*)

VII. fol. 15. *Concessio 15 mans.* in Timbingtun Monasterio de Clifa, per Offam R. Merciorum & Aldredum subregulum Huicciorum. *Term. seq. Sax.* (*ex eodem Cod.*)

VIII. fol. 16, b. *Concessio 20 Cassat.* æt Eaſtune ministro fidel. Ofredo per Æthelbaldum R. Merciorum. *Term. sequuntur Saxon.* (*ex eodem Lib.*)

IX. fol. 17, b. *Donatio terrarum Eccles.* Wigornensi, per Æthelredum Ducem Merciorum. *A. D.* 880.

X. fol. 18. *De terris* Wigfrithi. *A. D.* 900.

X. fol. 19. *Donatio* x *manent.* in Hpiccepudu Eccles. Wigorn. per Berhtwulfum R. Merciorum. *A. D.* 841.

X. fol. 23. *Judicium Curiæ Comitatus (ut videtur)* de terris Æthelredi Ealdormanni, *A. D.* 896.

XI. *Donatio terrarum* per Æthelrædum Ealdormannum. *A. D.* 883.

XII. fol. 28, b. *Donatio terr.* æt Aurtan Eccles. Wig per Æthelstanum R. *A. D.* 928.

XIII.* fol. 29, b *Scriptum Werfertbi Ep.* de terris æt Soppanbyrig, &c.

XIV. fol. 30. *Carta Oswaldi Archiep.* de terris at ð̄ stoce dimissis Æthelwerdo militi. *A. D* 984.

XV. fol. 31. *Donatio 1 mans.* æt Heortford Æthelnotho ministro, per Oswoldum Epm. *A. D.* 963.

XVI. fol. 31, b. *Dimisso 1 mans.* æt Coddanhryce, Ælfrico ministro suo, per Oswold. Ep. *A. D.* 963.

XVII. fol 32. *Dimissa 1 mans. & dimid.* æt Uptune Æthelwardo fideli, per Oswald. Ep *A D.* 9?8.

XVIII. fol 32, b. *Dimisso 20 hid* æt Cumtune, &c. Æthelmaro, &c. per Oswald Archiep. *A D.* 943.

XIX. fol 33. *Concessio 1 mans.* æt þeofecan, Ælfweardo fid per Oswaldum *A. D.* 968.

XX. fol 33, b. *Donatio 5 mans.* æt Goderstune Wulfeah fid. per Oswaldum.

Sequuntur & aliarum terrarum Termini Saxonice, excerpti de eodem Registro Cartarum Ecclesiæ Wigorniensis: ad quem Cod. MS. qui inscribitur Tib. A 13. *lectorem mitto.*

Vespasianus. A. 9. *Codex partim membr. partim Chartaceus in Quarto, in quo continentur varia scripta Latine, de quibus, consulas Catal D. Tho. Smithi. inter alia vero, quæ minus ad rem Saxonicam pertinere videntur, habeatur*

I. fol 147. *Nomina eorum qui Testimonium adhibuerint Cartis pluribus Saxonicis, quæ collegit D. Joannes Josselinus.*

Codex membr. in Quarto in quo varia continentur scripta Latina, de quibus Catalogum D. Tho. Smithi consulas, Normanno-Saxonico vero habentur Homiliæ aliquot, sine Titulis, quarum prima sic

I. fol 54. *Incip.* Ure hlaford almihtig God wile ⁊ us hot. þat we hine luvie. ⁊ of him image ⁊ specce. naht him to mede ac hus to freme ⁊ to fultume.
Expl. Witodlice he cumð an ende þis wer wyld. ⁊ alle þa ðe wayle ewre underfengon. ariseð of deaðe him togeanes. ⁊ elc ge eit etter his gearnunge.

II. fol. 56, b. *Incip.* Hit gelamp ꝥ an rice king wes. strang ⁊ mihti his land geleic wide ⁊ ride. his folc was swiðe ærfeð telle. his under-þeoden ge wer on his cynerice wuneden.
Expl. ⁊ þis is hare hread. Hwet scule we þin finden? Alswa he cweð. Ego sum uitis uera. ⁊c.

III. fol. 58, b *Incip.* Ure Hlaford Scēs Paulus þe is þeoden lareow us nemað ⁊ meneggeð of sume wepne to nemene þus cweðende. Induite nos armaturam dei.

In fine imperfecta est hæc Homilia, atpote quæ non describitur ultra hæc verba. In omnibus sumentes scutum fidei. in quo possitis omnia tela nox(ia) ex(cipere.)

Vespasianus. A. 15. *Codex Chartaceus in fol. min. maxima ex parte per Joannem Josselinum scriptus, in quo habentur Saxonicè, (ut videtur ex Cartulario monast. Eguesbamiensis.)*

I. *Carta* Regis Æthelredi de fundatione Monasterii de Egnesham. *A. D.* 1005. Indict. 3.

II. *Declaratio* de dispositione eorum quæ dederunt Wlwis Episc Leofric Comes, & Godgife uxor ejus monasterio æt wēc Mannan stope.

Vespasianus. B. 24. *Codex membr. in Quarto, sc Registrum Cartarum Abbatiæ de Evesham cujus potissima pars circa tempora Henrici II Reg Angliæ scripta videtur; in quo Cod. scribuntur Saxonicè termini terrarum quas monasterio dedere plurimi ejus Benefactores. scil.*

I. fol. 15, b. Termini terrarum to Baddanbyrig and æt Doddanforda, concess. per Ædmundum R. *A D.* 944. Indict. 2.

II. fol. 16, b. Term. 2 Hidarum to Beaddingaburnan. Eadredo Rege Concedente.

III. fol 17 Donatio 5 mans. æt Beaddingaburnan Æthelgeardo min. per Eadwigum Reg.

IV. fol. 17, b Donatio 4 mans. in Badebi & in Newebam Eccles. Eveshamensi per Cnutum Regem.

V. fol. 19. Termini terrarum in Baddanbyrig.

VI. fol. 22. Donatio 12 Cassat. in Ambreslege Ecclesiæ de Cronuchomme per Æthelwardum subregulum.

VII. fol. 25. Termini terrarum in Hamtune.

VIII. fol. 28, b. Termini terrarum in Bennicwyrþe.

IX fol. 29, b. Termini terrarum in Bennincwyrðe. per Æthelredum. *A. D.* 1003. Indict. 1.

X. fol. 32. Donatio 5 Cassat. in Mortun Ecgwino Wicciorum Epō. per Kenredum R. Merciorum. *A. D.* 708.

XI fol 33, b Termini terrarum quæ pertinent ad villam de Evesham.

XII. *Ibid.* Termini 4 hidarum æt Foddenho.

XIII. fol. 34, b. Termini 12 acrarum æt Ulenbeorge, *Eccles.* de Evesham, per Beortulfum Regem.

XIV. fol. 36. Termini terrarum in Burhtune.

XV. fol 51, b. Hus limitibus trā Scē Marie ⁊ beati Ecgwini in Æthomme huic inde giratur. *mutil.*

XVI. fol 60 Donatio x manen. æt Fillereseı ad locum qui dicitur æt Æcgunesthamme, per Beorhtultum Regem Merciorum.

XVII. fol. 61, b. Termini terrarum juxta Bladene.

XVIII. fol. 64. Carta fundationis Abbatiæ Eveshamensis; scil. Donatio 67 mans. ex duabus partibus fluminis quod vocitatur Auena, ad locum in quo beata virgo Maria se venerabili viro Eguino manifestavit in Homme, per Kenredum R. Merciorum, & Offam R. Orientalium Anglorum, Acta *A. D.* 709. in Ecclesia Salvatoris Lateran. Confirmante

Con-

Constantino Romanæ sedis Antistite, &c. (*Vide hujus Cod. fol. 32.*)

XIX. fol. 66. Termini terrarum in Mæðelgaresbyrig.

XX. fol. 67. Termini terrarum juxta Wulfreadinglea.

XXI. fol. 68, b. Termini xx hidarum to Burhtune.

XXII. fol. 70, b. Donatio iv mans. in Dunnestreatun, ad locum qui dicitur æt Eoueshame. per Offam Mercionum Regem. *A. D.* 779. Indict. 2. anno decennovali. 1. Lunari 17.

Notandum autem est, hoc Chartularium lacerum & mancum esse, plurimasque Chartas Donationum jam nunc desiderari, quarum tamen Termini Terrarum descripti supersunt.

VESPASIANUS D 6. *Codex memb in Quarto, in quo diversa scripta, ex quibus quæ ad Provinciam spectant nostram ordine sequuntur.*

I. *Parabolæ Salamonis Latine, vetustis Characteribus Saxonicis descriptæ, in quibus plurima verba interlineari gaudent glossa Saxonica.*

II. *Alcuini Capitula Theologica ad Guidonem Comitem, iisdem Litteris, in quibus etiam, nonnullæ voces Saxonicè glossatæ.*

III. *Oratio ad Deum Rhythmice scripta, eadem manu.*

Incip. Wuton wulðrian, weorðan Drihten. halgan hlaford cwidum. hiofen rices weard. lufian liofwendum.

Expl. Forðan ðu on ðrymme ricsast ond on þrinesse ond on annesse ealles waldend hiofena heah Cyning. Halges Gastes fegere gefelled in fæder wuldre.

IV. *Brevis computatio temporum ab Adamo, ad Christi passionem, & ad Romam Conditam. Sax.*

Incip. Fram Adame þam ærestan mænn and fram frumðe middan geardes.

Expl. and þanne wæs fram fruman middaneardes oþ Rome burh geworht. feower ðusendo wintra and feofen and hundeahtotig.

V. *Narratio Poetica de Davide, & de ejus Poenitentia propter adulterium cum Bathsheba, in qua etiam occurrit Psalmus cujus initium Miserere mei Deus, Latine & Saxonicè.*

Incip. Dauid wæs haten dioromod hæleð Israela bregwa æðelæ and rice Cyninga cynost Criste leofost.

Expl. forgef us God mæhtig. þæt we synna hord sinle oferwinnan. and us geearnian æce dreamas an lifigendra landes wynne amen.

VESPASIANUS. D. XV. *Codex membr. in Quarto, in quo majoris momenti scripta sunt*

I. *Fragmentum cujusdam libri Pontificalis, in quo est Ordo consecrandi Abbatem Ecclesiæ Exoniensis, ut videtur.*

II. *Confessio peccatorum Latinè, cum hac Rubrica Sax.*

Ðis sindon Ondetnessa to Gode seolfum.

III. DE CONFESSIÓ PECCATORUM ET PENITENTIE HISIDORI.

IV. INCIPIT IUDICIUM DE PENITENTIA THEODORI EPISCOPI. *sc. Insigne fragmentum Pœnitentialis Theodori Archiepiscopi Cantuar.*

V. *Excerpta ex Amalario.*

VESPASIANUS. D. 12. *Cod. membr. in Octavo ante Conquæstum Angliæ scriptus, in quo Continetur Hymnarium Latine cum interlineari versione Saxonica. Notandum autem est, quod in hoc Cod. MS. quilibet Hymnus bis extat; prima vice sicut ab Auctore metrice compositus, deinde mutato ordine verborum & haud raro verbis ipsis mutatis, quasi prosaice & Paraphrastice gratia versionis Saxonicæ quæ minutis litteris interlineariter supra scribitur. Primum igitur exemplum cujuslibet Hymni nudum restat, sine versione interlineata exceptis 7 prioribus, supra quos etiam scribitur, nigris litteris, versio Saxonica interlinearis. Fronti Cod. præmittitur præfatiuncula cum Tetrasticho Latino, quam in Catalogo suo edidit doctissimus Tho. Smithus. In Cod. MS. hoc ordine sequuntur Hymni, secundum primum eorum exemplum.*

I. O Lux beata trinitas.
II. YMNUS AD NOCTURNOS.
Primo dierum.
III. Eterne rerum conditor.
IV. YMNUS AD NOCTURNOS.
Nocte surgentes.
V. AD LAUDES YMNUM.
Ecce iam noctis.
VI. YMNUS AD PRIMAM.
Iam lucis.
VII. AD TERTIAM YMNUS.
Nunc scē nobis sps̄.
VIII. YMNUS AD SEXTAM.
Rector potens.
IX. AD NONAM YMNUS.
Rerum ds̄.
X. YMNUS AD VESPERAM.
Lucis creator.
XI. YMNUS AD COMPLETORIUM.
Te lucis ante terminum.
XII. Xpe qui lux es.
XIII. FERIA SECUNDA YMNUM AD NOCT.
Sompno refectus.
XIV. AD-LAUDES.
Splendor paternæ glǣ.
XV. YMNUS AD VESPEROS.
Inmense celi conditor.
XVI. FERIA TERTIA YMNUS.
Consors paterni.
XVII. YMNUS AD LAUDES.
Ales diei.
XVIII. YMNUS AD VESPEROS.
Telluris ingens.
XIX. FERIA QUARTA YMNUS.
Rerum creator.
XX. YMNUS AD LAUDES.
Nox & tenebre.
XXI. YMNUS AD VESPERAS.
Caeli ds̄ sanctissime.
XXII. FR̄. V. YMNUS AD NOCTURNOS.
Nox atra.
XXIII. YMNUS AD LAUDES.
Lux ecce.
XXIV. AD VESPEROS YMNUS.
Magne ds̄.
XXV. FR. VI.
Tu trinitatis.
XXVI. YMNUS AD LAUDES.
AEterna celi.
XXVII. YMNUS AD VESPERAS.
Psalmator.
XXVIII. YMNUS IN SABBATO.
Summe ds̄.
XXIX. AD LAUDES.
Aurora.
XXX. IN SABBATO YMNUS AD VESPERAS.
Deus Creator.
XXXI. DOMINICA PRIMA. DE ADVENTU. DNI. YMNUS.
Conditor alme.

XXXII. AD NOCTVRN̄ YMNVM.
VERBVM ſupernum.

XXXIII. YMNVS AD LAVDES.
Vox clara

XXXIV. DE SCŌ ANDREA APOSTOLO YMNVS. (*cujus exemplar unicum.*)
nobiſ ecce.

XXXV. IN NATALE DNĪ YMNVS. AD VESPERAS.
Xpē redemptor.

XXXVI. ITEM YMNVS.
Veni redemptor.

XXXVII. *Deeſt Rubrica, cum exemplo primo.*
Surgenteſ ad te.

XXXVIII. ITEM YMNVS.
Audi redemptor.

XXXIX. YMNVS DE SCŌ STEPANO.
Ymn̄ m cantamuſ.

XL. ITEM DE SCŌ STEPHANO YMNVS.
Jam rutilat.

XLI. IN OCTABAS DNĪ YMNVS.
Audi redemptor.

XLII. YMNVS IN NATALE DNĪ CANENDVS AD TERTIAM.
Xpe hac hora.

XLIII. AD SEXTAM YMNVS.
Sexta etate.

XLIV. IN EPIPHANIA DNĪ YMNVS.
A Soliſ ortu.

XLV. ITEM VNDE SVPRA.
Hoſtiſ Herodeſ.

XLVI. ITEM VNDE SVPRA YMNVS.
Iheſuſ refulſit.

XLVII. ITEM IN EPIPHANIA YMNVS.
A Patre.

XLVIII. YMNVS AD VESPEROS.
IN PVRIFICATIONE SCĒ MARIÆ.
Quod choruſ

XLIX. ITEM YMNVS DE SCĀ MARIA
Nunc tibi.

L. IN SEPTVAGESIMA YMNVS.
Alleluia dulce.

LI. ITEM YMNVS.
Alleluia piuſ.

LII. YMNVS AD TERTIAM IN. XL.
Dei fide.

LIII. YMNVS AD SEXTAM.
Meridie.

LIV. YMNVS AD NONAM.
Perfecto trino.

LV. *Deſideratur Rubrica.*
Audi benigne.

LVI ITĒ YMNVS.
Clarum decuſ.

LVII. ITEM YMNVS.
Ihū quadraganarie.

LVIII. ITEM YMNVS.
Ex more.

LIX. HYMNVS DE SCŌ CVTHBERTO.
Gaudet magnuſ.

LX. HYMNVS COMPOSITVS AD LAVDEM PATRIS BENEDICTI.
Vt tuæ uitæ.

LXI. ITEM YMNVS.
Magno canenteſ.

LXII. ITEM YMNVS.
Xpē Scōrum.

LXIII. IN ADNVNTIATIONE SCÆ MARIÆ.
Quem terra.

LXIV. ITEM YMNVS.
Ave mariſ ſtella.

LXV. DE PASSIONE DNĪ YMNVS.
Vexilla regiſ.

LXVI. ITEM YMNVS.
Auctor ſalutiſ.

LXVII. IN CENA DNĪ YMNVS.
(*in quo deeſt verſio interlineata Saxon.*)
Telluſ ac æthra.

LXVIII. IN RESVRRECTIONE DNĪ.
Ad cenam agni.

LXIX. ITEM YMNVS.
Ihū nrā redemptio.

LXX. ITEM YMNVS.
Aurora luciſ.

LXXI. YMNVS IN PASCHA AD PRIMĀ.
Te luciſ auctor. *cum altero cujus init.* Choruſ noue Hierlm̄. *qui notulis Muſicis* (*ſicut & alii ſparſim* per Cod.) *inſigniti, Interlinearem Verſionem Sax. deſiderant.*

LXXII. *Deſideratur* Rubrica.
Hymnum canamuſ.

LXXIII. *Deeſt Rubrica.*
Optatuſ uotiſ.

LXXIV. IN ASCENSIONE DNĪ YMNVS.
Æterne Rex.

LXXV. IN SCŌ PENTECOSTEN YMNVS.
Veni creator.

LXXVI. ITĒ YMNVS.
Beata nobiſ.

LXXVII. VNDE SVPRA YMNVS.
Iam xpī.

LXXVIII. *Deſideratur Rubrica.*
De patriſ.

LXXIX. *Deſideratur Rubrica.*
Iudea tunc.

LXXX. ITEM YMNVS.
Anni peractiſ. *deeſt verſio Saxonica.*

LXXXI. DE SCŌ IOHĒ BAPTISTA YMNVS.
Vt queant laxiſ.

LXXXII. HYMNVM DE SCŌ PETRO PAVLOQVE.
Felix per omſ̄. *notulis quidem muſicis inſignitus eſt hic hymn. deeſt autem verſio Saxonica.*

LXXXIII. ITEM HYMNVS.
Aurea luce.

LXXXIV. IN ASSVMPTIONE SCÆ MARIE. YMNVS.
O quam glorifica.

LXXXV. *Deeſt Rub.* (quæ DE SCŌ MICHAELE ARCH.
Myſteriorum.

LXXXVI. *Deeſt Rubrica.*
Tibi Xpē.

LXXXVII. *Deeſt Rubrica.*
Xpē ſcōrum.

LXXXVIII. *Deeſt Rubrica.*
Feſtiua ſecliſ.

LXXXIX. *Deeſt Rubrica.*
Xpē redemptor.

XC. *Deeſt Rubrica.*
Omnium Xpē.

XCI. *Deeſt Rubrica.*
Exultet celum.

XCII. *Deſideratur Rubrica.*
Æterna Xpī.

XCIII. *Deſideratur Rubrica.*
Annue xpē.

XCIV. *Deeſt Rubrica.* (*de S. Andrea.*)
Andrea pie

XCV. *Deeſt Rubr.* (*de SS Jacobo & Joanne.*)
Bma coeleſtiſ.

XCVI. *Deeſt Rubr.* (*de S. Jacobo Juſto.*)
Iacobe juſte.

XCVII. *Deeſt Rubr.*
Bartholomee.

XCVIII. *Deeſt Rubr.*
Mathee ſcē.

XCIX. *Deeſt Rubr.* (*de SS. Phil & Jac.*)
Proni rogamuſ.

C. *Deeſt Rubr.* (*de SS. Sim. & Juda*)
Beate Simon.

CI. *Deeſt Rubr.*
O Thoma xpī.

CII. *Deſid. Rubrica.*
Mathia iuſte.

CIII. *Deeſt Rubrica.*
Xpē ſplendor glē.

CIV. *Deeſt Rubrica.*
Scōrum meritiſ.

CV. *Deeſt Rubrica.*
Rex glōſe martyrum.

CVI. *Deeſt Rubrica.*
Martyr dei.

CVII. *Deest Rubrica.*
Dī tuorum.

CVIII. *Deest Rubrica.*
Iſte confeſſor.

CIX. *Deest Rubrica.*
Ihū redemptor.

CX. *Deest Rubrica.*
Virginiſ proleſ.

CXI. *Deest Rubr.*
Ihū corona.

CXII. *Deest Rubrica.*
Xpē cunctorum.

CXIII. *Desideratur Rubrica.*
Hic ſaluſ ægriſ.

CXIV. *Deest Rubr.*
Quæſumuſ ergo.

CXV. *Deest Rubrica.*
Adeſto ſcā trinitaſ. (*deest item versio Sax.*)

CXVI. YMNVS DE SCO EADMVNDO REGE ET MAR̄.
Eadmunduſ martỳr. (*sine versione Saxon.*)

CXVII. AD NOCTVRNAM
Laurea regni. (*sine vers. Saxon.*)

CXVIII. AD MATVTINAM.
Lauſ & corona (*sine vers. Saxon*)

CXIX. *Deest Rubrica.*
Salue Crux ſcā. (*sine vers. Saxon.*)

CXX. YMNVS DE PASSIONE SCI LAVRENTII ARCHIDIACONI.
Martỳriſ Xpī. (*sine vers. Saxon.*)

CXXI. *Deest Rubrica.*
O pater ſcē. (*sine vers. Saxon.*)

CXXII. *Deest Rubrica.*
Ave Dunſtane.

CXXIII. *Deest Rubr* (*De S Barnaba.*)
Preco benigno. (*sine vers. Saxon.*)

CXXIV. YMNVS IN ANNIVERSARIO DEDIC. ECCL̄E.
Urbſ beata Irlm̄. (*sine vers. Saxon.*)

CXXV. *Deest Rubrica.*
Iam Xpē ſol. (*sine vers. Saxon.*)

CXXVI. *Deest Rubrica.*
Qua Xpē. (*sine vers Saxon.*)

CXXVII. *Deest Rubrica*
Terniſ ter horiſ. (*sine vers. Sax.*)

CXXVIII. HYMNVS IN PASSIONE DNI.
Pange lingua. (*sine vers. Saxon.*)

CXXIX. AD MATVT.
Luſtra ſex. (*sine vers. Saxon.*)

CXXX. *Deest Rubrica.*
Inuentor rutili dux. (*sine vers. Saxon.*) *cum aliis quibusdam hymnis recentiori manu exaratis.*

I. INCIPIVNT CANTICA ISAIAE PROPHETÆ DOMCIS DIEBVS
Dnē miſerere. (*cum versione Saxonica sicut & sequentia.*)

II. ALIA.
Audite qui longe.

III. ALIA CANTICA.
Miſerere dñe.

IV. CANT. DE ADVENTV DNI.
Confortate manuſ.

V. ALIA.
Conſolamini.

VI. ITEM ALIA.
Iurauit dñſ.

VII. CANTIC DE NATALE DNI.
Populuſ qui.

VIII. ALIA.
Lætare Hierlm̄.

IX. ALIA.
Vrbſ fortitudiniſ.

X. CANTICVM IN QVADRAGESIMAL.
Deducant oculi.

XI. ALIA.
Recordare dñe.

XII. ALIA.
Tollam uoſ.

XIII. CANTICA HIEREMIE PROPHETE. IN RESVRRECTIONE DNI.
Quiſ eſt iſte.

XIV. ALIA.
Venite reuertamur.

XV. ITEM ALIA.
Expecta me.

XVI. CANT. DE APL'IS VEL DE MARTYRIBVS.
Qui ſponte.

XVII. ALIA.
Qui propria.

XVIII. ALIA.
Voſ ſci dni.

XIX. CANT. VNIUS CONFESSORIS.
Benedictuſ uir.

XX. ALIA.
Beatuſ vir.

XXI. ALIA.
ecce ſeruuſ.

XXII. CANT. IN NAT. VIRGINVM.
Audite me.

XXIII. ITEM ALIA.
Lauda filia.

XXIV. ITEM ALIA.
Gaude & lætare.

Codicem claudunt hymni quatuor Latine tantum, & (si excipias unum) manu recentiori scripti.

VESPASIANVS. D. XXI. *Codex MS. in Octavo, in quo, præter Nennii Historiam emendate scriptam, cum* Sedulii *Poemate Paschali, habetur Saxonice*

Vita & Miracula S Guthlaci Anachoretæ, per Felicem Croylandensem Monachum *primum Latine scripta, & deinde ab incerto scriptore Saxonicè versa.*

I. *Præfatio* Felicis Croylandensis *ad Alfwoldum Orientalium Anglorum Regem sic in Saxonico*

Incip. Uſum ƿealdende ƿiht geléſendum á ƿoꞃulda ƿoꞃuld minum þam leofeſtan Hlaꞃoꞃde ofeꞃ ealle oðꞃe men eoꞃðlice Kyningaſ Alfƿold Eaſt-Engla Kyning. mid ƿihte ⁊ mid geꞃiſenum ƿice healdend. Felix þone ƿihtan geleaſan geſette eallum geleaſfullum Godeſ folcum ⁊ eceꞃe geſundfulnyſſe hælo ⁊ gƿætingce ſeſend þinum ƿoꞃdum and dedum ic hyꞃſumode.

Expl þone ꞃꞃuman on þam ꞃꞃuman ic geſette. ⁊ þone ende in þam ende.

II. *Vita autem S. Guthlaci sic*

Incip. On þam dagum Æþelꞃedeſ þæſ mæꞃan Kyningeſ Mýꞃcna. ƿæſ ſum æþela man on þæꞃe ðeo ðeode Mýꞃcnan ƿice. ſe ƿæſ haten Penƿald. he ƿæſ þæſ ýldeſtan ⁊ þæſ æþelſtan cýnneſ þe Iclingaſ ƿæꞃon genemnede.

Expl. Sý uꞃum dꞃihtne lof ⁊ ƿuldoꞃ ⁊ ƿuꞃðmýnt. ⁊ þam eadigan ƿeꞃe ſcē Guðlace on ealꞃa ƿoꞃulda ƿoꞃuld á á butan ende on ecneſſe. AMEN.

Quoad scripturam, Tractatus hic omninò convenit cum Cod. Bibl. Bodleianæ qui inscribitur LAVD E. 19. *adeo ut uterque Cod. videtur ab eodem Librario scriptus.*

CLEOPATRA. C. 8. *Cod. membr. in Octavo, in quo, præter alia scripta Latina, extat quoque* Aurelii Prudentii *Psychomachiæ exemplar antiquum, Iconibus Historicis passim illustratum. Margine libri ad unamquamque Iconem habetur explicatio ejus Latine litteris rubris grandioribus, & Saxonice litteris quidem nigris, sed tamen vetustis.*

VESPASIANUS. D. XX. *Codex membr. in Octavo, in quo Librum Pœnitentialem Latine litteris antiquis scriptum, vocibus fere ubique in syllabas suas distinctis, sequitur Saxonicé*

I. *Oratio sive Confessio Pœnitentialis ad Deum, litteris vetustis, quæ sic*

Incip. Dryhten þu halga God þu eart ælmihtig ⁊ ece God. Ic forworht ⁊ synful bidde þæt ðu onsende in me heortan meagolmod gemynd ⁊ gebede hreowe ⁊ soðe ondetnesse ealra minra synna ðara þe ic æfre geferemede wið ðinum willan ⁊ wið minre sawle þearfe.
Expl. Ic eac bidde ealle Godes englas ⁊ ealle Godes halige. ꝥ hie me sien arfulle þingeras wið ðone ælmihtigan Dryhten þære halgan þrynesse and þære soðan annisse.

VESPASIANUS. E. 6. *Codex MS. Chartaceus in Quarto, in quo, præter alia Latine scripta habentur*

I. *Excerpta ex Glossario MS. Latino-Theotisco quod Florentiæ extat in Bibliotheca Magni Ducis, quæ scribi fecit (ut videtur) Fridericus Lindenbrogius, A. D. 1606.*

Incip.	Anaglypha.	manlicha.
	Avus.	ano.
	Avia.	ana.
	Ancilla.	diu.
	Aemula.	chella.
Expl.	Rochus.	roch.
	Ubirrochus	ubirroch
	Colus.	Chunchla.

II. *Fragmentum alterius Glossarii, in quo voces Latinæ per linguam quandam peregrinam explicantur.*

Incip.	Ariola.	houba.
	Acies, acumen.	Vressi.
	Aspidiscus, uncius.	Crapho.
Expl.	Victor.	Sigmari.
	Scuria.	Scura.

VESPASIANUS. E. 8. *Cod. Chartaceus in Quarto, in quo præter alia tum Latine tum Anglicé scripta, ad nostram rem propius accedentia, habentur*

I. *Vocabularium Saxonico-Latinum* Guil. Camdeni.

II. *Nominum quorundam propriorum Anglo-Sax. significationes & Etymologiæ, de quibus fusius tractavit cl. Vir libro suo Anglico cui Titulus est,* Reliquiæ, &c.

III. *Voces quædam Latinæ, Danicé explicatæ.*

FAUSTINA. A. III. *Cod. membranaceus in Quarto crassiori, nempe, Registrum Chartarum* Ecclesiæ Westmonasteriensis, *in quo, habetur Saxonice, litteris Normanno-Saxonicis, opere & studio, ut putatur, Sulcardi ejusdem Ecclesiæ Monachi*

I. fol. 92. *Certificatio R. Edwardi Confessoris* de Cotclysa *in* Gyðslepe *in qua natus erat, quam dedit Ecclesiæ Westmonasteriensi.*

II. fol. 92, b. *Certificatio sive Litteræ Patentes ejusdem Regis de* Langtune, *quam dedit Ecclesiæ Westm.*

III. fol. 93. *Certificatio ejusdem Regis* de Stane ⁊ Staningehage *quas dedit Eccles. Westmonast.*

IV. fol. 93, b. *Certificatio ejusd. Reg.* de Wimblesore ⁊ Stane, *quas dedit Eccles. Westmonast.*

V. fol. 94. *Certificatio ejusd. Reg. de terris* æt Greneforde, *quas dedit Eccles. Westm.*

VI. Ibid. *Certificatio ejusd. Reg. de 4 hidis* æt Toxinges, *quas dedit Eccles. Westm.*

VII. Ibid. *Certificatio Ejusd. Reg.* de Cotclisa Euereslega, *quam dedit Eccles. Westm.*

VIII. fol. 94, b. *Certificatio ejusd. Reg. de Cotclisa* Leosne, *quam dedit Eccles. Westmon.*

IX. fol. 95. *Certificatio ejusdem Reg. de terra* æt Alcenham, *quam dedit Eccles. Westm.*

X. fol. 95, b. *Certificatio ejusdem Reg. de Cotclisa* Aygehe, *quam dedit Eccles. Westm.*

XI. fol. 96. *Certificatio ejusd. Reg.* de Dakeworðe ⁊ Wattone, *quas dedit Eccles. Westm.*

XII. Ibid. *Certificatio ejusdem Reg. de tertia parte Hidæ terræ* æt Wrmelea, *quam dedit Eccl. Westm.*

XIII. Ibid. *Certificatio ejusdem Reg. de terra* æt Killeuendune, *quam dedit Eccles. Westmon.*

XIV. fol. 96, b. *Certificatio ejusdem Reg. de Cotclisa* Molesham, *quam dedit Eccles. Westm.*

XV. fol. 97. *Certificatio ejusdem Reg. de Burgo* Wintone, *quem cum 4 hidis ad eum pertinentibus, dedit Eccles. Westm.*

XVI. Ibid. *Certificatio ejusdem Reg.* de terris æt Sepirtone, *quas dedit Eccles. Westmon.*

XVII. fol. 97, b. *Certificatio ejusdem Reg. de terris* æt Chilchelle, *quas dedit Eccles. Westmon.*

XVIII. fol. 98. *Certificatio ejusdem Reg. de terris* æt Iccaworde, *quas dedit Eccles. Westm.*

XIX. Ibid. *Certificatio ejusdem Reg.* de Rotelund, *quam dedit Eccles. Westmon.*

XX. fol. 98, b. *Certificatio ejusdem Reg. de terris* æt Pertune, *quas dedit Eccles. Westm.*

XXI. Ibid. *Certificatio ejusdem Reg. de Cotclisis* Persfore ⁊ Dorchurste, *quas dedit Eccles. Westm.*

XXII. fol. 99. *Certificatio ejusdem Reg. de Libertatibus & Franchisis per eum Eccles. Westm. concessis.*

XXIII. f. 99. *Cert. ejusdem Reg. altera, super eadem re.*

XXIV. fol. 100. *Certificatio ejusdem Reg. de terra & de Wearsa, quas dederunt Eccles. Westmon. Ulfus Porteresa & Kinegitha uxor ejus.*

XXV. fol. 100, b. *Certificatio ejusdem Reg. de libertatibus & Franchisis per eum ad Eccles. Westmonasteriensem concessis.*

XXVI. Ibid. *Certificatio alia ejusdem Reg. super eadem re. (Nota, quod qualibet certificatio ad diversos viros dirigitur.)*

XXVII. fol. 101. *Certificatio ejusdem. Reg.* de Persore ⁊ Dorhirse, *quas dedit Eccles. Westm.*

XXVIII. fol. 101, b. *Certificatio Willielmi I Regis, de dimid. Hida* æt Mersctune.

XXIX. Ibid. *Certificatio Will. I. Reg.* de Baterichesey ⁊ Piriford, *quas dedit Eccles. Westm.*

XXX. Ibid. *Certificatio Will. I. Reg.* de Wattone ⁊ Dakewrð.

XXXI.

XXXI fol 102. *Certificatio Will. I. Reg.* de Feringe ⁊ Wokindone, *quam* (*pro* Windlesore) *dedit Eccles. Westmunasteriensi.*

XXXI. Ibid. *Certificatio seu Confirmatio Libertatum & Franchisiarum in terris Eccles. Westm.*

XXX. f. 102, b. *Certificatio Will. I. Reg.* de Pertune.

XXXIV. Ibid. *Certificatio Will. I. Reg.* de Persore ⁊ Dorhurst, *quam dedit Eadwardus Rex Eccles. West.*

Titus. D. xviii. *Codex membr. in Octavo, quondam peculium Tho. Allens, in quo habetur*

1. *Liber Alphabetarius, in cujus fol. 6, b. extat Alphabetum Gothorum, ut videtur, fictitia.*

Ibid. 2. Runes. *h. e. Alphabetum Runicum.*

fol. 7. 3. De litteris Nortmannorum, quarum forme sequuntur. (*i. e. Alphabetum Runicum.*)

Nota scriptoris. Hec etenim literarum figure in gente Nortmannorum feruntur primitus invente. Quibus ob Carminum eorum memoriam & Incantationum uti adhuc dicuntur. Quibus & Rimstafas nomen imposuerunt: ob id, ut reor, quod his res absconditas vicissim scriptitando aperiebant.

fol. 7, b. 4. Item aliter (*h. e. Alphab. aliud Runicum.*)

Ibid. 5. Item de Diprongis (*h. e. Ligaturæ Alph. Runic.*)

fol 8, b. 6. Alph Anglicum (*h e. Anglo-Saxonicum*)

a. be. ce. de. ef. ge. ache. ca. el. em. en. pe. cu. er.
A. b. c. d. e. ꝼ. ȝ. h. i. k. l. m. n. o. p. q. ꞃ.

es. te. ix. wi. and. wen. thorn. thorn. thorn.
ſ. ꞇ. u. x. ẏ. ⁊. ƿ. þ. Ð. ð. (*deest* z.)

Iste Anglice littere & proprias figuras ac nomina propria possident, ut supra notatur Hec litera ⁊ Anglica, and est vocata & ponitur pro istis sex conjunctionibus, &, quia, at, atque, ac, ast. Hec litera ƿ. Anglica, wen est vocata, & ponitur pro w. Hec litera ꝥ Anglica thet est nominata, & ponitur pro quod. Iste trea þ. Ð. ð. litere Thorn sunt nominate, & ponuntur pro th, &c.

Sequuntur alia scripta ab instituto nostro aliena

II. fol 14. *Regula Sanctimonialium Ordinis S. Jacobi, per* Simeonem Gandavensem *Sarisb. Ep*um *(ut putatur) Latine Composita, & dein Normanno-Saxonicè versa. In hoc autem Cod. desideratur Exordium, in fine verò sic*

Expl. A'e ost as ȝe hauen red oht o þis boc. Gretes ure Lauedi ƿið an Aue for him ꝥ ſpanc her abuten.

III. *Sequitur Homilia cujus Rubrica desideratur.*

Si sciret pater familias qua hora fur venturus esset, vigilaret utiq; et non sineret perfodi domum suam.

Incip. Vre Lauerd i þe Godspel leareð us ⁊ teacheð þurh a forbisne. hu ƿe ahen ƿarlich to ƿite us seluen.

Expl. ꝥ ure Lauerd ȝiue us þurh his hah milce. ꝥ ƿiþ þe fader ⁊ te hali ȝast an Godd i þrie had rixleð a buten ende. Amen. *Vide supra, p.* 80.

IV. *Homilia cui deest Rubrica.*

Audi filia ⁊ uide ⁊ inclina au. t. ⁊. ob. pa. t. ⁊. do. p t.

Incip. Dauid þe Salmƿirhte ſpekeð i þe Sauter towarð Godes ſpoſe. ꝥ is euch meiden ꝥ haueð meiden þeaƿes. *Vide supra, pag.* 80.

V. Her biginnes þe ƿohunge of ure Lauerd.

Incip. Ihu̅ ſpete Ihu̅. mi druð ami derling. mi Drihtin. mi Healend. mi uniter. mi hali ƿei Spe-ter is munegunge of þe þen milden o muðe. Hƿane me luue þi luueli leor? Hƿet herte is ſpa hard ꝥ ne mei to melte i þe munegunge of þe? Ah hƿane mei luue þe luueliche Ihu̅?

Hasce meditationes de Passione Salvatoris nostri I. C. in usum Sanctimonialis cujusdam conditas ostendit Conclusio.

Prei for me mi leue Suster. þis haue i ƿriten ðe forþi ꝥ ƿordes ofte quemen þe heorte to þenken on ure Laud. And for þi hƿen þu art on eise t--ƿe toƿard Ihu̅ ⁊ seie þise ƿordes. ⁊ þene astab þe helig bihide þe blode up o Rode. And he þurh his grace open þin heorte to his luue ⁊ to reoƿðe of his Pine.

VI. *Passio Sc̅æ Catherinæ sub Maxentio.*

Incip. Constentin ⁊ Maxence ƿeren on a time as in Keiseres stude hehest in Rome Ah Constentin ferde þurh þe burh menne reað into Fronc-londe. and ƿunede sum hƿile þear for þe burh nede.

Expl. Beo he a se Healend iheret ⁊ iheiet in alre ƿorlde ƿorlda on ecnesse. Am̅.

Titus. D. 26 *Cod. membr. in Octavo min partim Latine, partim Saxonice scriptus. Sax. autem in eo sunt*

I. *Brevis Institutio, docens quæ Orationes, & alia pietatis Officia sint præstanda unoquoque die & præsertim Feria I. & VI.*

Incip. Ælce Sunnan-dæȝ bebeod þe ðæne þrynnesse naman ꝥ is fæder ⁊ sunu ⁊ se halga gast.

Expl. ⁊ ȝyf ðu on hƿylcum earfeðum byst. ⁊ to Gode clypast he ðe miltsað ⁊ eac tiþað ðonne þu hine bitst. amen.

II. Ðis ðu scealt singan þonne ðu ƿylt ðƿean þine handa ⁊ þine eagan. (*Latine.*)

III. ƿið þam blegen. (*Medicamentum Saxon*)

IV. *Conventio inter Episcopos quosdam & Abbates, qui se ad mutua pietatis Officia se obligabant.*

Incip. Ðis is þæra Geƿædnyssanum þe Biscopas ⁊ Abbodas ȝeƿæd habbað heom sylfum to þearfe.

Expl. ſe þe þas Geƿædnesse mid Gode geýce. God hit him gelceanige sƿa him leofast sy̆. Amen.

Titus. D. 27. *Codex membr. in Octavo min. ad Cod. superiorem (ut videtur) pertinens, in quo, quæ ad rem nostram propius spectant, ordine sequuntur.*

I. *Kalendarium in quo notantur dies Obitus plurimorum Monachorum, Abbatum, &c. temp. Regum Anglo-Saxonum.*

II. *De anno, ejusque partibus, Saxonicè.*

Incip. Ðis is full ȝeȝ. tƿelf monþas fulle. and endlusan dagas ⁊ six tida.

III. De Primo Die Seculi, Sive De Equinoctio Vernali.

Incip. þone foreman dæȝ þissere ƿoruld e ƿe magon asindan þurh þæs Lenctenes emnyhtes dæȝ.

Sequuntur alia quæ cum sectione superiori excerpta sunt ex libro Bedæ Venerabilis de Temporibus, hoc ordine

dine, De Nocte, De Anno, De Mundo, De Equinoctiis, De Bissextis, De Saltu Lunæ, De Diversis Stellis, De Duodecim ventis, De pluvia, De Grandine, De Nive, De Tonitru, De Temporibus anni.

Expl. se ðe is soðe rihtwisnysse sunne gehaten. þam sy wuldor 7 lof mid fæder 7 halgan Gaste. on ealra worulda worulde à. butan ende. Amen.

IV. *Regula ad inveniendum diem qui dicitur Alleluia, sicut & Diem Sanctum, & Diem Paschatis, Saxonicè.*

V. *Regula de Concurrentibus, Saxonicè.*

VI *Alphabetum cum significatione uniuscujusque literæ Saxonice. Pertinet autem (ut videtur) ad Sphæram Apuleii.*

Incip. A. He gangeð 7 bið his siðfæt gesund.
B. God þu winst gyf ðu hit onginst 7 ðe bið sel.

VII. Her is seo endebyrdnes monan-gonges and sæ-flodes.

Incip. On ðreora nihta ealdne monan wanað se Sæ-flod.

VIII. *De ætate B. V. Mariæ. Saxonicè.*

Hi Codices nitide scribuntur, à quo autem, & in cujus usum, docet hæc notula occultè scripta, fol. 12, b.

Frbcfr hxmkllmuf ft mpnbchxf Ælsknxf mf fcrkpskt skt kllk lpngb sblxf. B m - n;

vel uf vel uf vel uf
Ælfsknp mpnbchp atqxf dfcbnp cpmppxtxm kftxm ppffkdfp. vel mf ppffkdeft. B m f n;

hoc est

Frater humillimus & monachus Ælfinus me scripsit sit illi longa salus. Amen.

Ælfwino [vel us] monacho [vel us] atque decano [vel us] Compotum istum possideo. vel me possidet. Amen.

Ælfsinum autem Monachum hosce libros in usum Ælfwini scripsisse, fidem, me judice, facit Icon illa hujusce Cod. in qua præter Jesum Crucifixum. SSque Mariam & Joannem, adumbrantur Imagines Solis & Lunæ. Sol sicut Puella corona Radiata (dextra tenens Discum sive Globum, sinistra Cornu eu quo Lumen) respicit Lunam, quæ repræsentatur figura Juvenis, qui dextra expansa, sinistra tenet facem accensam; super Caput Lunæ crescentis Typus; hac inscriptione supraposita;

HEC CRVX CONSIDNET ÆLFVINVM CORPORE MENTE.

IN QVA SVSPENDENS TRAX̄ DS̄ OMNIA SECVM.

Annum autem in quo potissimam partem scripti fuerunt hi Cod. haud obscure indicat Tabula paschalis, &c. in hoc volumine ab ann. D. 978. (h.e. ab anno præsenti) usque ad an. 1097.

DOMITIANVS. A. xv. *Cod. membr. in Quarto, agris de Ecclesia Eliensi, in quo sc. fol. 98, b.* (per Inspeximus) *recitatur Charta Eadgari Regis Latine & Saxonicè, Saxonicis misere per scriptorem Saxonicarum Litterarum imperitum corruptis, & in ea manu scriptis, quam nos Anglice dicimus* Court-hand, *quæ est à Saxonicè alienissima.*

DOMITIANVS. A. 18. *Cod. Chartaceus in Quarto, in quo, ad nostram rem exhibetur,*

I. *Inscriptio Saxonica quæ sequitur, litteris Runicis incisa summitati Crucis cujusdam Lapideæ quæ reperta fuit apud Beucastel. A. D. 1615.*

ᚱᛁᚳᚹᛋᚻᚱᚪᚾᛏᛁᚹᛋ.

i. e. Rynas Dryhtnes, *Mysteria Domini.*

II. *Excerpta quædam Saxonica (ex historia Petroburgensi, uti notavit J. Usser Armachanus) ab A. D. 189. ad an. 997. per* Laurentium Nowellum, *ut videtur.*

III. *Excerpta alia nonnulla (ex Annalibus Saxonicis aliis, qui cum Waltero Gisburnensi in hac Bibliotheca compacti habentur, ut adnotavit Reverendissimus ille primas) hoc est, è Cod. qui inscribitur* TIBERIVS. B. 4. *Ab an. 1043, ad an. 1079. per eundem, ut videtur,* Laur. Nowellum.

IV. *Tabula Chorographica Angliæ, Walliæ, Scotiæ, Hiberniæ, accurate delineata, nominibus locorum Saxonice descriptis, per eundem, ut videtur,* Laurentium Nowellum.

DOMITIANVS. A. 1. *Codex membr. in Quarto, in quo, præter alia Latine scripta, habentur Saxonicè, quæ sic inscribuntur,*

I. þas wyrta sceolon to wen-sealfe.

II. þis syndon ða bec þe Æþelstanes wæran (*inter quos, annumeratur* 1. Gerim.)

CLEOPATRA. C. 6. *Cod. membran. in Octavo, in quo continetur*

I. *Regula Sanctimonialium ordinis S. Jacobi Normanno-Saxonicè versa, ex Latino opere Simonis de Gandavo Episcopi Sarisburiensis.*

Incip. Recti diligunt te —— Lauerd seið godes spuse to hire deorewurðe spuse.
Expl. As ofte as ge habbeð ired eawt þron. greteð þe Lafdi wið an Aue. for him þe swong her abuten. Inoh meðful ic am þe bidde se lutel.

CLEOPATRA B. 6. *Codex membr. in Octavo, in quo præter plurima Latina scripta, occurrunt Normanno-Saxonicè,*

I. fol. 201, b. *Pro quibus orandum est ad Deum. Rhythmicè.*

II. *Ibid. Oratio Dominica.*

III. *Ibid. Ave Maria.*

IV. *Ibid. Oratio ad beatam V. Mariam.*

V. *Ibid. Symbolum Apostolorum.*

CALIGVLA. A. xi. *Cod. membr. in Quarto, in quo, veteri lingua Anglicana, quæ proxime ad Normanno-Saxonicam accedit, conscribitur*

I. *Historia Regum Angliæ ab orbe condita usque ad Henricum III. Rhythmicè, à* Roberto Glaucestriensi *conscripta.*

Incip.

Incip. Engelond his a wel god lond. ich weneth londe best.
Iset in þe on ende of þe worlde. as al in þe West.
Þe see geþ him al about. he stond as Man yle.
Of fon hii dorre þe lasse dowte. bote hit be þorg gyle.
Ffram souþe to norþ he is long. eigte hondred mile.

Expl. ⁊ comm - - ne wiþ him. ⁊ to him euene drou.
⁊ - - - - mn þoru out wiþ is sterd. ⁊ velliche him slou.
⁊ - - - - tat of Holichurche. me þincþ wiþ vil wor - - - - - - - - - -

II. *Poema quod vocatur* Piers Ploughman. (*cujus plurima extent exemplaria.*)

Incip. In a somer sesin. whan softe was the sunne.
I schop me yn to a shorowde. as i yn a slepe were.
Yn habyt of an Hermyte vnholy of werkys.

Expl. And counterpleden me conscience. now kynde me avenge
And sende me happe and helo. til I haue Piers the Ploughman
And sithe he gradde after gracee til I gan awake. *Explicit hic opus hoc.*

De opere & Auctore consulas D. Georg. Hickesii *Grammat. Anglo-Sax. pagg.* 25. 103, *&c.*

DOMITIANVS. A. 7. *Codex membr. in Quarto, in quo, præter Initia iv Evangeliorum Lat. ante 400 annos scripta; Continentur Saxonicè, litteris aureis & argenteis, antiquis & optime effigiatis*

I. fol. 12. *Nomina Benefactorum Dunelmensis Ecclesiae, hoc Ordine.*

1. Nomina Regum uel Ducum. *quorum primus* EDVINI. *ultimus* Eanred.

fol. 13. 2. Nomina Reginarum et Abbatissarum. — RAEGNMAELD. — Osgeofu.

fol. 15. 3. Nomina Anachoritarum — Oediluald pr̄. — uigberect. pr̄.

fol. 15,b. 4. Nomina Abbatum gradus p̄ brarus — Ceolsrid prb. — Eaduulf. pr.

fol. 16,b. 5. Nomina Abbatum gradus Diaconatus. — Beornum diac. — Ecguulf. diac̄.

fol 17. 6. Nomina Abbatū. — Biscopus — Huaetberht.

fol. 18,b. 7. Nomina Praesbyterorum. — Demma. — Alduulf.

fol. 23. 8. Nomina Diaconorum. — Hadduuald. Beornred.

fol. 24. 9. Nomina Clericorum. — Eanuulf. Haðumer.

fol. 34. 10. Nomina Monachorum. — Herding. Eaduulf.

Horum omnium nomina litteris aureis & argenteis circa tempora Ælfredi Regis fuisse scripta, fidem faciunt ipsi Characteres, quin & nomen Æthelstani *Regis, qui Ælfredo fuit ex filio Nepos, bis in Cod. reperi scriptum; nempe in summitate, fol. 12, ubi in Honorem Regnantis nomen ejus ante aliorum Regum nomina ponitur, deinde post eorum nomina occurrit etiam ejus nomen ordine temporis: in utroque autem loco atramento scriptum. Si Rationem scire velis, qua inducti fuerunt Abbas & Conventus Dunelmensis, ad id genus librum conficiendum, Animadverte id quod scriptum est (litteris modernis) ante fol. 1. viz.*

Ordo sive Methodus hujus libri nihil aliud est quam Annualis commemoratio in Sacrificio Missæ, Animarum defunctarum omnium Benefactorum aut Benemeritorum erga Monasticam Ecclesiam beatissimi patris Cuthberti, tam secularium quam Regularium, tam Imperatorum quam Presbyterorum, tam Abbatum quam Monachorum, ut singula eorum nomina in hoc libro inferius subscripta planius & plenius demonstrant.

Abbatem vero & Monachos non contentos fuisse nominibus Benefactorum suorum, litteris aureis & argenteis descriptis, quin librum illum forinsecus ornasse, docet hæc inscriptio,

Textus hoc argento Tegmen fulgebat et Auro
Intus ut Abbatum nomina cessa Regum.

II *Posteris temporibus non tanta cura & methodo conscripta sunt Nomina recentiorum Benefactorum, quin ubicunque vacuum occurrebat spatium, implebatur ab otiosis Monachis nominibus cujuscunque gradus aut Sexus vitioso atramento, negligenter & currenti calamo scriptis. Notandum vero, quod haud raro Abbas sive Prior cum universis Mona his alienis Monasterii, inter Dunelmensis Ecclesiæ Benefactores recensentur, v g fol. 22. invenire licet nomina* Wulstani Episc. (*Wigorn.*) Thomæ I rioris (*ejusdem Ecclesiæ*) Godrici, Leourici, Thurkelli, Hemmingi, *cæterorumque Monachorum Eccles. Wigorn. qui, ut verisimile est, nonnihil Dunelmensi Monasterio dedissent. Vid. quoque, fol. 14, b. fol. 22, b. fol. 42, &c. Quinetiam præter nuda Benefactorum nomina, procedente tempore, res alias ad Ecclesiam Dunelmensem spectantes, in hoc Cod. tam Latinè quam Saxonicè litteris mandarunt.* v. g *extat*

III. fol 33, b. 1. Conventio Dunelmensis Congregationis & Certesiensis.

Ibid. 2. Conventio quæ concessa est Domino Gregorio scriptori, de Bermundesia à Dunelmens. congregatione.

Ibid. 3. Conventio inter Dunelmensem conventum & Wlfranum Canonic. eccles. S. Pauli Lundoniæ.

fol. 43 4. Nomina eorum quos Geatfleda (*ut videtur*) emancipavit, Sax. gravi Anathemate adnexo.

fol. 43, b. 5. Enumeratio hidarum quas Thurethus Comes, Eccles. Dunelmensi contulit, Saxonicè.

fol. *Ibid* 6. Donatio terrarum Eccles. Dunelm per Northmannum Comitem, Saxonicè.

Ibid. 7 Donatio villæ de Norðtun Eccles. Dunelm. per Ulfcytelem filium Osulfi. Saxonicè.

fol. 44. 8. *De largitione quam fecit Monasterium, quia* Media nocte, septimo (*die hebd.*) in hieme & glacie, filiis pro matre (*f. Ecclesia Dunelm.*) cum patre (*f. Priore.*) nudis pedibus, & lachrimis prostratis; quia humanum nullum erat auxilium, quæsierint divinum, contra Gosfridum, de terra nostra de Dalton.

Ibid. 9. De eo quod A. D. 1127, 16 Kal. Aug in festo sci Kenelmi Mart. Rodbertus Episcopus S. Andreæ, (coram Thurstino Archiep. Ebor Ranulfo Episc. Dunelmens Johanne Episc. Glasquensi, Gosfrido Abbate de S. Albano, Davide Rege, cum multis aliis quorum nomina sequuntur) ad hostiam Ecclesiæ S Johannis Evang contestavit se nullam calumpniam, nullam consuetudinem clamasse super Ecclesiam de Coldingham.

fol. 43, b. 10 *Quomodo*, expleto triennii exilio rediens Gwills Epsc. anno dom. 1093. Pontificatus sui 13, Adventus Monachorum 11, 3 Id Augusti, feria 5, Turgotum Priorem ante totius Episcopatus populos producens, vices suas hanc super illos ei injunxit; ut scilic. per Archidiaconatus officium, totius X pianitatis curam per totum ageret Episcopatum. Ita statuens, ut quicunque illi successores fuerint in Prioratu, similiter succedant & in Archidiaconatu.

Ibid. 11. *Historica quædam de Monasteria* in Gyrruum, *& de donatione Ecclesiæ* S. Mariæ & S. Oswini in Tinemuthe *eidem Monast.* in plena Synodo *per Waltheofsum Comitem Northumbriæ.*

fol. 44. 12. Scriptum Davidis Scotorum Regis, ad Ædwardum Mon. de Coll in quo mandat & precatur, ut satis de truncis suis mitteret, ad rogum faciendum

fol. 45. 13. Conditio (*sive Conventio*) inter Willelmum Dunelmensem Ep. & Dominum Vitalem Abbatem.

Ibid 14. Officia ˢpis præstanda pro personis particularibus. (Vid. etiam *fol.* 33, b.)

Ibid 16. Conventio inter Dominum Willelmum Epm̄ Dunelm. & Dominum Willelmum Abbatem Fiscanni ac utriusque congregatione.

Ibid. 15. Conventio inter nos & Dominum Walkelinum Wintoniensis Epm̄, & ejus Congregatione.

fol 45, b. Conventio inter Dunhelmensem Congregationem, & Conventum scī Stephani Cadomi.

Ibid. 18 Conventio inter Conventum Xpī Ecclesᶠ. Cantuariæ, & Conventum Dunelmensis Ecclesiæ.

Ibid. 9. Conventio quam Conventus S. Cuthberti Malcolmo Regi Scottorum, & Margaritæ Reginæ, filiisque eorum & filiabus, se perpetuo servare promisit.

Ibid. 20. Conventio inter congregationem Dunhelmensem, & Congregationem de Glestenburi.

Ibid 21. Conventio inter Mon. Dunelm. & monachos de Hakenesse.

fol. 46. 22. Scriptum Willelmi Episc. Dunelm in quo, ostenditur desolatio istius Ecclesiæ, & restauratio ejusdem per ejus conatus.

fol 47, b 23. Donatio Wellentunæ eidem Eccles. per Willelmum Regem.

Ibid. 24. Donatio manerii de Hovendene eidem Eccles. per eundem Regem.

Ibid 25. Enumeratio terrarum Eccles. Dunelm. in Euerwic-scire.

Ibid 26. Enumeratio terrarum quas eidem Eccles. contulit Willelmus secundus Rex Angl.

IV. *Membranis vetustis scriptura repletis, additæ sunt aliæ, in quibus continuantur nomina Benefactorum ejusdem Ecclesiæ, usque ad Dissolutionem ejus, regnante Henrico VIII. Ang Rege.*

NERO D 4. *Codex membr. quondam (dum restabant ora sive margines illæsa) in folio quadrata, in quo continentur Evangelia IV versionis vulgatæ cum interlineari versione Dano-Saxonica, cum Præfationibus, &c. hoc ordine.*

I. *Depicta Imago Crucis, magno labore delineata.*

vel tal
vel ragu vel regolra
onginneþ forerim tenu ðara canona
II. INCIPIT PROLOGVS. X. CANONVM.

Nire rerc geƿyrc mech nedder
Inc NOVVM OPVS FACERE ME COGIS.

EXPLICIT HIERONIMI *Prologus.*
III. INCIˉ PRAEFATIO EIVSDEM.

monige rerun þa þe Godspel arritton.
Inc. PLVRES FVISSE QVI EVANGELIA SCRIBSERVNT.

onginnes foresægenise Eusebies.
IV. INCIPIT PRAEFATIO EVSEBII:

Incip. eusebius ðe Carpianisco ðæ broðer in
EVSEBIVS CARPIANO FRATRI IN

Drihten haelo
DNO SALVTEM.

V. *Sequuntur Canones Eusebii.*

onginnes stæfrædmeung matheis
VI. INCIPIT ARGVMENTVM MATTHEI.

swelc in endebrednise
Inc. MATHEVS IN IVDAEA SICVT IN ORDINE

vel ærest
f ðmest gesetet is.
PRIMVS PONITVR.

vel heafuðweard
VII. onginneð f weard ðara red xr̄ē matheus
INCIPˉ CAPITVLA LECTIOˉ SECˉ MATTHEVˉ

(numero LXXXVIII.)

vel cinnerum
cneurisum ⁊ feowertig twa
Incip GENERATIONVM QVADRAGINTA DVARVM

VIII. *Index dierum Festorum in quibus (ut videtur) pericocha ex S. Matthæo legi debent.*

IX. *Imago D. Matthæi sedentis, & super genua scribentis calamo metallino dictante quodam Sancto, cum Angelo qui sinistra librum, dextra Buccinam corneam ad os admota tenet: super angelum scribitur* IMAGO HOMINIS. *Evangelista autem inscribitur* O AGIOS MATTHEVS *litteris Saxonicis quadratis.*

X. *Imago Crucis incredibili diligentia & venustate delineata.*

XI. *Sequitur Evangelium secund. D Matthæum Latine, cum interlineata versione Dano-Saxonica.*

onginneð
XII. INCIPIT ARGVMENTVM (*Evangelii secundum Marcum*)

marc ðe Godspellere Godes
Incip. MARCVS EVANGELISTA DIˉ.

XIII. onginneð f cuiðo ðara reda.
INCIPIVNT CAPITVLA LECTIONVM (*numero* 46, *cum interlin. vers. Dano-Saxon.*)

XIV. *Index dierum Festorum, ut supra cum versione Dano-Saxon.*)

XV.

XV. *Imago D. Marci* (qui O Agivs Marcvs *inscribitur,*) *super quem Leo alatum unguibus librum premens ac buccina cornea clangens; his verbis* imago leonis *supernè scriptis.*

XVI. *Imago Crucis, eodem plane modo quo superiores, depicta.*

XVII. onginneð godspel æft. Marc.
Incipit Evangelivm Secvndvm Marcvm.

cum versione Dano Saxon.

XVIII. *Index dierum Festorum pro Evang. D. Lucæ, Latine tantum scriptus, & cum hac Epigraphe Dano-Sax* ðus mencong ælcer Godspel ðe ontuoelm byþes on Lucases tæl

XIX. Incipit Praefatio Lvcae.

vel ðæne ceastra
Incip. lucas ðe Syrisca ðære burge fortþinng
Lvcas Syrvs Anthiocensiae

mid cræfte lece
Arte Medicvs.

onginnað ða mencing
XX. Incipivnt Capitvla. (*numero 94, cum interl u. Vers. Dano-Sax. ac admonitione de Lectionibus in Hebdomada Paschæ.*)

mið fora saga luc theofi
Incip. Praefatione Lvcas Theofilo.

XXI. *Imago D. Lucæ super genua in Volumine scribentis, cum epigraphe* O Agios Lvcas, *alato vitulo volante cum libro, & inscriptione* Imago Vitvli.

XXII. *Imago Crucis, ut supra.*

onginneð Godspell æft lucas
XXIII. Incipit Evangelivm Secvndvm Lvcam,

cum versione Dano-Saxonica.

Notandum autem quod ad calcem hujus Evangelii, extat hæc Inscriptio, litteris quadratis Saxonicis:

aræð is boc godspelles æft. lucas.
Explicit Liber Evangelii Secvndvm Lvcanvm.

Hæc insolita S. Evangelistæ Appellatio doctiss. D. Thomæ Smitho *ansam præbuit* (in Bibl. Cotton. Hist. & Synops. pag. xxxiv.) *hanc suam sententiam in medium proferendi:* Lvcas enim (*inquit,*) compendii causa in familiari conversatione contractum videtur pro Lvcano, quod de reliquis nominibus ejusdem formæ, quæ in N. T. occurrunt, puta Dema, Sila, Epaphra, aliisque, uti olim observavi, non improbabili conjectura dici possit. Auctoritas sane libri ante mille annos descripti hac ex parte non omnino aspernanda: nec diversus iste scribendi modus Librarii aut festinationi aut male conceptæ opinioni, sed cuidam traditioni, quæ tum obtinuit, videtur adscribendus. In aliis quoque codicibus Evangeliorum magnæ vetustatis, nomen illius Evangelistæ eodem modo plene & producte exaratum, tum in bibliotheca Augustinianorum Neapoli, tum in Bobiensi se vidisse memorat D. Mabillonius." *Immò & jam nunc, dum hæc scribo, habeo penes me binos Evangeliorum Codices mille (ut videtur) abhinc annis Latinè, in Anglia, scriptos, (quos rogante Doctissimo* Joanne Smitho, *mihi utendos dederunt Reverendi viri Ecclesiæ Dunelmensis Decanus & Præbendarii) in quorum Codicum altero, (cujus nota in Bibliotheca Dunelmensi est* F. 5. 11.) *Titulus Evangelii secundum* Lvcam, *in summitate uniuscujusque folii semper scribitur, Litteris minutis,* Secvndvm Lvcanvm.

An Demas, Silas, Epaphras, cum sexcentis ejusmodi nominibus quæ in libris cum Sacris tum Profanis occurrunt, solummodo sint Abbreviationes Nominum, haud meum est inquirere: Lvcanvm *vidimus in præsenti Codice Cottoniano productè scriptum pro* Lvcam, *quod tamen fuisse Nomen Evangelistæ, non possum quin vehementer dubitem. Primo enim, ipse Paulus Apostolus eum adpellat* Lvcam. *Deinde Auctoritas Græcorum Codicum in quo scribitur* ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ *sine Contractionis Nota, saltem autoritatem Latinorum Codicum æquiparat. Tertio, Orientalis Ecclesiæ Patres nunquam, quod scium, eum nisi* Lvcam *nuncuparunt. Mitto, quod* Lvca *fuit nomen Syris haud insolitum. Mitto morem recentiorum Romanorum Nomina sua (magniloquii causa) augendi, sicut à* Traio *instituere* Traianvm; *à* Diocle Diocletianvm *à* Magno Maiorem, Maioranvm, Maximvm, Maximinvm, Maximianvm, Maximinianvm; *à* Justo, Ivstinvm, & Ivstinianvm, *&c. Hoc tantum dicu, morem fuisse Majoribus nostris Anglo-Saxonicis, & fortasse reliquis Septentrionis gentibus, Latinam terminationem, in Latinis eorum scriptis, propriis Nominibus adjungere in A terminantibus. Hujusce rei exempla quædam habes in D. Hickesii Grammat. Anglo-Sax. pag. 173. ubi doctissimus ille vir rectè observat* Offa *Merciorum Regis Nomen in Latina quadam carta scriptum esse* Offani Regis. *Sic in ejusdem libri pag. 170. scribitur in alia carta* ---- cum consensu et licentia Offani Regis Merciorum. *& pag. 171. scribitur An. Dom.* incarn. DCCLXXXVIII Indict. undecim. quiescit an. XXXI regni Offan serenissimi Merc. Regis. *In alia item Carta Originali, quæ extat in Cod. Cotton.* Avgvst. II. *num. 3. idem Offa, dicitur* Offanus. *Et in Fragmento Registri Cartarum Wigorniensis Ecclesiæ, quod habetur in Cod. Cotton.* Nero E. 1. *Cernitur Judicium* Conciliabuli in Celhyð A. D. 789. mediante Offan Rege, &c. *ex quo vocabulo Monachi Latinè scribentes, usi sunt* Offanus. *Eodem plane modo, in veteri Cod. Lambethanæ Bibliothecæ, cujus nota est 149, scribitur* Explicit ðño iuvante Expositionis in Apocalipsin Sci Iohannis Liber tertius Bedani Famuli Xpi. Do gratias. *Cæterum Codicibus Bodleianæ Bibliothecæ* (Lavd D 113.) *& Collegii Oriel. ensis Oxon. reperitur hujusmodi Inscriptio* Explicit Expositio Baedani Prbi In Epistvla Ivdae Apostoli Amen. *Joannes etiam Mabillonius. Vet. Analect. Tom. 4. pag. 521. profert* Epitaphium Beati Bedani Presbyteri, *à Lutingo ejus Discipulo compositum, cujus Initium hoc est:*

Hoc Christi famuli Bedani membra sepulcro, *&c.*

Quem quidem Bedanum eundem esse cum Beda Presbytero seniore probat Mabillonius ex libro Bedæ Venerabilis de Vita S. Cuthberti. cap. 37. Ut verbo dicam, ex his tantum non constat, scriptoribus Saxonicis morem fuisse Nominibus propriis ut & communibus Emphatice positis, in A *finitis, Terminationem Latinam* nvs *adjicere; ad id ut arbitror, adductis, quod in Obliquis Terminantur in* N, *ut* Beda, Bedan; *prout docetur in D. Hickesii Gram. Anglo-Sax. cap. II. R. II. & subjectis Exemplis ulterius probatur,* viz. Abban-dun, Acsan-mynster, Ætan-dun, Assan-dun, Baccanceld, Baddan-byrig, Baeccan-pilla, Baðan-ceaster, Bearðan-ig, Bebban-burh, Beran-ford, Beodan-heafde, Boran-ham, Braban-æ, Cheeccan-ford, Cyppan-ham, Exan-ceaster, Eaxan-muð, Feðan-leag, Fullan-ham, Grantan-brycge, Hean-byrig, Huntandune, Meran-tune, Natan leag, Northan-hymbra, Olan-ige, Ottan-ford, Pedridan-muð, Pincan-heal, Scuffan-halch, Seccan-tun, Taman-weorð-ege, Tinan-muð, Festan-pudu, Pibban-tun, Fugan-beorhe, Pintan-ceaster, *cum innumeris aliis, quæ in legendis bonis Autoribus occurrunt.*

onginneð inliht vel ætearnis æft̄
XXIV. INCIPIT ARGVMENTVM SECVNDVM

Ioh̄.
IOHANNEM.

* ðe godspellere an of ðeig-
Incip. IOHANNES EVANGELISTA VNVS EX DISCI-

num Godes
PVLIS DI̅.

onginnas forecapid meroinga æft̄
XXV. INCIPIVNT CAPITULA SECVNDVM

iohan̄.
IOHANNEM. (*numero 45, cum interlineari versione Dano-Saxonica.*)

XXVI. *De Lectione in Natali S. Petri.*

XXVII. *Index dierum festorum, in quibus Lectiones desumptæ ex Evang. S. Joannis.*

XXVIII. *Imago D. Joannis juvenili specie nitens, quasi meditans de iis quæ in volumine explicato legerat, cum hoc titulo* O AGIOS IOHANNES. *volitante Aquila, quæ librum unguibus tenet, cum hac inscriptione* Imago aequilae.

XXIX. *Imago Crucis, perinde ac superiores, elaboratissima.*

onginneð godspel æft̄ Iohan̄.
XXX. INCIPIT EVANGELIVM SECVNDVM IOHAN.

interlineata versione Dano-Sax. (quæ maxima ex parte litteris miniatis scribitur) insignitum.

De hujus Codicis scriptoribus, cum quoad S. Textum, tum quoad interlineatam versionem, pluribus pridem scripserunt doctissimi viri Joannes Seldenus, Thomas Mareschallus, & nuperrime D. Thomas Smithus in sua Cottonianæ Bibliothecæ Historia & Synopsi. Quorum auctoritate & exemplo fretus, ego quoque, de iisdem scriptoribus verba quædam facere, haud abs re fore spero. Animadvertat ergo lector eruditus, quod ad calcem Evangelii secundum D. Matthæum, exarata est hæc notula manu Aldredi: ðu lifigende God gemyne ðu Eadfrið. ⁊ Æðilwald. ⁊ Billfrið. ⁊ Aldred peccator. ða feowero mið Gode ymb-weron ðas boc. *Ad calcem autem Evangelii D. Joannis, quid quisque eorum in Codice scribendo, ornando, &c. contulit, fusius enarrat idem Aldredus hisce verbis.*

✠ Eadfrið Biscop Lindisfearnensis Æcclesiæ. he ðis Boc awrat æt fruma Gode ⁊ sc̄e Cuðberhte ⁊ allum ðæm Halgum gimænelice. ða ðe in eolande sint. ⁊ Eðiluald Lindisfearn-colonda biscop. hit * uta [* *hic errore Aldredi uta videtur scriptum pro innan.*] giðryde ⁊ gibelde swa he uel cuðe. ⁊ Billfrið se Oncre he gismioðade ða gihrino ða ðe utan on sint. ⁊ hit gihrinade mið Golde ⁊ mið gimmum æc mið Sulfre ofer gylded faconleas feh. ⁊ (*scripta fuit vox* ic. *& deinde abrasa*) Aldred Pr̄b̄r̄ indignus et misserrimus mið Godes fultume ⁊ sc̄i Cuðberhtes hit ofer-gloesade on Englisc. ⁊ hine gihamadi mið ðæm ðrim dælum. Matheus dæl Gode ⁊ sc̄e Cuðberhti. Marc̄ dæl ðæm Bisc̄ ⁊ Lucas dæl ðæm hiorode ⁊ æhtuora seolfres mið to inlade. ⁊ sc̄i Ioh̄ dæl for hine seolfne (*i.* for his saule) ⁊ feower ora seolfres mið Gode and sc̄a Cuðberhti. þte he hæbbe ondfong ðerh Godes milsæ on heofnum. seel ⁊ sib on eorðo forðgeong ⁊ giðyngo. uisdom ⁊ snyttro ðerh sc̄i Cuðberhtes earnunga.

✠ Eadfrið. OEðiluald. Billfrið. Aldred. hoc evange̅, Do̅ ⁊ Cuðberhto construxerunt. vel ornaverunt.

Hic patet, S. Eadfridum *octavum Lindisfarnensis Ecclesiæ Antistitem sacrum Textum propria manu descripsisse. Idque quidem tam egregie, ut hic Codex plane ut incomparabile Calligraphiæ Anglo-Saxonum Specimen, dignissimus est, qui in omne ævum servetur. Codicem descriptum illuminavit, principes litteras effinxit, ac imagines plures S. Crucis & Evangelistarum improbo plane labore delineavit & depinxit* S. Æthelwaldus *qui in sedem Lindisfarnensem Eadfrido successit.* Bilfridus *quoque Anachoreta Codicem scriptum ac illuminatum tegmine argenteo, deaurato, gemmisque pretiosis exornavit.* Aldredus *denique Presbyter totum librum versione Dano-Saxonica Boreali glossavit; qui nonnunquam etiam adnotatiunculas suas ad quædam loca præsertim in Evang. D. Matthæi marginis adscripsit. Horum virorum nomina (ob tam insignia beneficia ut verisimile est) inserta reperi in Registro Benefactorum Dunelmensis Ecclesiæ (de quo paullo supra) litteris aureis & argenteis descripta.*

Quod tempora attinet in quibus floruerunt hi præstantes viri, notandum est, non omnes in eodem seculo simul vixisse. Etenim S. Eadfridus *in Episcopum Lindisfarnensem consecratus fuit, circa A. D.* 688. *qui tandem diem suum obeunte,* S. Æthelwaldus *ad eandem sedem promotus est circa A. D.* 721. *ante quem annum necesse est ut liber à S. Eadfrido scriberetur. Cæterum, si multifaria negotia spectemus, quibus ut par est credere, Eadfridus factus Episcopus impediretur, fas esset conjicere, illum adhuc monachum, tantum opus,* S. Cuthberto *vivente & forsan hortante adgressum fuisse; saltem circa annum Dom.* 686. *Secundum quem computum mille annorum vetustas hujus Codicis Latino Textus adjudicanda est. De* Aldredi *ætate nihil certi habeo quod dicam. Ex dialecto autem Glossæ, & Manu in qua scripta est, illum circa tempora Ælfredi Regis Octingentis abhinc annis, floruisse existimo.*

Hic igitur est ille Codex de quo mentionem fecit Turgotus (*MS. Cotton* FAVSTINA A. 5.) *& ex eo,* Simeon Dunelmensis *cum aliis ejusdem Ecclesiæ Historicis, quorum scripta etiamnum servantur in Bibliothecis Bodleiana & Cottoniana. Turgoti verba jam dudum in medium protulerunt laudati viri cl. Joannes Seldenus & Thomas Smithus, quæ tamen describere Lectoris gratia placet* Qua tempestate dum navis (*quam Monachi Lindisfarnenses, ut evitarent Danos conscendebant, cum Reliquiis, S. Cuthberti corpore, libris sacris, &c.*) verteretur in latera, cadens ex ea textus Evangeliorum, auro gemmisque perornatus, in maris ferebatur profunda —— Itaque pergentes ad mare, multo quam consueverat, longius recessisse conspiciunt, & tribus vel eo amplius milliariis gradientes, ipsum Sanctum Evangeliorum Codicem reperiunt: qui ita forinsecus gemmis & auro sui decorem, ita intrinsecus, literis & foliis priorem præferebat incorruptionem, ac si ab aqua minime tactus fuisset —— Porro liber memoratus in hac ecclesia quæ corpus ipsius Sancti Patris (*Cuthberti*) habere meruit, usque hodie servatur, in quo nullum omnino ut diximus per aquam læsionis signum monstratur. Quare plane & ipsius S. Cuthberti & ipsorum quoque meritis qui ipsius libri auctores exstiterant, gestum creditur, Eadfridi videlicet venerandæ memoriæ Episcopi, qui hunc in honorem Beati Cuthberti manu propria scripserat. Successoris quoque ejusdem venerabilis Ethelwoldi qui auro gemmisque perornari jusserat. Sancti etiam Bilfridi Anachoritæ, qui vota jubentis, manu artifici prosecutus, egregium opus composuerat. Erat enim in aurificii arte præcipuus. Hi pariter amore dilecti Deo Confessoris & Pontificis ferventes, suam ergo ipsum devotionem posteris omnibus innotescendam, hoc opere reliquerunt. *Quæ verba recitantur in Historia minori Dunelmensis Eccles. MS. Cotton.* CLAVD. D. 4. *fol.* 18. *omissa tamen mentione Bilfridi Anachoretæ. è regione vero in Margine hanc scripsit nonnemo adnotatiunculam.* Quod Eadfridus & Ethelwoldus Episcopi, Textum Evangeliorum

rum S. Cuthberti, qui nunc est inter reliquias Dunelmens. fecerunt. *Codex autem, in qua habetur hac Nota, me judice, scripta fuit regnante Henrico Angl. R. VI.*

Tergotus ut ex supradictis patet affirmat quod in Codice nullum per aquam læsionis signum monstratur, *quem cum litteris & foliis priorem pratulisse incorruptionem, ac si ab aqua minime tactus fuisset. Ego autem Codicem diligenter evolvens haud pauca signa quæ eum ab aqua læsum fuisse ostendunt observavi. Quos locos Codicis aqua vitiatos, si excipias, in cæteris, videas membr. tam perpolitas atramentum atramentum tam nigrum & nitens, ac si septem solam ab hinc annis scriptus fuisset. Qui quidem splendor & nitor Codd Anglo-Saxonicorum antiquiss. bonitati atramenti maxima ex parte, meo judicio tribuendus est. nusquam enim vidi quempiam codicem antiquis Litteris, sive Græcis, sive Romanis, sive Copticis, Syriacisve, sive Hebraicis, aut Arabicis, sive denique Gallicis, Germanicis, aut Longobardicis, exaratum qui perinde ac scripta Anglo-Saxonica, pristinum adhuc retinent suum nitorem. Neque vero à me solo hoc est observatum: unum in vita S. Cuthberti, Codd* MSS. *Bodl. & Cotton. sic dicit antiquus ejus Auctor.* Hunc (*S. Cuthbertum puerum*) beatus Boisilus pro insita illi puritate ac pia intentione, præ cæteris dilexit, & scripturarum scientia erudivit. Sicut in hac Ecclesia (*Dunelmensi*) servatus Codex (*Evangelii S. Johannis, septem quaternionibus constans*) in quo eo (*Boisilo*) docente, ipse (*Cuthbertus*) didicerat, per tanta annorum curricula, prisca novitate ac decore mirabilis, hodieque demonstrat.

Specimen denique Versionis hujus Codicis Dano-Saxonicæ ab Aldredo Presbytero scriptæ, hoc in loco proferre placuit,

vel ðu bist vel in heofnas
✠ Fæder ureR ðu arð in heofnu sie ge-
✠ Pater Noster qui es in coelis Sci-

halgud noma ðin
ficetur nomen tuum

to cymeð ric ðin
Adueniat Regnum tuum

sie willo ðin suæ is in heofne ⁊ in eorða
Fiat uoluntas tua sicut in caelo et in terra

hlaf userne ofer wistlic sel us
Panem nostrum supersubstantialem da nobis

to dæg
hodie

⁊ Fgef us scylda ussa suæ ue F-
Et demitte nobis debita nostra sicut nos di-

geron scyldgum usum
mittimus debitoribus nostris

⁊ ne inlæd usih in costunge
Et ne inducas nos in temtationem

ah gefrig usich fro̅ yfle.
Sed libera nos a malo.

Quæ quidem versio Dominicæ Orationis Dano-Saxonica habetur impressa, in duobus Libris Anglicis, altero Gulielmi Camdeni, cui Titulus. REMAINS. *Edit. Lond. an.* 1629. *pag.* 19. *Altero Johannis Wilkinsii Cestriensis Episcopi, cui titulus,* **an Essay towards a Real Character**, *p.* 7.

CLAVDIVS. B. 4. *Cod. membr. fol. min. in quo continentur, Excerpta Historica ex Pentateucho Moisis, atque ex libro Josue, Saxonicè, & ab Ælfrico Desteratore Æthelwardo Aldermanno (uti ex Codice Bidleiana Bibliotheca Laudino constet) dedicata. Folium hujusce Cod.* MS. *primum desideratur, in quo extabat pars prior Epistolæ nuncupatoriæ Ælfrici ad Æthelwardum quæ in hoc Cod. sic explicit* Ic bidde nu on Godes naman gyf hwa ðas Boc awritan wille. ðæt he hi gerihte wel be ðære bysne. forðan ðe ic nah gewealð ðeah ðe hi hwa to woge gebringe ðurh lease writeras. ⁊ hit bið ðonne his pleoh na min. Micel yfel deð se unwritere gyf he nele his gewrit gerihtan.

Fol. 1. b. I. *Excerpta ex libro Geneseos, sic*

Incip. On angynne gesceop God heofonan ⁊ eorþan.

Fol. 21. *Habetur hac Rubrica.* Her swutelað þæs ælmihtigan Godes mildheortnyss. ⁊ hys wundra. hu he Abraham geceas ⁊ his bletsunga him sealde ⁊ hys ofspringe.

Fol 54. *Habetur hac Rubrica* HER CYDDE GOD ÆLMIHTIG HYS MILDHEORTNYSSE ÐE HE ABRAHAME BEHET ON IOSEPE ABRAHAMES OFSPRINCGE.

Liber autem Geneseos his verbis

Expl. Iosep forþ-ferde þa he wæs an hund wintra ⁊ ten wintre. ⁊ hine man bebyrigde mid wyrtgemange. he wæs geled on his stope of Egypta lande.

Fol. 73, b. II. *Excerpta ex libro Exodi sic*

Incip. Ðis synd Israhela bearna naman. þe mid Iacobe woron on Egypta-land.

Expl. Se þe wyrcþ on þam seofoþam dæge. sy he ofslagen. ne on ælege nan fyr on ðam dæge.

Fol. 106, b. III. HER ONGYND SE ÐRIDDE BOC ÐE IS GENEMNED ON EBREIS VMECRA. ⁊ LEVITICVS ON GRECISC. ⁊ MINISTERIALIS ON LEDEN. ÐÆT IS DENVNG-BOC ON ENGLIS. FORÐAN ÐE ÐÆRA SACERDA ÐENVNGA SYND ÐÆR ON AWRITENE.

Incip. Drihten clypode to Moyse on þære halgan wununge stowe.

Expl. Ðis synd ða Bebodu. ⁊ Domas. ⁊ Laga ðe Drihten gesette betwux him ⁊ Israhela folce on Sinai dune.

Fol 112. IV. HER ONGYND SEO BOC ÐE IS GENEMNED ON EBREISC VALEDABER ÐÆT IS ON LEDEN NVMERVS. AND ON ENGLISC GETEL. FORÐAN ÐE ISRAHELA BEARN WÆRON ON ÐÆRE GETEALDE.

Incip. Drihten spræc witodlice to Moyse on Sinai dune on ðære halgan stowe.

Expl. Hi comen to ðam lande. ⁊ mid Israhela bearnum wone eard geeodon. ⁊ him betwynan dældon, swa swa him dihte Iosue.

Fol. 129, b. V. HER ONGYND SEO BOC ÐE IS GENEMNED ON EBREISC HELLE ADABARIM. AND ON GRECISC DEVTERONOMIVM. ⁊ ON LEDEN SECVNDA LEX. ⁊ ON ENGLISC SEO ÆFTRE Æ.

Incip. Ðis synd ða word ðe Moyses spræc to eallum Israhela folce. begeondan Iordane.

Expl. ⁊ ealle ða strangan mihta. ⁊ ða miclan wundra þe Moyses worhte ætforan Israhela folc.

Fol. 141, b. VI. *Liber Josue sic*

Incip. Hit wæs geworden æfter Moyses forðsiðe Drihtnes ðeowan.

Expl. Hi bebyrigdon on Sichem on þæs landes dæle ðe Iacob bohte æt Emores sunum Sichemes fæder. ⁊ hit wæs gehloten to Iosepes bearna lande.

Quod Cod. hunc attinet videtur scriptus paullo ante Conquisitionem Angliæ, per totum illustratur Iconibus Historicis, rudiori tamen manu delineatis. quam plurimis in locis, manu recentiori, insignitur Adnotationibus Historicis Latinis, nonnullisque Saxonicis ex Jose-

 pho

pho, Methodio, &c. *Monumentum pietatis majorum nostrorum sane spectabile?*

TIBERIVS. A. 13. *Codex membr. in Octavo grandiori, in quo continetur Registrum Chartarum, cum libro Terrarum quas possidebat* Ecclesia Wigorniensis, *haud multo post Conquæstum Angliæ Scriptum. Ex his Cartis, eas tantum recenseo, quæ Saxonicè scribuntur, aut saltem Terminos terrarum Saxonice exhibent, omissis reliquis.*

I. fol. 1, b.

II. fol. 3. *Dimissio sive Carta Dimissionis terrarum Berhtwulfo Regi in quinque dierum hominum spatium per Alhunum Episcopum cum ejus familia in* Peopepna *civitate. A. D.* 849 *Indict.* 12. *in loco qui nominatur* æt Glenne.

III. fol. 6, b.

IV. fol. 9. *De terris* æt Bpemepgnapan *quas Heaberhto Episcopo dedit Ceolussus Rex, Saxonicè.*

V. fol. 16. *Donatio* xxx *Cassatorum in* Tpebingcetun, *Mildredo Antistiti & Eccles. Wig. per Eanberhtum, Uhtredum, & Adredum, Regulos Hwicciorum.*

VI. fol. 20. *Instrumentum Saxonicè scriptum de* nedbade *duarum Navium ex portu Londinensi, quam Æthelbaldus* (Merciorum Rex) *dedit Milredo Episcopo & Monasterio S. Petri in Wigornia.*

VII. fol 23. *Donatio* 15 *manss. id est Vici qui nominatur* Timbingctun *ad Monasterium* æt Clire (id est, Fenoleſclife) *per Aldredum Subregulum Hwicciorum.*

VIII. fol 27. *Termine terrarum* æt Eaſtun *quas Utelo Episcopo & Eccles. S. Mariæ concessit Æthelbaldus Merciorum Rex. Saxonicè.*

IX. fol. 28, b. *Donatio* vi *mans.* æt Beorhtanpellan, & viii *mans.* æt Faclinetune, & vi *hominum cum omni prole & stirpe eorum, Eccles. Wigorniensi per Æthelredum Ducem & Patricium Merciorum. A. D.* 880. *Indict.* 5.

X. fol. 30, b. *Instrumentum super renovatione Libri sive Cartæ de* 5 *manentibus quæ nominantur* Eatun; *quam ab Eadwardo Rege Æthelredo Duce & Æthelflæda, &c. impetrabat Wigfrethus Episcopus. A. D.* 900. *Indict.* 7. *Saxonicè.*

XI. fol. 32 b. *Carta Venditionis* x *manentium in* Huiccepudu *Heaberhto Episcopo, per Beorhtwulfum R. Merciorum. A. D.* 841. *Regis* 3. *Indict.* 3.

XII. fol. 33. *Termini* xl. *Hidarum Ofclaci. Saxonicè.*

XIII. fol. 34. *Donatio terrarum quæ pertinent ad Villam quæ vocatur* WIKAN, *Mildredo Pontifici, per Offam Regem Merciorum.* (*Termini exhibentur tum Latinè tum Saxonicè.*)

XIV. fol. 39. *Dimissio* v *Cassatorum juxta fluvium* Cuneglac, *Leppæ Comiti per Wilfrithum Episc. Wigorn.*

XV. fol. 42. *Donatio* v *manent. hoc est, vici qui nuncupatur* æt Ductune, & v, æt Eſig *Monasterio Wigorn. per Offam Regem Anglorum.*

XVI. fol. 43.

XVII. fol. 50. *Carta Æthelredi Ducis Merciorum, qua Monasterium* æt Bepclea *reddit ab omnibus Vectigalibus immune, à Monachis* 12 *Hidis Terræ* æt Stoce, *cum* 30 *Mancusis Auri pro hac immunitate solutis. Insuper, pretio* 60 *Mancusarum purissimi Auri,* 12 *Hidas* æt Stoce *dimittit Cynulfo Ceolulfi filio & 2 Hæredibus, ita ut in eorum Defunctorum Jus, sedes Episcopalis quæ est Wigorniæ succederet. A. D.* 883. *Indict.* 1. *Saxonicè.*

XVIII. fol. 53. *Donatio Terrarum* æt Aulan, *Ecclesiæ Wigorniensi, per Æthelstanum Regem. A. D.* 929. *An. Reg.* 6.

XIX. fol. 56. *Instrumentum Saxonice Scriptum, de Reconciliatione sive Concordia facta in Concilio apud* Saltpic, *super terris quibusdam* æt Sappanbyng, *quas tandem Eadnotho* (40 *mancusis acceptis*) *dedit in æternam hæreditatem Werfrithus Episcopus Wigorniensis cum consensu Monachorum ejusdem Ecclesiæ: ea lege ut quotannis solveret Eadnothus* 15 *solidos clari Redditus D. Episcopo.*

XX. fol. 57. *Dimissio* 3 *mans.* æt Biſceopeſ ſtoce, Æþelpeapso *Militi,* (*pro trium hominum diebus*) *per Oswaldum Archipræsulem. A. D.* 984.

XXI. fol. 58. *Dimissio* 2 *manss.* æt Stoce Æþelpeapso *ministro, & duobus heredibus, per Oswaldum Præsulem, A. D.* 969. *An. Pontif.* 9.

XXII. fol 59, b. *Dimissio* 1 *mans.* æt Icenantune Æþelpeapso *ministro, & duobus hæredibus, per Oswaldum Præsulem, A. D.* 967. *A. P.* 8.

XXIII. fol. 60. *Dimissio* 2 *manss.* æt Icenantune Fulgapo *Ministro & duobus hæredibus, per Oswaldum Hwicciorum Præsulem. A. D.* 967.

XXIV. fol. 60, b. *Dimissio unius Hidæ* on Cumtune, *& alterius* on Meppce, *Æthelmæro cuidam & duobus hæredibus, per Oswaldum Archiepiscopum, cum Consensu Monachorum Wigorniensis Ecclesiæ: pro qua quidem Dimissione solvebat Æthelmærus* 2 *libras Candidioris Argenti, cum* 30 *Ovibus & earum Agnis,* 4 *Bobus,* 2 *Vaccis, & uno Equo.* Saxonicè.

XXV. fol. 61, b. *Dimissio* 1 *mans.* æt Heonpyone, Æþelnoðo *Ministro & duobus hæredibus, per Oswaldum Præsulem. A. D.* 963.

XXVI. fol. 63. *Dimissio* 1 *mans.* æt Cottanhpytce, Ælfpico *ministro & duobus hæredibus, per Oswaldum Præsulem. A. D.* 963.

XXVII. fol. 63, b. *Dimissio* 1 *mans.* æt Cloptune Fulgapo *Clerico & duobus hæredibus, per Oswaldum Hwicciorum Archiepiscopum A. D.* 985.

XXVIII. fol 64, b. *Dimissio* 1 *mans.* in Batenhale Fulgapo *Clerico & duobus Cleronomis, per Oswaldum Præsulem. A. D.* 969.

XXIX. fol. 65, b. *Dimissio unius Hidæ terræ* æt Fitlea *Wulfaro Presbytero, & duobus hæredibus, per Oswaldum Archiepiscopum cum consensu Eadwardi Anglorum Regis, & Ælfheri Ducis Merciorum, & Monachorum Wigorniensis Ecclesiæ. Saxonicè.*

XXX. fol 66. *Dimissio* 3 *Hidarum* æt Bpatinge cotan, *& unius Virgatæ terræ* æt Genen, *cum aliis terris cuidam Presbytero, nomine Gedingco, & duobus Hæredibus per Oswaldum Archiepiscopum, cum Consensu Æthelredi Anglorum Regis, & Æfrici Aldermanni & Monasterii Wigorniensis. Saxonicè.*

XXXI. fol. 67. *Dimissio unius Virgatæ terræ* æt Genen, *cuidam Presbytero nomine* Fulfheah *& duobus hæredibus, per Oswaldum Archiepiscopum, cum Consensu Eadwardi Anglorum Regis, & Ælfheri Merciorum*

ciorum Ducis, & Conventus Wigorniensis. Saxonicè.

XXXII. fol. 67, b. *Dimissio* v *manss* æt Feferlæge Wulfgaro *Clerico & duobus Hæredibus, per Oswoldum Archipræsulem. A. D.* 980

XXXIII. fol 68 b. *Dimiss.* 11 *manss.* in Beonetlæge Eadmæro *ministro & duobus Hæredibus, per Oswaldum, A D.* 962.

XXXIV. fol. 69. *Dimissio* vi *manss.* in Uptun *Cynelmo ministro & duobus hæredibus, per Oswaldum Episcopum. A D.* 962.

XXXV. fol 70. *Dimissio* v *manss. in tribus locis Osulfo fratri suo & duobus heredibus per Oswoldum Prælatum.*

XXXVI. fol. 71. *Dimissio* 1 *mans.* æt Smitan Æþelnoðo *ministro & binis hæred. per Oswaldum Archi-Præs. A D.* 978.

XXXVII. fol 72. *Dimissio unius Hidæ terræ* æt Hymeltune, *cuidam Famulo nomine Wulfgeato & duobus hæredibus, per Oswoldum Archiepiscopum cum consensu Eadwardi Anglorum Regis, & Ælfheri Mercium om ducis et monachorum cœtus Ecclesiæ Wigorniensis. Saxonicè.*

XXXVIII. fol. 72, b. *Dimissio* iii *manss* in Wulfrintune Eanwigo *consanguineo suo &* Wulfgiuu *Conjugi ejus, & duobus hæredibus, per Oswoldum Eboracensem Archiep. & Wigorniens. Episc. A D.* 984. *A R. Æthelredi* 5.

XXXIX. fol 73, b. *Dimissio* 1 *mans.* æt Cudinclea *Brihtlafo ministro & duobus Hæred. per Oswaldum Archiepiscopum A. D.* 974.

XL. fol 74. *Dimissio* 4 *mans.* in Hwitintun, *Gardulfo Consanguineo suo & duobus Cleronomis, per Oswaldum Archipræsulem, A. D.* 989.

XLI fol. 75. *Dimissio* 4 *mans* in Fitleah, *Eadmero Ministro & duobus Cleronomis, per Oswaldum Præsulem, A. D.* 969.

XLII. fol. 75, b. *Dimissio* 2 *mans & dimid.* in Odduncalea & æt Lapern, *Cynethegno eidem. & duobus Cleronomis per Oswoldum Antistitem Hwicciorum. A. D.* 943.

XLIII. fol. 76, b. *Dimissio* 1 *mans.* in Deorsetanhyl Ælfwearde *fideli & duobus Cleronomis per Oswaldum Præsulem, A. D.* 969.

XLIV. fol. 77, b. *Dimissio* 2 *Hidarum & 60 Acrarum terræ* æt Wulfringetun *cuidam Famulo nomine Æthelwoldo & duobus Hæredibus; per Oswoldum Archiepiscopum, cum Consensu Eadwardi Anglorum Regis, & Ælfheri Ducis Merciorum, & Monachorum Wigorniensis Ecclesiæ. A. D.* 977. *die Natalis Domini. Saxonicè.*

XLV. fol 79. *Dimissio* v *manss.* æt Cobertune, *Uulfeoho fideli et duobus Cleronomis, per Oswoldum Archipræsulem. A. D.* 977.

XLVI. fol. 80 *Dimissio* 3 *Hidarum terræ quæ nominantur* Hinee hlep, *cuidam fœminæ Nomine Ælfhildæ et duobus heredibus, per Oswaldum Episcopum, cum consensu Eadgari Anglorum Regis, et Ælfheri Merciorum Ducis, et Familiæ Monachorum Wigorniensis Ecclesiæ. A. D.* 966. *in die Natalis Domini. Saxonicè.*

XLVII. fol. 80, b. *Dimissio* 1 *mans* æt Hwitanlince. *Brihtmaro Ministro et duobus Hæredibus, per Oswaldum Præsulem. A. D.* 969.

XLVIII. fol. 81, b. *Dimissio dimid. mans.* in Heortlanbyrig Leofwino *amico et duobus Hæredibus, per Oswaldum Wigorn. Episcopum. A. D* 985.

XLIX. fol. 82. *Dimissio* 11 *manss* æt Bradanbeorghe 7 æt Holenfesten *Ælfwino nepoti suo, per Oswaldum Wiogurniæ urbis Antistitem. A D.* 988.

L. fol. 82, b. *Dimissio* iii *manss.* in Fareburne *Wynsigo Monacho et duobus Cleronomis, per Oswoldum, Archipræsulem. A. D.* 977.

LI. fol. 83. *Dimissio* 1 *mans.* æt Rydemære leage, *Æthelmundo ministro & duobus Hæredibus, per Oswoldum Archipræsulem, A. D.* 978.

LII. fol. 83, b. *Dimissio - - - - - - Hidarum in duobus villis, sc.* in Teottingetun 7 Ælfrigestun *Ministro cuidam nomine Osulf, et duobus Hæredibus, &c. per Oswoldum Episcopum, cum Consensu Eadgari Regis Anglorum, et Ælfheri Merciorum Ducis, et Monachorum Ecclesiæ Wigorniensis. Saxonicè.*

LIII. fol. 84. *Dimissio* 1 *mans* in Reademæreleage, *Eadmæro Ministro et duobus Hæredibus, per Oswoldum Præsulem, A D* 963.

LIV. fol. 84, b. *Instrumentum partim Latinè partim Sax. scriptum, quo Oswaldus (4 libris acceptis) cum licentia et Consensu Monachorum Wigorniensis Ecclesiæ, dimittit duobus fratribus Beorhnogo et Byrhstano, et hæredibus eorum, &c.* 2 *hidas terrarum* on Mortune. *A. D.* 990. *Indict* 3.

LV. fol. 85. *Dimissio* v *manss.* in Cromman, *Cynelmo ministro & duobus Cleronomis, per Oswaldum Præsulem. A. D.* 969.

LVI fol. 86. *Dimissio* iii *manss. duobus in locis, Hehstano Ministro & duobus Hæredibus, per Oswaldum Antistitem. A. D.* 967.

LVII. fol. 88. *Dimissio* 3 *Hidarum terræ* æt Dorndune *Æthelstano Ministro suo, & duobus Hæredibus, per Oswoldum Episcopum, cum Consensu Eadgari Regis Anglorum, Ælfheri Ducis Merciorum, & Monachorum Wigorniensis Ecclesiæ. An. Dom.* 963. *Saxonicè.*

LVIII. fol 89. *Dimissio* xl *agrorum* in Hunerhom, *Leofenatho militi, & duobus Hæredibus, per Eadulfum Archipræsulem. A D.* 996.

LIX fol. 89, b. *Dimissio* v *manss.* æt Tidelmintune *Ælfwerdo fideli & duobus Cleronomis, per Oswaldum Archipræsulem. A. D.* 977.

LX. fol. 90. *Dimissio* 11 *manss.* æt Blacepellan, *Ælfnotho ministro & duobus Hæredibus, per Oswaldum Archipræsulem. A. D.* 978.

LXI. fol. 91 *Dimissio* 2 *Hidarum terræ* on Tidintun, *(pro termino duorum hominum vitæ) & unius Hidæ* æt Niþerebolþan, *Ministro suo fideli nomine Eadric, & uni hæredi, per Oswaldum Archiepiscopum cum Consensu Monachorum Ecclesiæ Wigorniensis. A. D.* 991. *Saxonicè.*

LII. fol 93. *Dimissio* iii *manss.* æt Clifforda, *Æthelwardo Ministro per Oswaldum Episc. Wigorn. & Archipræs. Eboracens. A. D.* 988.

LXIII. fol. 94. *Dimissio* 11 *manss.* æt Clifforda, *Wihtelmo Ministro & duobus Hæredibus, per Oswaldum Episcopum. A. D.* 966.

LXIV. fol. 94, b. *Dimissio* vii *manss.* æt Tidintune *Æthelheardo fideli & duobus Hæredibus, per Oswaldum Hwicciorum Episcopum. A. D.* 969.

LXV. fol. 95. *Dimiſſio v manſſ.* in Tidantun *Eadrico miniſtro & duobus Cleronomis, per Oſwaldum Archipræſulem. A. D.* 985.

LXVI. fol. 96. *Dimiſſio* III *manſſ.* in Tidingctun *Eadricu miniſtru et duobus Cleronomis, per Oſwaldum Archipræſulem. A. D.* 977.

LXVII. fol. 96, b. *Dimiſſio* III *manſſ. in tribus locis Eadrico compatri ſuo, et duobus Cleronomis, per Oſwoldum Antiſtitem. A. D.* 966.

LXVIII. fol. 98. *Dimiſſio* IV *manſſ. et dimid* æt Longantune, *Byrırica fideli et duobus Cleronomis, per Oſwaldum Præſulem. A. D.* 969.

LXIX. fol. 99. *Dimiſſio* III *manſſ.* in Degilesford, *Æthelſtuun ſuo carnaliter fratri et duobus Cleronomis, per Oſwaldum Archipræſulem. An. Dom.* 989. *Indict.* 7.

LXX. fol. 100. *Dimiſſio* VIII *manſſ.* in Eorlangelade, Ealhſtano *fideli, per Oſwaldum Præſulem, A. D* 969.

LXXI. fol 101. *Dimiſſio* IV *Manſſ in duobus locis*, Wulfrico *et duobus Cleronomis, per Oſwaldum Antiſtitem, A. D* 963.

LXXII. fol. 107, b. *Donatio* XXXIII *Caſſatorum* in Scottarit, *Eccleſiæ Wigorn. per Offum Regem Merciorum.*

LXXIII. fol. 110, b. *Dimiſſio* VI *Caſſatt.* æt Stoce, Eadmero *Miniſtro et duobus Hæredibus, per Oſwoldum Præſulem. A. D.* 967.

LXXIV. fol. 113. *Termini terrarum* in Widiantune, *Saxonicè.*

LXXV. fol. 114. *Homilia Saxonica ſine Titulo, in ul. autem Cod. inſcribitur* De Initio Creaturæ. & ſic

Incip. Adam ſe æreſt man þæſ geſceapen on neorxna wange. ⁊ for hiſ ſylfeſ ſynnum þanan adræfed on þaſ wræc woruld. (*eandem vid. ſupra. p.* 130)

LXXVI. fol. 115, b. *Termini terrarum* æt Clinc. *Sax.*

LXXVII. fol. 116. *Termini terrarum* in Penſeaxan. *Saxonicè.*

LXXVIII. fol. 118. Incipit Codicellus Poſſeſſionum Huius (*Wigornienſis*) Æcclæ. Qualit Primitus Dō Et Scæ Mariæ A Religioſis Hominibus Donatæ. Et Poſtmodū Ab Iniquis Quædam St Iniuſte Ut Sive Fraude Ablatæ.

Codicillum (ut dicitur) cum ſequentibus ſcripſit Hemmingus monachus Eccleſiæ Wigornienſis Sub-prior. Cujus Præfationem (fol. 138, b.) lectu digniſſimam totam hic exhibeo.

Hunc Libellum De Poſſeſſionibus Huius Nrī Monaſterii ego Hemmingus Monachuſ & Sacerdoſ quamuiſ indignuſ & conſeruuſ ſeruorum dī habitantium in Monaſterio ſcæ dī genetriciſ Mariæ ſito in urbe quæ Anglice Uuigornaceaſter nominatur. multorum hominum & maxime Domini Wlstani Epī. piiſſimi patriſ nrī edoctuſ relatione et corroboratuſ auctoritate. quædam etiam ex nrā memoria ipſemet quibuſ aut interfui aut quæ nrā ætate facta ſunt intermiſcui. utpote de t̄riſ quaſ Francigeni inuaſerunt quæ omnia tanto certiuſ dico quanto ea nrā memoria recolit facta ea maxime intentione compoſui ut poſteriſ nriſ clareſceret quæ et quantæ poſſeſſioneſ t̄rarum ditioni huiuſ Monaſterii adiacere ad uictum duntaxat ſeruorum Dī Monachorum uidelicet iure deberent quamque iniuſte ut et doliſ ſpoliati hiſ caremuſ. Quid uero utilitatiſ hoc meo labore exerceatur. dei pietaſ meliuſ nouit cui totum committo. quantum tamē ad mea attinet diſpoſitionem. Hec eſt. ut ſiquando Dī grā concedente cor Regiſ iuſtitia qua nunc marceſcet conſolidetur. Lexque quæ nunc iniuſtiſ Principibuſ confuſa eſt iuſtitia fulciente ſtabilietur. Sciat ſiue Epſ ſiue Decanuſ uel aliquiſ Prælatuſ huiuſ Monaſterii dum tempuſ aptum inuenerit quomodo eaſ proclamet. quomodo eaſ expetat. ne ignorantiæ nebuliſ abiconſæ penituſ ex memoria deleantur. Cognitiſ enim cauſiſ. perſoniſ. et temporibuſ quibuſ aut per quoſ quoue modo ipſe t̄ræ uel Poſſeſſioneſ à Monaſterii dominatione ablatæ ſint. ſatiſ meliuſ et conuenientiuſ quilibet earum proclamator. et ad iuſ Monaſterii quo iuſte ſuppetere deberent. ſtrenuuſ & iuſtuſ exactor ſuam componet oratione et compoſitam maiori auctoritate diligenter et nominatim ſinguliſ expreſſiſ cauſiſ. perſoniſ. temporibuſ fulcire præualet proclamationem. Nouerit autē ſtudioſuſ Lector me hoc opuſ non mea p̄ſumptione ſed plurimorum rogatu. maxime tamē ipſiuſ reuerentiſſimi patriſ nrī iam dicti et ſepe nominandi Domini uidelicet Wlstani Epī iuſſione incepiſſe. cuiuſ orationibuſ ſuffultuſ. ueraciter credo ad finem uſque me perduxiſſe. Solebat nāq; intē iocunda ammonitioniſ ſuæ colloquia quæ nobiſcum ut piuſ Patē frequenter habere delectabatur. non quidē me ſolum expreſſo nomine. ſed cunctoſ frēſ quos forte caſuſ ſibi p̄ſentaverat pigritiæ et deſidiæ arguere. cur noſ otio torpenteſ reſ p̄cedenti ſiue nrō tempore geſtaſ. de Poſſeſſionibuſ duntaxat Ecclæ nræ nollemuſ litteriſ commendare. cū noſ et plura oculiſ nriſ facta uidiſſemuſ. et ipſe utpote cui uenerandæ ſenectutiſ et canitiæ multa poſſet recolere. quæ plurimorum n̄ erant recondita memoriæ. Aiebat etiam non minimum poſteritatiſ nræ temporibuſ ſi litterali memoriæ commendaretur hinc Monaſterio euenire poſſe Deo donante proficuum ſicut e contrario. ſi negligeretur. accideret dampnum. dū nulluſ ſupereſſet qui memoria recolere poſſet aut ei ætati rerum geſtarum ueritatem uel ordinem narrare noſſet. Hiſ ſiquidem adhortationibuſ plurimum inſtigatuſ. ad poſtremum etiam eiuſ præcepto conſtrictuſ. et auctoritate corroboratuſ. hoc opuſ aggredi ſum exorſuſ. in iubentiſ magiſ orationibuſ quam in propriiſ uiribuſ confiſuſ. Erat namq; idem Reuerentiſſimuſ Pater nr̄ licet ſclāriū rerū minime cupiduſ. huiuſ Monaſterii plurimum ſtudenſ ſemper utilitatibuſ. et ne ſua ut quorundam p̄deceſſorum ſuorum negligentia cōm iſta ſibi Ecclā dampnum aliqd̄ poſteriſ temporibuſ pateretur. pro poſſe ſuo p̄cauebat prouiduſ. Unde & ſcrinium Monaſterii coram ſe reſerari fecit. diligenterq; omnia antiquorum Priuilegia et Teſtamenta de poſſeſſionibuſ huiuſ Æcclæ perſcrutatuſ eſt. ne forte cuſtodum negligentia putrefacta. aut iniquorum auaritia forent diſtracta. Cumque ex parte ut putauerat repperiſſet curauit ſtudioſe et putreſcentia reparare. et quæ iniq; diſtracta fuerant ſtrenuue adquirere adquiſita uero in ſimul congregare. congregataque in duobuſ uoluminibuſ ſtuduit ordinare. In uno quidem ordinauit omīs primitiua Teſtamēta et Priuilegia in quibuſ manifeſtabatur quomodo uel per quoſ primo t̄rarum Poſſeſſioneſ huic Monaſterio datæ ſint. in altero uero Cyrographa quibuſ beatuſ Oswaldus Archieps cū adiutorio Regiſ Ædgari terraſ iniuſte à uiriſ potentibuſ. aliquanto tempore poſſeſſaſ. ditioni Æcclæ articulauit. eaſque regali auctoritate et Senatorum conſenſu. et Principum patriæ teſtimonio data unicuique Cirographi cautione poſt duorum uel trium heredum tempora iuri Æcclæ abſq; contradictione reddendaſ. Cirographorum etiam exemplaribuſ in Scrinio Scæ Æcclæ ob Teſtimonium collocatiſ. ſuiſ ſcriptiſ Succeſſoribuſ manifeſtauit. Quibuſ ordinatiſ. præcepit cuncta eodem ordine in Bibliotheca ſcæ Æcclæ ſcribi. quatinuſ etiamſi ut aſſolet contingeret qd̄ aliqua negligentia Teſtimentaleſ Scedulæ perderentur. earum exemplaria ſaltem inibi conſcripta. nullatenuſ obliuioni traderentur. Hoc quoque iuxta uelle et imperium ſuum patrato. præcepit adhuc omnia Priuilegia et Cirographa t̄ra-

rum

rum quæ proprie ad uictum Monachorum pertinent. separatim ex his congregari. eaque similiter in duobus uoluminibus eodem ordine adunari. quod in hoc codicello eius ut prædixi imperio pro modulo meæ paruitatis studiosus lector fecisse me animaduertere potest. Deprecor ergo ut si cui hic paruitatis meæ labor cordi sedet orationis mercedem mihi peccatori impendere non deneget si cui uero displicet aut superfluum iudicat. sciat me non fastidiosis et desidiosis sed strenuis et studiosis laborasse. eisque qui pro Scæ Matris Æcclæ proficuo et augmentatione non solum strenue certare. uerum etiam si necesse erit et semet ipsos impendere non dubitant hoc opus sacrasse. Annuat queso omnipotens Deus ut Scæ Æcclæ honor et potestas iugiter crescat et augmentetur ad laudem dni nri Ihu Xpi. qui cu patre et spu sco uiuit et regnat Ds in scla sclorum. Amen.

LXXIX. f.152. *Termini terrarum juxta* Mỳðan,&c. *Saxonicè.*

LXXX. fol. 153. *Carta Athelredi Merciorum Ducis, de x Manentt.* in Mappanchue, *concessa Cuthulfo Ministro Regis (Burhredi)*

LXXXI. fol 154. *De 1 Hidu terræ* æt Bpadeppyppan, *quam contulit Monast Wigorniensi Offa Rex Merciorum A D* 589. (lege 789.) *Annoque Reg* 31.

LXXXII. fol.155. *Donatio* vi *Cassat.* in Upenebpeodun *cum duabus villulis* Cantuaperun uidelicet ⁊ Peonedoc. *Monasterio Wigorniensi, per Ceolwulfum Merciorum Regem. A D.* 875.

LXXXIII. fol 156. *Donat* o v *Cassat.* ad Feppetnatune, &c *Monasterio Wigorniensi, per Eadwi Regem nutu Dei Angul-Saxnu, & Northanhumbrorum Imperatorem, Paganorum Gubernatorem, Breotonumque Propugnatorem. Caraxata in Cirnaceastre. A D.* 956. *An. Reg.* 1.

LXXXIV. fol 157, b. *Donatio* 1 *mans.* in Scipanae, *Monasterio Wigorn, per Wihburhgam viduam.*

LXXXV. fol. 158. *Confirmatio libertatum terrarum Monast Wigorn per Ceonwulfum Merciorum Regem. A. D.* 816. *Indict.* 9. *Anno Regni* 20.

LXXXVI *Termini terrarum* in halhegan ⁊ Ponterpic. *Saxonicè.*

LXXXVII. fol. 159. *Termini Nemoris cujusdam prope* Hpambpocer-ropoa. *Saxonicè.*

LXXXVIII. fol. 159,b *Donatio* xv *Cassat.* in Cnihtatun Neoþanham. *atque* Eapdulþertun, *Monast Wigorniensi, per Wilferthum & Conjugem suam Altum.*

LXXXIX fol. 161. *Donatio* v *manentt.* in Cpohlea, *Monast. Wigorn per Berhtwlfum Regem Merciorum.*

XC. fol.162. *Termini terrarum ad* Sceppærtune *Sax.*

XCI fol 162, b. *Termini terrarum* ad Heperopdtune. *Saxonicè.*

XCII. *Ibid. Termini* v *hidarum*, ad Tidelmuntune. *Saxonicè.*

XCIII. *Ibid. Termini terrarum* ad Coderτune. *Sax.*

XCIV. *Ibid Termini* v *hidarum*, ad Cpomban. *Sax.*

XCV. fol. 163. *Termini terrarum* ad Lapenna. *Sax.*

XCVI. *Ibid. Termini Terrarum* ad Cloptune. *Sax.*

XCVII. fol. 163, b *Termini terrarum* ad Coddanhpýcge. *Saxonicè.*

XCVIII. *Ibid. Termini terrarum* ad Hpýdmæplæge. *Saxonicè.*

XCIX. *Ibid Termini Terrarum aliarum* ad Hpýdmæplæge. *Saxonicè.*

C. fol. 164,b *Termini Terrarum* ad Wirleage. *Sax.*

CI. *Ibid. Termini terrarum aliarum* ad Wirleage. *Sax.*

CII. *Ibid. Termini terrarum* ad Beonetleage *Sax.*

CIII. *Ibid. Termini terrarum* ad Salopappan. *Sax.*

CIV. fol. 165. *Termini terrarum* ad Salopappan *Sax.*

CV. *Ibid. Termini* v *hidarum* ad Feperleage. *Sax.*

CVI. fol. 165, b. *Termini terrarum* ad Hirtanline. *Saxonicè.*

CVII. *Ib. Termini terrarum* ad Heoprlinbýpig *Sax.*

CVIII. *Ibid. Termini terrarum* ad Smitan. *Saxonicè.*

CIX. *Ibid. Termini terrarum* ad Oddingelea. *Sax.*

CX fol. 166. *Termini terrarum* ad Hýmeltune. *Sax.*

CXI. *Ibid. Termini terrarum aliarum* ad Hýmeltune *Sax.*

CXII. fol. 166, b *Termini terrarum* ad Bpæregcotan. *Saxonicè.*

CXIII. fol. 167. *Termini terrarum* ad Pipian. *Sax.*

CXIV. *Ibid. Termini terrarum aliarum* ad Pipian. *Saxonicè.*

CXV. fol. 167,b. *Termini terrarum* æt Cudilea. *Sax.*

CXVI. *Ibid. Termini* iv *hidarum* æt Hpitintune. *Sax.*

CXVII *Ib Termini* iii *hidarum* ad Fulppintune. *Sax.*

CXVIII. fol 168 *Termini terrarum aliarum* ad Fulppinetune. *Saxonicè.*

CXIX. *Ibid. Termini terrarum aliarum* ad Fulppingtune. *Sax.*

CXX. *Ibid. Termini* ii *hidarum* æt Penedoc. *Sax.*

CXXI. fol.168, b. *Termini* iii. *hidarum* æt Actune. *Saxonicè.*

CXXII. fol, 169. *Termini terrarum* ad Týpdehcgan. *Saxonicè.*

CXXIII. *Ibid. Termini terrarum* ad Teodingtune. *Saxonicè.*

CXXIV. fol 173 *Donatio* 2 *mans.* æt Suðtune ⁊ æt Bicanmeprce. *Brihtnotho Ministro per Eadgarum Regem. A. D.* 67. *Indict.* 10. *Regni vero* 13.

CXXV. fol. 175,b. *Donatio* v *manentt.* æt Duntun. ⁊ v æt Eprs, *Monasterio Wigorn. per Offam Regem Anglorum.*

CXXVI. fol. 176, b *Donatio* v *Cassatt* æt Eatun *Monast. Wigorn. per Æthelstanum R. Anglorum. A. D.* 929. *A. Reg.* 6.

CXXVII. fol 182. *Compotus summarum auri quas Monachi Wigornienses Willhelmo Conquæstori solvebant, ad quas quidem solvendas, supellectilium suorum pretiosiorum quicquid aureum erat vendebant aut oppignorabant.*

CXXVIII. fol. 185, b. Hep geprutelað hu Wlptan B. becom to Biscoppice. *Saxonicè.*

CXXIX. fol. 187, b. De Dvabvs Villis Scilicet Wlfordilea Et Blacawalla Qvas Leofric Comes Et Godgiva Cometissa Monasterio Wigorniensi Contvlervnt. *Sax. & Latinè.*

CXXX f. 189 *Donatio* II *mansent.* æt Seccerlea, *quam* Flyppapolea *Ruricolæ etiam nominant. Monaſt. Wigorn. per Burhredum R. Merciorum. A. D.* 866. *Indict.* *decima.*

CXXXI. fol. 190. *Donatio* II *hidarum* æt Cullaclife, *Monaſt. Wigorn. per Willelmum R. Angl. A D.* 1067.

CXXXII. fol. 190, b. *Donatio* I *Caſſati* æt Dunhamſtyde, *Monaſt. Wigorn. per Kenulfum R. Merciorum. A D.* 814.

CXXXIII. fol. 191. *Donatio* III *Caſſat.* æt Grimanlea, *Monaſt. Wigorn. per Beorhtuulfum R. Merciorum. A. D.* 851, *An. Regni* 13.

CXXXIV. fol 192. *Donatio* XV *hidarum quæ* Alſerſtun *nominatur, Monaſt. Wigorn. per Wlſtanum Epiſcopum Wigornienſem A D.* 1089. *Indict.* 12.

CXXXV. fol. 196, b. *Dimiſſio terrarum aliquot Fulquini de Horſlegu, per Radulfum Priorem Wigornienſis Eccleſiæ.* (*Termini ſcribuntur Normanno-Sax*)

CXXXVI. fol. 199 *Donatio terrarum* æt Aurtan, *Monaſt. Wigorn. per Æthelſtanum Regem. A D.* 929. *An. Reg.* 6.

CXXXVII. fol 200. *Donatio terrarum in* II *locis, Monaſt. Wigorn. per Æthelredum Ducem Merciorum. A. D.* 880. *Indict* 5.

CXXXVIII. fol. 202. *Donatio* XL *Caſſatt.* in Readanoran. *Monaſt. Wigorn. per Offum Regem Anglorum. A D.* 759. *Indict.* 12. *in Menſe Febr.*

Diplomatum & aliorum Inſtrumentorum, quæ temporibus Regum Anglo-Saxonum confecta fuerint, Collectio in Libro grandi Chartaceo qui inſcribitur AUGUSTUS. II. *in quo etiam, cum veris & genuinis Inſtrumentis, haud pauca falſa fictitia & Corrupto reperiuntur quæ Cenſura notavimus.*

1. Donatio terræ in TENID quæ appellatur UUESTANEE, Bercualdo, ſuoque Monaſterio, per Hlotharium Regem Cantuariorum, cum conſenſu Archiepiſcopi Theodori & Ædrici filii fratris ſui (*i. e. ejuſdem Hlotharii.*) Actum in civitate RECUULF, in menſe Maio, Indict. 7. (*i. e. A D* 679.) Eodem die dedit aliam terram in STURIA eodem Abbati, & quo major fides huic Chartulæ adhiberetur, illam roboravit Signo Crucis ✠ quod manu ſua depinxerit, cæteris adſtantibus idem facientibus. De quo Ritu & conſuetudine hoc tantum in loco lectorem monere viſum eſt. (Hæc Charta litteris Majuſculis ſcribitur.)

2. Donatio a caſſatorum venerando Comiti ſuo Cyniberhte, ad conſtruendum cœnubium in provincia cui ab antiquis nomen inditum eſt HUSMERAE, juxta fluvium vocabulo STUR. per Aethilbaltum Regem non ſolum Marcerſium, ſed & omnium provinciarum quæ generali nomine Sut-Angli dicerentur. Donationem autem iſtam ampliavit, ut in Dorſo videre eſt. Hæc Carta litteris quoque Majuſculis exaratur, & olim inſerebatur in Pſalterio illo vetuſtiſſimo quod in hac bibliotheca inſcribitur VESPASIANUS A.I (vid. D. Tho. Smithi Hiſtor. & Synopſ. Bibl. Cotton pag XXXV.) tandem autem D. Rob. Cottono jubente, ex libro Pſalmorum exſcindebatur, & hic una cum plurimis aliis affixa eſt.

3. Donatio IV Caſſatorum juxta Sulmonnesburg fideli ſuo Miniſtro Duddono, per Offam (ſive Offanum, ut inferius in hac Carta) Regem Merciorum. A. D. 779. Indict. 2. anno decennovenali 1. Lunari 17. apud Jorotlafordam. (Carta ſcribitur litteris vetuſtioribus Saxonicis)

4. Carta ſuppoſititia Wlferi Regis Merciorum & Mediterraneorum Anglorum, Auſtralium quoque Regnorum, qua donat Deo & beato Petro & Monaſterio ſuo de Medeſhamſted quamplurimas Villas, terras, Eccleſias, Molendina, Sylvas, Piſcaria, Juriſdictiones, Privilegia. &c. A.D 664. Wlferi Regis Septimo, Deus dedit (*Archiepiſcopo Cant.*) 9. (Carta hæc annis haud abhinc 500, à Monachis Petroburgenſibus dolo malo fuit compilata.)

5. Privilegium Libertatis Monaſterii Perſorenſis Quo illud tam liberum ab omni terrenæ ſervitutis jugo, fecit Eadgarus Rex, quam fuit ſub Prædeceſſore ſuo Coenulfo. Cum recenſione Agrorum ſive terrarum (quorum Termini dantur Saxonicè) qui priſcis moderniſque temporibus, à Regibus & religioſis utriuſque ſexus hominibus conceſſi ſunt. A. D. 972.

6. Epiſtola Godefridi Guigornenſis Archidiaconi ad Alexandrum ſummum Pontificem, de veritate cujuſdam Chartæ (fictitiæ) ad Perſorenſem Eccleſiam ſpectantis, ad quam affigebantur ſigilla tria. Quorum primum fuit illuſtris Regis Ædgari; ſecundum, S. Dunſtani Cantuarienſis Archiepiſcopi; tertium, Alferi Ducis Merciorum.

7. Carta falſa & fictitia (quadringentis circiter abhinc annis deſcripta) qua Monaſterium quod Badricesrunþe (ſive S. Edmundi de Burgo) ab omni dominatione omnium Epiſc. liberum eſſe ſtatuit Cnutus Rex totius Albionis Inſulæ aliarumque nationum plurimarum, qui & alias quoque libertates & privilegia eidem Monaſterio confirmat Latine & Sax.

8. Carta Uuiglafi Regis Merciorum qua Monaſterium in Heanbyrig cum omnibus pertinenciis ſuis reddit immune à modicis & magnis cauſis, à notis & ignotis præter Vallis & pontis Conſtructionem. Factum in Criſtt A. D. 836. Indict. 14. Regni ſui 7. Notandum, quod ad calcem hujuſce Cartæ Originalis, extat explicatio Saxonica terrarum illarum quas à ſupradictis gravaminibus immunes reddebat Wiglaſus, aliena & recentiori manu ſcripta, quæ et am nomen Sigredi Ducis inter nomina aliorum Teſtium Cartæ fidem roborantia ſupplebat. Poſt hæc, manu adhuc recentiori, habetur adnotatiuncula cujuſdam Saxonicè ſcripta, quâ dicitur ſupradictas terras poſt mortem quorundam virorum ad ſanctum locum nempe ad Coenobium Wigornenſe venturas eſſe.

9. Exemplificatio Conſuetudinum Abbatiæ Eueſhamenſis à Ronduifo Abbate & ejuſdem loci Conventu ſcripta, licentia Innocentii *III* ſummi Pontificis.

10. Carta ſive Inſtrumentum Venditionis & Emptionis; quâ, in Concilio ad locum præclarum oppidumque regale Lundaniæ collecto; pro 126 mancoſis, Uulfredo Archiepiſcopo dedit Coenulfus piiſſimus Rex Merciorum terram 2 Aratrorum quod Appincg-lond nominatur in oppido Regio (Occidentalis Cantiæ) ab incolis Roegingaham nuncupato. Rurſum, ad Oppidum Regis quod ab incolis Fernesham appellatur, terram 2 Aratr. in locis nominatis. Ðæt Redan-hunincg-lond æt Graronaea. Iterum, in Civitate Dorouernia duas poſſeſſiunculas & tertiam dimidiam id eſt Ðrittan half haga. Et prata duo ad eas pertinentia in orientale parte Scupe fluminis ſita. A. D. 811. Indict. 4. An. Imperii Regis Coenulfi 15. Præſulatus etiam Uulfredi Archi-Pontificis An 6. prid. Kal. Auguſt.

11. Confirmatio Chartarum Veterum Abbatiæ S. Mariæ de Thorneio, quæ hic recitantur per inſpeximus (uti dicunt) per Ricardum *II* Angliæ Regem apud Weſtm. An. Regni ſui 4to. 20 die Decembr.

12. Confirmatio Chartarum Veterum Abbatiæ Elienſis, quæ hic recitantur per Inſpeximus, per Henricum

cum *VI* Angliæ Regem, apud Westmon. 7. Febr. An. Regni sui secundo.

Litera A Reginæ Angliæ ad Magistrum R. de Clifford D. Regis Eschaetorem citra Trentam, qua eum deprecatur, ne Inquisitionem aliquam faceret de terra quam Prior & Conventus de Mayden-bradelegh habuerunt de dono & excambio D. Johan. de Ripariis in Manerio de Kydememstre cum advocatione Ecclesiæ prædicti Manerii. Dat. apud Merleberge, 3 die Septembr. Ann. Regni Henrici domini sui 54.

13. Acta Curiæ Comitatus de terris Wynsfædæ, apud Wulfameram, coram Æthelredo Rege, Saxonice. quæ habentur impressa cum Versione, in D. Georgii Hiekesii Dissertat. Epist. pag. 4.

14. Instrumentum Venditionis & Emptionis, quo, Ethelmodo Duci terras quasdam sexcentis Denariis Vendidit Plegredus, Testibus & Consentientibus Ethelwulfo Rege & aliis A D 859. Indict. 7.

15. Instrumentum Emptionis & Venditionis, quo terras quasdam in Dorobernis Ciuitate, *i. e.* sex virgas in longitudine & 3 virg. in latitud Eanmundo Amico suo, 120 denariis Argenteis, vendidit Cialulfus; Testibus & Consentientibus Æthetedo Rege & aliis. A. D DCCCLXXXVIII. (*i. e.* 888) In dorso adnotatur, quod Ætheleræ ex Cialulfo emit viam quandam ad terras suas ducentem. Saxonicè.

16. Epistola Originalis Ualdharii (*Episcopi Londinensis*) Berctualdo totius Brettaniæ gubernacula regenti (*i. e. Archiep. Cantuariensi*) in qua eum certiorem facit de discordiis quæ ortæ sunt inter Regem Uest Sæxanorum & suæ patriæ Regnatores: ad quas quidem determinandas & emendas in Idus Kalendarum Octobrium, in loco qui dicitur Bregunt-ford conventuri erunt omnes Reges ambarum Partium, cum Episcopis, Abbatibus & Judicibus reliquis: Consilium igitur petit Waldharius quomodo se gerat inter utramque partem, & utrum licentia Berchtwaldi, huic concilio interesset, sine qua se alio subterfugere dicit (scripta videtur hæc Epist. regnante Coenredo Merciorum Rege, *i.e.* circa A.D. 706.)

17. Instrumentum de Reconciliatione facta in Concilio in illo famoso loco quæ appellatur Cyningestun, in Regione Suðregiæ, inter Reges Ecgbertum & Ætheluulfum ex una parte, & Ceolnothum Archiepisc. Cantuariensem (qui etiam Concilio præsidebat) ex altera. Ibi Reges agrum illum æt Mallingum ad Ecclesiam Christi quæ sita est in Dorouernia Civitate certis quibusdam conditionibus reddebant; quem quidem Agrum primitus à Baldredo Rege eidem Ecclesiæ in fugatu ejus (illegaliter) donatus erat. Hujusce vero Reconciliationis duo scribenda esse statuebant exemplaria, quarum alterum haberet Archiepiscopus cum Telligraphis Ecclesiæ Christi, alterum Ecgberhtus & Æthelwlfus Reges cum Hereditatis eorum scripturis. Actum An. Dom. 838. Indictione 1. die 4, feria.

NB. Nomina testium (in dorso) sequitur hujusmodi Adnotatio. Pro ampliore itaq; confirmatione. iterum adducta est hæc scedula coram Æthelwulfum Regem et optimates ejus in uilla regali qui appellatur Uuiltun. his Testibus consentientibus et subscribentibus quorum nomina subtranotata sunt, &c. *Adhuc etiam in dorso extat hæc Adnotatio*, Anno ab incarnatione Xpi. DCCC.XXXVIII. Indictione. II. Primo uidelicet anno regni Æðeluulfi Regis. post obitum patris sui. factum est uenerabile Conciliabulum omnium Episcoporum qui erant in Australe parte fluminis Humbræ. in loco quæ dicitur æt Astrum. ibique pro firma stabilitate hec eadem scedula adducta est. et cum signo Crucis Xpi ab his testibus roborata. quorum nomina subterpranotata cernentibus clare patescant, *&c.*

In hoc Cod. extat etiam aliud exemplum hujusce donationis, ad num. 34.

Carta Finalis Concordiæ Saxonice scriptæ inter Eadwalam Otheri filiam, & Cynethrytham Ethelmodi Aldormonni Viduam, de terris æt Cent quas Ethelmodo legavit Osbearhtus nepos ejus ex fratre, si ille Cynethrythæ superstes foret Huic Concordiæ Testis fuit, cum aliis, Ceolnothus supra laudatus Archiepiscopus Cantuariensis.

18. Donatio 25 Mansorum æt Yceantune Thano suo *Closse*, per Æthelredum Regem totius Insulæ. A D. 1001. Indict. 14.

19. Donatio 12 Mansarum æt Meapham fideli suo Ministro Ealdulfo, per Æthelstanum Regem Anglorum & Curagulum totius Bryttanniæ A D. 939. Indict. 12. (Termini habentur Saxonice.)

20. Donatio 5 Cassatorum æt Nipanham dilectissimo suo familiarissimoque monacho, nomine Æuic, per Cneutum Basileon Angel-Saxonum. (Termini habentur Saxonicè. sine Anno.)

21. Carta Apographa Willelmi I Regis Anglorum, de Ecclesia S. Edmundi de Burgo quam suam sedem Episcopalem esse debere referebat Arfastus Episcopus. Balduuinus autem Abbas S. Eadmundi ostendit (inter alia) Præcepta Canuti & Eadwardi Regum, in quibus à dominatione Episcoporum Comitatus illius ecclesiam illam esse liberam concesserunt. Quare, consilio Landfranci Arch. Cant. &c. eidem Ecclesiæ confirmat ut ab Arfasti Episcopi omniumque sibi per tempora succedentium Episcoporum Dominatione, ipsa Ecclesia & villa in qua sita est eadem Ecclesia, sit libera. Latine & Saxonice.

22. Instrumentum Emptionis & Venditionis, (dorso vetustioris Cartæ inscriptum de qua infra, ad num. 24) quo, in Synodali Conciliabulo juxta locum qui dicitur Caelic-hyth, terras illas 200 solidis à Coenulfo Rege Merciorum emit Pilheardus Comes, de quibus in interiori ejusdem membranæ facie mentio facta est (*i e.* ad num. 24.)

23. Desideratur.

24. Carta Excambii qua Stidberhtae venerabili viro, atque Abbatis cura prædito, terram 30 manentium in Middil-saexum, betuih Gumeninga-hergae, end Liddinge, dat Offa Rex Merciorum, pro totidem Manentibus in Fichama. A. D. 764. Indict. 5.

25. Instrumentum Emptionis & Venditionis, (ab imperita manu scriptum) quo vendit Ætheluulfus Rex Occidentalium Saxonum unam Villam cum 24 Jugeribus terræ in Civitate Doroberniæ Ithdano cuidam, (seu potius Duddano, ut inferius nuncupatur) IIII (*libris?*) Argenti. A D. 839. Indict. .. in villa Regia An uuiæ. Huic Cartæ subscripsit etiam Ælfredus Rex Occidentalium Saxonum.

Deinde narratur, quod Lulla emit hoc Instrumentum cum supradictis terris ab Æthelwaldo coram pluris testibus, consentiente eodem Rege Ætheluulfo.

Denique, recentiori manu sequitur Saxonicè quomodo Dunstanus Archiepiscopus hoc Instrumentum cum parte majori harum Terrarum (scil. 14 Jugera) pretio 10 librarum emit ex Uhtlufa & duobus ejus filiis; quas quidem terras ipse Monasterio S. Martini donavit.

26. Donatio terrarum quæ appellantur RIDINGAHAAM, BVDINHAAM, DÆCLANHAAM, ANGENLABESHAAM & Campi in Sylva quæ dicitur UUIDMUNDES FELT, Hedilburgæ Abbatissæ Monasterii quod dicitur BEDDANHAAM, per Hodilredum (sive Oedilrædum, ut inferius seipsum vocat) parentem Sebbi Regis East-Seaxanorum. Actum Mense Martio. Scripta est hæc Carta litteris Majusculis & Vetustioribus.

bus: nam Sebbi Rex Orientalium Anglorum qui hanc donationi cum Ercenualdo & Hæddâ Episcopis, &c subscripsit regnare cœpit circa A. D. 664. & diem suum obiit, A. D. 694 etiam Ercenwaldus factus est Episcopus Londinensis A.D. 675. ac e vivis excessit A. D. 697.

27 Carta (Apographa sexcentis circiter ab hinc annis exarata) qua donare dicitur Offa Rex Merciorum ad Ecclesiam B. Petri ubi dicitur æt Bpeodune, terram 10 Manentt. ubi dicitur æt Pepperfelda. ⁊ æt Coptune 5 Cassatt. tantundem æt Sneotan-hole, cum Sylva quæ eisdem terris adjacet. A. D. 730.

28 Concessio libertatis Episcopatus Cridiensis Ecclesiæ, ut sit perpetualiter tutus atque munitus ab omnibus secularibus servitutibus, â cis Regalibus, tributis majoribus, & minoribus, atq; Expeditionalibus videlicet taxationibus omnium rerum, nisi sola Expeditione & Arcis munitione. Pro qua quidem Concessione dedit Eadulfus Episcopus Cridiensis Æthelstano Regi 60 libras Argenti. Actum A,D 933. Indict. 6.

29. Excerptum ex Carta Æthelbaldi Regis Merciorum, qua donat terram 7 Manentium in provincia Middlesexorum, in Regione quæ dicitur Geddinges, Comiti suo Withredo Conjugiq; ejus Anithæ.

30 Donatio 20 Mansorum æt Cuþeneʃ-tune cuidam Comiti, nomine Ælfhere, per Eadwigum Inlustrem Anglorum Regem, cæterarumque Gentium in circuitu persistentium Gubernatorem & Rectorem. A. D. 956 Indict 14. Imperii sui 1. (Termini habentur Saxonice)

31. Testamentum Thurstani cujusdam Saxonice scriptum, quo terras suas æt Pinbyrce post mortem suam, Ecclesiæ Christi Cantuariæ, legavit, &c. Teste Eadwerdo Rege & Confessore, cum multis aliis primariis viris.

32 Carta sive Testamentum Godrici Cognomento æt Bapnan de terris suis æt Offaham, &c. Saxonice factum tempore R Edwardi Confessoris.

33. Fragmentum Inquisitionis (ut videtur,) de terris quamplurimis in Comitatu Cantiæ, facta tempore Willelmi Conquæstoris.

34. Instrumentum Reconciliationis inter Egberhtum & Æthelwulfum Reges, & Ceolnothum Archiepiscopum Cantuariensem, ejusdem Tenoris cum illo qui in hoc Cod insignitur num 17. Notandum quoque, hoc in Cod post num. 24 extare & tertium Hujusce Reconciliationis Exemplum; verum illud à dictis Regibus non est confirmatum propter Errorem quendam scriptoris, qui illa quæ sua culpa omisit post subscriptiones Testium inseruit.

35. Carta Regis Æthelredi, qua (rogante Uulfgaro Abbate) Confirmat Abbatiæ Abbandunensi libertates ejusdem & Privilegia, & Terras ab eodem Monasterio injuste ablatas reddit. Actum A D. 993 Indict 6. Regni 17. die 16 Kalendarum Augustarum, in Oratorio Vici qui usitato Giuingaham nominari solet. Notandum, quod in hac Carta, Nomina Regum & B V. Mariæ, fere semper alieno & Atramento magis nigro scribuntur, sicut & nomen Wulfsigi Schirburnensis Episcopi, cum nonnullis S Crucis signis Nam quædam ex his signis formantur Atramento alio: pars quoque signorum Crucis longe maxima desideratur, cum plurimis Nominibus testium, quibus inserendis vacua delinebantur spatia. Quibus animadversis, num inter Originales, seu potius inter Apographas Cartas, hæc merito recensenda sit, viderint docti.

36. Donatio 22 Cassatorum in Rimecuða Abbandunensi Ecclesiæ, per Eadgarum totius Brittanniæ Gubernatorem & Rectorem. A. D. 961. (Termini terrarum scribuntur Saxonicè.)

37. Restitutio Terrarum Wulfrici, sc. Æʃceʒbuʃuh. ⁊ Deniceʃ pyrð. Gaʃanʃoþo. Ciʃanlea Stanmeþe Ceaʒelaneʃyrð. Boxoþan. Bennanham Pyʃtinʒaʃ. Ticcebuʃnan. Steeþanham Tullingtun Pæccinʒaʃ. Puningaʃ. Nitimbpe. quæ ei ob cujusdam Offensaculi causa interdicta fuerant, per Eadgarum Regem; cui, causâ hujus libertatis, dedit Wulfricus præfato Regi 120 Mancusas auri probatissimi. A. D. 960.

38. Donatio 15 Mansarum æt Mittelʒune familiarissimo suo Ælfwino, per Eadwigum Regem Anglorum. A D. 956 Indict. 14. Imperii sui 1. (Termini habentur, Saxonice.)

Testamentum Badanothi filii Beottæ de terris suis, quas ab Æthelwulfo Rege (Occidentalium Saxonum) emerat Saxonice. Inter testes, primus est Ceolnothus Arch. Cant. vid inferius ad num 55. (Hoc Testamentum habetur impressum à D. Hickesio, Dissert Epist pag. 54.)

39. Donatio 5 Cassatorum in loco qui dicitur Tademæpetun, cuidam Ministro nomine Brihtric, per Eadwigum Regem & Primicerium totius Albionis. A D. 956 Indict. 14. Regni autem 1. (Termini habentur Saxonice.)

40 Instrumentum Commutationis, quo Eadredus Rex Anglorum dat 18 Mansas æt Pelʒʃoþa cuidam fideli nomine Uuulfrico, pro quadam terra quæ sita est in Cornubio, ubi runcolæ illius Pagi barbarico nomine appellant Pendyʃ 15. A. D. 949. Indict. 7. Termini habentur Saxonice.

41. Donatio 16 Cassatorum æt Anningatun Optimati suo Eadmundo, per Eadwigum egregium Angul-Saxonum Basileum, ceterarumque plebium hinc inde habitantium. A. D. 956. Indict. 14 Termini habentur Saxonice.

Fragmentum Donationis 12 Cassatorum, (quorum Termini habentur Saxonice) factæ in uilla Regia quæ appellatur Uiltun. A. D 854. Indict. 1. die secundo quo Pascha celebratur.

42. Instrumentum Commutationis, quo dat Uulfredus Archiepiscopus Cantuariensis terram 3 Aratrorum in regione Eoʃtepeʒe, quæ nobis ab incolis Folcwining-lond dicitur: cum rusculo unius Aratri on Byʃiʒ; & quinto Aratro quod Dunʃalinglond dicitur, Familiæ Ecclesiæ Christi Cantuar, pro terra quatuor Aratrorum æt buʃnan: quam terram totam jamdudum Aldhun quidam Comes venerabilis, propinquus Domini Jaenberhti Archiep. Familiæ (Ecclesiæ Christi Cantuar.) donaverit: Illamque terram Egberhtus Rex (Cantiæ) Aldhuno conscribendo dederat, sed post eo (postea) Rex Offa prædictam terram ab illa Familia abstulit; videlicet, quasi non liceret Egberhto Agros hereditario Jure scribere. Dein beatæ memoriæ Æthelhead Archiepiscopus, a Rege Offa adquirere studuit illam terram cum integra libertate ad Christi Ecclesiam, &c. Actum est autem hoc, anno Dom. Incarn. 811. Indict. enim 4 Imperii autem Coenuulfi Regis 15. Anno Præsulatus autem Wulfredi Archiepisc 6 Die undecimo Kal Maias; in loco præclaro in Civitate Dorovernia. Regnante domino sine fine, Amen. (Vid infra ad num. 50)

43. Charta (Apographa) qua donat Athelredus totius Albionis Imperator duas Mansas & dimidiam in Dumbelʒune Ministro suo Wlfrico A. D. 995. Indict. 8. Annoque Regni ejus 17.

44 Carta litterarum Patentium R. Eadweardi Confessoris, de libertatibus & privilegiis Abbatiæ S Edmundi de Burgo. Saxonice.

45. Di-

45. Literæ ſive Bulla Eugenii ſummi Pontificis ad Gervaſium Weſtmonaſterii Abbatem, qua omnia Privilegia, & Cartas ejuſdem Abbatiæ confirmat, &c. Datum, trans Tiberim per manus Roberti S. Romanæ Eccleſiæ Presbyteri Cardinalis & Cancellarii, 8 Idus Martii, Indict. 9. Incarnationis Dominicæ Anno 1145. Pontificatus vero Domni Eugenii 3 Papæ Anno 2.

46. Charta magna libertatum Angliæ, conceſſa ab Henrico III, apud Weſtm. xi die Febr. Anno Regni ſui 36. pro qua quidem conceſſione & donatione Libertatum iſtarum, & aliarum Contentarum in Carta ſua de Libertatibus Foreſtæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, Priores, Comites, Barones, Milites, & libere Tenentes, & omnes de Regno ſuo dederunt quindecimam partem mobilium ſuorum.

47. Inſtrumentum Saxonicè ſcriptum (æquè vetuſtum ac Teſtamentum Badanothi, cui teſtis fuit Ceolnothus Arch. Cant.) quo ſtatuit Ealhburga quæ reddi quotannis ſive ſolvi deberent Monachis Eccleſiæ Chriſti Cantuar. ex terris in Burnan.
Sequitur Adnotatio de 100 Denariis quo ſingulis annis ſolvere iiſdem Monachis, ex terris ſuis juſſit Eadwynnæ filiæ ſuæ Ealhherus.

48. Carta litterarum Patentium Willelmi Regis II, qua notum facit ſe conceſſiſſe & Præcepto patris ſui dediſſe Eccleſiæ S. Martini de Bello, & Monachis ibidem Deo ſervientibus, unum Manerium quod vocatur Bromham. Actum apud Wintoniam.

49. Carta litterarum Patentium Willelmi I Regis Anglorum confirmans libertates & Privilegia Eccleſiæ Weſtmonaſterienſis. A. D. 1081. Regni ſui 15. Indict. 4. (Carta ſuſpecta.)

50. Donatio terræ 4 Aratrorum æt Burnan in Occidentali parte Beorahames Sanctæ Familiæ Eccleſiæ Chriſti, per Aedilheardum Metropolitanæ Civitatis in Dorobernia Archiepiſcopum. (Hanc prænominatam terram quidam homo bonus nomine Aldhun, fratribus noſtris ad menſam tradidit: ſed S. Eccleſia Chriſti ſine norma Juſtitiæ, cum rapacitate cujuſdam Regis de ſua terra privata eſt, &c.) Actum A. D. 805. Indict. 13.

51. Carta R. Henrici I. qua dat duas Carrucatas terræ Eccleſiæ S. Mariæ de Brellintona & Canonicis Regularibus domino ibidem ſervientibus. Enumerat quoque Donationes aliorum Magnatum. (Hanc Cartam propriarum manuum ſubſcriptionibus firmaverunt ipſe Rex & Primates ejus.)

52. Donatio 26 Caſſatorum Monaſterio Raculſenſi, per Eadredum Regem, Divina gratia totius Albionis Monarcham & Primicerium. A. D. 949 Annoque Regni ejus 4. Subſcriptionem Eadgifæ Regis Genetricis, ſequuntur hæc verba. ✠ Ego Dunſtan indignus Abbas. Rege Eadredo imperante. hanc Domino meo hereditariam kartulam dictitando compoſui. et propriis digitorum articulis perſcripſi. (Termini habentur Saxon.)

53. Carta (Apographa, ſeu potius ſuppoſititia) Eadwardi Regis, qua confirmat Privilegia & libertates Abbatiæ Weſtmonaſterienſis Datum Kal. Auguſti. anno quinto. regnante ſereniſſimo & glorioſiſſimo Eadwardo - - - - - ab incarnatione autem domini M XL V. Indict. 12. Concurr. 7. atque 18 Epact. Lundonie Palatio Regis.

54. Donatio unius Virgatæ terræ in illo loco qui dicitur Be nyðan ELDDIN, Miniſtro ſuo fideli Ordgaro, per Eadweardum Angul-Saxonum Regem. A. D. 1044. Indict. 12. (Termini habentur Sax.)

55. Inſtrumentum Emptionis & Venditionis quo 15 Mancuſis Auri acceptis, Badonotho Apparitori ſuo (cujus Teſtamentum habetur ſuperius in hoc Codice) tradit Aeðelwulf gratia dei Rex Occidentalium Saxonum nec non & Cantuariorum, villam unam ab orientale parte muris Dorovernie Civitatis: Octodecimque Jugera, hoc eſt, 6 Jugera ubi nominatur æt Uuihtbaldes hlafe. Et in auſtrale parte publicæ ſtratæ altera 6. Et in Auſtrale Occidentaleque publicæ ſtratæ ubi appellatur Uueorera get. In Confinioque Deorinng-londes 6 Jugera. ſeu etiam tria prata, una ab orienti fluminis qui dicitur Stur, quæ appellatur Aling-med. altera quæ nominatur Longan-med, & jacet be Norðanhege. tertia in medio urbanorum pratorum, &c. Actum, A. D. 845. Indict. 8. die 2. Feria, 16 Kal. Decemb. in illa famoſa villa quæ dicitur On Vueæ.

56. Inſtrumentum confectum in Synodo qui factus eſt in loco celebri qui vocatur Cloresho, A. D. 803 Indict. 11. die 4. Idus Octobris quo pluribus verbis dicitur, quod Offa Rex Merciorum in diebus Jaemberhti Archiepiſcopi, cum maxima fraude, honorem & unitatem ſedis S. Auguſtini Patris noſtri in Dorouernenſi Civitate (i. e. Eccleſiæ Chriſti) dividere & diſcindere præſumpſit & quomodo poſt obitum prædicti Pontificis, Aedelheardus Archiepiſcopus illius ſucceſſor, beatiſſimum Papam Leonem viſitare contigit. Diviſionem injuſte factam Archiepiſcopalis ſedis narravit, & ipſe Apoſtolicus Papa ut audivit & intellexit quod injuſte fuiſſet factum, ſtatim in Brittanniam miſit & præcipit ut honor S. Auguſtini ſedis (i. e. Eccleſiæ Chriſti) cum omnibus ſuis Parrochiis integerrime redintegraretur, & honorabili Archiepiſcopo Aedelheardo in patriam pervenienti, per omnia, redderetur, & Coenulfus Rex pius Merciorum ita compleuit cum Senatoribus ſuis. Igitur idem Aedelheardus Archiepiſcopus cum omnibus Epiſcopis ſedi B. Auguſtini (i e. Eccleſiæ Chriſti) ſubjectis, præcipit, ut numquam Reges, &c. honorem S. Auguſtini & ſuæ Sanctæ ſedis diminuere vel in aliquantula particula dividere præſumpſerit, &c. Et ut Archiepiſcopalis ſedes in Licciðfelðen Monaſterio numquam habeatur, ex hoc tempore, neque in alio loco aliquo, niſi tantummodo in Dorobernenſi Civitate, ubi Chriſti Eccleſia eſt, & ubi primum in hac Inſula Catholica fides pereniruit, & a S. Auguſtino Sacrum baptiſmum celebretur, &c.

57. Donatio 10 Manſarum æt Orpaldinguillam (ſive ut inferius in hac Carta, Orpaldingtune) cuidam ſanctimoniali uocitatæ Æthelſwithe, per Eadmundum Regem Anglorum. A. D. 940. Indict. 13. Termini habentur Saxonicè.

58. Donatio 30 Manſarum æt Baddanbyrig. 7 to Dobbanforda. 7 to Eresbune per Eadmundum Regem Anglorum. A. D. 944. Indict. 2 (Termini habentur Saxonicè.)

59. Teſtamentum Abbæ Vice-comitis Saxonicè, cui ſubſcripſit, cum multis aliis, Cealnothus Archiepiſcopus Cantuarienſis (Hoc Teſtamentum publici juris fecit D. G. Hickeſius, Diſſert. Epiſt. pag. 55.)

In dorſo, habetur Teſtamentum Heregythæ, quæ (ut videtur) fuit Abbæ Vicecomitis Conſanguinea. Sax.

60. Donatio 12 Caſſatorum (Eccleſiæ Chriſti Cantuariæ Civitatis terris ſubjacentium) io loco quem ſolicolæ æt Derantune vocitant: facta fideli ſuo Miniſtro Ælſwoldo, per Æthelſtanum totius Brittanniæ Regem, A. D. 932. Regni vero ſui, 10. Indict. 7. Epact. 3. Concurrente 2. quinctis Junii Calendis. Luna 11. In Civitate opinatiſſima quæ Wintceaſter nuncupatur.

61. Donatio 5 Aratrorum in illo loco ubi Faringpelle nominatur, in Viciſſitudinem alterius terre hoc eſt æt Merraham, fideli ſuo Miniſtro Wulfafo, per Ethelbearhtum Regem Occidentalium Saxonum

num. A.D. 858. Indict. 6. (Termini habentur partim Latine, partim Saxonicè.)

62. Carta (suppositita) Edgari Regis & Basilei totius Angliæ, qua reddit & concedit sanctæ Dorobernensi Ecclesiæ & Monachis ibi servientibus Deo, in puram Elemosynam, Portam & Villam de Sanduuich, eisdem Monachis olim ablatam, *&c.* in festo Pentecostes, in Civitate Achamanni (*i. e.* Bathonia.)

63. Donatio 2 Cassatorum æt Clife, cuidam Optimati nomine Æthelredo, per Eadwardum Regem (& Confessorem) Termini habentur Saxonicè.

64. Donatio dimidiæ Mansæ in *Æwi*, cuidam fideli ministro nomine Ætheric, per Cnutum Regem totius Albionis cæterarumque gentium triviatim persistentium Basileum. A. D. 1031. Indict 4. Termini habentur Saxonicè.

65. Finalis Concordia inter Ægelricum & Eadsigum Archiepisc. Cantuar. (tempore R. Eadwardi Confessoris) super terram æt Cept, quam Ceolnothus Archiepiscopus ex Hæletho Thano emerat, & Athelulfus Rex postea illi in æternam hæreditatem confirmaverat Saxonicè.

66. Donatio unius Aratri in provincia Cantuariorum ubi Ulaham nominatur, suo fideli ministro Ealdhero, per Ethelwulfum Regem Occidentalium Saxonum, nec non & Cantuariorum. A. D. 855. Indict. 1.

67. Donatio 4 Aratrorum æt Scelbeꝛ ꝼonꝺa, cum prato 30 Jugerum (certis conditionibus) Ecclesiæ Christi in Dorouernia Civitate, per Uulfredum Archiepiscopum, *i. e.* inter Ann, Dom. 804 & 829. (In hoc Scripto, nulla Testium mentio.)

68. Donatio portionis hæreditatis suæ, quam Cantigenæ dicunt An luclæte, cum 10 segetibus æt Tamelanyyꝛðe, Ordhelmo & Alfwoldo fratribus, per Eadmundum Regem Anglorum, ceterarumque gentium in circuitu persistentium Gubernatorem & Rectorem. A. D. 946. Indict. 4. (Termini habentur Saxonicè.)

69. Instrumentum Emptionis & Venditionis quo, 7 libris Auri & Argenti, vendit Coenulfus Rex Merciorum, Wulfredo Archiepiscopo Cantuariensi terram unius Aratri in provincia Cantiæ, in loco & in regione quæ dicitur Ƿeꝛtan-ꝼıꝺe, ubi nominatur Cẏnıncꝫeꝛ-cua-Lonꝺ. Actum A. D 814. Indict. 7. in vico Regali æt Beaꝛꝼe. die 7. Kal. Decembres.

70. Instrumentum Reconciliationis, seu potius Emptionis & Venditionis, quo, (accepto Vase electi Auri & Argenti, estimatum 5 libris & semis,) vendidit Ceolwulfus Rex Merciorum seu etiam Cantuariorum, Wulfredo Archiepiscopo terram quandam 60 pedum in longitudine, & 30 in latitudine quæ sita est, in orientali plaga loci illius quæ ante Coenwulf Rex dederat prænominato Pontifici, cum 30 Jugeribus, quorum 25 in arido Campo, & 5 pratis. Actum. A. D. 823. Indict. 1. die vero 7. Kal. Junias. in Villô regali qui dicitur Ƿeꝛbuꝛꝫınꝫ-ꝼıc.

71. Instrumentum Emptionis & Venditionis, quo, pretio 50 mancusarum in Auro, vendiderunt Burgredus & Æthelswitha Rex & Regina Anglorum, 5 Manentes ubi appellatur on Uꝑꝑoꝑe, Wulflafo cuidam. A. D. 969. Indict. vero 2. Burgredi autem Regis Regni 17. Termini sequuntur Saxonicè.

72. Donatio 10 Aratrorum in loco qui dicitur Býxlea Wulfredo Archiepiscopo, per Coenwlfum Regem Merciorum. A D. 814. Indict. 6. (Termini habentur Saxonicè.)

73. Instrumentum confectum A. D. 825. Indict. 3. in Synodali Concilio æt Cloꝼeꝛhoum, Præsidente Uulfredo Archiepiscopo Anno 20 Episcopatus sui, seu etiam Beornuulfo Rege Merciorum Anno 3 Regni ejus. In quo pluribus verbis ostenduntur Injuriæ Coenwulfi Regis Merciorum erga Wulfredum Archiep. Cantuariensem, quem (inter alia facinora ab eo perpetrata) liberis Monasteriis æt Suðmẏnꝛꝼꝛe ⁊ æt Ræculꝼo, omnibus rebus ac possessionibus quæ ad illa pertinebant, cum violentia ac rapacitate dispoliavit, &c. Postea paternis vestigiis inhærens Cwoenthrytha Abbatissa filia & hæres Coenwlfi Regis, Wulfredum etiam injuriis affecit; quos deinde Beorwlfus Rex inter se reconcilians tentavit. Cwoenthrytha tandem insipientiam suam confitetur, & Wulfredo loco terræ 300 Manentium æt Iognesꝛhomme, reddit terram 100 Manentium in quatuor locis, sc. æt Heaꝛꝫe. Heꝑeꝛꝼeðınꝫlonꝺ. ⁊ æt Ƿembalea. ⁊ æt Goꝺꝺıncꝫꝫum. donat quoque Wulfredum Cwoenthrytha agello 4 Manentium æt Heaꝛꝫe, & terra 30 Manent. in Provincia Cantiæ, ubi dicitur æt Cumbe, *&c.*

Fragmentum Cartæ Coenwlfi Regis, facta Wulfredo de terris in Aldantune.

74. Donatio 20 Swulungarum terræ æt Stanhamꝼtede Ecclesiæ Christi Cantuariæ, per Osuulfum Aldormannum & Beornthryth conjugem ejus. Sequuntur Ordinationes Wulfredi Archiepiscopi de iisdem terris, de Missis celebrandis, Eleemosynia largiendis, *&c* pro animabus eorum. (Saxonicè, litteris vetustioribus.)

75. Carta Litterarum Patentium R. Eadweardi Confessoris, de quibusdam Privilegiis Monachorum S. Eadmundi de Burgo. Saxonicè.

76. Carta Litterarum Patentium ejusdem Eadwardi Regis, qua notum facit Leoffium Duddæ filium dedisse unam hidam terræ cum dimidio æt Ƿuꝛmælea Monasterio Westmonasteriensi. Saxonicè.

77. Carta (ut videtur fictitia, etsi valde antiqua) qua Suebrædus Rex East-Saxonum & Pæogthath, cum licentia Æthelredi Regis, dant 30 Cassatos in loco qui dicitur Tuican hom, in provincia quæ nuncupatur Miꝺꝺel Seaxan, Waldhario Episcopo. A. D. 704. Indict. 2. tertia decima die mensis Junii, quod est Idus Junii. Donationem autem confirmat non Æthelredus sed alius, his verbis. ✠ *Ego Coenredus Rex Merciorum hanc terram Waldhario Episcopo pro remedio animæ meæ in dominio donare decrevi, in loco qui dicitur* Tuiccan ham, *libenti animo propria manu crucem infixi.* Sequitur & alia confirmatio eisdem manu & atramento. ✠ *Ego Ciolred Merco hanc donationem quam ante donavit propinqus meus Coenrædus Rex, & ego confirmavi in loco* Aꝑcencale, *& signum S. Crucis expressi.*

78. Donatio bis denarum Mansarum, quod Anglicè dicitur Tꝑentıꝫ-hıꝺa, æt Meaꝑꝑæcham, cuidam fidelissimo Ministro Oswig nomine, per Eadredum Regem Anglorum, ceterarumque gentium in circuitu persistentium Gubernatorem & Rectorem. A. D. 847. Indict. 5. Termini recitantur Saxonicè.

79. Adnotatiuncula de terris æt Culeꝼonꝺe, & æt Gýxeꝑeoꝛðe, quas contulit Thurkytelus Abbatiæ S. Eadmundi de Burgo. Saxonicè.

80. Testamentum Ælfrici Episcopi, ut videtur, Helmamensis, tempore Haraldi, Canuti Regis filii, factum. Saxonicè.

81. Carta (Apographa, si non annis abhinc 600, dolo malo quorundam Monachorum ficta,) qua plurimas terras dat Cædwalla Rex Wilfrido Episc. A. D. 680.

82. Instrumentum Emptionis & Venditionis, quo, pretio

pretio 30 Mancusarum, Wulfredo Archiepiscopo Cant. vendidit Cuthredus Rex Cantiæ, (cum licentia Coenulfi Regis Merciæ) terram duorum Aratrorum quæ à quibusdam appellantur Campus armentorum, *id est*, Hpeðpa-leah. A. D. 805. Indict. 13. Anno regni sui 8.

83. Carta (ut videtur Apographa etsi vetustissima) qua, donat Uuihtredus Rex Cantuariorum terram 4 Aratrorum quæ dicitur Pleghelmes-tun, partem quoque terrulæ cujus vocabulum est Numminggeta Basilicæ B. Mariæ Genetricis dei quæ sita est in loco qui dicitur Limingæe. Actum, in Mense Julio, Indictione 13.

84. Instrumentum Emptionis & Venditionis, quo, 120 Mancusis auri purissimi acceptis, vendit Eardulf 2 (Dunelmensis Episcopus) amico suo Wighelmo aliquam partem terræ juris sui, æt Hamme. A. D. 876. Indict. 8.

85. Instrumentum Saxonice scriptum, de Sandwico, quem quidem portum à Monachis Ecclesiæ Christi Cantuar. abstulit Haroldus Rex, & postea eis restituit cum omnibus libertatibus & privilegiis, Eadsigo Archiepiscopo illud impetrante, &c.

86. Donatio terrulæ cujusdam, *id est*, quartæ partis aratri unius juxta Liminee, Sali coquendo accommodæ, Duno Abbati & Presbytero & Ecclesiæ B. Mariæ, cui sua præfuit sollicitudo, per Æthelberhtum Regem Cantuariorum. Actum, die vicecima Februarii Mensis, Anno Regni sui Septimo, Indict. 15. (*i. e. A. D.* 755.) *Dorouerni.*

Notandum, hanc Cartam esse interpolatam à Monachis Ecclesiæ Christi, aliarum donationum additione & Nominibus quatuor Testiū; quæ aliena manu inseruntur.

87. Donatio Victus Monachis Ecclesiæ Christi, ex terris suis æt Munblingham, per Lufam sive Lubam Ancillam Dei (forte sanctimonialem) teste & consentiente Ceolnotho Archiep. Cantuar. cum aliis. Saxonicè.

88. Instrumentum Emptionis & Venditionis, quo, accepto ab Wulfrico Archiepiscopo Annulo aureo habente 75 Mancusas, dat ei Ceolwulfus Rex Merciorum vel etiam Contwariorum, 5 Aratra in Provincia Cantiæ ubi nominatur Mylentun A D. 822. Indict 15. die vero 12. Kal. Octob. in loco Regale qui dicitur Bydictun.

89. Donatio 5 Cassatorum in Botepelle, in Provincia Middel-Saxanorum, Wulfredo Archiepiscopo Cantuar per Wiglafum Regem Merciorum. Anno primo secundi Regni sui, Anno vero Dom. 831. Indict. 9.

90. Donatio unius sedis in loco qui dicitur S. Martini Ecclesia, & unius modicæ villulæ ad eandem sedem, suo fideli amico Wighelmo Presbytero, per Ethelredum Regem Occidentalium Saxonum, nec non & Cantwariorum A. D. 867. Indict. 15. in Dorobernia Civitate.

91. Charta (Apographa sive fictitia) qua donat Cenulfus Rex Merciorum & Conjux ejus Cenegitha, terram in Prouintie Cantie, quæ appellata est Getbinc 7 Fubutun, Pastori & Familiæ Ecclesie Christi (Cantuar.) Actum. 16 Kal. Agusti, Indict. 7. Anno regni sui, 3. (*hoc est*, A. D. 799.)

92. Carta Commutationis, qua dat Coenuulfus Rector & Imperator Merciorum Regni, Oswulfo Duci & Ministro suo aliquem terram in loco qui vocatur Hpempingc-puc, & alio nomine Hafing-feota, vice alterius terræ quæ dicitur Bobing-feata. Actum Anno secundo imperii sui. (*hoc est, A. D.* 798.)

93. Sequitur Donatio ejusdem terræ Ecclesiæ Monasterii quod dicitur æt Liminge, per Osuulfum Ducem.

94. Donatio unius Aratri & dimidii in loco qui appellatur Culingar, fideli suo Ministro Eaduulfo, per Coenuulfum Regem Merciorum. Actum. A. D. 808. Indict 15. Anno regni sui 12. in loco celeberrimo quæ à vulgo vocatur Tomepopoig. 16. Kal. Mai. & eodem die Pascha celebratur.

95. Apographum Donationis 5 Aratrorum in loco qui dicitur Hehham, Jaenberhto Archiepiscopo, per Offam Regem Anglorum *A. D.* 774.

96. Instrumentum Emptionis & Venditionis, quo, 3000 denariis ab Æthelnotho Præfecto suo acceptis, ei dat Cuthredus Rex Cantuariorum, cum consensu Coenuulfi Regis, terram trium Aratrorum, in loco qui dicitur æt Hægyðe-ðopne.

97 Donatio Capturæ Piscium in Ostio Fluminis Liminæa, & partis agri in quo situm est Oratorium S. Martini, cum edibus Piscatorum; & quartæ partis Aratri circa eundem locum; & alterius partis Juris sui, ad pascandum 150 Jumentos. juxta Mariscum quod dicitur Biscopes-uuic, usque ad silbam quæ appellatur Rippe, ad terminos Suth-Saxoniæ, Ecclesiæ B Virginis Mariæ quæ est in Liminaeae, per Æthilberhtum Regem Cantuariorum. *A. D.* 741. Indict. 3.

98. Donatio 150 Jugerum, & salicoquendorum juxta Liminae, & in silva ubi dicitur Andpeo, 121 laustrorum ad coquendum sal; Ecclesiæ B Genetricis dei, & Dunno Abbati suisque focus in loco qui dicitur Sandtun. *A. D.* 773.

Cartæ, Diplomata, seu Instrumenta temporibus RR. Anglo-Saxonum confectæ, quæ in Bibliotheca Cottoniana reperiuntur.

In Pixidibus.

X. Pix I. *Carta Wlstani Wigorn. Eccl. Pontificis, qua donat* XV *Hidas, Quæ Alfestun ab incolis nominantur, (quas maximo labore & pecunia donatione à Willelmo seniore adquisivit) Monast. S. Mariæ in Civitate Wigornensi, A. D* M.LXXX.VIIII *Indict.* XI. *regni Regis Willelmi Junioris* III. *Episcopatus vero ejus* XXVII. *Ingressionis eorum in Novum Monasterium quod construxit Episcopus in honore ejusdem dei genitricis primo, die S. Pentecostes. Termini terrarum exhibentur Saxonice. subscripserunt autem huic donationi, inter alios, Thomas Prior cum omni Congregatione Wigornensis Æcclesiæ, Frithericus Capellanus cum omnibus Clericis Episcopi, Vrso Vicecomes cum omnibus Militibus Vicecomitatus ejus, & Ordricus Dapifer cum omni Curia Episcopi. Sigillum quo corroboravit Donationem suam ille pientissimus Antistes ab aliqua impia & sacrilega manu nuper exscinditur.*

Pix. IIII.

I. *Donatio trium Aratrorum ad meridianam plagam Civitatis quæ dicitur* Hrofescester, *Viro venerabili Beornmodo Episcopo, per* Coenpulfum *Merciorum Regem. Postea vero, in vacuo spatio inter Cartam et nomina Testium scripsit alius hæc verba* Abiectis Denbepis in commune faltu. Otanhyrste et Fpaecinghyrst. Scoopresstebe. Cpantahypas. Fihthepincsalabsto et haeselbaen. *Denique, post nomina Testium scripta cernuntur, æmula sed aliena plane manu, hæc verba,* ✠ Scripta est autem haec kartula Anno dominicae Incarnationis DCCC.XI. Indictione. IIII. his testibus Consentientibus et subscribentibus. (*V. Text. Roffens. MS. fol.* 136,*b*)

II. Donatio unius Navis sive vectigalis Regi quod debitum fuit in portu Londoniæ, Alwlfo Episcopo Ecclesiæque beati Andreæ Apostoli quam gubernaberit, per Aethilbald Regem Merciorum. Act. Mense Septembrio die Indic. 11. Anno Regni XVII. (Vid. Text. Roffens. fol. 120, b.)

In Dorso habetur Confirmatio ejusdem, à Bearhtwlfo Merciorum Rege in vico regali Werburgewic.

III. Donatio quatuor aratrorum in loco qui dicitur Snoddingland 7 æt holanbeorge, devotissimo Episcopo suo Beornmodo per Ecgbearhtum Regem, cum consensu dilectissimi filii sui Æthelwulfi Regis. A. D. DCCC.XXXVIII. Indict. 1. (Carta suspecta, &, ut videtur, ab interpolatore Cartæ superioris N°. I exarata Vid. Text. Roffens. fol. 138, b.)

IV. De sex sulungis in Fulcham, Saxonicè, de quibus, vid. Text. Roffens. fol. 147. et Dissertationem D. Georg. Hickesii Epistolarem, pag 58, ubi habetur impressa cum versione Latina, ex eodem Cod. MS. desumpta.

V. Donatio 9 Cassatorum æt hamme (quorum Termini habentur Saxonicè) fideli Ministro suo Wulfgaro, per Æthelstanum Regem. A. D. 931. Regni ejus anno 2. Indict 4. Epacta nulla, concurrente vero 2. Idus Novembris, Luna 29. in villa qua Leoptun nuncupatur. Hanc Cartam subsequitur Testamentum ejusdem Wulfgari, Saxonicè scriptum.

VI. Donatio dimidiæ partis unius aratri ubi nominatur Bromgeheg simul & marisci vocabulo Scaga Diernon Hrofensis Ecclesiæ antistiti per Egcberhtum Regem Cantuariorum. A. D. 778 in Civitate Doroverni. (Termini habentur Latine, altera manu scripti. Vid. Text. Roffens. fol. 130.)

VII. Donatio X aratrorum in Bromleg Ministro suo Æthelsige, per Æthelreadam favente superno numine Basileum industrium Anglorum cæterarumque gentium in Circuitu persistentium, A D. 987. Indict. 15. Termini habentur Saxonicè.

VIII. Donatio X Cassatorum in Dominium Christi Ecclesiæ, Venerabili servo Dei Eanberhtae Abbati, per Aethilbald Regem non solum Mercensium, sed etiam in Circuitu populorum, quibus illum divina dispensatio sine meritorum suffragio præesse voluit. (sine Anno)

IX. Instrumentum Venditionis & Emptionis decem mansarum sive sulungarum æt Bromleage quas ab Eadgaro Rege Anglorum cæterarumque gentium, Ælfstanus Antistes Ecclesiæ Hrofensis emit pretio LXXX mancusarum auri purissimi, & VI ponderis electi argenti, præter XXX mancusas auri quas Wulfstano Præfecto Regis dedit idem Antister, at fixa & immobilis permaneret Regis donatio A. D. 955. Indict. 9. (Vid. Text. Roffens. fol. 150, b.)

X. Instrumentum quo Æthelwulf Occidentaliam Saxonum Rex, cum consensu ac licentia Episcoporum & Principum ejus viginti Manentes sive Cassatos on Homme sibi in hæreditatem proprium describere jussit. A. D. 842 Indict 10. in illo loco qui nuncupatur Dornuuaranaceaster, secunda die Natalis dni.

XI. Carta fictitia Ælfredo Regi adscripta, qua eum donasse fingitur totum terram suam in Frekeham in pago Suthfolchi & terrulam suam in Yselbum Burrico Episcopo Hrobi & Ecclesiæ suæ, liberam ab omni potestate regali, &c. A. D. 895. Ipsa autem Manus quamvis in quibusdam Saxonicam imitatur, haud multùm tamen vetustatem excedit 400 annorum.

XII. Donatio 7 Cassatorum in Melebroc, Ælfwino Wentanæ civitatis Episcopo, per Eadweardum Regem Anglorum & æque totius Britanniæ A.D. 1045. Indict. 13. Epactis nullis, concurrent. 1. (Termini habentur Saxonicè.)

XIII. Donatio XIII. manentium Bicano Comiti suo & Ministro per Cynewulfum Regem Saxonum, A D. 778. Indict. 1. Termini habentur Latinè, omnia scribuntur litteris Saxonicis rotundioribus.

XIV. Carta, ut videtur, Commentitia qua Æthelstanus humilis & devotus Rex Anglorum dedit Ecclesiæ Wentanæ, quæ Caput est Ecclesiarum Occidentalium Saxonum, ad Villam Tantun quæ nunc est possessio & hæreditas Episcopalis Wentanæ Ecclesiæ. 4 Mansas in Fidiglea, & 3 in loco qui Cearn nuncupatur. A.D. 938. in quo anno bellum factum est in loco qui Brunninga-feld dicitur, ubi Anglis Victoria data est de cælo.

XV. Donatio 15 mansarum æt Cynetan in illo loco ubi Ruricoli nomen indiderunt Usenatun, Christi Ancillæ nomine Wulfswythæ, per Æthelstanum divina sibi arridente gratia Regem Anglorum & æque totius Bryttanniæ Curegulum. A D. 939. Indict. 12. (Termini terrarum scribuntur Saxonice.)

XVI. Instrumentum Emptionis & Venditionis, qua acceptis 15 pund & 30 Mancusis, dedit Æthelbearht Rex Occidentalium Saxonum seu Cantuariorum Waermondo Episcopo 80 Æcra & unum Viculum dimidium Civitatis Hrobi & unum Mariscum quod ad illam pertinuit, in æternam hæreditatem. A. D. 790. Termini scribuntur Saxonicè, (vid. Text. Roffens fol. 134.)

XVII. Carta (ut videtur, Apographa) donationis terrarum intra mœnia civitatis Hrofensis S. Andreæ & Deeran Hrofensis ecclesiæ Antistiti, per Ethelberhtum regem Occidentalium Saxonum nec non Cantuariorum. A D 781. Termini scribuntur Saxonicè. (Vide Text. Roffens. fol. 131.)

XVIII. Instrumentum Saxonicum, & (ut videtur ex CHIROGRAPHO majusculis scripto) partitum, quo consentiente Haroldo Rege, &c. dimittit Lyfing Episcopus (Cridiatonensis an Wigorniensis) Godrico Thano duas hidas æt Tæclig pro trium hominum diebus, quibus elapsis, iterum ad Episcopatum reverti debeant. (Nomina Testium nude scribuntur sine Crucis signis.)

XIX. Carta Æthelulfi Regis Occidentalium Saxonum, (ob fœdam & mendosam Scripturam notabilis) qua consentientibus Epis Comitibus, & Optimatibus, Decimam partem quarundam terrarum suarum, dedit Albstano Episc Scireburnensi & Suithuno Episc Wentano cum omnibus in iisdem deo servientibus. A. D. 854. Indict. 2. die vero Paxalis, (Paschalis) in Palatio suo quod dicitur Wiltun. (Termini scribuntur Saxonicè.)

XX. Carta Henrici secundi Anglorum Regis.

XXI. Donatio 7 Aratrorum æt Meleabroc cuidam suorum Principum quem nonnulli vocitant noto vocamine Wulfric, per Eadwigum numine cœlestis gentis Gewisorum Orientaliumque nec non Occidentalium simul etiam Aquilonalium Saxonum Archontem. Anno Herdicæ (rectius Henicæ, i. e. Dominicæ) Incarnationis 956. Indict. 14. (Termini Scribuntur Sax.)

XXII. Carta Eadredi Basilei Anglorum cæterarumque gentium in circuitu persistentium Gubernatoris & Rectoris, qua 100 mansio in Duntune & in Eblesburnan Ecclesiæ Wentanæ restituit injuste ab ea tam à se quam à prædecessoribus suis ablatio. A D. 948. Indict. 6. (Termini scribuntur Saxonicè; Cartaque ipsa integro, ut videtur, manu Ælfeagi Episcopi.)

XXIII. Donatio 8 Cassatorum in loco qui celebri æt AFENE nuncupatur vocabulo, cuidam Cubiculario sibi

fibi oppido fideli qui ab hujusce patriæ gnosticis nobili TITSTAN *nuncupatur Vocabulo, per* EADGARUM *totius Bryttaniæ Basileum. A. D.* 962. (*Termini scribuntur Saxonicè*)

XXIV. *Donatio* 10. *Aratrorum in loco ubi dictar* Boomleag. *Drybtwolde Ministro suo. per Æthelberbtum Regem Occidentalium Saxonum seu Contuariorum cum consensu & Consilio Episcoporum & Principum suorum & Ecclesiasticorum & secularium. A. D* 862.

XXV. *Carta literarum Patentium Willelmi Conquæstoris, qua reddidisse dicitur Wintoniensi veteri Monasterio, terras sive prædia* æt Bycæpmæpæ, *quas regnante Canuto Anglorum Rege, ei dederat Wlwins. (Hæc Carta Normanno-Saxonico scripta, à nobis pro suspecta habetur.)*

XXVI. *Carta ficta Healthegeni Cognomento Scearpa de Saltaada de quibusdam terris consensu Cnuti Regis, ab eo Ecclesiæ Christi Cantuariæ dono datis, An. D. (ut in dorso videre est,)* 1020. *Hæc Carta scribitur super vetustiorem Cartam erasam, immo adhuc restant tituli eorum Testium qui consenserunt & subscripserant Originali & Vetustiori Cartæ, nominibus autem antiquis abrasis, spatia supplevit Confictor hujusce Cartæ recentioribus nominibus.*

XXVII. *Carta fictitia Eadgari Regis (tempore, ut videtur, Henrici 7 Anglorum Regis ficta) de quibusdam Terris ad Wentanam Ecclesiam ab eo dari dictis. A. D* 975.

XXVIII. *Apographum Chartaceum cujusdam suspectæ fidei Cartæ Eadredi Regis Anglorum gloriosissimi, Rectorisque Northanhymbrorum, & Paganorum Imperatoris, Brittonumque propugnatoris, de* 12 *Cassatis Wulfrico concessis. A. D.* 949. *annoque regni sui* 4. *Termini scribuntur Saxonicè.)*

XXIX. *Carta Commentitia (tempore, ut videtur, Henrici 7 Anglorum Regis ficta) de quibusdam terris Ecclesiæ Wintoniensi concessis ab Eadwardo Basileo industrio Anglorum, cunctarumque gentium in circuitu persistentium A D.* 1046 *Indict.* 14. *Epact.* 11. *Concurrent* 3. (*Termini quoque scribuntur Saxonice.*)

Carta Literarum Patentium Eadwardi Regis & Confessoris Saxonicè scripta ad Rodberdum Episcopum, Osgodum Cognomento Clapam, & ad Ulfum Vicecomitem, &c. in Middelsexa; de quibusdam terris æt cealchylle, *&c. ad ecclesiam Westmonasteriensem pertinentibus. (Cum sigillo ejusdem Regis) Hanc Cartam cum versione Latina Edidit D. Georg. Hickesius, Gramm Anglo-Sax. pag.* 158.

Carta Litt. Pat. Eadwardi R. & Conf. Saxonicè scripta, data ad Ægelmerum Episcopum, Haroldum Comitem, Gyrthum Comitem, Leofstanum Abbatem, omnibusque Thanis suis in Suðfolc, *de quibusdam terris ad eandem Ecclesiam spectantibus. (Cum sigillo ejusdem Regis.)*

Carta Litt. Patent. Eadwardi R. & Conf. Saxonicè scripta, ad omnes suos Episcopos, Comites, & Thanos on Barroc-scire ⁊ on Middelsexen, be Fincleropan *&* Stan *quas dederat Ecclesiæ Westmonasteriensi.*

Cum sigillo. (Has tres Cartas suspectæ fidei esse censeo.)

Carta Literarum Patentium (ad cujus summitatis partem dextram per membranæ lingulam adpendat sigillum) Willelmi Regis, Latinè & Saxonicè scripta, ne venatio habeatur in terris Lanfranci Archiepiscopi quæ ad Hergam suum Manerium pertinent.

Carta Eadwardi Regis & Confess. manu & sermone Normanno Saxonico scripta, Crucibus & sigillo munita, de eleemosyna quam Imma mater ejus dederat Elfgevo pro veteri Monasterio in Fenegpauæ.

Originale exemplar Testamenti Wynfledæ Saxonicè scriptum, circa tempora Æthelstani Regis, quod publici Juris fecit D. Georg. Hickesius.

Acta Curiæ Comitatus in Wigorniu, de terris quas emerat Æthelstanus Episcopus (Herefordensis) permissione Æthelredi Regis Testibus Æl[feago] Archiepiscopo Cantuariensi, & aliis.

Carta lacera Donationis plurimarum terrarum quas contulerunt Æthelredus & Æthelflæd Merciorum Reges Congregationi Wenlocensis Ecclesiæ. A. D. . . . in Civitate Scrobbensi. NB. *in hac Carta loco dimidiatæ vocis* CYROGRAPHUM *cernuntur vestigia vocum* SIGNUM. CRUCIS ✝.

Carta Odonis Bajocensis Episcopi & Comitis Cantiæ Latinè & Saxonicè scripta, sigilloque suo adpendente Munita; qua in excambio, pro 25 *Acris terræ quæ infra Parcum suum de Wikeham continebantur, donavit Ecclesiæ Christi Cantuariæ has quatuor Dennas terræ* (þas feower dæne landes) viz. *Lossenkamam, Adalardenham, Blacecotum, & Acdenam.*

Carta Literarum Patentium Henrici primi Anglorum Regis, Latinè & Saxonice seu Normanno-Saxonicè scripta, (cui etiam sigillum linguæ membranaceæ affixa, à media dextra parte Cartæ adpendet) de terris Anselmi Archiepis. & Ecclesiæ Christi Cantuariæ.

Rotulus sive Volumen ex tribus Membranis consutis constans, in quo habentur Apographa Indulgentiarum quarundam, quas mendose dicitur fuisse concessas à Leone Pontifice Maximo Ecclesiæ Cridionensi, Exoniensi, cum pluribus Archiepiscopis & Episcopis Apographa autem hæc Commentitia Normanno-Saxonicè scribuntur, ab homine ut videtur Cornubiensi non solum Saxonismi verum etiam Anglicæ linguæ quæ tunc temporis Vernacula fuit, haud satis perito. Sequitur eadem manu Confirmatio harum Indulgentiarum ab Willelmo Episcopo Exoniensi. A D 1236. 12 *Kal. Jan. die S. Thomæ Apostoli. In dorso habetur Testamentum Bartholomæi de Sancto David Latine scriptum, in quo omnes libros instructissimæ suæ Bibliothecæ alios certis personis legavit, alios vendendos reliquit Executoribus hujus Testamenti Nicholao de Tottenays, Hugone Briton, & Dom. S. Archidiacono Exoniensi.*

Carta Donationis Æthelsteni Regis Ecclesiæ S. Johannis de Beverlaco Rhythmis Normanno-Saxonicis descripta; cujus Apographum habetur in D. Gulielmi Dugdalii Monast. Anglic. Vol. I.

CATALOGUS
Cod. MSS. *Anglo-Saxonicorum*
BIBLIOTHECÆ
LAMBETHANÆ.

8°. 35. *COD. membr. in Octavo, Regnante, ut videtur, Eadwardo Anglorum Rege & Confessore diversorum manibus pulchre scriptus. in eo inveniuntur Homiliæ quædam quæ hoc Ordine sequuntur.*

I. fol. 1. VIII. KL̄. IANVARII. NATIVITAS DNI̅.

Incip. Ƿe ƿillað to trymminge geoƿres Geleafan eoƿ gereccan þæs Hælendes acennednysse.

Vide supra, pag. 19.

II. fol. 4, b. DOMINICA PASCHA.

Maria Magdalene. & Maria Iacobi.

Incip. Oft ge gehyrdon ymbe Ðæs Hælendes Æriste. hu he on þysum dæge of Deaðe aras.

Vide supra, pag. 13.

III. fol. 20, b. KL̄. NOVEMBRIS. NATL̄. OMNIVM SCO̅RVM.

Incip. Halige Lareowas ræddon þæt seo geleaffulle Gelaðung þiſne dæg eallum halgum.

Vide supra, pag. 7.

IV. fol. 25. SERMO AD POPVLVM DOMINICIS DIEBVS.

Incip. Leofan men. us Biscopum ⁊ eallum Mæsse-preostum is sƿiðe deope beboden ꝥ ƿe æfre sceolon myngian ⁊ tyhtan eoƿ Læƿede menn georne to eoƿre Saƿle þearfe. ⁊ hu ge agan her on life rihtlice to libbane ⁊ gif ƿe sƿa ne doð. þonne beo ƿe sƿyðe scyldige ƿið God ælmihtige.

Expl. ⁊ eac ƿe sceolon biddan þa halgan fæmnan sca̅ Marian ures Drihtnes moder. ꝥ heo us geþingie to hyre leof Bearne hyre Scippende. ⁊ to urum Scippende ꝥ is God ælmihtig for þa̅ ðe heo mæg abiddan æt him eall ꝥ heo ƿyle.

V. fol. 31. *Desideratur Rubrica, quæ in al. Cod.* FERIA. III. DE DOMINICA ORATIONE.

Incip. Se hælend Crist syððan he to ðisum life com. ⁊ man ƿearð geƿeaxen. *Vide supra pag.* 2. Notandum etiam, quod in hoc Cod. hæc Hom. sic

Expl. Uton for þig mid mycelre geornfulnysse big gebiddan ꝥ heo us þingie to hyre agene bearne. se ðe is ægðer ge hyre Scippend ge hyre Sunu. soð God ⁊ soþ Mann an Crist. Se þe leofað and rixað mid Fæder ⁊ mid Halgum gaste. hig þry an God á á on ealra ƿorulda ƿoruld. abutan ende. AMEN.

VI. fol. 38. IN DEDICATIONE AECCL̄AE.

Incip. Mine gebroðra þa leofestan. ƿe ƿyllað sume tihtendlice Spræc ƿið eoƿ habban. *V. supra, p.* 7.

VII. fol. 44, b. ALIA IN DEDICATIONE AECCL̄Æ.

Incip. Us is on ðisum dæge to ƿurðigenne þises temples symbelnys. forðam ðe hit is gehalgod Gode to lof ⁊ to ƿurðmynte. ⁊ eallum folce to sƿiðe mycelre neod þearfe. forþan ðe hi sceolon her inne æt Gode heora synna forgyfenysse biddan.

Expl. Utan nu. m̄. nu ƿe eaðe magon. ⁊ us God þæne ƿyrst her on ƿorulde forlæten hæfð. Godes ƿillan georne ƿyrcean. ⁊ to his þam ƿuldre ƿuldre ricean ...

VIII. f 51. ALIVS SERMO DE DEDICATIONE AECCL̄Æ.

II. fol. 3. Hic dicendum est de Quadragesima.

Ecce nunc tempus acceptabile. ecce nunc dies salutis. ecceteta.

Incip. Gode men. nu beoð icumen þa Bitumeliche dages ⁊ þa halie dages uppen us. Gif ȝe ƿullet us icolue þet is. þet ȝe maȝen on þisse gastliche daȝen ibeten ure sunne þet ƿe abbet idon er þisse.
Expl. Þenne cumeð her under þe deofel sƿicanliche mid alle. ⁊ him scorteð his dages and aƿerpeð hine into helle pine. ðer he scal ƿunian abuta ende. From þan helle ⁊ from þan pine. us burege ðe Lauerd. þe is feder and sune ⁊ hali gast ƿuniende ⁊ rixlende on ƿorlde abutan ende. Amen.

III. fol. 9. *Sequitur Homilia de Confessione cui deest Rubrica, sic autem*

Incip. (O)n Leinten time ƿile mon gað to Scrifte. Þer beoð summe þe mare herm is þe gað al sƿa ic nuðe eoƿ tellen ƿulle. He seið mið þa muðe þet nis naut in his heorte. ic ƿulle gan to Scrifte for scome alsƿa doð oðer men Gif ic forlete þe Preoste me ƿalde eskien on Ester-dei. hƿa me scriue. er he me gefe Husul.
Expl. Forði leofe breoðre halde ð broþerret dene eoƿ bitƿenen. ⁊ eranie ȝe eoƿ nu on þisse sceorte liue. ꝥ ƿe hicume moten to þere ƿƿlican riche. ⁊ þere ƿunian mid þe feder. ⁊ mid þe sune. ⁊ mid ƿe halie gast a butan ende. Amen.

IV. fol. 15, b. In diebus Dominicis.

Incip. Leofe men ȝef ȝe lusten ƿuleð. ⁊ ȝe ƿilleliche hit understondeu. ƿe eoƿ ƿulleð sutelich leȝgen of þa fredome þe limpeð to þan deic þe is iclepeð Sunedei is ihaten þes Lauerdes dei. ⁊ ec þe dei of blisse ⁊ of lisse ⁊ of alles rest.
Expl. Hƿa efre þenne ilokie ƿel þene Sunnedei. oþer þa oðer halie dages þe mon beot in Chirche to lokien sƿa þe Sunnedei beo heo dal neominde of heofene riches blisse. mid þam ferde. ⁊ mid þan sunne. ⁊ mid þan halie gaste abutan ende. Amen. Quod ipse prestare dignetur qui uiuit & regnat deus per omnia secula seculorum. Amen.

V. fol. 18, b. Hic dicendum est de Propheta.

Missus est Ieremias in puteum. et stetit ibi usq; ad os. &c.

Incip. Leofe men, ƿe uindeð in halie boc ꝥ Ieremie þe prophete stod in ane putte. ⁊ ꝥ in þe uenne up to his muðe. ⁊ þa he hefede þer ane hƿile istonde. þa bicom his licome sƿiðe feble ⁊ men nom rapes ⁊ caste into him fro to draȝen hine ut of þisse putte.
Expl Nu leofe men, for Godes lufe ƿiteð hoƿ ƿið þes deofles muðeltoch. ⁊ ƿiteð eoƿ þæt ȝe ne beo noht þe foage neddrene ne þe blake tadde. ne þe goleƿe frogge. Þe feder. ⁊ þe sune, and þe halie gast iscilde us þer ƿið. ⁊ ƿið alle sunnen abuten ende. per omnia secula seculorum. Amen.

VI. f. 21, b. *Homilia de Oratione Dominica Rhythmicè.*

Pater noster qui es in celis, & cetera.

Incip. Vre feder ꝥ in heuene is.
ꝥ is al soðful I ƿis.
Ƿeo moten to þeos ƿeordes iseon.
ꝥ to liue ⁊ to saule gode beon.
ꝥ ƿeo beon sƿa his sunes iborene.
ꝥ he beo feder ⁊ ƿe him icorene.
ꝥ ƿe don alle his ibeden.
⁊ his ƿille for to reden.
Expl. Lauerd god ƿe biddeð ðus.
Mid eðmode heorte gif hit us.
ꝥ ure saule beo to þe icore.
Noht for þe flesce for lore.
Þole us to biƿepen ure sunne
ꝥ ƿe ne sternen noht þerinne.
And gif us Lauerd þet ilke gifte.
þet ƿe hes ibeten þurh halie scrifte. Amen.

VII. fol. 25. Tria sunt hominum saluti necessaria. Fides. Baptismus. Munditia uite.

Incip. Þro þing bod ꝥ ech man habbe mot. ꝥ ƿile his Cristindom folge. ꝥ an is rihte ileue ꝥ oðer fulluht. ꝥ ðridde feir lif to leden on þisse liue He nis noht fulliche Cristene mon ꝥ is aƿiht ƿone of þisse þreo þing.
Explicit abrupte his verbis. Nu scal þet bon soþþen na man mine likame iuneð. ne mid me flesliche nefde tudone. þa onsƿerede þe Engel and seide. Spc scs. &c. *Vide supra, pag. 169.*

VIII. fol. 27, b. Homo quidam descendebat ab Ierlm in Ierico. &c.

Incip. God almihti seið an forbisne to his folk in þa halie Godspel ⁊ seið, A mon lihte from Ierlm into Ierico. and fol imong þouel ho him bireueden. ⁊ ho him ferƿundeden and letten hine liggen half quic. and ƿenten forð
Expl God almihti us iscilde us ꝥ ƿe ne bo noht of þe Smolcheue. ah ꝥ ƿe moten bon of þe corne þe me scal don into þe gernere þe is into heuene. þe feder and ƿe sune and þe halie gast. per omnia secula seculorum. Amen

IX. fol. 30, b. *Desideratur Rubrica, quæ in MSS. Anglo-Saxonicis est* In Die Sco Pentecosten.

Incip. Fram þan halie Hester-dei. boð italde fifti daga to þisse deie. and þes dei is ihaten Pentecostes. ꝥ is þe fiftuða dei fram þan Ester tid.
Expl Biscopas þes ilcan hades on Godes ilaðunge. and haldað ða isetnesse on heore biscopunge. sƿa ꝥ heo setteð heoran handan ofer ifulȝede men ⁊ biddað ꝥ þe almihti ƿelden heom sende þa seofenfald gife of þam halgan gaste. Qui uiuit et R. *Vide supra, pag. 3.*

X. fol. 37, b. De octo uiciis. & de duodecim abusiuis huius seculi.

Incip. —— Omnia nimia nocent. et temperancia mater uirtutum dicitur. þet is on Englisc. Alle ofer-done þing derað ⁊ imetnesse is alre mihta moder. Hujus Homiliæ pars est & illa, quæ in Codd. Anglo-Saxonicis his verbis incipit Nu ƿyrd. xii. abusiua, & sic (*juxta hunc Codicem.*)
Expl. Þe Helen us iƿisse to his ƿillan efre. ꝥ ure saule moten eft siðian to him efter ure liue to þan eche liue. ꝥ be ure saule underfo þe he er asende to þan lichoman Quod ipse prestare dignetur. q. u. ⁊ r. d. per. o. s. seculorum. Amen.

XI. fol. 45. Factus est filius Dei omnibus sibi obtemperantibus causa salutis eterne appellatus a Deo Pontifex juxta ordinem Melchisedech.

Incip. Vre Drihtnes halie Passiun. ꝥ is his halie þroƿunge þe he for moncunne underfeng. is nu icumen in. and þe halie ƿrit us muneȝað and hat ꝥ ƿe beon imundie of þere ƿine þe ure Drihten þolede for us on þisse timan.
Expl. ⁊ ure Drihten and ure alesend unne us allen. ꝥ ƿe sƿa on þisse liue magen his hest ⁊ his biboden halden ꝥ ƿe moten habben to mede heouene riches blisse. Auxiliante Dño. Nro Ihu Xpo. qui uiuit et regnat per omnia. s. s. Amen.

XII. fol. 47. Xpc passus est pro nobis. uobis relinquens exemplum. ut sequimini uestigia eius. &c.

Incip. Al þet meret ⁊ singeð on þisse timan in halie Chirche. Al hit bilimpeð to Godes liue and to Godes herunge. Ða songes þa ƿe nu singeð beoð

† X x x 2 blis-

blisfulle for heo beð makede of þere heouenliche blisse þe us wes iopenad on þisse timan þe ure Drihten aras of deaðe.

Expl. He ledde heom of þeostran ⁊ of scadeƿe. and of deaðe into heouena riche. Ad quod ⁊ nos perducat Xpc̄ filius Dei uiui qui uiuit ⁊ regnat per omnia secula seculorum. AMEN.

XIII. fol. 49. (Q)ui parce seminat. parce et metet.
(Vide supra, pag. 171.)

Incip. Vre Lauerd Seinte Paul heges Larðeƿen efter ure Helende seolfe speceð on þe halie Pistle þe me ret to dei in halie Chirche and muneȝeð ciðer ihadede and ilaƿede to Godes ƿorde ⁊ to ƿeldede and þus seið.

Expl. Æuric mon scale eft moƿen bi þon þe he nu saƿeð. ⁊ þe þe saƿeð nu on blescunge he scal eft moƿen of blescunge. Det is æuric mon þe ledeð seir lif ⁊ clene and bi al his biheȝe deleð his elmesse and þere mide ƿerned. þ alle men hine blesceð and for him biddeð. ⁊ ure Lauerd God almihten for heore bene. ȝeueð him his blescunge Det is ðeo echeliche riche þet he haueð iȝarƿed to alle ðon monnen þe his ƿille ƿurcheð her on liue. Ad quam gliam̄ nos perducere dignetur dn̄s. sr Ihc̄. Xpc̄. q. u ⁊. r. per omnia secula seculorum. Amē.

XIV. fol. 51, b. Reuerenda est hec dies scā quæ dicitur Dominica. et ideo dicitur Dominica qm̄ hec dies sola dies Diu est.

Incip. Muchel man ach to ƿurþen þis halie dei þat is Sunnen-dei icleped. for hit is Godes aȝen dei. Alle oðer daȝes of þe ƿike beoð to þreldome to þis dei. Þis dei is þet halie dei. þet blescede dei. þe blisfulle dei. þe murie dei. þe dei seouen siþe brictere þene þe sunne þe somelte dei þet eauer ȝiete ƿas isegen buuen eorðe

Expl þer scal beon ƿorldƿunne ƿiðuten pouerte. fulle ƿiðuten hungre. hele ƿiðuten unhele. reste ƿiðuten sƿinge. blisse ƿiðuten sarnesse. iugeðe ƿiðuten elde. lokinge ƿiðuten ƿinkunge. song ƿiðuten liste smellinge mid sƿetnesse. and dounge ƿiðuten ƿrikunge Delectio omnis mali. Habundancia omnis boni ƿone of alle uuele. ƿole ⁊ alle gode. Amen.

XV fol. 54. Qui wilt uenire post me. abneget semetipm̄ et tollat crucem suam et sequatur me.

Incip. Pa is þ m̄. þ ƿa is. ⁊ me him mare bilat. and mei and ƿile hit him slefte. Ach him is ƿel þ is iladed fram lutel ƿeole to muchele. ⁊ him is ec muchele bet þ is iladed frō muchele ƿoƿe to muchele ƿele.

Expl. Biddeð ure Drihten þ ƿe moten efter him likume ⁊ þene fule onkume forlete ƿa þe Douel haueð in op ibroht of Sunne ⁊ Edhalde þ brihte ikunde þ God haueð in op ibroht of Saule and of Likame. and þe klennesse of oƿer fullubte þ ȝe habbeð et þe Fon-stan underfonge. and þ ȝe moten þe rode bere þe God op to muneȝeð. ⁊ him folege ⁊ mid him bileue. Qđ. nobis p̄. D. q. u. ⁊c.

XVI. fol. 56. Estote fortes in bello. et pugnate cū antiquo serpente. et accipietis regnum eternū dicit Dominus.

Incip. Þis ƿord þe ich nu þe fortech. seide ure Drihtan et sume time þa he ƿunede ine þe londe of Ierlm̄ ⁊ muneȝede alle þ ƿeren to stronge fechte. and forþon þe þ fecht ƿes strong to ouercumen. ⁊ uuel to underfone. he bihet hom muche mede ƿiþ þan þ heo ƿalde þis fecht underfon.

Expl. Mid ƿis ƿepne ƿel Dd̄ iscrud þa he Goliam þe fond ouercom sƿa ƿile God þ ƿe moten her mid þe alre neddre ouercume. ⁊ habbe to mede endelese-blisse. Qđ. nob̄. p̄. Di. q. ui. ⁊ r. Deus.

XVII. fol. 57, b. (E)untes ibant ⁊ flebant. mittentes semina sua. Venientes autē uenient cum exultatione portantes manipulos suos.

Incip. Ðe halie Prophe̅ Dauid speceð on ane stude in þe Sauter. and deð us to understonden on hƿiche ƿise þe halie m̄. hersumeden ure Drihten ine þisse liue. and hƿiche mede heo sculen habben for hore seire seruise. and þus seið.

Expl. Eche hele. lestende liht. ⁊ endeles lif. sƿa ƿile God þ ƿe moten þis fouƿer kunnesteres saƿen biuuen orðe þ ƿe moten to mede habben eche hele. and lesten liht. and endeles lif. Qđ. no. p̄. dignetur.

XVIII. fol. 59, b. *Sequitur Poema Normanno-Saxonicum de Deo, de Die Judicii, de Inferni, &c. quod supra memoratur, pagg. 83, & 169. & sic*

Incip. Ich em nu alder ðene ich ƿes. a ƿintre ⁊ a lare.
Ich ƿelde mare þene ich dede. mi ƿit ahte bō mare.
Ƿel longe ich habbe child ibon. a ƿorde ⁊ a dede.
Ðah ich bo a ƿintre ald. to ȝung ich em on rede.

Hoc autem exemplar sic Profaicè

Explicit. Ƿe nalde iheren Godel sonde þenne he hit herde bode. þe þ is oðers monnes þing loure þene hit sculde ⁊ ƿeren to ȝeeti of Solure ⁊ of Golde. and þa þe untroƿnesse duden þon þe ho sculden bon holte and leten þet ho sculden don. and duten þ ho ƿolden Ða þe ƿeren eure abuten þisse ƿorkel echte. ⁊ duden al þ þe laþe Gast hechte to and tachte. and alle þe þen anige ƿise doulen iquende. Ða boð nu mid him in Helle fordon ⁊ fortemet.

XIX. fol 65, b. *Oratio, ad Jesum Christum, cujus desideratur conclusio; sic autem*

Incip. (I)hū soð God Godes sone. Ihū soð God soð mon. Mon Maidene bern. Ihū min loue min sikere sƿetnesse. Ihū min heorte. mi sel. mi saule hele. Ihū sƿete. Ihū mi leof. mi lif. mi leome. min halƿi. min huniter Ðu al þ ic hoƿie. Ihū mi ƿeole. mi ƿunne. min bliðe breustes blisse. Ihū, teke þ tu art se softe ⁊ se sƿote.

4°. 188 *Codex membranaceus, Eadgari Regis Anglo-Saxonum temporibus, aut paulo ante, ut videtur, exaratus, in quo continentur, ea quæ sequuntur.*

I. *Pars posterior Præfationis S. Hieronymi in Psalterium suum, quod vulgò dicitur,* GALLICUM.

II. DICTA SCĪ AGVSTINI, QVÆ SINT VIRTVTES PSALMORVM.

III. *Oratio quæ ab his verbis Incipit* Suscipere dignare dn̄e ds̄ om̄ps, *& habetur (una cum plurimis aliis orat. quæ in hoc Cod. manu longe recentiori scribuntur,) in omnibus pene vetustioribus Psalterii exemplaribus.*

IV. *Lunares, cum Tabulis quibusdam ad Computum Ecclesiasticum spectantibus, aliena manu.*

V. *Psalterium D. Hieronymi* GALLICVM, *Asteriscis & Obelis, punctisque Musicis subjectis notatum, una cum interlineatu Versione Saxonica, cujus specimen, lectoris gratia apposuimus,*

ƿynsumiað drihtne eala eorð þeoƿiaþ drihtne
Iubilate dno omnis terra: servite dno

on blisse
in lætitia

Introite

vel ingaþ
ingeþringaþ on gesihþe his on blisse
Introite in conspectu eius in exultatione;

vel witte ge
witaþ forþam þe drihten se sylfa is god he ge-
Scitote quoniam dñs ipse est ds ipse fe-

worhte us ⁊ na we sylfe
cit nos & non ipsi nos;

f. o eala his folc ⁊ sceap læsuwe his ingaþ ga-
Populus eius & oves pascuae eius? introite por-

tu his on andetnesse ingaþ cafertunas his
tas eius in confessione? f. introite atria eius

on lofsangum andettaþ him
in hymnis confitemini illi;

heriaþ his naman forþan þe swetum on ec-
Laudate nomen eius quia suavis dñs? in æ-

nysse mildheortnyss his oþ on mægþe
ternum misericordia eius? & usque in gene-

vel on cynrene ⁊ cneorisse his soþfæstnys
ratione & generatione veritas eius;

Psalmus 151 in hoc præclaro Codice nudus cernitur, sine Versione & notis Musicalibus. Notandum etiam, folium unicum, ex Codice abscissum, in quo continebatur pars posterior Psalmi 65, à quodam Saxonicarum litterarum imperito, ante Centum annos, restitutum esse. Præterea

VI. *Psalmum 108 sequitur* Oratio *Latina in Articulo Mortis dicenda, quæ sic incipit* O summe dñe miserorum consolator, *magna ex parte Saxonice interlineata eadem manu. Quinetiam, post Librum Psalmorum, eadem manu habentur*

VII. Confessio Pro Peccatis Ad Dm̃. *quæ sic Latine & Saxonice*

Incip. fo f.o heofonas ⁊ eorþan
Confiteor tibi dñe pat̃ celi & terrae.

forþi þe ic synful singode swiþe toforan ðe
quia ego peccator peccavi nimis coram te.

VIII. *Oratio Saxonice tantum calce mutila & aliena manu scripta, quæ sic*

Incip. Eala drihten leof. eala dema God. geare me ece waldend. Ic wat mine sauple synnũ forwundod.

IX *Deinde manu eadem antiqua (Confitebor tibi dnẽ qm̃ iratus es mihi.)*

X. Canticum Ezechiae Regis.

XI. Canticum Annae.

XII. Canticum Moysi.

XIII. Cantic̃ Abacuc Proph̃.

XIV. Canticum Moysi Ad Filios Isrl̃.

XV. Hymnum Ad Matutinis Diebus Dominicis (*sc. Te Deum Laudamus.*)

XVI. Hymnum Trium Puerorum.

XVII. Prophetiae (sc. *Cant.*) Zachariae.

XVIII. Canticum Scæ̃ Mariae. Ad Vesperos. (sc. *Magnificat.*)

XIX. Cant̃. Simeon.

XX. Or̃. Domc̃. Secd̃. Math̃. (*sine Doxol.*)

XXI. Simbolũ Apl̃orũ.

XXII. Cantus Angelicus. (sc. *Gloria in Excelsis*)

XXIII. Incipit Fides Catholica Scĩ Athanasi Episcopi. *omnia interlineatâ versione insignita.*

XXIV. *Sequitur Litania, in qua S Bernardus invocatur, cum precibus quibusdam, longè recentiori manu scripta.*

XXV. *Denique, cum Psalterio simul compingitur fragmentum quoddam Saxonicum duobus tantum foliis constans, ac S. Edwardo Confessore regnante, ut videtur, exaratum, in quo tractatur de SS Fœminis Eadburga, Seaxburga, Æthelthrytha, Wihtburga, Eormenhilda, Wærburga,* &c. *lectu non indignum.*

Fragmentum Poeticum, prælium quoddam describens in oppido Finnisburgh nuncupato initum, quod exhibuit D. Hickesius. Gramm. Anglo-Sax. p. 192.

Codex membranaceus 800 fere abhinc annis exaratus, in quo post Gregorii Magni Papæ Dialogorum libros IV Fol. 204.

Incipit In Nomine Dnĩ. Liber Beati Efrem Diaconi. Qui Primus Sedit In Libro Gerenticon, *in quo nonnullæ voces Latinæ glossantur Saxonicè.*

CATALOGUS
Cod. MSS. *Anglo-Saxonicorum*,
BIBLIOTHECÆ
DECANI ET CAPITULI
ECCLESIÆ CANTUARIENSIS
METROPOLITICÆ.

REGISTRUM (*regnante Edwardo* I. *Anglorum Rege compilatum*) *littera A. designatum, in quo habentur Cartæ quædam Saxonicè scriptæ quarum Rubricæ* (*omissis reliquis Latinè tantum exaratis*) *ordine sequuntur.*

I. fol. 151. Donatio Elfredi ducis, de Manerio de Chertham. Anno ab Incarnatione Domini 871.

II. fol 151, b. Donatio Athelwerdi de Manerio de Ycham. A. D. 958.

III. *Ibid.* Donatio Ethelrici de Bockynge An. Dom. 997. (*sc. Testamentum ejusdem Ethelrici.*)

IV. *Ibid* Confirmatio Ethelredi Regis super donatione de Bockynge. An. Inc. Dom 997.

V. fol. 152. Donatio Ethelstani filii Regis Ethelredi, de Manerio de Holingeburne. Ann. Dom. 1015. (*Testamentum.*)

VI. fol. 153. Donatio Eadsy Presbyteri de Maneriis de Atheldre, Olpentune, Palstre, Wighrimthesham. A. D. 1032. (NB. *has terras legavit Eadsigus Ecclesiæ Christi, cum consensu Knuti Regis & Elfgivæ Reginæ*)

VII *Ibid.* Donatio Ethelrici Bigge, de Maneriis de Chert, Stutinge, & Meletune. A. D. 1044. (*Conventio inter Ethelricum & Eadsigum Archiepis. Cantuar*)

VIII. fol. 153, b. Donatio Wlfgithe de Manerio de Stistede. A. D. 1046. (*sc. Testamentum Wlfgithæ.*)

IX. *Ibid.* Donatio Brihtmeri de Ecclesia Omnium Sanctorum in Lond. A. D. 1053. (*Hoc est, Conventio inter Brithmerum & Stigandum Archiep. Cant.*)

X. fol. 154. Donatio Regis Knuht de portu Sanduuici, A. D. 1023, &c. (*Saxonicè & Latinè.*)

XI. fol. 158, b. Carta (*litterarum Patentium*) Eadwardi Regis (*& Confessoris*) de Sake & Sokne. *Anglicè.*

XII. *Ibid.* Carta (*litterarum Patentium*) Willelmi Regis (I.) de eodem. (*Saxonicè & Latinè.*)

XIII. fol. 159. Carta (*litterarum Pat*) Henrici primi Regis de eodem. (*Lat. & Sax.*)

XIV. *Ibid* Carta (*litt. Pat.*) Henrici Regis secundi, de eodem. (*Latinè & Anglicè.*)

Registrum regnante Edwardo I. Anglorum Rege compilatum, litteraque C notatum, in quo habentur Cartæ eædem Saxonicæ, quæ in superiori volumine recensentur.

Liber Chartaceus in Quarto, in quo, manu Gulielmi Lambardi, scripta habentur

I. *Leges Ecclesiasticæ Canuti Regis, Saxonicè.*

Incip. Ðis is seo Gerædnes þe Cnut Cyning ealles Englalandes Cyninge. ⁊ Dena Cynning ⁊ Norþwegena Cyning. mid his witena geþeahte.
Expl. symble æfre to worulde. Amen.

II. *Ejusdem Regis Leges Civiles.*

Incip. Ðis is ðonne seo woruldcunde gerædnes.
Expl. God ælmihtig us eallum gemiltsige. ⁊ swa his wille sy. Amen.

Fronte libri extat hæc Inscriptio. Gulielmi Somneri Cantuariensis; ex dono V. dignissimi Thomæ Godfrey Hodefordensis apud Cantianos Armigeri, Guil. Lambardi, quondam libri hujus domini, Generi doctissimi.

Liber Chartaceus, in Quarto, hanc Inscriptionem in Fronte gestans.

ΑΡΧΑΙΟΝΟΜΙΑ

Or Bookes of the ancient Lawes of England written some hundred of yeres since in the old Saxon Tongue, and now at the last to the great good of Lawyers and Lovers of Antiquitie brought out of darknes into light, by William Lambert the Translator thereof into the Lattin Tongue.

Continet nimirum Versionem Anglicam Legum Inæ Regis, & initii Legum Regis Ælfredi, cum Tractatulo cui hic est Titulus, **An Explanation of the more difficult Matters and Words in this Translation,** *quæ omnia D Willelmo Cordello Equiti Aurato & Rotulorum Magistro dedicat Auctor.*

Schedæ quædam solutæ, quibus scribuntur, manu, ut videtur, Guil. Lambardi, Ælfredi Regis Leges Saxonicæ.

Liber

Liber Chartaceus in Quarto, in quo continentur

I. *Fragmentum Chronici Saxonicè, sc. ab anno 1043, usque ad an. 1079. inclusivè, & sic*

Expl. Ne pille pe þeh bepe na mape rcaðe appitan þe he hir ræbep ge - - - - - -

II. *De numero Hydarum Angliæ.*

Incip Mýpena lanð ir þpittig þurend hýða þapiñon.
Expl. Ðir ealler tpa hunð þurenð hýða. anð tpa anð feopeptig þurenð hýða anð feopan hunð hýða.

III. *De Arca Noe, fragmentum Saxon.*

Incip. Noer apc pær fýþenrcýte anð ðpeo hunð fæðma lang.
Expl. Ðe hi æp comon þ hi efc flopan magon.

IV. *Nummorum æstimatio, quos Judæ Christum prodenti dederunt Judæi.*

V. *Terminì terrarum quarundam Saxonicè ex Cod.* MS. *Cottoniano cujus Nota* TIBERIVS. A. 13, *ut videtur, excerpti. Fronte libri cernitur hæc Inscriptio.* Liber quondam V. Cl. Gulielmi Lambardi Cantiani, nunc Gul. Somneri Cantuariensis, ex dono V. humaniss. Thomæ Godfrey Hodefordensis apud Cantianos Armigeri, ejusd. Lambardi generi multis nominibus honorandi.

Liber Chartaceus in fol. min. in quo habentur Saxonicè exarata

Gesta Servatoris D. nostri Jesu Christi; sive Pseudo-Evangelium Nicodemi, è Cod. MS. *Cantabrigiensis Bibliothecæ Publicæ descriptum.*

Liber Chartaceus in fol. minori, in quo (præter alia Gulielmi Somneri Collectanea) habetur ejusdem manu scriptum Chronicon Saxon. cui hunc Titulum præmisit.

E pervetusto libro MS. in bibliotheca Cottoniana, Orosii historiam continente, quā perscriptā, tractatuloque de mensibus addito, statim sequitur, manu Saxonica, ut cætera, exarata CHRONOLOGIA SAXONICA, cui hic titulus, manu nupera præfixus, Chronica Saxonica Abbingdoniæ, ab annum 1066.

Libri Chartacei duo, in fol. min. quibus continetur

I. *Autographon Lexici Saxonico-Latino-Anglici Guil. Somneri, quod prodiit Oxon.* 1659.

II. *Castigationes cujusdam (schedis solutis scriptæ) in hoc Lexicon, quem puto esse Mericum Casaubonum. Quæ quidem Castigationes suis in locis inseruntur.*

Liber Chart. in fol. minori, manu Guil. Somneri exaratus in quo habetur,

I. *Cedmonis (ut vulgo dicitur) Paraphrasis Poetica in Genesin, &c. cui hanc Adnotationem vir doctissimus præmisit.*

Transcriptum à pervetusto libro MS. in Bibliotheca Duveliana, charactere Saxonico exaratum, cui titulus (manu haud vetusta scriptus) Genesis in Anglico, ut in una; Genesis in lingua Saxonica, ut in al. pag. Ad R. Archiep. Armachan. (ut ab ipso relatum accepi) liber spectat, & penes eum est.

II. *Tractatus Poetice scriptus de Mensibus*, ex pervetusto libro MS. in Bibliotheca Cotton. Orosium inter & Chronolog. Saxonicam.

Liber Chartaceus in fol. min. manu Guil. Somneri scriptus, in quo continetur Medicinalis Anglicus, *cui hanc Adnotationem præmisit:*

Transcriptum è pervetusto libro MS. in bibl Regia apud S Jacobum. 125. pergamen. folia mediocria continente, quocum per omnia concordat, salvo charactere, qui ibi omnino Saxonicus. (*in hoc Apographo autem character est Anglicus.*)

Liber Chartaceus in fol. min. manu Guil. Somneri scriptus, cujus Titulus Saxonicus sequitur. Hep onginneð feo boc þe man Opoſiuſ nemneð.

Transcriptum (*dicit Somnerus*) è pervetusto libro illo MS. in bibliotheca Cottoniana, in quo Chronologia Saxonica, manu nupera, Abbingdoniæ nuncupata, invenitur exarata.

Liber Chartaceus in fol. min. in quo continetur, manu Somneri,

Ælfrici Excerpta ex Pentateucho & ex libro Josue, quibus præmissa est hæc Adnotatio:

Ex Cod. quodam MS. (antiquitatis ergô jure venerando) in Bibliothecâ Cottoniana, 156, pergameno. fol. integra continente, rerumque omnium tractatarum Schemata vel figuras ornatùs partim, partim illustrationis gratiâ, singulas inter periodos insertas, cum scholiis etiam recentioris cujusdam Paraphrastis Latini manu (quas, ut meo instituto, Saxonico scil prorsus inutiles, prætermisi) nonnunquam additis.

Sequuntur & aliæ Gulielmi Somneri Elucubrationes, ad rem Saxonicam spectantes: quarum primum hunc titulum præ se fert.

I. In Leges Henrici primi Regis, filii Conquæstoris, Scholia & Animadversiones. In quibus Errata Exemplarium quamplurima deteguntur, detecta corriguntur, Leges, unde hæ velut è fontibus hauriuntur, indagantur, exhibentur, & alia plura (*scitu non indigna*) jam primo proferuntur.

II. Glossarium, sive rerum & verborum difficilium & obscurorum, omnium aut præcipuorum, in Legibus Henrici primi repertorum, & in Scholiis præteritorum, Interpretatio.

Hisce Tractatibus præmissa est ejusdem Guil. Somneri ad D. Rogerum Twisdenum Equitem Auratum & Baronettum Epistola nuncupatoria, cum Præfatione ad Lectorem.

Liber Chartaceus exiguus, in quo continentur,

Gulielmi Somneri Adversaria in V. C D. Henrici Spelmanni Equ. Aur. Glossarium Latino-Barbarum, in Guil. Watsii Glossarium; & in Ger. Joan. Vossium de Vitiis Sermonis.

Gerardus Joan. Vossius de Vitiis Sermonis, &c. Amst. 1645. Manu Gul. Sommeri castigatus. Ex. gr.

Voss. pag 248. Est autem mundium a **mund**, &c ei sit vice oris. *Somnerus.* Potius à Sax. mundian, al. gemundian, tutari, protegere: Advocatus enim Teutonice, Vor-sprecher. Belg. Voor-sprake Sax. Mid-sprreca & for-sprreca.

Voss pag. 251. *Nodfir Somnerus.* Potius nytfir, à Sax. nyt, utilis, cui contrar. unnyt sc. inutilis, quasi sit ignis utilis, quod terra inde fit fœcundior, illorum saltem opinione.

Voss. pag. 278. *Scotallum. Somnerus.* Plane fallitur cum Watsio. vid. Glossar. nostr. verb. Escot.

Concilia, &c per D. Hen. Spelmannum. II. Vol. Correcta per Somnerum, cujus Castigationes manu sua descripsit Reverendissimus Cantuariensis Archiepiscopus Gulielmus Sancroft ὁ μακαρίτης.

Chronologia Saxonica ad Calcem Historiæ Ecclesiasticæ Bedæ Presbyteri, Cantab. 1644. cum Legibus Gul. I. & Henrici I. RR. Angliæ, correcta & adnotata manu Somneri.

Jo. Spelmanni Psalterium Latino-Saxonicum, nonnullis in Locis emendatum.

Adnotationes ad Merici Casauboni Comment. de Linguis Hebraica & Saxonica. Lond 1650.

Carta suppositit ia Æthelstani Regis totius Bryttanniæ Insulæ, confecta (*si fas sit credere*) A. D 670. Indict. 11. *qua dicitur Rex donasse* unum Cassatum ubi ab incolis vocitatur Toppesham, Deo & Scæ Mariæ ad Monasterium quod à folicolis nominatur Exaceaster.

Glossarium antiquum, in quo voces Latinæ, partim Latine partim Anglicè, explicantur: huic Glossario addidit voces Saxonicas vir cl. Gul. Somnerus.

Gul. Mushei Dictionarium XI. Linguarum, cum magna copia vocum Saxonicarum, quas è regione adscripsit Gul. Somnerus.

CATA-

CODEX MS.

ANGLO-SAXONICUS

ECCLESIÆ CATHEDRALIS

ROFFENSIS.

CODEX membran. in Quarto, cujus pars longe maxima, regnante Henrico I. Anglorum Rege, jussuque Eurnulfi Roffensis Ecclesiæ Antistitis, eleganti manu descripta fuit; ideoque in litteris quadringentorum annorum, in prima pagina cernitur hæc inscriptio, Text⁹ de Ecc̄a Roffī per Ernulfū Epm̄. *Habentur item aliæ quædam Inscriptiones recentium virorum, quas hic exhibendas duxi.*

Venerandum hoc antiquitatis monumentum, per integrum biennium desideratum, surreptore tandem detecto, sed Restitutionem strenue negante, Decreto supremæ Curiæ, quam Cancellariam vocant, non exiguis hujus Ecclesiæ sumptibus recuperavit, reddique pristinis Dominis curavit Gualterus Balcanqual hujus Ecclesiæ Decanus, anno post natum Incarnatum. 1633.

This Volume was Collected by Ernulfus a Bishop of Rochester, and by him intituled *Textus de Ecclesia Roffensi.*

Hinc excerpsit E B. (i e. *Edwardus Browne*) Exorcismum Ordalii, & in Appendicem ad *Fasciculum rerum expetendarum & fugiendarum* conjecit. 1689.

Constat hic Codex duabus partibus; quarum Prima, Leges & Constitutiones Regum Anglo Saxonum tam Latinè quam Saxonicè, ex vetustis exemplaribus (nonnullis autem in locis mendosè) descriptas, comprehendit; Altera Pars exhibet Registrum Ecclesiæ Roffensis, ad fidem autographorum; una cum aliis ad eandem Ecclesiam Cathedralem spectantibus, temporibus cum ipsius Earnulfi, tum successorum ejus exaratis.

Ex Legibus quæ in hoc Cod. inveniuntur, primum meritò sibi locum vendicant, Leges Æthelberhti Regis Cantuariorum, quæ sic Saxonicè in Rubricâ inscribuntur,

I. fol. 1. Þis syndon þa Domas þe Æþelbirht Cyning asette on AGUSTINUS dæge: *de quibus hanc suam sententiam margini adscripsit Wilhelmus Lambardus*, Beda (lib. Eccles. historiæ 2. cap. 9.) has ipsas leges suâ memoria viguisse refert: harum autem exemplar haud scio an aliud usquam extet, ac propterea hunc Librum magni facito quisquis es qui eum nactus fueris. W. L. 1573. in gratiam antiquitatis. *Sic autem*

Incip. Godes feoh ⁊ Ciricean. xii. gylde. Biscopes feoh. xi. gylde. Preostes feoh. ix. gylde. Diacones feoh. vi. gylde. Clericos feoh. iii. gylde.
Expl. Gif man mannes esne gebindeþ. vi. scill gebete. Ðeo wes weg reaf se. iii. scillingas. Gif þeow stelcð. ii. gelde gebete.

II fol. 3, b. Þis syndon þa Domas ðe Hloþhære ⁊ Eadric Cantwara Cyningas asetton.

Incip. Hloþhære ⁊ Eadric Cantwara Cyningas asetton þa æ. þa ðe heora aldoras ær geworhton ðyssum domum þe hyr efter sægeþ.
Expl. Gif he ðanne þ ne mæge gecyþan mid rihtre canne. læte þanne an. ⁊ se agend to fo.

III. fol. 5. Þis synd Wihtrædes domas Cantwara Cyninges.

Incip. Ðam mildestan Cyninge Cantwara. Wihtræde rixigendum þe fiftan wintra his rices. þy nigoðan gebanne. Sextan dæge Rugernes in þære stowe þy hatte Berghamstyde. ðær wæs gesamnad eadigra geheatendlic ymcyme. Ðær wæs Birhtwald Bretone heah-biscop. ⁊ se ærnæmda Cyning. eac þæn Hrofesceastre Biscop se ilca Gybmund wæs haten and ward wæs ⁊ cwæð.
Expl. Gif feorran cumen man oþþe fræmde bute wege-gange. ⁊ he þonne nawþer ne hryme. ne he Horn ne blawe. for ðeof he bið to profianne. oþþe to sleanne. oþþe to alysenne.

IV. fol. 7. *De 7 donis Spiritus Sancti, de 7 Gradibus Ecclesiasticis, de 7 horis in quolibet die ad Deum orandi, &c. Saxonicè.*

Incip. Seofon fealde Gyfa syndan Halges Gastes. ⁊ vii. Stæpas syndan Cyriclicra Grada. ⁊ Haligra grada. ⁊. vii. syðan Godes þeowas sceolon God herian dæghwamlice on Cyrican and for eall Cristen folc þingian georne.
Expl. ⁊ hadbot mid rihte. an dæl þam Biscope. oðer ðam Wig-bede. ⁊ þridde þam geferscipe.

V. fol. 7, b. *De Regibus Occidentalium Saxonum, à Cerdico usque ad Æthelredum, Saxonicè.*

Incip. Ða wæs agangen fram Cristes acennednesse. cccc. ⁊ xciiii. wintra ða Cerdic and Cynric his sunu coman up æt Cerdices-oran mid. v Scipum.
Expl. Se Cerdic wæs swa ic ær cwæþ se forma þe West-Seaxana land mid wige on Wealum geeode. ⁊ his Ofspryncg dyde swa him gebyrde wæs fæste be werode þ he ærost gewann. eac eacan begeat heora ærra gewelhwylc symle be þam Cræfte þe heom God lænde.

VI. fol. 9. Þis syndon þa domas þe Ælfred Cyncg geceas. (*Capitulis 121.*)

Incip. Drihten wæs sprecende ðas word to Moyse: and þus cwæþ.
Expl. For þang ofer eall. sy hit on ænre Scipe. sy hit on má. syxtyne Peningas. ⁊ æt ælcon smalon orfe æfre æð Scyll. penig. NB *Inter Leges Ælfredi Regis, habentur etiam Leges Inæ Regis Occidentalium Saxonum.*

VII. fol. 32. Dom behatén Irene an [and] wæter. *De Ordalio Ferri & Aquæ.*

Incip. And of þam Ordale se bebeodað Godes bebodum. and þæs Arceb. ⁊ ealra Biscopa þ nan

†Zzz mann

mann ne cime innon þære Cirican syððan man ꝥ Fyr inbyrð. þe man ꝥ Ordal mid hætan sceal.

Expl. ⁊ gilde þam Cyninge. cxx. scill. to wite. Walreaf is niðinges dæde. Gif hwa of sacen wille. do ꝥ mid eahta ⁊ feowertig fulborenra þegena.

VIII. fol. 32, b. Æþelstanes gerædnesse. (*cujus Præfatio deest.*)

Incip. Ærest þæt man ne sparige nænne þeof þe æt hæbbendre handa gefangen sy. ofer. xii. wintre. and ofer eahta peningas.

Expl. Gif he swa ne do. bete be þam þe se Biscop him forgifan wille. (*Margine habetur hæc notula.* Interponendum est nonnihil, ut in libro *typis* excuso videre est atque etiam periodus superior in illo libro non reperitur. E.D.)

IX. fol. 37. *Æthelstani Regis Leges quædam aliæ (Exoniæ latæ) quarum Rubrica desideratur.*

Incip. Æðelstan Cyng cyþ þæt ic hæbbe geahsod þæt ure frið is wyrse gehealden þonne me lyste. oþþe hit æt Greatanlea gesetedon wære. ⁊ mina witan secgað ꝥ ic hit to lange forboren hæbbe.

Expl. sy ðæs ilcan wyrðe þæs ðe se ðeof. butan he hine ladian mæge þæt he him nan facn. ne nane ðyfþe onnyste.

X. fol. 38. *Lex de Prærogativo Jure Domus Regiæ. Saxonicè.*

XI. fol. 38, b. Hu se man sceal swerie. (h. e. *Juramentorum Formulæ diversæ, &c.*)

Incip. On ðone Drihten þe ðes halig Dom is fore halig. ic wille beon. N. hold ⁊ getrewe.

Expl. Se wer gebyreð magum. ⁊ seo Cynebot þam leodum.

XII. fol. 40. Ðis syndon ða domas ðe Ælfred Cyngc and Guþrum Cyncg gecuran. (*In quibus desideratur Capitulum de Incestu.*)

Incip. And þis is seo Gerædnis eac þe Ælfred Cyng ⁊ Guðrum Cyng. and eft Eadward Cyng. and Guðrum Cyng gecuran ⁊ gecwædon. þa þa Engle ⁊ Dene to friðe ⁊ to freondscipe fullice fengon. and þa witan eac þe syððan wæron oft and unseldan ꝥ seolfe geniwodon. and mid Gode gehihtan.

Expl. Eal man sceal æt Cyrliscum were be þære mæðe don ðe him to gebyreð. swa se be twelfhyndum tealdan.

XIII. fol. 42. Eadweardes Gerædnesse.

Incip. Eadwerd Cyning byt þam Gerefum eallum ðæt ge deman swa rihte domas swa ge rihtoste cunnon. and hit on ðære Dom-bec stande. ne wandiað for nanum ðingum folc riht to gereccanne.

Expl. Oððe him að burste. oððe ofercyðed wære. ꝥ hy syððan að wyrðe næran. ac Ordales wyrþe.

XIV. fol. 43. *Leges Eadwardi Regis Angliæ quarum desideratur Rubrica.*

Incip. Eadweard Cyning myngode his wytan þa hy æt Exanceastre wæron ꝥ hy smeadon ealle hu heora frið betere beon mæhte. þon hit ær þam wæs.

Expl. ⁊ ðæt ælc spræc hæbbe ende. and andagan hwenne hit forð cume. gif hit hwa ofer hebbe. bete swa se ær cwædon.

XV. fol. 44. Eadmundes Cyninges asetnysse. (*Leges Ecclesiasticæ.*)

Incip. Eadmund Cyning gesomnode mycelne Snoð to Lundebyrig on þa halgan Eastertlicon tid. ægðer ge Godcundra hada. ge Woroldcundra. ðær wæs Oda and Wulfstan Arcebiscop and mænige oðre Biscopas smeagende ymbe heora saula ræd. ⁊ ðara ðe him under ðeodde wæron.

Expl. Ða þe man swerigað. and lyblac wyrcað sin hy á fram ælcum Godes dæle aworpene. buten hy to rihtre Dædbote gecyrran.

XVI. fol. 45. *Ejusdem Regis Leges Civiles, eodem loco & tempore latæ.*

Incip. Eadmund Cyning cyð eallum folce ge yldrū ge gingrum ðe on his anwealde synd.

Expl. Ðonne ðæt gedon sy ðon wære man Cyninges munde. of ðam dæge on. xxi. nihton gylde man healsfang. ðæs on xxi niht man bote. þæs on. xxi. niht ðæs wæres ðæt frumgyld.

XVII. fol 46. Æþelredes Cyninges Gerædnisse.

Incip. Ðis is seo Gerædnys ðe Æþelred Cyning ⁊ his witan gerædon eallon folce to friþes bote æt Wudestoce on Myrcena lande. æfter Engla lage.

Expl. ⁊ se þe þys forsytte. ⁊ hit geswiðian nylle swa ure ealra cwide is. sylle þam Cynge. cxx. scill.

XVIII. fol. 47. Wilhelmes Cyninges asetnysse.

Incip. Wilhelm Cyng gret ealla þa þe ðys Gewrit to cymð. ofer eall Englaland freondlice ⁊ beot. and eac cyð eal um mannum ofer eall Angel-cynn to healdenne.

Expl. ⁊ gif se Englisca ne durre hine to orneste beclypian. werige hine se Frencisca mid unforedan aðe. (*Habentur in Archaion Lambard. Edit. Cantab.* 1644)

XIX. fol 48. Leges Æthelredi Regis, *quarum desideratur Rubrica.*

Incip. Ðis syndon þa laga þe Æþelred Cyng and his witan geræd habbað æt Wanetinge. to friðes bote ⁊ þa Minetera þe inne wuda wyrceð. oððe elles hwær. ꝥ þa bion heora seofes scyldig. buton se Cyning heom arian wille. (*habentur apud Joan. Brompton. Latinè.*)

XX. fol. 49, b. INCIPIT EXORCISMVS AQVÆ. AD IVDICIVM DEI DEMONSTRANDVM. (*Latinè tantum.*)

XXI. fol. 53, b. INCIPIT ADIVRATIO FERRI. VEL AQVÆ FERVENTIS. AD IVDICIVM. (*Lat. tantum.*)

XXII. fol. 55, b. INCIPIT EXORCISMVS PANIS ORDEACEI ET CASEI. (*Latinè tantum.*)

XXIII. fol. 57, b. *Nota de iis quibus Ecclesiam Christi Cantuariæ ditavit Canutus Rex. Latinè.*

XXIV. fol. 58. INCIPIVNT QVÆDAM INSTITVTA DE LEGIBVS REGVM ANGLORVM. (*scil. Leges Canuti Regis, Latinè. Saxonica autem eadem extant apud Guil. Lambardum.*)

XXV. f. 63. HÆC EST INSTITVTIO SECVLARIS QVAM EGO (*Canutus Rex?*) PER CONSILIVM ET CONSENSVM OPTIMATVM MEORVM SERVARE PER TOTVM REGNVM MEVM STATVI. (*Latinè tantum.*)

Incip. Inprimis ut iustæ leges erigantur. et iniustæ deprimantur. et abiciantur. recte leges diuiti et pauperi teneantur.

Expl. Quod si audendo tertio hoc præsumpserit. perdat omnia sua. (*similia habentur apud Lamb p.* 104.)

XXVI. fol. 75. *Delectus Legum veterum Latine sine Rubrica. quædam autem earum habentur in Legibus Inæ & Ælfredi Regum Occidentalium Saxonum*

Incip.

Incip. Siquiſ aliquid pro aliqua forisfactura accipiat, antequam iuſte rectitudinem petat.
Expl. Iſtæ ſeptem libræ pro ſeptem ordinibuſ erunt extra prætium quod dicitur Weregeld. et erunt iuſte Epiſcopi et pauperum.

XXVII. fol. 78. ISTÆ SVNT CONSVETVDINES REGVM INTER ANGLOS. (*Latinè tantum, cum Consuetudinibus Comitum, Episcoporum* &c. *secundum antiquas Leges Anglorum, quas etiam Saxonicè scriptas invenire licet, fol* 93.)

Incip. Omneſ rectitudines ciuitatum. et Paſtum ſuum. cum omnibuſ rebuſ quæ ad illum paſtum pertinent
Expl. Oculuſ boui perſoluitur quinque denariſ. et uaccæ, quattuor.

XXVIII fol. 80. HIC INTIMATVR QVID WILLELMVS REX ANGLORVM CVM PRINCIPIBVS SVIS CONSTITVIT. POST CONQVISITIONEM ANGLIÆ. (*sc. Leges ejusdem Latinè tantùm.*)

Incip Inprimiſq; vod ſuper omnia unum uellet Deum per totum regnum ſuum uenerari.
Expl. et hoc præceptum nou ſit uiolatum. ſuper forisfacturam meam plenam.

XXIX fol. 81, b EXCEPTIONES EX DECRETIS PONTIFICVM qualeſ Accuſatoreſ accipiantur. et qualeſ non recipiantur. (*Latinè.*)

XXX. fol 88. Iudicia Ciuitatis Luudoniæ (*sive Leges quadam Æthelstani Regis. Saxonicè.*)

Incip. Ðis is seo Geredness þe þa Biscopas. and þa Gerefan þe to Lundenbyrig hyrað. gecweden habbað ⁊ mid weddum gefæstnod on urum friðgegyldum. ægðer ge Eorlisce ge Ceorlisce. to ecan þam domum þe æt Greatanlea. ⁊ æt Exanceastre gesette wæron ⁊ æt Dunresfelda.
Expl. Gif we hit þus gehealdað. þonne gelyfe ic to Gode ꝥ ure frið bið betera þonne hit ærer wæs. (*Habeatur Latinè apud Joan. Bromptunum.* p. 852.)

XXXI. fol. 93. Be Leode geðincðum. and Lage. (*Extant hæc Lat. scripta, in hujusce Cod. fol.* 79, *b.*)

Incip Hit wæs hwilum on Engla lagum. ꝥ leod and laga for be geþincþum, and þa wæron leod witan weorðscipes wyrðe ælc be his mæðe Eorl and Ceorl. þegen ⁊ þeoden.
Expl þonne gebyrede Cinge ⁊ Biscope ꝥ hig ꝥ betten sƿa hig raðost mihton.

XXXII. fol. 93, b. Be Wergilde.

Incip. Cynges Wergild is inne mid Englum on folcrihte. xxx þusend þrymsa.
Expl ⁊ gif hig ꝥ nabbað ne to þam geseon ne magan. gylde man cynlisce.

XXXIII. fol 94, b. Be wifmannes beweddunge. (*scil. Pars legum Eadmundi Regis.*)

Incip Gif man mædan oððe wif weddian wille.
Expl. Wel is eac to warnianne ðæt man wite ðæt hy ðurh mægsibbe to gelænge ne beon. ðe læs ðe man eft twæme ðæt man ær awoh to somne gedydan.

XXXIV. fol 95. *Carmen sive Incantatio pro Pecudibus fascinatis.*

Incip. Gif feoh sy undernumen. gif hit sy Horsying on his feotere.

XXXV. *Ibid. Solennium (ut videtur) Verborum Formula, à librarm ignaro malè descripta; Quæ ab illo utenda erat, qui terras dare aut vendere alii bona fide vellet, ab omni Litis periculo liberas & quietas.*

Incip. Hit becwæð ⁊ becwæl se þe hit ahte mid fullan folc rihte.

XXXVI. fol 96. Inſtitutioneſ Henrici Regiſ. (*Extant apud Matthæum Parisiensem.*)

Incip. Anno Incarnationiſ dñicæ M. C I. Henricuſ filiuſ Willelmi Regiſ poſt obitum fratriſ ſui Willelmi.

XXXVII. fol 98. EXCOMMVNICATIO (*major, Latinè.*)

XXXVIII. fol. 99, b. EXCOMMVNICATIO (*minor, Lat.*)

XXXIX. fol. 101. Ðis ys Angel-cynnes Cyne-cynn þe her gemearcod is.

Incip. Adam wæs se æresta man ⁊ he gestrinde Seth.
Expl Ða wæs Eadgar. Ða wæs Æðelred. þa wæs Eadword.

XL. fol 102. Hæc ſunt Genealogiæ per parteſ Britanniæ Regum regnantium per diuerſa loca Norþhymbrorum.

Incip. Eadwinc. Ællinc. Ælle. Yffinc. Yffe. Wuscfreaing. (*sequuntur Genealogiæ Regum Merciorum, Occidentalium Saxonum, Cantuariorum, &c.*)

XLI. fol. 105. Incipiunt nomina Pontificum Romanæ urbiſ per ordinem (*Horum primus est Petrus Apostolus, ultimus autem Celestinus successor Clementis: verum nomina omnium Paparum à Stephano, qui fuit Ordine Centesimus, manu recentiori scribantur.*)

XLII. fol. 107. *Nomina Imperatorum Romanorum asque ad Leonem III. (desiderantur autem nomina eorum qui ante Constantini Magni Filios rerum potitè sunt)*

XLIII fol. 107, b. Incipiunt nomina Ep̄orum Hierosolimæ urbiſ. (*scil. Summorum Pontificum à Josu filio Josedech, ad Analeum, Deinde Nomina Episcoporum à S. Jacobo Apostolo usque ad Johannem, qui fuit Ordine tricesimus nonus.*)

XLIV. fol 109. Nomina Ep̄orum Alexandriæ urbiſ. (*à S. Petro Apostolo, ad Philippum.*)

XLV. fol 109, b. Nomina Pontificum Antiochenæ urbiſ. (*à S. Petro Apostolo, ad Isidorum martyrem.*)

XLVI. fol. 110, b. Nomina Archiepiſcoporum Doroberneniſ Æcclēæ (*ab Augustino, ad Walterum, quorum successio per diversorum manus continuatur.*)

XLVII. fol. 111. Nomina Ep̄orum Hrofenſiſ Æccleſiæ. (*à Justo, ad Hamonem, quorum ibidem successio variis manibus conscripta fuit*)

XLVIII fol. 112, b. *Sequuntur Nomina (ex antiquiori quodam Codice descripta, sine Continuatione)* 1 *Episcoporum* Orientalium Saxonum. 2 Auſtralium Saxonum. 3 Occidentalium Saxonum. 4 *Ecclesia* Scireburnenſiſ. 5 Wiltunenſiſ. 6 Willenſiſ. 7 Cridienſiſ. 8 Wicciorum. 9 *Episcoporum* Prouinciæ Merciorum. 10 Leiceſtrenſium. 11 Ceſtrenſium. 12 Herefordenſium. 13 Lindiſfarorum, *sive Lincolniensium*. 14 Orientalium Saxonum. 15 Norðanhymbrorum gentiſ. 16 Eboracenſiſ eccleſiæ. 17 Hauſtaldenſiſ eccleſiæ. 18 Lindiſfarnenſium. 19 Eccleſiæ quæ dicitur Caſa Candida.

XLIX. fol. 116, b. Nomina uiginti quattuor Seniorum.

L. *Ibid. Nomina eorum qui Preces quasdam in Liturgia inseruerunt. Vid. etiam fol.* 117.

LI. *Ibid.* Nomina septem Archangelorum.

LII. fol. 118, b. *Nota de Rad. de Ros Priori Roffensi & Conventu, qui dederunt unam Marcam ut scriberetur in magno Retulo (quod Inquisitum fuit per loca quæ Judæi Angliæ inhabitabant, & per ipsos Judæos, anno x regni Regis Richardi) quod prædicti Prior & Conventus in nullo tenebantur ad aliquid reddendum alicui Judæo, nec pro se nec pro aliquo Priore qui præcessisset prædictum Priorem. (manu recentiori.)*

Fol. 119. Incipiunt Privilegia Æcclesiæ S. Andreæ Hrofensis. concessa a tempore Æðilberhti Regis. qui fide Xpiana a B. Augustino suscepta. eandem Ecclesiam construi fecit. (*scil. Registrum Chartarum ac Instrumentarum ejusdem Ecclesiæ: è quibus illas tantum in medium profero quæ aut Saxonicè scriptæ sunt, aut saltem ubi Termini terrarum recitantur Saxonice; omissis reliquis cum Placitis & Narrationibus Historicis, quæ Latine tantum exstant, utpote ab instituto nostro alienis.*)

LIII. *Carta Æthelberhti Regis Cantuariorum, qua donat certas terras Ecclesiæ S. Andreæ in civitate* Hrofi. 4 *Kl. Maias, Indict.* 7. (h.e. A.D. ....) *Quarum ejusdem terrarum Termini extant Saxonicè.*

LIV. fol. 129. *Donatio dimid. Aratri in* Bromgeheg *cum Marisco de Scaga, Diorano Hrofensis Ecclesiæ Antistiti, per Egcberhtum Regem Cantuariorum. A. Dom.* 778.

LV. fol. 134. *Venditio* 20 *Aratrum, & viculi dimidiati, cum marisca in Civitate Hrobi, Warmundo Episcopo, per Æthelbearhtum Regem Occidentalium Saxonum seu Cantwariorum, A. D.* 790.

LVI. fol. 140. *Dunni cujusdam Donatio Terrarum Uxori suæ pro vita sua, & post obitum ejus Monasterio S. Andreæ, Saxonicè.*

LVII. fol. 140, b. *Donatio terrarum in duobus locis, amico suo* Cuðwulfo *Hrofensis Ecclesiæ Episcopo, per Ætheredum Regem Occidentalium Saxonum, nec non & Cantuariorum. A. D.* 868.

LVIII. fol. 141, b. *Donatio Terrarum in* Cucolanstan, *cum Ecclesia S. Michaelis Archangeli, Swithulfo Episcopo Roffensi, & Ecclesiæ Sancti Andreæ, per Æthulfum Regem Saxonum. A. D.* 880. *Indict.* 13.

LIX. fol. 143. *Donatio trium Aratrorum in* Meallingas, *Burhrico Episcopo & Monasterio S. Andreæ, per Eadmundum Regem Ang. nec non & Merciorum.*

LX. fol. 144. *Testamentum Byrhtrici & Ælfswithæ uxoris ejus Saxonicè. (Sequitur etiam Lat. fol.* 145, b. *Ex hoc Cod. illud evulgavit Gulielmus Lambardus Saxonicè & Anglicè, in libro cui Titulus* The Itinerary of Kent, *Londini Impresso, A. D.* 1596.)

LXI. fol. 147. Ðus wæron ða seox Sulung æt Fulcaham Scē Andrea geseald into Hrofecæstre. *De his terris, statim sequitur eadem Narratio Latine scripta sub hac Rubrica.* Isto tali ordine fuerunt illæ. vi. Sulungæ quæ uocantur Uulcham primum uenditæ Ecclīæ Scī Andreæ Aplī de Hrofecestra. et postea extractæ. et iterum emptæ ipsi Æcclīæ. ac tandem per beatum Dunstanum Archiepīum suramento mille uirorum eidem Æcclīæ acquisitæ. et iure Hereditario in æternum redditæ.

LXII. fol. 150, b. *Venditio* 10 *Mansarum seu Sulungarum* æt Bromleage *Ælfstano Antistiti & Ecclesiæ Hrofensi, per Eadgarum Regem Anglorum cæterarumque gentium. A. D.* 955. *Indict.* 9.

LXIII. fol. 152. *Donatio* 6 *mansarum* æt Fulcaham *&* 1 *mansæ* æt Lytlanbroce *Goduuino Hrofensis Ecclesiæ Pontifici, per Æthelredum totius Anglorum nationis Regem. A. D.* 915. *Indict.* 8.

LXIV. fol. 155. Her cyð on ðysum gewrite hu Godwine Biscop on Hrofecæstre. and Leofwine Ælfeages sunu wurdon gesybsumode ymbe þ land æt Snodinglande on Cantwarabyrig. (*Sax.*)

LXV. fol. 156, b. *Restitutio* 6 *Sulungarum* (Bromleage) *cum Sylvis* in Andrede, *per Æthelredum Regem facta Ecclesiæ Hrofensi, A. D.* 998 *Indict.* 11; *quas quidem terras cum Sylvis, ab eadem Ecclesia abstraxerat idem Rex tempore Juventutis suæ, instigante Æthelsino Dei omnipotentis ac totius populi inimico.*

LXVI. fol. 159, b. *Donatio* 15 *mansarum* æt Stantun ⁊ æt Hiltun *Goduuino Hrofensis Parœciæ Episcopo, per Æthelredum Regem Anglorum. A. D.* 1012. *Indict.* 10. (*Hac in Charta memorantur Acta quædam Concilii sapientum Regni, notatu digna.*)

LXVII. fol. 162. *Nomina servorum & servarum prædialium, qui Glebæ adscriptitii erant in villa* Fulcaham *dicta. nomina eorum qui orti sunt ex* Cincescune, & Cealce *Deque terris Ælfeahi quas ab Eadmundo Rege emit Ælfstanus.* (*Saxonicè.*)

LXVIII. fol. 162, b. *De Ægelio Wuldehamensi, qui tempore Siwardi Episcopi filiam suam cum filia ejus ex genere Tottelis subduxerat, substitutis aliis in loco earum.* (*Saxonicè.*)

LXIX. fol. 162, b. De Falchehan ⁊ Bromleage. *Sub hac Rubrica sequitur Historia Curiæ, Saxonicè, in qua Rex Eadgarus cum Dunstano Archiepiscopo, Æthelwolda Episcopo, Ælfstano Episcopo & Ælfhero Comite & multis aliis Regis Sapientibus Londini consederunt. In hac Curia Londinensis historia narratur, ut Ælfstanus Episcopus Roffensis repetitas Chartas sive Codices prædii Snodinglandensis ab Ælfrico Æscwynec-sun qui illas ex furto abstulisset accepit, & ut in curia emit prædia* Bromleah *&* Fealcnaham *cum eorum Chartis, à Rege* 50 *mancussis Auri &* 130 *Libris, quæ Ecclesiæ S. Andreæ Roffensi dedit.*

LXX. fol. 166, b. Ðis is ðære Brycce-geweorc on Hrouecæstre. *Saxonicè. Eadem autem habentur ad hujusce Cod. fol.* 164, b. *Latinè scripta, sub hac Rubrica,* Hæc descriptio demonstrat aperte unde debeat Pons de Rouecestra restaurari. quotiens fuerit fractus. *Habentur, cum Anglica Versione Gul. Lambardi, in lib. cui tit.* a Perambulation of Kent.

LXXI. fol. 170, b. *Carta Literarum Patentium, qua manerium de Franchenham concessit Lanfranco Archiepiscopo Cantuar. Willelmus* I. *Anglorum Rex.*

Sequuntur quamplurima alia Latina scripta, nempe Diplomata Regum & Procerum, Archiepis. Episc. &c. Narrationes Historicæ, Conventiones, Contentiones, Confirmationes, Donationes, Indices Benefactorum (inter quos plures fuerunt Presbiteri conjugati) & Benefactionum eorum, Consuetudines Terrarum, & monachorum Roffensium, Ordinationes Episcopales, Redditus Terrarum, & Ecclesiarum, &c. cum mutilato Catalogo Codicum Roffensis Ecclesiæ (in quo memorantur hi libri *Saxonicè scripti, viz.* Liber Pastoralis Gregorii Papæ, & Sermonalia in duobus Voll.) *quæ omnia, ad alia festinans Saxonicè scripta, lubens prætermitto.*

CATA-

CODICES MSS.

ANGLO-SAXONICI

D. *GEORGII HICKESII.*

FRAGMENTUM Registri Cartarum Abbatiæ Sanctimonialium S. Mariæ de Wilton, anno (ut videtur) regni Regis Johannis decimo, eleganter (at nonnullis in locis, mendosè) ex vetustis Instrumentis exaratum. In eo continentur plurima Regum Anglo-Saxonum Diplomata, Latinè, una cum Terminis Terrarum, & haud rarò cum Titulis sive Rubricis, hoc ordine scripta.

I. fol. 1. Ðis his (*lege* iſ) ƿare. x Hida Boc æt Cnugel. þe Eadred Cing gebocode Ælfheahe his þegne on eche ẏrþe (lege ẏrſe) *Acta est hæc donatio A. D.* 948. *Indict.* 6.

II. fol. 3, b. *Donatio x mansarum* æt Cnugel, *fideli Vassallo suo* Ƿiſerð *per* Eadƿi *Regem totius Albionis.*

III. fol. 4, b. Ðis hiſ ƿare x. hida Boc be Ƿilig ðe Eadmund Cing gebocade Ordƿolde his þægne on eche ẏrſe. *A. D.* 940. *Indict.* XIII.

IV. fol. 7, b. Ðis his ƿare. x. hida Boc be Ƿilig. ðe Eadmund Cẏng gebocade Ordƿolde his þeine on eche ẏrſe. *A. D.* 940. *Indict.* 13. (*eadem cum sup.*)

V. fol. 11, Ðis his ƿare. xx. hida Land-Boc æt Stantune. þe Eadgar Cẏng gebocode Osulfe Bẏscope on ehce ẏrſe. *A. D.* 960.

VI. fol. 13, b. Ðis his ƿa Landeſ Boc æt Stantune. (*scil.* 20 *Cassatorum quos* Aðeluſ Saxonum Rex *primitus Cenwoldo fideli ministro dedit, postea vero* Eadward Angul Saxonum Rex *eosdem Ordlafo Principi consignavit, ea scil. conditione, ut post Obitum Cenwoldi, Ordlafus Dux in jure hæreditario frueretur, A. D.* 903. *Indict.* 4.

VII. fol 16. Ðis his ƿare. xx. Hida Boc æt Stantune. þe Eadƿig Cing gebocode Osulſe Biſcope on eche ẏrſe. A. D. 957. *Indict.* 15.

VIII. fol. 18, b. Stantune (*scil Carta eadem Eadwardi Regis de* 20 *Cassatis Ordlafo Duci Adsignatis, quæ supra memoratur ad hujus Cod. fol.* 13, b. *In quibusdam autem, hæc ab illa discrepat.*)

IX. fol. 20, b. SVÐ NIƿETVNE. Ðis his Niƿantunes Boc ⁊ Fẏrſtes feldeſ. þe Eadmund Cing gebocade Ƿulfgare his þegne on ece ẏrſe. (*scil.* 10 *mans. in* Niƿantune. *cum prato quodam in* Ƿeolceſclife, *&* 3 *mans.* æt Firſteſ felda *A. D.* 943. *Indict.* 1.)

X fol. 24, b. SVÐ NIƿETVNE. Ðis his ƿare Landa Boc. þe Eadgar kẏng gebocade Gode ⁊ Scā Marian into Ƿiltune. ſpa ſpa he hẏ ær forlet to Ƿulfðriþe him to ecere alẏſednesſe. (*Hac in Carta præter* 10 *Hidarum in Niwantune, dantur etiam Termini* 10 *Hidarum in Scearntune,* 20 *Hidarum in Defereal,* 10 *Hidarum in Hwatinegle,* 3 *Hidarum in Fyrstesfelda,* 3 *Hidarum in Babanstoce, cum mentione duarum molendinarum.*)

XI. fol. 28, b. *Finalis Concordia inter Aſcelinam Abbatissam de Wilton, & Henricum de Albineio, de Advocatione Capellæ de Majori Wicheford, facta in Curia D. Regis apud Windlesore, à die S. Johannis Baptistæ, anno Regni Regis Johannis Decimo.* (*Latinè tantùm.*)

XII. fol. 29, b. Ðis his ƿare x. Hida Boc æt Norþ-Niƿetune. þæt Ælfred gebocade Æþelhelm his þeine on eche ẏrſe. *A. D,* 892. *Indict.* 10.

XIII. fol. 31 Ðis his ƿare. x Hida Boc æt Vbbantune. þe Eadƿig Cing gebocade Æþerede his þeine on eche ẏrſe. *A. D.* 957. *Indict.* 15.

XIV. fol. 32, b. DVDELINGTVN Ðis his ƿara. v. Hida Boc æt Dẏdẏlingtune. and ƿas aneſ hiƿiſceſ [*& unius mansa*] æt Vddingc þe Eadƿig Cing gebocode Ælfred his þeine on eche ẏrſe. *A. D.* 956. *Indict.* 14.

XV. fol. 36. DVDELINGTVNE. Ðis his ƿare. v. Hida Boc æt Dẏdẏlingtune. þe Eadred Cing gebocode Ƿulfrice his þegne on eche ẏrſe. *A. D.* 946. *Ind.* 4.

XVI. fol. 39. Fobefunte Land-Boc. (*sive donatio x Cassatorum* æt Fobbafuntan *Ecclesiæ S. Mariæ in voco Regio* æt Ƿultune, *per Æthelredum Regem. A D.* 994.)

XVII. fol. 42, b. Item Fobbanfuntan boc (*sive donatio x Cassatorum* in Fobbefunte *Wihtbrordo fideli ministro, per Eadwardum Regem Anglo-Saxonum*) *A. D.* 901.

XVIII. fol. 45, b Ðis his ƿare feoƿer Hida Boc be Noddre æt ƿare Pẏrigean. þe Eadƿic Cẏng gebocode Ælfheahe his mæge on ece ẏrſe. *A. D.* 956. *Anno quarto Imperii ejus, Indict* 2.

XIX. fol. 48, b. Ðis ƿare. IIII Hida Land Boc. be Noddre. þe Eadƿi Cing gebocode Ƿiltane (*fideli suo*) on eche ẏrſe. *Primo anno Imperii sui, Incarnationis Dominicæ* 956. *Indictione* 14.

XX. fol. 50. Rollendune Ðis his ƿare ƿreora Hida Boc be Rollandune. þe Eadmund Cẏng gebocode Ælfgẏþe Nunnan on eche ẏrſe. for Godes lufan ⁊ for hire gebedrædenne. *A. D.* 944. Indict. 2.

XXI. fol 53. Ðis his ƿæne ðriddan healfere Hide Boc æt Dichæmatune þe Eadƿeard Cẏning gebocude Dorð his þegene an eche ẏrſe. *A. D.* 1045. *Indict.* 13.

XXII. fol. 56. Ðis his ƿæſ hagem Boc æt ſanctuſ Benedictuſ chẏrıcean (æt Ƿiltun) þe Æþelred Cẏnge gebocude Æþelnoðe his þegne on ece ẏrſe. *A. D* 988. *Indict* 1.

XXIII. fol. 59. Ðis his Brẏdancumbeſ Land Boc þe Æþelſtan Cing gebocode ƿam hiƿum æt Ƿiltune for hine. ⁊ for Eadſiede his ſƿiſtor on eche ẏrſe. *A D.* 937. *Indict.* 10.

XXIV. fol. 62, b. Ðis is ƿare feoƿer hida Land Boc æt Auene þe Eadgar Cẏng gebocade Ƿynſtane his Burþene (*Cubicularo*) on eche ẏrſe. *A. D* 972.

XXV. fol. 64, b. Item Auena. (*five donatio 3 Cassatorum* æt Afene, *Camerario suo Winstana, per Eadgarum Regem. A. D.* 963.

XXVI. fol. 66, b. Ðis is þære. x. hyda Land Boc æt Vuertune þe Eadgar Cyng gebocude Ælfæde on eche yrfe. A. D. 972.

XXVII. fol. 69. Ðis his þære. vi. Hida-Boc æt Langanforde. þe Eadpig Cing gebocode. Byrnrice his þegne on eche yrfe.

XXVIII. fol. 71. Ðis his Spealepan-clifes Boc þe Eadmund Cyng gebocade Garulfe his þegne on eche yrfe. (*fol.* 9. *Mens. Donatio, An. Dom.* 940. *Indictione* 13.)

XXIX. fol. 73. Ðis his Norþ-Nipantunes Boc. (*De donatione* 10 *Manentium* in Nipantun be Auene streme. & 5 *Cassatorum* æt Motenes-oran *Monaster.o Sanctimonialium S. Mariæ de Wiltun, per Æthelstanum Regem. A. D.* 933.)

XXX. fol. 75. *Fragmentum Donationis 3 Hidarum* æt Langanforda - - - - *per Eadmundum Regem Anglorum. A. D.* 963. *Indict.* 1.

XXXI. fol. 76, b. Ðis his þæs anes bipisces Boc æt Pinterburnan. and ðas oðres hipices on Phit (*in Vecta insula*) þe þær to hyrþ. þe Eadred Cyng gebocode Ælfsige his Goldsmiþe on eche hyfre (yrfe.) A. D. 949. *Indict.* 7.

XXXII. fol. 78. Ðis his þære eprege hida Boc ðe Eadgar Cynincg gebocode Gode and Sancta Marian into Piltune, *A. D.* 968.

XXXIII. fol. 80, b. Ðis his þare. x. hida Boc æt Cymesing. þe Eadpig Cing gebocode Ælfspiþe his magan on eche yrfe. (*Hæc Carta truncatur.*)

XXXIV. f. 82. *Carta Donationis* (*truncata*) 20 *Cassatorum* æt Chielomeare, *ministro suo Wulfsigo, feminæque ejus, per Æthelstanam Regem.*

XXXV. fol. 83. Ðis his þare Hundteontiga Hida Land-Boc æt Cheolcum. þe Eaduuig Cing gebokede þy formam geare his riches for hine and for his ylderum Gode ælmihtigum and Sancta Marian. and þare arpyrðan gelomnunge ing to ðam Mynstre æt Wiltvne on eche yrfe. Amen. (*Folus transpositis, occurrit Carta Titulus fol.* 81, *b. Carta autem facta est. A D.* 955.(

XXXVI. fol. 87, h. Ðis His Seo Freols-Boc To Cheolcan And Ealra Ðare Landa Ðe Into Ðæ Mynechina Life Æt Wiltvne Forgifene Synt Aðer Oðde Ðvrh Eadgar Cynge Oðde Ðvrh His Yldran. Oðde Ðvrh Oðere Riht Gelyfede Men. ⁊ Eac Fore Gebode Ðæt On Nanvm Oðrvm Mynstre Ne Sy Abbadisse Gecoren Æfter Oðere Fordside Buton Of Ðære Sylvan Geferræde. Ne Æfter Godes Gecornnysse ⁊ Ealles Geres Mid Cinges Gedeahte Ealspa Se Halga Regvl Tæcð. *A. D.* 974. *Anno Imperii* 15, *ætatis* 34.

Reliqua desunt huic Cod. MS *qui* (*ut videtur*) *in usum peculiarem Abbatissarum Wiltunensium conscriptus fuit.*

Transcriptum vetusti Cod. MS *Bibliotheca C.C.C.C. à x scriptorum Angliæ Editoribus* (*ut videtur*) *prælo destinatum.* MS. *Codicem descripserunt Johannes & Gulielmus Rotchfords; omniaque quæ in eo habentur Saxonicè, Latinè vertit Richardus Richford: Cujus Versionis habentur etiam in Schedis solutis Castigationes quamplurimæ, manu, ut videtur, Gulielmi Somneri, exaratæ.*

CODI-

CODICES MSS.

ANGLO-SAXONICI

ECCLESIÆ EXONIENSIS.

EX libris Saxonicè scriptis quos olim Exoniensi suæ Ecclesiæ donavit Leofricus Episcopus, etiamnum restat unus penes ejusdem Ecclesiæ Decanum & Capitulum. Quem quidem librum videtur inscripsisse pientissimus ille Antistes isto Titulo, qui Indice supra recitato (pag. 80.) occurrit. Titulus autem sic se habet 1. mycel Englisc boc be gehpilcum þingum on Leoð-pisan geporht. *hoc est,* unus grandis liber Anglicus (*sc. Anglo-Saxonicus*) de diversis rebus Poeticè scriptus. *Nam dum Codex esset perfectus & inviolatus, rectè diceretur liber Grandis; nunc autem, illo jam truncato Codici, tam initio quam in fine, ea quæ restant folia, una cum foliis septem aliis libro præmissis in Volumen mediocriter crassum à Bibliopegis jam denuo rediguntur.*

I. *Hæc autem septem folia continent ea quæ sequuntur, diversis temporibus, & à diversis Librariis calamo scripta, sc.*

1. fol. 1. Narratio eorum quibus Ecclesiæ suæ Exoniensi benefecit Leofricus Episcopus. Convenit cum illa quam supra memoravi pag. 81. nam sic

Incip. Her sputelað on ðisse bec hpæt Leofric. B. hæfð gedon into sce Petres mynstre on Exanceastre þær his Biscop-stol is.
Expl. ꝥ se þe ðas Gyfu ꝥ þisne Unnan pille Gode ꝥ sce Petre æt-bredan si him heofena rice æt-broden ꝥ si he ecelice geniðerod into helle rite.

2. fol. 2. b. Index Vasorum, Reliquiarum, &c. quas Ecclesiæ Exoniensi contulit Leowinus Presbyter & Canonicus, pro anima Osberti Episcopi, & sua, &c. Latine. Osbertus autem Episcopus diem suum obiit A. D. 1107.

3. fol. 3. Apographum Libelli quem conscribi fecit Leofricus Episcopus, de terris quas violentorum tyrannide ablatas Ecclesiæ Exoniensi restituerit, de iis quoque quas de proprio addidit. *Latinè.*

4. fol. 3, b. Testificatio Capituli S. Petri Exoniensis, facta A. D. 1143, de Edrico filio Leowini de Alfintons, quem cum liberis suis ab omni Vinculo servitutis emancipavit Rand Avenel coram Justitia Regis in Hundred. Civium Exoniæ. *Latinè.*

5. *Ibid.* Conventio facta A. D. 1150. Coram Roberto Episcopo & aliis, inter Willelmum Britonem & Algarum Palmarum de quadam terra in Magno Vico (forte in Exonia) quæ est contra domum Willelmi filii Dirlinge. *Latinè.*

6. fol. 4. Testificatio de terris quas ab omni querela immunes Willelmo nepoti suo legavit Rotberdus de Poldraham. Normanno-Saxonicè.

7. *Ibid.* Testificatio de (terris) quas ab omni querela immunes legaverunt Alurico Cognomento Ruso & proli suæ, Oterus & filius ejus. *Saxonicè.*

8. *Ibid.* Testificatio de (terris) quas ab omni querela immunes legavit Galfridus (Geffrei) Cognomento Foliot, Semero Aluredi consanguineo & omni proli suæ. *Saxonicè.*

9. *Ibid.* Testificatio de (terris) in Alfintune quas ab omni querela immunes Hrodolfo Sewii filio legavit Athelicia soror Ricardi Vicecomitis. *Saxonicè.*

10. fol. 4, b. Testificatio, de Manumissione Athelwii in Monasterio S. Petri, per Walterum Wulfoordi filium, *Saxonice.*

11. *Ibid.* Testificatio de Emptione Gidithæ Edwigi filiæ, 10 Solidis, per Gesfrægum Feali filium, *Sax.*

12. *Ibid.* Testificatio de querela injusta Huberdi de Clist, contra Editam Livegeri uxorem, quam antea emancipaverat Livegerus coram Gosfreigo Episcopo. tali modo sicuti à viro fœminam emancipari decuit. *Saxonicè.*

13. *Ibid.* Testificatio de (Terris) quas tam intra, quam extra Vicum ab omni querela immunes Wulwardo Textori legavit Willelmus de la Brugere. *Saxonicè*

14. fol 5. Scriptum Capituli beati Petri Exoniæ, quo testificatur absolutionem Edwini Spileman ab omni servitute. quæ quidem Absolutio facta fuit coram Willelmo Episcopo & aliis per Willelmum Dobuz, consensu Uxoris & Johannis filii ejus. *Lat.*

15. *Ibid.* Scriptum Osberni Exoniensis Episcopi, quo libertatem concedit Monachis Monasterii S Nicolai pulsandi Campanas suas quo tempore libuerint, exceptâ nocte sequente diem Incarnationis Domini, Vigiliâ diei Paschalis, & festo SS. Petri & Pauli. Normanno-Saxonice.

16. fol. 5, b. Alia Testificatio, Saxonicè scripta, cujus pars prior ab aliqua nefaria manu exscinditur.

17. *Ibid.* Testificatio de terris in Teigtun, quas ab omni querela immunes Wulfrico cognomento Pig, legavit Willelmus Exoniensis Episcopus. Normanno-Saxonicè.

18. fol. 6. Testificatio de Rotingo quem à Colewyno & Leofa liberum, & à sagittarum gestatione immunem emit Bruningus Colæ filius *Saxonicè.*

19. *Ibid.* Testificatio de Ælwardo cognomento Stamera & Edwino fratre suo, quos à Coluwino ꝥ mancsis emit Teollingus. *Saxonicè.*

20. *Ibid.* Testificatio de Ælfilda, quam 64 Denariis ex Tobia emit Leowinus Londoniensis & Ealdgitha uxor ejus. *Saxonicè.*

21. *Ibid.* Testificatio de Leoueda, quam ex Hierdingo Eadnothi filio, 5 solidis emit Wulwordus. *Saxonicè.*

22. *Ibid.* Testificatio de Alfitho quem à Regenoldo Monacho apud Cucum, 5 solidis emit Regenerus *Saxonicè.*

23. *Ibid.* Testificatio de Sewino Cognomento Pinca, qui 10 solidis seipsum ex Willelmo emerat, *Sax.*

24. *Ibid.* Testificatio de Agelwino quem cum prole sua manumisit Folcardus, quo tempore Porticum S Mariæ consecravit Osbernus Exoniensis Episcopus, *Saxonicè.*

25. *Ibid.* Testificatio de quadam foemina nomine Editha, Godrici Cocracæ filia, quam 30 Denariis acceptis, emancipavit cum prole sua Livegerus Pistor Exoniensis, coram Gosfreigo Episcopo. *Saxonicè.*

26. fol. 6, b Testificatio de Huscarlo qui 40 denariis seipsum liberavit. *Saxonicè.*

27. *Ibid* Testificatio, de Leowino Fealæ filio, qui seipsum cum prole emerat in Ecclesia S. Jacobi, ex Wulfwordo Alfrici filio, pretio dimidiatæ libræ. *Saxonicè.*

28. *Ibid.* Testificatio de Editha Leofrici filia, quæ seipsam cum prole emit ex Hel - - - 24 denariis. *Sax.*

29 *Ibid.* Nomina testium quibus præsentibus, ex Frewini vidua terras quasdam in S. Pauli vico jacentes emit Alfricus Cognomento Paz. *Saxonicè.*

30. *Ibid.* Nomina testium, quibus præsentibus Alfricus in S Jacobi Ecclesia, terras quasdam ex Ailwordo sive Wulwordo emit.

31. fol. 7. Instituta Sodalitii Religiosi quod cogebatur apud Wudebirig, præsidente Osberno Episcopo Exoniensi, *Saxonicè.*

32. *Ibid.* De alio Sodalitio Religioso in Wudebirig-lande. *Sax.*

33. *Ibid* Nomina sociorum sodalitii in Colatune. Una cum Testificatione (aliena manu scripta) de Leofilda quam ex Toppeshamlande, 24 Denariis acceptis, emancipavit Consanguineus ejus Gedmerus Spernægli filius. *Saxonicè.*

34. *Ibid.* Sequuntur Nomina sociorum qui Sodalitia Religiosa conficiebant in Clistune, in Wudebirig apud Alwinum, in Bridaford, in Clistwike, in Lega, in Houtwille, in Colatune, in Sidemutha, in Halsforda, in Hwitastane, & in Axmutha.

II. *Deinde sequitur laudatum opus Poeticum Saxonicè Elegantioribus characteribus ante septingentos annos exaratum. Codex ipse, ut supra dixi, nunc imperfectus est, sine titulo, sine Rubricis, sine initio, & me judice, sine fine. In plures tamen Libros sive Tomos, quorum singuli suis gaudent Capitibus, distinguitur. Quorum præcipui hic infra sequuntur.*

Fol. 8. Primi Libri sive Tomi desiderantur plurima, ea autem quæ Restant hoc ordine sequuntur.

1. *Poema sive Hymnus de Nativitate D. N. I. C. & de B. V. Maria, sic autem*

Explicit conn hu se earma. sceal are gebidan.

Fol. 9 2. *Poema sive Hymnus in laudem B. V. Mariæ, Earendelis Angeli (sive Luciferi,) Melchisedechi, & D. N. Jesu Christi.*

Incip. Eala wisa wynn. geond wuldres þrym. fæmne freolicast.
Expl. ða ðu geworhte ær. hondum þinum. ðu in heannissum. wunast wide ferh. mid waldend fæder.

Fol. 10. 3. *Poema sive Hymnus maximè de B. V. Maria.*

Incip. Eala Ioseph min Iacobes bearn. mæg Davides. mæran Cyninges.
Expl. lifigende God. helm alwihta. hreddan wille.

Fol. 11, b. 4. *Poema sive Hymnus ad B. V. Mariam.*

Incip. Eala þu mæra. middan geardes. seo clæneste cwen ofer eorþan.
Expl. þæt we siððan forð þa sellan þing. symle moten geseon on þeode þinne willan.

Fol. 13. 5. *Hymnus de Deo, qui Filium suum misit in mundi redemptionem:*

Incip. Eala seo wlitige weorð-mynda full heah and halig heofon cund.
Expl. þær he gesælig. siþþan eardað. ealne widan. feorh wunað. butan ende. Am̄.

Fol. 14. 1. *Liber II. cujus Hymnus prior est de Nativitate D. N Jesu Christi, & sic*

Incip. Nu ðu geornlice. gæst gerynum. mon se mæra.
Expl. mid þas Engla gedryht. ealra folca fruma. fædor eþel stoll.

Fol. 15. 2. *Poema de die Judicii.*

Incip. We mid þyslice. þreate willað. ofer heofona gehlida hlaford fengan.
Expl. in worulde wuldor þær age þrynisse þrym þonc butan ende.

Fol. 16, b. 3. *Poema de mundi Creatione.*

Incip. Þæt is þæs wyrðe þæt werþeode secgen Dryhtne.
Expl. wylæs him gielp sceþþe. þurh his ænes cræft. ofer oþre forð.

Fol. 18. 4. *Poema de Christi Incarnatione, &c.*

Incip. Þus God meahtig. geofum unhneawum Cyning.
Expl. se him lof symle. þurh woruld worulda. wuldor on heofnum.

Fol. 19. 5. *Poema de die judicii, ex quo desumpsit Dns Hickesius illud specimen, Litteris Runicis insignitum, quod designatur littera* C, *ad pag.* 4. *Gramm. Islandicæ.*

Incip. Ne þearf him ondrædan deofla stræles. ænig on eorðan.
Expl. ða us generede nodera waldend halge on heahþu þa he heofonum astag.

Fol. 20, b. *Liber III. in quo habentur*

1. *Descriptio Poetica diei Judicii.*

Incip. Þonne mid fere fold buende se micla dæg.
Expl. eal on an grimme togædre gnornað gesargað eal middan geard on þa mæran tid.

Fol. 22. 2. *Adhuc de die Judicii.*

Incip. Swa se gifra gæst grundas geond seceð.
Expl. wel is þam þe motum on þa grimman tid Gode lician.

Fol. 23, b. 3. *Adhuc de die Judicii.*

Incip. Þær him sylf geseoð sorga mæste synfá men sarig ferðe.
Expl. eades ordfruma þurh þa æþelan cwenn.

Fol. 25, b.

Fol. 25, b. 4. *Adhuc de die Judicii.*

Incip. Hƿæs ƿeneð se ðe mid gepitte nyle gemunan þa mildan meotudes lare.
Expl. bÿrmen leas þendan buromod lic ⁊ saƿle lifgan mote.

Fol 27. *Adhuc de die Judicii.*

Incip. Nu ƿe sceolon georne gleaƿlice þurh seon usse hreþer cofan heortan.
Expl. eadig on þam ecan life. forðon ic þæt earfeþe ƿoan.

Fol. 28, b. 6. *Adhuc de die Judicii, & damnatione Impiorum.*

Incip. Næs me for mode ac ic on magu geoguðe ÿrmþu gefremde.
Expl. ⁊ egesful ⁊ ƿeard ne mæg on þissum ƿold ƿege freond gebidan.

Fol. 30. 7. *De supplicio Peccatorum, & gaudio beatorum in cœlis.*

Incip. Sƿeteð sige mete mid þære sƿiþran hond.
Expl. eadigra geðryht ƿeoruda ƿlite scÿnast ƿuldores mid dryhten.

Fol. 32, b. *Liber IV. octo constans Capitibus, agit de Gaudiis quæ paravit Deus pro iis qui amaverunt eum & mandata ejus impleverunt; cum narratione Poeticâ eorum quæ in spiritu viderit in cœlos raptus Guthlacus. (Vid. visiones Guthlaci Anachoretæ.)*

Incip. Liber sic. Se bið gefeana fægnast þonne bÿ sƿÿmðe gemetað engel.
Expl. Liber. Ƿuldor-fæst ealdne ƿidan feorh on lifgendra londes ƿÿnne.

Fol. 44, b. *Liber V. novem constans Capp. Agit autem de Creatione Hominis & lapsu ejus; de supra memorato Guthlaco; de tribus pueris Annania, Azaria & Misaele, iisdem fere verbis ac in impresso Cedmone pag. 81. de Cantico eorundem; & de Nabucadonasore Rege Chaldæorum. Ab istis etiam verbis*

Incipit Liber. Ðæt is ƿide cuð ƿera cneorissum. folcum gefræge.
Explicit Liber. in mon þeaƿum þurh fore þoncas sÿn gedÿgdon.

Fol. 55, b *Liber VI. septem constant Capitulis, Descriptionem tractat felicissimæ cujusdam Regionis Orientalis, & de Phœnice quæ ibi invenitur. sic autem*

Incipit liber. Hæbbe ic gefrugnen þætte is feor heonan East-dælum on æþelast londa
Explicit liber his verbis. Hafað us alÿfed. lucis auctor. þ ƿe motun her. merueri. god dædum begietan. gaudia in celo. þær ƿe motum. maxima regna secan ⁊ gesittan sedibus altis. lifgan in lisse. lucis et pacis. agan eardinga alma letitiæ. brucan blæd daga blandem et mittem. geseon sigora frean. sine fine. ⁊ him lof singan. laude perenne. eadge mid Englum. Alleluia.

Fol. 65, b. *Liber VII. septem constans Capitibus, Tractans de Passione S. Julianæ sub Maximiano Cæsare, &c. sic autem*

Incip Hƿæt ƿe þæt hÿrdon hæleð eahtian deman dædhƿate.
Expl. liber. to fæder on heofnum þær us eal seo fæstnung stondeð.

Fol. 78. *Liber VIII. 4 Constans Capp. Homil. sive Concioni similis, rem tractat Theologicam. Ab his Verbis*

Incip. Fela bið on folðan. forð gefÿnra. geongra geofona.

Expl. gebÿlcum ðone selestan sigora ƿaldend. AMEN.

Fol. 84, b. *Liber IX. fere totus est in Ænigmatibus, sic autem*

Incipit. Ƿid sið maðolad ƿord hord on leac se þe mæst mæra þa ofer eorðan folca. (*statim sequuntur multarum gentium nomina Saxonica*)
Expl þæt sƿa æþelne eard ƿica cÿst in ƿuldres ƿlite ƿunian motan. FINIT.

Fol. 98. *Liber X. qui & ultimus, Codicem mutilum claudit fol. 130. fere totus est in Ænigmatibus, quorum nonnulla (sicuti in præcedentibus) Characteribus Runicis insigniuntur; quæ quidem omnia, amice lector, habem in eruditissimo opere Dn. Geor. Hickesii, ad pagg. 4. Gramm. Island.*

Notandum etiam quod hoc in Libro sive tomo, ad fol. 100. memorantur quidam ex antiquorum Saxonum stirpe; liber autem sic

Incip Hunu ðæs behorað Hæleþa æghƿÿlc þ he his saƿle sið sÿlfa beƿitige.

In eadem etiam Ecclesia, penes Decanum & Capitulum, extat

Hrabani Mauri de Computo exemplar probè ante 700 annos exaratum, in quo habentur Alphabeta quædam & voces nonnullæ Latinæ Litteris Runicis scriptæ. (*Vide D Georgii Hickesii Gramm. Island. p. 4*)

Cartæ quorundam Regum Anglo-Saxonicorum, quæ etiamnum in Archivis Eccles. Exoniensis adservantur.

1. *Donatio unius perticæ terræ* (*Saxonicè* anne gÿrde landes) *id est,* Hÿples eald-land, *fideli suo Vassallo Ælfsigo in perpetuam hereditatem, per Eadweardum Regem Anglorum Saxonum. Acta Anno 976, Indict. 5. Concurrent 6. Epact. 17. Anno 8 Cicli decennovalis, ejusque Imperii 2. in villa quæ nuncupatur* Ƿÿdelan. *Termini describuntur Saxonicè* (*Hac in Carta, nulla Crucis signa cernuntur*) *Forte, carta mendosissime & vitiosissime scripta, à Rege rejecta fuit.*

2. *Donatio unius mansa ubi Ruricoli vocitant* Clÿst-ƿicon, *fideli homini* Æðelnoðo *in perpetuam hæreditatem, per Eadgaram Regem totius Bryttanicæ Insulæ, A. D 951. Termini scribuntur Saxonicè.*

3. *Donatio 9 Cassatorum in loco ubi dicitur* Tiƿærnhel, *& duarum Mansfrum quo vocitatur* Bodeuuan, *fideli ministro vocabulo* Eanulf, *per Eadgarum Regem, A. D 960 Indict 3* (*Hac in Carta eleganti, Terminis describ. Saxonicè.*)

4. *Carta Commentitia Æthelstani Regis totius Bryttanniæ Insulæ, qua donasse dicitur Anno dominicæ Incarnationis* DCLXX. *Indict.* XI. (*cum ipse diem suum obierit A D. 940.*) *unam Cassatum in loco ubi ab Incolis vocitatur* æt Nÿƿantune, *Deo & Sco Confessori Petroco, ad monasterium ejusdem Sancti.* (*Termini describuntur Saxonicè, Carta autem post Normannorum Adventum à monachis conficta videtur.*)

5. *Concessio septem mansorum terræ in privatis locis, hoc est apud* BEMTVN *&* ESTVN *&* CEOMMANYG *ac* HOLACVM *fideli suo* LEOFRICO Epō *&* Eccliæ *Sci* PETRI *Apli in Exonia, per* WILHELMVM *victoriosum Anglorum Basileum, A D. 1069.* (*Termini describuntur Saxonicè, immò Carta scripta est more Anglo-Saxonico, Crucibus insignita, nec sigillo adpendente munita.*)

6. *Donatio unius mansæ quæ nuncupatur vocabulo* Stoc, *suo fideli ministro Hunuwino, per* Cnutum *Anglorum cæterarumque gentium in circuitu triviatim persistentium Basileum. Anno ab Incarnatione* D. 1031. (*Termini scribuntur Saxonicè. notandum insuper, hac in Carta nulla Crucis signa inveniri, quæ testium nominibus adponi solebant.*)

7. *Carta Commentitia Æthelstani Regis Anglorum, facta, si falsarius monachus fidem adhibere possumus, A. D* DCLXX. *Indict.* xi *qua Regem donasse dicunt* 5 *Cassatos ubi Incolæ vocitant* Columſtocc, *dō & Scā Mariæ nec non & Scō Petro Principi Apostolorum ad monasterium quod ab incolis nominatur* Exanceaſteꞃ. (*Termini scribuntur Saxonicè. Carta etiam confictæ videtur post Normannorum Adventum, scripta à manu vetustiorum Cartarum Imitatricè.*)

8. *Donatio cujusdam Telluris partis* (*in Cornubia sita*) id est, Treſſurabo 7 Treſualoc. Treſgnued. & Treſteꞃig, *cuidam fideli Episc. nomine Aldredo, per Eadweardum Regem Anglorum eorumque consiacum. Acta A D.* 1059. *Indict.* 12. *Epact.* 15. (*Termini scribuntur Saxonice. Notandum etiam hâc in Carta, nomen Regium solum signo Crucis roboratum.*)

In Dorso istius Cartæ, habetur Exemplum Cartæ Donationis quarundam Ruris particularum in diversis locis positarum, id est, Treſſurabo. & Treſſaloc. Treſgnued & Treſdeꞃig *suo fideli Comiti nomine* Æðelpeard *per* Eadpardum *Regem Anglorum cæterarumque circumquaque Nationum Acta Anno ab Incarn. Dom.* 977. *Indict.* 5. *Concurrent.* 6. *Epact.* 28. *Anno* 17. *cycli decennovalis, suique Imperii* 2. (*Termini scribuntur Saxonice.*)

9. *Carta, ut videtur, Commentitia Eadgari Regis Anglorum telluris Gubernatoris & Rectoris, facta, ut dicitur, suo fideli Vasallo nomine Wulfnoth Rumuncant, qua concedit illi* 3 *mansas in loco ubi vulgariter vocitatur* Leſmanoc & Pennarð. A. D. 967. *sui imperii* 7. (*Termini scribuntur Saxonicè.*)

Dorso istius Cartæ, habetur & alia Carta Apographa (*seu potius Commentitia*) *ejusdem Eadgari Regis Anglorum cæterarumque gentium in circuitu persistentium Gubernatoris & Rectoris, qua dedisse dicitur cuidam suo homini vocitato nomine Ælfeab Gerent & Uxori suæ vocabulo Morunrei, duas Mansas & unam perticam in discretis locis ubi dicitur* Lannmopen *& alibi ubi appellatur* Treſneſeð. *Anno D.* 969. *Indict* 12. (*Termini scribuntur Saxonice. Hæ Cartæ videntur scriptæ temporibus Wilhelmi I Regis Angliæ, ubique fere sine Crucibus.*)

10. *Donatio* Cnuti *Regis substronizati Angligenum quattuor Cassatorum in duobus locis, ubi ab incolis dicitur* Landerhtun *&* Tinieltun, *cuidam suo fidelissimo Episcopo* Burhwold, *ut habeat quamdiu vixerit, & post obitum ejus, Terram* Landerhtun *commendet pro anima ejus & Regis Scō Germano in perpetuam libertatem, & ut de* Tinieltun *faciat quod sibi visum fuerit. A. D.* 1018. (*Termini describuntur Saxonicè.*)

11. *Donatio cujusdam Ruris in Villa quæ ab incolis Regionis illius vocitatur* Doflise, *scilicet* 7 *Mans. suo idoneo Capellano* Leofrico, *per* Eadwardum *possidentem totius Monarchiam Angelicæ nec ac & Britan. telluris Anno Dnī.* 1044. *Indict.* 12. *Epact.* 18 *Concurrent.* 7. *Bissextili an.* (*Termini scribuntur Sax.*)

12. *Carta sive Privilegium* Eadweardi *Regis, qua Papæ Domni* Leonis *adtestatione confirmat, quod Cornubiensem Diœcesim, quæ olim in Beati Germani memoria atque Petroci veneratione Episcopali solio assignata fuerat, ipsam cum omnibus sibi adjacentibus Parrochiis, terris, villis, opibus, beneficiis, Sancto Petro in Exonia Civitate tradit; scilicet ut una sit sedes Episcopalis, unumque Pontificium, & una Ecclesiastica Regula. Hoc est, ut Cornubia cum suis ecclesiis & Devenonia cum suis simul in uno Episcopatu sint, & ab uno Episcopo regantur;* Leofrico *à Rege per dextram brachium ducto, & à regina Eadgytha per sinistrum in Cathedra Episcopali consesso, &c. A.D.* 1050. *Indict.* 3. *Epact.* 25. *Concurr.* 7. (*Latinè.*)

13. *Carta Commentitia Æthelstani Regis Anglorum, anno* DCLXX. *Indict.* xi. *ut dicitur, conficta qua donavit sex perticas abi incolæ vocitatur* Hrocaſtoc. *Deo & Scā Mariæ ad monasterium quod incolis vocitatur* Exaceaſteꞃ. (*Termini etiam describuntur Saxonicè.*)

CODEX MS.

ANGLO-SAXONICUS

Illustris. Dom. Dom. Vicecomitis de Weymouth.

CODEX *Membranaceus in folio 249 foliis constans, cujus pars longe maxima est, Registrum* Chartarum Abbatiæ S. Mariæ Glastoniensis, *circa A. D* 1340. *manu exaratum, in quo habentur Chartæ quædam sive Donationes Terrarum, quarum Termini Saxonice (quamplurimis autem in locis mendose) sub his qui sequuntur ordine Titulis scribuntur.*

I. fol 59 Edbrbyitus primus Monarcha Angliæ confirmavit quinque Hydas terræ secus decursum fluminis qui dicitur Toric cui successit Athelwulphus filius ejus qui totam terram suam pro Christo decimavit, & Ecclesiis, Monasteriisque divisit, & Cartam suam partis nostræ inde fecit in hæc verba (*scripta est hæc Chartula A D.* 854. *Ind* 1. *die Paschali.*)

II. fol. 134. *Carta Donationis (cujus Rubrica in Cod. deest) particulæ cujusdam Vineæ, cum hærentibus sibi duobus mansiunculis in loco qui à noscitis hujusce patriæ* æt Pathenebenghe *noscibili nuncupatur vocabulo, quæ Sanctæ Dei Genetrici, Ecclesiæque Glastingensi olim dicata videtur, monasterio, per Edwbytum annuente altitroni moderatoris imperio totius Albionis triomphatim potitum gubernamine, Regem ac Gubernatorem A D.* 956. *Indict.* 14.

III. fol. 153. Carta Edberti Regis de Buddekaulegh. (*i. e de terra* 20 *mansionum Eadgelfo ministro suo data, A. D.* 801.)

IV. fol. 153, b. *Carta Donationie (cujus Rubrica deest)* 20 *Cassatorum pro remedio animæ suæ Beorwaldo Abbati, ad Sanctum Monasterium Glastingaburghe, per Iny regnante Domina Regem, Sax. A D.* 705.

V. fol. 160, b. Carta Edmundi Regis de Wotrone data Ecclesiæ. (*i e Donatio* 5 *mansarum in loco qui dicitur* Wodetone *Athelnodo ministro suo, in æternam hæreditatem. A D.* 946.)

VI. fol. 161. *Carta Donationis (cujus Rubrica deest)* 20 *Cassatorum ex utraque parte fluminis cujus vocabulum est* Doultinge, *Beorwaldo Abbati, ad Sanctum Monasterium* Glastyngaburghe, *per Ine, regnante Domino, Regem Saxonum. An. Dom.* 702. *Indict.* 4. *Mense Junio.*

VII. fol 161, b. Carta Regis Edmundi de Melle. (*i. e. Donatio* 20 *Mansarum* æt Milne, *cuidam suo Comiti nomine Athelstano, per Edmundum industrium Anglorum Regem ceterarumque gentium in circuitu persistentium. A. D.* 942. *Indict.* 15. *tertio anno imperii sui.*)

VIII. fol 167. Carta Edmundi Regis de Batecumbe. (*i. e. Donatio* 20 *mansarum* at Batecombe, *cuidam suo propinquo & fideli ministro vocitato Elwythe, per Edmundum favento superno numine Basileum industrium Anglorum, cæterarumque gentium in circuitu persistentium. A. D.* 940.)

IX. fol. 168. Carta Regis Athelwulphi de Dythesyate. (*i. e. Donatio* 20 *Cassatorum duobus in locis,* 25 *ubi nuncupatur* Dichesyate, *&* 5 *ubi ruricoli appellant* Lottisham, *Eanulfo principi suo, per Athelwulf donante Domino Occidentalium Saxonum Regem. Scripta est hæc cedula A. D.* 842. *Indict.* 4. *in loco celebri qui vocatur* Andredesdune.)

X. fol 169, b. Carta Regis Edgari de Middiltone. (*i. e. Donatio* 2 *Mansiuncularum in loco qui dicitur* Middeltone, *ad boream paludestris fluminis qui dicitur* Cary, *ad monasterium Glastyngense, per Edgarum divina alludescente gratia Regem & Primicerium totius Albionis. A. D.* 966.)

XI. fol. 174. Carta Edgari Regis de Hamme. (*i e. Donatio* 7 *Mansiuncularum in loco qui dicitur* Hamme, *ad Ecclesiam B. Dei Genetricis Mariæ quæ sita est in monasterio quod dicitur* Glastyngaburch, *per Edgarum divina allubescente gratia Regem & Primicerium totius Albionis. A. D.* 973.)

XII. *Ibid.* Carta Regis Ine de Manerio de Sawy dato Ecclesiæ. (*i. e Donatio terræ* 12 *Manentium quæ sic appellatur* Sawy, *Christi familiæ quæ in* Glastingburge *omnipotenti Domino voluntariæ devotionis obsequium impendit. per Ine Regem Westsaxonum una cum Conjuge sua Elburge, A D.* 725. *Indict.* 8.)

XIII. fol. 174, b. Carta Regis Edgary facta Wulfhelm Ministro suo de Othery. (*A. D.* 963.)

XIV. fol. 181. Carta Regis Edmundi facta Athelstano Comiti de Brenteforlonde (i. e. *Venditio* 2 *mansarum,* 80 *mancusis de purissimo auro acceptis, A. D.* 944. *Indict.* 2.)

XV. *Ibid.* Carta Edgari Regis de Berghe, facta Wulmer Ministro Carta suo. (*A. D.* 973.)

XVI. fol. 185. Eddredi Regis de Wryngtone data Ecclesiæ (*quæ scribitur his verbis,*) Regnante in perpetuum & Mundi monarchiam gubernante altitroni patris sobolo qui celestia simul & terrena moderatur, illius etenim incarnationis anno 904. indictione vero 5 contigit quod Ethelfritho duci omnes hereditarii Libri ignis vastatione combusti perierunt. Tali igitur necessitate cogente, prædictus Dux rogavit Edwardum Regem, & Elredum quoque & Ethelfledam, qui tunc principatum & potestatem gentis Merciorum sub prædicto Rege tenuerunt, omnes etiam senatores Merceorum, ut ei consentirent & licentiam darent, alios Libros rescribendi Tunc illi unanimiter omnes devota mente concesserunt, ut alii ei Libri scriberentur, eodem modo quo & priores scripti erant, in quantum eos memoriter recordari potuisset: si vero quoslibet recordari minime potuisset, tunc ei ista Cartula in auxilio & adfirmatione fieret, ut nullus eum contentiose cum aliis Libris affligere valuisset, nec propinquus alienus, quamvis aliquis homo aliquem de vetustis Libris protulerit, quem prius fraudulenter, vel hora ipsius incendii, vel alio quolibet tempore per furtum abstraxisset Novimus namque, quod omnia quæ in hoc mundo contingere solent, aliquando citius, aliquando tardius, ex memoria mortalium delapsa deveniunt, nisi in cedulis, literarum caracteribus annotentur. Quapropter in hac cartula innotescere ratum atque gratum satisque commodum duximus, de illa videlicet terra at Wryng. Hujus quantitas est 20 Cassatorum, &

hanc præfatam largitionem Ego Eddred Rex, & totus Senatus Angloru͂, devoto animo Ethelfrigo Duci in perpetuam hereditatem persolvimus, ut nemo post nos percipientes, sine indignatione Dei omnipotentis illam irritam faciat. Ego Athelred consensi & confirmavi, Ego Edward Rex consensi & subscripsi. Hii sunt Termini præfati ruris à Rege recuperati, Enest on Preosœlewe, *&c.* ———— Hanc præfatam hæreditatem Athelstan Dux filius Etheredi conversus & factus Monachus optulit secum ad Monasterium Glastingense, illamque sibi largitus est Athelstan Rex.

XVII. fol. 186. Carta Regis Athelstani de Merhesbury. (i. e. *Carta Venditionis Terrarum fideli suo ministro Ethelmo, A. D.* 936. *Indict.* 8.)

XVIII. fol. 188, b. Littera Athelstani Regis de Lym (i. e. *Donatio 6 mansarum Afcluli fideli suo Comiti Athelstano, A. D.* 938. *Indict.* 8.)

XIX. fol. 192, b. Carta Regis Edgari de Stoure data Ecclesiæ. (i. e. *Donatio* 30 *Cassatorum Ecclesiæ Glastyngburiensi, A. D.* 968.)

XX. fol. 196. Carta Edmundi Regis facta (*A. D.* 941. *Indict.* 14. *anno imperii sui* 2.) cuidam Religiose femine nomine Elflede de Boclaunde & Plysh; quod quidem Manerium postea vendidit Ecclesiæ Glastoniensi cum carta sua.

XXI. *Ibid.* Carta Eddredi Regis facta Elfere suo propinquo, de Boclond. (i. e. *Donatio bis denarum mansiuncularum, A. D.* 951.)

XXII. fol. 199. Carta Elfredi Regis facta Bertulpho Comiti de Plush. (i. e. *Carta Commutationis terrarum, confecta, A. D.* 891. *Indict.* 7. *die* 4 *Nonas Augusti.*)

XXIII. *Ibid.* Carta Edwardi Regis, facta Ethelflede Regine, de Domerham. (i e. 100 *Mansarum* æt *Domerham, cum Mertone & Pentryngtone, hac conditione, ut postquam humani generis fragilitatem deseruerit, eas ad Ecclesiam vetustam beatæ Dei Genitricis Mariæ in monasterio Glastingensi derelinquat.*)

XXIV. *Ibid.* Carta Edgari Regis facta Elfeau Comiti, & Elswida uxori suæ, de Mortone. (i. e *Donatio* 20 *Cassatorum, loco qui celebri* æt Merton *nuncupatur vocabulo, & in alio loco* 5 *Cassatorum qui nuncupatur* Dilwys, *& partis alicujus fulfuginem terram juxta flumen quod vocatur* Temese, *A. D* 967.)

XXV. fol. 202. Carta Eddredi Regis facta Wlfrico, de 5 Mansis in loco qui dicitur Idemestone. (*A. D.* 948. *Indict.* 6.)

XXVI. f. 202, b. Carta Edmundi Regis, facta Wulfrico Ministro suo de Netelyngtone (i. e. *Donatio bis denarum mansarum, quod Anglice dicitur* twenti hyde. *A. D.* 944. *Indict.* 2.)

XXVII. *Ibid.* Carta Regis Edmundi, de Gritteling-tone facta Wulfrico ministro suo. (i. e. *Donatio* 25 *manentium. A. D.* 940.)

XXVIII. f. 204, b. Carta Regis Edmundi facta Wulfrico ministro suo de Langeleghe. (i. e. *Donatio bis quindenarum mansiuncularum, A. D.* 940.)

XXIX. fol. 205, b. Carta Edmundi Regis facta S. Dunstano, de Criste-Melforde. (i. e. *Donatio* 20 *mansarum Dunstano fideli suo Abbati, A. D.* 940. *Indict.* 14.)

XXX. fol. 206. Carta Athelstani Regis facta amicabili femine Elflede, de Wynterburne. (i. e. *Donatio bis binarum, quina adjecta, Mansionum, A. D.* 928. *Regiminis sui* 3. *Indict.* 1. *Epact.* 26. 16 *Idus Maii, Luna* 21.)

XXXI. fol. 206, b. Carta Edredi Regis facta Principi suo Wulfere, de Wynterburne. (i. e. *Donatio* 25. *Cassatorum, A. D.* 869.)

XXXII. fol. 207. Carta Edredi Regis, facta Dunstano Abbati, de Badlebury. (i. e *Donatio, seu potius Venditio* 25 *Cassatorum, Dunstano Abbati suo, ob ejus amabile & fidele obsequium, hoc est* 150 *solidos Auri, A. D.* 955)

XXXIII. fol. 209. Carta Edredi Regis, facta Edrico Comiti suo, de Asshedune (i. e. *Donatio* 20 *mansarum A. D.* 947.) Postea præfatus Edricus memoratum Manerium quod nunc vocatur Ayssheburg, cum omnibus pertinenciis suis, adeo plene & libere, sicut præfatus Rex illud sibi donaverat, dedit S. Dunstano tunc Abbati Glastoniensi, ejusque loci Conventui ac Monachis Glaston imperpetuum possidendum, offerens Cartam præsentem cum jure manerii.

XXXIV. fol. 82. *Habetur hæc Librarii Adnotatio,*
Quia turpe est ignorare ea in quibus cotidie conversamur, dubia & absconsa apud Modernos per presens & consequenter duxi declaranda,
Socam habet, qui Curiam habet
Saca, id est Forfakene, quando quis potest poni ad Legem in Curia
Grithbriche, id est, Fractio Pacis.
Infangenethef, id est, Latro intra terram hominis Curiam habentis.
Outfangenethef, id est, Latro Captus in terra aliena.
Flemenesferthe, id est Catallum fugitivi.
Homsokene, id est, saltus in domum.
Forthstal, id est, resistere, averiis captis, pro Namio.
Tol, id est, Tolloneum.
Team, quando quis vocat Warentum.
Blodwyte, Amerciamentum pro sanguine fuso.
Fyzwyte, Amerciamentum pro pugna.
Hengwyte, Amerciamentum pro Latrone injuste suspenso.
Leyrwyte, Americamentum pro femina, &c. scilicet, quando filia alicujus Rustici fuerit violata sine Consensu Domini sui.
Childwyte, quando infans de femina serva suscitatur.
Outlope, Exichapium Latronis.
Furdwyte, Amerciamentum pro Exercitu.
Forthgultthef, Latro qui terram amittit propter Latrocinium.
Statim Sequitur, Juramentum Regis, quod præstat cum Coronam acceperit; *quod, etsi Gallice scribatur, hoc exhibendum duxi.*

Sire, volletz vous graunter & garder, & per vostre serment confermer au people d'Engletere les Leys & les Custumes a eux grauntes, & per les ancientz Reys d'Engletere voz predecessours dreiturels & devotz a Dieu, & nomement les Leys & les customes e les Franchises grauntetz a la Clergie & au people, per le glorious Roy seint Edward vostre predecessour?

Responsio.

Jeo le graunt & promet.

Interrogatio.

Sire, garderet vous a Dieu, & a Seint Eglise, & a le Clergie, & au people Pes & Acord en dieus, entirement solom voistre power?

Responsio.

Jeo le garderay.

Interrogatio.

Sire, fretz vous fayre en toutz voz Jugementz owel dreyt, Justise, & descrecion, & en Misericorde & Verite a vostre Power?

Responsio.

Jeo le fray.

Interrogatio.

Sire, graunteretz vous a tener & garder les Leys & les custumes dreyturels, les queux la comonaute de vostre Realme auera esluz, & les defenderetz, & enforceretz al honour de Dieu a vostre power?

Responsio Regis.

Jeo le graunt & promet.

CATA-

CATALOGUS

Chartarum Normanno-Saxonice Scriptarum,

QUÆ INVENIUNTUR IN ARCHIVIS

ECCLESIÆ WELLENSIS.

1. CARTA Literarum Patentium Eadwardi Anglorum Regis, Confessoris dicti, qua Gisoni Bathoniensi Episc. confirmat earum terrarum possessionem, quas ab Ælfredo quodam emerat (Hanc Cartam Normanno-Sax. scriptam, una cum sequentibus, earundemque Versione Latina, publici juris fecit D. Georg. Hickesius, Grammat. Anglo-Sax. pag 160, &c.)

2. Carta Litterarum Patentium ejusdem S Eadwardi Anglorum Regis, qua Haroldum Comitem, Ailnodum Abbatem, Godwinum Vicecomitem, &c. certiores reddit Episcopatum se dedisse Bathoniensem Gisoni Presbytero, ita plene & libere, sicut Episcopus Dudocus aut aliqui prædecessorum suorum habuerunt. Normanno-Saxonicè.

3. Carta Litterarum Patentium ejusdem Regis Eadwardi, Normanno-Saxonice scripta, qua Haroldum Comitem, Ailnodum Abbatem, Godwinum, &c. Jubet esse Coadjutores Gisoni Episcopi, ad Fidem prædicandam pro loco & tempore, atque in iis terris & aliis rebus adipiscendis, quæ contra justitiam, ab Episcopatu fuerint sublatæ.

4. Carta Litterarum Patentium ejusdem Regis Eadwardi Normanno-Saxonice scripta, qua certificat Haroldum Comitem, Ailnodum Abbatem, Tovidumque Vice-Comitem, se concessisse terram quandam æt Ƿeocmone, Gisoni Episcopo, in sustentationem Cleri Ecclesiæ S Andreæ Wellensis.

5. Carta Testificationis sive Litterarum Patentium Eadgithæ Reginæ, S. Eadweardi, Confessoris dicti, Relictæ; qua certificat Hundredum de Wedmore, se dedisse terras quasdam æt Meþketun, Gisoni Episcopo, ad sustentationem Canonicorum Ecclesiæ S. Andreæ æt Ƿyllan (i. e. in Wella.) *Saxonicè.*

6. Carta Litterarum Patentium Haroldi Regis, qua certiores reddit Ailnothum, Tovidum, &c se velle quod Giso Episcopus habeat Saca & Socna de terris suis, &c sicut unquam habuit, tempore Regis Edwardi Normanno-Saxonicè.

7. Carta Litterarum Patentium præfati Regis Eadwardi, qua certificat Haroldum, Ægelnothum Abbatem, & Godwinum Vicecomitem, se concessisse Gisoni Episcopo facultatem terras suas æt Chyþ sepimentis muniendi, Normanno-Saxonice.

8. Carta modo memoratæ Reginæ Eadgithæ, qua Haroldum Comitem fratrem suum, Tovidem, &c certificat, se dedisse terras suas æt Milþeртun, Gisoni Episcopo Bathoniensi. Normanno Saxonicè.

9. Carta litterarum Patentium Willelmi Conquæstoris, ad Willelmum de Curtello missa, de Denariis S. Petri in Curia Comitatus, solvendis, &c. Normanno-Saxonicè.

Habetur etiam in iisdem Archivis,

Registrum Cartarum Wellensis Ecclesiæ, in quo leguntur Cartæ quædam Saxonicè seu Normanno-Saxonice scriptæ, quarum una (à Dom. Georg. Hickesio citata Gram Sax pag 162) est

10. Carta Litterarum Patentium præfati Regis Eadwardi, qua Haroldo Comiti, Egelnoldo Abbati, & Godwino Vicecomiti notificat, se facultatem dedisse Gisoni Episcopo terras suas sepimentis muniendi, ita libere sicut Prædecessores sui unquam fecerunt.

CODICES MSS.

ANGLO-SAXONICI

Admodum Reverendi in Christo Patris

D. D. *Joannis Mori Norwicensis Episcopi.*

REGISTRUM Chartarum Abbatiæ S. Edmundi de Burgo, cujus potissima pars scripta fuit Regnante Edwardo II Anglorum Rege, manu (ut videtur) sive Jussu R... de Denham sacristani ejusdem Cœnobii, cujus nomen extat in folio 87 fusie secunda. Hoc in Cod. inveniuntur Cartæ quædam & Testamenta Saxonice, seu potius Normanno-Saxonicè, litteris iis minutioribus (quæ quidem seculo XIII exeunte & XIV ineunte, apud Forenses usus fuerunt) exaratæ. Harum omnium Rubricas in Lectoris gratiam è Cod. exscriptas, additis talium Cartarum Titulis, quæ in Cod. MS. desiderantur, hic exhibeo.

I. fol. 20, b. Idem (*i. e* Carta Cnuti Regis, ut Monasterium nostrum perpetuis temporibus à Monachis inhabitetur, & de quibusdam aliis,) Anglice interpretatum. & eidem Cartæ Principali insertum.

II. fol. 22. Carta Libertatum & Privilegiorum quas eidem Monasterio concessit Eadwardus Rex & Confessor, Saxonice, deinde Latinè explicata.

III. *Ibid* Carta Literarum ejusdem Regis Patentium, de libertatibus certarum terrarum hujus Monasterii, in Suffolcia.

IV. Carta Literarum Patentium ejusdem Regis, de Libertatibus terraram quarundam in Suffolcia, quas ipse eidem Monasterio contulit, Saxonice, & deinde Latine explicata.

V. fol. 22, b. Carta Literarum Patentium ejusdem Regis, de iisdem Terris, &c.

VI. *Ibid.* Carta Lit. Pat ejusdem Regis, ut Leofstanus Abbas & Fratres habeant Sokam & Sakam, in omnibus terris, quas homines illi Monasterio dederunt. *Saxonicè* & *Latinè.*

VII. *Ibid.* Carta Lit. Pat. ejusd. Reg. de Saca quam eidem Monasterio confirmat.

VIII. *Ibid.* Carta Lit. Pat ejusd. Reg de Saca & Soca quas Leofstano Abbati & monachis libere concessit.

IX. *Ibid.* Carta ejusd. Regis, qua quendam Uui Abbatem in ejusdem Monasterii Guardianum sive custodem constituit Saxonicè, cum Latina interpretatione, ima Pagina, litteris recentioribus scripta.

X. *Ibid.* Carta ejusdem Regis qua Baldewinum in ejusdem Cœnobii Abbatem constituit.

XI. *Ibid.* Carta ejusdem Regis, qua notificat se Testem esse Donationi Terrarum æt Lodne, quas eidem Monasterio contulit Alfricus Modestope.

XII. fol. 23 Carta Lit. Pat. ejusdem Regis, qua confirmat eidem Monasterio Legationem Terrarum æt Kirkebý, quam fecit mater ejus, cum concessione Sacæ & Socæ.

XIII. *Ibid.* Carta Lit. Pat. ejusdem Regis, ut Monachi S Edmundi suis libere frui possint, sine Molestatione.

XIV. *Ibid.* De Monasterio habendo. (Carta Litt. Pat. ejudem Reg.)

XV. *Ibid.* Carta Lit. Pat. ejusd. Reg. qua idem Monasterium ab Heregeldo & omni Vectigali liberat.

XVI. *Ibid.* De omnibus fere libertatibus Ecclesiæ (Carta. ejusd. Reg. Latine scripta, & deinde Saxonice explicata.)

XVII. *Ibid* Confirmatio & Ratificatio collationis Alfrici Modestope.

XVIII. *Ibid.* Cunegestone. (Carta Lit. Pat. ejusd. Regis de Libertatibus Terræ æt Cunegestone.)

XIX. *Ibid* Pakenham. (Carta ejusd. Regis, qua donat Terram æt Pakenham eidem Monasterio.)

XX. fol. 23, b. Kirkbý. (Carta Lit. Pat. ejusd. Reg. de Terris in eadem Villa.)

XXI. fol. 24. De Soka. VIII. Hundredorum & dimid. Anglicè. (Carta Lit. Pat. Willelmi Conq.)

XXII. fol. 27, b. Carta (Lit. Pat. Willelmi Conquæstoris) Anglicè, de Libertatibus (terrarum hujus Monasterii.)

XXIII. fol. 28. Carta Lit. Pat. ejusd. Reg. qua certos homines cum terris eorundem (eorum nempe qui antea contra eum steterunt) Baldewino & Abbatiæ S Edmundi contulit.

XXIV. *Ibid.* De Monetario. (Carta Lit. Pat. ejusd. Reg. qua unum Monetarium quem Eadwardus Rex concessit, Baldewino Abbati & Monasterio Confirmat.) *Vid. Cod. MS. fol.* 31.

Sequuntur Testamenta, &c. *Virorum & Fæminarum illustrium, Saxonicè scripta.*

XXV. fol. 45. Temporibus Scī Eadwardi Regis Anglie fuit vir unus nobilitate insignis, dictus Ælfricus Modertope, qui ipso Scō Rege per Cartam suam Testimonium perhibente, dedit S. Eadmundo, Lodne cum Thurwincholm cujus haec est Carta sive Testamentum.

XXVI. *Ibid.* Thurketel Heyng dedit Deo & Scō Benedicto de Hulmo & S. Eadmundo in Communi, Castre & Thorp.

XXVII. *Ibid.* Leofgiva inclita Matrona, cognata Alfrici filii Withgari, dedit S. Eadmundo, tempore Alfwardi Præsulis, Hintesham & Gristlingthorp, subscripto chartæ testimonio.

XXVIII. *Ibid.*

XXVIII. *Ibid.* Vir gloriosus Louerd Eadwine dedit S. Eadmundo Eskeresthorp, cujus Carte Tenor est hic.

XXIX. fol. 45, b. Ketel Alder dedit S. Eadmundo, Thorpe, juxta Conventionem factam inter Wlfricum, Eadwinum, & ipsum, prout patet in Carta proximo precedenti. Addidit etiam Anhus. Iste fuit tempore Stigandi Archiepiscopi.

XXX. f. 46. Temporibus Eadm. Regis Patris S Edithe Virginis, & Theodredi London. Epi. quidam Comes nomine Alfgarus dedit Cokefeld S. Eadmundo post mortem Athelflede filie sue. Cujus Collacionis nobis tale reliquit monimentum.

XXXI. *Ibid.* Rex Aedgarus dedit Æthelflede filie Alfgari, de quibus in Carta proximo precedente fit mencio, Chelesworthe, quam ipsa una cum Cokefeld juxta votum paternum dedit S. Eadmundo. Est igitur ista Carte Teneor Regie. (A. D. 962.)

Termini prefate terre assignate.

XXXII. fol. 46, b. Carta sive Testamentum ejusdem Æthelflede, quo dedit S Eadmundo Cokefeld & Cheleswrth. sed & aliis Sanctis locis plura contulit beneficia.

XXXIII. fol. 47. *Testamentum aliud ejusd. Æthelfleda.*

Ibid. Meta Terrarum at Biligesbene, &c.

Ibid. Meta Terrarum at Wiuermerse, &c.

XXXIV. fol. 48. *Testam. Theodredi Lond. Episcopi.*

XXXV. *Ibid.* Temporibus Canuti Regis & filii ejus Haroldi, Ailricus Estanglorum Episcopus dedit S. Eadmundo Wirlingwrthe, Hunstanetune, cum Holmere & LX libras de Tichewelle & Dockynge vendendis capiendas: & Grimmestone Leofstano Dyacono, & molendinum Wlnothi & Mansurum apud Norwicum, videlicet ubi modo est Ecclesia S. Laurencii, quæ reddit per annum unum Lastum de Allete. Et est hoc ipsius Episcopi Testamentum.

XXXVI. fol. 48, b. Thurketel dedit S. Eadmundo Palegrave, & dimid. Witingham. Cujus hic est tenor Testamenti.

Ibid Sequitur Testamentum Wlfiani Latinè, A. D. 962. tempore & licentia Eadgari *Regis confectum.*

XXXVII. fol. 49. Tempore S. Eadwardi Regis, & etiam Regis Willelmi Primi, fuit Ailmerus Orientalium Anglorum Episcopus, qui per Testamentum subscriptum dedit S. Eadmundo Hindringham, Langham, Hildoluestone & Swanetone. Et est Testamentum hujusmodi.

XXXVIII. Item de terris de Hildeluestone & Swanetone conventio (*in Curia Comitatus.*)

XXXIX. *Ibid.* Tempore Regis Eadwardi Thurstanus filius Wine dedit S. Eadmundo Harlawe and Sculham ad Northalle. aliis locis sanctis multa contulit beneficia per Cartam subscriptam tenoris hujusmodi.

XL. fol 49, b. Conventio inter Wlgeatum & Abbatem de Giselingham & Fakenham, facta tempore Stigandi Episcopi.

XLI. Ulfketel dedit S. Eadmundo Bikinghale, Bucham, Wlper, Hildercle, & Bedfaresthorpe, hujusmodi mediante memorando.

XLII. *Ibid.* Sifleda virago famosa dedit S Eadmundo Mardingforde, cujus Collacionis talia sunt indicia.

XLIII. *Ibid.* De eodem.

XLIV. fol. 50. Wlsius tempore Aelfrici Episcopi dedit S. Eadmundo Wikes, hujusmodi mediante Instrumento.

XLV. *Ibid.* Stigandus dedit Pleyford S. Eadmundo, & hæc est ejus Carta.

XLVI. *Ibid.* Thurketel dedit S Eadmundo Coleforde, Wridewelle, & Ixewrthe, cujus hoc est instar Instrumenti.

XLVII. *Ibid.* Cum hujusmodi Munimento dederunt Thurkil & Athelgit Wigorham, *i. e.* Wirham, S. Eadmundo.

XLVIII. *Ibid.* Æthelricht dedit S Eadmundo medietatem Northe, & aliam medietatem Ecclesie Gregorii de Sulbyri per Cartam hujusmodi.

Habemus præterea plures terras & tenementa de quibus nulla apud nos restant Munimenta. Aut enim simplici freti veritate, nulla fecerunt: aut si fecerunt, per Custodum incuriam perierunt. Aliquorum tamen qui nobis beneficia sua contulerunt tantum nomina retinemus. Aliquorum vero nec etiam memoriæ cujuslibet Vestigia potuerunt inveniri.

Hunc præclarum Cod. perlegit, & quædam manu sua delevit & adnotavit Joannes Balæus.

Codex membranaceus in Quarto grandiori, antiquioribus litteris Anglo-Saxonicis exaratus, in quo exstat,

I. *Bedæ Presbyteri Historia Ecclesiastica gentis Anglorum liber V, Latinè.*

II. *Ad calcem hujus Codicis, legitur (si non eâdem, saltem manu æquè antiqua) Canticum illud Saxonicum Cædmonis monachi, à Beda in sua Historia Eccles. Lib.* IV. *Cap.* 24. *memoratum. Illud primus è Versione ejusdem Historiæ Ælfrediana eruit D. Georgius Hickesius, & in Grammaticam suam Anglo-Saxonicam pag.* 187. *inseruit, ad fidem libri typis impressi quo solo usus fuerat. Ego autem iterum publicandum censeo, tanquam omnium quæ in nostra Lingua etiamnum extent monumentorum pene vetustissimum; sic enim in hoc Codice, perpetua tamen scriptione, se habet:*

Nu scylun hergan
hefaen ricaes uard
metudæs mæcti
end his mod githanc
uerc uuldur fadur
sue he uundra gihuaes
eci dryctin
or astelidæ.
He ærist scopa
elda barnum
heben til hrofe
haleg scepen
tha middun geard
moncynnæs uard
eci dryctin
æfter tiadæ
firum foldu
frea allmectig.
Primo cantauit Cædmon istud carmen.

III. *Sequuntur hæ voces Latinæ, Saxonice redditæ.*

Carula Hearth.
Destina Feurstud.
Iugulum Sticung.

IV. *Deinde, eadem manu qua scribitur Codex, habetur series Regum Nordanhymbrorum, usque ad Resignationem Ceolwlfi, qui regnum suum Eadberhte cessit.* *A. D.* 737.

rit, A.D. 737. Item & aliæ notulæ Chronologicæ quæ in eundem annum concurrunt. His autem verbis scribuntur.

Anno DXLVII. Ida regnare coepit a quo regalis Nordan-hymbrorum prosapia originem tenet et XII an. in regno permansit. Post hunc Glappa I an. Adda. VIII. Ædilric. IV. Theodric. VII Friduuald. VI Hussa. VII. Ædilfrid. XXIV. Æduini. XVII. Osuald. IX. Osuiu. XXVIII. Ecgfrid. XV. Aldfrid. XX. Osred. XI Coenred. I. Osric. XI. Ceoluulf. VIII.

Baptizauit Paulinus ante an. CXI. (*Vide Chronicon Saxonicum, ad an. 626.*)

Eclipsis an an. LXXIII. (*Vid. Chron Sax. ad an 664.*)

Penda moritur an an. LXXIX.

Pugna Ecgfridi an. an. LXIII. (*h. e. A. D. 674.*)

Ælfuini ante an. LVIII (*Vid. Chron Sax ad an 679.*)

Monasterium æt Uiuræmoda an an LXIV. (*hoc est, constructum fuit. vid Simeon. Dunelm. lib. 1. cap 14.*)

Cometæ uisæ an an. VIII. (*V Chron. Sax ad an. 729.*)

Eodem an. pat Ecgberct transiuit ad xpm. (*Vid. Chron Saxon ad an. 728.*)

Angli in Brit. an an. CCXCII. (*Vid. Bed. Ecclesf. Hist. Lib. v cap. 24.*)

Hisce pene omnibus in A. D. 737. concurrentibus, verisimile mihi videtur hunc ipsam Codicem eodem anno, Ceolwlfo adhuc regnante, seu saltem ante Eadberhti Inaugurationem, duobus quoque annis post Bedæ obitum, in Wiremuthensi Monasterio fuisse scriptum. Adde, quod manus hujusce Codicis bene convenit cum exemplari Pastoralis Gregorii Magni Papæ, quod WILLIBALDVS DIACONVS SCRIPSIT, h. e *inter an. 731. quo Diaconatum suscepit, & A D. 740 in quo creatus fuit Presbyter. Convenit quoque cum aliis indubitatæ vetustatis & Libris & Diplomatibus. Probabile est Codicem post paucos ab ejus scriptione annos in Galliam fuisse asportatum, Crebræ enim habentur distinctiones, Emendationes, &c ab homine Gallo exaratæ, qui ægre manum Anglo-Saxonicam legebat: & hæ quidem adnotationes in manu Gallica passim occurrentes circa initium Libri (una cum voculis quibusdam per Notas Romanas expressis, ad finem Quaternionis II.) nongentis fere abhinc annis scriptæ videntur.*

V. *Denique, ad Calcem libri, superiores Notulas Chronologicas sequitur, manu Gallica, sententia Isidori Episcopi de Consanguinitate. Lat.*

VI. ITEM EX DECRETIS PAPAE GREGORII IVNIORIS qui nunc Romanam catholicam regit matrem ecclesiam, *Lat. Imperf* (*Gregorius II. Electus fuit A D 753. Gregorius III. ejus in Pontificatu successor Electus A. D 769. & mortuus est A. D. 780*)

In Gallia conservatus fuit Codex satis diligenter, usque ad conclusionem Foederis initi inter Gulielmum Magnæ Britanniæ Regem & Ludovicum Regem Christianissimum apud Ryswickum, cum vir quidam doctissimus eum cum multis aliis Codd. rarissimis tam Græcis quam Latinis, &c. publica Auctione emerit, & nuperrimè eos omnes admodum Reverendo Domino Possessori vendiderit.

CODEX MS.

ANGLO-SAXONICUS

THOMÆ CARTWRIGHT Armigeri,

De Ayno, in Pago Oxoniensi.

I. ÆLFRICI EXCERPTIONES DE ARTE GRAMMATICA, *quibus deest folium primum, in quo continebatur pars longè maxima Præfationis ejusdem Saxonice scriptæ, cum tota Præfatione Latinâ.*

II. *Glossarium ejusdem Ælfrici Latino-Saxonicum; sicut & in aliis exemplaribus.*

III. *De Terminationibus & Declinationum Sermonis Latini. Latinè.*

IV. *Regula S. Benedicti cum Præfatione, Saxonicè ante sexcentos annos, sicut & Tract. superiores, exarata.*

Incip Præf. Gehyr ðu min bearn geboda þines Lareowes. and anhyld þinre heortan eare.

Præfationem sequuntur Capitula libri 74. Deinde ipsa Regula cui præmissa est hæc Rubrica:

Her geendiað þa Capitlas. De generibus Monachorum uel uita.

Be Muneca cynne.

Syx synt Muneca cynerena. þara synt þreo þa yfelestan.

Expl Reg. ece lif to leane 7 rinis[an] mid God eallum þam þe þysum Regule filigeað.

Her geendað þæs Regules boc fetewrys healices. 7 þæs eadigan Abbodes Benedictes. In naman Godes ures Helendes Cristes.

V. *Tractatus Norm Sax. imperfectus (sicut & superiores) cui præter folia quædam, desideratur Rubrica sive Titulus generalis, cum Verbo Initiali quorum vacuum cernitur spatium. Tractat autem de propagatione Christianismi in hac Insulâ per Gregorium I. Papam & Augustinum Anglorum Apostolum. Deinde agit de S. Dunstano Archiepiscopo Cantuariensi & Eadgara Rege, qui plurima Monasteria Monachorum & Sanctimonialium extruxit, qui Regulam S. Benedicti ex Latino Saxonice verti jussit, & alias quasdam Constitutiones in usum Religiosorum edi curavit. Sic autem*

Incip. (Se) geard mid þam leoman þæs halgan geleafan mildheortlice ferð gefylled þurh Godes gyfe þe on ecnesse libbende.

Expl. Gyf hwa to þam gedyrstig bið þæt he þis on oþer awende he bið ungesælig on ecum andwlagum gewitnad. Ðæt la ne geweorþe þæt minra æfter-genga ænig þa yrmþe geearnige.

CODEX MS.

ECCLESIÆ LICHFELDENSIS.

COD. MS. *in Quarto grandibus & rotundioribus litteris (ut ita dicam) Anglo-Saxonicis, mille abhinc, ut videtur, annis exaratus. In eo habentur Evangelia SS Matthæi & Marci, cum parte priori Evang S. Lucæ Latine, secundum S. Hieronymum, retentis tamen plurimis vetustissimæ Versionis Italicæ Lectionibus. Hoc in Codice cernuntur Adnotationes quamplurimæ cum Rerum tum Nominum, tam Britannicè quam Anglo-Saxonicè & Latinè, quippe qui peculium fuit Llandavensis Ecclesiæ apud Cambros, antequam in Ecclesiam devenerit Lichfeldensem, ubi nunc adservatur, inscriptus* TEXTVS S. CEDDÆ *illius Ecclesiæ Patroni. Ex hisce Adnotationibus, Antiquissima videtur hæc quæ sequitur Testificatio Donationis hujus Codicis Ecclesiæ Llandavensi his verbis,*

I. fol. 71. Ostenditur hic quod emit ✠ Gelhi ✠ filius Arihtiud hoc Euangelium de Cingal et dedit illi pro illo equum optimum. et dedit pro anima sua istum Euangelium Do et sc. Teliaui. super altare.

✠ Gelhi ✠ filius Arihtiud. et ✠ Cincenn ✠ filius Griphiud.

II. *Statim sequitur hæc Adnotatio aliena manu* SUREXIT Tutbulc filius Liuit ha Gener TUTRI dierchim tirtelih. haioid ilau Elcu filius Gelhig haluidt iuguret amgucant pel cant camidi hodiued dipro tant Gener Tutri o guir imguodant indegion guragun tage rodegit elcu guetig equs tres uache tres uache nouidligi namin nibe cas igridu dimedichat guetig Bitdid braut grefiat guetig his minn Tutbulc hai cenedl i ois oi ou. (*Inferius sequuntur nomina Testium,*) ✠ Teliau t. Gurgint t. Cmhilinn t. Spi t. d tota familia Teliaui. de laicis Numin m. Aidan t. Signou m. Iacou t. Berthutis t. Cinda t. quicunque custodierit benedictus er. quicunque frangerit maledictus er.

III fol 9, b. Ordendit ista scriptio quod dederit Ris et Iudith Grethi tres guidauc imalitiduch ca-

mapguich eit. hie est census eius. boucemt topth. hamahapuin. i iphaum. habucemt topth. in Ipgaem ha huch ha(do)iceint mannudenn. Do ⁊ Sco. Eluido. Dr t̄. Satuppnguid t̄. Nobis t̄. Guupei t̄. Cutuls t̄. De laicis Cinguepnn t̄. Collbiu t̄. Cohopget t̄. Epmin t̄. Houpod t̄. quicunque custodierit b̄dictus erit. ⁊ qui spanxerit maladictus erit a do̅.

IV. fol. 10 Ostendit ista scriptio quod dederunt Ris hahipu - - - - - - - - - - - - - - - cibpacma behet hipmai Guidauc. Ofoidcelli ip-lath. behet camduhp. item hichet tpiucemt topth h - - - - - - pum. haguorth oueip emenmn. Ds oipo̅. t̄. Satuppnguid Sacep t̄. Nobis t̄. Gupci t̄. Cutuls t̄. de Laicis Cinguepn t̄. (Col-biu) t̄. Cohopget (t̄.) Epmin t̄. (qui custo)die-rit (bene)dictu(s erit ⁊) qui fra(nxeri)t m(ala-dic)tus er(it.)

V. fol 109, b. . . . . oe e̅e̅ t . . . bene lic . . . . i̅p . iiii fi . . . leopi . gu . . . . . agnunn . . . . uch . et . . . ei . . . apthiud . . . . iune li(bert)atem hic . . . filio Sul . . . et semini (eius) in sempi(tep)-num Propter. (a)tq; hoc est . . . e quod dedit (pro) lib ta(te) quatuor . . . os et oc(to) . . . in-ciis. (Actu̅ cop)am idoneis (t)estibus de (Laic)is Riguo . . . n filius . . . . ic . Guen filius . . . p . Guoluic (filius . . .)edan . Ou . . . f. Guup . . . aim. Mep . . . . an f Salus. Apthan f Camulch. Iuepi f Iudnepth. De Clepicis uepo Nobis Episcopus Teiliau (*Episcopus sedis Teliavi*, h e. *Landavensis*) (Sa)tupnguid sacepdos Teiliav. Dubpino et Cu-helm filius Epis. Satupnbiu cam ibiav. Et Sulgen (Scho)lasticus qui hac̅ fidelitep scripsit. qui cu-stodierit hoc Decretum libertatis Bledud ⁊ prolis eius sit (bene)dictus qui autem non cu)sto-dierit sit maledictus a Deo et a Teiliav in cuius Æuangelio scriptum est. et (dic)at omnis po-pulus fiat fiat.

VI. Ostendit ista conscripsio nobilitatem munaup med dimineh et mensupam eius apud huepdic guid maun didolbap ingud iluit clundipic cellpin dilih o moup dibip main - - - - - - - - - - -

VII. *Habentur etiam Nomina, ut videtur, aut Monachorum, aut Benefactorum ejusdem Ecclesiæ, v. g.*

fol. 109. ✠ ✠teudur ✠ ✠ourdol ✠. fol. 3,b. Sul-cene ✠. fol. 72. Cinguneid, &c. *quæ quidem omnia semper scribuntur litteris suo ævo convenientibus, quas nostrates ANGLO-SAXONICAS nuncupant.*

De hisce etiam Adnotationibus ex litteris viri Doctissimi & Antiquitatum Britannicarum cultoris longe scientissimi D. Edwardi Lhwydi, *Musæi Ashmoleani in Academia Oxoniensi Custodis dignissimi ad me datis accepi Verba illa ad num. II. scripta, sic ex parte reddenda.* Surrexit Tydvwlch filius Tinctoris & Janusius Eremita, ut postularent terram Telhavi quæ erat in manu Elcovii filii Gelhig, &c. *una cum versione Adnott. III & IIII, quæ ita sonant.* Ostendit ista scriptio quod dederunt Rhesus & Familia Grethi, Trev-wydhog, (*Nomen loci*) qua itur ad confluentiam Cinchi (*amnis*) . . . Hic est census ejus, quadraginta panes & vervex in Æstate, & quadraginta panes in Hyeme, & Porcus, & quadraginta dici Butyri, Deo & sancto Eliud Deus testis, Sadyrnwydh testis, Nowys testis, Gwrgi testis, Kwdhwlv (*Qu. an Nomen Saxonicum?*) Testis; De Laicis Kynwern testis, Kolhwyn testis, Kyborged testis, Ervyn Testis, Hwrodh testis, &c.

Ostendit ista conscripsio quod dederunt Rhesus & Hirv - - - - - - Brechva (*nomen loci*) usq; ad Hirvaen gwydhog (*i. e. Columnam Saxeam conspicuam*) à solitudine Gelhi (*i. e Sylvæ*) Irlath, usq; ad Camdhwr (*fluvium*) Emolumenta ejus sunt sexaginta panes, & vervex, & guorthewyr (*Mensura hodie ignota*) Butyri. Deus omnipotens testis est. Sadyrnwydha sacerdos testis. Nywys testis, Gwigi testis, Cwdhwl testis De Laicis Kynwern testis, Colhwyn testis, Kyhyrged testis, Ermin (*seu Ervyn*) testis; qui custodierit benedictus erit, & qui franxerit maledictus erit.

Hactenus de Adnotationibus in hoc venerando ob vetustatem Codice, ab hominibus Cambro-Britannis exaratis; quarum prima, ab Gelhio qui illum Llandavensi Ecclesiæ dederit, eadem fere manu scribitur, perinde ac Codex Bodleianus, cujus Nota NE. D II. 19. *ideoque eam ineunti seculo nono adjudicandam censeo. Eæ quæ sequuntur, haud multo recentiores videntur, non solum propter antiquitatem, verum quia ex alio ejusdem Llandavensis Ecclesiæ Cod.* MS. *constet Libiaum Episcopum Llandavensem à* NOBIS (*hisce Adnotationibus memoratum*) *ordine quartum, è vita migrasse, A. D.* 929. *Adnotationum Anglo-Saxonicarum prima, hujusmodi est*

VIII. fol 2, b ✠ Hep swutelaþ an. ðæt Godpic Eappiges sunu hæfð gelæd fulle lade æt þan unpiht þe Leofgap b̄ hyne tihte. and ꝥ pæs lad æt Licitfeldan. *quibus pateat, hunc Codicem jam tum in Ecclesiam Lichfeldensem devenisse,* h. e. *ante annum Christi* 1021. *quo obiit Leofgarus illius Antistes.*

IX. fol 72. *Leguntur nomina plurima Virorum & Fœminarum Ecclesiæ Lichfeldensis, ut videtur, sive Canobitarum sive Benefactorum. Hæc autem nomina subobscure scribuntur, Litteris etiam Græcis subinde cum Anglo-Saxonicis admistis, v. g.*

Α ⁊ Ω

Aþulf. Ælfbeh. æ. ƿVLFMER. ƿulfgeati. m. ƿulfpic. dn̄e. b̄. sicut uul ⁊ fcel fic fac. fiat fiat. omnes qui MH ΔOCTERVNT ⁊ omnes qui MEIS INΔIΓNIS PRECIBVS fH COMMENΔAVERUNT. quicunque. Et si f. et̄.

✠ ƿVLΦYN. ƿULFERD. ƿulfðpyþ. ƿulforyð. ƿihtmund. omnes qui beatis.

BHRHTΦLHΔ. ÆLΦFLHΔ. LEOIΦI. ƿynsige. ƿulfpic. Æðelfled. sunt mu̅ aeæ (*seu Sanctimoniales.*)

Elfehere. ƿulfpyn. ƿulfild. Hehfled. b̄. el. æ. æ. f. ƿulfmæp. p. l. h.

Eadpic. Alchelm. Ælfric. ƿilaf. b̄ ca. m. Ælfðpyþ. æ. æ. æ. æ. Buphelm. æ ƿulsi. 1. l. f. ƿæpulf. æ. b. Æðelpyne p. t. p. æ. l. Pusa.

Buphild ƿulfric. ƿulfhelm. ƿulfled. Eaðepþ. e. Behafled. ƿulgap. Ælfpic.

IX. *Denique, Graphio seu Stylo Metallino, sine Atramento, scripta (cujus generis scripturæ perpauca mihi videre contigerit specimina,) habes, fol.* 109 *Nomina virorum,* ƿulsun Alchelm & Eadpic. *fol.* 113, b. *Nomina fœminarum* Bephtfled. Elfled. & ƿulfild.

COD.

CODICES MSS.

ANGLO-SAXONICI

BIBLIOTHECÆ NORFOLCIANÆ,

(Primitus ARUNDELLIANÆ,) quam REGIÆ SOCIETATI De Naturali Scientia promovenda dedit Illuſtriſſimus Princeps HENRICUS HOWARD Dux Norfolciæ, *&c.* A. D. 1679.

60 CODEX *Membranaſius in fol. minori, regnante (ut videtur) Eadwardo Anglorum Rege & Confeſſore, eleganter exaratus, in quo continetur,*

I. *Calendarium (in quo habentur nomina Menſium Hebraicè, Græcè, & Egyptiace) una cum Tabulis quibuſdam ad Computum Eccleſiaſticum ſpectantibus.*

II. *Pſalterium D. Hieronymi Gallicum, cum interlineata verſione Saxonica: ex quo, in Philo-Saxonum gratiam, deprompſimus Pſalmum (ſive ſit numero* XCVIIII. *ſive* C,) *cujus Rubrica eſt*

IN FINEM PSALMUS IN CONFESSIONE.

drymaþ drih̄ ealle eorðan þeowiað drih̄ on
IUBILATE DN̄O OM̄S TERRA? SERUITE DN̄O IN

blisse
LETITIA.

ingangaþ on gesihðe his on bliþnesse.
Introite in conſpectu eius? in exultatione.

wite ge forðon drih̄ he is god he geworhte
Scitote qm̄ dn̄s ipſe eſt ds? ipſe fecit

us ⁊ na silfe we
nos et non ipſi nos.

folc is ⁊ sceap foſtornoþes his ingangað
Populus eius et oues paſcue eius? introite

on gatū his on andetnesse of cafertunas his on
portas eius in confeſſione? atria eius in

ymenū andettað hī
ymnis confitemini illi.

heriað naman his forðon is on ecnesse mild-
Laudate nom̄ eius qm̄ s̄. in eternum mi-

heortnes his ⁊ oð on cneoriss ⁊ cneo-
ſc̄ba eius et uſque in generatione et gene-

risse soþfæstnesse his
rationem ueritas eius.

III. *Pſalterium (cui adjungitur Pſalmus iſte qui ab his verbis incipit* PUSILLUS ERAM,) *ſequuntur Cantica ſacra, ſub his Rubricis*

1. INCIPIT CANTICA PROPHETARŪ. CANTICŪ ISAIE PROPHETE.
2. CANTICUM EZECHIAE IUDEA.
3. CANTICUM ANNÆ.
4. CANTICUM MOYSI.
5. CANTICUM ABBACUC PROPHETA.
6. CANTICUM MOYSI IN DEUTERONOMIO AD FILIOS ISRAHEL.
7. HYMNUM TRIUM PUERORUM.
8. CANTICUM ZACHARIAE (lege MARIAE, nam ſic incipit, MAGNIFICAT, &c.)
9. CANTICUM ZACHARIAE.
10. YMNUS SCĪ VICETI EPĪ. DIEBUS DOMINICIS AD MATUTINIS (ſic incip. TE DM̄. LAUDAMUS, &c.)
11. CANTICUM SIMEONIS.
12. HYMNUS ANGELORUM.
13. INCIPIT ORATIO DOMINICA SCD̄M MATH̄M. (ſine Doxologia)
14. INCIPIT SYMBOLUM APL̄ORUM.
15. INCIPIT FIDES CATHOLICA ATHANASI ALEX̄. *Hæc omnia cum interlineata verſione Anglo-Sax.*

IV. *Sequitur Litania Major Latine, in qua inter alios, precatur ad Sanctos* Eadward, Oswald, Eadmund, Alban, Kenelm, Æþelbriht, Cuthberht, Swiþun, Dunstan, Aþelwold, Byrnstan, Ælfheah, Rumwold, Columban, Ercenwold, Hædd, Friþestan, Guþlac, Iwig. *& Sanctas fœminas* Æþelþryð, Eadgiþ, Sexburh, Eadburh, Wihtburh, Æþeldriþe, Mildriþ, Osgiþ, Mildburh, Friþeswiþ, Æþelburh, Færburh, Ælfgif, Mærwenn, & Æþelflæd.

V. *Sequuntur Orationes quædam Latine tantum, quarum nonnulla ſcribantur manu recentiori. Ex his, una ſic in Rubrica inſcribitur*

OR. S. AUGUSTINI. *& ſic*

Incip. DNĒ DS̄ OMPS̄ rex creator cœli et terræ. Sc̄a Trinitas. tibi confiteor omnia peccata mea quæ ego peccaui cogitationibus uanis, &c.
Expl. Et da in me continentiam. obſtinentiam perſeuerantiam bonam. gaudium. fidem. ſpem et caritatem. ut merear te diligere et uidere. qui in trinitate perfecta viuis et regnas d̄s. per omnia ſecula ſeculorum. AM̄.

VI. *In Pſalterio etiam, poſt Pſalmum* XLIX. *extat Oratio, quæ ſic*

Incip. MISERERE MEI DS̄. SCDM̄ MAGNĀ MISC̄DIAM TUAM. Non peto ſcdm̄ meritum meum. ſiue ſcdm̄ iuſticiam meam. uel ſcdm̄ deſiderium meum. ſeu ſecdm̄ opera mea. quibus in omnibus ego peccator deuiaui a te.
Expl. Gloria tibi trinitas equalis una deitas. et ante omnia ſc̄la et nunc et in perpetuum. AMEN.

 VII. *De*

VII. *De fex ætatibus fœculi Saxonice. (aliena & paulo recentiori manu.)* Ðonne is seo sixte ylde ƿan Cristes akennednes e agan. od nu to middanwintre kin. ⁊ þis nonn. an þusend geara ⁊ IX. ⁊ hund-nigantig geara. *i. e.* A. D. 1099.)

---

155. *Cod.* MS. *in Quarto, olim peculium Ecclesiæ Xpi Cantuar. cujus pars longe maxima, temporibus, ut videtur, Cnuti Anglorum Regis eleganter fuit Exarata. in eo Continetur,*

I. *Calendarium, in quo memorantur plures ex Sanctis Anglo-Saxonicis.*

II. *Psalterium D. Hieronymi Gallicum.*

III. *Cantica Sacræ Scripturæ, recentiori manu, cui præmittitur Imago S. Benedicti Abbatis, in sella sedentis, dextra baculum Pastoralem tenent, cum effigie Monachi, hujusce, ut videtur, Codicis scriptoris, ad ejus pedes provoluti, qui pedem S. Benedicti dextrum osculatur, sinistra* Lib. Ps. *seu Librum Psalmorum protendit.*

IV. *Deinde sequitur Liber Hymnorum prout cantari debuerint per totum annum, una cum Missa pro Fidelibus defunctis in fine truncata, manu recentiori.*

V. *Collectio Precum eadem antiquiori manu qua scribitur Psalterium exarata, quarum plurimæ Saxonice Glossantur,* viz.

1. OR. AD PERSONAM PATRIS. quæ sic

Incip. eala dryhten god ælmihtig ece ⁊ una-
DNE DS OMPS. AETERNE ET IN-

secgendlic þæne ðrynesse on annesse ⁊ ænne
EFFABILIS QVEM trinum in unitate. et unum

on ðrynnesse we andettað.
in trinitate confitemur.

2. OR. AD PERSONAM FILII.

Incip. eala dryht. hælend crist cyning fæmnena an-
Dne Ihu Xpe rex uirginum in-

sundnesse lufigend berera heortan mine fram
tegritatis amator. muni cor meum ab

eallum flanum ⁊ searwum feondes
omnibus sagittis et insidiis inimici.

3. OR. AD PERSONAM SPS. SCI.

Incip. god ælmihtig of ægðrum fæder ⁊
Sps. sce ds omps. ex utroq; patre &

suna forðstæppende leoht soð onlihtende ælc-
filio procedens. lux uera illuminans om-

ne mann cumende on þysne middan eard
nem hominem uenientem in hunc mundum.

4. *Collectæ quædam ad Jesum Christum, Latine, cum interlineata Versione Saxonica.*

5. *Orationes tres ad Jesum Christum, Latine & Saxonice, quarum prima, sic*

Incip. eala dryht. hælend crist wuldorfullusta
Dne Ihu Xpe gloriosissime

scippend middan-eardes þu þe ne þu eart beorhtconditor mundi. qui cum sis splen-

nyss wuldres efen-ece fæder ⁊ halgum gaste.
dor glæ coaeternus patri. scoq; spui.

6. ANTE CRVCEM DNI. OR. SCA.

Incip. þurh wuldor ⁊ mægen halignæ rode þinre
Per gloriam et uirtutem scæ crucis tue

þin tacn me ic ongesette
dne Ihu Xpe. cuius signaculum mihi impono

on heortan ⁊ on lichaman gehale
in corde et corpore salua me.

7. ALIA.

Incip. eala ælmihtiga ⁊ lufwendusta god la haligusta
Omps dilectissime ds scissime

⁊ lufigendusta hælend ic halsige þe þurh unaeq; amantissime saluator. Adiuro te per in-

cennedne fæder ðinne dryhten ælmihtigne
genitum patrem tuum dnm omnipotentem.

8. ORATIO AD CRVCEM. CVM VII PETITIONIB:

Incip. for halignæ rode þinre mid
Dne Ihu Xpe pro sca cruce tua apud

þu si þ þu me bewerige
me sis ut me defendas.

9. OR. SCI GREGORII. Quicunq; hanc orationem in die cantauerit. sicut ipse Scs Gregorius dixit. quod nec malus homo. nec diabolus nunquam nocere poterit.

Incip. gehyr gebed min þæt eallunga
Dne exaudi orationem meam. quia iam

ic oncnawe timan minne gehende beon
cognosco tempus meum prope esse.

Expl. þ ic to þinre mildheortnesse mid halgum
ut ad tuam misericordiam cum sanctis

geleaffullum þinum becuman mæge þu ðe mid
fidelibus tuis peruenire ualeam. Qui cum

fæder ⁊ halgum gaste leofast ⁊ rixast
patre et spu sco uiuis et regnas ds.
per *omnia secula seculorum.*

10. OR. SCI AVGVSTINI. Quicunq; hanc orationem cotidie coram deo deuote orauerit. et in presenti seculo beatus erit. et in futuro cum scis gaudebit.

Incip. eala God unasecgendre mildheortnesse
Deus inestimabilis misericordiæ.

ormætre arfæstnesse scippend ⁊ ed-
Deus inmensæ pietatis. deus conditor et re-

niwigend mennisces cinnes
parator humani generis.

Expl. to haligdome þinre gesibsumnesse to a-
Ad sacramentum tuæ reconciliationis ad-

send þurh hælend crist ancennedan sunu þinmitte. per Ihm Xpm unigenitum filium tu-

ne hælend urne se mid þe mid gaste
um saluatorem nrm. qui tecum. et cum spu

halgum ana leofaþ ⁊ rixað god þurh undeadsco unus uiuit et regnat deus. per immor-

lice worulda
talia secula.

11. Incipit Inquisitio Sci Augustini de ista oratione. In quacunq; die cantauerit aliquis istam orationem non nocebit illi diabolus. neq; ullus homo impedimentum facere poterit.

Incip.

Incip. eala drihten hælend crist ðu on þysne mid-
Domine Ihū Xpē qui in hunc mun-

dan eard for us synfulle of bosme fæder
dum propter nos peccatores de sinu patris

to-come þæt of Adames synne us þu alysdest
aduenisti. ut de Adæ peccato nos redimeres.

forþi ic wat ⁊ gelyfe þæt na for rihtwise
quia scio et credo quod non propter iustos.

ac for synfulle on eorþan eardian þu woldest
sed propter peccatores in terra habitare uoluisti.

Expl. to mildheortnysse eadigne ⁊ ecere
Ad misericordiam beatæ et perpetuæ

gesyhðe þinre ic mæge becuman hælend mid-
uisionis tuæ ualeam peruenire. Saluator mun-

dan eardes
di. Qui cum patre.

12. *Confessio Peccatorum.*

Incip. ic andette þe drihten forþi ic syngode
Confiteor tibi dñe quia ego peccaui

ðearle beforan ðe ⁊ beforan englum þinum.
nimis coram te et coram angelis tuis.

ic syngode þurh gymeleaste bebода
peccaui dñe per neglegentiam mandatorum

ðinra
tuorum.

13. Confessio Ad Dnm̄.

Incip. ic andette ðe drihtne gode heofenes ealle
Confiteor tibi dño dō cœli omnia

synna mine forþi ic syngode ðearle beforan þe
peccata me. quia peccaui nimis coram te.

⁊ halgum þinum on geðance on spræce
et sanctis tuis. in cogitatione. in locutione.

14. Confessio Coram Altare.

Incip. ic andette ðe drihten ealle synna mine
Confiteor tibi domine omnia peccata mea

þa ðe ic dyde on eallum dagum lifes mines
quæcunq; feci omnib: dieb: uitæ meæ

god þu gesceope
Deus qui me creasti.

15. *Oratio ad Deum.*

Incip. eala mildesta god ðu unnytne þe-
Clementissime deus. qui me inutilem famu-

ow þinne ær mildeheortlice to anlicnesse þinre
lum tuum prius misericorditer ad imaginem tuam

æfter saule þu gesceope
secdm̄ animam creasti.

16. Or̄ Pro Semet Ipso.

Incip. drihten god min þu þe næfst hlaford
Dñe ds̄ ms̄. qui non habes dñm

ac ealle þinre synd dihtunge underþeodde.
sed omnia tuæ sunt conditioni subiecta

17. Alia.

Incip. god þu eart rihtwisra wuldor ⁊ synful-
Ds̄ qui es iustorum gloria et peccato-

ra mildheortnes arfæstnesse þine eadmodre
rum misericordia pietatem tuam humili

bene ic bidde
prece deposco.

18. Alia.

Incip. underfo arfæstnes þin drihten god min
Suscipiat pietas tua dñe ds̄ ms̄

eadmodnesse minre bena
humilitatis meæ preces.

19. Or̄. De Tribulatione Temptationum.

Incip. gehæl drihť cyning eces wuldres þu þe
Salua me dñe rex æterne gloriæ. qui

miht gehælan
potes saluare.

20. Or̄. De Scā Maria.

Incip. la þu halige ⁊ wuldorfulle godes moder ⁊
Sancta et gloriosa dei genetrix

simble mæden ðu middan earde gean-
semperq; uirgo Maria. tu mundo me-

nudest cennan hælend
ruisti generare saluatorem.

21. Or̄ De Scō Michahele.

Incip. la þu halige heahengel
Sancte Michahel archangele dñi nrī Ihū

þu þe come to helpe folce gode
Xpī. qui uenisti in adiutorum populo dei.

22. Oratio De Scō Iohanne Bapt̄.

Incip. la þu haliga fulluhtere foreþinga
Sancte Iohannes Baptista intercede

for synnum minum
pro peccatis meis.

23. Or̄. De Scō Petro Et Paulo.

Incip. þu þe oyþer-aworpene up-arærst ⁊ ead-
Deus qui elisos erigis et hu-

medum sylst gife
milibus das gratiam.

24. Oratio Ad xii. Apostolos.

Incip. drihť hælend ðu sealdest anweald
Dñe Ihū Xpē qui dedisti potestatem

þinū untrume gehælan deade areccean
apostolis tuis infirmos curare. mortuos suscitare.

25. Oratio De Scō Stephano.

Incip. la þu haliga se ærresta drihtnes
Sancte Stephane protomartyr domini

wuldorfulla
gloriose.

26. Or̄. De Scō Mauricio.

Incip. la ge haligan wuldurfullan
Sancti martyres dei dignissimi. Maurici.

⁊ oðre
Exsuperi. Uictor. Candide. et Uitalis. atq; ceteri

hira geferan
eorum socii.

† Eeee 27. Or̄

27. OR. DE SCO ÆLFHEGO.

gethanc ⁊ lustaþþe willena minra
Incip. Cogitationum et uolutatum mearum

þe ic cyþe saru ⁊ unearfeþnessa geeorenra
tibi profero dolores et angustias dei dilecte

halga fæder [*thoma] * *hoc verbum in Cod. infer-*
sce pater ÆLFHEGE.

tum legitur manu longe recentiori.

28. ORATIO AD SCOS.

soðre lufe ⁊ sibbe ðu for hæle cyn-
Incip. Deus caritatis et pacis qui pro salute gene-

nes mennisces rode hohinge þeþolodest ⁊ blod
ris humani crucis patibulum pertulisti et san-

ðin for alysednesse ure utlete geti-
guinem tuum pro redemptione nra fudisti. Pre-

ða ic bidde mildheortesta fæder þurh foreþing-
sta queso clementissime pater. per interce-

rædena halgra ðinra Uincentii.
cessiones sanctorum martyrum tuorum.

Eustachii. Dionisii. Georgii. Eadwardi. Ælfhegi.

et Potiti.

29. ORAT. DE SCO BENEDICTO ABB.

ic halsige eadigosta geeorena
Incip. Obsecro te beatissime Benedicte dilecte

foreþinga for me þene þinum ⁊ for þisse
Dei. Intercede pro me famulo tuo et pro hac

ealre gefernrædene
omni sancta congregatione.

30. OR. DE SCO DVNSTANO.

la haliga ⁊ eadigostiga hlaford ⁊ fæder
Incip. Sancte ac beatissime domne et pater

us sealde mundboran
Dunstane. Te nobis dns dedit patronum. te

hyrde foreþingend
pastorem. te intercessorem.

31. OR. AD SCOS CONFESSORES.

ic halsige eow la eadigustan andetteras
Incip. Obsecro uos beatissimi Confessores Xpi

⁊ lareowas
atq; doctores. per dnm nrm Ihm xpm Sce Bene-

dicte. Gregori, Augustine. Dunstane. Hieronime.

Cuthberhte. Iudoce. Byrine Suuythune. Grim-

balde. Aðelwolde.

32. OR. AD SCAM CECILIAM.

on heortan ⁊ on muþe ⁊ ælcum gecyþ-
Incip. Corde et ore atq; omni confes-

nysse ic gyrne fultum þinre foreþingrædene
sione. imploro auxilium tuæ interuentionis

þu halgoste mægden ⁊ þrowystre
sanctissima uirgo et martyr dni CECILIA.

33. OR. AD SCAS VIRGINES.

ealle mædena ⁊ wuldorfulle þam uel eow
Incip. Omnes scæ uirgines et gloriosæ. quib:

fram gode is gyfen eac swilce on hade tydderum
a Deo datum est etiam in sexu fragili.

sige clænnesse
uictoria castitatis et martyrii.

34. OR. DE OMNIBVS SCIS.

ðurh geearnunga ealra halgra þinra
Incip. Per merita omnium sanctorum tuo-

⁊ gebeda foreþingunga ⁊ ðrowunga
rum et orationes et intercessiones. et passiones

mundbyrda þrynnes mildheortuste gehyr
et suffragia. trinitas clementissima exaudi me.

35. OR. AD. OMNES SCOS.

gehelpað ic bidde ealle to ðara
Incip. Succurrite mihi queso omnes sci di ad quorum

ic earmosta ⁊ synful mundbyrd ic to-fleo
ego miserrimus et peccator patrocinia confugio.

36. ORATIO POST PSALTERIVM. L. ORATIONVM.

alysend sawle middan-eardes alysend
Incip. Liberator animorum mundiq; redem-

eca ⁊ undeadlic
ptor Ihu Xpe dne ds. rex æterne et immortalis.

37. *Oratio Pœnitentialis.*

ealmihtiga goda ⁊ rihtwisa ⁊ sawla
Incip. Deus omps bone et iuste et animarum

læce mildheortesta scyldig ic andette ðe
medice misericordissime. reus ego confiteor tibi

ealle synna mine þe ic worhte.
omnia peccata mea quæ feci.

CODICES MSS.
ANGLO-SAXONICI
IN BIBLIOTHECA
DUNELMENSIS ECCLESIÆ.

AA. IIII.i *CODEX membr. & antiquus in Quarto, diversis manibus scriptus, nunc autem (quod sane dolendum est,) & capite & in medio, & calce mutilus. Ex iis tamen quæ restant, hunc Cod. tum Pontificale tum Rituale Ecclesiæ Dunelmensis quondam fuisse, constat. imprimis autem, propter interlinearem versionem, litteris miniatis, Dano-Saxonicè scriptam, hic Codex ut ut mancus & truncatus, ab omnibus Antiquitatis amatoribus, magni faciendus est.*

Quæ autem in Cod Collectæ, Orationes, Lectiones, &c. habentur Dano-Saxonice Glossata, ex suis Rubricis liquet.

I. fol. 1. Item collecta in Epiphania.

II. fol. 2. IIII. Non. Febr̄. Purificatio Sc̄e Marie.

III. *Ibid.* Item Collectiones.

IV. fol. 2,b. Item Capitula in Caput Ieiunii.

V. fol. 3. Incip̄ Capitula In lxx.

VI. *Ibid.* In lx.

VII. *Ibid.* Hae sunt collectiones in Septuagessima usq; Caput ieiunii. (*manu Aldredi.*)

VIII. fol. 4. Feria, IIII. caput ieiunium.

IX. fol 5. Capit̄ in quadragessima i.

X. fol. 7. Collectiones unde supra.

XI. fol 9. Item capit̄ ex Prophetis de Passione dn̄i.

XII. fol. 10. Item Capitule ex Apostolorum.

XIII. fol. 11. Item Collecta.

XIV. fol. 12. Capitula de resurrectione dn̄i.

XV. fol. 14, b. Collecta in Sabato sc̄o Pascha.

XVI. fol. 15. *Aliæ Collectæ quatuor.*

XVII. fol. 17, b. Hæ sunt capitulæ in Letania maiore.

XVIII. fol. 19. Item alia Orat̄ pro peccatis.

XIX. fol. 21. Ite̅ alia Incipiunt Cap̄ maiorum solemnitatum.

In nat̄ Sc̄i Stephani martiris.

XX. fol. 21, b. Ite̅ Collecte unde supra.

XXI. fol. 20. vi. Kl. Ianu̅. nt̄. Sc̄i Iohan̄ Euang̅.

XXII. fol. 22, b. Item Collectiones.

XXIII. fol. 23. In Nt̄. innocentium.

XXIV. fol 23, b. Ite̅ Collectiones ad innocentes.

XXV. fol. 24. II. Kl. Ian̄. Nā. Sc̄i Siluestri.

XXVI. *Ibid.* XVIII. Kl. Febru̅. Nt̄. Sc̄e Felicis.

XXVII. *Ibid.* XVI. Kl. Feb̄. Nt̄. sc̄e Marcelle.

XXVIII. *Ibid.* XV. Kl. Feb̄. Nt̄. sc̄e Prisce Mā.

XXIX. *Ibid.* XIII. Kl. Feb̄. Nt̄. sc̄e Fabiani Mar̄.

XXX. *Ibid.* Eodem die sc̄e Sebasti̅.

XXXI. f. 24, b. XII Kl. Feb̄. Nt̄ sc̄e Agnetisuirg̅.

XXXII. *Ibid.* XI. Kl. sc̄i Uincentii Mar̄.

XXXIII. *Ibid.* v. Kl. Octaua Agnetis.

XXXIV. *Ibid.* Nō. Feb̄ sc̄e Agathe Vir̄.

XXXV. fol 25. VI. decima Kl. Mar̄. sc̄i Valentini.

XXXVI. *Ibid.* IIII. Id̄. Mart̄ sc̄i Grego̅ Pap̄.

XXXVII. *Ibid.* VIII. Kl Appl. Adnunt. sc̄e Marie.

XXXVIII. *Ibid.* XVIII. Kl. Mai̅ sc̄o rum Tiburtii et Ualeriani.

XXXIX. *Ibid.* IX. Kl. Mai̅. sc̄i Georgii Mar̄.

XL. fol. 25, b. VII. Kl. Mai̅. Nat̄ sc̄i Marci Euang̅.

XLI. *Ibid.* IIII. Kl̄. Mai sc̄i Vitalis Mart.

XLII. *Ibid.* Kl. Mai̅ Ap̄ lorum Piliphi (*Philippi*) et Iacobi.

XLIII. *Ibid.* I. Nō Mai̅ Sc̄o rum Alexandri Euenti. et Theodori (*in Collect. scribitur* Teodoli. i.e. *Theoduli.*)

XLIV. *Ibid.* II. Nō Mai sc̄i Iohan̄. ante porta Latina. (*portam Laterani.*)

XLV. *Ibid.* VI. Id̄. Mai. Sc̄o rum Gordiani ⁊ Epimachi.

XLVI. fol. 26. IV. Id̄. Mai. Sc̄o rum Nerei. ⁊ Achillei. ⁊ Pancrati.

XLVII. *Ibid.* VIII. Kl Iun̄. sc̄i Urbani Epis̄.

XLVIII. *Ibid.* IIII. Nō. Iuni. Sc̄o rum Marcellini ⁊ Petri.

XLIX. *Ib.* v. Id̄. Iuni. Sc̄o rum Primi et Feliciani.

L. *Ibid.* II. Id̄. Iuni. Sc̄o rum Basilidis. Cirini. Naboris. ⁊ Nazarii.

LI. fol. 26, b. IIII. Kl. Iuli. Marci ⁊ Marcelliani.

LII. *Ib.* VI. Kl. Iuli. Sc̄o rum Protasi et Geruasi.

LIII. *Ibid.* viiii. Kl. Iuli. Vigilia ſcī Iohan̄. Bab̄. (*Baptiſtæ.*)

LIV. fol 27. Itē Collecta.

LV. *Ibid.* Itē ut ſupra.

LVI. fol. 27,b. vi. Kl. Iul. Scō. Iohan̄. ⁊ Paulini.

LVII. *Ibid.* iiii. Kl. Iuli. ſcē Leonis Pape.

LVIII. *Ibid.* iii. Kl. Iuli. Paſ̄. ſcī. Petri Apl̄.

LIX. fol. 28. Itē ut ſupra.

LX. *Ibid.* Secūtur Collecte.

LXI. fol. 29 ii. Kl. ſcī Pauli Apoſ̄.

LXII. *Ibid.* Secūtur Coll.

LXIII. fol. 29,b. ii. Nō Iuli. Octauas Aplōrū.

LXIV. *Ibid.* Secūtur Coll.

LXV. fol. 30. vi. Nō. Iuli. Scōrum Proceſſi et Martiniani.

LXVI. *Ibid.* vi. Id̄. Iuli. Scōrum. vii. Fratrē Filiorum Scē Felicitatis.

LXVII. *Ibid.* v. Id. Iuli. Nt̄. Sē Benedicti Abb̄.

LXVIII. fol. 30,b. viii. Kl. Aguſ̄. Nt̄. ſcī Iacopi Apl̄.

LXIX. *Ibid.* iiii. Kl. Aḡ. ſcōrum Feliciſſime. Simplicii. Fauſtini (*& Beatricis*)

LXX. *Ibid.* iii. Kl. Aguſtus. ſcōrum Abdo et Sennes.

LXXI. *Ibid.* Kl. Auguſtus ſcōrum Machabeorum. vii. frm̄ cū mrē.

LXXII. *Ib.* iiii. Non̄ Aguſtus ſcī Stephani Epiſ̄. et Martyris.

LXXIII. fol. 31. iii. Id̄. Agū. ſcī Tiburti Mar̄.

LXXIV. *Ibid.* Id. Agū. M̄. Scē Ypolite.

LXXV. *Ib.* xviiii. Kl. Septē. ſcē. Euſebii p̄ſbit̄.

LXXVI. fol. 31,b. Aſſump̄ ſcā Mariæ.

LXXVII. *Ibid.* Collecte.

LXXVIII. fol. 32,b. xvi. Kl. Septēb̄. Octauas ſcī Laurentii.

LXXIX. *Ibid.* xv. Kl. Septē ſcī Agapite Mar̄.

LXXX. *Ibid.* xi. Kl. Septē. Scī Thimothei.

LXXXI. *Ib.* xiii. Kl Sep̄. ſcī Bartholomei Ap̄ſli.

LXXXII. *Ibid.* iiii Kl. Sep̄. paſ̄ Iohannis Bab̄.

LXXXIII. *Ibid.* iii. Kl. Sep̄. ſcōrum Filicis.

LXXXIV. fol. 33. vi. Idus Septē. Natiuitas ſcā Mariæ.

LXXXV. *Ibid.* Itē Capitula.

LXXXVI. *Ibid.* Itē ut ſupra.

LXXXVII. *Ibid.* Itē Collectiones.

LXXXVIII. fol. 34,b. Nō Octb̄. Nt̄. Scī Marci Pape

LXXXIX. *Ibid.* vii. Id̄ Octb̄. ſcōrum Dioniſii, Ruſtici ⁊ Eleutherii.

XC. *Ibid.* v. Id̄ Octob̄. ſcī Caliſti Pape.

XCI. fol. 35. xv. Kl. Nouemb̄. ſcī Luce Euanḡ.

XCII. *Ibid.* v. Kl. Nouēb̄. Paſſio Simonis et Iude.

XCIII. *Ibid.* ii. Kl. Nouēb̄. ſcī Quintini.

XCIV. *Ibid.* Eodem die. uigilia om̄ iū ſcōrum.

XCVI. *Ib.* f. 35,b. Item Collectiones in cotidianis diebus.

XCVII. *Ibid.* Item ī cotidianis diebus ut ſupra.

XCVIII. fol. 36. vi. Idus Octob̄. ſcō r̄. mar̄. coron̄. (i. e. *Sanctorum Martyrum Coronatorum.*)

XCIX. fol. 36,b. v. Id̄. Nouemb̄. Nat̄. ſcī Teothori (*Theodori*) mr̄.

C. *Ibid.* iii. Id̄ Noub̄. Nat̄ ſcī Martini Epſ̄.

CI. f. 37. x. Kl. Dec̄. Nat̄ ſcā Cecilie Mar̄. Virḡ.

CII. fol. 37,b. Nona Kl. dec̄ Nat̄ Scī Clementis Pape.

CIII. *Ibid.* viii. Kl. dec̄. Scī Criſogoni Mar̄.

CIV. *Ibid.* iii. Kl dec̄. ſcī Saturnini Mar̄.

CV. *Ibid.* ii. Kl. dec̄. Paſ̄. ſcī Andree Apſ̄.

CVI. f. 38. Sec̄utur Collectiones de ſcō Andrea.

CVII. fol. 38,b. Idus dec̄. Nt̄. ſcē Lucie.

CVIII. *Ibid.* xii. Kl. Ian. ſcī Thome Apſ̄.

CIX. fol. 39. PRIMUS IN VIGILIA UNIUS APOSTOLI.

CX. fol. 39,b. It̄ in uiḡ. Apſ̄.

CXI. fol. 40. It̄ Coll. Apoſtolor̄.

CXII. fol. 40,b. It̄ Vigil. unius Mar̄.

CXIII. fol. 41. In Viḡ. Mar̄.

CXIV. fol. 41,b. Secuntur Col. ad Uigil.

CXV. fol. 42. In Nat̄ unius Confeſſoris.

CXVI. fol. 43. In Ecclesia cuiuslibet ſcī Martiris ſiue Confeſſoris.

CXVII. fol. 44. In Nt̄ plurimor̄ Martir̄.

CXVII. fol. 44,b. Itē ut ſupra Collec̄.

CXIX. fol. 45. Ad Cruce̅ ſalutand̄.

CXX. *Ibid.* b̄ (i e. *Benedictio.*) ramorum in Palmis.

CXXI. f. 45,b. Oratio pro renuntian̄tis (*renuntiantibus*) ſæculo. ⁊ Cenobio ſe tradentibus. (i. e. *Ordo Monachum admittendi, qui hoc in Cod. mutilatur.*)

CXXII. fol. 46,b. Ben̄. ſuper Vaſa reperta ī locis antiquis.

CXXIII. *Ibid.* b̄. quorumlibet uaſorum.

CXXIV. fol. 47. b̄. arborum.

CXXV. *Ibid.* b̄. pomorum.

CXXVI. *Ibid.* b̄. panis.

CXXVII. *Ibid.* b̄. ad om̄ia que uolueris.

CXXVIII. fol. 47,b. b̄. domus.

CXXIX. fol. 48. b̄. quando Iudicium exituri ſunt homines.

CXXX. *Ibid.* Exorciſmus aquæ ad furtum requirendum.

CXXXI.

CXXXI. *Ibid.* Ad furtum requirendum b̄ aquæ.

CXXXII. fol. 49, b. b̄ uestium uirginum.

CXXXIII. *Ibid.* Oratio super uirgiñ.

CXXXIV. fol. 50. b̄ uirginis ab Epō dicenda.

CXXXV. *Ibid* Prefatio.

CXXXVI. fol. 50, b. Ad Missā ipsius uirginis.

CXXXVII. *Ibid.* sp̄ oblata.

CXXXVIII. *Ibid.* In fractiō.

CXXXIX. *Ibid.* Ad Compl.

CXL. fol. 51 Ad sponsas benedicendas. (*Integrum superest hoc Officium solennis Nuptiarum celebrandi, cum superioribus omnibus, Dano-Saxonicè glossatum*)

CXLI. fol. 53, b *Sequitur Hymnus Latine tantum, cujus hoc est Initium,* Auctor salutis unicus *aliena & recentiori manu.*

CXLII. fol. 54. Ad seppum benedicendum. (*Oratio in cujus parte priori desideratur versio Dano-Sax.*

CXLIII. fol. 55. Halsunge. *scripta est Anglo Saxonicè, eadem antiqua manu, qua exarantur Lat. & sic*

Incip. Ic eow halsig on fæder naman ⁊ on suna naman ðaet is ure Drihten Hælende Crist. ⁊ on ðaes Halgan Gastes. ⁊ for ðære Cristnesse ðe ðu an
ge underfenge.

CXLIV. *Ib* ✠ Gif men senlice wyrdenn unsoste oððe springanne maeg halga him ðis fæder.

Hæc oratio cum sequentibus versione gaudet interlineata.

CXLV. fol 55, b Wið egna sare sinc (sing) ðis.

CXLVI fol. 56. Ðis man scell ðætan ofer drence ⁊ ofer Ful. (*h e Benedictio Potionis vel Unguenti*)

CXLVII. fol. 56 b. - - - - scal ðæta ofer ða seta de Ful insalleð.

CXLVIII. *Ibid.* To Huntade ⁊ Fæter halgunege. (*Benedictio Retium,*)

CXLIX. fol. 57. Benedictio aquæ ad uenationem. et salis.

CL. *Ibid.* Salt halgunge to acrum. ⁊ to berenne. ⁊ in husum.

CLI. fol. 57, b. Wið Netena ungetionu. ⁊ ðiofum.

CLII. fol. 58. Oratio ad infantes consignandos.

CLIII. fol. 58, b. Incipit exorcismus salis.

CLIV. *Ibid.* Exorcismus aque.

CLV. fol. 59 Benedictio aquae.

CLVI. *Ibid.* b̄dictio Sal⁻ et Aquā.

CLVII. fol 59, b. Oratio quando aqua in domo aspargitur.

CLVIII. *Ibid.* Alia. (*Cum aliis Precibus quarum Rubricæ desiderantur.*)

Huc usque scripsit Librarius. Quæ sequuntur Latine, manibus diversis & plane alienis scripta sunt: Verum quicquid extat Dano-Saxonicè, id exaratum est manu Glossatoris.

CLIX. fol. 61. *Oratio contra virus. Lat. & Dano-Saxonicè.*

CLX. fol 61, b. Incipiunt Benedictiones ad Lectionem. *scil. Lat.* & *Dano-Sax.*

CLXI. *Ibid.* De Epiphania. *Latine tantum.*

CLXII. *Ibid.* De Ascentio. *Latinè.*

CLXIII. *Ibid.* De Pentecosten. *Lat.*

CLXIV. fol. 62. De Aduentu dñi. *Lat.*

CLXV. *Ib.* Commendatio - - - - Noctur̄ .N̄. *Lat.*

CLXVI. fol. 62, b. De Apostolum·. *Lat.*

CLXVII. *Ibid.* De Martyrum·. *Lat.*

CLXVIII. *Ibid.* De omnibus scīs. *Lat.*

CLXIX. *Ibid.* Benedictio lac ⁊ mel. *Lat.*

CLXX. fol. 63, b. Benedic. panis. frumen - - - *Lat.*

CLXXI. *Ibid.* Benedictio putei. *Lat.*

CLXXII. fol. 64, b. *Hymnus qui sic incipit.* Auctor salutis. *Lat.*

CLXXIII. *Ibid. Verba Initialia. Resp. & Antiphonarum aliquot. Lat.*

CLXXIV. fol. 65. Oratio ad Deum. *Lat.*

CLXXV. *Ibid.* Ymnus iorsa. xl.ma. *Lat.*

CLXXVI. fol. 66. *Lectiones ex S. Scriptura.* In natl. Virginum. *Lat.*

CLXXVII. fol 67, b. In natale unius Apostali uel Maertyres. *Lat.*

CLXXVIII. fol. 67, b. In uigilia unius Apostoli uel Martyr. *Lat.*

CLXXIX. fol. 69. *Orationes aliquot. Lat.*

CLXXX. fol. 70. *Benedictio Messis, ut salva sit ab avibus. Latine Litteris Saxonicis Rotundis rubei coloris, cum versione Dano-Sax. litteris nigris. omnia manu Glossatoris.*

CLXXXI. *Ibid.* Item pro Auibus. *Latine & Dano-Sax. sicut superior; cum orationibus aliis tribus, ab eadem manu, cum Latinè, tum Dano-Sax. scriptis.*

CLXXXII. f. 71, b Benedixio Salis et Aquae. *cum Orationibus quibusdam, Latine tantum, ac aliena manu.*

CLXXXIII. fol. 72, b. *Sequuntur Antiphonæ aliquot, Latinè cum aliis ad Missam spectantibus.*

CLXXXIV. fol. 75. Missa de scā Trinitate. *Lat.*

CLXXXV. fol. 77. Incipit Ymnus ad unam horam. *Latine litteris nigris, & Dano-Saxonicis litteris miniatis, utræque cum sequentibus hymnis, manu Glossatoris scriptæ.*

CLXXXVI. fol. 78. Incipiunt Capitula ad primam. *Lat. & Dano-Sax. sicut superior, eadem manu, cum Capitulis ad tertiam, sextam & nonam horam.*

CLXXXVII. fol. 80, b. Oratio sequeta ante initium uespertinæ laudis, &c. *Lat. & Dano-Sax. quemadmodum superior, eadem manu.*

CLXXXVIII. fol. 82. *Sequuntur Orationes, & Hymni, Lat. & Dano-Sax. eadem manu.*

CLXXXIX. fol. 83. *Qui sunt 7 Psalmi Poenitentiales, 8 Psalmi Orationum, 5 Psalmi de diversis tribulationibus, &c. Lat. & Dano Sax. eadem manu.*

CXC. fol 84. *Orationes iv de S. Cuthberto Lat. cum hac nota,* Be Suðan wudigan gæte. æt Aclee on

Fest-Sæxum. on Laurentius-Mæssan-dæge. on Fodners-dæge. Ælfrige ðæm biscope. in his getelde. Aldred se Prouast. ðas feoþer Collectæ. on fif næht aldne mona æþ Undernne astiat.

CXCI. fol. 84, b. *Versiculi aliquot & Responsiones. Lat. aliena manu.*

CXCII. f. 85. Hæ sunt notas" prætersmatas". i. e. *Abbreviationes verborum quorundam quæ occurrunt in libris Juris Civilis, cum explicationibus eorundem, & Glossa Dano-Saxonica.*

CXCIII. fol. 86. De octo Pondera" de quibus factus est Adam. *Lat. & Dano-Sax.*

CXCIV. fol. 86, b. De dignitatibus Romanorum. *Lat. & Dano-Sax.*

CXCV. fol. 87. De gradibus Ecclesiæ. *Latine & Dano-Sax.*

CXCVI. f. 88. Nomina locorum in quo" Aposto-li requiescunt. *Lat. & Dano-Sax.*

CXCVII. fol. 88, b. *De litteris Alphabeti Latini, & Mystica earum significatione. Lat. & Dano-Sax.*

Quod attinet ad Versionem hujusce Cod. MS. *Dano-Saxonicam; Auctor ejus seu potius scriptor erat procul-dubio Aldredus ille Presbyter qui Codicem Evangeliorum præclarum Cottonianæ Bibliothecæ (qui inscribitur* NERO *D 4. de quo supra) Versione Dano-Saxonica interlineari illustravit: cujus quidem manum in hoc Codice statim atque conspexi agnoscebam, eodemq; hunc Dunelmensem cum Cottoniano conferens, unum Aldredum utriusque, quoad maximam partem, scriptorem esse reperi, qui regnante Ælfredo Rege, Aldredi illius Præpositi (cujus Adnotationem in hoc Codice Saxonicè scriptam supra exhibui,) coætaneum esse videtur. Nam Ælfsigus, sive Wilfsigus, sive Alfsius, sive Ælfsius (tot enim modis nomen ejus scribitur) Episcopus erat Scirreburnensis, temporibus Ælfredi Regis; Asseriiq, Episcopi in eadem sede Decessor fuit.*

F. 5. II. *Codex membranaceus in quarto, litteris rotundioribus, ante mille annos exaratus (utpote qui mihi videtur paullo antiquior Codice Evangeliorum Cottoniano, qui inscribitur* NERO D 4.) *in quo continetur Evangelium D. Johannis, D. Lucæ usque ad vers. 2. cap. 22. & pars Evangelii D. Marci, Latinè, secundum B. Hieronymum, non tamen absque Lectionibus quibusdam differentibus observatu dignis. In uniuscujusque folii superiori margine, scribitur nomen Evangelistæ quemadmodum in aliis Codicibus plurimis; in Evangelio autem D. Lucæ, semper superscribitur* Secundum Lucanum, *sicut & semel in Cod. Cottoniano, more scilicet majorum nostrorum, qui nomen illius Evangelistæ legentes scriptum* LVCA; *(sicut videre est in vetustissimo Codice Bibl.* C. C. C. C) *ex* LVCA *pro ingenio sui sermonis, fecerunt in obliquis Casibus* LVCAN, *& deinde* (additâ terminatione *Lat.*) LVCANVS; -NI, -NO, -NVM, &c. *sicut supra observavi.*

Hoc in Codice misere truncato, cernuntur vestigia quædam sive Otii sive Devotionis cujusdam Sanctimonialis, (invenusti enim & irregulares litterarum ductus fœminæ manum esse ostendunt) quæ scriptitavit Latine Nolite iudicare et non iudicabimini. *& Anglo-Sax.* Bоge Mese-preost god preost maneat (*f.* maneat) *In hoc etiam Codice compingitur fragmentum alii Codicis Evangelici, litteris Capitalibus ab Antiquario satis diligenti scriptum, incipiens à vers. 33. cap. 21. D. Lucæ. & desinens, vers. 44. cap. 23. ejusdem Evangelistæ, in cujus foliis scriptitavit eadem Fœmina vernaculo idiomate,*

Boge Messe-preost god preost. Alдred god Biscop. *qui quidem Aldredus factus fuit Episcopus Dunelmensis, anno Dom.* 946.

BB. 1. 6. *Codex membranaceus in Quarto, in quo, præter alia quæ ad institutum nostrum nullatenus spectant, continentur*

I. fol. 1. *Catalogus Codd.* MSS. *qui in Armariolo Ecclesiæ Cathedralis Dunelmensis olim exstabant; inter quos, sequentes utpote Saxonice scriptus dignos qui exhiberentur judicavi*

1. Omelaria uetera duo. (i. e. *Anglo-Saxonicè.*)

2. Unum nouum. (i. e. *Normanno-Sax.*)

3. Elfledes boc. (*f. Vita S. Æthelfledæ.*)

4. Historia Anglorum. (*forte, Bedæ Hist. Ecclesiastica, à Rege Ælfredo conversa.*)

5. Liber Paulini Anglicus. (*f. Vita Paulini Eboracensis Archiepisc.*)

6. Liber de Natiuitate Scē Mariæ Anglicus. (*Proto-evangelium S. Jacobi?*)

7. Cronica duo Anglica. (i. e. *Annales Saxonici.*)

II. fol. 6. *Kalendarium, in quo dies sanctorum Festi non notantur; habentur autem Dies Obitûs quorundam Monachorum Dunelmensium.*

III. fol. 12, b. MARTYROLOGIVM PER ANNI CIRCVLVM.

IV. fol. 47. *Consuetudines Monachorum Ordinis S. Benedicti, per Lanfrancum Archiep. Cantuar. Lat.*

V. fol. 74, b. *Regula Monachorum S. Benedicti. Lat.*

VI. fol. 98, b. *Ejusdem Regulæ Versio Saxonica, circa Conquisitionis Angliæ tempus exarata, quæ sic*

Incip. Gehyr ðu min bearn gebоda þines lareowes. ⁊ an-hyld þinre heortan eare. ⁊ mynegunge þines arfæs tan fæder lustlice under-foh.

Expl. Ðæt á gesunde æce lif to ecleane ⁊ mid-gunnunge mid Gode. eallum ðam þe þissum Regole fylgað. AMEN.

In Archivis ejusdem Ecclesiæ, etiamnum habentur,

I. Carta Ranulfi (qui factus est Episcopus Dunelmensis, A. D. 1099.) qua omnes suos Ministros, *&c.* certiores reddit, se terras quasdam in Elpedene cum piscaria Halywarestelle dictam, eidem Ecclesiæ concessisse. Normanno-Saxonice. (Hanc Cartam edidit cum sua Versione Latina, D. Georgius Hickesius, Gram. Anglo-Sax. pagg. 149, 150.)

CATA-

CATALOGUS

Chartarum temporibus Regum *Anglo-Saxonum* confectarum, quæ haud ita pridem in Archivis Ecclesiæ Wigorniensis exstabant. (*Hunc Catalogum texuit D. G. Dugdalius. A. D.* 1643.)

1. CHARTA *Ceolulfi* postea R. Merciorum, super concessionem Terrarum apud Intanbergum, Bratanlege & Bremesgrafe. A. D. 789. *Lat. & Sax.*
2. *Ceolulfi* R. de Salewarpe. A 813. *Lat.*
3. *Æthilredi* R. & *Egwini* Episcopi de Fledanbyrig. (*Vid. Cartas Somersianas.* n. 1.)
4. *Uhtredi* Reguli Huicciorum de Eastun prope Salewarpe. A. 770. confirmata per *Offam* Regem. *Sax. & Lat.*
5. *Albuni* Diac. & Abb. de Stoce. *Lat.*
6. Regis *Eadgari* de 10 Cassatis Terræ æt Cyngtun. An. 969. *Lat.* & *Sax.* (V. Cart. Somers. n. 15.)
7. *Leoffi* Episcopi de Terris in Flsington, tempore *Canuti* Regis. *Saxon.*
8. *Wulstani* Archiep. de duabus Mansis in Flsingtun. An 1017. *Lat. Sax.*
9. *Oswaldi* Episcopi de Teodington. A 877. *Lat. S.*
10. *Alfredi* R. de Terris æt Pendoc. An. 888. *Lat.*
11. *Aldredi* de Tomponðie de consensu Brihtwlsi Regis. An. 848.
12. *Lysingi* Episcopi de duabus Mansis æt Lenc, Licentia R *Edwardi.*
13. *Werferthi* Episcopi de tribus Mansis apud Tredington An. 873.
14. *Coenwaldi* de tribus Mansis; in Brocton twa, ðriddan in Stoce. An. 941.
15. *Wlstani* Archiepiscopi de tribus Mansis in Throcmortune.
16. *Wlfari* Regis de Terra 50 Manentium quæ Hanbyrig dicitur.
17. *Burhedi* Regis de Beagabyrig. An. 855.
18. *Albuni* Episcopi de Kemesey. An. 844. *Sax. Lat.*
19. *Oswaldi* Episcopi de tribus Mansis in Degilsford. *Lat. Sax.*
20. Ejusdem de una Mansa in Meolcoton. *Sax. Lat.*
21. *Offæ* Regis & *Aldredi* subreguli Huicciorum de vico nominato æt Gate. *Lat.* (Vid. Cart. Somersian. n. 3.)
22. Eorundem de Saggesberue. An. 775.
23. *Wlstani* Archiepiscopi de Tidelintun. *Sax. Lat.*
24. *Eadgari* Regis de Libertatibus. *Lat.* (Vid. Cart. Somers. n. 16.)
25. Ejusdem Regis de terris in Wigorn. An. 972.
26. Oswaldi Episc de Stoce. An. 984. *Lat. Sax.*
27. Carta de Hallingan. *Sax.*
28. H . . . . . Episc. de Penhylle.
29. *Mildredi* Ep. de Tilrho. An. 774.
30. *Beorwlfi* Regis de Sudepton.
31. *Lysingi* Episc. de una Mansa & dimid. in Hrydmaplean. An. 1038.
32. *Æthilbaldi* Regis *Merc.* de duobus Caminis in Wice, & gustario salis. *Lat.*
33. *Burhredi* Regis Flsenedelea. Anno 866. *Lat.* (Vide Cart. Somers. n. 8.)
34. *Oswaldi* Episcopi de duabus Mansis æt Bratanbeorh. An. 964. *Lat.* (Vid. Cart. Somers. n. 14.)
35 *Ealdredi* Episcopi de terris in Dicford. *Sax.* (V. Cart. Somers. n 24.)
36. *Lysingi* Episcopi de 5 Mansis in Eovinlode. *L. S.*
37. *Oswaldi* Episc. de 3 Mansis in Flsintun. An. 964. *Lat. Sax.* (Vid. Cart. Somers. n. 17.)
38. *Lysingi* Ep. de 11 Mansis & dimid. in Ealdingcote. *Lat. Sax.*
39. *Ealdredi* Episc. de prima Mansa in Penedoc. *L. S.*
40. *Werferthi* Episcopi de Sodrabesies. *Sax.*
41. *Willielmi* Conq. de Culncliff mutil. *Lat. Sax.*
42. *Stephani* R. de Confirmatione, cum sigillo.
43. *Henrici* I. Regis de Libertatibus, cum sigillo. *Lat.*
44. Privilegium *S. Wlstani* de Ecclesia *S. Elenæ* Wigorn. *Lat.* 1092.
45. *Wlfgeati* in prima hida in Teodebigan. *Saxonicè.*
46. *Coenwlfi* Regis da Bremesgraf. *Lat.*
47. *Offæ* Regis de Norðsnede.
48. *Wlfrici. Sax.* (vide Cart. Somers. n. 18.)
49. *Eadredi* Regis de terris in Cyngtun. *Lat.* (vid. Cart. Somers. n. 11.)
50. *Oswaldi* Episc. de Stoc.
51. *Lysingi* Episcopi de tribus Mansis in Alðswyðetune. *Lat.* & *Sax.*
52. *H.* . . . . Ep. de duabus Mansis in Tappenhallan.
53. *Wlfstani* Episc. de Ælsertun An. 1088. sub sigillo. *Lat.* (Vid. Monast. I. Tom. p. 135.)
54. *Eadgari* Regis de septem Cassatis in Bisantune.

55. *Stephani* Regis de Libertatibus cum sigillo suo, & *Gualleran* Comitis de Mellent confirmata.

56. *Lyfingi* Episc. de 5 Mansis in Suðhan. *Lat. Sax.*

57. *Oswaldi* Ep. de 5 Mansis in Cromb.

58. *Wirferthi* Episc. de Almundingtun. *Sax.* (Vide Cart. Somers. n. 10.)

59. *Oswaldi* Ep. de tribus Cassatis in Cungle. *Lat.* (Vid. Cart. Somers. n. 12.)

60. *Berthulfi* Regis de Breodune.

61. *Werfrithi* Episc. de Agnenbyrig. *Sax.*

62. *Lyfingi* Ep. de 6 Hidis in Beuerleg. An. 1042. *Lat. Sax.*

63. *Ethelbaldi* Regis de Sture & Fluradele. An. 700. *Lat.*

64. *Werferthi* Ep de terris, &c. *Sax.*

65. *Coenulfi* Regis Merc. de Saleƿarpe An. 816. *L.*

66 *Offæ* Regis de Grimanleg. *Sax. Lat.*

67. *Offæ* Regis de Fertbyrig. *Lat. Sax.*

68. *Willani* Episc. de 4 Mansis in Farneburn. *Lat.*

69. *Berthwulfi* Regis de terra in Ferburg Stoce. An. 852.

70. *Lyfingi* Ep de duabus Mansis in Elmleia *Lat. Sax.* (Vide Cart Somers. n. 21.)

71. *Æthelstani* Regis de duabus Mansis in Mortune.

72. *Æthelbaldi* Regis de Flradleia. An. 864. *Lat.*

73. *Æthelbaldi* Regis de 24 Cassatis in Æstun & Natangrafan. *Lat. Sax.*

74. *Offæ* Regis de Ecclesia de Breodun. An 770. *L.*

75. *Leoffii* Episcopi de una Mansa in Biscopstune. *Lat. Sax.* (Vid. Cart. Somers n. 19.)

76. *Coenwulfi Regis*, *Lat.*

77. *Werferthi* Episcopi de Australi Uedfeld. An 892.

78. *Oswaldi* Episc. de duabus Mansis æt Clifford. 966.

79. *Coenwulfi* Regis de Chenneres terra 30 Tributariorum. *Lat.*

80. *Lyvingi* Ep. de 6 Cassatis terræ in Feletun.

81. *Æthelredi* R. de 30 Cassatis terræ in Haenbyrig.

82. *Æthilbaldi* Regis de terra in Norð Sture.

83. *Uhtredi* Ducis Hwicciorum de 8 Mansis in Breodune.

84. *Alwini* Episc. de terris in Coderselle & Sture.

85. *Aldredi* Ep. de duabus Mansis in Fertune.

86. *Æthelbaldi* Regis de terris in Æþlmore.

87. *Aldhuni* Episc. de terris in Occidentali parte fluminis *Sabrinæ*. (Vid. Cartt. Somers. n. 7.)

88. *Werferthi* Ep. de terris in Alemundinton. A. 888.

89. *Æthilbaldi* Regis de terris in Bradanleag.

90. *Oswaldi* Episc. de terris in Oddingalea & Lauerra. *Lat. Sax.*

91. *Wlfrithi* Ep. de terris in Ugginchalau.

92. *Aldredi* subreguli Hwicciorum de terris in Flabbyrig. (Vid. Cart. Somers. n. 2)

Quin & intra tres aut quatuor annos, in ejusdem Ecclesiæ Archivis, extabant aliæ quædam Cartæ; quas quidem jam perditas, feliciter publicavit D. Georgius Hickesius, Gramm. Anglo-Sax. pag. 139, 169, &c.

Earum autem Tituli sequuntur.

1. Carta Donationis 30 Cassatorum in Heanburg & in alio loco æt Austin Ostforo Episcopo & Ecclesiæ beati Petri quæ sita est in Weogorna Civitate per Aethelredo Regem Mercensium. (*Ostforus Episcopus fuit Wigorniensis*, A. D. 692.)

2. Carta Donationis terræ quæ dicitur Penitanham 15 tributariorum, &c. ad Construendum Monasterium Cuthswithæ Abbatissæ, per Osherum Regem Hwicciorum cum Æðilheardo filio suo, consentiente comite suo Cutberhto. (*Ex subscriptione Ostfori Episcopi, appareat hanc Cartam esse confectam A. D.* 692.)

3. In dorso superioris, exarata fuit Carta venditionis terræ 5 Manentium quæ dicitur Ingin, pretio 600 solidorum, Cuðsuidæ (Abbatissæ) per Eadilheardum & Eadiluueadum (*Regulos Hwicciorum*?) *Ex subscriptione Coenredi Merciorum Regis, constat hanc Cartam factam esse intra Annos Dom.* 704, & 709.

4 Carta Donationis qua dat Uhtredus Regulus Hwicciorum fideli suo Ministro Æthelmundo (filio Ingeldi qui fuit Dux & Præfectus Æthilbaldi Regis,) cum consensu & Licentia Offani Regis Merciorum, simulque Episcoporum & Principum ejus, terram 5 Tributariorum *i.e.* vicum qui nominatur Eastun, juxta Fluvium, in (*loco*) qui dicitur Saluuarpe. A. D. 76. Indict. 6. Lun. 5.

5. Carta Donationis Viculi 4 Mansionum. qui nuncupatur æt Segcesbearuue, subregulo suo Aldredo, videlicet Duci propriæ Gentis Huicciorum, ea conditione, ut se vivente habeat, & cuicunque voluerit post se, libera utens potestate, jure Ecclesiastico possidendum relinquat, per Offam Reg. Merciorum.

6. In dorso superioris Cartæ, ut videtur, exarata fuit Carta Donationis ejusdem viculi Ecclesiæ Beatæ Genetricis Dei & D N.I.C. quæ sita est in Weogorna Civitate, per Aldredum Huicciorum Regulum. A. D. 775. Indict. 15. ann. decen. 18. Lun. 15.

7. Carta Reconciliationis & Concordiæ inter Heathoredum Episcopum (Wigorniensem) & Wulfheadum filium Cussan de Hereditate Hemeles & Dudæ, quod post obitum suorum, nominaret ad Weogorna-cæstre; facta apud Pontificale Conciliabulum in loco qui dicitur Celchyþ, præsidentibus duobus Archiepiscopis Iamberhto (Cantuariensi,) & Hygberhto (Licetfeldensi,) Mediante quoque Offan Rege, cum universis Principibus suis. A. D. 789. Indict 12. (leg 7.) an. 31. Regni Offan strenuissimi Merciorum Regis.

8. Sequitur Confirmatio superioris Cartæ quam fecit prædictus Wulfheardus Deneberhto Episcopo & ejus Familiæ in Weogorna civitate, coram Æthelheardo Archiepiscopo Cantuar. in loco qui dicitur Clofeshof. A. D. 803. Indict. 11. die 2. Non. Octob.

9. In Dorso ejusdem Cartæ, extabat scriptum Saxonicum, quo constat novis adhuc litibus implicitum fuisse Heabertum Wigorniensem Episcopum cum eodem Wulfheardo, circa eandem hæreditatem, regnante Celulfo Merciorum Rege. *i. e.* circiter. A. D 821.

10. Carta

10. Carta Commutationis, qua pro 14 Manentibus in loco quæ appellatur æt Stupe, à Denebertho & Uuegorniensis Ææcclesiæ Congregatione traditis, donat eis Coenwlf Rex Merciorum illa territoria, *viz.* Huntingtun, & Speacleahtun, & Teolopalsingeoto, & iterum 30 Manentes in Feogonnea-leage: Similiter 25 Manentes in loco qui dicitur æt Ceaðperleage A. D 816. Indict. 9. Regni sui 20.

11. Carta Donationis (seu potius Dimissionis) Familiæ quæ sita est in Feogonnaceastre, trium manentium ubi Australis Heppelo dicitur, & unius prati ubi Hreod-halh vocitari solet, Uuerfritho Episcopo Wigorniensi, & tribus hæredibus post obitum suum A. D 892. Indict 11.

12. Carta Donationis Saxonicè scripta, qua certis conditionibus, donat Ecclesiæ suæ Wigorniensi Wilfrithus Episcopus, terras quasdam æt Clifforda. A. D. 922. Indict. 10.

13. *Carta Historica de S. Wlstano Episcopo Wigorniensi, post obitum ejus exarata.*

14. Carta Donationis binarum Mansiuncularum in loco qui dicitur Culnan-clif, Beorhenotho Comiti, per Eadgarum Regem & Primicherium Albionis. A. D. 964. (*Termini sequuntur Saxonicè scripti*)

15. Carta Dimissionis, partim Latine, partim Saxonicè scripta, qua acceptis quatuor Libris dimittunt Oswaldus Archiepiscopus & Conventus Wigorniensis binas hidas terræ in Moptune, Biornago & Byrcstano fratribus, pro trium hominum diebus. A. D. 990. Indict. 3.

16. Carta Dimissionis, partim Latine, partim Saxonicè scripta, qua germano suo fratri Eltwigo & duobus post se hæredibus, 6 Mansas in loco quem vulgus appellat Beonet-leah dimittit Wulstanus Archiepiscopus Eborac. & Episc. Wigorniensis. A. D. 1017.

17. Carta Dimissionis Saxonice scripta (*intra An D.* 1049. *&* 1057.) qua Æthelstano & duobus post se hæredibus, dimittit Ealdredus Wigorniensis Episcopus binas Hidas, in villa quæ dicitur Hylle, cum aliis terris.

Præter has etiam Cartas, in Archivis ejusdem Ecclesiæ reperiebantur, A D 1689. (*vid* 1. *Edit Gramm. Saxon. &c D. Georgii Hickesii, ad Catal. Librorum Septentrional. p.* 171.) *alias etiam Cartæ, quarum Titulos hic infra exhibeo.*

1. *Aldredi* Episcopi *Æthelstano* cuidam & Ecclesiæ Wigorn Saxonice.

2. *S. Wulstani* Episc. de Ecclesiæ *S Elenæ*, in Synodo Dioces 1092.

CARTÆ
ANGLO-SAXONICIS
TEMPORIBUS CONFECTÆ

Penes Illustrissimum Dom. Dom. JOANNEM SOMERS, Baronem de *Evesham*, nuper Angliæ Cancellarium.

1. DONATIO quadraginta quatuor (*vox quatuor quæ primitus abrasa erat, recentiori manu restituitur*) Cassatorum qui dicuntur Fleðanburg Ostforo Episcopo; ut quemadmodum primitus tradita fuerat rursus per illius diligentiam Monachorum in ea sub Abbate degentium honestissima conversatio recuperatur, per Æthilredum Regem, pro absolutione Criminum suorum vel conjugis quondam suæ Osthrythæ (*Hæc in Carta cernuntur Cruces diversæ formæ, confecta quoque fuit circa Ann. Dom.* 692.)

In Dorso hujusce Cartæ extat Commutatio eorundem 44 Cassatorum cum Æthilredo Rege per Eguinum pro 20 Cassatis æt Stretforde, hac tamen conditione, ut in Fledanburg Cœnobialia vitæ statuta serventur, *& ut* post diem Regis terra ista in Fledanburg sine contradictione alicujus ad Wegernensem Ecclesiam in jus Episcopali sedis sit donata. (*Nomina testium sine Crucibus.*)

2. Donatio, cum licentia Venerabilis Episcopi Tilheri, Monasterii on Flæcanbýrig (per Aldredum subregulum Hwicciorum?) Æthelburge propinquæ suæ, ea conditione ut ipsa tamdiu vivat possedeat & postquam viam patrum incedat ad Wegernensem Ecclesiam in jus Episcopali sedis reddat.

3. Donatio Terræ bis quinos mansionis habentis, *i. e.* Vici qui nominatur æt Geate ad Monasterium quod propriæ nuncupatur æt Fogonna-ceastre, & ad ecclesiam beatæ Mariæ Matris Dñi quæ ibi fundata est, per Offam Merciorum regem & Aldredum subregulum Huicciorum (*sine anno. Carta quoque videtur saltem Apographa, utpote recentiori manu, quam Offæ tempora ferebant, scripta.*)

4. Donatio bis quaternarum Mansionum in Australi parte montis qui nominatur Breodun, in Aquilonali plaga rivuli qui vocatur Caperit, caro fidelique Ministro Ceolmundo, per Uhtredum Regulum Huicciorum cum licentia atque permissu piissimi Regis Merciorum Offan. Gesta sunt hæc anno domini Incarnat. 756. Regni Offani Regis Merciorum 3 annus.

5. Donatio terræ 20 Manentium ubi dicitur æt Feprthylle ⁊ æt Coftune cum sylva, &c ad ecclesiam quam Eanulfus avus suus in honore beati Petri Principis Apostolorum construxit, ubi dicitur æt Breodune per Offam Regem Merciorum simulque aliarum circumquaque nationum. A. D. 780. (*Carta longe recentiori manu scripta.*)

6. *Carta Saxonicè, confecta A. D.* 825. *Indict.* 1. *Beornwulfo*

orwulfo Merciorum Rege, quæ continet Acta Synodici Conventûs in Clofeshoas, *de Jure Herbagii & Glandinationis Porcorum in Sylva Suthtunensi.*

7. Carta Alhwini gratia dei provinciæ Hwicciorum Præsulis & ejus Familiæ in Weogerna Civitate, *qua donant* Æthelwulfo Duci & conjugi ejus Wulfthrythæ terram 11 Cassatorum in Duobus locis hoc est æt Coberswellan 7 æt Sture *sub certis Conditionibus in Carta expressis.* A. D. 855. Indict. 3. In metropole quæ nominatur Weogernan-ceastre. *Superiori parte Cartæ cernuntur semi-literæ vocum* CYROGRAPHVM ALHWINI EP. 7 ÆÐELWVLFI. DVCIS.

8. *Carta Commutationis, confecta A D.* 866. Indict. 10. qua donat Burgredus Rex Merciorum duos manentes æt Soegesleæ, in loco ubi ruricoli nominant Wulfrenninleh cum pertinentibus, &c. *cuidam* Wulfherdo, in æternam hæreditatem; pro terra 5 manentium in unius hominis diem, 400 siclis in Argento puro, duobus hernaculis cum omnibus supellectilibus suis, 8 bobus, 50 porcis, 200 Segetibus cum gramine toto, & 30 Modiis de Ordio triturato sine contribulibus & suburbano. Termini 5 hidarum terre in Wulfrenin-lea *sequuntur Saxonicè.* (*Cruces signantur in diversis formis.*)

9. *Carta* (*suspectæ vetustatis & fidei*) *confecta, ut dicitur,* A. D. 884. Indict. 2. *qua donat* Æthelredus divina largiente gratia, principatu & dominio gentis Merciorum subfultus, terram 5 Manentium in loco qui dicitur Hymeltun cum pertinentibus, *cuidam* Æthelwulfo, sine aliquo tributo Dominatoris gentis prædicte, sive ducum, Judicumve, & Præsidum; id est statione, sive in oneratione Plaustrorum, nisi solo illi qui huic prædicte terre Hymeltune Dominus exstat. *Termini exhibentur Saxonicè.*

10. *Carta Saxonicè confecta* (*& eleganti manu scripta*) qua donat Werfrithus Episcopus Wigorniensis (cum consensu totius familiæ on Weogorna-ceastre cum Seniorum tum juniorum) consanguineo suo Cyneswitho 3 Hidas terræ in Alhmunding-tune, ex illis 5 Hidis quas Familia antea ei tradiderat in trium hominum diem. (*Cruces diversæ formationis.*)

11. *Carta Donationis terrarum formæ minus usitatæ, quam integram hic exhibendam duco.* Concedente grā dī. anno dnicæ Incarnatī. DCCCC XLVI. contigit post obitū Eadmundi Reḡ. qui regimina regnorū Angulsaxna et Norþhymbra. Paganorū Brettonumq; septem annorū in intervallo regaliter gubernabat. quod Eadred frater eius uterinus electione optimatū subrogatur. pontificali auctoritate eodē anno catholice est rex et rector. ad regna quadripertiti regiminis consecratur; qui deniq; rex in uilla quæ dicit̄ Regis. Cyngestun. ubi et consecratio peracta est. plura plurimis perenniter condonauit charismata. Hoc potest pro certo Wulfric pedisequū alacriter claudare quē honorifice idē rex locupletata largitate lætificat. concedens ei terrā. VII. manentiū sine perpetuo perfruendā certis terminib; uti fert inferius terminatā ad Wuring-tune magnis reb; ac modicis p̄ter arcē atq; pontē agonisq; obsequium usurpatam.

✠ Ista porro usurpatio anno dominicæ Incarnatī. DCCCC XLVI. et primo temporalis cicli laterculo quo sceptra diadematū Angulsaxna cum Norðhymbris. et Paganorū cum Brettonibus gubernabat his testibus quorū nomina subsequunt̄ conscribentib; hoc modo peracta est.

✠ Eadred rex. cum Archiepis̄ ceterisq. p̄sulib; hanc tellurē triumphali tropheo usurpauit.

✠ Oda Archiepis̄. *sequuntur & nomina aliorum testium, cum Crucibus diversæ formationis. Termini autem terrarum, quorum mentionem Carta facit, desiderantur.*

12. *Carta Dimissionis*, A. D. 962. *confecta*; *qua*, annuente Rege Anglorum Eadgaro, ejusque utriusque Ordinis optimatibus, concedit Oswold *Episcopus Wigorniensis* 2 Cassatos in loco qui nuncupatur Cungle (quos olim quædam possidebat Matrona nomine Alhwyð) cuidam Regis ministro nomine Alfwold: ut ipse eos quandiu vixerit habeat, (*Æcclesiæ* munere & sepultura *solummodo exceptis*) & post obitum ejus mater si superstes fuerit eandem (*terram*) percipiat: sin alias, post obitum ipsius ad usum Pontificis in Wigurna-ceastre redeat immunis. (*Desiderantur subscriptiones Oswaldi & Testium, quæ* (*ut videtur*) è Carta, nefaria manu, haud ita pridem abscindebantur.)

13. *Carta Dimissionis, sine Anno,* qua tradit Oswaldus Weogernensium Parrochiae prælatus (cum jussu & hortamine Eadgari Angligenæ cohortis Basilei, nec non etiam cum voluntate Ælfheri Mertiorum finium Ducis,) fratri suo Osulfo 4 Mansos æt Grimanleag, unum æt Mosleage, & unum cum dimid. æt Wican, omni vitæ suæ spatio &] duobus hæredibus post se perfruendos; in potestate *autem* Scē Mariæ sedis restituendos. *Termini habentur Saxonicè.* (*Ex hac etiam Carta, quædam videntur abscissa.*)

14. *Carta* Reconciliationis *confecta* A D. 967. qua impertitus est Oswold Wiogurnæ urbis Antistes 2 mansas æt Bradanbeorh 7 æt Holenfesten Germano suo Osulfo, duobusque post se quibus voluerit Heredibus, & deinde ad usum præfatæ Urbis Episcopo *reddendas Pro quibus* Clerici ejus Urbis receperunt 3 mansas æt Speclea. Hæc autem in ea facta sunt racione, ut annis singulis pastione adveniente, 100 porcos usui eorum necessarios sine alicujus contradictione pascantur (*Testium nominibus præmittitur Adjuratio Saxonicè.*)

15. Carta Donationis confecta A. D. 969. qua donat Eadgar divina collubescente Gratia totius Albionis Rex Primicheriusque, 10 Cassatos loco qui vulgari Cingtun dicitur, fideli suo ministro Alfwoldo, in æternam hereditatem.

16. *Exemplum* (*ut videtur*) *primum Cartæ* Eadgari altithrono amminiculante Anglorum ceterarumque gentium in circuitu triviatim persistentium Basilei, *qua* eternam Privilegii concedit libertatem Cœnobio *Wigorniensi*, ita ut *foret* omni terrenæ servitutis eodem tenore liberum, quo à prædecessore suo Cœnulfo Rege fuerat solutum, &c. (*Desiderantur Cruces, & nomina plurium terrarum quæ ad Wigornam pertinebant.*)

17. *Carta Dimissionis*, A. D 984. Regni vero Regis Æthelredi anno quinto *confecta*; qua tradit Osuualdus (divina largientia clementia Eboracensis Ecclesiæ Archiepiscopus. non minus Episcopalem adeptus sedem quæ est in Weogerna Monasterio in regione Merciorum) consanguineo suo nomine Eadwig, & conjugi suæ Wulfgyva, & duobus post se hæredibus, terram 3 Mansarum in loco ubi dicitur Wulfrinntun. (*Termini exhibentur Saxonicè, in dorso.*)

18. *Carta Donationis, Saxonicè, quæ sequitur in his verbis,* ✠ Her swutelað on þysum Gewrite ymbe þa forwerda þe Wulfric 7 se Arcebisceop geworhtan þa he begeat þæs Arceb̄. swuster him to wife. ꝥ is þæt he behet hire ꝥ land æt Ealretune. 7 æt Ribbedforda hire dæg. 7 he behet hire ꝥ land æt Cnihte-wican. ꝥ he wolde hit hire begytan þreora manna dæg æt þam Hirede on Wincel-cumbe. 7 sealde hyre ꝥ land æt Eanulfintune to gyfene 7 to syllenne þan þe hire leofeste

wære

pæne on dæge ⁊ æfter dæge. þær hine leofest wæs. ⁊ behet hine. L. mancos Goldes. ⁊ xxx manna. ⁊ xxx horsa. Nu wæs þyses to gewitnesse Wulfstan Arceb. ⁊ Leofwine Ealdorman. ⁊ Æþelstan B. ⁊ Ælfword abb. ⁊ Brihteh munuc. ⁊ manig god man to eacan heom. ægþer ge gehadode ge læwede. þ þas foreweard þus geworhte wæran. Nu syndon to þysum forwordan twa gewrita. oðer mid þam Arceb. on Wigereceastre ⁊ oðer mid Æðelstane B. on Hereforda. (*Wulfstanus autem Archiepiscopus Eboracensis, qui etiam Episcopus Wigorniensis, mortuus est, A D.* 1023)

19. *Carta Dimissionis, confecta A D.* 1016. Indict. 14. qua, digno pretio, &c. condonat Leoffinus Episcopus, (*cum consensu* Wulfstani Archiepiscopi Eboracensis Ecclesiæ) unam mansam in loco qui vulgariter Biscopes-tun nominatur, &c. fideli suo Ministro Godrico, & duobus in sua progenie hæredibus. *Termini dantur Saxonicè.*

20 *Carta Dimissionis, confecta A. D* 1038. Indict. 6. qua, *condonat* Lyfingus Wiogernaci civitate Æcclesiæ *Episcopus*, (cum licentia Haroldi Regis, ac Leofrici Ducis Merciorum,) fideli suo homini Æthelredo 5 Mansas in Hylcromban & Bocctun, & post vitæ suæ terminum, duobus quibus voluerit Cleronomis.

21. *Carta Dimissionis* (*sine Anno,*) qua concedit Lyfingus in Wiogorna civitate Ecclesiæ *Episcopus*, (cum licentia Heardecnuti Regis ac Leofrici Ducis Merciorum) suo fideli homini Ægelric, 2 Mansas in loco quem illius terræ soliculæ Elmlæh vocitant, & post vitæ suæ terminum duobus quibus voluerit Cleronomis. (*Termini scribuntur Saxonice.*)

22. Carta Dimissionis, A D. 1042. Indict. 10. confecta. qua concedit Lyfingus Præsul, (cum licentia Hearðacnuti regis Anglorum, ac consensu Leofrici Ducis Merciorum) uno suo fideli Æthelric, 6 Mansas quod solito vocitatur nomine Beonetleag. & post vitæ suæ terminum duobus quibus voluerit Cleronomis (*Termini exarantur Saxonicè.*)

23. *Fragmentum Cartæ Dimissionis* A. D. 1045 *confecta*, qua concedit Lyfingus *Præsul* (*cum* consensu manasterialis Familiæ quandam *telluris partem quæ* vocitatur nomine Sæsertun - - - - - - - quamdiu vivat, & post vitam suam duobus *Cleronomis.*

24. Carta Dimissionis Saxonicè scripta, sine Anno, qua concedit Ealdredus Episcopus Wigorniensis unam Hidam terræ cum dimidio in Dicford, Wulfgeato, pro termino vitæ suæ. (*Aldredus autem claruit circa.* A. D. 1049.)

Cartæ Regum &c. Anglo-Saxonum *penes Reverendos viros, Decanum & Cap. Ecclesiæ* Westmonasteriensis.

I Carta literarum Patentium Eadwardi Regis & Confessoris, qua ad victum Monachorum Eccles. Westmonasteriensis certas terras dat & ipso Monasterio certa Privilegia, ut Saca & Socne, *&c.*

2. Carta Eadgari Regis A.D. 978. confecta, cum metis Saxonice descriptis, qua donat ministro suo Managodo v Cassatos æt Hamstede.

3. Carta literarum Patentium Saxonice scripta & sigillo suo appendente munita, Eadwardi Regis & Confessoris ad Ælfwardum Episc. & Leofcild Vicecomitem, *&c.* quibus notificat se dedisse Monast. Westmonaster. certas terras in Essexia.

4. Cartæ quædam Willelmi I. tum authenticæ tum suspectæ fidei.

5. Carta Eadgari Regis *suppofititia*
6. Carta S. Dunstani *suppofititia* } *Sigillis munitæ.*

7. *Carta Stephani Anglorum* Regis, *suspectæ fidei, sine sigillo Saxonico Ritu cum Crucis signis scripta.*

8. Carta Æthelredi Regis Anglorum, qua largitur Ecclesiæ S Petri Westmonast. 5 Mansiunculas in jugem possessionem. Termini scribuntur Saxonicè.

9. Carta Eadgari Regis, qua confirmat Monasterio Westmonasteriensi, Terras 6 Cassatorum, in loco qui dicitur Loðeres leage, quas primitus ab Eadwardo Rege emptas, iterum emit Dunstanus.

Cod. MS. Anglo-Saxon. *Rev. & Doctissimi viri* JOHANNIS BATTELEII, S. T. P. *Canonici Ecclesiæ Christi, & Archidiaconi* Cantuariensis.

1. Lexicon Saxonico-Latinum, maxima ex parte ex Bedæ Historiæ Ecclesiasticæ versione Saxonica, studio & diligentia Abrahami Wheloci collectum.

In Bibliotheca Lauderdaliana *Nuper extabat.*

1. Orosii historia Saxonice, olim peculium Johannis Dee.

Codices Anglo-Saxonici

Reverendi & Doctissimi viri

ROBERTI BOURSCOUGH

Totnesiensis Ecclesiæ in agro *Devoniensi* Rectoris.

CODEX MS. in Octavo, cujus pars longe maxima ante 800 annos videtur exarata. In eo habentur

I. *Liber qui ab Anglo-Saxonibus dicebatur* LIBER MEDICINALIS, *scil. L. Apuleii Madaurensis Libri de virtutibus Herbarum Versio Saxonica, quæ cum exemplaribus ejusdem operis Bodleiano & Cottoniano per omnia fere convenit, mutato tamen ordine. Capite truncatus est hic Codex ubi 12 folia desiderantur.*

II. fol. 112, b. Medicina ex Quadrupedibus, *Idparto Ægypti fictitio Regi adscripta, quæ sic*

Incip. Her sagað ðæt Ægypta cyning Idpartus wæs haten Octauiano ðam Casere his freonde hele bodode.

III. fol. 126. Incipiunt Capitula libri Medicinalis. (*manu paulò recentiori exarata,*) *quorum ope quicquid in Apuleii Versione desideratur, cognosci potest.*

IV. fol. 141. *Sequitur Collectio Medicamentorum, prima manu scriptorum, ejusdem generis cum iis quæ cernuntur in libro* Medicinali Saxonico *Bibliothecæ Jacobeæ; vid. supra pag. 176. quæ Codex exhibet in hoc Ordine*

Fol 141, b To heafod-sealfe. ⁊ to eh-sealfe.
Ibid. ƿIT HEAFOD ƿRÆCE.
Fol. 142. Gif eagan forsetene beoð.
Gif Poc sy on eagan.
Ðis is seo æðelestæ Eah sealf wið Eah-wærce ⁊ wið miste, ⁊ wið senne ⁊ wið weormum. ⁊ wið giccðan. ⁊ wið tyrendum eagan. ⁊ wið ælcum uncuðum geswelle.
Fol. 143. Wið Hwostan.
Wið Eagan adymnesse.
Gif Eagan tyran.
Fol. 143, b Se man se ðe biþ on heals oman
Fol 144. Ðis is seo Grene-sealf (*unguentum viride.*)
Fol. 144, b. Wið Adle.
Wið Heafod-ece.
Fol. 145. Sealf wið fleogendum Attre and sarum swryngum.
Fol. 145, b. Wið þone blegende Fic.
Oleo Roseo sic facis (*Latino-barbarè.*)
Fol. 146. Carbiacus hatte seo Adl þe man swiðe spæte
Sing ðis wið Toð-ece syþþan sunne beo on setle swiþe ofe (*Exorcismus.*)
Fol. 146, b. Wið þone Dropan.
Fol. 147. Sing ðis gebed on ða Blacan blegene. (*Incantatio.*)
Fol. 147, b. Wið ðon þe mon oððe nyten wyrm gedrince (*Incantatio.*)
Fol. 148. Ðis is se Halga-drænc wið Ælf-sidene. ⁊ wiþ eallum Feondes costungum. (*Incantatio.*)
Fol. 149. To Wen-sealfe.
Fol. 149. To godre Ban-sealfe. þe mæg wiþ Heafod-ece. ⁊ wið ealra lyma Tyddernysse.
Fol. 152. Gif Poc sy on Eagan.
Ðas Wyrte sculon to Lungen-sealfe.
Wið Heafod-ece.
Fol 152, b. Wið hreofum.
Wið Cneo-wærce.
Fol. 153. To Eah-sealfe.
Fol. 153, b. Wið Ut-sihte.
Fol. 154. Wyrc utyrnendne Drænc.
Fol. 155. Wyrc Spiw-drænc.
Fol. 155, b. Wyrc Sealfe wið Heafod-wærce. ⁊ wið Lið-wærce. ⁊ wiþ Eah-wærce. ⁊ wið Wenne and wið Deore
Wið Sid-wærce.
Fol. 156. Wyrc-drinc wið Lungen-adle.
Fol. 156, b. Drænc wið Lungen-adle.
Fol. 157. Wið þongen.
Slæp-drænc.
To Haligre-Sealf. (*Incantatio.*)
Exorcismus pro Dæmoniaco, cum precibus quibusdam, Latinè.
Fol. 162. *Fragmentum Ritûs precandi pro eo qui Veneno laborat.*
Fol. 163 *Forma Precationis Militaris, quâ recitata quisque in prælio a Morte ac Vulneribus immunis redditur, Latinè-barbarè, cum interlineata Versione Saxonicâ, quæ sic*

Incip. Gefultumige seo þrinis seo annis þære an-
Suffragare Trinitas. unitas uni-

nisse gemiltsa me seo ðrinnis gefultumige ic
tatis miserere. Trinitas suffragare

bidde me gesetnum sæs micel swa swa
quæso mihi posito maris sonum magni velut

in swæconnisse þæt nalæs mid beo seo mec
in periculo ut non secum trahat me

seo deaðlicnes ðeoses geares ne ðyses midden
mortalitas istius anni, neque mundi

geardes itelnes ⁊ ðæt ilce ic bidde from þæm
vanitas. et hoc item peto a subli-

hyhstum þæs heofonlican comp weoredes mægenibus
celestis militiæ virtu-

num þylæs mec forlæten to slitenne feondum.
tibus ne me linquant lacerandum hostibus.

Expl. ⁊ gemilsigendum gode to þæm neadorlicum
et misereto deo ad ethera

blisse ic sy geseged ricer coelnesse Soðlic.
letus vehar regni perpigena. amen.

Fol. 168. Wið færlicre Adle.
Wið Lænten wyrce.
Wið Deore
Fol. 168, b. Gif Deor sy in men.
Fol. 169 Drænc wið Deore.
Wyrc Deor-drænc godne.
Fol 169, b. Wið Deore. ⁊ wiþ sceotendum Wenne.
Gif Deor sy gerunad in anre stowe.
Fol. 170. Wið Deore.
Fol. 170, b. Gif se Wic weorðe on mannes setle gesettan.

Fol. 171.

Fol. 171. *Contra venenum.*
Fol. 174. Ƿyrt Slypan of ƿætere ⁊ of axsan.
Fol. 174, b. Gif ſe ƿyrm ſy niþer gewend. oððe ſe bledende ſie bedelf æwedd.
Fol. 175, b. Gif Fot oððe Cneop. oððe Scancan ſwellan
Ƿiþ micclum-Lice ⁊ Bringe-adle.
Fol. 176. Amuleta five Carmina duo.
Ƿið ƿennas æt manneſ Heortan.
Fol. 176, b Ðis Gebed man ſceal ſingan on þa Blacan Blegene ix. ſiþum. Tigað. (*Vid. supra fol.* 83. *ad Cod. NE. B.* 4. 10)
Fol. 177. Gif men eglað ſeo Blace Blegen.
Fol. 177, b Gif þin Heorte ace.
Fol. 178. Ƿiþ Dweorh (*Incantatio.*)
Fol. 178, b Her ſyndon Læcedomas ƿiþ ælces cynnes Omum. ⁊ on ſeallum Ban-coſum. eachta ⁊ twentige *Imperf.*
Fol. 182. Gif Hors geſcoten ſy. oððeoþer neat.
Gif Men ſynd ƿænnas gewunod on þ Heafod-ſoþan. oþþe on þa Eagan.
To monnes Stæmne.
Fol. 182, b. Ƿið Ange breoſt.
Ƿið þone ſwiman.
Fol. 183. Ƿyrt godne Drenc ƿið Sid-ece.
Fol. 184. Ƿið Fot-adle.
Ƿið þæn miclan wendan Fot-adle, ðæne þe Læceas hatað Podagre.
Fol. 184, b Ƿyrt-drenc ƿiþ þon ſlean
Fol. 185. Ƿið gicenðre ƿombe.
Ƿyrt-ſealfe ƿið Luſum
Ƿyrt godne Drænc ƿiþ Luſum.
Fol 185, b. Ƿið innoþes hergnere.
Ƿið ſleogendan Attre (*Incantatio.*)
Fol. 186. Ƿiþ Færſtice,
Fol. 187. Ƿiþ Luſan. Sealf.
Fol. 187, b. Gif Hryþera Steorfan.
Ƿyþ Lungen-adle hriþerum (*Incantatio.*)
Fol. 188, b. Gif Sceap ſy abroccen. ⁊ ƿiþ ſæn ſtæorfan.
Ƿiþ Poccum ⁊ ſceapa Hreoſlan.
Fol. 189. Ƿiþ Swinas æſ ſteorfan. (*Incantatio*)
Ƿiþ Deoſentum. (*Incantatio*)
Fol. 189, b. Ƿiþ Hond-ƿyrmum. (*Incantatio.*)
Gif Nægl of Honda ſeoþe.
Ƿiþ Hroſtan.
Fol. 190. Ƿiþ Magan-ƿyrc. ⁊ gif he biþ to blaſen ſe innoþ
Ƿiþ þon þe ƿif ſæmunga adumbige.
Ƿiþ ſeoþ.
Fol. 190, b. Gif þu ƿille ƿyrcean godne Drænc ƿiþ ælcan yfel. ſy hie on Hearde. ſy þæn hit ſy.
Fol. 191. Ƿiþ mete ſteorfan.
Ƿiþ þæt man ne mæge ſlapan. (*Incantatio.*)
Fol. 192. Contra Oculorum dolorem. (*Oratio Lat.*)
Fol. 192, b. Gif Hors biþ gewræht þon ſcealt þu ſreþan þas ſord. (*Incantatio.*)
Fol. 193. Ƿiþ Cyrnel. (*Incantatio.*)
Ðis mæg Horſe ƿiþ þon þe him biþ corn on þa ſet. (*Incantatio*)
Fol. 193, b. Gif Hors bið geſceotan. (*Incantatio.*)
Fol. 194. Gif ƿif ne mæge Bearn. (*Incantatio.*)
Fol. 195. Ƿiþ Ut-ſihte. (*Incantatio.*)
Fol. 196. *Pro sterilibus Fœminis.* (*Incantationes variæ.*)
Fol. 197. Ƿið Cyrnla. (*Incantatio.*)
Ƿyrt-Lungen-Sealfe.
Ƿið Godriſ.
Ƿið Hors-oman. ⁊ Mannes. (*Incantatio.*)
Fol. 198, b. Apertolobius ƿæs haten an Cyng. he ƿæs ƿis ⁊ Læce-cræftig he þa geſette ſorþ on godne Morgen-Drenc ƿiþ eallum untrumnessum þe mannes lichoman iondſtyriaþ. innan oððe utan, *&c.*
Fol. 199. Gif man ſcyle Muge-ƿyrt to Læcedome habban.
Ðis deah ƿiþ Fot-ece.
Ƿið Hroſtan
Fol. 199, b. Ƿyrt-drænc ƿiþ Hroſtan.
Fol 200. Gif ƿænnas eglian man æt þære Heortan.
Ƿiþ heort-ƿærce.
Ƿið heort-ece.
Fol. 200, b Ƿiþ Breoſt ƿyrſett.
Fol. 201. b *De diebus Ægyptiacis, in quibus sanguis minui non debet Saxonice.*
Fol. 202. *Oratio sive Incantatio contra Variolas. Lat.*
Fol. 203. *Fragmentum Libri cujusdam Ritualis, in quo Latine scribuatur*
Benedictio Herbarum.
Alia.
Benedictio Unguentum.
Alia.

Codex Chartaceus in Quarto, in quo recenti manu scribuatur, Saxonicè,

I. *Homilia, cujus Rubrica hoc in exemplari desideratur, in aliis autem sic se habet,*

SERMO DE SACRIFICIO. IN DIE PASCHÆ.

Incip. Men þa leoſ̄ Gelome eop is geſæd ymbe ures Hælendes æriſte.

II. *Excerpta quædam, at videtur, ex Ælfrici Epistolis de Canonibus.*

III. *Fragmentum Legum Ecclesiasticar. Eadgari Regis.*

IV. *Fragmentum Legum Æthelbearhti Regis Cantiæ, descriptum, at videtur, ex Cod. Cott. Julius, C. II.*

V. *Adnotatio ex Præfatione Ælfrici ad Gramm. suam.*

Cod. *Anglo-Saxon.* in Bibliotheca Reverend. Decani & Capituli LINCOLNIENSIS Ecclesiæ.

Fragmenta quædam Excerptorum Ælfrici ex Pentateucho, Saxonice, ad frontem calcemque cujusdam MS. Codicis compacta: at accepi à D. Tho. Tannero *Cancellario Eccl.* Norwicensis, *amicoque meo plurimum colendo.*

In Bibliotheca *Collegii Fœcialium*, Londini.

Carta lacera Eadwardi totius Angliæ Basilei; qua, sex Marcis Auri ab eo, unaque marcâ ab Eadgytha uxore ejus, acceptis, donat Ecclesiæ S. Mariæ & S. Egwini de Eovesham aliquam Telluris partem quæ dicitur æt Suuelle, *cujus Termini sequuntur Saxonicè.*

In Bibliotheca RADULFI THORESBY Armigeri, de *Leeds*, in agro *Eboracensi.*

Collectanea quædam Laurentii Noelli, *ex MSS. Saxonicis descripta.*

MSS. Codices *Anglo-Saxonici* Bibliothecæ Honoratissimi Domini SIMONDSII D'EWES Baronetti de Stow-Langton in agro *Suffolciensi.*

FRAGMENTA *quædam Anglo-Saxonica diversis manibus exarata, hoc etiam ordine simul compacta in fol. minori.*

I. *Medicamenta varia contra Paralysin, quæ ab his verbis*

Incip. Wið þære healf-deadan-adle. and hwanon seo cume. Seo adl cymð on þa swiðran healfe þæs lichoman oððe on þa wynstran. þær þa sina toslupað. ⁊ beoþ mid slipigne ⁊ þiccere wætan ẏfelre ⁊ ẏfelre. þiccere ⁊ mycelre.

II. *Leges quædam Eadgari Regis, quæ ab his verbis*

Incip. Ðis is seo gerædnes þe Eadgar Cyng mid his witena geþeahte gerædde. God to lofe. ⁊ him sylfum to cynescype, ⁊ eallum his leodscype to þearfe ꝥ synt þon ærest. ꝥ Godes cyrican syn ælces ryhte wyrþe.

Expl. ⁊ ga seo wæge wulle to cxx. ⁊ nan man hẏ na undeoror ne sylle. ⁊ gyf hwa hi þon undeoror sylle oððe capunga oððe dearnunga. gylde ægþer þam Cynge. LX. scyllinga ge se þe hẏ sylle. ge se þe hẏ bæge.

III. 1. Ðas swutelunge gedihte Oswald Arceb̄. ⁊ awritan het.

Incip Ðis syndon þa tunas þe syndan adon of Ottan-lege.

2. Ðis syndan þa land þe Oscytel Arcebiscop begeat on Norþhẏmbra-lande mid lufte. ⁊ him mon geald for unrihtan hæmede.

Hæc omnia scripta videntur circa tempora Eadgari Regis: quæ autem in codice sequuntur, recentiori manu exarantur, nimirum post Conquisitionem Angliæ ab Wilhelmo I.

IV. Ðis is seo gerædnes þe Cnut Cyning ealles Engla-landes Cyninge. ⁊ Dena Cyninge. ⁊ Norþwegena Cyninge gerædde. ⁊ his witan gode to lofe. ⁊ him sylfum to cynescipe. and to þearfe. rade swa hwæðer swa man wille.

Incip. Ðis is seo gerædnes þe Cnut cyninge mid his witena geþeahte. gerædde God to lofe and him sylfum to cynescipe ⁊ to þearfe. ⁊ ꝥ wæs on þam halgan Midde-wintres-tid on Wincestre. þæt is þon ærost ꝥ hẏ ofer ealle oðre þing ænne God æfre woldan lufian ⁊ wurþian. Hæ Leges Canuti Regis his verbis

Expl. A sẏ Godes nama ecelice gebletsod. ⁊ lof him ⁊ wuldor ⁊ wurðmynt symble æfre to weorulde. God ælmihtig us eallum gemẏltsẏge swa his wille sẏ. Amen.

Cod. membranaceus in Quarto, annis ab hinc circiter septingentis eleganter exaratus, sed quod dolendum in calce mutilus. In eo habentur

Ælfrici Excerpta ex Prisciano, sive Grammatica, cum parte Glossarii Latino-Saxonici: *ut in aliis exemplaribus.*

Cod. membranaceus in Quarto grandiori, scriptus circa A. D. 1407. *scil. Registrum Cartarum Abbatiæ Sanctimonialium de Shaftesbury, in quo occurrunt Cartæ quædam de Terris quarum Termini describuntur Sax.*

1. fol. 1. Carta Æthelredi Regis Anglorum, qua subjecit Villam quæ vulgariter cognominatur æt Bradeforda Monasterio et Sceftesbirio vocitato. A. D. 1001. Indict. 14.

2. fol 2, b. Donatio 20 Mansarum in loco qui noto et Tissebiri vocatus vocamine, Monasteri sanctimonialium quod Insulani usitato Schaftesbury appellant onomate, per Atheldredum Regionis Angligenarum Regem. A. D. 984.

3. fol. 4, Carta Donationis *seu potius* Venditionis 8 Mansarum agelluli in Purbicinga, Religiosæ cuidam fœminæ nomine Alfþriþ, pro 60 mancusis purissimi olei, per Adredum Regem Anglorum, cæterarumque gentium in circuitu persistentium Gubernatorem & Rectorem. A. D. 948. Indict. 6.

4. fol. 4, b. Donatio 2 terræ Mansarum in Stokes, amabili Vassallo suo Adrico fidelico amico, per Admundum Regem Anglorum. A.D. 941. Indict. 14.

5. fol. 6. Donatio 3 Mansarum duobus in locis, in Thorntune, cuidam suo fideli ministro, nomine Wlfgar, per Edricum Regem Anglorum. A. D. 958. Indict. 1.

6. fol 6, b. Donatio 5 Caractorum in Hengstesrig, Ministro suo Brithrico, per Adredum Regem & Primicherium totius Albionis. A. D. 956.

7. f. 7. Carta *qua confirmat* Edmundus Basyleos industrius Anglorum, *&c.* donationem 7 Mansarum (ab ejus antecessoribus prius datarum) cuidam Religiosæ sanctæ conversationis Monialis, fœminæ vocitatæ nomine Wenfledæ. Insuper concedit eidem Moniali 8 mansas at Cheselburne. A. D. 942. Indict. 15.

8. fol. 8. Donatio 16. Cassatorum in Cheselburne cuidam suo Ministro appellamine Agemund, per Knutum telluris Britanniæ tocius subthronizatum Regem ac Rectorem. A. D. 1019. Indict. 2.

9 fol. 9, b. Donatio 10 mansarum at Lidentune cuidam suo homini Adulfo, per Admundum Basileum Anglorum. A. D. 940. Indict. 13.

10. fol. 10. Donatio 11 mansarum at Mapeldertune, Adrico suo Comiti, per Admundum Angligenarum omniumque gentium undique secus habitantium Regem Quarto anno imperii sui. A. D. 943.

11. fol. 10, b. Donatio 5 mansarum agelluli at Hamtune, cuidam fideli suo ministro nomine Wlfgar, per Admundum Regem Anglorum ceterarumque gentium in circuitu persistentium. A.D. 944. Ind. 2.

12. fol. 11. Donatio 11 & dimid. caractarum at Funtemel, fidelissime Familiæ Monialium in monasterio Civitatis quæ Schaftesbirg vocatur, per Æthelstanum Regem Anglorum. A. D 932. Reni sui 8. Indict. 5. Concurrente 7. Epact. 11. Kal. Jan 9. Luna 13. in villa omnibus notissima quæ Ambresburch nuncupatur.

13. fol. 12. Donatio 30 Mansionum in Felhham, famosæ famulæ Dei Ädgivæ Matri suæ, per Adredum Regem. A.D. 953.

14. fol. 12,b. Donatio 16 Mansarum at Corf & at Belchenhamwelle, Ministro suo nomine Wihtsige, per Adredum Basileum Anglorum. A.D.955. In.13.

15. fol 13 Donatio 5 Cassatorum at Trofunten, cuidam suo fideli ministro vocamine Sigestan, per Adgarum Regem Anglorum, &c. A. D. 964.

16. Fol. 13,b. Confirmatio Donationis 10. Cassatorum at Uppidelei, quas ava sua Winfled concesserat Ecclesiæ Schaftesburiensi, per Adgarum totius Britanniæ Basileum. A. D. 966.

17. fol. 14 Donatio 5 Cassatorum in Archet, cuidam Ministro Alsige appellato, per Adgarum totius Britanniæ Basileum. A. D. 963.

18. fol. 14,b. Donatio 4 Jugerum Campi, & Sylvæ 20, vel paulo plurium, at Ealderescumbe, cuidam foeminæ nomine Birthgive, per Adgarum totius Britanniæ Basileum. A. D. 968.

19. fol. 15. Donatio his sex manentium at Terentam, Christicolis Virginibus at Schaftesbiri, per Athelstanum Basileum Anglorum, &c. A.D. 935. In. 7.

20. fol. 15,b. Donatio 5 Mansarum at Archet, Alfrico fideli suo in Christo Ministro & Episcopo, per Athelstanum Regem totius Britanniæ. A. D. 939. Indict. 12.

21. Donatio - - - Cassatorum at Sceaftesberi, uni fidorum Karorum nomine Wlgar, per Adwigum Regem Anglorum, &c. A. D. 958. Indict. 1.

22. *Ibid.* Donatio 7 Mansarum at Corfe & at Blachenwelle, cuidam dilecto suo, nomine Withsige, per Adwigum Basileum Anglorum hujusque Insulæ Barbarorum. A. D. 956. Indict. 14.

23 fol. 17,b. Donatio 3 Caractorum in Dunningland, ministro suo Osmundo, per Athelbertum Occidentalium Regem. A. D. 860. Indict. 4. in loco qui dicitur Sumertun.

24. *Ibid.* Carta Ageberti Occidentalium Saxonum Regis, de 10 Manentibus terræ ubi dicitur Wennland, quas dedit tribus sororibus Beornwyn, Alfled, & Walenburch. A. D 833. Indict. 12. die S. Stephani. in villa Regali Dornwerecestre.

25. fol. 18. Donatio terræ 14 Cassatorum, be Tefunte, Ministro suo Osmundo, per Adelbaldum Occidentalium Saxonum Regem. A. D. 860. Indict. 4.

26. fol 19. Donatio 2 Cassatorum be Chiselburne, Alfstano suo principi, per Atheldredum Regem Saxonum. A. D. 859. Indict. 3.

27. fol. 19,b. Donatio 30 Manentium circa Funtamel, Bectuno Abbati, per Coinredum. A. D. 759. Indict. 12.

28. fol 20. Donatio 5 hidarum terræ be Chiselburne, ministro suo Elfstano, per Atheldredum Occidentalium Saxonum Regem. Saxonice.

29. fol. 20,b. Donatio 80 Mansarum, ad Monasterium quod à ruricolis vocatur Sceaftesburi, per Adwigum Regem Anglorum. A. D. 956. Indict. 14. primo anno imperii sui.

30. fol. 21,b. *Testamentum Regis Aluredi. Saxonicè & Latinè.* multo brevius quam quod in impressis Codicibus habetur.

31, fol. 22. Þes beþ þare Knyſtene londes þat sillen into uoerde uarmyd þe Kyng myd hire hors. and myd hyre þgeere for þare cherche of Shaftesbury.

In hoc Codice Saxonica misere corrumpuntur.

Carta Originalis Eadgari totius Britanniæ Basilei, qua donat 3 Mansas in villa quæ dicitur Madanlieg, Athelwoldo suo fideli Episcopo An. Dom. 975. *Termini scribuntur Saxonicè In dorso hæc verba leguntur,* ✠ Ðiſ iſ þara III. hida boc þe Eadgar Cing gebocode Aþelwolde Biſceope on ece ẏrfe. æt Madan lege. *& in alio loco* DONATIO EADGARI REGIS QUAM DEDIT SCŌ ATHELUUOLDO EPŌ UUENTANO. ——— AD MADANLEGE.

Carta Originalis Edgari Regis totius Albionis Insulæ, qua dat fideli suo homini nomine Cenulf, 4 Mansas æt Ƿiþigléa: *quarum Termini describuntur Saxonicè.* A D 961. Indict. 4

In dorso leguntur hæc verba, Ðiſ iſ þæra feopen hẏda land-boc æt Ƿiþiglea. ðe Eadgar Cẏng hæfð gebocod Cenulfe on ece ẏrfe.

Codex Chartaceus in Quarto minori, ab Amanuensi quodam Matthæi Parkeri Archiep. Cant. exaratus; in eo continentur

I. *Liber, ut videtur, Athelwoldi Wintoniensis Episcopi, de Consuetudine Monachorum, Sax. scriptus; sic etiam*

Incip. Her onginð ſeo endebẏrdnẏſſ hu Munecum geriſt to healdenne þone Regollican þeaw geond þæſ geareſ embrẏne on dægðerlicum dagum ⁊ on nihtum.

Expl. ⁊ þa geendode ſingon Pater Noſter. ⁊ þæſ twegen Sealmoſ. In te domine ſperaui.

Adnotatio, ut videtur, Joannis Josselini: Liber de Consuetudine Monachorum, qui est aut idem quem Athelwoldus Winton̄. Ep̄s .cum Coepiscopis & Abbatibus tempore Eadgari Regis Anglorum collegit. & de quo mentionem facit Ælfricus Abbas in Epistola ad Egneshamenses fratres, aut certe ex eodem est desumptus.

II. Regularis Concordia Anglicæ Nationis Monachorum Sanctimonialiumque: *quam videre est in Catalogi nostri pag.* 193.

Incip. Gloriosus etenim Eadgar Christi opitulante gratia Anglorum cæterarumque gentium intra ambitum Britannicæ Insulæ degentium Rex.

Expl. Quatinus per nostra sacra suffragia, ad æterna Spiritus ejus perveniat gaudia, val.

Hic liber ab eodem Librario exaratus est, qui scripsit Bibliothecæ Bodl. MS. *qui inscribitur* LAUD. G. 36.

Apographa quædam Chartacea, in schedis solutis, omnia manu recenti exarata.

I. *Transcripta variorum ex Textus Roffensis fol.* 119, *a, usque ad ejusdem Codicis fol.* 161, *b.*

II. *Apographa 7 Cartarum Regum quorundam Anglo-Saxonum, quorum Archetypa extabant in Archivis Ecclesiæ Wintoniensis, A. D.* 1640. *viz.*

1. *Carta qua possessionem* 100 *Mansarum* æt Ciltancumb *Wentana Ecclesiæ restituit Eadweardus Angul-Saxonum Rex. A.D.* 909. *Indict.* 12. *Termini scribuntur Saxonicè.*

2. Donatio 10 Mansarum æt Ƿintepbupnan, fideli suo Ministro Eadrico, per Eadgarum Regem, &c. A. D. 922. Termini scribuntur Saxonicè.

3. Donatio 4 Mansarum æt Ƿiþiglea, Cenulfo homine suo

suo fideli, per Eadgarum Regem, *&c.* A. D. 961. Indict. 4. Termini scribuntur Saxonice (hujusce Exemplaris Archetypon supra memoratur.)

4. Donatio 10 Cassatorum æt Nypinham, Ælfgifæ Consanguineæ suæ, per Eadgarum Regem, *&c.* A. D. 966. Termini describuntur Saxonice.

5. Donatio 5 Mansarum in Mapanlieg, Athelwoldo fideli suo Episcopo, per Eadgarum Regem, *&c.* A. D. 975. Termini describuntur Saxonice. (Autographon extat in hac bibliotheca, memoraturque supra.)

6. Donatio unius mansæ æt Seolescumb, Ælfwino Wintoniensis Civitatis Episcopo, per Hardacnutum Regem totius Brytaniæ. A. D. 1042. Indict. 10. 26 Epactis occurrentibus, & 4 concurrentibus. Termini describuntur Saxonicè.

7. Carta qua donat Edwardus Rex Anglorum 3 mansas & 4 hidas terræ, cum 7 Villanis, & 7 bor'd. cum 1 Molendino, 15 Solid. in loco ubi à Ruricolis Brantesburn 7 Forde nuncupantur, Monachis veteris Cenobii Wentanæ Civitatis. A. D. 1046.

III. Transcriptum Legum Gulielmi Primi Regis, quæ reperiuntur ad calcem Historiæ Henrici Huntingdonensis in Bibliotheca Lambethana.

IV. Leges Henrici Primi Regis, transcriptæ ex Libro Rubro Schaccarii, & deinde cum Codice Cottoniano collatæ.

V. Provinciarum Numerus in Anglia. Hydarum Numerus ibidem, & Magna Charta Gulielmi Conquæstoris: Transcriptum verissimum ad exemplar MS. Cod. Cottoniani, 345

VI Historia quædam de Stephano Rege, de Matilda Imperatrice, & de Henrico II. cum nonnullis illorum Cartis ex iisdem Codicibus descripta.

VII. Charta de Rovemede, sive Leges Regis Johannis, descriptæ ad exemplar pervetusti MS Registri Abbatiæ S Augustini Cantuariensis.

VIII. Collectanea varia desumpta ex Libro Hemmingi Monachi Wigorniensis, qui nunc in Bibliotheca Cottoniana inscribitur TIBERIUS. A. 13.

IX. Diversæ Chartæ, antiqua Testamenta, & Passiones quorundam Magnatum, Præsulum, & aliorum, tempore Anglo-Saxonum, transcripta ex Registro Abbatiæ Ramesiensis, penes Henricum Spelmannum Mil. A D. 1634. Notandum, quod istæ Chartæ & alia Munimenta Anglo-Saxonice prius scripta, in Latinum ydioma conversa fuerunt temp. Regis Stephani, & in præfato Libro MS. exarata, uti ibidem expresse asseritur fol. 1.

X. Transcripta quædam ex Textu Roffensi.

Liber Chartaceus in fol. min. continens Cartarum Transcripta de Fundatione diversarum Ecclesiarum Cathedralium, Monasteriorum, & Collegiorum.

Apographu Chartarum antiquarum quæ inveniuntur in Archivis Arcis Londinensis, inter quas quamplurimæ habentur Saxonicæ, per Inspeximus, uti videtur, recitatæ; ac hæc in schedis solutis scriptæ.

Apographum Grammaticæ sive Excerptionum Ælfrici Abbatis, in solutis schedis ex superiori Codice scriptum. Collatum videtur cum tribus aliis vetustis Codicibus, nempe cum Codd. Bibliothecæ Regiæ, Cantabrigiensi, & Collegii Trinitatis ejusdem Academiæ.

---

1. Transcripta & Collectanea ex Historia Abbatiæ Abbendunensis, duobus comprehensa Libris in Bibliotheca Cottoniana.

2. Transcripta ex Textu Roffensi.

3. Transcripta ex MS. Registro Byholte Abbatiæ Sci. Augustini Cantuariensis: quod A.D. 1646. ad Heneagium Finch de Ravenston in agro Buckinghamiensi spectabat.

4. Transcriptum ex Chronico Saxonico-Latino, quod in Bibliotheca Cottoniana inscribitur DOMITIANUS. A. 8.

5. Transcripta ex Registro Abbatiæ de Eynsham, penes Decanum & Capitulum Cathedralis Ecclesiæ Christi Oxon.

6. Transcripta ex Registro Monasterii S. Fridiswidæ Oxon, in Bibliotheca Coll. Corporis Christi Oxon.

7. Transcripta ex libris Briani Twyne in eadem Bibliotheca.

8. Transcripta ex MS. Historia Mariani Scoti in Bibliotheca Bodlejana.

9. Transcripta Saxonica ex Cod Bodleiano, qui inscribitur, Super D. *&c.* Art 120.

Hæc omnia una cum plurimis aliis ad Historiam Angliæ spectantibus, & ex veteribus Abbatiarum Registris & Diplomatibus in solutis schedis describi jussit D Simondsius D'Ewes.

Cod Chartaceus in fol. diversis Manibus exaratus, in quo habentur plurima Transcripta & Collectanea, ex Registris Abbatiarum S. Albani, Westmonasteriensis, &c. ubi Cartæ quædam Saxonice recitantur: A nobis autem suis propriis in locis sigillatim recensentur.

Collectanea & Transcripta in solutis schedis, de Legibus Regum Anglo-Saxonum, ex Textu Roffensi, ex Codice Cottoniano cujus Nota NERO. *A* 1. *ex Cod. Legum Eadgari & Canuti Deuvesiano.*&c. *Plurimæ ex his Legibus cum aliis earundem exemplaribus collatæ sunt, Lectionesque differentes in margine accuratissime describuntur manu* Francisci Junii F. F.

Apographum Historiæ Simeonis Dunelmensis cujus ad calcem cernitur Carmen Saxonicum de situ Dunelmi, quod ab his verbis Incipit, Is ðeos burch breome.

Carmen idem, cum interlineari versione Latina, manu Francisci Junii *descripta in schedulis solutis*

Lectiones quædam variæ exemplarium diversorum Evangeliorum Saxonicorum, sed, quod dolendum, mutilantur. Eas magno studio collegit D. Franciscus Junius.

Gulielmi Lambardi Archaionomia Editionis Whelocianæ; in qua Legum nonnullarum Lectiones variæ in margine notantur ex Codice, ut videtur, Deuvesiano.

Codex Membranaceus in Quarto ac ante 700 annos exaratus: in eo continetur Vita Cuthberti per Bedam, in quo nonnullæ voces glossantur Saxonicè,

Codex

Codex Evangeliorum Latinus, nitidissime circa Normannicæ Victoriæ tempus exaratus, & ut videtur, peculium Ecclesiæ S. Edmundi de Burgo. Cujus ad calcem cernitur hoc scriptum aliena manu

Tempore Willelmi Regis Anglorum Magni patris Wilhelmi Regis ejusdem gentis fuit quedam contentio inter Gundulphum Rofensem epm̄ & Picot Vicecomitem de Grandebruge. pro quadam terra que erat de Fracenham, & jacebat in Giselham, quam quidam Regis Serviens Ulfkytel nomine, Vicecomite dante, præsumpserat occupare. Hanc enim Vicecomes Regis esse terram dicebat, sed Epī eandem beati Andreæ potius esse affirmabat. Qui ic, ante Regem venerunt. Rex vero præcepit ut omnes illius comitatus homines congregarentur, & eorum judicio cujus terra deberet rectius esse probaretur. Illi autem congregati, terram illam regis esse potius quam beati Andreæ timore vicecomitis affirmaverunt. Sed cum eis Baiocensis Epī qui placito illi præerat non bene crederet, præcepit ut si verum esse quod dicebant scirent, ex seipsis. xii eligerent, qui quod omnes dixerant jurejurando confirmarent. Illi autem cum ad consilium secessissent & in bi a Vicecomite per internuntium contriti fuissent. revertentes verum esse quod dixerant juraverunt. Hi autem fuerunt. Æadwardus de Cipenham, Herulf, & Leofwine Saca de Exninge Ladric de Giselham, Wlfwi de Longuade, Ordmer de Bedlingeham, & alii sex de melioribus Comitatus.

Hæc Charta ostendit morem determinandi Causas per Duodecim-virale Judicium fuisse Normannicæ Institutionis & Originis apud Anglos, ut contendit D. Georgius Hickesius *Dissert. Epist. pag. 33. &c. deinde sequuntur.*

Carta Fundationis Monasterii S. Edmundi de Burgo, per Cnutum Regem.

Pulla Alexandri Papæ de Libertatibus & privilegii ejusdem Monasterii A. D. 1071 Indict. 7.

Carta Wilhelmi I confirmans Libertates & privilegia ejusdem Monasterii. A. D. 1081. Indict. 4. Prid. Kal. Junii. anno regni sui 15

Litteræ Patentes ejusdem Regis Rogerio Bigoto datæ, declarantes Arfastum Episcopum neque successorem ejus in Ecclesia S. Eadmundi & Villa, nihil reclamare debere.

Indiculus Chartarum Saxonicarum quæ leguntur scriptæ in Rotulis & Archivis Arcis Londinensis, quorum omnium Custos est humanissimus vir, *Wilhelmus Petitus* Armiger, Interioris Templi Socius.

Cartæ de Abbatia de Abbotesbury. *Cart* 8 *Edw* II. *n* 5.
—— Beverly *Pat.* 2. *Hen* IV. *Part* 2 —*Pat.* 1. *Ric.* II. *part.* 3. —*Pat.* 5. *Ric.* II. *part.* 2. —*Pat.* 6. *Hen.* VI.
—— Archiep. Cantuar. *Pat* 2 *Hen.* VI. *part* 3 —*Pat.* 1. *Ric* II. *part* 2.
—— Abbatia S. Augustini Cantuariæ. *Pat.* 2. *Hen.* VI. *part.* 3 —*Pat.* 4. *Edw.* IV. *part.* 4
—— Synodalis Conventu apud Celcid *Pat.* 4. *Hen.* VI.
—— Episc. Dunelmen. (in qua, de Egfrido Rege Northymbrorum, *&c.*) *Pat* 10. *Hen* VI *part.* 2.
—— Archiep. Eboracen. *Pat* 20. *Hen* VI. *part.* 4 —*Cart* 5. *Edw.* II. *n.* 37. —*Cart.* 1 *Edw.* III. *n.* 36.
—— Abbatia S Edmundi de Burgo —*Pat.* 2 *Hen.* VI. *part* 2. —*Pat* 2. *Edw* IV *part.* 6 —*Chart.* 4. *Edw.* III. *n.* 58.
—— Ecclesia Eliensi —*Pat.* 10 *Hen* V. *part* 5. —*Pat.* 2 *Hen.* VI *part* 4. —*Pat* 4. *Edw.* IV. *part.* 3 —*Chart* 12 *Edw.* II. *n* 42.
—— Abbatia S. Benedicti de Hulmo. —*Pat.* 18. *Hen.* VI. *part.* 1. —*Pat.* 20. *Ric.* II. part. 3
—— Episcopo, Ecclesia S. Pauli, Majore *&c* Londonensi. *Pat* 2. *Hen* IV *part* 2. —*Pat.* 2. *Hen.* VI. *part.* 6. —*Pat.* 7 *Hen* 6. *part.* 2. —*Pat.* 2. *Edw* IV. *part.* 3. —*Pat.* 2. *Edw.* IV. *part.* 5. *Cart* 9 *Edw.* II *n* 37.
—— Decanos Martini. *Pat.* 1. *H n* VI. *part.* 3. —*Pat.* 8 *Edw.* IV. *part.* 1 —*Cart* 2. *Edw.* II. *n* 4.
—— Canonicis S. Mariæ de Otery. *Pat.* 4 *Ric.* II. *Part.* 1.
—— Priorat. S. Fridleswidæ Oxon. *Cart.* 6 *Edw.* II. *n.* 21. —*Pat.* 5. *Hen.* 5
—— Abbatia Rameseiensi, *Pat.* 3. *Ric.* II. *part.* 2. —*Pat.* 4. *Edw* IV. *part* 4.
—— Abbatia de Wherewell *Pat* 41. *Edw.* III. *part.* 1.
—— Ecclesia Wigorniens. *Pat.* 2. *Hen.* V. *part.* 1.
—— Ecclesia Wintoniens. *Pat.* 2. *Hen* VI. *part.* 2. —*Pat.* 2. *Edw.* IV. *Part.* 6 —*Cart.* 12. *Edw.* II. *n.* 48. —*Cart.* 10. *Edw.* 2. *n* 7.
—— Decan. de Wolverhampton *Pat.* 1. *Edw.* IV. *part* 2. —*Cart.* 2 *Edw.* III. *n.* 67. —*Pat.* 2. *Ric.* II. *part.* 2.

Chartæ Anglo-Sax. quæ servantur in instructissima Bibliotheca prænobilis & amplissimi viri Roberti Harley de Bramton-Bryan, *in agro* Herefordensi, Armigeri.

Apographum In Charta scriptum litis cujusdam determinatæ in Curia Comitatus Herefordensi, Ægelnotes-stani habita, inter Eadwinum & Enneawnan de terris quibusdam, scil. Feolintun & Cyppeleah, præsidente Æthelstano Episcopo, (*qui factus fuit Episcopus Herefordensis, circa An. Dom.* 1012.)

Carta, *ut videtur*, exemplaris, Eadgari Anglorum Basilei. omniumque Regum Insularum Oceani, quæ Brytanniam circumjacent, cunctarumque nationum quæ infra eam includuntur, Imperatoris & Domini.

Hanc Cartam ut indubitate veram citavit Johannes Seldenus, ad probandum Regum Angliæ Dominium in Mare, in libro quem inscripsit Mare Clausum; *illam verò censura sua notavit,* D. Georgius Hickesius, *in Dissert. Epist. pag.* 86. *Notandum autem est, Cartam hanc luculentum Testimonium præbere, ad probandum, in antiquis temporibus, Regiam illam Exactionem obtinuisse, quam nos dicimus* Shipmoney, *& majores nostri* Scypfylleð *vel* Scyp-socne, *Latinè barbarè* Naucupletionem *appellabant. Scripta fuisse videtur circa tempora Henrici* I. *Anglorum Regis.*

F I N I S.

VIRO CLARISSIMO

GEORGIO HICKESIO,

S. P.

UAS Superioris anni Mense Octobri ad me dedisti, humanissimas literas recte accepi per illustrem Reverendissimumque Virum *Robinsonium*, cui post exantlatas per annos complures apud aulam Sveoicam curas, laudabili atque ingenti omnium applsusu, nunc uti fama est, honorificentissimum apud patrios lares summumque Sacrorum Antistitis munus gratulari licebit, simulque Ecclesiæ Anglicanæ, imo Patrono benignissimo fausta quævis imposterum apprecari. Gaudeo autem V. Cl. apud Te, utpote Virum doctissimum studiorumque Septentrionalium in fortunatissima insula Statorem, suo pretio æstimari labores nostros quamvis exiguos valde, nec præconio dignos quasi exornandos censuisti. Sunt mediocria, imo tenuia admodum hæc nostra, si ad vestros comparentur cumulos, quos plenis ut ajunt horreis emetiri in proclivi fuerit. Interim vero V. Cl cum multa magna Te moliri certum sit, in studiis rerum Gothicarum, quod propediem editione Catalogi librorum vett. ostensurus eris, iniquum sane putavi *Petitioni Tuæ non satisfacere*. Mitto proinde Catalogum MSS. passim in Collegio nostro exstantium; non integrum quidem *illum, alio quippe reservandum* tempori, quum animo à curis libero accuratione majori consignare singula licuerit. Extant fateor MILLENI LIBRI hujus idiomatis alii, quos Publicæ partim bibliothecæ, partim privatorum loculi ex ultima antiquitate sibi vindicarunt servantque, & quos aliquando titulis tenus novisse curiosæ indaginis, nec forte pœnitendi fuerit operis. Sic face apud vos prælucente, latitantes Thesauros investigatum festinabunt alii. Interim quicquid hæc nostra amplificandæ vestræ molis conferre queant, lubenter ac merito id fit, fietque inposterum cum usus & ratio ita postulaverit Sic Te V. Cl. bene fortunateque agere ex animo voveo. Vale.

Dabam Stockholmiæ,
D. 13. Martii, An. M D CCI.

JOHANN. PERINGSKIOLD.

Manuscripta *Scandica* ad Antiquitates & Historiam Septentrionalium aliorumque Regnorum illustrandam, in Regio Antiquitatum Archivo *Holmiæ* selecta.

EDda Sæmundi Sapientis continens carmina antiqua atq; partes sequentes, quarum 1 *Solarliod*, 2 *Rafnagalder Odins*, 3 *Waulospa* 4 *Havamal*, 5 *Vaftrudismal*, 6 *Grimnismal*, 7 *Alfvismal*, 8 *Egisdrecka oc Lokaglepsa*, 9 *Hamarsheimt*, 10 *Harbarsliod*, 11 *Skirnisfor*, 12 *Hymis quida*, 13 *Vegtams quida*, 14 *Volunders quida*, 15 *Helga quida Hundings bana then forsta*, 16 *Helga quida Haddinga skata*, 17 *Then andra Helga Hundings banes quida*, 18 *Sinfiotla Lok*, 19 *Then forsta Sigurd Fafnisbanes quida*, 20 *Then andra Sigurd Fafnisbanes quida*, 21 *Then Tredie Sigurd Fafnisbanes quida*, 22 *Brynhild Budla dotters quida then forsta*, 23 *Godrunar quida*, 24 *Brynhild Budla dotters quida then andra*, 25 *Gigiar quida*. 26 *Niflunga Lok*, 27 *Godruner Harm*, 28 *Oddruner grat (groat,)* 29 *Godruners kefna*, 30 *Atlemal*, 31 *Godruner hvata*, 32 *Handismal*, 33 *Foil fumsmal*, 34 *Hyndluliod*, 35 *Groe Galder*, 36 *Gratta Sanger*.

Edda Snorronis Sturlonidæ, continens carmina quædam antiqua de ritu prisco paganico, simul ac veterum artis Scaldicæ vera institutione atque origine; quæ omnia in quinque partes distributa, sequentia comprehendunt:

1. Stirpem atque originem Odini itemque Asanorum, eorumque iter in Septentrionales oras: insertis passim nonnullis de Romanis atque Trojanis.
2. *Harflyge eller Gylfa ginning*, Sive colloquium Odini ac regis Gylfonis de mundi exordio ac fine; ut & Deorum origine, natura atque rebus gestis.
3. *Bragaradur*, sive orationem Brageri Scaldi, in convivio quodam ab Asanis ac Ægero instituto: Qua peculiariter agitur de ipsius artis poeticæ fundamento; sicut & multis antiquis Gothicis, Suecicis, Noricis, Danicis & Gallicis Regibus, atque heroibus.
4. *Skaldskaparmal*, quæ habet quasdam formulas peculiares atque vocabula poetis olim usitata
5. *Skalda*, quæ exhibet manuductionem quandam ad artem Scaldicam.

Snorre Sturlesons Heimskringla, seu Historia Regum Septentrionalium, quæ jam demum cum translationibus, duobus Tomis impressa, continet

1. Historiam Inglingorum, sive de Regibus Sueciæ monarchicis, & quibusdam Suecicis ac Norvegicis regulis ab Odino usque ad Rognvaldum Vestfeldæ, narrationem.
2. Halfdani Nigri, progenie regum Suecicorum oriundi
3. Haraldi Pulchricomi, Norvegiæ Monarchæ tertii.
4. Haquini Adalsteinii filii adoptive, Norv. Monarchæ.
5. Haraldi Grafeldii, R. N.
6. Olavi Tryggvasonii.
7. Olavi Sancti, R. N.
8. Magni cognomento Boni, Daniæ ac Norvegiæ regis.
9. Haraldi Hardradii, R N.
10. Olavi *Kyrres*, sive Placidi, N. R.
11. Magni Barfots, sive Nudipedis, R. N.
12. Sigurdi *Jorsalafars*, sive Peregrinatoris Hierosolymitani, qui unà cum fratribus in Norv. regnabat.
13. Magni *Blindis*, seu Cæci, ac Haraldi *Gyllii* in Norvegia regum
14. Sigurdi, Yngvonis atque Osteni filiorum Haraldi in Norvegia imperantium.
15. Haquini *Herdabreds*, sive latis humeris, R. N.
16. Magni Erlingi filii, qui cum Suerrero de Norvegiæ regno certabat.

Herwarer

Herwarer Saga, continens res gestas inclutæ viraginis Hervoræ Angantyri filiæ, majorumque ejus ac posterorum, tam in Suecia Ridgothia. Glæsilvallia & Gardarica, quam in aliis Septentrionalium oris. Est a. hic MSS Codex longe emendatior atque locupletior illo vereliano, juxta quem Upsaliæ An. 1672. impressio Historiæ hujus facta est.

Gotriks oc Rolfs Saga, seu Gothrici & Rolfi Westrogothiæ Regum Historia. Quæ cum Editione Verelii An. 1664. Upsaliæ publicata, quam optime convenit, in nonnullis etiam auctior est.

Sagan of Hialmter oc Olwer, seu Historia Hialmteri Ingonis Mannaheimii f. Sueciæ regis ex Marsibili Principe quadam Syriaca filii, & Olveri Jarli Continens eorum expeditionem in Hunalandiam Arabiamque, & complurima cum Vikingis atque gigantibus certamina: nec non pacta tandem cum Alsola atque Hyldisifa Regis Ringeri in Arabia: qui postea duxit Hervorum Humalandiæ principem: filiabus conjugis ------ C. 22.

Sagan af Halfdan Ostenson, seu Historia Halfdani, Ostenii Regis Norvagorum filii: Qui una cum Socio suo Suithone *Saxn-diarfe*, plurima egregia atque illustria per Norvegiam, Daniam, Sueciam, Biarmelandiam atque Holmgardiam, *&c.* olim perpetraverat facinora, quæ inter maxime celebratur navigatio illius per mare *Kyrialfsbotn* dictum, cujus dominus deinde factus est Suitho; itinera denique ejus per Biarmelandiam atque Jotundheimium recensentur, *&c.* C. 24.

Sagan af Sturlaug hinum Starfsama, seu Historia Sturlaugeri laboriosi, filii Ingialdi Naumdalensis: agens primò de illius ob virginem Asam cum Haraldo Rege Throndhemiæ, & gigante Kol, Krappa atque Fradmaro rixis atque certaminibus: deinde ejus profectione in Biarmalandiam, Sueciam, ubi postmodum à Rege Ingone regulus factus est, Hunalandiam, & tandem Gardariciam C. 28.

Sagan af Gaungu Hrolfe, seu Historia Gongii Rolfi, Sturlaugeri laboriosi Regis Ringarikiæ in Norvegia filii. Incipit hæc à commemoratione regis cujusdam in Gardarike nomine Hreggvirhus, cujus filiam Ingigerdem matrimonio sibi junctam habuit Rolfus. Enarrantur autem omnia incluti hujus herois illustrissima gesta per Gestriciam, Jotunheimium, Gargariciam, cujus rex deinde factus est. atque Angliam, *&c.* necnon cæterorumque principum atque pugilum, utpote regis Gestriciæ Erici, regis Angliæ Haraldi, *&c.* item Vilhialmi cognom. *Svikare*, moduli pygmæi, Thorgrimi Jarli Daniæ, aliorumque quorum passim memorat Historia. C. 40

Historia Hialmari Regis Biarmlandiæ atque Thulemarchiæ ab Anonymo Roduri filio, vigente gentilismo ante secula octo, Lingua & Rimis Sueo-Gothorum antiquis in Membrana conscripta; Quam ex Fragmento Runici Manuscripti Vetustissimi accuratissimè delineatam, juxtaque literis recentioribus De scriptam, cum versione gemina Notisque brevioribus illustrare conatur J. P.

Sagan af Kong of Alf og Koppum hanns: seu Historia Alfonis, quæ incipit ab recensione Majorum ipsius sc. Ogvaldi, Josuri, Kioronis & Hiorleiferi, ordine ipsi proxime in Hordalandiæ regno antecedentium: percensetque deindè omnia hujus herois simulque pugilum ejus illustrissima gesta per Norvegiam regionesque alias, donec insidiis regis Asmundi maxima ex parte cæsi ac dispersi essent: injectâ etiam mentione aliorum quorundam Regum, utpote in Suecia Solvonis, Daniâ Ostenii, & Scanica Hakonis. C. 18.

Sagan of Hrolfe Kraka. seu Historia Rolfonis Krakes, Helgonis Daniæ regis filii. in septem partes divisa, quarum 1. agit de Frotone Danorum quondam rege, qui ob cædem fratris sui Halfdani, ab ejusdem filiis Halgone atque Roano, vivus crematus est. 2 De eodem Helgone atque Roano, quorum ille ducta Olafu regina Saxlandiæ, ex qua olim Ursam regi Adilo postmodum nuptam susceperat, Rex Daniæ factus est: Hic profectus in Angliam, ibidem à Hrokero Sævari Jarli filio interemtus est. 3 De tribus istis pugilibus atque fratribus fortissimis, Svipdagero sc. Huitserkio & Beigado, qui primum Adilis regis Upsalensium, deinde Rolfonis Krakes officiarii fuerant 4. De Bodvaro Biarka ejusque fratribus Elgfrodo & Thorero à pede canino, qui postmodum Rex Westrogothiæ factus est. 5. De Hialtone pugili quodam fortissimo regis Rolfonis 6. De itinere regis Rolfonis ad Adilem Upsaleoiem ubi aurum in Fyrisvaldis seminaverat. 7. De bello inter Hiorvardum regem Scaniæ & Rolfonem, quod vocatur Sculdenie, gesto, in quo tandem occubuit Rolfo

Historia Vilkini, Theoderici Veronensis ac Niflungorum, continens Regum atque Heroum quorundam Gothicorum res gestas per Rutham, Hungariam, Italiam, Burgundiam atque Hispaniam Ex MSS Codicibus linguæ veteris Scandicæ in hodiernam Suecicam atque latinam traducta, operâ I. P. nunc sub prelo est

Blomstur-walla Saga: Sive Historia urbis cujusdam Blomsturval in Africa sitæ, in qua olim plurimorum Regum principumque filios per Europam atque Asiam convenisse, arctaque inita Societate suavissime ibidem aliquid temporis convixisse traditur. In quibus describendis multa recensentur valde convenientia cum Historia Theoderici Veronensis vulgo Vilkina Sagan. C. 28.

Wolsunga Sagan edur Saga af Sigurde Fafnisbana: seu Historia Volsumgorum, vel Sigurdi Fafnisbanii, incipiens à rege Hunalandiæ Sigone, cujus filius atque successor erat Volsungus, qui post plurimos à se relictos filios atque posteros, inter quos etiam Sigurdus Fofnisbana erat, tandem a genero suo Siggeiro Gothorum rege occisus est. Enumerantur autem celebriora Sigurdi gesta per Hunalandiam atque Italiam, quomodo sc. occiso Fafnone, Brynhildam Budlæ Gothorum regis filiam, deinceps ea repudiata, Gudrunnam Gjukonis principis Hispaniarum filiam matrimonio duxerat C. 52.

Sagan af Rognar Lodbrok: seu Historia Rangneri Lodbroki regis quondam Daniæ. atque Sigurdi Kings filii. ejusque duorum cum Thora primum, deinde Aslauga Sigurdi Fofnisbanum filis conjugiorum, susceptorumque inde filiorum, Biornonis scilicet cognom. Jarnsidas regis postmodum Sueciæ, & Ivari benlosas ac Sigurdi *Ormsoyes*. Quâ continentur plerumque illorum expeditiones atque bella, in Suecia cum rege Ostenio, Italiâ, Angliâ cum rege Ella, à quo postea serpentibus expositus erat Rangnerus, quod tandem strenue ultus est filius ejus Ivarus Angliæ totius postmodum rex atque imperator.

Sagan af Magus Jarl, seu Historia commemorans res gestas Jarli cujusdam ad Strausburgum in Saxlandia nomine Magi, à Narfe filio Odini suum genus ducentis artisque necromanticæ magicæque magistri quondam primarii, cujus etiam experimenta artis Cæsari Carolo Magno conspicienda exhibuit quam plurima. Continet alioquin non pauca alia, tam notitiam rerum Germanicarum, Gallicarum atque Græcarum, quam propagationem religionis Christianæ per Saxlandiam concernentia. C. 49.

Sagan af Egli Einhenta og Asmunde Berserkia bane, seu Historia continens res gestas duorum fortissimorum pugilum simulque commilitonum Asmundi atque Egilli: quorum hic Ringeri Smalandiæ regis filius erat. Enarrantur. *viz.* amborum facta, quomodo sc. occisis quamplurimis per Sueciam, Gardariciam atque Jotunheimios Vikingis atque gigantibus, tandem generi Regis Hertyggeri in Gardaricia facti sunt

Sagan af Illuga Grydar-fostra: seu Historia de Illuga reguli Scanorum Sigurdi olim socio, qui Grydam vel Signim regis Alonis in Alfhemia filiam, magicis artibus novercæ suæ in foeminam giganteam, transformatam pristinæ formæ restituit; ideoque Grydarfostra, *i.e.* nutritius Grydæ cognominatus. C. 6.

Sagan af Hedinn oc Hogna, seu Historia Hedini Hiorandi Serklandiæ regis filii, & Hugonis Daniæ regis Halfdani filii. Continens in initio nonnulla de Odino atque Asiaticis, ut & de Gallorum Serklandorum Nurvagorumque aliquot eo tempore claris decantatisque pugilibus atque Vikingis.

Sagan af Olaf Tryggvaſon, ſeu Hiſtoria Regis Olavi Tryggvaſonii Major, à Birgero Abbate olim conſcripta. Quæ inter præcipuas & ampliſſimas veterum hiſtorias, res præcipue commemorat Norvagicas, Suecicas, Finlandicas, Gardarikikas, Curlandicas, Danicas, Anglicas, Francicas atque Græcas &c. Agit quoque de prima Iſlandiæ, Gronlandiæ atque Vinlandiæ inhabitatione; ut & de propagatione Chriſtianiſmi per Daniam, Norvegiam, Sueciam atque Moſcoviam; cum plurimis rebus aliis claris atque memorabilibus, abſolvitur duabus partibus, & 107. Capp.

Sagan af Kong Swerre: ſeu Hiſtoria exhibens vitam atque res geſtas Suerronis regis Norvagiæ, Sigurdi Jorſalafars ex Gunhilda ut perhibetur filii. Qui primum ordini Sacerdotali ab Epiſcopo Roano in *Ferroa* initiatus, deinde dignitati regiæ Norvagicæ fuit admotus, quam deinde innumeris motibus inteſtiniſque bellis involutam, moventibus ei bellum deceſſore ejus Magno Erlingſonio ejuſque ſectatoribus Kuflungis & Baglis aliiſque plurimis, ægerrime ad mortem ſuam geſſerat. C. 178.

Sagan af Hakon hin gamla, ſeu Hiſtoria Regis Haquini Vetuſti Suerronis filii patris olim regis Magni cognom. *Lagbaker*. Continens varias res geſtas tam in bellis quam pacificationibus inter trina hæc Scandinaviæ regna nationeſque alias ipſi proxime adjacentes. C. 270.

Ryggiar-Stycke: ſeu pars quædam Hiſtoriarum Regum Scandianorum, incipiens à Magno Bono Olavi Sancti filio, uſque ad Haraldum Gylhium. Continens præcipue res Norvagicas, Suecicas, Danicas Anglicas & Iſlandicas, ut & nonnullas ad Gronlandiam, Irlandiam, inſulas Orchades, Gardariciam & Græciam attinentes. C. 336.

Knittlingâ Saga: ſeu Hiſtoria Knittlingorum vel Knuttonum. Continens res geſtas Regum quorundam Daniæ atque Norvegiæ à Suenone Æſtridſonio uſque ad obitum Valdemari Canuti Ducis filii, præmittendo tamen nonnulla de Regibus illis, qui a tempore regis Haraldi Gormſonii, Suenonem proxime antecellerant. Qua occaſione etiam nonnulla proferuntur de variorum olim Ducum principumque bellis pactis atque commerciis, tam in Dania, Suecia atque Anglia, quam aliis Europæ regnis inſtitutis. C. 112.

Harald Rings banes Saga, ſeu Hiſtoria Regis Daniæ Haraldi, continens primum ejus cum patre Ringone bellum, in quo manu propria hunc ipſum occiderat, ac idcirco Rings bana vocatus eſt; Deinde frequentata illius cum amicis patris ſui certamina ſingularia, ac præcipue cum Sviphaldo, Grimaldo, aliiſque plurimis. C. 20.

Sagan af Halfdane Branufoſtra ſive Hiſtoriâ continens regis cujuſdam Daniæ Halfdani, tam intra quam extra patriam geſta glorioſiſſimè. Quo ſcilicet caſu primum avito ſolio excluſus, deinde longiſſimis itinerum erroribus per Biarmalandiam, Angliam atque Hiberniam jactatus, tandem ſubjugatam patriam liberaverit atque reſtituerit. C. 22.

Sagan af Sliſa Roe, ſive Hiſtoria Roani cognom. Probi, tempore regis Suenonis in Dania florentis. Qui in Angliam quandoque negotiandi cauſa profectus, ibidem trium quorundam fratrum nefando aſtu primò deceptus, denique coram judice tanquam furti reus accuſatus eſt. Abſolutus legitimæ cognita demum illius innocentia, illorum verò fraudes ſimul detectæ ſunt. Cap. 6.

Sagan af Biodvare Biarke, ſeu Hiſtoria Biodvari filii olim Biornonis Scottlandiæ Jarli, ac pugilis Rolfi Krakonis fortiſſimi: qui poſt plurima exantlata cum Rolfone in prœliis contra reges Sueciæ, Hunalandiæ, Ruſſiæ, Norvagiæ, aliiſque pericula, Dux ſimul ac gener ejus factus eſt.

Hiſtoria Rythmica Regum Danorum à rege Dan uſque ad annum 1295. circa tempora Ducis Valdmari & Epiſcopi Jacobi, Danicè conſcripta.

Hiſtoria Danica, continens præcipuè illorum res bellicas in Holſatiâ, Livonia, Suecia atque Germania per decennium geſtas, à morte ſcilicet Chriſtiani III, quæ incidit in annum 1559. uſque ad annum 1571. ſive pacem Stetinenſem.

Grettla edur Saga af gretter Sterka Aſmundar Syne. Seu Hiſtoria continens res Gretteri Aſmundionii per Iſlandiam patriam ſuam Norvegiam, Sueciam atque Daniam, &c. Geſtas, illorum temporum æqualis quibus in Norvegia Olaus Sanctus, in Suecia Rex Aſmundus imperitarunt. Hiſtoria in tres partes diſtribuitur, quarum 1. agit de Onundi Træfots bello cum Haraldo Pulchricomo, 2. De Grettero ipſo, 3. De Thorſteinô Dromundo Gretteri fratre, tandemque ejus cum Græciæ regina Spe conjugio. Unde etiam hæc ultima pars ſub titulo Spesar þattur inſcribi ſolet.

Sagan af Orme Storolfſon: ſeu Hiſtoria Ormonis Storolfi filii, hominis Iſlandi, ob ſummum corporis viriumque robur ſui ævi inter Septentrionales quondam celeberrimi. Qui præter cætera heroica facinora, Bruſonem famoſiſſimum olim Sanueyæ inſulæ gigantem interfecit. C. 24.

Sagan af Thorſtein Baar-magn: ſive Hiſtoria Thorſteini Bæarmagni, Olai Tryggvaſonii primum aulici: deinde regis Godmundi in Glæſiſvaldia ſocii; cui in occidendo rege Gejrydero, atque ſubjugando regno ejus Jotunheimio, cui tum ſuberat Glæſiſvaldia, fidam operam præſtitit. C. 14.

Sagan af Fridthiof Frakna, ſeu Hiſtoria de quodam Fridtiofo, qui tempore Belonis reguli quondam Sogniani in Norvegia floruit: Cujus filios Hognum atque Halfdanum, quod variis ſe injuriis laceſſerant, è ſolio poſtea detruſit, ſimulque regno & vitâ eos privavit. Cap. 15.

Floamanna Saga edur Thorgils Orrabeins ſtiupas Saga: ſive Hiſtoria Floamannorum, agens de Norvago quodam, regis Haraldi Gullskiagg temporum æquali, nomine Þorgill Orrabein, Þorgrimeri Flotdalenſis olim privigno: ejuſque in Iſlandia, Norvagia aliiſque locis rebus geſtis ac certaminibus ſingularibus, præcipue quomodo interfecto Jarnhuſio, ſororem Olavi Jarli Hladejenſium Gudrunam matrimonio ſibi junxit. C. 75.

Sagan af Sorla hin Sterka: ſeu Hiſtoria continens res geſtas Sorlonidis cognom. Robuſti regis Erlingi in Uplandis filii. Qui captis in Blalandia Borkero atque Bolverkero Vikingis, & ad Ejira undam devicto rege Suiþiodi hid koldu [*Sueciæ frigidæ*] Daniæque Halfdano Branufoſtra, una cum omnibus ſuis filiis atq; Sociis, tandem in Norvegiæ regem evaſit. Cap. 20.

Sagan af Grime Lodin-Kinna, ſeu Hiſtoria Grimeri Barbati, deſcribens ejuſdem iter in Gandvikum, ubi ſponſam olim ſuam Lopthænam, magicis Novercæ ſuæ artibus illuc inter giganteis traductam, liberavit, domumque ſecum reduxit. C. 6.

Sagan af Erik Widforla: ſeu Hiſtoria Erici Peregrinatoris, Regis Thronderi in Throndhemia filii qui cum Socio ſuo Erico Danorum principe vaſtum quandoque ſuſceperat iter ad vallum Odini, vulgo *Odens Aker*, juxta flumen Piſonem in India, ut vult hic noſter, olim ſitum. C. 9.

Sagan af Kroke Ref: ſeu Hiſtoria Refonis Steenonis filii natione Iſlandi, qui tempore regis Haraldi Hardradii vixit. De cujus plurimis per Daniam, Norvegiam atque Gronlandiam geſtis multa heic mira pariterque jucunda proferuntur. C. 23.

Sagan af Wiglunde Wana: ſive Hiſtoria Viglunderi Pulcri, viri Iſlandi. In qua exponitur ſummus atque incredibilis amoris illius ardor, quo erga amaſiam ſuam Kettilridam flagravit, cujuſque cauſa innumera fere perpeſſus eſt pericula, donec voti ſui in ea impetranda compos fieret. Cap. 26.

Sagan af Rodulf hin Spaka, ſive Hiſtoria Rodulphi Sapientis, viri Suionici, temporum Olavi Sancti in Norvegia æqualis. Cujus, ut & filiorum ejus Dageri atque Sigurdi, inſignis doctrina ingeniorumque præſtantia, heic accuratiſſimè deſcribitur. C. 6.

Sagan af An Boge-Sveiger, ſive Hiſtoria de Ancne Norvago quodam Boge Sveiger dicto, qui temporibus reguli Ingialdi in Naumdalia comper, cum Ingis do perpetuas uſque ad obitum ſuum nec unquam termi-

nauius

nandas exercuerat lites atque disceptationes Cap. 22.

Sagan af Rafn oc Gunlaug Orms-tunga: seu Historia exhibens duorum Islandorum juvenum atque Scaldorum Rafneri sc. atque Gunlogi cognom. Serpentinæ linguæ litigia atque contentiones, causâ virginis Helgæ, quam ambo deperibant, exortas. Quâ simul exponuntur nonnullæ aliæ res eodem tempore in Anglia, Irlandia, Scotia, Gothia atque Suecia, regionibus à Gunlogo probè perlustratis, gestæ Cap. 26.

Sogu Thattur af Stuf Kattar Syne: Seu Historia de quodam Islando nomine Stuf, Þorderi Kattas filio, ejusque cum rege Norvagiæ Haraldo mira atque lepida quondam confabulatione ac colloquio agens. C. 3.

Sagan af Gisla Syrs Son: Seu Historia Norvagi cujusdam nomine Gisla Syronis filii, qui temporum regis Haquini Adalsteinii suppar fuit. Quâ exhibentur variæ ipsius peregrinationes exoticæ itemque certamina cum adversariis, præsertim Ejolfo Vurrone à quo occisus est. Alia insuper inserta sunt historica hominum quorundam peculiaria Norvegiam atque Islandiam incolentium Cap 71.

Sagan af Hafsna Thorir: Seu Historia continens res gestas Thoreri, dicti Hænsna Þorir viri Islandici: ut & clarorum virorum sub idem tempus in Borgarfirdi habitantium Cap 33.

Sagan af Hordi og Holmverjum: Seu Historia res gestas describens Hordi Grimkelii filii Islandi, virorum itidem nonnullorum qui antiquitus Holmverjar dicebantur, erantque Socii Hordii fidissimi, æquales temporum Haraldi Pulchricomi Norvegiæ regnum tenentis. Cap 64.

Sagan af Hrafnkell Goda, seu Historia Hrafnekeli Probi, Islandi, tempore regis Haraldi *Harfagras* in territorio Fliotsdal habitantis, aliorumque inter Islandos virorum fortium atque clarissimorum. Cap 29.

Sagan af Gudmundar hins Gode Hola Biscups: Seu Historia Godmundi cognomento Boni Episcopi Holensis in Islandia; describens ipsius Sanctam duram asperamque vitam monachalem, res adversas atque beatum obitum. Quibus recensendis etiam quamplurima exponuntur initio, ad illustrationem originis atque progressûs rerum Ecclesiasticarum Islandiæ, præcipue Episcopatûs Holensis. Hæc meritò vocari Major potest respectu ad illam minorem, quæ Episcopi hujus multò contractius tradit vitam resque gestas Cap. 258.

Sogu Gudmundar hins Goda Hola Biscups Ara Sonar: Seu Historia Godmundi Aræ Filii, Holensis Episcopi Minor, sic dicta respectu illius Majoris, quâ itidem ac in hac, præter res hujus Episcopi gestas. dilucidè exponitur universus tum temporis Ecclesiæ status atque propagatio per Islandiam Cap. 91.

Sagan af Jone Biscups helga Augmunds Syne: Seu Historia de Johanne Sancto, Episcopo primo sedis Holensis in Islandia, ejusque variis ac plurimis Sanctis miraculis agens Cui ad calcem adjectus est index omnium Episcoporum atque Abbatum Norvegiæ, Gronlandiæ atque Islandiæ, item nonnullorum martyrum &c. Alia insuper ad notitiam statûs Ecclesiastici Islandiæ proxime pertinentia. C 49

Sogu hins heilaga Thorlak: Sive Historia S. Thorlaci, qui proxime successit Klæng in Episcopatu Scalholtensi Islandiæ. Qua etiam paucis repræsentatur status atque conditio Ecclesiæ, præcipuè Scalholtensis, Islandicæ. Cap 86.

Sagan af Pall Hola Biscup: Seu Historia Pauli Episcopi quondam Holensis, & successoris Thorlavi, ejus vitæ, doctrinæ, atque mortis. Continens quamplurima ad statum priscum Ecclesiæ Islandicæ pertinentia. Cap 40

Thornesinga Saga, Seu Historia Thornesingorum: Agens de prima Islandiæ inhabitatione, ut & de viris nonnullis in ea præstantibus, utpote Snorrone *hin Goda*, Biornone *Hytdala kappe*, aliisque, Nec non de rebus quibusdam Vinlandicis, Norvagicis, Anglicis atque Suedicis, &c. Cap. 56.

Sagan af Thorde Hrede og Vidfiardar Skeggia: Sive Historia præclarorum virorum Thordonis atque Skeggonis; quorum ille in Norvegia tempore regis Sigurdi Slefu, hic in Islandia atque districtu Vidfiardensi prognatus erat, indeque Vidfiardar Skeggia cognominatus; de arcta quæ alterutris intererat amicitiâ, certaminibus denique cum viris fortibus ac strenuis, quorum mentio passim injicitur. Cap 40.

Isferdinga Sagan edur af Hawarde Hallta: Sive Historia virorum aliquot in districtu Isfirdingensi Islandiæ habitantium, ac præcipuè Havardi *Haltas*, id est, Claudi; quibus modis filioli sui Olavi à Þorbiorno in Laugabole olim occisi cædem ultus fuerat. Factâ passim mentione aliorum præcellentium virorum, utpote Lioteri, Þorkelli, Þoralfii, Atlæ, Sten Þoreri, &c eorundemque inter sese certaminum atque contentionum. Cap 34.

Sagan af Finnboga Rama: Seu Historia agens de quodam Norvago, qui primum Urdarkattur, deindè Finboga cognom. Rama dictus est, Asbirni olim in pago Eiire inque districtu Flatejadensi filio. Qui legationem pro Hacone Norvagorum Jarlo ad Johannem regem Græciæ suscipiens, varia ac egregia ibidem alibique passim, sed præcipue in Islandia ubi deindè domicilium suum fixit, perpetravit facinora C. 46.

Liosvetninga Saga, eda Reikdala: Seu Historia Liosvetingensis, agens de nonnullis Islandis, utpote Þorgero hin goda, ejusque posteris in Liosavatne habitantibus; item Gudmundo hin Rika, Þorere Helga, Þorkello Geitisonio aliisque plurimis: quorum mentio passim in Sturlæsonio, Hist. Olavi Tryggvasonii, alibique occurrit Cap 55

Helgas og Grim Droplaugers Saga: Seu Historia agens de duobus Islandis Helgone atque Grimero Þorvalderi filiis, ex Isi Drauplagera natis, à qua etiam cognominati sunt. Eorum denique plurimis clarissimique cum aliis viris fortibus ac strenuis, utpote Helgone Aebiornsonio, Þorgrimo Tordyfilsio cæterisque, certaminibus Cap 22.

Brandkrossa Thattur: Quæ itidem agit de Drauplageri filiis Grimero atque Helgone illorumque origine Nomen autem eis inditum est ob bovem quendam Brandkrossa dictum, quem fratres illi subdole necuerant Res singularum pertractat Islandicas C 6.

Sagan af Eyrik Randa: Seu Historia Erici Rubri Þorvalderi filii, qui in Islandia tempore regis Olavi Trygvasonii floruit Agit etiam de navigatione Norvagorum in Gronlandiam, Skrællingialandiam & Vinlandiam, h e Indiam Occidentalem, &c. C. 22.

Thatter af Thorstein Thorarins son: Historia seu res gestæ Thorstenii Þorarini filii, in Sunadal Islandorum habitantis. Quæ multum convenit cum Historia Liosvetingensi. Cap 9.

Brodd Helgas Saga, Seu Historia Helgonis cujusdam Islandi, aliorumque virorum privatorum in Islandia tum temporis florentium

Sogu Tattur af Thorstein Austfyrdska, Seu Historiola de viro quodam Islando nomine Þorstein, tempore regis Magni hin Godas. Cap 4.

Sogu Thattur af Swegls Halla: Sive Historia exponens res gestas Scaldi cujusdam Islandi tempore regis Haraldi Sigurdi filii. Cap 12

Egla edur Saga af Eigil Skalla Grims Son, Sive Historia de Egillo Islando Grimeri Calvi filio, ob artem Scaldicam sui temporis clarissimo, agens

Banda-manna Sagan, edur Sagan af Ofrige Skidason og Odde Ofeigson: Seu Historia Bandomannorum, Continens res gestas patris Ofeigeri Skidasonii & filii Oddenii Quorum hic mercaturam exercens per Norvegiam, Daniam, regionesque alias, tandem in Islandia substitit, ubi ad pagum Mel diutine deinceps habitavit. Cap 12.

Watus-dala: Seu Tractatus describens primam inhabitationem tractus Vatnedalensis Islandiæ australis; ut & res gestas insignis cujusdam Islandi qui eodem tempore vixit, nomine Ingemundus hin Goda ejusque quatuor filiorum, Thorsteini, Jokuli, Hugonis atque Thoreri strenui, prudentia necem patris sui ulciscentium. C 55.

Sogu Thattur af Audunne nockrur: Seu Historiola agens de Islando quodam nomine Audum, ejusque in Norvegiam atque Daniam peregrinationibus, re-

 busque

busque gestis in bello inter regem Norvagiæ Haraldum & Daniæ Suenonem, &c.

Kormaks Saga: Seu Historia agens de Islando quodam nomine Kormak, qui temporum regis Haraldi Grafeldii suppar fuit: ejus itidem recensentur cum cæteris pugilibus crebri conflictus atque velitationes. Insperguntur passim plurima de veterum legibus atque institutis disciplinæ bellicæ, ac præcipuè certaminum singularium. Cap. 32

Sagan af Wiga Glume: Seu Historia de quodam Norvago Ejiarfirdensis pagi incola nomine Glume; plurimisque aliis viris atque pugilibus, qui vel affinitate vel rebuspræclarè gestis huic proximè accesserant. Cap. 58

Sagan af Thorgeire Havar-Syne og Thormode Kolbrunnar: Seu res gestæ duorum Norvagorum atque Sociorum, Thorgeiri sc.& Thormoderi, tempore regis Olavi Sancti cujus erant ministri aulici. Quorum ille post plurimas perpetratas clarissimorum virorum cædes, in Islandiam fugit, ubi aliquanto post operâ gigantum Thorgrimeri atque Thoranni Ossaa occisus est; hic verò in Gronlandiam profectus, & ibi & aliis in locis, propter certamina sua singularia atque vaticinandi facultatem inclaruit Cap. 60.

Sagan af Katle Hang, Seu Historia vel res gestæ patris ac filii, Ketilli sc. ac Grimonis Hirsutigenæ, quorum ille olim insulæ Rafnistu in Norvegia præfuit, plurimisque egregiis facinoribus per Norvegiam atque Biarmelandiam inclaruit, præcipue postquam Satonem Fradmarum, aliosque Vikingos occidisset; hic verò post liberatam uxorem suam Lopthænam à gigantibus Ganvicensibus, in Norvagia plerumque vitam suam transegit. C 9.

Sagan af Orvar Odder: Seu Historia Orvari Odds, filii Grimeri Lodinkinnas. Tradens ejus atque Sociorum res gestas atque expeditiones navales in Finmarkiam, Biarmalandiam, Sueciam, regnante ibi Ludovico, Irlandiam atque Angliam, in qua Skolloni contra regem Jarmundum auxilia tulerunt; nec non mentionem faciens aliorum aliquot conflictuum atque certaminum cum Vikingis atque gigantibus aliis, utpote cum Angantyro ejusque II. fratribus in insula Samsoo cum Augmundo, cum Hialmaro atque Theodoro Stafnglamaro aliisque plurimis, fortitudine sua atque crudelitate terribilibus. Cap 37.

Granlands Annale: Seu Gronlandiæ Annales incerti auctoris. Continent breviter ea, quæ à prima ejus occupatione per Norvagos An. 986 ad Annum usque 1477. gesta sunt: Ac primo quidem agunt de navigatione Erici Rubri in Gronlandiam, ejusque familia atque posteris, sequuntur Annales Flatejensium, Vinlandiæ (nunc Americæ) atque Skrællingorum, aliarumque insularum prope adjacentium, &c. quibus ad calcem adjecta sunt nonnulla collectanea e veterum Historiis, Regum atque Episcoporum diplomatibus, quæ unice spectant ad cognitionem hujus populi, status Ecclesiastici atque Politici.

Sagan af Herman oc Jarlman: Historia Hermanni & Jarlmanni, duorum in Frachlandia Principum, atque Sociorum perquam fidelium. Quæ etiam continet nonnullas alias res tum temporis per Serklandiam hid Miklu dictam, apud regem Rudentium, & regnum Miklagardiæ apud virginem Rikat gestas Cap 24

Sagan af Sigurde Thogla, Historia Sigurdi Taciturni regis Ludovici in Saxlaodia filii. Quæ præter prædicti principis res gestas, etiam perplurima adfert ad Synchronismum Imperiorum Frachlandiæ, Hornsetulandiæ, Lombardiæ atque Tartariæ conducentis C 57

Sagan af Ulf Uggason: Historia Ulfonis Uggasonia filii, principis quondam Normandici Qui una cum sodali suo Ario regis Modronis in Persia filio, Skroggonem Serklandiæ principem una cum 15 fratribus sororibusque interfecit Cap. 15

Sagan af Geirarde Jarl: Historia exhibens res gestas Geirardi Jarli, æqualis temporum Caroli Magni, cujus filiam Ellinburgam in matrimonium habuit; Itemque filii ejus Wilhialmi, Fracklandiæ tum temporis regis, quo in Miklagardia Kyrilacius, in Dania Kanutus Sanctus imperitarunt. Etiam hæc Historia admodum convenit cum illa Mausi atque Laici C. 81.

Sagan af Nicolase Leikara: Historia Nicolai Leikaras, à sapientia sua ita dicti, regis olim Fasti in Hungaria filii, ejusque cum Saxorum regis filia conjugii. Inspersa passim nonnulla de rebus Hungaricis Saxlandicisque Cap 17.

Sagan af Huga Skapler: Historia Hugonis Skapleri, à Conradu Heimdorsero olim conscripta Qua continentur illustrissima inclutì hujus Galliarum regis per totum regnum, terrasque alias, utpote Brabantiam, Hollandiam, Angliam, &c Gesta, victoriarum itidem memorabiles casus Cap 83

Sagan af Karla Magnuse og Koppum hans: Historia Caroli Magni ejusque pugilum atque ducum. Tradens Gloriosissimi Herois præcipuas res gestas à primo illius ortu usque ad ejus obitum, juxta partes seu membra, quorum 1. Agit de ejus natalitiis, coronatione, &c. præcipuè de Carveti Babyloniorum regis cum Oddgeiro Dano pugna singulari. 2. De Rege Africanorum Aglando ejusque filio Jamundo, eorundemque cum Carolo in Hispania bellis 3. *Bruar-Thattur*, de Rollantio duce Caroli, ejusdem cum rege Hispanorum Villalmo certaminibus singularibus, hujusque captivitate. 4. De Otuelis ducis Ethricci ad fidem Christianam conversione, initoque deinde conjugio cum Caroli Magni filia. 5. Hugons þattur edur Geipler, de Hugone rege Constantinopolitano, ejusque ac cæterorum pugilum factis memorabilibus. 6. Ferakuts þattur de regis Hispaniæ Ferakuti bellis cum Carolo Magno, ac tandem omnium subditorum totius regni ejus una secum conversione ad religionem Christianam. 7. Runsivalds þattur, de rebus Caroli gestis in Runsivallia; denique morte Caroli Magni.

Sagan af Tertram oc Plato: Historia Tertrami atque Platonis, filiorum regis Arturi in Frachlandis: quorum hic Cæsari Agrippæ in Assyria, ille patri Arturo in Fracklandia successit. Continet res Indicas, Græcas, Assyriacas atque Fracklandicas, &c. Cap 52.

Sagan af Conrad Ridgards Son: Historia de Conrado Rigardi Cæsaris in Saxlandia filio, atque illius sodali Rodberto Rogeiri Jarli ibidem filio; eorundemque longinquo per Micklagardum, ubi deinde rex factus est Conradus,Serklandiam atque Babylonem itinere Cap 22.

Sagan af Partalopa: Historia continens res gestas Partalopæ, principis quondam Fracklandiæ atque regis Ludovici filii: descriptionem urbis Parisiensis in Fracklandia à Brettanorum rege olim obsessæ; denique nuptialis festivitatis Partalopæ cum Mormoria Emanuelis Græcorum vel Miklagardiæ regis filia. Cap. 11.

Sagan af Victor og Blaevs: Historia Victoris regis Wilhialmi in Fracklandis filii, atque sodalis ejus Blaevi. Commemorans plerumque res Chaldaicas, Indicas, Fracklandicas ac Serklandicas, ut & conjugia horum principum, nempe Blaevi cum Rosida Serklandorum regis filia, & Victoris, qui posteà rex Serklandiæ factus est, cum Fylgida Blaevi sorore C 33.

Sagan af Elis: Historia de Elia Ducis Julii in Heliga Egidii regnantis filio. Mentionem quoque faciens urbis Balleursborg, cujus rex olim vocabatur Jubin, qui Rosemundum Maseaberti regis in Sabreborg filiam, devicto primum Jubino, deindè patre Maleaberto, in matrimonium duxerat, factus rex Fracklandiæ. Cap 47

Sagan af Mirmant og Seffelia i Sikiles: Historia Mirmantii, Hermanni Jarli in Saxlandia filii. Qui in Fracklandia apud regem Ludovicum educatus, ducta Seffelia regia Wilhialmi in Sikilis filia, tandem rex Sikilensis factus est Cap. 32.

Sagan af Gibbon: Historia de Gibbon, Wilhialmi Fracklandiæ regis filio, qui junctim cum filio suo Eskuparto Fracklandiæ imperitavit Continet præterea nonnullas res Græcas atque Asiaticas, præcipue quas Saxlandiæ rex Plato, Asperus Jarlus, regina Indiæ Florentina gesserunt. Cap. 36.

Trojomanna

Trojomanna Sagan: Seu Historia Trojanorum. Continens descriptionem obsidionis Trojæ, omniumque istorum Heroum facta illustria, qui eo in bello inclaruere, omnium Historicorum annalibus decantati justo historiæ ordine. Primum de Jasone atque Hercule, eorumque profectione in Colchos memoratur. Proxime de Hellenæ raptu, atque exorto inde decennali bello urbisque excidio. Deniquè de heroibus Græcis atque Asiaticis qui eo bello inclaruerunt. Cap. 56

Thattur af Wilbialme Bastarde. Historia exponens res gestas Vilhialmi Conquestoris regis Rodberti in Anglia filii ex Gunhilda sorore Adalradæ: ut & aliorum aliquot regum principumque Angliæ, utpote Jatvardi Sancti, Haraldi Gudinasonu, Gudini Jarli & Sigurdi Jarli Glocestriensis *&c.* Cap. 10

Sagan af Alefleck: Historia de rege Angliæ Alefleckio Ridgarei filio ejusque in Indiam ac Tartariam peregrinationibus, tandemque cum regioa Hludgerda conjugio, susceptisque ex connubio filiis Vilhialmo & Olafo. Cap. 16.

Sagan af Artus Fraga: Historia de tribus fratribus, Carolo, Vilhialmo atque Arturo cognom. Fræga, Regis Angliæ filiis, qui ad inquirendum Phœnicem, ut eâ curaretur morbus immedicabilis patris illorum, in ultimas usque Indiæ oras missi sunt *defect.*

Sagan af Gabon oc Vigoles: Historia continens res gestas Gabonis & Vigolii patris & filii, duorum clarissimorum in Anglia pugilum, tempore regis Arturi florentium. C. 42.

Sagan af Samson Fagra: Historis Samsonis Pulcri, constans duabus partibus. Quarum priori exhibentur variæ res tempore regis Arturi in Anglia, Irlandia Brettlandiaque, ac præcipuè inter Samsonem prædicti Arturi regis filium atque Quintalianum cognomento *Quinnotnuf* ob raptum virginis Valentinæ, gestæ. Posteriori Traduntur nonnulla ad Septentrionalium regionum & præsertim Glæsisvaldensium atque Risflandorum notitiam spectantia. Cap. 31.

Sagan af Wilbialme Siod: Historia Vilhialmi Siods Ridgardi Anglorum regis filii, qui primum Angliæ, deinde Babylonis atque Ninive rex factus est. Qua occasione etiam aliarum rerum in Saxlandia, Babylone, Græcia, Africa, ac præcipuè in regione Eiricæa Gigantum quondam imperio, alibique gestarum mentio passim injicitur. Cap 76.

Sagan af Ivent England Kappe: Historia de Ivento regis Arturi in Anglia pugile inter Magnates carissimo. Continens ejus cum gigantibus atque Blamannis plurima atque periculosa certamina. Cap. 12.

Sagan af Erik Englands Kappe: Historia tradens res gestas Erici reguli Hiaci filii, atque regis Arturi in Anglis pugilis quondam dexterrimi; Itemque ejus cum Ovida matrimonii consortium dulcissimum. C. 13.

Sagan af Herra Bevus, Historia domini Bievi, Ginonis Jarli in Anglis filii, ejusque cum Josvena regis Ermenriki in Egypto filia conjugio. In qua exhibentur plerumque res aliæ in Anglia atque Ægypto, aliisque locis Africæ atque Asiæ, gestæ. Cap 16.

Brettomanna Saga: Historia Gentis Anglicanæ vel Brettanorum, incipiens à prima ejus origine, scilicet quo tempore Heneas Trojanus illuc navigaverat; & progrediendo usque ad tempora Constantii Constantini Magni patris, enumerantur singula quæ ad illustrationem Historiæ atque Antiquitatum hujus gentis regumque pertinere possint. Cap 33.

Sagan af Lais, Historia Ludovici, quæ trium principum res gestas in se continet, 1. De ipso Lais, *i. e.* Ludovico, regis Henrici in Anglia filio, ejusque in Daniam atque Norvegiam itineribus. 2. De Rolfero Skuggafifle, Ingialdi Jarli filio, qui ducta Sigride Ringeri regis Angliæ filia, Rex Angliæ deinde constiturus est. 3 De Wilhialmo Lais filio, ejusque rebus gestis in Anglia. Qui omnes temporum Caroli Magni atque Maus Jarli æquales erant. Ideoque ob rerum tractationem singulis communem, in quamplurimis convenit hæc Historia cum illa Mausi Jarli Cap 12.

Historia Rythmica regis Angliæ Arturi: quæ orditur à commemoratione amicitiæ atque fœderis inter Arturum atque Carlomannum Franciæ regem, facta continuatione in describendis ejus rebus gestis, usque ad illius obitum. Danice conscripta.

Rodberts Thattur, Seu res gestæ Roberti, Wilhialmi Bastardi Angliæ regis filii, aliorumque Christianorum in expeditione ad terram Sanctam fama nominis clarissimorum.

Litill Thattur Kirkna Rans og afokna i Englande, a dogum Theirra tveggia Erchivisciupe St Anshelms og St. Thomasar Cantavariensis: Historiola Spoliationis templorum atque Monasteriorum in Anglia olim peractæ jussu atque voluntare regis Vilhialmi, Wilhialmi Bastardi filii, *&c.* Adjecta est historica relatio de proscriptione Sanctissimi patris Anshelmi ex Anglia, cæterorumque aliquot Presbyterorum.

Excerpta Quædam ex Epistolis J. N. SALANI Ad Librorum Septentrionalium Notitiam Spectantia.

Doctori GEORGIO HICKESIO

S. Pl. D. JONAS N. SALANUS.

---------- Præsidem ipsum, Nobilissimum Secretarium *Peringskioldum* adire non licuit, cùm ruri otia æstiva perageret, sed tamen amicum quendam rogitare, immo literis meis sollicitare non omisi, ut indicem MSS. Archivi Regii selectiorum communicaret, & siquæ alia in rem vestram futura essent. Quod etiam ipse promptissime pollicitus est, ut haud dubitem quin pro eo quo flagret erga publicum studio, Tibi, per literas, si non Catalogum MSS. saltem impressorum vel jamjam imprimendorum, An 1690. in folio editum jam adauctum transmittat; quod si neglexerit statim indica, & ego illud faciam. Cum Bibliothecarii Upsalensis Vicario Domino Enbergio de suis MSS. indicandis egi, sed seriò testabatur nihil fere ultra Testamento legatum istud Delagardianum, quod ad studium Antiquitatum pertineat, in Bibliotheca ista reperiri; si quidpiam autem forte reperiatur, certis indicibus adhuc non est descriptum. Quod quidem B. Elias Obrechtus Prof. & Bibliothecarius Upsal. in se susceperat, sed morte præventus, id exsequi non potuit, nec illos universales Catalogos tam librorum impressor. quam MSS. per Sueciam totam conficere, sicut in animo habuit. Quod typis Rudbeckianis hisce annis impressum fuit, mihi quidem schedulâ quadam exhibitum, sed nolui adhuc ad Te ablegare, antequam MSS. ejus locupletaretur. Interea hacce epistola indicem Codicum Bibliothecæ *meæ fratrumque meorum* includam, non quod dignum per omnia existimarem qui tam illustri Operi insereretur, sed qui in promissis fidem meam, meum vero ergo Te amorem

 abunde

abunde significaret. Quæ præcipua nuper in Antiquitatibus nostris edita sunt, apud Eminentissimum Episcopum D. More videre potes, cùm nuper ea per Legatum Vestrum Robinsonium ipsi miserim; sciréque desiderem an rectè in manus ejus cum literis meis pervenerint. Quod ad libellum istum Runicum à me in Latinam translatum attinet, scias oportet Nob. Peringskioldium illum æri incidi curasse, iisdem plane literis & apicibus, eodem modo ac ordine atque in MSS habetur, illiusque exemplar Tibi promisisse; verum si ille dictis haud steterit, videbo ipse, ut quamprimum vis, ad fratris mei Beati Petri Salani adcuratissimam exscriptionem, Runica Halpapianâ meamque versionem examinem, examinatamque & emendatam Tibi, Vir Præclarissime, expediam. Nec desistam Cl. Arnæ Magnæo stimulos admovere ut desideria vestra adimpleat, si vis etiam Stadæ Secretarium Regium Didericum Vonstade Antiquarium insignem meis literis excitem ad ea communicanda quæ ad Germanicas Antiquitatea conferre possunt. Hæc sunt, quæ promittere Deoque benedicente præstare possum.----

Domino HICKESIO,

S. Pl D. JONAS N. SALANUS. *Hafniæ* D. 28. *Jan.* 1699.

----Hafniam vero vix adpuli quum Cl. Wormium Pastorem ad ædem S Nicolai constitutum adirem, Tuo nomine Salutarem, ostensi'que libri Tui propositionibus admonerem, operam Tibi in perficiendis MSS. suorum catalogis commodaret suam; cujus quidem spem mihi non demsit omnem. verùm cum munere ecclesiastico aliisque occupationibus distringatur prematurque valde, vereor ut ea adcuratione celeritateque, ut decet, hoc procurare possit quod desideras. Quapropter mearum partium esse duxi, alium Tuo proposito magis aptum investigare. Inveni tandem singulari fortuna Virum Clarissimum, Arnam Magnæum Islandum, qui Lipsiæ nuper edidit incerti auctoris Chronica Danorum, & longe plura in hisce quam omnes reliqui præstare valet. Is tuis egregiis conatibus à me declaratis quam maxime delectatus est, ostendebatque se haud detrectaturum Catalogos istos insignibus accessionibus locupletare. aliaque suggerere ad Antiquitates istas spectantia, modo de voluntate Tua certus esse queat, acciparque exemplar prioris editionis quod in hisce Bibliopoliis amplius haberi nequit. Quapropter, si percupis hic loci habere quem adjutorem fautoremque tuorum operum, vix deprehendes alium qui magis polleat antiquarum linguarum notitia, majorique MSS. copia, ingenio, doctoque otio abundet, & si ipsum Tuis literis compellare digneris, Tuis officiis promptiorem paratioremque. -----

Doctori GEORGIO HICKESIO Suo

S. Pl. impertit JONAS N. SALANUS.

------Nam quicquid expetis in Archivo Regio, puto Te propediem habiturum benevolentia Nob. Peringskioldii, qui dudum MS illud Runicum æri impressum, Historiamque Theodorici, aliaque Amplissimo Ablegato R. Britanniæ Robinsonio tradidit mittenda; cui si per literas Te illa excepisse significaveris, habebis illum ad alia communicanda promtiorem. Magnum illud Antiquitatum nostrarum columen Celeb. Olaus Rudbeckius Tibimetipsi aliisque doctis Anglis multa salute dicta, indicem suorum MSS. & aliorum apud se typis commissorum, hic inclusum transmisit. Præclarissimus Consultissimusque ille Juris patrii in Academia Upsalensi Professor Carolus Lundius, nuper literis suis mihi exposuit, quidquid Codicum apud se sit, ex Notis & Prolegomenis ad Leges Uplandicas nuper Upsaliæ editis, satis colligi posse, ibique instituisse collationem Legum Græcarum, præsertim Atticarum cum Gothicis antiquissimis; quare etiam librum istum meis sumptibus paratum ut quantocyus accipias curabo; nec abnuam, quin illum excellentissimo Episcopo Moro ostendas, officiosissimeque meo nomine salutato nuncies, me istum tractatum aliaque à doctis nostris nuper edita, missurum si expetat. Promisit etiam ille doctissimus noster, se mox Westrogothianis Legibus lacunas Stiernhelmianæ editionis supplere velle, & præterea fragmentum Vigeri Spa cum notis, & Agapeti secundi Pontificis confirmationem prærogativæ Regis Upsalensis, & Compositionem inter Amundum Upsal Conregem & Sueinottum Proregem Daciæ suis suorumque parentum nominibus, docto Mundo exhibiturum; necnon Origines Italicas ad modum doctissimi Fetrarii conscriptas; quibus plurimas voces non ex Latinis rivis, sed Gothicis fontibus esse arcessendas docebit. A Clar. Assessore Collegii Antiquitatum Brennero suæ Bibliothecæ MSS. catalogos expectes, quod haud leve momentum tuis rebus adferet. Utinam aliquo pacto posses Tibi conciliare Illustrissimum Oliwenrantzium necnon Nobilissimum Sparwenfeldium, viros cum doctrina & usu multo instructissimos, tum omnigena MSS. copia abundantes. Horum posterioris beneficio singulari, beatæ memoriæ frater meus Petrus Salan quædam mutuo accepit, ut Pelagii Regis de Gothico Sanguine descendentis historiam Hispanice scriptam, & multa Græca Nicephori, Blemidis, Palladii, & Nili Metropolitæ Rhodii, Geographiam veterem & Historiam spectantia: quo benevolentiæ specimine adductus credam, Viros summos Votis Tuis haud refragaturos, modo de instituto Tuo bene edocerentur: quod si ipse per alios efficere nequeas, post mensem unum alterumve Holmiam proficiscar, videboque ut præsens in Tua honestissima desideria illos aliosque impellere queam. Jam fratri meo Holmiæ degenti in mandatis dedi, ut quæcunque Beati Petri Salani typis nostris edita, per Illustrem Legatum Vestrum Robinsonium Tibi curaret, nempe Historiam Egilli & Asmundi cum notis, & Dissertationes ejusdem, pro asserendis Gothorum veris sedibus unam, & alteram de Ægeria Nympha; cujus posthumam Historiam Ulfonis Uggarsonii cum versione & notis quibusdam fere perfectam penes me servo, tamdiu atque melioribus nostris temporibus in publicum provolare possit, necnon alium tractatum de Colonis Septentrionalium in Americam dudum ante Americum missis reliquit. quæ forte Catalogo Codicum meorum, si vis, adjicere potes. Alia equidem ipse fratresque mei adolescentiæ annis evulgavimus sub titulo disputationum; ipse quidem de aurea ætate & [illegible] Monarchiæ. Frater Nicolaus Salanus de Gladio Scythico. Joannes vero juridicam habuit de modis convincendi reum. Quæ tamen linguam nostram non adeo, quam Antiquitatea quasdam nostras illustrant & alioqui nævis suis non carent, quas maturior ætas facile abstergere potest. In Catalogo illo meo, si quid irrepserit, quod non ad Antiquitates pertinet, ejicias quæso, ut si in libro illo miscellaneo in folio, insertæ quædam literæ de ministris An 1696. In Americam missis, extant. Addes autem Snorronis Sturlæ Eddæ à B Rugmanno revisæ clavem rythmicam Lopti Gutormi filii & comitis Roynwaldi; corriges etiam in alio volumine Bronafostra Saga in Inglinga Saga; adjicies veteri codici, cum titulo til minnes

nes sive memoriali, esse liturgicum; & Regu Stuarti Mortis Historiam, translatam esse ex Anglicano in Belgicum & dein Germanicum per Einarum Gudmundi filium An. 1651. impressum verò al erum Amstelodami à Joachimo Noſche *i. e.* Saſſjsku Bibl. An. 1649. Cum nuper Doctissimus Clarissimusq; e Collegs Ol. Rabenius, de codice quodam qui olim in Gymnasio nostro asservatus sit, mihi longam dederit narrationem; illam Tecum, Amicissime Vir, communicare haud veritus sum; quantumvis enim non nisi excerpta ejus conservaverit ille doctissimus noster amicus, nihilominus haud indignum judicavi mentionem ejus facere, præsertim cum codex ille de regione quadam, si non plane ficta, certe Norvagica vel Anglicana, Surfila & Nurfila, loquatur, ejusque insignibus locorum nominibus; quæ materiam vestris aliisque antiquariis dabit investigandi in ejus libri auctorem regionemque. Huic adjicere placuit Homiliarum Monachalium librum, cum duabus excerptis historiis ad melius codicem dignoscendum & nostram linguam intelligendam, ut ante trecentos fere annos fuit. Quod Runicam istam attinet Historiam, si Nob. Peringskiold exemplar æri incisum ablegarit, exinde optime emendare potes Halpapianam editionem & nostram versionem, ita tamen ut in reliquis meam serves ejusque distinctionem in paragraphos & capita, si ita Tibi consultum videatur. - - - - - -

GEORGIO HICKESIO,

JONAS N. SALANUS *S. Pl. D.*

- - - - - Haud equidem prætermisi omnem movere lapidem de Catalogis Tibi communicandis, expectatio tamen diuturna promissorum ab amicu indicum fecit ut in diem epistolam mittere differrem, veritus ut vacua & inanis Te offenderet magis quam exhilararet. Tandem ulterioris moræ impatiens literas meas Rudbeckiano tantum indice & aliis levioribus monumentis instructas, non quidem cum tabellario publico, utpote justo graviores nec per Magnæ Britanniæ Regis Procuratorem Robinsonium, quippe qui eodem tempore in Scania abfuerat; sed cum Consulis vestri, Holmiæ residentis, Domini Cutleri filia, Londinum proximo Autumno, petente transmisi, quas multo temporis & itineris circuitu fessas in sinum tuum jam anhelasse auguror. Velim, Hickesi, sic semper existimes, cum Deo ducente addicenteque Tibi prodesse datum sit, me nullis supersedere laboribus, studiis, impensisque, quibus desideris Tua honesta promoveantur, opusque Tuum exornetur, illustretur. Dignus enim es Tua eruditione & in literas Arctoas animi propensione, ut etiam ultimi Septentrionalium nostri impense Tibi faveant & vicinos suos Danos Germanosque studiis suis in Te colendo, si non superent tamen adæquent. Nam Nob. Peringskiold, cum nuper Epistola Tua illum honoraveris, haudquaquam reliqua denegaturus est. Alias si moras ipse necteret, editum illum editarum vel mox edendarum Antiquitatum nostrarum indicem, An. sc. 1690. tibi quam ocissime per Ampl. Robinsonium procurabo, ut interes temporis præstantissimam rerum nostrarum partem accipias; reliqua dein adjicies facile. Cl. Brenneri Assessoris Collegii Antiq. Catalogos promissos hic forte insertos adipisceris. Si quid aliud in privatis Bibliothecis vel Illustriss. Olivencrantzii vel Nob. Sparwenfeldii sit, quod vel ad communes vel singulares antiq. pertinet, videbo num per affinem Dominum Gabrielem Pontinum vel fratrem Dominum Johannem Salanum, id expiscari queam. Literas etiam Aboam ad amicum veterem Cl. Torsten Rudeen, Professorem Regium, mox dabo, perrequisiturus an ibi quid MSS. aut in Antiquitatibus impressorum habeatur. Academia Dorpatensis, nuper Pernaviam translata, Londinensisque hostibus sæpius vexata, haud multum ejusmodi divitiarum jactare possunt, ut opinor, nec facile amicum in illis locis invenerim, quem de hisce sollicitare queam. Nec credo Grypswaldiæ quidpiam reconditum vel in lucem productum quo Tuum splendidissimum Opus insigniri possit; si quid sit, id melius Thwaitius noster per Cl. Palthenium explorabit. Upsaliensis verò Bibliotheca, præter illud Testamentum De la Gardianum tuæ Editioni priori insertum, haud multum ostendet; sed si quid additum, hucusque cognoscere haud valui. - - - - - -

Doctori GEORGIO HICKESIO

S. P. D. JONAS N. SALANUS. *Arosiæ*, 22. *Sept.* 1701.

- - - - - Profecto tot meis epistolis itinereque nuper Holmiam instituto nihil aliud Tibi, Celeberrime Doctor, acquirere valui quam Catalogum laborum Assessoris Eliæ Brenneri, alia occasione propter Holmiam literatam à Germano quodam edendam conscriptum, quem nunc multa cum salutatione hic inclusum transmittere meo suasu non dubitavit, ut si totum illum tuo præclaro operi inserere graveris, saltem præcipua excerperes auctoris: quantumvis is sit, qui cum conjuge sua literarum decore apud nostros præstantissimo, multum Antiquitatum & elegantiarum notitia celebretur. Est etiam alius Brennerus Patruelis, ingenio & linguarum multarum scientia celebris, amicus olim meus suavissimus, qui in Persiam cum Legato nostro ivit, ibique linguæ Persicæ & Orientalium redditus adeo est gnarus, ut à Persis ipsis eligeretur ad Legationem suam in Muscoviam dirigendam, ubi jam captivum cum Persicis Legatis detineri ob Muscoviticos in Persia retentos, fama est. Cæterum quam egregia multa in Historia & antiquitatibus animo volutarit scribenda, ex Epistola ejus ad Patruum missa patet, quæ novis illis Maris Balthici inserta est. Multa certe MSS. sibi comparavit, Arabica præcipue, quorum partem in Sueciam transmissam indicarem, si ad studium Sept. Antiq. recte pertinerent. Spero Te, Amicissime Domine Doctor, quæ nisi mea fratrumque scripta necnon Celeb. Lundii in Upland Leges Commentarium dudum accepisse. Nobil. Peringskioldum præcipua Collegii Antiquitatum ad Te ablegasse comperi. Nec Holmiæ propter Ferias æstivas Perillustrem Dominum Oliwencrantium invenire datum erat; cæterum ex Beati Fratris P. S. indiculo quodam excerpsi quæ olim apud Nob. Sparvenfeld viderat MSS. nobiliora & ad Antiquitatum lucem facientia, eaque ut cæteris jungas, si vis, non suadeo sed permitto. Restant alia ex Bibliothecis quibusdam publicis privatisque adhuc expectanda, quæ si tanti videntur momenti, perfecto Tuo operi additamenti loco adjungenda sunt, ne propterea in Tuo libro perficiendo hæreas morasque nectas. Nihil diligentiæ, operæ, laborisque omisi in hisce conquirendis Catalogis, nescio tamen quodnam sese semper objecerit fatum quominus tam cito & omnes expedire potuerim; certe quicquid moræ, haud mihi juste imputari, certus scio. - - - - - -

BRENNER (*Elias*) *Ostro-Bothniensis* ISAACI *filius Regii Antiquitatum Collegii Assessor.*

1,2. ANno 1668. Paulo postquam Collegium Antiquitatum Upsaliæ inaugurabatur, in membrum ejusdem Collegii assumptus fuit; quo facto prima ejus cura fuit S. Erici Birgeri Petri S Brigittæ patris, necnon reliqua ejus Urbi monumenta vetusta diligenti delineare labore: Annis autem sequentibus 1669 videlicet & 1670 Mense Julio mandato Regii Collegii in Ostro-Gothiam & Westro-Gothiam profectus. Monumenta harum Nationum diligenter exploravit, eaque in duo Volumina à se divisa redux ex itinere Collegio Antiq obtulit.

3. Ejusdem anni die v Octobris consensu Regii Collegii in magnum Ducatum Finlandiæ mittitur, ubi in Antiquitatibus indagandis, præter Monumenta in Templis arcibusque passim reperta & singulari ab ipso cura investigata, codicem etiam multorum antehac votis expetitum inquisivit, Nicolai scilicet Episcopi Lincopensis, plurimis abhinc retro sæculis lingua patria conscriptum atque a Clarissimo Arrhenio 1677 sub titulo Vitæ Angarii geminæ evulgatum. Quæ omnia ab ipso, Regio Archivo insinuata, ibidem pro tempore servantur.

4 Præterea asservantur in Antiq Archivo ejus opera Monumenta Wambemensia ab ipso, dum in Scaniam cum Gl Mem Rege Carolo XI. iter dirigeret, diligenter depicta atque observata Ao. 1680 evulgavit Nomenclaturam trilinguem & gemina specimina colorum simplicium, quibus potissimum miniatæ picturæ artifices uti solent in fol. patenti.

5. An. 1691 Studio ejus publicam lucem vidit Thesaurus Nummorum Sueo-Gothicorum, cujus primus liber exhibet nummos Regum Sueciæ à Biornonis imperio sive ab An. Chr 818. usque Gustavum I. S. An. 521. Posterior autem nummos demonstrat & numismata recentiora à Gustavo I & ejus Successoribus ad nostra usque tempora cusos. Libri hujus 30 an spacio collecti utilitatem eximiam prædicent omnes Historiæ Suecanæ cultores & studiosi, quamvis nec desint apud exteros viri illustres, ut sunt Carolus Patinus qui literis Padua Romam ad Nob Sparwenfelt missis eximie hoc nobile opus commendat, atque Celeb Polyhistor Gispertus Cuper, qui sua Epistola ad Ampl. Rumphium data Hagæ-Comit. honorificentissime de eo sententiam suam aperit, necnon Benedictus Bachinus, cujus præclarum de opere nominato hoc exstat testimonium; habetur impressum in Geornale de litterati Mutinæ Italorum 1692 p. 181. *Non solo ci hà communicata si bella notitia, ma ci hà lasciato in manolo specimine di tal opera in diversi tagli in rame contanta belezza, e deliganza dessignati dallo stesso Sig Brennero, che pare non possa l' arte passar piu oltre Confer Jornal de* Hamburg. An.1695. p. 101. & 102. Operis de eo argumento, nummis scilicet Sueo-Gothicis, prolixiorem Commentarium prælo habet paratum, quem nummis antiquis atque modernis rarissimis adauxit hoc decennio, atque ab eo tempore quo prior iste in quarto exiit, opus profecto eruditione refertum, in quo tam Historia Nummorum quam eorum figura ad illustrationem Historiæ atque Antiqu. patriæ plenius explicetur. Extat liber hic in folio atque p 471. exhibet.

6 Potuitque hujus Operis Auctor præsens suum volumen tanto felicius quam ab alio unquam exspectandum fuisset perficere singulari namque dexteritate quadraginta annorum progressu exquisitissimorum Nummorum Sueo-Gothicorum Nummophylacium propriis sumptibus sibi comparavit, ubi nummi nongentis ab hinc annis ad nostra usque tempora cusi atque è terræ visceribus eruti veri & genuini videri possunt. Proinde reperiuntur in nominato hocce Nummophylacio præter Nummos Gothicos domesticos, plurimi insuper Regum Gothicorum apud exteros, in Italia scilicet atque Hispania olim regnantium nummi, è quibus nonnullos hic in Suecia reperit. Alios verò à Celeb. Polyhistore And Morellio in nominatissimis Galliæ & Germaniæ Nummophylaciis acquisitos necnon laudatissimi illius Antiquarii propria manu & admiranda dexteritate eligantissime depictos possidet. Quamvis etiam Ampl. Sparvenfelt pro suo quo in hoc studio est favore, nummos quosdam Gothicos sibi delineandos communicasse non negavit. Regum Gothicorum apud Italos quondam imperantium habentur potissimum Theodorici, Athalarici, Theodohati, Vitigis, Baduilæ, necnon aliorum quorundam auro, argento atque ære confecti. Westro-Gothorum autem Regum in Hispaniam Dominantium nummi plerique æneo cusi sunt metallo atque literis Gothicis atque Runicis commixtis cum Punicis & Carthaginensibus Characteribus insigniti reperiuntur. Horum nummorum figuram *Lastanosa* in Musæo suo de las Medallas Deiconoudas Espanolas incomtis licet æneis Tabulis insculpi fecit. Domesticos hosce & prænominatos exoticos nummos diligenti cura atque propria manu auctor noster depinxit & præcipuos æri incidit.

7. De Ordinibus Equestribus Regni Suecici justum volumen conscriptum habet, quod notis & figuris adcuratissimis plenum, Historiæ Suecanæ plurimum adfert incrementi: suntque præterea in hoc tractatu memorabilia pleraque & scitu utilissima, quæ hactenus Cimmeriis tenebris fuerunt sepulta, jam vero auctoris indefesso studio in lucem protracta Habetur in fol. pp. 78.

8. Præter hos evulgavit etiam pari diligentia librum quendam generosissimarum familiarum atque quorundam Clarissimorum in Suecia hominum Numismata exhibentem Recenset autem hic liber Numismata à tempore Principis Ciciliæ Regis Gustavi I. filiæ natæ octavo Idus Novemb An. 1540. & Christophoro Marchioni Badensi Sociatæ An. 1564. & pergit ad hodierna usque tempora. in fol.

9 Typis insuper paratum habet, tractatum elegantissimum de quatuor Orbibus aut Clenodiis aureis hic in Suecia repertis, ubi pleraque gentis Arctoæ memorabilia, quæ hactenus densa caligine obruta fuere, innotescunt Exhib. in fol. pp. 19

10. Antiquitates Finlandiæ peculiari libro edet, ubi originem Finnicæ Gentis, Religionem priscam, Reges vel ut rectius loquar Magnos Principes eorum deducit, atque præterea comparationem instituit inter Linguam Finnicam atque alias nonnullas Asiaticas, præsertim vero convenientiam Finnicæ cum Tartarica ostendere allaborabit; deinde præcipua ejus cura erit demonstrare, quomodo Fenni ad Christianismum conversi sunt, & demum in eodem tractatu figuras exhibet auctor priscorum hujus gentis Nummorum, & plurima alia Monumenta, quæ ab antiquis MSS. excerpsit, præcipue verò ab experientia ejus propria dum jussu Regis per Finlandiam proficiscebatur, ibidem observata attendet.

Præter hæc postquam tribus & viginti abhinc annis (præmissis Gloriosissimæ memoriæ Regis Caroli XI. vocatoriis literis) aulam accessit Regiam, ibidem mox ceu administer Haraldicus & simul in miniata pictura Pictor Regius assumptus: in quo demandato sibi officio deinde secundum regulas Haraldicæ artis præ-

cipua

cipua ejus cura fuit sita non tantum in ordinandis Comitum, Baronum & Nobilium Tesseris Gentilitiis, quorum postremorum plus quingentis in hunc diem confecit insignia, verumetiam una cum descriptione facta ipsa insuper insignia in Diplomatibus Regiis depinxit.

In miniata quoque figura effigies plerasque, quas Sereniss. Regia Majestas & Domus Regia vel suas esse proprias sive etiam exteris offerri Legatis voluit, confecit.

Brenneria (Sophia Elizabetha) nata Stockholmiæ 1659. 29. Apr. Præter carmina quæ varia lingua ab ipsa confecta, quorum potior quædam pars lucem publicam vidit, aliqua tamen adhuc una cum plurimis ejus Epistolis in scriniis latent. De sublimis eruditissimæ hujus Matronæ ingenii Donis judicia sua plurimi apud exteros clarissimi viri dederunt: inter quos nuperrime Celeb. Phil. D. Sebast. Korthold ita de ejus ingenii felicitate scribit, ut patet ex ejusdem Epistola Dedicatoria tractatus sui de Puellis Poetris, ubi talia leguntur verba Nobilissima Eruditissimaque Matrona Domina Sophia Elizabetha Brenneria Conjugis, Sexus, Nationis, & seculi sui, Disciplinæque omnis decor atque ornamentum maximum Poetria inter Septentrionales hodie facile Princeps, & ob Latinæ, Germanicæ, Gallicæ, Italicæ & Belgicæ linguarum peritiam per totum eruditum Orbem celebratissima. Effigiem doctissimæ hujus Matronæ partim æri incisam, partim argenteo numismati insculptam habemus oppido raram, cujus adversa ostentant faciem, aversa laurum cum Epigraphe, Crescit cultura. An 1699. exhibet.

Thesauri Antiquitatum Teutonicarum

Tom. I.

OTfridi Volumen Evang. à lacunis & innumeris mendis quibus scatet Flacii editio Basileensis liberatum, translatione Latina & notis illustratum.

Notkeri Paraphrasis Psalmorum nondum edita. Translatione Latina & notis ornata.

Canticum Canticorum in utraque Dialecto, Francica & Alemannica, cum Paraphrasi Willerami.

Fragmentum Translationis vetustissimæ libri Isidori Hispalensis contra Judæos. circa an. 700.

Translatio Epistolæ Rabbi Samuelis Marochiani circa an. 1070. ad R. Isaacum de veritate religionis Christianæ.

Index Evangeliorum Dominicalium & Festivalium Veterum Teutonum.

Kalendarium Alemannicum Vetus.

Collectio Catechetica veteris Ecclesiæ Teutonicæ cum Latina Translatione & Notis.

Rhythmus colloquii Salvatoris cum Samaritana.

Te Deum laudamus, Teutonicum vetus.

Rhythmus De S. Annone Archiep. Colon. cum Lat. Translat. & Notis.

Historia Lombardica Germ.

Rythmus in laudem B. Mariæ V.

Speculum animæ.

Rhythm. de Verbis quæ S. Maria ad Crucem dicere potuit.

Tom. II.

Continet Legis Salicæ editionem priorem ab Heroldo primo editam, nunc cum Cod. MS. Bibl. Regiæ collatam, & præfatione atque notis ornatam, quibus prisca linguæ Franciæ vocabula contra Wendelini figmenta explicantur.

Jus Alemann. Provinciale.

Fragm. Capitularium Caroli M.

Fragm. de Bello Caroli M. contra Saracenos in Hispania.

Carmen de eodem integrum, sed aliquanto recentius.

Ditrich Von Bern.

Heldenbuch MS.

Parænetica Goldasti recensita & aucta.

Mandevil Itinerarium.

Melusinæ Geschicht.

Vom Pfaffeu Amis.

Thurnierbuch.

Carmen amatorium vetus.

Tom. III.

Glossarium ad Scriptores Franc. & Alem.

Nobilissimus Dominus Sparwenfeld *in illustri sua Peregrinatione per omnem fere Europam & partem Africæ sibi comparavit*

PRæter alia MSS. in Græcis, Latinis, Chinensibus, Africanis & Hispanicis Antiquitatibus, hæc præcipua quæ nostras Sueo-Gothicas quam maxime illustrant & credibiles reddunt.

1. Pelagii, primi Hispanici Regis Gothorum, Imperium reparantis Historiam Hispanice quidem scriptam Africana bysso, sed clare ostendentem Gothos è Scythia, Scanzia etiam vocitata progressos, sedemque primam Gotho-Scansiam à se denominasse.

2. MS. Westrogothorum Leges, quibus in Hispania usi sunt, Hispanicè consignatas. Iis etiam declaratur Gothos è Suecia progressos.

3. MS. Linguâ inferioris Saxonicæ, vulgò Plattyska, conscriptum, quo ostenditur Regem Daniæ Ludovico Pio, Regi Gallorum, genua flectere coactum.

4. Numismatum Hispanicorum vetustiorum ingentem thesaurũ, quibus sæpe Runici characteres impressi.

5. Opus Singulare ineditum quo etiam excerpserat omnia loca quæ in antiquis Hispanicis & Italicis libris invenerat concernentia Gothos & Suecorum Migrationes, quibus etiam Sueciæ Geographica fit delineatio, omniumque Regum Gothicorum effigies exhibentur, & quo anno Menseque Gothi ex Suecia descenderint, indicatur.

Miraculum seu legenda ex Homilia in Evangel. fest. Ascensionis Christi. (Uthur gambla Swenska Mank-postillan) Misc.

THET hende eth sin, at en hedninge sagh oppa, at firstighe Cristne man wordo pinthe til dodra fore Guds skuld. Tha waro the alle bundne bandelica, oc skuldo Kostas i eth stort Kaar som fylt war med glodheto wallande bly. Tha fik then sami hedningin see med enne andelige syn en Guds

ACcidebat aliquando, ut ethnico adspiciente, quadraginta Christiani extremis tormentis subjicerentur, Dei & Sanctæ fidei ob causam Jam omnes constringebantur vinculis, in magnum catinum, plumbi igne liquefientis & ebullientis plenum, projiciendi; cum Ethnico isti adparuit visione quadam

engil satte oppa hwart thera hoffwd ena skinande forgylta krono. an en af them Cristna mannomin tok oppa sik swa stora rædde soco pinonne hardhet skuld, som han saa fore sik, at han widersagde Gudi och the helge thro, oc Kastade Cristindomin oc wart ther med loos. Ther epter fick oc then hedniske mannin see, at Guds engil tok bort aff ther Usle kættarins hoffwde the sama kronona som had haffde honom forra giffwit. Tha byriade then samu hedningen til at ropa in sagde them Cristna mannomin allom hwat han hafdhe seet, storkte them i thera hogh oc hiarta, badh them bliffua stadoga oc ey rædhat, gik genstan fram til them fra hedningomin tok wider Cristne thro oc loot sik dopa. The Cristne gingo alle thes gladare oc stadoge til sin dodh, oc han medh them in fik the sama kronona oppa sich hoffwdh, some then usle mannin (scil. hade) som Gud nekade oc throne kastade oc wart honom alt offhart skipta sik helutet forr hymerikit. Oc Guds winir, som stadoghe bliffwo, fingo fore thenna wærisliga forganglige glædina ena ewerdelika glædi medh alswaldogom Gudi.

spirituali, Angelus Dei singulorum capitibus fulgidissimam auream coronam imponens. Verum unus Christianorum præ metu exquisitissimi cruciatus imminentis, Deum & Sanctam Fidem abjurans, repudiato ita Christianismo, è vinculis quidem liberabatur, sed mox illi ethnico dabatur conspicere Angelum istum Dei, coronam Hæretico impositam repetentem. Quo ille subito exclamare cœpit, & Christianis referre, quid viderat, confirmatique eorum animis pectoribusque orare perseverarent nec quidpiam metuerent; moxque è gentibus transiens, Christianam fidem recepit seque baptizari sivit. Ita Christianis omnibus longe alacrius lætiusque mortem subeuntibus ipse capite suo coronam illam recepit, quam miser ille homuncio, Deo abdicato fideque rejecta, amiserat, æternamque felicitatem infelici inferno commutavit. Dei vero amici perseverantes, loco gaudii hujus mundi cito perituri, æternam cum omnipotente Deo lætitiam recepere.

Ex Homilia II. *post Trinitat.* p. 87 & 88.

Thet hende i eno Warfru Kloster, ther manghe gode brodher waro i Guds dagliga tiænist oc henne (forte hennes, scil. *Virginis Mariæ*) ibland them flere war en aff them en godher klarker in predicare oc idhkirligen i sinom tydhom oc alle godhe umgango allars thera lektor oc Lærafadhr; uthan (f. men) han haffde en stocan osidh i sino Kræselige liffwerne, som war fru storliga mistektu, swa at thera forman, som klostreno skulde radha, ledh stor droffwilse aff honom i swa matto, at han loot sik ey nogia aff them koste oc maat, som han gaff flerom brodrom, utan skulde honom altyd serdelis lata redha hwat honom atlyste. Nw um ena nat i sompnenom tokte them sama Lektarenom, som alla hans broder gingo til Koors um nattene. sem the altyd plagadhe gora, oc han medh them in gik epterst, som hans sidher war. Tha tokte honom, som en karsk jomfra med ene gulkrono stoodh i koordwromin ther the ingingo, oc haffdhe i sinne hand eth skinande Kaar aff gull, in ena sylffsked i andre handinne, oc hwar brodherin som ingick i korin stoll a kna fore hona, oc hon gaff hwariom thera ena skeed fulla w the sama Kareno i thera mwn. Nw tha then Lektarin kom frangangande oc fiol a kna, wende the jomfru sik bort fra honom, oc wilde honom enkte giffua, utan sagdhe til honom med wredhom ordom: Thu ær ey werdr faa af thy som jac flerom minom tiænarom giffuer for thy tw (supple wilt) serdelis kost haffwa, oc forsmar thet fattiga the sik meder berga, ffor thi kit tu ær mic misteckker in enkte lioffuer. Tha byriade han til at grata oc loffuade sig gerna nogia, oc fore hans gratande hon skuld wende jomfra Maria sik ater um (til videtur addendum) honom, in gaff honom ena skeed i hans mwn, som hon flerom giorde, oc ther epter swa lenge han liffde kende han i sinom mwn en osigeligen sotan smak, som honom aldri forgik. Thene sama godhe Lektarin wende um sith liffuerne, loot sik sidhan nogia i stocan fatigdom leade i mat oc dryk, gaf sinom brodhrom god eptirdomilse i idkirligo fasto oc ey thes helder noghrom heratte aff thenna nadhinne in syyn, ffor en han laa oppa sin yttersta thima doosculande. Tha sagde han allom sinom brodrom huru honom war widerfarit, in ther med troste han them alla med eno stadeligo hope i Guds tiænist oc Jomfru Marie, in badh them gærna ælska fatigdom, fasto in aterhald fra kræsligo liffuerne, uppa thet at the matto faa then ewerdelica sotman i hymerike som jomfra Maria teknade (forte tedde legendum) them fore sina tiænist hær i jorderyke.

Evenit in Beatæ Virginis quodam Cœnobio, ubi multi boni fratres in Dei Divæque cultu assidui fuere, unus vero bonus alias clericus & concionator, inque officii sui partibus conversationeque inculpata, frequens omnium lector & præceptor, sed vitæ deliciæ Divæ nostræ exosæ eum in malam consuetudinem deduxere, ut antistiti, qui præerat cœnobio, plurimum molestiæ facesseret, non contentus communi cum cæteris fratribus victu & amictu, quin sibi soli opiparum quid præpararetur. Huic ergo lectori, nocturno somnio oblatum, ut omnes fratres chorum noctu ingrederentur, sicuti consuevere & ipse eorum ultimus, quod moris ipsi erat; visaque est speciosa virgo, corona insignis, in limine chori, quem intrarent, stare, una manu phiolam auri, altera vero cochlear argenteum gestans; singulisque fratribus in genua ejus causa prolapsis, ex poculo isto cochlear plenum depromptum præbere: eo autem adveniente & in genua procidente, illa se avertere abnuereque verbis plane iratis, dicendo; non es dignus quidpiam excipere unde plures fratres tui, cum singularem victum tibi exposcas, contemnasque reliquos fratres; unde mihi haudquaquam existere potes gratus & acceptus. Illo autem illacrimante & promittente pœnitentiam contentumque in posterum animum, ipsa fletu questuque ejus permota se rursus convertere orique ejus cochlear indere non minus quam cæteris. Ex quo excitatus, tamdiu atque vixit, ore inenarrabilem servavit dulcedinem, nunquam evanescentem, vitaque immutata bonus ille lector se cibi & potus tenuitate contentum reddidit, fratribusque egregium exemplum dedit continuorum jejuniorum, nec tamen gratiæ hujus & visionis quempiam certum prius fecit, quam lætali morbo decumberet, jamjam moriturus. Tum omnibus fratribus, quæ sibi advenerunt, exposuit, confirmatisq; illis in Dei & Divæ Mariæ cultu oravit, paupertatem, jejunia & vitam à voluptatibus alienam, amplecterentur, quo & ipsi æternam dulcedinem in cœlo consequerentur, quam Beata Virgo in terris, propter sua ministeria paratam, significaverat.

In calce Postillæ hæc leguntur inter alia:

Expliciunt Sermones in Dominicales in tempore estivali in vulgari: sit Domino Laus. Anno Domini M CD XXXII. In octava Apostolorum Philippi & Jacobi completus est præsens liber. Scriptori munus fiet bos aut equus unus. Finito libro sit laus & gloria Christo, *&c.*

Cata-

Catalogus Gothicorum Codicum MSS. *Bibliothecæ* RUDBECKIANÆ.

Inter quos hi sequentes, impensis Bibliopolæ quondam Upsal. H. Curionis, lucem publicam aspexere:

Hervarar Saga.
Rolfs ok Gotriks Saga.
Boje Saga.
Fragmentum Legum Islandicarum.
Runographia Verelii.

Hi vero typis & sumptibus Celeberrimi O. Rudbeckii publici juris facti sunt:

Torstens Saga.
Egil ok Asmundi Saga.
Ol Trygges Saga.
Sturlogs Saga.
Illag Gryders Saga.
Kattil Hangs Saga.
Orvar Ods Saga
Hedrar ok Huges Saga.
Westgotha Lagen.
Uplands Lagen
Atlanticæ Tom. I.
Tom II.
Tom. III.

Atque sequuntur Manuscripta ejusdem Bibliothecæ eandem operam Typothetæ desiderant:

Germund Geliar Skins Saga.
Hasllds Trætor med Torgild.
Atskillige slækt register.
Atskillige flags Drap.
Gudmunder Biscops Saga.
Gudmunder bins Dyra.
Continuation of *Gudmund Biscops Saga.*
þorkald Soners Saga.
Vrækia Saga.
Giffur Jarls Saga.
þord Kakalas Saga.
Sæmund ok Gudmund Orms Saga.
þorkild Skards Saga.
Gialfs Ofsa Saga
Supplementum ad Giffurs Jarls Saga.
Arne Biscops Saga.

Testor Petr. Tillæus, R. Gymn. Arof. Lector.

Index Cod. MS. *vel olim exscriptorum in Bibl. fratrum Salanorum.*

IN FOLIO.

Gretla s. Gretteri Historia cum Versione Suec per 44 Capita.
Item aliud Exemplar ejusd Hist.
Snorronis Sturlæ filii Edda a Rugmanno revisa Item Clavis rythmicus Lopti Gutormi filii & Comitis Roynwaldi
Acta Publica quædam inter Reges Sueciæ & Daniæ MS
Ulphilæ N. Test. melius quam antehac ex Pergam. Upl. descriptum, à Vossio An 1663.
Ulfonis Uggarionu Historia.
Liber Miscellaneus continens. (1) Brynolfi Sueonum relat de rebus Island (2) Voluspa, & Runæ Capitulum. (3) Varias literas concernentes præsertim illos ministros An. 1696 in Americam missos. (4 Urbis Sigtunæ descriptionem. (5) MS Runici Halpap exscriptionem, ejusque versionem in hodiernam linguam (6) Ritus nuptiales veterum (7) Eygils Skalla Grimions hofud lausnus wisur &c.
Olai Petri Chronicon MS.
Olaf Trygwarsons Saga.
Gornul Suedur *deumerkur ubr Sager Sona* *Swems alf Sonar* antiquis characteribus.
Pars Chronici Turcici & de Ins. *Zeilan.*
Carmina Antiqua *Ragner Lodbrogs*, cum parte antiquæ legis *Norwagicæ*, & versiones Bibl.
Sterlaugs den Arbetsames, s. laboriosi Historia cum versione *Renhielmii.*
Item *Renhielmii* obs in Chron *Olavi*, cura *Hadderphii* editum cum Excerptis.
Gustavi primi placat *Sendt uth i Swerigit. Stockh* 1531.
Index Sacerdotum *Westmanniæ*
Index Regum *Norwagiæ*, & Archiepiscoporum *Tronhem* sive *Nidrosiensium.*
Relatio de S. *Stephano*, & Patris *Matthæi* literis ad Sorores Conversas
Vetus MS. cum titulo *Til minnes* s. memoriale liturgicum.
Odæ Sueticæ de Heroibus antiquis.
Norwagicæ Odæ.

IN QUARTO.

Liber variarum Historiarum veterum. (1) *Eygils Skallagrimsons Saga* (2) *Gretters Saga.* (3) *Dornesinga Saga.* (4) *Hrafnkel Godas Saga* (5) Hectoris & ejus Pugilum Historia. (6) *Blomstur Walla Saga* (7) *Bandemanna Saga* (8) *Hervard Isfyrdinga Saga*
Ragner Ladbroks Saga
In alio Vol. *Halfdan Inglinga Saga. Sorla Sterke Saga. Slisa Hroas Saga* *Bornonis* Jonsonii Colloquium de Runis. (2) *Hattalikel.* (3) *Jslendige Aldurlied*
Liber multarum Historiarum præsertim *Trojamanna Saga.* (2) *Eglas og Asmunds Saga.* (3) Chronologicæ quædam Schedæ (4) *Eroticon* (5) *Eglis Sage.* (6) *Attertala Suenis K. s.* Genealogiæ Suenis Regis (7) *Saga Prins Gille.* (8) *Landsigtataal.* (9) *Borgmestare Euentyrs Wallendike* s. Consulum Romanorum facinora. (10) Pars Vers. Historiæ *Buraej Wilkins.* (11) Descriptio *Hatuna* (12) *Illuge Gridar fostra Saga.* (83) *Hoalmters oc Olmers Saga.*
Samuel. Columbi *Ordskietad.* Regis Stuarti Historia ex Anglicano in Belgicum, & tandem in Islandicum sermonem translata per *Eynarum Gudmundi* filium. Anno 1651.
Florens och Bleed Sefra Saga. Rythmis Sueticis; sed deficiens ab initio & fine: cum Adagiis Danicis & Latinis, editio antiqua.

IN OCTAVO.

1. *Hervara Saga. Heraads och Boses, Lindalyckel Swina wisur, Ulf Uggarsonar Saga.*
2. *Odæ Sueticæ.*
3. *Torsten Wiking Saga. Einsettu Ryma*, Proverbia *Islandica* Christianorum Episcoporum in *Suecia* nec non Regum & *Westrogoth.* Judicum Index.
4. Extract *af Landnama.*
5. Breve Chronicon Rythmicum.
6. Genethlacon *Islandicum.*
7. Annales *Islandici* ab An 864 ad 1625.
8. *Utskrift af Skiptebrefuen* , *Lopti hin Rika* Islandico sermone, Item *Huggunar Kiennigar, Mestare vess som Ladovigus Vives Norrendar. Odæ* Islandicæ *de Regil.*
9 *Buræi Runstenar.* s. Lapides Runici.
10. Calendarium *Runicum* in plagulis ligneis añotatum.

IN DUODECIMO.

1. Rythmi Island. *Ryma af Barda Snofells as. Haldan Aster Sone Saga, rythmice*
2. Vetus Calendarium Finnicum pergameno descriptum cum sanctorum imaginibus.
3 Islandicum Calendarium.
4. Item aliud diversi generis.
5. *Jon Knutts Spadommar.* s. Vaticinia, cum aliis *Islandicis* carminibus.

Norwagicæ Odæ de pugilibus.

HUMFREDI WANLEII ad Catalogum ſuum Codicum MSS. Septentrionalium *Appendix.*

COD. MS. *Bibliothecæ Bodleianæ, qui inſcribitur, NE. F. 10. 5. in cujus paginis* 327, 328, 329, 330 *&* 331, *Apographa legitur Charta, qua* Eadmundus Rex Anglorum (cæ)terarumque gentium in circuitu perſiſtentium Gubernator & Rector, ad Monaſterium qui dicitur Baþericeſuuyrthe, terram quæ circa illum locum eſſe videtur libenter tribuit. A. D. 945 (*in Monaſt Angl. Vol. I p.* 287. *legitur A D.* 942.) Termini harum Terrarum ſcribuntur Saxonice.

JVN. 25. Cod MS. in quo plures Tractatus Latini ſimul compinguntur, quorum Tituli recenſentur in Catalogo Cod. MSS. Bibliothecæ Bodleianæ *Oxonii* impreſſo A D. 1697; ad ſcopum autem noſtrum propius accedunt,

1. Gloſſarium quoddam, ſive Voces plurimæ in Latina Bibliorum Verſione, lingua Franco-Theotiſca ſeu Germanica veteri donatæ, Alphabetico etiam, ut plurimum, ordine diſpoſitæ, uti ex his quæ ſequuntur, videre licet.

Incip. Abram. pater excelſuſ. hoh-fater.
Abram. pater multorum.
Alienigena. eliporo.
Armentum. ſuuerga. rinoſcal.
Anuſ. alt-iu.
Agna. chil-burra.
Arripuit. kichriſta.
Abuena. chuuemaner.
Antrum. ſpelunca. hol.
Expl. Uaccaſ fetaſ. chuamit chalbirun.
Ultro. iro dankheſ gerno (vel kerno.)
Uicem. antun. inminanſcal.
Uiciſſitudo. lonuuehſal.
Uia conpendii. uuegapihti.
Urgent. ualent.
Unciatum mabinhcolo.
Unciauã. unicuſ cuiuiq; rei. xii. parſ eſt. ſicut eſt uncia in libra.

2. Hymnus cujus *Rubrica* ſive Titulus deſideratur, Lat. ſcriptus, Francica quoque Verſione interlineari inſignitus, ab his verbis incipiens
euurge teſ lon
Aeterna xpi munera
extat *Latine* apud Georg. Caſſandrum, pag. 283, cum hoc Titulo, DE MARTYRIBVS.

3. Hymnus *Latinus Francice* explicatus, qui ab his verbis

Incip. tit thera naht erſtantantẽ
Tempuſ noctiſ ſurgentibuſ.

4. Hymnus *Latinus*, *Francica* verſione interlineari inſignitus, duplo amplior illo qui apud *Georg. Caſſandrum* extat, p. 234; ALIVS (TEMPORE PASCHALI) inſcriptus, qui hoc in Codice ſic

Incip. cuninc euuigo truhtin,
Rex æterne dñe.

5. Hymnus *Latinus* cum interlineata Verſione Francica, qui extat apud *G. Caſſandrum*, pag. 179. ISDEM DIEBVS (*i e* DOMINICIS) AD MATVTINAS, inſcriptus, atque ſic

Incip. euuigo rachono ſelahanto
Æterne rerum conditor.

6. Hymnus brevis, *Latine* & *Francice* ſcriptus, atque ſic

Incip. thir kriſit lop lop ſanc
Te decet lauſ. te dec& ymnuſ.

7. Canticum SS. *Auguſtini* & *Ambroſii Latine*, *Francica*que Verſione interlineata inſignitum; ab his verbis

Incip. thih cot . . . meſ
Te dm̃ laudamuſ.

8. Sequitur Gloſſarium aliud *Latinum*, *Francico*que explicatum, quod ab his verbis

Incip. ortfrumo
Auctor
thara uuidri
at contra
Marginibus Codicis Additiones quædam ſcribuntur cum *Latine* tum *Francicé*.

9. Deinde ſequitur Gloſſariolum *Latino-Francicum*, unica pagina cum Additionibus content um,

Incip. kizogenen. iungorun.
Alumnuſ.

10. INCIPIUNT HYMNI CANENDAE PER CIRCVLṼ ANNI, & *Latine* & *Francicé* vetuſtiſſimis Manibus exarati. HYM̃. AD NOCT̃. DOMINICIS DIEBVS, qui ab his verbis Incipiunt.

1. mittera nahti zite
Mediae noctiſ tempore.

2. cot du der himileſ leoht piſt
Dſ̃ qui coeli lumen eſ

3. ſchimo faterlicher tiurida
Splendor paternæ gloriæ extat apud *Georg Caſſandrum* p. 188. S. *Ambroſio* adjudicatus

4. euuigeſ leohteſ ſceffento
Aeterne luciſ conditor.

5. ſcinanteſ ortfruma himileſ
Fulgentiſ auctor ætheriſ

6. cot euuigeſ leohteſ
Dſ̃ æterne luminiſ

7. chriſt hi . . . leſ t . . tin
Xpe coeli dñe.

8. tago leohte arkepanemu
Diei luce reddita

9. aft̃ morganlichem lopum
Poſt matutiniſ laudibuſ

10. koteſ kalaubu dera lebemeſ
Dĩ fide qua vivimuſ *extat Latine, ſed mancus, apud G. Caſſandrum, pag.* 213, *atque ibi inſcribitur* DE QVADRAGESIMA, AD TERTIAM.

11. kauuiſſa habente antreitida
Certum tenenteſ ordinem

12. chu-

12. chuete lop t..ne
Dicimus laudes dño

13. duruh noht drisca ruaua
Perfectum trinum numerum

14. kot der heitaremu leohte
Ds̄ qui claro lumine

15. der kauuissem euuom
Ds̄ qui certis legibus

16. christ du der leoht pist
Xpē qui lux es. *extat Latine apud G. Cassandrum, pag.* 185.

17. mittes takes zapetonne ist christ
Meridie orandum est xpē

18. so dri tor storim kazokan ist stunton
Sic ter quaternis trahitur horis

19. taga rod leohtes leohzit
Aurora lucis rutilat, *extat Latine apud G. Cassandrum, pag* ... *atque sic inscribitur* In Feriis Paschalibus Ad Matutinas.

20. deser ist tak uuarer cotes
Hic est dies uerus di. *extat Latine apud G. Cassandrum, pag* 236. *sub hac Rubrica,* Eodem Die (*i. e.* In Pascha) Ad Tertiam.

21. za nahtmuase lamb
Ad coenam agni. *exhibetur Latine à G. Cassandro in pag.* 234. *cum hac Rubrica,* Alius (Tempore Paschali)

Nonnulla Latine scripta, sequitur Tractatus alia manu, sed valde antiqua, exaratus; cujus hæ sunt Rubricæ.

1. Incipiunt Glosae In Genesin.
2. De Exodo.
3. De Levitico.
4. De Libro Numeri.
5. De Deuteronomio.
6. De Iesu Nave Prefatio.
7. In Libro Iesu Nave.
8. Incipit In Iudicum.
9. Incipiunt Verba In Iuvenco.
10. Historia Iuvenci.
11. Incipiunt Sermones De Passione Petri Et Pauli
12. Passio Sci̅ Andreae.
13. Passio Iacobi Apli̅.
14. Ad Corrinthieos Epistula Pauli.
15. Passio Thomae Apli̅.
16. Prologus Sci̅ Ioh̅.
17. Passio Bartholomei Apli̅.
18. De Commenta Sup̅ Mattheum.
19. Incipiunt In Iob Verba Occulta.
20. Item Ex Alio Volumine.
21. Explicit Iudicum. De Libro Ruth.
22. Expliciunt In Libru̅ Ruth. Incipiunt In Libros Regum.
23. Incipit In Samuele̅.
24. Explicit Primus Liber. Incipit Secundus.
25. De Hominibus Qui Quodam Presagio Nomina Acceperunt.
26. De Patriarchis.
27. De Prophetis.
28. De Apostolis.
29. De Martyribus.
30. De Clericis.
31. De Monachis.
32 De Oratione Dominica.
33. Item De Oratione Eadem.
34. Expositio De Fide Catholica.

In quamplurimis hujusce Tractatus Periochis, multa cernuntur Verba Francice scripta, quæ Voces *Latinas* & haud raro *Græcas* explicant.

In vacuo quodam loco versus mediam libri partem, legitur hæc Inscriptio, *Legentes in hoc libro orent pro Reverendo Dnō Bartholomeo de Andolo cujus industria pene dilapsus renovatus est anno* MCCCCLXI. In prima quoque Codicis pagina cernitur hæc Adnotatiuncula Sum Boxhornii; Et quidem, ut videtur, *Marcus Boxhornius* hunc Codicem dedit *Francisco Junio.*

D. 115. Laud. In hoc octingentorum annorum Codice Canonum SS. Patrum & Conciliorum, nonnulla cernuntur Verba Latina Francice glossata, in antiqua manu.

Iun. 13. Cod. Chartaceus in cujus solutis schedis scribuntur Tatiani Alexandrini Monotessaron sive Harmonia Evangeliorum, Francice; cum interpretatione Latina, & Latina Victoris Episcopi Capuæ Præfatione. Accedunt uberrimæ Francisci Junii Adnotationes Anglo-Saxonicæ, Gothicæ, *&c.* manu sua propria exaratæ.

Iun. 16. Annonis, ut videtur, Archiepiscopi Coloniensis vita, Franciscis Metris conscripta, una cum Adnotationibus quibusdam *Franc. Junii,* qui Vitam exscripsit.

Iun 17. 1. Otfridi Weisenburgensis Monachi Evangeliorum liber, à Fr. Junio exscriptus.
2. Modus Confitendi apud Francos olim receptus, & ex pervetusto Codice descriptus.

Iun 42. Francisci Junii Auctarium Notarum in Tatianum, schedis solutis manu sua propria exaratum, in Quarto.

Iun. 36. Islandica excerpta ex Runolphi Jonæ Islandi Grammatica Islandica, edita Hafniæ, 1651. manu Fr. Junii.

Iun. 49. Apographa Juniana, Frisice scripta,
1 Juris Synodalis Comitatus Frisiæ, ad fidem Codicis D. Werneri Emmen, Groninganæ Reipublicæ Senatoris.
2. Legum Frisicarum, ex Codd. Simonis Abbes Gabemæ, Frisiæ Ordd. Historiographi.
3. Upstalbomici Conventus Legum (quas Latine edidit Sibrandus Siccama) Frisicum exemplar, ad fidem Codicum *Gabemæ.*

Iun. Apographum Codicis Evangeliorum Argentei, Manu Fr. Junii exaratum; desiderantur Canones Eusebiani, qui, ut accepi, in Codice etiamnum extant. Hic etiam cernitur exemplar Epistolæ Jacobi Usserii Armachani ad eundem Fr. Junium, de eodem Codice Argenteo, quam edidit Junius Dordrechti, A. D. 1665, in Quarto.

Iun. 64. 1. Oratio Dominica & Symbolum Apostolorum, Alamannice, cum notis Marqu. Freheri.
2. Tractatus Marquardi Freheri de secretis Judiciis olim in Westphalia aliisque Germaniæ partibus usitatis, ac postea abolitis, (vid. Martinium in *Feimarus.*)
3. Symbolum Veteris Alamannorum Ecclesiæ, sicuti id ex antiquissimis Monumentis edidit Goldastus, Rerum Alamannicarum Tomo II. Parte 2.

4. Confessio Veteris Alamannorum Ecclesiæ, sicuti eam ex antiquissimis Monumentis desumptam præmisit Otfridi Evangeliis primus eorum editor. Exscripsit omnia D. Franc. Junius.

JVN. 74. 1. Scotica Eryma Petri Junii, omnia fere ex Græcis deducta.
2. Apographum Hymnorum qui comprehenduntur in antiquissimo Codice Juniano 25, de quo supra.
3. Glossaria Latino-Francicum & Francico-Latinum, ex eodem vetustissimo Codice, ut videtur, excerptum. hæc omnia scripsit Franc. Junius.

JVN. 75. Francisci Junii Observationes in Willeramum impressæ; pluribusque in locis ab Auctore amplificatæ.

JVN. 78. Codex Chartaceus antiquus, ex plurimis Tractatibus simul compactis Constans. in eo maximi momenti esse videntur
1. Plurimi Tractatus ad Jus Frisicum spectantes *Frisicè*.
2. Gesta Frisonum, Frisice.

IVN. 84. 1. Glossaria nonnullarum vocum Saxonicarum, Gothicarum, atque Germanicarum.
2. Keronis Monachi S. Galli interpretatio (Germanica) vocabulorum Barbaricorum in Regulam S. Benedicti Abbatis.
3. Anglo-Saxonicum Glossarium Cottonianum, quod non ultra litteram A progreditur. Omnia manu Fr. Junii.

IVN. 106. Foederis Ludovici Germaniæ, & Karoli Galliæ Regum, *Pii* filiorum, *Magni* Nepotum, apud Argentoratum, Anno DCCCXLIII percussi formulæ, &c. *Apographum Junianum*,

---

IVN. 109. Impressus Liber Legum, Privilegiorum, Consuetudinumque Frisicarum, cum amplissimis Adnotationibus Francisci Junii.

IVN. 111. Sibrandi Siccamæ Editio impressa Legum Frisiorum, inter quas, (p. 52) habentur Leges Conventus Opstalbomici anno 1323 Rogatæ, cum MS. à Cl. viro Fran. Junio collatæ, variantibus Lectionibus in margine adjectis.

IVN. 115. Fasciculus in quo continentur nonnulla scripta Cl. Francisci Junii, viz.
1. Glossariolum Saxonico-Latinum.
2. Glossarium Francico-Latinum.
3. Glossarium Francico-Latinum.
4. Glossarium Francico-Latinum.
5. Glossarium Francico-Latinum.
6. Glossarium Francicum, cum aliis solutis Chartis, in quibus leguntur scripta nonnulla ad Grammaticam & Etymologiam vocum quarundam Francicarum spectantia.
7. Poemata quædam Theotisca, cum adnotationibus quibusdam in chartis solutis.

IVN. 116. K. 1. Glossarium Latino-Theotiscum, cum amplissimis Observationibus doctissimi Francisci Junii ex Kerone & aliis.
L. 2. Glossæ Veteres Alamannicæ ex perantiqua Psalmorum versione Theotisca collectæ à Justo Lipsio.
3. Glossarium M. Theotiscæ herbarum Nomenclaturæ, MS Macro antiqua manu ad oram additæ Appendicula Glossarii M. ex alio veteri Cod. MS deprompta.
4. Glossarium N, inscriptum à loco suo amovetur.
5. Glossarium O, est Latino-Francicum, &c.
6. P. Glossulæ Prisciani.

IVN. 117. Glossaria Latino-Francica, ingenti Labore & Studio Francisci Junii compilata, eorum qui numero 116. para prior, ut videtur. Alphabetico procedunt ordine, perinde ac ea quæ in superiori fasciculo (cujus nota est 116) comprehenduntur. scil.
1. Glossarium A continebat 27 Schedas, è quibus 6 priores nunc desiderari videntur.
2. Glossarium litera B. notatum continet schedas 56.
3. Glossarium C. cum Appendice continere videtur schedas 23
4. Glossarium D. continet partes 43. Appendix etiam continet schedas 8
5. Glossarium E. ab antiquis Codicibus, sicut & ea quæ supra memorantur, magna ex parte exceptum.
6. Glossarium F. jam in 4 Schedis comprehensum.
7. Glossarium G, continens doctissimi Junii Adnotationes ad Epistolam VII. Ruodeperti Magistri S. Galli.
8. Glossarium H. ex Veteri Codice Servii penes Nicolaum Heinsium servato.
9. Glossarium HM. *i.e.* Hrabani Mauri Abbatis Fuldensis de partibus Humani Corporis
Glossarium I. sicut & alii nonnulli Codices doctissimi senis Fr. Junii, desiderari videntur; nisi potius per negligentiam studiosorum quorundam à locis ac sedibus amoveantur.

IVN. 120. Gothicæ Runæ seu Linguæ Septentrionalis qualiscunque *Dictionarium*, concinnatus adornatus & scriptus à Gudmundo Andreæ Islando. *αὐτόγραφον* Auctoris, prœlo, ut videtur, destinatum, Nominibusque *Petri Resenii*, & *Hendrici Berdr.* forte ob id, munitum, litteratoque Orbi ab eis commendatum.

MARSHAL. 114. 1. Pars Eddæ Snorronis Sturlesonii Islandice.
2. Tractatus de veterum Danorum Poetis, Islandice. in Codice Chartaceo maleque habito 8°.

LIBRI

LIBRI SAXONICI TYPIS IMPRESSI.

Paraphrasis Poetica Doxologiæ per D. *Hickesium* vid. Gram. *Anglo-Sax.* pag. 179. (vid. Cat. p 48.

Paraphrasis Poetica Orationis Dominicæ in hujusce Catal. p 48.

Paraphrasis Poetica Symboli Apostolorum. *Ibid.*

De Confessione. pag. 50. hujusce Catal.

Confessio Fidei Christianæ. *Ibid* pag 51.

Epistola *Ormi* ad *Walterum Normanno-Saxonice.* Ibid pag. 59.

Oratio ad Deum in Boeth. per D. *Christ Rawlinson.* edit. pag. 149. (v. Cat p.64.)

Evangelia IV. *Saxonice* & *Anglice* per D. *Joannem Foxum. Lond* 1571 (v Cat. p. 64.)

Evangelia IV *Saxonice* & *Gothice*, per *Franc Junium* & *Tho. Mareschallum. Dordrechti* 1665. (vid. Catal. pag 6;.)

Chronicon *Saxonicum*, cum Versione *Latina*, &c. per D *Edmundum Gibson.* Oxon. 1692. (vid Catal. pag. 64)

Ælfrici Præfatio *Saxonica*, Pentateuchi Versioni præmissa, *Saxonice* & *Latine* (ex D. *Hickesii* Anglicis) Edidit D. *Henricus Whartonus* Auctarii Dogmaticæ Historiæ *Jac. Usserii Armachani* pag. 380. *Lond* 1689 (v. Cat. p.67.)

Ælfrici Excerpta ex Pentateucho, cum Præfatione, *&c* Edidit Saxonicè *Edwardus Thwaites*, Oxoniæ. 1699 (v. Cat. p.68,)

Ælfrici Epistola ad *Sigewerdum* de Veteri Testamento & Novo, Saxonicè. cum Versione *Anglicâ* publicavit D. *Gul. Lisle.* Lond. 1623., (vid. Catal. pag. 69)

Ælfrici Homilia Paschalis, Oratio Dominica. Symbolum Apostolorum, cum Decalogo; omnia Saxonice & Anglice edita, per *Gul. Lisle Lond.* 1638.

Ælfredi Regis Præfatio Saxonica Versioni suæ Libri *Gregorii* Magni de Cura Pastorali præmissa, Saxonice hanc cum duplici Versione Anglica & Lat. edidit D. *Matthæus Parkerus*, *Londini*, 1574. (vid. Catal. pag 70.)

Eadem etiam extat Saxonice & Latine ad calcem vitæ ejusdem doctissimi Regis, *Oxoniæ* impressæ A.D. 1678. (*Ibid*)

Cædmonis Monachi Paraphrasis Poetica Geneseos ac præcipuarum S. Paginæ Historiarum Anglo-Saxonice conscripta. Edit. per *Franc. Junium* FF. *Amstel.* 1655.

Catalogus Reliquiarum quas *Æthelstanus* Rex contulit Ecclesiæ *Exoniensi*, Saxonicè, cum *Guil Somneri* Versione Latina. *Dugd.* Monast. Angl Tom. I Pag. 223. (vid. Cat. pag 81.) In hoc Monastici Anglicani Tomo I, perinde ac in Appendice ad eundem, extant Chartæ plurimæ, cum Descriptionibus Terrarum Monasteriis concessarum, *Saxonice*, editæ *Lond* 1655, & 1661.

Poema Normanno-Saxonicum à D. *Hickesio* editum. Gram. Anglo-Sax. pag. 231. (v. Cat p. 83)

Ælfrici Præsulis Grammatica cum Glossario à *Guil. Somnero* edita. *Oxon.* 1659. (vid. Cat. pag. 85.)

Boethii de Consolatione Philosophiæ Libri V, ab *Ælfredo* Rege Saxonice redditi, *Oxoniæ* impressi ab D *Christophoro Rawlinsono.* A.D. 1698. (vid. Cat. p. 85 & 217.)

Ohtheri Halgelandensis & *Wulfstani Hæthensis* Navigationes Saxonice & Latine editæ, *Oxon.* 1678. ad calcem vitæ *Ælfredi* Regis. (vid Catal. pag. 85)

Tractatus de Sanctis in Anglia sepultis. Saxonicè, cum Versione Latinâ *Gul. Hopkinsii* S.T.P. hunc edidit D. *Georg. Hickesius.* (vid Catal pag. 86.)

Symbolum Nicenum Normanno-Saxonicè, à D. *Hickesio* editum. Grammat. Saxon. pag. 166. (vid. Catal pag. 86.)

Decalogi, Orat. Dom. & Symboli Apostolorum Versionem veterem Saxonicam edidit *Marquardus Freherus* cum Notis. A. D 1660 (pag 86.)

Proœmium & Epilogum Regularis Concordiæ Monachorum Sanctimonialiumque sub *Eadgaro* Rege, Lat. Sax edidit *Joannes Seldenus* in Notis ad *Eadmerum* p 145. (v. Cat p. 92, & 194.)

Sacramentum sive Promissio Regis in Consecratione. edidit D. *Hickesius* cum versione Lat in Præfat. ante priorem Edit. Grammat (vid Cat. pag. 93 & 202 241.)

Acta Curiæ Comitatus de Terris quas emerat *Wynfleda* ab *Ælfrico* Aldermanno. Edidit D. *Hickesius* in Dissertatione Epist. (vid Catal pag. 93)

Initium Chronici *Abbendoniensis* Poeticè scriptum, cum versione sua Latina. edidit D *Hickesius* Gramm. Anglo-Sax p 203. (vid. Catal pag. 95.)

Homiliam Saxonice scriptam de Jobo & Canticum Moysis edidit *Edw Thwaites.* cum Heptateucho suo. (vid. Catal. p. 100)

Chronicon Saxonicum Ecclesiæ Christi *Cantuariensis*, cum versione Latina edidit *Abrahamus Whelocus* ad Calcem *Bedæ*, cum Gestis *Lanfranci* Latine, ex eodem MS. (vid. Cat. 130)

Bedæ Ven Historia Ecclesiastica Gentis Anglorum, Latine & Saxonicè. Edidit *Abrahamus Whelocus*, *Cantabrigiæ*, 1645. (vid Catal p 114.)

Testamentum *Wulfaru* quod publicavit cum Latina sua versione D. *Hickesius.* in Differt. Epist pag 54. (vid. Catal. p. 150.)

Ælfrici Excerpta ex Donato, sive Grammatica, quam publicavit *Guil. Somnerus* ad calcem Lexici Saxonico-Latino-Anglici, *Oxoniæ* 1659. (vid. Catal. pag. 182.)

Preces nonnullæ quas ad calcem Cædmonis publici juris fecit *F Junius* F.F. (vid. Cat. pag 183.)

Alphabetum Runicum cum explicatione Poetica Saxonice. quod evulgavit D. *Hickesius* Gramm. pag. 135. (vid. Catal. pag 192.)

Statuta Sodalitii *Cantabrigiæ*, ut & alius *Exoniæ* facti, impressa à D *Hickesio*, in Dissertationis Epistolaris pag. 21. (vid Catal. pag 217.)

Historia *Judithæ* & *Holafernis* Poetica, ab *Edwardo Thwaitesio* edita. *Oxon.* 1699. (vide Catal. pag 219.)

Tractatus Poeticus de Mensibus, cum Latina sua versione quem edidit D. *Hickesius*. Gramm. Anglo-Sax. pag. 203. (vid Catal p 219.)

Testamentum *Ælfrici* Archiep *Cant* Lat. & Sax. quod publicavit D. *Hickesius* in Differtat. Epistolaris pag. 62. (vid Catal. p. 227.)

Poema de situ & Reliquiis Dunelmi, Sax. cum versione Latina. Ediderunt *G Hickesius*, Gramm Anglo-Sax. p 178. & *Guil. Sommerus* ad Calcem Glossarii ad X scriptores. (vid. Catal. pag. 240.)

Teſtamentum Badanothi Saxonicè, edidit D. *Hickeſius*. Diſſert. Epiſt. p. 54. (vid. Catal. pag. 260.)

Teſtamentum Abbæ Vicecomitis, Saxonicè, edidit D. *Hickeſius* Diſſert. Epiſt. pag. 55. (vide Catal. pag. 261.)

Carta de ſex ſulungis æt Fulcaham quam Saxonicè edidit D. *Hickeſius* cum verſione Latina, Diſſert. Epiſt. pag. 58. (vid. Cat. pag. 264.)

Carta Lit. Pat. *Edwardi* Regis, Saxonicè; quam cum verſione Latina edidit D. *Hickeſius* Diſſert. Epiſt. p. 185. (vide Cat. pag. 265.)

Teſtamentum *Wynfleda* Saxonice. illud edidit D. *Hickeſius*, in Præf. pag. 22. (vid. Cat. pag. 265.)

Acta Curiæ Comitatus de Terris *Æthelſtani* Epiſcopi, Saxonice, edidit D. *Hickeſius* in Præf. pag. 21. (vid. Cat. p. 265.)

Carta *Wilhelmi* Regis Conquæſtoris de Saca & Socna. Saxonice & Latine edidit D. *Hickeſius* in Præfationis pag. 15. (vid. Cat. pag. 172.)

Carta *Henrici* I. Regis Angliæ, Normanno-Saxonicè, quam edidit D. *Hickeſius*, in Præfat. p. 16. (vid. Cat. pag. 265.)

Teſtamentum *Byrhtrici*, Saxonicè illud Evulgavit *Gul. Lambardus* cum Anglica verſione in lib. cui Tit. **The Itinerary of Kent.** (vid. Cat. p. 276.)

Deſcriptio Pontis *Roffenſis* Saxonicè, extat cum Anglica verſione, in Libro *Gul. Lambardi*, cui Tit. **A Perambulation of Kent.** (vid. Cat. pag. 276.)

Cartæ quædam in Appendice ad Hiſtoriam Eccleſiæ Cathedralis D. *Pauli London.* à D. *Gul. Dugdale. London* 1658.

Ælfrici Homil. Paſchalis, &c. Saxonicè Impreſſa, *Londini* A. D. 1567, in 12mo. Extat etiam in *Joannis Foxi* Martyrologii Tom. II.

Pſalterium *Latino-Saxonicum*, à D. *Joanne Spelmanno Henr.* Fil. editum *Lond.* 1640. in Quarto.

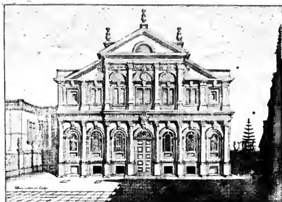
Archaionomia, ſive de priſcis *Anglorum* Legibus Libri, *Gul. Lambardo* Interprete editi, *Lond.* 1568. Earundem vero Legum accuratior Editio, curante *Abrahamo Wheloco* prodiit. *Cantab.* 1644.

Leges eaſdem, quotquot Eccleſiam ſpectant, una cum Canonibus plurimis Conciliorum, *Saxonicè* edidit D. *Henricus Spelmannus Lond.* 1639.

INDICES
TOTIUS OPERIS:
QUORUM

I. Vocum, quæ in Grammaticis hiſce a ſuis originibus recte derivantur.
II. Rerum, quæ in hòc opere uberius explicantur.
III. Codd. Manuscriptorum, qui paſſim citantur.
IV. Auctorum qui citantur; & aliorum Hominum, qui honorifice memorantur.
V. Alphabetorum, Manuum, Iconum, Chartarum, aliorumq; quæ in æneis & ligneis Tabellis ſculpuntur.
VI. Eſt Index *Humphredi Wanleii* ad Catalogum ſuum librorum Veterum Septentrionalium.

OXONIÆ,
E Theatro Sheldoniano, *An. Dom.* MDCCIII.

In Indicibus

g. a.	denotant	*Grammaticam Anglo-Saxonicam & Mœso-Gothicam.*
g. f.		*Grammaticam Franco-Theotiſcam.*
g. i.		*Grammaticam Iſlandicam.*
d. e.		*Diſſertationem Epiſtolarem.*
pr.		*Præfationem Generalem.*
pr. g. a.		*Præfationem Grammaticæ Anglo-Saxonicæ.*
pr. g f.		*Præfationem Grammaticæ Franco-Theotiſcæ.*
pr. g. i.		*Præfationem Grammaticæ Iſlandicæ.*
p. l. c. m.		*Paginam. Lineam. Columnam. Marginem.*

INDEX

INDEX I.

Index *Vocum*, quæ antea aut non omnino, aut male a Lexicographis & Gloſſographis explicatæ, a ſuis originibus derivatæ, recte explicantur.

Either

INDEX VOCUM.

B

Grimley

Landicepi

INDEX VOCUM

Shove

INDEX II.

Index Rerum, ſpeciatim *Anglo-Saxonicarum*, *Dano Saxonicarum*, *Normanno-Saxonicarum*, *Francicarum*, & *Scando-Gothicarum*, quæ antea non editæ, nunc primum excuduntur.

Ælfrici

INDEX III.

Index MSS. & aliorum, quæ fere omnia nondum citata, in hoc Opere citantur.

D   Canut.

Charta

Badanothi

INDEX IV.

Index Operum & Auctorum & aliorum clariss. Hominum, qui citantur & honorifice nominantur.

A.

B.

Douglasius

INDEX AUCTORUM, &c.

110,

I.

K.

L.

Canuti

Spel-

INDEX V.

INDEX eorum, quæ æneis ligneisve tabellis incisa, tantum non omnia jam primum in hoc opere imprimuntur.

INDEX

INDEX VI.

HUMFREDI WANLEII Index Auctorum, Chartarum, Homiliarum, Tractatuum, Rerumque quarundam præcipuarum, quæ describuntur in *Catalogo Codd.* MSS. *Anglo-Saxonicorum.*

G Ælfrici

Ælrici

C

De

D.

E.

Egne-

F.

G.

H.

Heb-

Hebdomadæ dierum Consideratio in modo genitis. *Saxonicè*. p. 40. 89.
Hebdomadæ dierum Nomina, *Saxonicè* p. 223.
Hemmingi Monachi Registrum Chartarum *Wigorniensis* Ecclesiæ. p. 256. 308.
Henrici I. Regis Anglorum Leges Latinæ. p. 308.
Henrici II. Regis Anglorum, Cartæ. p. 264. 270. 308.
Henrici III. Regis Anglorum, Cartæ p. 240. 261.
Henrici VI. Regis Anglorum, Confirmatio vett. Chartarum. p. 258.
Be HEOFONLICVM CYNINGE *Canon Sax* p. 45. 214.
Be HEOFON-ƿARVM 7 BE HEL-ƿARVM. *Homil. Saxon.* p. 199.
Her esne onginð þæra eadigra seofon Slæpera. *Homil. Ælfrici* p. 188. 192.
Herbarum (quæ a *Macro* describuntur) quarundam nomina, *Saxonice* p. 217.
Herregytha Testamentum, *Saxonice*. p. 261.
Her gessutelað on þisum Gewrite. hu God ælmihtig. *Homil. Saxon forte Ælfrici* p. 37. 43. 120.
Her is ᵹeræd on þysum Godspelle þe ƿe nu ᵹehyrdon. *Homil. Ælfrici*. p. 12. 18. 31. 117. 123. 125. 129. 133. 155. 161. 174. 200. 209.
Her onginnað to secgen be þam Treoþe. *Homil. Normanno-Saxon* p. 16.
Her onginneð þ Gewrit þe com of heofonum to Hierusalem. *Homil. Sax. vid.* m̄. þa I.
Her onginð Damasus Papan smeagung ƿið Hieronime þone Bokere p. 234.
Her onginð m̄. þa I. ymb uþes Drihtnes ærend gewrite. *Homil Saxon forte Lupi Episc.* p. 132.
Her onginð secgan ymbe Mannes ᵹecynde. p. 87.
Hær sægð on þises Drihtnes ærend gewrite. *Homil. Saxon. f. Lupi Episc.* p. 132. 196.
Her sægð þis halige Godspell be ðere hean meðumnysse. *Homil f. Ælfrici*. p. 9.
Her sagað on þissum bocum þ Domne ƿinsrið. p. 212.
Her sagað ymbe þa halᵹan Marian. *Homil. Saxon*. p. 115.
Her sigð þæt æfter þam þe Drihten Hælend Crist. *Homil. Saxon*. p. 128
Her spryce be þære ærsunþnysse þisses halgan dæg s. *Homil Saxon*. p. 118.
Hær sæs Drihthelm sum æþele þegen. *vid.* Beda upe Lareop.
Her ƿe magon hƿylcum hƿega sordum. *Homil. Saxon*. p. 45.
HEXAEMERON, (sive de Hexaemero) *Homil Saxon* p. 36. 42. 120. 123. 127. 191.
Hibernicæ litteræ. p. 126.
Hidarum, ad quasdam Urbes *Angliæ* pertinentium, numerus *Saxonicè*. p. 219.
HIEREMIÆ PROPHETÆ VERBA *Homil. Sax.* p. 27. 139.
Hieremias se ƿitega myngode. *Homil. Lupi Episcopi*. p. 27. 139.
S. *Hieronymi* Presbyteri, & *Damasi* Papæ Scrutinium, quo die Missæ celebrari debent. *Saxonicè*. p. 234.
S. *Hieronymi* ad *Damasum* Papam Prologus (in IIII. Evangelistas) *Latine* & *Dano-Saxonice*. p. 250.
S. *Hieronymi* Ordo Confessionis. p. 195.
E S. *Hieronymi* libro de vitis Patrum *Ægyptiacorum* Excerpta, *Saxonice*. p. 212.
S. *Hieronymi* Psalterium *Gallicum Anglicis* vetustioribus versibus. p. 151.
S. *Hieronymi* Psalterium *Gallicum*, cum interlineata versione *Saxonica*. p. 223. 224. 268. 291.
S. *Hieronymi* Psalterium *Hebræum*, cum interlineari versione *Normanno-Gallica* p. 168.
S. *Hieronymi* Psalterium *Romanum*, cum interlineari versione *Anglo-Saxonica*. p. 76. 152. 182. 222.
S. *Hieronymi* Psalterium *Romanum*, cum interlineari versione *Normanno-Saxonica*. p. 168.
Hieronimus. *vid.* Ieronimus.
Historia ex Libris *Geneseos* & *Exodi*, versibus *Anglicis* vetustioribus. p. 151.
Historicæ Notulæ de Obitibus Regum Illustriumque *Anglorum Latine* & *Saxonice*. p. 234.
Hit gelamp hƿylan æt suman cyppe. p. 96. 196.
Hit gelamp þ an rice King ƿes strang 7 mihti. *Homil. Normanno-Saxon* p. 242.
Hit geƿearð hƿilum on ðare tiþis þe is genamod Hierusalem. *Homil. Saxon Lupi Episcopi* p. 28. 139.
Hit is geræd on ðam godcundan Gewritum. *i. e.* Be GEVREDNYSSE. p. 198.
Hit is sƿiðe ᵹedafenlic þ ᵹe on ðisum Drihtenlicum Æriste. *Homil. Ælfrici*. p. 126. 158. 161. 166. 202.
Hit sægð on halgen bocan þ æfter ᵹearan ymbryne *Homil Saxon*. p. 204.
Hit ƿæs ᵹeara ᵹeoðþes ðe Ieronimus appat sententia II. *Saxonica excerpta ex Hieronymo de Vitis Patrum Ægyptiacorum* p. 212.
Hit ƿæs hƿilum on Engla lagum p. 186.
Hit ƿæs nu feala geara þ on þisse þeode. *Homil. Saxon. f. Lupi Episcopi*. p. 197.
Hlotharii Regis *Cantuariorum* Carta. p. 258
Hlotharii Regis Cantuariorum Leges. *Saxonicè*. p. 185. 273.
Hodilredi parentis *Sebbi* Regis *East-Saxonum* Carta. p. 259.
Homilia Latinè. p. 27. 110. 139. 143. 144. 214. 215.
Homiliæ Practicæ, sive Hortatoriæ ad bonos Mores, mutuaque Pietatis Officia. *Saxonicè*. p. 223. 224. 268. 291.
Homiliarum *Saxonice* scriptarum Libri p. 1. 9. 15. 26. 31. 36. 40. 44. 45. 59. 97. 111. 114. 116. 120. 123. 125. 128. 131. 132. 133. 137. 153. 160. 169. 174. 186. 190. 196. 199. 201. 202. 206. 208. 221. 233. 266.
De HORA LICITA. *Canon Saxon*. p. 79
HOROLOGIVM HORARVM. *Saxonice*. p. 199.
Will. *Hosets* Carta. p. 150
Hulmensis Abbatiæ Registrum Chartarum. p. 234.
Hure heiere Lordeu aiter ure Louerd Ihu Crist. *Homil. Normanno-Saxon*. p. 169.
Hƿæt se ælmihtiga Drihten ƿæs symble sƿiðe gemyndig. *Homil f. Ælfrici* p. 13. 118. 126.
Hƿæt ƿæs se on þisre þorulde. p. 90. 93. 195.
Hƿæt ƿille ƿe secgan ymbe Marian Gebyrd-tide. *Sententia Ælfrici*. p. 6. 126.
Hƿi aras ure Drihten of deaðe? p. 205.
Hymni, *Latin. Saxon.* p. 98. 183. 243. *vid* Cantica S Scripturæ. *vid.* Poemata. Hymni. *Saxonice*. p. 280. 281.

I.

In S. IACOBI APOSTOLI NATALI (PASSIONE) *Homil. Saxon*. p. 5. 14. 21. 34. 126. 127. 158. 163. 206.
De S. IACOBO APOSTOLO. *Homil. Saxon*. p. 158. 163. 171. 203. 206. 233.
Richardi *Jamesii* Collectio vocum *Saxonicarum*, ex diversis MSS. p. 101.
Richardi *Jamesii* Glossariolum *Saxonico-Anglicum*. p. 101.
Januarii Kalendarum Consideratio. *Saxonice*. p. 40. 89. 194. 195. 204.
Ic Ælfric Abbod. p.
Ic am elder þan ic ƿas. *Poema Normanno-Saxon*. p. 83. 169. 268.
Ic andette þe Drihten ælmihtig God. *Confessoris formula* p. 111.
Ic bidde eoƿ 7 eadmodlice lære. m̄. þa I. *Homil. Saxon* p. 148.
Ic bidde eoƿ þ ᵹe ᵹymon eoƿra sylfra. *Homil f. Ælfrici*. p. 111.
Ic eoƿ bidde 7 eadmodlice lære. þ ᵹe þis halige Længten. *Homil Saxon* p. 221.
Ic eoƿ bidde. leofe men. þ sƿa ofte sƿa. *Homil. Normanno-Saxon* p. 25.
Ic me on þisse gyrde beluce 7 on Godes helde bebeode, *Exorcismus*. p. 115.
Ich ƿas on one sumere dale *Poema Normanno-Saxonicè*. p. 229.
Ic secge eoƿ Preostum þ ic sylf nelle beran. *Ælfrici Epistola de Canonibus*. p. 58. 110. 162.

Iu

I 2 In

M.

Mar-

N.

Nordan-

Runica

Domĩ.

 ðerlicum

FINIS.

PAG. 5. Lin. 35. *quem.* p. 8. Marg. Col. 1. l. 11. 12. hAAIꝒ DNSAKANA. p. 15. l. 9. AhMA. l. 37. *consubstantialis.* p. 18. l. 11. populuſ. Ibid. m. c. 2 l. 2. ſceamfæſt. p. 19. l. 24. UIMANDA. p. 22. l. 4. Math. ix. 19. p. 23. l. 38. betogen. p. 24. l. 31. þyſſ. l. 33. *illud.* p 25. l. 35. ʒepealdeſ. l. 38. ʒetpýped. l. 48. hpeopſunga. p. 26. l. 51. ylcan. p. 27. l. 42. habitare propter frigus. p. 29. l. 5. DCCLV. l. penult. ʒefylcum. p. 31. l. 40. ſialiſtan. p. 32. l. 43. 44. ytemeſta. p. 34. l. 8. illarum. l. 35. leg. 60. l. 53. quinque eſſe. p. 38. l. 33. apud. l. 41. VAIKψGIψ. p. 39. l. 30. c. 2. hi. m. c. 1. l. 4. SIND. p. 40. l. 8. ofeppoʒene. l. 46. c. 1. hi. p. 41. m. c. 2. l. 2, 3. dimanavit. p. 43. l. 5. ofeſmetta. l. 30. ænigum. p. 44 l. 39. fæder. m. c. 2 l. 1, 2. AB RIBA ad drepa. p. 45. l. 36 ſpeſneſ. l. 39. præpoſitiones. p. 46. l. 14. ΓASGONTS. p. 47. l. 15. *ἀνθρώπου.* p. 49. l. 40. emphaſeos. p. 50. l. 4. NShKAMIψS. l. 41. AINΓAIDRS. p. 53. l. 24, 25. up-code. p. 56. l. 23, 24. media D. l. 28, 29. media D mutatur in tenuem T. p. 57. l. 6, 7. fulofc. l. 31. alibi. p. 58. l. 35. Cædmoniana. l. 37. Cædmonis. m. c. 2. l. 4. ʒeneataſ. l. 5. hæleðaſ. p. 59. l. 48, 49. unceapunga. p. 60. l. 32. ſi. l. 46, 47 dele AAGAψ, *aliò, aliorsum.* p. 62. l. 10. avaritiæ ſitis. l. 43. dele GABAI, *si.* l. 49. dele DNTG, *quod, quia, quoniam.* l. 54. dele NSGA, *nisi.* l. 56. dele ANFTR, *usque.* p. 63. l. 54. Galilææ. p. 64. l. 12. oeah. p. 65. l. 53. *ἰχθύων.* p. 66. l. 16. he. p. 67. l. 28. dele hetpux. leg. toʒeaneſ. p. 68. l. 19. to-lýſan. p. 69. l. 42. æpyrp. p. 70. l. 7. andvidre. l. 16. fulfeſtnian. p. 72. l. 37. utc.... utc. l. 44. ψAKNh. p. 73. l. 5. 6. hNZAGAIψ... hNZAA. l. 53. poſt 35, add. XVI. p. 75. l. 3, 4. l. ix. 1. ψAIIZG. p. 76. l. 47. ΓAKAIhTA BA. p. 81. l. 6, 7. emendaſti. l. 54. *προσοχῶν.* p. 82. l. 38. poſt ſia, dele & thu. l. 40, 41. dele & thu. p. 83. l. 10. pronominum. l. 25. ſyn p. 84. l. 40. ihremur. p. 86. l. 26. hefde. p. 87. l. 8. nuned. p. 88. l. 5. poſt *extat. nonnullus iſtorum temporum chartas.* p. 90. l. 3. triduum jam. p. 91. l. 32. ſmeade. l. 43. opeðað. p. 92. l. 41. hpondſpapuſ. p. 93. l. 3 percribrata. p. 93. l. 23. quod etiam. l. 26. quod etiam. l. 30. quod etiam. l. 32. quod etiam. p. 94. l. 4. næddpena. p. 95. l. 53. proleg. p. 99. l. 34. ætſpopne. p. 100. l. 32. ſpþycaþ hiſmope-ſpþæce. l. 57. Depode. p. 101. l. 10. regni. m. c. 1. l. 9. Amſtelodami. p. 102. l. 41. im forth. p. 103. l. 25. næſ. p. 104. l. 18. hýpd. l. 34. pæſpan p. 105. l. 9. niþhete. l. 36, 37. dele, Sic cap. XLVII, thuo hie te them uuerode ſprac te allon them erlon; tum locutus eſt ad turbam illam, ad omnes illos homines. Endi ſia at eriſt erl mid is handon ſten auuerpe; & vir ille cum manibus ſuis primum lapidem jaciat. l. 54. add. Sic cap. XLVII. thuo hie te them uuerode ſprac te allon them erlon; tum locutus eſt ad turbam illam ad omnes illos homines. Endi ſia at eriſt erl mid is handon ſten auuerpe; & vir ille cum manibus ſuis primum lapidem jaciat. p. 108. l. 8. maʒa. l. 9. adde laʒo. l. 36. foragono full. l. 41. trutina. p. 111. l. 15. ſpeop. p. 112. l. 1. ſia. p. 113. l. 15. ſtopon. p. 115. l. 29. unceapunga. l. 45. Mythol. p. 116. l. 24. leg. 5. l. 48. beolſtpan. p. 118. l. 18. ʒeaped. p. 119. l. 55. heneþæðan. l. ult. an ſlet. p. 120. l. 56. adde בדיר. p. 125. l. 18. ſiʒel. p. 128. l. 16. propere. p. 129. l. 22. peoodſceaðan. p. 130. l. 7. hpinc. l. 41. hýhſt on. p. 131. l. 38. onpþiþan. p. 132. l. 44. ʒeſpeop. l. 47. ſtopon. p. 133. l. 10. þone. p. 134. l. 32. tum. m. c. 2. l. 4 Saxones. p. 135. l. 33. hi hpim. p. 137. Cantiani, Cantpapebýpi, Anglice Canterbury. l. 10. dele Cantpapebýpi, Anglice Canterbury. l. 29. dele in. l. 39. dele magno ſigillo appendente munita. l. 45. ʒelimpæþæ. l. 47. æniæſ. p. 138. c. 2. l. 5. Galilæorum. p. 139. l. 16. perdelectabilis. l. 29. Pueelancyrcan. p. 143. l. 25. cryſtallo. l. 32. cryſtallus, quæ. l. 33. fixa. m. c. 1. l. 3. DCCCLXXVIII. p. 144. l. 50. integras..... habes. m. c. 2. l. ult. ælpiʒ p. 146. l. 44. apyþʒan. p. 147. l. 58. Empepic. p. 148. l. 21. poſt ⅄ & ♁ add *. p. 151. l. 37. Canuti R. LL. p. 153. l. 22, 23. finer. p. 157. l. 51. excepta pontium & caſtrorum conſtructione. p. 158. l. 37. ductili. p. 160. l. 41. gaviſi. p. 161. l. 42. pro aut alicui prædeceſſorum, *&c.* leg. cum omnibus foriſfacturis, quæ aut nobis, aut alicui noſtrorum ſucceſſorum obvcoturæ ſunt. p. 162. l. 28. king. p. 164. l. 33. ſýlfe. p. 166. l. 24. leneſſ. p. 167. l. 2. cleopeþ. l. 13. cped..... þar. p. 168. l. 32. Gallo-Romana. l. 38. diſperni. p. 173. l. 25, 26. libepam. p. 177. l. 35. copþpe. p. 179. c. 2. l. 25. ʒepopðað. p. 180. c. 2. l. 36. ſiþ. p. 181. l. 14. heafod-ſpima. p. 182. c. 1. l. 17. ſlehtaſ. c. 2. l. 10. hpittian. p. 184. c. 2. l. 31. faeneſ. c 3. l. 45. hpæʒle. p. 185. c. 2. l. 32. eca. c. 2. l. 57. Iuliuſ. p. 187. l. 3. dele locum. p. 189. c. 1. l. 51. Godaſ. p. 190. c. 1. l. 11. thuru craft. c. 1. l. 49. uui obron. p. 193. c. 3. l. 22. ihaugi. p. 194. c. 1. l. 13. munu. p. 195. c. 1. l. 13. ibadum. p. 196. l. 27. dele in. p. 197. l. 38. *ἄγχημα.* p. 199. l. 34. ſeoph. l. 40. tibeſ-ſceaca. l. 41, 42. tibeſ-ſceaean. l. 47. dele 4. m. c. 1. l. 5. *φυσίζοος* p. 200. l. 6. þeop. l. 32. þam. l. 51. ʒýlppond. p. 202. l. 59. plures. p. 205. c. 1. l. 19. ſecʒaþ. c. 3. l. 25. ʒeſealde. c. 3. l. 31. ſeniþ. p. 206. l. penult. elementia. p. 208. l. 58, 59. in tecta. p. 213. l. 43. blot. l. 60. cap. VIII. p. 214. l. 37. accedente. p. 216. l. 13. cnantiophoniæ. l. 55. ormemanet. p. 217. l. 23. ᚫᛚᚻᛁᚦᚱᚫᚠ. p. 218. lin ult. to. p. 219. l. 61. pro poſt, leg. paullo ante. p. 220. l. 45. ſyllanoe. p. 221. l. 26. ceapo. p. 230. l. 36. poſt aucr, add *. p. 234. l. 58. howheher.

Corrigenda & Addenda, in Gram. *Franco-Theotisca.*

Pag. 4. lin. 24. pro- p. 7. l. 42. untar ..... mandra. l. 46. icgelich, iagilih. l. 48. ſagoda. p. 8. l. 15. mandra. p. 9. l. 55. for unſergiborano. p. 10. l. 7. certa. p. 11. l. 18. Thic. p. 12. l. 48. ſunder. p. 13. l. 11, 12. thuinget. p. 14. l. 32. dele ao. l. 45. ingegen. p. 15. l. 24. filius. l. 53. gerno. p. 16. l. 1. Ther. p. 17. l. 11. in A. l. 26. der. p. 18. l. 39. lichamun. p. 19. l. 51. zi arni. p. 20. l. 1. geheizo. l. 5. bodo. p. 21. l. 27. for. p. 22. l. 7. diſſimilis. l. 15. duot. l. 27. gezhelt. .... formoſa. l. 32. thinero crafto. p. 23. l. 52. ze. p. 24. l. 30. druog her. l. 50. mochte ich. l. 53. gelauuan. p. 25. l.

18. faruuarahtun. p. 26. l. 8. unthancpar. l. ult. ir. p. 28. l. 29. suothlico. l. penult. minno. p. 29. l. 16. Giuon. . . . . Aller slachta. p. 30. c. 1. l. 30. Unseremo. l. 52. Unse. p. 31. l. 17. secundæ. l. ult. fagon. p. 32. l. 6. Ich. l. 40. San. l. 44. mit. p. 33. l. 10. scund. p. 34. l. 25, 26. diurison. p. 35. l. 15. einegamo. l. 35. Ef. p. 36. l. 27. genathema. l. 44. ir. l. 47. cundet. l. 52. diuris. p. 38. l. 40. filias. p. 40. c. 1. l. 22. del. thes. l. 40. buand. p. 42. l. ult. weht. p. 44. l. 10, 11. hazzet. l. 39. del. Huergin autem, *&c.* & scribe, derivatur à veteri hvoorge *nuspiam*, quod vide in Lexico Islandico Gudmundi Andreæ, & ein unus. l. 54. uuanta. p. 45. l. 2. nullam. l. 30. lande. p. 46. l. 33. einega. l. 39. torohves p. 47. l. 30. theru. l. 33, 34. inti. l. 55. Huand. p. 48. l. 19. ein. p. 49. l. 15. add. Andara sehszug falto, aliud sexagesimum. LXXI, 5. l. 18. del. Andara schszug falto, aliud sexagesimum. LXXI, 5. l. 19. septuagesimus. l. 32. elinono . . . . . uuahsmon. p. 51. l. 47. onde. p. 52. l. 20. intellige. p. 53. l. 40. Thaz. p. 55. l. 40. muoze. l. 44. dele an. p. 56. c. 2. l. 27. kundet. p. 57. l. 24. gezhele. p. 58. l. 36. Fraget. l. penult. thaz. p. 59. l. 48. vuerthat. l. 49. vuerthat. p. 60. l. 7. fermo. l. 48. thir. p. 61. l. 4. unzen. p. 64. l. 4. ana. p. 66. l. 10. machod ir. l. 15. ferente. c. 1. l. 38. ata. p. 67. l. 4 sulechearbeyd. l. 45. Giengun. p. 68. c. 2. l. 5. lazat uns machan. p. 70. l. 54. Wihenti. p. 71. l 16. hren. c. 1. l. penult. wast. p. 72. c. 2. l. 24. waren. c. 1. l. 25. waren. p. 73. l. 8. guote muoder. l. 38. vreuwen. p. 74. l. 18. gewunderod. l penult. sic. p. 75. l. 4. sun. l. 11. ein. p. 76. l. 15. truome. p. 77. l. 23. Emmizigesto. p. 78. l. 22. sar. l. 52. sprak est. m. c. 1. l. 2. GA. GAI. p. 79. l. 12. sin. l. 49. in. p. 80. l. 17. gescuop. p. 81. l. 9. niet mer. p. 83. l. 16. add. That hie umbi is crafe mikil coston muosta, ut pro suâ magnâ potentiâ tentare posset, vel per suam magnam potentiam. C. C. l. 23, 24. del. That hie umbi is crafe mikil coston muosta, ut pro suâ magnâ potentiâ tentare posset, vel per suam magnam potentiam C. C. l. 36. add. Unzan hiutlichan tag. *usque ad hodiernum diem.* Tat. CCXXII, 4. l. 40. del. Unzan hiutlichan tag. *usque ad hodiernum diem.* Tat. CCXXII, 4. post lin. 36. add. Unzan anan. *usque in:* unzan anan then hof thes heroston biscofo, *usque in atrium principis sacerdotum.* Tat. CCXXXVI, 1. ibid. linn. 42, 43. dele Unzan anan, *usque in:* unzan anan then hof thes heroston biscofo, *usque in atrium principis sacerdotum.* Tat. CLXXXVI, 1. l. 63. steti. p. 84. l. 1. fragen. l. 22. tibi tutelæ. p. 85. l. 2. add. post man, noh bi himile, uuanta her Gotes sedal ist: noh bi erda, uuanta scamal ist sineto fuozzo, noh bi Hierusalem, uuanta siu ist burg thes mihhilen cuninges, noh hi thinemo houbite suueres, non jurare omnino, neque per cœlum, quia thronus Dei; neque per terram, quoniam scabellum est pedum ejus; neque per Ierosolymam, quia civitas est magni Regia; neque per caput tuum juraveris. Tat. XXX, 2, 3. 4, 5, 6. l. 4. hine. l. 33. eft. l. 35. man. l. 55. Untar in zuisgen. l. ult. fram. p. 86. l. 27. Edlæcan. p. 88. l. 40. innena. p. 89. l. 32 gelouuon. p. 90. l. 53. suule. p. 91. c. 2. l. 10. pensionem. p. 93. c. 1. l. penult. Ferrarius. p. 94. c. 1. l. 23. add. post *potest*, à Francico drut, fidelis, vel forsan. c. 1. l. 61, 62. del. de quo sic Academici. FALOT. c. 2. l. 3. add. De *Italico* Falo, sic Academici della Crusca: Falo: Fuoco di stipa, o d' altra materia, che faccia gran fiamma, e presta, e fassi per segno d' allegrezza. p. 95. c. 1. l. 17, 18. Gothicis Præpositionibus. p. 96. c. 1. l. 4. Harnois. c. 2. l. 11. Tedesco. p. 97. c. 1. l. 47. niuuea. p. 98. c. 1. l. 16. Etymologorum. c. 1. l. 37. oh. p. 99. c. 2. l. 6. suggrundia. p. 101. l. 39. tametsi. p. 102. c. 1. l. 62. huand. l. ult. mi te. p. 103. c. 1. l. 5. uncro. l. 35. sea. p. 104. c. 1. l. 11. uuilleosi. l. 14. mid leohtu. p. 105. c. 1. l. 1. Quat. l. 4. God. l. 29 an uualdand. l. 44. Flacco. p. 108. l. 28. ad. p. 110. c. 1. l. 34. stemmi. p. 111. c. 2. l. 13. perpetuæ.

Corrigenda & Addenda, in Gram. *Islandica.*

Pag. 2. lin. 47. dictionarium. p. 3. l. 29. FTIA . . . . FTIR. p. 5. l. 1. in sinistram. p. 6. l. 31. diphthongus. p. 7. l. 46. hotith. l. 48. abbreviantur. l. 56. dis, item. p. 8. m. c. 2. l. 7, 8. ex novo. p. 9. c. 1. l. 41. grauka. c. 2. l. 26. hara. m. c. 2. l. 3. & u in o mutato. p. 10. l. 5. fennum. l. 19. adde genitivum. c. 2. l. 29. heim p. 11. c. 1. l. 40. skemm. l. 42. skemm. p. 12. l. 8. floo. l. 23. iter. c. 2. l. 45. truum. l. 46. trunr. p. 13. c. 1. l. 4. aar. l. 20. staangar. l. 24. Æ post l. l. 54. dærrum. l. ult. noot. p. 14. l. 3. Noot. c. 1. l. 35. hann. p. 15. l. 8. fornax. c. 1. l. penult. Horn. p. 16. c. 2. l. 39. lychnus. c. 2. l. 49. hang. c. 2. l. 54. del. Haar, *crinis.* p. 17. c. 2. l. 3. baasa. c. 2. l. 17. Glos. p. 18. c. 1. l. 34. Trog. c. 2. l. 36. trogum. p. 19. c. 1. l. ult. spioote. p. 20. c. 2. l. 6. vituperatio. l. 26. Sic. l. 27. Tertiam. p. 21. l. 24. fylo. fylo. haals. l. 55. kostnadur. . . . . kostnadar. p. 22. l. 2. fiordur. c. 3. l. 14. hvoskulldur. l. 15. additus. l. 40. straafur. p. 23. l. 31. parvus. p. 24. l. 27. brædur. p. 25. c. 2. l. 26. pisciculi. c. 1. l. 43. giarne. l. 56. add. post *bestis* fiandur. p. 27. l. 9. eno. c. 2. l. 15. gudunum. l. 18. gudunum p. 28. c. 5. l. 18. nn. p. 29. l. 16. mioott. . . . . hebes. l. 29. galenn. l. 43. sinaaa. p. 30. l. 12. in a. c. 1. l. 31. stla. c. 2. l. 31. heitra. p. 31. c. 2. l. 22. drucken. p. 35. c. 4. l. 24. druckinstum. c. 5. l. 50. skærraste. c. 1. l. 53. skiero. p. 38. l. 1. Positivo. c. 2. l. 4. effet. l. ult. gaat. p. 40. l. 27. add. *et* p. 41. l. 7. Tyhreiste. p. 42. c. 2. l. 17. emfalldrar. p. 43. l. 26. einer. p. 44. c. 2. l. 14. hennar. l. 17. heitra. p. 45. c. 4. l. 4. huort. c. 2. l. 32. hynna. c. 1. l. 38 ycfrer. c. 3. l. 42. yd. um. l. penult. leg. præponitur. p. 46. l. ult. huer . . . . huorrar. p. 47. l. 27. add. enguum. p. 48. c. 3. l. 20. heir. c. 3. l. 22. hann. l. 47. Conjugatio. p. 49. c. 1. l. 2. haffde. p. 51. l. 11. ademptâ præpositione. p. 52. c. 3 l. 14. heir. p. 53. c. 2. l. 32. hier. p. 54. c. 1. l. 8. skuler. l. 21. vitna. p. 55. c. 3. l. 2. hann. l. ult. herdte. p. 57 l. 31. fly. c. 1. l. ult. huorbum. p. 58. l. 11. Huerbande. p. 63. l. 11. ie. l. 20. sock. l. 25. occulo. l. 27. geminum. p. 64. l. 45. heggua. p. 66. l. 17. glettist. l. 22. leg. [p. 56.] l. 24. bandst. l. 26 oslum. c. 3. l. 41. hua. l. 47. dygger. p. 67. l. 49. veniande. p. 68. l. penult. Austurumm. p. 70. l. 8. enda. p. 71. l. 2. io. l. 16. Austan.

Cor-

Corrigenda & Addenda, in *Dissertatione Epistolari.*

In Indicio Differt. Epistolar. Pag. 2. lin. 28. Beottingi. p. 4. l. 24. Helfingo. Pag. 1. m. c. 2. l. 5. primi. p. 8. l. 11. ad. p. 9. l. 13. ꝑape. p. 17. c. 2. l. 24. Cabꝛiᵹ. p. 19. l. 25. Ðiepðinᵹ. p. 20. l. 45. ƿylƿtc. p. 22. l. 26. purgabitur. l. 28. & durius. l. 40. hiꝑe. p. 23. l. 51. Lonbenꝑce. p. 25. m. c. 1. l. 10. Ultra-jectino. m. c. 2. l. 2 Cheark. p. 27. l. 58. Vlifhingar. l. ult. Femner. p. 31. l. 53. alios p. 32. l. 17. à Deo. p. 37. l. 27. ficr. p. 39. l. 40. isto. l. ult. Kunungr . . . . . iafnan. m. c. 2. l. 6. duodecim-viratus. p. 40. l. 1. iadu. m. c. 2. l. 3, 4. almathi. p. 41. l. 33. post Bradeius e. l. 37. quidam. p. 42. l. 51. libripens. p. 43. l. 1. scutellam. l. 26. ꝑe. l. 29. poꝛt-ᵹeꝛeꝑa. p. 44. l. 4 antequam. p. 46. l. 40 del. hunc. m. c. 2. l. 6. cap. 24. p. 47. l. 6. Johanni. c. 2. l. 37. Ego. p. 50. l. 12. ordalium. p. 51. l. 14. ꝑeoꝛme. p. 52. c. 1. l. 14. Reginam. p. 54. l. 24. ᵹyŋᵹꝑan. m. c. 1. l. 7. oꝑꝑpnne. p. 55. l. 20. ðeaꝑa. l. 48. ic. l. 51. ꝑeꝛtnic. p. 57. l. 44, 45. Ælfegi. p. 62. l. 5. ᵹeꝑeꝛtnobe. p. 67. l. 15. Æthelwulpho. l. ult. utantur. p. 68. l. 15. probant. p. 71. l. 55. obtruderent. p. 74. l. 9. perspicuam. p. 77. l. 22. leg. alterum . . qui . . alterum. p. 78. l. 50. chartam &. p. 79. l. 1. instrumenta. l. penult. DCLXXIX. p. 80. l. 21. receptam. l. 22. DCCLXVIII. l. 23. DCCCXIV. l. 32. versus. p. 84. m. c. 1. l. 9. dignitatum. p. 86. l. 42. Ƿulꝑeꝑeꝛhlæpe, vel potius Ƿulꝑenðeꝛhlæpe, vel forsan ; ulꝑenðeꝛleaᵹ. p. 88. l. 46. dilcere. p. 89. l. 50. concumbat. p. 91. c. 2. l. 28. xx. p. 92. c. 1. l. 51. æþða. l. 52. to-byꝑe. c. 2. l. 1, 2. duplici emendatione compenset. p. 93. c. 1. l. 16. tihte. l. 26. haceþ. l. 35. ne ðeþ. l. 46. pic. l. 52. pic-ᵹeꝑeꝛan. l. 25. virum perjurum. p. 97. l. 24. si mulier illa liberos non peperit. l. 40. controversiam. p. 102. c. 1. l. 6. hlaꝑoꝛðꝛpice. p. 105. c. 2. l. 5. lupanaria. p. 108. l. 5. man ðeþ. l. 15. ꝑæꝛten. p. 110. l. 35. del. M. p. 111. l. 8. del. in. p. 113. l. 34. ᵹeþeah. l. 44. propriæ. p. 114 l. 17. Thanis. l. 46. ꝑalcneham. p. 116. c. 1. l. 23. ᵹebeð-ꝑæðenne. l. 33. onꝑenge. c. 2. l. 44. Maldredæ. p. 122. l. 30. graviter. l. 46. cum Perinskioldo. p. 125. l. 1. RAÞNR. l. 13. BN|F. p. 126. l. 4 BAKHKFI. p. 128. c. 1. l. 7. agierastar. p. 129. l. 1. FNΨI. l. 2. HFAR. l. 7. FAKFNΨ. l. 9. FLIFK. l. 13. ABTFIFA. l. 14. AFBRAFF. A. NIFIKFI. l. 15. FIARHHT. l. 16. BARHT . . . . . . I. l. 20. FLIRA. l. 21. FAKFR. l. 23. HIKA . . . . . BNA. l. 24. BARHFI . . . . . ΨARFT. l. 25. NAЖΨAR. l. 26. del. ЖNΨ. p. 130. l. 15. HKARAHT . . . . . IFIFKNΨ. l. 17. NIRIKFI. l. 21. ANF . . . . ΨIAF. p 132. c. 1. l. 19. fidar. p. 133. l. 1. BARFARIKAR . . . . . NIFI . . . . NIFRA. l. 7. KATTIKA. FAR. l. 8. FIHTA. l. 10. ΨARFIK . . . . FAR. . . . . NIFI. l. 11. FAKFR. l. 13. IIFA. l. 14. AHTFAKA . . . . . . HFARNKFR. l. 19. FITR . . . . . HNHBRK. l. 20. HIKI. l. 24. IAFKANRA. ЖAK. p. 134. l. 3. BN. l. 7. FIARFIHT. l. 15. FAKFR . . . . ЖNK l. 20. KIRIKFAR. l. 21. AFHTR. l. 24. FIBTIH. p. 135. c. 1. l. 16. hun. l. 21. agietar. l. 25. guthu hennär. p. 136. c. 1. l. 9. del. ofildi. p. 137. l. 2. FAKFA. l. 6. FNAFR. l. 7. KIFIKFNR . . . . . FIKFR. l. 8. BIRIAHT. l. 9. del. HFIFI. l. 17. AFFR . . . . . NIKFAK. l. 18. FIBTIH. l. 19. FHF . . . . . IARNH. p. 113. l. 2. FIARH. l. 4. BARKA. l. 25. NNAFR. p. 140. l. 12. dele ban. p. 141. l. 1. HBNRFI. l. 5. NIFI. l. 6. BARFIK. l. 8 HFAFI. l. 9. BRIKI. l. 10. IKKI. l. 11. FIIRHHT l. 12. del. ЖAK. l. 13. BATA. l. 15 F . . . . BIHHIF . . . . ЖNIΨ. l. 16 FAN. p. 142 l. 1. del. TAR. l. 4 BNFFAHT. l. 5. AF. RIFIR. l. 6. HIKI . . . . . FRATIKFN. l. 7. HFAN. l. 10. BAFRAFNFNR. l. 14. ΨARFI. l. 16. FLIRFIHT. p. 145. l. 6. AFIR. l. 18. ΨARFI. l. 25. AFR l. ult. FIFAR . . . . . SIR.IB . . . . BARFAFI. p. 146. l. 3. ЖAF . . . . . ANF. l. 6. FATI. l. 9. AF. l. 14. FAHRKI . . . . HFITIKI. l. 16 HIFKIN. p. 149. l. 6. 7. Saxonicæ literæ. l. ult. adyta. p. 150. l. 16. Sed qui. p. 153. l. 2. del. hæc. p. 156. c. 1. l. 26. Lipsii. p. 157. c. 1. l. 16. HAFA. p. 159. l. 2. del. ut.

N Nomina

Nomina Hominum & *Sodalitatum* omnium, Qui cum Antiquæ Literaturæ *Septentrionalis* imprimis Fautores essent, ad duos hos excudendos istius Literaturæ Libros, Nummos benifice contulerunt.

Maxime Reverendus in Christo Pater *Thomas* (*Tenison*) Archiepiscopus *Cantuariensis*, Totius *Angliæ* Primas & Metropolitanus, Reginæ à Sacris Consiliis.

Maxime Reverendus in Christo Pater *Johannes* (*Sharp*) Archiepiscupus *Eboracensis Angliæ* Primas & Metropolitanus, Reginæ Eleemosynarius summus, & à Sacris Consiliis.

Thomas (*Herbert*) Comes de *Pembroke* & *Montgomery*, Aureæ Periscelidis Eques, Reginæ Consilii Sanctioris Præses, & in Comm. *Wilton. Monmeth.* & Australi *Walliæ*, Militiæ Præfectus.

Carolus (*Seymour*) Dux de *Somerset*, Aureæ Periscelidis Eques, Reginæ à Sacris Consiliis, & Regiis Stabulis Præfectus.

Jacobus (*Butler*) Dux *Ormondiæ*, Aureæ Periscelidis Eques, Reginæ a Sacris Consiliis, & in Comm. *Somerset.* Militiæ Præfectus, & Hyberniæ Prorex.

Henricus (*Somerset*) Dux de *Beaufort*, vita functus.

Carolus (*Pawlet*) Dux de *Bolton*, Reginæ à Sacris Consiliis, & in Comm. *Hampton.* & *Dorset.* Militiæ Præfectus.

Wriothesley (*Russell*) Dux de *Bedford*, Aureæ Periscelidis Eques, & in Comm. *Middlesex. Bedford* & *Cantab.* Militiæ Præfectus.

Aubrey (*de Vere*) Comes de *Oxford*, nuper mortuus.

Antonius (*Grey*) Comes *Cantiæ*, Reginæ à Sacris Consiliis, Camerarius *Palatinus*, & in Com. *Herefordensi* Militiæ Præfectus.

Scroop (*Egerton*) Comes de *Bridgwater*.

Carolus (*Montague*) Comes de *Manchester*.

Carolus (*Spencer*) Comes de *Sunderland*.

Thomas (*Grey*) Comes de *Stanford*, Reginæ à Sacris Consiliis.

Carolus-Bodvile (*Roberts*) Comes de *Radnor*, Reginæ à Sacris Consiliis, & Arcis *Caer-Narvonensis* Gubernator.

Carolus (*Berkeley*) Comes de *Berkeley*, Reginæ à Sacris Consiliis, & tum in Com & Urbe *Glocestriensi*, tum in Urbe *Bristoliensi*, Militiæ Præfectus.

Montague-Venables (*Bertie*) Comes de *Abingdon*, Reginæ à Sacris Consiliis, Arci *Londinensi* Præfectus, & in Com. *Oxon.* Militiæ Præfectus.

Ford (*Grey*) Comes de *Tancreville*, nuper vita functus.

Georgius (*Booth*) Comes de *Warrington*.

Thomas (*Coventrey*) Comes de *Coventrey*.

Edvardus (*Russel*) Comes de *Orford*.

Thomas (*Thynne*) Vice-comes de *Weymouth*, Reginæ à Sacris Consiliis.

Henricus (*Yelverton*) Vice comes de *Longueville*, nuper vita functus.

Reverendus admodum in Christo Pater *Henricus* (*Compton*) Episcopus *Londinensis*, Sacelli *Palatini* Decanus, & Reginæ à Sacris Consiliis.

R. admodum in Christo Pater *Wilhelmus* (*LLoyd*) Episcopus *Wigorniensis*.

R admodum in Christo Pater *Thomas* (*Sprat*) Episcopus *Roffensis*, & Eccles. *Westmonaster.* Decanus.

R. admodum in Christo Pater *Jonathan* (*Trelawny* Baronettus) Episcopus *Exoniensis*.

R. admodum in Christo Pater *Humphredus* (*Humphreys*) Episcopus *Herefordiensis*.

R admodum in Christo Pater *Johannes* (*Hough*) Episcopus *Liccetfeldensis* & *Coventreyensis*.

R admodum in Christo Pater *Edwardus* (*Fowler*) Episcopus *Glocestriensis*.

R. admodum in Christo Pater *Wilhelmus* (*Nicolson*) Episcopus *Carliolensis*.

R admodum in Christo Pater *Thomas* (*Smith*) Episcopus *Carliol.* nuper mortuus.

Robertus Dom. *Shirley*, Baro *Ferrers* de *Chartley*, & Reginæ à Sacris Consiliis.

Radulphus Dom. *Grey*, Baro de *Wark*.

Carolus Dom. *Mohun*, Baro de *Okehampton*.

Johannes Dom. *Vaughan* (Comes de *Carberie* in Regn. Hybern.) Baro de *Emlyn*.

Carolus Dom *Cornwallis*, Baro de *Eye*.

Hugo Dom *Clifford*, Baro de *Chudleigh*.

Franciscus Dom. *North*, Baro de *Guilford*, & in Com. *Essex.* Militiæ Præfectus.

Hugo Dom. *Cholmondeley*, Baro de *Wiche-Malbanc*, in Comm. *Cestriæ* & *Walliæ* Septentrionali Militiæ Præfectus.

Johannes Dom. *Somers*, Baro de *Evesham*, non ita pridem summus *Angliæ* Cancellarius.

Carolus Dom. *Montague*, Baro de *Hallifax*, Talliarum Scriptor, & Rationibus in Scaccario cognoscendis Præfectus.

Henricus (*Obrian*) Comes *Twomondiæ*. *Jacobus* (*Scudamore*) Vice-comes de *Slegoe*. *Wilhelmus* Dom. *Digby*, Baro de *Geashill*.	In Regno Hyberniæ.

In Comm. Bercheriæ & Wiltoniæ.

Jemmot Raymond de *Barton* juxta *Newbury*, Eques Auratus.

Philippus Weston, de *Bussock-Court* juxta *Newbury* Armiger.

Wilhelmus Cave, S. T. P. Eccles. Palatinæ *Vindesorensis* Canonicus.

Edvardus Jones, A. M. Ejusdem Ecclesiæ Canonicus.

Wil-

Wilhelmus Fleetwood, S. T. P. ejusdem Eccles. Canonicus & Coll. *Etonensis* Socius.

Robertus Woodward, S. T. P. Eccles. Cathedr. *Sarisburiensis* Decanus, nuper vita functus.

Josephus Kelsy, S. T. B. ejusdem Eccles. Canonicus Residentiarius, & Archidiaconus *Sarisburiensis*.

Isaacus Walton, A.M. ejusdem Eccles. Præbendarius, & Ecclesiæ Paroch. de *Poleshol* Rect.

Johannes Chubb, A. M. ejusdem Eccles. Præbendarius, & Ecc. Paroch. de *Warmister* Vicar.

Farewell Perry, A. M. ejusdem Eccles. Præbendarius & Eccles. Paroch. Sancti *Petri Marlebergensis* Rector.

Thomas Lambard, A. M. Eccles. Paroch. de *Boyton* Rector.

Wilhelmus Beach, S. T. P.

Robertus Pence, L. L. B. Eccles. Cathedralis *Sarisburiensis* Præbendarius & Eccles. Paroch. de *Tedworth* Rector.

Thomas Smith, A. M. Eccles. Paroch. de *Kympton* Rector.

Robertus Kay, A. M. Eccles. Paroch. de *Hittelton* Rector.

Johannes Bram, A. M. Eccles. Paroch. de *Stanton Quintin* Rector, & Eccles. Cathedral. *Sarisburiensis* Præbendarius.

Bohun Fox, L. L. B. Ecc. Paroch. de *Melksham* Rector.

In Com. Buckingham.

Wilhelmus Wotton, S. T. B. Eccles. Paroch. de *Middleton Keynes* Rector.

Brown Willis, Celeberrimi *Thomæ Nepos*, de *Whaddon Hall*, Armiger.

In Florentissima Universitate & Com. Cantabrigiensi.

Wilhelmus Dawes, S. T. P. Baronettus, Aulæ S. *Catharinæ* Præfectus, Eccles. Cathedr. *Wigorn.* Præbendarius & Decanus de *Bocking* in *Essexia*.

Humphredus Gower, S. T. P. Coll. S. *Johannis Evangelistæ* Præfectus, Dominæ *Margaretæ* Profess. Theologiæ, & Eccles. Cathedr. *Eliensis* Præbendarius.

Carolus Roderick, S. T. P. Coll. Regio Præpositus.

Robertus Bradey, M. D. & Coll. *Caii* Præfectus, nuper vita functus.

Thomas Green, S. T. P. C. C. C. Præfectus.

Richardus Bentley, S. T. P. Coll. S. *Trinit.* Præfectus, & Bibliothecæ Regiæ in Ædibus S. *Jacobi* Custos.

Johannes Covell, S. T. P. Coll. Christi Præfectus.

Thomas Thurlin, S. T. P. Coll. D. *Johannis Evangelistæ* Senior Socius & Præses.

Thomas Smoult, S. T. P. ejusdem Coll. Senior Socius & Theologiæ practicæ Profess.

Richardus Berry, L. L. D. ejusdem Coll. Senior Socius.

Carolus Otway, L. L. D. ejusdem Coll. non ita pridem Socius.

Petrus Nourse, S. T. P. non ita pridem ejusdem Coll. Socius.

Thomas Broughton, S. T. B. ejusdem Coll. Senior Socius.

Franciscus Roper, S. T. B.

Arthurus Orchard, S. T. B ejusdem Coll. Senior Socius.

Johannes Billers, S. T. B. ejusdem Coll. Senior Socius.

Johannes Naylor, S. T. B. ejusdem Coll. Socius nuper mortuus.

Thomas Coke, S. T. B. non ita pridem ejusdem Coll. Socius.

Thomas Brown, S. T. B. ejusdem Coll. Socius.

Johannes Laughton, A. M. Academiæ *Cantabr.* protobibliothecarius & Eccles. Cathedr. *Wigorn.* Canonicus.

Philippus Cotton de *Connington* Armiger, Magni *Roberti* Cottonis *Brucæi*, Bibliothecæ Cottonianæ MSS. Fundatoris, Nepos Dignissimus.

In Com. Cantii.

Richardus Thornhill de *Ozanby*, Armiger.

Johannes Batteley, S. T. P. Eccles. Metropol. *Cantuarensis* Canonicus, & Archidiaconus *Cantuarensis*.

Georgius Thorp, S. T. P. ejusdem Eccles. Canonicus & Eccles. Paroch. de . . . . Rector.

Carolus Elstob, A. M. ejusdem Eccles. Cathedr. Canonicus.

Johannes Mill, Vid. Univers. *Oxon.*

Henricus Ullock, S. T. P. Eccles. Cathedr. *Roffensis* Decanus.

Johannes Wyvill, A. M. ejusdem Eccles. Canonicus.

Daniel Hill, A. M. ejusdem Eccles. Canonicus.

Johannes Gilman, A. M. ejusdem Eccles. Canonicus.

In Com. Cardigan.

Thomas Powell de *Nanteaurs*, Eques Auratus, non ita pridem Regnantibus Carolo II & Jacobo II *Angliæ* Regg. Communium placitorum Curiæ Justitiarius.

In Com. Cestriæ.

Wilhelmus Meredith, de *Henbury*, Baronettus.

Petrus Shakerley, de *Hulm*, Armiger, Civitatis *Cestriensis* in honorabili *Dom. Comm.* Procur.

Robertus Cholmondeley, de *Holford*, Armiger.

Johannes Egerton, de *Olton*, Armiger.

Philippus Egerton, de *Astbury*, A. M.

Johannes Thane, S. T. P. Eccles. Cathedr. *Cestriensis* Canonicus.

Johannes Hulton, de *Cestria*, Generosus.

Henricus Prescot, de *Cestria*, L. L. B.

Radulphus Lowndes, de *Lea Hall*, A. M.

In Com. Cornubiæ.

Johannes Hicks, de *Trevethick*, Armiger, Municipii de *Foway* in Dom. Comm. Procurator.

In Comm. Cumbriæ & Westmorlandiæ.

Franciscus Atterbury, S. T. P. *&c.* Vide in Com. *Middlesex*.

Daniel Fleming, de *Rydall-Hall*, Eques Auratus, nuper vita functus.

In Com. Devoniæ.

Wilhelmus Wake, S. T. P. Eccles. Cathedr. *Exoniensis* Decanus, Eccles. Paroch. D. Jacobi London. Rector.

Henricus Langford, de *Combe-Satchfield*, Armiger.

In Dunelmenſi Epiſcopatu *&* *Com.*

Northumbriæ.

Honorabilis Vir *Johannes Montague*, S. T. P. Honoratiſſimi Comitis de *Sandwich* frater, Eccleſ. Cathedr. *Dunelmenſis* Decanus.

Robertus Shafto, Eques Auratus, Celeberrimi Emporii *Novocaſtrenſis* princeps Commentarienſis.

Bertramus Stote, de *Novo Caſtro* Armiger.

N. Elliſon, S. T. P. Eccleſ. S. *Nicolai Novocaſtrenſis* Vicarius.

Johannes Tomlinſon, A. M. Eccleſ. Paroch. de *Rothbury* Rector.

Cuthbertus Fenwick, A. M. Eccleſ. Paroch. de *Morpeth* Rector.

Georgius Wheeler, Eques Auratus, & S. T. P. Eccleſ. Cathedr. *Dunelmenſis* Canonicus.

Wilhelmus Graham, S. T. P. Vide Com. *Somerſet.*

In Com. Eboracenſi.

Honorabilis *Henricus Finch*, Honoratiſſimi Comitis de *Nottingham* frater, Eccleſ. Metropoliticæ *Ebor.* Decanus.

Jacobus Fall, S. T. P. ejuſdem Eccleſ. præcentor.

Wilhelmus Pearſon, A. M. ejuſdem Eccleſ. Subdecanus, & Archidiaconus *Nottinghamenſis*.

Wilhelmus Stamforth, S. T. P. ejuſdem Eccleſ. Canonicus, & Reſidentiarius.

Carolus Palmer, S. T. P. ejuſdem Eccleſ. Canonicus, & Reſidentiarius.

Samuel Terrick, A. M. ejuſdem Eccleſiæ Canonicus.

Robertus Rodham, A. M. Eccleſ. Paroch. de *Rumwald Kirk* Rector.

Johannes Bradley, A. M. Eccleſ. Paroch. S. *Helenæ Ebor.* Vicarius.

Richardus Thornton de *Leeds* in Tritlinga Occidentali Armiger.

In Com. Eſſexiæ.

Cum nomina Mæcenatum, *qui Antiquæ Literaturæ Septentrionalis Libris cum noſtra proditum iri faverunt*, typographo mandaturus eſſem, Ecce! virorum haud in exiguo numero præſtantiſſimorum, qui ex Orientalium *Trinobantum* Clero Populoque de me & Rep. Literaria bene mereri voluerunt, nomina quidem plane inſperata, verum eo nomine gratior multo, ac jucundior, datis ad me literis opportune facta eſt. Ex iis autem maxime mihi beneficis hominibus nemo dici poteſt, cui plus debeam, quam Reverendo Doctiſſimoque viro *Johanni Ouſeley* Eccleſiæ Parochialis de *Springfield* Rectori alteri, & JOHANNI MARSHALL de *Sculpins* in *Finchingfield* Equiti Aurato ex Nobiliſſima Gente oriundo, non ita pridem Academiæ *Cantabrigienſis*, & jam nunc patriæ Magno Ornamento. Quorum ille hortationibus, hic exemplo ſuo præeuntes, reliquis Auctores fuerunt, ut id facerent, quod Muſis *Septentrionalibus* earumque cultoribus tam gratum, quam quod gratiſſimum, fore ſciebant.

Nomina illorum hæc ſunt.

Carolus Tirrell, de *Heron-Hall*, Baronettus.

Wilhelmus Fitche, de *Danbury* Armiger, Antiquiſſimi municipii *Camalodunenſis* in Dom. Comm. Procurator.

Johannes Cummin, de *Writtle*, Armiger, Serviens ad Legem, Municipii *Camalodunenſis* in Dom. Comm. Procurator alter.

Daniel Horſmanden, A. M. Eccleſ. Paroch. de *Verley* Rector, pacis publicæ Cuſtos.

Michael Batt, A. M. Eccleſ. Paroch. *Chelmſfordenſis* Rector.

Thomas Cox, A. M. Eccleſ. Paroch. de *Stocke* Rector.

Thomas Harvey, A. M. Eccleſ. Paroch. de *Downham* Rector.

Henricus Oburne, A. M. Eccleſ. Paroch. de *Great waltham* Vicarius.

Antonius Bramſton, de *Skreens* juxta *Roxwell* Armiger.

Hugo Everard, de *Landlees* in *Great Waltham* Baronettus.

Johannes Edwards, de *Little Waltham* Armiger.

Symon Lydiate, A. M. Scholæ *Felſtedenſis* Archididaſcalus.

Wilhelmus Bramſton, S. T. B. Eccleſ. Paroch. de *Woodham-waters* Rector.

Auguſtinus Fraſier, A. M. Eccleſ. Paroch. *Rattendonenſis* Rector.

Wilhelmus Harvey de *Chigwell*, Armiger.

Thomas Millington, de *Goſfield-Hall*. Armig.

Johannes Lyſter, A. M. Eccleſ. Paroch. de *Rochford* Rector.

Thomas Hawton, S. T. P. Eccleſ. Paroch. de *Writtle* Rector.

Robertus Rogers, A. M. Eccleſ. Paroch. de *Great Braxted* Rector.

Edmundus Kidby, Eccleſ. Paroch. de *Hanningfeilds* Rector.

Edwardus Bullock, de *Talkburn-Hall* Armig.

Carolus Tirrell, de *Shopland*, Armiger.

Thomas Willet, A. M. Eccleſ. Paroch. de *Toppesfield* Rector.

Johannes Morley de *Halſted* Generoſus.

Wilhelmus Dawes, &c. Vid. Com. & Univerſ. *Cantabr.*

In Com. Flintenſi.

Rogerus Moſtyn, de *Moſtyn*, Baronettus, Comitatus *Ceſtrienſis* in Dom. Comm. Procurator.

Richardus Moſtyn, de *Pembell*, Armiger.

In Com. Glamorganiæ.

Humphredus Mackworth, de *Neath*, Eques Auratus, Comitatus de *Cardigan* in Dom. Comm. Procurator.

In Com. Glouceſtriæ.

Honoratiſſ. Dom. *Carolus Somerſet*, Nobiliſſimi *Henrici* non ita pridem Ducis de Beauford filius.

Ro-

Robertus Atkins, de *Pinbury Park*, Eq. Aurat.
Jacobus Thynne, de *Bucklands*, Armiger, Honoratiss. Dom. *Thomæ* Vicecomitis de *Weymouth* frater.
Wilhelmus Keyte, de *Ebrington*, Baronettus, nuper mortuus.
Theophilus Leigh, de *Addlethorp*, Armiger.
Richardus Parsons, L. L. D. *Diœceseos Glocestrensis* Cancellarius.
Robertus Jones, S. T. B. Eccleſ. Paroch. de *Leckhampton* Rector.
Lucas Beaulieu, S. T. P. Eccleſ. Cathedr. *Glocestr* Canonicus.
Richardus Duke, A. M. ejuſdem Eccleſ Canonicus, & Eccleſ. Paroch. de *Blaby* in Com. *Leicestrensi* Rector.
Nomje Tate, de *Langhope*, Armiger.
Johannes Gilman, S. T B. Eccleſ. Paroch. de *Withington* Rector.
Wilhelmus Curwen, A. M. Eccleſ. Paroch. de *Bishops-Cleve* Rector.
Thomas Owen, A. M. Eccleſ. Paroch. de *Wested* Rector.
Christophorus Coo, S. T. P. Eccleſ. Paroch. de *Sutton* Rector.
Honorabilis Vir *Henricus Bruges*, Honoratiſſ. *Jacobi* Dom *Chandois* Filius, Eccleſ. Paroch. de *Bradwell* Rector.
Henricus Higford, A. M. Eccleſ. Paroch. de *Alderton* Rector.
Henricus Hicks, A. M. Eccleſ. Paroch. de *Stretton* Rector.
Mr. *Sheldon*, A. M. Eccleſ. de *Weston* Rector.
Richardus Watkins, Eccleſiarum Paroch. de *Whichford* in Com *Wigorn.* & de *Bourton on the Hill* in Com. *Glocestr.* Rector, nuper mortuus.
Augustinus Goodwin, A.M. Eccleſ. Paroch. de *Bourton on the Hill* nunc Rector.
Pharamus Fienes, L. L. B. Eccleſ. Paroch. de *Weston Subedge* Rector.
Johannes Taylor, A M. Eccleſ. Paroch. de *Todenham* Rector.
Robertus Parsons, A. M. Archidiaconus *Glocestrensis*.
Edvardus Cooke, de *Highnam*, Armiger.
Nobilis Domina *CATHARINA BOVET*, de *Flaxley*.

In Com. Hampton.

Johannes Nicolas, S. T. P. Collegii *Wintoniensis* Custos.
Thomas Brown, L. L. D. Reverendo Antistiti *Petro* Episcopo *Winton.* à Sacris Domeſticis.
Berkeley Lucy, de *Nettleley*, Baronettus.
Wilhelmus Needham, Eccleſ. Paroch. de *Arlesford* Rector, & Eccleſ. Cathedr. *Menevensis* Theſaurarius.

In Com. Hereford.

Robertus Harley, de *Brampton Bryan*, Armiger, Honorabilis Dom. Comm. III. Præſes, & Reginæ à Sanctioribus Conſiliis & Epiſtolis.
Thomas Brome, A.M. Eccleſ. Paroch. de *Rosse* Rector., nuper mortuus.
Carolus Whiting, S. T. P. Eccleſ. Cathedr. *Herefordensis* Canonicus, & Eccleſ. Paroch. de *Rosse* Rector.
Antonius Biddulph, de *Ledbury*, Armiger.

Wilhelmus Brome, de *Fairbington* Generoſus.
Nobilis Domina, *SUSANNA HOPTON*, *Richardi Hopton* de *Kington* Armigeri Relicta.

In Com. Huntingdon.

Johannes Hewett de *Waresley*, Baronettus.

In Com. Lancaſtriæ.

Christophorus Rawlinson, de *Cark Hall*, in *Cart-Mell*, Armiger.
Richardus Wroe, S. T. P. Collegii *Mancuniensis* Guardianus.

In Com. Lincoln.

Thomas Hussey, de *Doddington*, Baronettus.
Samuel Fuller, S. T. P. Eccleſ. Cathedr. *Lincolniensis* Decanus, nuper Vita functus.
Johannes Inett, A.M. ejuſdem Ecc Præcentor.
Johannes Mandeville, S. T. P. ejuſdem Eccleſ. Cancellarius.
Johannes Knighton, S. T. P. ejuſdem Eccleſ. Sub Decanus, nuper mortuus.
Wilhelmus Carleton, A. M. Eccleſ. Paroch. de *Doddington* Rector.
Johannes Wright, A. M. Eccleſ. Paroch. de *Fletton* Rector.
Johannes Evans, A. M. non ita pridem Coll. D *Johan.* Evangeliſt. *Cantabr.* Socius, & nunc Eccleſ. Paroch de *Uffington* Rector.

In Com. Middleſex, *& Celeberrima Florentiſſimaque Urbe Londinensi, Emporiorum totius terrarum Orbis citra Controversiam Principe.*

Johannes Holt, Eques Auratus, Curiæ *Regii Banci* Capitalis Juſtitiarius.
Thomas Trevor, Eques Auratus Regiæ *Comm. Placitorum* Curiæ Capitalis Juſtitiarius.
Edvardus Ward, Eques Auratus, Regii Fiſci, ſive Curiæ *Scaccarii* Capitalis Baro.
Littleton Powis, Eques Auratus, *Regii Banci* Juſtitiarius.
Johannes Powel, Eques Auratus, ejuſdem Curiæ Juſtitiarius.
Henricus Gold, Eques Auratus, non ita pridem ejuſdem Curiæ Juſtitiarius.
Johannes Blencow, Eques Auratus, Curiæ Regiæ *Comm. Placitorum* Juſtitiarius.
Robertus Tracy, Eques Auratus, ejuſdem Curiæ Juſtitiarius.
Thomas Berry, Eques Auratus, Curiæ *Scaccarii* Baro.
Henricus Hatsell, Eques Auratus, non ita pridem ejuſdem Curiæ Baro.
Edwardus Northey, Eques Auratus, Medii *Templi* Socius, & in Curandis Agendiſque Reginæ Cauſis Forenſibus Advocatus, ſeu *Attornatus Generalis*.
Wilhelmus Worth, Armiger, non ita pridem Regnantibus *Carolo* II & *Jacobo* II unus Baronum *Scaccarii* in Hybernia.
Barth. Shower, Eques Auratus, Medii *Templi* Socius, nuper vita functus.
Richardus Raines, L. L. D. Eq. Aur. Curiæ *Prærogativæ Cant.* Commiſſarius, ſive Judex.

Thomas Powis, Eques Auratus, Hospitii *Lincoln*. Socius, Reginæ primus serviens ad Legem, & Antiqui Municipii de *Ludlow* in Dom. Comm. Procurator.

Josephus Jekyll, Eques Auratus, Reginæ Serviens ad Legem, & Municipii de *Eye*, in Dom. Comm. Procurator.

Nicolaus Hooper, Armiger, Reginæ Serviens ad Legem, & Municipii de *Barnstable* Procurator.

Franciscus Annesley, de Medio *Templo*, Arm.

Wilhelmus Longueville, Armiger, Interioris *Templi* Socius.

Honorabilis Vir *Wilhelmus Constable*, Honoratiss. Vicecomitis de *Dunbar* frater.

Wilhelmus Godolphin, Baronettus.

Gualterus Clarges, Baronettus, Civitatis *Westmonaster*. in Dom. Comm. Procurator.

Carolus Orbe, Baronettus.

Cyrillus Wych, Eques Auratus, Municipii de *Preston* in Dom. Comm. Procurator.

Robertus Southwell, Eques Auratus.

Henricus Godolphin, S. T. P. Eccles. Cathedr. S *Pauli* Canonicus & Residentiarius & Coll. *Etonensis* Præpositus

Franciscus Atterbury, S. T. P. Archidiaconus de *Totness*, & Eccles. Cathedr. *Carliol.* Decanus.

Wilhelmus Lancaster, S. T. P. Eccles. S. *Martini* in Agris Vicarius, & Collegii Reginæ de *Oxon* Præpositus.

Johannes Younger, S. T. P. Eccles. *Paulinæ* Canonicus, & Residentiarius, & Reginæ a Sacro Conclavi.

Johannes Millington, S. T. P. ejusdem Eccles. Canonicus & Eccles. Paroch. de *Kensington* prope *Londinum* Vicarius.

White Kennet, S. T. P. Archidiaconus *Huntingdoniensis* & Eccles. Paroch. S. *Botolphi* juxta *Algate* Parochus.

Johannes Waugh, S. T P. non ita pridem Coll. Reginæ de *Oxon* Socius, Eccles. Paroch. S. *Petri Cornhil.* Rector.

Georgius Martin, A M. Vide Com. *Norfolciæ*.

Robertus Nelson, Armiger.

Samuel Pepys, Armiger, non ita pridem Regnantibus *Carolo* II & *Jacobo* II Admiralliæ à Secretis, nuper vita functus.

Christoph Coddrington, Armiger, non ita pridem Coll. Omnium Animarum *Oxon*. Socius, Insularum *Leewardensium* Gubernator.

Carolus Fox, Armiger, Municipii *Novi Sarum* in Dom. Comm. Procurator.

Hans Sloane, M. D. Regiæ Societati ab Epistolis & Coll. Med. Socius.

Georgius Clark, Coll. Omnium Animarum Oxon. Socius, Serenissimo Principi & Domino *Georgio* Daniæ Principi Hæreditario, *&c.* Copiarum Britannicarum Terra Marique Præfecto ab Epistolis, & in Curia Militari, quæ olim fuit Constabularii & Mareschalli, Angliæ, Advocatus Reginæ, & Judex Martialis.

Wilhelmus Petyt, Armiger, Interioris *Templi* Socius & Rotulorum, qui in Arce *Londinensi* servantur, Custos Regius.

Constantinus Phipps, de Medio *Templo*, Armig.

Georgius Townsend, de Hospitio *Lincoln* Arm.

Wilhelmus Dobbyns, de Hospitio *Lincoln*. Armiger.

Robertus Eyre, de Hospitio *Lincoln* Armiger, Municipii *Novi Sarum* in Dom. Comm. Procurat.

Samuel Brewster, de Hospitio *Lincoln*. Arm.

Thomas Parker, de Interiori *Templo*, Armig.

Milo Philippson, de Interiori *Templo*, Armig.

Johannes Ellis, Armiger.

Johannes Fortescue, de Medio *Templo*, Armig.

Robertus Pitt, M. D. Coll. Med. Socius.

Clopton Havers, M. D. Coll. Med. Socius, nuper vita functus.

Charlwood Lawton, Armiger.

Richardus Newdigate, Armiger.

Caleb Coatsworth, M D.

Thomas Bowdler, Armiger.

Robertus Butler, de *Chelsey*, Armiger.

Johannes Austis, de Interiori *Templo*, Armiger, Municipii S. *Germani* Cornub. in Dom. Comm. Procurator.

Johannes King, S. T. P. Eccles. Paroch. de *Chelsey* Rector.

Alexander Denton, Armiger, Interioris *Templi* Alumnus.

Richardus Hill, A. M. non ita pridem Coll. D. *Johann*. *Cantab*. Soc. à Regina ad Aolam Taurinensem Missus Orator.

Sylvester Petyt, *Wilhelmi* frater, de Hospitio *Bernardensi* Generosus.

Wilhelmus Elstob, A. M. Coll. Univers. *Oxon*. non ita pridem Soc. Ecc. Paroc. S. *Swithuni* Rect.

Wilhelmus Carlton, Armiger

Georgius Martin, S. T. B. Eccles. Paroch. S. *Mildredæ* de *Poultrey* Rector, & Eccles. Cath. *Norwic*. Canonicus.

Wilhelmus Strengfellow, Eccles. Paroch. S. *Dunstani* Rector.

Richardus Smith, *Thomæ* S. T. P. Frater, Generosus, in Celeberrimi Emporii *Londinensis* Telonio Mercatricium Navium in Portum Appellentium Tabularius.

Thomas Maddox, Generosus.

Prænobilis Domina Domina *REBECCA* non ita pridem Nobilissimi MARCHIONIS WIGORNIÆ, nunc Honoratiss. *JOHANNIS* Dom. *GRANVILLE* Uxor.

Illustriss. Dom. *CHRISTOPH. LETONCRONA* Sereniss. Regis Swecorum *CAROLI* XII Legatus.

In Com. Monmooth.

Carolus Hutchins, A. M. Eccles. Paroch. de *Trelick* Rector.

In Comm. Norfolciæ *&* Suffolciæ.

Com. Norfolciæ.

Nicolaus L'Estrange, de *Hunstanton* Baronet.

Christophorus Calthrop, de *Basham*, Eques de *Balneo*.

Nevil Catelyn, de *Kirkby*, Eques Auratus.

Andreas Fountaine, de *Narford*, Eques Aurat.

Edmundus Woodhouse, de *Lexham*, Armiger.

Humphredus Prideaux, S. T. P. Eccles. Cathedr. *Norwicensis* Decanus.

Franciscus Gardiner, Armiger, Civitatis *Norwicensis* Aldermannus.

Geor-

Georgius Martin, A M. Eccles. Cathedr. *Norwicensis* Canonicus & Eccles. S. *Mildredæ Londinens.* Rector.

Wilhelmus Spelman, de *Wickmore*, Armiger.

Petrus Farnham, de *Norwich*, M D.

Henricus Richardson, Dom. de *Smeaton* in *Scotia*, nuper vita functus.

Com. Suffolciæ.

Johannes Rouse, de *Henham*, Baronettus.

Wilhelmus Glover, de *Frostenden*, Armiger.

Thomas Neal, de *Bramfield*, Armiger.

Theophilus Hook, A. M. Eccles. Paroch de *Sudbury* Rector.

Petrus Bufford, A.M. Eccl. Paroch. de *Earle-Soham* Rector.

Laurentius Echard, A. M. Eccles. Paroch. de *Henstead* Rector.

Christoph. Echard, Eccles. Paroch. de *Somerleghton* Rector.

Thomas Shortrudge, A. M. Eccles. Paroch. de *Hollesworth* Rector.

Henricus Welstead, A. M. Eccles. Paroch. de *Frostenden* Rector.

Georgius Pretty, A. M. Eccles. Paroch. de *Helmingham* Rector.

Samuel Leeds, A. M. Scholæ Literariæ de *Beccles* Magister.

Timotheus Stamp, A. M. Eccles. Paroch. de *Worlingham* Rector.

In Com Northampton.

Honorabilis Vir Sackville Tufton de *Newbottle* Armiger, *Johannis* non ita pridem Comitis de *Thanet* filius, & regnante *Jacobo* II. Legionis Prætorianæ Centurio, Copiarum Pedestrium Chiliarcha.

Thomas Cartwright, de *Ano*, Armiger, Com. *Northamptoniensis* in Dom Comm. Procurator.

Matthæus Hutton, S T.P. Eccles. Paroch. de *Ano* Rector.

Jacobus Blackwell, Eccles. Paroch. de *Bramton* Rector.

In Florentiss. Universitate & Com. Oxoniensi.

Henricus Aldrich, S. T. P. Ædis Christi Decanus, & Inferioris *Dom. Convoc.* Prolocutor.

Radulphus Bathurst, M. D Coll. S. Trinitatis Præses, & Eccles. Cathedr. *Wellensis* Decanus, nuper vita functus.

Thomas Baily, S. T. P. Coll. Magd. Præses.

Thomas Turner, S. T. P. C. C. C. Præses, & Eccles. Cathedr. *Eliensis* Canonicus & Eccles. S. *Pauli London.* Præcentor.

Fitzherbert Adams, S T. P Coll. *Lincoln.* Rector, & Eccles. Cathedr *Dunelmensis* Canonicus.

Arthurus Charlett, S. T. P. Coll. *Universitatis* Magister.

Thomas Sykes, S.T.P. Coll. S. *Trinitatis* Præses, Nobiliss. Dominæ Dominæ *Margaretæ* in S. Theologia Professor, & Eccles. Cathedr. *Wigorniens.* Canonicus.

Wilhelmus Lancaster, S. T. P. Coll. *Reginæ* Præpos. Vid. Com. *Middlesex*.

Johannes Mill, S. T. P. Aulæ S. *Edmundi* Principalis & Ec. Cath. *Cantuarensis* Canonicus.

Robertus South, S. T. P. *Ædis Christi* & Eccles. Cathedr. *Westmonaster.* Canonicus.

Henricus Smith, S. T. P. *Ædis Christi* Canonicus, nuper mortuus.

Wilhelmus Jane, S. T. P. *Ædis Christi* Canonicus, Sacræ Theologiæ Professor Regius & Decanus *Glocestriensis*.

Antonius Radcliffe, S. T. P. *Ædis Christi* Canonicus.

Wilhelmus Wake, S. T. P. Vid. Com. *Devon.*

Franciscus Gastrell, S. T. P. *Ædis Christi* Canonicus, & Hospitii *Lincoln. London.* Prædicator Evangelicus.

Georgius Smalridge, S. T. P. *Ædis Christi* Alumnus.

Edwardus Wells, S.T.P. *Ædis Christi* Alumn.

Wilhelmus Stratford, S. T. B. *Ædis Christi* Alumnus & Honorabili Dom. Comm. à Sacris.

Carolus King, A. M. *Ædis Christi* Alumnus.

Wilhelmus Bishop, A M. è Coll *Baliol.*

Philippus Bisse, A. M. Coll. *Novi* Socius.

Nicolaus Martin, A. M. Aulæ *Cervinæ* Vice-Principalis.

Simon Harcourt, de *Staunton-Harcourt*, Eq. Aurat. Antiqui Municipii *Abingdonensis* in Dom. Comm. Procurator, & in Causis Forensibus Reginæ promovendis agendisque Procurator, seu *Sollicitator Generalis*.

Jacobus Tyrrell, de *Shotover Lodge*. Armiger.

Wilhelmus Moor, A.M. Eccles. Paroch. de *Aldbury* Rector.

In Com. Pembrochiæ.

Thomas Owen, A. M. Eccles. Menevens. Canonicus.

In Com. Rutland.

Richardus Snow, de *Clipsham*, Armiger.

In Com. Salop.

Richardus Bulkley, S. T. P. Eccles. Paroch. de *Ludlow* Vicarius, & Eccles. Cathedr. *Herefordiensis* Canonicus, nuper mortuus.

Adamus Otteley, S. T. P. Archidiaconus *Salopiensis*, & Eccles. Cathedr. *Herefordiensis* Residentiarius.

Carolus Walcott, de *Walcott*, Armiger.

In Com. Somerset.

Wilhelmus Graham, S.T.P. Serenissimæ Annæ Reginæ à Sacro Conclavi, Eccles Cathedr. *Wellensis* Decanus, & Eccles. Cathedr. *Dunelmensis* Canonicus.

Richardus Healy, L. L. D. Decani & Capit. Eccles. Cathedr. *Wellensis* Cartophylax & Seneschallus.

Philippus Sydenham, de *Brympton*, Baronettus, Com. *Somerset.* in Dom. Comm. Procurator.

In Com. Suffolc. Vid. *Com.* Norfolc.

In Com. Surriæ.

Wilhelmus Brownlow, de *Woodcote*, Baronett.

Johannes Michel, de *Richmond*, Armiger, in Dom. Comm. Portus *Sandovici* Baro, seu Procur.

Edmundus Gibson, S. T. P. Eccles. Paroch.

Lambethenfis Rector, & Ecclef. Cathedr. *Ceftrienfis* Canonicus & Refidentiarius.

Johannes Evelyn, de *Wotton*, Armiger.

Wilhelmus Hewer, de *Clapham*, Armiger.

Nobilis Domina Domina *ANNA MASON*, de *Worcefter Park*, *Richardi Mafon* Equitis Aurati Relicta.

In Comm. Warwic. & Staffordiæ.

Honorabilis Vir *Philippus* Dominus *Stanhope*, Honoratiff. *Philippi Stanhope* Comitis de *Chefterfield* Filius Natu Maximus.

Carolus Holt, de *Afton in the Walls*, Baronet.

Henricus Pickering, de *Warwick*, Baronettus, nuper mortuus.

Johannes Dugdale, Eques Auratus, Fecialium Regiorum Magifter feu Princeps, Dictus *Norroy King at Arms*.

Gulielmus Dugdale, *Johannis* Filius, de *Blythe-hall*, Armiger.

Henricus Parker, de *Hunnington*, Baronettus.

Hugo Parker, Armiger, *Henrici* Baronetti Filius Natu Maximus, & Antiqui Municipii de *Evefham* in Dom. Comm. Procurator.

Wilhelmus Bromley, de *Bagington*, Armiger, Celeberrimæ & Florentiff. Univerfitatis *Oxon.* in Dom. Comm. Procurator.

Georgius Bohun, de *Nafhoufe* in Urbe *Coventreyenfi*, Armiger.

Wilhelmus Bincks, S. T. B. Ecclef. Cathedr. *Liccetfeldenfis* Decanus.

Jonathan Kimberly, S. T. P. Ecclef. ejufdem Præbendarius.

Phineas Fowke, de *Little Wyrley*, M. D. & Coll. *Med. London.* Socius.

In Com. Weftmorland. Vide *Com.* Cumbriæ.

In Com. Wilton. Vide *Com.* Bercheriæ.

In Com. Wigorniæ.

Johannes Packington, de *Weftwood*, Baronettus, Com. *Wigornienfis*, in Dom. Comm. Procur.

Wilhelmus Dawes, Baronettus, S T P. Ecclef. Cathedr. *Wigorn.* Canonicus. Vide Univerfitat. *Cantab.*

Edwardus Dinely, de *Charlton*, Eques Aurat.

Henricus Jeffreys, de *Holm Caftell*, Armiger.

Samuel Swift, Armiger, Civitatis *Wigornienfis* Aldermannus, & Civium *Wigornienfium*, in Dom. Comm. Procurator.

Thomas Wilde, de *Wigornia*, Armiger, & Civitatis *Wigornienfis* in Dom. Comm. Procurator.

Bridges Nanfan, de *Birch-Morton*, Armiger.

Johannes Price, L. L. B. Diocefeos *Wigornienfis* Cancellarius.

Johannes Fleetwood, A. M. Archidiaconus *Wigornienfis*, & Ecc. Paroch. de *Rippell* in Com. *Wigorn.* Rector.

Wilhelmus Hopkins, S. T. P. Ecclef. Cathedr. *Wigorn.* Canonicus, nuper vita functus.

Radulph. Battel, A. M. ejufdem Ecclef. Canonicus, & Sacelli Palatini Subdecanus.

Johannes Jephcott, S. T. P. ejufdem Ecclef. Canonicus, & Ecclef. Paroch. de *Evefham* Rect.

Georgius Wall, S. T. P. ejufdem Ec. Canonicus.

Jacobus Stillingfleet, A. M. ejufdem Ecclef. Canonicus, & Ec. Paroch. de *Hartlebury* Rector.

Jofephus Merryll, A. M. ejufdem Ecclef. Canonicus, nuper mortuus.

Carolus Cocks, de *Wigorn* Armiger, Antiqui Municipii de *Droitwich* in Dom. Comm. Proc.

Francifcus Waynes, Urbis *Wigorniæ* Alderm.

Thomas Poltney, A. M. Ecclef. Paroch. *Fleetburtenfis* Rector.

Johannes Webb, A. M. Ecclef. Paroch. de *Briden* Rector.

Edwardus Walker, L. L. B. nuper mortuus.

Francifcus Taylor, de *Littleton*, Generofus.

Richardus Wolley, Generofus, Decani & Cap. *Wigorn.* Senefchallus.

Edwardus Cookes, Generofus, Honoratiff. *Thomæ* Comitis de *Coventrey* Senefchallus.

SODALITATUM NOMINA.

Decanus & Cap. Ecclef. Cathedr. —
Cantuarienfis.
Eboracenfis.
Roffenfis.
Exonienfis.
Wellenfis.
Wigornienfis.
Norwicenfis.
Dunelmenfis.
Carliolenfis.
Vindeforenfis.
Herefordienfis.
Elienfis.

Honorabilis Medii *Templi Londinenfis* Societas.

IN UNIVERSITATE *OXON.*

Collegium —
Univerfitatis.
Baliolenfe.
Mertonenfe.
Exonienfe.
Orielenfe.
Reginæ.
Novum.
Lincolnienfe.
Omnium Animarum.
Magdalenenfe.
Corporis Chrifti.
Ædis Chrifti.
S. Trinitatis
S. Johannis Baptiftæ.
Jefu.

IN UNIVERSITATE *CANTAB.*

Collegium —
S. Trinitatis.
Reginæ.
Divi Petri.
Chrifti.
Jefu.
Emanuelis.
Regis.
Sidneienfe.

Aula —
Clarenfis.
Penbrochienfis.
S. Trinitatis.
S. Catharinæ.

Collegium *Wintonienfe.*

